

ଅଥର୍ବବେଦ

ଶୌନକ ସଂହିତା

अथर्ववेद / AtharvaVeda

ସଂପାଦନା

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ
Vedic Literature of Ancient India

ଅଥର୍ବବେଦ

(अथर्ववेद / Atharvaveda)

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ
Vedic Literature of Ancient India

ଅଧର୍ବବେଦ

ଶୌନକ ସଂହିତା

(शौनक संहिता)
(Shaunaka Samhitaa)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଗଙ୍ଗାଧର ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦନା

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଜିଲ୍ଲା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ବୈଦିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିଷଦ,
ସମ୍ବଲପୁର, ଓଡ଼ିଶା

klpandajsg@gmail.com

ଶ୍ରୀ ଗଙ୍ଗାଧର ପଣ୍ଡା

ପ୍ରଧାନ ଅଧ୍ୟାପକ,
ନବଜୀବନ ବେଦ ବିଦ୍ୟାଳୟ, ମଦନମୋହନପୁର
ବ୍ରହ୍ମପୁର, ଗଞ୍ଜାମ, ଓଡ଼ିଶା

ସୂଚୀପତ୍ର

ସୂଚୀପତ୍ର

କାଣ୍ଡ	ପୃଷ୍ଠା
ପୂର୍ବାଭାଷ	6
ଭୂମିକା	9
କାଣ୍ଡ - ୧	21
କାଣ୍ଡ - ୨	46
କାଣ୍ଡ - ୩	75
କାଣ୍ଡ - ୪	108
କାଣ୍ଡ - ୫	152
କାଣ୍ଡ - ୬	198
କାଣ୍ଡ - ୭	271
କାଣ୍ଡ - ୮	320
କାଣ୍ଡ - ୯	354
କାଣ୍ଡ - ୧୦	389
କାଣ୍ଡ - ୧୧	431
କାଣ୍ଡ - ୧୨	472
କାଣ୍ଡ - ୧୩	506
କାଣ୍ଡ - ୧୪	530
କାଣ୍ଡ - ୧୫	547
କାଣ୍ଡ - ୧୬	570
କାଣ୍ଡ - ୧୭	585
କାଣ୍ଡ - ୧୮	591
କାଣ୍ଡ - ୧୯	623
କାଣ୍ଡ - ୨୦	682

ପୂର୍ବାଭାଷ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ମାତୃପିତୃଭ୍ୟାଂ ନମଃ ।

ସର୍ବଭ୍ୟୋ ଗୁରୁଭ୍ୟୋ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ମହାଗଣପତୟେ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ସରସ୍ୱତ୍ୟେ ନମଃ ।

ସର୍ବଭ୍ୟୋ ଦେବେଭ୍ୟୋ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ବେଦାୟ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ବେଦପୁରୁଷାୟ ନମଃ ।

୧୩ ଜୁଲାଇ ୨୦୨୨, ବ୍ୟାସ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ବେଦମାନଙ୍କର ରୂପାନ୍ତର ସୃଷ୍ଟିକାରେ ଏହା ମୋର ଷର୍ଥ ପ୍ରକଳ୍ପ । "ଉକ୍-ବେଦ", ଯଜୁର୍ବେଦ, ଓ "୧୦୮ ଉପନିଷଦ" ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତର କରିବା ପରେ, ପାଠକ ଓ ଶୁଭେଚ୍ଛୁମାନଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ "ଅଥର୍ବବେଦ" ଓ "ସାମବେଦ"କୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତର କରିବା ପ୍ରକଳ୍ପ ହାତକୁ ନେଲି, ଓ ଏହା ଉପରେ ଗବେଷଣା ତଥା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଲାଗିପଡ଼ିଲି । ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପର ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ "ଅଥର୍ବବେଦ " ସମାପନ କରିବାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲି । ସେଥିପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ "ଶୌନକ ସଂହିତା"କୁ ଓଡ଼ିଆ ଲିପିରେ ରୂପାନ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲି । ଅନେକଦିନ କାର୍ଯ୍ୟକରିବା ପରେ "ଶୌନକ ସଂହିତା"ର ରୂପାନ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହେଲା । ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପର ୨ୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ "ସାମବେଦ"କୁ ଓଡ଼ିଆ ଲିପିରେ ରୂପାନ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭକରି, ଏହାର ଉପଲବ୍ଧ "କୌଥୁମ ସଂହିତା"ଙ୍କର ରୂପାନ୍ତର ମଧ୍ୟ ଶେଷ ହେଲା । ଏହି ସଂସ୍କରଣର ବିଶେଷତ୍ୱ ଏହା ଯେ, ଏଥିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନ୍ତ୍ରର ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାରେ ବହୁ ପରିଶ୍ରମପୂର୍ବକ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଅଛି, ତଥା ଅନ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟ ମାନଙ୍କର ସୂଚନା ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଇଛି । ଏହି ସଂସ୍କରଣରେ ଯେଉଁ ସବୁ ବିଶେଷତ୍ୱ ରହିଛି, ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱଳ୍ପ ବିବରଣୀ ଆଗାମୀ ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ଏହି ରୂପାନ୍ତରଣରେ ୧୯୫୪ ମସିହାର ଏକ ପୁରୁଣା ପୁସ୍ତକ "ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା"କୁ ଆଧାର ରୂପେ ନିଆଯାଇଛି, ତଥା ଅନ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂତ୍ରମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଏହି ସଂସ୍କରଣର ସମାପନ କରାଯାଇଛି । ସମସ୍ତ ସୂତ୍ରର ସୂଚନା ତଳେ "ସୂତ୍ର ସୂଚନା" ଦିଆଯାଇଛି ।

ଏହି ରୂପାନ୍ତରଣରେ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ସ୍ୱର (ଉଦାତ୍ତ, ଅନୁଦାତ୍ତ, ସ୍ୱରିତ ଇତ୍ୟାଦି) ମାନଙ୍କର ଶଂକେତ ବା ଚିହ୍ନ ଦିଆଯାଇନାହିଁ । ଏହାର କାରଣ ଓଡ଼ିଆ ଲିପିରେ ସେ ପ୍ରକାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ତଥାପି ଏହା ଉପରେ ଗବେଷଣା ଜାରି ରହିଛି, ହୋଇପାରେ ଏହାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂସ୍କରଣରେ ଏହା ଉପଲବ୍ଧ ହେବ । ଖେବ ସାଇଟରେ ସମସ୍ତ ଶ୍ଳୋକ ବା ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ସ୍ୱରାବୃତ୍ତି ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି, ପାଠକମାନେ ଏହାକୁ ଶୁଣି ପାରିବେ ବା ଅଭ୍ୟାସ କରିପାରିବେ ।

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର ଓଡ଼ିଆ ଲିପିରେ ରୂପାନ୍ତର ସରିବା ପରେ, ଏହା ଠିକ୍ ରେ ରୂପାନ୍ତର ହେଲା କି ନାହିଁ, ତାହାର ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (ପ୍ରୁଫ୍-ରିଡିଙ୍ଗ୍) ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ମୂଳ ଦସ୍ତାବେଜ ସଙ୍ଗରେ ରୂପାନ୍ତରୀତ ଦସ୍ତାବେଜର ଯାଞ୍ଚ କରିବାପାଇଁ, ୨ଜଣ ଅଲଗା ଅଲଗା ଶୁଦ୍ଧିକରଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "ଶ୍ରୀ ଗଙ୍ଗାଧର ପଣ୍ଡା (ଅଥର୍ବବେଦୀ)" ଓ "ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା" ମୁଖ୍ୟରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ମୁଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ସମସ୍ତ ଯୋଗଦାନକାରୀ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛି । ତାଙ୍କର ଉପଦେଷ, ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଓ ସୁଧାରୀକରଣ ସର୍ବଦା ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ରହିବ ।

ଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଯୋଗଦାନ ପାଇଁ ଏହି ପବିତ୍ରଗ୍ରନ୍ଥ "ଅଥର୍ବବେଦ ଓଡ଼ିଆରେ" ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇପାରିଛି । ଆଶାକରୁଛି ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ବେଦଲିପୁ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢ଼ି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ତାରିଖ - ୩୦.୦୮.୨୦୨୩

ରକ୍ଷାବନ୍ଧନ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ,

ସଂପାଦକ,

ସଂସାରଫଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଓଡ଼ିଶା, ଭାରତ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ଥିତି - ଚେନ୍ନାଇ, ତାମିଲନାଡୁ, ଭାରତ ।

ଉତ୍ସର୍ଗ

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ "ଅଥର୍ବବେଦ ଓଡ଼ିଆରେ" ଓଡ଼ିଆ ଭାଷୀ ସମସ୍ତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସେବାରେ ଓ
ସାର୍ବଜନୀନ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରସାର ନିମନ୍ତେ ଉତ୍ସର୍ଗ କରୁଛି ।

ବଶମ୍ଭଦ

ସଂପାଦକ

ନିବେଦନ

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ "ଅଥର୍ବବେଦ ଓଡ଼ିଆରେ" ଟି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପଠନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତିଆରି କରାଯାଇଛି ଓ ଏହା
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଡିଜିଟାଲରୂପରେ ମୁକ୍ତ ଉପଲବ୍ଧ ହେବ । ଏହାର କୌଣସି ବ୍ୟାପାରୀକରଣ ନ କରିବାକୁ
ଅନୁରୋଧ । ଯଦି କେହି ଏହାର ପ୍ରକାଶନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ସଂପାଦକଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ
କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଏହି ଓଡ଼ିଆ ରୂପାନ୍ତରିତକୁ ଆମ ଜ୍ଞାନ ଅବଧିରେ, ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ, ସମସ୍ତ ସାବଧାନ ଓ ଯତ୍ନର
ସହିତ ରୂପାନ୍ତର କରାଯାଇଛି । ତଥାପି, ଏଥିରେ ଭୁଲ ବା ତ୍ରୁଟି ରହିଥାଇ ପାରେ । ତେଣୁ କୃପାଳୁ
ପାଠକ, କ୍ଷମା କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚରକୁ ଆଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ,

ସଂପାଦକ,

ଅଥର୍ବବେଦ

ଇତିହାସକାରମାନଙ୍କ ଅନୁସାରେ ବେଦର ବିଭାଜନ 'ତ୍ରେତୟା ଯୁଗ'ର ଆରମ୍ଭରୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇଥିଲା । ମୁନିଋଷିମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥିବା "ବେଦତ୍ରୟୀ ମନ୍ତ୍ର" ସମୁହ ଅନେକ ଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ତାହାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଓ ମହତ୍ତ୍ୱ ଅନୁସାରେ ବିଭାଜନ କରିବାପାଇଁ ଟଙ୍କଣ "ଋତ୍ବିକ"ଙ୍କୁ ଦାୟୀତ୍ୱ ଦିଆଗଲା । ସେମାନେ ହେଲେ - 'ହୋତା', 'ଅଧ୍ୱର୍ଯୁ', 'ଉଦ୍ୱାତା' ଓ 'ବ୍ରହ୍ମ' । ଏଥିପାଇଁ 'ହୋତା'ଙ୍କୁ ଋକ୍ ମନ୍ତ୍ର, 'ଅଧ୍ୱର୍ଯୁ'ଙ୍କୁ ଯଜୁର୍ ମନ୍ତ୍ର, 'ଉଦ୍ୱାତା'ଙ୍କୁ ସାମନ୍ତ ଋକ୍ ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣର ଦାୟୀତ୍ୱ ଦିଆଗଲା, କିନ୍ତୁ ଚତୁର୍ଥ ଋତ୍ବିକ୍ 'ବ୍ରହ୍ମ' ସିଧା ସଳଖ ଭାବରେ କୌଣସି 'ବେଦତ୍ରୟୀ' ମନ୍ତ୍ର ସହିତ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ନଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ ସେହି ଗାନ୍ଧର୍ବ ଋତ୍ବିକ୍ ମାନଙ୍କର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବାର ଦାୟୀତ୍ୱ ଦିଆଗଲା ।

ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଚାଲୁଥିବା ବେଳେ, ସେମାନେ କିଛି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମନ୍ତ୍ର 'ଅଥର୍ବଣ' ଋଷି ଓ 'ଅଙ୍ଗିରସ' ଋଷିଙ୍କ ଠାରୁ ପାଇଲେ । ସେ ମନ୍ତ୍ରସମୁହ ଶାନ୍ତି ଓ ଅଖଣ୍ଡତା ରଖିବା, ଦୁଷ୍ଟାତ୍ମା ମାନଙ୍କର ଦୁଷ୍ଟ ଶକ୍ତିର ନିବାରଣ, ସାମାଜିକ ରିତି, ଭେଷଜ ବିଦ୍ୟା, ଓ ଶତ୍ରୁ ଜୟ ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟରେ ଆଧାରିତ ଥିଲା । ସେସବୁ ମନ୍ତ୍ରସମୁହକୁ ନେଇ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ଭିତ୍ତିଭୂମି ସ୍ଥାପନ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଋତ୍ବିକ୍ "ବ୍ରହ୍ମ" ଏହିସବୁ ମନ୍ତ୍ରସମୁହର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବାର ଦାୟୀତ୍ୱ ନେଲେ ଓ ଏହାର ପ୍ରସାର କରିବାରେ ଯୋଗଦାନ ଦେଲେ ।

ଦ୍ୱାପରଯୁଗରେ "ବେଦବ୍ୟାସ" ବେଦ ବିଭାଜନକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଥିଲେ । ସେ, ଏହି ବିଭାଜନ ପାଇଁ ମୁଖ୍ୟତଃ ୨ଟି ପଦ୍ଧତିର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇଥିଲେ, ଯଥା, ସାହିତ୍ୟିକ ଓ ଶ୍ରୌତଯଜ୍ଞକର୍ମ । ତେଣୁ ମନ୍ତ୍ରସମୁହର ଲକ୍ଷଣ ଅନୁସାରେ, ସାହିତ୍ୟିକ (ପଦ୍ୟ, ଗଦ୍ୟ ଓ ସଂଗୀତ) ଓ ଶ୍ରୌତଯଜ୍ଞକର୍ମ (ମୁଖ୍ୟତଃ ବିଷୟବସ୍ତୁ) ପଦ୍ଧତିରେ ବିଭାଜନ କରିଥିଲେ । ପଦ୍ୟରେ 'ଋକ୍-ବେଦ'କୁ, ଗଦ୍ୟରେ 'ଯଜୁର୍ବେଦ'କୁ, ସଂଗୀତରେ 'ସାମବେଦ'କୁ ବିଭକ୍ତ କରିଥିଲେ । ଏହାପରେ ଅବଶିଷ୍ଟ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କୁ କେବଳ ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇ ଗୋଟିଏ ଭାଗ କରିଥିଲେ, ଯାହା "ଅଥର୍ବବେଦ" ନାମରେ ପରିଚିତ

ହେଲା । ସେଇଥିପାଇଁ କେବଳ "ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ମନ୍ତ୍ରସମୂହର ୩ ପ୍ରକାରର ଲକ୍ଷଣ, ଅର୍ଥାତ ପଦ୍ୟ, ଗଦ୍ୟ, ଓ ସଂଗୀତ ମିଳିଥାଏ ।

ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, ଏହି ମନ୍ତ୍ରସମୂହ ମଧ୍ୟରେ ମହର୍ଷି "ଅଥର୍ବଣ"ଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ ମନ୍ତ୍ର (୨୭୧୭) ଥିବାରୁ, ଏହାର ନାମ "ଅଥର୍ବବେଦ" ରଖାଯାଇଥିଲା । "ଅଥର୍ବବେଦ" ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ନାମ-ମାନଙ୍କରେ ପରିଚିତ, ଯଥା, - ଅଥର୍ବବେଦ, ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରୋବେଦ, ବ୍ରହ୍ମବେଦ, ଭିଷଗ୍-ବେଦ, ଓ କ୍ଷାତ୍ରବେଦ ।

ଅଥର୍ବବେଦ – ପାଣିନିଙ୍କ ଧାତୁପାଠରେ "ଅର୍ବ"ର ଅର୍ଥ ହିଂସା ବା ହିଂସା ସଂବନ୍ଧୀୟ କର୍ମ । ତେଣୁ ଏହାର ପ୍ରତିକୂଳ ଅର୍ଥରେ ଏହା "ଅଥର୍ବ", ଅର୍ଥାତ ଅହିଂସା ବା ଶାନ୍ତି ଓ ପୌଷ୍ଟିକ କର୍ମ ଅଟେ । "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଏହାକୁ ପ୍ରମାଣ କରିଥାଏ, ସେହିଥିପାଇଁ ଏହି ବେଦର ନାମ "ଅଥର୍ବବେଦ" ଅଟେ ।

ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରୋବେଦ – "ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ଅଧିକାଂଶ ମନ୍ତ୍ର ମହର୍ଷି "ଅଥର୍ବଣ" ଓ "ଅଙ୍ଗିରସ"ଙ୍କର ଥିବାରୁ, ଏହାକୁ "ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରୋବେଦ" କୁହାଯାଏ । ଏହାର ଉଲ୍ଲେଖ୍ୟ "ଅଥର୍ବବେଦ", "ମହାଭାରତ", "ମନୁସ୍ମୃତି", "ଯଜୁର୍ବଲ୍ୟସ୍ମୃତି" ଓ "ଐଶନସସ୍ମୃତି" ଇତ୍ୟାଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କରେ ରହିଅଛି ।

ବ୍ରହ୍ମବେଦ – "ବ୍ରହ୍ମା" ନାମକ 'ରତ୍ନିକ' (ଉପରେ ଆଲୋଚିତ) ଏହାର 'ଶ୍ରୌତଯଜ୍ଞକର୍ମ' ପ୍ରତିପାଦନ କରିଥିଲେ ବୋଲି ଏହାକୁ "ବ୍ରହ୍ମବେଦ" କୁହାଯାଏ । ଆଉଏକ କାରଣ, ଏଥିରେ ଅଧିକାଂଶ ମନ୍ତ୍ର "ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚିନ୍ତନ" ବିଷୟରେ ଥିବାରୁ, ଏହା "ବ୍ରହ୍ମବେଦ" ନାମରେ ଜଣା ।

ଭିଷଗ୍-ବେଦ – "ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ଅନେକ ରୋଗ ଓ ତାହାର ଔଷଧ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ୍ୟ ରହିଅଛି, ସେଥିପାଇଁ ଏହା "ଭିଷଗ୍-ବେଦ" ନାମରେ ମଧ୍ୟ ଜଣା ।

କ୍ଷାତ୍ରବେଦ – "ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ରାଜକର୍ମ ସଂବନ୍ଧୀତ ଅନେକ ସୁକ୍ତ ସମୂହ ରହିଅଛି, ତଥା ଏଥିରୁ ରାଜନୈତିକ ଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟ ମିଳିଥାଏ, ସେଇଥିପାଇଁ ଏହା "କ୍ଷାତ୍ରବେଦ" ନାମରେ ମଧ୍ୟ ଜଣା ।

ଅଥର୍ବବେଦ ବିଷୟବସ୍ତୁ

"ଅଥର୍ବବେଦ"କୁ ସାମାଜିକରୀତି କାଣ୍ଡ କୁହାଯାଏ, ତେଣୁ ଏଥିରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଓ ସାମାଜିକ ଶାନ୍ତି ତଥା ରକ୍ଷା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅନେକ ମନ୍ତ୍ର ଓ କର୍ମ ରହିଅଛି । ତେଣୁ ଏହାର ବିଷୟବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ହେଲେ, ବ୍ରହ୍ମ ତଥା ଦାର୍ଶନୀକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ଭୈଷଜ୍ୟ କର୍ମ, ଶାନ୍ତି ତଥା ପୌଷ୍ଟିକ କର୍ମ, ରାଜକର୍ମ, ସାଂମନସ୍ୟକର୍ମ, ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ଆୟୁଷ୍ୟକର୍ମ ଓ ଅଭିଚାର କର୍ମ ଇତ୍ୟାଦି ।

ବ୍ରହ୍ମ ଓ ଦାର୍ଶନୀକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ

"ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ବିଶେଷରୂପରେ 'ବ୍ରହ୍ମ'ର ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ଏହି ବେଦରେ ବ୍ରହ୍ମର ବର୍ଣ୍ଣନା ଯେତେ ବିସ୍ତାର ଓ ସୁସ୍ଥୁତାର ସହିତ କରାଯାଇଛି, ତାହା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବେଦରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ନାହିଁ । ଏହା କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ ଯେ, 'ଉପନିଷଦ'ରେ ଯେଉଁ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାର ବିକସିତ ରୂପ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ, ତାହାର ମୂଳ ଏହି "ଅଥର୍ବବେଦ" । ଏହି ବେଦରେ ବିଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବ୍ରହ୍ମତ୍ୱର ବିବେଚନା କରାଯାଇଛି, ଯଥା, ବ୍ରହ୍ମ କ'ଣ?, ତାହାର ସ୍ୱରୂପ କ'ଣ?, ତାହାକୁ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବାର ସାଧନ କ'ଣ?, ସିଏ ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଅନେକ?, ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ଦେବତାମାନଙ୍କ ସହିତ ସଂବନ୍ଧ କ'ଣ?, ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟ ସହିତ ଜୀବାତ୍ମା ଓ ପ୍ରକୃତିର ମଧ୍ୟ ବିବେଚନା କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ବିରାଟ, ବ୍ରହ୍ମ, ସ୍କନ୍ଧ, ରୋହିତ, ବ୍ରାତ୍ୟ, ଉଲ୍ଲିଷ୍ଠ, ପ୍ରାଣ, ସ୍ୱର୍ଗୋଦନ, ଆଦି ବ୍ରହ୍ମର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ୱରୂପମାନଙ୍କର ବିସ୍ତୃତ ବର୍ଣ୍ଣନା ମିଳିଥାଏ ।

ଏଥିରେ ସଂସାର 'ଜଳ'ରୁ ସୃଷ୍ଟି ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଇଶ୍ୱର ଜଳରେ ମଞ୍ଜି ପକାଇଲେ, ସେଥିରୁ 'ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭ'ର ଉତ୍ପତ୍ତି ହେଲା, ଓ ସେଥିରୁ ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରାରମ୍ଭ ହେଲା । (ଅ.ବେ - ୪.୨.୬.୮)

ବୈଷୟିକ କର୍ମ

"ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ବିଭିନ୍ନ ରୋଗର ଉପଚାର ପାଇଁ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଉଥିବା ସୂକ୍ତ ସମୂହ ରହିଅଛି । ସେଥିରେ ଥିବା ମନ୍ତ୍ର ସମୂହ ଦ୍ୱାରା ଦେବତାମାନଙ୍କର ଆବାହନ ଓ ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଏ । ଏହି ସୂକ୍ତରେ, ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ରୋଗର ନାମ ଓ ତାହାର ନିରାକରଣ ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଔଷଧର ନାମ ମିଳିଥାଏ । ଜଳଚିକିତ୍ସା, ସୂର୍ଯ୍ୟଚିରଣ ଚିକିତ୍ସା, ଓ ମାନସିକ ଚିକିତ୍ସା ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟର ବିସ୍ତୃତ ବର୍ଣ୍ଣନା, ଏହି ବେଦରେ ମିଳିଥାଏ ।

ଶାନ୍ତି ଓ ପୌଷ୍ଟିକ କର୍ମ

ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର କ୍ଷତି, ଆପତ୍ତି ବା ଅବାଞ୍ଚିତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରୁ ମୁକ୍ତିପାଇବା ପାଇଁ କରାଯାଉଥିବା କର୍ମରୁତିକୁ ଶାନ୍ତିକ-କର୍ମ କୁହନ୍ତି । ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ-ନାସନ, ଦୁଃଶକୁନ-ନିବାରଣ (ମଙ୍ଗଳ) ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ କରାଯାଉଥିବା ଦେବପ୍ରାର୍ଥନା ଆଦି ସୂକ୍ତ ସମୂହ ଏହି ବେଦର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଟେ । ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ-ପ୍ରାପ୍ତି, ଓ ବିପନ୍ନବୃତ୍ତି (ବିପଦର ଶାନ୍ତି) ପାଇଁ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଉଥିବା ସୂକ୍ତ, ପୌଷ୍ଟିକ କର୍ମର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଟନ୍ତି, ଯେପରିକି ପୁଷ୍ଟିବର୍ଦ୍ଧକ, ମଣିବନ୍ଧନ, ଓ ଦେବ-ପ୍ରାର୍ଥନା ଇତ୍ୟାଦି ।

ରାଜକର୍ମ (ରାଜନୀତି)

"ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ରାଜନୈତିକ ବିଷୟର ବିସ୍ତାର ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ୍ୟ ରହିଅଛି । ରାଜା କିଭଳି ହେବା ଦରକାର ?, ରାଜା ଓ ପ୍ରଜାଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ଶାସନର ପ୍ରକାର, ରାଜାଙ୍କର ନିର୍ବାଚନ ଓ ରାଜାଭିଷେକ, ରାଜାଙ୍କର ଅଧିକାର ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ସଭା ଓ ସମିତି ତଥା ତା'ର ସ୍ୱରୂପ, ନ୍ୟାୟ ଓ ଦଣ୍ଡବିଧାନ, ସେନା ଓ ସେନାପତି, ସୈନିକର ପ୍ରକାର ଓ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ, ସୈନିକର ଶିକ୍ଷା, ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର, ଯୁଦ୍ଧର ସ୍ୱରୂପ, ଶତ୍ରୁ-ନାଶନ, ଓ ବିଜୟ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବାର ସାଧନ ଇତ୍ୟାଦି ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟ, ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଟେ ।

ସାଂମନସ୍ୟକର୍ମ

"ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ, ସାମାଜିକ, ପାରିବାରିକ, ରାଜନୀତିକ, ତଥା ଧାର୍ମିକ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ବିଶେଷ ମହତ୍ତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି, ଓ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ ସ୍ଥାପନ କରିବା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ସୁକ୍ତ ସ୍ମରଣ କରିବାର ବିଧାନ ରହିଅଛି ।

ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ (ଆତ୍ମାଲୋଚନା)

ଜ୍ଞାତ-ଅଜ୍ଞାତ ଅବସ୍ଥାରେ ହୋଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ତୃଟିପୂର୍ଣ୍ଣ-କର୍ମ କାରାଣରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା ସଂଭାବିତ ଅନିଷ୍ଟକୁ ଦୂରକରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମା-ଅର୍ଚନା, ଦେବ-ପ୍ରାର୍ଥନା, ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ-ହୋମ, ଚାରିତ୍ରିକ ବଦନାମର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ, ଓ ଅଶୁଭ ନକ୍ଷତ୍ରରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିବା ପିଲାଙ୍କର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ, ଇତ୍ୟାଦି ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ଗୁଡିକର ଉଲ୍ଲେଖ "ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ମିଳିଥାଏ ।

ଆୟୁଷ୍ୟକର୍ମ

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ଦୀର୍ଘାୟୁ ପାଇଁ, ଦେବତାଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସରଖି ବିଭିନ୍ନ ସୁକ୍ତ ଦ୍ୱାରା ଦୀର୍ଘାୟୁଷ ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଇଥାଏ । ଏହା ଅତିରିକ୍ତ, ଦୀର୍ଘାୟୁ ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ ହସ୍ତ ତଥା ଗଳାରେ ରକ୍ଷାସୂତ୍ର ଓ ମଣି ବାନ୍ଧିବାର ବିଧାନ "ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ମିଳିଥାଏ ।

ଅଭିଚାର କର୍ମ

ଦୈତ୍ୟ-ରାକ୍ଷସ ଓ ଶତ୍ରୁ ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କରାଯାଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରୟୋଗ ଓ ବିଧିଗୁଡିକ ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଟେ । ମାରଣ, ମୋହନ, ଉଚ୍ଚାଟନ, ବଶୀକରଣ, ଇତ୍ୟାଦିକୁ ଅଭିଚାର କୁହାଯାଏ । "ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ଅଭିଚାରିକ ମନ୍ତ୍ର ବହୁତ କମ ମିଳିଥାଏ ।

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର ବିଷୟ ବିବେଚନାରୁ, ଏହା ଜଣାପଡିଥାଏ ଯେ, ଏଥିରେ ଧର୍ମ, ଅର୍ଥ, କାମ ଓ ମୋକ୍ଷ ରୂପରେ "ପୁରୁଷାର୍ଥଚତୁଷ୍ଟୟ"ର ସମସ୍ତ ଅଙ୍ଗର ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଅଛି । ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଧର୍ମଦର୍ଶନ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମ, ଓ ତତ୍ତ୍ୱମିମାଂସାର ସଂବନ୍ଧୀତ ସମସ୍ତ ତତ୍ତ୍ୱ ଏଥିରେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଅଛି ।

ସମାଜଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ରାଜନୀତି, ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର, ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର, ଓ ଜ୍ଞାନ-ବିଜ୍ଞାନର ଏହା ଏକ ଭଣ୍ଡାର । ସାହିତ୍ୟିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ରସ, ଅଳଂକାର, ଛନ୍ଦ, ଭାବ ଓ ଭଷାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଏଥିରେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଅଛି । ବ୍ୟବହାର ଉପଯୋଗିତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଭାବାତ୍ମକ ପ୍ରେରଣା, ମନନ-ଚିନ୍ତନ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଉପଦେଶ, ଆଚାରଶିକ୍ଷା, ଓ ନୀତିଶିକ୍ଷା, ଏଥିରେ ଭରିରହିଛି । ସାଂସ୍କୃତିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଏଥିରେ ଭଜ, ମଧ୍ୟମ ଓ ନିମ୍ନ - ଏହି ତିନୋଟି ସ୍ତରର ସ୍ୱରୂପ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଅତଃ, ବିଷୟର ବିବିଧତା, ସ୍ଥୂଳରୁ ସୂକ୍ଷ୍ମତମ ତତ୍ତ୍ୱର ପ୍ରତିପାଦନ, ଓ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟତା ସହିତ ବ୍ୟବହାରିକତାର ସମିଶ୍ରଣ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ମୁଖ୍ୟ ବିଶେଷତା ଅଟେ ।

ଅଥର୍ବବେଦ ଶାଖା

ପତଞ୍ଜଳି ମହାଭାଷ୍ୟ ଓ ପୁରାଣ ଅନୁସାରେ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ୯ଟି ଶାଖା ଥିଲା । ସେମାନେ ହେଲେ, (୧) - ପୈଶ୍ୱାଲଦ, (୨) - ତୌଦ, (୩) - ମୌଦ, (୪) - ଶୌନକ, (୫) - ଜାଜଲ, (୬) - ଜଲଦ, (୭) - ବ୍ରହ୍ମବଦ, (୮) - ଦେବଦର୍ଶ, ଓ (୯) - ଚାରଣବୈଦ୍ୟ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ ୨ଟି ଶାଖାର ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି, ଯଥା ଶୌନକ ଓ ପୈଶ୍ୱାଲଦ । ଅନ୍ୟ ଶାଖା ଗୁଡିକ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି ।

୧ - ଶୌନକ ଶାଖା ସଂହିତା

"ଶୌନକ ଶାଖା" ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି । ଏହା ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓ ଅଦ୍ୟାବଧି ପ୍ରଚଳିତ । ଏଥିରେ ସମୁଦାୟ ୨୦ଟି କାଣ୍ଡ, ୩୨ଟି ପ୍ରପାଠକ, ୭୩୦ଟି ସୂକ୍ତ ଓ ୫୯୮୭ ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ, ୧ମ ରୁ ୭ମ କାଣ୍ଡରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ମନ୍ତ୍ର ବିଶିଷ୍ଟ ସୂକ୍ତ ସମୂହ ରହିଅଛି । ୮ମ ରୁ ୧୨ଶ କାଣ୍ଡରେ ବଡ଼ ଓ ବିବିଧ ବିଷୟର ସୂକ୍ତ ରହିଅଛି । ୧୩ଶ ରୁ ୨୦ଶ କାଣ୍ଡରେ ଏକରୂପ ବିଷୟ ଓ ବଡ଼ ସୂକ୍ତ ସମୂହ ରହିଅଛି ।

ତଳେ କାଣ୍ଡ ଅନୁସାରେ ସୂକ୍ତ ଓ ବିଷୟର ବିବରଣ, ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

କାଣ୍ଡ	ସୂଚକ	ବିଷୟ	ମନ୍ତବ୍ୟ
୧-୭	୪୩୩	ବିଭିନ୍ନ	ସୁଦ୍ରସୂକ୍ତ
୮-୧୧	୩୦	ବିଭିନ୍ନ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୨	୧୨	ପୃଥିବୀ ସୂକ୍ତ, ରାଜନୈତିକ, ଭୌଗଳିକ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୩ ୧୫	୨୪	ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୪	୨	ବିବାହ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୬	୯	ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ-ନାଶନ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୭	୧	ଅଭ୍ୟୁଦୟ ପ୍ରାର୍ଥନା	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୮	୪	ପିତୃମେଧ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୯	୭୨	ଭେଷଜ୍ୟ, ରାଷ୍ଟ୍ରବୃଦ୍ଧି, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୨୦	୧୪୩	ସୋମଯଜ୍ଞ, ଇନ୍ଦ୍ର ବୈଷୟିକ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ

୨ - ପୈତୃଲୀଦ ଶାଖା ସଂହିତା

ଯଦିଓ "ପୈତୃଲୀଦ ଶାଖା"ର ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି (ସୁରକ୍ଷିତ ତାଳପତ୍ର ପାଣ୍ଡୁଲିପି, ଓଡ଼ିଶାରୁ ମିଳିଛି), କିନ୍ତୁ ଏହାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରଚନା ଲୋକ-ଲୋଚନକୁ ଆସିପାରିନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହାର ଆଂଶିକ ବା କିଛି କାଣ୍ଡ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି, ଏହା ଉପରେ ଅନେକ ବିଦ୍ୱାନ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ଆଶା କରାଯାଏ, ଏହାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରଚନା ଲୋକ-ଲୋଚନକୁ ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଆସିବ । "ଶୌନକ ଶାଖା" ଓ "ପୈତୃଲୀଦ ଶାଖା"ର ବିଷୟବସ୍ତୁ ସମାନ । ଦୁଇଟି ଭିତରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ କହିଲେ, ବିଷୟ, ମନ୍ତ୍ର, ଓ କାଣ୍ଡର କ୍ରମ ପ୍ରବନ୍ଧନ, ଆଉ ଏହା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ ଯେ, "ପୈତୃଲୀଦ ଶାଖା"ର ବୈଷୟିକ ବର୍ଣ୍ଣନା, "ଶୌନକ ଶାଖା" ଠାରୁ ଭୁଲନାଶ୍ଚକ ବିସ୍ତୃତ ଓ ନିପୁଣ, ତଥା ବୟସରେ ପୁରୁଣା ।

ଅଧର୍ବବେଦ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ, ଉପନିଷଦ, କଳ୍ପସୂତ୍ର ଓ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ

ଉଭୟ ଅଧର୍ବବେଦୀୟ ଶାଖାମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅଛି, ଯାହା "ଗୋପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ" ନାମରେ ପରିଚିତ । ଏଥିରେ ୨ଟି ଭାଗ ଅଛି, ଯଥା, ପୂର୍ବଭାଗ ଓ ଉତ୍ତରଭାଗ । ଏହାର ପୂର୍ବଭାଗରେ ୫ଟି ପ୍ରପାଠକ ଓ ସେଥିରେ ୧୩୫ କଣ୍ଠିକା ସମୂହ ରହିଅଛି, ସେହିପରି ଏହାର

ଉତ୍ତରଭାଗରେ ୨ଟି ପ୍ରସାଠକ ଓ ସେଥିରେ ୧୨୩ଟି କଣ୍ଠିକା ରହିଅଛି । ଏହି "ଗୋପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ" ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟ "ଶୌଚଯଜ୍ଞ" ଅଟେ, ତଥା ଏଥିରେ ପ୍ରତିପାଦିତ ନିର୍ବଚନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅତ୍ୟନ୍ତ ରୋଚକ ବିଷୟ ଅଟେ ।

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆରଣ୍ୟକ ନୀହି, କିନ୍ତୁ ଏହାର ବ୍ରାହ୍ମଣର ଶେଷଭାଗରେ ଆରଣ୍ୟକର ରଚନା ରହିଅଛି ।

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର ୩୨ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "ପୈଘ୍ନିକାଦ ଶାଖା"ର "ପ୍ରଶ୍ନ ଉପନିଷଦ" ତଥା "ଶୌନକ ଶାଖା"ର "ମଣ୍ଡୁକ ଉପନିଷଦ" ଓ "ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ ଉପନିଷଦ" ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦରେ ଗଣାଯାଆନ୍ତି । ଏହାର ଅଧିକାଂଶ ଉପନିଷଦ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବିଷୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ ।

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର କଳ୍ପସୂତ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଶୌଚସୂତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ଓ ଗୋଟିଏ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଛି । ଶୌଚସୂତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ, "ବୈତାନା ଶୌଚସୂତ୍ର" ନାମରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ, ସେଥିରେ ୮ଟି ଅଧ୍ୟାୟ ଅଛି ଓ ଏହାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଶୌଚକର୍ମ ବିନିଯୋଗ ଅଟେ । ସେହିପରି ଏହାର "କୌଶିକ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର", ୧୪ଟି ଅଧ୍ୟାୟ, ତଥା ୧୪୧ଟି କଣ୍ଠିକାରେ ବିଭକ୍ତ, ଓ ଏହା ଅଥର୍ବଣ ସାହିତ୍ୟର ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଟେ ।

ସେହିପରି ଶିକ୍ଷା-ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ୨ଟି ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ, ଯଥା "ଅଥର୍ବ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ" ଓ "ଶୌନକୀୟ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ" ଅଛି । ଏଥିରୁ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ପଦପାଠର ସ୍ୱରୂପ ଓ ଲକ୍ଷଣ ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ସେହିପରି, ଏହାର ଶିକ୍ଷା-ଗ୍ରନ୍ଥ ୩ଟି ଅଛି, ଯଥା, ମାଣ୍ଡୁକୀ ଶିକ୍ଷା, ବର୍ଣ୍ଣପଟଳ ଶିକ୍ଷା, ଓ ଦନ୍ତୋଷ୍ଠବିଧୀ ଶିକ୍ଷା । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "ମାଣ୍ଡୁକୀ ଶିକ୍ଷା" ୧୭୧ ଶ୍ଳୋକଯୁକ୍ତ ଅଟେ, ଓ ଏଥିରୁ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ବର୍ଣ୍ଣ, ସ୍ୱର, ଓ ସନ୍ଧି ଇତ୍ୟାଦିର ଜ୍ଞାନ ମିଳିଥାଏ ।

ତଳ ଟେବୁଲରେ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ସମସ୍ତ ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ, କଳ୍ପସୂତ୍ର ଓ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କର ତାଲିକା ଦିଆଯାଇଛି ।

ଅଥର୍ବବେଦ ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ସଂହିତା	ବ୍ରାହ୍ମଣ	ଆରଣ୍ୟକ	ଉପନିଷଦ
ଅଥର୍ବବେଦ	ଶୌନକ, ପୈଘ୍ଲାଇଦ	ଗୋପଥ	-	ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ପ୍ରଶ୍ନ, ଆତ୍ମା, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ର, ଆଶ୍ୱମ, ନାରଦପରିବ୍ରାଜକ, ପରମହଂସ, ପରମହଂସ ପରିବ୍ରଜକ, ପରବ୍ରହ୍ମ, ସୀତା, ଦେବୀ, ତ୍ରିପୁରାତାପିନୀ, ଭାବନ, ନୃସିଂହ ତାପନୀୟ, ମହାନାରାୟଣ, ରାମ ରହସ୍ୟ, ରାମ ତାପନୀୟ, ଗୋପାଳ- ତାପନୀ, କୃଷ୍ଣ, ହୟଗ୍ରୀବ, ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ, ଗରୁଡ଼, ଅଥର୍ବସିରସ୍, ଅଥର୍ବଶିଖା, ବୃହଜ୍ଜାବାଲ, ଶରତ୍, ଭସ୍ମଜାବାଲ, ଗଣପତ୍ୟର୍ଥବଶୀର୍ଷ, ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ, ପଶୁପତିବ୍ରହ୍ମ, ମହାବାକ୍ୟ

ଅଥର୍ବବେଦ କଳ୍ପସୂତ୍ର ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ଶ୍ଳୋକସୂତ୍ର	ଶୁକ୍ଳସୂତ୍ର	ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର	ଧର୍ମସୂତ୍ର
ଅଥର୍ବବେଦ	ବୈତାନା ଶ୍ଳୋକସୂତ୍ର,		କୌଶିକ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର,	

ଅଥର୍ବବେଦ ଶିକ୍ଷା ଓ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ	ଶିକ୍ଷା
ଅଥର୍ବବେଦ	ଅଥର୍ବ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ଶୌନକୀୟ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ	ମାଣ୍ଡୁକୀ ଶିକ୍ଷା (ମୁଖ୍ୟ), ବର୍ଣ୍ଣପଟଳ ଶିକ୍ଷା, ଦତ୍ତୋଷ୍ଠବିଧୀ ଶିକ୍ଷା

ଅଥର୍ବବେଦ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଓ ଅନୁବାଦ

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଭାରତର ଅନେକ ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ ମିଳିଛି । ଓଡ଼ିଶାର ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ଏଗୁଡ଼ିକ ସଂରକ୍ଷିତ ଅଛି । ଖୁସିର ବିଷୟ ଯେ, ବହୁ ଚର୍ଚ୍ଚିତ "ପୈଠାଲଦ ଶାଖା" ଓଡ଼ିଶାରେ ମିଳିଛି, ଏହାର ଅନୁବାଦ କାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲୁଅଛି, ଆଶାକରୁଛି, ଏହା ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଲୋକ ଲୋଚନକୁ ଆସିବ । ଆଉ କିଛି ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି, ଯହା IGNCA ରେ ସଂରକ୍ଷିତ ରଖାଯାଇଛି । ତାମିଲନାଡୁ ଓ ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ ରୁ ମଧ୍ୟ କିଛି ପାଣ୍ଡୁଲିପି ମିଳିଛି । ଏହା ସହିତ "ଜର୍ମାନୀ"ର ସଂସ୍କୃତ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟରେ କିଛି ପାଣ୍ଡୁଲିପି ରହିଅଛି ।

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର ଅନୁବାଦ ଅନେକ ବିଦେଶୀ ଭାଷାରେ ଉପଲବ୍ଧ ରହିଛି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଇଂରାଜୀ, ଜର୍ମାନୀ ଓ ରୁଷି ଭାଷାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ଭାରତୀୟ ଭାଷାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଂସ୍କୃତ, ହିନ୍ଦି, ତାମିଲ, ତେଲୁଗୁ, କନ୍ନଡ଼ ଓ ମାଲୟାଲମ ଭାଷାରେ ଏହାର ଅନୁବାଦ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି ।

ଠଟି ବେଦ ମଧ୍ୟରୁ, "ଅଥର୍ବବେଦ" ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ରୂପେ ମାନବ ଜୀବନ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଅଛି । ମାନବ ଜୀବନରେ ଏହା ଜନ୍ମ ଠାରୁ ମୃତ୍ୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତରରେ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରିଆସୁଅଛି । ଏହା ଦର୍ଶନତତ୍ତ୍ୱ ଓ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ-ତତ୍ତ୍ୱରେ ମଧ୍ୟ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କର ପ୍ରେରଣା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । "ଅଥର୍ବବେଦ", ଏକମାତ୍ର ବେଦ, ଯାହା ସର୍ବାଧିକ "ଉପବେଦ" ଓ "ଶାସ୍ତ୍ର" ମାନଙ୍କର ଜନକ । "ଆୟୁର୍ବେଦ", "ଧନୁର୍ବେଦ", "ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର", "ନୀତିଶାସ୍ତ୍ର", "ରାଜନୀତି ଶାସ୍ତ୍ର", "ନ୍ୟାୟଶାସ୍ତ୍ର", "ଆଶୁଶାସ୍ତ୍ର", "ଚରକ ସଂହିତା", "ସୁଶ୍ରୁତ ସଂହିତା", "ଭେଷଜ ବିଜ୍ଞାନ", "ସାମାଜିକ ବିଜ୍ଞାନ", "ଦର୍ଶନିକ ବିଜ୍ଞାନ", " ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ତତ୍ତ୍ୱ", ଏହିପରି ଅନେକ ଶାସ୍ତ୍ର ଓ ଗ୍ରନ୍ଥ ର ପ୍ରେରଣାର ସୂତ୍ର "ଅଥର୍ବବେଦ" ଅଟେ ।

॥ ଇତି ଅଥର୍ବବେଦ ॥

ଅଥର୍ବବେଦର ସୂକ୍ତ ଓ ମନ୍ତ୍ର ସଂଖ୍ୟା

କାଣ୍ଡ	ଅନୁବାକ	ସୂକ୍ତ	ମନ୍ତ୍ର
୧	୭	୩୫	୧୫୩
୨	୭	୩୬	୨୦୭
୩	୭	୩୧	୨୩୦
୪	୮	୪୦	୩୨୪
୫	୭	୩୧	୩୭୭
୬	୧୩	୧୪୨	୪୫୪
୭	୧୦	୧୧୮	୨୮୭
୮	୫	୧୦	୨୯୩
୯	୫	୧୦	୩୧୩
୧୦	୫	୧୦	୩୫୦
୧୧	୫	୧୦	୩୧୩
୧୨	୫	୫	୩୦୪
୧୩	୪	୯	୧୮୮
୧୪	୨	୨	୧୩୯
୧୫	୨	୧୮	୨୩୦
୧୬	୨	୯	୧୦୩
୧୭	୧	୧	୩୦
୧୮	୪	୪	୨୮୩
୧୯	୭	୭୨	୪୫୩
୨୦	୯	୧୪୩	୯୫୮
ସମୁଦାୟ	୧୧୧	୭୩୭	୫୯୮୭

ଭୂମିକା

ଯଦକ୍ଷରପଦବ୍ରଷ୍ଟଂ ମାତ୍ରାହିନଂ ତୁ ଯଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ତତ୍-ସର୍ବ ଶମତାଂ ଦେବ ନରାୟଣ ନମୋଽସ୍ତୁତେ ॥
ବିସର୍ଗବିନ୍ଦୁମାତ୍ରାଣି ପଦପାଦାକ୍ଷରାଣି ଚ ।
ନ୍ୟୁନାନି ଚାତିରିକ୍ରାନ୍ତି ଶମସ୍ତ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ॥
ଓମ୍ ତତ୍ ସତ୍ । ସର୍ବମ୍ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣାର୍ପଣାମସ୍ତୁ ।
ଓମ୍ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।

Sources ସୂତ୍ର	• www.archive.org • www.vedicheritage.gov.in • www.academia.edu • IISH Global (Indian Institute of Scientific Heritage) • www.sanskritweb.net/samveda/ • Vedanta Spiritual Library – www.celextel.org • www.wikipedia.org
Send Corrections to ଭୁଲ ସୁଧାର ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ	prakash@scholarshoppe.com
Site access ଞ୍ଜେର ସାଇଟ୍	www.scholarshoppe.com/veda-odia/

ଏହି ‘ପୁସ୍ତକ’ ଟି ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରଥମ ଓଡ଼ିଆ ଡିଜିଟାଲ୍ ରୂପାଙ୍କର ଅଟେ ।

ଅଧର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ପ୍ରଥମ କାଣ୍ଡ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ପ୍ରଥମଂ କାଣ୍ଡମ୍]

॥ ଅଥ ପ୍ରଥମଃ ପ୍ରସାଠକଃ ॥

॥ ଅଥ ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧|୧) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩), ଚତୁଷ୍ପଦା ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୪) ।
ଦେବତା - ବାତସ୍ପତି

=====

ୟେ ତ୍ରିଷପ୍ତାଃ ପରିୟନ୍ତ୍ରି ବିଶ୍ୱା ରୂପାଣି ବିଭ୍ରତଃ ।
ବାତସ୍ପତିର୍ବିଲ୍ଲା ତେଷାଂ ତନ୍ନୋ ଅଦ୍ୟ ଦଧାତୁ ମେ ॥୧॥

ପୁନରେହି ବତସ୍ପତେ ଦେବେନ ମନସା ସହ ।
ବସୋଷ୍ପତେ ନି ରମୟ ମୟୋବାସୁ ମୟି ଶୁତମ୍ ॥୨॥

ଇହୈବାଭି ବି ତନୁଭେ ଆର୍ତ୍ତୀ ଇବ ଜ୍ୟୟା ।
ବାତସ୍ପତିର୍ନି ଯଜ୍ଞତୁ ମୟୋବାସୁ ମୟି ଶୁତମ୍ ॥୩॥

ଉପହୂତୋ ବାତସ୍ପତିରୁପାସ୍ମାନ୍-ବାତସ୍ପତିର୍ହୃୟତାମ୍ ।
ସଂ ଶୁତେନ ଗମେମହି ମା ଶୁତେନ ବି ରାଧିଷି ॥୪॥

=====

(୧୨) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨, ୪), ତ୍ରିପଦା ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୪) ।

ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ ପର୍ଜନ୍ୟ ଚ

=====

ବିଦ୍ଭା ଶରସ୍ୟ ପିତରଂ ପର୍ଜନ୍ୟଂ ଭୂରିଧାୟସମ୍ ।

ବିଦ୍ଭୋ ଶ୍ପସ୍ୟ ମାତରଂ ପୃଥିବୀଂ ଭୂରିବର୍ପସମ୍ ॥୧॥

ଜ୍ୟାକେ ପରି ଶୋ ନମାଶ୍ମାନଂ ତନ୍ମୁଂ କୃଧି ।

ବୀଭୁର୍ବରୀୟୋଽରାତୀରପ ଦ୍ଵେଷାଂସ୍ୟା କୃଧି ॥୨॥

ବୃକ୍ଷଂ ଯୁଦ୍ଧାବଃ ପରିଷସ୍ତଜାନା ଅନୁସ୍ତୁରଂ ଶରଂ ଅର୍ଚ୍ଚ୍ୟତୁମ୍ ।

ଶରୁମସ୍ତଦ୍ୟାବୟ ଦିଦ୍ୟୁମିନ୍ତ୍ର ॥୩॥

ୟଥା ଦ୍ୟାଂ ଚ ପୃଥିବୀଂ ଚାନ୍ତପ୍ରିଷ୍ଠତି ତେଜନମ୍ ।

ଏବା ରୋଗଂ ଚାସ୍ରାବଂ ଚାନ୍ତପ୍ରିଷ୍ଠତୁ ମୁଞ୍ଚି ଇତ୍ ॥୪॥

=====

(୧୩) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୧-୫), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୬-୯) ।

ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତାଃ ସର୍ବା

=====

ବିଦ୍ଭା ଶରସ୍ୟ ପିତରଂ ପର୍ଜନ୍ୟଂ ଶତବୃଷ୍ଟ୍ୟମ୍ ।

ତେନା ତେ ତନ୍ନେ ଶଂ କରଂ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ତେ ନିଷେଚନଂ ବହିଷ୍ଠେ ଅସ୍ତୁ ବାଲିତି ॥୧॥

ବିଦ୍ଭା ଶରସ୍ୟ ପିତରଂ ମିତ୍ରଂ ଶତବୃଷ୍ଟ୍ୟମ୍ ।

ତେନା ତେ ତନ୍ନେ ଶଂ କରଂ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ତେ ନିଷେଚନଂ ବହିଷ୍ଠେ ଅସ୍ତୁ ବାଲିତି ॥୨॥

ବିଦ୍ଭା ଶରସ୍ୟ ପିତରଂ ବରୁଣଂ ଶତବୃଷ୍ଟ୍ୟମ୍ ।

ତେନା ତେ ତନ୍ନେ ଶଂ କରଂ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ତେ ନିଷେଚନଂ ବହିଷ୍ଠେ ଅସ୍ତୁ ବାଲିତି ॥୩॥

ବିଦ୍ଭା ଶରସ୍ୟ ପିତରଂ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଶତବୃଷ୍ଟ୍ୟମ୍ ।

ତେନା ତେ ତନ୍ନେ ଶଂ କରଂ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ତେ ନିଷେଚନଂ ବହିଷ୍ଠେ ଅସ୍ତୁ ବାଲିତି ॥୪॥

ବିଦ୍ଭା ଶରସ୍ୟ ପିତରଂ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ଶତବୃଷ୍ଟ୍ୟମ୍ ।

ତେନା ତେ ତନ୍ନେ ଶଂ କରଂ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ତେ ନିଷେଚନଂ ବହିଷ୍ଠେ ଅସ୍ତୁ ବାଲିତି ॥୫॥

ୟଦାନ୍ନେଷୁ ଗର୍ବାନ୍ୟୋର୍ଯଦ୍ବସ୍ତ୍ରାବଧି ସଂଶ୍ରୀତମ୍ ।

ଏବା ତେ ମୂତ୍ରଂ ମୁତ୍ୟତାଂ ବହିର୍ବାଲିତି ସର୍ବକମ୍ ॥୬॥

ପ୍ର ତେ ଭିନନ୍ତୁ ମେହନଂ ବର୍ତ୍ତଂ ବେଶନ୍ତ୍ୟା ଇବ ।

ଏବା ତେ ମୂତ୍ରଂ ମୁତ୍ୟତାଂ ବହିର୍ବାଲିତି ସର୍ବକମ୍ ॥୭॥

ବିକ୍ଷିତଂ ତେ ବସ୍ତ୍ରବିଲଂ ସମୁଦ୍ରସ୍ୟୋଦଧେରିବ ।

ଏବା ତେ ମୂତ୍ରଂ ମୁତ୍ୟତାଂ ବହିର୍ବାଲିତି ସର୍ବକମ୍ ॥୮॥

ୟଥେଷୁକା ପରାପତଦବସ୍ତୁଷ୍ଟାଧି ଧନ୍ୱନଃ ।

ଏବା ତେ ମୂତ୍ରଂ ମୁତ୍ୟତାଂ ବହିର୍ବାଲିତି ସର୍ବକମ୍ ॥୯॥

=====

(୧୪) ଋଷିଃ - ସିନ୍ଧୁଦ୍ୱୀପ । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩), ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୪) ।

ଦେବତା - ଅପାଂନପାତ୍ ସୋମ ଆପଣ୍ଡ

=====

ଅମୃତ୍ସୋ ଯନ୍ତ୍ୟଧୃଭିର୍ଜାମୟୋ ଅଧୃରୀୟତାମ୍ ।

ପୃଞ୍ଚତୀର୍ମଧୁନା ପୟଃ ॥୧॥

ଅମୂର୍ତ୍ତା ଉପ ସୂର୍ଯ୍ୟେ ଯାତିର୍ବା ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ସହ ।

ତା ନୋ ହିନ୍ଦୁତ୍ବଧୂରମ୍ ॥୨॥

ଅପୋ ଦେବୀରୂପ ହୁୟେ ଯତ୍ର ଗାବଃ ପିବନ୍ତି ନଃ ।

ସିନ୍ଧୁଭ୍ୟଃ କର୍ତ୍ତୂଂ ହବିଃ ॥୩॥

ଅପ୍ସ-ହ୍ରମୃତମପ୍ସୁ ଭେଷଜମ୍ ।

ଅପାମୁତ ପ୍ରଶସ୍ତିଭିରଶ୍ମା ଭବଥ ବାଜିନୋ ଗାବୋ ଭବଥ ବାଜିନଃ ॥୪॥

=====

(୧।୫) ରକ୍ଷିଃ - ସିନ୍ଧୁଦ୍ୱୀପ । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ । ଦେବତା - ଅପାଂନପାତ୍ ସୋମ ଆପଣ୍ଡ

=====

ଆପୋ ହି ଷ୍ଟା ମୟୋଭୁବସ୍ତା ନ ଉର୍ଜେ ଦଧାତନ ।

ମହେ ରଶାୟ ଚକ୍ଷସେ ॥୧॥

ୟୋ ବଃ ଶିବତମୋ ରସସ୍ତସ୍ୟ ଭାଜୟତେହ ନଃ ।

ଭଗତୀରିବ ମାତରଃ ॥୨॥

ତସ୍ମା ଅରଂ ଗମାମ ବୋ ଯସ୍ୟ ଶୟାୟ ଜିନ୍ଦୁଥ ।

ଆପୋ ଜନୟଥା ଚ ନଃ ॥୩॥

ଇଶାନା ବାର୍ଯ୍ୟଶାଂ ଶୟନ୍ତୀଶ୍ଚର୍ଷଣୀନାମ୍ ।

ଅପୋ ଯୁଚାମି ଭେଷଜମ୍ ॥୪॥

=====

(୧୭) ଋଷିଃ - ସିନ୍ଧୁଦ୍ୱୀପ, ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୪) ।

ଦେବତା - ଅପାଂନପାତ୍ ସୋମ ଆପଣ୍ଡ

=====

ଶଂ ନୋ ଦେବୀରଭିଷ୍ଟୟ ଆପୋ ଭବନ୍ତୁ ପୀତୟେ ।

ଶଂ ଯୋରଭି ସ୍ରବନ୍ତୁ ନଃ ॥୧॥

ଅପ୍ସୁ ମେ ସୋମୋ ଅବ୍ରବୀଦନ୍ତର୍ବିଶ୍ୱାନି ଭେଷଜା ।

ଅଗ୍ନିଂ ଚ ବିଶ୍ୱଶଂଭୁବନ୍ ॥୨॥

ଆପଃ ପୃଣୀତ ଭେଷଜଂ ବରୁଥଂ ତନ୍ନେ ମମ ।

ଜ୍ୟୋକ୍ତ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ଦୃଶେ ॥୩॥

ଶଂ ନ ଆପୋ ଧନ୍ୱନ୍ୟାଃ ଶମୁ ସନ୍ତୁନୁପ୍ୟାଃ ।

ଶଂ ନଃ ଖନିତ୍ରିମା ଆପଃ ଶମୁ ଯାଃ କୁମ୍ଭ ଆଭୃତାଃ ।

ଶିବା ନଃ ସନ୍ତୁ ବାର୍ଷିକୀଃ ॥୪॥

॥ ଇତି ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଅଥ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧୭) ଋଷିଃ - ଚାତନ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୪, ୬-୭), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫) ।

ଦେବତା - ପୂର୍ବାର୍ଦ୍ଧସ୍ୟ ଅଗ୍ନିଃ (୧-୨, ୩, ୪-୭), ଉତ୍ତରାର୍ଦ୍ଧସ୍ୟ ଚାଗ୍ନିନ୍ଦ୍ରୋ (୩)

=====

ସୁବାନମଗ୍ନ ଆ ବହ ଯାତୁଧାନଂ କିମୀଦିନମ୍ ।

ତ୍ୱଂ ହି ଦେବ ବନ୍ଧିତୋ ହନ୍ତା ଦସ୍ୟୋର୍ବଭୂବିଥ ॥୧॥

ଆଜ୍ୟସ୍ୟ ପରମେଷ୍ଠିନ୍-ଜାତବେଦସ୍ତନ୍ୱବଶିନ୍ ।
ଅଗ୍ନେ ତୈଲସ୍ୟ ପ୍ରାଶାନ ଯାତୁଧାନାନ୍ତି ଲାପୟ ॥୨॥

ବି ଲପନ୍ତ ଯାତୁଧାନା ଅତ୍ରିଣୋ ଯେ କିମାଦିନଃ ।
ଅଧେଦମଗ୍ନେ ନୋ ହବିରିନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ପ୍ରତି ହର୍ଯତମ୍ ॥୩॥

ଅଗ୍ନିଃ ପୂର୍ବ ଆ ରଭତାଂ ପ୍ରେନ୍ତୋ ନୁଦତୁ ବାହୁମାନ ।
ବ୍ରବୀତୁ ସର୍ବୋ ଯାତୁମାନୟମସ୍ମୀତ୍ୟେତ୍ୟ ॥୪॥

ପଶ୍ୟାମ ତେ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ଜାତବେଦଃ ପ୍ର ଶୋ ବ୍ରୁହି ଯାତୁଧାନାନୃତକ୍ଷଃ ।
ତ୍ୱୟା ସର୍ବେ ପରିତପ୍ତାଃ ପୁରସ୍ତାତ୍ ଆ ଯନ୍ତୁ ପ୍ରବୁବାଣା ଉପେଦମ୍ ॥୫॥

ଆ ରଭସ୍ତ ଜାତବେଦୋଽସ୍ମାକାର୍ଥାୟ ଜଞ୍ଜିଷେ ।
ଦୂତୋ ନୋ ଅଗ୍ନେ ଭୂତ୍ୱା ଯାତୁଧାନାନ୍ତି ଲାପୟ ॥୬॥

ତ୍ୱମଗ୍ନେ ଯାତୁଧାନାନୁପବର୍ଜା ଇହା ବହ ।
ଅଧୈଷାମିନ୍ଦ୍ରୋ ବଜ୍ରେଣାପି ଶୀର୍ଷାଣି ବୃକ୍ଷତୁ ॥୭॥

=====

(୧୫୮) ଋଷିଃ - ଚାତନ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪) ।
ଦେବତା - ବୃହସ୍ପତିରଗ୍ନିଷୋମୌ ଚ (୧-୨), ଅଗ୍ନି (୩-୪)

=====

ଇଦଂ ହବିର୍ଯାତୁଧାନାନାଦୀ ଫେନମିବ ଆ ବହତ୍ ।
ୟ ଇଦଂ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁମାନକରିହ ସ ସୁବତାଂ ଜନଃ ॥୧॥

ଅୟଂ ସୁବାନ ଆଗମଦିମଂ ସ୍ତୁ ପ୍ରତି ହର୍ଯତ ।
ବୃହସ୍ପତେ ବଶେ ଲବ୍ଧ୍ୱାଗ୍ନୀଷୋମା ବି ବିଧ୍ୟତମ୍ ॥୨॥

ୟାତୁଧାନସ୍ୟ ସୋମପ ଜହ୍ନି ପ୍ରଜାଂ ନୟସ୍ତୁ ତ ।

ନି ସୁବାନସ୍ୟ ପାତୟ ପରମକ୍ଷୁଧାବରମ୍ ॥୩॥

ୟତ୍ରେଷାମଗ୍ନେ ଜନିମାନି ବେଦ୍ମ ଗୁହା ସତାମତ୍ରିଣାଂ ଜାତବେଦଃ ।

ତାଂସ୍ତୁଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ବାବୃଧାନୋ ଜହ୍ୟେଷାଂ ଶତତର୍ହମଗ୍ନେ ॥୪॥

=====

(୧୩) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୪) ।

ଦେବତା - ଅଗ୍ନିପୁରୋଗମା ଯୁସ୍ୟାଦୟୋ ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତାଃ (୧-୨), ଅଗ୍ନି (୩-୪)

=====

ଅସ୍ମିନ୍-ବସୁ ବସବୋ ଧାରୟନ୍ତିନ୍ଦ୍ରଃ ପୁଷା ବରୁଣୋ ମିତ୍ରୋ ଅଗ୍ନିଃ ।

ଇମମାଦିତ୍ୟା ଉତ ବିଶ୍ୱେ ତ ଦେବା ଉତ୍ତରସ୍ମିନ୍-ଜ୍ୟୋତିଷି ଧାରୟନ୍ତି ॥୧॥

ଅସ୍ୟ ଦେବାଃ ପ୍ରଦିଶି ଜ୍ୟୋତିରସ୍ତୁ ସୁର୍ଯ୍ୟୋ ଅଗ୍ନିରୁତ ବା ହିରଣ୍ୟମ୍ ।

ସପତ୍ନା ଅସ୍ତଦଧରେ ଭବନ୍ତୁତମଂ ନାକମଧି ରୋହୟେମମ୍ ॥୨॥

ୟେନେନ୍ଦ୍ରାୟ ସମଭରଃ ପୟାଂସୁଂଓମେନ ବ୍ରହ୍ମଣା ଜାତବେଦଃ ।

ତେନ ତ୍ୱମଗ୍ନ ଇହ ବର୍ଧୟେମଂ ସଜାତାନାଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠ୍ୟ ଆ ଧେହ୍ୟେନମ୍ ॥୩॥

ଏଷାଂ ଯଜ୍ଞମୁତ ବର୍ଚ୍ଚୋ ଦଦେହଂ ରାୟସ୍ତୋଷମୁତ ତିତ୍ତାନ୍ୟଗ୍ନେ ।

ସପତ୍ନା ଅସ୍ତଦଧରେ ଭବନ୍ତୁତମଂ ନାକମଧି ରୋହୟେମମ୍ ॥୪॥

=====

(୧୧୦) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୨), କକୁଭ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪) ।
ଦେବତା - ସୁରଃ (୧), ବରୁଣ (୨-୪)

=====

ଅୟଂ ଦେବାନାମସୁରୋ ବି ରାଜତି ବଶା ହି ସତ୍ୟା ବରୁଣସ୍ୟ ରାଜଃ ।
ତତସ୍ତ୍ବରି ବ୍ରହ୍ମଣା ଶାଶ୍ବଦାନ ଉଗ୍ରସ୍ୟ ମନ୍ୟୋରୁଦିମଂ ନୟାମି ॥୧॥

ନମସ୍ତେ ରଜନ୍-ବରୁଣାୟୁ ମନ୍ୟାବେ ବିଶ୍ଵଂ ଦୁ୍ୟଗ୍ର ନିଚିକେଷି ଦୁଷ୍ମନ୍ ।
ସହସ୍ରମନ୍ୟାନ୍ପ୍ର ସୁବାମି ସାକଂ ଶତଂ ଜୀବାତି ଶରଦସ୍ତବାୟମ୍ ॥୨॥

ୟଦୁବକ୍ଥାନୃତଂ ଜିହ୍ଵୟା ବୃଜିନଂ ବହୁ ।
ରାଜିସ୍ତ୍ବା ସତ୍ୟଧର୍ମଣୋ ମୁଞ୍ଚାମି ବରୁଣାଦହମ୍ ॥୩॥

ମୁଞ୍ଚାମି ତ୍ବା ବୈଶ୍ଵାନରାଦର୍ଣ୍ଣବାନ୍-ମହତସ୍ତ୍ବରି ।
ସଜାତାନୁଗ୍ରେହା ବଦ ବ୍ରହ୍ମ ତାପ ଚିକୀହି ନଃ ॥୪॥

=====

(୧୧୧) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ପଞ୍ଜି (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨), କକୁପ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩),
ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୪-୬) । ଦେବତା - ପୁଷାଦୟୋ (୧-୬)

=====

ବଷଟ୍-ତେ ପୁଷନ୍ନସ୍ଥିତ୍ସୁତାବୟମା ହୋତା କୃଣୋତୁ ବେଧାଃ ।
ସିସ୍ରତାଂ ନାର୍ଯ୍ୟୁତପ୍ରଜାତା ବି ପର୍ବାଣି ଜିହ୍ଵତାଂ ସୁତବା ଉ ॥୧॥

ଚତସ୍ରୋ ଦିବଃ ପ୍ରଦିଶଶ୍ଚତସ୍ରୋ ଭୂମ୍ୟା ଉତ ।
ଦେବା ଗର୍ଭଂ ସମୈରୟନ୍ତଂ ବ୍ୟର୍ଣ୍ଣୁବନ୍ତୁ ସୁତବେ ॥୨॥

ସୁଷା ବ୍ୟର୍ଣ୍ଣୋତୁ ବି ଯୋନିଂ ହାପୟାମସି ।
ଶ୍ରଥୟା ସୁଷଣେ ଦୃମବ ଦ୍ଵଂ ବିଷ୍ଠଲେ ସୃଜ ॥୩॥

ନେବ ମାଂସେ ନ ପୀବସି ନେବ ମଞ୍ଜୁସ୍ନାହତମ୍ ।

ଅବୈତୁ ପୃଶ୍ନି ଶେବଲଂ ଶୁନେ ଜରାୟୁଋବେଽବ ଜରାୟୁ ପଦ୍ୟତାମ୍ ॥୪॥

ବି ତେ ଭିନଦ୍ଭି ମେହନଂ ବି ଘ୍ନୋନିଂ ବି ଗବୀନିକେ ।

ବି ମାତରଂ ଚ ପୁତ୍ରଂ ଚ ବି କୁମାରଂ ଜରାୟୁଶାବ ଜରାୟୁ ପଦ୍ୟତାମ୍ ॥୫॥

ୟଥା ବାତୋ ଯଥା ମନୋ ଯଥା ପତନ୍ତି ପକ୍ଷିଣଃ ।

ଏବା ତ୍ୱଂ ଦଶମାସ୍ୟ ସ୍ରାକଂ ଜରାୟୁଶା ପତାବ ଜରାୟୁ ପଦ୍ୟତାମ୍ ॥୬॥

॥ ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଅଥ ତୃତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧|୧୨) ରକ୍ଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨-୩), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪) ।

ଦେବତା - ଯକ୍ଷ୍ମନାଶନରୂପୋଽର୍ଯ୍ୟୋ (୧-୪)

=====

ଜରାୟୁଜଃ ପ୍ରଥମ ଉସ୍ତ୍ରିୟୋ ବୃଷା ବାତଭ୍ରଜା ସ୍ତନୟନ୍ନେତି ବୃଷ୍ଟ୍ୟା ।

ସ ନୋ ମୃତାତି ତନ୍ନୁ ଋଜୁଗୋ ରୁଜନ୍ୟ ଏକମୋଜସ୍ତେଧା ବିଚକ୍ରମେ ॥୧॥

ଅଙ୍ଗେଅଙ୍ଗେ ଶୋଚିଷା ଶିଶିୟାଶଂ ନମସ୍ୟନ୍ତସ୍ତା ହବିଷା ବିଧେମ ।

ଅଙ୍ଗାନ୍-ସୁମଙ୍ଗାନ୍-ହବିଷା ବିଧେମ ଯୋ ଅଗ୍ରଭୀପୂର୍ବାସ୍ୟା ଗ୍ରଭୀତା ॥୨॥

ମୁଞ୍ଚି ଶୀର୍ଷକ୍ତ୍ୟା ଉତ କାସ ଏନଂ ପରୁଷ୍ଟରୁରାବିବେଶା ଯୋ ଅସ୍ୟ ।

ଯୋ ଅଭ୍ରଜା ବାତଜା ଯକ୍ଷ ଶୁଷ୍ଣୋ ବନୟତୀନ୍-ସୁରତାଂ ପର୍ବତାଂଶ୍ଚ ॥୩॥

ଶଂ ମେ ପରସ୍ତୈ ଗାତ୍ରାୟ ଶମସ୍ତ୍ରବରାୟ ମେ ।

ଶଂ ମେ ଚତୁର୍ଥ୍ୟା ଅଙ୍ଗେଭ୍ୟଃ ଶମସ୍ତ୍ର ତନ୍ନେ ମମ ॥୪॥

=====

(୧|୧୩) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୩),
ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ଚାରିତ୍ରୀଗର୍ଭା ପଞ୍ଚୁ (୪) । ଦେବତା - ବିଦ୍ୟୁତ୍ (୧-୪)

=====

ନମସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ବିଦ୍ୟୁତେ ନମସ୍ତେ ସ୍ତନୟିତୃବେ ।
ନମସ୍ତେ ଅସ୍ତୁଶ୍ଚନେ ଯେନା ଦୂତାଶେ ଅସ୍ୟସି ॥୧॥

ନମସ୍ତେ ପ୍ରବତୋ ନପାଦ୍ୟତସ୍ତପଃ ସମୁଦ୍ରସି ।
ମୃତୟା ନସ୍ତନୁଭ୍ୟା ମୟସ୍ତୋକେଭ୍ୟସ୍ତୁଧି ॥୨॥

ପ୍ରବତୋ ନପାନ୍ନମ ଏବାସ୍ତୁ ତୁଭ୍ୟଂ ନମସ୍ତେ ହେତୟେ ତପୁଷେ ଚ କୃଣ୍ଣଃ ।
ବିଦ୍ମୁ ତେ ଧାମ ପରମଂ ଗୁହା ଯସ୍ତମୁଦ୍ରେ ଅନ୍ତର୍ନିହିତାସି ନାଭିଃ ॥୩॥

ୟଂ ତ୍ବା ଦେବା ଅସୃଜନ୍ତୁ ବିଶ୍ଵ ଇଷୁଂ କୃଣ୍ଣାନ୍ନା ଅସନାୟ ପୃଷ୍ଠମ୍ ।
ସା ନୋ ମୃତ ବିଦଧେ ଗୁଣାନ୍ନା ତସ୍ୟୈ ତେ ନମୋ ଅସ୍ତୁ ଦେବି ॥୪॥

=====

(୧|୧୪) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - କକୁପ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୪),
ଚତୁଷ୍ପଦ ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪) । ଦେବତା - ବରୁଣୋ ଯମୋ ବା (୧-୪)

=====

ଭଗମସ୍ୟା ବର୍ଚ୍ଚ ଆଦିଷ୍ୟସି ବୃକ୍ଷାଦିବ ସ୍ରଜମ୍ ।
ମହାବୁଧ୍ନ ଇବ ପର୍ବତୋ ଜ୍ୟୋକ୍ତିତୃଷ୍ଣାସ୍ରାମ୍ ॥୧॥

ଏଷା ତେ ରାଜନ୍-କନ୍ୟା ବଧୂର୍ନି ଧୂୟତାଂୟମ୍ ।
ସା ମାତୁର୍ବଧ୍ୟତାଂ ଗୃହେଽଥୋ ଭ୍ରାତୁରଥୋ ପିତୁଃ ॥୨॥

ଏଷା ତେ କୁଲପା ରାଜନ୍ତାମୁ ତେ ପରି ଦହୁସି ।
ଜ୍ୟୋକ୍ତିତୃଷ୍ଣାସାତା ଆ ଶୀର୍ଷ୍ଣଃ ଶମୋପ୍ୟାତ୍ ॥୩॥

ଅସିତସ୍ୟ ତେ ବ୍ରହ୍ମଣା କଶ୍ୟପସ୍ୟ ଗୟସ୍ୟ ଚ ।
ଅନ୍ତଃକୋଶମିବ ଜାମୟୋଽପି ନହ୍ୟାମି ତେ ଭଗନ୍ ॥୪॥

=====

(୧|୧୫) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ବୃହତୀ (୧), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୨), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩-୪) ।
ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେନ୍ଦ୍ରା (୧-୪)

=====

ସଂ ସଂ ସୁବନ୍ଧୁ ସିନ୍ଧବଃ ସଂ ବାତାଃ ସଂ ପତନ୍ତ୍ରିଣଃ ।
ଇମଂ ଯୁଜ୍ଞଂ ପ୍ରତିବୋ ମେ ଭୁଷନ୍ତାଂ ସଂସ୍ରାବ୍ୟେଣ ହବିଷା ଭୁହୋମି ॥୧॥

ଇହୈବ ହବମା ଯାତ ମ ଇହ ସଂସ୍ରାବଣା ଉତେମଂ ବଧ୍ନୟତା ଗିରଃ ।
ଇହୈତୁ ସର୍ବୋ ଯଃ ପଶୁରସ୍ଥିତିଷ୍ଠତୁ ଯା ରୟିଃ ॥୨॥

ୟେ ନଦୀନାଂ ସଂସ୍ରବନ୍ତ୍ୟସ୍ରାସଃ ସଦମକ୍ଷିତାଃ ।
ତେଭିର୍ମେ ସର୍ବେଃ ସଂସ୍ରାବୈର୍ଧନଂ ସଂ ସ୍ରାବୟାମସି ॥୩॥

ୟେ ସର୍ପିଣଃ ସଂସ୍ରବନ୍ତି କ୍ଷୀରସ୍ୟ ଚୋଦକସ୍ୟ ଚ ।
ତେଭିର୍ମେ ସର୍ବେଃ ସଂସ୍ରାବୈର୍ଧନଂ ସଂ ସ୍ରାବୟାମସି ॥୪॥

=====

(୧|୧୭) ଋଷିଃ - ଚାତନ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩), କକୁପ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪) ।

ଦେବତା - ମନ୍ଦୋଦ୍ରୀ ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରୀ (୧-୪)

=====

ୟେମାବାସ୍ୟାଂ ରାତ୍ରିମୁଦସ୍ତୁର୍ବାଜମତ୍ରିଣଃ ।

ଅଗ୍ନିସ୍ତୁରୀୟୋ ଯାତୁହା ସୋ ଅସ୍ତଭ୍ୟମପି ବ୍ରବତ୍||୧||

ସୀସାୟାଧାହ ବରୁଣଃ ସୀସାୟାଗ୍ନିରୁପାବତି ।

ସୀସଂ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ପ୍ରାୟଜ୍ଞତଦଙ୍ଗ ଯାତୁଚାତନମ୍ ||୨||

ଇଦଂ ବିଷ୍ଣୁର୍ଦ୍ଧଂ ସହତ ଇଦଂ ବାଧତେ ଅତ୍ରିଣଃ ।

ଅନେନ ବିଶ୍ଵା ସସହେ ଯା ଜାତାନି ପିଶାତ୍ୟାଃ ||୩||

ୟଦି ନୋ ଗାଂ ହଂସି ଯଦ୍ୟଶ୍ଵଂ ଯଦି ପୁରୁଷମ୍ ।

ତଂ ତ୍ଵା ସୀସେନ ବିଧ୍ୟାମୋ ଯଥା ନୋଃସୋ ଅବୀରହା ||୪||

|| ଇତି ତୃତୀୟୋଽନୁବାକଃ || || ଇତି ପ୍ରଥମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

|| ଅଥ ଚତୁର୍ଥୋଽନୁବାକଃ ||

|| ଅଥ ଦ୍ଵିତୀୟଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

=====

(୧|୧୭) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଭୁବିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩), ତ୍ରିପଦାର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୪) ।

ଦେବତା - ମନ୍ଦୋଦ୍ରୀ ଲୋହିତବାସସୋ ଯୋଷିତୋ (୧-୪)

=====

ଅମୂର୍ଯ୍ୟା ଯନ୍ତି ଯୋଷିତୋ ହିରା ଲୋହିତବାସସଃ ।

ଅଭ୍ରାତର ଇବ ଜାମୟସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟନ୍ତ ହତବର୍ଚ୍ଚସଃ ||୧||

ତିଷ୍ଠାବରେ ତିଷ୍ଠ ପର ଉତ ତ୍ବଂ ତିଷ୍ଠ ମଧ୍ୟମେ ।
କନିଷ୍ଠିକା ଚ ତିଷ୍ଠତି ତିଷ୍ଠାଦିଜମନିର୍ମହୀ ॥୨॥

ଶତସ୍ୟ ଧମନୀନାଂ ସହସ୍ରସ୍ୟ ହିରାଣାମ୍ ।
ଅସ୍ତୁରିନ୍ଧ୍ୟାମା ଇମାଃ ସାକମନ୍ତା ଅରଂସତ ॥୩॥

ପରି ବଃ ସିକତାବତୀ ଧନୁର୍ବୃହତ୍ୟକ୍ରମାତ୍ ।
ତିଷ୍ଠତେଲୟତା ସୁ କମ୍ ॥୪॥

=====

(୧|୧୮) ରକ୍ଷିଃ - ଦ୍ରବିଣୋଦା । ଛନ୍ଦ - ଉପରିଷ୍ଠା ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୧), ନିରୂତ୍ ଜଗତୀ (୨),
ବିରାଟ୍ ଅସ୍ତାର ପଞ୍ଜି ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪) । ଦେବତା - ବିନାୟକ (୧-୪)

=====

ନିର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ଲଲାମ୍ୟଂ ନିରରାତିଂ ସୁବାମସି ।
ଅଥ ଯା ଭଦ୍ରା ତାନି ନଃ ପ୍ରଜାୟା ଅରାତିଂ ନୟାମସି ॥୧॥

ନିରରଣିଂ ସବିତା ସାବିଷକ୍ପଦୋର୍ନିର୍ହସ୍ତୟୋର୍ବରୁଣୋ ମିତ୍ରୋ ଅର୍ଯ୍ୟମା ।
ନିରସ୍ତୁଭ୍ୟମନୁମତୀ ରରାଣା ପ୍ରେମାଂ ଦେବା ଅସାବିଷୁଃ ସୌଭଗାୟ ॥୨॥

ୟତ୍ ଆତ୍ମନି ତନ୍ମାଂ ଘୋରମସ୍ତି ଯଦ୍ବା କେଶେଷୁ ପ୍ରତିଚକ୍ଷଣେ ବା ।
ସର୍ବଂ ତଦ୍ବାଚାପ ହନ୍ତୋ ବୟଂ ଦେବସ୍ତା ସବିତା ସୁଦୟତୁ ॥୩॥

ରିଶ୍ୟପଦୀଂ ବୃଷଦତୀଂ ଗୋଷେଧାଂ ବିଧମାମୁତ ।
ବିଲୀଢ୍ୟଂ ଲଲାମ୍ୟଂ ତା ଅସ୍ମନ୍ନାଶୟାମସି ॥୪॥

=====

(୧୧୯) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୪), ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୨), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୩) ।
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧), ମନୁଷ୍ୟେଷବଃ (୨), ରୁଦ୍ରଃ (୩), ବିଶ୍ୱେଦେବା (୪)

=====

ମା ନୋ ବିଦନ୍ତିବ୍ୟାଧିନୋ ମୋ ଅଭିବ୍ୟାଧିନୋ ବିଦନ୍ ।
ଆରାହ୍ନରବ୍ୟା ଅସ୍ମଦ୍ବିଷୁତୀରିନ୍ଦ୍ର ପାତୟ ॥୧॥

ବିଷ୍ମଞ୍ଜୋ ଅସ୍ମହ୍ନରବଃ ପତନ୍ତୁ ଯେ ଅସ୍ତ୍ରା ଯେ ତାସ୍ୟାଃ ।
ଦୈବୀର୍ମନୁଷ୍ୟେସବୋ ମମାମିତ୍ରାନ୍ତି ବିଧ୍ୟତ ॥୨॥

ୟୋ ନଃ ସ୍ତୋ ଯୋ ଅରଣଃ ସଜାତ ଉତ ନିଷ୍ଠ୍ୟୋ ଯୋ ଅସ୍ତ୍ରା ଅଭିଦାସତି ।
ରୁଦ୍ରଃ ଶରବ୍ୟୟୈତାନ୍ମମାମିତ୍ରାନ୍ତି ବିଧ୍ୟତୁ ॥୩॥

ୟଃ ସପତ୍ନୋ ଯୋଃସପତ୍ନୋ ଯଶ୍ଚ ଦ୍ୱିଷନ୍-ଛପାତି ନଃ ।
ଦେବାସ୍ତଂ ସର୍ବେ ଧୂର୍ବନ୍ତୁ ବ୍ରହ୍ମ ବର୍ମ ମମାହ୍ନରମ୍ ॥୪॥

=====

(୧୨୦) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୪) ।
ଦେବତା - ସୋମ ମରୁତ ତ (୧), ମିତ୍ରାବରୁଣୌ (୨), ବରୁଣଃ (୩), ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୪)

=====

ଅଦାରସ୍ତଦ୍-ଭବତୁ ଦେବ ସୋମାସ୍ତ୍ରିନ୍ୟଞ୍ଜେ ମରୁତୋ ମୃତତା ନଃ ।
ମା ନୋ ବିଦଦତିତା ମୋ ଅଶସ୍ତ୍ରିର୍ମା ନୋ ବିଦଦ୍ଭଜିନା ଦୈଷ୍ୟା ଯା ॥୧॥

ୟୋ ଅଦ୍ୟ ସେନ୍ୟୋ ବଧୋଽଘାୟୁନାମୁଦୀରତେ ।
ୟୁବଂ ତଂ ମିତ୍ରାବରୁଣାବସ୍ଥଦ୍ୟାବୟତଂ ପରି ॥୨॥

ଇତଶ୍ଚ ଯଦମୁତଶ୍ଚ ଯଦୁଧ୍ୟଂ ବରୁଣ ଯାବୟା ।
ବି ମହଚ୍ଛର୍ମ ଯଚ୍ଛ ବରୀୟୋ ଯାବୟା ବଧମ୍ ॥୩॥

ଶାସ ଇକ୍ଷା ମହାଁ ଅସ୍ୟମିତ୍ରସାହୋ ଅସ୍ତୃତଃ ।
ନ ଯସ୍ୟ ହନ୍ୟତେ ସଖା ନ ଜୀୟତେ କଦା ଚନ ॥୪॥

=====

(୧୨୧) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୪) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୪)

=====

ସ୍ଵସ୍ତିଦା ବିଶାଂ ପତିର୍ବୃତ୍ରହା ବିମୃଧୋ ବଶୀ ।
ବୃଷେନ୍ଦ୍ରଃ ପୁର ଏତୁ ନଃ ସୋମପା ଅଭୟଂକରଃ ॥୧॥

ବି ନ ଇନ୍ଦ୍ର ମୃଧୋ ଜହି ନୀତା ଯଚ୍ଛ ପୃତନ୍ୟତଃ ।
ଅଧମଂ ଗମୟା ତମୋ ଯୋ ଅସ୍ମାଁ ଅଭିଦାସତି ॥୨॥

ବି ରକ୍ଷୋ ବି ମୃଧୋ ଜହି ବି ବୃତ୍ରସ୍ୟ ହନୁ ରୁଜ ।
ବି ମନ୍ୟମିନ୍ଦ୍ର ବୃତ୍ରହନୁମିତ୍ରସ୍ୟାଭିଦାସତଃ ॥୩॥

ଅପେନ୍ଦ୍ର ଦ୍ଵିଷତୋ ମନୋଽପ ଜିଜ୍ୟାସତୋ ବଧମ୍ ।
ବି ମହଚ୍ଛର୍ମ ଯଚ୍ଛ ବରୀୟୋ ଯାବୟା ବଧମ୍ ॥୪॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ଥୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଅଥ ପଞ୍ଚମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧୨୨) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୪) । ଦେବତା - ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ହରିମା ହୃଦ୍ରୋଗଶ୍ଚ (୧-୪)

=====

ଅନୁ ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଦୟତାଂ ହୃଦ୍ୟୋତୋ ହରିମା ଚ ତେ ।
ଗୋ ରୋହିତସ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣେନ ତେନ ତ୍ଵା ପରି ଦଧୁସି ॥୧॥

ପରି ତ୍ବା ରୋହିତୈର୍ବର୍ଣ୍ଣେର୍ଦୀର୍ଘାୟୁତ୍ତାୟ ଦଧୁସି ।
ୟଥାୟମରପା ଅସଦଥୋ ଅହରିତୋ ଭୁବତ୍ ॥୨॥

ୟା ରୋହିଣୀର୍ଦେବତ୍ୟା ଗାବୋ ଯା ଉତ ରୋହିଣୀଃ ।
ରୂପଂରୂପଂ ବୟୋବୟସ୍ତାଭିଷ୍ଟା ପରି ଦଧୁସି ॥୩॥

ଶୁକେଷୁ ତେ ହରିମାଣଂ ରୋପଣାକାସୁ ଦଧୁସି ।
ଅଥୋ ହାରିଦ୍ରବେଷୁ ତେ ହରିମାଣଂ ନି ଦଧୁସି ॥୪॥

=====

(୧|୨୩) ରକ୍ଷିଃ - ଅଧର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୪) । ଦେବତା - ଅସିକ୍ଳୀବନସ୍ମତି (୧-୪)

=====

ନକ୍ତଂଜାତାସ୍ୟୋଷଧେ ରାମେ କୃଷ୍ଣେ ଅସିକ୍ଳି ତ ।
ଇଦଂ ରଜନି ରଜୟ କିଲାସଂ ପଲିତଂ ତ ଯତ୍ ॥୧॥

କିଲାସଂ ତ ପଲିତଂ ତ ନିରିତୋ ନାଶୟା ପୃଷତ୍ ।
ଆ ତ୍ବା ସ୍ତ୍ୱୋ ବିଶତାଂ ବର୍ଣ୍ଣଃ ପରା ଶୁକ୍ଳାନି ପାତୟ ॥୨॥

ଅସିତଂ ତେ ପ୍ରଲୟନମାସ୍ଥାନମସିତଂ ତବ ।
ଅସିକ୍ଳୀ ଅସ୍ୟୋଷଧେ ନିରିତୋ ନାଶୟା ପୃଷତ୍ ॥୩॥

ଅସ୍ଥିଜସ୍ୟ କିଲାସସ୍ୟ ତନୁଜସ୍ୟ ତ ଯତ୍ନୁତି ।
ଦୂଷ୍ୟା କୃତସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣା ଲକ୍ଷ୍ମ ଶ୍ୱେତମନୀନଶମ୍ ॥୪॥

=====

(୧୨୪) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩-୪), ନିତୃତ୍ ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୨) ।
ଦେବତା - ଆସୁରୀବନସ୍ତୁତି (୧-୪)

=====

ସୁପର୍ଣ୍ଣୋ ଜାତଃ ପ୍ରଥମସ୍ତସ୍ୟ ତ୍ୱଂ ପିତୃମାସିଥ ।
ତଦାସୁରୀ ଯୁଧା ଜିତା ରୂପଂ ତକ୍ରେ ବନସ୍ତତୀନ୍ ॥୧॥

ଆସୁରୀ ତକ୍ରେ ପ୍ରଥମେଦଂ କିଲାସଭେଷଜମିଦଂ କିଲାସନାଶନମ୍ ।
ଅନୀନଶକ୍ତିଲାସଂ ସରୂପାମକରତ୍ନତମ୍ ॥୨॥

ସରୂପା ନାମ ତେ ମାତା ସରୂପୋ ନାମ ତେ ପିତା ।
ସରୂପକୃତ୍ତମୋଷଧେ ସା ସରୂପମିଦଂ କୃଧି ॥୩॥

ଶ୍ୟାମା ସରୂପଂକରଣୀ ପୃଥିବ୍ୟା ଅଧ୍ୟୁଦ୍-ଭୃତା ।
ଇଦମ୍ ସୁ ପ୍ର ସାଧୟ ପୁନା ରୂପାଶି କଳ୍ପୟ ॥୪॥

=====

(୧୨୫) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ବିରାଟ୍ ଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩),
ପୁରୋ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪) । ଦେବତା - ଯକ୍ଷ୍ମନାଶନାଗ୍ନି (୧-୪)

=====

ୟଦଗ୍ନିରାପୋ ଅଦହତ୍-ପ୍ରବିଶ୍ୟ ଯତ୍ରାକୃଶ୍ମନ୍-ଧର୍ମଧୃତୋ ନମାଂସି ।
ତତ୍ର ତ ଆଦୁଃ ପରମଂ ଜନିତ୍ରଂ ସ ନଃ ସଂବିଦ୍ୱାନପରି ବୃତ୍-ଋ ତକ୍ଳନ୍ ॥୧॥

ୟଦ୍ୟର୍ଚିର୍ଯଦି ବାସି ଶୋଚିଃ ଶକଲ୍ୟେଷି ଯଦି ବା ତେ ଜନିତ୍ରମ୍ ।
ହୃଦୁର୍ନାମାସି ହରିତସ୍ୟ ଦେବ ସ ନଃ ସଂବିଦ୍ୱାନପରି ବୃତ୍-ଋ ତକ୍ଳନ୍ ॥୨॥

ଯଦି ଶୋକୋ ଯଦି ବାଢ଼ିଶୋକୋ ଯଦି ବା ରାଜ୍ଞୋ ବରୁଣସ୍ୟାସି ପୁତ୍ରଃ ।
ହୃଦୁର୍ନାମାସି ହରିତସ୍ୟ ଦେବ ସ ନଃ ସଂବିଦ୍ବାନ୍ପରି ବୃତ୍-ରୁ ତକ୍ଳନ୍ ॥୩॥

ନମଃ ଶୀତାୟ ତକ୍ଳନେ ନମୋ ରୁରାୟ ଶୋଚିଷେ କୃଶୋମି ।
ୟୋ ଅନ୍ୟେଦ୍ୟୁରୁଭୟଦ୍ୟୁରଭ୍ୟୋତି ତୃତୀୟକାୟ ନମୋ ଅସ୍ତୁ ତକ୍ଳନେ ॥୪॥

=====

(୧|୨୭) ରକ୍ଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧, ୩), ଏକାବସାନା ତ୍ରିପଦା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨),
ଏକାବସାନା ପାଦନିଚୂତ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୪) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରାଦୟୋ ମନ୍ଦୋଦ୍ଧା (୧-୪)

=====

ଆରୋଽସାବସ୍ଥଦସ୍ତୁ ହେତିର୍ଦେବାସୋ ଅସତ୍ ।
ଆରେ ଅଶ୍ଳା ଯମସ୍ୟଥ ॥୧॥

ସଖାସାବସ୍ଥଭ୍ୟମସ୍ତୁ ରାତିଃ ସଖେନ୍ଦ୍ରୋ ଭଗଃ
ସବିତା ଚିତ୍ରରାଧାଃ ॥୨॥

ୟୂୟମ୍ନଃ ପ୍ରବତୋ ନପାନ୍ନରୁତଃ ସୂର୍ଯ୍ୟତୃତସଃ ।
ଶର୍ମ ଯଚ୍ଛଥ ସପ୍ରଥାଃ ॥୩॥

ସୁଷୁଦତ ମୃତତ ମୃତୟା ନସ୍ତନୂଭ୍ୟା
ମୟସ୍ତୋକେଭ୍ୟସ୍ତୁଧି ॥୪॥

=====

(୧୨୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୪) ।

ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ରମା ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ବା (୧-୪)

=====

ଅମ୍ଭଃ ପାରେ ପୃଥାକ୍ପୁଷ୍ପପ୍ତା ନିର୍ଜରାୟବଃ ।

ତାସାଂ ଜରାୟୁଭିର୍ବିୟମକ୍ଷ୍ୟାବପି ବ୍ୟୟାମସ୍ୟାଦାୟୋଃ ପରିପଦ୍ମିନଃ ॥୧॥

ବିଷ୍ମତ୍ୟେତୁ କୃତ୍ତତୀ ପିନାକମିବ ବିଭ୍ରତୀ ।

ବିଷ୍ମକ୍ପୁନର୍ଭୁବା ମନୋଽସମୃଦ୍ଧା ଅଦାୟବଃ ॥୨॥

ନ ବହବଃ ସମଶକନ୍ନାର୍ଜକା ଅତି ଦାୟୁଷ୍ଠଃ ।

ବେଶୋରଢ୍ଘା ଇବାତିତୋଽସମୃଦ୍ଧା ଅଦାୟବଃ ॥୩॥

ପ୍ରେତଂ ପାଦୌ ପ୍ର ସ୍ଥୁରତଂ ବହତଂ ପୃଣତୋ ଗୃହାନ୍ ।

ଇନ୍ଦ୍ରାନ୍ୟେତୁ ପ୍ରଥମାଜୀତାମୁଷିତା ପୁରଃ ॥୪॥

=====

(୧୨୮) ଋଷିଃ - ଚାତନ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ବିରାଟ୍ ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୩), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୪)

। ଦେବତା - ପୂର୍ବାର୍ଧସ୍ୟ ଅଗ୍ନି (୧, ୨), ଉତ୍ତରାର୍ଧସ୍ୟ ଅଗ୍ନି, ଯାତୁଧାନ୍ୟ (୨, ୩-୪)

=====

ଉପ ପ୍ରାଗାଢ୍ଘେବୋ ଅଗ୍ନୀ ରକ୍ଷୋହ୍ରାମୀବଚାତନଃ ।

ଦହନ୍ନପ ଦ୍ଵୟାବିନୋ ଯାତୁଧାନାନ୍-କିମୀଦିନଃ ॥୧॥

ପ୍ରତି ଦହ ଯାତୁଧାନାନ୍ପ୍ରତି ଦେବ କିମୀଦିନଃ ।

ପ୍ରତୀଚୀଃ କୃଷ୍ଣବର୍ତ୍ତନେ ସଂ ଦହ ଯାତୁଧାନ୍ୟଃ ॥୨॥

ୟା ଶଶାପ ଶପନେନ ଯାଘଂ ମୁରମାଦଧେ ।

ୟା ରସସ୍ୟ ହରଣାୟ ଜାତମାରେତେ ତୋକମତୁ ସା ॥୩॥

ପୁତ୍ରମତୁ ଯାତୁଧାନୀଃ ସ୍ବସାରମୁତ ନପ୍ୟମ୍ ।

ଅଧା ମିଥୋ ବିକେଶ୍ୟା ବି ଘ୍ନତାଂ ଯାତୁଧାନ୍ୟୋ ବି ତୃହ୍ୟନ୍ତାମରାୟଃ ॥୪॥

॥ ଇତି ପଞ୍ଚମୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଅଥ ଷଷ୍ଠୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧|୨୯) ଋଷିଃ - ବସିଷ୍ଠ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୬) । ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତି (୧-୬)

=====

ଅଭୀବର୍ତ୍ତେନ ମଣିନା ଯେନେନ୍ଦ୍ରୋ ଅଭିବବୃଧେ ।

ତେନାସ୍ତାନ୍-ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତେତି ରାଷ୍ଟ୍ରାୟ ବଧ୍ୟୟ ॥୧॥

ଅଭିବୃତ୍ୟ ସପତ୍ନାନତି ଯା ନୋ ଅରାତୟଃ ।

ଅଭି ପୃତନ୍ୟନ୍ତଂ ତିଷ୍ଠାତି ଯୋ ନୋ ଦୁରସ୍ୟତି ॥୨॥

ଅଭି ତ୍ବା ଦେବଃ ସବିତାଭି ଷୋମୋ ଅବୀବୃଧ୍ ।

ଅଭି ତ୍ବା ବିଶ୍ବା ଭୂତାନ୍ୟଭୀବର୍ତ୍ତୋ ଯଥାସସି ॥୩॥

ଅଭୀବର୍ତ୍ତୋ ଅଭିଭବଃ ସପତ୍ନସ୍ତୟଶୋ ମଣିଃ ।

ରାଷ୍ଟ୍ରାୟ ମହ୍ୟଂ ବଧ୍ୟତାଂ ସପତ୍ନେଭ୍ୟଃ ପରାଭୁବେ ॥୪॥

ଭଦସୌ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ଅଗାଦୁଦିଦଂ ମାମକଂ ବଚଃ ।

ୟଥାହଂ ଶତ୍ରୁହୋଽସାନ୍ୟସପତ୍ନଃ ସପତ୍ନହା ॥୫॥

ସପତ୍ନକ୍ଷୟଣୋ ବୃଷାଭିରାଷ୍ଟ୍ରୋ ବିଷାସହିଃ ।
ୟଥାହମେଷାଂ ବୀରାଣାଂ ବିରାଜାନି ଜନସ୍ୟ ଚ ॥୭॥

=====

(୧|୩୦) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୨, ୪), ଶାକ୍ତୁରଗର୍ଭା ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୩) ।
ଦେବତା - ବିଶ୍ଵେ ଦେବା (୧-୪)

=====

ବିଶ୍ଵେ ଦେବା ବସବୋ ରକ୍ଷତେମମୁତାଦିତ୍ୟା ଜାଗୃତ ଯୟମସ୍ମିନ୍ ।
ମେମଂ ସନାଭିରୁତ ବାନ୍ୟନାଭିର୍ମେମଂ ପ୍ରାପଘୌରୁଷେୟୋ ବଧୋ ଯଃ ॥୧॥

ୟେ ବୋ ଦେବାଃ ପିତରୋ ଯେ ଚ ପୁତ୍ରାଃ ସଚେତସୋ ମେ ଶୃଣୁତେଦମୁକ୍ତମ୍ ।
ସର୍ବେଭ୍ୟୋ ବଃ ପରି ଦଦାମ୍ୟେତଂ ସ୍ଵସ୍ତ୍ୟେନଂ ଜରସେ ବହାଥ ॥୨॥

ୟେ ଦେବା ଦିବି ଷ୍ଠ ଯେ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ଯେ ଅନ୍ତରିକ୍ଷ ଓଷଧୀଷୁ ପଶୁଷ୍ଠଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵଃ ।
ତେ କୃଣୁତ ଜରସମାୟୁରସ୍ତୈ ଶତମନ୍ୟାନ୍ପରି ବୃଣକ୍ତୁ ମୃତ୍ୟୁନ୍ ॥୩॥

ୟେଷାଂ ପ୍ରୟାଜା ଉତ ବାନ୍ଧୁୟାଜା ହୁତଭାଗା ଅହୁତାଦଶ୍ଚ ଦେବାଃ ।
ୟେଷାଂ ବଃ ପଞ୍ଚି ପ୍ରତିଶୋ ବିଭକ୍ତାସ୍ତାନ୍ନୋ ଅସ୍ତୈ ସତ୍ରସଦଃ କୃଣୋମି ॥୪॥

=====

(୧|୩୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ବିରାଟ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୩), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍, ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୪)
| ଦେବତା - ଆଶାପାଲ୍ଲା ବାସ୍ତୋଷ୍ଠତୟ ଚ (୧-୪)

=====

ଆଶାନାମାଶାପାଲେଭ୍ୟଶ୍ଚତୁର୍ଭ୍ୟୋ ଅମୃତେଭ୍ୟଃ ।
ଇଦଂ ଭୂତସ୍ୟାଧ୍ୟକ୍ଷେଭ୍ୟୋ ବିଧେମ ହବିଷା ବୟମ୍ ॥୧॥

ୟ ଆଶାନାମାଶାପାଲାର୍ଣ୍ଣବ୍ରାହ୍ମଣ ସ୍ଥନ ଦେବାଃ ।

ତେ ନୋ ନିରୂତ୍ୟାଃ ପାଶେଭ୍ୟୋ ମୁଞ୍ଚିତାଂହସୋଅଂହସଃ ॥୨॥

ଅସ୍ରାମସ୍ତା ହବିଷା ଯଜାମ୍ୟଶ୍ଳୋଶସ୍ତା ଘୃତେନ ଜୁହୋମି ।

ୟ ଆଶାନାମାଶାପାଲସ୍ତୁରୀୟୋ ଦେବଃ ସ ନଃ ସୁଭୂତମେହ ବକ୍ଷତ୍ ॥୩॥

ସ୍ୱସ୍ତି ମାତ୍ର ଉତ ପିତ୍ରେ ନୋ ଅସ୍ତୁ ସ୍ୱସ୍ତି ଗୋଭ୍ୟୋ ଜଗତେ ପୁରୁଷେଭ୍ୟଃ ।

ବିଶ୍ୱଂ ସୁଭୂତମ୍ସୁବିଦତ୍ରଂ ନୋ ଅସ୍ତୁ ଜ୍ୟୋଗେବ ଦୃଶେମ ସୂର୍ଯ୍ୟମ୍ ॥୪॥

=====

(୧।୩୨) ରକ୍ଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩-୪), କକୁଭ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨) ।

ଦେବତା - ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ (୧-୪)

=====

ଇଦଂ ଜନାସୋ ବିଦଥ ମହଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ବଦିଷ୍ୟତି ।

ନ ତତ୍-ପୃଥିବ୍ୟାଂ ନୋ ଦିବି ଯେନ ପ୍ରାଶନ୍ତି ବୀରୁଧଃ ॥୧॥

ଅନ୍ତରିକ୍ଷ ଆସାଂ ସ୍ଥାମ ଶ୍ରାନ୍ତସଦାମିବ ।

ଆସ୍ଥାନମସ୍ୟ ଭୂତସ୍ୟ ବିଦୁଷ୍ଟଦ୍ୱେଧସୋ ନ ବା ॥୨॥

ୟଦ୍ରୋଦସୀ ରେଜମାନେ ଭୂମିଶ୍ଚ ନିରତକ୍ଷତମ୍ ।

ଆର୍ଦ୍ରଂ ତଦନ୍ୟ ସର୍ବଦା ସମୁଦ୍ରସ୍ୟେବ ଶ୍ରୋତ୍ୟାଃ ॥୩॥

ବିଶ୍ୱମନ୍ୟାମଭୀବାର ତଦନ୍ୟସ୍ୟାମଧି ଶ୍ରିତମ୍ ।

ଦିବେ ଚ ବିଶ୍ୱବେଦସେ ପୃଥିବ୍ୟୈ ଚାକରଂ ନମଃ ॥୪॥

=====

(୧୩୩) ଋଷିଃ - ଶତ୍ରୁତ୍ତିର | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୪) | ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ରମା ଆପୋ ବା (୧-୪)

=====

ହିରଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣଃ ଶୁଚୟଃ ପାବକା ଯାସୁ ଜାତଃ ସବିତା ଯାସୁଗ୍ନିଃ |
ୟା ଅଗ୍ନିଂ ଗର୍ଭଂ ଦଧିରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣାସ୍ତା ନ ଆପଃ ଶଂ ସ୍ୟେନା ଭବନ୍ତି ||୧||

ୟାସାଂ ରାଜା ବରୁଣୋ ଯାତି ମଧ୍ୟେ ସତ୍ୟାନୃତେ ଅବପଶ୍ୟନ୍-ଜନାନାମ୍ |
ୟା ଅଗ୍ନିଂ ଗର୍ଭଂ ଦଧିରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣାସ୍ତା ନ ଆପଃ ଶଂ ସ୍ୟେନା ଭବନ୍ତି ||୨||

ୟାସାଂ ଦେବା ଦିବି କୃଶ୍ଣନ୍ତି ଭକ୍ଷଂ ଯା ଅନ୍ତରିକ୍ଷେ ବହୁଧା ଭବନ୍ତି |
ୟା ଅଗ୍ନିଂ ଗର୍ଭଂ ଦଧିରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣାସ୍ତା ନ ଆପଃ ଶଂ ସ୍ୟେନା ଭବନ୍ତି ||୩||

ଶିବେନ ମା ଚକ୍ଷୁଷା ପଶ୍ୟତାପଃ ଶିବୟା ତନ୍ନୋପ ସ୍ପୃଶତ ତ୍ବଚଂ ମେ |
ଘୃତଶ୍ଚୁତଃ ଶୁଚୟୋ ଯାଃ ପାବକାସ୍ତା ନ ଆପଃ ଶଂ ସ୍ୟେନା ଭବନ୍ତି ||୪||

=====

(୧୩୪) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୫) | ଦେବତା - ମଧୁବନସ୍ତୁତି (୧-୫)

=====

ଇୟଂ ବୀରୁନ୍ଧଧୁଜାତା ମଧୁନା ତ୍ବା ଖନାମସି |
ମଧୋରଧି ପ୍ରଜାତାସି ସା ନୋ ମଧୁମତସ୍ତୁଧି ||୧||

ଜିହ୍ଵାୟା ଅଗ୍ରେ ମଧୁ ମେ ଜିହ୍ଵାମୂଳେ ମଧୁଲକମ୍ |
ମମେଦହ କ୍ରତାବସୋ ମମ ଚିତ୍ତମୁପାୟସି ||୨||

ମଧୁମନ୍ତେ ନିକ୍ରମଣଂ ମଧୁମନ୍ତେ ପରାୟଣମ୍ |
ବାତା ବଦାମି ମଧୁମଦ୍-ଭୂୟାସଂ ମଧୁସଂଦୃଶଃ ||୩||

ମଧୋରସ୍ମି ମଧୁତରୋ ମଦୁଘାନ୍ତଧୁମତରଃ ।

ମାମିକ୍ରିଲ ତ୍ଵଂ ବନାଃ ଶାଖାଂ ମଧୁମତୀମିବ ॥୪॥

ପରି ତ୍ଵା ପରିତତୁନେଷୁଶାଗାମବିଦ୍ଵିଷେ ।

ୟଥା ମାଂ କମିନ୍ୟସୋ ଯଥା ମନ୍ନାପଗା ଅସଃ ॥୫॥

=====

(୧।୩୫) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧-୩), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଗର୍ଭା, ଚତୁଷ୍ପଦା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪) ।

ଦେବତା - ହିରଣ୍ୟମିନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ, ବିଶ୍ଵେ ଦେବା ବା (୧-୪)

=====

ୟଦାବଧ୍ନାକ୍ଷାୟଶା ହିରଣ୍ୟଂ ଶତାନୀକାୟ ସୁମନସ୍ୟମାନାଃ ।

ତତ୍ତେ ବଧ୍-ନାମ୍ୟାୟୁଷେ ବର୍ତ୍ତସେ ବଲ୍ଲାୟ ଦୀର୍ଘାୟୁତ୍ଵାୟ ଶତଶାରଦାୟ ॥୧॥

ନୈନଂ ରକ୍ଷାଂସି ନ ପିଶାତାଃ ସହକ୍ତେ ଦେବାନାମୋଜଃ ପ୍ରଥମଜଂ ହ୍ୟେତତ୍ ।

ୟୋ ବିଭର୍ତ୍ତି ଦାକ୍ଷାୟଣଂ ହିରଣ୍ୟଂ ସ ଜୀବେଷୁ କୃଣୁତେ ଦୀର୍ଘମାୟୁଃ ॥୨॥

ଅପାଂ ତେଜୋ ଜ୍ୟୋତିରୋଜୋ ବଲ୍ଲଂ ଚ ବନସ୍ପତୀନାମୁତ ବୀର୍ଯ୍ୟଶି ।

ଇନ୍ଦ୍ର ଇବେନ୍ଦ୍ରିୟାଣ୍ୟଧି ଧାରୟାମୋ ଅସ୍ଥିକ୍ତଘକ୍ଷମାଣୋ ବିଭରଦ୍ଧିରଣ୍ୟମ୍ ॥୩॥

ସମାନାଂ ମାସାମୁତୁଭିଷ୍ଟା ବୟଂ ସଂବହରସ୍ୟ ପୟସା ପିପର୍ମି ।

ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ବିଶ୍ଵେ ଦେବାସ୍ତେନୁ ମନ୍ୟନ୍ତାମହୃଣୀୟମାନାଃ ॥୪॥

॥ ଇତି ଷଷ୍ଠୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଇତି ଦ୍ଵିତୀୟଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଇତି ପ୍ରଥମଂ କାଣ୍ଡଂ ସମାପ୍ତମ୍ ॥

ଅଧର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ଦ୍ଵିତୀୟ କାଣ୍ଡ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ଦ୍ଵିତୀୟଂ କାଣ୍ଡମ୍]

॥ ଅଥ ଦୃତୀୟଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଅଥ ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୨।୧) ଋଷିଃ - ବେନ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨, ୪-୫), ଜଗତୀ (୩) । ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମାତ୍ମା (୧-୫)

=====

ବେନସ୍ତପ୍ତଶ୍ୟାପୁରମଂ ଗୁହା ଯଦ୍ୟତ୍ର ବିଶ୍ଵଂ ଭବତ୍ୟେକରୂପମ୍ ।

ଇଦଂ ପୃଶ୍ନିରଦୁହଋୟମାନାଃ ସ୍ଵର୍ବିଦୋ ଅଭ୍ୟନୁଷତ ବ୍ରାଃ ॥୧॥

ପ୍ର ତଦ୍ଘୋରେଦମୃତସ୍ୟ ବିଦ୍ଵାନ୍-ଗନ୍ଧର୍ବୋ ଧାମ ପରମଂ ଗୁହା ଯତ୍ ।

ତ୍ରୀଣି ପଦାନି ନିହିତା ଗୁହାସ୍ୟ ଯସ୍ତାନି ବେଦ ସ ପିତୃଷ୍ଠିତାସତ୍ ॥୨॥

ସ ନଃ ପିତା ଜନିତା ସ ଉତ ବନ୍ଧୁର୍ଧାମାନି ବେଦ ଭୁବନାନି ବିଶ୍ଵା ।

ଘ୍ନୋ ଦେବାନାଂ ନାମଧ୍ୟ ଏକ ଏବ ତଂ ସଂପ୍ରଶ୍ନଂ ଭୁବନା ଯନ୍ତି ସର୍ବା ॥୩॥

ପରି ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ସଦ୍ୟ ଆୟୁମୁପାତିଷ୍ଠେ ପ୍ରଥମଜାମୃତସ୍ୟ ।

ବାତମିବ ବକ୍ତ୍ରି ଭୁବନେଷ୍ଠା ଧାସ୍ତ୍ୟରେଷ ନନ୍ଦେଷୋ ଅଗ୍ନିଃ ॥୪॥

ପରି ବିଶ୍ଵା ଭୁବନାନ୍ୟାୟମୃତସ୍ୟ ତନ୍ତୁଂ ବିତତଂ ଦୃଶେ କମ୍ ।

ୟତ୍ର ଦେବା ଅମୃତମାନଶାନାଃ ସମାନେ ଘ୍ନୋନାବଧୈରୟନ୍ତ ॥୫॥

=====

(୨୨) ଋଷିଃ - ମାତୃନାମା । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩),
ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୪), ଭୃଗିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫) । ଦେବତା - ଗନ୍ଧର୍ବାୟୁରସ (୧-୫)

=====

ଦିବ୍ୟୋ ଗନ୍ଧର୍ବୋ ଭୁବନସ୍ୟ ଯୁୟତିରେକ ଏବ ନମସ୍ୟୋ ବିଷ୍ଣୁତ୍ୟଃ ।
ତଂ ତ୍ଵା ଯୌମି ବ୍ରହ୍ମଣା ଦିବ୍ୟ ଦେବ ନମସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ଦିବି ତେ ସଧସ୍ତମ୍ ॥୧॥

ଦିବି ସ୍ଵଷ୍ଟୋ ଯଜତଃ ସୂର୍ଯ୍ୟବରୟାତା ହରସୋ ଦୈବ୍ୟସ୍ୟ ।
ମୃତାଦ୍-ଗନ୍ଧର୍ବୋ ଭୁବନସ୍ୟ ଯୁୟତିରେକ ଏବ ନମସ୍ୟଃ ସୁଶେବାଃ ॥୨॥

ଅନବଦ୍ୟାଭିଃ ସମୁ ଜଗ୍ନୁ ଆଭିରୟୁରାସ୍ତପି ଗନ୍ଧର୍ବ ଆସୀତ୍ ।
ସମୁଦ୍ର ଆସାଂ ସଦନଂ ମ ଆଦୁର୍ଯ୍ୟତଃ ସଦ୍ୟ ଆ ଚ ପରା ଚ ଯନ୍ତି ॥୩॥

ଅଭିର୍ଯ୍ଘେ ଦିଦ୍ୟୁନ୍ନକ୍ଷତ୍ରିୟେ ଯା ବିଶ୍ଵାବସୁଂ ଗନ୍ଧର୍ବଂ ସଚଧ୍ଵେ ।
ତାଭ୍ୟୋ ବୋ ଦେବୀର୍ନମ ଇକ୍ଷୁଶୋମି ॥୪॥

ୟଃ କୁନ୍ଦାସ୍ତମିଷୀତୟୋଃକ୍ଷକାମା ମନୋମୁହଃ ।
ତାଭ୍ୟୋ ଗନ୍ଧର୍ବପତ୍ନୀଭ୍ୟୋଽୟୁରାଭ୍ୟୋଽକରଂ ନମଃ ॥୫॥

=====

(୨୩) ଋଷିଃ - ଅଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୫), ତ୍ରିପାଦ୍ ବିରାଟ୍ ଉପରିଷ୍ଠାନ୍ ମହା ବୃହତୀ (୬) ।
ଦେବତା - ଭୈଷଜ୍ୟାୟୁର୍ଯନ୍ତ୍ରୁରୟୋ (୧-୬)

=====

ଅଦୋ ଯୁଦବଧାବତ୍ୟବକ୍ତ୍ରମଧି ପର୍ବତାତ୍ ।
ତଓ୍ଵେ କୃଶୋମି ଭେଷଜଂ ସୁଭେଷଜଂ ଯୁଥାସସି ॥୧॥

ଆଦଙ୍ଗା କୁବିଦଙ୍ଗ ଶତଂ ଯା ଭେଷଜାନି ତେ ।
ତେଷାମସି ତ୍ବମୁତ୍ତମମନାସ୍ତ୍ରାବମରୋଗଶମ୍ ॥୭॥

ନୀଚୈଃ ଖନନ୍ତ୍ୟସୁରା ଅରୁସ୍ରାଶମିଦଂ ମହତ୍ ।
ତଦାସ୍ରାବସ୍ୟ ଭେଷଜଂ ତଦୁ ରୋଗମନୀନଶତ୍ ॥୮॥

ଉପଜୀକା ଉଦ୍-ଭରନ୍ତି ସମୁଦ୍ରାଦଧି ଭେଷଜମ୍ ।
ତଦାସ୍ରାବସ୍ୟ ଭେଷଜଂ ତଦୁ ରୋଗମଶୀଶମତ୍ ॥୯॥

ଅରୁସ୍ରାଶମିଦଂ ମହତ୍-ପୃଥିବ୍ୟା ଅଧ୍ୟୁଦ୍-ଭୃତମ୍ ।
ତଦାସ୍ରାବସ୍ୟ ଭେଷଜଂ ତଦୁ ରୋଗମନୀନଶତ୍ ॥୧୦॥

ଶଂ ନୋ ଭବନ୍ତୁପ ଓଷଧୟଃ ଶିବାଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରୋ ଅପ ହନ୍ତୁ ରକ୍ଷସ ଆରାଦ୍ଵିସୃଷ୍ଟା ଇଷବଃ ପତନ୍ତୁ ରକ୍ଷସାମ୍ ॥୧୧॥

=====

(୭।୪) ରକ୍ଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ପସ୍ତାକପଞ୍ଜି (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୬) ।
ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ରମା ଜଞ୍ଜିତୋ ବା (୧-୬)

=====

ଦୀର୍ଘାୟୁତ୍ଵାୟ ବୃହତ୍ଂ ରଣାୟାରିଷ୍ୟନ୍ତୋ ଦକ୍ଷମାଣାଃ ସଦୈବ ।
ମଣିଂ ବିଷ୍ଣୁନଦୃଷଣଂ ଜଞ୍ଜିତଂ ବିଭୃମୋ ବୟମ୍ ॥୧୨॥

ଜଞ୍ଜିତୋ ଜମ୍ବାଦ୍ଵିଶରାଦ୍ଵିଷ୍ଣୁନାଦଭିଶୋଚନାତ୍ ।
ମଣିଃ ସହସ୍ରବୀର୍ଯ୍ୟଃ ପରି ଶଃ ପାତୁ ବିଶ୍ଵତଃ ॥୧୩॥

ଅୟଂ ବିଷ୍ଣୁନଂ ସହତେୟଂ ବାଧତେ ଅତ୍ରିଣଃ ।
ଅୟଂ ନୋ ବିଶ୍ଵଭେଷଜୋ ଜଞ୍ଜିତଃ ପାତୁଂହସଃ ॥୧୪॥

ଦେବୈର୍ଦ୍ଧଞ୍ଜେନ ମଣିନା ଜଙ୍ଗିତେନ ମୟୋଭୁବା ।
ବିଷ୍ଣୁନ୍ ସର୍ବା ରକ୍ଷହାଂସି ବ୍ୟାୟାମେ ସହାମହେ ॥୪॥

ଶଶଶ୍ଚ ମା ଜଙ୍ଗିତଶ୍ଚ ବିଷ୍ଣୁହାଦତି ରକ୍ଷତାମ୍ ।
ଅରଣ୍ୟାଦନ୍ୟ ଆତୃତଃ କୃଷ୍ୟା ଅନ୍ୟା ରସେଭ୍ୟଃ ॥୫॥

କୃତ୍ୟାଦୂଷିରୟଂ ମଣିରଥୋ ଅରାତିଦୂଷିଃ ।
ଅଥୋ ସହସ୍ରାନ୍-ଜଙ୍ଗିତଃ ପ୍ର ଶ ଆୟୁଂଷି ତାରିଷତ୍ ॥୬॥

=====

(୨।୫) ରକ୍ଷିଃ - ଅଥର୍ବଣୋ ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ନିଚୃତ୍ ପରିଷ୍କାଦ୍ ବୃହତୀ (୧), ବିରାଟ୍ ପରିଷ୍କାଦ୍ ବୃହତୀ (୨), ବିରାଟ୍ ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୩), ପୁରୋ ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୪), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫-୭) ।
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୭)

=====

ଇନ୍ଦ୍ର ଭୃଷସ୍ତ୍ର ପ୍ର ବହା ଯାହି ଶୂର ହରିଭ୍ୟାମ୍ ।
ପିବା ସୁତସ୍ୟ ମତେରିହ ମଧୋଶ୍ଚକାନଶ୍ଚାରୁର୍ମଦାୟ ॥୧॥

ଇନ୍ଦ୍ର ଜଠରଂ ନବ୍ୟୋ ନ ପୃଶସ୍ତ୍ର ମଧୋର୍ଦ୍ଧିବୋ ନ ।
ଅସ୍ୟ ସୁତସ୍ୟ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣୋପ ତ୍ଵା ମଦାଃ ସୁବାତୋ ଅଗୁଃ ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତୁରାଷାଶ୍ଵିତ୍ରୋ ବୃତ୍ରଂ ଯୋ ଜଘାନ ଯତୀର୍ନ ।
ବିଭେଦ ବଲଂ ଭୃଗୁର୍ନ ସସହେ ଶତ୍ରୁନ୍-ମଦେ ସୋମସ୍ୟ ॥୩॥

ଆ ତ୍ଵା ବିଶନ୍ତ ସୁତାସ ଇନ୍ଦ୍ର ପୃଶସ୍ତ୍ର କୁକ୍ଷୀ ବିତ୍ତି ଶକ୍ର ପିୟେହ୍ୟା ନଃ ।
ଶୁଧୀ ହବଂ ଗିରୋ ମେ ଭୃଷସ୍ତେନ୍ଦ୍ର ସ୍ଵୟୁଗ୍ଭିର୍ମସ୍ତେହ ମହେ ରଣାୟ ॥୪॥

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ନୁ ପ୍ର ବୋତଂ ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ଯାନି ଚକାର ପ୍ରଥମାନି ବଜ୍ରୀ ।
ଅହନୁହିମନ୍ନପସ୍ତତର୍ଦ୍ଧ ପ୍ର ବକ୍ଷଣା ଅଭିନପୂର୍ବତାନାମ୍ ॥୫॥

ଅହନୁହିଂ ପର୍ବତେ ଶିଶିୟାଣଂ ଦୃଷ୍ଟାସ୍ତୈ ବଜ୍ରଂ ସ୍ଵୟଂ ତତକ୍ଷ ।
ବାଶ୍ରା ଇବ ଧେନବଃ ସ୍ୟାନ୍ମମାନା ଅଞ୍ଜଃ ସମୁଦ୍ରମବ ଜଗୁରାପଃ ॥୬॥

ବୃଷାୟମାଣୋ ଅବୃଣୀତ ସୋମଂ ତ୍ରିକ୍ରଦୁକ୍ଳେଷ୍ଠପିବସ୍ତୁତସ୍ୟ ।
ଆ ସାୟକଂ ମଘବାଦଞ୍ଜ ବଜ୍ରମହନ୍ନେନଂ ପ୍ରଥମଜାମହୀନାମ୍ ॥୭॥

॥ ଇତି ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୨।୭) ଋଷିଃ - ଶୌନକ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩), ଚତୁଷ୍ପଦ ଆର୍ଷୀ ପଞ୍ଜି (୪),
ବିରାଟ୍ ପସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୫) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୫)

=====

ସମାସ୍ତ୍ରାଗ୍ନ ରତବୋ ବର୍ଧୟନ୍ତୁ ସଂବସୁରା ଋଷୟୋ ଯାନି ସତ୍ୟା ।
ସଂ ଦିବ୍ୟେନ ଦୀଦିହି ରୋଚନେନ ବିଶ୍ଵା ଆ ଭାହି ପ୍ରତିଶଶ୍ଵତସ୍ରଃ ॥୧॥

ସଂ ଚେଧ୍ୟସ୍ଵାଗ୍ନେ ପ୍ର ଚ ବର୍ଧୟେମମୁକ୍ତ ତିଷ୍ଠ ମହତେ ସୌଭଗାୟ ।
ମା ତେ ରିଷନ୍ନୁପସତ୍ତାରୋ ଅଗ୍ନେ ବ୍ରହ୍ମାଣସ୍ତେ ଯଶସଃ ସନ୍ତୁ ମାନେ୍ୟ ॥୨॥

ଦ୍ଵାମଗ୍ନେ ବୃଣତେ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଇମେ ଶିବୋ ଅଗ୍ନେ ସଂବରଣେ ଭବା ନଃ ।
ସପତ୍ନହାଗ୍ନେ ଅଭିମାତିଜିଦ୍-ଭବ ସ୍ଵେ ଗୟେ ଜାଗୃହ୍ୟପ୍ରୟୁଛନ୍ ॥୩॥

କ୍ଷତ୍ରେଣାଗ୍ନେ ସ୍ଵେନ ସଂ ରଭସ୍ତୁ ମିତ୍ରେଣାଗ୍ନେ ମିତ୍ରଧା ଯତସ୍ତୁ ।
ସଜାତାନାଂ ମଧ୍ୟମେଷ୍ଠା ରାଜ୍ଞାମଗ୍ନେ ବିହବ୍ୟୋ ଦୀଦିହୀହ ॥୪॥

ଅତି ନିହୋ ଅତି ସ୍ଵଧୋଽତ୍ୟଚିତ୍ତୀରତି ଦ୍ଵିଷଃ ।
ବିଶ୍ଵା ହ୍ୟଗ୍ନେ ଦୁରିତା ତର ଦ୍ଵମଥାସ୍ନତ୍ୟଂ ସହବୀରଂ ରୟିଂ ଦାଃ ॥୫॥

=====

(୨୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩, ୫),
ବିରାଟ୍ ପରିଷ୍କାଦ୍ ବୃହତୀ (୪) । ଦେବତା - ଭୈଷଜ୍ୟାୟୁର୍ବନୟତି (୧-୫)

=====

ଅଘଦ୍ଵିଷ୍ଟା ଦେବଜାତା ବୀରୁଛପଥୟୋପନୀ ।
ଆପୋ ମଲମିବ ପ୍ରାଣୈଷ୍ଠୀସ୍ତର୍ବାନ୍-ମଲ୍ଲପଥାଁ ଅପି ॥୧॥

ୟଷ୍ଟ ସ୍ଵାପତ୍ନଃ ଶପଥୋ ଜାମ୍ୟାଃ ଶପଥସ୍ତ୍ଵ ଯଃ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଯନ୍ମନ୍ୟତଃ ଶପାସ୍ତର୍ବଂ ତନ୍ନୋ ଅଧୟଦମ୍ ॥୨॥

ଦିବୋ ମୂଲମବତତଂ ପୃଥିବ୍ୟା ଅଧ୍ୟୁତମ୍ ।
ତେନ ସହସ୍ରକାଣ୍ଡେନ ପରି ଶଃ ପାହି ବିଶ୍ଵତଃ ॥୩॥

ପରି ମାଂ ପରି ମେ ପ୍ରଜାଂ ପରି ଶଃ ପାହି ଯଜ୍ଞନମ୍ ।
ଅରାତିର୍ନୌ ମା ତାରୀନ୍ନା ନସ୍ତାରିଶ୍ଵରଭିମାତୟଃ ॥୪॥

ଶପ୍ତାରମେତୁ ଶପଥୋ ଯଃ ସୁହାର୍ତ୍ତେନ ନଃ ସହ ।
ଚକ୍ଷୁର୍ମନ୍ଥସ୍ୟ ଦୁର୍ହାଦଃ ପୃଷ୍ଠୀରପି ଶୃଣୀମସି ॥୫॥

=====

(୨୮) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୩), ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪),
ନିଚୃତ୍ ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୫) । ଦେବତା - ବନୟତି ଯଜ୍ଞନାଶନ ଚ (୧-୫)

=====

ଉଦଗାତାଂ ଭଗବତୀ ବିଚୃତୌ ନାମ ତାରକେ ।
ବି କ୍ଷେତ୍ରିୟସ୍ୟ ମୁଞ୍ଚିତାମଧମଂ ପାଶମୁତ୍ତମମ୍ ॥୧॥

ଅପେୟଂ ରାତ୍ର୍ୟୁଚ୍ଛତ୍ରପୋଛନ୍ତିକୃତ୍ଵରୀଃ ।
ବୀରୁତ୍ସେତ୍ରିୟନାଶନ୍ୟପ ସେତ୍ରିୟମୁଛତ୍ରୁ ॥୭॥

ବତ୍ରୋରର୍ଜୁନକାଣ୍ଡସ୍ୟ ଯୁବସ୍ୟ ତେ ପଲ୍ଲାଲ୍ୟା ତିଲସ୍ୟ ତିଲପିଞ୍ଜ୍ୟା ।
ବୀରୁତ୍ସେତ୍ରିୟନାଶନ୍ୟପ ସେତ୍ରିୟମୁଛତ୍ରୁ ॥୩॥

ନମସ୍ତେ ଲାଙ୍ଗଲେଭ୍ୟୋ ନମ ଇଷାୟୁଗେଭ୍ୟଃ ।
ବୀରୁତ୍ସେତ୍ରିୟନାଶନ୍ୟପ ସେତ୍ରିୟମୁଛତ୍ରୁ ॥୪॥

ନମଃ ସନିସ୍ରସାକ୍ଷେଭ୍ୟୋ ନମଃ ସଂଦେଶ୍ୟେଭ୍ୟଃ ।
ନମଃ କ୍ଷେତ୍ରସ୍ୟ ପତୟେ ବୀରୁତ୍ସେତ୍ରିୟନାଶନ୍ୟପ ସେତ୍ରିୟମୁଛତ୍ରୁ ॥୫॥

=====

(୨।୯) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ପଦ୍ମାର ପଞ୍ଜି (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୫) ।
ଦେବତା - ଯଜ୍ଞନାଶନୋ ବନସ୍ପତି (୧-୫)

=====

ଦଶବୃକ୍ଷ ମୁଞ୍ଚେମଂ ରକ୍ଷସୋ ଗ୍ରାହ୍ୟା ଅଧି ଯୈନଂ ଜଗ୍ରାହ ପର୍ବସୁ ।
ଅଥୋ ଏନମ୍-ବନସ୍ପତେ ଜୀବାନାଂ ଲୋକମୁନ୍ନୟ ॥୧॥

ଆଗାଦୁଦଗାଦୟଂ ଜୀବାନାଂ ବ୍ରାତମପ୍ୟଗାତ୍ ।
ଅଭୁଦୁ ପୁତ୍ରାଣାଂ ପିତା ନୃଣାଂ ତ ଭଗବତ୍ତମଃ ॥୨॥

ଅଧୀତୀରଧ୍ୟଗାଦୟମଧି ଜୀବପୁରା ଅଗାନ୍ ।
ଶତଂ ହ୍ୟସ୍ୟ ଭିଷଜଃ ସହସ୍ରମୁତ ବୀରୁଧଃ ॥୩॥

ଦେବାସ୍ତେ ଚୀତିମବିଦନ୍-ବ୍ରହ୍ମାଣ ଭତ ବୀରୁଧଃ ।
ଚୀତିଂ ତେ ବିଶ୍ଵେ ଦେବା ଅବିଦନ୍-ଭୂମ୍ୟାମଧି ॥୪॥

ୟସ୍ମିନ୍ନକାର ସ ନିଷ୍କରସ ଏବ ସୁଭିଷକ୍ରମଃ ।

ସ ଏବ ତୁଭ୍ୟଂ ଭେଷଜାନି କୃଣବଦ୍-ଭିଷଜା ଶୁଚିଃ ॥୫॥

=====

(୨୧୦) ରକ୍ଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ତିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ସପ୍ତପଦା ଅଷ୍ଟି (୨), ସପ୍ତପଦା ଧୃତି (୩-୫, ୭-୮), ସପ୍ତପଦା ଅତ୍ୟଷ୍ଟି (୬) । ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମଣା ସହ ନିରୂତିଃ (୧), ଦ୍ୟାବାପୃଥିବ୍ୟୌ ତତ୍ରାପି (୨-୫), ପୂର୍ବପାଦସ୍ୟାଞ୍ଜିଃ ସହାଗ୍ନିଃ ଉତ୍ତରସ୍ୟ ଚ ଔଷଧିଭିଃ ସହ ସୋମଃ (୬), ପୂର୍ବପାଦସ୍ୟ ବାତ ଉତ୍ତରସ୍ୟ ଚ ଚତସ୍ରୋ ଦିଶଃ (୩), ବାତପତ୍ନୟଃ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ଯକ୍ଷ୍ମା ନିରୂତିପ୍ରସୂତୟଃ (୪-୮)

=====

କ୍ଷେତ୍ରିୟାନ୍ତ୍ରା ନିରୂତ୍ୟା ଜାନିଶଂସାଦ୍ରୁହୋ ମୁଞ୍ଚାମି ବରୁଣସ୍ୟ ପାଶାତ୍ ।
ଅନାଗସଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ତ୍ଵା କୃଣୋମି ଶିବେ ତେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଉଭେ ସ୍ତାମ୍ ॥୧॥

ଶଂ ତେ ଅଗ୍ନିଃ ସହାଦ୍-ଭିରସ୍ତୁ ଶଂ ସୋମଃ ସହୌଷଧୀଭିଃ ।
ଏବାହଂ ତ୍ଵାଂ କ୍ଷେତ୍ରିୟାନ୍ନିରୂତ୍ୟା ଜାନିଶଂସାଦ୍ରୁହୋ ମୁଞ୍ଚାମି ବରୁଣସ୍ୟ ପାଶାତ୍ ।
ଅନାଗସଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ତ୍ଵା କୃଣୋମି ଶିବେ ତେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଉଭେ ସ୍ତାମ୍ ॥୨॥

ଶଂ ତେ ବାତୋ ଅନ୍ତରିକ୍ଷେ ବୟୋ ଧାକ୍ଷଂ ତେ ଭବନ୍ତୁ ପ୍ରଦିଶଶ୍ଚତସ୍ରଃ ।
ଏବାହଂ ତ୍ଵାଂ କ୍ଷେତ୍ରିୟାନ୍ନିରୂତ୍ୟା ଜାନିଶଂସାଦ୍ରୁହୋ ମୁଞ୍ଚାମି ବରୁଣସ୍ୟ ପାଶାତ୍ ।
ଅନାଗସଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ତ୍ଵା କୃଣୋମି ଶିବେ ତେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଉଭେ ସ୍ତାମ୍ ॥୩॥

ଇମା ଯା ଦେବୀଃ ପ୍ରଦିଶଶ୍ଚତସ୍ରୋ ବାତପତ୍ନୀରଭି ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ବିଚକ୍ଷେ ।
ଏବାହଂ ତ୍ଵାଂ କ୍ଷେତ୍ରିୟାନ୍ନିରୂତ୍ୟା ଜାନିଶଂସାଦ୍ରୁହୋ ମୁଞ୍ଚାମି ବରୁଣସ୍ୟ ପାଶାତ୍ ।
ଅନାଗସଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ତ୍ଵା କୃଣୋମି ଶିବେ ତେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଉଭେ ସ୍ତାମ୍ ॥୪॥

ତାସୁ ତ୍ଵାନ୍ତର୍ଜରସ୍ୟା ଦଧାମି ପ୍ର ଯକ୍ଷ୍ମ ଏତୁ ନିରୂତିଃ ପରାଚୈଃ ।
ଏବାହଂ ତ୍ଵାଂ କ୍ଷେତ୍ରିୟାନ୍ନିରୂତ୍ୟା ଜାନିଶଂସାଦ୍ରୁହୋ ମୁଞ୍ଚାମି ବରୁଣସ୍ୟ ପାଶାତ୍ ।
ଅନାଗସଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ତ୍ଵା କୃଣୋମି ଶିବେ ତେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଉଭେ ସ୍ତାମ୍ ॥୫॥

ଅମୁକ୍ଥା ଯସ୍ମାଦ୍ଭୁରିତାଦବଦ୍ୟାଦୁହଃ ପାଶାଦ୍-ଗ୍ରାହ୍ୟାଶ୍ଳୋଦମୁକ୍ଥାଃ ।
ଏବାହଂ ତ୍ଵାଂ କ୍ଷେତ୍ରିୟାନ୍ନିରୂତ୍ୟା ଜାମିଶଂସାଦୁହୋ ମୁଞ୍ଚାମି ବରୁଣସ୍ୟ ପାଶାତ୍ ।
ଅନାଗସଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ତ୍ଵା କୃଣୋମି ଶିବେ ତେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଉଭେ ସ୍ତ୍ଵାମ୍ ॥୬॥

ଅହା ଅରାତିମବିଦଃ ସ୍ୟୋନମପ୍ୟଭୂର୍ଭଦ୍ରେ ସୁକୃତସ୍ୟ ଲୋକେ ।
ଏବାହଂ ତ୍ଵାଂ କ୍ଷେତ୍ରିୟାନ୍ନିରୂତ୍ୟା ଜାମିଶଂସାଦୁହୋ ମୁଞ୍ଚାମି ବରୁଣସ୍ୟ ପାଶାତ୍ ।
ଅନାଗସଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ତ୍ଵା କୃଣୋମି ଶିବେ ତେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଉଭେ ସ୍ତ୍ଵାମ୍ ॥୭॥

ସୂର୍ଯ୍ୟମୃତଂ ତମସୋ ଗ୍ରାହ୍ୟା ଅଧି ଦେବା ମୁଞ୍ଚନ୍ତୋ ଅସୃଜନ୍ନିରେଶସଃ ।
ଏବାହମ୍-ତ୍ଵାଂ କ୍ଷେତ୍ରିୟାନ୍ନିରୂତ୍ୟା ଜାମିଶଂସାଦୁହୋ ମୁଞ୍ଚାମି ବରୁଣସ୍ୟ ପାଶାତ୍ ।
ଅନାଗସଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ତ୍ଵା କୃଣୋମି ଶିବେ ତେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଉଭେ ସ୍ତ୍ଵାମ୍ ॥୮॥

॥ ଇତି ଦ୍ଵିତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୨।୧୧) ଋଷିଃ - ଶୁକ୍ର । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧), ତ୍ରିପଦା ପରୋଷ୍ଠିକ୍ ତତ୍ରାପି (୨-୫),
ପିପୀଲିକମଧ୍ୟା ନିରୂତ୍ (୪) । ଦେବତା - କୃତ୍ୟାଦୁଷଣଂ (୧-୫)

=====

ଦୂଷ୍ୟା ଦୂଷିରସି ହେତ୍ୟା ହେତିରସି ମେନ୍ୟା ମେନିରସି ।
ଆପୁହି ଶ୍ରେୟାଂସମତି ସମଂ କ୍ରାମ ॥୧॥

ସ୍ରଜ୍ୟୋଽସି ପ୍ରତିସରୋଽସି ପ୍ରତ୍ୟଭିତରଣୋଽସି ।
ଆପୁହି ଶ୍ରେୟାଂସମତି ସମଂ କ୍ରାମ ॥୨॥

ପ୍ରତି ତମଭି ତର ଯୋଽସ୍ମାନ୍ନେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣଃ ।
ଆପୁହି ଶ୍ରେୟାଂସମତି ସମଂ କ୍ରାମ ॥୩॥

ସୁରିରସି ବର୍ଚ୍ଚୋଧା ଅସି ତନୁପାନୋଽସି ।

ଆପୁହି ଶ୍ରେୟାଂସମତି ସମଂ କ୍ରାମ ॥୪॥

ଶୁକ୍ରୋଽସି ଭ୍ରାଜୋଽସି ସୁରସି ଜ୍ୟୋତିରସି ।

ଆପୁହି ଶ୍ରେୟାଂସମତି ସମଂ କ୍ରାମ ॥୫॥

=====

(୨।୧୨) ଋଷିଃ - ଭରଦ୍ଵାଜ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩-୬), ଜଗତୀ (୨), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୭-୮) ।

ଦେବତା - ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ (୧-୮)

=====

ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଉର୍ବହ୍ନରିଷଂ କ୍ଷେତ୍ରସ୍ୟ ପତ୍ନ୍ୟରୁଗାୟୋଽଦ୍-ଭୂତଃ ।

ଉତାହ୍ନରିଷମୁରୁ ବାତଗୋପଂ ତ ଇହ ତପ୍ୟନ୍ତାଂ ମୟି ତପ୍ୟମାନେ ॥୧॥

ଇଦଂ ଦେବାଃ ଶୃଣୁତ ଯେ ଯଜ୍ଞିୟା ସ୍ଥ ଭରଦ୍ଵାଜୋ ମହ୍ୟମୁକ୍ଥାନି ଶଂସତି ।

ପାଶେ ସ ବଞ୍ଚୋ ଦୁରିତେ ନି ଯୁଜ୍ୟତାଂ ଯୋ ଅସ୍ଥାକଂ ମନ ଇଦଂ ହିନସ୍ତି ॥୨॥

ଇଦମିନ୍ଦ୍ର ଶୃଣୁହି ସୋମପ ଯଶ୍ଵା ହୃଦା ଶୋଚତା ଜୋହବୀମି ।

ବୃଶ୍ମାମି ତଂ କୁଲିଶେନେବ ବୃକ୍ଷଂ ଯୋ ଅସ୍ଥାକଂ ମନ ଇଦଂ ହିନସ୍ତି ॥୩॥

ଅଶୀତିଭିସ୍ତିସ୍ତୃତିଃ ସାମଶେଭିରାଦିତ୍ୟେଭିର୍ବସୁଭିରଙ୍ଗିରୋଭିଃ ।

ଇଷ୍ଟାପୂର୍ତ୍ତମବତୁ ନଃ ପିତୃଶାମାମୁଂ ଦଦେ ହରସା ଦୈବ୍ୟେନ ॥୪॥

ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଅନୁ ମା ଦୀଧୀଥାଂ ବିଶ୍ଵେ ଦେବାସୋ ଅନୁ ମା ରଭଧ୍ଵମ୍ ।

ଅଙ୍ଗିରସଃ ପିତରଃ ସୋମ୍ୟାସଃ ପାପମାର୍ଜ୍ଜତ୍ଵପକାମସ୍ୟ କର୍ତା ॥୫॥

ଅତୀବ ଯୋ ମରୁତୋ ମନ୍ୟତେ ନୋ ବ୍ରହ୍ମ ବା ଯୋ ନିନ୍ଦିଷନ୍ତିୟମାଶମ୍ ।

ତପୁଂଷି ତସ୍ମୈ ବୃଜିନାନି ସନ୍ତୁ ବ୍ରହ୍ମଦ୍ଵିଷଂ ଦୈରଭିସଂତପାତି ॥୬॥

ସପ୍ତ ପ୍ରାଣାନଶ୍ଚୌ ମନ୍ୟସ୍ତାଂସ୍ତେ ବୃକ୍ଷାମି ବ୍ରହ୍ମଣା ।
ଅୟା ଯୁମସ୍ୟ ସାଦନମଗ୍ନିଦୂତୋ ଅରଂକୃତଃ ॥୭॥

ଆ ଦଧାମି ତେ ପଦଂ ସମିଜ୍ଞେ ଜାତବେଦସି ।
ଅଗ୍ନିଃ ଶରୀରଂ ବେବେଷ୍ଟୁସୁଂ ବାଗପି ଗଚ୍ଛତୁ ॥୮॥

=====

(୭।୧୩) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୩), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪), ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୫) ।
ଦେବତା - ଅଗ୍ନି ବିଶ୍ଵେଦେବାଃ ବା (୧-୫)

=====

ଆୟୁର୍ଦା ଅଗ୍ନେ ଜରସଂ ବୃଣାନୋ ଘୃତପ୍ରତୀକୋ ଘୃତପୃଷ୍ଠୋ ଅଗ୍ନେ ।
ଘୃତଂ ପୀତ୍ଵା ମଧୁ ଚାରୁ ଗବ୍ୟଂ ପିତେବ ପୁତ୍ରାନଭି ରକ୍ଷତାଦିମନ୍ ॥୧॥

ପରି ଧତ୍ଵ ଧତ୍ଵ ନୋ ବର୍ଚ୍ଚସେମମ୍ଭଜରାମୃତ୍ୟୁଂ କୃଣୁତ ଦୀର୍ଘମାୟୁଃ ।
ବୃହସ୍ପତିଃ ପ୍ରାୟୁଛଦ୍ଵାସ ଏତସ୍ତୋମାୟ ରାଜ୍ଞେ ପରିଧାତବା ଉ ॥୨॥

ପରୀଦଂ ବାସୋ ଅଧିଥାଃ ସ୍ଵସ୍ତୟେଽଭୂର୍ଗୃଷ୍ଣୀନାମଭିଶସ୍ତିପା ଉ ।
ଶତଂ ଚ ଜୀବ ଶରଦଃ ପୁରୁଚୀ ରାୟଶ୍ଚ ଯୋଷମୁପସଂବ୍ୟୟସ୍ତୁ ॥୩॥

ଏହ୍ୟଶ୍ଵାନମା ତିଷ୍ଠାଶ୍ଵା ଭବତୁ ତେ ତନୂଃ ।
କୃଶ୍ଣନ୍ତୁ ବିଶ୍ଵେ ଦେବା ଆୟୁଷ୍ଠେ ଶରଦଃ ଶତମ୍ ॥୪॥

ୟସ୍ୟ ତେ ବାସଃ ପ୍ରଥମବାସ୍ୟଂ ହରାମସ୍ତ୍ରଂ ତ୍ଵା ବିଶ୍ଵେଽବନ୍ତୁ ଦେବାଃ ।
ତଂ ତ୍ଵା ଭ୍ରାତରଃ ସୁବୃଧା ବର୍ଧମାନମନୁ ଜାୟନ୍ତାଂ ବହବଃ ସୁଜାତମ୍ ॥୫॥

=====

(୨|୧୪) ଋଷିଃ - ଚାତନ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩, ୫-୬), ଭୁବିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨),
ପରିଷ୍କାଦ୍ ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୪) । ଦେବତା - ଶାଳାଗ୍ନିର୍ମହୋକ୍ତା ବା (୧-୬)

=====

ନିଃସାଲ୍ଲଂ ଧୃଷ୍ଣୁଂ ପିଷଣମେକବାଦ୍ୟାମ୍ଭିଘସ୍ତମ୍ ।
ସର୍ବାଶ୍ଵଶ୍ଚ୍ୟା ନପ୍ତେୟା ନାଶୟାମଃ ସଦାନ୍ୟଃ ॥୧॥

ନିର୍ବୋ ଗୋଷ୍ଠାଦଜାମସି ନିରକ୍ଷାନ୍ନିରୁପାନଶାତ୍ ।
ନିର୍ବୋ ମଗୁନ୍ୟା ଦୁହିତରୋ ଗୃହେଭ୍ୟଶ୍ଚାତୟାମହେ ॥୨॥

ଅସୌ ଯୋ ଅଧରାଦ୍-ଗୃହସ୍ତତ୍ର ସନ୍ତୁରାୟଃ ।
ତତ୍ର ସେଦିର୍ନ୍ୟତ୍ୟତୁ ସର୍ବାଶ୍ଵ ଯାତୁଧାନଃ ॥୩॥

ଭୂତପତିର୍ନିରଜଡ୍ଭିନ୍ନଶ୍ଚେତଃ ସଦାନ୍ୟଃ ।
ଗୃହସ୍ୟ ବୁଧ୍ନ ଆସୀନାସ୍ତା ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବଜ୍ରେଶାପି ତିଷ୍ଠତୁ ॥୪॥

ୟଦି ସ୍ତୁ ଶ୍ଵେତ୍ରିୟାଶାଂ ଯଦି ବା ପୁରୁଷେଷିତାଃ ।
ୟଦି ସ୍ତୁ ଦସ୍ୟୁଭ୍ୟୋ ଜାତା ନଶ୍ୟତେତଃ ସଦାନ୍ୟଃ ॥୫॥

ପରି ଧାମାନ୍ୟାସାମାଶୁର୍ଗାଷ୍ଟାମିବାସରମ୍ ।
ଅଜୈଷଂ ସର୍ବାନାଜୀନ୍ଦ୍ରୋ ନଶ୍ୟତେତଃ ସଦାନ୍ୟଃ ॥୬॥

=====

(୨|୧୫) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିପାଦ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୬) । ଦେବତା - ପ୍ରାଣାପାନାୟାମ୍ବି (୧-୬)

=====

ୟଥା ଦୈର୍ଘ୍ୟ ପୃଥିବୀ ତ ନ ବିଭୀତୋ ନ ରିଷ୍ୟତଃ ।
ଏବା ମେ ପ୍ରାଣ ମା ବିଭେଃ ॥୧॥

ଯଥାହସ୍ତ ରାତ୍ରୀ ଚ ନ ବିଭୀତୋ ନ ରିଷ୍ୟତଃ ।

ଏବା ମେ ପ୍ରାଣ ମା ବିଭେଃ ॥୨॥

ଯଥା ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ଚନ୍ଦ୍ରଃ ନ ବିଭୀତୋ ନ ରିଷ୍ୟତଃ ।

ଏବା ମେ ପ୍ରାଣ ମା ବିଭେଃ ॥୩॥

ଯଥା ବ୍ରହ୍ମ ଚ କ୍ଷତ୍ରଂ ଚ ନ ବିଭୀତୋ ନ ରିଷ୍ୟତଃ ।

ଏବା ମେ ପ୍ରାଣ ମା ବିଭେଃ ॥୪॥

ଯଥା ସତ୍ୟଂ ଚାନ୍ୱତଂ ଚ ନ ବିଭୀତୋ ନ ରିଷ୍ୟତଃ ।

ଏବା ମେ ପ୍ରାଣ ମା ବିଭେଃ ॥୫॥

ଯଥା ଭୂତଂ ଚ ଭବ୍ୟଂ ଚ ନ ବିଭୀତୋ ନ ରିଷ୍ୟତଃ ।

ଏବା ମେ ପ୍ରାଣ ମା ବିଭେଃ ॥୬॥

=====

(୨।୧୭) ରକ୍ଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଏକପଦ ଆସୁରୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩), ଏକପଦ ଆସୁରୀ ଉଷ୍ଟିକ୍
(୨), ଦ୍ଵିପଦ ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୪-୫) । ଦେବତା - ପ୍ରାଣାପାନାୟାମି (୧-୫)

=====

ପ୍ରାଣାପାନୌ ମୃତ୍ୟୋର୍ମା ପାତଂ ସ୍ଵାହା ॥୧॥

ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଉପଶ୍ଚୂତ୍ୟା ମା ପାତଂ ସ୍ଵାହା ॥୨॥

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚକ୍ଷୁଷା ମା ପାହି ସ୍ଵାହା ॥୩॥

ଅଗ୍ନେ ବୈଶ୍ଵାନର ବିଶ୍ଵୈର୍ମା ଦେବୈଃ ପାହି ସ୍ଵାହା ॥୪॥

ବିଶ୍ଵମ୍ଭର ବିଶ୍ଵେନ ମା ଭରସା ପାହି ସ୍ଵାହା ॥୫॥

=====

(୨|୧୭) ରକ୍ଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଏକପଦ ଆସୁରୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୭), ଆସୁରୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୭) ।
ଦେବତା - ପ୍ରାଣାପାନାୟାମ୍ (୧-୭)

=====

ଓଜୋଽସ୍ୟୋଜୋ ମେ ଦାଃ ସ୍ଵାହା ।୧॥

ସହୋସି ସହୋ ମେ ଦାଃ ସ୍ଵାହା ॥୨॥

ବଲମସି ବଲଂ ଦାଃ ସ୍ଵାହା ॥୩॥

ଆୟୁରସ୍ୟାୟୁର୍ମେ ଦାଃ ସ୍ଵାହା ॥୪॥

ଶ୍ରୋତ୍ରମସି ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ମେ ଦାଃ ସ୍ଵାହା ॥୫॥

ଚକ୍ଷୁରସି ଚକ୍ଷୁର୍ମେ ଦାଃ ସ୍ଵାହା ॥୬॥

ପରିପାଶମସି ପରିପାଶଂ ମେ ଦାଃ ସ୍ଵାହା ॥୭॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଅଥ ଚତୁର୍ଥଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

=====

(୨|୧୮) ରକ୍ଷିଃ - ଚାତନ । ଛନ୍ଦ - ଦ୍ଵିପଦା ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୧-୫) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୫)

=====

ଭ୍ରାତୃବ୍ୟକ୍ଷୟମସି ଭ୍ରାତୃବ୍ୟଚାତନଂ ମେ ଦାଃ ସ୍ଵାହା ॥୧॥

ସପତ୍ନକ୍ଷୟମସି ସପତ୍ନଚାତନଂ ମେ ଦାଃ ସ୍ଵାହା ॥୨॥

ଅରାୟକ୍ଷୟଶମସ୍ୟାରାୟତାତନଂ ମେ ଦାଃ ସ୍ଵାହା ||୩||

ପିଶାଚକ୍ଷୟଶମସି ପିଶାଚତାତନଂ ମେ ଦାଃ ସ୍ଵାହା ||୪||

ସଦାନୁକ୍ଷୟଶମସି ସଦାନୁତାତନଂ ମେ ଦାଃ ସ୍ଵାହା ||୫||

=====

(୨|୧୯) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଏକାବସାନା ନିଚୂତ୍ ବିଷମା ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୪),
ଏକାବସାନା ଭୂରିକ୍ ବିଷମା ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୫) | ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୫)

=====

ଅଗ୍ନେ ଯୁକ୍ତେ ତପସ୍ତେନ ତଂ ପ୍ରତି ତପ ଯୋଃସ୍ତାୟେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ||୧||

ଅଗ୍ନେ ଯୁକ୍ତେ ହରସ୍ତେନ ତଂ ପ୍ରତି ହର ଯୋଃସ୍ତାୟେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ||୨||

ଅଗ୍ନେ ଯୁକ୍ତେର୍ଚିସ୍ତେନ ତଂ ପ୍ରତ୍ୟର୍ଚ ଯୋଃସ୍ତାୟେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ||୩||

ଅଗ୍ନେ ଯୁକ୍ତେ ଶୋଚିସ୍ତେନ ତଂ ପ୍ରତି ଶୋଚ ଯୋଃସ୍ତାୟେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ||୪||

ଅଗ୍ନେ ଯୁକ୍ତେ ତେଜସ୍ତେନ ତମତେଜସଂ କୃଣୁ ଯୋଃସ୍ତାୟେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ||୫||

=====

(୨|୨୦) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଏକାବସାନା ନିଚୂତ୍ ବିଷମା ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୪),
ଏକାବସାନା ଭୂରିକ୍ ବିଷମା ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୫) | ଦେବତା - ବାୟୁ (୧-୫)

=====

ବାୟୋ ଯୁକ୍ତେ ତପସ୍ତେନ ତଂ ପ୍ରତି ତପ ଯୋଃସ୍ତାୟେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ||୧||

ବାୟୋ ଯୁକ୍ତେ ହରସ୍ତେନ ତଂ ପ୍ରତି ହର ଯୋଃସ୍ତାୟେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ||୨||

ବାୟୋ ଯୁକ୍ତେର୍ଚିସ୍ତେନ ତଂ ପ୍ରତ୍ୟର୍ଚ ଯୋଃସ୍ତାୟେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ||୩||

ବାୟୋ ଯୁଗ୍ମେ ଶୋଚିସ୍ତେନ ତଂ ପ୍ରତି ଶୋଚ ଯୋଃସ୍ତାୟୋଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣଃ ||୪||

ବାୟୋ ଯୁଗ୍ମେ ତେଜସ୍ତେନ ତମତେଜସଂ କୃଣୁ ଯୋଃସ୍ତାୟୋଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣଃ ||୫||

=====

(୨|୨୧) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଏକାବସାନା ନିରୂତ୍ ବିଷମା ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୪),
ଏକାବସାନା ଭୂରିକ୍ ବିଷମା ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୫) | ଦେବତା - ସୂର୍ଯ୍ୟ (୧-୫)

=====

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯୁଗ୍ମେ ତପସ୍ତେନ ତଂ ପ୍ରତି ତପ ଯୋଃସ୍ତାୟୋଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣଃ ||୧||

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯୁଗ୍ମେ ହରସ୍ତେନ ତଂ ପ୍ରତି ହର ଯୋଃସ୍ତାୟୋଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣଃ ||୨||

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯୁଗ୍ମେଋଷ୍ଟେନ ତଂ ପ୍ରତ୍ୟର୍ଚ୍ଚ ଯୋଃସ୍ତାୟୋଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣଃ ||୩||

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯୁଗ୍ମେ ଶୋଚିସ୍ତେନ ତଂ ପ୍ରତି ଶୋଚ ଯୋଃସ୍ତାୟୋଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣଃ ||୪||

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯୁଗ୍ମେ ତେଜସ୍ତେନ ତମତେଜସଂ କୃଣୁ ଯୋଃସ୍ତାୟୋଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣଃ ||୫||

=====

(୨|୨୨) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଏକାବସାନା ନିରୂତ୍ ବିଷମା ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୪),
ଏକାବସାନା ଭୂରିକ୍ ବିଷମା ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୫) | ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ରମା (୧-୫)

=====

ଚନ୍ଦ୍ର ଯୁଗ୍ମେ ତପସ୍ତେନ ତଂ ପ୍ରତି ତପ ଯୋଃସ୍ତାୟୋଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣଃ ||୧||

ଚନ୍ଦ୍ର ଯୁଗ୍ମେ ହରସ୍ତେନ ତଂ ପ୍ରତି ହର ଯୋଃସ୍ତାୟୋଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣଃ ||୨||

ଚନ୍ଦ୍ର ଯୁଗ୍ମେଋଷ୍ଟେନ ତଂ ପ୍ରତ୍ୟର୍ଚ୍ଚ ଯୋଃସ୍ତାୟୋଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣଃ ||୩||

ଚନ୍ଦ୍ର ଯୁଗ୍ମେ ଶୋଚିସ୍ତେନ ତଂ ପ୍ରତି ଶୋଚ ଯୋଃସ୍ତାୟୋଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣଃ ||୪||

ଚନ୍ଦ୍ର ଯୁଗ୍ମେ ତେଜସ୍ତେନ ତମତେଜସଂ କୃଣୁ ଯୋଃସ୍ତାୟୋଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣଃ ||୫||

=====

(୨|୨୩) ଋଷିଃ - ଅଧର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଏକାବସାନା ନିରୂତ୍ ବିଷମା ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୪),
ଏକାବସାନା ଭୂରିକ୍ ବିଷମା ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୫) । ଦେବତା - ଆପଃ (୧-୫)

=====

ଆପୋ ଯଦ୍ଵସ୍ତପସ୍ତେନ ତଂ ପ୍ରତି ତପତ ଯୋଃସ୍ତାନ୍ନେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣଃ ||୧||

ଆପୋ ଯଦ୍ଵୋ ହରସ୍ତେନ ତଂ ପ୍ରତି ହରତ ଯୋଃସ୍ତାନ୍ନେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣଃ ||୨||

ଆପୋ ଯଦ୍ଵୋଽର୍ଚିସ୍ତେନ ତଂ ପ୍ରତ୍ୟର୍ଚତ ଯୋଃସ୍ତାନ୍ନେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣଃ ||୩||

ଆପୋ ଯଦ୍ଵଃ ଶୋତିସ୍ତେନ ତଂ ପ୍ରତି ଶୋତତ ଯୋଃସ୍ତାନ୍ନେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣଃ ||୪||

ଆପୋ ଯଦ୍ଵସ୍ତେଜସ୍ତେନ ତମତେଜସଂ କୃଣୁତ ଯୋଃସ୍ତାନ୍ନେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣଃ ||୫||

=====

(୨|୨୪) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ବୈରାଜପରା ପଞ୍ଚିପଦା ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି, ତ୍ରତାପି (୧-୪), ଭୂରିକ୍
ପୁର ଉଷ୍ଠିକ୍ (୧-୨), ନିରୂତ୍ ପୁରୋଦେବତ୍ୟା ପଞ୍ଜି (୩-୪), ଶ୍ଵତୁଷ୍ଠଦା ବୃହତୀ (୫), ଶ୍ଵତୁଷ୍ଠଦା
ଭୂରିକ୍ ବୃହତୀ (୬-୮) । ଦେବତା - ଆୟୁଃ (୧-୮)

=====

ଶେରଭକ ଶେରଭ ପୁନର୍ବୋ ଯନ୍ତୁ ଯାତବଃ ପୁନର୍ହେତିଃ କିମୀଦିନଃ ।

ୟସ୍ୟ ସ୍ଥ ତମଞ୍ଚ ଯୋ ବଃ ପ୍ରାହୈତ୍ତମଞ୍ଚ ସ୍ଵା ମାଂସାନ୍ୟଞ୍ଚ ||୧||

ଶେବୃଧକ ଶେବୃଧ ପୁନର୍ବୋ ଯନ୍ତୁ ଯାତବଃ ପୁନର୍ହେତିଃ କିମୀଦିନଃ ।

ୟସ୍ୟ ସ୍ଥ ତମଞ୍ଚ ଯୋ ବଃ ପ୍ରାହୈତ୍ତମଞ୍ଚ ସ୍ଵା ମାଂସାନ୍ୟଞ୍ଚ ||୨||

ମ୍ରୋକାନୁମ୍ରୋକ ପୁନର୍ବୋ ଯନ୍ତୁ ଯାତବଃ ପୁନର୍ହେତିଃ କିମୀଦିନଃ ।

ୟସ୍ୟ ସ୍ଥ ତମଞ୍ଚ ଯୋ ବଃ ପ୍ରାହୈତ୍ତମଞ୍ଚ ସ୍ଵା ମାଂସାନ୍ୟଞ୍ଚ ||୩||

ସର୍ପାନୁସର୍ପ ପୁନର୍ବୋ ଯନ୍ତୁ ଯାତବଃ ପୁନର୍ହେତିଃ କିମୀଦିନଃ ।
ୟସ୍ୟ ସ୍ତ ତମତ୍ତ ଯୋ ବଃ ପ୍ରାହେତ୍ତମତ୍ତ ସ୍ତା ମାଂସାନ୍ୟତ୍ତ ॥୪॥

ଭୂର୍ଣ୍ଣ ପୁନର୍ବୋ ଯନ୍ତୁ ଯାତବଃ ପୁନର୍ହେତିଃ କିମୀଦିନଃ ।
ୟସ୍ୟ ସ୍ତ ତମତ୍ତ ଯୋ ବଃ ପ୍ରାହେତ୍ତମତ୍ତ ସ୍ତା ମାଂସାନ୍ୟତ୍ତ ॥୫॥

ଉପବେ ପୁନର୍ବୋ ଯନ୍ତୁ ଯାତବଃ ପୁନର୍ହେତିଃ କିମୀଦିନଃ ।
ୟସ୍ୟ ସ୍ତ ତମତ୍ତ ଯୋ ବଃ ପ୍ରାହେତ୍ତମତ୍ତ ସ୍ତା ମାଂସାନ୍ୟତ୍ତ ॥୬॥

ଅର୍ଜୁନି ପୁନର୍ବୋ ଯନ୍ତୁ ଯାତବଃ ପୁନର୍ହେତିଃ କିମୀଦିନଃ ।
ୟସ୍ୟ ସ୍ତ ତମତ୍ତ ଯୋ ବଃ ପ୍ରାହେତ୍ତମତ୍ତ ସ୍ତା ମାଂସାନ୍ୟତ୍ତ ॥୭॥

ଭରୁଜି ପୁନର୍ବୋ ଯନ୍ତୁ ଯାତବଃ ପୁନର୍ହେତିଃ କିମୀଦିନଃ ।
ୟସ୍ୟ ସ୍ତ ତମତ୍ତ ଯୋ ବଃ ପ୍ରାହେତ୍ତମତ୍ତ ସ୍ତା ମାଂସାନ୍ୟତ୍ତ ॥୮॥

=====

(୨।୨୫) ରକ୍ଷିଃ - ଚାତନ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩, ୫), ଭୂରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪) ।

ଦେବତା - ପୃଶ୍ନିପରାୟୋଷଧି (୧-୫)

=====

ଶଂ ନୋ ଦେବୀ ପୃଶ୍ନିପର୍ଣ୍ଣ୍ୟଶଂ ନିରୂତ୍ୟା ଅକଃ ।
ଉଗ୍ରା ହି କଶ୍ମଜମ୍ବନୀ ତାମଭକ୍ଷି ସହସ୍ରତୀମ୍ ॥୧॥

ସହମାନେୟଂ ପ୍ରଥମା ପୃଶ୍ନିପର୍ଣ୍ଣ୍ୟଜାୟତ ।
ତୟାହଂ ଦୁର୍ଣ୍ଣାମ୍ନାଂ ଶିରୋ ବୃଷ୍ଟାମି ଶକୁନେରିବ ॥୨॥

ଅରାୟମସ୍ତକ୍ପାବାନଂ ଯଶ୍ଚ ସ୍ତ୍ରୀତିଂ ଜିହ୍ଵୀର୍ଷତି ।
ଗର୍ଭାଦଂ କଣ୍ଠଂ ନାଶୟ ପୃଶ୍ନିପର୍ଣ୍ଣି ସହସ୍ର ଚ ॥୩॥

ଗିରିମେନାଁ ଆ ବେଶୟ କଣ୍ଠାଞ୍ଜୀବିତୟୋପନାନ୍ ।
ତାଂସ୍ତୁଂ ଦେବି ପୃଶ୍ନିପର୍ଣ୍ଣ୍ୟଗ୍ନିରିବାନୁଦହନ୍ନିହି ॥୪॥

ପରାତ ଏନାନ୍‌ପ୍ର ଶୁଦ କଣ୍ଠାଞ୍ଜୀବିତୟୋପନାନ୍ ।
ତମାଂସି ଯତ୍ର ଗଚ୍ଛନ୍ତି ତକ୍ତ୍ରବ୍ୟାଦୋ ଅଜୀଗମନ୍ ॥୫॥

=====

(୨।୨୭) ରକ୍ଷିଃ - ସବିତା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ଉପରିଷ୍ଠା ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୩),
ଭୂରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫) । ଦେବତା - ପଶବଃ (୧-୫)

=====

ଏହ ଯନ୍ତୁ ପଶବୋ ଯେ ପରେୟୁର୍ବାୟୁର୍ଯେଷାଂ ସହତାରଂ ଭୁଜୋଷ ।
ତ୍ଵଷ୍ଟା ଯେଷାଂ ରୂପଧେୟାନି ବେଦାସ୍ମିନ୍-ତାନ୍-ଗୋଷ୍ଠେ ସବିତା ନି ଯଚ୍ଛତୁ ॥୧॥

ଇମଂ ଗୋଷ୍ଠଂ ପଶବଃ ସଂ ସୁବନ୍ତୁ ବୃହସ୍ପତିରା ନୟତୁ ପ୍ରଜାନନ୍ ।
ସିନୀବାଲୀ ନୟତ୍ତାଗ୍ରମେଷାମାଜଗୁଷୋ ଅନୁମତେ ନି ଯଚ୍ଛ ॥୨॥

ସଂ ସଂ ସୁବନ୍ତୁ ପଶବଃ ସମଶ୍ୱାଃ ସମୁ ପୁରୁଷାଃ ।
ସଂ ଧାନ୍ୟସ୍ୟ ଯା ଯାତିଃ ସଂସ୍ରାବ୍ୟେଶ ହବିଷା ଭୁହୋମି ॥୩॥

ସଂ ସିଞ୍ଚାମି ଗବାଂ କ୍ଷୀରଂ ସମାଜ୍ୟେନ ବଲଂ ରସମ୍ ।
ସଂସିକ୍ତା ଅସ୍ମାକଂ ବୀରା ଧୁବା ଗାବୋ ମୟି ଗୋପତୌ ॥୪॥

ଆ ହରାମି ଗବାଂ କ୍ଷୀରମାହାର୍ଷଂ ଧାନ୍ୟଂ ରସମ୍ ।
ଆହୃତା ଅସ୍ମାକଂ ବୀରା ଆ ପତ୍ନୀରିଦମସ୍ତ୍ରକମ୍ ॥୫॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ଥୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୨|୨୭) ଋଷିଃ - କପିଞ୍ଜିଲ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୭) |

ଦେବତା - ଔଷଧିଃ (୧-୫), ରୁଦ୍ରଃ (୬), ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୭)

=====

ନେଚ୍ଛତୁଃ ପ୍ରାଣଂ ଜୟାତି ସହମାନାଭିଭୁରସି |

ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରତିପ୍ରାଣୋ ଜହ୍ୟରସାନ୍-କୃଣ୍ଠୋଷଧେ ||୧||

ସୁପର୍ଣ୍ଣସ୍ଥାନୁବିନ୍ଦସୁକରସ୍ତାଖନନୁସା |

ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରତିପ୍ରାଣୋ ଜହ୍ୟରସାନ୍-କୃଣ୍ଠୋଷଧେ ||୨||

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ହ ତକ୍ରେ ତ୍ଵା ବାହାବସୁରେଭ୍ୟ ସ୍ତରୀତବେ |

ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରତିପ୍ରାଣୋ ଜହ୍ୟରସାନ୍-କୃଣ୍ଠୋଷଧେ ||୩||

ପାତାମିନ୍ଦ୍ରୋ ବ୍ୟାଶ୍ମାଦସୁରେଭ୍ୟ ସ୍ତରୀତବେ |

ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରତିପ୍ରାଣୋ ଜହ୍ୟରସାନ୍-କୃଣ୍ଠୋଷଧେ ||୪||

ତୟାହଂ ଶତ୍ରୁଢ଼ସାକ୍ଷ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସାଲାରୂକାଁ ଇବ |

ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରତିପ୍ରାଣୋ ଜହ୍ୟରସାନ୍-କୃଣ୍ଠୋଷଧେ ||୫||

ରୁଦ୍ର ଜଲାଷଭେଷଜ ନୀଲଶିଖଣ୍ଡ କର୍ମକୃତ୍ |

ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରତିପ୍ରାଣୋ ଜହ୍ୟରସାନ୍-କୃଣ୍ଠୋଷଧେ ||୬||

ତସ୍ୟା ପ୍ରାଣଂ ତ୍ଵଂ ଜହି ଯୋ ନ ଇନ୍ଦ୍ରାଭିଦାସତି |

ଅଧି ନୋ ବ୍ରୁହି ଶକ୍ତିଭିଃ ପ୍ରାଣି ମାମୁତ୍ତରଂ କୃଧି ||୭||

=====

(୨|୨୮) ଋଷିଃ - ଶମ୍ଭୁ । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୪), ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫) । ଦେବତା -
ଜରିମା ଆୟୁଷ୍ଣ (୧), ମିତ୍ରାବରୁଣୌ (୨), ଜରିମା (୩), ଦ୍ୟାବାପୃଥିବ୍ୟାଦୟ ଆୟୁଷ୍ଣ (୪-୫)

=====

ତୁଭ୍ୟମେବ ଜରିମନ୍ତୃର୍ଥତାମୟଂ ମେମମନ୍ୟେ ମୃତ୍ୟବୋ ହିଂସିଷୁଃ ଶତଂ ଯେ ।
ମାତେବ ପୁତ୍ରଂ ପ୍ରମନା ଉପସ୍ଥେ ମିତ୍ର ଏନଂ ମିତ୍ରିୟାପାତ୍ନଂହସଃ ॥୧॥

ମିତ୍ର ଏନଂ ବରୁଣୋ ବା ରିଶାଦା ଜରାମୃତ୍ୟୁଂ କୃଣୁତାଂ ସଂବିଦାନୌ ।
ତଦଗ୍ନିହୌତା ବୟୁନାନି ବିଦ୍ଵାନ୍-ବିଶ୍ଵା ଦେବାନାଂ ଜନିମା ବିବକ୍ତି ॥୨॥

ତୃମୀଶିଷେ ପଶୁନାଂ ପାର୍ଥିବାନାଂ ଯେ ଜାତା ଉତ ବା ଯେ ଜନିତ୍ରାଃ ।
ମେମଂ ପ୍ରାଣୋ ହାସୀନ୍ନୋ ଅପାନୋ ମେମଂ ମିତ୍ରା ବଧିଷୁର୍ମୋ ଅମିତ୍ରାଃ ॥୩॥

ଦୌଷ୍ଠା ପିତା ପୃଥିବୀ ମାତା ଜରାମୃତ୍ୟୁଂ କୃଣୁତାଂ ସଂବିଦାନେ ।
ୟଥା ଜୀବା ଅଦିତେରୁପସ୍ଥେ ପ୍ରାଣାପାନାଭ୍ୟାଂ ଗୁପିତଃ ଶତଂ ହିମାଃ ॥୪॥

ଇମମଗ୍ନେ ଆୟୁଷେ ବର୍ଚ୍ଚସେ ନୟ ପ୍ରିୟଂ ରେତୋ ବରୁଣ ମିତ୍ର ରାଜନ୍ ।
ମାତେବାସ୍ତା ଅଦିତେ ଶର୍ମ ଯୁକ୍ତ ବିଶ୍ଵେ ଦେବା ଜରଦକ୍ଷିର୍ଯ୍ୟଥାସତ୍ ॥୫॥

=====

(୨|୨୯) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩, ୫-୭),
ପରାବୃହତୀ ନିରୂତ୍ ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୪) । ଦେବତା - ବହ୍ନୟଃ (୧-୭)

=====

ପାର୍ଥିବସ୍ୟ ରସେ ଦେବା ଭଗସ୍ୟ ତନ୍ନୋ ବଲେ ।
ଆୟୁଷ୍ୟମସ୍ତା ଅଗ୍ନିଃ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ବର୍ଚ୍ଚ ଆ ଧାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିଃ ॥୧॥

ଆୟୁରସ୍ତୈ ଧେହି ଜାତବେଦଃ ପ୍ରଜାଂ ତୃଷ୍ଣରଧିନିଧେହ୍ୟସ୍ତୈ ।
ରାୟସ୍ତୋଷଂ ସବିତରା ସୁବାସ୍ତୈ ଶତଂ ଜୀବାତି ଶରଦସ୍ତବାୟମ୍ ॥୨॥

ଆଶୀର୍ଷ୍ଣ ଉର୍ଜମୁତ ସୌପ୍ରଜାୟଂ ଦକ୍ଷଂ ଧତ୍ଵଂ ଦ୍ରବିଶଂ ସଚେତସୌ ।
ଜୟଂ କ୍ଷେତ୍ରାଣି ସହସ୍ରାୟମିନ୍ଦ୍ର କୃଣ୍ମାନୋ ଅନ୍ୟାନ୍ୟରାହସ୍ୟପଦ୍ମାନଃ ॥୩॥

ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ଦତ୍ତୋ ବରୁଣେନ ଶିଷ୍ଟୋ ମରୁଦ୍-ଭିରୁଗ୍ରଃ ପ୍ରହୃତୋ ନ ଆଗନ୍ ।
ଏଷ ବାଂ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଉପସ୍ଥେ ମା କ୍ଷୁଧନ୍ତା ଦୃଷତ୍ ॥୪॥

ଉର୍ଜମସ୍ତା ଉର୍ଜସ୍ଵତୀ ଧତ୍ଵଂ ପୟୋ ଅସ୍ତୈ ପୟସ୍ଵତୀ ଧତ୍ଵନ୍ ।
ଉର୍ଜମସ୍ତୈ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଅଧାତାଂ ବିଶ୍ଵେ ଦେବା ମରୁତ ଉର୍ଜମାପଃ ॥୫॥

ଶିବାଭିଷ୍ଟେ ହୃଦୟଂ ତର୍ପୟାମ୍ୟନମୀବୋ ମୋଦିଷୀଷ୍ଠାଃ ସୁବର୍ଚ୍ଚାଃ ।
ସବାସିନୌ ପିବତାଂ ମହମେତମଶ୍ଵିନୋ ରୂପଂ ପରିଧାୟ ମାୟାନ୍ ॥୬॥

ଇନ୍ଦ୍ର ଏତାଂ ସସୃଜେ ବିଜ୍ଞୋ ଅଗ୍ର ଉର୍ଜାଂ ସ୍ଵଧାମଜରାଂ ସା ତ ଏଷା ।
ତୟା ତ୍ଵଂ ଜୀବ ଶରଦଃ ସୁବର୍ଚ୍ଚା ମା ତ ଆ ସୁସ୍ରୋଦ୍-ଭିଷଜସ୍ତେ ଅକ୍ରନ୍ ॥୭॥

(୨।୩୦) ରକ୍ଷିଃ - ପ୍ରଜାପତି । ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟାପଙ୍ଗି (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୪-୫),
ଭୃଗିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩) । ଦେବତା - ଅଶ୍ଵିନୌ (୧-୫)

ୟଥେଦଂ ଭୂମ୍ୟା ଅଧି ଦୃଶଂ ବାତୋ ମଥାୟତି ।
ଏବା ମଥାମି ତେ ମନୋ ଯଥା ମାଂ କାମିନ୍ୟସୋ ଯଥା ମନ୍ନାପଗା ଅସଃ ॥୧॥

ସଂ ଚେନ୍ନୟାଥୋ ଅଶ୍ଵିନା କାମିନା ସଂ ତ ବକ୍ଷଥଃ ।
ସଂ ବାଂ ଭଗାସୋ ଅଗ୍ନତ ସଂ ଚିତ୍ତାନି ସମୁ ବ୍ରତା ॥୨॥

ୟସ୍ତୁପର୍ଣ୍ଣା ବିବକ୍ଷବୋ ଅନମୀବା ବିବକ୍ଷବଃ ।
ତତ୍ର ମେ ଗଚ୍ଛତାଞ୍ଜବଂ ଶଲ୍ୟ ଇବ କୁଲ୍ଲଲଂ ଯଥା ॥୩॥

ଯଦନ୍ତରଂ ତଦ୍ବାହ୍ୟଂ ଯଦ୍ବାହ୍ୟଂ ତଦନ୍ତରମ୍ ।
କନ୍ୟାନାଂ ବିଶ୍ଵରୂପାଣାଂ ମନୋ ଗୃଭାୟୈଷଧେ ॥୪॥
ଏୟମଗନ୍ଧପତିକାମା ଜନିକାମୋଽହମାଗମମ୍ ।
ଅଶ୍ଵଃ କନିକ୍ରଦଦ୍ୟଥା ଭଗେନାହଂ ସହାଗମମ୍ ॥୫॥

=====

(୨।୩୧) ରକ୍ଷିଃ - କାଶ୍ଵ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧), ଉପରିଷ୍ଠା ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୨, ୪),
ଆର୍ଷୀ ତ୍ରିଷ୍ଠୁପ୍ (୩, ୫) । ଦେବତା - ମହୀ ଚନ୍ଦ୍ରମା ବା (୧-୫)

=====

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଯା ମହୀ ଦୃଷକ୍ରିମେର୍ବିଶ୍ଵସ୍ୟ ତର୍ହଣୀ ।
ତୟା ପିନଷ୍ଠି ସଂ କ୍ରିମୀନ୍ଦୃଷଦା ଖଲ୍ଲୀ ଇବ ॥୧॥
ଦୃଷ୍ଟମଦୃଷ୍ଟମତୃହମଥୋ କୁରୁରୁମତୃହମ୍ ।
ଅଲ୍-ଗଣ୍ଡୁହସର୍ବାନ୍-ଛଲୁନାନ୍-କ୍ରିମୀନ୍-ବଚସା ଜମ୍ବୟାମସି ॥୨॥
ଅଲ୍-ଗଣ୍ଡୁନ୍ଦହନ୍ତି ମହତା ବଧେନ ଦୂନା ଅଦୂନା ଅରସା ଅଭୁବନ୍ ।
ଶିଷ୍ଟାନଶିଷ୍ଟାନ୍ତି ତିରାମି ବାଚା ଯଥା କ୍ରିମୀଣାଂ ନକିରୁଛିଷାତୈ ॥୩॥
ଅନ୍ନାନ୍ୟଂ ଶୀର୍ଷଣ୍ୟମଥୋ ପାର୍ଶ୍ଵେୟଂ କ୍ରିମୀନ୍ ।
ଅବସ୍ତବଂ ବ୍ୟଧୂରଂ କ୍ରିମୀନ୍-ବଚସା ଜମ୍ବୟାମସି ॥୪॥
ୟେ କ୍ରିମୟଃ ପର୍ବତେଶୁ ବନେଷ୍ଠୋଷଧୀଷୁ ପଶୁଷ୍ପଦ୍ମକ୍ତଃ ।
ୟେ ଅସ୍ଥାକଂ ତନ୍ମମାବିବିଶୁଃ ସର୍ବଂ ତଦନ୍ତି ଜନିମ କ୍ରିମୀଣାମ୍ ॥୫॥

॥ ଇତି ପଞ୍ଚମୋଽନୁବାକଃ ॥

(୨|୩୨) ଋଷିଃ - କାଶ୍ଵା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିପାଦ୍ ଭୃଗିକ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧), ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୨-୫),
ଚତୁଷ୍ପାଦ୍ ନିରୂତ୍ ଉଷ୍ଠିକ୍ (୬) । ଦେବତା - ଆଦିତ୍ୟ (୧-୬)

ଉଦ୍ୟନ୍ନାଦିତ୍ୟଃ କ୍ରିମୀନ୍ଦ୍ରନ୍ତ ନିମ୍ନୋଚନ୍ଦ୍ରନ୍ତ ରଶ୍ମିଭିଃ ।

ୟେ ଅନ୍ତଃ କ୍ରିମୟୋ ଗବି ||୧||

ବିଶ୍ଵରୂପଂ ଚତୁରକ୍ଷଂ କ୍ରିମିଂ ସାରଙ୍ଗମର୍ଜୁନମ୍ ।

ଶୃଣାମ୍ୟସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠୀରପି ବୃଷ୍ଟାମି ଯଜ୍ଞିରଃ ||୨||

ଅତ୍ରିବଦ୍ଘଃ କ୍ରିମୟୋ ହନ୍ତି କଶ୍ଵବଜ୍ରମଦଗ୍ନିବତ୍ ।

ଅଗସ୍ତ୍ୟସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣା ସଂ ପିନଷ୍ଟ୍ୟହଂ କ୍ରିମୀନ୍ ||୩||

ହତୋ ରାଜା କ୍ରିମୀଣାମୁତୈଷାଂ ସ୍ଥପତିର୍ହତଃ ।

ହତୋ ହତମାତା କ୍ରିମିର୍ହତଭ୍ରାତା ହତସ୍ଵସା ||୪||

ହତାସୋ ଅସ୍ୟ ବେଶସୋ ହତାସଃ ପରିବେଶସଃ ।

ଅଥୋ ଯେ କ୍ଷୁଲ୍ଲକା ଇବ ସର୍ବେ ତେ କ୍ରିମୟୋ ହତାଃ ||୫||

ପ୍ର ତେ ଶୃଣାମି ଶୃଙ୍ଗେ ଯାଭ୍ୟାଂ ବିଭୂଦାୟସି ।

ଭିନାଦ୍ଭି ତେ କୁଷୁମଂ ଯସ୍ତେ ବିଷଧାନଃ ||୬||

(୨|୩୩) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧-୨), କକୁଭ୍ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୩), ଚତୁଷ୍ପାଦ୍ ଭୃଗିକ୍
ଉଷ୍ଠିକ୍ (୪), ଉପରିଷ୍ଠାଦ୍ ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୫), ଉଷ୍ଠିକ୍ ଗର୍ଭା ନିରୂତ୍ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୬),
ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୭) । ଦେବତା - ଯଜ୍ଞବିବର୍ହଣଃ (୧-୭)

ଅକ୍ଷୀଭ୍ୟାଂ ତେ ନାସିକାଭ୍ୟାଂ କର୍ଣ୍ଣାଭ୍ୟାଂ କ୍ଷୁରୁକାଦପି ।

ୟସ୍ମିଂ ଶୀର୍ଷଣ୍ୟଂ ମସ୍ତିଷ୍କାଞ୍ଜିହ୍ଵାୟା ବି ବୃହାମି ତେ ||୧||

ଗ୍ରୀବାଭ୍ୟସ୍ତ ଉଷ୍ଣିହାଭ୍ୟଃ କୀକିକ୍ରାଭ୍ୟୋ ଅନୁକ୍ୟାତ୍ ।
ୟସ୍ମିନ୍ ଦୋଷନ୍ୟମଂସାଭ୍ୟାଂ ବାହୁଭ୍ୟାଂ ବି ବୃହାମି ତେ ॥୨॥

ହୃଦୟାଞ୍ଚେ ପରି କ୍ଳୋମ୍ନୋ ହଲୀଷ୍ଟାପାର୍ଶ୍ଵାଭ୍ୟାମ୍ ।
ୟସ୍ମିନ୍ ମତସ୍ନାଭ୍ୟାଂ ପ୍ଲାହ୍ନୋ ଯଜ୍ଞସ୍ତେ ବି ବୃହାମସି ॥୩॥

ଆନ୍ତେଭ୍ୟସ୍ତେ ଗୁଦାଭ୍ୟୋ ବନିଷ୍ଠୋରୁଦରାଦଧି ।
ୟସ୍ମିନ୍ କୁକ୍ଷିଭ୍ୟାଂ ପ୍ଲାଶେନାଭ୍ୟା ବି ବୃହାମି ତେ ॥୪॥

ଉରୁଭ୍ୟାଂ ତେ ଅଷ୍ଠୀବଦ୍-ଭ୍ୟାଂ ପାର୍ଶ୍ଵିଭ୍ୟାଂ ପ୍ରପଦାଭ୍ୟାମ୍ ।
ୟସ୍ମିନ୍ ଭସଦ୍ୟାଂ ଶ୍ରୋଣିଭ୍ୟାଂ ଭାସଦଂ ଭଂସସୋ ବି ବୃହାମି ତେ ॥୫॥

ଅସ୍ଥିଭ୍ୟସ୍ତେ ମଞ୍ଜୁଭ୍ୟଃ ସ୍ନାବଭ୍ୟୋ ଧମନିଭ୍ୟଃ ।
ୟସ୍ମିନ୍ ପାଣିଭ୍ୟାମଞ୍ଜୁଲିଭ୍ୟୋ ନଶେଭ୍ୟୋ ବି ବୃହାମି ତେ ॥୬॥

ଅଙ୍ଗେଅଙ୍ଗେ ଲୋମ୍ବିଲୋମ୍ବି ଯସ୍ତେ ପର୍ବଣିପର୍ବଣି ।
ୟସ୍ମିନ୍ ଦୃଚସ୍ୟାଂ ତେ ବୟଂ କଶ୍ୟପସ୍ୟ ବୀବର୍ହେଣ ବିଷ୍ଠଞ୍ଜଂ ବି ବୃହାମସି ॥୭॥

=====

(୨।୩୪) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୫) । ଦେବତା - ପଶୁପତିଃ (୧), ଦେବାଃ (୨),
ଅଗ୍ନି ବିଶ୍ଵକର୍ମା ଚ (୩), ବାୟୁଃ ପ୍ରଜାପତି ଚ (୪), ଶ୍ଵାଶୀ (୫)

=====

ୟ ଇଶେ ପଶୁପତିଃ ପଶୁନାଂ ଚତୁଷ୍ପଦାମୁତ ଯୋ ଦ୍ଵିପଦାମ୍ ।
ନିଷ୍ପ୍ରୀତଃ ସ ଯଜ୍ଞିୟଂ ଭାଗମେତୁ ରାୟସ୍ତୋଷା ଯଜମାନଂ ସଚକ୍ରାମ୍ ॥୧॥

ପ୍ରମୁଞ୍ଚିକ୍ତୋ ଭୁବନସ୍ୟ ରେତୋ ଗାତୁଂ ଧଞ୍ଜ ଯଜମାନାୟ ଦେବାଃ ।
ଉପାକୃତଂ ଶଶମାନଂ ଯଦସ୍ମାତ୍-ପ୍ରିୟଂ ଦେବାନାମପ୍ୟେତୁ ପାଥଃ ॥୨॥

ଯେ ବଧ୍ୟମାନମନ୍ତୁ ଦୀଧ୍ୟାନା ଅନ୍ୱେଷନ୍ତ ମନସା ଚକ୍ଷୁଷା ଚ ।
ଅଗ୍ନିଷ୍ଟାନଗ୍ରେ ପ୍ର ମୁମୋକ୍ଷୁ ଦେବୋ ବିଶ୍ଵକର୍ମା ପ୍ରଜୟା ସଂରରାଣଃ ॥୩॥

ଯେ ଗ୍ରାମ୍ୟାଃ ପଶବୋ ବିଶ୍ଵରୂପା ବିରୂପାଃ ସନ୍ତୋ ବହୁଧୈକରୂପାଃ ।
ବାୟୁଷ୍ଟାନଗ୍ରେ ପ୍ର ମୁମୋକ୍ଷୁ ଦେବଃ ପ୍ରଜାପତିଃ ପ୍ରଜୟା ସଂରରାଣଃ ॥୪॥

ପ୍ରଜାନନ୍ତଃ ପ୍ରତି ଗୃହ୍ଣନ୍ତୁ ପୂର୍ବେ ପ୍ରାଣମଙ୍ଗେଭ୍ୟଃ ପର୍ଯ୍ୟାଚରନ୍ତମ୍ ।
ଦିବଂ ଗଚ୍ଛ ପ୍ରତି ତିଷ୍ଠା ଶରୀରୈଃ ସ୍ଵର୍ଗଂ ଯାହି ପଥିତିର୍ଦେବୟାନୈଃ ॥୫॥

=====

(୨।୩୫) ଋଷିଃ - ଅଜିତା । ଛନ୍ଦ - ବୃହତୀଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩),
ଭୂରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪-୫) । ଦେବତା - ବିଶ୍ଵକର୍ମା (୧-୫)

=====

ଯେ ଭକ୍ଷୟନ୍ତୋ ନ ବସୁନ୍ୟାନୃଧୁର୍ଯ୍ୟାନଗ୍ନୟୋ ଅନ୍ନତପ୍ୟନ୍ତ ପିଷ୍ଟ୍ୟାଃ ।
ୟା ତେଷାମବୟା ଦୁରିଷ୍ଠିଃ ସ୍ଵିଷ୍ଠିଂ ନସ୍ତାନ୍-କୃଣବଦ୍ବିଶ୍ଵକର୍ମା ॥୧॥

ୟଜ୍ଞପତିମୃଷୟଃ ଏନସାଦୁର୍ନିର୍ଭକ୍ତଂ ପ୍ରଜା ଅନ୍ନତପ୍ୟମାନମ୍ ।
ମଥବ୍ୟାନ୍ନସ୍ତୋକାନପ ଯାନ୍ତରାଧ ସଂ ନଷ୍ଟେଭିଃ ସୃଜତୁ ବିଶ୍ଵକର୍ମା ॥୨॥

ଅଦାନ୍ୟାନ୍ନସୋମପାନ୍ନନ୍ୟମାନୋ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ବିଦ୍ଵାନ୍ନସମୟେ ନ ଧୀରଃ ।
ୟଦେନଶ୍ଚକୃବାନ୍-ବଦ୍ଧ ଏଷ ତଂ ବିଶ୍ଵକର୍ମନ୍ପ୍ର ମୁଞ୍ଚା ସ୍ଵସ୍ତୟେ ॥୩॥

ଘୋରା ଋଷୟୋ ନମୋ ଅସ୍ତେଭ୍ୟଶ୍ଚକ୍ଷୁର୍ଯଦେଷାଂ ମନସଶ୍ଚ ସତ୍ୟମ୍ ।
ବୃହସ୍ପତୟେ ମହିଷ ଦ୍ୟୁମନ୍-ନମୋ ବିଶ୍ଵକର୍ମନ୍ନମସ୍ତେ ପାହ୍ୟସ୍ଥାନ୍ ॥୪॥

ୟଜ୍ଞସ୍ୟ ଚକ୍ଷୁଃ ପ୍ରଭୃତିର୍ମୁଖଂ ଚ ବାତା ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ମନସା ଭୁହୋମି ।
ଇମଂ ଯଜ୍ଞଂ ବିତତଂ ବିଶ୍ଵକର୍ମଣା ଦେବା ଯନ୍ତୁ ସୁମନସ୍ୟମାନାଃ ॥୫॥

(୨୩୭) ଋଷିଃ - ପତିବେଦନ । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୨, ୫-୭),
 ତ୍ରିଷ୍ଠୁପ୍ (୩-୪), ନିଚୂତ୍ ପୁର ଭଷ୍ମିକ୍ (୮) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧), ସୋମାଦୟଃ (୨),
 ଅଗ୍ନୀଷୋମୌ (୩), ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୪), ସୂର୍ଯ୍ୟଃ (୫), ଧନପତିଃ (୬), ହିରଣ୍ୟଂ ଭଗବ୍ତଃ (୭), ଔଷଧିଃ (୮)

ଆ ନୋ ଅଗ୍ନେ ସୁମତିଂ ସଂଭଲୋ ଗମେଦିମାଂ କୁମାରୀଂ ସହ ନୋ ଭଗେନ ।
 ଭୃଷ୍ଣା ବରେଷୁ ସମନେଷୁ ବଲ୍-ଗୁରୋଷଂ ପତ୍ୟା ସୌଭଗମସ୍ତୁସୈ୍ୟ ॥୧॥

ସୋମଭୃଷ୍ଠଂ ବ୍ରହ୍ମଭୃଷ୍ଠମୟମ୍ନା ସଂଭୃତଂ ଭଗମ୍ ।
 ଧାତୁର୍ଦେବସ୍ୟ ସତ୍ୟେନ କୃଣୋମି ପତିବେଦନମ୍ ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ରମଗ୍ନେ ନାରୀ ପତିଂ ବିଦେଷ୍ଟ ସୋମୋ ହି ରାଜା ସୁଭଗାଂ କୃଣୋତି ।
 ସୁବାନା ପୁତ୍ରାନ୍ନୁହିଷୀ ଭବାତି ଗତ୍ଵା ପତିଂ ସୁଭଗା ବି ରାଜତୁ ॥୩॥

ୟଥାଶରୋ ମଘବଂଶ୍ଚାରୁରେଷ ପ୍ରିୟୋ ମୃଗାଣାଂ ସୁଷଦା ବଭୂବ ।
 ଏବା ଭଗସ୍ୟ ଭୃଷ୍ଟେୟମସୁ ନାରୀ ସଂପ୍ରିୟା ପତ୍ୟାବିରାଧୟନ୍ତୀ ॥୪॥

ଭଗସ୍ୟ ନାବମା ରୋହ ପୂର୍ଣ୍ଣାମନୁପଦସ୍ତୃତୀମ୍ ।
 ତୟୋପପ୍ରତାରୟ ଯୋ ବରଃ ପ୍ରତିକାମ୍ୟଃ ॥୫॥

ଆ କ୍ରନ୍ଦୟ ଧନପତେ ବରମାମନସଂ କୃଣୁ ।
 ସର୍ବଂ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣଂ କୃଣୁ ଯୋ ବରଃ ପ୍ରତିକାମ୍ୟଃ ॥୬॥

ଇଦଂ ହିରଣ୍ୟଂ ଗୁଲ୍-ଗୁଲ୍ମୟମୌଷୋ ଅଥୋ ଭଗଃ ।
 ଏତେ ପତିଭ୍ୟସ୍ତ୍ଵାମଦୁଃ ପ୍ରତିକାମାୟ ବେଭବେ ॥୭॥

ଆ ତେ ନୟତୁ ସବିତା ନୟତୁ ପତିର୍ଯଃ ପ୍ରତିକାମ୍ୟଃ ।
 ତୁମସୈ୍ୟ ଧେହି ଔଷଧେ ॥୮॥

ଦ୍ଵିତୀୟ କାଣ୍ଡ

॥ ଇତି ଷଷ୍ଠୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ଥଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଇତି ଦ୍ଵିତୀୟଂ କାଣ୍ଡମ୍ ସମାପ୍ତମ୍ ॥

ଅଧର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ତୃତୀୟା କାଣ୍ଡ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ତୃତୀୟଂ କାଣ୍ଡମ୍]
॥ ଅଥ ପଞ୍ଚମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥
॥ ଅଥ ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୩।୧) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୪), ବିରାଟ୍ ଗର୍ଭା ଭୂରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩, ୬), ବିରାଟ୍ ପୁର ଭଷ୍ମିକ୍ (୫) ।
ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧), ମରୁତଃ (୨), ଚନ୍ଦ୍ରମା (୩-୬)

=====

ଅଗ୍ନିର୍ନଃ ଶତ୍ରୁନ୍ ପ୍ରତ୍ୟେତୁ ବିଦ୍ବାନ୍ ପ୍ରତିଦହନ୍ନଭିଶସ୍ତିମରାତିମ୍ ।
ସ ସେନାଂ ମୋହୟତୁ ପରେଷାଂ ନିର୍ହସ୍ତାଂଶ୍ଚ କୃଣବଜ୍ରାତବେଦାଃ ॥୧॥

ୟୁୟମୁଗ୍ରା ମରୁତ ଇଦୃଶେ ସ୍ଥାଭି ପ୍ରେତ ମୃଣତ ସହଧୃମ୍ ।
ଅମୀମୃଣନ୍ନସବୋ ନାପିତା ଇମେ ଅଗ୍ନିର୍ହ୍ୟେଷାଂ ଦୂତଃ ପ୍ରତ୍ୟେତୁ ବିଦ୍ବାନ୍ ॥୨॥

ଅମିତ୍ରସେନାଂ ମଘବନ୍ନସ୍ତାଞ୍ଜିତୁୟତୀମଭି ।
ୟୁବଂ ତାମିନ୍ଦ୍ର ବୃତ୍ରହନ୍ନଗ୍ନିଶ୍ଚ ଦହତଂ ପ୍ରତି ॥୩॥

ପ୍ରସୂତ ଇନ୍ଦ୍ର ପ୍ରବତା ହରିଭ୍ୟାଂ ପ୍ର ତେ ବଜ୍ରଃ ପ୍ରମୃଣନ୍ନେତୁ ଶତ୍ରୁନ୍ ।
ଜହି ପ୍ରତୀତୋ ଅନୁତଃ ପରାତୋ ବିଷ୍ମକ୍ଷତ୍ୟଂ କୃଣୁହି ଚିତ୍ତମେଷାମ୍ ॥୪॥

ଇନ୍ଦ୍ର ସେନାଂ ମୋହୟାମିତ୍ରାଣାମ୍ ।
ଅଗ୍ନେର୍ବାତସ୍ୟ ପ୍ରାଜ୍ୟା ତାନ୍ନିଷୁତୋ ବି ନାଶୟ ॥୫॥

ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସେନାଂ ମୋହୟତୁ ମରୁତୋ ଘ୍ନନ୍ତୋଜସା ।
ଚକ୍ଷୁଃସ୍ୟଗ୍ନିରା ଦତ୍ତାଂ ପୁନରେତୁ ପରାଜିତା ॥୬॥

=====

(୩୧୨) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧, ୫-୭), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୪) ।
ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୨), ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୩-୪), ଦ୍ୟୌଃ (୫), ମରୁତଃ (୬)

=====

ଅଗ୍ନିର୍ନୋ ଦୂତଃ ପ୍ରତ୍ୟେତୁ ବିଦ୍ବାନ୍ପ୍ରତିଦହନ୍ନଭିଶସ୍ତିମରାତିମ୍ ।
ସ ଚିତ୍ତାନି ମୋହୟତୁ ପରେଷାଂ ନିର୍ହସ୍ତାଂଶ୍ଚ କୃଣବଜ୍ଞାତବେଦାଃ ॥୧॥

ଅୟମଗ୍ନିରମୁମୁହ୍ୟାନି ଚିତ୍ତାନି ବୋ ହୃଦି ।
ବି ବୋ ଧମତ୍ସୋକସଃ ପ୍ର ବୋ ଧମତୁ ସର୍ବତଃ ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ର ଚିତ୍ତାନି ମୋହୟନ୍ନର୍ବାତାକୃତ୍ୟା ଚର ।
ଅଗ୍ନେର୍ବାତସ୍ୟ ଧ୍ରାଜ୍ୟା ତାନ୍ନିଷୁତୋ ବି ନାଶୟ ॥୩॥

ବ୍ୟାକୃତୟ ଏଷାମିତାଥୋ ଚିତ୍ତାନି ମୁହ୍ୟତ ।
ଅଥୋ ଯଦଦ୍ୟୈଷାଂ ହୃଦି ତଦେଷାଂ ପରି ନିର୍ଜହି ॥୪॥

ଅମୀଷାଂ ଚିତ୍ତାନି ପ୍ରତିମୋହୟନ୍ତୀ ଗୃହାଶାଙ୍ଗାନ୍ୟପ୍ତେ ପରେହି ।
ଅଭି ପ୍ରେହି ନିର୍ଦ୍ଦହ ହୃସ୍ତୁ ଶୋକ୍ତିର୍ଗ୍ରାହ୍ୟାମିତ୍ରାଂସ୍ରମସା ବିଧ୍ୟ ଶତ୍ରୁନ୍ ॥୫॥

ଅସୌ ଯା ସେନା ମରୁତଃ ପରେଷାମସ୍ମାନୈତ୍ୟଭ୍ୟୋଜସା ସ୍ୱର୍ଧମାନା ।
ତାଂ ବିଧ୍ୟତ ତମସାପବ୍ରତେନ ଯଥୈଷାମନ୍ୟୋ ଅନ୍ୟଂ ନ ଜାନାତ୍ ॥୬॥

=====

(୩୩) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୨, ୪), ଚତୁଷ୍ପଦା ଭୁରିକ୍ ପଞ୍ଜି (୩),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪-୨) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିର୍ମହୋକ୍ତା (୧-୨)

=====

ଅଚିକ୍ରଦସ୍ତ୍ରପା ଇହ ଭୁବଦଗ୍ନେ ବ୍ୟତସ୍ତ ରୋଦସୀ ଉରୁତୀ ।
ଯୁଞ୍ଜିତ୍ୱ ତ୍ୱା ମରୁତୋ ବିଶ୍ୱବେଦସ ଆମୁଂ ନୟ ନମସା ରାତହବ୍ୟମ୍ ॥୧॥

ଦୂରେ ଚିସ୍ରନ୍ତମରୁଷାସ ଇନ୍ଦ୍ରମା ଚ୍ୟାବୟନ୍ତ ସଖ୍ୟାୟ ବିପ୍ରମ୍ ।
ୟଦ୍-ଗାୟତ୍ରୀଂ ବୃହତୀମର୍କମସ୍ତୈ ସୌତ୍ରାମଣ୍ୟା ଦଧୃଷନ୍ତ ଦେବାଃ ॥୨॥

ଅଦ୍-ଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱା ରାଜ ବରୁଣୋ ହୃୟତୁ ସୋମସ୍ତ୍ୱା ହୃୟତୁ ପର୍ବତେଭ୍ୟଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତ୍ୱା ହୃୟତୁ ବିତ୍ତ୍ୟ ଆଭ୍ୟଃ ଶ୍ୟେନୋ ଭୂତ୍ୱା ବିଶ ଆ ପତେମାଃ ॥୩॥

ଶ୍ୟେନୋ ହବ୍ୟଂ ନୟତ୍ୱା ପରସ୍ତ୍ୱାଦନ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରେ ଅପରୁଞ୍ଵଂ ଚରନ୍ତମ୍ ।
ଅଶ୍ୱିନା ପଞ୍ଚାଂ କୃଣୁତାଂ ସୁଗଂ ତ ଇମଂ ସଜାତା ଅଭିସଂବିଶଧୁମ୍ ॥୪॥

ହୃୟନ୍ତ ତ୍ୱା ପ୍ରତିଜନାଃ ପ୍ରତି ମିତ୍ରା ଅବୃଷତ ।
ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ବିଶ୍ୱେ ଦେବାସ୍ତେ ବିଶି କ୍ଷେମମଦୀଧରନ୍ ॥୫॥

ୟସ୍ତେ ହବଂ ବିବଦସ୍ତଜାତୋ ଯଶ୍ଚ ନିଷ୍ଠ୍ୟଃ ।
ଅପାଞ୍ଚିମିନ୍ଦ୍ର ତଂ କୃତ୍ୱାଧେମମିହାବ ଗମୟ ॥୬॥

=====

(୩୪) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨-୩, ୬-୭), ଭୁରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୪-୫) ।
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୨)

=====

ଆ ତ୍ୱା ଗନ୍ତାଷ୍ଟ୍ରଂ ସହ ବର୍ଚସୋଦିହି ପ୍ରାଢ୍ଵିଶାଂ ପତିରେକରାଟ୍ ତ୍ୱଂ ବି ରାଜ ।
ସର୍ବାସ୍ତ୍ୱା ରାଜନ୍-ପ୍ରଦିଶୋ ହୃୟନ୍ତୁପସଦ୍ୟୋ ନମସ୍ୟୋ ଭବେହ ॥୧॥

ତ୍ୱାଂ ବିଶୋ ବୃଣତାଂ ରାଜ୍ୟାୟ ତ୍ୱାମିମାଃ ପ୍ରଦିଶଃ ପଞ୍ଚି ଦେବୀଃ ।
ବର୍ଷ୍ଣନାଷ୍ଟ୍ରସ୍ୟ କକୁଦି ଶ୍ରୟସ୍ତ ତତୋ ନ ଉଗ୍ରୋ ବି ଭଜା ବସୁନି ॥୨॥

ଅଛ ତ୍ୱା ଯନ୍ତୁ ହବିନଃ ସଜାତା ଅଗ୍ନିର୍ଦୂତୋ ଅଜିରଃ ସଂ ଚରାତୈ ।
ଜାୟାଃ ପୁତ୍ରାଃ ସୁମନସୋ ଭବନ୍ତୁ ବହୁଂ ବଲିଂ ପ୍ରତି ପଶ୍ୟାସା ଉଗ୍ରଃ ॥୩॥

ଅଶ୍ୱିନା ତ୍ୱାଗ୍ରେ ମିତ୍ରାବରୁଣୋଭା ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ମରୁତସ୍ତା ହୃୟନ୍ତୁ ।
ଅଧା ମନୋ ବସୁଦେୟାୟ କୃଶୁଷ୍ଟ ତତୋ ନ ଉଗ୍ରୋ ବି ଭଜା ବସୁନି ॥୪॥

ଆ ପ୍ର ଦ୍ରବ ପରମସ୍ୟାଃ ପରାବତଃ ଶିବେ ତେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଉଭେ ସ୍ତାମ୍ ।
ତଦୟଂ ରାଜା ବରୁଣସ୍ତଥାହ ସ ତ୍ୱାୟମହସ୍ତ ଉପେଦମେହି ॥୫॥

ଇନ୍ଦ୍ରେନ୍ଦ୍ର ମନୁଷ୍ୟାଃ ପରେହି ସଂ ହ୍ୟଜ୍ଞାସ୍ତା ବରୁଣୈଃ ସଂବିଦାନଃ ।
ସ ତ୍ୱାୟମହସ୍ତେ ସଧସ୍ତେ ସ ଦେବାନ୍ୟକ୍ଷସ୍ତ ଉ କଳ୍ପୟନ୍ତିଶଃ ॥୬॥

ପଥ୍ୟା ରେବତୀର୍ବହୁଧା ବିରୂପାଃ ସର୍ବାଃ ସଂଗତ୍ୟ ବରୀୟସ୍ତେ ଅକ୍ରନ୍ ।
ତାସ୍ତା ସର୍ବାଃ ସଂବିଦାନା ହୃୟନ୍ତୁ ଦଶମୀମୁଗ୍ରଃ ସୁମନା ବଶେହ ॥୭॥

=====

(୩।୫) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ପୁରୋହିତୁଷ୍ଟିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩, ୫-୭),
ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪), ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୮) । ଦେବତା - ସୋମଃ ପର୍ଣ୍ଣମଣିର୍ବ (୧-୮)

=====

ଆୟମଗନ୍ଧର୍ବମଣିର୍ବଲୀ ବଲେନ ପ୍ରମୃଣଦ୍ୱସପଦ୍ମାନ୍ ।
ଓଜୋ ଦେବାନାଂ ପୟ ଓଷଧୀନାଂ ବର୍ଚସା ମା ଜିନ୍ଦୁଦ୍ୱପ୍ରୟାବନ୍ ॥୧॥

ମୟି କ୍ଷତ୍ରଂ ପର୍ଣ୍ଣମଣେ ମୟି ଧାରୟତାଦ୍ରୟିମ୍ ।
ଅହଂ ରାଷ୍ଟ୍ରସ୍ୟାଭୀବର୍ଗେ ନିଜୋ ଭୂୟସମୁତ୍ତମଃ ॥୨॥

ୟଂ ନିଦଧୁର୍ବନସ୍ତତୌ ଗୁହ୍ୟଂ ଦେବାଃ ପ୍ରିୟଂ ମଣିମ୍ ।
ତମସ୍ତତ୍ୟଂ ସହାୟୁଷା ଦେବା ଦଦତୁ ଭର୍ତ୍ତବେ ॥୩॥

ସୋମସ୍ୟ ପର୍ଣ୍ଣଃ ସହ ଉଗ୍ରମାଗନ୍ନିନ୍ଦ୍ରେଣ ଦତ୍ତୋ ବରୁଣେନ ଶିଷ୍ଟଃ ।
ତଂ ପ୍ରିୟାସଂ ବହୁ ରୋଚମାନୋ ଦୀର୍ଘାୟୁତ୍ପାୟ ଶତଶାରଦାୟ ॥୪॥

ଆ ମାରୁକ୍ଷପୂର୍ଣ୍ଣମଣିର୍ମହ୍ୟା ଅରିଷ୍ଟତାତୟେ ।
ୟଥାହମୁତ୍ତରୋଽସାନ୍ୟୟ୍ମନ୍ତଶ ଉତ ସଂବିଦଃ ॥୫॥

ୟେ ଧୀବାନୋ ରଥକାରାଃ କର୍ମାରା ଯେ ମନୀଷିଣଃ ।
ଉପସ୍ତାନପର୍ଣ୍ଣ ମହ୍ୟଂ ତ୍ୱଂ ସର୍ବାନ୍-କୃଣ୍ୱତିତୋ ଜନାନ୍ ॥୬॥

ୟେ ରାଜାନୋ ରାଜକୃତଃ ସୁତା ଗ୍ରାମଣ୍ୟଶ୍ଚ ଯେ ।
ଉପସ୍ତାନପର୍ଣ୍ଣ ମହ୍ୟଂ ତ୍ୱଂ ସର୍ବାନ୍-କୃଣ୍ୱତିତୋ ଜନାନ୍ ॥୭॥

ପର୍ଣ୍ଣୋଽସି ତନୁପାନଃ ସୟୋନିର୍ବୀରୋ ବୀରେଣ ମୟା ।
ସଂବସ୍ତରସ୍ୟ ତେଜସା ତେନ ବଧ୍ନାମି ତ୍ୱା ମଣେ ॥୮॥

॥ ଇତି ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୩।୬) ଋଷିଃ - ଜଗଦ୍ୱୀଜଂ ପୁରୁଷ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୮) । ଦେବତା - ଅଶ୍ୱତ୍ତ୍ୱବନସ୍ତତି(୧-୮)

=====

ପୁମାନ୍ପୁଂସଃ ପରିଜାତୋଽଶ୍ୱତ୍ତ୍ୱଃ ଖଦିରାଦପି ।
ସ ହନ୍ତୁ ଶତ୍ରୁନ୍ନାମକାନ୍ୟାନହଂ ଦୈଷ୍ଣି ଯେ ତ ମାମ୍ ॥୯॥

ତାନଶ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ନିଃ ଶୃଣୀହି ଶତ୍ରୁନ୍ନୈବାଧଦୋଧତଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ବୃତ୍ରଘ୍ନା ମେଦୀ ମିତ୍ରେଣ ବରୁଣେନ ତ ॥୧୦॥

ଯଥାଶୁଭ ନିରତନୋଽନ୍ତର୍ମହତ୍ୟର୍ଣ୍ଣବେ ।
ଏବା ତାହସର୍ବାନ୍ନିର୍ଭଞ୍ଜ୍ୟ ଯାନହଂ ଦୈଷ୍ଠି ଯେ ଚ ମାମ୍ ॥୩॥

ୟଃ ସହମାନଶ୍ଚରସି ସାସହାନ ଇବ ରକ୍ଷତଃ ।
ତେନାଶୁଭ ତ୍ବୟା ବୟଂ ସପତ୍ନାହସହିଷୀମହି ॥୪॥

ସିନାଦ୍ୱେନାନ୍ନିରୂତିର୍ମୃତ୍ୟୋଃ ପାଶୈରମୋକ୍ଷିଃ ।
ଅଶୁଭ ଶତ୍ରୁନ୍ନାମକାନ୍ୟାନହଂ ଦୈଷ୍ଠି ଯେ ଚ ମାମ୍ ॥୫॥

ଯଥାଶୁଭ ବାନୟତ୍ୟାନାରୋହନ୍-କୃଶୁଷେଽଧରାନ୍ ।
ଏବା ମେ ଶତ୍ରୋର୍ମୁଧୀନଂ ବିଷ୍ଣୁରଭିନ୍ଧି ସହସ୍ର ଚ ॥୬॥

ତେଽଧରାଞ୍ଜିଃ ପ୍ର ପୁବନ୍ତଂ ଛିନ୍ନା ନୌରିବ ବନ୍ଧନାତ୍ ।
ନ ବୈବାଧପ୍ରଶୁଭାନାଂ ପୁନରସ୍ତି ନିବର୍ତ୍ତନମ୍ ॥୭॥

ପ୍ରେଶାନୁଦେ ମନସା ପ୍ର ଚିତ୍ତେନୋତ ବ୍ରହ୍ମଣା ।
ପ୍ରେଶାନ୍-ବୃକ୍ଷସ୍ୟ ଶାଖୟାଶୁଭସ୍ୟ ନୁଦାମହେ ॥୮॥

=====

(୩।୭) ରକ୍ଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୫, ୭), ଭୁବିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୭) ।
ଦେବତା - ହରିଶଃ (୧-୩), ସ୍ତାରକ (୪), ଆପଃ (୫), ଯଜ୍ଞନାଶନ (୬-୭)

=====

ହରିଶସ୍ୟ ରଘୁଷ୍ୟଦୋଽଧି ଶୀର୍ଷଣି ଭେଷଜମ୍ ।
ସ କ୍ଷେତ୍ରିୟଂ ବିଷାଶୟା ବିଷୁଚୀନମନୀନଶତ୍ ॥୯॥

ଅନୁ ତ୍ବା ହରିଣୋ ବୃଷା ପଦ୍-ଭିଷ୍ମତୁର୍ଭିରକ୍ରମୀତ୍ ।
ବିଷାଣୋ ବି ଷ୍ୟ ଗୁଷ୍ଠିତଂ ଯଦସ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରିୟଂ ହୃଦି ॥୧୦॥

ଅଦୋ ଯଦବରୋଚତେ ଚତୁଷ୍ପଥମିବ ଛଦିଃ ।
ତେନା ତେ ସର୍ବଂ କ୍ଷେତ୍ରିୟମଙ୍ଗୋଭ୍ୟୋ ନାଶୟାମସି ॥୩॥

ଅମ୍ନ ଯେ ଦିବି ସୁଭଗେ ବିଚୂତୌ ନାମ ତାରକେ ।
ବି କ୍ଷେତ୍ରିୟସ୍ୟ ମୁଞ୍ଚିତାମଧମଂ ପାଶମୁଞ୍ଚମମ୍ ॥୪॥

ଆପ ଇଦ୍ୱା ଉ ଭେଷଜୀରାପୋ ଅମୀବଚାତନୀଃ ।
ଆପୋ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଭେଷଜୀସ୍ତାସ୍ତା ମୁଞ୍ଚନ୍ତୁ କ୍ଷେତ୍ରିୟାତ୍ ॥୫॥

ୟଦାସୁତେଃ କ୍ରିୟମାନାୟାଃ କ୍ଷେତ୍ରିୟଂ ତ୍ୱା ବ୍ୟାନଶେ ।
ବେଦାହଂ ତସ୍ୟ ଭେଷଜଂ କ୍ଷେତ୍ରିୟଂ ନାଶୟାମି ତ୍ୱତ୍ ॥୬॥

ଅପବାସେ ନକ୍ଷତ୍ରାଣାମପବାସ ଉଷସାମୁତ ।
ଅପାସ୍ତୁସ୍ତର୍ବଂ ଦୁର୍ଭୂତମପ କ୍ଷେତ୍ରିୟମୁଛତୁ ॥୭॥

=====

(୩।୮) ରକ୍ଷିଃ - ଅଧର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧, ୩), ଜଗତୀ, [୪ର୍ଥ] ଚତୁଷ୍ପଦା ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ, ଗର୍ଭା
ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨, ୨), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫) । ଦେବତା - ମିତ୍ରାଦୟୋ ବିଶ୍ୱେ ଦେବାଃ (୧-୪), ମନ (୫-୬)

=====

ଆ ଯାତୁ ମିତ୍ର ଋତୁଭିଃ କଳ୍ପମାନଃ ସଂବେଶୟନ୍ତୃଥିବୀମୁସ୍ତ୍ରୟାଭିଃ ।
ଅଥାସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ବରୁଣୋ ବାୟୁରଗ୍ନିର୍ବୃହଦ୍ରାଷ୍ଟଂ ସଂବେଶ୍ୟଂ ଦଧାତୁ ॥୧॥

ଧାତା ରାତିଃ ସବିତେଦଂ ଜୁଶନ୍ତାମିନ୍ଦ୍ରସ୍ତ୍ରଷ୍ଟା ପ୍ରତି ହର୍ଯନ୍ତୁ ମେ ବଚଃ ।
ଦୁବେ ଦେବୀମଦିତିଂ ଶୂରପୁତ୍ରାଂ ସଜାତାନାଂ ମଧ୍ୟମେଷ୍ଟା ଯଥାସାନି ॥୨॥

ଦୁବେ ସୋମଂ ସବିତାରଂ ନମୋଭିର୍ବିଶ୍ୱାନାଦିତ୍ୟା ଅହମୁଞ୍ଚରତ୍ନେ ।
ଅୟମଗ୍ନିର୍ଦୀଦାୟାଽୟମେବ ସଜାତୈରିଞ୍ଜୋଽପ୍ରତିବ୍ରୁବଦ୍-ଭିଃ ॥୩॥

ଇହେଦସାଥ ନ ପରୋ ଗମାଥେୟୋ ଗୋପାଃ ପୁଷ୍ପପତିର୍ବ ଆଜତ୍ ।
ଅସ୍ତ୍ରୈ କାମାୟୋପ କାମିନୀର୍ବିଶ୍ଵେ ବୋ ଦେବା ଉପସଂୟନ୍ତୁ ॥୪॥

ସଂ ବୋ ମନାଂସି ସଂ ବ୍ରତା ସମାକୃତୀର୍ନମାମସି ।
ଅମୀ ଯେ ବିବ୍ରତା ସ୍ଥନ ତାନ୍ୟଃ ସଂ ନମୟାମସି ॥୫॥

ଅହଂ ଗୃଭ୍ଣାମି ମନସା ମନାଂସି ମମ ଚିତ୍ତମନୁ ଚିତ୍ତେଭିରେତ ।
ମମ ବଶେଷୁ ହୃଦୟାନି ବଃ କୃଣୋମି ମମ ଯାତମନୁବର୍ତ୍ତାନ ଏତ ॥୬॥

=====

(୩।୯) ଋଷିଃ - ବାମଦେବ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩, ୫), ଚତୁଷ୍ପଦା ନିଚୂଡ଼ ବୃହତୀ (୪),
ଭୂରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୬) । ଦେବତା - ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ବିଶ୍ଵେଦେବା ବା (୧-୬)

=====

କର୍ଣଫସ୍ୟ ବିଶଫସ୍ୟ ଦୈଷ୍ଠିତା ପୃଥିବୀ ମାତା ।
ୟଥାଭିଚକ୍ର ଦେବାସ୍ତଥାପ କୃଣୁତା ପୁନଃ ॥୧॥

ଅଶ୍ରେଷ୍ଠାଶୋ ଅଧାରୟନ୍ତଥା ତନ୍ନୁନା କୃତମ୍ ।
କୃଣୋମି ବପ୍ତି ବିଷ୍ଠାନ୍ ମୁଷ୍ଟାବହୌ ଗବାମିବ ॥୨॥

ପିଶଙ୍ଗେ ସୁତ୍ରେ ଖୃଗଲଂ ତଦା ବଧୁନ୍ତି ବେଧସଃ ।
ଶ୍ରବସ୍ୟଂ ଶୁଷ୍ଠଂ କାବଚଂ ବପ୍ତିଂ କୃଶ୍ଣନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁରଃ ॥୩॥

ୟେନା ଶ୍ରବସ୍ୟବଶ୍ଚରଥ ଦେବା ଇବାସୁରମାୟୟା ।
ଶୁନାଂ କପିରିବ ଦୂଷଣୋ ବନ୍ଧୁରା କାବଚସ୍ୟ ତ ॥୪॥

ଦୁଷ୍ଟୈଃ ହି ତ୍ଵା ଭସ୍ମାମି ଦୂଷୟିଷ୍ୟାମି କାବଚମ୍ ।
ଭଦାଶବୋ ରଥା ଇବ ଶପଥେଭିଃ ସରିଷ୍ୟଥ ॥୫॥

ଏକଶତଂ ବିଷ୍ଣୁହାନି ବିଷ୍ଣିତା ପୃଥିବୀମନୁ ।
ତେଷାଂ ତ୍ୱାମଗ୍ରେ ଉଦ୍ଭବରୂପିଣିଂ ବିଷ୍ଣୁନଦୁଷଣମ୍ ॥୬॥

=====

(୩।୧୦) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩, ୮-୧୧, ୧୩), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪-୬, ୧୨),
ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ବିରାଟ୍ ଗର୍ଭା ଅତିଜଗତୀ (୭) । ଦେବତା - ଅଷ୍ଟକ (୧-୧୩)

=====

ପ୍ରଥମା ହ ବୁଧବାସ ସା ଧେନୁରଭବଦ୍ୟମେ ।
ସା ନଃ ପୟସ୍ୱତୀ ଦୁହାମୁତ୍ତରାମୁତ୍ତରାଂ ସମାମ୍ ॥୧॥

ୟାଂ ଦେବାଃ ପ୍ରତିନନ୍ଦନ୍ତି ରାତ୍ରିଂ ଧେନୁମୁପାୟତୀମ୍ ।
ସଂବସ୍ତରସ୍ୟ ଯା ପତ୍ନୀ ସା ନୋ ଅସ୍ତୁ ସୁମଙ୍ଗଲୀ ॥୨॥

ସଂବସ୍ତରସ୍ୟ ପ୍ରତିମାଂ ଯାଂ ତ୍ୱା ରାତ୍ର୍ୟୁପାସ୍ମହେ ।
ସା ନ ଆୟୁଷ୍ମତୀଂ ପ୍ରଜାଂ ରାୟସ୍ତୋଷେଣ ସଂ ସୃଜ ॥୩॥

ଇୟମେବ ସା ଯା ପ୍ରଥମା ବୈଶ୍ୱିତରାସ୍ତୁ ଚରତି ପ୍ରବିଷ୍ଟା ।
ମହାନ୍ତୋ ଅସ୍ୟାଂ ମହିମାନୋ ଅନ୍ତର୍ଧର୍ମୁର୍ଜିଗାୟ ନବଗଢ୍ଗନିତ୍ରୀ ॥୪॥

ବାନସ୍ତତ୍ୟା ଗ୍ରାବାଣୋ ଘୋଷମକ୍ରତ ହବିଷ୍ଟୁଶ୍ଚକ୍ତଃ ପରିବସ୍ତରୀଣମ୍ ।
ଏକାଷ୍ଟକେ ସୁପ୍ରଜସଃ ସୁବୀରା ବୟଂ ସ୍ୟାମ ପତୟୋ ରୟୀଣାମ୍ ॥୫॥

ଇତାୟାସ୍ତଦଂ ଘୃତବସ୍ତରୀସ୍ତପଂ ଜାତବେଦଃ ପ୍ରତି ହବ୍ୟା ଗୃଭାୟ ।
ୟେ ଗ୍ରାମ୍ୟାଃ ପଶବୋ ବିଶ୍ୱରୂପାସ୍ତେଷାଂ ସପ୍ତାନାଂ ମୟି ରନ୍ତିରସ୍ତୁ ॥୬॥

ଆ ମା ପୁଷ୍ଟେ ଚ ପୋଷେ ଚ ରାତ୍ରି ଦେବାନାଂ ସୁମତୌ ସ୍ୟାମ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣା ଦର୍ବେ ପରା ପତ ସୁପୂର୍ଣ୍ଣା ପୁନରା ପତ ।
ସର୍ବାନ୍-ୟଜ୍ଞାନ୍ସଂଭୁଜିତୀଷମୂର୍ଜଂ ନ ଆ ଭର ॥୭॥

ଆୟମଗନ୍ଧସଂବସ୍ତରଃ ପତିରେକାଷ୍ଠକେ ତବ ।
ସା ନ ଆୟୁଷ୍ମତୀଂ ପ୍ରଜାଂ ରାୟସ୍ତୋଷେଶ ସଂ ସୃଜ ॥୮॥

ଋତୁନ୍ୟଜ ଋତୁପତୀନାର୍ତ୍ତବାନ୍ନୁତ ହାୟନାନ୍ ।
ସମାଃ ସଂବସ୍ତରାନ୍ନାସାନ୍ଭୂତସ୍ୟ ପତୟେ ଯଜେ ॥୯॥

ଋତୁଭ୍ୟଷ୍ଟାର୍ତ୍ତବେଭ୍ୟୋ ମାଦ୍-ଭ୍ୟଃ ସଂବସ୍ତରେଭ୍ୟଃ ।
ଧାତ୍ରେ ବିଧାତ୍ରେ ସମୃଧେ ଭୂତସ୍ୟ ପତୟେ ଯଜେ ॥୧୦॥

ଇତୟା ଭୁବ୍ବତୋ ବୟଂ ଦେବାନ୍-ଘୃତବତା ଯଜେ ।
ଗୃହାନଲୁଭ୍ୟତୋ ବୟଂ ସଂ ବିଶେମୋପ ଗୋମତଃ ॥୧୧॥

ଏକାଷ୍ଟକା ତପସା ତପ୍ୟମାନା ଜଜାନ ଗର୍ଭଂ ମହିମାନମିନ୍ଦ୍ରମ୍ ।
ତେନ ଦେବା ବ୍ୟସହକ୍ତ ଶତ୍ରୁନ୍-ହକ୍ତା ଦସ୍ୟୁନାମଭବଛତୀପତିଃ ॥୧୨॥

ଇନ୍ଦ୍ରପୁତ୍ରେ ସୋମପୁତ୍ରେ ଦୁହିତାସି ପ୍ରଜାପତେଃ ।
କାମାନସ୍ଥାକଂ ପୁରୟ ପ୍ରତି ଗୃହ୍ଣାହି ନୋ ହବିଃ ॥୧୩॥

॥ ଇତି ଦ୍ଵିତୀୟୋଽବସ୍ଥାବାକଃ ॥

(୩।୧୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୩), ଶକ୍ଵରୀଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୪), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫, ୬),
ଭଷ୍ଟିକ୍ ବୃହତୀ ଗର୍ଭା ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୭), ଷପ୍ପଦା ବୃହତୀଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୮) ।

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନି ଆୟୁଷ୍ମନାଶନ (୧-୮)

ମୁଞ୍ଚାମି ତ୍ଵା ହବିଷା ଜୀବନାୟ କମଜ୍ଞାତୟସ୍ତାଦୁତ ରାଜୟସ୍ତାତ୍ ।
ଗ୍ରାହିର୍ଜଗ୍ରାହ ଯଦ୍ୟେତଦେନଂ ତସ୍ୟା ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ପ୍ର ମୁମୁକ୍ତମେନମ୍ ॥୧॥

ଯଦି କ୍ଷିତାୟୁର୍ଯଦି ବା ପରେତୋ ଯଦି ମୃତ୍ୟୋରନ୍ତ୍ରିକଂ ନୀତ ଏବ ।

ତମା ହରାମି ନିରୂତେରୁପସ୍ଥାଦସ୍ପାର୍ଶମେନଂ ଶତଶାରଦାୟ ॥୨॥

ସହସ୍ରାକ୍ଷେଶ ଶତବୀର୍ଯ୍ୟେଶ ଶତାୟୁଷା ହବିଷାହାର୍ଷମେନମ୍ ।

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଯୁଧୈନଂ ଶରଦୋ ନୟାତ୍ୟତି ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଦୁରିତସ୍ୟ ପାରମ୍ ॥୩॥

ଶତଂ ଜୀବ ଶରଦୋ ବର୍ଧମାନଃ ଶତଂ ହେମନ୍ତାନ-ଛତମ୍ ବସନ୍ତାନ ।

ଶତଂ ତେ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଅଗ୍ନିଃ ସବିତା ବୃହସ୍ପତିଃ ଶତାୟୁଷା ହବିଷାହାର୍ଷମେନମ୍ ॥୪॥

ପ୍ର ବିଶତଂ ପ୍ରାଣାପାନାବନତ୍-ବାହାବିବ ବ୍ରଜମ୍ ।

ବ୍ୟନେ୍ୟ ଯନ୍ତୁ ମୃତ୍ୟବୋ ଯାନାଦୁରିତରାନ୍-ଛତମ୍ ॥୫॥

ଇହୈବ ସ୍ତଂ ପ୍ରାଣାପାନୌ ମାପ ଗାତମିତୋ ଯୁବମ୍ ।

ଶରୀରମସ୍ୟାଙ୍ଗାନି ଜରସେ ବହତଂ ପୁନଃ ॥୬॥

ଜରାୟୈ ତ୍ୱା ପରି ଦଦାମି ଜରାୟୈ ନି ପୁରାମି ତ୍ୱା ।

ଜରା ତ୍ୱା ଭଦ୍ରା ନେଷ୍ଟ ବ୍ୟନେ୍ୟ ଯନ୍ତୁ ମୃତ୍ୟବୋ ଯାନାଦୁରିତରାନ୍-ଛତମ୍ ॥୭॥

ଅଭି ତ୍ୱା ଜରିମାହିତ ଗାମୁକ୍ଷଣମିବ ରଜ୍ଜ୍ୱା ।

ୟସ୍ତ୍ୱା ମୃତ୍ୟୁରଭ୍ୟଧତ୍ୱ ଜାୟମାନଂ ସୁପାଶୟା ।

ତଂ ତେ ସତ୍ୟସ୍ୟ ହସ୍ତାଭ୍ୟାମୁଦମୁଞ୍ଚିଦ୍-ବୃହସ୍ପତିଃ ॥୮॥

=====

(୩।୧୨) ରକ୍ଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧, ୪-୫), ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୨), ବୃହତୀ (୩),

ଶକ୍ୱରୀ ଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୬), ଆର୍ଷୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୭), ଭୁବିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୮), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୯) ।

ଦେବତା - ଶାଲାବାସ୍ତୋଷ୍ଠତି (୧-୯)

=====

ଇହୈବ ପୁରାଂ ନି ମିନୋମି ଶାଲାଂ କ୍ଷେମେ ତିଷ୍ଠାତି ଘୃତମୁକ୍ଷମାଶା ।

ତାଂ ତ୍ୱା ଶାଲେ ସର୍ବବୀରାଃ ସୁବୀରା ଅରିଷ୍ଟବୀରା ଭପ ସଂ ଚରେମ ॥୧॥

ଇହେବ ଧ୍ରୁବା ପ୍ରତି ତିଷ୍ଠ ଶାଲେଃଶ୍ଵାବତୀ ଗୋମତୀ ସୁନୂତାବତୀ ।
ଉର୍ଜସ୍ଵତୀ ଘୃତବତୀ ପୟସ୍ଵତ୍ୟୁଃକ୍ରୟସ୍ଵ ମହତେ ସୌଭଗାୟ ॥୨॥

ଧରୁଣ୍ୟସି ଶାଲେ ବୃହଚ୍ଛନ୍ଦାଃ ପୃତିଧାନ୍ୟା ।
ଆ ତ୍ଵା ବସ୍ତ୍ରୋ ଗମେଦା କୁମାର ଆ ଧେନବଃ ସାୟମାୟମମାନାଃ ॥୩॥

ଇମାଂ ଶାଲାଂ ସବିତା ବାୟୁରିନ୍ଦ୍ରୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ନି ମିନୋତୁ ପ୍ରଜାନନ୍ ।
ଉଷନ୍ତୁନା ମରୁତୋ ଘୃତେନ ଭଗୋ ନୋ ରାଜା ନି କୃଷିଂ ତନୋତୁ ॥୪॥

ମାନସ୍ୟ ପତ୍ନି ଶରଣା ସ୍ୟୋନା ଦେବୀ ଦେବେଭିର୍ନିମିତାସ୍ୟଗ୍ରେ ।
ତୃଣଂ ବସାନା ସୁମନା ଅସସ୍ତ୍ରମଥାସ୍ତଭ୍ୟଂ ସହବୀରଂ ରୟିଂ ଦାଃ ॥୫॥

ଋତେନ ସ୍ତୂଣାମଧି ରୋହ ବଂଶୋଗ୍ରୋ ବିରାଜନ୍ନପ ବୃତ୍-କ୍ଷ୍ମ ଶତ୍ରୁନ୍ ।
ମା ତେ ରିଷନ୍ନୁପସଞ୍ଜାରୋ ଗୃହାଣାଂ ଶାଲେ ଶତଂ ଜୀବେମ ଶରଦଃ ସର୍ବବୀରାଃ ॥୬॥

ଏମାଂ କୁମାରସ୍ତରୁଣ ଆ ବସ୍ତ୍ରୋ ଜଗତା ସହ ।
ଏମାଂ ପରିସ୍ତୁତଃ କୁମ୍ଭ ଆ ଦଧ୍ନଃ କଲଶୈରଗୁଃ ॥୭॥

ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ନାରି ପ୍ର ଭର କୁମ୍ଭମେତଂ ଘୃତସ୍ୟ ଧାରାମମୃତେନ ସଂଭୃତାମ୍ ।
ଇମାଂ ପାତୃନମୃତେନା ସମତ୍-ଶ୍ଵୀଷ୍ଟାପୂର୍ତ୍ତମଭି ରକ୍ଷାତ୍ୟେନାମ୍ ॥୮॥

ଇମା ଆପଃ ପ୍ର ଭରାମ୍ୟୟକ୍ଷ୍ମା ଯକ୍ଷ୍ମନାଶନୀଃ ।
ଗୃହାନୁପ ପ୍ର ସୀଦାମ୍ୟମୃତେନ ସହାଗ୍ନିନା ॥୯॥

(୩୧୩) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ନିତୃତ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୪, ୬),
ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୫), ନିତୃତ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୭) । ଦେବତା - ବରୁଣଃ ସିନ୍ଧୁପ (୧-୭)

ଯଦଦଃ ସଂପ୍ରୟତୀରହାବନଦତା ହତେ ।

ତସ୍ମାଦା ନଦ୍ୟୋ ନାମ ସ୍ତ ତା ବୋ ନାମାନି ସିନ୍ଧବଃ ॥୧॥

ଯଦ୍-ପ୍ରେଷିତା ବରୁଣେନାଛୀଭଂ ସମବଲ୍-ଗତ ।

ତଦାପ୍ଳୋଦିନ୍ନୋ ବୋ ଯତୀସ୍ତସ୍ମାଦାପୋ ଅନୁ ଷ୍ଟନ ॥୨॥

ଅପକାମଂ ସ୍ୟାନ୍ନମାନା ଅବୀବରତ ବୋ ହି କମ୍ ।

ଇନ୍ନୋ ବଃ ଶକ୍ତିଭିର୍ଦେବୀସ୍ତସ୍ମାଦ୍ଦାନାମ ବୋ ହିତମ୍ ॥୩॥

ଏକଃ ବୋ ଦେବୋଽପ୍ୟତିଷ୍ଠସ୍ୟାନ୍ନମାନା ଯଥାବଶମ୍ ।

ଉଦାନିଷ୍ଠର୍ମହୀରିତି ତସ୍ମାଦୁଦକମୁତ୍ୟତେ ॥୪॥

ଆପୋ ଭଦ୍ରା ଘୃତମିଦାପ ଆସନ୍ନଗ୍ନୀଷୋମୌ ବିଭ୍ରତ୍ୟାପ ଇତ୍ତାଃ ।

ତୀବ୍ରୋ ରସୋ ମଧୁପୃତାମରଂଗମ ଆ ମା ପ୍ରାଣେନ ସହ ବର୍ଚସା ଗମେତ୍ ॥୫॥

ଆଦିପୂର୍ଣ୍ଣାମ୍ନାତ ବା ଶୃଣୋମ୍ୟା ମା ଘୋଷୋ ଗଛତି ବାତ୍-ମାସାମ୍ ।

ମନ୍ୟେ ଭେଜାନୋ ଅମୃତସ୍ୟ ତର୍ହି ହିରଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣା ଅତୃପଂ ଯଦା ବଃ ॥୬॥

ଇଦଂ ବ ଆପୋ ହୃଦୟମୟଂ ବସ୍ତ ଋତାବରୀଃ ।

ଇହେତ୍ସମେତ ଶକ୍ତୁରୀର୍ଯ୍ଯତ୍ରେଦଂ ବେଶୟାମି ବଃ ॥୭॥

=====

(୩୧୪) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୫), ଆର୍ଷୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୭) ।

ଦେବତା - ଗୋଷ୍ଠୋ ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ବା (୧-୭)

=====

ସଂ ବୋ ଗୋଷ୍ଠେନ ସୁଷଦା ସଂ ରୟା ସଂ ସୁଭୂତ୍ୟା ।

ଅହର୍ଜୀତସ୍ୟ ଯନ୍ନାମ ତେନା ବଃ ସଂ ସୃଜାମସି ॥୧॥

ସଂ ବଃ ସୃଜତ୍ସର୍ଯ୍ୟମା ସଂ ପୁଷା ସଂ ବୃହସ୍ପତିଃ ।

ସମିନ୍ଦ୍ରୋ ଯୋ ଧନଂଜୟୋ ମୟି ପୁଷ୍ୟତ ଯଦ୍ବସୁ ॥୨॥

ସଂଜଗ୍ନାନା ଅବିଭ୍ୟାସୀରସ୍ମିନ୍-ଗୋଷ୍ଠେ କରୀଷିଣୀଃ ।

ବିଭ୍ରତୀଃ ସୋମ୍ୟଂ ମଧୁନମୀବା ଉପେତନ ॥୩॥

ଇହୈବ ଗାବ ଏତନେହୋ ଶକେବ ପୁଷ୍ୟତ ।

ଇହୈବୋତ ପ୍ର ଜାୟଧ୍ୱଂ ମୟି ସଂଜ୍ଞାନମସୁ ବଃ ॥୪॥

ଶିବୋ ବୋ ଗୋଷ୍ଠୋ ଭବତୁ ଶାରିଶାକେବ ପୁଷ୍ୟତ ।

ଇହୈବୋତ ପ୍ର ଜାୟଧ୍ୱଂ ମୟା ବଃ ସଂ ସୃଜାମସି ॥୫॥

ମୟା ଗାବୋ ଗୋପତିନା ସତଧ୍ୱମୟଂ ବୋ ଗୋଷ୍ଠ ଇହ ପୋଷୟିଷୁଃ ।

ରାୟସ୍ତୋଷେଶ ବହୁଲ୍ଲା ଭବନ୍ତୀର୍ଜୀବା ଜୀବନ୍ତୀରୂପ ବଃ ସଦେମ ॥୬॥

(୩୧୫) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩, ୬), ତ୍ର୍ୟବସାନା
 ଷଟ୍ପଦା ବୃହତୀ ଗର୍ଭା ବିରାଟ୍ ଅତ୍ୟଷ୍ଟି (୪), ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୫), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୭), ନିତୃତ୍
 ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୮) । ଦେବତା - ବିଶ୍ଵେଦେବା ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନି ବା (୧-୮)

ଇନ୍ଦ୍ରମହଂ ବଶିଜଂ ଚୋଦୟାମି ସ ନ ଐତୁ ପୁରଏତା ନୋ ଅସୁ ।
 ଦୁଦନ୍ନରାତିଂ ପରିପଚ୍ଛିନଂ ମୃଗଂ ସ ଇଶାନୋ ଧନଦା ଅସୁ ମହ୍ୟମ୍ ॥୧॥

ୟେ ପଚ୍ଛାନୋ ବହବୋ ଦେବୟାନା ଅନ୍ତରା ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ସଂଚରନ୍ତି ।
 ତେ ମା ଭୁଷନ୍ତାଂ ପୟସା ଘୃତେନ ଯଥା କ୍ରୀଡ଼ା ଧନମାହରାଣି ॥୨॥

ଇଧ୍ଵେନାଗ୍ନ ଇଛମାନୋ ଘୃତେନ ଭୁହୋମି ହବ୍ୟଂ ତରସେ ବଲ୍ଲୟ ।
 ଯାବଦୀଶେ ବ୍ରହ୍ମଣା ବନ୍ଦମାନ ଇମାଂ ଧିୟଂ ଶତସ୍ତେୟାୟ ଦେବୀମ୍ ॥୩॥

ଇମାମଗ୍ନେ ଶରଣିଂ ମୀମୃଷୋ ନୋ ଯମଧ୍ଵାନମଗାମ ଦୂରମ୍ ।
 ଶୁନଂ ନୋ ଅସୁ ପ୍ରପଣୋ ବିକ୍ରୟଶ୍ଚ ପ୍ରତିପଣଃ ଫଳିନଂ ମା କୃଣୋତୁ ।
 ଇଦଂ ହବ୍ୟଂ ସଂବିଦାନୌ ଭୁଷେଥାଂ ଶୁନଂ ନୋ ଅସୁ ଚରିତମୁଦ୍ଭିତଂ ଚ ॥୪॥

ୟେନ ଧନେନ ପ୍ରପଣଂ ଚରାମି ଧନେନ ଦେବା ଧନମିଛମାନଃ ।
 ତନ୍ନେ ଭୂୟୋ ଭବତୁ ମା କନୀୟୋଽଗ୍ନେ ସାତୟୋ ଦେବାନ୍‌ହବିଷା ନି ଷେଧ ॥୫॥

ୟେନ ଧନେନ ପ୍ରପଣଂ ଚରାମି ଧନେନ ଦେବା ଧନମିଛମାନଃ ।
 ତସ୍ମିନ୍ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ରୁଚିମା ଦଧାତୁ ପ୍ରଜାପତିଃ ସବିତା ସୋମୋ ଅଗ୍ନିଃ ॥୬॥

ଉପ ତ୍ବା ନମସା ବୟଂ ହୋତର୍ବୈଶ୍ଵାନର ସୁମଃ ।
 ସ ନଃ ପ୍ରଜାସ୍ତାତୁସୁ ଗୋଷୁ ପ୍ରାଣେଷୁ ଜାଗୃହି ॥୭॥

ବିଶ୍ୱାହା ତେ ସଦମିଦ୍-ଭରେମାଶ୍ୱାୟେବ ତିଷ୍ଠତେ ଜାତବେଦଃ ।
ରାୟସ୍ତୋଷେଣ ସମିଷା ମଦନ୍ତୋ ମା ତେ ଅଗ୍ନେ ପ୍ରତିବେଶା ରିଷାମ ॥୮॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଇତି ପଞ୍ଚମଃ ପ୍ରାଘାଠକଃ ॥

॥ ଅଥ ଷଷ୍ଠଃ ପ୍ରାଘାଠକଃ ॥

=====

(୩।୧୭) ରଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଆର୍ଷୀ ଜଗତୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨-୩, ୫-୭),
ଭୁରିକ୍ ପଞ୍ଜି (୪) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନୀନ୍ଦ୍ରାଦୟୋ ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା (୧-୭)

=====

ପ୍ରାତରଗ୍ନିଂ ପ୍ରାତରିନ୍ଦ୍ରଂ ହବାମହେ ପ୍ରାତର୍ମିତ୍ରାବରୁଣା ପ୍ରାତରଶ୍ୱିନା ।
ପ୍ରାତର୍ଭଗଂ ପୁଷ୍ଟାଂ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତିଂ ପ୍ରାତଃ ସୋମମୁତ ରୁଦ୍ରଂ ହବାମହେ ॥୧॥

ପ୍ରାତର୍ଜିତଂ ଭଗମୁଗ୍ରଂ ହବାମହେ ବୟଂ ପୁତ୍ରମଦିତେୟୋ ବିଧର୍ତ୍ତା ।
ଆପ୍ରସ୍ଥିଦ୍ୟଂ ମନ୍ୟମାନସ୍ତୁରଶ୍ଚିଦ୍ରାଜା ଚିଦ୍ୟଂ ଭଗଂ ଭକ୍ଷୀତ୍ୟାହ ॥୨॥

ଭଗ ପ୍ରଣେତର୍ଭଗ ସତ୍ୟରାଧୋ ଭଗେମାଂ ପିୟମୁଦବା ଦଦନ୍ନଃ ।
ଭଗ ପ୍ର ଶୋ ଜନୟ ଗୋଭିରଶ୍ଚୈର୍ଭଗ ପ୍ର ନୃଭିର୍ନୃବନ୍ତଃ ସ୍ୟାମ ॥୩॥

ଭତେଦାନୀଂ ଭଗବନ୍ତଃ ସ୍ୟାମୋତ ପ୍ରପିତ୍ୱ ଭତ ମଧ୍ୟେ ଅହ୍ନାମ୍ ।
ଭତୋଦିତୌ ମଘବନ୍ତୁସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ବୟଂ ଦେବାନାଂ ସୁମତୌ ସ୍ୟାମ ॥୪॥

ଭଗ ଏବ ଭଗବାଁ ଅସ୍ତୁ ଦେବସ୍ତେନା ବୟଂ ଭଗବନ୍ତଃ ସ୍ୟାମ ।
ତଂ ତ୍ୱା ଭଗ ସର୍ବ ଇଞ୍ଜୋହବୀମି ସ ନୋ ଭଗ ପୁରଏତା ଭବେହ ॥୫॥

ସମଧୁରାୟୋଷସୋ ନମନ୍ତ ଦଧିକ୍ରାବେବ ଶୁଚୟେ ପଦାୟ ।
ଅର୍ବାଚୀନଂ ବସୁବିଦଂ ଭଗଂ ମେ ରଥମିବାଶ୍ମା ବାଜିନ ଆ ବହନ୍ତୁ ॥୬॥

ଅଶ୍ମାବତୀର୍ଣୋମତୀର୍ନ ଉଷାସୋ ବୀରବତୀଃ ସଦମୁଛନ୍ତୁ ଭଦ୍ରାଃ ।
ଘୃତଂ ଦୁହାନା ବିଶ୍ମତଃ ପ୍ରପୀତା ଯୁୟଂ ପାତ ସ୍ୱସ୍ତିଭିଃ ସଦା ନଃ ॥୭॥

=====

(୩।୧୭) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର । ଛନ୍ଦ - ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨, ୫, ୯), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୩),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪, ୬), ବିରାଟ୍ ପୁର ଉଷ୍ଟିକ୍ (୭), ନିତୃତ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୮) । ଦେବତା - ସୀତା (୧-୯)

=====

ସୀରା ଯୁଞ୍ଜିନ୍ତି କବୟୋ ଯୁଗା ବି ତନ୍ନତେ ପୃଥକ୍ ।
ଧୀରା ଦେବେଷୁ ସୁମୟୌ ॥୧॥

ଯୁନକ୍ତ ସୀରା ବି ଯୁଗା ତନୋତ କୃତେ ଯୋନୌ ବପତେହ ବୀଜମ୍ ।
ବିରାଜଃ ଶୁଷ୍ଟିଃ ସଭରା ଅସନ୍ନୋ ନେଦୀୟ ଇସ୍ତ୍ରଣ୍ୟଃ ପକ୍ୱମା ଯବନ୍ ॥୨॥

ଲାଙ୍ଗଲଂ ପବୀରବସୁଶୀମଂ ସୋମସସ୍ରରୁ ।
ଉଦିଦ୍ୱପତୁ ଗାମବିଂ ପ୍ରସ୍ଥାବଦ୍ରଥବାହନଂ ପୀବରୀଂ ଚ ପ୍ରଫର୍ବ୍ୟମ୍ ॥୩॥

ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସୀତାଂ ନି ଗୃହ୍ଣାତୁ ତାଂ ପୂଷାଭି ରକ୍ଷତୁ ।
ସା ନଃ ପୟସ୍ୱତୀ ଦୁହାମୁଭରାମୁଭରାଂ ସମାମ୍ ॥୪॥

ଶୁନଂ ସୁଫାଲା ବି ଦୁଦନ୍ତ ଭୂମିଂ ଶୁନଂ କୀନାଶା ଅନୁ ଯନ୍ତୁ ବାହାନ୍ ।
ଶୁନାସୀରା ହବିଷା ତୋଶମାନା ସୁପିଘ୍ୱଲା ଓଷଧୀଃ କର୍ତ୍ତମସ୍ତୈ ॥୫॥

ଶୁନଂ ବାହାଃ ଶୁନଂ ନରଃ ଶୁନଂ କୃଷତୁ ଲାଙ୍ଗଲମ୍ ।
ଶୁନଂ ବରତ୍ରା ବଧ୍ୟତ୍ରାଂ ଶୁନମସ୍ତ୍ରାମୁଦିଙ୍ଗୟ ॥୬॥

ଶୁନାସୀରେହ ସ୍ଥ ମେ ଭୁଷେଥାମ୍ ।
ଯୁଦ୍ଧିବି ଚକ୍ରଧୃଃ ପୟସ୍ତେନେମାମୁପ ସିଞ୍ଚିତମ୍ ॥୭॥

ସୀତେ ବନ୍ଦାମହେ ଦ୍ଵାର୍ବାଚୀ ସୁଭଗେ ଭବ ।
ୟଥା ନଃ ସୁମନା ଅସୋ ଯଥା ନଃ ସୁଫଳା ଭୁବଃ ॥୮॥

ଘୃତେନ ସୀତା ମଧୁନା ସମକ୍ତା ବିଶ୍ଵେଦେବୈରନୁମତା ମରୁଦ୍-ଭିଃ ।
ସା ନଃ ସୀତେ ପୟସାଭ୍ୟାବବୃହ୍ମୋର୍ଜସ୍ଵତୀ ଘୃତବର୍ଦ୍ଧିନୁମାନା ॥୯॥

=====

(୩।୧୮) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩, ୫), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଗର୍ଭା ଚତୁସ୍ତଦା ଉଷ୍ଟିକ୍ (୪),
ଉଷ୍ଟିକ୍ ଗର୍ଭା ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୬) । ଦେବତା - ବନସ୍ପତିଃ ବାଣପର୍ବ୍ୟାଷପିଃ (୧-୬)

=====

ଇମାଂ ଖନାମେ୍ୟାଷପିଂ ବୀରୁଧାଂ ବଲବଉମାମ୍ ।
ୟୟା ସପତ୍ନୀଂ ବାଧତେ ଯୟା ସଂବିନ୍ଦତେ ପତିମ୍ ॥୧॥

ଉତ୍ତାନପର୍ବ୍ଣେ ସୁଭଗେ ଦେବଜୁତେ ସହସ୍ପତି ।
ସପତ୍ନୀଂ ମେ ପରା ଶୁଦ ପତିଂ ମେ କେବଲଂ କୃପି ॥୨॥

ନହି ତେ ନାମ ଜଗ୍ରାହ ନୋ ଅସ୍ମିନ୍ନମସେ ପତୌ ।
ପରାମେବ ପରାବତଂ ସପତ୍ନୀଂ ଗମୟାମସି ॥୩॥

ଉତ୍ତରାହମୁତ୍ତର ଉତ୍ତରେଦୁତ୍ତରାଭ୍ୟଃ ।
ଅଧଃ ସପତ୍ନୀ ଯା ମମାଧରା ସାଧରାଭ୍ୟଃ ॥୪॥

ଅହମସ୍ମି ସହମାନାଥୋ ଦୃମସି ସାସହିଃ ।
ଉଭେ ସହସ୍ପତୀ ଭୁତ୍ଵା ସପତ୍ନୀଂ ମେ ସହାବହୈ ॥୫॥

ଅଭି ତେଽଧାଂ ସହମାନାମୁପ ତେଽଧାଂ ସହୀୟସୀମ୍ ।

ମାମନ୍ତୁ ପ୍ର ତେ ମନୋ ବସ୍ତ୍ରଂ ଗୌରିବ ଧାବତୁ ପଥା ବାରିବ ଧାବତୁ ॥୬॥

=====

(୩।୧୯) ଋଷିଃ - ବସିଷ୍ଠ । ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୪), ଭୃଗିକ୍ ବୃହତୀ (୩), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷପ୍ପଦା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ କକୁଭ୍ ଅତୀଗର୍ଭା ଅତିଜଗତୀ (୬), ବିରାଟ୍ ପସ୍ତୁର ପଞ୍ଜି (୭), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୮) । ଦେବତା - ବିଶ୍ୱେଦେବାଃ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଇନ୍ଦ୍ରଃ ବା (୧-୮)

=====

ସଂଶିତଂ ମ ଇଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ସଂଶିତଂ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ବଲମ୍ ।

ସଂଶିତଂ କ୍ଷତ୍ରମଜରମସ୍ତୁ ଜିଷ୍ଣୁର୍ଯେଷାମସ୍ତୁ ପୁରୋହିତଃ ॥୧॥

ସମହମେଷାଂ ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ସ୍ୟାମି ସମୋଜୋ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ବଲମ୍ ।

ବୃଷ୍ଟାମି ଶତ୍ରୁଣାଂ ବାହୁନନେନ ହବିଷାହମ୍ ॥୨॥

ନୀଚୈଃ ପଦ୍ୟନ୍ତାମଧରେ ଭବନ୍ତି ଯେ ନଃ ସୁରିଂ ମଘବାନଂ ପୃତନ୍ୟାନ୍ ।

କ୍ଷିଣାମି ବ୍ରହ୍ମଣାମିତ୍ରାନୁନ୍ୟାମି ସ୍ଥାନହମ୍ ॥୩॥

ତୀକ୍ଷ୍ଣୀୟାଂସଃ ପରଶୋରଶ୍ରେଷ୍ଠୀକ୍ଷତରା ଭତ ।

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରାଘୀକ୍ଷୀୟାଂସୋ ଯେଷାମସ୍ତୁ ପୁରୋହିତଃ ॥୪॥

ଏଷାମହମାୟୁଧା ସଂ ସ୍ୟାମେଷାଂ ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ସୁବୀରଂ ବର୍ଧୟାମି ।

ଏଷାଂ କ୍ଷତ୍ରମଜରମସ୍ତୁ ଜିଷ୍ଣେଷାଂ ଚିତ୍ରଂ ବିଶ୍ୱେଽବନ୍ତ ଦେବାଃ ॥୫॥

ଉଦ୍ଧର୍ଷନ୍ତାଂ ମଘବନ୍-ବାଜିନାନୁ୍ୟଦ୍ୱୀରାଣାଂ ଜୟତାମେତୁ ଘୋଷଃ ।

ପୃଥଗ୍-ଘୋଷା ଭଲୁଲୟଃ କେତୁମନ୍ତ ଭଦୀରତାମ୍ ।

ଦେବା ଇନ୍ଦ୍ରଜ୍ୟେଷ୍ଠା ମରୁତୋ ଯନ୍ତୁ ସେନୟା ॥୬॥

ପ୍ରେତା ଜୟତା ନର ଉଗ୍ରା ବଃ ସନ୍ତୁ ବାହବଃ ।
ତୀକ୍ଷ୍ଣେଷବୋଃବଲଧନୁନୋ ହତୋଗ୍ରାୟୁଧା ଅବଲାନୁଗ୍ରବାହବଃ ॥୭॥

ଅବସ୍ତୁଷ୍ଟା ପରା ପତ ଶରବ୍ୟେ ବ୍ରହ୍ମସଂଶିତେ ।
ଜୟାମିତ୍ରାନ୍ପ୍ର ପଦ୍ୟସ୍ତୁ ଜହ୍ୟେଷାଂ ବରଂବରଂ ମାମୀଷାଂ ମୋତି କଣ୍ଟନ ॥୮॥

=====

(୩।୨୦) ରକ୍ଷିଃ - ବସିଷ୍ଠ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୫, ୭, ୯-୧୦), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୭),
ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୮) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୨, ୫), ଭଗାଦୟଃ (୩-୪, ୬-୧୦)

=====

ଅୟଂ ତେ ଯୋନିରୃଦ୍ଧିୟୋ ଯତୋ ଜାତୋ ଅରୋଚଥାଃ ।
ତଂ ଜାନନ୍ନଗ୍ନ ଆ ରୋହାଧା ନୋ ବର୍ଧୟ ରୟିମ୍ ॥୧॥

ଅଗ୍ନେ ଅଛା ବଦେହ ନଃ ପ୍ରତ୍ୟତ୍-ନଃ ସୁମନା ଭବ ।
ପ୍ର ଶୋ ଯୁକ୍ତ ବିଶାଂ ପତେ ଧନଦା ଅସି ନସ୍ତୁମ୍ ॥୨॥

ପ୍ର ଶୋ ଯୁକ୍ତତ୍ସୟମା ପ୍ର ଭଗଃ ପ୍ର ବୃହସ୍ପତିଃ ।
ପ୍ର ଦେବୀଃ ପ୍ରୋତ ସୁନୃତା ରୟିଂ ଦେବୀ ଦଧାତୁ ମେ ॥୩॥

ସୋମଂ ରାଜାନମବସ୍ତେଗ୍ନିଂ ଗୀର୍ତ୍ତିର୍ହବାମହେ ।
ଆଦିତ୍ୟଂ ବିଷ୍ଣୁଂ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମାଣଂ ଚ ବୃହସ୍ପତିମ୍ ॥୪॥

ତ୍ୱଂ ନୋ ଅଗ୍ନେ ଅଗ୍ନିଭିର୍ବ୍ରହ୍ମ ଯଜ୍ଞଂ ଚ ବର୍ଧୟ ।
ତ୍ୱଂ ନୋ ଦେବ ଦାତବେ ରୟିଂ ଦାନାୟ ଚୋଦୟ ॥୫॥

ଇନ୍ଦ୍ରବାୟୁ ଉଭାବିହ ସୁହବେହ ହବାମହେ ।
ୟୁଧା ନଃ ସର୍ବ ଇଜ୍ଞନଃ ସଂଗତ୍ୟାଂ ସୁମନା ଅସଦାନକାମଶ୍ଚ ନୋ ଭୁବତ୍ ॥୬॥

ଅର୍ଯ୍ୟମଣଂ ବୃହସ୍ପତିମିନ୍ଦ୍ରଂ ଦାନାୟ ଚୋଦୟ ।

ବାତଂ ବିଷ୍ଣୁଂ ସରସ୍ୱତୀଂ ସବିତାରଂ ଚ ବାଜିନମ୍ ॥୭॥

ବାଜସ୍ୟା ନୁ ପ୍ରସବେ ସଂ ବଭୂବିମେମା ଚ ବିଶ୍ୱା ଭୁବନାନ୍ୟତ୍ରଃ ।

ଉତାଦିସୂକ୍ତଂ ଦାପୟତୁ ପ୍ରଜାନନ୍ତୟିଂ ଚ ନଃ ସର୍ବବୀରଂ ନି ଯୁକ୍ତ ॥୮॥

ଦୁହ୍ରାଂ ମେ ପଞ୍ଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠୋ ଦୁହ୍ରାମୁର୍ବୀର୍ଯ୍ୟଥାବଲମ୍ ।

ପ୍ରାପେୟଂ ସର୍ବା ଆକୃତୀର୍ମନସା ହୃଦୟେନ ଚ ॥୯॥

ଗୋସନିଂ ବାଚମୁଦେୟଂ ବର୍ଚସା ମାଭ୍ୟୁଦିହି ।

ଆ ରୁକ୍ଷାଂ ସର୍ବତୋ ବାୟୁସ୍ତୁଷ୍ଟା ପୋଷଂ ଦଧାତୁ ମେ ॥୧୦॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ଥୋଽବସ୍ଥାବାକଃ ॥

=====

(୩।୨୧) ଋଷିଃ - ବସିଷ୍ଠ । ଛନ୍ଦ - ପୁର ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩, ୮),
ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪), ଜଗତୀ (୫), ଉପରିଷ୍ଠା ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୬), ବିରାଟ୍ ଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୭),
ନିଚୂଡ଼ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୯), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୦) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୭), ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା (୮-୧୦)

=====

ୟେ ଅଗ୍ନୟୋ ଅପ୍ସୁକ୍ତୟୋ ବୃତ୍ରେ ଯେ ପୁରୁଷେ ଯେ ଅଶ୍ୱସୁ ।

ୟ ଆବିବେଶୋଷଧୀର୍ଯୋ ବନୟତୀଂସ୍ତେଭ୍ୟା ଅଗ୍ନିଭ୍ୟା ହୃତମସ୍ତେତତ୍ ॥୧॥

ୟଃ ସୋମେ ଅନ୍ତର୍ଯୋ ଗୋଷ୍ପତ୍ତୟ୍ ଆବିଷ୍ଟୋ ବୟଃସୁ ଯୋ ମୃଗେଷୁ ।

ୟ ଆବିବେଶ ଦ୍ୱିପଦୋ ଯଶ୍ଚତୁଷ୍ପଦସ୍ତେଭ୍ୟା ଅଗ୍ନିଭ୍ୟା ହୃତମସ୍ତେତତ୍ ॥୨॥

ୟ ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ସରଥଂ ଯାତି ଦେବୋ ବୈଶ୍ୱାନର ଉତ ବିଶ୍ୱଦାବ୍ୟଃ ।

ୟଂ ଜୋହବୀମି ପୃତନାସୁ ସାସହିଂ ତେଭ୍ୟା ଅଗ୍ନିଭ୍ୟା ହୃତମସ୍ତେତତ୍ ॥୩॥

ୟୋ ଦେବୋ ବିଶ୍ୱାଦ୍ୟମ୍ କାମମାହୁର୍ଯ୍ୟଂ ଦାତାରଂ ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣନ୍ତମାହୁଃ ।
ୟୋ ଧୀରଃ ଶକ୍ରଃ ପରିଭୁରଦାଭ୍ୟସ୍ତେଭ୍ୟା ଅଗ୍ନିଭ୍ୟା ହୃତମସ୍ତେତତ୍ ॥୪॥

ୟଂ ତ୍ୱା ହୋତାରଂ ମନସାଭି ସଂବିଦୁସ୍ତସ୍ମେଦଶ ଭୌବନଃ ପଞ୍ଚି ମାନବାଃ ।
ବର୍ଚୋଧସେ ଯଶସେ ସୁନୃତାବତେ ତେଭ୍ୟା ଅଗ୍ନିଭ୍ୟା ହୃତମସ୍ତେତତ୍ ॥୫॥

ଉକ୍ଷାନାୟ ବଶାନାୟ ସୋମପୃଷ୍ଠାୟ ବେଧସେ ।
ବୈଶ୍ୱାନରଜ୍ୟେଷ୍ଠେଭ୍ୟସ୍ତେଭ୍ୟା ଅଗ୍ନିଭ୍ୟା ହୃତମସ୍ତେତତ୍ ॥୬॥

ଦିବଂ ପୃଥିବୀମନୁକ୍ରରିକ୍ଷଂ ଯେ ବିଦ୍ୟୁତମନୁସଂଚରନ୍ତି ।
ୟେ ଦିକ୍ଷୁକ୍ରମ୍ୟେ ବାତେ ଅନ୍ତସ୍ତେଭ୍ୟା ଅଗ୍ନିଭ୍ୟା ହୃତମସ୍ତେତତ୍ ॥୭॥

ହିରଣ୍ୟପାଣିଂ ସବିତାରମିନ୍ଦ୍ରଂ ବୃହସ୍ପତିଂ ବରୁଣଂ ମିତ୍ରମଗ୍ନିମ୍ ।
ବିଶ୍ୱାନ୍-ଦେବାନଙ୍ଗିରସୋ ହବାମହେ ଇମଂ କ୍ରବ୍ୟାଦଂ ଶମୟନ୍ତୁଗ୍ନିମ୍ ॥୮॥

ଶାନ୍ତୋ ଅଗ୍ନିଃ କ୍ରବ୍ୟାଛାନ୍ତଃ ପୁରୁଷରେଷଣଃ ।
ଅଥୋ ଯୋ ବିଶ୍ୱଦାବ୍ୟସ୍ତଂ କ୍ରବ୍ୟାଦମଶୀଶମନ୍ ॥୯॥

ୟୋ ପର୍ବତାଃ ସୋମପୃଷ୍ଠା ଆପ ଉତ୍ତାନଶୀବରୀଃ ।
ବାତଃ ପର୍ଜନ୍ୟ ଆଦଗ୍ନିସ୍ତେ କ୍ରବ୍ୟାଦମଶୀଶମନ୍ ॥୧୦॥

=====

(୩।୨୨) ଋଷିଃ - ବସିଷ୍ଠ । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୫-୭), ପଞ୍ଚିପଦା ପୁର
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୩), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୪) ।

ଦେବତା - ବୃହସ୍ପତି ବିଶ୍ୱେଦେବା ବା (୧-୭)

=====

ହସ୍ତିବର୍ଚସଂ ପ୍ରଥତାଂ ବୃହଦ୍ୟଶୋ ଅଦିତ୍ୟା ଯଜନ୍ତୁଃ ସଂବଭୁବ ।
ତସ୍ରର୍ବେ ସମଦୁର୍ମହ୍ୟମେତଦ୍ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଅଦିତିଃ ସଜୋଷାଃ ॥୧॥

ମିତ୍ରଶ୍ଚ ବରୁଣଶ୍ଚେନ୍ଦ୍ରୋ ରୁଦ୍ରଶ୍ଚ ଚେତତୁ ।
ଦେବାସୋ ବିଶ୍ୱଧାୟସସ୍ତେ ମାଞ୍ଜିନ୍ତୁ ବର୍ଚସା ॥୭॥

ୟେନ ହସ୍ତୀ ବର୍ଚସା ସଂବଭୂବ ଯେନ ରାଜା ମନୁଷ୍ୟେଷ୍ଠପୁଞ୍ଜଃ ।
ୟେନ ଦେବା ଦେବତାମଗ୍ର ଆୟୁଢ୍ଫେନ ମାମଦ୍ୟ ବର୍ଚସାଗ୍ନେ ବର୍ଚସ୍ମିନ୍ କୃଣୁ ॥୮॥

ୟତ୍ନେ ବର୍ଚୋ ଜାତବେଦୋ ବୃହତ୍-ଭବତ୍ୟାହୁତେଃ ।
ୟାବସ୍ତୃୟସ୍ୟ ବର୍ଚ ଆସୁରସ୍ୟ ଚ ହସ୍ତିନଃ ।
ତାବନ୍ନେ ଅଶ୍ୱିନା ବର୍ଚ ଆ ଧତ୍ନାଂ ପୁଷ୍କରସ୍ରଜା ॥୯॥

ୟାବଜତସ୍ରଃ ପ୍ରତିଶଶ୍ଚକ୍ଷୁର୍ଯାବସ୍ରମଶୁତେ ।
ତାବସ୍ରମୈତିହିନ୍ତିୟଂ ମୟି ତଦ୍ଭସ୍ତିବର୍ଚସମ୍ ॥୧୦॥

ହସ୍ତୀ ମୃଗାଣାଂ ସୁଷଦାମତିଷ୍ଠାବାନ୍-ବଭୂବ ହି ।
ତସ୍ୟ ଭଗେନ ବର୍ଚସାଭି ଶିଞ୍ଚାମି ମାମହମ୍ ॥୧୧॥

=====

(୩|୨୩) ରକ୍ଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୪), ଉପରିଷ୍ଠ ଭୂରିକ୍ ବୃହତୀ (୫),
ସ୍ୱରୋଗ୍ରୀବୀ ବୃହତୀ (୬) । ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ରମା ଯୋନିଃ ବା (୧-୬)

=====

ୟେନ ବେହଦ୍ଭୂବିଥ ନାଶୟାମସି ତତ୍ତ୍ୱତ୍ ।
ଇଦଂ ତଦନ୍ୟତ୍ର ତ୍ୱଦପ ଦୂରେ ନି ଦଧୁସି ॥୧୨॥

ଆ ତେ ଯୋନିଂ ଗର୍ଭ ଏତୁ ପୁମାନ୍-ବାଣ ଇବେଷୁଧିମ୍ ।
ଆ ବୀରୋଽତ୍ର ଜାୟତାଂ ପୁତ୍ରସ୍ତେ ଦଶମାସ୍ୟଃ ॥୧୩॥

ପୁମାଂସଂ ପୁତ୍ରଂ ଜନୟ ତଂ ପୁମାନନ୍ତୁ ଜାୟତାମ୍ ।
ଭବାସି ପୁତ୍ରାଣାଂ ମାତା ଜାତାନାଂ ଜନୟାଶ୍ଚ ଯାନ୍ ॥୧୪॥

ୟାନି ଭଦ୍ରାଣି ବୀଜାନୁଷ୍ଠା ଜନୟନ୍ତି ଚ ।

ତୈସ୍ନଂ ପୁତ୍ରଂ ବିନୟ ସା ପ୍ରସୂର୍ଯେନ୍ନୁକା ଭବ ॥୪॥

କୃଣୋମି ତେ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟମା ଘ୍ନୋନିଂଗର୍ଭ ଏତୁ ତେ ।

ବିନୟ ତ୍ବଂ ପୁତ୍ରଂ ନାରି ଯୁୟୁତ୍ୟଂ ଶମସଞ୍ଜମୁ ତସ୍ମୈ ତ୍ବଂ ଭବ ॥୫॥

ୟାସାଂ ଦ୍ୟୌଷ୍ଠିତା ପୃଥିବୀ ମାତା ସମୁଦ୍ରୋ ମୂଳଂ ବୀରୁଧାଂ ବଭୂବ ।

ତାସ୍ମା ପୁତ୍ରବିଦ୍ୟାୟ ଦୈବୀଃ ପ୍ରାବନ୍ତୋଷଧୟଃ ॥୬॥

=====

(୩।୨୪) ରକ୍ଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩-୭), ନିତୃତ୍ ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୨) ।

ଦେବତା - ବନସ୍ପତିଃ ପ୍ରଜାପତି ବା (୧-୭)

=====

ପୟସ୍ବତୀରୋଷଧୟଃ ପୟସ୍ବନ୍ନାମକଂ ବଚଃ ।

ଅଥୋ ପୟସ୍ବତୀନାମା ଭରୋଽହଂ ସହସ୍ରଶଃ ॥୧॥

ବେଦାହଂ ପୟସ୍ବତ୍ବଂ ଚକାର ଧାନ୍ୟଂ ବହୁ ।

ସଂଭୃତ୍ବା ନାମ ଘ୍ନୋ ଦେବସ୍ତଂ ବୟଂ ହବାମହେ ଘ୍ନୋଘ୍ନୋ ଅୟଜ୍ଞନୋ ଗୃହେ ॥୨॥

ଇମା ଯାଃ ପଞ୍ଚ ପ୍ରତିଶୋ ମାନବୀଃ ପଞ୍ଚ କୃଷ୍ଣୟଃ ।

ବୃଷ୍ଟେ ଶାପଂ ନଦୀରିବେହ ସ୍ତ୍ରୀତିଂ ସମାବହାନ୍ ॥୩॥

ଭଦ୍ରସ୍ତଂ ଶତଧାରଂ ସହସ୍ରଧାରମକ୍ଷିତମ୍ ।

ଏବାସ୍ଥାକେଦଂ ଧାନ୍ୟଂ ସହସ୍ରଧାରମକ୍ଷିତମ୍ ॥୪॥

ଶତହସ୍ତ ସମାହର ସହସ୍ରହସ୍ତ ସଂ କିର ।

କୃତସ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ଚେହ ସ୍ତ୍ରୀତିଂ ସମାବହ ॥୫॥

ତିସ୍ରୋ ମାତ୍ରା ଗନ୍ଧର୍ବାଣାଂ ଚତସ୍ରୋ ଗୃହପତ୍ନୀଃ ।
ତାସାଂ ଯା ସ୍ମାତିମଉମା ତୟା ହୃଦି ମୃଗାମସି ॥୬॥

ଉପୋହସ୍ତ ସମୁହସ୍ତ କ୍ଷତାରୌ ତେ ପ୍ରଜାପତେ ।
ତାବିହା ବହତାଂ ସ୍ମାତିଂ ବହୁଂ ଭୂମାନମକ୍ଷିତମ୍ ॥୭॥

=====

(୩।୨୫) ରକ୍ଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୭) । ଦେବତା - ମିତ୍ରାବରୁଣୌ କାମେଷବନ୍ଧୁ (୧-୭)

=====

ଉତ୍ତୁଦସ୍ତୋତୁଦତୁ ମା ଧୃଆଃ ଶୟନେ ସ୍ବେ ।
ଇଷୁଃ କାମସ୍ୟ ଯା ଭୀମା ତୟା ବିଧ୍ୟାମି ହ୍ରା ହୃଦି ॥୧॥

ଆଧୀପର୍ଣ୍ଣାଂ କାମଶଲ୍ୟାମିଷୁଂ ସଂକଳ୍ପକୁଳ୍ଲଲାନ୍ ।
ତାଂ ସୁସଂନତାଂ କୃତ୍ବା କାମୋ ବିଧ୍ୟତୁ ହ୍ରା ହୃଦି ॥୨॥

ୟା ପ୍ଳୀହାନଂ ଶୋଷୟତି କାମସ୍ୟେଷୁଃ ସୁସଂନତା ।
ପ୍ରାଚୀନପକ୍ଷା ବ୍ୟୋଷା ତୟା ବିଧ୍ୟାମି ହ୍ରା ହୃଦି ॥୩॥

ଶୁଚା ବିଜ୍ଞା ବ୍ୟୋଷୟା ଶୁଷ୍କାସ୍ୟାଭି ସର୍ପ ମା ।
ମୃଦୁର୍ନିମନ୍ତୁଃ କେବଲୀ ପ୍ରିୟବାଦିନ୍ୟନୁବ୍ରତା ॥୪॥

ଆଜାମି ହ୍ରାଜନ୍ୟା ପରି ମାତୁରଥୋ ପିତୁଃ ।
ୟା ମମ କ୍ରତାବସୋ ମମ ଚିତ୍ତମୁପାୟସି ॥୫॥

ବ୍ୟସୈ୍ୟ ମିତ୍ରାବରୁଣୌ ହୃଦଶ୍ଚିତ୍ତାନ୍ୟସ୍ୟତମ୍ ।
ଅଧୈନାମକ୍ରତୁଂ କୃତ୍ବା ମମୈବ କୃଣୁତଂ ବଶେ ॥୬॥

॥ ଇତି ପଞ୍ଚମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୩୧୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧), ଜଗତୀ (୨, ୫-୬), ଭୁବିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୩-୪) ।
ଦେବତା - ସାଗ୍ନୟୋ ହେତୟଃ (୧), ସକାମା ଅବିଷ୍ୟବଃ (୨), ଅବ୍ୟୁକ୍ତା ବୈରାଜାଃ (୩),
ସବାତାଃ ପ୍ରବିଧ୍ୟନ୍ତଃ (୪), ସୌଷପିକା ନିଲିମ୍ବାଃ (୫), ବୃହସ୍ପତିୟୁକ୍ତା ଅବସ୍ମନ୍ତଃ (୬)

=====

(ପ୍ରତ୍ୟେକଂ ପଞ୍ଚପଦା ବିପରୀତପାଦଲକ୍ଷ୍ଣା ॥)

ୟେଃସ୍ୟାଂ ସ୍ତ ପ୍ରାତ୍ୟାଂ ଦିଶି ହେତୟୋ ନାମ ଦେବାସ୍ତେଷାଂ ବୋ ଅଗ୍ନିରିଷବଃ ।
ତେ ନୋ ମୃତତ ତେ ନୋଽପି ବ୍ରୂତ ତେଭ୍ୟୋ ବୋ ନମସ୍ତେଭ୍ୟୋ ବଃ ସ୍ୱାହା ॥୧॥

ୟେଃସ୍ୟାଂ ସ୍ତ ଦକ୍ଷିଣାୟାଂ ଦିଶ୍ୟବିଷ୍ୟବୋ ନାମ ଦେବାସ୍ତେଷାଂ ବଃ କାମ ଇଷବଃ ।
ତେ ନୋ ମୃତତ ତେ ନୋଽପି ବ୍ରୂତ ତେଭ୍ୟୋ ବୋ ନମସ୍ତେଭ୍ୟୋ ବଃ ସ୍ୱାହା ॥୨॥

ୟେଃସ୍ୟାଂ ସ୍ତ ପ୍ରତୀତ୍ୟାଂ ଦିଶି ବୈରାଜା ନାମ ଦେବାସ୍ତେଷାଂ ବ ଆପ ଇଷବଃ ।
ତେ ନୋ ମୃତତ ତେ ନୋଽପି ବ୍ରୂତ ତେଭ୍ୟୋ ବୋ ନମସ୍ତେଭ୍ୟୋ ବଃ ସ୍ୱାହା ॥୩॥

ୟେଃସ୍ୟାଂ ସ୍ତୋଦୀତ୍ୟାଂ ଦିଶି ପ୍ରବିଧ୍ୟନ୍ତୋ ନାମ ଦେବାସ୍ତେଷାଂ ବୋ ବାତ ଇଷବଃ ।
ତେ ନୋ ମୃତତ ତେ ନୋଽପି ବ୍ରୂତ ତେଭ୍ୟୋ ବୋ ନମସ୍ତେଭ୍ୟୋ ବଃ ସ୍ୱାହା ॥୪॥

ୟେଃସ୍ୟାଂ ସ୍ତ ଧ୍ରୁବାୟାଂ ଦିଶି ନିଲିମ୍ବା ନାମ ଦେବାସ୍ତେଷାଂ ବ ଓଷଧୀରିଷବଃ ।
ତେ ନୋ ମୃତତ ତେ ନୋଽପି ବ୍ରୂତ ତେଭ୍ୟୋ ବୋ ନମସ୍ତେଭ୍ୟୋ ବଃ ସ୍ୱାହା ॥୫॥

ୟେଃସ୍ୟାଂ ସ୍ତୋଧ୍ୱାୟାଂ ଦିଶ୍ୟବସ୍ମନ୍ତୋ ନାମ ଦେବାସ୍ତେଷାଂ ବୋ ବୃହସ୍ପତିରିଷବଃ ।
ତେ ନୋ ମୃତତ ତେ ନୋଽପି ବ୍ରୂତ ତେଭ୍ୟୋ ବୋ ନମସ୍ତେଭ୍ୟୋ ବଃ ସ୍ୱାହା ॥୬॥

(୩|୨୭) ରକ୍ଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ପଞ୍ଚପଦା କକୁଭ୍ ଅତି ଗର୍ଭା ଅଷ୍ଟି (୧, ୩-୪, ୬),
 ପଞ୍ଚପଦା କକୁଭ୍ ଅତି ଗର୍ଭା ଅତ୍ୟଷ୍ଟି (୨), ପଞ୍ଚପଦା କକୁଭ୍ ଅତି ଗର୍ଭା ଭୁରିକ୍ ଅଷ୍ଟି (୫) ।
 ଦେବତା - ପ୍ରାଚୀ ଦିଗନ୍ତ୍ରିପତି ଆଦିତ୍ୟାଃ (୧), ଦକ୍ଷିଣା ଦିଗନ୍ତ୍ରିପତିରକ୍ଷିରାଜିଃ ପିତରଃ (୨),
 ପ୍ରତୀଚୀ ଦିଗ୍ବରୁଣଃ ପୃଥାକ୍ବରନ୍ନମ୍ (୩), ଉଦୀଚୀ ଦିକ୍ଲୋମଃ ସ୍ବଜୋଃଶନିଃ (୪),
 ପୁରା ଦିଗ୍ବରୁଣଃ କଲ୍ଲାଷଗ୍ରୀବୋ ବୀରୁଧଃ (୫), ଉର୍ଧ୍ବା ଦିଗ୍-ବୃହସ୍ପତିଃ ଶ୍ବିତ୍ରଂ ବର୍ଷଂ (୬)

ପ୍ରାଚୀ ଦିଗନ୍ତ୍ରିପତିପତିରସିତୋ ରକ୍ଷିତାଦିତ୍ୟା ଇଷବଃ ।
 ତେଭ୍ୟୋ ନମୋଽପିପତିଭ୍ୟୋ ନମୋ ରକ୍ଷିତୃଭ୍ୟୋ ନମ ଇଷୁଭ୍ୟୋ ନମ ଏଭ୍ୟୋ ଅସ୍ତୁ ।
 ଘ୍ନୋଽସ୍ତ୍ରାନ୍ନେଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ବିଷ୍ଣୁସ୍ତଂ ବୋ ଜମ୍ନେ ଦଧ୍ନଃ ॥୧॥

ଦକ୍ଷିଣା ଦିଗନ୍ତ୍ରିପତିପତିରକ୍ଷିରାଜୀ ରକ୍ଷିତା ପିତର ଇଷବଃ ।
 ତେଭ୍ୟୋ ନମୋଽପିପତିଭ୍ୟୋ ନମୋ ରକ୍ଷିତୃଭ୍ୟୋ ନମ ଇଷୁଭ୍ୟୋ ନମ ଏଭ୍ୟୋ ଅସ୍ତୁ ।
 ଘ୍ନୋଽସ୍ତ୍ରାନ୍ନେଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ବିଷ୍ଣୁସ୍ତଂ ବୋ ଜମ୍ନେ ଦଧ୍ନଃ ॥୨॥

ପ୍ରତୀଚୀ ଦିଗ୍ବରୁଣୋଽପିପତିଃ ପୃଥାକ୍ବ ରକ୍ଷିତାନ୍ନମିଷବଃ ।
 ତେଭ୍ୟୋ ନମୋଽପିପତିଭ୍ୟୋ ନମୋ ରକ୍ଷିତୃଭ୍ୟୋ ନମ ଇଷୁଭ୍ୟୋ ନମ ଏଭ୍ୟୋ ଅସ୍ତୁ ।
 ଘ୍ନୋଽସ୍ତ୍ରାନ୍ନେଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ବିଷ୍ଣୁସ୍ତଂ ବୋ ଜମ୍ନେ ଦଧ୍ନଃ ॥୩॥

ଉଦୀଚୀ ଦିକ୍ଲୋମୋଽପିପତିଃ ସ୍ବଜୋ ରକ୍ଷିତାଶନିରିଷବଃ ।
 ତେଭ୍ୟୋ ନମୋଽପିପତିଭ୍ୟୋ ନମୋ ରକ୍ଷିତୃଭ୍ୟୋ ନମ ଇଷୁଭ୍ୟୋ ନମ ଏଭ୍ୟୋ ଅସ୍ତୁ ।
 ଘ୍ନୋଽସ୍ତ୍ରାନ୍ନେଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ବିଷ୍ଣୁସ୍ତଂ ବୋ ଜମ୍ନେ ଦଧ୍ନଃ ॥୪॥

ପୁରା ଦିଗ୍ବିଷ୍ଣୁରପିପତିଃ କଲ୍ଲାଷଗ୍ରୀବୋ ରକ୍ଷିତା ବୀରୁଧ ଇଷବଃ ।
 ତେଭ୍ୟୋ ନମୋଽପିପତିଭ୍ୟୋ ନମୋ ରକ୍ଷିତୃଭ୍ୟୋ ନମ ଇଷୁଭ୍ୟୋ ନମ ଏଭ୍ୟୋ ଅସ୍ତୁ ।
 ଘ୍ନୋଽସ୍ତ୍ରାନ୍ନେଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ବିଷ୍ଣୁସ୍ତଂ ବୋ ଜମ୍ନେ ଦଧ୍ନଃ ॥୫॥

ଉର୍ଧ୍ୱା ଦିଗ୍-ବୃହସ୍ପତିରପିପତିଃ ଶ୍ୱିତ୍ରୋ ରକ୍ଷିତା ବର୍ଷମିଷବଃ ।
ତେଭ୍ୟୋ ନମୋଽପିପତିଭ୍ୟୋ ନମୋ ରକ୍ଷିତୃଭ୍ୟୋ ନମ ଇଷୁଭ୍ୟୋ ନମ ଏଭ୍ୟୋ ଅସ୍ତୁ ।
ଘ୍ନୋଽସ୍ତ୍ରାନ୍ଘ୍ନେଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ଣୁସ୍ତଂ ବୋ ଜନ୍ମେ ଦଧ୍ନଃ ॥୬॥

=====

(୩।୨୮) ରକ୍ଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅତିଶକ୍ତରୀ ଗର୍ଭା ଚତୁଷ୍ପଦା ଅତିଜଗତୀ (୧),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩), ଯବମଧ୍ୟା ବିରାଟ୍ କକୁଭ୍ (୪), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫),
ବିରାଟ୍ ଗର୍ଭା ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୬) । ଦେବତା - ଯୁମିନୀ (୧-୬)

=====

ଏକୈକୟୈଷା ସୃଷ୍ଟ୍ୟା ସଂ ବଭୂବ ଯତ୍ର ଗା ଅସୃଜନ୍ତ ଭୂତକୃତୋ ବିଶ୍ୱରୂପାଃ ।
ଯତ୍ର ବିଜାୟତେ ଯୁମିନ୍ୟପର୍ତ୍ତଃ ସା ପଶୁନ୍-କ୍ଷିଣାତି ରିପତୀ ରୁଗତୀ ॥୧॥

ଏଷା ପଶୁନ୍ସଂ କ୍ଷିଣାତି କ୍ରବ୍ୟାଦ୍-ଭୂତ୍ୱା ବ୍ୟଦ୍ୱରୀ ।
ଉତୈନାଂ ବ୍ରହ୍ମଣେ ଦଦ୍ୟାଉଥା ସ୍ୟୋନା ଶିବା ସ୍ୟାତ୍ ॥୨॥

ଶିବା ଭବ ପୁରୁଷେଭ୍ୟୋ ଗୋଭ୍ୟୋ ଅଶ୍ୱେଭ୍ୟଃ ଶିବା ।
ଶିବାସ୍ତୈ ସର୍ବସ୍ତୈ କ୍ଷେତ୍ରାୟ ଶିବା ନ ଇହୈପି ॥୩॥

ଇହ ପୁଷ୍ଟିରିହ ରସ ଇହ ସହସ୍ରସାତମା ଭବ ।
ପଶୁନ୍ୟମିନି ପୋଷୟ ॥୪॥

ଯତ୍ରା ସୁହାର୍ଦ୍ଦଃ ସୁକୃତୋ ମଦନ୍ତି ବିହାୟ ରୋଗଂ ତନ୍ମଃ ସ୍ୱାୟଃ ।
ତଂ ଲୋକଂ ଯୁମିନ୍ୟଭିସଂବଭୂବ ସା ନୋ ମା ହିଂସୀତ୍-ପୁରୁଷାନ୍-ପଶୁଂଶ୍ଚ ॥୫॥

ଯତ୍ରା ସୁହାର୍ଦ୍ଦାଂ ସୁକୃତାମଗ୍ନିହୋତ୍ରହୃତାଂ ଯତ୍ର ଲୋକଃ ।
ତଂ ଲୋକଂ ଯୁମିନ୍ୟଭିସଂବଭୂବ ସା ନୋ ମା ହିଂସୀତ୍-ପୁରୁଷାନ୍-ପଶୁଂଶ୍ଚ ॥୬॥

=====

(୩୨୯) ଋଷିଃ - ଅଦ୍ଭାଲକ | ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୧, ୩), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୪-୬),
ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଷ୍ଠଦା ଉପରିଷ୍ଠାଦ୍ ଦୈବୀ ବୃହତୀ କକୁଭ୍ ଅତୀ ଗର୍ଭା ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୭),
ଉପରିଷ୍ଠାଦ୍ ବୃହତୀ (୮) | ଦେବତା - ଶିତିପାଦବିଃ (୧-୬), କାମଃ (୭), ଭୂମିଃ (୮)

=====

ଯଦ୍ରାଜାନୋ ବିଭଜନ୍ତ ଇଷ୍ଟାପୂର୍ତ୍ତସ୍ୟ ଷୋଡଶଂ ଯମସ୍ୟାମୀ ସଭାସଦଃ |

ଅବିସ୍ତସ୍ନାତ୍-ପ୍ର ମୁଞ୍ଚତି ଦତ୍ତଃ ଶିତିପାୟା ||୧||

ସର୍ବାନ୍-କାମାନ୍-ପୂରୟତ୍ୟାଭବନ୍-ପ୍ରଭବନ୍-ଭବନ୍ |

ଆକୃତିପ୍ରୋଽବିର୍ଦ୍ଧତଃ ଶିତିପାନ୍ନୋପ ଦସ୍ୟତି ||୨||

ୟୋ ଦଦାତି ଶିତିପାଦମବିଂ ଲୋକେନ ସଂମିତମ୍ |

ସ ନାକମଭ୍ୟାରୋହତି ଯତ୍ର ଶୁକ୍ଳୋ ନ କ୍ରିୟତେ ଅବଲେନ ବଲୀୟସେ ||୩||

ପଞ୍ଚାପୂର୍ବଂ ଶିତିପାଦମବିଂ ଲୋକେନ ସଂମିତମ୍ |

ପ୍ରଦାତୋପ ଜୀବତି ପିତୃଋଣାଂ ଲୋକେଽକ୍ଷିତମ୍ ||୪||

ପଞ୍ଚାପୂର୍ବଂ ଶିତିପାଦମବିଂ ଲୋକେନ ସଂମିତମ୍ |

ପ୍ରଦାତୋପ ଜୀବତି ସୂର୍ଯ୍ୟାମାସୟୋରକ୍ଷିତମ୍ ||୫||

ଇରେବ ନୋପ ଦସ୍ୟତି ସମୁଦ୍ର ଇବ ପୟୋ ମହତ୍ |

ଦେବୌ ସବାସିନାବିବ ଶିତିପାନ୍ନୋପ ଦସ୍ୟତି ||୬||

କ ଇଦଂ କସ୍ତା ଅଦାହ୍ନାମଃ କାମାୟଦାତ୍ |

କାମୋ ଦାତା କାମଃ ପ୍ରତିଗ୍ରହୀତା କାମଃ ସମୁଦ୍ରମା ବିବେଶ |

କାମେନ ତ୍ୱା ପ୍ରତି ଗୃହ୍ଣାମି କାମୈତତ୍ତେ ||୭||

ଭୂମିଷ୍ଠା ପ୍ରତି ଗୃହ୍ଣାତ୍ତୁନ୍ତରିକ୍ଷମିଦଂ ମହତ୍ |

ମାହଂ ପ୍ରାଣେନ ମାତୁନା ମା ପ୍ରଜୟା ପ୍ରତିଗୃହ୍ୟା ବି ରାଧିଷି ||୮||

=====

(୩୩୦) ରକ୍ଷିଃ - ଅଧର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୪), ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୫), ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି
(୬), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୭) । ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ରମା ସାମନସ୍ୟାଂ (୧-୭)

=====

ସହୃଦୟଂ ସାମନସ୍ୟାମବିଦ୍ୱେଷଂ କୃଣୋମି ବଃ ।

ଅନ୍ୟୋ ଅନ୍ୟମଭି ହର୍ଷତ ବସ୍ରଂ ଜାତମିବାୟା ॥୧॥

ଅନୁବ୍ରତଃ ପିତୁଃ ପୁତ୍ରୋ ମାତ୍ରା ଭବତୁ ସଂମନାଃ ।

ଜାୟା ପତ୍ୟୋ ମଧୁମତୀଂ ବାତଂ ବଦତୁ ଶକ୍ତିବାମ୍ ॥୨॥

ମା ଭ୍ରାତା ଭ୍ରାତରଂ ଦ୍ୱିକ୍ଷନ୍-ମା ସ୍ୱସାରମୁତ ସ୍ୱସା ।

ସମ୍ୟଞ୍ଜଃ ସବ୍ରତା ଭୂତ୍ୱା ବାତଂ ବଦତ ଭଦ୍ରୟା ॥୩॥

ୟେନ ଦେବା ନ ବିୟୁକ୍ତି ନୋ ତ ବିଦ୍ୱିଷତେ ମିଥଃ ।

ତକ୍ତୁଶ୍ଳୋ ବ୍ରହ୍ମ ବୋ ଗୃହେ ସଂଜ୍ଞାନଂ ପୁରୁଷେଭ୍ୟଃ ॥୪॥

ଜ୍ୟାୟସ୍ୱତ୍ୱଶ୍ଚିତିନୋ ମା ବି ଯୈଷ୍ଠ ସଂରାଧୟନ୍ତଃ ସଧୁରାଶ୍ଚରନ୍ତଃ ।

ଅନ୍ୟୋ ଅନ୍ୟସ୍ତୈ ବଲ୍-ଗୁ ବଦନ୍ତ ଏତ ସପ୍ରୀତୀନାନ୍ତଃ ସଂମନସସ୍ତ୍ର-ଶୋମି ॥୫॥

ସମାନୀ ପ୍ରପା ସହ ବୋଽନ୍ନଭାଗଃ ସମାନେ ଯୋକ୍-ତ୍ରେ ସହ ବୋ ଯୁନକ୍ତି ।

ସମ୍ୟଞ୍ଜୋଽଗ୍ନିଂ ସପର୍ଯ୍ୟତାରା ନାଭିମିବାଭିତଃ ॥୬॥

ସପ୍ରୀତୀନାନ୍ତଃ ସଂମନସସ୍ତ୍ରଶୋମ୍ୟେକଶୁଷ୍ଟୀନ୍ନୁସଂବନନେନ ସର୍ବାନ୍ ।

ଦେବା ଇବାମୃତଂ ରକ୍ଷମାଶାଃ ସାୟଂପ୍ରାତଃ ସୌମନସୋ ବୋ ଅସ୍ତୁ ॥୭॥

=====

(୩୩୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩, ୬-୧୧), ଭୁବିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪), ବିରାଟ୍
ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୫) । ଦେବତା - ପାପୁହା ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ଚ (୧-୧୧)

=====

ବି ଦେବା ଜରସାବୃତନ୍ତି ତ୍ୱମଗ୍ନେ ଅରାତ୍ୟା ।

ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପୁନା ବି ଯକ୍ଷେଣ ସମାୟୁଷା ॥୧॥

ବ୍ୟାର୍ତ୍ୟା ପବମାନୋ ବି ଶକ୍ରଃ ପାପକୃତ୍ୟୟା ।

ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପୁନା ବି ଯକ୍ଷେଣ ସମାୟୁଷା ॥୨॥

ବି ଗ୍ରାମ୍ୟାଃ ପଶବ ଆରଣ୍ୟୌର୍ବ୍ୟାପସ୍ତୃଷ୍ଟୟାସରନ୍ ।

ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପୁନା ବି ଯକ୍ଷେଣ ସମାୟୁଷା ॥୩॥

ବୀ ମେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଇତୋ ବି ପଦ୍ମାନୋ ଦିଶଂଦିଶମ୍ ।

ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପୁନା ବି ଯକ୍ଷେଣ ସମାୟୁଷା ॥୪॥

ତ୍ୱଷ୍ଟା ଦୁହିତ୍ରେ ବହତୁଂ ଯୁନକ୍ତୀତୀଦଂ ବିଶ୍ୱଂ ଭୁବନଂ ବି ଯାତି ।

ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପୁନା ବି ଯକ୍ଷେଣ ସମାୟୁଷା ॥୫॥

ଅଗ୍ନିଃ ପ୍ରାଣାନ୍ତ୍ରସଂ ଦଧାତି ଚନ୍ଦ୍ରଃ ପ୍ରାଣେନ ସଂହିତଃ ।

ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପୁନା ବି ଯକ୍ଷେଣ ସମାୟୁଷା ॥୬॥

ପ୍ରାଣେନ ବିଶ୍ୱତୋବାୟଂ ଦେବାଃ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ସମୈରୟନ୍ ।

ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପୁନା ବି ଯକ୍ଷେଣ ସମାୟୁଷା ॥୭॥

ଆୟୁଷ୍ଟତାମାୟୁଷ୍ଟତାଂ ପ୍ରାଣେନ ଜୀବ ମା ମୃଥାଃ ।

ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପୁନା ବି ଯକ୍ଷେଣ ସମାୟୁଷା ॥୮॥

ପ୍ରାଣେନ ପ୍ରାଣତାଂ ପ୍ରାଣେହିବ ଭବ ମା ମୃଥାଃ ।
ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପୁନା ବି ଯୁକ୍ଷେଣ ସମାୟୁଷା ॥୯॥

ଭଦ୍ରାୟୁଷା ସମାୟୁଷୋଦୋଷଧୀନାଂ ରସେନ ।
ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପୁନା ବି ଯୁକ୍ଷେଣ ସମାୟୁଷା ॥୧୦॥

ଆ ପର୍ଜନ୍ୟସ୍ୟ ବୃକ୍ଷୋଦସ୍ଥାମାମୃତା ବୟମ୍ ।
ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପୁନା ବି ଯୁକ୍ଷେଣ ସମାୟୁଷା ॥୧୧॥

॥ ଇତି ଷଷ୍ଠୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଇତି ଷଷ୍ଠଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟଂ କାଣ୍ଡମ୍ ସମାପ୍ତମ୍ ॥

ଅଧର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ଚତୁର୍ଥ କାଣ୍ଡ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ଚତୁର୍ଥଂ କାଣ୍ଡମ୍]

॥ ଅଥ ସପ୍ତମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଅଥ ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

(୪।୧) ଋଷିଃ - ବେନ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧, ୩-୪, ୬-୭), ଭୁବିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨, ୫) ।

ଦେବତା - ବୃହସ୍ପତିଃ, ଆଦିତ୍ୟ ବା (୧-୧୧)

ବ୍ରହ୍ମ ଜଜ୍ଞାନଂ ପ୍ରଥମଂ ପୁରସ୍ତାଦ୍ଧି ସୀମତଃ ସୁରୁତୋ ବେନ ଆବଃ ।

ସ ବୁଧ୍ୟା ଉପମା ଅସ୍ୟ ବିଷ୍ଣାଃ ସତଶ୍ଚ ଯୋନିମସତଶ୍ଚ ବି ବଃ ॥୧॥

ଇୟଂ ପିତ୍ର୍ୟା ରାଷ୍ଟ୍ରୋଦ୍ଭବେ ପ୍ରଥମାୟ ଜନୁଷେ ଭୁବନେଷ୍ଟାଃ ।

ତସ୍ମା ଏତଂ ସୁରୁତଂ ହ୍ୱାରମହ୍ୟଂ ଘର୍ମଂ ଶ୍ରୀଶନ୍ତୁ ପ୍ରଥମାୟ ଧାସ୍ୟବେ ॥୨॥

ପ୍ର ଯୋ ଜଜ୍ଞେ ବିଦ୍ୱାନସ୍ୟ ବନ୍ଧୁର୍ବିଶ୍ୱା ଦେବାନାଂ ଜନିମା ବିବକ୍ତି ।

ବ୍ରହ୍ମ ବ୍ରହ୍ମଣ ଉଦ୍ଭଭାର ମଧ୍ୟାନ୍ନିତୈରୁଚ୍ଚୈଃ ସ୍ୱଧା ଅଭି ପ୍ର ତସ୍ମୈ ॥୩॥

ସ ହି ଦିବଃ ସ ପୃଥିବ୍ୟା ଋତସ୍ତା ମହୀ କ୍ଷେମଂ ରୋଦସୀ ଅସ୍ମଭାୟତ୍ ।

ମହାନୁହୀ ଅସ୍ମଭାୟଦ୍ଧି ଜାତୋ ଦ୍ୟାଂ ସଦ୍ମ ପାର୍ଯ୍ୟବଂ ଚ ରଜଃ ॥୪॥

ସ ଭୁଧ୍ୟାଦାଷ୍ଟ ଜନୁଷୋଽଭ୍ୟଗ୍ରଂ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦେବତା ତସ୍ୟ ସମ୍ରାଟ୍ ।

ଅହର୍ଯଜ୍ଞକ୍ରଂ ଜ୍ୟୋତିଷୋ ଜନିଷ୍ଟାଥ ଦ୍ୟୁମନ୍ତୋ ବି ବସନ୍ତୁ ବିପ୍ରାଃ ॥୫॥

ନୂନଂ ତଦସ୍ୟ କାବ୍ୟୋ ହିନୋତି ମହୋ ଦେବସ୍ୟ ପୂର୍ବ୍ୟସ୍ୟ ଧାମ ।

ଏଷ ଜଜ୍ଞେ ବହୁଭିଃ ସାକମିତ୍ୱା ପୂର୍ବେ ଅର୍ଥେ ବିଷିତେ ସସନ୍ତୁ ॥୬॥

ଘୋରଧର୍ମାଣଂ ପିତରଂ ଦେବବନ୍ଧୁଂ ବୃହସ୍ପତିଂ ନମସାବ ଚ ଗଚ୍ଛାତ୍ ।
ତ୍ୱଂ ବିଶ୍ୱେଷାଂ ଜନିତା ଯଥାସଃ କବିର୍ଦେବୋ ନ ଦଭାୟସ୍ତ୍ରଧାବାନ୍ ॥୭॥

=====

(୪୨) ଋଷିଃ - ବେନ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୫, ୭), ପୁର ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୭),
ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ଜଗତୀ । ଦେବତା - ଆତ୍ମା (୧-୮)

=====

ୟ ଆତ୍ମଦା ବଲଦା ଯସ୍ୟ ବିଶ୍ୱ ଉପାସତେ ପ୍ରଶିଷଂ ଯସ୍ୟ ଦେବାଃ ।
ଘୋରସ୍ୟେଶେ ଦ୍ୱିପଦୋ ଯଶ୍ଚତୁଷ୍ପଦଃ କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱେ ଦେବାୟ ହବିଷା ବିଧେମ ॥୧॥

ୟଃ ପ୍ରାଣତୋ ନିମିଷତୋ ମହିତ୍ୱୈକୋ ରାଜା ଜଗତୋ ବଭୂବ ।
ୟସ୍ୟ ଛାୟାମୃତଂ ଯସ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁଃ କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱେ ଦେବାୟ ହବିଷା ବିଧେମ ॥୨॥

ୟଂ କ୍ରନ୍ଦସୀ ଅବତଶ୍ଚସ୍ମଭାନେ ଭିୟସାନେ ରୋଦସୀ ଅହୁୟେଥାମ୍ ।
ୟସ୍ୟାସୌ ପତ୍ନା ରଜସୋ ବିମାନଃ କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱେ ଦେବାୟ ହବିଷା ବିଧେମ ॥୩॥

ୟସ୍ୟ ଦୈତ୍ୟୌର୍ବୀ ପୃଥିବୀ ଚ ମହୀ ଯସ୍ୟାଦ ଉର୍ବନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ।
ୟସ୍ୟାସୌ ସୁରୋ ବିତତୋ ମହିତ୍ୱା କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱେ ଦେବାୟ ହବିଷା ବିଧେମ ॥୪॥

ୟସ୍ୟ ବିଶ୍ୱେ ହିମବନ୍ତୋ ମହିତ୍ୱା ସମୁଦ୍ରେ ଯସ୍ୟ ରସାମିଦାବୁଃ ।
ଇମାଶ୍ଚ ପ୍ରତିଶୋ ଯସ୍ୟ ବାହୁ କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱେ ଦେବାୟ ହବିଷା ବିଧେମ ॥୫॥

ଆପୋ ଅଗ୍ନେ ବିଶ୍ୱମାବନ୍-ଗର୍ଭଂ ଦଧାନା ଅମୃତା ଋତଜ୍ଞାଃ ।
ୟାସୁ ଦେବୀଷ୍ପତି ଦେବ ଆସୀକ୍ଷୁର୍ତ୍ତ୍ୱେ ଦେବାୟ ହବିଷା ବିଧେମ ॥୬॥

ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଃ ସମବର୍ତ୍ତତାଗ୍ନେ ଭୂତସ୍ୟ ଜାତଃ ପତିରେକ ଆସୀତ୍ ।
ସ ଦାଧାର ପୃଥିବୀମୁତ ଦ୍ୟାଂ କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱେ ଦେବାୟ ହବିଷା ବିଧେମ ॥୭॥

ଆପୋ ବସ୍ତ୍ରଂ ଜନୟନ୍ତୀର୍ଗର୍ଭମଗ୍ରେ ସମୈରୟନ୍ ।

ତସ୍ୟୋତ ଜାୟମାନସ୍ୟୋଲ୍-ବ ଆସୀଦ୍ଭିରଣ୍ୟୟଃ କସ୍ତୈ ଦେବାୟ ହବିଷା ବିଧେମ ॥୮॥

(୪୩) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୪-୬), ଗାୟତ୍ରୀ (୩),

କକୁଭ୍ ଅତୀ ଗର୍ଭା ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବୃହତୀ । ଦେବତା - ରୁଦ୍ରଃ ବ୍ୟାଘ୍ରଃ ବା (୧-୬)

ଉଦିତସ୍ତସ୍ମେ ଅକ୍ରମନ୍-ବ୍ୟାଘ୍ରଃ ପୁରୁଷୋ ବୃକଃ ।

ହିରୁଗ୍ଧି ଯୁକ୍ତି ସିନ୍ଧବୋ ହିରୁଗ୍-ଦେବୋ ବନୟତିହିରୁଡ୍-ନମନ୍ତ ଶତ୍ରବଃ ॥୧॥

ପରେଶୈତୁ ପଥା ବୃକଃ ପରମେଶୋତ ତସ୍ମରଃ ।

ପରେଣ ଦତ୍ତତୀ ରଞ୍ଜୁଃ ପରେଶାଘାୟୁରର୍ଷତୁ ॥୨॥

ଅକ୍ଷୌଠି ତ ତେ ମୁଖଂ ତ ତେ ବ୍ୟାଘ୍ର ଜନ୍ମୟାମସି ।

ଆସୁର୍ବାନ୍-ବିଂଶତିଂ ନଖାନ୍ ॥୩॥

ବ୍ୟାଘ୍ରଂ ଦତ୍ତତାଂ ବୟଂ ପ୍ରଥମଂ ଜନ୍ମୟାମସି ।

ଆଦୁ ଷ୍ଟେନମଥୋ ଅହିଂ ଯାତୁଧାନମଥୋ ବୃକମ୍ ॥୪॥

ସ୍ତୋ ଅଦ୍ୟ ସ୍ତେନ ଆୟତି ସ ସଂପିଷ୍ଟୋ ଅପାୟତି ।

ପଥାମପଧ୍ଵଂସେନୈଦ୍ଵିସ୍ତୋ ବଜ୍ରେଣ ହନ୍ତ ତମ୍ ॥୫॥

ମୂର୍ଖା ମୃଗସ୍ୟ ଦନ୍ତା ଅପିଶୀର୍ଣ୍ଣା ଉ ପୃଷ୍ଠୟଃ ।

ନିମ୍ନୁକ୍ତେ ଗୋଧା ଭବତୁ ନୀଚାୟୁକ୍ତଶୟୁର୍ମୃଗଃ ॥୬॥

ୟସ୍ତଂୟମୋ ନ ବି ଯମୋ ବି ଯମୋ ଯନ୍ନ ସଂୟମଃ ।

ଇନ୍ଦ୍ରଜାଃ ସୋମଜା ଆଥର୍ବଣମସି ବ୍ୟାଘ୍ରଜନ୍ମନମ୍ ॥୭॥

=====

(୪୪) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩, ୫, ୮), ଭୁବିକ୍ ପୁର ଭଷ୍ମିକ୍ (୪), ଭୁବିକ୍
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୨) । ଦେବତା - ବନସ୍ପତି (୧-୮)

=====

ୟାଂ ତ୍ବା ଗନ୍ଧର୍ବୋ ଅଞ୍ଜନଦ୍ବରୁଣାୟ ମୃତଭ୍ରଜେ ।
ତାଂ ତ୍ବା ବୟଂ ଖନାମସ୍ୟୋଷଧିଂ ଶେପହର୍ଷଣୀମ୍ ॥୧॥

ଭଦ୍ରୁଷା ଭଦ୍ରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଭଦିଦଂ ମାମକଂ ବଚଃ ।
ଭଦେଜତୁ ପ୍ରଜାପତିର୍ବୃଷା ଶୁଷ୍ମେଣ ବାଜିନା ॥୨॥

ୟଥା ସ୍ଥୁ ତେ ବିରୋହତୋଽଭିତପ୍ତମିବାନତି ।
ତତସ୍ତେ ଶୁଷ୍ମବଞ୍ଚରମିୟଂ କୃଣୋତ୍ତୋଷଧିଃ ॥୩॥

ଭଞ୍ଜୁଷ୍ମୈଷଧୀନାଂ ସାରା ଋଷଭାଣାମ୍ ।
ସଂ ପୁଂସାମିନ୍ଦ୍ର ବୃଷ୍ଟ୍ୟମସ୍ମିନ୍ନେହି ତନୁବଶିନ୍ ॥୪॥

ଅପାଂ ରସଃ ପ୍ରଥମଜୋଽଥୋ ବନସ୍ପତୀନାମ୍ ।
ଭତ ସୋମସ୍ୟ ଭ୍ରାତାସୁ୍ୟତାର୍ଗମସି ବୃଷ୍ଟ୍ୟମ୍ ॥୫॥

ଅଦ୍ୟାଗ୍ନେ ଅଦ୍ୟ ସବିତରଦ୍ୟ ଦେବି ସରସ୍ବତି ।
ଅଦ୍ୟାସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତେ ଧନୁରିବା ତାନୟା ପସଃ ॥୬॥

ଆହଂ ତନୋମି ତେ ପସୋ ଅଧି ଜ୍ୟାମିବ ଧନୁନି ।
କ୍ରମସ୍ପର୍ଶ ଇବ ରୋହିତମନବଗ୍ଲାୟତା ସଦା ॥୭॥

ଅଶ୍ବସ୍ୟାଶ୍ବତରସ୍ୟାଜସ୍ୟ ପେତୃସ୍ୟ ତ ।
ଅଥ ଋଷଭସ୍ୟ ଯେ ବାଜାସ୍ତାନସ୍ମିନ୍ନେହି ତନୁବଶିନ୍ ॥୮॥

(୪୫) ରକ୍ଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩-୭), ଭୁବିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨),
ପୁରସ୍ତାଦ୍ ଜ୍ୟୋତି ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୭) । ଦେବତା - ବୃଷଭଃ ସ୍ୱପନ ଚ (୧-୭)

ସହସ୍ରଶୃଙ୍ଗୋ ବୃଷଭୋ ଯଃ ସମୁଦ୍ରାଦୁଦାତରତ୍ ।
ତେନା ସହସ୍ୟେନା ବୟଂ ନି ଜନାନ୍ସ୍ୱାପୟାମସି ॥୧॥

ନ ଭୂମିଂ ବାତୋ ଅତି ବାତି ନାତି ପଶ୍ୟତି କଶ୍ଚନ ।
ତ୍ରିୟଶ୍ଚ ସର୍ବାଃ ସ୍ୱାପୟ ଶୂନଶ୍ଚେନ୍ଦ୍ରସଖା ଚରନ୍ ॥୨॥

ପ୍ରୋଷ୍ଠେଶୟାସ୍ତଲ୍ଲେଶୟା ନାରୀୟା ବହ୍ୟଶୀବରୀଃ ।
ତ୍ରିୟୋ ଯାଃ ପୁଣ୍ୟଗନ୍ଧୟାଃ ସର୍ବାଃ ସ୍ୱାପୟାମସି ॥୩॥

ଏଜଦେଜଦଜଗ୍ରତଂ ଚକ୍ଷୁଃ ପ୍ରାଣମଜଗ୍ରତମ୍ ।
ଅଜ୍ଞାନ୍ୟଜଗ୍ରତଂ ସର୍ବା ରାତ୍ରୀଶାମତିଶର୍ବରେ ॥୪॥

ୟ ଆସ୍ତେ ଯଶ୍ଚରତି ଯଶ୍ଚ ତିଷ୍ଠନ୍ତିପଶ୍ୟତି ।
ତେଷାଂ ସଂ ଦଧ୍ନୋ ଅକ୍ଷୀଣି ଯଥେଦଂ ହର୍ମ୍ୟଂ ତଥା ॥୫॥

ସ୍ୱପ୍ନ ମାତା ସ୍ୱପ୍ନ ପିତା ସ୍ୱପ୍ନ ଶ୍ୱା ସ୍ୱପ୍ନ ବିଶ୍ୱତିଃ ।
ସ୍ୱପନ୍ନସ୍ୟୈ ଜ୍ଞାତୟଃ ସ୍ୱପ୍ନୟମତିତୋ ଜନଃ ॥୬॥

ସ୍ୱପ୍ନ ସ୍ୱପ୍ନାଭିକରଣେନ ସର୍ବଂ ନି ସ୍ୱାପୟା ଜନମ୍ ।
ଓହ୍ନୟମନ୍ୟାନ୍ସ୍ୱାପୟାବ୍ୟୁଷଂ ଜାଗୃତାଦହମିନ୍ଦ୍ର ଇବାରିଷ୍ଟୋ ଅକ୍ଷିତଃ ॥୭॥

॥ ଇତି ପ୍ରଥମୋଽବସ୍ଥାବିତଃ ॥

=====

(୪୭) ଋଷିଃ - ଗରୁଡ୍ମାନ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୮) | ଦେବତା - ଚକ୍ରକଃ ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ଚ (୧-୮)

=====

ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଜଞ୍ଜେ ପ୍ରଥମୋ ଦଶଶୀର୍ଷୋ ଦଶାସ୍ୟଃ |

ସ ସୋମଂ ପ୍ରଥମଃ ପପୌ ସ ଚକାରାରସଂ ବିଷମ୍ ||୧||

ୟାବତୀ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ବରିମ୍ଣା ଯାବତ୍ସପ୍ତ ସିନ୍ଧବୋ ବିତଷ୍ଠିରେ |

ବାଚଂ ବିଷସ୍ୟ ଦୂଷଣୀଂ ତାମିତୋ ନିରବାଦିଷମ୍ ||୨||

ସୁପର୍ଣ୍ଣସ୍ତା ଗରୁଡ୍ମାନ୍ୱିଷ ପ୍ରଥମମାବୟତ୍ |

ନାମୀମଦୋ ନାରୁରୁପ ଉତାସ୍ତା ଅଭବଃ ପିତୁଃ ||୩||

ୟସ୍ତ ଆସ୍ୟପୂଜାଞ୍ଜୁରିର୍ବକ୍ରାଜିଦପି ଧନ୍ୱନଃ |

ଅପସ୍ମନ୍ୱସ୍ୟ ଶଲ୍ୟାନ୍ନିରବୋଚମହଂ ବିଷମ୍ ||୪||

ଶଲ୍ୟାନ୍ୱିଷଂ ନିରବୋଚଂ ପ୍ରାଞ୍ଜିନାଦୁତ ପର୍ଣ୍ଣଧେଃ |

ଅପାଷ୍ଟାଞ୍ଜୁଞ୍ଜୁଲ୍ଲାନିରବୋଚମହଂ ବିଷମ୍ ||୫||

ଅରସସ୍ତ ଇଷୋ ଶଲ୍ୟୋଽଥୋ ତେ ଅରସଂ ବିଷମ୍ |

ଉତାରସସ୍ୟ ବୃକ୍ଷସ୍ୟ ଧନୁଷ୍ଠେ ଅରସାରସମ୍ ||୬||

ୟେ ଅପୀଷନ୍ୟେ ଅଦିହନ୍ୟ ଆସ୍ୟନ୍ୟେ ଅବାସ୍ତଜନ୍ |

ସର୍ବେ ତେ ବଧ୍ନୟଃ କୃତା ବଧ୍ନିର୍ବିଷଗିରିଃ କୃତଃ ||୭||

ବଧ୍ନୟସ୍ତେ ଖନିତାରୋ ବଧ୍ନିସ୍ତମସ୍ୟୋଷଧେ |

ବଧ୍ନିଃ ସ ପର୍ବତୋ ଗିରିର୍ଯତୋ ଜାତମିଦଂ ବିଷମ୍ ||୮||

=====

(୪୭) ଋଷିଃ - ଗରୁଡ୍ମାନ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩, ୫-୭), ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪) ।
ଦେବତା - ବନସ୍ତୁତି (୧-୭)

=====

ବାରିଦଂ ବାରୟାତୈ ବରଣାବତ୍ୟାମଧି ।
ତତ୍ରାମୃତସ୍ୟାସିକ୍ତଂ ତେନା ତେ ବାରୟେ ବିଷମ୍ ॥୧॥

ଅରସଂ ପ୍ରାଚ୍ୟଂ ବିଷମରସଂ ଯଦୁଦୀଚ୍ୟମ୍ ।
ଅଥେଦମଧରାଚ୍ୟଂ କରମ୍ବେଣ ବି କଳ୍ପତେ ॥୨॥

କରମ୍ଭଂ କୃତ୍ବା ତିର୍ଯ୍ୟଂ ପୀବୟାକମୁଦାରଥମ୍ ।
ସୁଧା କିଲ ତ୍ବା ଦୁଷ୍ଟନୋ ଜକ୍ଷିବାହ୍ନସ ନ ରୁରୁପଃ ॥୩॥

ବି ତେ ମଦଂ ମଦାବତି ଶରମିବ ପାତୟାମସି ।
ପ୍ର ତ୍ବା ଚରୁମିବ ଯେଷକ୍ତଂ ବଚସା ସ୍ଥାପୟାମସି ॥୪॥

ପରି ଗ୍ରାମମିବାଚିତଂ ବଚସା ସ୍ଥାପୟାମସି ।
ତିଷ୍ଠା ବୃକ୍ଷ ଇବ ସ୍ଥାମ୍ନ୍ୟତ୍ରିଷାତେ ନ ରୁରୁପଃ ॥୫॥

ପବସ୍ତୈସ୍ତ୍ବା ପର୍ଯ୍ୟକ୍ରୀଣନ୍ ଦୁର୍ଗେଭିରଜିନୈରୁତ ।
ପ୍ରକ୍ରୀରସି ତ୍ବମୋଷଧ୍ୟେତ୍ରିଷାତେ ନ ରୁରୁପଃ ॥୬॥

ଅନାପ୍ତା ଯେ ବଃ ପ୍ରଥମା ଯାନି କର୍ମାଣି ଚକ୍ରିରେ ।
ବୀରାନୋ ଅତ୍ର ମା ଦଭକ୍ତଦ୍ୱ ଏତତ୍-ପୁରୋ ଦଧେ ॥୭॥

(୪୮) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୨), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୪, ୬),
ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩), ବିରାଟ୍ ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୫) । ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ରମା ଆପଃ ଚ (୧-୭)

ଭୂତୋ ଭୂତେଷୁ ପୟ ଆ ଦଧାତି ସ ଭୂତାନାମଧିପତିର୍ଭୂବ ।
ତସ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁଶ୍ଚରତି ରାଜସୂୟଂ ସ ରାଜା ରାଜ୍ୟମନୁ ମନ୍ୟତାମିଦମ୍ ॥୧॥

ଅଭି ପ୍ରେହି ମାପ ବେନ ଉଗ୍ରଶ୍ରେଷ୍ଠା ସପତ୍ନହା ।
ଆ ତିଷ୍ଠ ମିତ୍ରବର୍ଧନ ତୁଭ୍ୟଂ ଦେବା ଅଧି ବ୍ରୁବନ୍ ॥୨॥

ଆତିଷ୍ଠନ୍ତଂ ପରି ବିଶ୍ଵେ ଅଭୂଷଂ କ୍ରିୟଂ ବସାନଶ୍ଚରତି ସ୍ଵରୋଚିଃ ।
ମହତ୍ତଦ୍ଭୂଷ୍ଟୋ ଅସୁରସ୍ୟ ନାମା ବିଶ୍ଵରୂପୋ ଅମୃତାନି ତସ୍ମୈ ॥୩॥

ବ୍ୟାଘ୍ରୋ ଅଧି ବୈୟାଘ୍ନେ ବି କ୍ରମସ୍ତ ଦିଶୋ ମହୀଃ ।
ବିଶସ୍ତା ସର୍ବା ବାଞ୍ଛନ୍ତାପୋ ଦିବ୍ୟାଃ ପୟସ୍ଵତୀଃ ॥୪॥

ୟା ଆପୋ ଦିବ୍ୟାଃ ପୟସା ମଦନ୍ତ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷ ଉତ ବା ପୃଥିବ୍ୟାମ୍ ।
ତାସାଂ ତ୍ଵା ସର୍ବାସାମପାମତି ଶିଞ୍ଜାମି ବର୍ଚସା ॥୫॥

ଅଭି ତ୍ଵା ବର୍ଚସାସିଚନ୍ନାପୋ ଦିବ୍ୟାଃ ପୟସ୍ଵତୀହି ।
ୟଥାସୋ ମିତ୍ରବର୍ଧନସ୍ତଥା ତ୍ଵା ସବିତା କରତ୍ ॥୬॥

ଏନା ବ୍ୟାଘ୍ରଂ ପରିଷସ୍ତଜାନାଃ ସିଂହଂ ହିନ୍ଦୁକ୍ତି ମହତେ ସୌଭଗାୟ ।
ସମୁଦ୍ରଂ ନ ସୁଭୁବସ୍ତସ୍ମିବାଂସଂ ମର୍ମୃଜ୍ୟନ୍ତେ ଦ୍ଵୀପିନମଦ୍ଭୁକ୍ତଃ ॥୭॥

=====

(୪୮) ରକ୍ଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୪-୧୦), କକୁଭ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୩) ।
ଦେବତା - ତ୍ରେକାକୁଦାଞ୍ଜନଂ (୧-୭)

=====

ଏହି ଜୀବଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାଣଂ ପର୍ବତସ୍ୟାସ୍ୟକ୍ଷ୍ୟମ୍ ।

ବିଶ୍ୱେତିର୍ଦେବୈର୍ଦତ୍ତଂ ପରିପିର୍ଜୀବନାୟ କମ୍ ॥୧॥

ପରିପାଣଂ ପୁରୁଷାଣାଂ ପରିପାଣଂ ଗବାମସି ।

ଅଶ୍ୱାନାମର୍ବତାଂ ପରିପାଣାୟ ତସ୍ମିଷେ ॥୨॥

ଉତାସି ପରିପାଣଂ ଯାତୁଜନ୍ମନମାଞ୍ଜନ ।

ଉତାମୃତସ୍ୟ ତ୍ୱଂ ବେଭ୍ୱାଥୋ ଅସି ଜୀବଭୋଜନମଥୋ ହରିତଭେଷଜମ୍ ॥୩॥

ୟସ୍ୟାଞ୍ଜନ ପ୍ରସର୍ପସ୍ୟଙ୍ଗମଙ୍ଗଂ ପରୁଷ୍ଟରୁଃ ।

ତତୋ ଯୁଷ୍ମଂ ବି ବାଧସ ଉଗ୍ରୋ ମଧ୍ୟମଶୀରିବ ॥୪॥

ନୈନଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ଶପଥୋ ନ କୃତ୍ୟା ନାଭିଶୋଚନମ୍ ।

ନୈନଂ ବିଷ୍ଣୁମଶ୍ୱତେ ଯସ୍ତା ବିଭର୍ତ୍ୟାଞ୍ଜନ ॥୫॥

ଅସନ୍ନନ୍ୟାଦୁଷ୍ପୃନ୍ୟାଦୁଷ୍ପୃତାଛମଲାଦୁତ ।

ଦୁର୍ହାର୍ଦ୍ଦଶ୍ଚକ୍ଷୁଷୋ ଘୋରାଉସ୍ମାନଃ ପାହ୍ୟାଞ୍ଜନ ॥୬॥

ଇଦଂ ବିଦ୍ୱାନାଞ୍ଜନ ସତ୍ୟଂ ବକ୍ଷ୍ୟାମି ନାନୃତମ୍ ।

ସନେୟମଶ୍ୱଂ ଗାମହମାତ୍ମାନଂ ତବ ପୁରୁଷ ॥୭॥

ତ୍ରୟୋ ଦାସା ଆଞ୍ଜନସ୍ୟ ତକ୍ତା ବଲ୍ଲାସ ଆଦହିଃ ।

ବର୍ଷିଷ୍ଠଃ ପର୍ବତାନାଂ ତ୍ରିକକୁନ୍ନାମ ତେ ପିତା ॥୮॥

ଯଦାଞ୍ଜନଂ ତ୍ରେକକୁଦଂ ଜାତଂ ହିମବତସ୍ତ୍ବରି ।
ୟାତୁଂଶ୍ଚ ସର୍ବାଞ୍ଜମ୍ବୟସ୍ତର୍ବାଶ୍ଚ ଯାତୁଧାନଃ ॥୯॥

ୟଦି ବାସି ତ୍ରେକକୁଦଂ ଯଦି ଯାମୁନମୁଚ୍ୟସେ ।
ଉତ୍ତେ ତେ ଉଦ୍ରେ ନାମ୍ନୀ ତାଭ୍ୟାଂ ନଃ ପାହ୍ୟାଞ୍ଜନ ॥୧୦॥

=====

(୪।୧୦) ରକ୍ଷିଃ - ଅଧର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୫) ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୭),
ପଞ୍ଚପଦା ପୁର ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଶକ୍ତରୀ (୭) । ଦେବତା - ଶଙ୍ଖମଣିଃ କୃଶନଃ (୧-୭)

=====

ବାତାଞ୍ଜାତୋ ଅନ୍ତରିକ୍ଷାଦ୍ବିଦ୍ୟୁତୋ ଜ୍ୟୋତିଷସ୍ତ୍ବରି ।
ସ ନୋ ହିରଣ୍ୟଜାଃ ଶଙ୍ଖଃ କୃଶନଃ ପାତୁଂହସଃ ॥୧॥

ୟୋ ଅଗ୍ରତୋ ରୋଚନାନାଂ ସମୁଦ୍ରାଦଧି ଜଞ୍ଜିଷେ ।
ଶଙ୍ଖେନ ହତ୍ବା ରକ୍ଷାଂସ୍ୟତ୍ରିଣୋ ବି ଷହାମହେ ॥୨॥

ଶଙ୍ଖେନାମୀବାମମତିଂ ଶଙ୍ଖେନୋତ ସଦାନୁଃ ।
ଶଙ୍ଖୋ ନୋ ବିଶ୍ୱଭେଷଜଃ କୃଶନଃ ପାତୁଂହସଃ ॥୩॥

ଦିବି ଜାତଃ ସମୁଦ୍ରଜଃ ସିନ୍ଧୁତସ୍ତର୍ଯ୍ୟାତୃତଃ ।
ସ ନୋ ହିରଣ୍ୟଜାଃ ଶଙ୍ଖ ଆୟୁଷ୍ତତରଣୋ ମଣିଃ ॥୪॥

ସମୁଦ୍ରାଞ୍ଜାତୋ ମଣିର୍ବୃତ୍ରାଞ୍ଜାତୋ ଦିବାକରଃ ।
ସୋ ଅସ୍ମାନ୍ନସର୍ବତଃ ପାତୁ ହେତ୍ୟା ଦେବାସୁରେଭ୍ୟଃ ॥୫॥

ହିରଣ୍ୟାନାମେକୋଽସି ସୋମାତ୍ମମଧି ଜଞ୍ଜିଷେ ।
ରଥେ ତ୍ବମସି ଦର୍ଶତ ଇଷ୍ପୟୌ ରୋଚନସ୍ତ୍ବଂ ପ୍ର ଶ ଆୟୁଷି ତାରିଷତ୍ ॥୬॥

ଦେବାନାମସ୍ତ୍ରୀ କୃଷ୍ଣନ୍ଵ ବଭୂବ ତଦାତ୍ମନ୍ତରତ୍ୟୟଃ ।

ତତ୍ତ୍ଵେ ବଧ୍ନାମ୍ୟାୟୁଷେ ବର୍ଚ୍ଚସେ ବଲ୍ଲୀୟା ଦୀର୍ଘାୟୁତ୍ଵାୟ ଶତଶାରଦାୟ କାର୍ଗନ୍ଧସ୍ତାତି ରକ୍ଷତୁ ॥୭॥

॥ ଇତି ଦ୍ଵିତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୪।୧୧) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧, ୪) ଭୂରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩, ୫-୬),
ତ୍ର୍ୟାବସାନା ଷପ୍ପଦା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଗର୍ଭା ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ଜଗତୀ ନିରୂତ୍ ଶକ୍ଵରୀ (୭), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୮-୧୨)
| ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରରୂପୋଽନନ୍ତର୍ଦ୍ଵାନ୍ (୧-୧୨)

=====

ଅନନ୍ତାନ୍ତାଧାର ପୃଥିବୀମୁତ ଦ୍ୟାମନନ୍ତାନ୍ତାଧାରୋର୍ବହ୍ନିଷମ୍ ।

ଅନନ୍ତାନ୍ତାଧାର ପ୍ରତିଶଃ ଷଡୁର୍ବୀରନନ୍ତାନ୍ତାନ୍ତାନ୍ତୁର୍ବୁଦ୍ଧିଂ ଭୁବନମା ବିବେଶ ॥୧॥

ଅନନ୍ତାନିନ୍ଦ୍ରଃ ସ ପଶୁଭ୍ୟୋ ବି ଚକ୍ଷେ ତ୍ରୟାଂ ଛକ୍ରୋ ବି ମିମୀତେ ଅଧୁନଃ ।

ଭୂତଂ ଭବିଷ୍ୟଦ୍-ଭୁବନା ଦୁହାନଃ ସର୍ବା ଦେବାନାଂ ଚରତି ବ୍ରତାନି ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଜାତୋ ମନୁଷ୍ୟେଷ୍ଠତ୍ତର୍ଘର୍ମସ୍ତପ୍ତଶ୍ଚରତି ଶୋଶୁଚାନଃ ।

ସୁପ୍ରଜାଃ ସହସ୍ର ଉଦାରେ ନ ସର୍ଷଦ୍ୟୋ ନାଶ୍ମୀୟାଦନତୁହୋ ବିଜାନନ୍ ॥୩॥

ଅନନ୍ତାନ୍ତୁହେ ସୁକୃତସ୍ୟ ଲୋକ ଐନଂ ପ୍ୟାୟାୟତି ପବମାନଃ ପୁରସ୍ତାତ୍ ।

ପର୍ଜନ୍ୟୋ ଧାରା ମରୁତ ଉଧୋ ଅସ୍ୟ ଯଜ୍ଞଃ ପୟୋ ଦକ୍ଷିଣା ଦୋହୋ ଅସ୍ୟ ॥୪॥

ୟସ୍ୟ ନେଶେ ଯଜ୍ଞପତିର୍ନ ଯଜ୍ଞୋ ନାସ୍ୟ ଦାତେଶେ ନ ପ୍ରତିଗ୍ରହୀତା ।

ୟୋ ବିଶ୍ଵଜିଦ୍ଵିଶ୍ଵତ୍ତ୍ଵିଶ୍ଵକର୍ମା ଘର୍ମଂ ନୋ ବ୍ରୁତ ଯତମଶ୍ଚତୁଷ୍ଟାତ୍ ॥୫॥

ୟେନ ଦେବାଃ ସ୍ଵରାରୁରୁହ୍ନିତ୍ଵା ଶରୀରମମୃତସ୍ୟ ନାଭିମ୍ ।

ତେନ ଗେଷ୍ଠ ସୁକୃତସ୍ୟ ଲୋକଂ ଘର୍ମସ୍ୟ ବ୍ରତେନ ତପସା ଯଶସ୍ୟବଃ ॥୬॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ରୂପେଶାଗ୍ନିର୍ବହେନ ପ୍ରଜାପତିଃ ପରମେଷ୍ଠୀ ବିରାଟ୍ ।
ବିଶ୍ଵାନରେ ଅକ୍ରମତ ବୈଶ୍ଵାନରେ ଅକ୍ରମତାନଦୁହ୍ୟକ୍ରମତ ।
ସୋଽଦୃଂହୟତ ସୋଽଧାରୟତ ॥୭॥

ମଧ୍ୟମେତଦନଦୁହୋ ଯୁତ୍ରିଷ ବହ ଆହିତଃ ।
ଏତାବଦସ୍ୟ ପ୍ରାଚୀନଂ ଯୁବାନ୍ପ୍ରତ୍ୟତ୍ ସମାହିତଃ ॥୮॥

ଘ୍ନୋ ବେଦାନଦୁହୋ ଦୋହାନ୍ସପ୍ତାନୁପଦସ୍ବତଃ ।
ପ୍ରଜାଂ ତ ଲୋକଂ ଚାପ୍ନୋତି ତଥା ସପ୍ତରଷଘ୍ନୋ ବିଦୁଃ ॥୯॥

ପଦ୍-ଭିଃ ସେଦିମବକ୍ରାମନ୍ନିରାଂ ଜଘାଭିରୁତ୍-ଶିଦନ୍ ।
ସ୍ରମେଶାନନ୍ଦ୍ବାନ୍-କୀଲାଲଂ କୀନାଶଶ୍ଵାଭି ଗଚ୍ଛତଃ ॥୧୦॥

ଦ୍ଵାଦଶ ବା ଏତା ରାତ୍ରୀର୍ବ୍ରତ୍ୟା ଆଦୁଃ ପ୍ରଜାପତେଃ ।
ତତ୍ରୋପ ବ୍ରହ୍ମ ଘ୍ନୋ ବେଦ ତଦ୍ଵା ଅନଦୁହୋ ବ୍ରତମ୍ ॥୧୧॥

ଦୁହେ ସାୟଂ ଦୁହେ ପ୍ରାତର୍ଦୁହେ ମଧ୍ୟାଂଦିନଂ ପରି ।
ଦୋହା ଘ୍ନୋ ଅସ୍ୟ ସଂୟନ୍ତି ତାନ୍ନିଦ୍ଵାନୁପଦସ୍ବତଃ ॥୧୨॥

=====

(୪।୧୨) ଋଷିଃ - ଋତୁ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୧) ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୫),

ତ୍ରିପଦା ଯୁବମଧ୍ୟା ଭୂରିକ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୬), ବୃହତୀ (୭) । ଦେବତା - ବନୟତି (୧-୭)

=====

ରୋହଣ୍ୟସି ରୋହଣ୍ୟସ୍ନୁଶ୍ଚିନ୍ନସ୍ୟ ରୋହଣୀ ।
ରୋହୟେଦମରୁକ୍ଷତି ॥୧॥

ୟତ୍ତେ ରିଷ୍ଟଂ ଯତ୍ତେ ଦ୍ୟୁତ୍ତମସ୍ତ୍ରି ପେଷ୍ଟଂ ତ ଆତ୍ମନି ।
ଧାତା ତଦ୍-ଭଦ୍ରୟା ପୁନଃ ସଂ ଦଧପ୍ସରୁଷା ପରୁଃ ॥୨॥

ସଂ ତେ ମଞ୍ଜା ମଞ୍ଜା ଭବତୁ ସମୁ ତେ ପରୁଷା ପରୁଃ ।

ସଂ ତେ ମାଂସସ୍ୟ ବିସ୍ତ୍ରସ୍ତଂ ସମସ୍ତ୍ୟପି ରୋହତୁ ॥୩॥

ମଞ୍ଜା ମଞ୍ଜା ସଂ ଧୀୟତାଂ ଚର୍ମଣା ଚର୍ମ ରୋହତୁ ।

ଅସ୍ତୃକ୍ତେ ଅସ୍ତି ରୋହତୁ ମାଂସଂ ମାଂସେନ ରୋହତୁ ॥୪॥

ଲୋମ ଲୋମ୍ନା ସଂ କଳ୍ପୟା ତ୍ୱତା ସଂ କଳ୍ପୟା ତ୍ୱଚମ୍ ।

ଅସ୍ତୃକ୍ତେ ଅସ୍ତି ରୋହତୁ ଛିନ୍ନଂ ସଂ ଧେହ୍ୟୋଷଧେ ॥୫॥

ସ ଉଷ୍ମିଷ୍ଠ ପ୍ରେହି ପ୍ର ଦ୍ରବ ରଥଃ ସୁଚକ୍ରଃ ସୁପବିଃ ସୁନାଭିଃ ।

ପ୍ରତି ତିଷ୍ଠୋର୍ଧ୍ୱଃ ॥୬॥

ୟଦି କର୍ତ୍ତଂ ପତିତ୍ୱା ସଂଶଗ୍ରେ ଯଦି ବାଶ୍ମା ପ୍ରହୃତୋ ଜଘାନ ।

ରତୁ ରଥସ୍ୟୋବାଜ୍ଞାନି ସଂ ଦଧତୁରୁଷା ପରୁଃ ॥୭॥

=====

(୪।୧୩) ରକ୍ଷିଃ - ଶକ୍ତାତି । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୭) । ଦେବତା - ବିଶ୍ୱେଦେବାଃ (୧-୭)

=====

ଉତ ଦେବା ଅବହିତଂ ଦେବା ଉନ୍ନୟା ପୁନଃ ।

ଉତାଗନ୍ତୁକ୍ଷୁଂ ଦେବା ଦେବା ଜୀବୟା ପୁନଃ ॥୧॥

ଦ୍ୱାବିମୌ ବାତୌ ବାତ ଆ ସିନ୍ଧୋରା ପରାବତଃ ।

ଦକ୍ଷଂ ତେ ଅନ୍ୟ ଆବାତୁ ବ୍ୟନ୍ୟୋ ବାତୁ ଯଦ୍ରପଃ ॥୨॥

ଆ ବାତ ବାହି ଭେଷଜଂ ବି ବାତ ବାହି ଯଦ୍ରପଃ ।

ତ୍ୱଂ ହି ବିଶ୍ୱଭେଷଜ ଦେବାନାଂ ଦୂତ ଇୟସେ ॥୩॥

ତ୍ରାୟନ୍ତାମିମଂ ଦେବାସ୍ତ୍ରାୟନ୍ତାଂ ମରୁତାଂ ଗଣାଃ ।

ତ୍ରାୟନ୍ତାଂ ବିଶ୍ୱା ଭୂତାନି ଯଥାୟମରପା ଅସତ୍ ॥୪॥

ଆ ତ୍ବାଗମଂ ଶଂତାତିଭିରଥୋ ଅରିଷ୍ଟତାତିଭିଃ ।
ଦକ୍ଷଂ ତ ଉଗ୍ରମାଭାରିଷଂ ପରା ଯକ୍ଷ୍ମଂ ସୁବାମି ତେ ॥୫॥

ଅୟଂ ମେ ହସ୍ତୋ ଭଗବାନୟଂ ମେ ଭଗବତ୍ତରଃ ।
ଅୟଂ ମେ ବିଶ୍ୱଭେଷଜୋଽୟଂ ଶିବାଭିମର୍ଶନଃ ॥୬॥

ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ଦଶଶାଖାଭ୍ୟାଂ ଜିହ୍ୱା ବାଚଃ ପୁରୋଗବୀ ।
ଅନାମୟିତୁଭ୍ୟାଂ ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ତାଭ୍ୟାଂ ଦ୍ୱାଭି ମୃଣାମସି ॥୭॥

=====

(୪।୧୪) ରକ୍ଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୫-୭), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୪), ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୩),
ଜଗତୀ (୬, ୯), ପଞ୍ଚପଦା ଅତିଶକ୍ତୀ । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ ଆଜ୍ୟମ୍ (୧-୯)

=====

ଅଜୋ ହ୍ୟଗ୍ନେରଜନିଷ୍ଠ ଶୋକାସ୍ତୋ ଅପଶ୍ୟନ୍ତନିତାରମଗ୍ନେ ।
ତେନ ଦେବା ଦେବତାମଗ୍ର ଆୟକ୍ତେନ ରୋହାନ୍ନୁରୁହୁର୍ମେଧ୍ୟାସଃ ॥୧॥

କ୍ରମଧ୍ୱମଗ୍ନିନା ନାକମୁଖ୍ୟାନ୍ ହସ୍ତେଷୁ ବିଭ୍ରତଃ ।
ଦିବସ୍ତୃଷ୍ଠଂ ସ୍ୱର୍ଗତ୍ୱା ମିଶ୍ରା ଦେବେଭିରାଧୁମ୍ ॥୨॥

ପୃଷ୍ଠାତ୍-ପୃଥିବ୍ୟା ଅହମନ୍ତରିକ୍ଷମାରୁହମନ୍ତରିକ୍ଷାଦିବମାରୁହମ୍ ।
ଦିବୋ ନାକସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠାସ୍ତର୍ଜ୍ୟୋତିରଗାମହମ୍ ॥୩॥

ସ୍ୱର୍ଯକ୍ତୋ ନାପେକ୍ଷନ୍ତ ଆ ଦ୍ୟାଂ ରୋହନ୍ତି ରୋଦସୀ ।
ୟଞ୍ଜଂ ଯେ ବିଶ୍ୱତୋଧାରଂ ସୁବିଦ୍ୱାଂସୋ ବିତେନିରେ ॥୪॥

ଅଗ୍ନେ ପ୍ରେହି ପ୍ରଥମୋ ଦେବତାନାଂ ତକ୍ଷୁର୍ଦେବାନାମୁତ ମାନୁଷାନାମ୍ ।
ଇୟକ୍ଷମାଶା ଭୃଗୁଭିଃ ସଜୋଷାଃ ସ୍ୱର୍ଯକ୍ତଃ ଯଜମାନାଃ ସ୍ୱସ୍ତି ॥୫॥

ଅଜମନନ୍ତ୍ରୀ ପୟସା ଘୃତେନ ଦିବ୍ୟଂ ସୁପର୍ନଂ ପୟସଂ ବୃହତ୍ତମ୍ ।
ତେନ ଗେଷ୍ଠ ସୁକୃତସ୍ୟ ଲୋକଂ ସ୍ୱରାରୋହନ୍ତୋ ଅଭି ନାକମୁତ୍ତମମ୍ ॥୭॥

ପଞ୍ଚୋଦନଂ ପଞ୍ଚଭିରକ୍ଷୁଲିଭିର୍ଦର୍ବୋଽଞ୍ଜର ପଞ୍ଚଧୈତମୋଦନମ୍ ।
ପ୍ରାଚ୍ୟାଂ ଦିଶି ଶିରୋ ଅଜସ୍ୟ ଧେହି ଦକ୍ଷିଣାୟାଂ ଦିଶି ଦକ୍ଷିଣଂ ଧେହି ପାର୍ଶ୍ୱମ୍ ॥୮॥

ପ୍ରତୀଚ୍ୟାଂ ଦିଶି ଭସଦମସ୍ୟ ଧେହୁ୍ୟଉରସ୍ୟାଂ ଦିଶୁ୍ୟଉରଂ ଧେହି ପାର୍ଶ୍ୱମ୍ ।
ଉର୍ଧ୍ୱାୟାଂ ଦିଶ୍ୟଜସ୍ୟାନୁକଂ ଧେହି ଦିଶି ପୁରାୟାଂ ଧେହି ପାଜସ୍ୟମନ୍ତ୍ରରିକ୍ଷେ ମଧ୍ୟତୋ ମଧ୍ୟମସ୍ୟ ॥୯॥

ଶୃତମଜଂ ଶୃତୟା ପ୍ରୋର୍ଣ୍ଣୁହି ତ୍ୱଚା ସର୍ବୈରଞ୍ଜୈଃ ସଂଭୃତଂ ବିଶ୍ୱରୂପମ୍ ।
ସ ଉତ୍ତିଷ୍ଠେତୋ ଅଭି ନାକମୁତ୍ତମଂ ପଦ୍-ଭିଷ୍ଟତୁର୍ଭିଃ ପ୍ରତି ତିଷ୍ଠ ଦିଷ୍ଠୁ ॥୧୦॥

=====

(୪।୧୫) ରକ୍ଷିଃ - ଅଧର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୧-୨, ୫), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩, ୬, ୧୧, ୧୨),
ବିରାଟ୍ ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୪), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୭-୮, ୧୩-୧୪), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୯), ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍
(୧୦), ପଞ୍ଚପଦା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଗର୍ଭା ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୨), ଶଂକୁମତ୍ୟନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୫) । ଦେବତା -
ସର୍ବା ଦିଶଃ (୧), ବୀରୁଧଃ (୨-୩), ମାରୁତପର୍ଜନ୍ୟାଃ (୪), ମରୁତଃ (୫-୯), ଅଗ୍ନିଃ (୧୦),
ସ୍ତନୟିତୁଃ, ପ୍ରଜାପତିଃ (୧୧), ବରୁଣଃ (୧୨), ମଣ୍ଡୁକାଃ ପିତରଶ୍ଚ (୧୩-୧୫), ବାତଃ (୧୬)

=====

ସମୁପ୍ତତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଦିଶୋ ନଭସ୍ପତୀଃ ସମଭ୍ରାଣି ବାତଜୁତାନି ଯନ୍ତୁ ।
ମହରକ୍ଷତସ୍ୟ ନଦତୋ ନଭସ୍ପତୋ ବାଗ୍ରା ଆପଃ ପୃଥିବୀଂ ତର୍ପୟନ୍ତୁ ॥୧॥

ସମୀକ୍ଷୟନ୍ତୁ ତବିଷାଃ ସୁଦାନବୋଽପାଂ ରସା ଓଷଧୀଭିଃ ସଚକ୍ରାମ୍ ।
ବର୍ଷସ୍ୟ ସର୍ଗା ମହୟନ୍ତୁ ଭୂମିଂ ପୃଥଗ୍ଜାୟନ୍ତାମୋଷଧୟ୍ନୋ ବିଶ୍ୱରୂପାଃ ॥୨॥

ସମୀକ୍ଷୟନ୍ତୁ ଗାୟତୋ ନଭାଂସ୍ୟପାଂ ବେଗାସଃ ପୃଥଗ୍ବୁଦ୍ଧିଜକ୍ରାମ୍ ।
ବର୍ଷସ୍ୟ ସର୍ଗା ମହୟନ୍ତୁ ଭୂମିଂ ପୃଥଗ୍ଜାୟନ୍ତାଂ ବୀରୁଧୋ ବିଶ୍ୱରୂପାଃ ॥୩॥

ଗଣାସ୍ତୋପ ଗାୟନ୍ତ ମାରୁତାଃ ପର୍ଜନ୍ୟ ଘୋଷିଣଃ ପୃଥକ୍ ।
ସର୍ଗା ବର୍ଷସ୍ୟ ବର୍ଷତୋ ବର୍ଷନ୍ତ ପୃଥିବୀମନ୍ ॥୪॥

ଉଦୀରୟତ ମରୁତଃ ସମୁଦ୍ରତସ୍ତେଷୋ ଅକୌ ନଭ ଉପାତୟାଥ ।
ମହରଷଭସ୍ୟ ନଦତୋ ନଭସ୍ତତୋ ବାଗ୍ରା ଆପଃ ପୃଥିବୀଂ ତର୍ପୟନ୍ତ ॥୫॥

ଅଭି କ୍ରନ୍ଦ ସ୍ତନୟାଦ୍ୟୋଦଧିଂ ଭୂମିଂ ପର୍ଜନ୍ୟ ପୟସା ସମତ୍-ଭ୍ରି ।
ତ୍ୱୟା ସୃଷ୍ଟଂ ବହୁଲମୈତୁ ବର୍ଷମାଶାରେଷୀ କୃଶଗୁରେତ୍ୱସ୍ତମ୍ ॥୬॥

ସଂ ବୋଽବନ୍ତ ସୁଦାନବ ଉସ୍ରା ଅଜଗରା ଉତ ।
ମରୁଦ୍-ଭିଃ ପ୍ରତ୍ୟତା ମେଘା ବର୍ଷନ୍ତ ପୃଥିବୀମନ୍ ॥୭॥

ଆଶାମାଶାଂ ବି ଦ୍ୟୋତତାଂ ବାତା ବାନ୍ତ ଦିଶୋଦିଶଃ ।
ମରୁଦ୍-ଭିଃ ପ୍ରତ୍ୟତା ମେଘାଃ ସଂ ଯନ୍ତ ପୃଥିବୀମନ୍ ॥୮॥

ଆପୋ ବିଦ୍ୟୁଦଭ୍ରଂ ବର୍ଷଂ ସଂ ବୋଽବନ୍ତ ସୁଦାନବ ଉସ୍ରା ଅଜଗରା ଉତ ।
ମରୁଦ୍-ଭିଃ ପ୍ରତ୍ୟତା ମେଘାଃ ପ୍ରାବନ୍ତ ପୃଥିବୀମନ୍ ॥୯॥

ଅପାମଗ୍ନିସ୍ତନୁଭିଃ ସଂବିଦାନୋ ଯ ଓଷଧୀନାମଧିପା ବଭୂବ ।
ସ ନୋ ବର୍ଷଂ ବନ୍ତୁତାଂ ଜାତବେଦାଃ ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରଜାଭ୍ୟୋ ଅମୃତଂ ଦିବସ୍ତରି ॥୧୦॥

ପ୍ରଜାପତିଃ ସଲିଲାଦା ସମୁଦ୍ରାଦାପ ଇରୟନ୍ତୁଦଧିମର୍ଦୟାତି ।
ପ୍ର ପ୍ୟାୟତାଂ ବୃଷ୍ଣୋ ଅଶ୍ୱସ୍ୟ ରେତୋଽର୍ବାତେତେନ ସ୍ତନୟିତୁନେହି ॥୧୧॥

ଅପୋ ନିଷିଞ୍ଜନ୍ତସୁରଃ ପିତା ନଃ ଶ୍ୱସନ୍ତ ଗର୍ଗରା ଅପାଂ ବରୁଣାବ ନୀଚୀରପଃ ସୃଜ ।
ବଦନ୍ତ ପୃଶ୍ନିବାହବୋ ମଣ୍ଡୁକା ଇରିଣାନୁ ॥୧୨॥

ସଂବସ୍ରବଂ ଶଶୟାନା ବ୍ରାହ୍ମଣା ବ୍ରତଚାରିଣଃ ।
ବାଚଂ ପର୍ଜନ୍ୟଜିହିତାଂ ପ୍ର ମଣ୍ଡୁକା ଅବାଦିଷୁଃ ॥୧୩॥

ଉପପ୍ରବଦ ମଣ୍ଡୁକି ବର୍ଷମା ବଦ ତାହୁରି ।
ମଧ୍ୟେ ହ୍ରଦସ୍ୟ ପୁରସ୍ତ ବିଗୃହ୍ୟ ଚତୁରଃ ପଦଃ ॥୧୪॥

ଖଣ୍ଡାଖାଣ୍ଡ ଖୈମଖାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେ ତହୁରି ।
ବର୍ଷଂ ବନ୍ଧୁଧ୍ଵଂ ପିତରୋ ମରୁତାଂ ମନ ଇଚ୍ଛତ ॥୧୫॥

ମହାନ୍ତଂ କୋଶମୁଦତାଭି ଶିଞ୍ଜି ସବିଦ୍ୟତଂ ଭବତୁ ବାତୁ ବାତଃ ।
ତନ୍ମତାଂ ଯଜ୍ଞଂ ବହୁଧା ବିସୃଷ୍ଟା ଆନନ୍ଦିନୀରୋଷଧୟୋ ଭବନ୍ତୁ ॥୧୬॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟୋଽବସ୍ଥାବଳୀ ॥

=====

(୪।୧୭) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୪, ୬), ଭୁବିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫),
ଜଗତୀ (୭), ତ୍ରିପାନ୍ଥହାବୃହତୀ (୮), ତ୍ରିପଦା ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୯) । ଦେବତା - ବରୁଣଃ (୧-୯)

=====

ବୃହନ୍ନେଷାମଧିଷ୍ଠାତା ଅଦ୍ଭିକାଦିବ ପଶ୍ୟତି ।
ୟ ସ୍ତ୍ରୀୟନ୍ନନ୍ୟତେ ଚରନ୍ତସର୍ବଂ ଦେବା ଇଦଂ ବିଦୁଃ ॥୧॥

ୟସ୍ତ୍ରିଷ୍ଠତି ଚରତି ଯୁଷ୍ଠ ବଞ୍ଚତି ଯୋ ନିଲାୟଂ ଚରତି ଯଃ ପ୍ରତଙ୍ଗମ୍ ।
ଦୌ ସଂନିଷଦ୍ୟ ଯନ୍ନନ୍ତୟେତେ ରାଜା ତଦ୍ଵେଦ ବରୁଣସ୍ତୃତୀୟଃ ॥୨॥

ଉତେୟଂ ଭୂମିର୍ବରୁଣସ୍ୟ ରାଜା ଉତାସୌ ଦୈର୍ବୃହତୀ ଦୂରେଅନ୍ତା ।
ଉତୋ ସମୁଦ୍ରୌ ବରୁଣସ୍ୟ କୁକ୍ଷୀ ଉତାସ୍ମିନ୍ନନ୍ତ ଉଦକେ ନିଲୀନଃ ॥୩॥

ଉତ ଯୋ ଦ୍ୟାମତିସର୍ପାପୁରସ୍ତାନ୍ ସ ମୁତ୍ୟାତୈ ବରୁଣସ୍ୟ ରାଜଃ ।
ଦିବ ସ୍ଵଶଃ ପ୍ର ଚରନ୍ତୀଦମସ୍ୟ ସହସ୍ରାକ୍ଷା ଅତି ପଶ୍ୟନ୍ତି ଭୂମିମ୍ ॥୪॥

ସର୍ବଂ ତଦ୍ରାଜା ବରୁଣୋ ବି ଚକ୍ଷେ ଯଦନ୍ତରା ରୋଦସୀ ଯପୁରସ୍ତାତ୍ ।
ସଂଖ୍ୟାତା ଅସ୍ୟ ନିମିଷୋ ଜନାନାମକ୍ଷାନିବ ଶୂଦ୍ଧା ନି ମିନୋତି ତାନି ॥୫॥

ଯେ ତେ ପାଶା ବରୁଣ ସପ୍ତସପ୍ତ ତ୍ରେଧା ତିଷ୍ଠନ୍ତି ବିଷିତା ରୁଷନ୍ତଃ ।
ଛିନନ୍ତୁ ସର୍ବେ ଅନୃତଂ ବଦନ୍ତଂ ଯଃ ସତ୍ୟବାଦ୍ୟତି ତଂ ସୃଜନ୍ତୁ ॥୭॥

ଶତେନ ପାଶୈରଭି ଧେହି ବରୁଣୈନଂ ମା ତେ ମୋଚ୍ୟନ୍ତୃତବାଞ୍ ନୃଚକ୍ଷଃ ।
ଆସ୍ତ୍ରାଂ ଜାଲୁ ଉଦରଂ ଶ୍ରୀଂଶୟିତ୍ବା କୋଶ ଇବାବନ୍ଧଃ ପରିକୃତ୍ୟମାନଃ ॥୮॥

ୟଃ ସମାଭ୍ୟୋ ବରୁଣୋ ଯୋ ବ୍ୟାଭ୍ୟୋ ଯଃ ସଂଦେଶ୍ୟୋ ବରୁଣୋ ଯୋ ବିଦେଶ୍ୟଃ ।
ଯୋ ଦୈବୋ ବରୁଣୋ ଯଶ୍ଚ ମାନୁଷଃ ॥୯॥

ତୈସ୍ତ୍ୱା ସର୍ବୈରଭି ଷ୍ୟାମି ପାଶୈରସାବାମୁଷ୍ୟାୟଶାମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ର ।
ତାନୁ ତେ ସର୍ବାନନୁସଂଦିଶାମି ॥୧୦॥

=====

(୪।୧୭) ରଷିଃ - ଶୁକ୍ର । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୮) । ଦେବତା - ଅପାମାର୍ଗୋ ବନସ୍ପତିଃ (୧-୮)

=====

ଇଶାଶାଂ ତ୍ୱା ଭେଷଜାନାମୁଦ୍ଘେଷ ଆ ରଭାମହେ ।
ଚକ୍ରେ ସହସ୍ରବୀର୍ଯ୍ୟଂ ସର୍ବସ୍ତ୍ରା ଓଷଧେ ତ୍ୱା ॥୧୧॥

ସତ୍ୟଜିତଂ ଶପଥୟାବନୀଂ ସହମାନାଂ ପୁନଃସରାମ୍ ।
ସର୍ବାଃ ସମହ୍ୟୋଷଧୀରିତୋ ନଃ ପାରୟାଦିତି ॥୧୨॥

ୟା ଶଶାପ ଶପନେନ ଯାଘଂ ମୂରମାଦଧେ ।
ୟା ରସସ୍ୟ ହରଣାୟ ଜାତମାରେଭେ ତୋକମତୁ ସା ॥୧୩॥

ୟାଂ ତେ ଚକ୍ରୁରାମେ ପାତ୍ରେ ଯାଂ ଚକ୍ରୁର୍ନୀଲଲୋହିତେ ।
ଆମେ ମାଂସେ କୃତ୍ୟାଂ ଯାଂ ଚକ୍ରୁସ୍ତୟା କୃତ୍ୟାକୃତୋ ଜହି ॥୧୪॥

ଦୌଷ୍ପୟାଂ ଦୌର୍ଜୀବିତ୍ୟଂ ରକ୍ଷୋ ଅଭୃମରାୟଃ ।
ଦୁର୍ଣ୍ଣାମ୍ନୀଃ ସର୍ବା ଦୁର୍ବାଚସ୍ତା ଅସ୍ତନ୍ନାଶୟାମସି ॥୧୫॥

ସୁଧାମାରଂ ତୃଷ୍ଣାମାରମଗୋତାମନପତ୍ୟତାମ୍ ।
ଅପାମାର୍ଗ ତ୍ୱୟା ବୟଂ ସର୍ବଂ ତଦପ ମୃଜ୍ଜହେ ॥୭॥

ତୃଷ୍ଣାମାରଂ ସୁଧାମାରମଥୋ ଅକ୍ଷପରାଜୟମ୍ ।
ଅପାମାର୍ଗ ତ୍ୱୟା ବୟଂ ସର୍ବଂ ତଦପ ମୃଜ୍ଜହେ ॥୭॥

ଅପାମାର୍ଗ ଓଷଧୀନାଂ ସର୍ବାସାମେକ ଇଦୃଶୀ ।
ତେନ ତେ ମୃଜ୍ଜ ଆସ୍ଥିତମଥ ଦ୍ୱମଗଦଶ୍ଚର ॥୮॥

=====

(୪।୧୮) ଋଷିଃ - ଶୁକ୍ର । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୫, ୭-୮), ବୃହତୀ ଗର୍ଭା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୭) ।
ଦେବତା - ଅପାମାର୍ଗୋ ବନସ୍ପତିଃ (୧-୮)

=====

ସମଂ ଜ୍ୟୋତିଃ ସୂର୍ଯ୍ୟେଣାହ୍ନା ରାତ୍ରୀ ସମାବତୀ ।
କୃଣୋମି ସତ୍ୟମୂତୟୋଃରସାଃ ସନ୍ତ କୃତ୍ୱରୀଃ ॥୧॥

ୟୋ ଦେବାଃ କୃତ୍ୟାଂ କୃତ୍ୱା ହରାଦବିଦୁଷୋ ଗୃହମ୍ ।
ବସ୍ରୋ ଧାରୁରିବ ମାତରଂ ତଂ ପ୍ରତ୍ୟଗୁପ ପଦ୍ୟତାମ୍ ॥୨॥

ଅମା କୃତ୍ୱା ପାପ୍ମାନଂ ଯୁସ୍ତେନାନ୍ୟଂ ଜିଘାଂସତି ।
ଅଶ୍ୱାନସ୍ତସ୍ୟାଂ ଦରାୟାଂ ବହୁଲାଃ ଫଟ୍‌କରିକ୍ରତି ॥୩॥

ସହସ୍ରଧାମନ୍ୱିଶିଶାନ୍ୱିଗ୍ରୀବାଂ ଛାୟୟା ଦ୍ୱମ୍ ।
ପ୍ରତି ସ୍ତ୍ରୁ ଚକ୍ରୁଷେ କୃତ୍ୟାଂ ପ୍ରିୟାଂ ପ୍ରିୟାବତେ ହର ॥୪॥

ଅନୟାହମୋଷଧ୍ୟା ସର୍ବାଃ କୃତ୍ୟା ଅଦୃଦୁଷମ୍ ।
ୟଂ କ୍ଷେତ୍ରେ ଚକ୍ରୁର୍ଯ୍ୟଂ ଗୋଷୁ ଯଂ ବା ତେ ପୁରୁଷେଷୁ ॥୫॥

ଯୁକ୍ତକାର ନ ଶଶାକ କର୍ତ୍ତୁଂ ଶଶ୍ରେ ପାଦମଞ୍ଜୁରିମ୍ ।
ଚକାର ଭଦ୍ରମସ୍ତଭ୍ୟମାତୁନେ ତପନଂ ତୁ ସଃ ॥୬॥

ଅପାମାର୍ଗୋଽପ ମାର୍ତ୍ତୁ ଶ୍ରେତ୍ରିୟଂ ଶପଥଶ୍ଚ ଯଃ ।
ଅପାହ ଯାତୁଧାନୀରପ ସର୍ବା ଅରାୟଃ ॥୭॥

ଅପମୃଜ୍ୟ ଯାତୁଧାନାନପ ସର୍ବା ଅରାୟଃ ।
ଅପାମାର୍ଗ ତ୍ବୟା ବୟଂ ସର୍ବଂ ତଦପ ମୃଜ୍ଜହେ ॥୮॥

=====

(୪।୧୯) ରକ୍ଷିଃ - ଶୁକ୍ର । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩-୮), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୨) ।
ଦେବତା - ଅପାମାର୍ଗୋ ବନସ୍ପତିଃ (୧-୮)

=====

ଉତୋ ଅସ୍ୟବନ୍ଧୁକୃଦୁତୋ ଅସି ନୁ ଜାମିକୃତ୍ ।
ଉତୋ କୃତ୍ୟାକୃତଃ ପ୍ରଜାଂ ନଦମିବା ଛିନ୍ନି ବାର୍ଷିକମ୍ ॥୧॥

ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ପର୍ଯ୍ୟୁକ୍ତାସି କଶ୍ଚେନ ନାର୍ଷଦେନ ।
ସେନେବୈଷି ତ୍ବିଷୀମତୀ ନ ତତ୍ର ଭୟମସ୍ତି ଯତ୍ର ପ୍ରାପ୍ନୋଷ୍ୟାଷଧେ ॥୨॥

ଅଗ୍ରମେଷ୍ୟାଷଧୀନାଂ ଜ୍ୟୋତିଷେବାଭିଦୀପୟନ୍ ।
ଉତ ବ୍ରାତାସି ପାକସ୍ୟାଥୋ ହୃତ୍ବାସି ରକ୍ଷସଃ ॥୩॥

ୟଦଦୋ ଦେବା ଅସୁରାଂସ୍ତ୍ରୟାଗ୍ରେ ନିରକୁର୍ବତ ।
ତତସ୍ତ୍ରମଧ୍ୟୋଷଧେଽପାମାର୍ଗୋ ଅଜାୟଥାଃ ॥୪॥

ବିଭିନ୍ନତୀ ଶତଶାଖା ବିଭିନ୍ନନ୍ ନାମ ତେ ପିତା ।
ପ୍ରତ୍ୟଗ୍ନି ଭିନ୍ନି ତ୍ବଂ ତଂ ଯୋ ଅସ୍ମାଁ ଅଭିଦାସତି ॥୫॥

ଅସଦ୍-ଭୂମ୍ୟାଃ ସମଭବଉଦ୍ୟାମେତି ମହଦ୍ୟତଃ ।
ତଦ୍ୱେ ତତୋ ବିଧୂପାୟତ୍-ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷର୍ତାରମୃକ୍ଷତୁ ॥୭॥

ପ୍ରତ୍ୟତ୍ ହି ସଂବଭୂବିଥ ପ୍ରତୀଚୀନଫଲସ୍ତମ୍ ।
ସର୍ବାନ୍ନୁକ୍ଳପଥାଁ ଅଧି ବରୀୟୋ ଯାବୟା ବଧମ୍ ॥୮॥

ଶତେନ ମା ପରି ପାହି ସହସ୍ରେଶାଭି ରକ୍ଷା ମା ।
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତେ ବୀରୁଧାଂ ପତ ଉଗ୍ର ଓଜ୍ଜାନମା ଦଧତ୍ ॥୯॥

=====

(୪।୨୦) ଋଷିଃ - ମାତୃନାମା । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୮),
ଭୂରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୯) । ଦେବତା - ମାତୃନାମା ଔଷଧିଃ (୧-୯)

=====

ଆ ପଶ୍ୟତି ପ୍ରତି ପଶ୍ୟତି ପରା ପଶ୍ୟତି ପଶ୍ୟତି ।
ଦିବମନ୍ତରିକ୍ଷମାଦ୍-ଭୂମିଂ ସର୍ବଂ ତଦ୍ୱେବି ପଶ୍ୟତି ॥୧॥

ତିସ୍ରୋ ଦିବସ୍ତ୍ରିସ୍ରଃ ପୃଥିବୀଃ ଷଟ୍ ତେମାଃ ପ୍ରତିଶଃ ପୃଥକ୍ ।
ତ୍ୱୟାହଂ ସର୍ବା ଭୂତାନି ପଶ୍ୟାନି ଦେବ୍ୟୋଷଧେ ॥୨॥

ଦିବ୍ୟସ୍ୟ ସୁପର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ତସ୍ୟ ହାସି କନୀନିକା ।
ସା ଭୂମିମା ରୁରୋହିଥ ବହ୍ୟଂ ଶ୍ରାନ୍ତା ବଧୂରିବ ॥୩॥

ତାଂ ମେ ସହସ୍ରାକ୍ଷୋ ଦେବୋ ଦକ୍ଷିଣେ ହସ୍ତ ଆ ଦଧତ୍ ।
ତୟାହଂ ସର୍ବଂ ପଶ୍ୟାମି ଯୁଷ୍ଟ ଶୂଦ୍ର ଉତାର୍ଯ୍ୟଃ ॥୪॥

ଆବିଷ୍ଟୁଶୁଷ୍ଟ ରୂପାଣି ମାତ୍ସ୍ୟାନମପ ଗୃହଥାଃ ।
ଅଥୋ ସହସ୍ରଚକ୍ଷୋ ତ୍ୱଂ ପ୍ରତି ପଶ୍ୟାଃ କିମୀଦିନଃ ॥୫॥

ଦର୍ଶୟ ମା ଯାତୁଧାନାନ୍ଦର୍ଶୟ ଯାତୁଧାନଃ ।
ପିଶାଚାନ୍ନସର୍ବାନ୍ଦର୍ଶୟେତି ତ୍ବା ରତ ଓଷଧେ ॥୭॥

କଶ୍ୟପସ୍ୟ ଚକ୍ଷୁରସି ଶୁନ୍ୟାଶ୍ଚ ଚତୁରକ୍ଷାଃ ।
ବୀଧ୍ରେ ସୂର୍ଯ୍ୟମିବ ସର୍ପତ୍ତଂ ମା ପିଶାଚଂ ତିରସ୍କରଃ ॥୮॥

ଉଦଗ୍ରଭଂ ପରିପାଶାଦ୍ୟାତୁଧାନଂ କିମୀଦିନମ୍ ।
ତେନାହଂ ସର୍ବଂ ପଶ୍ୟାମ୍ୟତ ଶୁଦ୍ରମୁତାୟମ୍ ॥୯॥

ୟୋ ଅନ୍ତରିକ୍ଷେଣ ପତତି ଦିବଂ ଯଶ୍ଚାତିସର୍ପତି ।
ଭୂମିଂ ଯୋ ମନ୍ୟତେ ନାଥଂ ତଂ ପିଶାଚଂ ପ୍ର ଦର୍ଶୟ ॥୧୦॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ଥୋଽବସ୍ଥାବିଶ୍ଵାକଃ ॥

॥ ଇତି ସପ୍ତମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଅଥ ଅଷ୍ଟମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

=====

(୪|୨୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୫-୭), ଜଗତୀ (୨-୪) । ଦେବତା - ଗାବଃ (୧-୭)

=====

ଆ ଗାବୋ ଅଗ୍ନନ୍ତୁତ ଭଦ୍ରମକ୍ରତୁସୀଦନ୍ତ ଗୋଷ୍ଠେ ରଣୟନ୍ତୁସ୍ତେ ।
ପ୍ରଜାବତୀଃ ପୁରୁରୁପା ଇହ ସୁ୍ୟରିନ୍ଦ୍ରାୟ ପୂର୍ବୀରୁଷସୋ ଦୁହାନାଃ ॥୧॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଯଜ୍ଞନେ ଗୃଣତେ ଚ ଶିକ୍ଷତ ଉପେକଦାତି ନ ସ୍ଵଂ ମୁଷାୟତି ।
ଭୂୟୋଭୂୟୋ ରୟିମିଦସ୍ୟ ବର୍ଧୟନ୍ନଭିନ୍ନେ ଖିଲ୍ୟେ ନି ଦଧାତି ଦେବୟୁମ୍ ॥୨॥

ନ ତା ନଶନ୍ତି ନ ଦତ୍ତାତି ତସ୍କରୋ ନାସାମାମିତ୍ରୋ ବ୍ୟଧିରା ଦଧର୍ଷତି ।
ଦେବାଂଶ୍ଚ ଯାତିର୍ଯଜତେ ଦଦାତି ଚ ଜ୍ୟୋଗିଭାଭିଃ ସଚତେ ଗୋପତିଃ ସହ ॥୩॥

ନ ତା ଅର୍ବା ରେଶୁକକାଟୋଃଶୁତେ ନ ସଂସ୍କୃତତ୍ରମୁପ ଯନ୍ତି ତା ଅଭି ।
ଉରୁଗାୟମଭୟଂ ତସ୍ୟ ତା ଅନ୍ନୁ ଗାବୋ ମର୍ତ୍ତସ୍ୟ ବି ଚରନ୍ତି ଯଜ୍ଞନଃ ॥୪॥

ଗାବୋ ଭଗୋ ଗାବ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମ ଇଚ୍ଛାଦ୍ଭାବ ସୋମସ୍ୟ ପ୍ରଥମସ୍ୟ ଭକ୍ଷଃ ।
ଇମା ଯା ଗାବଃ ସ ଜନାସ ଇନ୍ଦ୍ର ଇଚ୍ଛାମି ହୃଦା ମନସା ଚିଦିନ୍ଦ୍ରମ୍ ॥୫॥

ୟୟଂ ଗାବୋ ମେଦୟଥ କୃଶଂ ଚିଦଗ୍ରୀରଂ ଚିକ୍ଳୁଶୁଥା ସୁପ୍ରତୀକମ୍ ।
ଭଦ୍ରଂ ଗୃହଂ କୃଶୁଥ ଭଦ୍ରବାଚୋ ବୃହଦ୍ବୋ ବୟ ଉଚ୍ୟତେ ସଭାସୁ ॥୬॥

ପ୍ରଜାବତୀଃ ସୁୟବସେ ରୁଶନ୍ତୀଃ ଶୁଭା ଅପଃ ସୁପ୍ରପାଶେ ପିବନ୍ତୀଃ ।
ମା ବ ସ୍ତେନ ଇଶତ ମାଘଶଂସଃ ପରି ବୋ ରୁଦ୍ରସ୍ୟ ହେତିର୍ବୃଶକୁ ॥୭॥

=====

(୪|୨୨) ଋଷିଃ - ବସିଷ୍ଠଃ, ଅଧର୍ବଣ ବା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୭) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୭)

=====

ଇମମିନ୍ଦ୍ର ବର୍ଧୟ ଶତ୍ରିୟଂ ମେ ଇମଂ ବିଶାମେକବୃଷଂ କୃଶୁ ତ୍ବମ୍ ।
ନିରମିତ୍ରାନକ୍ଷୁହ୍ୟସ୍ୟ ସର୍ବାଂସ୍ତାନୁନ୍ନୟାସ୍ମା ଅହମୁତ୍ତରେଷୁ ॥୧॥

ଏମଂ ଭଜ ଗ୍ରାମେ ଅଶ୍ୱେଷୁ ଗୋଷୁ ନିଷ୍ଠଂ ଭଜ ଯୋ ଅମିତ୍ରୋ ଅସ୍ୟ ।
ବର୍ଷ୍ଣ ଶତ୍ରାଣାମୟମସୁ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଶତ୍ରୁଂ ରକ୍ଷୟ ସର୍ବମସ୍ମୈ ॥୨॥

ଅୟମସୁ ଧନପତିର୍ଧନାନାମୟଂ ବିଶାଂ ବିଶ୍ୱତିରସୁ ରାଜା ।
ଅସ୍ମିନ୍ନିନ୍ଦ୍ର ମହି ବର୍ତ୍ତାସି ଧେହ୍ୟବର୍ତ୍ତସଂ କୃଶୁହି ଶତ୍ରୁମସ୍ୟ ॥୩॥

ଅସ୍ମୈ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଭୂରି ବାମଂ ଦୁହାଥାଂ ଘର୍ମଦୁଘେ ଇବ ଧେନୁ ।
ଅୟଂ ରାଜା ପ୍ରିୟ ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଭୂୟାତ୍-ପ୍ରିୟୋ ଗବାମୋଷଧୀନାଂ ପଶୁନାମ୍ ॥୪॥

ୟୁନଜ୍ଞି ତ ଉତ୍ତରାବନ୍ତମିନ୍ଦ୍ରଂ ଯେନ ଜୟନ୍ତି ନ ପରାଜୟନ୍ତେ ।
ୟସ୍ମା କରଦେକବୃଷଂ ଜନାନାମୁତ ରାଜ୍ଞାମୁତମଂ ମାନବାନାମ୍ ॥୫॥

ଉତ୍ତରସ୍ଥମଧ୍ୟରେ ତେ ସପତ୍ନା ଯେ କେ ତ ରାଜନ୍ ପ୍ରତିଶତ୍ରବସ୍ତେ ।
ଏକବୃଷ ଇନ୍ଦ୍ରସଖା ଜିଗୀବାଂ ଛତ୍ରୟତାମା ଭରା ଭୋଜନାନି ॥୭॥

ସିଂହପ୍ରତୀକୋ ବିଶୋ ଅଜି ସର୍ବା ବ୍ୟାଘ୍ରପ୍ରତୀକୋଽବ ବାଧସ୍ତୁ ଶତ୍ରୁନ୍ ।
ଏକବୃଷ ଇନ୍ଦ୍ରସଖା ଜିଗୀବାଂ ଛତ୍ରୟତାମା ଖିଦା ଭୋଜନାନି ॥୭॥

=====

(୪।୨୩) ଋଷିଃ - ମୃଗାର । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨, ୫, ୭), ପୁରସ୍ତାଦ୍ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଠତୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪), ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୭) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୭)

=====

ଅଗ୍ନେର୍ମନ୍ତେ ପ୍ରଥମସ୍ୟ ପ୍ରଚେତସଃ ପାଞ୍ଚିଜନ୍ୟସ୍ୟ ବହୁଧା ଯମିକ୍ଷତେ ।
ବିଶୋବିଶଃ ପ୍ରବିଶିବାଂସମୀମହେ ସ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ୱଂହସଃ ॥୧॥

ୟଥା ହବ୍ୟଂ ବହସି ଜାତବେଦୋ ଯଥା ଯଜ୍ଞଂ କଳ୍ପୟସି ପ୍ରଜାନନ୍ ।
ଏବା ଦେବେଭ୍ୟଃ ସୁମତିଂ ନ ଆ ବହ ସ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ୱଂହସଃ ॥୨॥

ୟାମନ୍ୟାମନ୍ୱପୟୁକ୍ତଂ ବହିଷ୍ଠଂ କର୍ମଜ୍ଞର୍ମନାଭଗମ୍ ।
ଅଗ୍ନିମୀତେ ରକ୍ଷୋହଣଂ ଯଜ୍ଞବୃଧଂ ଘୃତାହୁତଂ ସ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ୱଂହସଃ ॥୩॥

ସୁଜାତଂ ଜାତବେଦସମଗ୍ନିଂ ବୈଶ୍ୱାନରଂ ବିଭୁମ୍ ।
ହବ୍ୟବାହଂ ହବାମହେ ସ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ୱଂହସଃ ॥୪॥

ୟେନ ଋଷୟୋ ବଲମଦ୍ୟୋତୟନ୍ୟଜା ଯେନାସୁରାଣାମୟୁବନ୍ତ ମାୟାଃ ।
ୟେନାଗ୍ନିନା ପଶୀନିନ୍ଦ୍ରୋ ଜିଗାୟ ସ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ୱଂହସଃ ॥୫॥

ୟେନ ଦେବା ଅମୃତମନ୍ୱବିନ୍ଦନ୍ୟେନୌଷଧୀର୍ମଧୁମତୀରକୃଶ୍ମନ୍ ।
ୟେନ ଦେବାଃ ସ୍ୱରାଭରନ୍ତସ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ୱଂହସଃ ॥୬॥

ଯଥେଦଂ ପ୍ରତିଶି ଯଦ୍ବିରୋଚତେ ଯଜ୍ଞାତଂ ଜନିତବ୍ୟଂ ଚ କେବଲମ୍ ।
ସ୍ତ୍ରୌମ୍ୟଶ୍ଚିଂ ନାଧିତୋ ଜୋହବୀମି ସ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ଵଂହସଃ ॥୭॥

=====

(୪|୨୪) ଋଷିଃ - ମୃଗାର । ଛନ୍ଦ - ଶକ୍ତରୀ ଗର୍ଭା ପୁରଃ ଶକ୍ତରୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୭) ।
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୭)

=====

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ମନ୍ଥହେ ଶଶ୍ବଦିଦସ୍ୟ ମନ୍ଥହେ ବୃତ୍ତୟା ସ୍ତୋମା ଉପ ମେମ ଆରୁଃ ।
ୟୋ ଦାଶୁଷଃ ସୁକୃତୋ ହବମେତି ସ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ଵଂହସଃ ॥୧॥

ୟ ଉଗ୍ରୀଶାମୁଗ୍ରବାହୁର୍ଯ୍ୟୟୋ ଦାନବାନାଂ ବଲମାରୁରୋଜ ।
ୟେନ ଜିତାଃ ସିନ୍ଧବୋ ଯେନ ଗାବଃ ସ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ଵଂହସଃ ॥୨॥

ୟଶ୍ଚର୍ଷଣିପ୍ରୋ ବୃଷଭଃ ସ୍ବର୍ବଦ୍ୟସ୍ତୈ ଗ୍ରାବାଶଃ ପ୍ରବଦନ୍ତି ନୃମ୍ବଣମ୍ ।
ୟସ୍ୟାଧ୍ବରଃ ସପ୍ରହୋତା ମଦିଷ୍ଠଃ ସ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ଵଂହସଃ ॥୩॥

ୟସ୍ୟ ବଶାସ ଋଷଭାସ ଭକ୍ଷଣୋ ଯସ୍ତୈ ମୀୟନ୍ତେ ସ୍ବରବଃ ସ୍ବର୍ବଦେ ।
ୟସ୍ତୈ ଶୁକ୍ରଃ ପବତେ ବ୍ରହ୍ମଶୁମ୍ଭିତଃ ସ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ଵଂହସଃ ॥୪॥

ୟସ୍ୟ ଭୃଷ୍ଣଂ ସୋମିନଃ କାମୟନ୍ତେ ଯଂ ହବନ୍ତ ଇଷୁମନ୍ତଂ ଗବିଷ୍ଠୌ ।
ୟସ୍ମିନ୍ନର୍କଃ ଶିଶିୟେ ଯସ୍ମିନ୍ନୋଜଃ ସ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ଵଂହସଃ ॥୫॥

ୟଃ ପ୍ରଥମଃ କର୍ମକୃତ୍ୟାୟ ଜଜ୍ଞେ ଯସ୍ୟ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ପ୍ରଥମସ୍ୟାନୁବୁଞ୍ଜମ୍ ।
ୟେନୋଦ୍ୟତୋ ବଜ୍ରୋଽଭ୍ୟାୟତାହିଂ ସ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ଵଂହସଃ ॥୬॥

ୟଃ ସଂଗ୍ରାମାନୁୟତି ସଂ ଯୁଧେ ବଶୀ ଯଃ ପୁଷ୍ଟାନି ସଂସୃଜତି ଦୃୟାନି ।
ସ୍ତ୍ରୌମୀନ୍ଦ୍ରଂ ନାଧିତୋ ଜୋହବୀମି ସ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ଵଂହସଃ ॥୭॥

(୪।୨୫) ଋଷିଃ - ମୃଗାର । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨, ୪-୬), ଅତିଶକ୍ତୀ ଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୩),
ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୭) । ଦେବତା - ବାୟୁସବିତାରୌ (୧-୭)

ବାୟୋଃ ସବିତୁର୍ବିଦଧାନି ମନ୍ତୁହେ ଯାବାତ୍ତନ୍ନଦ୍ବିଶଥୋ ଯୌ ଚ ରକ୍ଷଥଃ ।

ଯୌ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ପରିତୁ ବଭୁବଧୁସ୍ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୧॥

ୟୟୋଃ ସଂଖ୍ୟାତା ବରିମା ପାର୍ଥିବାନି ଯାଭ୍ୟାଂ ରଜୋ ଯୁପିତମନ୍ତୁରିକ୍ଷେ ।

ୟୟୋଃ ପ୍ରାୟଂ ନାନୁନଶେ କଶ୍ଚନ ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୨॥

ତବ ବ୍ରତେ ନି ବିଶନ୍ତେ ଜନାସ୍ତସ୍ତସ୍ମାଦିତେ ପ୍ରେରତେ ଚିତ୍ରଭାନୋ ।

ୟୁବଂ ବାୟୋ ସବିତା ଚ ଭୁବନାନି ରକ୍ଷଥସ୍ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୩॥

ଅପେତୋ ବାୟୋ ସବିତା ଚ ଦୁଷ୍ମତମପ ରକ୍ଷାଂସି ଶିମିଦାଂ ଚ ସେଧତମ୍ ।

ସଂ ହ୍ୟର୍ଜୟା ସୃଜଥଃ ସଂ ବଲେନ ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୪॥

ରୟିଂ ମେ ପୋଷଂ ସବିତୋତ ବାୟୁସ୍ତନ୍ ଦକ୍ଷମା ସୁବତାଂ ସୁଶେବମ୍ ।

ଅୟକ୍ଷ୍ମତାତିଂ ମହ ଇହ ଧତ୍ୱଂ ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୫॥

ପ୍ର ସୁମତିଂ ସବିତର୍ବାୟ ଉତୟେ ମହସ୍ତୁକ୍ତଂ ମସ୍ତରଂ ମାଦୟାଥଃ ।

ଅର୍ବାଗ୍ନାମସ୍ୟ ପ୍ରବତୋ ନି ଯୁକ୍ତତଂ ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୬॥

ଉପ ଶ୍ରେଷ୍ଠା ନ ଆଶିଷୋ ଦେବୟୋର୍ଧାମନ୍ନସ୍ଥିରନ୍ ।

ସ୍ତୌମି ଦେବଂ ସବିତାରଂ ଚ ବାୟୁଂ ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୭॥

॥ ଇତି ପଞ୍ଚମୋଽନୁବାକଃ ॥

(୪।୨୭) ଋଷିଃ - ମୃଗାର । ଛନ୍ଦ - ପୁର ଅଷ୍ଟି ଜଗତୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୭),
ଶକ୍ତୀ ଗର୍ଭା ଅତି ମଧ୍ୟେ ଜ୍ୟୋତି ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୭) । ଦେବତା - ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ (୧-୭)

ମନ୍ତ୍ରେ ବାଂ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ସୁଭୋଜୟୌ ସଚେତୟୌ ଯେ ଅପ୍ରଥେଥାମମିତା ଯୋଜନାନି ।
ପ୍ରତିଷ୍ଠେ ହ୍ୟଭବତଂ ବସୁନାଂ ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୧॥

ପ୍ରତିଷ୍ଠେ ହ୍ୟଭବତଂ ବସୁନାଂ ପ୍ରବୃଜେ ଦେବୀ ସୁଭଗେ ଭରୂତୀ ।
ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଭବତଂ ମେ ସ୍ୟୋନେ ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୨॥

ଅସନ୍ତାପେ ସୁତପୟୌ ହୁବେହସୁର୍ବା ଗମ୍ଭୀରେ କବିଭିର୍ନମସ୍ୟେ ।
ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଭବତଂ ମେ ସ୍ୟୋନେ ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୩॥

ୟେ ଅମୃତଂ ବିଭୃଥୋ ଯେ ହବାଂଷି ଯେ ସ୍ରୋତ୍ୟା ବିଭୃଥୋ ଯେ ମନୁଷ୍ୟାନ୍ ।
ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଭବତଂ ମେ ସ୍ୟୋନେ ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୪॥

ୟେ ଉସ୍ତ୍ରିୟା ବିଭୃଥୋ ଯେ ବନସ୍ତତୀନ୍ୟୟୋର୍ବାଂ ବିଶ୍ଵା ଭୁବନାନ୍ୟନ୍ତଃ ।
ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଭବତଂ ମେ ସ୍ୟୋନେ ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୫॥

ୟେ କୀଲାଲେନ ତର୍ପୟଥୋ ଯେ ଘୃତେନ ଯାଭ୍ୟାମୃତେ ନ କିଂ ତନ ଶକ୍ନୁବନ୍ତି ।
ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଭବତଂ ମେ ସ୍ୟୋନେ ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୬॥

ୟନ୍ନେଦମଭିଶୋଚତି ଯେନୟେନ ବା କୃତଂ ପୌରୁଷେୟାନ୍ନ ଦୈବାତ୍ ।
ସ୍ତ୍ରୌମି ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ନାଧିତୋ ଜୋହବାମି ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୭॥

(୪|୨୭) ଋଷିଃ - ମୃଗାର | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୭) | ଦେବତା - ମରୁତଃ (୧-୭)

ମରୁତାଂ ମନ୍ତ୍ରେ ଅଧି ମେ ବ୍ରୁବନ୍ତୁ ପ୍ରେମଂ ବାଜଂ ବାଜସାତେ ଅବନ୍ତୁ ।

ଆଶୁନିବ ସୁୟମାନନ୍ତୁ ଉତୟେ ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିନ୍ତୁଂହସଃ ॥୧॥

ଉତ୍ତମକ୍ଷିତଂ ବ୍ୟଚନ୍ତି ଯେ ସଦା ଯୁ ଆସିଞ୍ଚନ୍ତି ରସମୋଷଧୀଷୁ ।

ପୁରୋ ଦଧେ ମରୁତଃ ପୃଶ୍ନିମାତୃଷଂସ୍ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିନ୍ତୁଂହସଃ ॥୨॥

ପୟୋ ଧେନୁନାଂ ରସମୋଷଧୀନାଂ ଜବମର୍ବତାଂ କବୟୋ ଯୁ ଇନ୍ଦୁଧି ।

ଶଗ୍ନା ଭବନ୍ତୁ ମରୁତୋ ନଃ ସ୍ୟୋନାସ୍ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିନ୍ତୁଂହସଃ ॥୩॥

ଅପଃ ସମୁଦ୍ରାଦିବମୁଦ୍ରହନ୍ତି ଦିବସ୍ତୁଧିବାମତି ଯେ ସୃଜନ୍ତି ।

ୟେ ଅଦ୍-ଭିରୀଶାନା ମରୁତଶ୍ଚରନ୍ତି ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିନ୍ତୁଂହସଃ ॥୪॥

ୟେ କୀଲାଲେନ ତର୍ପୟନ୍ତି ଯେ ଘୃତେନ ଯେ ବା ବୟୋ ମେଦସା ସଂସୃଜନ୍ତି ।

ୟେ ଅଦ୍-ଭିରୀଶାନା ମରୁତୋ ବର୍ଷୟନ୍ତି ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିନ୍ତୁଂହସଃ ॥୫॥

ୟଦାଦିଦଂ ମରୁତୋ ମାରୁତେନ ଯୁଦି ଦେବା ଦୈବ୍ୟେନେଦୃଗାର ।

ୟୁୟମୀଶିଧ୍ୟେ ବସବସ୍ତସ୍ୟ ନିଷ୍ଠୁତେସ୍ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିନ୍ତୁଂହସଃ ॥୬॥

ତିଗ୍ନମନୀକଂ ବିଦିତଂ ସହସ୍ରନ୍ନାରୁତଂ ଶର୍ଧଃ ପୃତନାସୁଗ୍ରମ୍ ।

ସ୍ତ୍ରୌମି ମରୁତୋ ନାସିତୋ ଜୋହବାମି ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିନ୍ତୁଂହସଃ ॥୭॥

(୪୭୮) ଋଷିଃ - ମୃଗାର, ଅଥର୍ବଣ ବା । ଛନ୍ଦ - ଅତିଜଗତୀ ଗର୍ଭା ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧),
ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୭) । ଦେବତା - ଭବାଣବୌ ରୁଦ୍ରଃ ବା (୧-୭)

ଭବାଣବୌ ମନ୍ତେ ବାଂ ତସ୍ୟ ବିଷ୍ଠଂ ଯୁୟୋର୍ବାମିଦଂ ପ୍ରଦିଶି ଯଦ୍ବିରୋଚତେ ।
ୟାବସ୍ୟେଶାଥେ ଦ୍ବିପଦୋ ଯୌ ଚତୁଷ୍ପଦସ୍ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୧॥

ୟୁୟୋରଭ୍ୟାନ୍ତୁ ଉତ ଯଜୁରେ ଚିଦ୍ୟୌ ବିଦିତାବିଷ୍ଣୁଭୃତାମସିଷ୍ଠୌ ।
ୟାବସ୍ୟେଶାଥେ ଦ୍ବିପଦୋ ଯୌ ଚତୁଷ୍ପଦସ୍ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୨॥

ସହସ୍ରାକ୍ଷୌ ବୃତ୍ରହନା ହୁବେହଂ ଦୂରେଗବ୍ୟାତୀ ସୁବନ୍ନେମୁଗ୍ରୌ ।
ୟାବସ୍ୟେଶାଥେ ଦ୍ବିପଦୋ ଯୌ ଚତୁଷ୍ପଦସ୍ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୩॥

ୟାବାରେଭାଥେ ବହୁ ସାକମଗ୍ନେ ପ୍ର ଚେଦସ୍ରାଷ୍ଟମଭିଭାଂ ଜନେଷୁ ।
ୟାବସ୍ୟେଶାଥେ ଦ୍ବିପଦୋ ଯୌ ଚତୁଷ୍ପଦସ୍ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୪॥

ୟୁୟୋର୍ବଧାନାପପଦ୍ୟତେ କଷ୍ଟନାନ୍ତର୍ଦେବେଷୁତ ମାନୁଷେଷୁ ।
ୟାବସ୍ୟେଶାଥେ ଦ୍ବିପଦୋ ଯୌ ଚତୁଷ୍ପଦସ୍ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୫॥

ୟଃ କୃତ୍ୟାକୃନ୍-ମୂଲକୃଦ୍ୟାତୁଧାନୋ ନି ତସ୍ମିନ୍ନିଷ୍ଠଂ ବଜ୍ରମୁଗ୍ରୌ ।
ୟାବସ୍ୟେଶାଥେ ଦ୍ବିପଦୋ ଯୌ ଚତୁଷ୍ପଦସ୍ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୬॥

ଅଧି ନୋ ବ୍ରୂତଂ ପୃତନାସୁଗ୍ରୌ ସଂ ବଜ୍ରେଣ ସୃଜତଂ ଯଃ କିମୀଦୀ ।
ସ୍ତୌମି ଭବାଣବୌ ନାଧିତୋ ଜୋହବୀମି ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୭॥

(୪|୨୯) ଋଷିଃ - ମୃଗାର । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୭), ଶକ୍ତୀ ଗର୍ଭା ଅତିଜଗତୀ (୭) ।

ଦେବତା - ମିତ୍ରାବରୁଣୌ (୧-୭)

ମନ୍ଦେ ବାଂ ମିତ୍ରାବରୁଣାବୃତାବୃଥୌ ସଚେତସୌ ଦୁହ୍ମଣୋ ଯୌ ନୁଦେଥେ ।

ପ୍ର ସତ୍ୟାବାନମବଥୋ ଭରେଷୁ ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୧॥

ସଚେତସୌ ଦୁହ୍ମଣୋ ଯୌ ନୁଦେଥେ ପ୍ର ସତ୍ୟାବାନମବଥୋ ଭରେଷୁ ।

ଯୌ ଗଛଥୋ ନୃତକ୍ଷସୌ ବଭ୍ରୁଣା ସୁତଂ ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୨॥

ୟାବଜ୍ଞିରସମବଥୋ ଯାବଗନ୍ଧିଂ ମିତ୍ରାବରୁଣା ଜମଦଗ୍ନିମତ୍ରିମ୍ ।

ଯୌ କଶ୍ୟପମବଥୋ ଯୌ ବସିଷ୍ଠଂ ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୩॥

ଯୌ ଶ୍ୟାବାଶ୍ମମବଥୋ ବାଧ୍ର୍ୟଶ୍ଵଂ ମିତ୍ରାବରୁଣା ପୁରୁମୀଦମତ୍ରିମ୍ ।

ଯୌ ବିମଦମବଥୋ ସପ୍ତବସ୍ତ୍ରିଂ ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୪॥

ଯୌ ଭରଦ୍ବାଜମବଥୋ ଯୌ ଗବିଷ୍ଠିରଂ ବିଶ୍ଵାମିତ୍ରଂ ବରୁଣ ମିତ୍ର କୁସ୍ରମ୍ ।

ଯୌ କକ୍ଷୀବନ୍ତମବଥୋ ପ୍ରୋତ କଶ୍ଵଂ ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୫॥

ଯୌ ମେଧାତିଥିମବଥୋ ଯୌ ତ୍ରିଶୋକଂ ମିତ୍ରାବରୁଣାବୁଶନାଂ କାବ୍ୟଂ ଯୌ ।

ଯୌ ଗୋତମମବଥୋ ପ୍ରୋତ ମୁରୁଲଂ ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୬॥

ୟସ୍ମେ ରଥଃ ସତ୍ୟବର୍ତ୍ତ ଝୁରଶ୍ଵିର୍ମଥୁୟା ଚରନ୍ତମଭିୟାତି ଦୂଷୟନ୍ ।

ସ୍ତ୍ରୋମି ମିତ୍ରାବରୁଣୌ ନାଧିତୋ ଜୋହବାମି ତୌ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତମଂହସଃ ॥୭॥

(୪୩୦) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୫, ୭-୮), ଜଗତୀ (୬) ।

ଦେବତା - ସର୍ବରୂପା ସର୍ବାଦିତ୍ତିକା ସର୍ବଦେବମୟୋ ବାକ୍ (୧-୮)

ଅହଂ ରୁଦ୍ରେଭିର୍ବସୁଭିଷ୍ଟରାମ୍ୟହମାଦିତ୍ୟୋରୁତ ବିଶ୍ୱଦେବୈଃ ।

ଅହଂ ମିତ୍ରାବରୁଣୋଭା ବିଭର୍ମ୍ୟହମିନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ଅହମଶ୍ୱିନୋଭା ॥୧॥

ଅହଂ ରାଷ୍ଟ୍ରୀ ସଂଗମନୀ ବସୁନାଂ ଚିକିତୁଷୀ ପ୍ରଥମା ଯଜ୍ଞିୟାନାମ୍ ।

ତାଂ ମା ଦେବା ବ୍ୟଦଧୁଃ ପୁରୁତ୍ରା ଭୂରିସ୍ଥାତ୍ରାଂ ଭୂର୍ଯ୍ୟାବେଶୟନ୍ତଃ ॥୨॥

ଅହମେବ ସ୍ୱୟମିଦଂ ବଦାମି ଭୂଷ୍ଠଂ ଦେବାନାମୁତ ମାନୁଷାଶାମ୍ ।

ୟଂ କାମୟେ ତଂତମୁଗ୍ରଂ କୃଣୋମି ତଂ ବ୍ରହ୍ମାଣଂ ତମୃଷିଂ ତଂ ସୁମେଧାମ୍ ॥୩॥

ମୟା ସୋଽନ୍ନମତ୍ତି ଯୋ ବିପଶ୍ୟତି ଯଃ ପ୍ରାଶତି ଯଃ ଇଂ ଶୃଣୋତ୍ୟୁକ୍ତମ୍ ।

ଅମନ୍ତ୍ରବୋ ମାଂ ତ ଉପ କ୍ଷିୟନ୍ତି ଶୁପି ଶୁତ ଶୁଭେୟଂ ତେ ବଦାମି ॥୪॥

ଅହଂ ରୁଦ୍ରାୟ ଧନୁରା ତନୋମି ବ୍ରହ୍ମଦ୍ୱିଷେ ଶରବେ ହନ୍ତବା ଭ ।

ଅହଂ ଜନାୟ ସମଦଂ କୃଣୋମ୍ୟହଂ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଆ ବିବେଶ ॥୫॥

ଅହଂ ସୋମମାହନସଂ ବିଭର୍ମ୍ୟହଂ ଦୃଷ୍ଟାରମୁତ ପୁଷଣଂ ଭଗମ୍ ।

ଅହଂ ଦଧାମି ଦ୍ରବିଶା ହବିଷ୍ମତେ ସୁପ୍ରାବ୍ୟା ଯଜମାନାୟ ସୁନ୍ନତେ ॥୬॥

ଅହଂ ସୁବେ ପିତରମସ୍ୟ ମୂର୍ଧନ୍ନମ ଯୋନିରଘ୍ନନ୍ତଃ ସମୁଦ୍ରେ ।

ତତୋ ବି ତିଷ୍ଠେ ଭୁବନାନି ବିଶ୍ୱୋତାମ୍ ଦ୍ୟାଂ ବର୍ଷ୍ଣଶୋପ ସ୍ୱଶାମି ॥୭॥

ଅହମେବ ବାତ-ଇବ ପ୍ର ବାମ୍ୟାରଭମାଶା ଭୁବନାନି ବିଶ୍ୱା ।

ପରୋ ଦିବା ପର ଏନା ପୃଥିବ୍ୟୋତାବତୀ ମହିମ୍ନା ସଂ ବଭୂବ ॥୮॥

॥ ଇତି ଷଷ୍ଠୋଽନ୍ତ୍ରବାକଃ ॥ ॥ ଇତି ଅଷ୍ଟମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଅଥ ନବମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

=====

(୪|୩୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମନ୍ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧, ୩), ଭୁବିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨, ୪), ଜଗତୀ (୫-୭)
| ଦେବତା - ମନୁ୍ୟଃ (୧-୭)

=====

ତ୍ୱୟା ମନେ୍ୟା ସରଥମାରୁଜନ୍ତୋ ହର୍ଷମାଶା ହୃଷିତାସୋ ମରୁତ୍ୱନ୍ ।
ତିଗ୍ନେଷବ ଆୟୁଧା ସଂଶିଶାନା ଉପ ପ୍ର ଯନ୍ତୁ ନରୋ ଅଗ୍ନିରୂପାଃ ॥୧॥

ଅଗ୍ନିରିବ ମନେ୍ୟା ତ୍ୱିଷିତଃ ସହସ୍ର ସେନାନୀନଃ ସଦୁରେ ହୃତ ଏଧି ।
ହତ୍ୱାୟ ଶତ୍ରୁନ୍ତି ଭଜସ୍ୱ ବେଦ ଓଜୋ ମିମାନୋ ବି ମୃଧୋ ନୁଦସ୍ୱ ॥୨॥

ସହସ୍ର ମନେ୍ୟା ଅଭିମାତିମସ୍ତୈ ରୁଜନ୍ତୁଶନ୍ପ୍ରମୃଶନ୍ଦ୍ୱହି ଶତ୍ରୁନ୍ ।
ଉଗ୍ରଂ ତେ ପାଜୋ ନନ୍ଦା ରୁରୁପ୍ରେ ବଶୀ ବଶଂ ନୟାସା ଏକଜ ତ୍ୱମ୍ ॥୩॥

ଏକୋ ବହୁନାମସି ମନେ୍ୟା ଇତିତା ବିଶଂବିଶଂ ଯୁଦ୍ଧାୟ ସଂ ଶିଶାଧି ।
ଅକୃତ୍ତରୁକ୍ଷୟା ଯୁଜା ବୟଂ ଦ୍ୟୁମନ୍ତଂ ଘୋଷଂ ବିଜୟାୟ କୃଣ୍ଣସି ॥୪॥

ବିଜେଷକୃଦିନ୍ଦ୍ର ଇବାନବବ୍ରବୋଽସ୍ତ୍ରାକଂ ମନେ୍ୟା ଅଧିପା ଭବେହ ।
ପ୍ରିୟଂ ତେ ନାମ ସଦୁରେ ଗୁଣୀମସି ବିଦ୍ଧା ତମୁସ୍ରଂ ଯତ ଆବଭୁଥ ॥୫॥

ଆଭୂତ୍ୟା ସହଜା ବଜ୍ର ସାୟକ ସହୋ ବିଭର୍ଷି ସହଭୂତ ଉତ୍ତରମ୍ ।
କ୍ରତ୍ୱା ନୋ ମନେ୍ୟା ସହ ମେଦ୍ୟେଧି ମହାଧନସ୍ୟ ପୁରୁହୂତ ସଂସୃଜି ॥୬॥

ସଂସୃଷ୍ଟଂ ଧନମୁଭୟଂ ସମାକୃତମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ଧତ୍ୱାଂ ବରୁଣଶ୍ଚ ମନୁ୍ୟଃ ।
ଭିୟୋ ଦଧାନା ହୃଦୟେଷୁ ଶତ୍ରବଃ ପରାଜିତାସୋ ଅପ ନି ଲୟନ୍ତାମ୍ ॥୭॥

=====

(୪୩୭) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମନ୍ | ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨-୭) | ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୀଃ (୧-୭)

=====

ୟସ୍ତେ ମନ୍ତ୍ରୋଽବିଧଦ୍ବ୍ରା ସାୟକ ସହ ଓଜଃ ପୁଷ୍ୟତି ବିଶ୍ବମାନୁଷକ୍ ।
ସାହ୍ୟାମ ଦାସମାର୍ଯ୍ୟଂ ତ୍ବୟା ଯୁଜା ବୟଂ ସହସ୍ବତେନ ସହସ୍ରା ସହସ୍ରତା ॥୧॥

ମନ୍ତ୍ରୀରିନ୍ଦ୍ରୋ ମନ୍ତ୍ରୀରେବାସ ଦେବୋ ମନ୍ତ୍ରୀର୍ହୋତା ବରୁଣୋ ଜାତବେଦାଃ ।
ମନ୍ତ୍ରୀର୍ବିଶ ଇତତେ ମାନୁଷୀର୍ଯ୍ୟାଃ ପହି ନୋ ମନ୍ତ୍ରୋ ତପସା ସଜୋଷାଃ ॥୨॥

ଅଭୀହି ମନ୍ତ୍ରୋ ତବସସ୍ତ୍ରବୀୟାନ୍ତପସା ଯୁଜା ବି ଜହି ଶତ୍ରୁନ୍ ।
ଅମିତ୍ରହା ବୃତ୍ରହା ଦସ୍ୟୁହା ଚ ବିଶ୍ବା ବସୁନ୍ୟା ଭରା ତ୍ବଂ ନଃ ॥୩॥

ତ୍ବଂ ହି ମନ୍ତ୍ରୋ ଅଭିଭୂତୋଜାଃ ସ୍ବୟଂଭୂର୍ଭାମୋ ଅଭିମାତିଷାହଃ ।
ବିଶ୍ବଚର୍ଷଣିଃ ସହୁରିଃ ସହୀୟାନସ୍ତାସ୍ତୋଜଃ ପୃତନାସୁ ଧେହି ॥୪॥

ଅଭାଗଃ ସନ୍ନପ ପରେତୋ ଅସ୍ମି ତବ କ୍ରତ୍ବା ତବିଷସ୍ୟ ପ୍ରଚେତଃ ।
ତଂ ତ୍ବା ମନ୍ତ୍ରୋ ଅକ୍ରତୁର୍ଜିହୀତାହଂ ସ୍ବା ତନୁର୍ବଲଦାବା ନ ଏହି ॥୫॥

ଅୟଂ ତେ ଅସ୍ତ୍ରାପ ନ ଏହ୍ୟର୍ବାଜ୍ ପ୍ରତୀଚୀନଃ ସହୁରେ ବିଶ୍ବଦାବନ୍ ।
ମନ୍ତ୍ରୋ ବଜ୍ରିନ୍ନଭି ନ ଆ ବବୃସ୍ତୁ ହନାବ ଦସ୍ୟୁଂଭୂତ ବୋଧ୍ୟାପେଃ ॥୬॥

ଅଭି ପ୍ରେହି ଦକ୍ଷିଣତୋ ଭବା ନୋଽଧା ବୃତ୍ରାଣି ଜଘନାବ ଭୂରି ।
ଭୁହୋମି ତେ ଧରୁଣଂ ମଧ୍ଯୋ ଅଗ୍ରମୁଭାବୁପାଂଶୁ ପ୍ରଥମା ପିବାବ ॥୭॥

=====

(୪୩୮) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୮) | ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୮)

=====

ଅପ ନଃ ଶୋଶୁଚଦଘମଗ୍ନେ ଶୁଶୁକ୍ଷ୍ୟା ରୟିମ୍ ।
ଅପ ନଃ ଶୋଶୁଚଦଘମ୍ ॥୧॥

ସୁକ୍ଷେତ୍ରିୟା ସୁଗାତୁୟା ବସୁୟା ଚ ଯଜାମହେ ।

ଅପ ନଃ ଶୋଶୁଚଦଘମ୍ ॥୨॥

ପ୍ର ଯଦ୍-ଭୟିଷ୍ଠ ଏଷାଂ ପ୍ରାସ୍ନାକାସଃ ସୁରୟଃ ।

ଅପ ନଃ ଶୋଶୁଚଦଘମ୍ ॥୩॥

ପ୍ର ଯତ୍ତେ ଅଗ୍ନେ ସୁରୟୋ ଜାୟେମହି ପ୍ର ତେ ବୟମ୍ ।

ଅପ ନଃ ଶୋଶୁଚଦଘମ୍ ॥୪॥

ପ୍ର ଯଦଗ୍ନେଃ ସହସ୍ପତୋ ବିଶ୍ୱତୋ ଯୁକ୍ତି ଭାନବଃ ।

ଅପ ନଃ ଶୋଶୁଚଦଘମ୍ ॥୫॥

ତ୍ୱଂ ହି ବିଶ୍ୱତୋମୁଖ ବିଶ୍ୱତଃ ପରିଭୁରସି ।

ଅପ ନଃ ଶୋଶୁଚଦଘମ୍ ॥୬॥

ଦ୍ୱିଷୋ ନୋ ବିଶ୍ୱତୋମୁଖାତି ନାବେବ ପାରୟ ।

ଅପ ନଃ ଶୋଶୁଚଦଘମ୍ ॥୭॥

ସ ନଃ ସିନ୍ଧୁମିବ ନାବାତି ପର୍ଷା ସ୍ୱସ୍ତୟେ ।

ଅପ ନଃ ଶୋଶୁଚଦଘମ୍ ॥୮॥

=====

(୪।୩୪) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୩), ଭୁରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୪), ସପ୍ତପଦା କୃତି (୫),
ପଞ୍ଚପଦା ଶକ୍ୱରୀ (୬), ପଞ୍ଚପଦା ଭୁରିକ୍ ଶକ୍ୱରୀ (୭), ଜଗତୀ (୮) ।

ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମୋଦନମ୍ (୧-୮)

=====

ବ୍ରହ୍ମାସ୍ୟ ଶୀର୍ଷଂ ବୃହଦସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠଂ ବାମଦେବ୍ୟମୁଦରମୋଦନସ୍ୟ ।

ଛନ୍ଦାଂସି ପକ୍ଷୌ ମୁଖମସ୍ୟ ସତ୍ୟଂ ବିଷ୍ଣୋରୀ ଜାତସ୍ତପସୋଽପି ଯଜ୍ଞଃ ॥୧॥

ଅନସ୍ଥାଃ ପୂତାଃ ପବନେନ ଶୁଦ୍ଧାଃ ଶୁଚୟଃ ଶୁଚିମପି ଯୁକ୍ତି ଲୋକମ୍ ।
ନୈଷାଂ ଶିଶ୍ନଂ ପ୍ର ଦହତି ଜାତବେଦାଃ ସ୍ୱର୍ଗେ ଲୋକେ ବହୁ ଶ୍ରେଣମେଷାମ୍ ॥୭॥

ବିଷ୍ଣୁରିଣମୋଦନଂ ଯେ ପଚନ୍ତି ନୈନାନବର୍ତ୍ତଃ ସଚତେ କଦା ଚନ ।
ଆସ୍ତେ ଯମ ଉପ ଯାତି ଦେବାନ୍ନସଂ ଗନ୍ଧର୍ବେର୍ମଦତେ ସୋମ୍ୟେତିଃ ॥୩॥

ବିଷ୍ଣୁରିଣମୋଦନଂ ଯେ ପଚନ୍ତି ନୈନାନ୍ୟମଃ ପରି ମୁଷ୍ଟାତି ରେତଃ ।
ରଥୀ ହ ଭୂତ୍ୱା ରଥୟାନ ଇୟତେ ପକ୍ଷୀ ହ ଭୂତ୍ୱାତି ଦିବଃ ସମେତି ॥୪॥

ଏଷ ଯଜ୍ଞାନାଂ ବିତତୋ ବହିଷ୍ଠୋ ବିଷ୍ଣୁରିଣଂ ପକ୍ତ୍ୱା ଦିବମା ବିବେଶ ।
ଆଶ୍ୱୀକଂ କୁମୁଦଂ ସଂ ତନୋତି ବିସଂ ଶାଲୁକଂ ଶଫକୋ ମୁଲାଲୀ ।
ଏତାସ୍ତ୍ୱା ଧାରା ଉପ ଯନ୍ତୁ ସର୍ବାଃ ସ୍ୱର୍ଗେ ଲୋକେ ମଧୁମପ୍ତିନ୍ମାନା ଉପ ତ୍ୱା
ତିଷ୍ଠନ୍ତୁ ପୁଷ୍କରିଣୀଃ ସମନ୍ତାଃ ॥୫॥

ଘୃତହୃଦା ମଧୁକୂଳାଃ ସୁରୋଦକାଃ କ୍ଷୀରେଣ ପୂର୍ଣ୍ଣା ଉଦକେନ ଦଧ୍ନା ।
ଏତାସ୍ତ୍ୱା ଧାରା ଉପ ଯନ୍ତୁ ସର୍ବାଃ ସ୍ୱର୍ଗେ ଲୋକେ ମଧୁମପ୍ତିନ୍ମାନା ଉପ ତ୍ୱା
ତିଷ୍ଠନ୍ତୁ ପୁଷ୍କରିଣୀଃ ସମନ୍ତାଃ ॥୬॥

ଚତୁରଃ କୁମ୍ଭାଂଶୁତୂର୍ଧା ଦଦାମି କ୍ଷୀରେଣ ପୂର୍ଣ୍ଣା ଉଦକେନ ଦଧ୍ନା ।
ଏତାସ୍ତ୍ୱା ଧାରା ଉପ ଯନ୍ତୁ ସର୍ବାଃ ସ୍ୱର୍ଗେ ଲୋକେ ମଧୁମପ୍ତିନ୍ମାନା ଉପ ତ୍ୱା
ତିଷ୍ଠନ୍ତୁ ପୁଷ୍କରିଣୀଃ ସମନ୍ତାଃ ॥୭॥

ଇମମୋଦନଂ ନି ଦଧେ ବ୍ରାହ୍ମଣେଷୁ ବିଷ୍ଣୁରିଣଂ ଲୋକଜିତଂ ସ୍ୱର୍ଗମ୍ ।
ସ ମେ ମା କ୍ଷେଷ୍ଟ ସ୍ୱଧୟା ପିନ୍ଦୁମାନୋ ବିଶ୍ୱରୂପା ଧେନୁଃ କାମଦୁଘା ମେ ଅସ୍ତୁ ॥୮॥

=====

(୪୩୫) ଋଷିଃ - ପ୍ରଜାପତି । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୨, ୫-୭), ଭୁବିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୩) ଜଗତୀ (୪) ।
ଦେବତା - ଅତିମୃତ୍ୟୁଃ (୧-୭)

=====

ୟମୋଦନଂ ପ୍ରଥମଜା ଋତସ୍ୟ ପ୍ରଜାପତିସ୍ତପସା ବ୍ରହ୍ମଣୋଽପଚତ୍ ।
ୟୋ ଲୋକାନାଂ ବିଧୃତିର୍ନାଭିରେଷାଞ୍ଜେନୌଦନେନାତି ତରାଣି ମୃତ୍ୟୁମ୍ ॥୧॥

ୟେନାତରନ୍ତୁତକୃତୋଽତି ମୃତ୍ୟୁଂ ଯମନ୍ତୁବିନ୍ଧନ୍ତପସା ଶ୍ରମେଣ ।
ୟଂ ପପାତ ବ୍ରହ୍ମଣେ ବ୍ରହ୍ମ ପୂର୍ବଂ ତେନୌଦନେନାତି ତରାଣି ମୃତ୍ୟୁମ୍ ॥୨॥

ୟୋ ଦାଧାର ପୃଥିବୀଂ ବିଶ୍ୱଭୋଜସଂ ଯୋ ଅନ୍ତରିକ୍ଷମାପୃଣାଦ୍ରସେନ ।
ୟୋ ଅସ୍ତଭ୍ନାଦିବମୂର୍ଧ୍ନୋ ମହିମ୍ନା ତେନୌଦନେନାତି ତରାଣି ମୃତ୍ୟୁମ୍ ॥୩॥

ୟସ୍ମାନ୍ନାସା ନିର୍ମିତାସ୍ତ୍ରିଂଶଦରାଃ ସଂବସ୍ରରୋ ଯସ୍ମାନ୍ନିର୍ମିତୋ ଦ୍ୱାଦଶାରଃ ।
ଅହୋରାତ୍ରା ଯଂ ପରିୟନ୍ତୋ ନାପୁସ୍ତେନୌଦନେନାତି ତରାଣି ମୃତ୍ୟୁମ୍ ॥୪॥

ୟଃ ପ୍ରାଣଦଃ ପ୍ରାଣଦବାନ୍-ବଭୂବ ଯସ୍ମୈ ଲୋକା ଘୃତବନ୍ଧଃ କ୍ଷରନ୍ତି ।
ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀଃ ପ୍ରତିଶୋ ଯସ୍ୟ ସର୍ବାସ୍ତେନୌଦନେନାତି ତରାଣି ମୃତ୍ୟୁମ୍ ॥୫॥

ୟସ୍ମାପ୍ତକ୍ୱାଦମୃତଂ ସଂବଭୂବ ଯୋ ଗାୟତ୍ରୀଂ ଅଧିପତିର୍ବଭୂବ ।
ୟସ୍ମିନ୍-ବେଦା ନିହିତା ବିଶ୍ୱରୂପାସ୍ତେନୌଦନେନାତି ତରାଣି ମୃତ୍ୟୁମ୍ ॥୬॥

ଅବ ବାଧେ ଦ୍ୱିଷନ୍ତଂ ଦେବପୀୟୁଂ ସପତ୍ନା ଯୋ ମେଂପ ତେ ଭବନ୍ତି ।
ବ୍ରହ୍ମୈଦନଂ ବିଶ୍ୱଜିତଂ ପତାମି ଶୃଣ୍ଢନ୍ତ ମେ ଶ୍ରବଧାନସ୍ୟ ଦେବାଃ ॥୭॥

॥ ଇତି ସପ୍ତମୋଽନୁବାକଃ ॥

(୪।୩୭) ରକ୍ଷିଃ - ଚାତନ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୮, ୧୦), ଭୂରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୯) ।
ଦେବତା - ସତ୍ୟୋଜ୍ଞ ଅଗ୍ନିଃ (୧-୧୦)

ତାନ୍ନସତ୍ୟୋଜ୍ଞଃ ପ୍ର ଦହତ୍ବଗ୍ନିର୍ବୈଶ୍ଵାନରୋ ବୃଷା ।
ୟୋ ନୋ ଦୁରସ୍ୟାଦିତ୍ସାକାଥୋ ଯୋ ନୋ ଅରାତିୟାତ୍ ॥୧॥

ୟୋ ନୋ ଦିତ୍ସାଦଦିତ୍ସତୋ ଦିତ୍ସତୋ ଯୁଷ୍ଟ ଦିତ୍ସତି ।
ବୈଶ୍ଵାନରସ୍ୟା ଦଂଷ୍ଟ୍ରୟୋରଗ୍ନୋରପି ଦଧାମି ତମ୍ ॥୨॥

ୟ ଆଗରେ ମୃଗୟନ୍ତେ ପ୍ରତିକ୍ରୋଶୋମାବାସ୍ୟେ ।
କ୍ରବ୍ୟାଦୋ ଅନ୍ୟାନ୍ନିତ୍ସତଃ ସର୍ବାଂସ୍ତାନ୍ନସହସ୍ରା ସହେ ॥୩॥

ସହେ ପିଶାତାନ୍ନସହସ୍ରେଷାଂ ଦ୍ରବିଶଂ ଦଦେ ।
ସର୍ବାନ୍ ଦୁରସ୍ୟାତୋ ହନ୍ତି ସଂ ମ ଆକୃତିରୂପ୍ୟତାମ୍ ॥୪॥

ୟୋ ଦେବାସ୍ତେନ ହାସନ୍ତେ ସୁର୍ଯ୍ୟୋ ନିମତେ ଜବମ୍ ।
ନଦୀଷୁ ପର୍ବତେଷୁ ଯୋ ସଂ ତୈଃ ପଶୁଭିର୍ବିଦେ ॥୫॥

ତପନୋ ଅସ୍ମି ପିଶାତାନାଂ ବ୍ୟାଘ୍ରୋ ଗୋମତାମିବ ।
ଶ୍ଵାନଃ ସିଂହମିବ ଦୃଷ୍ଟ୍ବା ତେ ନ ବିନ୍ଧନ୍ତେ ନ୍ୟଞ୍ଜନମ୍ ॥୬॥

ନ ପିଶାତୈଃ ସଂ ଶକ୍ନୋମି ନ ସ୍ତେନୈର୍ନ ବନର୍ଗୁଭିଃ ।
ପିଶାତାସ୍ତସ୍ଥାନୁଶ୍ୟନ୍ତି ଯୁମହଂ ଗ୍ରାମମାବିଶେ ॥୭॥

ୟଂ ଗ୍ରାମମାବିଶତ ଇଦମୁଗ୍ରଂ ସହୋ ମମ ।
ପିଶାତାସ୍ତସ୍ଥାନୁଶ୍ୟନ୍ତି ନ ପାପମୁପ ଜାନତେ ॥୮॥

ଯେ ମା କ୍ରୋଧୟନ୍ତି ଲପିତା ହସ୍ତିନଂ ମଶକା ଇବ ।

ତାନହଂ ମନ୍ୟେ ଦୁର୍ହିତାଞ୍ଜନେ ଅଳ୍ପଶୟନିବ ॥୯॥

ଅଭି ତଂ ନିରୂତିର୍ଥତ୍ତାମଶ୍ୱମିବାଶ୍ୱାଭିଧାନ୍ୟା ।

ମଲ୍ଲୋ ଯୋ ମହ୍ୟଂ କୁଧ୍ୟତି ସ ଉ ପାଶାନୁ ମୁତ୍ୟତେ ॥୧୦॥

=====

(୪।୩୭) ଋଷିଃ - ବାଦରାୟଣି । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨, ୪, ୬, ୮-୧୦), ଷଟ୍ପଦା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩), ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୫), ପୁର ଉଷ୍ଠିକ୍ (୭), ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୧୧), ନିରୂତ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୨) ।
ଦେବତା - ଅଜଶୃଙ୍ଗୀ ଓଷଧିଃ (୧-୨, ୬), ଅୟରସଃ (୩-୫), ଗନ୍ଧର୍ବାୟରସ ଓଷଧିଃ (୭-୧୨)

=====

ତ୍ୱୟା ପୂର୍ବମଥର୍ବାଣୋ ଜନ୍ମୁ ରକ୍ଷାଂସ୍ୟୋଷଧେ ।

ତ୍ୱୟା ଜଘାନ କଶ୍ୟପସ୍ତ୍ରୟା କଶ୍ମୋ ଅଗସ୍ତ୍ୟଃ ॥୧॥

ତ୍ୱୟା ବୟମପ୍ସରସୋ ଗନ୍ଧର୍ବାଂଶ୍ଚାତୟାମହେ ।

ଅଜଶୃଙ୍ଗ୍ୟଜ ରକ୍ଷଃ ସର୍ବାନ୍-ଗନ୍ଧେନ ନାଶୟ ॥୨॥

ନଦୀଂ ଯନ୍ତୁପ୍ସରସୋଽପାଂ ତାରମବଶ୍ୱସମ୍ ।

ଗୁଲ୍-ଗୁଲୁଃ ପୀଲା ନଲଦ୍ୟୌଷଗନ୍ଧିଃ ପ୍ରମନ୍ଦନୀ ।

ତପ୍ତରେତାପ୍ସରସଃ ପ୍ରତିବୁଦ୍ଧା ଅଭୂତନ ॥୩॥

ୟତ୍ରାଶ୍ୱତ୍ୱା ନ୍ୟଗ୍ରୋଧା ମହାବୃକ୍ଷାଃ ଶିଖଣ୍ଡିନଃ ।

ତପ୍ତରେତାପ୍ସରସଃ ପ୍ରତିବୁଦ୍ଧା ଅଭୂତନ ॥୪॥

ୟତ୍ର ବଃ ପ୍ରେଙ୍ଗା ହରିତା ଅର୍ଜୁନା ଉତ ଯତ୍ରାଘାତାଃ କର୍କୟଃ ସଂବଦନ୍ତି ।

ତପ୍ତରେତାପ୍ସରସଃ ପ୍ରତିବୁଦ୍ଧା ଅଭୂତନ ॥୫॥

ଏୟମଗନ୍ନୋଷଧୀନାଂ ବୀରୁଧାଂ ବୀର୍ଯ୍ୟବତୀ ।
ଅଜଶୃଙ୍ଖ୍ୟରାଚକୀ ତୀକ୍ଷ୍ଣଶୃଙ୍ଖୀ ବୃଷତୁ ॥୬॥

ଆନୃତ୍ୟତଃ ଶିଖଣ୍ଡିନୋ ଗନ୍ଧର୍ବସ୍ୟାୟରାପତେଃ ।
ଭିନନ୍ତୁ ମୁଷ୍ଟାବପି ଯାମି ଶେପଃ ॥୭॥

ଭୀମା ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ହେତୟଃ ଶତମୃଷ୍ଟୀରୟସ୍ତୟଃ ।
ତାଭିର୍ହବିରଦାନ୍-ଗନ୍ଧର୍ବାନବକାଦାନ୍-ବୃଷତୁ ॥୮॥

ଭୀମା ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ହେତୟଃ ଶତମୃଷ୍ଟୀର୍ହିରଣ୍ୟୟଃ ।
ତାଭିର୍ହବିରଦାନ୍-ଗନ୍ଧର୍ବାନବକାଦାନ୍-ବୃଷତୁ ॥୯॥

ଅବକାଦାନଭିଶୋଚାନପୁ ଜ୍ୟୋତୟ ମାମକାନ୍ ।
ପିଶାତାନ୍ନସର୍ବାନୋଷଧେ ପ୍ର ମୃଣାହି ସହସ୍ର ଚ ॥୧୦॥

ଶ୍ଵେବୈକଃ କପିରିବୈକଃ କୁମାରଃ ସର୍ବକେଶକଃ ।
ପ୍ରିୟୋ ଦୃଶ ଇବ ଭୃତ୍ବା ଗନ୍ଧର୍ବଃ ସତତେ ସ୍ତ୍ରୀୟସ୍ତମିତୋ ନାଶୟାମସି ବ୍ରହ୍ମଣା ବୀର୍ଯ୍ୟବତା ॥୧୧॥

ଜାୟା ଇଦ୍ଵୋ ଅୟରସୋ ଗନ୍ଧର୍ବାଃ ପତୟୋ ଯୁୟମ୍ ।
ଅପ ଧାବତାମର୍ତ୍ତ୍ୟା ମର୍ତ୍ତ୍ୟାନ୍ନା ସଚଧୁମ୍ ॥୧୨॥

=====

(୪।୩୮) ଋଷିଃ - ବାଦରାୟଣି । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨, ୪), ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୩), ଭୃଗିକ୍ ଅତ୍ୟାଷ୍ଟି (୫), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୬), ଷଟ୍ପଦା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଗର୍ଭା ପୁର ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀ ଜଗତୀ (୭) । ଦେବତା - ଅୟରାଃ (୧-୪), ବାଜିନୀବାନ୍ ଋଷଭଃ (୫-୭)

=====

ଉଦ୍-ଭିନ୍ନତୀଂ ସଂଜୟନ୍ତୀମୟରାଂ ସାଧୁଦେବିନୀମ୍ ।
ଗୁହେ କୃତାନି କୃଣ୍ଣାନାମୟରାଂ ତାମିହ ଦୁବେ ॥୧॥

ବିଚିନ୍ତୀମାକିରକ୍ତୀମୟରାଂ ସାଧୁଦେବିନୀମ୍ ।
ଗୁହେ କୃତାନି ଗୃହଣାନାମୟରାଂ ତାମିହ ଦୁବେ ॥୨॥

ୟାୟୈଃ ପରିନୃତ୍ୟତ୍ୟାଦଦାନା କୃତଂ ଗୁହାତ୍ ।
ସା ନଃ କୃତାନି ସୀଷତୀ ପ୍ରହାମାପ୍ନୋତୁ ମାୟୟା ।
ସା ନଃ ପୟସ୍ବତୈଃତୁ ମା ନୋ ଜୈଷ୍ଠରିଦଂ ଧନମ୍ ॥୩॥

ୟା ଅକ୍ଷେଷୁ ପ୍ରମୋଦନ୍ତେ ଶୁଚଂ କ୍ରୋଧଂ ଚ ବିଭ୍ରତୀ ।
ଆନନ୍ଦିନୀଂ ପ୍ରମୋଦିନୀମୟରାଂ ତାମିହ ଦୁବେ ॥୪॥

ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ରଶ୍ମୀନନ୍ତୁ ଯାଃ ସଂଚରନ୍ତି ମରୀଚୀର୍ବା ଯା ଅନୁସଂଚରନ୍ତି ।
ୟାସାମୃଷଭୋ ଦୂରତୋ ବାଜିନୀବାନ୍ନୁସଦ୍ୟଃ ସର୍ବାଲୋକାନ୍ପର୍ଯ୍ୟେତି ରକ୍ଷନ୍ ।
ସ ନ ଐତୁ ହୋମମିମଂ ଭୂସାଶୋଃକ୍ତରିକ୍ଷେଣ ସହ ବାଜିନୀବାନ୍ ॥୫॥

ଅକ୍ତରିକ୍ଷେଣ ସହ ବାଜିନୀବନ୍-କର୍କୀଂ ବସ୍ତ୍ରାମିହ ରକ୍ଷ ବାଜିନ୍ ।
ଇମେ ତେ ସ୍ତ୍ରୋକା ବହୁଲା ଏହ୍ୟର୍ବାତିୟଂ ତେ କର୍କୀହ ତେ ମନୋଃସୁ ॥୬॥

ଅକ୍ତରିକ୍ଷେଣ ସହ ବାଜିନୀବନ୍-କର୍କୀଂ ବସ୍ତ୍ରାମିହ ରକ୍ଷ ବାଜିନ୍ ।
ଅୟଂ ଘାସୋ ଅୟଂ ବ୍ରଜ ଇହ ବସ୍ତ୍ରାଂ ନି ବଧ୍ନୀମଃ ।
ୟଥାନାମ ବ ଇଶ୍ନୁହେ ସ୍ବାହା ॥୭॥

=====

(୪।୩୯) ଋଷିଃ - ଅଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିପଦା ମହାବୃହତୀ (୧, ୩, ୫, ୭), ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୨, ୪, ୬, ୮), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୯-୧୦) । ଦେବତା - ପୃଥିବ୍ୟଗ୍ନି (୧-୨), ବାୟୁକ୍ତରିକ୍ଷେ (୩-୪), ଦିବାଦିତ୍ୟୌ (୫-୬), ଦିକ୍ଚନ୍ଦ୍ରମସଃ (୭-୮), ଜାତବେଦସୋଃଗ୍ନିଃ (୯-୧୦)

=====

ପୃଥିବ୍ୟାମଗ୍ନୟେ ସମନମନ୍ତ୍ରସ ଆର୍ଯ୍ୟୋତ୍ ।
ୟଥା ପୃଥିବ୍ୟାମଗ୍ନୟେ ସମନମନ୍ତେବା ମହ୍ୟଂ ସଂନମଃ ସଂ ନମନ୍ତୁ ॥୧॥

ପୃଥିବୀ ଧେନୁସ୍ତସ୍ୟା ଅଗ୍ନିର୍ବହଃ ।
ସା ମେଃଗ୍ନିନା ବହେନେଷମୂର୍ତ୍ତଂ କାମଂ ଦୁହାମ୍ ।
ଆୟୁଃ ପ୍ରଥମଂ ପ୍ରଜାଂ ପୋଷଂ ରୟିଂ ସ୍ବାହା ॥୭॥

ଅନ୍ତରିକ୍ଷେ ବାୟୁବେ ସମନମନ୍ତ୍ରସ ଆର୍ଯ୍ୟୋତ୍ ।
ୟଥାନ୍ତରିକ୍ଷେ ବାୟୁବେ ସମନମନ୍ତେବା ମହ୍ୟଂ ସଂନମଃ ସଂ ନମନ୍ତୁ ॥୩॥

ଅନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଧେନୁସ୍ତସ୍ୟା ବାୟୁର୍ବହଃ ।
ସା ମେ ବାୟୁନା ବହେନେଷମୂର୍ତ୍ତଂ କାମଂ ଦୁହାମ୍ ।
ଆୟୁଃ ପ୍ରଥମଂ ପ୍ରଜାଂ ପୋଷଂ ରୟିଂ ସ୍ବାହା ॥୪॥

ଦିବ୍ୟାଦିତ୍ୟାୟ ସମନମନ୍ତ୍ରସ ଆର୍ଯ୍ୟୋତ୍ ।
ୟଥା ଦିବ୍ୟାଦିତ୍ୟାୟ ସମନମନ୍ତେବା ମହ୍ୟଂ ସଂନମଃ ସଂ ନମନ୍ତୁ ॥୫॥

ଦୈର୍ଘ୍ୟୋର୍ଧେନୁସ୍ତସ୍ୟା ଆଦିତ୍ୟୋ ବହଃ ।
ସା ମ ଆଦିତ୍ୟେନ ବହେନେଷମୂର୍ତ୍ତଂ କାମଂ ଦୁହାମ୍ ।
ଆୟୁଃ ପ୍ରଥମଂ ପ୍ରଜାଂ ପୋଷଂ ରୟିଂ ସ୍ବାହା ॥୬॥

ଦିକ୍ଷୁ ଚନ୍ଦ୍ରାୟ ସମନମନ୍ତ୍ରସ ଆର୍ଯ୍ୟୋତ୍ ।
ୟଥା ଦିକ୍ଷୁ ଚନ୍ଦ୍ରାୟ ସମନମନ୍ତେବା ମହ୍ୟଂ ସଂନମଃ ସଂ ନମନ୍ତୁ ॥୭॥

ଦିଶୋ ଧେନବସ୍ତ୍ରାସାଂ ଚନ୍ଦ୍ରୋ ବହଃ ।
ତା ମେ ଚନ୍ଦ୍ରେଣ ବହେନେଷମୂର୍ତ୍ତଂ କାମଂ ଦୁହାମ୍ ।
ଆୟୁଃ ପ୍ରଥମଂ ପ୍ରଜାଂ ପୋଷଂ ରୟିଂ ସ୍ବାହା ॥୮॥

ଅଗ୍ନାବଗ୍ନିଷ୍ଟରତି ପ୍ରବିଷ୍ଟ ରକ୍ଷୀଣାଂ ପୁତ୍ରୋ ଅଭିଶସ୍ତିପା ଉ ।
ନମସ୍କାରେଣ ନମସା ତେ ଜୁହୋମି ମା ଦେବାନାଂ ମିଥୁୟା କର୍ମ ଭାଗମ୍ ॥୯॥

ହୃଦା ପୂତଂ ମନସା ଜାତବେଦୋ ବିଶ୍ୱାନି ଦେବ ବୟୁନାନି ବିଦ୍ୱାନ୍ ।
ସପ୍ତାସ୍ୟାନି ତବ ଜାତବେଦସ୍ତେଭ୍ୟୋ ଭୁହୋମି ସ ଭୁଷସ୍ୱ ହବ୍ୟମ୍ ॥୧୦॥

=====

(୪୪୦) ଋଷିଃ - ଶୁକ୍ର । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧, ୩-୭), ଜଗତୀ (୨),
ପୁରୋହିତିଶକ୍ତୃରୀପାଦୟୁଗ୍ଜଗତୀ (୮) । ଦେବତା - ଜାତବେଦଃ ଅଗ୍ନିଃ (୧), ଜାତବେଦୋ ଯୁମଃ
(୨), ଜାତବେଦୋ ବରୁଣଃ (୩), ଜାତବେଦୋ ସୋମଃ (୪), ଜାତବେଦୋ ଭୃମଃ (୫),
ଜାତବେଦୋ ବାୟୁଃ (୬), ଜାତବେଦଃ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ (୭), ଜାତବେଦୋ ବ୍ରହ୍ମ (୮)

=====

ୟେ ପୁରସ୍ତାନ୍ତୁହୁତି ଜାତବେଦଃ ପ୍ରାଚ୍ୟା ଦିଶୋଽଭିଦାସନ୍ତ୍ୟସ୍ଥାନ୍ ।
ଅଗ୍ନିମୃତ୍ୱା ତେ ପରାଞ୍ଜୋ ବ୍ୟଧନ୍ତାଂ ପ୍ରତ୍ୟଗେନାନୁପ୍ରତିସରେଣ ହନ୍ତି ॥୧॥

ୟେ ଦକ୍ଷିଣତୋ ଭୁହୁତି ଜାତବେଦୋ ଦକ୍ଷିଣାୟା ଦିଶୋଽଭିଦାସନ୍ତ୍ୟସ୍ଥାନ୍ ।
ୟମମୃତ୍ୱା ତେ ପରାଞ୍ଜୋ ବ୍ୟଧନ୍ତାଂ ପ୍ରତ୍ୟଗେନାନୁପ୍ରତିସରେଣ ହନ୍ତି ॥୨॥

ୟେ ପଶ୍ଚାନ୍ତୁହୁତି ଜାତବେଦଃ ପ୍ରତୀଚ୍ୟା ଦିଶୋଽଭିଦାସନ୍ତ୍ୟସ୍ଥାନ୍ ।
ବରୁଣମୃତ୍ୱା ତେ ପରାଞ୍ଜୋ ବ୍ୟଧନ୍ତାଂ ପ୍ରତ୍ୟଗେନାନୁପ୍ରତିସରେଣ ହନ୍ତି ॥୩॥

ୟ ଉତ୍ତରତୋ ଭୁହୁତି ଜାତବେଦ ଉଦୀଚ୍ୟା ଦିଶୋଽଭିଦାସନ୍ତ୍ୟସ୍ଥାନ୍ ।
ସୋମମୃତ୍ୱା ତେ ପରାଞ୍ଜୋ ବ୍ୟଧନ୍ତାଂ ପ୍ରତ୍ୟଗେନାନୁପ୍ରତିସରେଣ ହନ୍ତି ॥୪॥

ୟେଽଧସ୍ତାନ୍ତୁହୁତି ଜାତବେଦ ଧ୍ରୁବାୟା ଦିଶୋଽଭିଦାସନ୍ତ୍ୟସ୍ଥାନ୍ ।
ଭୃମିମୃତ୍ୱା ତେ ପରାଞ୍ଜୋ ବ୍ୟଧନ୍ତାଂ ପ୍ରତ୍ୟଗେନାନୁପ୍ରତିସରେଣ ହନ୍ତି ॥୫॥

ୟେଽକ୍ଷରିକ୍ଷାନ୍ତୁହୁତି ଜାତବେଦୋ ବ୍ୟଧ୍ୱାୟା ଦିଶୋଽଭିଦାସନ୍ତ୍ୟସ୍ଥାନ୍ ।
ବାୟୁମୃତ୍ୱା ତେ ପରାଞ୍ଜୋ ବ୍ୟଧନ୍ତାଂ ପ୍ରତ୍ୟଗେନାନୁପ୍ରତିସରେଣ ହନ୍ତି ॥୬॥

ଯ ଉପରିଷ୍ଠାନ୍ତୁଦ୍ଭୂତି ଜାତବେଦ ଉର୍ଧ୍ୱାୟା ଦିଶୋଽଭିଦାସନ୍ତ୍ୟସ୍ଥାନ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟମୃତ୍ୱା ତେ ପରାଞ୍ଜୋ ବ୍ୟଧନ୍ତାଂ ପ୍ରତ୍ୟଗେନାନୁପ୍ରତିସରେଣ ହନ୍ତି ॥୭॥

ୟେ ଦିଶାମନ୍ତର୍ଦେଶେଭ୍ୟୋ ଜୁଦ୍ଭୂତି ଜାତବେଦଃ ସର୍ବାଭ୍ୟୋ ଦିଗ୍-ଭ୍ୟୋଽଭିଦାସନ୍ତ୍ୟସ୍ଥାନ ।
ବ୍ରହ୍ମର୍ତ୍ତା ତେ ପରାଞ୍ଜୋ ବ୍ୟଧନ୍ତାଂ ପ୍ରତ୍ୟଗେନାନୁପ୍ରତିସରେଣ ହନ୍ତି ॥୮॥

॥ ଇତି ଅଷ୍ଟମୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଇତି ନବମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ଥଂ କାଣ୍ଡମ୍ ସମାପ୍ତମ୍ ॥

ଅଧ୍ୟବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ପଞ୍ଜନ କାଣ୍ଡ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ପଞ୍ଚମଂ କାଣ୍ଡମ୍]

॥ ଅଥ ଦଶମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଅଥ ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

(୫|୧) ଋଷିଃ - ବୃହଦିବୋଧର୍ବା । ଛନ୍ଦ - ପରାବୃହତୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୬, ୮),
ବିରାଟ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୭), ଷଟ୍ପଦା ଅତ୍ୟଷ୍ଟି (୯) । ଦେବତା - ବରୁଣଃ (୧-୯)

ରଧତ୍-ମନ୍ତୋ ଯୋନିଂ ଯୁ ଆବତୁବାମୃତାସୁର୍ବଧମାନଃ ସୁଜନ୍ତା ।
ଅଦକ୍ଷାସୁର୍ଭାଜମାନୋଽହେବ ତ୍ରିତୋ ଧର୍ତ୍ତା ଦାଧାର ତ୍ରୀଣି ॥୧॥

ଆ ଯୋ ଧର୍ମାଣି ପ୍ରଥମଃ ସସାଦ ତତୋ ବପୁଂଷି କୃଣୁଷେ ପୁରୁଣି ।
ଧାସୁ୍ୟର୍ଯୋନିଂ ପ୍ରଥମ ଆ ବିବେଶା ଯୋ ବାତମନୁଦିତାଂ ଚିକେତ ॥୨॥

ୟସ୍ତେ ଶୋକାୟ ତନ୍ମଂ ରିରେତ ଷରଞ୍ଜିରଣ୍ୟଂ ଶୁଚୟୋଽନୁ ସ୍ତାଃ ।
ଅତ୍ରା ଦଧେତେ ଅମୃତାନି ନାମାସ୍ତେ ବସ୍ତାଣି ବିଶ ଏରୟନ୍ତାମ୍ ॥୩॥

ପ୍ର ଯଦେତେ ପ୍ରତରଂ ପୂର୍ବ୍ୟଂ ଗୁଃ ସଦଃସଦ ଆତିଷ୍ଠନ୍ତୋ ଅଭୂର୍ଯମ୍ ।
କବିଃ ଶୁଷସ୍ୟ ମାତରା ରିହାଣୋ ଜାମୈ୍ୟ ଧୂର୍ଯଂ ପତିମେରୟେଥାମ୍ ॥୪॥

ତଦୁ ଶୁ ତେ ମହତ୍-ପୃଥୁଜ୍ଞାନମଃ କବିଃ କାବ୍ୟେନା କୃଣୋମି ।
ୟସ୍ତମ୍ୟସ୍ତ୍ରାବଭିୟନ୍ତାବଭି କ୍ଷାମତ୍ରା ମହୀ ରୋଧତକ୍ରେ ବାବୃଧେତେ ॥୫॥

ସପ୍ତ ମର୍ଯ୍ୟାଦାଃ କବୟସ୍ତତସ୍ତୁସ୍ତାସାମିଦେକାମଭ୍ୟଂହୁରୋ ଗାତ୍ ।
ଆୟୋର୍ହ ସ୍ନମ୍ ଉପମସ୍ୟ ନୀତେ ପଥାଂ ବିସର୍ଗେ ଧରୁଣେଷୁ ତସ୍ମୈ ॥୬॥

ଉତାମୃତାସୁର୍ବତ ଏମି କୃନ୍ଦନ୍ନସୁରାତ୍ନା ତନ୍ନସ୍ତସୁମଦ୍ଭୁଃ ।
ଉତ ବା ଶକ୍ନୋ ରତ୍ନଂ ଦଧାତୁ୍ୟର୍ଜୟା ବା ଯୁସ୍ତଚତେ ହବିର୍ଦାଃ ॥୭॥

ଉତ ପୁତ୍ରଃ ପିତରଂ କ୍ଷତ୍ରମୀତେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଂ ମର୍ଯ୍ୟାଦମହ୍ନୟନ୍ନସ୍ତସ୍ତୟେ ।
ଦର୍ଶନ୍ନୁ ତା ବରୁଣ ଯାସ୍ତେ ବିଷ୍ଣୁ ଆବର୍ତ୍ତତତଃ କୃଣବୋ ବପୁଂଷି ॥୮॥

ଅର୍ଧମର୍ଧେନ ପୟସା ପୃଣକ୍ଷ୍ୟର୍ଧେନ ଶୁଷ୍ଣ ବର୍ଧସେ ଅମୁର ।
ଅବିଂ ବୃଧାମ ଶଗ୍ନିୟଂ ସଖାୟଂ ବରୁଣଂ ପୁତ୍ରମଦିତ୍ୟା ଇଷିରମ୍ ।
କବିଶସ୍ତ୍ରାନ୍ୟସ୍ତୈ ବପୁଂଷ୍ୟବୋଚାମ ରୋଦସୀ ସତ୍ୟବାଚା ॥୯॥

=====

(୫|୭) ରକ୍ଷିଃ - ବୃହଦିବୋଽଧର୍ବା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୮), ଭୁବିକ୍ ପରାତିଜାଗତା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୯) ।
ଦେବତା - ବରୁଣଃ (୧-୯)

=====

ତଦିଦାସ ଭୁବନେଷୁ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଂ ଯତୋ ଯଜ୍ଞ ଉଗ୍ରସ୍ତେଷନ୍ତମଣଃ ।
ସଦ୍ୟୋ ଜଜ୍ଞାନୋ ନି ରିଶାତି ଶତ୍ରୁନନ୍ନୁ ଯଦେନଂ ମଦନ୍ତି ବିଶ୍ଵ ଉମାଃ ॥୧॥

ବବୃଧାନଃ ଶବସା ଭୂର୍ଯୋଜାଃ ଶତ୍ରୁର୍ଦାସାୟ ଭିୟସଂ ଦଧାତି ।
ଅବ୍ୟନଜ ବ୍ୟନଜ ସସ୍ମି ସଂ ତେ ନବନ୍ତ ପ୍ରଭୃତା ମଦେଷୁ ॥୨॥

ତ୍ଵେ କ୍ରତୁମପି ପୃଞ୍ଚନ୍ତି ଭୁବି ଦ୍ଵିର୍ଯଦେତେ ତ୍ରିର୍ଭବନ୍ତ୍ୟମାଃ ।
ସ୍ଵଦୋଃ ସ୍ଵାଦୀୟଃ ସ୍ଵାଦୁନା ସୃଜା ସମଦଃ ସୁ ମଧୁ ମଧୁନାଭି ଯୋଧୀଃ ॥୩॥

ୟଦି ଚିନ୍ନୁ ତ୍ଵା ଧନା ଜୟନ୍ତଂ ରଣେରଣେ ଅନୁମଦନ୍ତି ବିପ୍ରାଃ ।
ଓଜୀୟଃ ଶୁଷ୍ଟିହ୍ନିରମା ତନ୍ନୁଷ୍ଠ ମା ତ୍ଵା ଦଭୟୁରେବାସଃ କଶୋକାଃ ॥୪॥

ତ୍ଵୟା ବୟଂ ଶାଶଦ୍ଭୁହେ ରଣେଷୁ ପ୍ରପଶ୍ୟନ୍ତୋ ଯୁଧେନ୍ୟାନି ଭୁବି ।
ଚୋଦୟାମି ତ ଆୟୁଧା ବଚୋଭିଃ ସଂ ତେ ଶିଶାମି ବ୍ରହ୍ମଣା ବୟଂସି ॥୫॥

ନି ତଦଧିଷ୍ଠେଃବରେ ପରେ ତ ଯୁସ୍ମିନ୍ନାବିଥାବସା ଦୁରୋଣେ ।
ଆ ସ୍ଥାପୟତ ମାତରଂ ଜିଗତୁମତ ଇନ୍ଦ୍ରତ କର୍ବରାଣି ଭୂରି ॥୬॥

ସୁଷ୍ଟ ବର୍ଷ୍ମନ୍ପୁରୁବର୍ତ୍ତାନଂ ସମୃଦ୍ଧାଶମିନତମମାପ୍ତମାପ୍ତ୍ୟାନାମ୍ ।
ଆ ଦର୍ଶତି ଶବସା ଭୂୟୋଜାଃ ପ୍ର ସକ୍ଷତି ପ୍ରତିମାନଂ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ॥୭॥

ଇମା ବ୍ରହ୍ମ ବୃହଦିବଃ କୃଣବଦିନ୍ଦ୍ରାୟ ଶୁଷମଗ୍ରିୟଃ ସ୍ୱର୍ଷାଃ ।
ମହୋ ଗୋତ୍ରସ୍ୟ କ୍ଷୟତି ସ୍ୱରାଜା ଦୁରଶ୍ୱିଦ୍ବିଶ୍ୱମର୍ଣ୍ଣବଉପସ୍ତାନ ॥୮॥

ଏବା ମହାନ-ବୃହଦିବୋ ଅଥର୍ବାବୋତସ୍ତାଂ ତନ୍ମମିନ୍ଦ୍ରମେବ ।
ସ୍ୱସାରୌ ମାତରିଭୂରୀ ଅରିପ୍ରେ ହିନ୍ଦୁକ୍ତି ଚୈନେ ଶବସା ବର୍ଧୟକ୍ତି ତ ॥୯॥

=====

(୫|୩) ଋଷିଃ - ବୃହଦିବୋଃଅର୍ବା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧, ୩-୯, ୧୧), ଭୂରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨),
ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୧୦) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୨), ଦେବାଃ (୩-୪), ଦ୍ରବିଶୋଦାଦୟଃ (୫),
ବିଶ୍ୱେଦେବାଃ (୬, ୯-୧୦), ସୋମଃ (୭), ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୮, ୧୧)

=====

ମମାଗ୍ନେ ବର୍ତ୍ତୋ ବିହବେଷ୍ଟସୁ ବୟଂ ଦ୍ୱେକ୍ଷାନାସ୍ତନ୍ମଂ ପୁଷ୍ପେମ ।
ମହ୍ୟଂ ନମନ୍ତାଂ ପ୍ରଦିଶଶ୍ଚତସ୍ରସ୍ତୁୟାଧ୍ୟକ୍ଷେଣ ପୃତନା ଜୟେମ ॥୧॥

ଅଗ୍ନେ ମନ୍ତ୍ର୍ୟଂ ପ୍ରତିନ୍ନୁଦନ୍ପରେଷାଂ ତ୍ୱଂ ନୋ ଗୋପାଃ ପରି ପାହି ବିଶ୍ୱତଃ ।
ଅପାଞ୍ଚୋ ଯନ୍ତୁ ନିବତା ଦୁରସ୍ୟବୋଃମୈଷାଂ ଚିତ୍ତଂ ପ୍ରବୁଧାଂ ବି ନେଶତ୍ ॥୨॥

ମମ ଦେବା ବିହବେ ସନ୍ତୁ ସର୍ବ ଇନ୍ଦ୍ରବନ୍ତୋ ମରୁତୋ ବିଷ୍ଣୁରଗ୍ନିଃ ।
ମମାତ୍ତରିକ୍ଷମୁରୁଲୋକମସ୍ତୁ ମହ୍ୟଂ ବାତଃ ପବତାଂ କାମାୟାସ୍ତୈ ॥୩॥

ମହ୍ୟଂ ଯଜନ୍ତାଂ ମମ ଯାନୀଷ୍ଟାକୃତିଃ ସତ୍ୟା ମନସୋ ମେ ଅସୁ ।
ଏନୋ ମା ନି ଗାଂ କତମଜନାହଂ ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଅଭି ରକ୍ଷନ୍ତୁ ମେହ ॥୪॥

ମୟି ଦେବା ଦ୍ରବିଣମା ଯଜନ୍ତାଂ ମୟାଶୀରସୁ ମୟି ଦେବହୃତିଃ ।
ଦୈବାଃ ହୋତାରଃ ସନ୍ନିଷନ୍ନ ଏତଦରିଷ୍ଟାଃ ସ୍ୟାମ ତନ୍ନା ସୁବୀରାଃ ॥୫॥

ଦୈବୀଃ ଷଡୁର୍ବୀରୁରୁ ନଃ କୃଣୋତ ବିଶ୍ଵେ ଦେବାସ ଇହ ମାଦୟଧ୍ଵମ୍ ।
ମା ନୋ ବିଦଦତିଭା ମୋ ଅଶସ୍ତିର୍ମା ନୋ ବିଦଦୃଜିନା ଦ୍ଵେଷ୍ୟା ଯା ॥୬॥

ତିସ୍ରୋ ଦେବୀର୍ମହି ନଃ ଶର୍ମ ଯଜ୍ଞତ ପ୍ରଜାୟୈ ନସ୍ତନ୍ନେ ଯଜ ପୁଷ୍ଟମ୍ ।
ମା ହାସ୍ତୁହି ପ୍ରଜୟା ମା ତନୁଭିର୍ମା ରଧାମ ଦ୍ଵିଷତେ ସୋମ ରାଜନ୍ ॥୭॥

ଉରୁବ୍ୟତା ନୋ ମହିଷଃ ଶର୍ମ ଯଜ୍ଞତ୍ଵସ୍ମିନ୍ ହବେ ପୁରୁହୂତଃ ପୁରୁଷୁ ।
ସ ନଃ ପ୍ରଜାୟୈ ହର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚ ମୃତେନ୍ନ ମା ନୋ ରୀରିଷୋ ମା ପରା ଦାଃ ॥୮॥

ଧାତା ବିଧାତା ଭୁବନସ୍ୟ ଯସ୍ତୁତିର୍ଦେବଃ ସବିତାଭିମାତିଷାହଃ ।
ଆଦିତ୍ୟା ରୁଦ୍ରା ଅଶ୍ଵିନୋଭା ଦେବାଃ ପାନ୍ଥ ଯଜମାନଂ ନିରୂଥାତ୍ ॥୯॥

ୟେ ନଃ ସପତ୍ନା ଅପ ତେ ଭବନ୍ତିନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନିଭ୍ୟାମବ ବାଧାମହ ଏନାନ୍ ।
ଆଦିତ୍ୟା ରୁଦ୍ରା ଉପରିସ୍ଵଶୋ ନୋ ଉଗ୍ରଂ ତେଭାରମଧିରାଜମକ୍ରତ ॥୧୦॥

ଅର୍ବାଞ୍ଚିମିନ୍ଦ୍ରମମୁତୋ ହବାମହେ ଯୋ ଗୋଜିଞ୍ଜନଜିଦଶ୍ଵଜିଦ୍ୟଃ ।
ଇମଂ ନୋ ଯଜ୍ଞଂ ବିହବେ ଶୃଣୋତ୍ସ୍ଵାକମଭୂର୍ହର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚ ମେଦୀ ॥୧୧॥

=====

(୫|୪) ର୍ଷିଃ - ଭୃଗୁଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୪, ୭-୯), ଭୁରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫), ଗାୟତ୍ରୀ
(୬), ଉଷ୍ଠିକ୍ ଗର୍ଭା ନିରୂତ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୦) । ଦେବତା - କୁଷ୍ଠୋ ଯଜ୍ଞନାଶନଶ୍ଚ (୧-୧୦)

=====

ୟୋ ଗିରିଷ୍ଠଜାୟଥା ବୀରୁଧାଂ ବଲବଉମଃ ।
କୁଷ୍ଠେହି ତକ୍ଳନାଶନ ତକ୍ଳାନଂ ନାଶୟନ୍ତିତଃ ॥୧॥

ସୁପର୍ଣ୍ଣସୁବନେ ଗିରୌ ଜାତଂ ହିମବତସ୍ତୁରି ।
ଧନୈରତି ଶୁଭ୍ରା ଯୁକ୍ତି ବିଦୁର୍ହି ତକ୍ଳନାଶନମ୍ ॥୭॥

ଅଶ୍ୱତ୍ତୋ ଦେବସଦନସ୍ତୃତୀୟସ୍ୟାମିତୋ ଦିବି ।
ତତ୍ରାମୃତସ୍ୟ ଚକ୍ଷଣଂ ଦେବାଃ କୁଷ୍ଠମବନ୍ଧୁତ ॥୮॥

ହିରଣ୍ୟୟା ନୌରତରଞ୍ଜିରଣ୍ୟବନ୍ନନା ଦିବି ।
ତତ୍ରାମୃତସ୍ୟ ପୁଷ୍ପଂ ଦେବାଃ କୁଷ୍ଠମବନ୍ଧୁତ ॥୯॥

ହିରଣ୍ୟୟାଃ ପଞ୍ଚାନ ଆସନ୍ନୁରିତ୍ରାଣି ହିରଣ୍ୟୟା ।
ନାବୋ ହିରଣ୍ୟୟାଃସନ୍ୟାଭିଃ କୁଷ୍ଠଂ ନିରାବହନ୍ ॥୧୦॥

ଇମଂ ମେ କୁଷ୍ଠ ପୁରୁଷଂ ତମା ବହ ତଂ ନିଷ୍କୁରୁ ।
ତମୁ ମେ ଅଗଦଂ କୃଧି ॥୧୧॥

ଦେବେଭ୍ୟୋ ଅଧି ଜାତୋଽସି ସୋମସ୍ୟାସି ସଖା ହିତଃ ।
ସ ପ୍ରାଣାୟ ବ୍ୟାନାୟ ଚକ୍ଷୁଷେ ମେ ଅସ୍ତ୍ରୈ ମୃତ ॥୧୨॥

ଉଦତ୍ ଜାତୋ ହିମବତଃ ସ ପ୍ରାଚ୍ୟାଂ ନୀୟସେ ଜନମ୍ ।
ତତ୍ର କୁଷ୍ଠସ୍ୟ ନାମାନୁଷ୍ଠମାନି ବି ଭେଜିରେ ॥୧୩॥

ଉତ୍ତମୋ ନାମ କୁଷ୍ଠସ୍ତୁତମୋ ନାମ ତେ ପିତା ।
ୟସ୍ମିଂ ଚ ସର୍ବଂ ନାଶୟ ତକ୍ଳନଂ ଚାରସଂ କୃଧି ॥୧୪॥

ଶୀର୍ଷାମୟମୁପହତ୍ୟାମକ୍ଷୋସ୍ତନ୍ତୋ ରପଃ ।
କୁଷ୍ଠସ୍ତସ୍ରର୍ବଂ ନିଷ୍କରଢୈବଂ ସମହ ବୃଷ୍ଟ୍ୟମ୍ ॥୧୫॥

(୫୫) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୯) | ଦେବତା - ଲାକ୍ଷ୍ମୀ (୧-୯)

ରାତ୍ରୀ ମାତା ନଭଃ ପିତାର୍ଯ୍ୟମା ତେ ପିତାମହଃ ।
ସିଲାରୀ ନାମ ବା ଅସି ସା ଦେବାନାମସି ସୁସା ॥୧॥

ୟସ୍ମା ପିବତି ଜୀବତି ତ୍ରାୟସେ ପୁରୁଷଂ ତ୍ବମ୍ ।
ଭର୍ତ୍ତୀ ହି ଶଶ୍ୱତାମସି ଜନାନାଂ ତ ନ୍ୟଞ୍ଜନୀ ॥୨॥

ବୃକ୍ଷଂବୃକ୍ଷମା ରୋହସି ବୃକ୍ଷଣ୍ୟନ୍ତୀବ କନ୍ୟଲ୍ଲା ।
ଜୟନ୍ତୀ ପ୍ରତ୍ୟାତିଷ୍ଠନ୍ତୀ ସ୍ୱରଣୀ ନାମ ବା ଅସି ॥୩॥

ୟଦ୍ଭଣେନ ଯଦିଷ୍ଠା ଯଦ୍ଭାରୁହରସା କୃତମ୍ ।
ତସ୍ୟ ତ୍ବମସି ନିଷ୍ଠୁତିଃ ସେମଂ ନିଷ୍ଠୁଧି ପୁରୁଷମ୍ ॥୪॥

ଭଦ୍ରାତ୍-ପୁଷ୍ପାନୁସ୍ତ୍ରିଷ୍ଠସ୍ୟଶ୍ୱତ୍ୱାତ୍-ଖଦିରାଜବାତ୍ ।
ଭଦ୍ରାନ୍ୟଗ୍ରୋଧାପୂର୍ଣ୍ଣାସ୍ତା ନ ଏହ୍ୟରୁକ୍ଷତି ॥୫॥

ହିରଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣେ ସୁଭଗେ ସୂର୍ଯ୍ୟବର୍ଣ୍ଣେ ବପୁଷ୍ଟମେ ।
ରୁତଂ ଗଚ୍ଛାସି ନିଷ୍ଠୁତେ ନିଷ୍ଠୁତିର୍ନାମ ବା ଅସି ॥୬॥

ହିରଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣେ ସୁଭଗେ ଶୁଷ୍ପେ ଲୋମଶବକ୍ଷନେ ।
ଅପାମସି ସୁସା ଲାକ୍ଷେ ବାତୋ ହାତ୍ତା ବଭୁବ ତେ ॥୭॥

ସିଲାରୀ ନାମ କାନୀନୋଽଜବତ୍ସୁ ପିତା ତବ ।
ଅଶ୍ୱୋ ଯମସ୍ୟ ଯଃ ଶ୍ୟାବସ୍ତସ୍ୟ ହାସ୍ତାସୁଧିତା ॥୮॥

ଅଶ୍ୱସ୍ୟାସ୍ନଃ ସଂପତିତା ସା ବୃକ୍ଷା ଅଭି ସିଷ୍ୟଦେ ।

ସରା ପତନ୍ତିଶୀ ଭୂତ୍ୱା ସା ନ ଏହ୍ୟରୁକ୍ଷତି ॥୯॥

॥ ଇତି ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

(୫୨) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧, ୯), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ଜଗତୀ (୩),
 ପଞ୍ଚପଦା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଉଷ୍ମିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ ଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୪), ତ୍ରିପଦା ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୫-୭),
 ଏକାବସାନା ଦ୍ଵିପଦାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୮), ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୧୦), ପଞ୍ଜି (୧୧-୧୩), ସ୍ଵରାଟ୍ ପଞ୍ଜି (୧୪)
 । ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମାଦିତ୍ୟଃ (୧), କର୍ମାଣି (୨), ରୁଦ୍ରଗଣଃ (୩-୪), ସୋମାରୁଦ୍ରୌ (୫-୮),
 ହେତିଃ (୯), ଅଗ୍ନିଃ (୧୦), ସର୍ବାତ୍ମା ରୁଦ୍ରଃ (୧୧-୧୪)

ବ୍ରହ୍ମ ଜଞ୍ଜାନଂ ପ୍ରଥମଂ ପୁରସ୍ତାଦ୍ଵି ସୀମତଃ ସୁରୁଚୋ ବେନ ଆବଃ ।
 ସ ବୁଧ୍ୟା ଉପମା ଅସ୍ୟ ବିଷ୍ଣଃ ସତଶ୍ଚ ଯୋନିମସତଶ୍ଚ ବି ବଃ ॥୧॥
 ଅନାପ୍ତା ଯେ ବଃ ପ୍ରଥମା ଯାନି କର୍ମାଣି ଚକ୍ରିରେ ।
 ବୀରାନୋ ଅତ୍ର ମା ଦଭନ୍ତୁ ଏତତ୍-ପୁରୋ ଦଧେ ॥୨॥
 ସହସ୍ରଧାର ଏବ ତେ ସମସ୍ତରନ୍ଧିବୋ ନାକେ ମଧୁଜିହ୍ଵା ଅସଶ୍ଚତଃ ।
 ତସ୍ୟ ସ୍ଵଶୋ ନ ନି ମିଷନ୍ତି ଭୂର୍ଭୂୟଃ ପଦେପଦେ ପାଶିନଃ ସନ୍ତି ସେତବେ ॥୩॥
 ପର୍ଯ୍ୟୁଷ୍ଠ ପ୍ର ଧନ୍ଵା ବାଜସାତୟେ ପରି ବୃତ୍ରାଣି ସକ୍ଷଣିଃ ।
 ଦ୍ଵିଷସ୍ତଦଧ୍ୟର୍ଷ୍ଟବେନେୟସେ ସନ୍ନିସ୍ରସୋ ନାମାସି ତ୍ରୟୋଦଶୋ ମାସ ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଗୃହଃ ॥୪॥
 ନ୍ଵେତେନାରାତ୍ରୀରସୌ ସ୍ଵାହା ।
 ତିଗ୍ନାୟୁଧୌ ତିଗ୍ନହେତୀ ସୁଷେବୌ ସୋମାରୁଦ୍ରାବିହ ସୁ ମୃତତଂ ନଃ ॥୫॥
 ଅବୈତେନାରାତ୍ରୀରସୌ ସ୍ଵାହା ।
 ତିଗ୍ନାୟୁଧୌ ତିଗ୍ନହେତୀ ସୁଷେବୌ ସୋମାରୁଦ୍ରାବିହ ସୁ ମୃତତଂ ନଃ ॥୬॥
 ଅପୈତେନାରାତ୍ରୀରସୌ ସ୍ଵାହା ।
 ତିଗ୍ନାୟୁଧୌ ତିଗ୍ନହେତୀ ସୁଷେବୌ ସୋମାରୁଦ୍ରାବିହ ସୁ ମୃତତଂ ନଃ ॥୭॥

ମୁମୁକ୍ତମସ୍ତାନୁରିତାଦବଦ୍ୟାନ୍ତୁଷେଥାଂ ଯଜ୍ଞମମୃତମସ୍ତାସୁ ଧତ୍ତମ୍ ||୮||

ଚକ୍ଷୁଷୋ ହେତେ ମନସୋ ହେତେ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ହେତେ ତପସଶ୍ଚ ହେତେ ।
ମେନୟା ମେନିରସ୍ୟମେନୟସ୍ତେ ସନ୍ତ ଯୋଃସ୍ତା ଅଭ୍ୟାଦାୟନ୍ତି ||୯||

ଯୋଃସ୍ତାଂଶ୍ଚକ୍ଷୁଷା ମନସା ଚିତ୍ତ୍ୟାକୃତ୍ୟା ଚ ଯୋ ଅଦାୟୁରଭିଦାସାତ୍ ।
ତ୍ୱଂ ତାନଗ୍ନେ ମେନୟାମେନୀନ୍-କୃଣୁ ସ୍ୱାହା ||୧୦||

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଗୃହୋଽସି ।
ତଂ ତ୍ୱା ପ୍ର ପଦ୍ୟେ ତଂ ତ୍ୱା ପ୍ର ବିଶାମି ସର୍ବଗୁଃ ସର୍ବପୁରୁଷଃ
ସର୍ବାତ୍ମା ସର୍ବତନୁଃ ସହ ଯନ୍ନୋଽସ୍ତି ତେନ ||୧୧||

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଶର୍ମାସି ।
ତଂ ତ୍ୱା ପ୍ର ପଦ୍ୟେ ତଂ ତ୍ୱା ପ୍ର ବିଶାମି ସର୍ବଗୁଃ ସର୍ବପୁରୁଷଃ
ସର୍ବାତ୍ମା ସର୍ବତନୁଃ ସହ ଯନ୍ନୋଽସ୍ତି ତେନ ||୧୨||

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବର୍ମାସି ।
ତଂ ତ୍ୱା ପ୍ର ପଦ୍ୟେ ତଂ ତ୍ୱା ପ୍ର ବିଶାମି ସର୍ବଗୁଃ ସର୍ବପୁରୁଷଃ
ସର୍ବାତ୍ମା ସର୍ବତନୁଃ ସହ ଯନ୍ନୋଽସ୍ତି ତେନ ||୧୩||

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବରୁଧମସି ।
ତଂ ତ୍ୱା ପ୍ର ପଦ୍ୟେ ତଂ ତ୍ୱା ପ୍ର ବିଶାମି ସର୍ବଗୁଃ ସର୍ବପୁରୁଷଃ
ସର୍ବାତ୍ମା ସର୍ବତନୁଃ ସହ ଯନ୍ନୋଽସ୍ତି ତେନ ||୧୪||

=====

(୫।୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ଗର୍ଭା ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩, ୫, ୭-୧୦),
ମଧ୍ୟା ବୃହତୀ (୪), ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୬) । ଦେବତା - ଅରାତୟଃ (୧-୩, ୭-୧୦), ସରସ୍ୱତୀ (୪-୫)

=====

ଆ ନୋ ଭର ମା ପରି ଷ୍ଟା ଅରାତେ ମା ନୋ ରକ୍ଷୀର୍ଦ୍ଧକ୍ଷିଣାଂ ନୀୟମାନାମ୍ ।
ନମୋ ବୀର୍ଣ୍ଣାୟା ଅସମୃଦ୍ଧୟେ ନମୋ ଅସ୍ତ୍ରରାତୟେ ॥୧॥

ୟମରାତେ ପୁରୋଧସ୍ତେ ପୁରୁଷଂ ପରିରାପିଣମ୍ ।
ନମସ୍ତେ ତସ୍ମୈ କୃଣ୍ଣୋ ମା ବନିଂ ବ୍ୟଥୟୀର୍ମମ ॥୨॥

ପ୍ର ଶୋ ବନିର୍ଦେବକୃତା ଦିବା ନକ୍ତଂ ଚ କଳ୍ପତାମ୍ ।
ଅରାତିମନୁପ୍ରେମୋ ବୟଂ ନମୋ ଅସ୍ତ୍ରରାତୟେ ॥୩॥

ସରସ୍ୱତୀମନୁମତିଂ ଭଗଂ ଯନ୍ତୋ ହବାମହେ ।
ବାଚଂ ଭୁଷ୍ଣାଂ ମଧୁମତୀମବାଦିଷଂ ଦେବାନାଂ ଦେବହୃତିଷୁ ॥୪॥

ୟଂ ଯାତାମ୍ୟହଂ ବାଚା ସରସ୍ୱତ୍ୟା ମନୋଯୁଜା ।
ଶ୍ରଦ୍ଧା ତମଦ୍ୟ ବିନ୍ଦତୁ ଦତ୍ତା ସୋମେନ ବଭୁଶା ॥୫॥

ମା ବନିଂ ମା ବାଚଂ ନୋ ବୀର୍ଣ୍ଣୀରୁଭାବିନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ଆ ଭରତାଂ ନୋ ବସୁନି ।
ସର୍ବେ ନୋ ଅଦ୍ୟ ଦିସୁନ୍ତୋଽରାତିଂ ପ୍ରତି ହର୍ଯ୍ୟତ ॥୬॥

ପରୋଽପେହ୍ୟସମୃଦ୍ଧେ ବି ତେ ହେତିଂ ନୟାମସି ।
ବେଦ ଭ୍ରାହ୍ମଂ ନିମୀବନ୍ତୀଂ ନିତୁଦନ୍ତୀମରାତେ ॥୭॥

ଭତ ନଗ୍ନା ବୋଭୁବତୀ ସ୍ୱପ୍ନୟା ସତସେ ଜନମ୍ ।
ଅରାତେ ତିଷ୍ଠଂ ବୀର୍ଣ୍ଣନ୍ତ୍ୟାକୃତିଂ ପୁରୁଷସ୍ୟ ଚ ॥୮॥

ୟା ମହତୀ ମହୋଦ୍ଧାନା ବିଶ୍ଵା ଆଶା ବ୍ୟାନଶେ ।
ତସ୍ୟୈ ହିରଣ୍ୟକେଶ୍ୟୈ ନିରୂତ୍ୟା ଅକରଂ ନମଃ ॥୯॥

ହିରଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣା ସୁଭଗା ହିରଣ୍ୟକଶିପୁର୍ମହୀ ।
ତସ୍ୟୈ ହିରଣ୍ୟଦ୍ରାପୟୋଃରାତ୍ୟା ଅକରଂ ନମଃ ॥୧୦॥

॥ ଇତି ଦଶମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଅଥ ଏକାଦଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

=====

(୫।୮) ରକ୍ଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୫, ୮), ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୨),
ପଥ୍ୟା ପଞ୍ଜି (୩-୪), ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୨), ଉଷ୍ଠିକ୍ ଗର୍ଭା ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୨), ଷଟ୍ପଦା ଉଷ୍ଠିକ୍ ଗର୍ଭା
ଜଗତୀ (୯) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୨), ବିଶ୍ଵେଦେବାଃ (୩), ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୪-୯)

=====

ବୈକଙ୍କାତେନେଧ୍ଵେନ ଦେବେଭ୍ୟ ଆଜ୍ୟଂ ବହ ।
ଅଗ୍ନେ ତାଁ ଇହ ମାଦୟ ସର୍ବ ଆ ଯନ୍ତୁ ମେ ହବମ୍ ॥୧॥

ଇନ୍ଦ୍ରା ଯାହି ମେ ହବମିଦଂ କରିଷ୍ୟାମି ତଚ୍ଛୁଶୁ ।
ଇମ ଐନ୍ଦ୍ରା ଅତିସରା ଆକୃତିଂ ସଂ ନମନ୍ତୁ ମେ ।
ତେଭିଃ ଶଙ୍କେମ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ଜାତବେଦସ୍ତନୁବଶିନ୍ ॥୨॥

ୟଦସ୍ତାବମୁତୋ ଦେବା ଅଦେବଃ ସଂଶ୍ଳିକୀର୍ଷତି ।
ମା ତସ୍ୟାଗ୍ନିର୍ହବ୍ୟଂ ବାକ୍ଷୀଈବଂ ଦେବା ଅସ୍ୟ ମୋପ ଗୁର୍ମମୈବ ହବମେତନ ॥୩॥

ଅତି ଧାବତାତିସରା ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଚସା ହତ ।
ଅବିଂ ବୃକ ଇବ ମଥ୍ନୀତ ସ ବୋ ଜୀବନ୍ତା ମୋତି ପ୍ରାଣମସ୍ୟାପି ନହ୍ୟତ ॥୪॥
ୟମମୀ ପୁରୋଦଧିରେ ବ୍ରହ୍ମାଣମପଭୂତୟେ ।

ଇନ୍ଦ୍ର ସ ତେ ଅଧସ୍ତଦଂ ତଂ ପ୍ରତ୍ୟସ୍ୟାମି ମୃତ୍ୟବେ ॥୫॥

ୟଦି ପ୍ରେୟୁର୍ଦେବପୁରା ବ୍ରହ୍ମ ବର୍ମାଣି ଚକ୍ରିରେ ।

ତନ୍ମୁପାନଂ ପରିପାଶଂ କୃଶ୍ଣାନା ଯଦୁପୋତିରେ ସର୍ବଂ ତଦରସଂ କୃଧି ॥୬॥

ୟାନସାବତିସରାଂଶ୍ଚକାର କୃଣବଜ ଯାନ୍ ।

ତ୍ୱଂ ତାନିନ୍ଦ୍ର ବୃତ୍ରହନ୍ପ୍ରତୀତଃ ପୁନରା କୃଧି ଯଥାମୁଂ ତୃଣହାଂ ଜନମ୍ ॥୭॥

ୟଥେନ୍ଦ୍ର ଉଦ୍ୱାଚନଂ ଲଘ୍ନା ଚକ୍ରେ ଅଧସ୍ତଦମ୍ ।

କୃଶ୍ଣେହମଧରାଂସ୍ତଥାମୁଞ୍ଚିଶ୍ଚତୀଭ୍ୟଃ ସମାଭ୍ୟଃ ॥୮॥

ଅତ୍ରେନାନିନ୍ଦ୍ର ବୃତ୍ରହନ୍ନୁଗ୍ରୋ ମର୍ମଣି ବିଧ୍ୟ ।

ଅତ୍ରେବୈନାନଭି ତିଷ୍ଠେନ୍ଦ୍ର ମେଦ୍ୟହଂ ତବ ।

ଅନୁ ତ୍ୱେନ୍ଦ୍ରା ରତ୍ନାମହେ ସ୍ୟାମ ସୁମତୌ ତବ ॥୯॥

=====

(୫|୯) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଦୈବୀବୃହତୀ (୧, ୫), ଦୈବୀତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୬), ଦୈବୀଜଗତୀ (୩-୪), ପଞ୍ଚପଦା ବିରାଟ୍ ଉଷ୍ଟିକ୍ ବୃହତୀ ଗର୍ଭା ପଞ୍ଚପଦା ଜଗତୀ (୭), ଚତୁଷ୍ପଦା ପୁରସ୍କୃତିତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ବୃହତୀ ଗର୍ଭା ଅତିଜଗତୀ (୮) । ଦେବତା - ବାସ୍ତୋଷ୍ଟି (୧-୮)

=====

ଦିବେ ସ୍ୱାହା ॥୧॥

ପୃଥିବୈ ସ୍ୱାହା ॥୨॥

ଅନ୍ତରିକ୍ଷାୟ ସ୍ୱାହା ॥୩॥

ଅନ୍ତରିକ୍ଷାୟ ସ୍ୱାହା ॥୪॥

ଦିବେ ସ୍ୱାହା ॥୫॥

ପୃଥିବୈ ସ୍ୱାହା ॥୬॥

ସୂର୍ଯ୍ୟେ ମେ ଚକ୍ଷୁର୍ବାତଃ ପ୍ରାଶୋଃକ୍ତରିକ୍ଷମାତ୍ମା ପୃଥିବୀ ଶରୀରମ୍ ।
ଅସ୍ତ୍ରୃତୋ ନାମାହମୟମସ୍ମି ସ ଆତ୍ମାନଂ ନି ଦଧେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀଭ୍ୟାଂ ଗୋପୀଥାୟ ॥୭॥

ଉଦାୟୁରୁଦ୍ବଲମୁକ୍ତତମୁକ୍ତତ୍ୟାମୁକ୍ତନୀଷାମୁଦିନ୍ଦ୍ରିୟମ୍ ।
ଆୟୁଷ୍ଟଦାୟୁଷ୍ଟନ୍ନା ସ୍ବଧାବକ୍ତ୍ରୋ ଗୋପା ମେ ସ୍ତ୍ରଂ ଗୋପାୟତଂ ମା ।
ଆତ୍ମସଦୌ ମେ ସ୍ତ୍ରଂ ମା ମା ହିଂସିଷ୍ଣମ୍ ॥୮॥

=====

(୫।୧୦) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଯୁବମଧ୍ୟା ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୬), ଯୁବମଧ୍ୟା କକୁପ୍ (୭),
ପୁରୋଧୃତି ଦ୍ବୟ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଗର୍ଭା ପରିଷ୍କାଦ୍ ତ୍ର୍ୟବସାନା ଚତୁଷ୍ପଦା ଅତିଜଗତୀ (୮) ।
ଦେବତା - ବାସ୍ତୋଷ୍ଟତି (୧-୮)

=====

ଅଶ୍ନୁବର୍ମ ମେଃସି ଯ୍ଵେ ମା ପ୍ରାତ୍ୟା ଦିଶୋଃଘାୟୁରଭିଦାସାତ୍ ।
ଏତସ୍ତ ଋକ୍ଷାତ୍ ॥୧॥

ଅଶ୍ନୁବର୍ମ ମେଃସି ଯ୍ଵେ ମା ଦକ୍ଷିଣାୟା ଦିଶୋଃଘାୟୁରଭିଦାସାତ୍ ।
ଏତସ୍ତ ଋକ୍ଷାତ୍ ॥୨॥

ଅଶ୍ନୁବର୍ମ ମେଃସି ଯ୍ଵେ ମା ପ୍ରତୀତ୍ୟା ଦିଶୋଃଘାୟୁରଭିଦାସାତ୍ ।
ଏତସ୍ତ ଋକ୍ଷାତ୍ ॥୩॥

ଅଶ୍ନୁବର୍ମ ମେଃସି ଯ୍ଵେ ମୋଦୀତ୍ୟା ଦିଶୋଃଘାୟୁରଭିଦାସାତ୍ ।
ଏତସ୍ତ ଋକ୍ଷାତ୍ ॥୪॥

ଅଶ୍ନୁବର୍ମ ମେଃସି ଯ୍ଵେ ମା ଧ୍ରୁବାୟା ଦିଶୋଃଘାୟୁରଭିଦାସାତ୍ ।
ଏତସ୍ତ ଋକ୍ଷାତ୍ ॥୫॥

ଅଶ୍ଵତ୍ଠମ ମେଃସି ଯୋ ମୋର୍ଯ୍ୟାୟା ଦିଶୋଃଘାୟୁରଭିଦାସାତ୍ ।
ଏତସ୍ତ ଋକ୍ଷାତ୍ ॥୭॥

ଅଶ୍ଵତ୍ଠମ ମେଃସି ଯୋ ମା ଦିଶାମନ୍ତଦେଶେଭ୍ୟୋଃଘାୟୁରଭିଦାସାତ୍ ।
ଏତସ୍ତ ଋକ୍ଷାତ୍ ॥୭॥

ବୃହତା ମନ ଉପ ହୃୟେ ମାତରିଶ୍ଵନା ପ୍ରାଣାପାନୌ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟାକ୍ଷୁରନ୍ତରିକ୍ଷାକ୍ଳୋତ୍ରଂ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ଶରୀରମ୍ ।
ସରସ୍ଵତ୍ୟା ବାତମୁପ ହୃୟାମହେ ମନୋୟୁଜା ॥୮॥

॥ ଇତି ଦ୍ଵିତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୫।୧୧) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୪-୫, ୭-୧୦),
ପଞ୍ଜି (୩), ପଞ୍ଚପଦା ଅତିଶକ୍ତୀ (୬), ଷଟ୍ପଦା ଅତ୍ୟାଷ୍ଟି (୧୧) । ଦେବତା - ବରୁଣୌ (୧-୧୧)

=====

କଥଂ ମହେ ଅସୁରାୟାବ୍ରବୀରିହ କଥଂ ପିତ୍ରେ ହରୟେ ଦୈଷନ୍ତମ୍ଣଃ ।
ପୃଶ୍ନିଂ ବରୁଣ ଦକ୍ଷିଣାଂ ଦଦାବାନ୍ପୁନର୍ମଘ ତ୍ଵଂ ମନସାଚିକିମ୍ରୀଃ ॥୧॥

ନ କାମେନ ପୁନର୍ମଘୋ ଭବାମି ସଂ ଚକ୍ଷେ କଂ ପୃଶ୍ନିମେତାମୁପାଜେ ।
କେନ ନୁ ତ୍ଵମଥର୍ବନ୍-କାବ୍ୟେନ କେନ ଜାତେନାସି ଜାତବେଦାଃ ॥୨॥

ସତ୍ୟମହଂ ଗଭୀରଃ କାବ୍ୟେନ ସତ୍ୟଂ ଜାତେନାସ୍ମି ଜାତବେଦାଃ ।
ନ ମେ ଦାସୋ ନାର୍ଯୋ ମହିତ୍ଵା ବ୍ରତଂ ମୀମାୟୁ ଯୁଦହଂ ଧରିଷ୍ୟେ ॥୩॥

ନ ତ୍ଵଦନ୍ୟଃ କବିତରୋ ନ ମେଧୟା ଧୀରତରୋ ବରୁଣ ସ୍ଵଧାବନ୍ ।
ତ୍ଵଂ ତା ବିଶ୍ଵା ଭୁବନାନି ବେଦ୍ଵ ସ ତିନୁ ତ୍ଵଞ୍ଜନୋ ମାୟା ବିଭାୟ ॥୪॥

ତୁଂ ହ୍ୟଙ୍ଗ ବରୁଣ ସ୍ୱଧାବନ୍ଧିଶ୍ଚା ବେଦ୍ଧ ଜନିମ ସୁପ୍ରଣୀତେ ।

କିଂ ରଜସ ଏନା ପରୋ ଅନ୍ୟଦସ୍ତେୟନା କିଂ ପରେଶାବରମମୁର ॥୫॥

ଏକଂ ରଜସ ଏନା ପରୋ ଅନ୍ୟଦସ୍ତେୟନା ପର ଏକେନ ଦୁର୍ଣ୍ଣଶଂ ଚିଦର୍ବାକ୍ ।

ତତ୍ତ୍ୱେ ବିଦ୍ୱାନୁରୁଣ ପ୍ର ବ୍ରବୀମ୍ୟଧୋବଚସଃ ପଶୟୋ ଭବନ୍ତୁ ନୀଚୈର୍ଦାସା ଉପ ସର୍ପନ୍ତୁ ଭୂମିମ୍ ॥୬॥

ତୁଂ ହ୍ୟଙ୍ଗ ବରୁଣ ବ୍ରବୀଷି ପୁନର୍ମଘେଷ୍ଟବଦ୍ୟାନି ଭୂରି ।

ମୋ ଷୁ ପଶୌରଭ୍ୟୋତାବତୋ ଭୁନ୍ତା ତ୍ୱା ବୋଚନ୍ନରାଧସଂ ଜନାସଃ ॥୭॥

ମା ମା ବୋଚନ୍ନରାଧସଂ ଜନାସଃ ପୁନସ୍ତେ ପୃଶ୍ନିଂ ଜରିତର୍ଦଦାମି ।

ସ୍ତ୍ରୋତ୍ରଂ ମେ ବିଶ୍ୱମା ଯାହି ଶତାଭିରନ୍ତର୍ବିଶ୍ୱାସୁ ମାନୁଷୀଷୁ ଦିଷୁ ॥୮॥

ଆ ତେ ସ୍ତ୍ରୋତ୍ରାଶ୍ୱ୍ୟଦ୍ୟତାନି ଯନ୍ତୁତ୍ତର୍ବିଶ୍ୱାସୁ ମାନୁଷୀଷୁ ଦିଷୁ ।

ଦେହି ନୁ ମେ ଯନ୍ତେ ଅଦତ୍ତୋ ଅସି ଯୁଜ୍ୟୋ ମେ ସପ୍ତପଦଃ ସଖାସି ॥୯॥

ସମା ନୌ ବନ୍ଧୁର୍ବରୁଣ ସମା ଜା ବେଦାହଂ ତଦ୍ୟନ୍ନାବେଷା ସମା ଜା ।

ଦଦାମି ତଦ୍ୟତ୍ତେ ଅଦତ୍ତୋ ଅସି ଯୁଜ୍ୟସ୍ତେ ସପ୍ତପଦଃ ସଖାସି ॥୧୦॥

ଦେବୋ ଦେବାୟ ଗୃଣତେ ବୟୋଧା ବିପ୍ରୋ ବିପ୍ରାୟ ସୁବତେ ସୁମେଧାଃ ।

ଅଜୀଜନୋ ହି ବରୁଣ ସ୍ୱଧାବନ୍ଧୁଅର୍ବାଣଂ ପିତରଂ ଦେବବନ୍ଧୁମ୍ ।

ତସ୍ମା ଉ ରାଧଃ କୃଶୁହି ସୁପ୍ରଶସ୍ତ୍ରଂ ସଖା ନୋ ଅସି ପରମଂ ତ ବନ୍ଧୁଃ ॥୧୧॥

(୫|୧୨) ଋଷିଃ - ଅଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୨, ୪-୧୧) ପଞ୍ଜି (୩) ।

ଦେବତା - ଜାତବେଦା ଅଗ୍ନିଃ (୧-୧୧)

ସମିଜ୍ଞୋ ଅଦ୍ୟ ମନୁଷୋ ଦୁରୋଶୋ ଦେବୋ ଦେବାନ୍ୟଜସି ଜାତବେଦଃ ।

ଆ ତ ବହ ମିତ୍ରମହଶ୍ୱିକିତ୍ୱାନ୍ତୁଂ ଦୂତଃ କବିରସି ପ୍ରଚେତାଃ ॥୧॥

ତନୁନପାପୁଥ ଋତସ୍ୟ ଯାନାନ୍ନଧ୍ୱା ସମଞ୍ଜିତ୍ସୁଦୟା ସୁଜିହ୍ୱ ।
ମନ୍ଥାନି ଧୀତିରୁତ ଯୁକ୍ତମୃନ୍ଦେବତ୍ରା ଚ କୃଷ୍ଣହ୍ୟଧ୍ୱରଂ ନଃ ॥୨॥

ଆଜୁହ୍ୱାନ ଇତ୍ୟୋ ବନ୍ୟଶ୍ଚା ଯାହ୍ୟଗ୍ନେ ବସୁଭିଃ ସଜୋଷାଃ ।
ତ୍ୱଂ ଦେବାନାମସି ଯଦ୍ୱ ହୋତା ସ ଏନାନ୍ୟକ୍ଷାସିତୋ ଯଜୀୟାନ୍ ॥୩॥

ପ୍ରାଚୀନଂ ବର୍ହିଃ ପ୍ରତିଶା ପୃଥିବ୍ୟା ବସ୍ତୋରସ୍ୟା ବୃଜ୍ୟତେ ଅଗ୍ନେ ଅହ୍ନାମ୍ ।
ବୁଧ ପ୍ରଥତେ ବିତରଂ ବରୀୟୋ ଦେବେଭ୍ୟୋ ଅଦିତୟେ ସ୍ୟୋନମ୍ ॥୪॥

ବ୍ୟଚସ୍ୱତୀରୁର୍ବିୟା ବି ଶ୍ରୟନ୍ତ୍ରାଂ ପତିଭ୍ୟୋ ନ ଜନୟଃ ଶୁନ୍ୟମାନାଃ ।
ଦେବୀର୍ହାରୋ ବୃହତୀର୍ବିଶ୍ୱମିନ୍ଦା ଦେବେଭ୍ୟୋ ଭବତ ସୁପ୍ରାୟଶାଃ ॥୫॥

ଆ ସୁଷ୍ପୟନ୍ତୀ ଯଜତେ ଉପାକେ ଉଷାସାନକ୍ତା ସଦତାଂ ନି ଯୋନୌ ।
ଦିବ୍ୟେ ଯୋଷଣେ ବୃହତୀ ସୁରୁକ୍ତେ ଅଧି ଶ୍ରୟଂ ଶୁକ୍ରପିଶଂ ଦଧାନେ ॥୬॥

ଦୈବ୍ୟା ହୋତାରା ପ୍ରଥମା ସୁବାତା ମିମାନା ଯୁକ୍ତଂ ମନୁଷୋ ଯଜଧୈ୍ୟ ।
ପ୍ରଚୋଦୟନ୍ତା ବିଦଧେଷୁ କାରୁ ପ୍ରାଚୀନଂ ଜ୍ୟୋତିଃ ପ୍ରତିଶା ଦିଶନ୍ତା ॥୭॥

ଆ ନୋ ଯୁକ୍ତଂ ଭାରତୀ ତୁୟମେତ୍ରିତା ମନୁଷ୍ଠଦିହ ଚେତୟନ୍ତୀ ।
ତିସ୍ରୋ ଦେବୀର୍ବର୍ହିରେଦଂ ସ୍ୟୋନଂ ସରସ୍ୱତୀଃ ସ୍ୱପସଃ ସଦନ୍ତାମ୍ ॥୮॥

ୟ ଇମେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଜନିତ୍ରୀ ରୂପୈରପିଂଶଦ୍-ଭୁବନାନି ବିଶ୍ୱା ।
ତମଦ୍ୟ ହୋତରିଷିତୋ ଯଜୀୟାୟେବଂ ତୁଷ୍ଟାରମିହ ଯୁଷି ବିଦ୍ୱାନ୍ ॥୯॥

ଉପାବସ୍ତୁଜ ତୁନ୍ୟା ସମଞ୍ଜିନ୍ଦେବାନାଂ ପାଥ ଋତୁଥା ହବୀଂଷି ।
ବନୟନ୍ତିଃ ଶମିତା ଦେବୋ ଅଗ୍ନିଃ ସ୍ୱଦନ୍ତୁ ହବ୍ୟଂ ମଧୁନା ଘୃତେନ ॥୧୦॥

ସଦ୍ୟୋ ଜାତୋ ବ୍ୟମିମୀତ ଯୁକ୍ତମଗ୍ନିର୍ଦେବାନାମଭବତ୍-ପୁରୋଗାଃ ।
ଅସ୍ୟ ହୋତୁଃ ପ୍ରଶିଷ୍ଟ୍ୟତସ୍ୟ ବାତି ସ୍ୱାହାକୃତଂ ହବିରଦନ୍ତୁ ଦେବାଃ ॥୧୧॥

=====

(୫୧୩) ଋଷିଃ - ଗରୁଡ଼ାନ । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧, ୩) ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୨), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪, ୭-୮),
ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୬), ଭୁରିକ୍ ଜଗତୀ (୯), ନିତୃତ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୦-୧୧) ।

ଦେବତା - ତକ୍ଷକଃ (୧-୧୧)

=====

ଦଦିର୍ହି ମହ୍ୟଂ ବରୁଣୋ ଦିବଃ କବିର୍ବତୋଭିରୁଗ୍ରେର୍ନି ରିଶାମି ତେ ବିଷମ୍ ।

ଖାତମଖାତମୁତ ସକ୍ରମଗ୍ରଭମିରେବ ଧନ୍ୱନ୍ନି ଜଜାସ ତେ ବିଷମ୍ ॥୧॥

ୟତ୍ରେ ଅପୋଦକଂ ବିଷଂ ତତ୍ତ୍ୱ ଏତାସ୍ତଗ୍ରଭମ୍ ।

ଗୃହ୍ଣାମି ତେ ମଧ୍ୟମମୁତମଂ ରସମୁତାବମଂ ଭିୟସା ନେଶଦାଦୁ ତେ ॥୨॥

ବୃଷା ମେ ରବୋ ନଭସା ନ ତନ୍ୟତୁରୁଗ୍ରେଶ ତେ ବତସା ବାଧ ଆଦୁ ତେ ।

ଅହଂ ତମସ୍ୟ ନୃଭିରଗ୍ରଭଂ ରସଂ ତମସ ଇବ ଜ୍ୟୋତିରୁଦେତୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ॥୩॥

ଚକ୍ଷୁଷା ତେ ଚକ୍ଷୁର୍ହନ୍ତି ବିଷେଶ ହନ୍ତି ତେ ବିଷମ୍ ।

ଅହେ ମ୍ରିୟସ୍ତ ମା ଜୀବୀଃ ପ୍ରତ୍ୟଗଭ୍ୟୋତୁ ତ୍ୱା ବିଷମ୍ ॥୪॥

କୈରାତ ପୃଶ୍ନ ଉପତୃଣ୍ୟ ବହୁ ଆ ମେ ଶୃଣୁତାସିତା ଅଲୀକାଃ ।

ମା ମେ ସଖ୍ୟାଃ ସ୍ତ୍ରୀମାନମପି ଷ୍ଟାତାଶ୍ରାବୟନ୍ତୋ ନି ବିଷେ ରମଧୁମ୍ ॥୫॥

ଅସିତସ୍ୟ ତୈମାତସ୍ୟ ବତ୍ତୋରପୋଦକସ୍ୟ ଚ ।

ସାତ୍ରାସାହସ୍ୟାହଂ ମନ୍ୟୋରବ ଜ୍ୟାମିବ ଧନ୍ୱନୋ ବି ମୁଞ୍ଚାମି ରଥାମିବ ॥୬॥

ଆଲିଗୀ ଚ ବିଲିଗୀ ଚ ପିତା ଚ ମତା ଚ ।

ବିଦ୍ମୁ ବଃ ସର୍ବତୋ ବନ୍ଧୁରସାଃ କିଂ କରିଷ୍ୟଥ ॥୭॥

ଭରୁଗୁଲ୍ୟାୟା ଦୁହିତା ଜାତା ଦାସ୍ୟସିନ୍ଧୁ୍ୟା ।

ପ୍ରତଙ୍କଂ ଦଦୁଷୀଣାଂ ସର୍ବାସାମରସଂ ବିଷମ୍ ॥୮॥

କର୍ଣ୍ଣା ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁଦ୍ରବୀଢ଼ିରେରବଚରନ୍ତିକା ।

ସ୍ଥାଃ କାଶ୍ଵେମାଃ ଖନିତ୍ରିମାସ୍ତ୍ରାସାମରସତମଂ ବିଷମ୍ ॥୯॥

ତାରୁବଂ ନ ତାରୁବଂ ନ ଘେତ୍ସୁମସି ତାରୁବମ୍ ।

ତାରୁବେନାରସଂ ବିଷମ୍ ॥୧୦॥

ତସ୍ତୁବଂ ନ ତସ୍ତୁବଂ ନ ଘେତ୍ସୁମସି ତସ୍ତୁବମ୍ ।

ତସ୍ତୁବେନାରସଂ ବିଷମ୍ ॥୧୧॥

=====

(୫|୧୪) ରକ୍ଷିଃ - ଶୁକ୍ର । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨, ୪, ୬-୭, ୯) ଭୂରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩, ୫, ୧୨),
ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୮), ନିତୃତ୍ ବୃହତୀ (୧୦), ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୧), ସ୍ଵରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୩) ।
ଦେବତା - ଓଷଧିଃ (୧-୨), କୃତ୍ୟାପରିହରଣ (୩-୧୩)

=====

ସୁପର୍ଣ୍ଣସ୍ଥାନୁବିନ୍ଦସ୍ତୁକରସ୍ତ୍ବାଖନନ୍ନସା ।

ଦିଘୌଷଧେ ତ୍ଵଂ ଦିଘ୍ରାନ୍ତମବ କୃତ୍ୟାକୃତଂ ଜହି ॥୧॥

ଅବ ଜହି ସ୍ଵାତୁଧାନାନବ କୃତ୍ୟାକୃତଂ ଜହି ।

ଅଥୋ ଯୋ ଅସ୍ଥାନିଘ୍ରତି ତମ୍ନ ତ୍ଵଂ ଜହ୍ୟୋଷଧେ ॥୨॥

ରିଶ୍ୟସ୍ୟେବ ପରୀଶାସଂ ପରିକୃତ୍ୟ ପରି ତ୍ଵତଃ ।

କୃତ୍ୟାଂ କୃତ୍ୟାକୃତେ ଦେବା ନିଷ୍କମିବ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚିତ ॥୩॥

ପୁନଃ କୃତ୍ୟାଂ କୃତ୍ୟାକୃତେ ହସ୍ତଗୃହ୍ୟ ପରା ଶୟା ।

ସମକ୍ଷମସ୍ଥା ଆ ଧେହି ଯଥା କୃତ୍ୟାକୃତଂ ହନତ୍ ॥୪॥

କୃତ୍ୟାଃ ସନ୍ତୁ କୃତ୍ୟାକୃତେ ଶପଥଃ ଶପଥୀୟତେ ।

ସୁଖୋ ରଥ ଇବ ବର୍ତ୍ତତାଂ କୃତ୍ୟା କୃତ୍ୟାକୃତଂ ପୁନଃ ॥୫॥

ଯଦି ସ୍ତ୍ରୀ ଯଦି ବା ପୁମାନ୍-କୃତ୍ୟାଂ ତକାର ପାପୁନେ ।
ତାମ୍ ତସ୍ମୈ ନୟାମସ୍ୟଶ୍ଚମିବାଶ୍ଵାଭିଧାନ୍ୟା ॥୭॥

ଯଦି ବାସି ଦେବକୃତା ଯଦି ବା ପୁରୁଷୈଃ କୃତା ।
ତାଂ ତ୍ଵା ପୁନର୍ଣ୍ଣୟାମସୀନ୍ଦ୍ରେଣ ସୟୁଜା ବୟମ୍ ॥୮॥

ଅଗ୍ନେ ପୃତନାଷାତ୍ ପୃତନାଃ ସହସ୍ର ।
ପୁନଃ କୃତ୍ୟାଂ କୃତ୍ୟାକୃତେ ପ୍ରତିହରଣେନ ହରାମସି ॥୯॥

କୃତବ୍ୟଧି ବିଧ୍ୟ ତଂ ଯଶ୍ଚକାର ତମିଦ୍ଵହି ।
ନ ତ୍ଵାମଚକ୍ଷୁଷେ ବୟଂ ବଧାୟ ସଂ ଶିଶୀମହି ॥୧୦॥

ପୁତ୍ର ଇବ ପିତରଂ ଗଛ ସ୍ଵଜ ଇବାଭିଷିତୋ ଦଶ ।
ବନ୍ଧମିବାବକ୍ରାମୀ ଗଛ କୃତ୍ୟେ କୃତ୍ୟାକୃତଂ ପୁନଃ ॥୧୧॥

ଉଦେଶୀବ ବାରଣ୍ୟଭିସ୍ନନ୍ ମୃଗୀବ ।
କୃତ୍ୟା କର୍ତ୍ତାରମୃଚ୍ଛତୁ ॥୧୨॥

ଇଷ୍ଠା ଋଜୀୟଃ ପତତୁ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ତଂ ପ୍ରତି ।
ସା ତଂ ମୃଗମିବ ଗୃହ୍ଣାତୁ କୃତ୍ୟା କୃତ୍ୟାକୃତଂ ପୁନଃ ॥୧୩॥

ଅଗ୍ନିରିବୈତୁ ପ୍ରତିକୁଲମନୁକୁଲମିବୋଦକମ୍ ।
ସୁଖୋ ରଥ ଇବ ବର୍ତ୍ତତାଂ କୃତ୍ୟା କୃତ୍ୟାକୃତଂ ପୁନଃ ॥୧୪॥

=====

(୫୧୫) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩, ୬, ୧୦-୧୧) ପୁରସ୍କାଦ୍ ବୃହତୀ (୪),
ଭୂରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫, ୭-୯) । ଦେବତା - ମଧୁଲ୍ଲା ଓଷଧି (୧-୧୧)

=====

ଏକା ଚ ମେ ଦଶ ଚ ମେଃପବକ୍ତାର ଓଷଧେ ।
ଋତଜାତ ଋତାବରି ମଧୁ ମେ ମଧୁଲ୍ଲା କରଃ ॥୧॥

ଦ୍ୱେ ଚ ମେ ବିଂଶତିଶ୍ଚ ମେଃପବକ୍ତାର ଓଷଧେ ।
ଋତଜାତ ଋତାବରି ମଧୁ ମେ ମଧୁଲ୍ଲା କରଃ ॥୨॥

ତିସ୍ରଶ୍ଚ ମେ ତ୍ରିଂଶକ ମେଃପବକ୍ତାର ଓଷଧେ ।
ଋତଜାତ ଋତାବରି ମଧୁ ମେ ମଧୁଲ୍ଲା କରଃ ॥୩॥

ଚତସ୍ରଶ୍ଚ ମେ ଚତ୍ୱାରିଂଶକ ମେଃପବକ୍ତାର ଓଷଧେ ।
ଋତଜାତ ଋତାବରି ମଧୁ ମେ ମଧୁଲ୍ଲା କରଃ ॥୪॥

ପଞ୍ଚି ଚ ମେ ପଞ୍ଚାଶକ ମେଃପବକ୍ତାର ଓଷଧେ ।
ଋତଜାତ ଋତାବରି ମଧୁ ମେ ମଧୁଲ୍ଲା କରଃ ॥୫॥

ଷଟ୍ ଚ ମେ ଷଷ୍ଠିଶ୍ଚ ମେଃପବକ୍ତାର ଓଷଧେ ।
ଋତଜାତ ଋତାବରି ମଧୁ ମେ ମଧୁଲ୍ଲା କରଃ ॥୬॥

ସପ୍ତ ଚ ମେ ସପ୍ତତିଶ୍ଚ ମେଃପବକ୍ତାର ଓଷଧେ ।
ଋତଜାତ ଋତାବରି ମଧୁ ମେ ମଧୁଲ୍ଲା କରଃ ॥୭॥

ଅଷ୍ଟ ଚ ମେଃଶୀତିଶ୍ଚ ମେଃପବକ୍ତାର ଓଷଧେ ।
ଋତଜାତ ଋତାବରି ମଧୁ ମେ ମଧୁଲ୍ଲା କରଃ ॥୮॥

ନବ ଚ ମେ ନବତିଷ୍ଠ ମେଫବକ୍ତ୍ରାର ଓଷଧେ ।
ରତଜାତ ରତାବରି ମଧୁ ମେ ମଧୁଲ୍ଲା କରଃ ॥୯॥

ଦଶ ଚ ମେ ଶତଂ ଚ ମେଫବକ୍ତ୍ରାର ଓଷଧେ ।
ରତଜାତ ରତାବରି ମଧୁ ମେ ମଧୁଲ୍ଲା କରଃ ॥୧୦॥

ଶତଂ ଚ ମେ ସହସ୍ରଂ ଚାପବକ୍ତ୍ରାର ଓଷଧେ ।
ରତଜାତ ରତାବରି ମଧୁ ମେ ମଧୁଲ୍ଲା କରଃ ॥୧୧॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟୋଽବସ୍ଥାବଳୀଃ ॥
॥ ଇତି ଏକାଦଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଅଥ ଦ୍ଵାଦଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

=====

(୫।୧୭) ରକ୍ଷିଃ - ବିଶ୍ଵାମିତ୍ର । ଛନ୍ଦ - ଦ୍ଵିପଦା ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ଠିକ୍ (୧, ୪-୫, ୭-୧୦)
ଦ୍ଵିପଦା ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୨-୩, ୬), ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୧) । ଦେବତା - ଏକବୃଷଃ (୧-୧୧)

=====

ୟଦ୍ୟେକବୃଷୋଽସି ସୃଜାରସୋଽସି ॥୧॥

ୟଦି ଦ୍ଵିବୃଷୋଽସି ସୃଜାରସୋଽସି ॥୨॥

ୟଦି ତ୍ରିବୃଷୋଽସି ସୃଜାରସୋଽସି ॥୩॥

ୟଦି ଚତୁର୍ବୃଷୋଽସି ସୃଜାରସୋଽସି ॥୪॥

ୟଦି ପଞ୍ଚବୃଷୋଽସି ସୃଜାରସୋଽସି ॥୫॥

ୟଦି ଷଡ୍-ବୃଷୋଽସି ସୃଜାରସୋଽସି ॥୬॥

ଯଦି ସପ୍ତବୃଷୋଽସି ସୃଜାରସୋଽସି ||୭||

ଯଦ୍ୟଷ୍ଟବୃଷୋଽସି ସୃଜାରସୋଽସି ||୮||

ଯଦି ନବବୃଷୋଽସି ସୃଜାରସୋଽସି ||୯||

ଯଦି ଦଶବୃଷୋଽସି ସୃଜାରସୋଽସି ||୧୦||

ଯଦ୍ୟେକାଦଶୋଽସି ସୋଽପୋଦକୋଽସି ||୧୧||

=====

(୫|୧୭) ଋଷିଃ - ମୟୋଭୁ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୭) ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୭-୧୮) । ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମଜାୟା (୧-୧୮)

=====

ତେବଦନ୍ତପ୍ରଥମା ବ୍ରହ୍ମକିଲ୍-ବିଷେଃକୃପାରଃ ସଲିଲୋ ମାତରିଶ୍ମା ।
ବୀଡୁହରାସ୍ତପ ଉଗ୍ରଂ ମୟୋଭୁରାପୋ ଦେବୀଃ ପ୍ରଥମଜା ଋତସ୍ୟ ||୧||

ସୋମୋ ରାଜା ପ୍ରଥମୋ ବ୍ରହ୍ମଜାୟାଂ ପୁନଃ ପ୍ରାୟୁଛଦଦୃଶୀୟମାନଃ ।
ଅନୃତ୍ତିତା ବରୁଣୋ ମିତ୍ର ଆସୀଦଗ୍ନିହୌତା ହସ୍ତଗୃହ୍ୟା ନିନାୟ ||୨||

ହସ୍ତେନୈବ ଗ୍ରାହ୍ୟ ଆଧିରସ୍ୟା ବ୍ରହ୍ମଜାୟେତି ଚେଦବୋଚତ୍ ।
ନ ଦୂତାୟ ପ୍ରହେୟା ତସ୍ମ ଏଷା ତଥା ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ଗୁପିତଂ କ୍ଷତ୍ରିୟସ୍ୟ ||୩||

ୟମାହୁସ୍ତାରକୈଷା ବିକେଶୀତି ଦୁଃକୁନାଂ ଗ୍ରାମମବପଦ୍ୟମାନାନ୍ ।
ସା ବ୍ରହ୍ମଜାୟା ବି ଦୁନୋତି ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ଯତ୍ର ପ୍ରାପାଦି ଶଶ ଉଲ୍-କୁଷୀମାନ୍ ||୪||

ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଚରତି ବେବିଷଦ୍ବିଷଃ ସ ଦେବାନାଂ ଭବତ୍ୟେକମଙ୍ଗମ୍ ।
ତେନ ଜାୟାମନ୍ୟୁବିନ୍ଦଦୃହସ୍ତତିଃ ସୋମେନ ନୀତାଂ ଜୁହ୍ବଂ ନ ଦେବାଃ ||୫||

ଦେବା ବା ଏତସ୍ୟାମବଦନ୍ତ ପୂର୍ବେ ସପ୍ତଋଷୟସ୍ତପସା ଯେ ନିଷେଦୁଃ ।
ଭୀମା ଜାୟା ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ୟାପନୀତା ଦୁର୍ଧାଂ ଦଧାତି ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ||୬||

ଯେ ଗର୍ଭା ଅବପଦ୍ୟନ୍ତେ ଜଗଦ୍ୟଜାପଲୁପ୍ୟତେ ।
ବୀରା ଯେ ତୃହ୍ୟନ୍ତେ ମିଥୋ ବ୍ରହ୍ମଜାୟା ହିନସ୍ତି ତାନ୍ ॥୭॥

ଉତ ଯୁପୁତୟୋ ଦଶ ସ୍ତ୍ରୀୟାଃ ପୂର୍ବେ ଅବ୍ରାହ୍ମଣାଃ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଚେଦସ୍ତମଗ୍ରହୀତ୍ୱ ଏବ ପତିରେକଧା ॥୮॥

ବ୍ରାହ୍ମଣ ଏବ ପତିର୍ନ ରାଜନୋ ନ ବୈଶ୍ୟଃ ।
ତସ୍ମୈଃ ପ୍ରବୁବନ୍ନେତି ପଞ୍ଚିତ୍ୟୋ ମାନବେଭ୍ୟଃ ॥୯॥

ପୁନର୍ବେ ଦେବା ଅଦଦୁଃ ପୁନର୍ମନୁଷ୍ୟା ଅଦଦୁଃ ।
ରାଜାନଃ ସତ୍ୟଂ ଗୃହ୍ଣାନ୍ତା ବ୍ରହ୍ମଜାୟାଂ ପୁନର୍ଦଦୁଃ ॥୧୦॥

ପୁନର୍ଦାୟ ବ୍ରହ୍ମଜାୟାଂ କୃତ୍ୱା ଦେବୈର୍ନିକିଲ୍-ବିଷମ୍ ।
ଉର୍ଜଂ ପୃଥିବ୍ୟା ଭକ୍ତୋରୁଗାୟମୁପାସତେ ॥୧୧॥

ନାସ୍ୟ ଜାୟା ଶତବାହୀ କଲ୍ୟାଣୀ ତଲ୍ଲମା ଶୟେ ।
ୟସ୍ମିନ୍ନାଷ୍ଟେ ନିରୁଧ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମଜାୟାତିତ୍ୟା ॥୧୨॥

ନ ବିକର୍ଣ୍ଣଃ ପୃଥୁଶିରାସ୍ତସ୍ମିନ୍ନେଶ୍ଟନି ଜାୟତେ ।
ୟସ୍ମିନ୍ନାଷ୍ଟେ ନିରୁଧ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମଜାୟାତିତ୍ୟା ॥୧୩॥

ନାସ୍ୟ କ୍ଷତ୍ରା ନିଷ୍ଠଗ୍ରୀବଃ ସୁନାନାମେତ୍ୟଗ୍ରତଃ ।
ୟସ୍ମିନ୍ନାଷ୍ଟେ ନିରୁଧ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମଜାୟାତିତ୍ୟା ॥୧୪॥

ନାସ୍ୟ ଶ୍ୱେତଃ କୃଷ୍ଣକର୍ଣ୍ଣୋ ଧୁରି ଯୁକ୍ତୋ ମହୀୟତେ ।
ୟସ୍ମିନ୍ନାଷ୍ଟେ ନିରୁଧ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମଜାୟାତିତ୍ୟା ॥୧୫॥

ନାସ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରେ ପୁଷ୍କରିଣୀ ନାଣ୍ଡୀକଂ ଜାୟତେ ବିଷମ୍ ।
ୟସ୍ମିନ୍ନାଷ୍ଟେ ନିରୁଧ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମଜାୟାତିତ୍ୟା ॥୧୬॥

ନାସ୍ତେ ପୃଷ୍ଠିଂ ବି ଦୁହନ୍ତି ଯେଃସ୍ୟା ଦୋହମୁପାସତେ ।
ୟସ୍ମିନ୍ନାଷ୍ଟେ ନିରୁଧ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମଜାୟାଚିତ୍ୟା ॥୧୭॥

ନାସ୍ୟ ଧେନୁଃ କଲ୍ୟାଣୀ ନାନନ୍ଦ୍ରାନ୍ତସହତେ ଧୁରମ୍ ।
ବିଜାନିର୍ଯ୍ୟତ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ରାତ୍ରିଂ ବସତି ପାପୟା ॥୧୮॥

=====

(୫|୧୮) ଋଷିଃ - ମୟୋଭୁ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩, ୬-୭, ୧୦-୧୨, ୧୪-୧୫)

ଭୂରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫, ୮-୯, ୧୩) । ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମଗର୍ବା ବ୍ରାହ୍ମଣ ଚ (୧-୧୫)

=====

ନୈତାଂ ତେ ଦେବା ଅଦଦୁସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ନୃପତେ ଅଭବେ ।
ମା ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ୟ ରାଜନ୍ୟ ଗାଂ ଜିଘ୍ରୋ ଅନାଦ୍ୟାମ୍ ॥୧॥

ଅକ୍ଷଦୁଷ୍ଟୋ ରାଜନ୍ୟଃ ପାପ ଆତ୍ମପରାଜିତଃ ।
ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ୟ ଗାମଦ୍ୟାଦଦ୍ୟ ଜୀବାନି ମା ଶୁଃ ॥୨॥

ଆବିଷ୍ଠିତାଘବିଷା ପୃଦାକୁରିବ ଚର୍ମଣା ।
ସା ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ୟ ରାଜନ୍ୟ ତୃଷ୍ଣେଷା ଗୌରନାଦ୍ୟା ॥୩॥

ନିର୍ବୈ କ୍ଷତ୍ରଂ ନୟତି ହନ୍ତି ବର୍ଚ୍ଚୋଽଗ୍ନିରିବାରଘ୍ନୋ ବି ଦୁନୋତି ସର୍ବମ୍ ।
ୟୋ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ମନ୍ୟତେ ଅନ୍ନମେବ ସ ବିଷସ୍ୟ ପିବତି ତୈମାତସ୍ୟ ॥୪॥

ୟ ଏନଂ ହନ୍ତି ମୃତୁଂ ମନ୍ୟମାନୋ ଦେବପୀୟୁର୍ଧନକାମୋ ନ ଚିତ୍ତାତ୍ ।
ସଂ ତସ୍ୟୋନ୍ନୋ ହୃଦୟୋଽଗ୍ନିମିନ୍ନ ଉଭେ ଏନଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୋ ନଭସୀ ଚରନ୍ତମ୍ ॥୫॥

ନ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ହିଂସିତବ୍ୟୋଽଗ୍ନିଃ ପ୍ରିୟତନୋରିବ ।
ସୋମୋ ହ୍ୟସ୍ୟ ଦାୟାଦ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଅସ୍ୟାଭିଶସ୍ତିପାଃ ॥୬॥

ଶତାପାଷ୍ଟାଂ ନି ଗିରତି ତାଂ ନ ଶକ୍ନୋତି ନିଃଶିଦମ୍ ।
ଅନ୍ନଂ ଯୋ ବ୍ରହ୍ମଣାଂ ମଲ୍ଲଃ ସ୍ୱାଦୃଦ୍ଭୀତି ମନ୍ୟତେ ॥୭॥

ଜିହ୍ୱା ଜ୍ୟା ଭବତି କୁଲ୍ଲଲଂ ବାତ୍-ନାତୀକା ଦନ୍ତାସ୍ତପସାଭିଦିଷ୍ଟାଃ ।
ତେଭିର୍ବ୍ରହ୍ମା ବିଧ୍ୟତି ଦେବପୀୟୂନ୍ଦୃଦ୍ଧୂଲୈର୍ଧନୁର୍ଭର୍ଦେବଜୁତୈଃ ॥୮॥

ତୀକ୍ଷ୍ଣେଷବୋ ବ୍ରାହ୍ମଣା ହେତିମନ୍ତୋ ଯୁମସ୍ୟନ୍ତି ଶରବ୍ୟାଂ ନ ସା ମୃଷା ।
ଅନୁହାୟ ତପସା ମନ୍ୟନା ଚୋତ ଦୁରାଦବ ଭିକ୍ଷ୍ଣୋନମ୍ ॥୯॥

ୟେ ସହସ୍ରମରାଜନ୍ନାସନଶଗତା ଉତ ।
ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ୟ ଗାଂ ଜଞ୍ଜା ବୈତହବ୍ୟାଃ ପରାଭବନ୍ ॥୧୦॥

ଗୌରେବ ତାନ୍ଦ୍ରନ୍ୟମାନା ବୈତହବ୍ୟା ଅବାତିରତ୍ ।
ୟେ କେସରପ୍ରାବନ୍ଧାୟାଶ୍ଚରମାଜାମପେତିରନ୍ ॥୧୧॥

ଏକଶତଂ ତା ଜନତା ଯା ଭୂମିର୍ବ୍ୟଧୁନୁତ ।
ପ୍ରଜାଂ ହିଂସିତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୀମସଂଭବ୍ୟଂ ପରାଭବନ୍ ॥୧୨॥

ଦେବପୀୟୂଷ୍ଠରତି ମର୍ତ୍ତ୍ୟେଷୁ ଗରଗୀର୍ଣ୍ଣୋ ଭବତ୍ୟସ୍ଥିଭୂୟାନ୍ ।
ୟୋ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଦେବବନ୍ଧୁଂ ହିନସ୍ତି ନ ସ ପିତୃୟାଶମପ୍ୟେତି ଲୋକମ୍ ॥୧୩॥

ଅଗ୍ନିର୍ବୈ ନଃ ପଦବାୟଃ ସୋମୋ ଦାୟାଦ ଭବ୍ୟତେ ।
ହନ୍ତାଭିଶସ୍ତେନ୍ଦ୍ରସ୍ତଥା ତଦ୍ୱେଧସୋ ବିଦୁଃ ॥୧୪॥

ଇଷୁରିବ ଦିଷ୍ଟା ନୃପତେ ପୃଥାକୂରିବ ଗୋପତେ ।
ସା ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ୟେଷୁର୍ଦ୍ଧୋରା ତୟା ବିଧ୍ୟତି ପୀୟତଃ ॥୧୫॥

=====

(୫|୧୯) ଋଷିଃ - ମୟୋଭୁ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩-୭-୭, ୮-୧୫) ବିରାଟ ପୁରସ୍କାଦ୍ ବୃହତୀ (୨),
ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବୃହତୀ (୨) । ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମଗର୍ବା ବ୍ରାହ୍ମଣ ଚ (୧-୧୫)

=====

ଅତିମାତ୍ରମବଧନ୍ତ ନୋଦିବ ଦିବମସ୍ତୁଶନ୍ ।
ତୃଗୁଂ ହିଂସିତ୍ବା ସୃଞ୍ଜୟା ବୈତହବ୍ୟାଃ ପରାଭବନ୍ ॥୧॥

ୟେ ବୃହସ୍ତାମାନମାଙ୍ଗିରସମାର୍ପୟନ୍-ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜନାଃ ।
ପେତୁସ୍ତେଷାମୁଭୟାଦମବିସ୍ତ୍ରୋକାନ୍ୟାବୟତ୍ ॥୨॥

ୟେ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷୀବନ୍ୟେ ବାସ୍ତୁଞ୍ଛୁଳ୍ଲମୀଷିରେ ।
ଅସ୍ମସ୍ତେ ମଧ୍ୟେ କୁଲ୍ୟାୟାଃ କେଶାନ୍-ଖାଦନ୍ତ ଆସତେ ॥୩॥

ବ୍ରହ୍ମଗର୍ବା ପତ୍ୟମାନା ଯାବସ୍ରାଭି ବିଜଙ୍ଗହେ ।
ତେଜୋ ରାଷ୍ଟ୍ରସ୍ୟ ନିର୍ହନ୍ତି ନ ବୀରୋ ଜାୟତେ ବୃଷା ॥୪॥

କୂରମସ୍ୟା ଆଶସନ୍ ତୃଷ୍ଣଂ ପିଶିତମସ୍ୟାତେ ।
କ୍ଷୀରଂ ଯଦସ୍ୟାଃ ପୀୟତେ ତଦ୍ୱୈ ପିତୃଷୁ କିଲ୍ଲିଷନ୍ ॥୫॥

ଉଗ୍ରୋ ରାଜା ମନ୍ୟମାନୋ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଯୋ ଜିୟସ୍ୱତି ।
ପରା ତସ୍ମିନ୍ୟାତେ ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଯତ୍ର ଜୀୟତେ ॥୬॥

ଅଷ୍ଟାପଦୀ ଚତୁରକ୍ଷୀ ଚତୁଃଶ୍ରୋତ୍ରା ଚତୁର୍ହନୁଃ ।
ଦ୍ୱ୍ୟାସ୍ୟା ଦ୍ୱିଜିହ୍ୱା ଭୂତ୍ୱା ସା ରାଷ୍ଟ୍ରମବ ଧୂନ୍ୱତେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ॥୭॥

ତଦ୍ୱୈ ରାଷ୍ଟ୍ରମା ସ୍ରବତି ନାବଂ ଭିନ୍ନାମିବୋଦକମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣଂ ଯତ୍ର ହିଂସନ୍ତି ତଦ୍ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ହନ୍ତି ଦୁଷ୍ଟନା ॥୮॥

ତଂ ବୃକ୍ଷା ଅପ ସେଧନ୍ତି ଛାୟାଂ ନୋ ମୋପ ଗା ଇତି ।
ୟୋ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ୟ ସଜନମତି ନାରଦ ମନ୍ୟତେ ॥୯॥

ବିଷମେତଦ୍ଦେବକୃତଂ ରାଜା ବରୁଣୋଽବ୍ରବୀତ୍ ।
ନ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ୟ ଗାଂ ଜଗ୍ମୁ ରାଷ୍ଟ୍ରେ ଜାଗାର କଶ୍ଚନ ॥୧୦॥

ନ ବୈବ ତା ନବତୟୋ ଯା ଭୂମିର୍ବ୍ୟଧୁନୁତ ।
ପ୍ରଜାଂ ହିଂସିତ୍ବା ବ୍ରାହ୍ମଣୀମସଂଭବ୍ୟଂ ପରାଭବନ୍ ॥୧୧॥

ୟାଂ ମୃତାୟାନ୍ନୁବଧୁନ୍ତି କୃଦ୍ୟଂ ପଦୟୋପନୀମ୍ ।
ତଦ୍ଦୈ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟ ତେ ଦେବା ଉପସ୍ତରଣମବ୍ରୁବନ୍ ॥୧୨॥

ଅଶୁଶି କୃପମାନସ୍ୟ ଯାନି ଜୀତସ୍ୟ ବାବୃତୁଃ ।
ତଂ ବୈ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟ ତେ ଦେବା ଅପାଂ ଭାଗମଧାରୟନ୍ ॥୧୩॥

ୟେନ ମୃତଂ ସ୍ଥପୟନ୍ତି ଶୁଶୁଶି ଯେନୋନ୍ନତେ ।
ତଂ ବୈ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟ ତେ ଦେବା ଅପାଂ ଭାଗମଧାରୟନ୍ ॥୧୪॥

ନ ବର୍ଷଂ ମୈତ୍ରାବରୁଣଂ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟମତି ବର୍ଷତି ।
ନାସ୍ତୈ ସମିତିଃ କଲ୍ମତେ ନ ମିତ୍ରଂ ନୟତେ ବଶମ୍ ॥୧୫॥

=====

(୫|୨୦) ରକ୍ଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧) ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୧୨) ।
ଦେବତା - ବାନସ୍ପତ୍ୟୋ ଦୁମୁଭିଃ (୧-୧୨)

=====

ଉଚ୍ଚୈର୍ଦୌଷୋ ଦୁମୁଭିଃ ସତ୍ତ୍ୱନାୟନ୍ନାନସ୍ତତ୍ୟଃ ସଂଭୃତ ଉସ୍ତୟାଭିଃ ।
ବାଚଂ କ୍ଷୁଶୁବାନୋ ଦମୟନ୍ତ୍ରସପତ୍ନାନ୍ନସିଂହ ଇବ ଜେଷ୍ୟନ୍ନତି ତଂସ୍ତନୀହି ॥୧॥

ସିଂହ ଇବାସ୍ତାନୀଦ୍-ଦ୍ରୁବୟୋ ବିବଞ୍ଚୋଽଭିକ୍ରନ୍ନୃଷଭୋ ବାସିତାମିବ ।
ବୃଷା ତ୍ବଂ ବଧ୍ନୟସ୍ତେ ସପତ୍ନା ଐନ୍ଦ୍ରସ୍ତେ ଶୁଷ୍ଣୋ ଅଭିମାତିଷାହଃ ॥୨॥

ବୃଷେବ ଯୁଧେ ସହସ୍ରା ବିଦାନୋ ଗବ୍ୟନ୍ନଭି ରୁବ ସଂଧନାଜିତ୍ ।
ଶୁଚା ବିଧ୍ୟା ହୃଦୟଂ ପରେଷାଂ ହିତ୍ବା ଗ୍ରାମାନ୍ପ୍ରତ୍ୟୁତା ଯନ୍ତୁ ଶତ୍ରବଃ ॥୩॥

ସଂଜୟନ୍ପୃତନା ଉର୍ଧ୍ବମାୟୁର୍ଗୃହ୍ୟା ଗୃହ୍ଣାଣୋ ବହୁଧା ବି ଚକ୍ଷୁ ।
ଦୈବୀଂ ବାଚଂ ଦୁନ୍ମୁତ ଆ ଗୁରସ୍ତୁ ବେଧାଃ ଶତ୍ରୁଣାମୁପ ଭରସ୍ତୁ ବେଦଃ ॥୪॥

ଦୁନ୍ମୁତେର୍ବାଚଂ ପ୍ରୟତାଂ ବଦନ୍ତୀମାଶୃଶ୍ବତୀ ନାଥିତା ଘୋଷବୁଞ୍ଜା ।
ନାରୀ ପୁତ୍ରଂ ଧାବତୁ ହସ୍ତଗୃହ୍ୟାମିତ୍ରୀ ଭୀତା ସମରେ ବଧାନାମ୍ ॥୫॥

ପୂର୍ବୋ ଦୁନ୍ମୁତେ ପ୍ର ବଦାସି ବାଚଂ ଭୂମ୍ୟାଃ ପୃଷ୍ଠେ ବଦ ରୋଚମାନଃ ।
ଅମିତ୍ରସେନାମଭିଜଞ୍ଜିଭାନୋ ଦ୍ୟୁମଦ୍ବଦ ଦୁନ୍ମୁତେ ସୁନୃତାବତ୍ ॥୬॥

ଅନ୍ତରେମେ ନଭସୀ ଘୋଷୋ ଅସ୍ତୁ ପୃଥକ୍ତେ ଧ୍ବନୟୋ ଯନ୍ତୁ ଶୀଭମ୍ ।
ଅଭି କ୍ରନ୍ଦ ସ୍ତନୟୋପ୍ରିପାନଃ ଶ୍ଳୋକକୃନ୍ନିତ୍ରତୃୟାୟ ସ୍ୱର୍ଧୀ ॥୭॥

ଧୀଭିଃ କୃତଃ ପ୍ର ବଦାତି ବାଚମୁଦ୍ଧର୍ଷୟ ସତ୍ତ୍ୱନାମାୟୁଧାନି ।
ଇନ୍ଦ୍ରମେଦୀ ସତ୍ତ୍ୱନୋ ନି ହ୍ବୟସ୍ତୁ ମିତ୍ରେରମିତ୍ରାଁ ଅବ ଜଙ୍ଘନୀହି ॥୮॥

ସଂକ୍ରନ୍ଦନଃ ପ୍ରବଦୋ ଧୃଷ୍ଣୁଷେଶଃ ପ୍ରବେଦକୃଦ୍ବହୁଧା ଗ୍ରାମଘୋଷୀ ।
ଶ୍ରିୟୋ ବନ୍ଧୁନୋ ବୟୁନାନି ବିଦ୍ବାନ୍-କୀର୍ତ୍ତଂ ବହୁଭ୍ୟୋ ବି ହର ଦ୍ୱିରାଜେ ॥୯॥

ଶ୍ରେୟଃକେତୋ ବସୁଜିହ୍ୱହୀୟାହ୍ୱସଂଗ୍ରାମଜିହ୍ୱଂଶିତୋ ବ୍ରହ୍ମଣାସି ।
ଅଂଶୁନିବ ଗ୍ରାବାଧିଷବଶେ ଅଦ୍ରିର୍ଗବ୍ୟନ୍ନୁନ୍ନୁଭେଽପି ନୃତ୍ୟ ବେଦଃ ॥୧୦॥

ଶତ୍ରୁଷାଶ୍ମୀଷାଦଭିମାତିଷାହୋ ଗବେଷଶଃ ସହମାନ ଉଦ୍-ଭିତ୍ ।
ବାଗ୍ମୀବ ମନ୍ତ୍ରଂ ପ୍ର ଭରସ୍ତୁ ବାଚଂ ସାଂଗ୍ରାମଜିତ୍ୟାୟେଷମୁଦ୍ବଦେହ ॥୧୧॥

ଅରୁଣତରୁଣସୁମଦୋ ଗମିଷ୍ଠୋ ମୃଧୋ ଜେତା ପୁରୀତାୟୋଧ୍ୟଃ ।
 ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ଗୁପ୍ତୋ ବିଦଥା ନିଚିକ୍ୟାଞ୍ଜୟୋତନୋ ଦ୍ଵିଷତାଂ ଯାହି ଶୀଘ୍ରମ୍ ॥୧୨॥

=====

(୫|୨୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୧, ୪-୫) ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩, ୭-୧୦), ଜଗତୀ (୬),
 ବୃହତୀ ଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୧), ତ୍ରିପଦା ଯବମଧ୍ୟା ଗାୟତ୍ରୀ (୧୨) ।
 ଦେବତା - ବାନସ୍ପତ୍ୟୋ ଦୁମୁଭିଃ (୧-୯), ଆଦିତ୍ୟାଦୟଃ (୧୦-୧୨)

=====

ବିହୃଦୟଂ ବୈମନସ୍ୟଂ ବଦାମିତ୍ରେଷୁ ଦୁମୁଭେ ।
 ବିଦ୍ଵେଷଂ କଶ୍ମୁଶଂ ଭୟମମିତ୍ରେଷୁ ନି ଦଧ୍ମସ୍ୟାବୈନାନ୍ମୁମୁଭେ ଜହି ॥୧॥

ଉଦ୍ଘେପମାନା ମନସା ଚକ୍ଷୁଷା ହୃଦୟେନ ଚ ।
 ଧାବନ୍ତୁ ବିଭ୍ୟତୋଽମିତ୍ରାଃ ପ୍ରତ୍ରାସେନାଜ୍ୟେ ହୃତେ ॥୨॥

ବାନସ୍ପତ୍ୟଃ ସଂଭୃତ ଉସ୍ତ୍ରିୟାଭିର୍ବିଶ୍ଵଗୋତ୍ର୍ୟଃ ।
 ପ୍ରତ୍ରାସମମିତ୍ରେଭ୍ୟା ବଦାଜ୍ୟେନାଭିଘାରିତଃ ॥୩॥

ୟଥା ମୃଗାଃ ସଂବିଜନ୍ତ ଆରଣ୍ୟାଃ ପୁରୁଷାଦଧି ।
 ଏବ ତ୍ଵଂ ଦୁମୁଭେଽମିତ୍ରାନଭି କ୍ରନ୍ଦ ପ୍ର ତ୍ରାସୟାଥୋ ଚିତ୍ତାନି ମୋହୟ ॥୪॥

ୟଥା ବୃକାଦଜାବୟୋ ଧାବନ୍ତି ବହୁ ବିଭ୍ୟତୀଃ ।
 ଏବ ତ୍ଵଂ ଦୁମୁଭେଽମିତ୍ରାନଭି କ୍ରନ୍ଦ ପ୍ର ତ୍ରାସୟାଥୋ ଚିତ୍ତାନି ମୋହୟ ॥୫॥

ୟଥା ଶ୍ୟେନାପୂତତ୍ରିଣଃ ସଂବିଜନ୍ତେ ଅହର୍ଦ୍ଦିବି ସିଂହସ୍ୟ ସ୍ତନଥୋର୍ଯ୍ୟଥା ।
 ଏବ ତ୍ଵଂ ଦୁମୁଭେଽମିତ୍ରାନଭି କ୍ରନ୍ଦ ପ୍ର ତ୍ରାସୟାଥୋ ଚିତ୍ତାନି ମୋହୟ ॥୬॥

ପରାମିତ୍ରାନ୍ମୁମୁଭିନା ହରିଶସ୍ୟାଜିନେନ ଚ ।
 ସର୍ବେ ଦେବା ଅତିତ୍ରସନ୍ୟେ ସଂଗ୍ରାମସ୍ୟେଶତେ ॥୭॥

ଯୈରିନ୍ଦ୍ରଃ ପ୍ରକ୍ରୀତତେ ପଦ୍-ଘୋଷୈଶ୍ଚାୟାୟା ସହ ।
ତୈରମିତ୍ରାସ୍ତ୍ରସନ୍ତ ନୋମୀ ଯେ ଯନ୍ତ୍ୟନୀକଶଃ ॥୮॥

ଜ୍ୟାଘୋଷା ଦୁନ୍ଧୁଭୟୋଽଭି କ୍ରୋଶନ୍ତ ଯା ଦିଶଃ ।
ସେନାଃ ପରାଜିତା ଯତୀରମିତ୍ରାଶାମନୀକଶଃ ॥୯॥

ଆଦିତ୍ୟ ଚକ୍ଷୁରା ଦସ୍ତ ମରୀଚୟୋଽନୁ ଧାବତ ।
ପସ୍ତଙ୍ଗିନୀରା ସଜନ୍ତ ବିଗତେ ବାହୁବୀର୍ଯ୍ୟେ ॥୧୦॥

ୟୟମୁଗ୍ରା ମରୁତଃ ପୃଶ୍ନିମାତର ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ଯୁଜା ପ୍ର ମୃନୀତ ଶତ୍ରୁନ୍ ।
ସୋମୋ ରାଜା ବରୁଣୋ ରାଜା ମହାଦେବ ଉତ ମୃତ୍ୟୁରିନ୍ଦ୍ରଃ ॥୧୧॥

ଏତା ଦେବସେନାଃ ସୂର୍ଯ୍ୟକେତବଃ ସଚେତସଃ ।
ଅମିତ୍ରାନ୍ନୋ ଜୟନ୍ତ ସ୍ବାହା ॥୧୨॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ଥୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୫୨୨) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧), ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨),

ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩-୪, ୬-୧୪), ବିରାଟ୍ ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୫) । ଦେବତା - ତକ୍ଷନାଶନଃ (୧-୧୪)

=====

ଅଗ୍ନିସ୍ତକ୍ଳାନମପ ବାଧତାମିତଃ ସୋମୋ ଗ୍ରାବା ବରୁଣଃ ପୁତଦକ୍ଷାଃ ।
ବେଦିର୍ବହିଃ ସମିଧଃ ଶୋଶୁତାନା ଅପ ଦ୍ବେଷାଂସ୍ୟମୁୟା ଭବନ୍ତ ॥୧॥

ଅୟଂ ଯୋ ବିଶ୍ବାନ୍‌ହରିତାନ୍‌-କୃଣୋଷ୍ୟଞ୍ଛୋଚୟନ୍‌ଗ୍ନିରିବାଭିଦୁନ୍‌ ।
ଅଧା ହି ତକ୍ଷନ୍‌ରସୋ ହି ଭୂୟା ଅଧା ନ୍ୟତ୍‌ତପରାତ୍ ବା ପରେହି ॥୨॥

ୟଃ ପରୁଷଃ ପାରୁଷେୟୋଽବଧ୍ଵଂସ ଇବାରୁଣଃ ।
ତକ୍ଳାନଂ ବିଶ୍ବଧାବୀର୍ଯ୍ୟଧରାଞ୍ଚ ପରା ସୁବା ॥୩॥

ଅଧରାଞ୍ଜିଂ ପ୍ର ହିଶୋମି ନମଃ କୃତ୍ୱା ତକ୍ଳନେ ।
ଶକମ୍ବରସ୍ୟ ମୁଷ୍ଟିହା ପୁନରେତୁ ମହାବୃଷାନ୍ ॥୪॥

ଓକୋ ଅସ୍ୟ ମୂଢ଼ବନ୍ତ ଓକୋ ଅସ୍ୟ ମହାବୃଷାଃ ।
ୟାବଜ୍ଞାତସ୍ତକ୍ଳଂସ୍ତ୍ରାବାନସି ବଲ୍‌ହିକେଷୁ ନ୍ୟୋତରଃ ॥୫॥

ତକ୍ଳନ୍ୟାଲ ବି ଗଦ ବ୍ୟଙ୍ଗ ଭୂରି ଯାବୟ ।
ଦାସୀଂ ନିଷ୍ଠକୃରୀମିକ୍ଷ ତାଂ ବଜ୍ରେଣ ସମର୍ପୟ ॥୬॥

ତକ୍ଳନ୍ମୁଜବତୋ ଗକ୍ଷ ବଲ୍‌ହିକାନ୍ୟା ପରସ୍ତରାମ୍ ।
ଶୂଦ୍ରାମିକ୍ଷ ପ୍ରଫର୍ବ୍ୟଂ ତାଂ ତକ୍ଳନ୍ନୀବ ଧୁନୁହି ॥୭॥

ମହାବୃଷାନ୍ମୁଜବତୋ ବନ୍ଧୁଞ୍ଜି ପରେତ୍ୟ ।
ପ୍ରେତାନି ତକ୍ଳନେ ବ୍ରୂମୋ ଅନ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରାଣି ବା ଇମା ॥୮॥

ଅନ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରେ ନ ରମସେ ବଶୀ ସନ୍-ମୃତୟାସି ନଃ ।
ଅଭୁଦୁ ପ୍ରାର୍ଥସ୍ତକ୍ଳା ସ ଗମିଷ୍ୟତି ବଲ୍‌ହିକାନ୍ ॥୯॥

ୟତ୍ତଂ ଶୀତୋଽଥୋ ରୂରଃ ସହ କାସାବେପୟଃ ।
ଭୀମାସ୍ତେ ତକ୍ଳନ୍-ହେତୟସ୍ତାଭିଃ ସ୍ଥ ପରି ବୃଙ୍ଗ୍ୟି ନଃ ॥୧୦॥

ମା ସ୍ତୈତାନ୍ନସଖୀନ୍-କୁରୁଥା ବଲ୍‌ାସଂ କାସମୁଦୁ୍ୟଗମ୍ ।
ମା ସ୍ଥାତୋଽର୍ବାତୈଃ ପୁନସ୍ତତ୍ତ୍ୱା ତକ୍ଳନ୍ମୁପ ବ୍ରୁବେ ॥୧୧॥

ତକ୍ଳନ୍‌ଭ୍ରାତ୍ରା ବଲ୍‌ାସେନ ସ୍ୱସ୍ରା କାସିକୟା ସହ ।
ପାପ୍ତା ଭ୍ରାତୃବ୍ୟେଣ ସହ ଗକ୍ଷାମୁମରଣଂ ଜନମ୍ ॥୧୨॥

ତୃତୀୟକଂ ବିତୃତୀୟଂ ସଦନ୍ଧିମୁତ ଶାରଦମ୍ ।
ତକ୍ଳାନଂ ଶୀତଂ ରୂରଂ ଗ୍ରେଷ୍ମଂ ନାଗୟ ବାର୍ଷିକମ୍ ॥୧୩॥

ଗନ୍ଧାରିତ୍ୟୋ ମୁଜବଦ୍-ତ୍ୟୋଃଞ୍ଜେତ୍ୟୋ ମଗଧେଭ୍ୟଃ ।
ପ୍ରେଷ୍ୟନ୍-ଜନମିବ ଶେବଧିଂ ତକ୍ଳାନଂ ପରି ଦଦୁସି ॥୧୪॥

=====

(୫|୨୩) ଋଷିଃ - କଣ୍ଠ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୧୨), ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୩) ।
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରାଦୟଃ (୧-୧୩)

=====

ଓତେ ମେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଓତା ଦେବୀ ସରସ୍ବତୀ ।
ଓତୌ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚାଗ୍ନିଶ୍ଚ କ୍ରମିଂ ଜନ୍ମୟତାମିତି ॥୧॥

ଅସ୍ୟେନ୍ଦ୍ର କୁମାରସ୍ୟ କ୍ରମୀକ୍ଷନପତେ ଜହି ।
ହତା ବିଶ୍ଵା ଅରାତୟ ଉଗ୍ରେଣ ବଚସା ମମ ॥୨॥

ୟୋ ଅକ୍ଷୌ ପରିସର୍ପତି ଯୋ ନାସେ ପରିସର୍ପତି ।
ଦତାଂ ଯୋ ମଧ୍ୟାଂ ଗଚ୍ଛତି ତଂ କ୍ରମିଂ ଜନ୍ମୟାମସି ॥୩॥

ସରୁପୌ ଦ୍ଵୌ ବିରୁପୌ ଦ୍ଵୌ କୃଷ୍ଣୌ ଦ୍ଵୌ ରୋହିତୌ ଦ୍ଵୌ ।
ବଭ୍ରୁଶ୍ଚ ବଭ୍ରୁକର୍ଣ୍ଣଶ୍ଚ ଗୃପ୍ରଃ କୋକଶ୍ଚ ତେ ହତାଃ ॥୪॥

ୟେ କ୍ରମୟଃ ଶିତିକକ୍ଷା ଯେ କୃଷ୍ଣାଃ ଶିତିବାହବଃ ।
ୟେ କେ ଚ ବିଶ୍ଵରୂପାସ୍ତ୍ରାନ୍-କ୍ରମୀନ୍-ଜନ୍ମୟାମସି ॥୫॥

ଉତ୍-ପୁରସ୍ତ୍ରାସ୍ତୂର୍ଯ୍ମ ଏତି ବିଶ୍ଵଦୃଷ୍ଟୋ ଅଦୃଷ୍ଟହା ।
ଦୃଷ୍ଟାଂଶ୍ଚ ଘ୍ନନ୍ନଦୃଷ୍ଟାଂଶ୍ଚ ସର୍ବାଂଶ୍ଚ ପ୍ରମୃଗନ୍-କ୍ରମୀନ୍ ॥୬॥

ୟେବାଷାସଃ କଷ୍ଟାସାସ ଏଜହ୍ନାଃ ଶିପବିତୁକାଃ ।
ଦୃଷ୍ଟଶ୍ଚ ହନ୍ୟତାଂ କ୍ରମିରୁତାଦୃଷ୍ଟଶ୍ଚ ହନ୍ୟତାମ୍ ॥୭॥

ହତୋ ଯେବାଷଃ କ୍ରିମୀଣାଂ ହତୋ ନଦନିମୋତ ।

ସର୍ବାନ୍ନି ମଷ୍ଟଷାକରଂ ଦୃଷଦା ଖଲ୍ଲାଂ ଇବ ॥୮॥

ତ୍ରିଶୀର୍ଷାଣଂ ତ୍ରିକକୁଦଂ କ୍ରିମିଂ ସାରଙ୍ଗମର୍ଜୁନମ୍ ।

ଶୃଣାମ୍ୟସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠୀରପି ବୃଷ୍ଟାମି ଯଚ୍ଛିରଃ ॥୯॥

ଅତ୍ରିବଦ୍ଧଃ କ୍ରିମୟୋ ହନ୍ତି କଣ୍ଠବଞ୍ଚମଦଗ୍ନିବତ୍ ।

ଅଗସ୍ତ୍ୟସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣା ସଂ ପିନଷ୍ଟ୍ୟହଂ କ୍ରିମୀନ୍ ॥୧୦॥

ହତୋ ରାଜା କ୍ରିମୀଣାମୁତୈଷାଂ ସ୍ଥପତିର୍ହତଃ ।

ହତୋ ହତମାତା କ୍ରିମିର୍ହତଭ୍ରାତା ହତସ୍ତସା ॥୧୧॥

ହତାସୋ ଅସ୍ୟ ବେଶସୋ ହତାସଃ ପରିବେଶସଃ ।

ଅଥୋ ଯେ ଷ୍ଟୁଲୁକା ଇବ ସର୍ବେ ତେ କ୍ରିମୟୋ ହତାଃ ॥୧୨॥

ସର୍ବେଷାଂ ଚ କ୍ରିମୀଣାଂ ସର୍ବାସାଂ ଚ କ୍ରିମୀଣାମ୍ ।

ଭିନଦ୍ଭ୍ୟଶ୍ଚନା ଶିରୋ ଦହାମ୍ୟଗ୍ନିନା ମୁଖମ୍ ॥୧୩॥

=====

(୫|୨୪) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅତିଶକ୍ତୁରୀ (୧-୧୦, ୧୨-୧୪), ଶକ୍ତୁରୀ (୧୧),

ତ୍ରିପଦା ଭୂରିକ୍ ଜଗତୀ (୧୫-୧୬), ତ୍ରିପଦା ବିରାଟ୍ ଶକ୍ତୁରୀ (୧୭) । ଦେବତା - ସବିତା (୧),

ଅଗ୍ନିଃ (୨), ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ (୩), ବରୁଣଃ (୪), ମିତ୍ରାବରୁଣୌ (୫), ମରୁତଃ (୬), ସୋମଃ (୭),

ବାୟୁଃ (୮), ସୂର୍ଯ୍ୟଃ (୯), ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ (୧୦), ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧୧), ମରୁତାଂ ପିତା (୧୨), ମୃତ୍ୟୁଃ (୧୩),

ୟମଃ (୧୪), ପିତରଃ (୧୫), ତତାଃ (୧୬), ତତାମହାଃ (୧୭)

=====

ସବିତା ପ୍ରସବାନାମଧିପତିଃ ସ ମାବତୁ ।

ଅସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟସ୍ମିନ୍-କର୍ମଣ୍ୟସ୍ୟାଂ ପୁରୋଧାୟାମସ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାମସ୍ୟାଂ ।

ଚିତ୍ତ୍ୟାମସ୍ୟାମାକୃତ୍ୟାମସ୍ୟାମାଶିଷ୍ୟସ୍ୟାଂ ଦେବହୃତ୍ୟାଂ ସ୍ବାହା ॥୧॥

ଅଗ୍ନିର୍ବନୟନାନାମଧିପତିଃ ସ ମାବତୁ ।
ଅସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟସ୍ମିନ୍-କର୍ମଣ୍ୟସ୍ୟାଂ ପୁରୋଧାୟାମସ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାମସ୍ୟାଂ ।
ଚିତ୍ତ୍ୟାମସ୍ୟାମାକୃତ୍ୟାମସ୍ୟାମାଶିଷ୍ୟସ୍ୟାଂ ଦେବହୃତ୍ୟାଂ ସ୍ବାହା ॥୭॥

ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଦାତୃରଣାମଧିପତିଃ ସ ମାବତାମ୍ ।
ଅସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟସ୍ମିନ୍-କର୍ମଣ୍ୟସ୍ୟାଂ ପୁରୋଧାୟାମସ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାମସ୍ୟାଂ ।
ଚିତ୍ତ୍ୟାମସ୍ୟାମାକୃତ୍ୟାମସ୍ୟାମାଶିଷ୍ୟସ୍ୟାଂ ଦେବହୃତ୍ୟାଂ ସ୍ବାହା ॥୮॥

ବରୁଣୋଽପାମଧିପତିଃ ସ ମାବତୁ ।
ଅସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟସ୍ମିନ୍-କର୍ମଣ୍ୟସ୍ୟାଂ ପୁରୋଧାୟାମସ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାମସ୍ୟାଂ ।
ଚିତ୍ତ୍ୟାମସ୍ୟାମାକୃତ୍ୟାମସ୍ୟାମାଶିଷ୍ୟସ୍ୟାଂ ଦେବହୃତ୍ୟାଂ ସ୍ବାହା ॥୯॥

ମିତ୍ରାବରୁଣୌ ବୃଷ୍ଟ୍ୟାଧିପତୀ ତୌ ମାବତାମ୍ ।
ଅସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟସ୍ମିନ୍-କର୍ମଣ୍ୟସ୍ୟାଂ ପୁରୋଧାୟାମସ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାମସ୍ୟାଂ ।
ଚିତ୍ତ୍ୟାମସ୍ୟାମାକୃତ୍ୟାମସ୍ୟାମାଶିଷ୍ୟସ୍ୟାଂ ଦେବହୃତ୍ୟାଂ ସ୍ବାହା ॥୧୦॥

ମରୁତଃ ପର୍ବତାନାମଧିପତୟସ୍ତେ ମାବନ୍ତୁ ।
ଅସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟସ୍ମିନ୍-କର୍ମଣ୍ୟସ୍ୟାଂ ପୁରୋଧାୟାମସ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାମସ୍ୟାଂ ।
ଚିତ୍ତ୍ୟାମସ୍ୟାମାକୃତ୍ୟାମସ୍ୟାମାଶିଷ୍ୟସ୍ୟାଂ ଦେବହୃତ୍ୟାଂ ସ୍ବାହା ॥୧୧॥

ସୋମୋ ବୀରୁଧାମଧିପତିଃ ସ ମାବତୁ ।
ଅସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟସ୍ମିନ୍-କର୍ମଣ୍ୟସ୍ୟାଂ ପୁରୋଧାୟାମସ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାମସ୍ୟାଂ ।
ଚିତ୍ତ୍ୟାମସ୍ୟାମାକୃତ୍ୟାମସ୍ୟାମାଶିଷ୍ୟସ୍ୟାଂ ଦେବହୃତ୍ୟାଂ ସ୍ବାହା ॥୧୨॥

ବାୟୁରନ୍ତରିକ୍ଷସ୍ୟାଧିପତିଃ ସ ମାବତୁ ।
ଅସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟସ୍ମିନ୍-କର୍ମଣ୍ୟସ୍ୟାଂ ପୁରୋଧାୟାମସ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାମସ୍ୟାଂ ।
ଚିତ୍ତ୍ୟାମସ୍ୟାମାକୃତ୍ୟାମସ୍ୟାମାଶିଷ୍ୟସ୍ୟାଂ ଦେବହୃତ୍ୟାଂ ସ୍ବାହା ॥୧୩॥

ସୂର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚକ୍ଷୁଷାମଧିପତିଃ ସ ମାବତୁ ।

ଅସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟସ୍ମିନ୍-କର୍ମଣ୍ୟସ୍ୟାଂ ପୁରୋଧାୟାମସ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାମସ୍ୟାଂ ।

ଚିତ୍ତ୍ୟାମସ୍ୟାମାକୃତ୍ୟାମସ୍ୟାମାଶିଷ୍ୟସ୍ୟାଂ ଦେବହୃତ୍ୟାଂ ସ୍ବାହା ॥୯॥

ଚନ୍ଦ୍ରମା ନକ୍ଷତ୍ରାଣାମଧିପତିଃ ସ ମାବତୁ ।

ଅସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟସ୍ମିନ୍-କର୍ମଣ୍ୟସ୍ୟାଂ ପୁରୋଧାୟାମସ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାମସ୍ୟାଂ ।

ଚିତ୍ତ୍ୟାମସ୍ୟାମାକୃତ୍ୟାମସ୍ୟାମାଶିଷ୍ୟସ୍ୟାଂ ଦେବହୃତ୍ୟାଂ ସ୍ବାହା ॥୧୦॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଦିବୋଽଧିପତିଃ ସ ମାବତୁ ।

ଅସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟସ୍ମିନ୍-କର୍ମଣ୍ୟସ୍ୟାଂ ପୁରୋଧାୟାମସ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାମସ୍ୟାଂ ।

ଚିତ୍ତ୍ୟାମସ୍ୟାମାକୃତ୍ୟାମସ୍ୟାମାଶିଷ୍ୟସ୍ୟାଂ ଦେବହୃତ୍ୟାଂ ସ୍ବାହା ॥୧୧॥

ମରୁତାଂ ପିତା ପଶୁନାମଧିପତିଃ ସ ମାବତୁ ।

ଅସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟସ୍ମିନ୍-କର୍ମଣ୍ୟସ୍ୟାଂ ପୁରୋଧାୟାମସ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାମସ୍ୟାଂ ।

ଚିତ୍ତ୍ୟାମସ୍ୟାମାକୃତ୍ୟାମସ୍ୟାମାଶିଷ୍ୟସ୍ୟାଂ ଦେବହୃତ୍ୟାଂ ସ୍ବାହା ॥୧୨॥

ମୃତ୍ୟୁଃ ପ୍ରଜାନାମଧିପତିଃ ସ ମାବତୁ ।

ଅସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟସ୍ମିନ୍-କର୍ମଣ୍ୟସ୍ୟାଂ ପୁରୋଧାୟାମସ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାମସ୍ୟାଂ ।

ଚିତ୍ତ୍ୟାମସ୍ୟାମାକୃତ୍ୟାମସ୍ୟାମାଶିଷ୍ୟସ୍ୟାଂ ଦେବହୃତ୍ୟାଂ ସ୍ବାହା ॥୧୩॥

ୟମଃ ପିତୃଋଣାମଧିପତିଃ ସ ମାବତୁ ।

ଅସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟସ୍ମିନ୍-କର୍ମଣ୍ୟସ୍ୟାଂ ପୁରୋଧାୟାମସ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାମସ୍ୟାଂ ।

ଚିତ୍ତ୍ୟାମସ୍ୟାମାକୃତ୍ୟାମସ୍ୟାମାଶିଷ୍ୟସ୍ୟାଂ ଦେବହୃତ୍ୟାଂ ସ୍ବାହା ॥୧୪॥

ପିତରଃ ପରେ ତେ ମାବନ୍ତୁ ।

ଅସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟସ୍ମିନ୍-କର୍ମଣ୍ୟସ୍ୟାଂ ପୁରୋଧାୟାମସ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାମସ୍ୟାଂ ।

ଚିତ୍ତ୍ୟାମସ୍ୟାମାକୃତ୍ୟାମସ୍ୟାମାଶିଷ୍ୟସ୍ୟାଂ ଦେବହୃତ୍ୟାଂ ସ୍ବାହା ॥୧୫॥

ତତା ଅବରେ ତେ ମାବନ୍ତୁ ।

ଅସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟସ୍ମିନ୍-କର୍ମଣ୍ୟସ୍ୟାଂ ପୁରୋଧାୟାମସ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାମସ୍ୟାଂ ।

ଚିତ୍ତ୍ୟାମସ୍ୟାମାକୃତ୍ୟାମସ୍ୟାମାଶିଷ୍ୟସ୍ୟାଂ ଦେବହୃତ୍ୟାଂ ସ୍ବାହା ॥୧୭॥

ତତସ୍ତତାମହାସ୍ତେ ମାବନ୍ତୁ ।

ଅସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟସ୍ମିନ୍-କର୍ମଣ୍ୟସ୍ୟାଂ ପୁରୋଧାୟାମସ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାମସ୍ୟାଂ ।

ଚିତ୍ତ୍ୟାମସ୍ୟାମାକୃତ୍ୟାମସ୍ୟାମାଶିଷ୍ୟସ୍ୟାଂ ଦେବହୃତ୍ୟାଂ ସ୍ବାହା ॥୧୭॥

=====

(୫|୨୫) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୧୨), ବିରାଟ୍ ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୧୩) ।

ଦେବତା - ଯୋନିର୍ଗର୍ଭୋ ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା (୧-୧୩)

=====

ପର୍ବତାଦିବୋ ଯୋନେରଜ୍ଞାଦଜ୍ଞାସ୍ତମାତୃତମ୍ ।

ଶେପୋ ଗର୍ଭସ୍ୟ ରେତୋଧାଃ ସର୍ବୌ ପର୍ଣ୍ଣମିବା ଦଧତ୍ ॥୧॥

ୟଥେୟଂ ପୃଥିବୀ ମହୀ ଭୂତାନାଂ ଗର୍ଭମାଦଧେ ।

ଏବା ଦଧାମି ତେ ଗର୍ଭଂ ତସ୍ମୈ ତ୍ବାମବସ୍ତେ ହୁବେ ॥୨॥

ଗର୍ଭଂ ଧେହି ସିନୀବାଲି ଗର୍ଭଂ ଧେହି ସରସ୍ବତି ।

ଗର୍ଭଂ ତେ ଅଶ୍ୱିନୋଭା ଧତ୍ବାଂ ପୁଷ୍କରସ୍ରଜା ॥୩॥

ଗର୍ଭଂ ତେ ମିତ୍ରାବରୁଣୌ ଗର୍ଭଂ ଦେବୋ ବୃହସ୍ପତିଃ ।

ଗର୍ଭଂ ତ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚାଗ୍ନିଶ୍ଚ ଗର୍ଭଂ ଧାତା ଦଧାତୁ ତେ ॥୪॥

ବିଷ୍ଣୁର୍ଯୋନିଂ କଳ୍ପୟତୁ ତ୍ବଞ୍ଜା ରୂପାଶି ପିଂଶତୁ ।

ଆ ସିଞ୍ଚିତୁ ପ୍ରଜାପତିର୍ଧାତା ଗର୍ଭଂ ଦଧାତୁ ତେ ॥୫॥

ୟଦ୍ଦେବ ରାଜା ବରୁଣୋ ଯଦ୍ଭା ଦେବୀ ସରସ୍ବତୀ ।

ୟଦିନ୍ଦ୍ରୋ ବୃତ୍ରହା ବେଦ ତଦ୍ଭର୍ତ୍ତକରଣଂ ପିବ ॥୬॥

ଗର୍ଭୋ ଅସ୍ୟୋଷଧୀନାଂ ଗର୍ଭୋ ବନସ୍ତତୀନାମ୍ ।
ଗର୍ଭୋ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଭୂତସ୍ୟ ସୋ ଅଗ୍ନେ ଗର୍ଭମେହ ଧାଃ ॥୭॥

ଅଧି ସ୍ନାନ ବୀରୟସ୍ତୁ ଗର୍ଭମା ଧେହି ଯୋନୀମ୍ ।
ବୃଷାସି ବୃଷ୍ଟ୍ୟାବନ୍ପ୍ରଜାୟେ ତ୍ୱା ନୟାମସି ॥୮॥

ବି ଜିହ୍ୱାସ୍ତୁ ବାହ୍ୱସ୍ତ୍ରାମେ ଗର୍ଭସ୍ତେ ଯୋନିମା ଶୟାମ୍ ।
ଅଦୁଷ୍ଟେ ଦେବାଃ ପୁତ୍ରଂ ସୋମପା ଉଭୟାବିନମ୍ ॥୯॥

ଧାତଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠେନ ରୂପେଶାସ୍ୟା ନାର୍ଯ୍ୟା ଗବୀନ୍ଦ୍ୟାଃ ।
ପୁମାଂସଂ ପୁତ୍ରମା ଧେହି ଦଶମେ ମାସି ସୂତବେ ॥୧୦॥

ତୃଷ୍ଣଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠେନ ରୂପେଶାସ୍ୟା ନାର୍ଯ୍ୟା ଗବୀନ୍ଦ୍ୟାଃ ।
ପୁମାଂସଂ ପୁତ୍ରମା ଧେହି ଦଶମେ ମାସି ସୂତବେ ॥୧୧॥

ସବିତଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠେନ ରୂପେଶାସ୍ୟା ନାର୍ଯ୍ୟା ଗବୀନ୍ଦ୍ୟାଃ ।
ପୁମାଂସଂ ପୁତ୍ରମା ଧେହି ଦଶମେ ମାସି ସୂତବେ ॥୧୨॥

ପ୍ରଜାପତେ ଶ୍ରେଷ୍ଠେନ ରୂପେଶାସ୍ୟା ନାର୍ଯ୍ୟା ଗବୀନ୍ଦ୍ୟାଃ ।
ପୁମାଂସଂ ପୁତ୍ରମା ଧେହି ଦଶମେ ମାସି ସୂତବେ ॥୧୩॥

=====

(୫|୨୭) ରକ୍ଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଦ୍ୱିପଦାର୍ଚ୍ଚ୍ୟଷ୍ଟିକ୍ (୧, ୫), ଦ୍ୱିପଦା ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ବୃହତୀ (୨, ୪, ୬-୮, ୧୦-୧୧), ତ୍ରିପଦା ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୩), ତ୍ରିପଦା ପିପୀଲିକ ମଧ୍ୟା ପୁର ଉଷ୍ଟିକ୍ (୯), ପରାତିଶକ୍ତୁରୀ ଚତୁଷ୍ପଦା ଜଗତୀ (୧୨) । ଦେବତା - ବାସ୍ତୋଷ୍ଟତିର୍ବହ୍ମୟୋ ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା (୧-୧୨)

=====

ୟଜ୍ଞଂଷି ଯଜ୍ଞେ ସମିଧଃ ସ୍ୱାହାଗ୍ନିଃ ପ୍ରବିଦ୍ୱାନିହ ବୋ ଯୁନକ୍ତୁ ॥୧॥

ୟୁନକ୍ତୁ ଦେବଃ ସବିତା ପ୍ରଜାନନ୍ନସ୍ମିନ୍ୟଜ୍ଞେ ମହିଷଃ ସ୍ୱାହା ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ର ଉକ୍ଥାମଦାନ୍ୟସ୍ତ୍ରିନ୍ୟଜ୍ଞେ ପ୍ରବିଦ୍ଵାନୁ୍ୟନକ୍ଷୁ ସୁଯୁଜଃ ସ୍ଵାହା ॥୩॥

ପ୍ରେଷା ଯୁଜ୍ଞେ ନିବିଦଃ ସ୍ଵାହା ଶିଷ୍ଟାଃ ପତ୍ନୀଭିର୍ବହତେହ ଯୁକ୍ତାଃ ॥୪॥

ଛନ୍ଦାଂସି ଯୁଜ୍ଞେ ମରୁତଃ ସ୍ଵାହା ମାତେବ ପୁତ୍ରଂ ପିପୃତେହ ଯୁକ୍ତାଃ ॥୫॥

ଏୟମଗନ୍-ବର୍ହିଷା ପ୍ରୋକ୍ଷଣୀଭିର୍ଯଜ୍ଞଂ ତନ୍ନାନାଦିତିଃ ସ୍ଵାହା ॥୬॥

ବିଷ୍ଣୁର୍ଯୁନକ୍ଷୁ ବହୁଧା ତପାଂସ୍ୟସ୍ତ୍ରିନ୍ୟଜ୍ଞେ ସୁଯୁଜଃ ସ୍ଵାହା ॥୭॥

ତୃଷ୍ଣା ଯୁନକ୍ଷୁ ବହୁଧା ନୁ ରୂପା ଅସ୍ତ୍ରିନ୍ୟଜ୍ଞେ ସୁଯୁଜଃ ସ୍ଵାହା ॥୮॥

ଭଗୋ ଯୁନକ୍ଷୁଶିଷୋ ନୃସ୍ନା ଅସ୍ତ୍ରିନ୍ୟଜ୍ଞେ ପ୍ରବିଦ୍ଵାନୁ୍ୟନକ୍ଷୁ ସୁଯୁଜଃ ସ୍ଵାହା ॥୯॥

ସୋମୋ ଯୁନକ୍ଷୁ ବହୁଧା ପୟାଂସ୍ୟସ୍ତ୍ରିନ୍ୟଜ୍ଞେ ସୁଯୁଜଃ ସ୍ଵାହା ॥୧୦॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଯୁନକ୍ଷୁ ବହୁଧା ବୀର୍ଯ୍ୟାଣ୍ୟସ୍ତ୍ରିନ୍ୟଜ୍ଞେ ସୁଯୁଜଃ ସ୍ଵାହା ॥୧୧॥

ଅଶ୍ୱିନା ବ୍ରହ୍ମଣା ଯାତମର୍ବାଞ୍ଚୋ ବଷଟ୍‌କାରେଣ ଯଜ୍ଞଂ ବର୍ଧୟନ୍ତୋ ।

ବୃହସ୍ପତେ ବ୍ରହ୍ମଣା ଯାହ୍ୟର୍ବାତ୍ ଯଜ୍ଞୋ ଅୟଂ ସ୍ଵରିଦଂ ଯଜମାନାୟ ସ୍ଵାହା ॥୧୨॥

॥ ଇତି ପଞ୍ଚମୋଽନୁବାକଃ ॥

(୫|୨୭) ରକ୍ଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ବୃହତୀ ଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଦ୍ଵିପଦା ସାମ୍ନୀ ଭୂରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ଦ୍ଵିପଦା ଆର୍ଚୀ ବୃହତୀ (୩), ଦ୍ଵିପଦା ସାମ୍ନୀ ଭୂରିକ୍ ବୃହତୀ (୪), ଦ୍ଵିପଦା ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫), ଦ୍ଵିପଦା ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୬), ଦ୍ଵିପଦା ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୭) [ଏକାବସାନା], ସଂସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୮), ଷଟ୍‌ପଦା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଗର୍ଭା ପରା ଅତିଜଗତୀ (୯), ପୁର ଉଷ୍ଟିକ୍ (୧୦-୧୨) ।
ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୧୨)

ଉର୍ଧ୍ୱା ଅସ୍ୟ ସମିଧୋ ଭବନ୍ତ୍ୟର୍ଧ୍ୱା ଶୁକ୍ରା ଶୋଚୀଂଷ୍ୟଗ୍ନେଃ ।

ଦ୍ୟୁମତ୍ତମା ସୁପ୍ରତୀକଃ ସସ୍ତ୍ରନ୍ତୁସ୍ତ୍ରନ୍ତୁନପାଦସୁରୋ ଭୂରିପାଣିଃ ॥୧॥

ଦେବୋ ଦେବେଷୁ ଦେବଃ ପଥୋ ଅନଳ୍ପି ମଧ୍ନା ଘୃତେନ ||୨||

ମଧ୍ନା ଯଜ୍ଞଂ ନକ୍ଷତି ପ୍ରେଶାନୋ ନରାଶଂସୋ ଅଗ୍ନିଃ ସୁକୃଦେବଃ ସବିତା ବିଶ୍ୱବାରଃ ||୩||

ଅଛାୟମେତି ଶବସା ଘୃତା ଚିଦୀଦାନୋ ବହ୍ନିର୍ନମସା ||୪||

ଅଗ୍ନିଃ ସୁରୋ ଅଧ୍ୱରେଷୁ ପ୍ରୟସୁ ସ ଯକ୍ଷଦସ୍ୟ ମହିମାନମଗ୍ନୋଃ ||୫||

ତରୀ ମଦ୍ରାସୁ ପ୍ରୟସୁ ବସବଶ୍ଚାତିଷ୍ଠନ୍ନୁସୁଧାତରଶ୍ଚ ||୬||

ଦ୍ୱାରୋ ଦେବୀରନ୍ୟସ୍ୟ ବିଶ୍ୱେ ବ୍ରତଂ ରକ୍ଷନ୍ତି ବିଶ୍ୱହା ||୭||

ଉରୁବ୍ୟତସାଗ୍ନୋର୍ଧ୍ୱାମ୍ନା ପତ୍ୟମାନେ ।

ଆ ସୁଷ୍ମୟନ୍ତୀ ଯଜତେ ଉପାକେ ଉଷାସାନକ୍ରେମଂ ଯଜ୍ଞମବତାମଧ୍ୱରଂ ନଃ ||୮||

ଦୈବା ହୋତାର ଉର୍ଧ୍ୱମଧ୍ୱରଂ ନୋଃଗ୍ନେର୍ଜହ୍ନୁୟାଭି ଗୁନତ ଗୁନତା ନଃ ସ୍ୱିଷ୍ଟୟେ ।

ତିସ୍ରୋ ଦେବୀର୍ବହିରେଦଂ ସଦନ୍ତାମିତା ସରସ୍ୱତୀ ମହୀ ଭାରତୀ ଗୃଣାନା ||୯||

ତନ୍ନସ୍ତୁରୀପମଦ୍-ଭୂତଂ ପୁରୁଷୁ ।

ଦେବ ତୃଷ୍ଣା ରାୟସ୍ତୋଷଂ ବି ଷ୍ୟ ନାଭିମସ୍ୟ ||୧୦||

ବନସ୍ତତେଽବ ସୃଜା ରରାଶଃ ।

ଭୁନା ଦେବେଭ୍ୟା ଅଗ୍ନିର୍ହବ୍ୟଂ ଶମିତା ସ୍ୱଦୟତୁ ||୧୧||

ଅଗ୍ନେ ସ୍ୱାହା କୃଣୁହି ଜାତବେଦଃ ।

ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ଯଜ୍ଞଂ ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ହବିରିଦଂ ଭୁଷନ୍ତାମ୍ ||୧୨||

=====

(୫୨୮) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୫, ୮, ୧୧, ୧୪), ପଞ୍ଚପଦା ଅତିଶକ୍ତୀ (୬),
କକୁମ୍ଭତ୍ୟନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍ (୭, ୯-୧୦, ୧୨), ପୁର ଉଷ୍ଟିକ୍ (୧୩) ।
ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଧାମୟଃ, ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ଚିତ୍ରବୃତ୍ (୧-୧୪)

=====

ନବ ପ୍ରାଣାନୁବଢ଼ିଃ ସଂ ମିମୀତେ ଦୀର୍ଘାୟୁତ୍ୱାୟ ଶତଶାରଦାୟ ।
ହରିତେ ତ୍ରୀଣି ରଜତେ ତ୍ରୀଣ୍ୟୟସି ତ୍ରୀଣି ତପସାବିଷ୍ଣୁତାନି ॥୧॥

ଅଗ୍ନିଃ ସୂର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମା ଭୂମିରାପୋ ଦ୍ୟୌରନ୍ତରିକ୍ଷଂ ପ୍ରତିଶୋ ଦିଶଶ୍ଚ ।
ଆର୍ତ୍ତବା ରତୁଭିଃ ସଂବିଦାନା ଅନେନ ମା ତ୍ରିବୃତା ପାରୟନ୍ତୁ ॥୨॥

ତ୍ରୟଃ ପୋଷାସ୍ତ୍ରିବୃତି ଶ୍ରୟନ୍ତ୍ରାମନକ୍ତୁ ପୁଷା ପୟସା ଘୃତେନ ।
ଅନ୍ନସ୍ୟ ଭୂମା ପୁରୁଷସ୍ୟ ଭୂମା ଭୂମା ପଶୁନାଂ ତ ଇହ ଶ୍ରୟନ୍ତ୍ରାମ୍ ॥୩॥

ଇମମାଦିତ୍ୟା ବସୁନା ସମୁକ୍ଷତେମମଗ୍ନେ ବର୍ଧୟ ବବୃଧାନଃ ।
ଇମମିନ୍ଦ୍ର ସଂ ସୃଜ ବୀର୍ଯ୍ୟେଶାସ୍ତ୍ରିବୃକ୍ତୟତାଂ ପୋଷୟିଷୁ ॥୪॥

ଭୂମିଷ୍ଠା ପାତୁ ହରିତେନ ବିଶ୍ୱଭୃଦଗ୍ନିଃ ପିପର୍ତ୍ତୟସା ସଜୋଷାଃ ।
ବୀରୁଦ୍-ଭିଷ୍ଟେ ଅର୍ଜୁନଂ ସଂବିଦାନଂ ଦକ୍ଷଂ ଦଧାତୁ ସୁମନସ୍ୟମାନମ୍ ॥୫॥

ତ୍ରେଧା ଜାତଂ ଜନ୍ମନେଦଂ ହିରଣ୍ୟମଗ୍ନେରେକଂ ପ୍ରିୟତମଂ ବଭୂବ ସୋମସୌଧିକଂ
ହିଂସିତସ୍ୟ ପରାପତତ୍ ।

ଅପାମେକଂ ବେଧସାଂ ରେତ ଆହୁସ୍ତତ୍ତେ ହିରଣ୍ୟଂ ତ୍ରିବୃଦସ୍ତ୍ରାୟୁଷେ ॥୬॥

ତ୍ର୍ୟାୟୁଷଂ ଜମଦଗ୍ନେଃ କଶ୍ୟପସ୍ୟ ତ୍ର୍ୟାୟୁଷମ୍ ।
ତ୍ରେଧାମୃତସ୍ୟ ତକ୍ଷଣଂ ତ୍ରୀଣ୍ୟାୟୁଷି ତେଜକରମ୍ ॥୭॥

ତ୍ରୟଃ ସୁପର୍ଣ୍ଣାସ୍ତ୍ରୈବୃତା ଯଦାୟନ୍ନେକାକ୍ଷରମଭିସଂଭୂୟ ଶକ୍ରାଃ ।
ପ୍ରତ୍ୟୌହନ୍ନୁତ୍ୟମମୃତେନ ସାକମନ୍ତର୍ଦଧାନା ଦୁରିତାନି ବିଶ୍ୱା ॥୮॥

ଦିବସ୍ତ୍ୱା ପାତୁ ହରିତଂ ମଧ୍ୟାତ୍ମା ପାତୁର୍ଜ୍ଜନମ୍ ।
ଭୂମ୍ୟା ଅୟସ୍ନୟଂ ପାତୁ ପ୍ରାଗାଲେବପୁରା ଅୟମ୍ ॥୯॥

ଇମାସ୍ତ୍ରିସ୍ରୋ ଦେବପୁରାସ୍ତାସ୍ତା ରକ୍ଷନ୍ତୁ ସର୍ବତଃ ।
ତାସ୍ତଂ ବିଭ୍ରଦ୍ୱର୍ଷସ୍ତ୍ୟୁତ୍ତରୋ ଦ୍ୱିଷତାଂ ଭବ ॥୧୦॥

ପୁରଂ ଦେବାନାମମୃତଂ ହିରଣ୍ୟଂ ଯ ଆବେଧେ ପ୍ରଥମୋ ଦେବୋ ଅଗ୍ରେ ।
ତସ୍ମୈ ନମୋ ଦଶ ପ୍ରାଚୀଃ କୃଣୋମ୍ୟନ୍ତୁ ମନ୍ୟତାଂ ତ୍ରିବୃଦାବଧେ ମେ ॥୧୧॥

ଆ ତ୍ୱା ଚୃତତ୍ତର୍ଯ୍ୟମା ପୁଷା ବୃହସ୍ପତିଃ ।
ଅହର୍ଜାତସ୍ୟ ଯନ୍ନାମ ତେନ ତ୍ୱାତି ଚୃତାମସି ॥୧୨॥

ଚତୁର୍ଭିଷ୍ମାର୍ତବୈରାୟୁଷେ ବର୍ଷସେ ତ୍ୱା ।
ସଂବସ୍ତରସ୍ୟ ତେଜସା ତେନ ସଂହନ୍ତୁ କୃଣ୍ତସି ॥୧୩॥

ଘୃତାଦୁଲ୍ଲୁପ୍ତଂ ମଧୁନା ସମକ୍ତଂ ଭୂମିଦୃଂହମରୁତଂ ପାରୟିଷୁ ।
ଭିନ୍ନସ୍ତପନ୍ନାନଧରାଂଶୁ କୃଣ୍ତଦା ମା ରୋହ ମହତେ ସୌଭଗାୟ ॥୧୪॥

=====

(୫୨୯) ଋଷିଃ - ଚାତନ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୨, ୪, ୬-୧୧), ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୩),
ପୁର ଅତିଜଗତୀ ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୫), ଭୂରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୨), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୩, ୧୫), ଚତୁଷ୍ପଦା
ପରାବୃହତୀ କକୁଭ୍ ଅତି ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୪) । ଦେବତା - ଜାତବେଦା ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ବା (୧-୧୫)

=====

ପୁରସ୍ତାଦୁ୍ୟକ୍ତୋ ବହ ଜାତବେଦୋଽଗ୍ନେ ବିଦି କ୍ରିୟମାଣଂ ଯଥେଦମ୍ ।
ତ୍ୱଂ ଭିଷଗ୍-ଭେଷଜସ୍ୟାସି କର୍ତା ତ୍ୱୟା ଗାମଶ୍ଚ ପୁରୁଷଂ ସନେମ ॥୧॥

ତଥା ତଦଗ୍ନେ କୃଣୁ ଜାତବେଦୋ ବିଶ୍ୱେଭିର୍ଦେବୈଃ ସହ ସଂବିଦାନଃ ।
ଯୋ ନୋ ଦିଦେବ ଯୁତମୋ ଜଘାସ ଯଥା ସୋ ଅସ୍ୟ ପରିଧିଷ୍ଠତାତି ॥୨॥

ଯଥା ସୋ ଅସ୍ୟ ପରିଧିଷ୍ଠତାତି ତଥା ତଦଗ୍ନେ କୃଣୁ ଜାତବେଦଃ ।
ବିଶ୍ୱେଭିର୍ଦେବୈଃ ସହ ସଂବିଦାନଃ ॥୩॥

ଅକ୍ଷେମି ନି ବିଧ୍ୟ ଦୃଦୟଂ ନି ବିଧ୍ୟ ଜିହ୍ୱାଂ ନି ତୃୟି ପ୍ର ଦତୋ ମୃଣାହି ।
ପିଶାତୋ ଅସ୍ୟ ଯୁତମୋ ଜଘାସାଗ୍ନେ ଯୁବିଷ୍ଠ ପ୍ରତି ଶୃଣାହି ॥୪॥

ୟଦସ୍ୟ ଦୃତଂ ବିଦୃତଂ ଯୁପ୍ରାତୁତମାତୁନୋ ଜଘଂ ଯୁତମପିଶାତୈଃ ।
ତଦଗ୍ନେ ବିଦ୍ୱାନ୍ପୁନରା ଭର ତ୍ୱଂ ଶରୀରେ ମାଂସମସୁମେରୟାମଃ ॥୫॥

ଆମେ ସୁପକ୍ୱେ ଶବଲେ ବିପକ୍ୱେ ଯୋ ମା ପିଶାତୋ ଅଶନେ ଦଦମ୍ ।
ତଦାତୁନା ପ୍ରଜୟା ପିଶାତା ବି ଯାତୟନ୍ତାମଗଦୋଽୟମସୁ ॥୬॥

କ୍ଷିରେ ମା ମନ୍ତ୍ରେ ଯୁତମୋ ଦଦମ୍ବାକୃଷ୍ଣପତ୍ୟେ ଅଶନେ ଧାନେ ଯଃ ।
ତଦାତୁନା ପ୍ରଜୟା ପିଶାତା ବି ଯାତୟନ୍ତାମଗଦୋଽୟମସୁ ॥୭॥

ଅପାଂ ମା ପାନେ ଯୁତମୋ ଦଦମ୍ କ୍ରବ୍ୟାଦ୍ୟାତୁନାଂ ଶୟନେ ଶୟାନମ୍ ।
ତଦାତୁନା ପ୍ରଜୟା ପିଶାତା ବି ଯାତୟନ୍ତାମଗଦୋଽୟମସୁ ॥୮॥

ଦିବା ମା ନକ୍ତଂ ଯୁତମୋ ଦଦମ୍ କ୍ରବ୍ୟାଦ୍ୟାତୁନାଂ ଶୟନେ ଶୟାନମ୍ ।
ତଦାତୁନା ପ୍ରଜୟା ପିଶାତା ବି ଯାତୟନ୍ତାମଗଦୋଽୟମସୁ ॥୯॥

କ୍ରବ୍ୟାଦମଗ୍ନେ ରୂପିରଂ ପିଶାତଂ ମନୋହନଂ ଜହି ଜାତବେଦଃ ।
ତମିନ୍ଦ୍ରୋ ବାଜୀ ବଜ୍ରେଣ ହନ୍ତୁ ଛିନତୁ ସୋମଃ ଶିରୋ ଅସ୍ୟ ଧୃଷ୍ଣୁଃ ॥୧୦॥

ସନାଦଗ୍ନେ ମୃଣସି ଯାତୁଧାନାନ୍ ତ୍ୱା ରକ୍ଷାଂସି ପୃତନାସୁ ଜିଗ୍ମୁଃ ।
ସହମୁରାନନ୍ତୁ ଦହ କ୍ରବ୍ୟାଦୋ ମା ତେ ହେତ୍ୟା ମୁକ୍ଷତ ଦୈବ୍ୟାୟାଃ ॥୧୧॥

ସମାହର ଜାତବେଦୋ ଯଜ୍ଞତଂ ଯଦୁରାତୁତମ୍ ।
ଗାତ୍ରାଣ୍ୟସ୍ୟ ବଧିତ୍ବାମଂଶୁରିବା ପ୍ୟାୟତାମୟମ୍ ॥୧୭॥

ସୋମସ୍ୟେବ ଜାତବେଦୋ ଅଂଶୁରା ପ୍ୟାୟତାମୟମ୍ ।
ଅଗ୍ନେ ବିରପ୍ଶିନଂ ମେଧ୍ୟମୟସ୍ତଂ କୃଣୁ ଜୀବତୁ ॥୧୮॥

ଏତାସ୍ତେ ଅଗ୍ନେ ସମିଧଃ ପିଶାତଜମ୍ବନୀଃ ।
ତାସ୍ତଂ ଭୁଷସ୍ତ୍ୱ ପ୍ରତି ଚୈନା ଗୃହାଣ ଜାତବେଦଃ ॥୧୯॥

ତାର୍ଷ୍ଣାଘ୍ନୀରଗ୍ନେ ସମିଧଃ ପ୍ରତି ଗୃହ୍ଣାହ୍ୟର୍ଚିଷା ।
ଜହାତୁ କ୍ରବ୍ୟାଦ୍ରୂପଂ ଯ୍ମେ ଅସ୍ୟ ମାଂସଂ ଜିହ୍ୱୀର୍ଷତି ॥୨୦॥

=====

(୫।୩୦) ରକ୍ଷିଃ - ଉନ୍ନୋତନ (ଆୟୁଷ୍ୟକାମଃ) । ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୮, ୧୦-୧୧, ୧୩, ୧୫-୧୭), ଭୁରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୯), ଚତୁଷ୍ପଦା ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୧୨), ବିରାଟ୍ ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୧୪), ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୧୭) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ୱୋକ୍ତା ଆୟୁଃ ବା (୧-୧୭)

=====

ଆବତସ୍ତ ଆବତଃ ପରାବତସ୍ତ ଆବତଃ ।
ଇହୈବ ଭବ ମା ନୁ ଗା ମା ପୂର୍ବାନନୁ ଗାଃ ପିତୃବିନସ୍ତୁଂ ବଧ୍ନାମି ତେ ଦୃଢମ୍ ॥୧॥

ୟତ୍ନାଭିଚେରୁଃ ପୁରୁଷଃ ସ୍ତୋ ଯଦରଣୋ ଜନଃ ।
ଉନ୍ନୋତନପ୍ରମୋଚନେ ଉଭେ ବାଚା ବଦାମି ତେ ॥୨॥

ୟଦ୍ଭଦ୍ରୋହିଥ ଶେପିଷେ ତ୍ରିୟୈ ପୁଂସେ ଅଚିତ୍ତ୍ୟା ।
ଉନ୍ନୋତନପ୍ରମୋଚନେ ଉଭେ ବାଚା ବଦାମି ତେ ॥୩॥

ୟତେନସୋ ମାତୃକୃତାଲ୍ଲେଷେ ପିତୃକୃତାକ୍ ଯତ୍ ।
ଉନ୍ନୋତନପ୍ରମୋଚନେ ଉଭେ ବାଚା ବଦାମି ତେ ॥୪॥

ଯୁଦ୍ଧେ ମାତା ଯୁଦ୍ଧେ ପିତା ଜମିର୍ଭାତା ଚ ସର୍ଜତଃ ।
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଲେବସ୍ତୁ ଭେଷଜଂ ଜରଦଷ୍ଟିଂ କୃଣୋମି ତ୍ବା ॥୫॥

ଇହୈଧି ପୁରୁଷ ସର୍ବେଣ ମନସା ସହ ।
ଦୁତୌ ଯୁମସ୍ୟ ମାନୁ ଗା ଅଧି ଜୀବପୁରା ଇହି ॥୬॥

ଅନୁଦୃତଃ ପୁନରେହି ବିଦ୍ବାନ୍ନୁଦୟନଂ ପଥଃ ।
ଆରୋହଣମାକ୍ରମଣଂ ଜୀବତୋଜୀବତୋଽୟନମ୍ ॥୭॥

ମା ବିଭେର୍ନ୍ ମରିଷ୍ୟସି ଜରଦଷ୍ଟିଂ କୃଣୋମି ତ୍ବା ।
ନିରବୋଚମହଂ ଯୁଷ୍ମମଙ୍ଗୋଭ୍ୟା ଅଙ୍ଗଜ୍ଞୁରଂ ତବ ॥୮॥

ଅଙ୍ଗଭେଦୋ ଅଙ୍ଗଜ୍ଞୁରୋ ଯୁଷ୍ଠ ତେ ହୃଦୟାମୟଃ ।
ଯୁଷ୍ଠଃ ଶ୍ୟାନ୍ ଇବ ପ୍ରାପପ୍ରଦୃତା ସାଢ଼ଃ ପରସ୍ତରାମ୍ ॥୯॥

ରକ୍ଷୀ ବୋଧପ୍ରତୀବୋଧାବସ୍ତୁପ୍ନୋ ଯୁଷ୍ଠ ଜାଗୃବିଃ ।
ତୌ ତେ ପ୍ରାଣସ୍ୟ ଗୋପ୍ତାରୌ ଦିବା ନକ୍ତଂ ଚ ଜାଗୃତାମ୍ ॥୧୦॥

ଅୟମଗ୍ନିରୁପସଦ୍ୟ ଇହ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦେତୁ ତେ ।
ଉଦେହି ମୃତ୍ୟୋର୍ଗନ୍ତ୍ବୀରାକ୍ଳଷ୍ଟାଜିଉମସସ୍ବରି ॥୧୧॥

ନମୋ ଯୁମାୟ ନମୋ ଅସ୍ତୁ ମୃତ୍ୟବେ ନମଃ ପିତୃଭ୍ୟ ଉତ ଯେ ନୟନ୍ତି ।
ଉତ୍ସାରଣସ୍ୟ ଯୋ ବେଦ ତମଗ୍ନିଂ ପୁରୋ ଦଧେଃସ୍ତ୍ନା ଅରିଷ୍ଟତାତୟେ ॥୧୨॥

ଏତୁ ପ୍ରାଣ ଏତୁ ମନ ଏତୁ ଚକ୍ଷୁରଥୋ ବଲମ୍ ।
ଶରୀରମସ୍ୟ ସଂ ବିଦାଂ ତପ୍ତଦ୍-ଭ୍ୟାଂ ପ୍ରତି ତିଷ୍ଠତୁ ॥୧୩॥

ପ୍ରାଣେନାଗ୍ନେ ଚକ୍ଷୁଷା ସଂ ସୃଜେମଂ ସମୀରୟ ତନ୍ନା ସଂ ବଲେନ ।
ବେଦ୍ଧାମୃତସ୍ୟ ମା ନୁ ଗାନ୍ଧା ନୁ ଭୂମିଗୃହୋ ଭୁବତ୍ ॥୧୪॥

ମା ତେ ପ୍ରାଣ ଉପ ଦସନ୍ନୋ ଅପାନୋଽପି ଧାୟି ତେ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ତାପିପତିର୍ମୃତ୍ୟୋରୁଦାୟକ୍ଷତୁ ରଶ୍ମିଭିଃ ॥୧୫॥

ଇନ୍ଦ୍ରମନ୍ତ୍ରର୍ବଦତି ଜିହ୍ଵା ବଜ୍ରା ପନିଷ୍ଠଦା ।
ତ୍ଵୟା ଯୁଷ୍ମନ୍ ନିରବୋଚଂ ଶତଂ ରୋପୀଶ୍ଚ ତକ୍ଳନଃ ॥୧୬॥

ଅୟଂ ଲୋକଃ ପ୍ରିୟତମୋ ଦେବାନାମପରାଜିତଃ ।
ୟସ୍ମୈ ତ୍ଵମିହ ମୃତ୍ୟବେ ଦିଷ୍ଠଃ ପୁରୁଷ ଜଞ୍ଜିଷେ ।
ସ ଚ ତ୍ଵାନୁ ହୁୟାମସି ମା ପୁରା ଜରସୋ ମୃଥାଃ ॥୧୭॥

(୫।୩୧) ଋଷିଃ - ଶୁକ୍ର । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୧୦), ବୃହତୀ ଗର୍ଭା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୧),
ପଥ୍ୟା ବୃହତୀ (୧୨) । ଦେବତା - କୃତ୍ୟାପ୍ରତିହରଣମ୍ (୧-୧୨)

ୟାଂ ତେ ଚକ୍ରୁରାମେ ପାତ୍ରେ ଯାଂ ଚକ୍ରୁର୍ମିଶ୍ରଧାନେ ।
ଆମେ ମାଂସେ କୃତ୍ୟାଂ ଯାଂ ଚକ୍ରୁଃ ପୁନଃ ପ୍ରତି ହରାମି ତାମ୍ ॥୧॥

ୟାଂ ତେ ଚକ୍ରୁଃ କୃକବାକାବଜେ ବା ଯାଂ କୁରୀରିଣି ।
ଅବ୍ୟାଂ ତେ କୃତ୍ୟାଂ ଯାଂ ଚକ୍ରୁଃ ପୁନଃ ପ୍ରତି ହରାମି ତାମ୍ ॥୨॥

ୟାଂ ତେ ଚକ୍ରୁରେକଶପେ ପଶୁନାମୁଭୟାଦତି ।
ଗର୍ଦଭେ କୃତ୍ୟାଂ ଯାଂ ଚକ୍ରୁଃ ପୁନଃ ପ୍ରତି ହରାମି ତାମ୍ ॥୩॥

ୟାଂ ତେ ଚକ୍ରୁରମୂଲ୍ୟାଂ ବଲଗଂ ବା ନରାତ୍ୟାମ୍ ।
କ୍ଷେତ୍ରେ ତେ କୃତ୍ୟାଂ ଯାଂ ଚକ୍ରୁଃ ପୁନଃ ପ୍ରତି ହରାମି ତାମ୍ ॥୪॥

ୟାଂ ତେ ଚକ୍ରୁର୍ଗାର୍ହପତ୍ୟେ ପୂର୍ବାଗ୍ନାବୁତ ଦୁଷ୍ଟିତଃ ।
ଶାଲାୟାଂ କୃତ୍ୟାଂ ଯାଂ ଚକ୍ରୁଃ ପୁନଃ ପ୍ରତି ହରାମି ତାମ୍ ॥୫॥

ୟାଂ ତେ ଚକ୍ରଃ ସଭାୟାଂ ଯାଂ ଚକ୍ରୁରପିଦେବନେ ।
ଅକ୍ଷେଷୁ କୃତ୍ୟାଂ ଯାଂ ଚକ୍ରଃ ପୁନଃ ପ୍ରତି ହରାମି ତାମ୍ ॥୭॥

ୟାଂ ତେ ଚକ୍ରଃ ସେନାୟାଂ ଯାଂ ଚକ୍ରୁରିଷ୍ଟାୟୁଧେ ।
ଦୁନ୍ଦୁଭୌ କୃତ୍ୟାଂ ଯାଂ ଚକ୍ରଃ ପୁନଃ ପ୍ରତି ହରାମି ତାମ୍ ॥୮॥

ୟାଂ ତେ କୃତ୍ୟାଂ କୃପେଽବଦଧୁଃ ଶୁଣାନେ ବା ନିତଶୁଃ ।
ସଦ୍ଭୁନି କୃତ୍ୟାଂ ଯାଂ ଚକ୍ରଃ ପୁନଃ ପ୍ରତି ହରାମି ତାମ୍ ॥୯॥

ୟାଂ ତେ ଚକ୍ରଃ ପୁରୁଷାସ୍ତେ ଅଗ୍ନୌ ସଂକସୁକେ ଚ ଯାମ୍ ।
ମ୍ରୋକଂ ନିର୍ଦାହଂ କ୍ରବ୍ୟାଦଂ ପୁନଃ ପ୍ରତି ହରାମି ତାମ୍ ॥୧୦॥

ଅପଥେନା ଜଭାରେଣାଂ ତାଂ ପଥେତଃ ପ୍ର ହିଶ୍ମସି ।
ଅଧୀରୋ ମର୍ଯ୍ୟାଧୀରେଭ୍ୟଃ ସଂ ଜଭାରାଚିତ୍ୟା ॥୧୦॥

ୟଶ୍ଚକାର ନ ଶଶାକ କର୍ତ୍ତୁଂ ଶଶ୍ରେ ପାଦମଞ୍ଜୁରିମ୍ ।
ଚକାର ଭଦ୍ରମସ୍ତଭ୍ୟମଭଗୋ ଭଗବଦ୍-ଭ୍ୟଃ ॥୧୧॥

କୃତ୍ୟାକୃତଂ ବଲଗିନଂ ମୂଲିନଂ ଶପଥେୟାମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତଂ ହନ୍ତୁ ମହତା ବଧେନାଗ୍ନିର୍ବିଧ୍ୟତ୍ସୁୟା ॥୧୨॥

॥ ଇତି ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

॥ ଇତି ଦ୍ଵାଦଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଇତି ପଞ୍ଚମଂ କାଣ୍ଡମ୍ ସମାପ୍ତମ୍ ॥

ଅଧର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ସଂସ୍କୃତ କାବ୍ୟ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ଷଷ୍ଠଂ କାଣ୍ଡମ୍]

॥ ଅଥ ତ୍ରୟୋଦଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଅଥ ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

(୬।୧) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିପଦା ପିପୀଲିକମଧ୍ୟା ସାମ୍ନୀ ଜଗତୀ (୧),
ପିପୀଲିକମଧ୍ୟା ପୁର ଉଷ୍ଠିକ୍ (୨-୩) । ଦେବତା - ସବିତା (୧-୩)

ଦୋଷୋ ଗାୟ ବୃହଦ୍ଭାୟ ଦ୍ୟୁମଜେହି ।
ଆଥର୍ବଣ ସ୍ତୁତି ଦେବଂ ସବିତାରମ୍ ॥୧॥

ତମ୍ନ ଷ୍ଟୁତି ଯୋ ଅନ୍ତଃ ସିନ୍ଧୌ ସୁନ୍ନଃ ।
ସତ୍ୟସ୍ୟ ଯୁବାନମଦ୍ରୋଘବାତଂ ସୁଶେବମ୍ ॥୨॥

ସ ଘା ନୋ ଦେବଃ ସବିତା ସାବିଷଦମୃତାନି ଭୁରି ।
ଉଭେ ସୁଷ୍ମତୀ ସୁଗାତବେ ॥୩॥

(୬।୨) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ପୁର ଉଷ୍ଠିକ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ସୋମୋ ବନସ୍ପତିଃ (୧-୩)

ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ସୋମମୃତ୍ବିଜଃ ସୁନୋତା ତ ଧାବତ ।
ସ୍ତ୍ରୋତୁର୍ଯୋ ବଚଃ ଶୃଣବଜ୍ରବଂ ତ ମେ ॥୧॥

ଆ ଯଂ ବିଶନ୍ତୀନ୍ନବୋ ବୟୋ ନ ବୃକ୍ଷମନ୍ନସଃ ।
ବିରପ୍ଶିନ୍ତି ମୃଧୋ ଜହି ରକ୍ଷସ୍ବିନୀଃ ॥୨॥

ସୁନୋତା ସୋମପାବ୍ଧେ ସୋମମିନ୍ଦ୍ରାୟ ବଜ୍ରିଣେ ।

ଯୁବା ଜେତେଶାନଃ ସ ପୁରୁଷୁତଃ ॥୩॥

=====

(୭।୩) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟା ବୃହତୀ (୧), ଜଗତୀ (୨-୩) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେକ୍ତା (୧-୩)

=====

ପାତଂ ନ ଇନ୍ଦ୍ରାପୁଷ୍ପଣାଦିତିଃ ପାନ୍ତୁ ମରୁତଃ ।

ଅପାଂ ନପାସ୍ତିକ୍ଷବଃ ସପ୍ତ ପାତନ ପାତୁ ନୋ ବିଷ୍ଣୁରୁତ ଦୈର୍ଘ୍ୟଃ ॥୧॥

ପାତାଂ ନୋ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଅଭିଷ୍ଟୟେ ପାତୁ ଗ୍ରାବା ପାତୁ ସୋମୋ ନୋ ଅଂହସଃ ।

ପାତୁ ନୋ ଦେବୀ ସୁଭଗା ସରସ୍ବତୀ ପାତୁଗ୍ନିଃ ଶିବା ଯେ ଅସ୍ୟ ପାୟବଃ ॥୨॥

ପାତାଂ ନୋ ଦେବାଶ୍ୱିନା ଶୁଭସ୍ବତୀ ଉଷାସାନକ୍ଳୋତ ନ ଉରୁଷ୍ୟତାମ୍ ।

ଅପାଂ ନପାଦଭିହୁତୀ ଗୟସ୍ୟ ଚିଦ୍ଦେବ ଦୃଷ୍ଟର୍ବଧ୍ୟୟ ସର୍ବତାତୟେ ॥୩॥

=====

(୭।୪) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟା ବୃହତୀ (୧), ସଂସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୨),

ତ୍ରିପଦା ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୩) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେକ୍ତା (୧-୩)

=====

ଦୃଷ୍ଟା ମେ ଦୈବ୍ୟଂ ବଚଃ ପର୍ଜନ୍ୟୋ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ବତିଃ ।

ପୁତ୍ରେର୍ତ୍ତାଦୃଭିରଦିତିର୍ନୁ ପାତୁ ନୋ ଦୁଷ୍ଟରଂ ତ୍ରାୟମାଣଂ ସହଃ ॥୧॥

ଅଂଶୋ ଭଗୋ ବରୁଣୋ ମିତ୍ରୋ ଅୟମାଦିତିଃ ପାନ୍ତୁ ମରୁତଃ ।

ଅପ ତସ୍ୟ ଦୈଷୋ ଗମେଦଭିହୁତୋ ଯାବୟକ୍ଷତ୍ରୁମନ୍ତ୍ରିତମ୍ ॥୨॥

ଧିୟେ ସମଶ୍ୱିନା ପ୍ରାବତଂ ନ ଉରୁଷ୍ୟା ଶ ଉରୁଜ୍ଜନ୍ମପ୍ରୟୁକ୍ତନ୍ ।

ଦୈର୍ଘ୍ୟିତୟାବୟ ଦୁଷ୍ଟନା ଯା ॥୩॥

=====

(୭|୫) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩), ଭୁବିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨) ।
ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧, ୩), ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୨)

=====

ଉଦେନମୁତ୍ତରଂ ନୟାଗ୍ନେ ଘୃତେନାହୁତ ।
ସମେନଂ ବର୍ଚ୍ଚସା ସୃଜ ପ୍ରଜୟା ଚ ବହୁଂ କୃଧି ॥୧॥

ଇନ୍ଦ୍ରେନଂ ପ୍ରତରଂ କୃଧି ସଜାତାନାମସଦ୍‌ଘୀ ।
ରାୟସ୍ତୋଷେଣ ସଂ ସୃଜ ଜୀବାତବେ ଜରସେ ନୟ ॥୨॥

ୟସ୍ୟ କୃଶ୍ଣୋ ହବିର୍ଗୃହେ ତମଗ୍ନେ ବର୍ଧୟା ତ୍ବମ୍ ।
ତସ୍ମୈ ସୋମୋ ଅଧି ବ୍ରବଦୟଂ ଚ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ତତିଃ ॥୩॥

=====

(୭|୬) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ତତିଃ (୧), ସୋମଃ (୨-୩)

=====

ୟୋଃସ୍ଥାନ-ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ତତୋଽଦେବୋ ଅଭିମନ୍ୟତେ ।
ସର୍ବଂ ତଂ ରକ୍ଷୟାସି ମେ ଯଜମାନାୟ ସୁନ୍ଦତେ ॥୧॥

ୟୋ ନଃ ସୋମ ସୁଶଂସିନୋ ଦୁଃଶଂସ ଆଦିଦେଶତି ।
ବଜ୍ରେଶାସ୍ୟ ମୁଖେ ଜହି ସ ସଂପିଷ୍ଠୋ ଅପାୟତି ॥୨॥

ୟୋ ନଃ ସୋମାଭିଦାସତି ସନାଭିର୍ଯ୍ଯଷ୍ଟ ନିଷ୍ଠ୍ୟଃ ।
ଅପ ତସ୍ୟ ବଲଂ ତିର ମହୀବ ଦ୍ୟୌର୍ବଧତ୍ସନା ॥୩॥

=====

(୭୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ନିତୁତ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧), ଗାୟତ୍ରୀ (୨-୩) ।

ଦେବତା - ସୋମଃ (୧-୨), ବିଶ୍ୱେଦେବାଃ (୩)

=====

ୟେନ ସୋମାଦିତିଃ ପଥା ମିତ୍ରା ବା ଯୁକ୍ତ୍ୟଦୁହଃ ।

ତେନା ନୋଽବସା ଗହି ||୧||

ୟେନ ସୋମ ସାହକ୍ତ୍ୟାସୁରାନ୍ନନ୍ନୟାସି ନଃ ।

ତେନା ନୋ ଅଧି ବୋଚତ ||୨||

ୟେନ ଦେବା ଅସୁରାଣାମୋଜାଂସ୍ୟବୃଣୀଧୁମ୍ ।

ତେନା ନଃ ଶର୍ମ ଯୁକ୍ତତ ||୩||

=====

(୭୮) ଋଷିଃ - ଜମଦଗ୍ନି । ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟା ପଞ୍ଜି (୧-୩) । ଦେବତା - କାମାତ୍ମା (୧-୩)

=====

ୟଥା ବୃକ୍ଷଂ ଲିବୁଜା ସମକ୍ତଂ ପରିଷସ୍ତଜେ ।

ଏବା ପରି ଷ୍ଟଜସ୍ତ୍ୱ ମାଂ ଯଥା ମାଂ କାମିନ୍ୟସୋ ଯଥା ମନ୍ନାପଗା ଅସଃ ||୧||

ୟଥା ସୁପର୍ଣ୍ଣଃ ପ୍ରପତନ୍ ପକ୍ଷୋ ନିହନ୍ତି ଭୂମ୍ୟାମ୍ ।

ଏବା ନି ହନ୍ତି ତେ ମନୋ ଯଥା ମାଂ କାମିନ୍ୟସୋ ଯଥା ମନ୍ନାପଗା ଅସଃ ||୨||

ୟଥେମେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ସଦ୍ୟଃ ପର୍ଯ୍ୟେତି ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ।

ଏବା ପର୍ଯ୍ୟେମି ତେ ମନୋ ଯଥା ମାଂ କାମିନ୍ୟସୋ ଯଥା ମନ୍ନାପଗା ଅସଃ ||୩||

(୭।୯) ଋଷିଃ - ଜମଦଗ୍ନି । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - କାମାତ୍ମା (୧-୩)

ବାଞ୍ଛୁ ମେ ତନ୍ମଂ ପାଦୌ ବାଞ୍ଛାକ୍ଷେପୀ ବାଞ୍ଛୁ ସକ୍-ଧେପୀ ।
ଅକ୍ଷେପୀ ବୃଷଣ୍ୟଦ୍ଭ୍ୟାଃ କେଶା ମାଂ ତେ କାମେନ ଶୁଷ୍ୟନ୍ତୁ ॥୧॥

ମମ ତ୍ବା ଦୋଷଶିଶ୍ରିଷଂ କୃଣୋମି ହୃଦୟଶ୍ରିଷମ୍ ।
ୟଥା ମମ କ୍ରତାବସୋ ମମ ଚିତ୍ତମୁପାୟସି ॥୨॥

ୟାସାଂ ନାଭିରାରେହଣଂ ହୃଦି ସଂବନନଂ କୃତମ୍ ।
ଗାବୋ ଘୃତସ୍ୟ ମାତରୋଽମ୍ନଂ ସଂ ବାନୟନ୍ତୁ ମେ ॥୩॥

(୭।୧୦) ଋଷିଃ - ଶଂତାତି । ଛନ୍ଦ - ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ବୃହତୀ (୨),
ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୩) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧), ବାୟୁଃ (୨), ସୂର୍ଯ୍ୟଃ (୩)

ପୃଥିବ୍ୟୈ ଶ୍ରୋତ୍ରାୟ ବନୟତିଭ୍ୟୋଽଗ୍ନୟୋଽଧିପତୟେ ସ୍ବାହା ॥୧॥

ପ୍ରାଣାୟାଜ୍ଞରିଷାୟ ବୟୋଭ୍ୟୋ ବାୟୁବେଽଧିପତୟେ ସ୍ବାହା ॥୨॥

ଦିବେ ଚକ୍ଷୁଷେ ନକ୍ଷତ୍ରେଭ୍ୟଃ ସୂର୍ଯ୍ୟାୟାଧିପତୟେ ସ୍ବାହା ॥୩॥ ॥ ଇତି ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

(୭।୧୧) ଋଷିଃ - ପ୍ରଜାପତି । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ରେତୋ ମନ୍ତ୍ରେକ୍ତା ବା (୧-୩)

ଶମୀମଶ୍ୱତ୍ତୁ ଆରୁଦସ୍ତତ୍ତ ପୁଂସୁବନଂ କୃତମ୍ ।
ତଦ୍ୱୈ ପୁତ୍ରସ୍ୟ ବେଦନଂ ତତ୍ସ୍ତ୍ରୀଷ୍ଟା ଭରାମସି ॥୧॥

ପୁଂସି ବୈ ରେତୋ ଭବତି ତତ୍ତ୍ୱିୟମନୁ ଷିତ୍ୟତେ ।
ତଦ୍ୱୈ ପୁତ୍ରସ୍ୟ ବେଦନଂ ତତ୍-ପ୍ରଜାପତିରବ୍ରବୀତ୍ ॥୨॥

ପ୍ରଜାପତିରନୁମତିଃ ସିନୀବାଲ୍ୟତୀକ୍ଳପତ୍ ।
ସ୍ତୈଷ୍ଟୟମନ୍ୟତ୍ର ଦଧତ୍-ପୁମାଂସମ୍ ଦଧଦିହ ॥୩॥

=====

(୬।୧୨) ଋଷିଃ - ଗରୁଡ୍ମାନ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ତକ୍ଷକୋ (୧-୩)

=====

ପରି ଦ୍ୟାମିବ ସୁର୍ଯ୍ୟୋଽହୀନାଂ ଜନିମାଗମମ୍ ।
ରାତ୍ରୀ ଜଗଦିବାନ୍ୟଙ୍ଗଂସାଞ୍ଜେନା ତେ ବାରୟେ ବିଷମ୍ ॥୧॥

ୟଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଭିର୍ଯଦୃଷିଭିର୍ଯଦେବୈର୍ବିଦିତଂ ପୁରା ।
ୟଦ୍-ଭୂତଂ ଭବ୍ୟମାସନ୍ନଞ୍ଜେନା ତେ ବାରୟେ ବିଷମ୍ ॥୨॥

ମଧ୍ନା ପୃଷ୍ଠେ ନଦ୍ୟଃ ପର୍ବତା ଗିରୟୋ ମଧୁ ।
ମଧୁ ପରୁଷ୍ଠୀ ଶୀପାଲା ଶମାସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ଶଂ ହୃଦେ ॥୩॥

=====

(୬।୧୩) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ମୃତ୍ୟୁଃ (୧-୩)

=====

ନମୋ ଦେବବଧେଭ୍ୟା ନମୋ ରାଜବଧେଭ୍ୟଃ ।
ଅଥୋ ଯେ ବିଶ୍ୟାନାଂ ବଧାସ୍ତେଭ୍ୟା ମୃତ୍ୟୋ ନମୋଽସ୍ତୁ ତେ ॥୧॥

ନମସ୍ତେ ଅଧିବାକାୟ ପରାବାକାୟ ତେ ନମଃ ।
ସୁମତ୍ୟୈ ମୃତ୍ୟୋ ତେ ନମୋ ଦୁର୍ମତ୍ୟୈ ତେ ଇଦଂ ନମଃ ॥୨॥

ନମସ୍ତେ ଯାତୁଧାନେଭ୍ୟା ନମସ୍ତେ ଭେଷଜେଭ୍ୟଃ ।
ନମସ୍ତେ ମୃତ୍ୟୋ ମୂଲେଭ୍ୟା ବ୍ରାହ୍ମଣେଭ୍ୟ ଇଦଂ ନମଃ ॥୩॥

=====

(୬।୧୪) ଋଷିଃ - ବତ୍ସପିଙ୍ଗଲ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ବାଲ୍ୟାସଃ (୧-୩)

=====

ଅସ୍ଥିସ୍ରଂସଂ ପରୁସ୍ରଂସମାସ୍ଥିତଂ ହୃଦୟାମୟମ୍ ।
ବଲ୍ୟାସଂ ସର୍ବଂ ନାଶୟାଙ୍ଗେଷ୍ଟା ଯୁଷ୍ଟ ପର୍ବସୁ ॥୧॥

ନିର୍ବଲ୍ୟାସଂ ବଲ୍ୟାସିନଃ କ୍ଷିଣୋମି ମୁଷ୍ଟରଂ ଯଥା ।
ଛିନ୍ନଦ୍ବ୍ୟସ୍ୟ ବନ୍ଧନଂ ମୂଲମୁର୍ବାର୍ବା ଇବ ॥୨॥

ନିର୍ବଲ୍ୟାସେତଃ ପ୍ର ପତାଶୁଙ୍ଗଃ ଶିଶୁକୋ ଯଥା ।
ଅଥୋ ଇଟ ଇବ ହାୟନୋଽପ ଦ୍ରାହ୍ୟବୀରହା ॥୩॥

=====

(୬।୧୫) ଋଷିଃ - ଅଦାଲକ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ବନସ୍ପତି (୧-୩)

=====

ଉତ୍ତମୋ ଅସ୍ୟୋଷଧୀନାଂ ତବ ବୃକ୍ଷା ଉପସ୍ତୟଃ ।
ଉପସ୍ଥିରସ୍ତୁ ସୋଽସ୍ଥାକଂ ଯୋ ଅସ୍ଥାଁ ଅଭିଦାସତି ॥୧॥

ସବନ୍ଧୁଶ୍ଚାସବନ୍ଧୁଶ୍ଚ ଯୋ ଅସ୍ଥାଁ ଅଭିଦାସତି ।
ତେଷାଂ ସା ବୃକ୍ଷାଶାମିବାହଂ ଭୂୟାସମୁତ୍ତମଃ ॥୨॥

ଯଥା ସୋମ ଓଷଧୀନାମୁତ୍ତମୋ ହବିଷାଂ କୃତଃ ।
ତଲ୍ଲାଶା ବୃକ୍ଷାଶାମିବାହଂ ଭୂୟାସମୁତ୍ତମଃ ॥୩॥

=====

(୭।୧୭) ଋଷିଃ - ଶୌନକ । ଛନ୍ଦ - ନିତୃତ୍ ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ବୃହତୀ ଗର୍ଭା
କକୁଭୃତ୍ୟାନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩), ତ୍ରିପଦା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଗାୟତ୍ରୀ (୪) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେନ୍ଦ୍ରାଶ୍ଵମୁନୀ ବା (୧-୪)

=====

ଆବୟୋ ଅନାବୟୋ ରସସ୍ତ ଉଗ୍ର ଆବୟୋ ।

ଆ ତେ କରମୁମଦୁସି ॥୧॥

ବିହୁଲୋ ନାମ ତେ ପିତା ମଦାବତୀ ନାମ ତେ ମାତା ।

ସ ହିନ ଦୁମସି ଯସ୍ତୁମାତ୍ତାନମାବୟଃ ॥୨॥

ତୌବିଲିଙ୍ଗେଽବେଲୟାବାୟମୈଲବ ଐଲୟାତ୍ ।

ବଭୁଷ୍ଟ ବଭୁକର୍ଷ୍ଣଶ୍ଚାପେହି ନିରାଲ ॥୩॥

ଅଲସାଲାସି ପୂର୍ବ ସିଲାଞ୍ଜିଲାସୁଂଭରା ।

ନୀଲାଗଲସାଲା ॥୪॥

=====

(୭।୧୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୪) । ଦେବତା - ଗର୍ଭଦୃଂହଣଂ (୧-୪)

=====

ୟଥେୟଂ ପୃଥିବୀ ମହୀ ଭୂତାନାଂ ଗର୍ଭମାଦଧେ ।

ଏବା ତେ ପ୍ରିୟତାଂ ଗର୍ଭୋ ଅନୁ ସୂତୁଂ ସବିତବେ ॥୧॥

ୟଥେୟଂ ପୃଥିବୀ ମହୀ ଦାଧାରେମାନ୍ନନସ୍ତତୀନ୍ ।

ଏବା ତେ ପ୍ରିୟତାଂ ଗର୍ଭୋ ଅନୁ ସୂତୁଂ ସବିତବେ ॥୨॥

ୟଥେୟଂ ପୃଥିବୀ ମହୀ ଦାଧାର ପର୍ବତାନ୍-ଗିରୀନ୍ ।

ଏବା ତେ ପ୍ରିୟତାଂ ଗର୍ଭୋ ଅନୁ ସୂତୁଂ ସବିତବେ ॥୩॥

ଯଥେନ୍ଦ୍ରଂ ପୃଥିବୀ ମହୀ ଦାଧାର ବିଷ୍ଣିତଂ ଜଗତ୍ ।
ଏବା ତେ ପ୍ରିୟତାଂ ଗର୍ଭୋ ଅନୁ ସ୍ବତୁଂ ସବିତବେ ॥୪॥

=====

(୬।୧୮) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ଇର୍ଷ୍ୟାବିନାଶନଂ (୧-୩)

=====

ଇର୍ଷ୍ୟାୟା ପ୍ରାଜିଂ ପ୍ରଥମାଂ ପ୍ରଥମସ୍ୟା ଉତାପରାମ୍ ।
ଅଗ୍ନିଂ ହୃଦୟାଂ ଶୋକଂ ତଂ ତେ ନିର୍ବାପୟାମସି ॥୧॥

ୟଥା ଭୂମିର୍ମୃତମନା ମୃତାନ୍ମୃତମନସ୍ତରା ।
ୟଥୋତ ମମୁଷୋ ମନ ଏବେର୍ଷ୍ୟାମ୍ବୃତଂ ମନଃ ॥୨॥

ଅଦୋ ଯତ୍ନେ ହୃଦି ଶ୍ରିତଂ ମନସ୍କଂ ପତୟିଷୁକମ୍ ।
ତତସ୍ତ ଇର୍ଷ୍ୟାଂ ମୁଞ୍ଚାମି ନିରୁଷ୍ଣାଣଂ ଦୃତେରିବ ॥୩॥

=====

(୬।୧୯) ଋଷିଃ - ଶଂତାତି । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଗାୟତ୍ରୀ (୨-୩) ।
ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ରମା ମନ୍ଦୋଦ୍ରା ବା (୧-୩)

=====

ପୁନନ୍ତୁ ମା ଦେବଜନାଃ ପୁନନ୍ତୁ ମନବୋ ଧିୟା ।
ପୁନନ୍ତୁ ବିଶ୍ବା ଭୂତାନି ପବମାନଃ ପୁନାତୁ ମା ॥୧॥

ପବମାନଃ ପୁନାତୁ ମା କ୍ରତୈ ଦକ୍ଷାୟ ଜୀବସେ ।
ଅଥୋ ଅରିଷ୍ଟତାତୟେ ॥୨॥

ଉଭାଭ୍ୟାଂ ଦେବ ସବିତଃ ପବିତ୍ରେଣ ସବେନ ତ ।
ଅସ୍ମାନ୍ପୁନୀହି ଚକ୍ଷସେ ॥୩॥

(୨|୨୦) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ଅତିଜଗତୀ (୧), କକୁଭୂତୀ ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୨),
ସତଃ ପଞ୍ଜି (୩) । ଦେବତା - ଯଜ୍ଞନାଶନଂ ମନ୍ତ୍ରେକ୍ତା ଚ (୧-୩)

ଅଗ୍ନେରିବାସ୍ୟ ଦହତ ଏତି ଶୁଷ୍ଠିଣ ଉତେବ ମତ୍ତୋ ବିଲପନ୍ନପାୟତି ।
ଅନ୍ୟମସ୍ତଦିହ୍ନତୁ କଂ ଚିଦବ୍ରତସ୍ତପୁର୍ବଧାୟ ନମୋ ଅସ୍ତୁ ତକ୍ଳନେ ॥୧॥
ନମୋ ରୁଦ୍ରାୟ ନମୋ ଅସ୍ତୁ ତକ୍ଳନେ ନମୋ ରାଜ୍ଞେ ବରୁଣାୟ ଦ୍ଵିଷୀମତେ ।
ନମୋ ଦିବେ ନମଃ ପୃଥିବ୍ୟୈ ନମ ଓଷଧୀଭ୍ୟଃ ॥୨॥
ଅୟଂ ଯୋ ଅଭିଶୋଚୟିଷୁର୍ବିଶ୍ଵା ରୂପାଣି ହରିତା କୃଣୋଷି ।
ତସ୍ମୈ ତେଃରୁଣାୟ ବଭ୍ରୁବେ ନମଃ କୃଣୋମି ବନ୍ୟାୟ ତକ୍ଳନେ ॥୩॥

॥ ଇତି ଦ୍ଵିତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

(୨|୨୧) ଋଷିଃ - ଶଂତାତି । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ରମା (୧-୩)

ଇମା ଯାସ୍ତିସ୍ରଃ ପୃଥିବୀସ୍ତାସାଂ ହ ଭୂମିରୁତ୍ତମା ।
ତାସାମଧି ତ୍ଵତୋ ଅହଂ ଭେଷଜଂ ସମୁ ଜଗ୍ରଭମ୍ ॥୧॥
ଶ୍ରେଷ୍ଠମସି ଭେଷଜାନାଂ ବସିଷ୍ଠଂ ବୀରୁଧାନାମ୍ ।
ସୋମୋ ଭଗ ଇବ ଯାମେଷୁ ଦେବେଷୁ ବରୁଣୋ ଯୁଧା ॥୨॥
ରେବତୀରନାଧୃଷଃ ସିଷାସବଃ ସିଷାସଥ ।
ଭତ ସ୍ତ କେଶଦ୍ଵଂହଣୀରଥୋ ହ କେଶବର୍ଧନୀଃ ॥୩॥

=====

(୭|୨୨) ଋଷିଃ - ଶଂତାତି । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩), ଚତୁଷ୍ପଦା ଭୂରିକ୍ ଜଗତୀ (୨) ।
ଦେବତା - ଆଦିତ୍ୟରଶ୍ମୟୋ ମରୁତଶ୍ଚ (୧-୩)

=====

କୃଷ୍ଣଂ ନିୟାନ୍ ଦ୍ରବ୍ୟଃ ସୁପର୍ଣ୍ଣା ଅପୋ ବସାନା ଦିବମୁପୁତନ୍ତି ।
ତ ଆବବୃତ୍ତସ୍ତଦନାଦୃତସ୍ୟାଦିଦ୍-ଘୃତେନ ପୃଥିବୀଂ ବ୍ୟାଦୁଃ ||୧||

ପୟସ୍ବତୀଃ କୃଶ୍ଣାପାପ ଓଷଧୀଃ ଶିବା ଯଦେଜଥା ମରୁତୋ ରୁକ୍ମବକ୍ଷସଃ ।
ଉର୍ଜଂ ଚ ତତ୍ର ସୁମତିଂ ଚ ପିନ୍ଦୁତ ଯତ୍ରା ନରୋ ମରୁତଃ ସିଞ୍ଚିଥା ମଧୁ ||୨||

ଉଦପୁତୋ ମରୁତସ୍ତ୍ରାଁ ଇୟର୍ତ୍ତ ବୃଷ୍ଟିର୍ଯା ବିଶ୍ୱା ନିବତସ୍ତୃଣାତି ।
ଏଜାତି ଗୁହା କନ୍ୟେବ ତୁନ୍ନୈରୁଂ ତୁନ୍ନାନା ପତ୍ୟେବ ଜାୟା ||୩||

=====

(୭|୨୩) ଋଷିଃ - ଶଂତାତି । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୨), ପୁର ଭଷ୍ଟିକ୍ (୩) ।
ଦେବତା - ଆପଃ (୧-୩)

=====

ସସୁଷୀସ୍ତଦପସୋ ଦିବା ନକ୍ତଂ ଚ ସସୁଷୀଃ ।
ବରେଣ୍ୟକ୍ରତୁରହମପୋ ଦେବୀରୂପ ହୃୟେ ||୧||

ଓତା ଆପଃ କର୍ମଣ୍ୟା ମୁଞ୍ଚିତ୍ସୁତଃ ପ୍ରଣୀତୟେ ।
ସଦ୍ୟଃ କୃଶ୍ଣାନ୍ତେତବେ ||୨||

ଦେବସ୍ୟ ସବିତୁଃ ସବେ କର୍ମ କୃଶ୍ଣାନ୍ତ ମାନୁଷାଃ ।
ଶଂ ନୋ ଭବନ୍ତୁପ ଓଷଧୀଃ ଶିବାଃ ||୩||

=====

(୭|୨୪) ରକ୍ଷିଃ - ଶଂତାତି । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ଆପଃ (୧-୩)

=====

ହିମବତଃ ପ୍ର ପ୍ରବନ୍ତି ସିନ୍ଧୌ ସମହ ସଙ୍ଗମଃ ।
ଆପୋ ହ ମହ୍ୟଂ ତଦ୍ଦେବୀର୍ଦ୍ଦନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୋତଭେଷଜମ୍ ॥୧॥

ୟନ୍ତେ ଅକ୍ଷୋରାଦିଦ୍ୟୋତ ପାର୍ଶ୍ଵ୍ୟାଃ ପ୍ରପଦୋଶ୍ଚ ଯତ୍ ।
ଆପସ୍ତସୂର୍ବଂ ନିଷ୍କରନ୍ତିଷଜାଂ ସୁଭିଷକ୍ତମାଃ ॥୨॥

ସିନ୍ଧୁପତ୍ନୀଃ ସିନ୍ଧୁରାଜ୍ଞୀଃ ସର୍ବା ଯା ନଦ୍ୟ ସ୍ଥନ ।
ଦତ୍ତ ନସ୍ତସ୍ୟ ଭେଷଜଂ ତେନା ବୋ ଭୁନଜାମହୈ ॥୩॥

=====

(୭|୨୫) ରକ୍ଷିଃ - ଶୂନଃଶେପ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ମନ୍ୟାବିନାଶନଂ (୧-୩)

=====

ପଞ୍ଚି ଚ ଯାଃ ପଞ୍ଚାଶଜ ସଂୟୁକ୍ତି ମନ୍ୟା ଅଭି ।
ଇତସ୍ତାଃ ସର୍ବା ନଶ୍ୟନ୍ତୁ ବାକା ଅପଚିତାମିବ ॥୧॥

ସପ୍ତ ଚ ଯାଃ ସପ୍ତତିଶ୍ଚ ସଂୟୁକ୍ତି ଗ୍ରେବ୍ୟା ଅଭି ।
ଇତସ୍ତାଃ ସର୍ବା ନଶ୍ୟନ୍ତୁ ବାକା ଅପଚିତାମିବ ॥୨॥

ନବ ଚ ଯା ନବତିଶ୍ଚ ସଂୟୁକ୍ତି ସ୍ଵାନ୍ୟା ଅଭି ।
ଇତସ୍ତାଃ ସର୍ବା ନଶ୍ୟନ୍ତୁ ବାକା ଅପଚିତାମିବ ॥୩॥

(୭|୨୭) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ପାପ୍ତା (୧-୩)

ଅବ ମା ପାପ୍ତୁହସ୍ତଜ ବଶୀ ସନ୍-ମୃଦୟାସି ନଃ ।
ଆ ମା ଭଦ୍ରସ୍ୟ ଲୋକେ ପାପ୍ତୁହସ୍ତବିହୃତମ୍ ॥୧॥

ଘ୍ନେ ନଃ ପାପ୍ତୁନ୍ ଜହାସି ତମ୍ ତ୍ବା ଜହିମୋ ବୟମ୍ ।
ପଥାମନ୍ମୁ ବ୍ୟାବର୍ତ୍ତନେନ୍ୟଂ ପାପ୍ତାନ୍ମୁ ପଦ୍ୟତାମ୍ ॥୨॥

ଅନ୍ୟତ୍ରାସ୍ମନ୍ମୁତ୍ୟତୁ ସହସ୍ରାକ୍ଷୋ ଅମର୍ତ୍ୟଃ ।
ୟଂ ଦୈଷାମ ତମ୍ନଃତୁ ଯମୁ ଦ୍ୱିଷ୍ମସ୍ତମିଜ୍ଞହି ॥୩॥

(୭|୨୭) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧, ୩), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨) । ଦେବତା - ଯମୋ ନିରୂତି ବା (୧-୩)

ଦେବାଃ କପୋତ ଇଷିତୋ ଯଦିଚ୍ଛନ୍ୟତୋ ନିରୂତ୍ୟା ଇଦମାଜଗାମ ।
ତସ୍ମା ଅର୍ଚାମ କୃଣବାମ ନିଷ୍ଠୃତିଂ ଶଂ ନୋ ଅସ୍ତୁ ଦ୍ୱିପଦେ ଶଂ ଚତୁଷ୍ପଦେ ॥୧॥

ଶିବଃ କପୋତ ଇଷିତୋ ନୋ ଅସ୍ତୁନାଗା ଦେବାଃ ଶକୁନୋ ଗୃହଂ ନଃ ।
ଅଗ୍ନିର୍ହି ବିପ୍ରୋ ଭୁଷତାଂ ହବିର୍ନଃ ପରି ହେତିଃ ପକ୍ଷିଣୀ ନୋ ବୃଣକ୍ତୁ ॥୨॥

ହେତିଃ ପକ୍ଷିଣୀ ନ ଦଭାତ୍ୟସ୍ମାନାଷ୍ଟ୍ରୀ ପଦଂ କୃଣୁତେ ଅଗ୍ନିଧାନେ ।
ଶିବୋ ଗୋଭ୍ୟ ଉତ ପୁରୁଷେଭ୍ୟୋ ନୋ ଅସ୍ତୁ ମା ନୋ ଦେବା ଇହ ହିଂସୀକ୍ଷପୋତ ॥୩॥

(୨|୨୮) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ଜଗତୀ (୩) ।

ଦେବତା - ଯମୋ ନିରୂତି ବା (୧-୩)

ଋତା କପୋତଂ ନୁଦତ ପ୍ରଣୋଦମିଷଂ ମଦନ୍ତଃ ପରି ଗାଂ ନୟାମଃ ।

ସଂଲୋଭୟନ୍ତୋ ଦୁରିତା ପଦାନି ହିତ୍ବା ନ ଉର୍ଜଂ ପ୍ର ପଦାପୃଥିଷ୍ଠଃ ॥୧॥

ପରୀମେଃଶ୍ମିନର୍ଷତ ପରୀମେ ଗାମନେଷତ ।

ଦେବେଷ୍ଟକ୍ରତ ଶ୍ରବଃ କ ଇମାଂ ଆ ଦଧର୍ଷତି ॥୨॥

ୟଃ ପ୍ରଥମଃ ପ୍ରବତମାସସାଦ ବହୁଭ୍ୟଃ ପଛାମନୁପୟଶାନଃ ।

ଘୋଃସ୍ୟେଶେ ଦ୍ଵିପଦୋ ଯଶ୍ଚତୁଷ୍ପଦସ୍ତସ୍ତୈ ଯମାୟ ନମୋ ଅସ୍ତୁ ମୃତ୍ୟବେ ॥୩॥

(୨|୨୯) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୨),

ତ୍ର୍ୟବସାନା ସପ୍ତପଦା ବିରାଟ୍ ଅଷ୍ଟି (୩) । ଦେବତା - ଯମୋ ନିରୂତି ବା (୧-୩)

ଅମୁନ୍-ହେତିଃ ପତତ୍ରିଣୀ ନ୍ୟୈତୁ ଯଦୁଲୁକୋ ବଦତି ମୋଘମେତତ୍ ।

ୟଦ୍ଵା କପୋତ ପଦମଗ୍ନୌ କୃଣୋତି ॥୧॥

ୟୌ ତେ ଦୁର୍ତ୍ତୌ ନିରୂତ ଇଦମେତୋଃପ୍ରହିତୌ ପ୍ରହିତୌ ବା ଗୃହଂ ନଃ ।

କପୋତୋଲୁକାଭ୍ୟାମପଦଂ ତଦସ୍ତୁ ॥୨॥

ଅବୈରହତ୍ୟାୟେଦମା ପପତ୍ୟାସ୍ତୁବୀରତାୟା ଇଦମା ସସଦ୍ୟାତ୍ ।

ପରାତେବ ପରା ବଦ ପରାଚୀମନୁ ସଂବତମ୍ ।

ୟଥା ଯମସ୍ୟ ତ୍ଵା ଗୃହେଃସଂ ପ୍ରତିତାକଶାନାଭୁକଂ ପ୍ରତିତାକଶାନ୍ ॥୩॥

(୭।୩୦) ଋଷିଃ - ଉପରିବତ୍ରବ । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨),
ଚତୁଷ୍ପଦା ଶଙ୍କୁମତ୍ୟନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩) । ଦେବତା - ଶମୀ (୧-୩)

ଦେବା ଇମଂ ମଧୁନା ସଂଯୁତଂ ଯବଂ ସରସ୍ବତ୍ୟାମପି ମଣାବଚକ୍ଷୁଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଆସୀଘ୍ରୀରପତିଃ ଶତକ୍ରତୁଃ କୀନାଶା ଆସନ୍ନରୁତଃ ସୁଦାନବଃ ॥୧॥
ୟସ୍ତେ ମଦୋଽବକେଶୋ ବିକେଶୋ ଯେନାଭିହସ୍ୟଂ ପୁରୁଷଂ କୃଣୋଷି ।
ଆରାତ୍ନୁଦନ୍ୟା ବନାନି ବୃକ୍ଷି ତ୍ବଂ ଶମି ଶତବଲ୍ଲଶା ବି ରୋହ ॥୨॥
ବୃହପୂଲ୍ଲାଶେ ସୁଭଗେ ବର୍ଷବୃଦ୍ଧ ଋତାବରି ।
ମାତେବ ପୁତ୍ରେଭ୍ୟୋ ମୃତ କେଶେଭ୍ୟଃ ଶମି ॥୩॥

(୭।୩୧) ଋଷିଃ - ଉପରିବତ୍ରବ । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) । ଦେବତା - ଗୌଃ (୧-୩)

ଆୟଂ ଗୌଃ ପୃଶ୍ନିରକ୍ରମୀଦସଦନ୍ତାତରଂ ପୁରଃ ।
ପିତରଂ ଚ ପ୍ରୟନ୍ତୁସ୍ତଃ ॥୧॥
ଅନ୍ତଶ୍ଚରତି ରୋଚନା ଅସ୍ୟ ପ୍ରାଣାଦପାନତଃ ।
ବ୍ୟଖ୍ୟନ୍ତୁହିଷଃ ସ୍ତଃ ॥୨॥
ତ୍ରିଂଶଦ୍ଭାମା ବି ରାଜତି ବାକ୍ପତଙ୍ଗୋ ଅଶିଶ୍ରିୟତ୍ ।
ପ୍ରତି ବସ୍ତୋରହର୍ଦ୍ଦ୍ୟଭିଃ ॥୩॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୭।୩୨) ଋଷିଃ - ଚାତନ (୧-୨, ଅଧର୍ବଣ (୩) | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩), ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୨) |
ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧), ରୁଦ୍ରଃ (୨), ମିତ୍ରାବରୁଣୌ (୩)

=====

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାବେ ଜୁହୁତ ସ୍ୱେତଦ୍ୟାତୁଧାନକ୍ଷୟଶଂ ଘୃତେନ |
ଆରାଦ୍ରକ୍ଷାଂସି ପ୍ରତି ଦହ ତ୍ୱମଗ୍ନେ ନ ନୋ ଗୃହାଣାମୁପ ତୀତପାସି ||୧||

ରୁଦ୍ରୋ ବୋ ଗ୍ରୀବା ଅଶରୈର୍ଦ୍ଦିଶାତାଃ ପୃଷ୍ଠାର୍ବୋଽପି ଶୃଣାତୁ ଯାତୁଧାନାଃ |
ବୀରୁଦ୍ଘୋ ବିଶ୍ୱତୋବୀର୍ଯ୍ୟା ଯମେନ ସମଜୀଗମତ୍ ||୨||

ଅଭୟଂ ମିତ୍ରାବରୁଣାବିହାସୁ ନୋଽର୍ଚିଷାତ୍ରିଣୋ ନୁଦତଂ ପ୍ରତୀଚଃ |
ମା ଜ୍ଞାତାରଂ ମା ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ବିଦତ୍ତ ମିଥୋ ବିଘ୍ନାନା ଉପ ଯନ୍ତୁ ମୃତ୍ୟୁମ୍ ||୩||

=====

(୭।୩୩) ଋଷିଃ - ଜାତିକାୟନ | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧, ୩), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨) |
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ୟସ୍ୟେଦମା ରଜୋ ଯୁଜସ୍ତୁଜେ ଜନା ନବଂ ସ୍ୱଃ |
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ରକ୍ତ୍ୟଂ ବୃହତ୍ ||୧||

ନାଧୃଷ ଆ ଦଧୃଷତେ ଧୃଷାଣୋ ଧୃଷିତଃ ଶବଃ |
ପୁରା ଯଥା ବ୍ୟଧିଃ ଶ୍ରବ ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ନାଧୃଷେ ଶବଃ ||୨||

ସ ନୋ ଦଦାତୁ ତାଂ ରୟିମୁରୁଂ ପିଶଙ୍ଗସଂଦୃଶମ୍ |
ଇନ୍ଦ୍ରଃ ପତିସ୍ତୁବିଷ୍ଟମୋ ଜନେଷ୍ଟା ||୩||

=====

(୭|୩୪) ଋଷିଃ - ଚାତନ | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୫) | ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୫)

=====

ପ୍ରାଗ୍ନୟେ ବାଚମୀରୟ ବୃଷଭାୟ କ୍ଷିତୀନାମ୍ ।

ସ ନଃ ପର୍ଷଦତି ଦ୍ଵିଷଃ ||୧||

ୟୋ ରକ୍ଷାଂସି ନିଜୁର୍ବତ୍ୟଗ୍ନିସ୍ତ୍ରିଗ୍ନୋନ ଶୋଚିଷା ।

ସ ନଃ ପର୍ଷଦତି ଦ୍ଵିଷଃ ||୨||

ୟଃ ପରସ୍ୟାଃ ପରାବତସ୍ତ୍ରୋରୋ ଧନ୍ଵାତିରୋଚତେ ।

ସ ନଃ ପର୍ଷଦତି ଦ୍ଵିଷଃ ||୩||

ୟୋ ବିଶ୍ଵାତି ବିପଶ୍ୟତି ଭୁବନା ସଂ ଚ ପଶ୍ୟତି ।

ସ ନଃ ପର୍ଷଦତି ଦ୍ଵିଷଃ ||୪||

ୟୋ ଅସ୍ୟ ପାରେ ରଜସଃ ଶୁକ୍ରୋ ଅଗ୍ନିରଜାୟତ ।

ସ ନଃ ପର୍ଷଦତି ଦ୍ଵିଷଃ ||୫||

=====

(୭|୩୫) ଋଷିଃ - କୌଶିକ | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) | ଦେବତା - ବୈଶ୍ଵାନରଃ (୧-୩)

=====

ବୈଶ୍ଵାନରୋ ନ ଉତୟ ଆ ପ୍ର ଯାତୁ ପରାବତଃ ।

ଅଗ୍ନିର୍ନଃ ସୁଷୁତୀରୁପ ||୧||

ବୈଶ୍ଵାନରୋ ନ ଆଗମଦିମଂ ଯଜ୍ଞଂ ସଜୁରୁପ ।

ଅଗ୍ନିରୁକ୍-ଧେଷ୍ଠଂହସୁ ||୨||

ବୈଶ୍ଵାନରୋଽଞ୍ଜିରସାଂ ସ୍ତୋମମୁକ୍ତଂ ଚ ଚାକ୍-ଲୃପତ୍ ।
ଏଷୁ ଦୁ୍ୟମ୍ନଂ ସ୍ଵର୍ଯ୍ୟମତ୍ ॥୩॥

(୬।୩୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୩)

ଋତାବାନଂ ବୈଶ୍ଵାନରମୃତସ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିଷୟତିମ୍ ।
ଅଜସ୍ରଂ ଘର୍ମମୀମହେ ॥୧॥

ସ ବିଶ୍ଵା ପ୍ରତି ଚାକ୍-ଲୃପ ଋତୁଂରୁସ୍ତୃଜତେ ବଶୀ ।
ୟଜ୍ଞସ୍ୟ ବୟ ଉତ୍ତିରନ୍ ॥୨॥

ଅଗ୍ନିଃ ପରେଷୁ ଧାମସୁ କାମୋ ଭୂତସ୍ୟ ଭବ୍ୟସ୍ୟ ।
ସମ୍ରାଦେକୋ ବି ରାଜତି ॥୩॥

(୬।୩୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ରମା (୧-୩)

ଉପ ପ୍ରାଗାସ୍ତହସ୍ରାକ୍ଷୋ ଯୁକ୍ତା ଶପଥୋ ରଥମ୍ ।
ଶପ୍ତାରମନ୍ତିଚ୍ଛନ୍ନମ ବୃକ ଇବାବିମତୋ ଗୃହମ୍ ॥୧॥

ପରି ଶୋ ବୃକ୍ଷ୍ୟ ଶପଥ ହ୍ରଦମଗ୍ନିରିବା ଦହନ୍ ।
ଶପ୍ତାରମତ୍ର ନୋ ଜହି ଦିବୋ ବୃକ୍ଷମିବାଶନିଃ ॥୨॥

ୟୋ ନଃ ଶପାଦଶପତଃ ଶପତୋ ଯୁକ୍ତ ନଃ ଶପାତ୍ ।
ଶୁନେ ପେକ୍ଷମିବାବକ୍ଷାମଂ ତଂ ପ୍ରତ୍ୟସ୍ୟାମି ମୃତ୍ୟବେ ॥୩॥

=====

(୭।୩୮) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୪) । ଦେବତା - ବୃହସ୍ପତିସ୍ତୃଷିବା (୧-୪)

=====

ସିଂହେ ବ୍ୟାଘ୍ର ଉତ ଯା ପୃଥାକୌ ଦ୍ଵିଷିରଗୌ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ସୂର୍ଯ୍ୟେ ଯା ।
 ଇନ୍ଦ୍ରଂ ଯା ଦେବୀ ସୁଭଗା ଜଜାନ ସା ନ ଐତୁ ବର୍ଚ୍ଚସା ସଂବିଦାନା ॥୧॥

ୟା ହସ୍ତିନି ଦ୍ଵୀପିନି ଯା ହିରଣ୍ୟେ ଦ୍ଵିଷିରଘ୍ନୁ ଗୋଷୁ ଯା ପୁରୁଷେଷୁ ।
 ଇନ୍ଦ୍ରଂ ଯା ଦେବୀ ସୁଭଗା ଜଜାନ ସା ନ ଐତୁ ବର୍ଚ୍ଚସା ସଂବିଦାନା ॥୨॥

ରଥେ ଅକ୍ଷେଷ୍ଟସଭସ୍ୟ ବାଜେ ବାତେ ପର୍ଜନ୍ୟେ ବରୁଣସ୍ୟ ଶୁଷ୍ଟେ ।
 ଇନ୍ଦ୍ରଂ ଯା ଦେବୀ ସୁଭଗା ଜଜାନ ସା ନ ଐତୁ ବର୍ଚ୍ଚସା ସଂବିଦାନା ॥୩॥

ରାଜନ୍ୟେ ଦୁନ୍ଦୁଭାବାୟତାୟାମଶ୍ଵସ୍ୟ ବାଜେ ପୁରୁଷସ୍ୟ ମାୟୌ ।
 ଇନ୍ଦ୍ରଂ ଯା ଦେବୀ ସୁଭଗା ଜଜାନ ସା ନ ଐତୁ ବର୍ଚ୍ଚସା ସଂବିଦାନା ॥୪॥

=====

(୭।୩୯) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩) ।
 ଦେବତା - ବୃହସ୍ପତିଃ (୧-୩)

=====

ୟଶୋ ହବିର୍ବର୍ଧତାମିନ୍ଦ୍ରଜୁତଂ ସହସ୍ରବୀର୍ଯ୍ୟଂ ସୁଭୃତଂ ସହସ୍ପତମ୍ ।
 ପ୍ରସସ୍ରୀଣମନ୍ନୁ ଦୀର୍ଘାୟ ଚକ୍ଷସେ ହବିଷ୍ମତ୍ତଂ ମା ବର୍ଧୟ ଜ୍ୟେଷ୍ଠତାତୟେ ॥୧॥

ଅଛା ନ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ଯଶସଂ ଯଶୋଭିର୍ଯଶସ୍ତ୍ରିନଂ ନମସାନା ବିଧେମ ।
 ସ ନୋ ରାସ୍ତୁ ରାଷ୍ଟ୍ରମିନ୍ଦ୍ରଜୁତଂ ତସ୍ୟ ତେ ରାତୌ ଯଶସଃ ସ୍ୟାମ ॥୨॥

ୟଶା ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଯଶା ଅଗ୍ନିର୍ଯଶାଃ ସୋମୋ ଅଜାୟତ ।
 ଯଶା ବିଶ୍ଵସ୍ୟ ଭୂତସ୍ୟାହମସ୍ମି ଯଶସ୍ତମଃ ॥୩॥

=====

(୬|୪୦) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧-୨), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩) ।

ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେକ୍ତା (୧-୨), ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୩)

=====

ଅଭୟଂ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଇହାସ୍ତୁ ନୋଃଭୟଂ ସୋମଃ ସବିତା ନଃ କୃଣୋତୁ ।

ଅଭୟଂ ନୋଃସ୍ତୂର୍ବହ୍ନିରିକ୍ଷଂ ସପ୍ତରଶ୍ମୀଣାଂ ଚ ହବିଷାଭୟଂ ନୋ ଅସ୍ତୁ ॥୧॥

ଅସ୍ତୈ ଗ୍ରାମାୟ ପ୍ରଦିଶଶ୍ଚତସ୍ର ଉର୍ଜଂ ସୁଭୂତଂ ସ୍ୱସ୍ତି ସବିତା ନଃ କୃଣୋତୁ ।

ଅଶତ୍ରିନ୍ଦ୍ରୋ ଅଭୟଂ ନଃ କୃଣୋତୁନ୍ୟତ୍ର ରାଜ୍ଞାମଭି ଯାତୁ ମନ୍ୟଃ ॥୨॥

ଅନମିତ୍ରଂ ନୋ ଅଧରାଦନମିତ୍ରଂ ନ ଉତ୍ତରାତ୍ ।

ଇନ୍ଦ୍ରାନମିତ୍ରଂ ନଃ ପଶ୍ଚାଦନମିତ୍ରଂ ପୁରସ୍କୃଧି ॥୩॥

=====

(୬|୪୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩) ।

ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେକ୍ତା ଚ ଚନ୍ଦ୍ରମା (୧-୩)

=====

ମନସେ ଚେତସେ ଧିୟ ଆକୃତୟ ଉତ ଚିତ୍ତୟେ ।

ମତ୍ୟୈ ଶୂତାୟ ଚକ୍ଷସେ ବିଧେମ ହବିଷା ବୟମ୍ ॥୧॥

ଅପାନାୟ ବ୍ୟାନାୟ ପ୍ରାଣାୟ ଭୃଧିଧାୟସେ ।

ସରସ୍ୱତ୍ୟା ଉରୁବ୍ୟରେ ବିଧେମ ହବିଷା ବୟମ୍ ॥୨॥

ମା ନୋ ହାସିଷୁରୃଷୟୋ ଦୈବ୍ୟା ଯେ ତନୁପା ଯେ ନସ୍ତନ୍ମସ୍ତନୁଜଃ ।

ଅମର୍ତ୍ୟା ମର୍ତ୍ୟା ଅଭି ନଃ ସଚଧ୍ୱମାୟୁର୍ଧତ୍ ପ୍ରତରଂ ଜୀବସେ ନଃ ॥୩॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ଥୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୭|୪୭) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁଜିଂରା । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧-୨), ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୩) ।
ଦେବତା - ମନୁ୍ୟଃ (୧-୩)

=====

ଅବ ଜ୍ୟାମିବ ଧନ୍ୱନୋ ମନୁ୍ୟଂ ତନୋମି ତେ ହୃଦଃ ।
ୟଥା ସଂମନସୌ ଭୂତ୍ୱା ସଖାୟାବିବ ସଚାବହୈ ||୧||

ସଖାୟାବିବ ସଚାବହା ଅବ ମନୁ୍ୟଂ ତନୋମି ତେ ।
ଅଧସ୍ତେ ଅଶ୍ଳୁନୋ ମନୁ୍ୟମୁପାସ୍ୟାମସି ଯୋ ଗୁରୁଃ ||୨||

ଅଭି ତିଷ୍ଠାମି ତେ ମନୁ୍ୟଂ ପାର୍ଶ୍ୱ୍ୟା ପ୍ରପଦେନ ଚ ।
ୟଥାବଶୋ ନ ବାଦିଷୋ ମମ ଚିତ୍ତମୁପାୟସି ||୩||

=====

(୭|୪୩) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁଜିଂରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ମନୁ୍ୟଶମନଂ (୧-୩)

=====

ଅୟଂ ଦର୍ଭୋ ବିମନୁ୍ୟକଃ ସ୍ୱାୟ ଚାରଣାୟ ଚ ।
ମନ୍ୟୋର୍ବିମନୁ୍ୟକସ୍ୟାୟଂ ମନୁ୍ୟଶମନ ଉଚ୍ୟତେ ||୧||

ଅୟଂ ଯୋ ଭୂରିମୂଲଃ ସମୁଦ୍ରମବତିଷ୍ଠତି ।
ଦର୍ଭଃ ପୃଥିବ୍ୟା ଉଦ୍ଭିତୋ ମନୁ୍ୟଶମନ ଉଚ୍ୟତେ ||୨||

ବି ତେ ହନବ୍ୟାଂ ଶରଣିଂ ବି ତେ ମୁଖ୍ୟାଂ ନୟାମସି ।
ୟଥାବଶୋ ନ ବାଦିଷୋ ମମ ଚିତ୍ତମୁପାୟସି ||୩||

(୨|୪୪) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ତ୍ରିପଦା ମହାବୃହତୀ (୩) ।
ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେନ୍ଦ୍ରାବନସ୍ତୁତି ବା (୧-୩)

ଅସ୍ଥାଦ୍ୟୌରସ୍ଥାତ୍-ପୃଥିବ୍ୟସ୍ଥାଦ୍ବିଶ୍ୱମିଦଂ ଜଗତ୍ ।
ଅସ୍ଥୁର୍ବୃକ୍ଷା ଉର୍ଧ୍ୱସ୍ତପ୍ନାସ୍ତିଷ୍ଠାଦ୍ରୋଗୋ ଅୟଂ ତବ ॥୧॥
ଶତଂ ଯା ଭେଷଜାନି ତେ ସହସ୍ରଂ ସଂଗତାନି ତ ।
ଶ୍ରେଷ୍ଠମାସ୍ତ୍ରାବଭେଷଜଂ ବସିଷ୍ଠଂ ରୋଗନାଶନମ୍ ॥୨॥

ରୁଦ୍ରସ୍ୟ ମୃତମସ୍ୟମୃତସ୍ୟ ନାଭିଃ ।
ବିଷାଶକା ନାମ ବା ଅସି ପିତୃଋଣାଂ ମୂଲାନୁଭୃତା ବାତୀକୃତନାଶନୀ ॥୩॥

(୨|୪୫) ଋଷିଃ - ଆଙ୍ଗିରସଃ ପ୍ରଚେତା ଯମଶ୍ଚ । ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୧), ଭୁରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩) । ଦେବତା - ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନନାଶନଂ (୧-୩)

ପରୋଽପେହି ମନସ୍ତାପ କିମଶସ୍ତାନି ଶଂସସି ।
ପରେହି ନ ତ୍ୱା କାମୟେ ବୃକ୍ଷାଂ ବନାନି ସଂ ତର ଗୃହେଷୁ ଗୋଷୁ ମେ ମନଃ ॥୧॥
ଅବଶସା ନିଃଶସା ଯସ୍ୱରାଶସୋପାରିମ ଜାଗ୍ରତୋ ଯସ୍ତପଞ୍ଚଃ ।
ଅଗ୍ନିର୍ବିଶ୍ୱାନ୍ୟପ ଦୁଷ୍ଟତାନ୍ୟଦୁଷ୍ଟାନ୍ୟାରେ ଅସ୍ନଘଧାତୁ ॥୨॥
ୟଦିନ୍ଦ୍ର ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ତତେଽପି ମୃଷା ଚରାମସି ।
ପ୍ରଚେତା ନ ଆଙ୍ଗିରସୋ ଦୁରିତାପାତ୍ନଂହସଃ ॥୩॥

=====

(୭।୪୭) ଋଷିଃ - ଆଙ୍ଗିରସଃ ପ୍ରଚେତା ଯମଶ୍ଚ । ଛନ୍ଦ - କକୁଭୂତୀ ବିସ୍ତାରପଞ୍ଜି (୧), ତ୍ର୍ୟବସାନା
ପଞ୍ଚପଦା ଶକ୍ତରୀ ଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୨), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩) । ଦେବତା - ଦୁଃସ୍ବପ୍ନନାଶନଂ ସ୍ବପ୍ନ ବା (୧-୩)

=====

ଘ୍ନୋ ନ ଜୀବୋଽସି ନ ମୃତୋ ଦେବାନାମମୃତଗର୍ଭୋଽସି ସ୍ବପ୍ନ ।
ବରୁଣାନୀ ତେ ମାତା ଯମଃ ପିତାରରୁର୍ନାମାସି ॥୧॥

ବିଦ୍ମ ତେ ସ୍ବପ୍ନ ଜନିତ୍ରଂ ଦେବଜାମୀନାଂ ପୁତ୍ରୋଽସି ଯମସ୍ୟ କରଣଃ ।
ଅନ୍ତକୋଽସି ମୃତ୍ୟୁରସି ।

ତଂ ତ୍ବା ସ୍ବପ୍ନ ତଥା ସଂ ବିଦ୍ମ ସ ନଃ ସ୍ବପ୍ନ ଦୁଷ୍ପ୍ବପ୍ନାଘାତ୍ରି ॥୨॥

ୟଥା କଲ୍ମଂ ଯଥା ଶପଂ ଯଥର୍ଷଂ ସଂନୟନ୍ତି ।
ଏବା ଦୁଷ୍ପ୍ବପ୍ନଂ ସର୍ବଂ ଦ୍ବିଷତେ ସଂ ନୟାମସି ॥୩॥

=====

(୭।୪୭) ଋଷିଃ - ଆଙ୍ଗିରସଃ ପ୍ରଚେତା ଯମଶ୍ଚ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) ।
ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧), ବିଶ୍ବେଦେବାଃ (୨), ସୌଧନ୍ବନା (୩)

=====

ଅଗ୍ନିଃ ପ୍ରାତଃସବନେ ପାତୁସ୍ଥାନ-ବୈଶ୍ଵାନରୋ ବିଶ୍ବକୃଦ୍ବିଶ୍ବଶଂଭୁଃ ।
ସ ନଃ ପାବକୋ ଦ୍ରବିଶେ ଦଧାତ୍ଵାୟୁଷ୍ମତଃ ସହଭକ୍ଷାଃ ସ୍ୟାମ ॥୧॥

ବିଶ୍ବେ ଦେବା ମରୁତ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଅସ୍ଥାନସ୍ଥିନ୍-ଦ୍ବିତୀୟେ ସବନେ ନ ଜହ୍ୟଃ ।
ଆୟୁଷ୍ମତଃ ପ୍ରିୟମେଷାଂ ବଦନ୍ତୋ ବୟଂ ଦେବାନାଂ ସୁମତୌ ସ୍ୟାମ ॥୨॥

ଇଦଂ ତୃତୀୟଂ ସବନଂ କବୀନାମୃତେନ ଯେ ତମସମୈରୟନ୍ତି ।
ତେ ସୌଧନ୍ବନାଃ ସୁରାନଶାନାଃ ସ୍ବିଷ୍ଟିଂ ନୋ ଅଭି ବସ୍ୟୋ ନୟନ୍ତି ॥୩॥

=====

(୭୪୮) ଋଷିଃ - ଆଙ୍ଗିରସଃ ପ୍ରଚେତା ଯୁମତ୍ସ୍ତ୍ୱା | ଛନ୍ଦ - ଉଷ୍ଠିକ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା (୧-୩)

=====

ଶ୍ୟେନୋଽସି ଗାୟତ୍ରୀକ୍ଷ୍ମା ଅନୁ ତ୍ୱା ରତ୍ନେ |
ସ୍ୱସ୍ତି ମା ସଂ ବହାସ୍ୟ ଯଜ୍ଞସ୍ୟୋଦୃତି ସ୍ୱାହା ||୧||

ଋତୁରସି ଜଗକ୍ଷ୍ମା ଅନୁ ତ୍ୱା ରତ୍ନେ |
ସ୍ୱସ୍ତି ମା ସଂ ବହାସ୍ୟ ଯଜ୍ଞସ୍ୟୋଦୃତି ସ୍ୱାହା ||୨||

ବୃଷାସି ତ୍ରିଷ୍ଟୁପକ୍ଷ୍ମା ଅନୁ ତ୍ୱା ରତ୍ନେ |
ସ୍ୱସ୍ତି ମା ସଂ ବହାସ୍ୟ ଯଜ୍ଞସ୍ୟୋଦୃତି ସ୍ୱାହା ||୩||

=====

(୭୪୯) ଋଷିଃ - ଗାର୍ଗ୍ୟ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧), ଜଗତୀ (୨), ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୩) |
ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୩)

=====

ନହି ତେ ଅଗ୍ନେ ତନ୍ମଃ କୂରମାନଂଶ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଃ |
କପିର୍ବଭସ୍ତି ତେଜନଂ ସ୍ୱଂ ଜରାୟୁ ଗୌରିବ ||୧||

ମେଷ ଇବ ବୈ ସଂ ଚ ବି ଚୋର୍ବତ୍ୟସେ ଯଦୁଭରଦ୍ରାବୁପରଶ୍ଚ ଖାଦତଃ |
ଶୀର୍ଷ୍ଣା ଶିରୋଽଘ୍ରସାଘ୍ନୋ ଅର୍ଦ୍ଧୟନ୍ନଂଶୁନ୍-ବଭସ୍ତି ହରିତେଭିରାସଭିଃ ||୨||

ସୁପର୍ଣ୍ଣା ବାଚମକ୍ରତୋପ ଦ୍ୟବ୍ୟାଖରେ କୃଷ୍ଣା ଇଷିରା ଅନର୍ତ୍ତିଷ୍ଠଃ |
ନି ଯନ୍ନିୟନ୍ତିଭପରସ୍ୟ ନିଷ୍ଠୃତିଂ ପୁରୁ ରେତୋ ଦଧିରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚିତଃ ||୩||

(୭୫୦) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୧), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୨-୩) ।

ଦେବତା - ଅଶ୍ୱିନୌ (୧-୩)

ହୃତଂ ତର୍ଦଂ ସମଜ୍ଞମାଖୁମଶ୍ୱିନା ଛିନ୍ତଂ ଶିରୋ ଅପି ପୃଷ୍ଠଃ ଶୃଣୀତମ୍ ।

ୟବାନ୍ନେଦଦାନପି ନହ୍ୟତଂ ମୁଖମଥାଭୟଂ କୃଣୁତଂ ଧାନ୍ୟାୟ ॥୧॥

ତର୍ଦଂ ହୈ ପତଙ୍ଗଂ ହୈ ଜଭ୍ୟ ହା ଉପକୃସ୍ତ ।

ବ୍ରହ୍ମେବାସଂସ୍ଥିତଂ ହବିରନଦନ୍ତ ଇମାନ୍ୟବାନହିଂସତ୍ତୋ ଅପୋଦିତ ॥୨॥

ତର୍ଦାପତେ ବଘାପତେ ତୃଷ୍ଣଜମ୍ବା ଆ ଶୃଣୋତ ମେ ।

ୟ ଆରଣ୍ୟା ବ୍ୟଦୃରା ଯେ କେ ତ ସ୍ତ ବ୍ୟଦୃରାସ୍ତାହସର୍ବାଞ୍ଜମୁୟାମସି ॥୩॥

(୭୫୧) ଋଷିଃ - ଶଂତାତି । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ଜଗତୀ (୩) ।

ଦେବତା - ଆପଃ (୧-୨), ବରୁଣଃ (୩)

ବାୟୋଃ ପୂତଃ ପବିତ୍ରେଣ ପ୍ରତ୍ୟତ୍ ସୋମୋ ଅତି ଦ୍ରୁତଃ ।

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଯୁଜଃ ସଖା ॥୧॥

ଆପୋ ଅସ୍ଥାନାତରଃ ସୁଦୟନ୍ତ ଘୃତେନ ନୋ ଘୃତପ୍ତଃ ପୁନନ୍ତୁ ।

ବିଶ୍ୱଂ ହି ରିପ୍ରଂ ପ୍ରବହନ୍ତି ଦେବୀରୁଦିଦାଭ୍ୟଃ ଶୁଚିରା ପୂତ ଏମି ॥୨॥

ୟଜ୍ଞିଂ ତେଦଂ ବରୁଣ ଦୈବ୍ୟେ ଜନେଽଭିଦ୍ରୋହଂ ମନୁଷ୍ୟାଶ୍ଚରନ୍ତି ।

ଅତିଭ୍ୟା ତେଭବ ଧର୍ମା ଯୁୟୋପିମ ମା ନସ୍ତସ୍ମାଦେନସୋ ଦେବ ରୀରିଷଃ ॥୩॥

॥ ଇତି ପଞ୍ଚମୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଇତି ବ୍ରହ୍ମେଦଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଅଥ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

(୬|୫୨) ଋଷିଃ - ଭାଗଲି | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେନ୍ଦ୍ରା (୧-୩)

ଉତ୍ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ଦିବ ଏତି ପୁରୋ ରକ୍ଷାଂସି ନିଜୁର୍ବନ୍ ।
ଆଦିତ୍ୟଃ ପର୍ବତେଭ୍ୟା ବିଶ୍ୱଦୃଷ୍ଟୋ ଅଦୃଷ୍ଟହା ॥୧॥

ନି ଗାବୋ ଗୋଷ୍ଠେ ଅସଦନ୍ତି ମୃଗାସୋ ଅବିକ୍ଷତ ।
ନ୍ୟୁର୍ମୟୋ ନଦୀନାଂ ନ୍ୟଦୃଷ୍ଟା ଅଲିୟତ ॥୨॥

ଆୟୁର୍ଦଦଂବିପକ୍ଷିତଂ ଶୁଭାଂ କଶ୍ଚସ୍ୟ ବୀରୁଧମ୍ ।
ଆଭାରିଷଂ ବିଶ୍ୱଭେଷଜୀମସ୍ୟାଦୃଷ୍ଟାନି ଶମୟତ୍ ॥୩॥

(୬|୫୩) ଋଷିଃ - ବୃହଜ୍ଜୁକ୍ତ | ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩) | ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେନ୍ଦ୍ରା (୧-୩)

ଦୈର୍ଘ୍ୟ ମ ଇଦଂ ପୃଥିବୀ ଚ ପ୍ରଚେତସୌ ଶୁକ୍ତୋ ବୃହନ୍-ଦକ୍ଷିଣୟା ପିପର୍ତୁ ।
ଅନୁ ସ୍ୱଧା ଚିକିତାଂ ସୋମୋ ଅଗ୍ନିର୍ବାୟୁର୍ନଃ ପାତୁ ସବିତା ଭଗବ୍ତ୍ ॥୧॥

ପୁନଃ ପ୍ରାଣଃ ପୁନରାତ୍ମା ନ ଐତୁ ପୁନଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ପୁନରସ୍ତୁର୍ନ ଐତୁ ।
ବୈଶ୍ୱାନରୋ ନୋ ଅଦକ୍ଷସ୍ତନୁପା ଅନ୍ତସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟାତି ଦୁରିତାନି ବିଶ୍ୱା ॥୨॥

ସଂ ବର୍ଚସା ପୟସା ସଂ ତନୁଭିରଗନ୍ତୁହି ମନସା ସଂ ଶିବେନ ।
ତୃଷ୍ଣା ନୋ ଅତ୍ର ବରୀୟଃ କୃଣୋତୁନୁ ନୋ ମାର୍ଷୁ ତନ୍ନୋ ଯଦ୍ଭିରିଷ୍ଟମ୍ ॥୩॥

(୭|୫୪) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଶୋମୌ (୧-୩)

ଇଦଂ ତଦ୍ୟଜ ଉତ୍ତରମିନ୍ଦ୍ରଂ ଶୁକ୍ଳାମ୍ୟଜ୍ଞୟେ ।
ଅସ୍ୟ କ୍ଷତ୍ରଂ ଶ୍ରିୟଂ ମହୀଂ ବୃଷ୍ଟିରିବ ବର୍ଷୟା ତୃଣମ୍ ॥୧॥

ଅସ୍ତୈ କ୍ଷତ୍ରମଗ୍ନିଶୋମାବସ୍ତୈ ଧାରୟତଂ ରୟିମ୍ ।
ଇମଂ ରାଷ୍ଟ୍ରସ୍ୟାଭୀବର୍ଗେ କୃଣୁତଂ ଯୁଜ ଉତ୍ତରମ୍ ॥୨॥

ସବନ୍ଧୁଶ୍ଚାସବନ୍ଧୁଶ୍ଚ ଯୋ ଅସ୍ତ୍ରା ଅଭିଦାସତି ।
ସର୍ବଂ ତଂ ରକ୍ଷୟାସି ମେ ଯଜମାନାୟ ସୁନ୍ଦତେ ॥୩॥

(୭|୫୫) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧, ୩) ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨) ।
ଦେବତା - ବିଶ୍ୱେଦେବାଃ (୧), ରୁଦ୍ରଃ (୨-୩)

ୟେ ପଞ୍ଚାନୋ ବହବୋ ଦେବୟାନା ଅନ୍ତରା ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ସଂଚରନ୍ତି ।
ତେଷାମଜ୍ୟାନିଂ ଯୁତମୋ ବହାତି ତସ୍ତୈ ମା ଦେବାଃ ପରି ଦଞ୍ଜେହ ସର୍ବେ ॥୧॥

ଗ୍ରୀଷ୍ମୋ ହେମନ୍ତଃ ଶିଶିରୋ ବସନ୍ତଃ ଶରଦୃଷାଃ ସ୍ଥିତେ ନୋ ଦଧାତ ।
ଆ ନୋ ଗୋଷୁ ଭଜତା ପ୍ରଜାୟାଂ ନିବାତ ଇଦୃଃ ଶରଣେ ସ୍ୟାମ ॥୨॥

ଇଦାବସୁରାୟ ପରିବସୁରାୟ ସଂବସୁରାୟ କୃଣୁତା ବୃହନ୍ନମଃ ।
ତେଷାଂ ବୟଂ ସୁମତୌ ଯଜ୍ଞିୟାନାମପି ଭଦ୍ରେ ସୌ ମନସେ ସ୍ୟାମ ॥୩॥

=====

(୭|୫୭) ଋଷିଃ - ଶଂତାତି । ଛନ୍ଦ - ଉଷ୍ଠିକ୍ ଗର୍ଭା ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୧) ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୨),
ନିତୃତ୍ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୩) । ଦେବତା - ବିଶ୍ଵେଦେବାଃ (୧), ରୁଦ୍ରଃ (୨-୩)

=====

ମା ନୋ ଦେବା ଅହିର୍ବଧୀସ୍ତତୋକାହ୍ନୁସହପୁରୁଷାନ୍ ।
ସମ୍ୟତଂ ନ ବି ଷ୍ଠୁରଦ୍ୟାଞ୍ଵଂ ନ ସଂ ଯୁମନ୍ନମୋ ଦେବଜନେଭ୍ୟଃ ॥୧॥

ନମୋଽସ୍ତୁସିତାୟ ନମସ୍ତିରଶ୍ମିରାଜୟେ ।
ସ୍ଵଜାୟ ବଭ୍ରୁବେ ନମୋ ନମୋ ଦେବଜନେଭ୍ୟଃ ॥୨॥

ସଂ ତେ ହନ୍ତି ଦତା ଦତଃ ସମୁ ତେ ହନ୍ତା ହନ୍ତୁ ।
ସଂ ତେ ଜିହ୍ଵୟା ଜିହ୍ଵାଂ ସମ୍ଭାସ୍ନାହ ଆସ୍ୟମ୍ ॥୩॥

=====

(୭|୫୭) ଋଷିଃ - ଶଂତାତି । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧-୨), ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୩) । ଦେବତା - ରୁଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ଇଦମିଦ୍ଵା ଉ ଭେଷଜମିଦଂ ରୁଦ୍ରସ୍ୟ ଭେଷଜମ୍ ।
ୟେନେଷୁମେକତେଜନାଂ ଶତଶଲ୍ୟାମପବ୍ରବତ୍ ॥୧॥

ଜାଲାଷେଶାଭି ସିଞ୍ଚିତ ଜାଲାଷେଶୋପ ସିଞ୍ଚିତ ।
ଜାଲାଷମୁଗ୍ରଂ ଭେଷଜଂ ତେନ ନୋ ମୃତ ଜୀବସେ ॥୨॥

ଶଂ ତ ନୋ ମୟଶ୍ଚ ନୋ ମା ତ ନଃ କିଂ ତନାମମତ୍ ।
କ୍ଷମା ରପୋ ବିଶ୍ଵଂ ନୋ ଅସ୍ତୁ ଭେଷଜଂ ସର୍ବଂ ନୋ ଅସ୍ତୁ ଭେଷଜମ୍ ॥୩॥

(୭।୫୮) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧), ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୨), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩) ।

ଦେବତା - ବୃହସ୍ପତିଃ ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ବା (୧-୩)

ୟଶସଂ ମେନ୍ଦ୍ରୋ ମଘବାନ୍-କୃଣୋତୁ ଯଶସଂ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଉଭେ ଇମେ ।
ୟଶସଂ ମା ଦେବଃ ସବିତା କୃଣୋତୁ ପ୍ରିୟୋ ଦାତୁର୍ଦକ୍ଷିଣାୟା ଇହ ସ୍ୟାମ୍ ॥୧॥

ୟଥେନ୍ଦ୍ରୋ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବ୍ୟୋର୍ଯଶସ୍ତାନ୍ୟଥାପ ଓଷଧୀଷୁ ଯଶସ୍ବତୀଃ ।
ଏବା ବିଶ୍ୱେଷୁ ଦେବେଷୁ ବୟଂ ସର୍ବେଷୁ ଯଶସଃ ସ୍ୟାମ ॥୨॥

ୟଶା ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଯଶା ଅଗ୍ନିର୍ଯଶାଃ ସୋମୋ ଅଜାୟତ ।
ୟଶା ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଭୂତସ୍ୟାହମସ୍ମି ଯଶସ୍ତମଃ ॥୩॥

(୭।୫୯) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ରୁଦ୍ରଃ ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ବା (୧-୩)

ଅନତୁଦ୍-ଭ୍ୟସ୍ତୁଂ ପ୍ରଥମଂ ଧେନୁଭ୍ୟସ୍ତୁମରୁନ୍ଧତି ।
ଅଧେନବେ ବୟସେ ଶର୍ମ ଯଜ୍ଞ ଚତୁଷ୍ପଦେ ॥୧॥

ଶର୍ମ ଯଜ୍ଞତ୍ୱୋଷଧିଃ ସହ ଦେବୀରରୁନ୍ଧତୀ ।
କରପ୍ତୟସ୍ବତ୍ତଂ ଗୋଷ୍ଠମୟସ୍ନା ଉତ ପୂରୁଷାନ୍ ॥୨॥

ବିଶ୍ୱରୂପାଂ ସୁଭଗାମଜ୍ଞାବଦାମି ଜୀବଲାନ୍ ।
ସା ନୋ ରୁଦ୍ରସ୍ୟାସ୍ତ୍ରାଂ ହେତିଂ ଦୂରଂ ନୟତୁ ଗୋଭ୍ୟଃ ॥୩॥

=====

(୨|୨୦) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - ଅୟମ୍ନା (୧-୩)

=====

ଅୟମ୍ନା ଯାତ୍ୟୟମ୍ନା ପୁରସ୍ତାଦ୍ବିଷିତସ୍ତପଃ |
ଅସ୍ୟା ଇଚ୍ଛନ୍ନଗୁବୈ ପତିମୁତ ଜାୟାମଜାନୟେ ||୧||

ଅଶ୍ରମଦିୟମୟମନ୍ନନ୍ୟାସାଂ ସମନଂ ଯତୀ |
ଅଜ୍ଞୋ ନୃୟମନ୍ନସ୍ୟା ଅନ୍ୟାଃ ସମନମାୟତି ||୨||

ଧାତା ଦାଧାର ପୃଥିବୀଂ ଧାତା ଦ୍ୟାମୁତ ସୂର୍ଯ୍ୟମ୍ |
ଧାତାସ୍ୟା ଅଗୁବୈ ପତିଂ ଦଧାତୁ ପ୍ରତିକାମ୍ୟମ୍ ||୩||

=====

(୨|୨୧) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩) | ଦେବତା - ରୁଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ମହ୍ୟମାପୋ ମଧୁମଦେରୟନ୍ତ୍ରାଂ ମହ୍ୟଂ ସୁରୋ ଅଭରଜ୍ଞୋତିଷେ କମ୍ |
ମହ୍ୟଂ ଦେବା ଉତ ବିଶ୍ୱେ ତପୋଜା ମହ୍ୟଂ ଦେବଃ ସବିତା ବ୍ୟତୋ ଧାତ୍ ||୧||

ଅହଂ ବିବେଚ ପୃଥିବୀମୁତ ଦ୍ୟାମହମୃତୁଂରଜନୟଂ ସପ୍ତ ସାକମ୍ |
ଅହଂ ସତ୍ୟମନୃତଂ ଯଦ୍ବଦାମ୍ୟହଂ ଦୈବୀଂ ପରି ବାତଂ ବିଶଶ୍ଵ ||୨||

ଅହଂ ଜଜାନ ପୃଥିବୀମୁତ ଦ୍ୟାମହମୃତୁଂରଜନୟଂ ସପ୍ତ ସିନ୍ଧୁନ୍ |
ଅହଂ ସତ୍ପମନୃତଂ ଯଦ୍ବଦାମି ଯୋ ଅଗ୍ନୀଷୋମାବଜୁଷେ ସଖାୟା ||୩||

|| ଇତି ଷଷ୍ଠୋଽନୁବାକଃ ||

=====

(୭|୭୨) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - ରୁଦ୍ରଃ ମନ୍ତ୍ରେନ୍ଦ୍ରାକ୍ତା ବା (୧-୩)

=====

ବୈଶ୍ଵାନରୋ ରଶ୍ମିଭିର୍ନଃ ପୁନାତୁ ବାତଃ ପ୍ରାଣେନେଷିରୋ ନଭୋଭିଃ |
ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ପୟସା ପୟସ୍ଵତୀ ଋତାବରୀ ଯୁଜ୍ଞିୟେ ନ ପୁନୀତାମ୍ ||୧||

ବୈଶ୍ଵାନରୀଂ ସୁନୃତାମା ରଭସ୍ଵଂ ଯସ୍ୟା ଆଶାସ୍ତନ୍ନୋ ବୀତପୃଷ୍ଠାଃ |
ତୟା ଗୃଣନ୍ତଃ ସଧମାଦେଷୁ ବୟଂ ସ୍ୟାମ ପତୟୋ ରୟୀଶାମ୍ ||୨||

ବୈଶ୍ଵାନରୀଂ ବର୍ଚସ ଆ ରଭସ୍ଵଂ ଶୁଭା ଭବନ୍ତଃ ଶୁଚୟଃ ପାବକାଃ |
ଇହେତୟା ସଧମାଦଂ ମଦନ୍ତୋ ଜ୍ୟୋକ୍ପଶ୍ୟେମ ସୂର୍ଯ୍ୟୁଚରନ୍ତମ୍ ||୩||

=====

(୭|୭୩) ଋଷିଃ - ଦ୍ରୁହ୍ଵଣ | ଛନ୍ଦ - ଅତିଜଗତୀ (୧), ଜଗତୀ ଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୨-୩),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪) | ଦେବତା - ନିରୂତିର୍ଯ୍ୟମୋ ମୃତ୍ୟୁଶ୍ଚ (୧-୩), ଅଗ୍ନିଃ (୪)

=====

ୟତ୍ତେ ଦେବୀ ନିରୂତିରାବବନ୍ଧ ଦାମ ଗ୍ରୀବାସ୍ପବିମୋକ୍ୟଂ ଯତ୍ |
ତତ୍ତେ ବି ଷ୍ୟାମ୍ୟାୟୁଷେ ବର୍ଚସେ ବଲ୍ଲାୟାଦୋମଦମନ୍ନମଘି ପ୍ରସୂତଃ ||୧||

ନମୋଽସ୍ତୁ ତେ ନିରୂତେ ତିଗ୍ନତେଜୋଽୟସ୍ତୟାନ୍ନି ତୃତା ବନ୍ଧପାଶାନ୍ |
ୟମୋ ମହ୍ୟଂ ପୁନରିତ୍ଥାଂ ଦଦାତି ତସ୍ମୈ ଯମାୟ ନମୋ ଅସ୍ତୁ ମୃତ୍ୟବେ ||୨||

ଅୟସ୍ତୟେ ଦ୍ରୁପଦେ ବେଧିଷ ଇହାଭିହିତୋ ମୃତ୍ୟୁଭିର୍ଯେ ସହସ୍ରମ୍ |
ୟମେନ ତ୍ଵଂ ପିତୃଭିଃ ସଂବିଦାନ ଉତ୍ତମଂ ନାକମଧି ରୋହୟେମମ୍ ||୩||

ସଂସମିଦ୍ୟୁବସେ ବୃଷନ୍ନଗ୍ନେ ବିଶ୍ଵାନ୍ୟୟ୍ ଆ |
ଇତସ୍ତଦେ ସମିଧ୍ୟସେ ସ ନୋ ବସୁନ୍ୟା ଭର ||୪||

=====

(୭|୭୪) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨) ।
ଦେବତା - ବିଶ୍ଵେଦେବା ମନଶ୍ଵ (୧-୩)

=====

ସଂ ଜାନୀଧ୍ଵଂ ସଂ ପୃତ୍ୟଧ୍ଵଂ ସଂ ବୋ ମନାଂସି ଜାନତାମ୍ ।
ଦେବା ଭାଗଂ ଯଥା ପୂର୍ବେ ସଂଜାନାନା ଉପାସତେ ||୧||

ସମାନୋ ମନ୍ତ୍ରଃ ସମିତିଃ ସମାନୀ ସମାନଂ ବ୍ରତଂ ସହ ଚିତ୍ତମେଷାମ୍ ।
ସମାନେନ ବୋ ହବିଷା ଜୁହୋମି ସମାନଂ ଚେତୋ ଅଭିସଂବିଶଧ୍ଵମ୍ ||୨||

ସମାନୀ ବ ଆକୃତିଃ ସମାନା ହୃଦୟାନି ବଃ ।
ସମାନମସ୍ତୁ ବୋ ମନୋ ଯଥା ବଃ ସୁସହାସତି ||୩||

=====

(୭|୭୫) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩) ।
ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ର ଇନ୍ଦ୍ରଃ ପରାଶରୋ ବା (୧-୩)

=====

ଅବ ମନ୍ୟୁରବାୟତାବ ବାହୁ ମନୋୟୁଜା ।
ପରାଶର ତ୍ଵଂ ତେଷାଂ ପରାଞ୍ଜିଂ ଶୁଷ୍ଟମର୍ଦ୍ଦୟାଧା ନୋ ରୟିମା କୃଧି ||୧||

ନିର୍ହସ୍ତେଭ୍ୟା ନୈର୍ହସ୍ତଂ ଯଂ ଦେବାଃ ଶରୁମସ୍ୟଥ ।
ବୃଶ୍ପାମି ଶତ୍ରୁଣାଂ ବାହୁନନେନ ହବିଷାହମ୍ ||୨||

ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚକାର ପ୍ରଥମଂ ନୈର୍ହସ୍ତମସ୍ତୁରେଭ୍ୟଃ ।
ଜୟନ୍ତୁ ସତ୍ତ୍ଵାନୋ ମମ ପ୍ରିରେଣେନ୍ଦ୍ରେଣ ମେଦିନା ||୩||

=====

(୭।୭୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩) ।

ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ର ଇନ୍ଦ୍ରଃ ପରାଶରୋ ବା (୧-୩)

=====

ନିର୍ହସ୍ତଃ ଶତ୍ରୁରଭିଦାସନ୍ନସ୍ତୁ ଯେ ସେନାଭିର୍ଯୁଧମାୟନ୍ତ୍ୟସ୍ଥାନ ।
ସମର୍ପୟେନ୍ନ ମହତା ବଧେନ ଦ୍ରାଢ଼େଷାମଘହାରୋ ବିବିଜଃ ॥୧॥

ଆତନ୍ୟାନା ଆୟୁକ୍ତୋଽସ୍ୟନ୍ତୋ ଯେ ଚ ଧାବଥ ।
ନିର୍ହସ୍ତଃ ଶତ୍ରବଃ ସ୍ଥନେନ୍ଦ୍ରୋ ବୋଽଦ୍ୟ ପରାଶରୀତ୍ ॥୨॥

ନିର୍ହସ୍ତଃ ସନ୍ତୁ ଶତ୍ରବୋଽଞ୍ଜେଷାଂ ମ୍ଳାପୟାମସି ।
ଅଧୈଷାମିନ୍ନ ବେଦାଂସି ଶତଶୋ ବି ଭଜାମହେ ॥୩॥

=====

(୭।୭୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ର ଇନ୍ଦ୍ରଃ ପରାଶରୋ ବା (୧-୩)

=====

ପରି ବର୍ତ୍ତାନି ସର୍ବତ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ପୂଷା ଚ ସସ୍ତ୍ରତୁଃ ।
ମୁହ୍ୟନ୍ତୁଦ୍ୟାମୁଃ ସେନା ଅମିତ୍ରାଣାଂ ପରସ୍ତରାମ୍ ॥୧॥

ମୂଢ଼ା ଅମିତ୍ରାଶ୍ଚରତାଶୀର୍ଷାଶ ଇବାହୟଃ ।
ତେଷାଂ ବୋ ଅଗ୍ନିମୂଢ଼ାନାମିନ୍ଦ୍ରୋ ହନ୍ତୁ ବରଂବରମ୍ ॥୨॥

ଏଷୁ ନହ୍ୟ ବୃଷାଜିନଂ ହରିଶସ୍ୟା ଭିୟଂ କୃଧି ।
ପରାତମିତ୍ର ଏଷତ୍ପର୍ବାତୀ ଗୌରୁପେଷତୁ ॥୩॥

(୭|୭୮) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଚତୁଷ୍ପଦା ପୁର ବିରାଟ୍ ଅତିଶକ୍ତୀ ଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୧),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ଅତିଜଗତୀ ଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେନ୍ଦ୍ରା (୧-୩)

ଆୟମଗନ୍ଧସବିତା କ୍ଷୁରେଣୋଷ୍ଠେନ ବାୟୁ ଉଦକେନେହି ।

ଆଦିତ୍ୟା ରୁଦ୍ରା ବସବ ଉଦନ୍ତ ସଚେତସଃ ସୋମସ୍ୟ ରାଜ୍ଞୋ ବପତ ପ୍ରଚେତସଃ ॥୧॥

ଅଦିତିଃ ଶ୍ମଶ୍ମୁ ବପତ୍ବାପ ଉଦନ୍ତ ବର୍ଚସା ।

ଚିକିତ୍ସତୁ ପ୍ରଜାପତିର୍ଦୀର୍ଘାୟୁତ୍ବାୟୁ ଚକ୍ଷସେ ॥୨॥

ୟେନାବପସବିତା କ୍ଷୁରେଣ ସୋମସ୍ୟ ରାଜ୍ଞୋ ବରୁଣସ୍ୟ ବିଦ୍ବାନ୍ ।

ତେନ ବ୍ରହ୍ମାଣୋ ବପତେଦମସ୍ୟ ଗୋମାନଶ୍ଚବାନୟମସ୍ତୁ ପ୍ରଜାବାନ୍ ॥୩॥

(୭|୭୯) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ବୃହସ୍ପତିଃ ଅଶ୍ୱିନୌ ଚ (୧-୩)

ଗିରାବରଗରାଟେଷୁ ହିରଣ୍ୟେ ଗୋଷୁ ଯଦ୍ୟଶଃ ।

ସୁରାୟାଂ ସିତ୍ୟମାନାୟାଂ କୀଳାଲେ ମଧୁ ତନ୍ନୟି ॥୧॥

ଅଶ୍ୱିନା ସାରଘେଣ ମା ମଧୁନାଞ୍ଜୁଂ ଶୁଭୟତୀ ।

ୟଥା ଭର୍ଗସ୍ତୃତୀଂ ବାଚମାବଦାନି ଜନାଁ ଅନୁ ॥୨॥

ମୟି ବର୍ତ୍ତେ ଅଥୋ ଯଶୋଽଥୋ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ଯଦ୍ଭୟଃ ।

ତନ୍ନୟି ପ୍ରଜାପତିର୍ଦିବି ଦ୍ୟାମିବ ଦୃଢ଼ତୁ ॥୩॥

(୭୭୦) ଋଷିଃ - କାଙ୍କାୟନ । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧-୩) । ଦେବତା - ଅୟ୍ୟା (୧-୩)

ୟଥା ମାଂସଂ ଯଥା ସୁରା ଯଥାକ୍ଷା ଅଧିଦେବନେ ।
ୟଥା ପୁଂସୋ ବୃଷଣ୍ୟତ ସ୍ତ୍ରୀୟାଂ ନିହନ୍ୟତେ ମନଃ ।
ଏବା ତେ ଅୟ୍ୟୋ ମନୋଽଧି ବହ୍ନେ ନି ହନ୍ୟତାମ୍ ॥୧॥

ୟଥା ହସ୍ତୀ ହସ୍ତିନୀଃ ପଦେନ ପଦମୁଦ୍ୟଜେ ।
ୟଥା ପୁଂସୋ ବୃଷଣ୍ୟତ ସ୍ତ୍ରୀୟାଂ ନିହନ୍ୟତେ ମନଃ ।
ଏବା ତେ ଅୟ୍ୟୋ ମନୋଽଧି ବହ୍ନେ ନି ହନ୍ୟତାମ୍ ॥୨॥

ୟଥା ପ୍ରଧିର୍ଯ୍ୟଥୋପଧିର୍ଯ୍ୟଥା ନଭ୍ୟଂ ପ୍ରଧାବଧି ।
ୟଥା ପୁଂସୋ ବୃଷଣ୍ୟତ ସ୍ତ୍ରୀୟାଂ ନିହନ୍ୟତେ ମନଃ ।
ଏବା ତେ ଅୟ୍ୟୋ ମନୋଽଧି ବହ୍ନେ ନି ହନ୍ୟତାମ୍ ॥୩॥

(୭୭୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧-୨), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩) ।
ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୨), ବିଶ୍ୱେଦେବାଃ (୩)

ୟଦନ୍ନମନ୍ତୁ ବହୁଧା ବିରୂପଂ ହିରଣ୍ୟମଶ୍ୱମୁତ ଗାମଜାମବିମ୍ ।
ୟଦେବ କିଂ ତ ପ୍ରତିଜଗ୍ରହାହମଗ୍ନିଷ୍ଟଜ୍ଞୋତା ସୁହୃତଂ କୃନୋତୁ ॥୧॥
ୟନ୍ନା ହୃତମହୃତମାଜଗାମ ଦତ୍ତଂ ପିତୃଭିରନ୍ନମତଂ ମନୁଷ୍ୟେଃ ।
ୟସ୍ମାନ୍ନେ ମନ ଉଦିବ ରାରଜୀତ୍ୟଗ୍ନିଷ୍ଟଜ୍ଞୋତା ସୁହୃତଂ କୃଣୋତୁ ॥୨॥
ୟଦନ୍ନମଦ୍ଭ୍ୟନ୍ତୃତେନ ଦେବା ଦାସ୍ୟନ୍ନଦାସ୍ୟନ୍ନୁତ ସଂଗୃଣାମି ।
ବୈଶ୍ୱାନରସ୍ୟ ମହତୋ ମହିମ୍ନା ଶିବଂ ମହ୍ୟଂ ମଧୁମଦସ୍ତନ୍ନମ୍ ॥୩॥

=====

(୭|୭୭) ଋଷିଃ - ଅଧର୍ବାଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ଭୁବିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩) ।
ଦେବତା - ଶେଘୋଃକୋ (୧-୩)

=====

ୟଥାସିତଃ ପ୍ରଥୟତେ ବର୍ଣା ଅନୁ ବପୁଂଷି କୃଶ୍ଣନ୍ନସୁରସ୍ୟ ମାୟୟା ।
ଏବା ତେ ଶେପଃ ସହସ୍ରାୟମକୋଽଙ୍ଗେନାଙ୍ଗଂ ସଂସମକଂ କୃଣୋତୁ ॥୧॥

ୟଥା ପସସ୍ତ୍ରାୟାଦରଂ ବାତେନ ସ୍ଥୁଲଭଂ କୃତମ୍ ।
ୟାବପୁରସ୍ତତଃ ପସସ୍ତ୍ରାବତ୍ତେ ବର୍ଧତାଂ ପସଃ ॥୨॥

ୟାବଦଙ୍ଗୀନଂ ପାରସ୍ତତଂ ହାସ୍ତିନଂ ଗାର୍ଦଭଂ ଚ ଯତ୍ ।
ୟାବଦଶୃସ୍ୟ ବାଜିନସ୍ତ୍ରାବତ୍ତେ ବର୍ଧତାଂ ପସଃ ॥୩॥

॥ ଇତି ସପ୍ତମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୭|୭୩) ଋଷିଃ - ଅଧର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଭୁବିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨) ।
ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେନ୍ଦ୍ରା (୧-୩)

=====

ଏହ ଯାତୁ ବରୁଣଃ ସୋମୋ ଅଗ୍ନିର୍ବୃହସ୍ପତିର୍ବସୁଭିରେହ ଯାତୁ ।
ଅସ୍ୟ ଶ୍ରିୟମୁପସଂୟାତ ସର୍ବ ଉଗ୍ରସ୍ୟ ଚେତୁଃ ସଂମନସଃ ସଜାତାଃ ॥୧॥

ୟୋ ବଃ ଶୁଷ୍ଣୋ ହୃଦୟେଷ୍ଠକ୍ରାକୁତିର୍ଯ୍ୟା ବୋ ମନସି ପ୍ରବିଷ୍ଟା ।
ତାନ୍ନସୀବୟାମି ହବିଷା ଘୃତେନ ମୟି ସଜାତା ରମତିର୍ବୋ ଅସ୍ତୁ ॥୨॥

ଇହୈବ ସ୍ତ ମାପ ଯାତାଧ୍ୟସ୍ମତ୍-ପୁଷା ପରସ୍ତାଦପଥଂ ବଃ କୃଣୋତୁ ।
ବାସ୍ତୋଷ୍ପତିରନୁ ବୋ ଜୋହବୀତୁ ମୟି ସଜାତା ରମତିର୍ବୋ ଅସ୍ତୁ ॥୩॥

=====

(୭|୭୪) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩) ।

ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେୟା (୧-୨), ତ୍ରିଶାମ୍ପ (୩)

=====

ସଂ ବଃ ପୃତ୍ୟନ୍ତାଂ ତନ୍ମଃ ସଂ ମନାଂସି ସମୁ ବ୍ରତା ।

ସଂ ବୋଃୟଂ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ତତିର୍ଭଗଃ ସଂ ବୋ ଅଜୀଗମତ୍ ॥୧॥

ସଂଜ୍ଞପନଂ ବୋ ମନସୋଽଥୋ ସଂଜ୍ଞପନଂ ହୃଦଃ ।

ଅଥୋ ଭଗସ୍ୟ ଯଜ୍ଞାତ୍ତଂ ତେନ ସଂଜ୍ଞପୟାମି ବଃ ॥୨॥

ୟଥାଦିତ୍ୟା ବସୁଭିଃ ସଂବଭୁବୁର୍ମରୁଦ୍-ଭିରୁଗ୍ରା ଅହୃଣୀୟମାନାଃ ।

ଏବା ତ୍ରିଶାମନ୍ନହୃଣୀୟମାନ ଇମାଞ୍ଜିନାନ୍ତସଂମନସସ୍ତୁଧୀହ ॥୩॥

=====

(୭|୭୫) ଋଷିଃ - କବଚ୍ଚ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୩) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ନିରମ୍ଭଂ ନୁଦ ଓକସଃ ସପତ୍ନୋ ଯଃ ପୃତନ୍ୟତି ।

ନୈର୍ବାଧ୍ୟେନ ହବିଷେନ୍ଦ୍ର ଏନଂ ପରାଶରୀତ୍ ॥୧॥

ପରମାଂ ତଂ ପରାବତମିନ୍ଦ୍ରୋ ନୁଦତୁ ବୃତ୍ରହା ।

ୟତୋ ନ ପୁନରାୟତି ଶଶ୍ୱତୀଭ୍ୟଃ ସମାଭ୍ୟଃ ॥୨॥

ଏତୁ ତିସ୍ରଃ ପରାବତ ଏତୁ ପଞ୍ଚି ଜନାଁ ଅତି ।

ଏତୁ ତିସ୍ରୋଽତି ରୋଚନା ଯତୋ ନ ପୁନରାୟତି ।

ଶଶ୍ୱତୀଭ୍ୟଃ ସମାଭ୍ୟୋ ଯାବସୁର୍ଯ୍ୟୋ ଅସଦିବି ॥୩॥

(୨|୨୭) ଋଷିଃ - କବଚ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧-୨, ୪), କକୁଭୂତ୍ୟାନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୩) |
ଦେବତା - ସାଂତପନୋଽଗ୍ନିଃ (୧-୪)

ୟ ଏନଂ ପରିଷୀଦନ୍ତି ସମାଦଧତି ଚକ୍ଷସେ |
ସଂପ୍ରେକ୍ଷୋ ଅଗ୍ନିର୍ଜିହ୍ବାଭିରୁଦେତୁ ହୃଦୟାଦଧି ||୧||
ଅଗ୍ନେଃ ସାଂତପନସ୍ୟାହମାୟୁଷେ ପଦମା ରତେ |
ଅଜ୍ଞାତିର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ପଶ୍ୟତି ଧୂମମୁଦ୍ୟନ୍ତମାସ୍ୟତଃ ||୨||
ୟୋ ଅସ୍ୟ ସମିଧଂ ବେଦ ଶତ୍ରିୟେଣ ସମାହିତାନ୍ |
ନାଭିହ୍ମାରେ ପଦଂ ନି ଦଧାତି ସ ମୃତ୍ୟବେ ||୩||
ନୈନଂ ଘ୍ନନ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟୟିଣୋ ନ ସନ୍ନାଁ ଅବ ଗଚ୍ଛତି |
ଅଗ୍ନେର୍ଯ୍ୟଃ ଶତ୍ରିୟୋ ବିହ୍ନାନ୍ନାମ ଗୃହ୍ମାତ୍ୟାୟୁଷେ ||୪||

(୨|୨୭) ଋଷିଃ - କବଚ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - ଜାତବେଦା (୧-୩)

ଅସ୍ଥାଦ୍ୟୌରସ୍ଥାତ୍-ପୃଥିବ୍ୟସ୍ଥାଦ୍ବିଶ୍ବମିଦଂ ଜଗତ୍ |
ଆସ୍ଥାନେ ପର୍ବତା ଅସ୍ଥୁ ସ୍ଥାମ୍ନ୍ୟଶ୍ଚା ଅତିଷ୍ଠିପନ୍ ||୧||
ୟ ଉଦାନତ୍ ପରାୟଣଂ ଯ ଉଦାନଶ୍ଚ୍ୟାୟନମ୍ |
ଆବର୍ତନଂ ନିବର୍ତନଂ ଯୋ ଗୋପା ଅପି ତଂ ହୁବେ ||୨||
ଜାତବେଦୋ ନି ବର୍ତୟ ଶତଂ ତେ ସନ୍ତ୍ରାବୃତଃ |
ସହସ୍ରଂ ତ ଉପାବୃତସ୍ତାଭିର୍ନଃ ପୁନରା କୃଧି ||୩||

=====

(୭|୭୮) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ରମା (୧-୨), ବୃଷ୍ଣା (୩)

=====

ତେନ ଭୂତେନ ହବିଷାୟମା ପ୍ୟାୟତାଂ ପୁନଃ ।
ଜାୟାଂ ଯାମସ୍ତା ଆବାନ୍ନୁସ୍ତାଂ ରସେନାଭି ବର୍ଧତାମ୍ ॥୧॥

ଅଭି ବର୍ଧତାଂ ପୟସାଭି ରାଷ୍ଟ୍ରେଣ ବର୍ଧତାମ୍ ।
ରୟାଂ ସହସ୍ରବର୍ଚ୍ଚସେମୌ ସ୍ତ୍ରୀମନୁପକ୍ଷିତୌ ॥୨॥

ବୃଷ୍ଣା ଜାୟାମଜନୟନ୍ତୁଷ୍ଣାସୈଃ ଦ୍ଵାଂ ପତିମ୍ ।
ବୃଷ୍ଣା ସହସ୍ରମାୟୁଂଷି ଦୀର୍ଘମାୟୁଃ କୃଣୋତୁ ବାମ୍ ॥୩॥

=====

(୭|୭୯) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୨), ତ୍ରିପଦା ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଜଗତୀ (୩) ।
ଦେବତା - ସଂସ୍କାନ (୧-୩)

=====

ଅୟଂ ନୋ ନଭସସ୍ପତିଃ ସଂସ୍କାନୋ ଅଭି ରକ୍ଷତୁ ।
ଅସମାତିଂ ଗୃହେଷୁ ନଃ ॥୧॥

ଦ୍ଵଂ ନୋ ନଭସସ୍ପତିଃ ଉର୍ଜଂ ଗୃହେଷୁ ଧାରୟ ।
ଆ ପୁଷ୍ଟମେତ୍ତା ବସୁ ॥୨॥

ଦେବ ସଂସ୍କାନ ସହସ୍ରାପୋଷସ୍ୟେଶିଷେ ।
ତସ୍ୟ ନୋ ରାସ୍ତୁ ତସ୍ୟ ନୋ ଧେହି ତସ୍ୟ ତେ ଭକ୍ତିବାଂସଃ ସ୍ୟାମ ॥୩॥

=====

(୨୮୦) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୨), ପ୍ରସ୍ତାରପଞ୍ଜି (୩) ।
ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ରମା (୧-୩)

=====

ଅନ୍ତରିକ୍ଷେଣ ପତତି ବିଶ୍ୱା ଭୂତାବତାକଶତ୍ ।
ଶୁନୋ ଦିବ୍ୟସ୍ୟ ଯନ୍ତୁହସ୍ତେନା ତେ ହବିଷା ବିଧେମ ॥୧॥

ୟେ ତ୍ରୟଃ କାଲକାଞ୍ଜା ଦିବି ଦେବା ଇବ ଶ୍ରୀତାଃ ।
ତାନ୍ନସର୍ବାନହୁ ଉତୟେନ୍ନା ଅରିଷ୍ଟତାତୟେ ॥୨॥

ଅସ୍ତୁ ତେ ଜନ୍ତୁ ଦିବି ତେ ସଧସ୍ତଂ ସମୁଦ୍ରେ ଅନ୍ତର୍ମହିମା ତେ ପୃଥିବ୍ୟାମ୍ ।
ଶୁନୋ ଦିବ୍ୟସ୍ୟ ଯନ୍ତୁହସ୍ତେନା ତେ ହବିଷା ବିଧେମ ॥୩॥

=====

(୨୮୧) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ଆଦିତ୍ୟଃ ବା (୧-୩)

=====

ୟନ୍ତ୍ରାସି ଯଜ୍ଞସେ ହସ୍ତାବପ ରକ୍ଷାଂସି ସେଧସି ।
ପ୍ରଜାଂ ଧନଂ ଚ ଗୃହ୍ଣାନଃ ପରିହସ୍ତୋ ଅଭୂଦୟମ୍ ॥୧॥

ପରିହସ୍ତ ବି ଧାରୟ ଯୋନିଂ ଗର୍ଭାୟ ଧାତବେ ।
ମର୍ଯ୍ୟାଦେ ପୁତ୍ରମା ଧେହି ତଂ ତ୍ୱମା ଗମୟାଗମେ ॥୨॥

ୟଂ ପରିହସ୍ତମବିଭରଦିତିଃ ପୁତ୍ରକାମ୍ୟା ।
ତ୍ୱଷ୍ଟା ତମସ୍ୟା ଆ ବଧ୍ନାଦ୍ୟଥା ପୁତ୍ରଂ ଜନାଦିତି ॥୩॥

=====

(୭।୮୨) ଋଷିଃ - ଭଗ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୩)

=====

ଆଗଚ୍ଛତ ଆଗତସ୍ୟ ନାମ ଗୃହ୍ୟାମ୍ୟାୟତଃ |
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବୃତ୍ରଘ୍ନୋ ବନ୍ଦେ ବାସବସ୍ୟ ଶତକ୍ରତୋଃ ||୧||

ୟେନ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ସାବିତ୍ରୀମଗ୍ନିନୋହତୁଃ ପଥା |
ତେନ ମାମବ୍ରବୀଦ୍-ଭଗୋ ଜୟାମା ବହତାଦିତି ||୨||

ୟସ୍ତେଽଙ୍କୁଶୋ ବସୁଦାନୋ ବୃହନ୍ନିମ୍ନ ହିରଣ୍ୟୟଃ |
ତେନା ଜନିୟତେ ଜାୟାଂ ମହ୍ୟଂ ଧେହି ଶତୀପତେ ||୩||

|| ଇତି ଅଷ୍ଟମୋଽନୁବାକଃ ||

=====

(୭।୮୩) ଋଷିଃ - ଅଙ୍ଗିରା | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩),
ଏକାବସାନା ଦ୍ଵିପଦା ନିଚୂଡ଼ ଆର୍ଚୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪) | ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେନ୍ଦ୍ରା (୧-୪)

=====

ଅପଚିତଃ ପ୍ର ପତତ ସୁପର୍ଣ୍ଣୋ ବସତେରିବ |
ସୂର୍ଯ୍ୟଃ କୃଣୋତୁ ଭେଷଜଂ ଚନ୍ଦ୍ରମା ବୋଽପୋଚ୍ଛତୁ ||୧||

ଏନ୍ୟେକା ଶ୍ୟେନ୍ୟେକା କୃଷ୍ଣେକା ରୋହିଣୀ ଦ୍ଵେ |
ସର୍ବାସାମଗ୍ରଭଂ ନାମାବୀରଘ୍ନୀରପେତନ ||୨||

ଅସୁତିକା ରାମାୟଣ୍ୟପଚିତ୍-ପ୍ର ପତିଷ୍ୟତି |
ଗ୍ନୌରିତଃ ପ୍ର ପତିଷ୍ୟତି ସ ଗଲୁକ୍ତୋ ନଶିଷ୍ୟତି ||୩||

ବୀହି ସ୍ଵାମାଦୁତିଂ ଭୁଷାନୋ ମନସା ସ୍ଵାହା ମନସା ଯଦିଦଂ ଭୁହୋମି ||୪||

(୨୮୪) ଋଷିଃ - ଅଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ଜଗତୀ (୧), ତ୍ରିପଦା ଆର୍ଷୀ ବୃହତୀ (୨),
ଜଗତୀ (୩), ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪) । ଦେବତା - ନିରୂତି (୧-୪)

ୟସ୍ୟାସ୍ତ ଆସନି ଘୋରେ ଭୃହୋମ୍ୟଷାଂ ବଜାନାମବସର୍ଜନାୟ କମ୍ ।
ଭୂମିରିତି ଦ୍ଵାଭିପ୍ରମନ୍ନତେ ଜନା ନିରୂତିରିତି ଦ୍ଵାହଂ ପରି ବେଦ ସର୍ବତଃ ॥୧॥

ଭୂତେ ହବିଷ୍ଠତୀ ଭବୈଷ ତେ ଭାଗୋ ଯୋ ଅସ୍ଥାସୁ ।
ମୁଞ୍ଚେମାନମୁନେନସଃ ସ୍ଵାହା ॥୨॥

ଏବୋ ଷ୍ଠସ୍ଥନ୍ନିରୂତେନେହା ଦ୍ଵମୟସ୍ଥୟାନ୍ନି ବୃତା ବନ୍ଧପାଶାନ୍ ।
ୟମୋ ମହ୍ୟଂ ପୁନରିତ୍ତାଂ ଦଦାତି ତସ୍ମୈ ଯମାୟ ନମୋ ଅସ୍ତୁ ମୃତ୍ୟବେ ॥୩॥

ଅୟସ୍ତସ୍ମେ ଦ୍ରୁପଦେ ବେଧିଷ ଇହାଭିହିତୋ ମୃତ୍ୟୁଭିର୍ଯେ ସହସ୍ରମ୍ ।
ୟମେନ ତ୍ଵଂ ପିତୃଭିଃ ସଂବିଦାନ ଉତ୍ତମଂ ନାକମଧି ରୋହୟେମମ୍ ॥୪॥

(୨୮୫) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ବନସ୍ପତିଃ (୧-୩)

ବରଣୋ ବାରୟାତା ଅୟଂ ଦେବୋ ବନସ୍ପତିଃ ।
ୟସ୍ମୋ ଯୋ ଅସ୍ମିନ୍ନାବିଷ୍ଟସ୍ତମୁ ଦେବା ଅବୀବରନ୍ ॥୧॥

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଚସା ବୟଂ ମିତ୍ରସ୍ୟ ବରୁଣସ୍ୟ ଚ ।
ଦେବାନାଂ ସର୍ବେଷାଂ ବାଚା ଯସ୍ମନ୍ ତେ ବାରୟାମହେ ॥୨॥

ୟଥା ବୃତ୍ର ଇମା ଆପସ୍ତସ୍ତମ୍ଭ ବିଶ୍ଵଧା ଯତୀଃ ।
ଏବା ତେ ଅଗ୍ନିନା ଯସ୍ମନ୍ ବୈଶ୍ଵାନରେଣ ବାରୟେ ॥୩॥

=====

(୭।୮୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - ଏକବୃଷ (୧-୩)

=====

ବୃଷେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବୃଷା ଦିବୋ ବୃଷା ପୃଥିବ୍ୟା ଅୟମ୍ ।
ବୃଷା ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଭୂତସ୍ୟ ତ୍ୱମେକବୃଷୋ ଭବ ॥୧॥

ସମୁଦ୍ର ଇଶେ ସୁବତୀମଗ୍ନିଃ ପୃଥିବ୍ୟା ବଶୀ ।
ଚନ୍ଦ୍ରମା ନକ୍ଷତ୍ରାଣାମୀଶେ ତ୍ୱମେକବୃଷୋ ଭବ ॥୨॥

ସମ୍ରାତସ୍ୟସୁରାଣାଂ କକୁନ୍ତୁନ୍ନୁଷ୍ୟାଣାମ୍ ।
ଦେବାନାମର୍ଧଭାଗସି ତ୍ୱମେକବୃଷୋ ଭବ ॥୩॥

=====

(୭।୮୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - ପୁରଃ (୧-୩)

=====

ଆ ଦ୍ୱାହାର୍ଷମନ୍ତ୍ରରତୁର୍ପୁରସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟାବିଚାଚଲତ୍ ।
ବିଶସ୍ତା ସର୍ବା ବାତ୍ଫଜ୍ଜିନ୍ତୁ ମା ତ୍ୱଦ୍ରାଷ୍ଟମଧି ଭ୍ରଣତ୍ ॥୧॥

ଇହୈବୈଧି ମାପ ଚ୍ୟୋଷ୍ଠାଃ ପର୍ବତ ଇବାବିଚାଚଲତ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଇବେହ ପୁରସ୍ତ୍ରିଷ୍ଠେହ ରାଷ୍ଟ୍ରମୁ ଧାରୟ ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ର ଏତମଦୀଧରତ୍-ପୁରଂ ପୁରୋଶ ହବିଷା ।
ତସ୍ମୈ ସୋମୋ ଅଧି ବ୍ରବଦୟଂ ଚ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ତତିଃ ॥୩॥

=====

(୭।୮୮) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩) । ଦେବତା - ଧ୍ରୁବଃ (୧-୩)

=====

ଧ୍ରୁବା ଦେୱୀର୍ଧ୍ରୁବା ପୃଥିବୀ ଧ୍ରୁବଂ ବିଶ୍ୱମିଦଂ ଜଗତ୍ ।
ଧ୍ରୁବାସଃ ପର୍ବତା ଇମେ ଧ୍ରୁବୋ ରାଜା ବିଶ୍ୱାମୟମ୍ ॥୧॥

ଧ୍ରୁବଂ ତେ ରାଜା ବରୁଣୋ ଧ୍ରୁବଂ ଦେବୋ ବୃହସ୍ପତିଃ ।
ଧ୍ରୁବଂ ତ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚାଗ୍ନିଶ୍ଚ ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ଧାରୟତାଂ ଧ୍ରୁବମ୍ ॥୨॥

ଧ୍ରୁବୋଽରୁଧଃ ପ୍ର ମୃଣାହି ଶତ୍ରୁଞ୍ଜିତୁୟତୋଽପରାନ୍ପାଦୟସ୍ୱ ।
ସର୍ବା ଦିଶଃ ସଂମନସଃ ସପ୍ରୀଚୀର୍ଧ୍ରୁବାୟ ତେ ସମିତିଃ କଳ୍ପତାମିହ ॥୩॥

=====

(୭।୮୯) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେଜ୍ଞା (୧-୩)

=====

ଇଦଂ ଯତ୍-ପ୍ରେଣ୍ୟଃ ଶିରୋ ଦତ୍ତଂ ସୋମେନ ବୃଷ୍ଟ୍ୟମ୍ ।
ତତଃ ପରି ପ୍ରଜାତେନ ହାରିଂ ତେ ଶୋଚୟାମସି ॥୧॥

ଶୋଚୟାମସି ତେ ହାରିଂ ଶୋଚୟାମସି ତେ ମନଃ ।
ବାତଂ ଧୂମ ଇବ ସପ୍ରୀଜ୍ ମାମେବାନ୍ୱେତୁ ଯେ ମନଃ ॥୨॥

ମହ୍ୟଂ ତ୍ୱା ମିତ୍ରାବରୁଣୌ ମହ୍ୟଂ ଦେବୀ ସରସ୍ୱତୀ ।
ମହ୍ୟଂ ତ୍ୱା ମଧ୍ୟଂ ଭୂମ୍ୟା ଉଭାବନ୍ତୌ ସମସ୍ୟତାମ୍ ॥୩॥

=====

(୬|୯୦) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ଆର୍ଷୀ ଭୂରିକ୍ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୩) ।

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ୟାଂ ତେ ରୁଦ୍ର ଇଷୁମାସ୍ୟଦଙ୍ଗୋଭ୍ୟା ଦୃଦୟାୟ ଚ ।

ଇଦଂ ତାମଦ୍ୟ ଦୃଦୟାଂ ବିଷୁରୀଂ ବି ବୃହାମସି ॥୧॥

ୟାସ୍ତେ ଶତଂ ଧମନୟୋଽଙ୍ଗାନ୍ୟନ୍ନୁ ବିଷ୍ଣିତାଃ ।

ତାସାଂ ତେ ସର୍ବାସାଂ ବୟଂ ନିର୍ବିଷାଣି ହୃୟାମସି ॥୨॥

ନମସ୍ତେ ରୁଦ୍ରାସ୍ୟତେ ନମଃ ପ୍ରତିହିତାୟେ ।

ନମୋ ବିସ୍ବଜ୍ୟମାନାୟେ ନମୋ ନିପତିତାୟେ ॥୩॥

=====

(୬|୯୧) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ଯଜ୍ଞନାଶନଂ (୧-୨), ଆପଃ (୩)

=====

ଇମଂ ଯୁବମଷ୍ଟାୟୋଗୈଃ ସଦ୍ୟୋଗେଭିରଚକ୍ତୁଃ ।

ତେନା ତେ ତନ୍ନୋ ରପୋଽପାତୀନମପ ବ୍ୟୟେ ॥୧॥

ନ୍ୟାଗ୍ନାତୋ ବାତି ନ୍ୟକ୍ତପତି ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ।

ନୀତୀନମୟା ଦୁହେ ନ୍ୟଗ୍ଭବତୁ ତେ ରପଃ ॥୨॥

ଆପ ଇଦ୍ରା ଉ ଭେଷଜୀରାପୋ ଅମୀବତାତନୀଃ ।

ଆପୋ ବିଶ୍ବସ୍ୟ ଭେଷଜୀସ୍ତାସ୍ତେ କୃଶ୍ନନ୍ତୁ ଭେଷଜମ୍ ॥୩॥

=====

(୭।୯୨) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨-୩) । ଦେବତା - ବାଜୀ (୧-୩)

=====

ବାତରଂହା ଭବ ବାଜିନ୍ୟଜମାନ ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଯାଦି ପ୍ରସବେ ମନୋଜବାଃ ।
 ଯୁଞ୍ଜିନ୍ତୁ ତ୍ୱା ମରୁତୋ ବିଶ୍ୱବେଦସ ଆ ତେ ଦୃଷ୍ଟା ପସୁ ଜବଂ ଦଧାତୁ ॥୧॥

ଜବସ୍ତେ ଅର୍ବନ୍ନିହିତୋ ଗୁହା ଯଃ ଶ୍ୟେନେ ବାତେ ଭତ ଯୋଃଚରପୁରୀଋଃ ।
 ତେନ ତ୍ୱଂ ବାଜିନ୍-ବଲବାନ୍-ବଲେନାଜିଂ ଜୟ ସମନେ ପରୟିଷୁଃ ॥୨॥

ତନୁଷ୍ଠେ ବାଜିନ୍-ତନ୍ନଂ ନୟନ୍ତୀ ବାମମସ୍ତଭ୍ୟଂ ଧାବତୁ ଶର୍ମ ତୁଭ୍ୟମ୍ ।
 ଅହୁତୋ ମହୋ ଧରୁଣାୟ ଦେବୋ ଦିବୀବ ଜ୍ୟୋତିଃ ସ୍ୱମା ମିମୀୟାତ୍ ॥୩॥

॥ ଇତି ନବମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୭।୯୩) ଋଷିଃ - ଶଂତାତି । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ରୁଦ୍ରଃ (୧-୨), ବିଶ୍ୱେଦେବାଃ (୩)

=====

ୟମୋ ମୃତ୍ୟୁରଘମାରୋ ନିରୂଥୋ ବଭ୍ରୁଃ ଶର୍ବୋଽସ୍ତ୍ରା ନୀଲଶିଖଣ୍ଡଃ ।
 ଦେବଜନାଃ ସେନୟୋଽଭିସିବାଂସସ୍ତେ ଅସ୍ତ୍ରାକଂ ପରି ବୃଞ୍ଜିନ୍ତୁ ବୀରାନ୍ ॥୧॥

ମନସା ହୋମୈର୍ହରସା ଘୃତେନ ଶର୍ବାୟାସ୍ତ୍ର ଭତ ରାଞ୍ଜେ ଭବାୟ ।
 ନମସ୍ୟେତ୍ୟା ନମ ଏଭ୍ୟଃ କୃଣୋମ୍ୟନ୍ୟତ୍ରାସ୍ତ୍ରଦଘବିଷା ନୟନ୍ତୁ ॥୨॥

ତ୍ରାୟସ୍ତ୍ୱଂ ନୋ ଅଘବିଷାତ୍ୟା ବଧାଦ୍ୱିଶ୍ୱେ ଦେବା ମରୁତୋ ବିଶ୍ୱବେଦସଃ ।
 ଅଗ୍ନୀଷୋମା ବରୁଣଃ ପୁତଦକ୍ଷା ବାତାପର୍ଜନ୍ୟୟୋଃ ସୁମତୌ ସ୍ୟାମ ॥୩॥

=====

(୭।୯୪) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩), ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୨) ।

ଦେବତା - ସରସ୍ୱତୀ (୧-୩)

=====

ସଂ ବୋ ମନାଂସି ସଂ ବ୍ରତା ସମାକୃତୀର୍ନମାମସି ।

ଅମୀ ଯେ ବିବ୍ରତା ସ୍ଥନ ତାନ୍-ବଃ ସଂ ନମୟାମସି ॥୧॥

ଅହଂ ଗୃଭ୍ଣାମି ମନସା ମନାଂସି ମମ ଚିତ୍ତମନୁ ଚିତ୍ତେଭିରେତ ।

ମମ ବଶେଷୁ ହୃଦୟାନି ବଃ କୃଣୋମି ମମ ଯାତମନୁବର୍ତ୍ତାନ ଏତ ॥୨॥

ଓତେ ମେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଓତା ଦେବୀ ସରସ୍ୱତୀ ।

ଓତୌ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚାଗ୍ନିଶ୍ଚ ଧ୍ୟାସ୍ତେଦଂ ସରସ୍ୱତି ॥୩॥

=====

(୭।୯୫) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ବନସ୍ପତିଃ (୧-୩)

=====

ଅଶ୍ୱତ୍ସୋ ଦେବସଦନସ୍ତୃତୀୟସ୍ୟାମିତୋ ଦିବି ।

ତତ୍ରାମୃତସ୍ୟ ଚକ୍ଷଣଂ ଦେବାଃ କୁଷ୍ଠମବନ୍ଧତ ॥୧॥

ହିରଣ୍ୟୟା ନୌରଚରଞ୍ଜିରଣ୍ୟବନ୍ଧନା ଦିବି ।

ତତ୍ରାମୃତସ୍ୟ ପୁଷ୍ପଂ ଦେବାଃ କୁଷ୍ଠମବନ୍ଧତ ॥୨॥

ଗର୍ଭୋ ଅସ୍ୟୋଷଧୀନାଂ ଗର୍ଭୋ ହିମବତାମୁତ ।

ଗର୍ଭୋ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଭୂତସ୍ୟେମଂ ମେ ଅଗଦଂ କୃଧି ॥୩॥

(୨|୯୭) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ତ୍ରିପଦା ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୩) ।
ଦେବତା - ବନସ୍ପତିଃ (୧-୨), ସୋମଃ (୩)

ୟା ଓଷଧୟଃ ସୋମରାଜ୍ଞୀର୍ବହ୍ନୀଃ ଶତବିଚକ୍ଷଣାଃ ।

ବୃହସ୍ପତିପ୍ରସୂତାସ୍ତା ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ସଂହସଃ ॥୧॥

ମୁଞ୍ଚିତ୍ସୁ ମା ଶପଥ୍ୟାଦଥୋ ବରୁଣ୍ୟାଦୁତ ।

ଅଥୋ ଯୁମସ୍ୟ ପତ୍ନୀଶାଦ୍ବିଶ୍ଵସ୍ଥାଢେବକିଲ୍-ବିଷାତ୍ ॥୨॥

ୟଜ୍ଞସ୍ତୁଷା ମନସା ଯଜ ବାଚୋପାରିମ ଜାଗ୍ରତୋ ଯସ୍ତପନ୍ତଃ ।

ସୋମସ୍ତାନି ସ୍ଵଧୟା ନଃ ପୁନାତୁ ॥୩॥

(୨|୯୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଜଗତୀ (୨), ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩) ।
ଦେବତା - ଦେବାଃ (୧, ୩), ମିତ୍ରାବରୁଣୌ (୨)

ଅଭିଭୂର୍ଯ୍ୟଜ୍ଞୋ ଅଭିଭୂରଗ୍ନିରଭିଭୂଃ ସୋମୋ ଅଭିଭୂରିନ୍ଦ୍ରଃ ।

ଅଭ୍ୟହଂ ବିଶ୍ଵାଃ ପୃତନା ଯଥାସ୍ତାନ୍ୟେବା ବିଧେମାଗ୍ନିହୋତ୍ରା ଇଦଂ ହବିଃ ॥୧॥

ସ୍ଵଧାସ୍ତୁ ମିତ୍ରାବରୁଣା ବିପଶ୍ଚିତା ପ୍ରଜାବତ୍ସତ୍ରଂ ମଧୁନେହ ପିନ୍ଦୁତମ୍ ।

ବାଧେଥାଂ ଦୂରଂ ନିରୂତିଂ ପରାଚୈଃ କୃତଂ ଚିଦେନଃ ପ୍ର ମୁମୁକ୍ତମସ୍ମତ୍ ॥୨॥

ଇମଂ ବୀରମନୁ ହର୍ଷଧ୍ଵମୁଗ୍ରମିନ୍ଦ୍ରଂ ସଖାୟୋ ଅନୁ ସଂ ରଭଧ୍ଵମ୍ ।

ଗ୍ରାମଜିତଂ ଗୋଜିତଂ ବଜ୍ରବାହୁଂ ଜୟନ୍ତମଜ୍ଞ ପ୍ରମୃଣନ୍ତମୋଜସା ॥୩॥

=====

(୭।୯୮) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧, ୩), ବୃହତୀ ଗର୍ଭା ପ୍ରସ୍ତାରପଞ୍ଜି (୨) ।
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଜୟାତି ନ ପରା ଜୟାତା ଅପିରାଜୋ ରାଜସୁ ରାଜୟାତୈ ।
ଚକ୍ରତ୍ୟ ଇତ୍ୟୋ ବନ୍ୟଶ୍ଚୋପସଦ୍ୟୋ ନମସ୍ୟୋ ଭବେହ ॥୧॥

ତୁମିନ୍ଦ୍ରାପିରାଜଃ ଶ୍ରବସ୍ୟସ୍ତୁ ଭୁରଭିଭୂତିର୍ଜନାନାମ୍ ।
ତ୍ଵଂ ଦୈବୀର୍ବିଶ ଇମା ବି ରାଜାୟୁଷ୍ମତ୍ସତ୍ରମଜରଂ ତେ ଅସୁ ॥୨॥

ପ୍ରାତ୍ୟା ଦିଶସ୍ତୁମିନ୍ଦ୍ରାସି ରାଜୋତୋଦୀତ୍ୟା ଦିଶୋ ବୃତ୍ରହଞ୍ଜିତୁହୋଽସି ।
ୟତ୍ର ଯନ୍ତି ସ୍ରୋତ୍ୟାସ୍ତୁଜ୍ଜିତଂ ତେ ଦକ୍ଷିଣତୋ ବୃଷଭ ଏଷି ହବ୍ୟଃ ॥୩॥

=====

(୭।୯୯) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୨), ଭୂରିକ୍ ବୃହତୀ (୩) ।
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୨), ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସୋମଃ ସବିତା ଚ (୩)

=====

ଅଭି ତ୍ଵେନ୍ନ ବରିମତଃ ପୁରା ତ୍ଵାଂହୃରଣାଭୁବେ ।
ହୃୟାମ୍ୟାଗ୍ରଂ ଚେତାରଂ ପୁରୁଣାମାନମେକଜମ୍ ॥୧॥

ୟୋ ଅଦ୍ୟ ସେନ୍ୟୋ ବଧୋ ଜିଘାଂସନ୍ ଭଦୀରତେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ତତ୍ର ବାହୁ ସମନ୍ତଂ ପରି ଦଦ୍ଧଃ ॥୨॥

ପରି ଦଦ୍ଧ ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବାହୁ ସମନ୍ତଂ ତ୍ରାତୁସ୍ତାୟତାଂ ନଃ ।
ଦେବ ସବିତଃ ସୋମ ରାଜତ୍ଵସୁମନସଂ ମା କୃଣୁ ସ୍ଵସ୍ତୟେ ॥୩॥

=====

(୭|୧୦୦) ଋଷିଃ - ଗରୁଡ଼ାନଂ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ବନସ୍ପତିଃ (୧-୩)

=====

ଦେବା ଅଦୁଃ ସୁର୍ଯ୍ୟୋ ଅଦାଦ୍ ଘୈରଦାତ୍-ପୃଥିବ୍ୟଦାତ୍ ।

ତିସ୍ରଃ ସରସ୍ୱତୀରଦୁଃ ସଚିଭା ବିଷଦୁଷଣମ୍ ॥୧॥

ୟଦ୍ୱେ ଦେବା ଉପଜୀକା ଆସିଞ୍ଜନ୍ନନ୍ୟଦକମ୍ ।

ତେନ ଦେବପ୍ରସୂତେନେଦଂ ଦୁଷୟତା ବିଷମ୍ ॥୨॥

ଅସୁରାଣାଂ ଦୁହିତାସି ସା ଦେବାନାମସି ସୁସା ।

ଦିବସ୍ପୃଥିବ୍ୟାଃ ସଂଭୂତା ସା ଚକର୍ଥାରସଂ ବିଷମ୍ ॥୩॥

=====

(୭|୧୦୧) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତିଃ (୧-୩)

=====

ଆ ବୃଷାୟସ୍ତ ଶ୍ପସିହି ବର୍ଧସ୍ତ ପ୍ରଥୟସ୍ତ ଚ ।

ୟଥାଙ୍ଗଂ ବର୍ଧତାଂ ଶେପସ୍ତେନ ଯୋଷିତମିଞ୍ଜହି ॥୧॥

ୟେନ କୃଷଂ ବାଜୟନ୍ତି ଯେନ ହିନ୍ଦୁକ୍ତ୍ୟାତୁରମ୍ ।

ତେନାସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ତେ ଧନୁରିବା ତାନୟା ପସଃ ॥୨॥

ଆହଂ ତନୋମି ତେ ପସୋ ଅଧି ଜ୍ୟାମିବ ଧନ୍ୱନି ।

କ୍ରମସ୍ପର୍ଶ ଇବ ରୋହିତମନବଗ୍ଲାୟତା ସଦା ॥୩॥

=====

(୭|୧୦୭) ଋଷିଃ - ଜମଦଗ୍ନି | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - ଅଶ୍ୱିନୌ (୧-୩)

=====

ୟଥାୟଂ ବାହୋ ଅଶ୍ୱିନା ସମୈତି ସଂ ଚ ବର୍ତ୍ତତେ ।
ଏବା ମାମଭି ତେ ମନଃ ସମୈତୁ ସଂ ଚ ବର୍ତ୍ତତାମ୍ ॥୧॥

ଆହଂ ଖିଦାମି ତେ ମନୋ ରାଜାଶ୍ଚ ପୃଷ୍ଠ୍ୟାମିବ ।
ରେଷ୍ମନ୍ତନ୍ନଂ ଯଥା ତୃଣଂ ମୟି ତେ ବେଷ୍ଟତାଂ ମନଃ ॥୨॥

ଆଞ୍ଜିନସ୍ୟ ମଦୁଘସ୍ୟ କୁଷ୍ଠସ୍ୟ ନଲଦସ୍ୟ ଚ ।
ତୁରୋ ଭଗସ୍ୟ ହସ୍ତାଭ୍ୟାମନୁରୋଧନମୁଦ୍-ଭରେ ॥୩॥

॥ ଇତି ଦଶମୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଅଥ ପଞ୍ଚଦଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

=====

(୭|୧୦୮) ଋଷିଃ - ଭଲ୍ଲୋଚନ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନି ବା (୧-୩)

=====

ସଂଦାନଂ ବୋ ବୃହସ୍ପତିଃ ସଂଦାନଂ ସବିତା କରତ୍ ।
ସଂଦାନଂ ମିତ୍ରୋ ଅୟମା ସଂଦାନଂ ଭଗୋ ଅଶ୍ୱିନା ॥୧॥

ସଂ ପରମାହୁସମବମାନଥୋ ସଂ ଦ୍ୟାମି ମଧ୍ୟମାନ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତାନ୍ପର୍ଯ୍ୟହାର୍ଦ୍ଦାମ୍ନା ତାନଗ୍ନେ ସଂ ଦ୍ୟା ତ୍ୱମ୍ ॥୨॥

ଅମୀ ଯେ ଯୁଧମାୟନ୍ତି କେତୁନ୍ କୃତ୍ୱାନୀକଶଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତାନ୍ପର୍ଯ୍ୟହାର୍ଦ୍ଦାମ୍ନା ତାନଗ୍ନେ ସଂ ଦ୍ୟା ତ୍ୱମ୍ ॥୩॥

=====

(୭|୧୦୪) ଋଷିଃ - ପ୍ରଶୋତନ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - ମନ୍ଦୋଦ୍ରା ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନି ବା (୧-୩)

=====

ଆଦାନେନ ସଂଦାନେନାମିତ୍ରାନା ଦ୍ୟାମସି ।
ଅପାନା ଯେ ଚୈଷାଂ ପ୍ରାଣା ଅସୁନାସୁହସମଚ୍ଛଦନ୍ ॥୧॥

ଇଦମାଦାନମକରଂ ତପସେନ୍ଦ୍ରେଣ ସଂଶିତମ୍ ।
ଅମିତ୍ରା ଯେତ୍ର ନଃ ସନ୍ତି ତାନଗ୍ନ ଆ ଦ୍ୟା ତୁମ୍ ॥୨॥

ଐନାନ୍ୟତାମିନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ସୋମୋ ରାଜା ତ ମେଦିନୌ ।
ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମରୁତ୍ୱାନାଦାନମମିତ୍ରେଭ୍ୟଃ କୃଣୋତୁ ନଃ ॥୩॥

=====

(୭|୧୦୫) ଋଷିଃ - ଉନ୍ନୋତନ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - କାସୀ (୧-୩)

=====

ୟଥା ମନୋ ମନସ୍ମେତୈଃ ପରାପତତ୍ୟାଶୁମତ୍ ।
ଏବା ତ୍ୱଂ କାସେ ପ୍ର ପତ ମନସୋଽନୁ ପ୍ରବାୟାମ୍ ॥୧॥

ୟଥା ବାଣଃ ସୁସଂଶିତଃ ପରାପତତ୍ୟାଶୁମତ୍ ।
ଏବା ତ୍ୱଂ କାସେ ପ୍ର ପତ ପୃଥିବ୍ୟା ଅନୁ ସଂବତମ୍ ॥୨॥

ୟଥା ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ରଶ୍ମୟଃ ପରାପତନ୍ତ୍ୟାଶୁମତ୍ ।
ଏବା ତ୍ୱଂ କାସେ ପ୍ର ପତ ସମୁଦ୍ରସ୍ୟାନୁ ବିକ୍ଷରମ୍ ॥୩॥

=====

(୬।୧୦୭) ଋଷିଃ - ପ୍ରମୋଚନ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - ଦୂର୍ବା ଶାଳା (୧-୩)

=====

ଆୟନେ ତେ ପରାୟଣେ ଦୂର୍ବା ରୋହନ୍ତ ପୁଷ୍ପିଣୀଃ |
ଉସ୍ତୋ ବା ତତ୍ର ଜାୟତାଂ ହ୍ରଦୋ ବା ପୁଷ୍ପରୀକବାନ୍ ||୧||

ଅପାମିଦଂ ନ୍ୟାୟନଂ ସମୁଦ୍ରସ୍ୟ ନିବେଶନମ୍ |
ମଧ୍ୟେ ହ୍ରଦସ୍ୟ ନୋ ଗୃହାଃ ପରାଚୀନା ମୁଖା କୃପି ||୨||

ହିମସ୍ୟ ତ୍ୱା ଜରାୟୁଶା ଶାଲେ ପରି ବ୍ୟୟାମସି |
ଶୀତହ୍ରଦା ହି ନୋ ଭୁବୋଽଗ୍ନିଷ୍ଟୁଶୋତୁ ଭେଷଜମ୍ ||୩||

=====

(୬।୧୦୭) ଋଷିଃ - ଶଂତାତି | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧-୪) | ଦେବତା - ବିଶ୍ୱଜିତ୍ (୧-୪)

=====

ବିଶ୍ୱଜିତ୍ରାୟମାଶାୟୈ ମା ପରି ଦେହି |
ତ୍ରାୟମାଣେ ଦ୍ୱିପାଳ ସର୍ବଂ ନୋ ରକ୍ଷ ଚତୁଷ୍ପାଦ୍ୟକ ନଃ ସ୍ୱମ୍ ||୧||

ତ୍ରାୟମାଣେ ବିଶ୍ୱଜିତେ ମା ପରି ଦେହି |
ବିଶ୍ୱଜିତ୍ ଦ୍ୱିପାଳ ସର୍ବଂ ନୋ ରକ୍ଷ ଚତୁଷ୍ପାଦ୍ୟକ ନଃ ସ୍ୱମ୍ ||୨||

ବିଶ୍ୱଜିହ୍ନଲ୍ୟାଣୈଃ ମା ପରି ଦେହି |
କଲ୍ୟାଣି ଦ୍ୱିପାଳ ସର୍ବଂ ନୋ ରକ୍ଷ ଚତୁଷ୍ପାଦ୍ୟକ ନଃ ସ୍ୱମ୍ ||୩||

କଲ୍ୟାଣି ସର୍ବବିଦେ ମା ପରି ଦେହି |
ସର୍ବବିଦ୍ ଦ୍ୱିପାଳ ସର୍ବଂ ନୋ ରକ୍ଷ ଚତୁଷ୍ପାଦ୍ୟକ ନଃ ସ୍ୱମ୍ ||୪||

(୭।୧୦୮) ଋଷିଃ - ଶୌନକ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୪-୫), ଭରୋବୃହତୀ (୨),
ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୩) । ଦେବତା - ମେଧା (୧-୩, ୫), ଅଗ୍ନିଃ (୪)

ତ୍ୱଂ ନୋ ମେଧେ ପ୍ରଥମା ଗୋଭିରଶ୍ୱେଭିରା ଗହି ।

ତ୍ୱଂ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ରଶ୍ମିଭିସ୍ତ୍ୱଂ ନୋ ଅସି ଯଜ୍ଞିୟା ॥୧॥

ମେଧାମହଂ ପ୍ରଥମାଂ ବ୍ରହ୍ମଶ୍ୱତୀଂ ବ୍ରହ୍ମଜୁତାମୃଷିଷ୍ଟୁତାମ୍ ।

ପ୍ରପୀତାଂ ବ୍ରହ୍ମଚାରିତ୍ରିର୍ଦେବାନାମବସେ ହୁବେ ॥୨॥

ୟାଂ ମେଧାମୃତବୋ ବିଦୁର୍ଯ୍ୟାଂ ମେଧାମସୁରା ବିଦୁଃ ।

ଋଷୟୋ ଭଦ୍ରାଂ ମେଧାଂ ଯାଂ ବିଦୁସ୍ତାଂ ମୟା ବେଶୟାମସି ॥୩॥

ୟାମୃଷୟୋ ଭୂତକୃତୋ ମେଧାଂ ମେଧାବିନୋ ବିଦୁଃ ।

ତୟା ମାମଦ୍ୟ ମେଧୟାଗ୍ନେ ମେଧାବିନଂ କୃଣୁ ॥୪॥

ମେଧାଂ ସାୟଂ ମେଧାଂ ପ୍ରାତର୍ମେଧାଂ ମଧ୍ୟାହ୍ନିନଂ ପରି ।

ମେଧାଂ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ରଶ୍ମିଭିର୍ବଚସା ବେଶୟାମହେ ॥୫॥

(୭।୧୦୯) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ପିତୃଲୀ ଭେଷଜଂ (୧-୩)

ପିତୃଲୀ କ୍ଷିପ୍ରଭେଷଜୁତାତିବିଜଭେଷଜୀ ।

ତାଂ ଦେବାଃ ସମକଲ୍ପୟନ୍ତିୟଂ ଜୀବିତବା ଅଲମ୍ ॥୧॥

ପିତୃଲ୍ୟଃ ସମବଦନ୍ତାୟତୀର୍ଜନନାଦପି ।

ୟଂ ଜୀବମଶ୍ନୁବାମହୈ ନ ସ ରିଷ୍ୟାତି ପୁରୁଷଃ ॥୨॥

ଅସୁରାସ୍ତ୍ରା ନ୍ୟାଶନନ୍ଦେବାସ୍ତ୍ରୋଦବପନ୍‌ପୁନଃ ।
ବାତୀକୃତସ୍ୟ ଭେଷଜୀମଥୋ ଶ୍ରିପ୍ରସ୍ୟ ଭେଷଜୀମ୍ ॥୩॥

=====

(୬।୧୧୦) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ପଞ୍ଜି (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୩)

=====

ପ୍ରତ୍ନୋ ହି କମୀତ୍ୟା ଅଧ୍ବରେଷୁ ସନାତ ହୋତା ନବ୍ୟଶ୍ଚ ସସ୍ତି ।
ସ୍ବାଂ ତାଗ୍ନେ ତନ୍ମଂ ପିପ୍ରାୟସ୍ବାସ୍ତ୍ରାଭ୍ୟାଂ ଚ ସୌଭଗମା ଯଜସ୍ବ ॥୧॥

ଜ୍ୟେଷ୍ଠଘ୍ନାଂ ଜାତୋ ବିଚୃତୋର୍ଯ୍ୟମସ୍ୟ ମୂଲବର୍ହଣାପୁରି ପାହ୍ୟେନମ୍ ।
ଅତ୍ୟେନଂ ନେଷଦୁରିତାନି ବିଶ୍ବା ଦୀର୍ଘାୟୁତ୍ବୀୟ ଶତଶାରଦାୟ ॥୨॥

ବ୍ୟାଘ୍ରେହ୍ନ୍ୟଜନିଷ୍ଠ ବୀରୋ ନକ୍ଷତ୍ରଜା ଜାୟମାନଃ ସୁବୀରଃ ।
ସ ମା ବଧୀପ୍ତିତରଂ ବର୍ଧମାନୋ ମା ମାତରଂ ପ୍ର ମିନୀଞ୍ଜନିତ୍ରୀମ୍ ॥୩॥

=====

(୬।୧୧୧) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ପରାନୁଷ୍ଟୁପ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୪) ।
ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୪)

=====

ଇମଂ ମେ ଅଗ୍ନେ ପୁରୁଷଂ ମୁମୁକ୍ଷ୍ୟାୟଂ ଯୋ ବଞ୍ଚଃ ସୁୟତୋ ଲାଲପୀତି ।
ଅତୋଽଧି ତେ କୃଣବଦ୍-ଭାଗଧେୟଂ ଯଦାନୁନ୍ନଦିତୋଽସତି ॥୧॥

ଅଗ୍ନିଷ୍ଠେ ନି ଶମୟତୁ ଯଦି ତେ ମନ ଉଦ୍ୟତମ୍ ।
କୃଣୋମି ବିଦ୍ବାନ୍-ଭେଷଜଂ ଯଥାନୁନ୍ନଦିତୋଽସସି ॥୨॥

ଦେବୈନସ୍ତାନୁନ୍ନଦିତମୁନ୍ନତଂ ରକ୍ଷସସ୍ବରି ।
କୃଣୋମି ବିଦ୍ବାନ୍-ଭେଷଜଂ ଯଦାନୁନ୍ନଦିତୋଽସତି ॥୩॥

ପୁନସ୍ତ୍ରା ଦୁରୟରସଃ ପୁନରିନ୍ଦ୍ରଃ ପୁନର୍ଭଗଃ ।
ପୁନସ୍ତ୍ରା ଦୁର୍ବିଶ୍ଵେ ଦେବା ଯଥାନ୍ନୁଦିତୋଽସସି ॥୪॥

(୬।୧୧୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୩)

ମା ଜ୍ୟେଷ୍ଠଂ ବଧୀଦୟମଗ୍ନ ଏଷାଂ ମୂଲବର୍ହଣାପୁରି ପାହ୍ୟେନମ୍ ।
ସ ଗ୍ରାହ୍ୟାଃ ପାଶାନ୍ନି ଚୃତ ପ୍ରଜାନନ୍ତୃତ୍ୟଂ ଦେବା ଅନୁ ଜାନନ୍ତୁ ବିଶ୍ଵେ ॥୧॥
ଉନ୍ନୁଞ୍ଚି ପାଶାଂସ୍ତମଗ୍ନ ଏଷାଂ ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଭିରୁସ୍ଥିତା ଯେଭିରାସନ୍ ।
ସ ଗ୍ରାହ୍ୟାଃ ପାଶାନ୍ନି ଚୃତ ପ୍ରଜାନନ୍ଦିତାପୁତ୍ରୌ ମାତରଂ ମୁଞ୍ଚି ସର୍ବାନ୍ ॥୨॥
ୟେଭିଃ ପାଶୈଃ ପରିବିତ୍ତୋ ବିବଜୋଽଙ୍ଗେଅଙ୍ଗ ଆର୍ପିତ ଉସ୍ଥିତଶ୍ଚ ।
ବି ତେ ମୁତ୍ୟନ୍ତ୍ରାଂ ବିମୁତୋ ହି ସନ୍ତି ଭୂଶୟ୍ମି ପୁଷୟ୍ମୁରିତାନି ମୃଷ୍ଣୁ ॥୩॥

(୬।୧୧୮) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୨), ପଞ୍ଜି (୩) । ଦେବତା - ପୂଷା (୧-୩)

ତ୍ରିତେ ଦେବା ଅମୃଜତୈତଦେନସ୍ତ୍ରୁତ ଏନନ୍ନୁନୁଷ୍ୟେଷୁ ମମୃଜେ ।
ତତୋ ଯଦି ତ୍ୱା ଗ୍ରାହିରାନଶେ ତାଂ ତେ ଦେବା ବ୍ରହ୍ମଣା ନାଶୟନ୍ତୁ ॥୧॥
ମରୀଚୀର୍ଧ୍ମାନପ୍ତ ବିଶାନୁ ପାପୁନୁଦାରାନ୍-ଗଚ୍ଛୋତ ବା ନୀହାରାନ୍ ।
ନଦୀନଂ ଫେନାଂ ଅନୁ ତାନ୍ନି ନଶ୍ୟ ଭୂଶୟ୍ମି ପୁଷୟ୍ମୁରିତାନି ମୃଷ୍ଣୁ ॥୨॥
ଦ୍ୱାଦଶଧା ନିହିତଂ ତ୍ରିତସ୍ୟାପମୃଷ୍ଣୁଂ ମନୁଷ୍ୟେନସାନି ।
ତତୋ ଯଦି ତ୍ୱା ଗ୍ରାହିରାନଶେ ତାଂ ତେ ଦେବା ବ୍ରହ୍ମଣା ନାଶୟନ୍ତୁ ॥୩॥

॥ ଇତି ଏକାଦଶୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୭|୧୧୪) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ବିଶ୍ଵେଦେବାଃ (୧-୩)

=====

ୟଦେବା ଦେବହେତନଂ ଦେବାସଞ୍ଜକୃମ ବୟମ୍ ।
ଆଦିତ୍ୟାସ୍ତସ୍ମାନ୍ନୋ ଯୁୟମୃତସ୍ୟର୍ତ୍ତେନ ମୁଞ୍ଚିତ ॥୧॥

ଋତସ୍ୟର୍ତ୍ତେନାଦିତ୍ୟା ଯଜତ୍ରା ମୁଞ୍ଚିତେହ ନଃ ।
ୟଞ୍ଜଂ ଯଦ୍ୟଞ୍ଜବାହସଃ ଶିକ୍ଷନ୍ତୋ ନୋପଶେକିମ ॥୨॥

ମେଦସ୍ମତା ଯଜମାନାଃ ସୁରାଜ୍ୟାନି ଭୁହୁତଃ ।
ଅକାମା ବିଶ୍ଵେ ବୋ ଦେବାଃ ଶିକ୍ଷନ୍ତୋ ନୋପ ଶେକିମ ॥୩॥

=====

(୭|୧୧୫) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ବିଶ୍ଵେଦେବାଃ (୧-୩)

=====

ୟଦ୍ଭିଦ୍ଭାଂସୋ ଯଦବିଦ୍ଭାଂସ ଏନାଂସି ଚକୃମା ବୟମ୍ ।
ୟଂ ନସ୍ତସ୍ମାନ୍ମୁଞ୍ଚିତ ବିଶ୍ଵେ ଦେବାଃ ସଜୋଷସଃ ॥୧॥

ୟଦି ଜାଗ୍ରଦ୍ୟଦି ସ୍ଵପନେନ ଏନସ୍ୟୋଽକରମ୍ ।
ଭୂତଂ ମା ତସ୍ମାଦ୍-ଭବ୍ୟଂ ଚ ଦ୍ରୁପଦାଦିବ ମୁଞ୍ଚିତାମ୍ ॥୨॥

ଦ୍ରୁପଦାଦିବ ମୁମୁରାନଃ ସ୍ଵିନ୍ନଃ ସ୍ମାଦ୍ଵା ମଲାଦିବ ।
ପୂତଂ ପବିତ୍ରେଶେବାଜ୍ୟଂ ବିଶ୍ଵେ ଶୁମନ୍ତୁ ମୈନସଃ ॥୩॥

=====

(୭।୧୧୭) ଋଷିଃ - ଜାତିକାୟନ | ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧, ୩), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨) | ଦେବତା - ବିବସ୍ବାନ୍ (୧-୩)

=====

ଯଦ୍ୟାମଂ ଚକ୍ରୁର୍ନିଶନନ୍ତୋ ଅଗ୍ରେ କାର୍ଷୀବଣା ଅନୁବିଦୋ ନ ବିଦ୍ୟୟା ।

ବୈବସ୍ବାତେ ରାଜନି ତତ୍ତୁହୋମ୍ୟଥ ଯୁକ୍ତିୟଂ ମଧୁମଦସ୍ତୁ ନୋଽନୁମ୍ ॥୧॥

ବୈବସ୍ବାତଃ କୃଣବଦ୍-ଭାଗଧେୟଂ ମଧୁଭାଗୋ ମଧୁନା ସଂ ସୃଜାତି ।

ମାତୁର୍ଯ୍ୟଦେନ ଇଷିତଂ ନ ଆଗନ୍ୟଦ୍ୱା ପିତାଽପରାଜ୍ଞୋ ଜିହ୍ୱାଦେ ॥୨॥

ଯଦୀଦଂ ମାତୁର୍ଯ୍ୟଦି ପିତୁର୍ନଃ ପରି ଭ୍ରାତୁଃ ପୁତ୍ରାଜେତସ୍ୟ ଏନ ଆଗନ୍ ।

ୟାବନ୍ତୋ ଅସ୍ମାନ୍-ପିତରଃ ସଚନ୍ତେ ତେଷାଂ ସର୍ବେଷାଂ ଶିବୋ ଅସ୍ତୁ ମନ୍ୱୟଃ ॥୩॥

=====

(୭।୧୧୭) ଋଷିଃ - କୌଶିକ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୩)

=====

ଅପମିତ୍ୟମପ୍ରତୀତ୍ୱଂ ଯଦସ୍ମି ଯମସ୍ୟ ଯେନ ବଲିନା ଚରାମି ।

ଇଦଂ ତଦଗ୍ନେ ଅନୃଣୋ ଭବାମି ତ୍ୱଂ ପାଶାନ୍ନିଚୃତଂ ବେଢ଼୍ୟ ସର୍ବାନ୍ ॥୧॥

ଇହୈବ ସନ୍ତଃ ପ୍ରତି ଦଦ୍ଧୁ ଏନଞ୍ଜୀବା ଜୀବେଭ୍ୟା ନି ହରାମ ଏନତ୍ ।

ଅପମିତ୍ୟ ଧାନ୍ୟଂ ଯୁଜ୍ଞସ୍ତସ୍ତାହମିଦଂ ତଦଗ୍ନେ ଅନୃଣୋ ଭବାମି ॥୨॥

ଅନୃଣା ଅସ୍ମିନ୍ନନୃଣାଃ ପରସ୍ମିନ୍ନୃତୀୟେ ଲୋକେ ଅନୃଣାଃ ସ୍ୟାମ ।

ୟେ ଦେବୟାନାଃ ପିତୃୟାଶାଶ୍ଚ ଲୋକାଃ ସର୍ବାନ୍-ପଥୋ ଅନୃଣା ଆ କ୍ଷିୟେମ ॥୩॥

=====

(୬।୧୧୮) ଋଷିଃ - କୌଶିକ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୩)

=====

ଯଜ୍ଞସ୍ତ୍ରାଭ୍ୟାଂ ଚକ୍ରମ କିଲ୍-ବିଷାଣ୍ୟକ୍ଷାଣାଂ ଗତୁମୁପଲିପ୍ତମାନାଃ |
ଉଗ୍ରଂପଶ୍ୟେ ଉଗ୍ରଜିତୌ ତଦଦ୍ୟାପ୍ତରସାବନ୍ନ ଦତ୍ତାମୃଟଂ ନଃ ||୧||

ଉଗ୍ରଂପଶ୍ୟେ ରାଷ୍ଟ୍ରଭୃକ୍ତିଲ୍-ବିଷାଣି ଯଦକ୍ଷବୃତ୍ତମନ୍ନ ଦତ୍ତଂ ନ ଏତତ୍ |
ଋଣାନ୍ନୋ ନର୍ଣ୍ଣମେର୍ହମାନୋ ଯମସ୍ୟ ଲୋକେ ଅଧିରଦ୍ଭୁରାୟତ୍ ||୨||

ୟସ୍ମା ଋଣଂ ଯସ୍ୟ ଜାୟାମୁପୈମି ଯଂ ଯାତମାନୋ ଅଭୈମି ଦେବାଃ |
ତେ ବାଚଂ ବାଦିଷ୍ଠମୌଋରାଂ ମଦେବପତ୍ନୀ ଅପ୍ତରସାବଧୀତମ୍ ||୩||

=====

(୬।୧୧୯) ଋଷିଃ - କୌଶିକ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୩)

=====

ୟଦଦୀବ୍ୟନୃଣମହଂ କୃଣୋମ୍ୟଦାସ୍ୟନ୍ନଗ୍ନେ ଉତ ସଂଗୃଣାମି |
ବୈଶ୍ଵାନରୋ ନୋ ଅଧିପା ବସିଷ୍ଠ ଉଦିନ୍ନୟାତି ସୁକୃତସ୍ୟ ଲୋକମ୍ ||୧||

ବୈଶ୍ଵାନରାୟ ପ୍ରତି ବେଦୟାମି ଯଦ୍ୟୁଶଂ ସଂଗରୋ ଦେବତାସୁ |
ସ ଏତାନ୍ଦ୍ୟାଶାନ୍ନିଚୃତଂ ବେଦ ସର୍ବାନଥ ପକ୍ଳେନ ସହ ସଂ ଭବେମ୍ ||୨||

ବୈଶ୍ଵାନରଃ ପବିତା ମା ପୁନାତୁ ଯସ୍ମଂଗରମଭିଧାବାମ୍ୟାଶାମ୍ |
ଅନାଜାନନ୍ନନସା ଯାତମାନୋ ଯତ୍ନତ୍ରେନୋ ଅପ ତସୁବାମି ||୩||

(୭।୧୨୦) ଋଷିଃ - କୌଶିକ । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧), ପଞ୍ଜି (୨) ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩) ।

ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେନ୍ଦ୍ରା (୧-୩)

ୟଦନ୍ତରିକ୍ଷଂ ପୃଥିବୀମୁତ ଦ୍ୟାଂ ଯନ୍ନାତରଂ ପିତରଂ ବା ଜିହିଂସିମ ।

ଅୟଂ ତସ୍ମାଦ୍-ଗାର୍ହପତ୍ୟୋ ନୋ ଅଗ୍ନିରୁଦିନ୍ନୟାତି ସୁକୃତସ୍ୟ ଲୋକମ୍ ॥୧॥

ଭୂମିର୍ମାତାଦିତିର୍ନୋ ଜନିତ୍ରଂ ଭ୍ରାତାନ୍ତରିକ୍ଷମଭିଶସ୍ତ୍ୟା ନଃ ।

ଦ୍ୟୌର୍ନଃ ପିତା ପିତ୍ର୍ୟାଞ୍ଚଂ ଭବାତି ଜାମିମୃତ୍ୱା ମାବ ପତ୍ନି ଲୋକାତ୍ ॥୨॥

ୟତ୍ରା ସୁହାର୍ଦ୍ଦଃ ସୁକୃତୋ ମଦନ୍ତି ବିହାୟ ରୋଗଂ ତନ୍ମଃ ସ୍ୱାୟାଃ ।

ଅଶ୍ଳୋଶା ଅଞ୍ଜୈରହୁତାଃ ସ୍ୱର୍ଗେ ତତ୍ର ପଶ୍ୟମ ପିତରୌ ଚ ପୁତ୍ରାନ୍ ॥୩॥

(୭।୧୨୧) ଋଷିଃ - କୌଶିକ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩-୪) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେନ୍ଦ୍ରା (୧-୪)

ବିଷାଶା ପାଶାନ୍ତୁ ଷ୍ୟାଧ୍ୟସ୍ତଦ୍ୟ ଉତ୍ତମା ଅଧମା ବାରୁଣା ଯେ ।

ଦୁଷ୍ପୃୟଂ ଦୁରିତଂ ନି ଷ୍ଟାସ୍ତଦଧ ଗଞ୍ଜେମ ସୁକୃତସ୍ୟ ଲୋକମ୍ ॥୧॥

ୟଦାରୁଣି ବଧ୍ୟସ୍ତେ ଯଜ ରତ୍ନାଂ ଯଦ୍-ଭୂମ୍ୟାଂ ବଧ୍ୟସ୍ତେ ଯଜ ବାତା ।

ଅୟଂ ତସ୍ମାଦ୍-ଗାର୍ହପତ୍ୟୋ ନୋ ଅଗ୍ନିରୁଦିନ୍ନୟାତି ସୁକୃତସ୍ୟ ଲୋକମ୍ ॥୨॥

ଉଦଗାତାଂ ଭଗବତୀ ବିତୃତୌ ନାମ ତାରକେ ।

ପ୍ରେହାମୃତସ୍ୟ ଯଜ୍ଞତାଂ ପ୍ରେତୁ ବଞ୍ଚକମୋଚନମ୍ ॥୩॥

ବି ଜିହ୍ୱୀଷ୍ଠ ଲୋକଂ କୃଣୁ ବନ୍ଧାନ୍-ମୁଞ୍ଚାସି ବଞ୍ଚକମ୍ ।

ୟୋନ୍ୟା ଇବ ପ୍ରତ୍ୟୁତୋ ଗର୍ଭଃ ପଥଃ ସର୍ବା ଅନୁ କ୍ଷିୟ ॥୪॥

(୬।୧୨୨) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୩), ଜଗତୀ (୪-୫) । ଦେବତା - ବିଶ୍ଵକର୍ମା (୧-୫)

ଏତଂ ଭାଗଂ ପରି ଦଦାମି ବିଦ୍ଵାନ୍-ବିଶ୍ଵକର୍ମନ୍-ପ୍ରଥମଜା ରତସ୍ୟ ।
ଅସ୍ତ୍ରାଭିର୍ଦତ୍ତଂ ଜରସଃ ପରସ୍ତ୍ରାଦଚ୍ଛିନ୍ନଂ ତନ୍ତୁମନ୍ତୁ ସଂ ତରେମ ॥୧॥

ତତଂ ତନ୍ତୁମନ୍ତେକେ ତରନ୍ତି ଯେଷାଂ ଦତ୍ତଂ ପିତ୍ର୍ୟମାୟନେନ ।
ଅବନ୍ତେକେ ଦଦତଃ ପ୍ରୟଚ୍ଛନ୍ତୋ ଦାତୁଂ ଚେଚ୍ଛିଷାନ୍ତସ୍ତ ସ୍ଵର୍ଗ ଏବ ॥୨॥

ଅନ୍ଧାରଭେଥାମନ୍ତୁସଂରଭେଥାମେତଂ ଲୋକଂ ଶ୍ରଦଧାନାଃ ସଚନ୍ତେ ।
ୟଦ୍ଵାଂ ପକ୍ଵଂ ପରିବିଷ୍ଠମଗ୍ନୌ ତସ୍ୟ ଗୁପ୍ତୟେ ଦମ୍ପତୀ ସଂ ଶ୍ରୟେଥାମ୍ ॥୩॥

ୟଜ୍ଞଂ ଯନ୍ତ୍ରଂ ମନସା ବୃହନ୍ତମନ୍ଦାରୋହାମି ତପସା ସୟୋନିଃ ।
ଉପହୃତା ଅଗ୍ନେ ଜରସଃ ପରସ୍ତ୍ରାତ୍ଵତୀୟେ ନାକେ ସଧମାଦଂ ମଦେମ ॥୪॥

ଶୁଦ୍ଧାଃ ପୂତା ଯୋଷିତୋ ଯଜ୍ଞିୟା ଇମା ବ୍ରହ୍ମଣାଂ ହସ୍ତେଷୁ ପ୍ରପୃଥକ୍ଵାଦୟାମି ।
ୟଜ୍ଞାମ ଇଦମଭିଷିଞ୍ଚାମି ବୋଃହମିନ୍ଦ୍ରୋ ମରୁତ୍ଵାନ୍ତସ୍ତ ଦଦାତୁ ତନ୍ତେ ॥୫॥

(୬।୧୨୩) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୨, ୫), ଦ୍ଵିପଦା ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩),
ଏକାବସାନା ଦ୍ଵିପଦା ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଭୃଗିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪) । ଦେବତା - ବିଶ୍ଵେଦେବାଃ (୧-୫)

ଏତଂ ସଧସ୍ତାଃ ପରି ବୋ ଦଦାମି ଯଂ ଶେବଧିମାବହାଞ୍ଜାତବେଦଃ ।
ଅନ୍ଧାଗନ୍ତା ଯଜମାନଃ ସ୍ଵସ୍ତି ତଂ ସ୍ଥ ଜାନୀତ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୧॥

ଜାନୀତ ସ୍ତୈନଂ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ଦେବାଃ ସଧସ୍ତା ବିଦ ଲୋକମତ୍ର ।
ଅନ୍ଧାଗନ୍ତା ଯଜମାନଃ ସ୍ଵସ୍ତୀଷ୍ଟାପୂର୍ତ୍ତଂ ସ୍ଥ କୃଶୁତାବିରସ୍ତୈ ॥୨॥

ଦେବାଃ ପିତରଃ ପିତରୋ ଦେବାଃ ।

ଘ୍ନୋ ଅସ୍ମି ସୋ ଅସ୍ମି ॥୩॥

ସ ପଚାମି ସ ଦଦାମି ସ ଯଜେ ସ ଦତ୍ତାନ୍ନା ଯୂଷମ୍ ॥୪॥

ନାକେ ରାଜନ୍ ପ୍ରତି ତିଷ୍ଠ ତତ୍ତୈତତ୍-ପ୍ରତି ତିଷ୍ଠତୁ ।

ବିଜି ପୂର୍ତ୍ତସ୍ୟ ନୋ ରାଜତ୍ତ୍ୱସ୍ୟ ଦେବ ସୁମନା ଭବ ॥୫॥

=====

(୬।୧୨୪) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ଦିବ୍ୟା ଆପଃ ବା (୧-୩)

=====

ଦିବୋ ନୁ ମାଂ ବୃହତୋ ଅନ୍ତରିକ୍ଷାଦପାଂ ସ୍ତ୍ରୋକୋ ଅଭ୍ୟପପ୍ତଦ୍ରସେନ ।

ସମିନ୍ଦ୍ରିୟେଣ ପୟସାହମଗ୍ନେ ଛନ୍ଦୋଭିର୍ଯଜ୍ଞେଃ ସୁକୃତାଂ କୃତେନ ॥୧॥

ୟଦି ବୃକ୍ଷାଦଭ୍ୟପପ୍ତତ୍-ଫଲଂ ତଦ୍ୟଦ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷାସ୍ତ ଉ ବାୟୁରେବ ।

ୟତ୍ରାୟୁକ୍ଷୟନ୍ନୋ ଯଜ ବାସସ ଆପୋ ନୁଦନ୍ତୁ ନିରୂତିଂ ପରାଚୈଃ ॥୨॥

ଅଭ୍ୟଞ୍ଜନଂ ସୁରଭି ସା ସମୃଦ୍ଧିର୍ହିରଣ୍ୟଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତଦୁ ପୂତ୍ରିମମେବ ।

ସର୍ବା ପବିତ୍ରା ବିତତାଧ୍ୟସ୍ନତ୍ତା ତାରୀନ୍ନିରୂତିର୍ମୋ ଅରାତିଃ ॥୩॥

॥ ଇତି ଦ୍ୱାଦଶୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୬।୧୨୫) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩), ଜଗତୀ (୨) । ଦେବତା - ବନସ୍ପତିଃ (୧-୩)

=====

ବନସ୍ପତେ ବୀଡ଼-ବଜ୍ଞୋ ହି ଭୂୟା ଅସ୍ତ୍ରସ୍ତଶା ପ୍ରତରଣଃ ସୁବୀରଃ ।

ଗୋଭିଃ ସଂନଜ୍ଞୋ ଅସି ବୀଡ଼ୟସ୍ତାସ୍ତାତା ତେ ଜୟତୁ ଜେତ୍ୱାନି ॥୧॥

ଦିବସ୍ତୃଧିବ୍ୟାଃ ପର୍ଯ୍ୟୋଜ ଉଦ୍-ଭୃତଂ ବନସ୍ପତିଭ୍ୟଃ ପର୍ଯ୍ୟାଭୃତଂ ସହଃ ।

ଅପାମୋଜ୍ଞାନଂ ପରି ଗୋଭିରାବୃତମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରଂ ହବିଷା ରଥଂ ଯଜ ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ରସୌଜୋ ମରୁତାମନୀକଂ ମିତ୍ରସ୍ୟ ଗର୍ଭୋ ବରୁଣସ୍ୟ ନାଭିଃ ।
ସ ଇମାଂ ନୋ ହବ୍ୟଦାତିଂ ଜୁଷାଣୋ ଦେବ ରଥ ପ୍ରତି ହବ୍ୟା ଗୃଭାୟ ॥୩॥

(୬।୧୨୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨),
ପୁର ବୃହତୀ ବିରାଟ୍ ଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩) । ଦେବତା - ବନସ୍ପତ୍ୟ ଦୁମୁଭି (୧-୩)

ଉପ ଶ୍ଵାସୟ ପୃଥିବୀମୁତ ଦ୍ୟାଂ ପୁରୁତ୍ରା ତେ ବନ୍ଧୁତାଂ ବିଷ୍ଣିତଂ ଜଗତ୍ ।
ସ ଦୁମୁଭେ ସଜୁରିନ୍ଦ୍ରେଣ ଦେବୈର୍ଦୁରାଘବୀୟୋ ଅପ ସେଧ ଶତ୍ରୁନ୍ ॥୧॥

ଆ କ୍ରନ୍ୟ ବଲମୋଜୋ ନ ଆ ଧା ଅଭି ଷ୍ଟନ ଦୁରିତା ବାଧମାନଃ ।
ଅପ ସେଧ ଦୁମୁଭେ ଦୁଚ୍ଛନାମିତ ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ମୁଷ୍ଟିରସି ବୀତୟସ୍ ॥୨॥

ପ୍ରାମ୍ନଂ ଜୟାଭୀମେ ଜୟନ୍ତ କେତୁମଦୁମୁଭିର୍ବାବଦୀତୁ ।
ସମଶ୍ଵପର୍ଣ୍ଣାଃ ପତନ୍ତ ନୋ ନରୋଽସ୍ତ୍ରାକମିନ୍ଦ୍ର ରଥିନୋ ଜୟନ୍ତ ॥୩॥

(୬।୧୨୭) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୩) ।
ଦେବତା - ବନସ୍ପତିଃ, ଯଜ୍ଞନାଶନଂ ବା (୧-୩)

ବିଦ୍ରୁଧସ୍ୟ ବଲାସସ୍ୟ ଲୋହିତସ୍ୟ ବନସ୍ପତେ ।
ବିସଲ୍ଲକସୌଷଧେ ମୋଚ୍ଛିଷଃ ପିଶିତଂ ଚନ ॥୧॥
ୟୌ ତେ ବଲାସ ତିଷ୍ଠତଃ କକ୍ଷେ ମୁଷ୍ଟାବପଶ୍ଚିତୌ ।
ବେଦାହଂ ତସ୍ୟ ଭେଷଜଂ ଚୀପୁଦୁରଭିଚକ୍ଷଣମ୍ ॥୨॥

ଯୋ ଅଙ୍ଗୋଂ ଯଃ କର୍ଣ୍ଣୋଂ ଯୋ ଅକ୍ଷୋଂବିସ୍ମଳକଃ ।
ବି ବୃହାମୋ ବିସ୍ମଳକଂ ବିଦ୍ରୁଧଂ ହୃଦୟାମୟମ୍ ।
ପରା ତମଜ୍ଜାତଂ ଯୁଷ୍ମନ୍ଧରାଞ୍ଜଂ ସୁବାମସି ॥୩॥

=====

(୭।୧୨୮) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୪) । ଦେବତା - ସୋମଃ ଶକଧୂମଃ ଚ (୧-୪)

=====

ଶକଧୂମଂ ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ଯଦ୍ରାଜାନମକୁର୍ବତ ।
ଭଦ୍ରାହମସ୍ତୈ ପ୍ରାୟଜ୍ଞନ୍ନିଦଂ ରାଷ୍ଟ୍ରମସାଦିତି ॥୧॥

ଭଦ୍ରାହଂ ନୋ ମଧ୍ୟାନ୍ନିନେ ଭଦ୍ରାହଂ ସାୟମସ୍ତୁ ନଃ ।
ଭଦ୍ରାହଂ ନୋ ଅହ୍ନଂ ପ୍ରାତା ରାତ୍ରୀ ଭଦ୍ରାହମସ୍ତୁ ନଃ ॥୨॥

ଅହୋରାତ୍ରାଭ୍ୟାଂ ନକ୍ଷତ୍ରେଭ୍ୟଃ ସୁର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସାଭ୍ୟାମ୍ ।
ଭଦ୍ରାହମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ରାଜନ୍-ଛକଧୂମ ଦ୍ଵଂ କୃଧି ॥୩॥

ଯୋ ନୋ ଭଦ୍ରାହମକରଃ ସାୟଂ ନକ୍ତମଥୋ ଦିବା ।
ତସ୍ତୈ ତେ ନକ୍ଷତ୍ରରାଜ ଶକଧୂମ ସଦା ନମଃ ॥୪॥

=====

(୭।୧୨୯) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ଭଗଃ (୧-୩)

=====

ଭଗେନ ମା ଶାଂଶପେନ ସାକମିନ୍ଦ୍ରେଣ ମେଦିନା ।
କୃଣୋମି ଭଗିନଂ ମାପ ଦ୍ରାଢ୍ଵରାତୟଃ ॥୧॥

ୟେନ ବୃକ୍ଷା ଅଭ୍ୟଭବୋ ଭଗେନ ବର୍ଚ୍ଚସା ସହ ।
ତେନ ମା ଭଗିନଂ କୃଣ୍ଵାପ ଦ୍ରାଢ୍ଵରାତୟଃ ॥୨॥

ଯୋ ଅନ୍ଧୋ ଯୁଃ ପୁନଃସରୋ ଭଗୋ ବୃକ୍ଷେଷ୍ଠାହିତଃ ।
ତେନ ମା ଭଗିନଂ କୃଣ୍ଢପ ଦ୍ରାଢ୍ଵରାତୟଃ ॥୩॥

=====

(୬।୧୩୦) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୧), ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୨-୪) ।
ଦେବତା - ସ୍ଥରଃ (୧-୪)

=====

ରଥଜିତାଂ ରାଥଜିତେୟାନାମପୁରସାମୟଂ ସ୍ଥରଃ ।
ଦେବାଃ ପ୍ର ହିଶୁତ ସ୍ଥରମସୌ ମାମନୁ ଶୋଚତୁ ॥୧॥

ଅସୌ ମେ ସ୍ଥରତାଦିତି ପ୍ରିୟୋ ମେ ସ୍ଥରତାଦିତି ।
ଦେବାଃ ପ୍ର ହିଶୁତ ସ୍ଥରମସୌ ମାମନୁ ଶୋଚତୁ ॥୨॥

ୟଥା ମମ ସ୍ଥରାଦସୌ ନାମୁଷ୍ୟାହଂ କଦା ଚନ ।
ଦେବାଃ ପ୍ର ହିଶୁତ ସ୍ଥରମସୌ ମାମନୁ ଶୋଚତୁ ॥୩॥

ଉନ୍ନାଦୟତ ମରୁତ ଉଦନ୍ତରିକ୍ଷ ମାଦୟ ।
ଅଗ୍ନ ଉନ୍ନାଦୟା ତ୍ବମସୌ ମାମନୁ ଶୋଚତୁ ॥୪॥

=====

(୬।୧୩୧) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ସ୍ଥରଃ (୧-୩)

=====

ନି ଶୀର୍ଷତୋ ନି ପଞ୍ଚତ ଆଧ୍ୟୋ ନି ତିରାମି ତେ ।
ଦେବାଃ ପ୍ର ହିଶୁତ ସ୍ଥରମସୌ ମାମନୁ ଶୋଚତୁ ॥୧॥

ଅନୁମତେନ୍ଦ୍ରିଦଂ ମନ୍ୟସ୍ତାକୁତେ ସମିଦଂ ନମଃ ।
ଦେବାଃ ପ୍ର ହିଶୁତ ସ୍ଥରମସୌ ମାମନୁ ଶୋଚତୁ ॥୨॥

ଯଜ୍ଞାବସି ତ୍ରିୟୋଜନଂ ପଞ୍ଚୟୋଜନମାଶ୍ୱିନମ୍ ।
ତତସ୍ତଂ ପୁନରାୟସି ପୁତ୍ରାଣାଂ ନୋ ଅସଃ ପିତା ॥୩॥

(୬।୧୩୨) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ତ୍ରିପଦା ବିରାଟ୍ ମହାବୃହତୀ (୨, ୪),
ଭୃଗିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩), ତ୍ରିପଦା ମହାବୃହତୀ (୫) । ଦେବତା - ସ୍ୱରଃ (୧-୫)

ୟଂ ଦେବାଃ ସ୍ୱରମସିଞ୍ଚନ୍ତୁଃ ଶୋଶୁତାନଂ ସହାଧ୍ୟା ।
ତଂ ତେ ତପାମି ବରୁଣସ୍ୟ ଧର୍ମଣା ॥୧॥

ୟଂ ବିଶ୍ୱେ ଦେବାଃ ସ୍ୱରମସିଞ୍ଚନ୍ତୁଃ ଶୋଶୁତାନଂ ସହାଧ୍ୟା ।
ତଂ ତେ ତପାମି ବରୁଣସ୍ୟ ଧର୍ମଣା ॥୨॥

ୟମିନ୍ଦ୍ରାଣୀ ସ୍ୱରମସିଞ୍ଚନ୍ତୁଃ ଶୋଶୁତାନଂ ସହାଧ୍ୟା ।
ତଂ ତେ ତପାମି ବରୁଣସ୍ୟ ଧର୍ମଣା ॥୩॥

ୟମିନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ସ୍ୱରମସିଞ୍ଚନ୍ତାମନ୍ତୁଃ ଶୋଶୁତାନଂ ସହାଧ୍ୟା ।
ତଂ ତେ ତପାମି ବରୁଣସ୍ୟ ଧର୍ମଣା ॥୪॥

ୟଂ ମିତ୍ରାବରୁଣୌ ସ୍ୱରମସିଞ୍ଚନ୍ତାମନ୍ତୁଃ ଶୋଶୁତାନଂ ସହାଧ୍ୟା ।
ତଂ ତେ ତପାମି ବରୁଣସ୍ୟ ଧର୍ମଣା ॥୫॥

(୬।୧୩୩) ଋଷିଃ - ଅଗସ୍ତ୍ୟ । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୫), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩),
ଜଗତୀ (୪) । ଦେବତା - ମେଖିଲା (୧-୫)

ୟଂ ଇମାଂ ଦେବୋ ମେଖିଲାମାବବନ୍ଧ ଯଃ ସଂନନାହ ଯଃ ଉ ନୋ ଯୁୟୋଜ ।
ୟସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ ପ୍ରଶିଷା ତରାମଃ ସ ପାରମିଚ୍ଛାସ୍ତ ଉ ନୋ ବି ମୁଞ୍ଚାତ୍ ॥୧॥

ଆହୁତାସ୍ୟଭିହୁତ ରକ୍ଷାଶାମସ୍ୟାୟୁଧମ୍ ।
ପୂର୍ବା ବ୍ରତସ୍ୟ ପ୍ରାଶ୍ନତୀ ବୀରଘ୍ନୀ ଭବ ମେଖଲେ ॥୨॥

ମୃତ୍ୟୋରହଂ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଯଦସ୍ମି ନିର୍ଯ୍ୟାତନ୍ଭୂତାତ୍-ପୁରୁଷଂ ଯମାୟ ।
ତମହଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ତପସା ଶ୍ରମେଣାନୟେନଂ ମେଖଲୟା ସିନାମି ॥୩॥

ଶ୍ରଦ୍ଧାୟା ଦୁହିତା ତପସୋଽଧି ଜାତା ସୁସା ରକ୍ଷାଶାଂ ଭୂତକୃତାଂ ବଭୂବ ।
ସା ନୋ ମେଖଲେ ମତିମା ଧେହି ମେଧାମଥୋ ନୋ ଧେହି ତପ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଂ ଚ ॥୪॥

ୟଂ ତ୍ବା ପୂର୍ବେ ଭୂତକୃତ ରକ୍ଷୟଃ ପରିବେଧିରେ ।
ସା ତ୍ବଂ ପରି ଷ୍ଟଜସ୍ବ ମାଂ ଦୀର୍ଘାୟୁତ୍ବାୟ ମେଖଲେ ॥୫॥

=====

(୬।୧୩୪) ରକ୍ଷିଃ - ଶୁକ୍ର । ଛନ୍ଦ - ପରାନୁଷ୍ଟୁପ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଭୁରିକ୍ ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୨),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩) । ଦେବତା - ବଜ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ଅୟଂ ବଜ୍ରସ୍ତର୍ପୟତାମୃତସ୍ୟାବାସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରମପ ହନ୍ତୁ ଜୀବିତମ୍ ।
ଶୃଣାତୁ ଗ୍ରୀବାଃ ପ୍ର ଶୃଣାତୁଷ୍ଠିହା ବୃତ୍ରସ୍ୟେବ ଶତୀପତିଃ ॥୧॥

ଅଧରୋଽଧର ଉତ୍ତରେଭ୍ୟୋ ଗୁହଃ ପୃଥିବ୍ୟା ମୋହୁପତ୍ ।
ବଜ୍ରେଣାବହତଃ ଶୟାମ୍ ॥୨॥

ୟୋ ଜିନାତି ତମନ୍ନିଚ୍ଛ ଯୋ ଜିନାତି ତମିଚ୍ଛହି ।
ଜିନତୋ ବଜ୍ର ତ୍ବଂ ସୀମନ୍ତମନ୍ତୁଞ୍ଜମନ୍ତୁ ପାତୟ ॥୩॥

(୭।୧୩୫) ଋଷିଃ - ଶୁକ୍ର | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - ବଜ୍ରଃ (୧-୩)

ଯଦଶ୍ମାମି ବଲଂ କୁର୍ବ ଇତ୍ସଂ ବଜ୍ରମା ଦଦେ |
 ସ୍ନାହାନମୁଷ୍ୟ ଶାତୟନ୍-ବୃତ୍ରସ୍ୟେବ ଶତୀପତିଃ ||୧||

ୟସ୍ମିବାମି ସଂ ପିବାମି ସମୁଦ୍ର ଇବ ସଂପିବଃ |
 ପ୍ରାଶାନମୁଷ୍ୟ ସଂପାୟ ସଂ ପିବାମୋ ଅମ୍ନଂ ବୟମ୍ ||୨||

ୟସ୍ମିରାମି ସଂ ଗିରାମି ସମୁଦ୍ର ଇବ ସଂଗିରଃ |
 ପ୍ରାଶାନମୁଷ୍ୟ ସଂଗୀର୍ୟ ସଂ ଗିରାମୋ ଅମ୍ନଂ ବୟମ୍ ||୩||

(୭।୧୩୬) ଋଷିଃ - ବୀତହବ୍ୟ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩),
 ଏକାବସାନା ଦ୍ଵିପଦା ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୨) | ଦେବତା - ନିତତ୍ତ୍ଵୀ ବନୟତିଃ (୧-୩)

ଦେବୀ ଦେବ୍ୟାମଧି ଜାତା ପୃଥିବ୍ୟାମସ୍ୟୋଷଧେ |
 ତାଂ ତ୍ଵା ନିତତ୍ତ୍ଵି କେଶେଭ୍ୟୋ ଦୃଢ଼ଶାୟ ଖନାମସି ||୧||

ଦୃଢ଼ ପ୍ରତ୍ନାନ୍-ଜନୟାଜାତାନ୍-ଜାତାନୁ ବର୍ଷୀୟସ୍ଵୟି ||୨||

ୟସ୍ତେ କେଶୋଽବପଦ୍ୟତେ ସମୂଲୋ ଯଶ୍ଚ ବୃଷ୍ଟତେ |
 ଇଦଂ ତଂ ବିଶ୍ଵଭେଷଜ୍ୟାଭି ଶିଞ୍ଜାମି ବୀରୂଧା ||୩||

=====

(୭।୧୩୭) ଋଷିଃ - ବୀତହବ୍ୟା | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - ନିତତ୍ତ୍ୱୀ ବନସ୍ତୁତିଃ (୧-୩)

=====

ୟାଂ ଜମଦଗ୍ନିରଖନଞ୍ଜୁହିତ୍ରେ କେଶବର୍ଧନୀମ୍ ।
ତାଂ ବୀତହବ୍ୟା ଆଭରଦସିତସ୍ୟ ଗୃହେଭ୍ୟଃ ॥୧॥

ଅଭୀଶୁନା ମେୟା ଆସନ୍-ବ୍ୟାମେନାନୁମେୟାଃ ।
କେଶା ନତା ଇବ ବର୍ଧତ୍ତାଂ ଶୀର୍ଷ୍ଣସ୍ତେ ଅସିତାଃ ପରି ॥୨॥

ଦୃଂହ ମୂଲମାଗ୍ରଂ ଯଜ୍ଞ ବି ମଧ୍ୟଂ ଯୁମୟୈଷଧେ ।
କେଶା ନତା ଇବ ବର୍ଧତ୍ତାଂ ଶୀର୍ଷ୍ଣସ୍ତେ ଅସିତାଃ ପରି ॥୩॥

=====

(୭।୧୩୮) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨, ୪-୫), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୩) |
ଦେବତା - ନିତତ୍ତ୍ୱୀ ବନସ୍ତୁତିଃ (୧-୫)

=====

ତ୍ୱଂ ବୀରୁଧାଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠତମାଭିଶ୍ଚୁତାସ୍ୟୋଷଧେ ।
ଇମଂ ମେ ଅଦ୍ୟ ପୁରୁଷଂ କ୍ଳୀବମୋପଶିନଂ କୃଧି ॥୧॥

କ୍ଳୀବଂ କୃଧ୍ୟୋପଶିନମଥୋ କୁରୀରିଣଂ କୃଧି ।
ଅଥାସ୍ୟନ୍ତୋ ଗ୍ରାବଭ୍ୟାମୁଭେ ଭିନତ୍ତ୍ୱାଶ୍ଟୋମୀ ॥୨॥

କ୍ଳୀବ କ୍ଳୀବଂ ତ୍ୱାକରଂ ବଧ୍ରେ ବଧ୍ରିଂ ତ୍ୱାକରମରସାରସଂ ତ୍ୱାକରମ୍ ।
କୁରୀରମସ୍ୟ ଶୀର୍ଷଣି କୁମ୍ଭଂ ଚାଧିନିଦଧୁସି ॥୩॥

ୟେ ତେ ନାଦ୍ୟୌ ଦେବକୃତେ ଯୁୟୋସ୍ତିଷ୍ଠତି ବୃଷ୍ଟ୍ୟମ୍ ।
ତେ ତେ ଭିନନ୍ତି ଶମ୍ୟୟାମୁଷ୍ୟା ଅଧି ମୁଷ୍ଠୟୋଃ ॥୪॥

ଯଥା ନତଂ କଶିପୁନେ ସ୍ତ୍ରୀୟୋ ଭିକ୍ଷୁଶ୍ଚନା ।
ଏବା ଭିକ୍ଷୁ ତେ ଶୋପୋଽମୁଷ୍ୟା ଅଧି ମୁଷ୍ଠୟୋଃ ॥୫॥

=====

(୬।୧୩୯) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୧),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୫) । ଦେବତା - ବନସ୍ପତିଃ (୧-୫)

=====

ନ୍ୟସ୍ତ୍ରିକା ରୁରୋହିଥ ସୁଭଗଂକରଣୀ ମମ ।
ଶତଂ ତବ ପ୍ରତାନାସ୍ତସ୍ତ୍ରିଂଶନ୍ନିତାନାଃ ॥
ତୟା ସହସ୍ରପର୍ଣ୍ଣ୍ୟା ହୃଦୟଂ ଶୋଷୟାମି ତେ ॥୧॥

ଶୁଷ୍ୟତୁ ମୟି ତେ ହୃଦୟମଥୋ ଶୁଷ୍ୟତ୍ବାସ୍ୟମ୍ ।
ଅଥୋ ନି ଶୁଷ୍ୟ ମାଂ କାମେନାଥୋ ଶୁଷ୍କାସ୍ୟା ତର ॥୨॥

ସଂବନନୀ ସମୁଷ୍ମଲା ବଭ୍ରୁ କଲ୍ୟାଣି ସଂ ନୁଦ ।
ଅମ୍ନଂ ତ ମାଂ ତ ସଂ ନୁଦ ସମାନଂ ହୃଦୟଂ କୃଧି ॥୩॥

ୟଥୋଦକମପପୁଷୋଽପଶୁଷ୍ୟତ୍ୟାସ୍ୟମ୍ ।
ଏବା ନି ଶୁଷ୍ୟ ମାଂ କାମେନାଥୋ ଶୁଷ୍କାସ୍ୟା ତର ॥୪॥

ଯଥା ନକ୍ତୁଲୋ ବିଚ୍ଛିଦ୍ୟ ସଂଦଧାତ୍ୟହିଂ ପୁନଃ ।
ଏବା କାମସ୍ୟ ବିଚ୍ଛିନ୍ନଂ ସଂ ଧେହି ବୀର୍ଯ୍ୟାବତି ॥୫॥

=====

(୨|୧୪୦) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଉରୋବୃହତୀ (୧), ଉପରିଷ୍ଠା ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଠତି ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨),
ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୩) । ଦେବତା - ବନସ୍ପତିଃ, ଦନ୍ତାଃ (୧-୩)

=====

ସ୍ତୌ ବ୍ୟାଘ୍ରାବବରୁପୌ ଜିଘ୍ରାତଃ ପିତରଂ ମାତରଂ ଚ ।
ତୌ ଦନ୍ତୌ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତେ ଶିବୌ କୃଣୁ ଜାତବେଦଃ ॥୧॥

ବ୍ରୀହିମତ୍ତଂ ଯୁବମତ୍ତମଥୋ ମାଷମଥୋ ତିଲମ୍ ।
ଏଷ ବାଂ ଭାଗୋ ନିହିତୋ ରତ୍ନଧେୟାୟ ଦନ୍ତୌ ମା ହିଂସିଷ୍ଠଂ ପିତରଂ ମାତରଂ ଚ ॥୨॥

ଉପହୂତୌ ସୟୁଜୌ ସେୟାନୌ ଦନ୍ତୌ ସୁମଙ୍ଗଲୌ ।
ଅନ୍ୟତ୍ର ବାଂ ଘୋରଂ ତନ୍ମଃ ପରୈତୁ ଦନ୍ତୌ ମା ହିଂସିଷ୍ଠଂ ପିତରଂ ମାତରଂ ଚ ॥୩॥

=====

(୨|୧୪୧) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ଅଶ୍ୱିନୌ (୧-୩)

=====

ବାୟୁରେନାଃ ସମାକରତ୍ସ୍ତ୍ୱା ପୋଷାୟ ପ୍ରିୟତାମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଆଭ୍ୟୋ ଅଧି ବ୍ରବତୁଦ୍ରୋ ଭୂମ୍ନେ ଚିକିସ୍ରତୁ ॥୧॥

ଲୋହିତେନ ସ୍ୱପିତିନା ମିଥୁନଂ କର୍ଣ୍ଣୟୋଃ କୃଧି ।
ଅକର୍ତ୍ତାମଶ୍ୱିନା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତଦସ୍ତୁ ପ୍ରଜୟା ବହୁ ॥୨॥

ୟଥା ଚକ୍ରୁର୍ଦେବାସୁରା ଯଥା ମନୁଷ୍ୟା ଭତ ।
ଏବା ସହସ୍ରପୋଷାୟ କୃଣୁତଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀଶ୍ୱିନା ॥୩॥

=====

(୭|୧୪୭) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - ବାୟୁଃ (୧-୩)

=====

ଉଚ୍ଛ୍ୱୟସ୍ତୁ ବହୁର୍ଭବ ସ୍ୱେନ ମହସା ଯୁବ |
ମୃଣାହି ବିଶ୍ୱା ପାତ୍ରାଣି ମା ତ୍ୱା ଦିବ୍ୟାଶନିର୍ବଧୀତ୍ ||୧||

ଆଶୁଶ୍ଚୃତ୍ତଂ ଯୁବଂ ଦେବଂ ଯତ୍ର ତ୍ୱାହ୍ୱାବଦାମସି |
ତଦୁଚ୍ଛ୍ୱୟସ୍ତୁ ଦୈବୀରିବ ସମୁଦ୍ର ଇବୈଧ୍ୟକ୍ଷିତଃ ||୨||

ଅକ୍ଷିତାସ୍ତ୍ର ଉପସଦୋଽକ୍ଷିତଃ ସନ୍ତୁ ରାଶୟଃ |
ପୃଣକ୍ତୋ ଅକ୍ଷିତଃ ସନ୍ତୁତାରଃ ସନ୍ତୁକ୍ଷିତଃ ||୩||

|| ଇତି ବ୍ରହ୍ମୋଦଶୋଽନୁବାକଃ ||

|| ଇତି ପଞ୍ଚିଦଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

|| ଇତି ଷଷ୍ଠଂ କାଣ୍ଡମ୍ ସମାପ୍ତମ୍ ||

ଅଧ୍ୟବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ସପ୍ତମ କାଣ୍ଡ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ସପ୍ତମଂ କାଣ୍ଡମ୍]

॥ ଅଥ ଷୋଡଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଅଥ ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୭।୧) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧), ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୨) । ଦେବତା - ଆତ୍ମା (୧-୨)

=====

ଧୀତୀ ବା ଯେ ଅନୟନ୍ନାତୋ ଅଗ୍ରଂ ମନସା ବା ଯେଽବଦନ୍ତୁତାନି ।
ତୃତୀୟେନ ବ୍ରହ୍ମଣା ବାବୃଧାନାସ୍ତୁରୀୟେଣାମନ୍ତତ ନାମ ଧେନୋଃ ॥୧॥

ସ ବେଦ ପୁତ୍ରଃ ପିତରଂ ସ ମାତରଂ ସ ସ୍ବନୁର୍ଭୁବସ୍ତୁ ଭୁବତ୍-ପୁନର୍ମଘଃ ।
ସ ଦ୍ୟାମୌର୍ତ୍ତ୍ୟୋଦନ୍ତରିକ୍ଷଂ ସ୍ବଃ ସ ଇଦଂ ବିଶ୍ବମଭବସ୍ତୁ ଆଭରତ୍ ॥୨॥

=====

(୭।୨) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ଆତ୍ମା (୧)

=====

ଅଥର୍ବାଣଂ ପିତରଂ ଦେବବନ୍ଧୁଂ ମାତୁର୍ଗର୍ଭଂ ପିତୁରସ୍ତୁଂ ଯୁବାନମ୍ ।
ୟ ଇମଂ ଯଜ୍ଞଂ ମନସା ଚିକେତ ପ୍ର ଶୋ ବୋତସ୍ତମିହେହ ବ୍ରବଃ ॥୩॥

=====

(୭।୩) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ଆତ୍ମା (୧)

=====

ଅୟା ବିଷ୍ଣା ଜନୟନ୍-କର୍ବରାଣି ସ ହି ଘୃଣିରୁରୁର୍ବରାୟ ଗାତୁଃ ।
ସ ପ୍ରତ୍ୟୁଦୈକରୁଣଂ ମଧ୍ଵୋ ଅଗ୍ରଂ ସ୍ବୟା ତନ୍ନା ତନ୍ନମୈରୟତ ॥୪॥

=====

(୭|୪) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ବାୟୁଃ (୧)

=====

ଏକୟା ଚ ଦଶଭିଷ୍ଣ ସୁଦୁତେ ଦ୍ଵାଭ୍ୟାମିଷ୍ଣୟେ ବିଂଶତ୍ୟା ଚ ।
ତିସ୍ପତିଷ୍ଣ ବହସ୍ତେ ତ୍ରିଂଶତା ଚ ବିୟୁଗ୍ଭିର୍ବାୟୁ ଇହ ତା ବି ମୁଞ୍ଚି ॥୧॥

=====

(୭|୫) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨, ୫), ପଞ୍ଚି (୩), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪) ।
ଦେବତା - ଆତ୍ମା (୧-୫)

=====

ୟଞ୍ଜେନ ଯଞ୍ଜିମୟଜନ୍ତୁ ଦେବାସ୍ତାନି ଧର୍ମାଣି ପ୍ରଥମାନ୍ୟାସନ୍ ।
ତେ ହ ନାକଂ ମହିମାନଃ ସଚନ୍ତ ଯନ୍ତ ପୂର୍ବେ ସାଧ୍ୟାଃ ସନ୍ତି ଦେବାଃ ॥୧॥

ୟଞ୍ଜୋ ବଭୂବ ସ ଆ ବଭୂବ ସ ପ୍ର ଜଞ୍ଜେ ସ ଉ ବାବୃଧେ ପୁନଃ ।
ସ ଦେବାନାମପିପତିର୍ବଭୂବ ସୋ ଅସ୍ତ୍ରାସୁ ଦ୍ରବିଣମା ଦଧାତୁ ॥୨॥

ୟଘେବା ଦେବାନ୍‌ହବିଷାୟୟଜନ୍ତାମର୍ତ୍ତ୍ୟାନ୍ନନସା ମର୍ତ୍ତ୍ୟେନ ।
ମଦେମ ତତ୍ର ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍‌ପଶ୍ୟେମ ତଦୁଦିତୌ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ॥୩॥

ୟତ୍-ପୁରୁଷେଶ ହବିଷା ଯଞ୍ଜିଂ ଦେବା ଅତନ୍ନତ ।
ଅସ୍ତି ନୁ ତସ୍ମାଦୋଜାୟୋ ଯଦ୍ଵିହବ୍ୟେନେଜିରେ ॥୪॥

ମୁଷ୍ଟା ଦେବା ଉତ ଶୂନାୟୟଜନ୍ତୋତ ଗୋରଞ୍ଜୈଃ ପୁରୁଧାୟୟଜନ୍ତୁ ।
ୟ ଇମଂ ଯଞ୍ଜିଂ ମନସା ଚିକେତ ପ୍ର ଶୋ ବୋଚସ୍ତମିହେହ ବ୍ରବଃ ॥୫॥

(୭|୭) [୭] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧), ଭୁବିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨),
ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୩-୪) । ଦେବତା - ଅଦିତିଃ (୧-୫)

ଅଦିତିର୍ଦ୍ୟୌରଦିତିରନ୍ତରିକ୍ଷମଦିତିର୍ମାତା ସ ପିତା ସ ପୁତ୍ରଃ ।
ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଅଦିତିଃ ପଞ୍ଚ ଜନା ଅଦିତିର୍ଜାତମଦିତିର୍ଜନିତ୍ୱମ୍ ॥୧॥

ମହୀମୁ ଷୁ ମାତରଂ ସୁବ୍ରତାନାମୃତସ୍ୟ ପତ୍ନୀମବସେ ହବାମହେ ।
ଭୁବିକ୍ଷତ୍ରାମଜରତ୍ରୀମୁରୁତୀଂ ସୁଶର୍ମାଶମଦିତିଂ ସୁପ୍ରଶୀତିମ୍ ॥୨॥

ସୁତ୍ରାମାଶଂ ପୃଥିବୀଂ ଦ୍ୟାମନେହସଂ ସୁଶର୍ମାଶମଦିତିଂ ସୁପ୍ରଶୀତିମ୍ ।
ଦୈବୀଂ ନାବଂ ସ୍ୱରିତ୍ରାମନାଗସୋ ଅସ୍ରବତ୍ରୀମା ରୁହେମା ସ୍ୱସ୍ତୟେ ॥୩॥

ବାଜସ୍ୟ ନୁ ପ୍ରସବେ ମାତରଂ ମହୀମଦିତିଂ ନାମ ବତସା କରାମହେ ।
ୟସ୍ୟା ଉପସ୍ଥ ଉର୍ବନ୍ତରିକ୍ଷଂ ସା ନଃ ଶର୍ମ ତ୍ରିବରୁଥଂ ନି ଯଜ୍ଞାତ୍ ॥୪॥

(୭|୭) [୮] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଆର୍ଷୀ ଜଗତୀ (୧) । ଦେବତା - ଅଦିତିଃ (୧)

ଦିତେଃ ପୁତ୍ରାଶାମଦିତେରକାରିକ୍ଷମବ ଦେବାନାଂ ବୃହତାମନର୍ମଶାମ୍ ।
ତେଷାଂ ହି ଧାମ ଗଭିଷକ୍ସମୁଦ୍ରିୟଂ ନୈନାନୁମସା ପରୋ ଅସ୍ତ୍ରି କଶ୍ଚନ ॥୧॥

(୭|୮) [୯] ଋଷିଃ - ପରିବତ୍ରବ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ବୃହସ୍ପତିଃ (୧)

ଉଦ୍ରାଦଧି ଶ୍ରେୟଃ ପ୍ରେହି ବୃହସ୍ପତିଃ ପୁରଏତା ତେ ଅସ୍ତ୍ରୁ ।
ଅଧେମମସ୍ୟା ବର ଆ ପୃଥିବ୍ୟା ଆରେଶତ୍ସୁଂ କୃଣୁହି ସର୍ବବୀରମ୍ ॥୧॥

(୭|୯) [୧୦] ଋଷିଃ - ପରିବତ୍ରବ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ତ୍ରିପଦା ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୩),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪) । ଦେବତା - ପୂଷା (୧-୪)

ପ୍ରପଥେ ପଥାମଜନିଷ୍ଠ ପୂଷା ପ୍ରପଥେ ଦିବଃ ପ୍ରପଥେ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ।
ଉଭେ ଅଭି ପ୍ରିୟତମେ ସଧସ୍ତେ ଆ ଚ ପରା ଚ ଚରତି ପ୍ରଜାନନ୍ ॥୧॥

ପୁଷେନା ଆଶା ଅନୁ ବେଦ ସର୍ବାଃ ସୋ ଅସ୍ମାଁ ଅଭୟତମେନ ନେଷତ୍ ।
ସ୍ଵସ୍ତିଦା ଆୟୁଶିଃ ସର୍ବବୀରୋଽପ୍ରୟୁକ୍ତନ୍ପୁର ଏତୁ ପ୍ରଜାନନ୍ ॥୨॥

ପୁଷନ୍ତବ ବ୍ରତେ ବୟଂ ନ ରିଷ୍ୟେମ କଦା ଚନ ।
ସ୍ତୋତାରସ୍ତ ଇହ ସ୍ଥସି ॥୩॥

ପରି ପୂଷା ପରସ୍ତାଞ୍ଚସ୍ତଂ ଦଧାତୁ ଦକ୍ଷିଣମ୍ ।
ପୁନର୍ନୌ ନଷ୍ଟମାଜତୁ ସଂ ନଷ୍ଟେନ ଗମେମହି ॥୪॥

(୭|୧୦) [୧୧] ଋଷିଃ - ଶୌନକ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ସରସ୍ଵତୀ (୧)

ୟସ୍ତେ ସ୍ତନଃ ଶଶୟୁର୍ଯୋ ମୟୋଭୂର୍ଯଃ ସୁମ୍ନୟଃ ସୁହବୋ ଯଃ ସୁଦତ୍ରଃ ।
ୟେନ ବିଶ୍ଵା ପୁଷ୍ୟସି ବାର୍ଯ୍ୟାଣି ସରସ୍ଵତି ତମିହ ଧାତବେ କଃ ॥୧॥

(୭|୧୧) [୧୨] ଋଷିଃ - ଶୌନକ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ସରସ୍ଵତୀ (୧)

ୟସ୍ତେ ପୃଥୁ ସ୍ତନୟିତୁର୍ଯଃ ଋଷୋ ଦୈବଃ କେତୁର୍ବିଶ୍ଵମାଭୂଷତୀଦମ୍ ।
ମା ନୋ ବଧୀର୍ବିଦ୍ୟତା ଦେବ ସସ୍ୟଂ ମୋତ ବଧୀ ରଶ୍ମିଭିଃ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ॥୧॥

(୭|୧୨) [୧୩] ଋଷିଃ - ଶୌନକ । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୪) ।
ଦେବତା - ସଭା, ସମିତିଃ, ପିତରଶ୍ଚ (୧), ସଭା (୨), ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୩), ମନ୍ତ୍ରେଜ୍ଞା (୪)

ସଭା ଚ ମା ସମିତିଶ୍ଚାବତାଂ ପ୍ରଜାପତେର୍ଦୁହିତରୌ ସଂବିଦାନେ ।
ୟେନା ସଂଗଚ୍ଛା ଉପ ମା ସ ଶିକ୍ଷାକାରୁ ବଦାନି ପିତରଃ ସଂଗତେଷୁ ॥୧॥

ବିଦୁ ତେ ସଭେ ନାମ ନରିଷ୍ଟା ନାମ ବା ଅସି ।
ୟେ ତେ କେ ଚ ସଭାସଦସ୍ତେ ମେ ସନ୍ତୁ ସବାଚସଃ ॥୨॥

ଏଷାମହଂ ସମାସୀନାନାଂ ବର୍ଚ୍ଚୋ ବିଜ୍ଞାନମା ଦଦେ ।
ଅସ୍ୟାଃ ସର୍ବସ୍ୟାଃ ସଂସଦୋ ମାମିନ୍ଦ୍ର ଭଗିନଂ କୃଣୁ ॥୩॥

ୟଦ୍ଭୋ ମନଃ ପରାଗତଂ ଯଦ୍ବିଚ୍ଛମିହ ବେହ ବା ।
ତଦ୍ବ ଆ ବର୍ତ୍ତୟାମସି ମୟି ବୋ ରମତାଂ ମନଃ ॥୪॥

(୭|୧୩) [୧୪] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨) । ଦେବତା - ସୂର୍ଯ୍ୟଃ (୧-୨)

ୟଥା ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ନକ୍ଷତ୍ରାଣାମୁଦ୍ୟଂସ୍ତେଜାଂସ୍ୟାଦଦେ ।
ଏବା ସ୍ତ୍ରୀଣାଂ ଚ ପୁଂସାଂ ଚ ଦ୍ଵିଷତାଂ ବର୍ଚ୍ଚ ଆ ଦଦେ ॥୧॥

ୟାବଚ୍ଛୋ ମା ସପତ୍ନାନାମାୟତ୍ତଂ ପ୍ରତିପଶ୍ୟଥ ।
ଉଦ୍ୟାନ୍ତସୂର୍ଯ୍ୟ ଇବ ସୁପ୍ରାନାଂ ଦ୍ଵିଷତାଂ ବର୍ଚ୍ଚ ଆ ଦଦେ ॥୨॥

॥ ଇତି ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

(୭|୧୪) [୧୫] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩), ଜଗତୀ (୪) ।
ଦେବତା - ସବିତା (୧-୪)

ଅଭି ତ୍ୟଂ ଦେବଂ ସବିତାରମୋଶ୍ୟାଃ କବିକ୍ରତୁମ୍ ।
ଅର୍ଚାମି ସତ୍ୟସବଂ ରତ୍ନଧାମଭି ପ୍ରିୟଂ ମତିମ୍ ॥୧॥

ଉର୍ଧ୍ୱା ଯୁସ୍ୟାମତିର୍ଭା ଅଦିଦ୍ୟୁତସୁବୀମନି ।
ହିରଣ୍ୟପାଣିରମିମୀତ ସୁକ୍ରତୁଃ କୃପାୟୁଃ ॥୨॥

ସାବୀର୍ହି ଦେବ ପ୍ରଥମାୟ ପିତ୍ରେ ବର୍ଷ୍ଣାଣମସ୍ତୈ ବରିମାଣମସ୍ତୈ ।
ଅଥାସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ସବିତର୍ବାୟାଣି ଦିବୋଦିବ ଆ ସୁବା ଭୂରି ପଶୁଃ ॥୩॥

ଦମୁନା ଦେବଃ ସବିତା ବରେଣ୍ୟା ଦଧତ୍ରତ୍ନଂ ଦକ୍ଷଂ ପିତୃଭ୍ୟ ଆୟୁଂଷି ।
ପିବାସ୍ରୋମଂ ମମଦଦେନମିଷ୍ଠେ ପରିଜ୍ଞା ଚିକ୍ରମତେ ଅସ୍ୟ ଧର୍ମଣି ॥୪॥

(୭|୧୫) [୧୬] ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ସବିତା (୧)

ତାଂ ସବିତଃ ସତ୍ୟସବାଂ ସୁଚିତ୍ରାମାହଂ ବୃଣେ ସୁମତିଂ ବିଶ୍ୱବାରାମ୍ ।
ୟାମସ୍ୟ କଶ୍ମୋ ଅଦୁହତ୍-ପ୍ରପୀନାଂ ସହସ୍ରଧାରାଂ ମହିଷୋ ଭଗାୟ ॥୧॥

(୭|୧୬) [୧୭] ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ସବିତା (୧)

ବୃହସ୍ପତେ ସବିତର୍ବର୍ଧୟୈନଂ ଜ୍ୟୋତୟୈନଂ ମହତେ ସୌଭଗାୟ ।
ସଂଶିତଂ ଚିତ୍ରଂତରଂ ସଂ ଶିଶାଧି ବିଶ୍ୱ ଏନମନୁ ମଦନ୍ତୁ ଦେବାଃ ॥୧॥

(୭|୧୭) [୧୮] ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିପଦା ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨),
ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩-୪) । ଦେବତା - ସବିତା ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ବା (୧-୪)

ଧାତା ଦଧାତୁ ନୋ ରୟିମୀଶାନୋ ଜଗତସ୍ତତିଃ ।

ସ ନଃ ପୂର୍ଣ୍ଣେନ ଯଜ୍ଞତୁ ॥୧॥

ଧାତା ଦଧାତୁ ଦାଶୁଷେ ପ୍ରାଚୀଂ ଜୀବାତୁମକ୍ଷିତାମ୍ ।

ବୟଂ ଦେବସ୍ୟ ଧୀମହି ସୁମତିଂ ବିଶ୍ୱରାଧସଃ ॥୨॥

ଧାତା ବିଶ୍ୱା ବାୟା ଦଧାତୁ ପ୍ରଜାକାମାୟ ଦାଶୁଷେ ଦୁରୋଣେ ।

ତସ୍ମୈ ଦେବା ଅମୃତଂ ସଂ ବ୍ୟୟନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଅଦିତିଃ ସଜୋଷାଃ ॥୩॥

ଧାତା ରାତିଃ ସବିତେଦଂ ଭୁଷନ୍ତାଂ ପ୍ରଜାପତିର୍ନିଧିପତିର୍ନୋ ଅଗ୍ନିଃ ।

ତ୍ୱଷ୍ଟା ବିଷ୍ଣୁଃ ପ୍ରଜୟା ସଂରରାଣୋ ଯଜମାନାୟ ଦ୍ରବିଣଂ ଦଧାତୁ ॥୪॥

(୭|୧୮) [୧୯] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଚତୁଷ୍ପଦା ଭୃଗିକ୍ ଭଷ୍ଟିକ୍ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨) ।
ଦେବତା - ପର୍ଜନ୍ୟଃ, ପୃଥିବୀ ବା (୧-୨)

ପ୍ର ନଭସ୍ତ ପୃଥିବି ଭିନ୍ଧାଦଂ ଦିବ୍ୟଂ ନଭଃ ।

ଭନ୍ନୋ ଦିବ୍ୟସ୍ୟ ନୋ ଧାତରୀଶାନୋ ବି ଷ୍ୟା ଦୃତିମ୍ ॥୧॥

ନ ଘ୍ରଂସ୍ତତାପ ନ ହିମୋ ଜଘାନ ପ୍ର ନଭତାଂ ପୃଥିବୀ ଜୀରଦାନୁଃ ।

ଆପଶ୍ଚିଦସ୍ମୈ ଘୃତମିତ୍ଷରକ୍ତି ଯତ୍ର ସୋମଃ ସଦମିତ୍ତତ୍ର ଭଦ୍ରମ୍ ॥୨॥

=====

(୭|୧୯) [୨୦] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା | ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧) | ଦେବତା - ମନ୍ଦୋଦ୍ଧା (୧)

=====

ପ୍ରଜାପତିର୍ଜନୟତି ପ୍ରଜା ଇମା ଧାତା ଦଧାତୁ ସୁମନସ୍ୟମାନଃ |
ସଂଜାନାନାଃ ସଂମନସଃ ସୟୋନୟୋ ମୟି ପୁଷ୍ଟଂ ପୁଷ୍ଟପତିର୍ଦଧାତୁ ||୧||

=====

(୭|୨୦) [୨୧] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩), ଭୁବିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪),
ଜଗତୀ (୫), ଅତିଶାକ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୬) | ଦେବତା - ଅନୁମତିଃ (୧-୬)

=====

ଅନୁଦ୍ୟ ନୋଽନୁମତିର୍ଯଜ୍ଞଂ ଦେବେଷୁ ମନ୍ୟତାମ୍ |
ଅଗ୍ନିଶ୍ଚ ହବ୍ୟବାହନୋ ଭବତାଂ ଦାଶୁଷେ ମମ ||୧||

ଅନୁଦନୁମତେ ତ୍ୱଂ ମଂସସେ ଶଂ ଚ ନସ୍ତୁଧି |
ଭୁଷସ୍ତୁ ହବ୍ୟମାହୁତଂ ପ୍ରଜାଂ ଦେବି ରରାସ୍ତୁ ନଃ ||୨||

ଅନୁ ମନ୍ୟତାମନୁମନ୍ୟମାନଃ ପ୍ରଜାବନ୍ତଂ ରୟିମକ୍ଷୀୟମାଶମ୍ |
ତସ୍ୟ ବୟଂ ହେତସ୍ତ୍ରି ମାଧି ଭୂମ ସୁମୃତୀକେ ଅସ୍ୟ ସୁମତୌ ସ୍ୟାମ ||୩||

ୟତ୍ରେ ନାମ ସୁହବଂ ସୁପ୍ରଣୀତେଽନୁମତେ ଅନୁମତଂ ସୁଦାନୁ |
ତେନା ନୋ ଯଜ୍ଞଂ ପିପୃହି ବିଶ୍ୱବାରେ ରୟିଂ ନୋ ଧେହି ସୁଭଗେ ସୁବୀରମ୍ ||୪||

ଏମଂ ଯଜ୍ଞମନୁମତିର୍ଜଗାମ ସୁକ୍ଷେତ୍ରତାୟୈ ସୁବୀରତାୟୈ ସୁଜାତମ୍ |
ଭଦ୍ରା ହ୍ୟସ୍ୟାଃ ପ୍ରମତିର୍ବଭୁବ ସେମଂ ଯଜ୍ଞମବତୁ ଦେବଗୋପା ||୫||

ଅନୁମତିଃ ସର୍ବମିଦଂ ବଭୂବ ଯଦ୍ୱିଷ୍ମତି ଚରତି ଯଦୁ ଚ ବିଶ୍ୱମେଜତି |
ତସ୍ୟାସ୍ତେ ଦେବି ସୁମତୌ ସ୍ୟାମାନୁମତେ ଅନୁ ହି ମଂସସେ ନଃ ||୬||

=====

(୭|୨୧) [୨୨] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ପରାଶକୃରୀ ବିରାଟ୍ ଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୧) ।

ଦେବତା - ଆତ୍ମା (୧)

=====

ସମେତ ବିଶ୍ୱେ ବଚସା ପତିଂ ଦିବ ଏକୋ ବିଭୁରତିଧିର୍ଜନାନାମ୍ ।

ସ ପୂର୍ବେଽ ନୂତନମାବିବାସତଂ ବର୍ତ୍ତନିରନ୍ତୁ ବାବୃତ ଏକମିତ୍-ପୁରୁ ॥୧॥

=====

(୭|୨୨) [୨୩] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଦ୍ୱିପଦା ଏକାବସାନା ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧),

ତ୍ରିପଦା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେନ୍ଦ୍ରା (୧-୨)

=====

ଅୟଂ ସହସ୍ରମା ନୋ ଦୃଶେ କବୀନାଂ ମତିର୍ଜ୍ୟୋତିର୍ବିଧର୍ମଣି ॥୧॥

ବ୍ରହ୍ମଃ ସମୀଚୀରୁଷସଃ ସମୈରୟନ୍ ।

ଅରେପସଃ ସଚେତସଃ ସ୍ୱସରେ ମନ୍ୟମଉମାଣ୍ଡିତେ ଗୋଃ ॥୨॥ ॥ ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୭|୨୩) [୨୪] ଋଷିଃ - ଯମ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନନାଶନଂ (୧)

=====

ଦୌଷ୍ପୟଂ ଦୌର୍ଜୀବିତ୍ୟଂ ରକ୍ଷୋ ଅଭ୍ୟୁମରାୟଃ ।

ଦୁର୍ଣ୍ଣାମ୍ନଃ ସର୍ବା ଦୁର୍ବୀଚସ୍ତା ଅସ୍ତ୍ରନାଶୟାମସି ॥୧॥

=====

(୭|୨୪) [୨୫] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ସବିତା (୧)

=====

ୟନ୍ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଅଖନଦ୍ୟଦଗ୍ନିର୍ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ମରୁତୋ ଯସ୍ତ୍ରକାଃ ।

ତଦସ୍ତ୍ରଭ୍ୟଂ ସବିତା ସତ୍ୟଧର୍ମା ପ୍ରଜାପତିରନ୍ତୁମତିର୍ନି ଯଜ୍ଞାତ୍ ॥୧॥

(୭|୨୫) [୨୭] ଋଷିଃ - ମେଧାତିଥି । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨) । ଦେବତା - ବିଷ୍ଣୁଃ (୧-୨)

ୟମ୍ଭୋରୋଜସା ସ୍ଵଭିତା ରଜାଂସି ଯୌ ବୀର୍ଯ୍ୟେର୍ବୀରତମା ଶବିଷ୍ଠା ।
ୟୌ ପତ୍ୟେତେ ଅପ୍ରତୀତୌ ସହୋଭିର୍ବିଷ୍ଣୁମଗନ୍-ବରୁଣଂ ପୂର୍ବହୂତିଃ ॥୧॥

ୟସ୍ୟେଦଂ ପ୍ରଦିଶି ଯଦ୍ବିରୋଚତେ ପ୍ର ଚାନତି ବି ଚ ଚକ୍ଷେ ଶତୀଭିଃ ।
ପୁରା ଦେବସ୍ୟ ଧର୍ମଣା ସହୋଭିର୍ବିଷ୍ଣୁମଗନ୍-ବରୁଣଂ ପୂର୍ବହୂତିଃ ॥୨॥

(୭|୨୬) [୨୭] ଋଷିଃ - ମେଧାତିଥି । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୮), ତ୍ରିପଦା ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୨),
ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ବିରାଟ୍ ଶକ୍ତରୀ (୩), ଗାୟତ୍ରୀ (୪-୭) । ଦେବତା - ବିଷ୍ଣୁଃ (୧-୮)

ବିଷ୍ଣୋର୍ନୁ କଂ ପ୍ରା ବୋଚଂ ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ଯଃ ପାର୍ଯ୍ୟବାନି ବିମମେ ରଜାଂସି ।
ୟୋ ଅସ୍ଵଭାୟଦୁତ୍ତରଂ ସଧସ୍ତଂ ବିଚକ୍ରମାଣସ୍ତେଧୋରୁଗାୟଃ ॥୧॥

ପ୍ର ତଦ୍ବିଷ୍ଣୁ ସ୍ତବତେ ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ମୃଗୋ ନ ଭୀମଃ କୁଚରୋ ଗିରିଷ୍ଠାଃ ।
ପରାବତ ଆ ଜଗମ୍ୟାପୁରସ୍ୟାଃ ॥୨॥

ୟସ୍ୟୋରୁଷ୍ଟୁ ତ୍ରିଷ୍ଟୁ ବିକ୍ରମଣେଷ୍ଠପିକ୍ଷିୟନ୍ତି ଭୁବନାନି ବିଶ୍ଵା ।
ଭରୁ ବିଷ୍ଣୋ ବି କ୍ରମସ୍ତୋରୁ କ୍ଷୟାୟ ନୟୁଧି ।
ଘୃତଂ ଘୃତୟୋନେ ପିବ ପ୍ରପ୍ର ଯଜ୍ଞପତିଂ ତିର ॥୩॥

ଇଦଂ ବିଷ୍ଣୁର୍ବି ଚକ୍ରମେ ତ୍ରେଧା ନି ଦଧେ ପଦା ।
ସମୁଦମସ୍ୟ ପଂସୁରେ ॥୪॥

ତ୍ରୀଣି ପଦା ବି ଚକ୍ରମେ ବିଷ୍ଣୁର୍ଗୋପା ଅଦାଭ୍ୟଃ ।
ଇତୋ ଧର୍ମାଣି ଧାରୟନ୍ ॥୫॥

ବିଷ୍ଣୋଃ କର୍ମାଣି ପଶ୍ୟତ ଯତୋ ବ୍ରତାନି ପସ୍ତଶେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଯୁଜ୍ୟଃ ସଖା ॥୭॥

ତଦ୍ବିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦଂ ସଦା ପଶ୍ୟନ୍ତି ସୁରୟଃ ।
ଦିବୀବ ଚକ୍ଷୁରାତତମ୍ ॥୭॥

ଦିବୋ ବିଷ୍ଣୁ ଉତ ବା ପୃଥିବ୍ୟା ମହୋ ବିଷ୍ଣୁ ଉରୋରନ୍ତରିକ୍ଷାତ୍ ।
ହସ୍ତୌ ପୃଶସ୍ତୁ ବହୁଭିର୍ବସବୈରାପ୍ରୟଜ୍ଞ ଦକ୍ଷିଣାଦୋତ ସବ୍ୟାତ୍ ॥୮॥

=====

(୭|୭୭) [୨୮] ଋଷିଃ - ମେଧାତିଥି । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ଇଡା (୧)

=====

ଇତୈବାସ୍ତ୍ରାଁ ଅନୁ ବସ୍ତ୍ରାଂ ବ୍ରତେନ ଯସ୍ୟାଃ ପଦେ ପୁନତେ ଦେବୟନ୍ତଃ ।
ଘୃତପଦୀ ଶକ୍ବରୀ ସୋମପୃଷ୍ଠୋପ ଯଜ୍ଞମସ୍ଥିତ ବୈଶ୍ଵଦେବୀ ॥୧॥

=====

(୭|୭୮) [୨୯] ଋଷିଃ - ମେଧାତିଥି । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ବେଦଃ (୧)

=====

ବେଦଃ ସ୍ଵସ୍ତିର୍ଦ୍ରୁଘଣଃ ସ୍ଵସ୍ତିଃ ପରଶୁର୍ବେଦିଃ ପରଶୁର୍ନଃ ସ୍ଵସ୍ତି ।
ହବିଷ୍ଠତୋ ଯଜ୍ଞିୟା ଯଜ୍ଞକାମାସ୍ତେ ଦେବାସୋ ଯଜ୍ଞମିମଂ ଭୁଷନ୍ତାମ୍ ॥୧॥

=====

(୭|୭୯) [୩୦] ଋଷିଃ - ମେଧାତିଥି । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୨) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା (୧-୨)

=====

ଅଗ୍ନାବିଷ୍ଣୁ ମହି ତଦ୍ଵାଂ ମହିତ୍ଵଂ ପାଥୋ ଘୃତସ୍ୟ ଗୁହ୍ୟସ୍ୟ ନାମ ।
ଦମେଦମେ ସପ୍ତ ରତ୍ନା ଦଧାନୌ ପ୍ରତି ବାଂ ଜିହ୍ଵା ଘୃତମା ଚରଣ୍ୟାତ୍ ॥୧॥

ଅଗ୍ନାବିଷ୍ଟୁ ମହି ଧାମ ପ୍ରିୟଂ ବାଂ ବୀଥୋ ଘୃତସ୍ୟ ରୁହ୍ୟା ଭୃଷାଣୌ ।
ଦମେଦମେ ସୁଷୁତ୍ୟା ବାବୃଧାନୌ ପ୍ରତି ବାଂ ଜିହ୍ଵା ଘୃତମୁକରଣ୍ୟାତ୍ ॥୭॥

(୭।୩୦) [୩୧] ଋଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ବୃହତୀ (୧) ।
ଦେବତା - ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ, ମନ୍ତ୍ରେକ୍ତା ବା (୧)

ସ୍ଵାକ୍ତଂ ମେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ସ୍ଵାକ୍ତଂ ମିତ୍ରୋ ଅକରୟନ୍ ।
ସ୍ଵାକ୍ତଂ ମେ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ଵତିଃ ସ୍ଵାକ୍ତଂ ସବିତା କରତ୍ ॥୧॥

(୭।୩୧) [୩୨] ଋଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧)

ଇନ୍ଦ୍ରୋତିଭିର୍ବହୁଲୀଭିର୍ନୌ ଅଦ୍ୟ ଯାବଚ୍ଛେଷ୍ଠାଭିର୍ମଘବଞ୍ଚିର ଜିହ୍ଵା ।
ୟୋ ନୋ ଦୈଷ୍ୟଧର ସସ୍ଵଦୀଷ୍ଟ ଯମୁ ଦ୍ଵିଷ୍ଟସ୍ତମୁ ପ୍ରାଣୋ ଜହାତୁ ॥୧॥

(୭।୩୨) [୩୩] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ଆୟୁଃ (୧)

ଉପ ପ୍ରିୟଂ ପନିପୁତଂ ସୁବାନମାହୁତୀବୃଧମ୍ ।
ଅଗନ୍ନ ବିଭ୍ରତୋ ନମୋ ଦୀର୍ଘମାୟୁଃ କୃଣୋତୁ ମେ ॥୧॥

(୭।୩୩) [୩୪] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୧) । ଦେବତା - ମରୁଦାଦୟୋ (୧)

ସଂ ମା ସିଞ୍ଜନ୍ତୁ ମରୁତଃ ସଂ ପୂଷା ସଂ ବୃହସ୍ପତିଃ ।
ସଂ ମାୟମଗ୍ନିଃ ସିଞ୍ଜତୁ ପ୍ରଜୟା ତ ଧନେନ ତ ଦୀର୍ଘମାୟୁଃ କୃଣୋତୁ ମେ ॥୧॥

=====

(୭|୩୪) [୩୫] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧) | ଦେବତା - ଜାତବେଦାଃ (୧)

=====

ଅଗ୍ନେ ଜାତାନ୍ ପ୍ର ଶୁଦା ମେ ସପତ୍ନାନ୍ ପ୍ରତ୍ୟଜାତାଞ୍ଜାତବେଦୋ ନୁଦସ୍ତୁ ।
ଅଧସ୍ତଦଂ କୃଷୁଷ୍ଟ ଯେ ପୃତନ୍ୟବୋଽନାଗସସ୍ତେ ବୟମଦିତୟେ ସ୍ୟାମ ॥୧॥

=====

(୭|୩୫) [୩୬] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩) |
ଦେବତା - ଜାତବେଦାଃ (୧-୩)

=====

ପ୍ରାନ୍ୟାହ୍ନସପତ୍ନାହ୍ନସହସ୍ରା ସହସ୍ର ପ୍ରତ୍ୟଜାତାଞ୍ଜାତବେଦୋ ନୁଦସ୍ତୁ ।
ଇଦଂ ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ପିପୃହି ସୌଭଗାୟ ବିଶ୍ଵ ଏନମନୁ ମଦନ୍ତୁ ଦେବାଃ ॥୧॥

ଇମା ଯାସ୍ତେ ଶତଂ ହିରାଃ ସହସ୍ରଂ ଧମନୀରୁତ ।
ତାସାଂ ତେ ସର୍ବାସାମହମଶ୍ଵନା ବିଲମପ୍ୟଧାମ୍ ॥୨॥

ପରଂ ଯୋନେରବରଂ ତେ କୃଣୋମି ମା ତ୍ଵା ପ୍ରଜାତି ଭୁକ୍ନୋତ ସୁନୁଃ ।
ଅସ୍ତ୍ଵଂ ତ୍ଵାପ୍ରଜସଂ କୃଣୋମ୍ୟଶ୍ଵାନଂ ତେ ଅପିଧାନଂ କୃଣୋମି ॥୩॥

=====

(୭|୩୬) [୩୭] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧) | ଦେବତା - ଅକ୍ଷି (୧)

=====

ଅକ୍ଷୋଂ ନୌ ମଧୁସଂକାଶେ ଅନୀକଂ ନୌ ସମଞ୍ଜନମ୍ ।
ଅନ୍ତଃ କୃଷୁଷ୍ଟ ମାଂ ହୃଦି ମନ ଇନ୍ନୌ ସହାସତି ॥୧॥

=====

(୭|୩୭) [୩୮] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧) | ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେନ୍ଦ୍ରା (୧)

=====

ଅଭି ତ୍ବା ମନୁଜାତେନ ଦଧାମି ମମ ବାସସା ।
ୟଥାଽସୋ ମମ କେବଲୋ ନାନ୍ୟାସାଂ କୀର୍ତ୍ତୟାଶ୍ଚନ ॥୧॥

=====

(୭|୩୮) [୩୯] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨, ୪-୫), ଚତୁଷ୍ପଦା ଉଷ୍ବିକ୍ (୩) |
ଦେବତା - ଆସୁରୀବନସ୍ପତିଃ (୧-୫)

=====

ଇଦଂ ଖନାମି ଭେଷଜଂ ମାଂପଶ୍ୟମଭିରୋରୁଦମ୍ ।
ପରାୟତୋ ନିବର୍ତ୍ତନମାୟତଃ ପ୍ରତିନନ୍ଦନମ୍ ॥୧॥

ୟେନା ନିଚକ୍ର ଆସୁରୀନ୍ଦ୍ରଂ ଦେବେଭ୍ୟସ୍ପରି ।
ତେନା ନି କୁର୍ବେ ତ୍ବାମହଂ ଯଥା ତେଽସାନି ସୁପ୍ରିୟା ॥୨॥

ପ୍ରତୀଚୀ ସୋମମସି ପ୍ରତୀରୁ୍ୟତ ସୁର୍ଯ୍ୟମ୍ ।
ପ୍ରତୀଚୀ ବିଶ୍ୱାନ୍ନେବାନ୍ତାଂ ତ୍ୱାଚ୍ଛାବଦାମସି ॥୩॥

ଅହଂ ବଦାମି ନେଷୁଂ ସଭାୟାମହ ତ୍ୱଂ ବଦ ।
ମମେଦସସ୍ତୁଂ କେବଲୋ ନାନ୍ୟାସାଂ କୀର୍ତ୍ତୟାଶ୍ଚନ ॥୪॥

ୟଦି ବାସି ତିରୋଜନଂ ଯଦି ବା ନଦ୍ୟସ୍ତିରଃ ।
ଇୟଂ ହ ମହ୍ୟଂ ତ୍ୱାମୋଷଧିର୍ବଦ୍-ଧ୍ୱେବ ନ୍ୟାନୟତ୍ ॥୫॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

(୭|୩୯) [୪୦] ଋଷିଃ - ପ୍ରସ୍ନଶ୍ଚ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧) | ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେନ୍ଦ୍ରା (୧)

ଦିବ୍ୟଂ ସୁପର୍ଣ୍ଣଂ ପୟସଂ ବୃହନ୍ନମପାଂ ଗର୍ଭଂ ବୃଷଭମୋଷଧୀନାମ୍ ।
ଅଭୀପତୋ ବୃଷ୍ଣ୍ୟା ତର୍ପୟନ୍ତମା ନୋ ଗୋଷ୍ଠେ ରୟିଷ୍ୟାଂ ସ୍ଥାପୟାତି ॥୧॥

(୭|୪୦) [୪୧] ଋଷିଃ - ପ୍ରସ୍ନଶ୍ଚ | ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧), ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨) ।
ଦେବତା - ସରସ୍ୱାନ୍ (୧-୨)

ୟସ୍ୟ ବ୍ରତଂ ପଶବୋ ଯୁକ୍ତି ସର୍ବେ ଯସ୍ୟ ବ୍ରତ ଉପତିଷ୍ଠନ୍ତ ଆପଃ ।
ୟସ୍ୟ ବ୍ରତେ ପୁଷ୍ପପତିର୍ନିବିଷ୍ଣୁସ୍ତଂ ସରସ୍ୱତ୍ତମବସେ ହବାମହେ ॥୧॥
ଆ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜିଂ ଦାଶୁଷେ ଦାଶ୍ୱଂସଂ ସରସ୍ୱତ୍ତଂ ପୁଷ୍ପପତିଂ ରୟିଷ୍ୟାମ୍ ।
ରାୟସ୍ତୋଷଂ ଶ୍ରବସ୍ତ୍ୟାଂ ବସାନା ଇହ ହୁବେମ ସଦନଂ ରୟୀଣାମ୍ ॥୨॥

(୭|୪୧) [୪୨] ଋଷିଃ - ପ୍ରସ୍ନଶ୍ଚ | ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨) | ଦେବତା - ଶ୍ୟେନଃ (୧-୨)

ଅତି ଧନ୍ୱାନ୍ୟତ୍ୟପସ୍ତତର୍ଦ୍ଧ ଶ୍ୟେନୋ ନୃତକ୍ଷା ଅବସାନଦର୍ଶଃ ।
ତରନ୍ଧିଶ୍ୱାନ୍ୟବରା ରଜଂସୀନ୍ଦ୍ରେଣ ସଖ୍ୟା ଶିବ ଆ ଜଗମ୍ୟାତ୍ ॥୧॥
ଶ୍ୟେନୋ ନୃତକ୍ଷା ଦିବ୍ୟଃ ସୁପର୍ଣ୍ଣଃ ସହସ୍ରପାଳ୍ଲବୟୋନିର୍ବୟୋଧାଃ ।
ସ ନୋ ନି ଯଜ୍ଞାଦ୍ୱସୁ ଯସ୍ତୁରାତୁତମସ୍ତ୍ରାକମସ୍ତୁ ପିତୃଷୁ ସ୍ୱଧାବତ୍ ॥୨॥

(୭|୪୭) [୪୩] ଋଷିଃ - ପ୍ରୟାଶ୍ଵ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୨) | ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା (୧-୨)

ସୋମାରୁଦ୍ରା ବି ବୃହତଂ ବିଷ୍ଣୁତୀମମୀବା ଯା ନୋ ଗୟମାବିବେଶ |
ବାଧେଥାଂ ଦୂରଂ ନିରୂତିଂ ପରାଚୈଃ କୃତଂ ଚିଦେନଃ ପ୍ର ମୁମୁକ୍ତମସ୍ମତ୍ ||୧||

ସୋମାରୁଦ୍ରା ଯୁବମେତାନ୍ୟସ୍ତଦ୍ଵିଶ୍ଵା ତନୁଷୁ ଭେଷଜାନି ଧଉମ୍ |
ଅବ ସ୍ୟାତଂ ମୁଞ୍ଚିତଂ ଯନ୍ନୋ ଅସଉନୁଷୁ ବଜଂ କୃତମେନୋ ଅସ୍ମତ୍ ||୨||

(୭|୪୩) [୪୪] ଋଷିଃ - ପ୍ରୟାଶ୍ଵ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧) | ଦେବତା - ବାକ୍ (୧)

ଶିବାସ୍ତ୍ର ଏକା ଅଶିବାସ୍ତ୍ର ଏକାଃ ସର୍ବା ବିଭର୍ଷି ସୁମନସ୍ୟମାନଃ |
ତିସ୍ରୋ ବାଚୋ ନିହିତା ଅନ୍ତରସ୍ଥିତ୍ତାସାମେକା ବି ପପାତାନୁ ଘୋଷମ୍ ||୧||

(୭|୪୪) [୪୫] ଋଷିଃ - ପ୍ରୟାଶ୍ଵ | ଛନ୍ଦ - ଭୁବିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧) | ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା (୧)

ଉଭା ଜିଗ୍ୟଥୁର୍ନ ପରା ଜୟେଥେ ନ ପରା ଜିଗ୍ୟେ କତରଶ୍ଚନୈନୟୋଃ |
ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ବିଷ୍ଣୋ ଯଦପୟଧେଥାଂ ତ୍ରେଧା ସହସ୍ରଂ ବି ତଦୈରୟେଥାମ୍ ||୧||

(୭|୪୫) [୪୬, ୪୭] ଋଷିଃ - ପ୍ରୟାଶ୍ଵ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨) | ଦେବତା - ଭେଷଜଂ, ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା (୧-୨)

ଜନାଦ୍ଵିଶ୍ଵଜନୀନାସ୍ତ୍ରିନ୍ଧୁତସ୍ତୟାଭୃତମ୍ |
ଦୂରାତ୍ମା ମନ୍ୟ ଉଦ୍-ଭୃତମୀର୍ଷ୍ୟାୟା ନାମ ଭେଷଜମ୍ ||୧||

ଅଗ୍ନେରିବାସ୍ୟ ଦହତୋ ଦାବସ୍ୟ ଦହତଃ ପୃଥକ୍ ।
ଏତାମେତସ୍ୟେଷ୍ୟାମୁଦ୍ରାଗ୍ନିମିବ ଶମୟ ॥୭॥

=====

(୭।୪୭) [୪୮] ଋଷିଃ - ଅଧର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩) ।
ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେୟା (୧-୩)

=====

ସିନୀବାଲି ପୃଥୁଷ୍ଠକେ ଯା ଦେବାନାମସି ସୁସା ।
ଭୁଷସ୍ତୁ ହବ୍ୟମାହୁତଂ ପ୍ରଜାଂ ଦେବି ଦିଦିତ୍ତି ନଃ ॥୧॥

ୟା ସୁବାହୁଃ ସ୍ବଜୁରିଃ ସୁଷୁମା ବହୁସୁବରୀ ।
ତସ୍ୟୈ ବିଶ୍ବତ୍ସ୍ୟ ହବିଃ ସିନୀବାଲ୍ୟୈ ଭୁହୋତନ ॥୨॥

ୟା ବିଶ୍ବତ୍ସାମସି ପ୍ରତୀତୀ ସହସ୍ରସୁକାଭିୟତ୍ତୀ ଦେବୀ ।
ବିଶ୍ବୋଃ ପତ୍ନି ତୁଭ୍ୟଂ ରାତା ହବୀଂସି ପତିଂ ଦେବି ରାଧସେ ଚୋଦୟସ୍ବ ॥୩॥

=====

(୭।୪୭) [୪୯] ଋଷିଃ - ଅଧର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨) । ଦେବତା - କୁହୁଃ (୧-୨)

=====

କୁହୁଂ ଦେବୀଂ ସୁକୃତଂ ବିଦ୍ଧନାପସମସ୍ଥିନ୍ୟଜ୍ଞେ ସୁହବା ଜୋହବୀମି ।
ସା ନୋ ରୟିଂ ବିଶ୍ବବାରଂ ନି ଯଜ୍ଞାଦଦାତୁ ବୀରଂ ଶତଦାୟମୁକ୍ଥ୍ୟମ୍ ॥୧॥

କୁହୁର୍ଦେବାନାମମୃତସ୍ୟ ପତ୍ନୀ ହବ୍ୟା ନୋ ଅସ୍ୟ ହବିଷୋ ଭୁଷେତ ।
ଶୃଣୋତୁ ଯଜ୍ଞମୁଗତୀ ନୋ ଅଦ୍ୟ ରାୟସ୍ତୋଷଂ ଚିକିତୁଷୀ ଦଧାତୁ ॥୨॥

(୭|୪୮) [୫୦] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧-୨) | ଦେବତା - ରାକା (୧-୨)

ରାକାମହଂ ସୁହବା ସୁଷୁତୀ ଦୁବେ ଶୃଣୋତୁ ନଃ ସୁଭଗା ବୋଧତୁ ତ୍ୱନା ।
ସୀବ୍ୟତ୍ୱପଃ ସୁତ୍ୟାଚ୍ଛିଦ୍ୟମାନୟା ଦଦାତୁ ବୀରଂ ଶତଦାୟମୁକ୍ତ୍ୟମ୍ ॥୧॥

ୟାସ୍ତେ ରାକେ ସୁମତୟଃ ସୁପେଶସୋ ଯାଭିର୍ଦଦାସି ଦାଶୁଷେ ବସୁନି ।
ତାଭିର୍ନୌ ଅଦ୍ୟ ସୁମନା ଉପାଗହି ସହସ୍ରାପୋଷଂ ସୁଭଗେ ରରାଣା ॥୨॥

(୭|୪୯) [୫୧] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଆର୍ଷୀ ଜଗତୀ (୧), ଚତୁଷ୍ପଦା ପଞ୍ଜି (୨) |
ଦେବତା - ଦେବପତ୍ନୀଃ (୧-୨)

ଦେବାନାଂ ପତ୍ନୀରୁଶତୀରବନ୍ତ ନଃ ପ୍ରାବନ୍ତ ନସ୍ତୁଜୟେ ବାଜସାତୟେ ।
ୟାଃ ପାର୍ଥିବାସୋ ଯା ଅପାମପି ବ୍ରତେ ତା ନୋ ଦେବୀଃ ସୁହବାଃ ଶର୍ମ ଯଜ୍ଞନ୍ତୁ ॥୧॥

ଉତ ଗ୍ନା ବ୍ୟନ୍ତ ଦେବପତ୍ନୀରିନ୍ଦ୍ରାଣ୍ୟଗ୍ନାୟଶ୍ୱିନୀ ରାତ୍ ।
ଆ ରୋଦସୀ ବରୁଣାନୀ ଶୃଣୋତୁ ବ୍ୟନ୍ତ ଦେବୀର୍ଯ ଋତୁର୍ଜନୀନାମ୍ ॥୨॥

(୭|୫୦) [୫୨] ଋଷିଃ - ଅଙ୍ଗିରା | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨, ୫, ୮-୯), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩, ୭),
ଜଗତୀ (୪), ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୬) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୯)

ୟଥା ବୃକ୍ଷମଶନିର୍ବିଶ୍ୱାହା ହୃତ୍ୟପ୍ରତି ।
ଏବାହମଦ୍ୟ କିତବାନକ୍ଷୈର୍ବଧ୍ୟାସମପ୍ରତି ॥୧॥

ତୁରାଣାମତୁରାଣାଂ ବିଶାମବର୍ଜୁଷୀଣାମ୍ ।

ସମୈତୁ ବିଶ୍ୱତୋ ଭଗୋ ଅନ୍ତର୍ହସ୍ତଂ କୃତଂ ମମ ॥୭॥

ଇତେ ଅଗ୍ନିଂ ସ୍ୱାବସୁଂ ନମୋଭିରିହ ପ୍ରସକ୍ତୋ ବି ଚୟକୃତଂ ନଃ ।

ରଥୈରିବ ପ୍ର ଭରେ ବାଜୟନ୍-ଭିଃ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣଂ ମରୁତାଂ ସ୍ତୋମମୃଧ୍ୟାମ୍ ॥୮॥

ବୟଂ ଜୟେମ ତ୍ୱୟା ଯୁଜା ବୃତମସ୍ତ୍ରାକମଂଶମୁଦବା ଭରେଭରେ ।

ଅସ୍ତ୍ରଭ୍ୟମିନ୍ଦ୍ର ବରୀୟଃ ସୁଗଂ କୃଧି ପ୍ର ଶତ୍ରୁଣାଂ ମଘବନ୍ଧୁଷ୍ଟ୍ୟା ରୁଜ ॥୯॥

ଅଜୈଷଂ ତ୍ୱା ସଂଲିଖିତମଜୈଷମୁତ ସଂରୂଧମ୍ ।

ଅବିଂ ବୃକୋ ଯଥା ମଥଦେବା ମଥାମି ତେ କୃତମ୍ ॥୧୦॥

ଉତ ପ୍ରହାମତିଦୀବା ଜୟତି କୃତମିବ ଶୃଙ୍ଗୀ ବି ଚିନୋତି କାଲେ ।

ୟୋ ଦେବକାମୋ ନ ଧନଂ ରୁଣଜି ସମିତଂ ରାୟଃ ସୃଜତି ସ୍ୱଧାଭିଃ ॥୧୧॥

ଗୋଭିଷ୍ଟରେମାମତିଂ ଦୁରେବାଂ ଯୁବେନ ବା ସୁଧଂ ପୁରୁହୂତ ବିଶ୍ୱେ ।

ବୟଂ ରାଜସୁ ପ୍ରଥମା ଧନାନ୍ୟରିଷ୍ଟାସୋ ବୃଜନୀଭିର୍ଜୟେମ ॥୧୨॥

କୃତଂ ମେ ଦକ୍ଷିଣେ ହସ୍ତେ ଜୟୋ ମେ ସବ୍ୟ ଆହିତଃ ।

ଗୋଜିନ୍-ଭୂୟାସମଶ୍ୱଜିବନଂଜୟୋ ହିରଣ୍ୟଜିତ୍ ॥୧୩॥

ଅକ୍ଷାଃ ଫଲବତୀଂ ଦୁଧାବଂ ଦତ୍ତ ଗାଂ କ୍ଷୀରିଣୀମିବ ।

ସଂ ମା କୃତସ୍ୟ ଧାରୟା ଧନୁଃ ସ୍ନାବ୍ଧେବ ନହ୍ୟତ ॥୧୪॥

=====

(୭।୫୧) [୫୩] ରକ୍ଷିଃ - ଅଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରାବୃହସ୍ପତି (୧)

=====

ବୃହସ୍ପତିର୍ନଃ ପରି ପାତୁ ପଶ୍ଚାଦୁତୋଋଷ୍ଟାଦଧରାଦଘାୟୋଃ ।

ଇନ୍ଦ୍ରଃ ପୁରସ୍ତାଦୁତ ମଧ୍ୟତୋ ନଃ ସଖା ସଖିଭ୍ୟୋ ବରୀୟଃ କୃଣୋତୁ ॥୧୫॥ ॥ ଇତି ଚତୁର୍ଥୋଽବସ୍ଥାବିତ୍ ॥

(୭|୫୭) [୫୪] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - କକୁଭ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଜଗତୀ (୨) ।

ଦେବତା - ସାଂମନସ୍ୟାନ୍, ଅଶ୍ୱିନୌ ଚ (୧-୨)

ସଂଜ୍ଞାନଂ ନଃ ସ୍ୱେତିଃ ସଂଜ୍ଞାନମରଣେତିଃ ।

ସଂଜ୍ଞାନମଶ୍ୱିନା ଯୁବମିହାସ୍ତାସୁ ନି ଯଜ୍ଞତମ୍ ॥୧॥

ସଂ ଜାନାମହୈ ମନସା ସଂ ଚିକିତ୍ସା ମା ଯୁଷ୍ମହି ମନସା ଦୈବ୍ୟେନ ।

ମା ଘୋଷା ଉତ୍ସ୍ତୁର୍ବହୁଲେ ବିନିର୍ହତେ ମେଷୁଃ ପପ୍ରଦିନ୍ନସ୍ୟାହନ୍ୟାଗତେ ॥୨॥

(୭|୫୩) [୫୫] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ଭୁରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩), ଉଷ୍ଟିକ୍ ଗର୍ଭା

ଆର୍ଷୀ ପଞ୍ଜି (୪), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫-୭) । ଦେବତା - ଆୟୁଃ, ବୃହସ୍ପତିଃ, ଅଶ୍ୱିନୌ ଚ (୧-୭)

ଅମୁତ୍ରଭୂୟାଦପି ଯଦ୍ୟମସ୍ୟ ବୃହସ୍ପତେରତିଶସ୍ତେରମୁଞ୍ଚିଃ ।

ପ୍ରତ୍ୟୌହତାମଶ୍ୱିନା ମୃତ୍ୟୁମସ୍ତୁଦେବାନାମଗ୍ନେ ଭିଷଜା ଶତୀତିଃ ॥୧॥

ସଂ କ୍ରାମତଂ ମା ଜହୀତଂ ଶରୀରଂ ପ୍ରାଣାପାନୌ ତେ ସୟୁଜାବିହ ସ୍ତାମ୍ ।

ଶତଂ ଜୀବ ଶରଦୋ ବର୍ଧମାନୋଽଗ୍ନିଷ୍ଟେ ଗୋପା ଅଧିପା ବସିଷ୍ଠଃ ॥୨॥

ଆୟୁର୍ଯୁଗ୍ମେ ଅତିହିତଂ ପରାଚୈରପାନଃ ପ୍ରାଣଃ ପୁନରା ତାବିତାମ୍ ।

ଅଗ୍ନିଷ୍ଟଦାହାର୍ନରୂତେରୁପସ୍ଥାଉଦାତ୍ନନି ପୁନରା ବେଶୟାମି ତେ ॥୩॥

ମେମଂ ପ୍ରାଣୋ ହାସୀନ୍ନୋ ଅପାନୋଽବହାୟ ପରା ଗାତ୍ ।

ସପ୍ତର୍ଷିଭ୍ୟ ଏନଂ ପରି ଦଦାମି ତେ ଏନଂ ସ୍ୱସ୍ତି ଜରସେ ବହନ୍ତୁ ॥୪॥

ପ୍ର ବିଷତଂ ପ୍ରାଣାପାନାବନତ୍ତାହାବିବ ବ୍ରଜମ୍ ।

ଅୟଂ ଜରିମ୍ବଣଃ ଶେବପିରରିଷ୍ଟ ଇହ ବର୍ଧତାମ୍ ॥୫॥

ଆ ତେ ପ୍ରାଣଂ ସୁବାମସି ପରା ଯୁଷ୍ମଂ ସୁବାମି ତେ ।
ଆୟୁର୍ନୋ ବିଶ୍ୱତୋ ଦଧଦୟମଗ୍ନିର୍ବରେଣ୍ୟଃ ॥୭॥

ଉଦ୍ୟନ୍ତଂ ତମସସ୍ତୁରି ରୋହନ୍ତୋ ନାକମୁତ୍ତମମ୍ ।
ଦେବଂ ଦେବତ୍ରା ସୂର୍ଯ୍ୟମଗନ୍ତୁ ଜ୍ୟୋତିରୁତ୍ତମମ୍ ॥୭॥

=====

(୭|୫୪) [୫୭, ୫୭-୧] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା (୧), ଭୃଗୁ (୨) । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨) ।
ଦେବତା - ଋକ୍ଷାମନି (୧), ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୨)

=====

ଋତଂ ସାମ ଯଜାମହେ ଯାଭ୍ୟାଂ କର୍ମାଣି କୁର୍ବତେ ।
ଏତେ ସଦସି ରାଜତୋ ଯୁଜ୍ଞଂ ଦେବେଷୁ ଯଜ୍ଞତଃ ॥୧॥

ଋତଂ ସାମ ଯଦପ୍ରାକ୍ଷଂ ହବିରୋଜୋ ଯଜୁର୍ବଲମ୍ ।
ଏଷ ମା ତସ୍ମାନ୍ନା ହିଂସୀଦ୍ୱେଦଃ ପୃଷ୍ଠଃ ଶତୀପତେ ॥୨॥

=====

(୭|୫୫) [୫୭-୨] ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ପୁର ଉଷ୍ଟିକ୍ (୧) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧)

=====

ୟେ ତେ ପଦ୍ମାନୋଽବ ଦିବୋ ଯେଭିର୍ବିଶ୍ୱମୈରୟଃ ।
ତେଭିଃ ସୁମ୍ନୟା ଧେହି ନୋ ବସୋ ॥୧॥

=====

(୭|୫୭) [୫୮] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩, ୫-୮), ବିରାଟ୍ ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୪) ।

ଦେବତା - ବୃଷ୍ଟିକାଦୟଃ (୧, ୩, ୫-୮), ବନସ୍ପତିଃ (୨), ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତିଃ (୪)

=====

ତିରଶ୍ଚିରାଜେରସିତାତ୍-ପୃଦାକୋଃ ପରି ସଂଭୃତମ୍ ।

ତହ୍ନଙ୍ଗପର୍ବଣୋ ବିଷମିୟଂ ବୀରୁଦନୀନଶତ୍ ॥୧॥

ଇୟଂ ବୀରୁନ୍ଧୁଧାତା ମଧୁଶ୍ଚନ୍ଧୁଧୁଲା ମଧୁଃ ।

ସା ବିଦୁତସ୍ୟ ଭେଷଜ୍ୟଥୋ ମଶକଜମ୍ବୁନୀ ॥୨॥

ୟତୋ ଦଷ୍ଟଂ ଯତୋ ଧୀତଂ ତତସ୍ତେ ନିର୍ହ୍ବୟମସି ।

ଅର୍ଭସ୍ୟ ତୃପ୍ରଦଂଶିନୋ ମଶକସ୍ୟାରସଂ ବିଷମ୍ ॥୩॥

ଅୟଂ ଯୋ ବକ୍ରୋ ବିପରୁର୍ବ୍ୟଙ୍ଗୋ ମୁଖାନି ବକ୍ରା ବୃଜିନା କୃଣୋଷି ।

ତାନି ତ୍ୱଂ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତି ଇଷୀକାମିବ ସଂ ନମଃ ॥୪॥

ଅରସସ୍ୟ ଶର୍କୋଟସ୍ୟ ନୀଚୀନସ୍ୟୋପସର୍ପତଃ ।

ବିଷଂ ହ୍ୟସ୍ୟାଦିଷ୍ୟଥୋ ଏନମଜୀଜତମ୍ ॥୫॥

ନ ତେ ବାହ୍ମୋର୍ବଲମସ୍ତି ନ ଶୀର୍ଷେ ନୋତ ମଧ୍ୟତଃ ।

ଅଥ କିଂ ପାପୟାମୁୟା ପୁଛେ ବିଭର୍ଷ୍ୟର୍ଭକମ୍ ॥୬॥

ଅଦନ୍ତି ତ୍ୱା ପିପୀଲିକା ବି ବୃଷ୍ଣନ୍ତି ମୟୂର୍ଯଃ ।

ସର୍ବେ ଭଲ ବ୍ରବାଥ ଶାର୍କୋଟମରସଂ ବିଷମ୍ ॥୭॥

ୟ ଉଭାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରହରସି ପୁଚ୍ଛେନ ତାସ୍ୟେନ ତ ।

ଆସ୍ୟେନ ନ ତେ ବିଷଂ କିମ୍ନୁ ତେ ପୁଚ୍ଛଧାବସତ୍ ॥୮॥

=====

(୭|୫୭) [୫୯] ଋଷିଃ - ବାମଦେବ | ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧-୨) | ଦେବତା - ସରସ୍ୱତୀ (୧-୨)

=====

ଯଦାଗସ୍ତା ବଦତୋ ମେ ବିରୁକ୍ଷୁଭେ ଯଦ୍ୟାତମାନସ୍ୟ ତରତୋ ଜନାଁ ଅନୁ ।

ଯଦାତ୍ମନି ତନ୍ନୋ ମେ ବିରିଷ୍ଟଂ ସରସ୍ୱତୀ ତଦା ପୃଣଦ୍-ଘୃତେନ ॥୧॥

ସପ୍ତ କ୍ଷରନ୍ତି ସିଶବେ ମରୁତୁତେ ପିତ୍ରେ ପୁତ୍ରାସୋ ଅପ୍ୟବୀବୃତନୃତାନି ।

ଭଭେ ଇଦସ୍ୟୋଭେ ଅସ୍ୟ ରାଜତ ଭଭେ ଯୁତେତେ ଭଭେ ଅସ୍ୟ ପୁଷ୍ୟତଃ ॥୨॥

=====

(୭|୫୮) [୬୦] ଋଷିଃ - କୌରୁପଥି | ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨) |

ଦେବତା - ମନ୍ତୋକ୍ତା ଇନ୍ଦ୍ରବରୁଣୌ (୧-୨)

=====

ଇନ୍ଦ୍ରାବରୁଣା ସୁତପାବିମଂ ସୁତଂ ସୋମଂ ପିବତଂ ମଦ୍ୟଂ ଧୃତବ୍ରତୌ ।

ଯୁବୋ ରଥୋ ଅଧ୍ୱରୋ ଦେବବୀତୟେ ପ୍ରତି ସ୍ୱସରମୁପ ଯାତୁ ପୀତୟେ ॥୧॥

ଇନ୍ଦ୍ରାବରୁଣା ମଧୁମଉମସ୍ୟ ବୃଷ୍ଟଃ ସୋମସ୍ୟ ବୃଷଣା ବୃଷେଥାମ୍ ।

ଇଦଂ ବାମନ୍ତଃ ପରିଷିକ୍ତମାସଦ୍ୟାସ୍ମିନ୍-ବର୍ହିଷି ମାଦୟେଥାମ୍ ॥୨॥

=====

(୭|୫୯) [୬୧] ଋଷିଃ - ବାଦରାୟଣି | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧) | ଦେବତା - ଅରିନାଗନମ୍ (୧)

=====

ୟୋ ନଃ ଶପାଦଶପତଃ ଶପତୋ ଯଶ୍ଚ ନଃ ଶପାତ୍ ।

ବୃକ୍ଷ ଇବ ବିଦ୍ୟୁତା ହତ ଆ ମୁଲୀଦନୁ ଶୁଷ୍ୟତୁ ॥୧॥

॥ ଇତି ପଞ୍ଚମୋଽନୁବାକଃ ॥ ॥ ଇତି ଷୋଡଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଅଥ ସପ୍ତଦଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

=====

(୭|୨୦) [୨୨] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ପରା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୭) ।
ଦେବତା - ଗୃହା, ବାସ୍ତୋଷ୍ଠତିଃ (୧-୭)

=====

ଉର୍ଜଂ ବିଭ୍ରଦ୍‌ସୁବନିଃ ସୁମେଧା ଅଘୋରେଣ ଚକ୍ଷୁଷା ମିତ୍ରିୟେଣ ।
ଗୃହାନୈମି ସୁମନା ବନ୍ଦମାନୋ ରମଧୁଂ ମା ବିଭୀତ ମତ୍ ॥୧॥

ଇମେ ଗୃହା ମୟୋଭୁବ ଉର୍ଜସ୍ବନ୍ତଃ ପୟସ୍ବନ୍ତଃ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣା ବାମେନ ତିଷ୍ଠନ୍ତସ୍ତେ ନୋ ଜାନନ୍ତ୍ୟୟତଃ ॥୨॥

ୟେଷାମଧ୍ୟୋତି ପ୍ରବସନ୍ୟସୁ ଶୌମନସୋ ବହୁଃ ।
ଗୃହାନୁପ ହୃୟାମହେ ତେ ନୋ ଜାନନ୍ତ୍ୟୟତଃ ॥୩॥

ଉପହୃତା ଭୂରିଧନାଃ ସଖାୟଃ ସ୍ବାଦୁସଂମୁଦଃ ।
ଅକ୍ଷୁଧ୍ୟା ଅତୃଷ୍ୟା ସ୍ତ ଗୃହା ମାସ୍ବଦ୍‌ଭୀତନ ॥୪॥

ଉପହୃତା ଇହ ଗାବ ଉପହୃତା ଅଜାବୟଃ ।
ଅଥୋ ଅନ୍ନସ୍ୟ କୀଳାଲ ଉପହୃତୋ ଗୃହେଷୁ ନଃ ॥୫॥

ସୂନୃତାବନ୍ତଃ ସୁଭଗା ଇରାବନ୍ତୋ ହସାମୁଦାଃ ।
ଅତୃଷ୍ୟା ଅକ୍ଷୁଧ୍ୟା ସ୍ତ ଗୃହା ମାସ୍ବଦ୍‌ଭୀତନ ॥୬॥

ଇହୈବ ସ୍ତ ମାନୁ ଗାତ ବିଶ୍ବା ରୂପାଣି ପୁଷ୍ୟତ ।
ଐଷ୍ୟାମି ଭଦ୍ରେଣା ସହ ଭୂୟଂସୋ ଭବତା ମୟା ॥୭॥

(୭|୭୧) [୭୩] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨) | ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୨)

ୟଦଗ୍ନେ ତପସା ତପ ଉପତପ୍ୟାମହେ ତପଃ ।

ପ୍ରିୟାଃ ଶୁଭସ୍ୟ ଭୃୟାସ୍ତାୟୁଷ୍ମତ୍ତଃ ସୁମେଧସଃ ॥୧॥

ଅଗ୍ନେ ତପସ୍ତପ୍ୟାମହ ଉପ ତପ୍ୟାମହେ ତପଃ ।

ଶୁଭାନି ଶୃଣୁକ୍ତୋଃ ବୟମାୟୁଷ୍ମତ୍ତଃ ସୁମେଧସଃ ॥୨॥

(୭|୭୨) [୭୪] ଋଷିଃ - ମରୀଚ, କଶ୍ୟପ | ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧) | ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧)

ଅୟମଗ୍ନିଃ ସପ୍ତତିର୍ବୃଦ୍ଧବୃଷ୍ଣୋ ରଥୀବ ପଞ୍ଚାନଜୟତ୍-ପୁରୋହିତଃ ।

ନାଭା ପୃଥିବ୍ୟାଂ ନିହିତୋ ଦବିଦ୍ୟୁତଦଧସ୍ପଦଂ କୃଶ୍ଣତାଂ ଯେ ପୃତନ୍ୟବଃ ॥୧॥

(୭|୭୩) [୭୫] ଋଷିଃ - ମରୀଚ, କଶ୍ୟପ | ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧) | ଦେବତା - ଜାତବେଦାଃ (୧)

ପୃତନାଜିତଂ ସହମାନମଗ୍ନିମୁକ୍-ଧୌର୍ଯ୍ୟବାମହେ ପରମାସ୍ତ୍ରଧସ୍ମାତ୍ ।

ସ ନଃ ପର୍ଷଦତି ଦୁର୍ଗାଣି ବିଶ୍ୱା ଶାମଜେବୋଽତି ଦୁରିତାନ୍ୟଗ୍ନିଃ ॥୧॥

(୭|୭୪) [୭୬] ଋଷିଃ - ଯମ | ଛନ୍ଦ - ଭୁରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ନ୍ୟଙ୍କୁସାରିଣୀ ବୃହତୀ (୨) |
ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ନିରୂତିଃ ବା (୧-୨)

ଇଦଂ ଯଜ୍ଞଷ୍ଟଃ ଶକୁନିରଭିନିଷ୍ପତନ୍ନପୀପତତ୍ ।

ଆପୋ ମା ତସ୍ମାସ୍ତର୍ବସ୍ମାଦୁରିତାପ୍ତାହ୍ନଂହସଃ ॥୧॥

ଇଦଂ ଯଜ୍ଞଶ୍ଚ ଶକୁନିରବାମୃଷନ୍ନିରୂତେ ତେ ମୁଖେନ ।
ଅଗ୍ନିର୍ମା ତସ୍ମାଦେନସୋ ଗାର୍ହପତ୍ୟଃ ପ୍ର ମୁଞ୍ଚିତୁ ॥୨॥

=====

(୭।୨୫) [୨୭] ଋଷିଃ - ଶୁକ୍ର । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ଅପାମାର୍ଗବୀରୁଦ୍ (୧-୩)

=====

ପ୍ରତୀଚୀନଫଲୋ ହି ତ୍ବମପାମାର୍ଗ ରୁରୋହିଥ ।
ସର୍ବାନ୍ନୁଛପଥାଁ ଅଧି ବରୀୟୋ ଯବୟା ଇତଃ ॥୧॥

ଯଜ୍ଞଶ୍ଚୂତଂ ଯଜ୍ଞମଲଂ ଯଦ୍ବା ଚେରିମ ପାପୟା ।
ତ୍ବୟା ତଦ୍ବିଶ୍ବତୋମୁଖାପାମାର୍ଗାପ ମୃଜ୍ଜହେ ॥୨॥

ଶ୍ୟାବଦତା କୁନଖିନା ବଶ୍ବେନ ଯସ୍ରହାସିମ ।
ଅପାମାର୍ଗ ତ୍ବୟା ବୟଂ ସର୍ବଂ ତଦପ ମୃଜ୍ଜହେ ॥୩॥

=====

(୭।୨୬) [୨୮] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମ (୧)

=====

ୟଦ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷେ ଯଦି ବାତ ଆସ୍ର ଯଦି ବୃକ୍ଷେଷୁ ଯଦି ବୋଲପେଷୁ ।
ୟଦଗ୍ରବନ୍ଦପଶବ ଉଦ୍ୟମାନଂ ତଦ୍-ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ପୁନରସ୍ମାନୁପୈତୁ ॥୧॥

=====

(୭।୨୭) [୨୯] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ପୁରଃ ପୁର ଉଷ୍ଟିକ୍ ବୃହତୀ (୧) । ଦେବତା - ଆତ୍ମା (୧)

=====

ପୁନର୍ମୈତ୍ରିନ୍ଦ୍ରିୟଂ ପୁନରାତ୍ମା ଦ୍ରବିଣଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଚ ।
ପୁନରଗ୍ନୟୋ ଧିଷ୍ଟ୍ୟା ଯଥାସ୍ଥାମ କଳ୍ପୟନ୍ତାମିହୈବ ॥୧॥

=====

(୭|୬୮) [୭୦, ୭୧] ଋଷିଃ - ଶତ୍ରୁତି | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ଗାୟତ୍ରୀ (୩) |
ଦେବତା - ସରସ୍ୱତୀ (୧-୩)

=====

ସରସ୍ୱତି ବ୍ରତେଷୁ ତେ ଦିବ୍ୟେଷୁ ଦେବି ଧାମସୁ |
ଭୁଷସ୍ତୁ ହବ୍ୟମାହୁତଂ ପ୍ରଜାଂ ଦେବି ରରାସ୍ତୁ ନଃ ||୧||

ଇଦଂ ତେ ହବ୍ୟଂ ଘୃତବସ୍ତରସ୍ୱତୀଦଂ ପିତୃଋଣାଂ ହବିରାସ୍ୟଂ ଯତ୍ |
ଇମାନି ତ ଉଦିତା ଶୀତମାନି ତେଭିର୍ବୟଂ ମଧୁମନ୍ତଃ ସ୍ୟାମ ||୨||

ଶିବା ନଃ ଶୀତମା ଭବ ସୁମୃତୀକା ସରସ୍ୱତି |
ମା ତେ ଯୁୟୋମ ସଂଦୃଶଃ ||୩||

=====

(୭|୬୯) [୭୨] ଋଷିଃ - ଶତ୍ରୁତି | ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୧) | ଦେବତା - ସୁଖମ୍ (୧)

=====

ଶଂ ନୋ ବାତୋ ବାତୁ ଶଂ ନସ୍ତପତୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ |
ଅହାନି ଶଂ ଭବନ୍ତୁ ନଃ ଶଂ ରାତ୍ରୀ ପ୍ରତି ଧୀୟତାଂ ଶମୁଷା ନୋ ବୁଧ୍ନୁ ||୧||

=====

(୭|୭୦) [୭୩] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଅତିଜଗତୀ ଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୨),
ପୁରଃ କକୁଭୃତ୍ୟନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪-୫) | ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତାଃ ଶ୍ୟେନଃ ବା (୧-୫)

=====

ୟଜ୍ଞଂ ତାସୌ ମନସା ଯଜ ବାତା ଯଜ୍ଞେର୍ଜୁହୋତି ହବିଷା ଯଜୁଷା |
ତନ୍ନୁତ୍ୟନା ନିରୂତିଃ ସଂବିଦାନା ପୁରା ସତ୍ୟାଦାହୁତିଂ ହବ୍ଧସ୍ୟ ||୧||

ୟାତୁଧାନା ନିରୂତିରାଦୁ ରକ୍ଷସ୍ତେ ଅସ୍ୟ ଘ୍ନନ୍ତୁନୃତେନ ସତ୍ୟମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ରେଷିତା ଦେବା ଆଜ୍ୟମସ୍ୟ ମଥ୍ନନ୍ତୁ ମା ତହଂ ପାଦି ଯଦସୌ ଭୁହୋତି ॥୨॥

ଅଜିରାଧିରାଜୌ ଶ୍ୟେନୌ ସଂପାତିନାବିବ ।
ଆଜ୍ୟଂ ପୃତନ୍ୟତୋ ହତାଂ ଯୋ ନଃ କଶ୍ଚାଭ୍ୟଘାୟତି ॥୩॥

ଅପାଞ୍ଚୌ ତ ଉତ୍ତୌ ବାହୁ ଅପି ନହ୍ୟାମ୍ୟାସ୍ୟମ୍ ।
ଅଗ୍ନେର୍ଦେବସ୍ୟ ମନ୍ୟୁନା ତେନ ତେଽବଧିଷଂ ହବିଃ ॥୪॥

ଅପି ନହ୍ୟାମି ତେ ବାହୁ ଅପି ନହ୍ୟାମ୍ୟାସ୍ୟମ୍ ।
ଅଗ୍ନେର୍ଘୌରସ୍ୟ ମନ୍ୟୁନା ତେନଽବଧିଷଂ ହବିଃ ॥୫॥

=====

(୭|୨୧) [୨୪] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧)

=====

ପରି ତ୍ବାଗ୍ନେ ପୁରଂ ବୟଂ ବିପ୍ରଂ ସହସ୍ୟ ଧୀମହି ।
ଧୃଷଦୃଷ୍ଣଂ ଦିବେଦିବେ ହୃତ୍ବାରଂ ଭଲ୍ଲୁରାବତଃ ॥୧॥

=====

(୭|୨୨) [୨୫, ୨୬] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩) ।
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ଉତ୍ତିଷ୍ଠତାବ ପଶ୍ୟତେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଭାଗମୃତ୍ତିୟମ୍ ।
ୟଦି ଶ୍ରାତଂ ଭୁହୋତନ ଯଦ୍ୟଶ୍ରାତଂ ମମଉନ ॥୧॥

ଶ୍ରାତଂ ହବିରୋ ଷ୍ଟିନ୍ନ ପ୍ର ଯାହି ଜଗାମ ସୂରୋ ଅଧୁନୋ ବି ମଧ୍ୟମ୍ ।
ପରି ତ୍ବାସତେ ନିଧିଭିଃ ସଖାୟଃ କୁଲପା ନ ବ୍ରାଜପତିଂ ଚରନ୍ତମ୍ ॥୨॥

ଶ୍ରୀତଂ ମନ୍ୟ ଉଧନି ଶ୍ରୀତମଗ୍ନୌ ସୁଶୃତଂ ମନ୍ୟେ ତଦୃତଂ ନବୀୟଃ ।
ମାଧ୍ୟାନ୍ନିନସ୍ୟ ସବନସ୍ୟ ଦଧ୍ନଃ ପିବେନ୍ନ ବଜ୍ଜିନ୍ଦୁରୁକୃଦ୍ଭୁଷାଣଃ ॥୩॥

(୭।୭୩) [୭୭] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧, ୪, ୬), ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୨),
ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩, ୫, ୭-୧୧) । ଦେବତା - ଇର୍ମଃ, ଅଶ୍ୱିନୌ, ପ୍ରତ୍ୟୁତଂ ମନ୍ତୋକ୍ତା ବା (୧-୧୧)

ସମିଜ୍ଞୋ ଅଗ୍ନିର୍ବୃଷଣା ରଥୀ ଦିବସ୍ତପ୍ତୋ ଘର୍ମୋ ଦୁହ୍ୟତେ ବାମିଷେ ମଧୁ ।
ବୟଂ ହି ବାଂ ପୁରୁଦମାସୋ ଅଶ୍ୱିନା ହବାମହେ ସଧମାଦେଷୁ କାରବଃ ॥୧॥

ସମିଜ୍ଞୋ ଅଗ୍ନିରଶ୍ୱିନା ତପ୍ତୋ ବାଂ ଘର୍ମ ଆ ଗତମ୍ ।
ଦୁହ୍ୟନ୍ତେ ନୂନଂ ବୃଷଣୋହ ଧେନବୋ ଦସ୍ରା ମଦନ୍ତି ବେଧସଃ ॥୨॥

ସ୍ୱାହାକୃତଃ ଶୁଚିର୍ଦେବେଷୁ ଯଜ୍ଞୋ ଯୋ ଅଶ୍ୱିନୋଋମସୋ ଦେବପାନଃ ।
ତମୁ ବିଶ୍ୱେ ଅମୃତାସୋ ଭୁଷାଣା ଗନ୍ଧର୍ବସ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟାସ୍ମା ରିହନ୍ତି ॥୩॥

ୟଦୁସ୍ତ୍ରିୟାସ୍ତାଦୁତଂ ଘୃତଂ ପୟୋଽୟଂ ସ ବାମଶ୍ୱିନା ଭାଗ ଆ ଗତମ୍ ।
ମାଧ୍ୱୀ ଧର୍ତ୍ତାରା ବିଦଥସ୍ୟ ସପୂତୀ ତପ୍ତଂ ଘର୍ମଂ ପିବତଂ ଦିବଃ ॥୪॥

ତପ୍ତୋ ବାଂ ଘର୍ମୋ ନକ୍ଷତ୍ରୁ ସ୍ୱହୋତା ପ୍ର ବାମଧୃର୍ଯ୍ୟୁଷ୍ଟରତୁ ପୟସ୍ତାନ୍ ।
ମଧୋର୍ଦ୍ଧ୍ୱସ୍ୟାଶ୍ୱିନା ତନାୟା ବୀତଂ ପାତଂ ପୟସ ଉସ୍ତ୍ରିୟାୟାଃ ॥୫॥

ଉପ ଦ୍ରବ ପୟସା ଗୋଧୁଗୋଷମା ଘର୍ମେ ସିଞ୍ଚି ପୟ ଉସ୍ତ୍ରିୟାୟାଃ ।
ବି ନାକମଖ୍ୟାସ୍ରବିତା ବରେଣ୍ୟୋଽନୁପ୍ରୟାଶମୁଷସୋ ବି ରାଜତି ॥୬॥

ଉପ ହୃୟେ ସୁଦୁଘାଂ ଧେନୁମେତାଂ ସୁହସ୍ତୋ ଗୋଧୁଗୁତ ଦୋହଦେନାମ୍ ।
ଶ୍ରେଷ୍ଠଂ ସବଂ ସବିତା ସାବିଷନ୍ନୋଽଭୀଜ୍ଞୋ ଘର୍ମସ୍ତଦୁ ଶୁ ପ୍ର ବୋଚତ୍ ॥୭॥

ହିଙ୍ଗୁଶୁତୀ ବସୁପତ୍ନୀ ବସୁନାଂ ବସୁମିଚ୍ଛନ୍ତୀ ମନସା ନ୍ୟାଗନ୍ ।
ଦୁହାମଶ୍ଚିତ୍ୟାଂ ପୟୋ ଅୟୋୟଂ ସା ବର୍ଧତାଂ ମହତେ ସୌଭଗାୟ ॥୮॥

ଭୁଷ୍ଟୋ ଦମ୍ଭନା ଅତିଥିର୍ଦୁରୋଶ ଇମଂ ନୋ ଯୁଜ୍ଞମୁପ ଯାହି ବିଦ୍ବାନ୍ ।
ବିଶ୍ଵା ଅଗ୍ନେ ଅଭିଯୁଜୋ ବିହତ୍ୟ ଶତ୍ରୁୟତାମା ଭରା ଭୋଜନାନି ॥୯॥

ଅଗ୍ନେ ଶର୍ଧ ମହତେ ସୌଭଗାୟ ତବ ଦ୍ୟୁମ୍ନାନୁଷ୍ଠମାନି ସନ୍ତୁ ।
ସଂ ଜାୟତ୍ୟଂ ସୁୟମମା କୃଶୁଷ୍ଠ ଶତ୍ରୁୟତାମଭି ତିଷ୍ଠା ମହାଂସି ॥୧୦॥

ସୁୟବସାଦ୍-ଭଗବତୀ ହି ଭୂୟା ଅଧା ବୟଂ ଭଗବନ୍ତଃ ସ୍ୟାମ ।
ଅଛି ତୃଣମୟୋ ବିଶ୍ଵଦାନୀଂ ପିବ ଶୁଦ୍ଧମୁଦକମାତରନ୍ତୀ ॥୧୧॥

॥ ଇତି ଷଷ୍ଠୋଽବସ୍ଥାବକଃ ॥

(୭।୭୪) [୭୮] ରକ୍ଷିଃ - ଅଧର୍ବାଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪) ।

ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେଜ୍ଞାଃ (୧-୩), ଜାତବେଦାଃ (୪)

ଅପଚିତାଂ ଲୋହିନୀନାଂ କୃଷ୍ଣା ମାତେତି ଶୁଶ୍ରୁମ ।
ମୁନେର୍ଦେବସ୍ୟ ମୂଲେନ ସର୍ବା ବିଧ୍ୟାମି ତା ଅହମ୍ ॥୧॥

ବିଧ୍ୟାମ୍ୟାସାଂ ପ୍ରଥମାଂ ବିଧ୍ୟାମ୍ୟତ ମଧ୍ୟମାମ୍ ।
ଇଦଂ ଜୟନ୍ୟାମାସାମା ଛିନନ୍ତି ସୁକାମିବ ॥୨॥

ତ୍ଵାଷ୍ଟେଶାହଂ ବଚସା ବି ତ ଇର୍ଷ୍ୟାମମୀମଦମ୍ ।
ଅଥୋ ଯୋ ମନ୍ୟୁଷ୍ଠେ ପତେ ତମୁ ତେ ଶମୟାମସି ॥୩॥

ବ୍ରତେନ ତ୍ଵଂ ବ୍ରତପତେ ସମକ୍ତୋ ବିଶ୍ଵାହା ସୁମନା ଦୀଦିହୀହ ।
ତଂ ତ୍ଵା ବୟଂ ଜାତବେଦଃ ସମିଦଂ ପ୍ରଜାବନ୍ତ ଭପ ସଦେମ ସର୍ବେ ॥୪॥

=====

(୭|୭୫) [୭୯] ଋଷିଃ - ପରିବତ୍ରବ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଭୂରିକ୍ ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୨) ।
ଦେବତା - ଅୟ୍ୟାଃ (୧-୨)

=====

ପ୍ରଜାବତୀଃ ସୁୟବସେ ରୁଶନ୍ତୀଃ ଶୁଭା ଅପଃ ସୁପ୍ରପାଣେ ପିବନ୍ତୀଃ ।
ମା ବ ସ୍ତେନ ଇଶତ ମାଘଶଂସଃ ପରି ବୋ ରୁଦ୍ରସ୍ୟ ହେତିର୍ବୃଶକୁ ॥୧॥

ପଦଜ୍ଞା ସ୍ଥ ରମତୟଃ ସଂହିତା ବିଶ୍ୱନାମ୍ନୀଃ ।
ଉପ ମା ଦେବୀର୍ଦେବେଭିରେତ ।
ଇମଂ ଗୋଷ୍ଠମିଦଂ ସଦୋ ଘୃତେନାସ୍ତାନ୍ନସମୁଷତ ॥୨॥

=====

(୭|୭୬) [୮୦, ୮୧] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ପୁର ଉଷ୍ଟିକ୍ (୨),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩-୪), ଭୂରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୬) । ଦେବତା - ଅପରିତ୍-ଭୈଷଜ୍ୟମ୍ (୧-୪),
ଜାୟାନ୍ୟଃ, ଇନ୍ଦ୍ରଃ ତ (୫-୬)

=====

ଆ ସୁପ୍ରସଃ ସୁପ୍ରସୋ ଅସତୀଭ୍ୟୋ ଅସଉରାଃ ।
ସେହୋରରସତରା ଲବଣାଦ୍ବିକ୍ଳେଦୀୟସୀଃ ॥୧॥

ୟା ଶ୍ରେବ୍ୟା ଅପତିତୋଽଥୋ ଯା ଉପପକ୍ଷ୍ୟାଃ ।
ବିଜାମ୍ନି ଯା ଅପତିତଃ ସ୍ୱୟଂସ୍ରସଃ ॥୨॥

ୟଃ କୀକସାଃ ପ୍ରଶୃଣାତି ତଲୀଦ୍ୟମବତିଷ୍ଠତି ।
ନିର୍ହାସ୍ତଂ ସର୍ବଂ ଜାୟାନ୍ୟଂ ଯଃ କଷ୍ଟ କକୁଦି ଶ୍ରିତଃ ॥୩॥

ପକ୍ଷୀ ଜାୟାନ୍ୟଃ ପତତି ସ ଆ ବିଶତି ପୂରୁଷମ୍ ।
ତଦକ୍ଷିତସ୍ୟ ଭେଷଜମୁଭୟୋଃ ସୁକ୍ଷତସ୍ୟ ତ ॥୪॥

ବିଦ୍ଧୁ ବୈ ତେ ଜାୟାନ୍ୟ ଜାନଂ ଯତୋ ଜାୟାନ୍ୟ ଜାୟସେ ।
କଥଂ ହ ତତ୍ର ତ୍ଵଂ ହନୋ ଯୁସ୍ୟ କୃଣ୍ଣୋ ହବିର୍ଗୃହେ ॥୫॥

ଧୃଷ୍ଟଦିବ କଲଶେ ସୋମମିନ୍ଦ୍ର ବୃତ୍ରହା ଶୂର ସମରେ ବସୁନାମ୍ ।
ମାଧ୍ୟାନ୍ଦିନେ ସବନ ଆ ବୃଷସ୍ତ ରୟିଷ୍ଟାନୋ ରୟିମସ୍ତାସୁ ଧେହି ॥୬॥

=====

(୭।୭୭) [୮୨] ଋଷିଃ - ଅଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ଜଗତୀ (୩) ।
ଦେବତା - ମରୁତଃ (୧-୩)

=====

ସାଂତପନା ଇଦଂ ହବିର୍ମରୁତସ୍ତଦ୍ଭୁଜୁଷ୍ଟନ ।
ଅସ୍ତ୍ରାକୋତୀ ରିଶାଦସଃ ॥୧॥

ଘ୍ନୋ ନୋ ମର୍ତ୍ତୋ ମରୁତୋ ଦୁର୍ହଣାୟୁସ୍ତିରଶ୍ଚିତ୍ତାନି ବସବୋ ଜିଘାଂସତି ।
ଦ୍ରୁହଃ ପାଶାନ୍ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚିତାଂ ସ ତପିଷ୍ଠେନ ତପସା ହନ୍ତନା ତମ୍ ॥୨॥

ସଂବସୁରୀଶା ମରୁତଃ ସ୍ଵର୍କା ଉରୁଷୟଃ ସଗଶା ମାନୁଷାସଃ ।
ତେ ଅସ୍ତ୍ରପାଶାନ୍ପ୍ର ମୁଞ୍ଚିନ୍ତେନସଃ ସାଂତପନା ମସୁରା ମାଦୟିଷ୍ଟବଃ ॥୩॥

=====

(୭।୭୮) [୮୩] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ପୁର ଉଷ୍ଟିକ୍ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୨)

=====

ବି ତେ ମୁଞ୍ଚାମି ରଶନାଂ ବି ଘ୍ନୋକ୍ତଂ ବି ନିଘ୍ନୋଜନମ୍ ।
ଇହୈବ ତ୍ଵମଜସ୍ର ଏଧ୍ୟାଗ୍ନେ ॥୧॥

ଅସ୍ତୈ ଶତ୍ରାଶି ଧାରୟନ୍ତମଗ୍ନେ ଯୁନଜ୍ଞି ତ୍ଵା ବ୍ରହ୍ମଣା ଦୈବ୍ୟେନ ।
ଦୀଦିହ୍ୟସ୍ତଭ୍ୟଂ ଦ୍ରବିଶେହ ଭଦ୍ରଂ ପ୍ରେମଂ ବୋତୋ ହବିର୍ଦାଂ ଦେବତାସୁ ॥୨॥

(୭|୭୯) [୮୪] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୪) |

ଦେବତା - ଅମାବାସ୍ୟା (୧-୪)

ୟତ୍ରେ ଦେବା ଅକୃଶ୍ମନ୍ତାଗଧେୟମମାବାସ୍ୟେ ସଂବସନ୍ତୋ ମହିତ୍ବା ।

ତେନା ନୋ ଯଜ୍ଞଂ ପିପୃହି ବିଶ୍ୱବାରେ ରୟିଂ ନୋ ଧେହି ସୁଭଗେ ସୁବୀରମ୍ ॥୧॥

ଅହମେବାସ୍ୟାମାବାସ୍ୟା ମାମା ବସନ୍ତି ସୁକୃତୋ ମୟୀମେ ।

ମୟି ଦେବା ଭଭୟେ ସାଦ୍ୟାଶ୍ୱେନ୍ଦ୍ରଜ୍ୟେଷ୍ଠାଃ ସମଗଚ୍ଛନ୍ତି ସର୍ବେ ॥୨॥

ଆଗନ୍ତାତ୍ରୀ ସଂଗମନୀ ବସୁନାମୂର୍ଜଂ ପୁଷ୍ଟଂ ବସ୍ତାବେଶୟନ୍ତୀ ।

ଅମାବାସ୍ୟାୟୈ ହବିଷା ବିଧେମୋର୍ଜଂ ଦୁହାନା ପୟସା ନ ଆଗନ୍ ॥୩॥

ଅମାବାସ୍ୟେ ନ ତ୍ୱଦେତାନ୍ୟନ୍ୟୋ ବିଶ୍ୱା ରୂପାଣି ପରିଭୂର୍ଜଜାନ ।

ୟଜ୍ଞାମାସ୍ତେ ଜୁହୁମସ୍ତନ୍ନୋ ଅସ୍ତୁ ବୟଂ ସ୍ୟାମ ପତୟୋ ରୟିଶାମ୍ ॥୪॥

(୭|୮୦) [୮୫] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩-୪), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨) |

ଦେବତା - ପୌର୍ଣ୍ଣମାସୀ (୧-୨, ୪), ପ୍ରଜାପତିଃ (୩)

ପୂର୍ଣ୍ଣା ପଶ୍ଚାଦୁତ ପୂର୍ଣ୍ଣା ପୁରସ୍ତାଦୁନ୍ନଧ୍ୟତଃ ପୌର୍ଣ୍ଣମାସୀ ଜିଗାୟ ।

ତସ୍ୟାଂ ଦେବୈଃ ସଂବସନ୍ତୋ ମହିତ୍ବା ନାକସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ସମିଷା ମଦେମ ॥୧॥

ବୃଷଭଂ ବାଜିନଂ ବୟଂ ପୌର୍ଣ୍ଣମାସଂ ଯଜାମହେ ।

ସ ନୋ ଦଦାତୁକ୍ଷିତାଂ ରୟିମନ୍ନୁପଦସ୍ୱତୀମ୍ ॥୨॥

ପ୍ରଜାପତେ ନ ତ୍ୱଦେତାନ୍ୟନ୍ୟୋ ବିଶ୍ୱା ରୂପାଣି ପରିଭୂର୍ଜଜାନ ।

ୟଜ୍ଞାମାସ୍ତେ ଜୁହୁମସ୍ତନ୍ନୋ ଅସ୍ତୁ ବୟଂ ସ୍ୟାମ ପତୟୋ ରୟିଶାମ୍ ॥୩॥

ପୌର୍ଣ୍ଣମାସୀ ପ୍ରଥମା ଯଜ୍ଞିୟାସୀଦହ୍ନଂ ରାତ୍ରୀଶାମତିଶର୍ବରେଷୁ ।
ଯେ ତ୍ୱଂ ଯଜ୍ଞେୟଞ୍ଜିୟେ ଅଧ୍ୟୟନ୍ତ୍ୟମୀ ତେ ନାକେ ସୁକୃତଃ ପ୍ରବିଷ୍ଟାଃ ॥୪॥

(୭।୮୧) [୮୭] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୨, ୬), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩),
ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୪), । ଦେବତା - ସାବିତ୍ରୀ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ରମା ଚ (୧-୬)

ପୂର୍ବାପରଂ ଚରତୋ ମୟୁୟୈତୌ ଶିଶୁ କ୍ରୀତନ୍ତୌ ପରି ଯାତୋଽର୍ଣ୍ଣବମ୍ ।
ବିଶ୍ୱାନେୟା ଭୁବନା ବିଚକ୍ଷ ଋତୁଁରନେୟା ବିଦଧଞ୍ଜାୟସେ ନବଃ ॥୧॥

ନବୋନବୋ ଭବସି ଜାୟମାନୋଽହ୍ନଂ କେତୁରୁଷସାମେଷ୍ୟଗ୍ରମ୍ ।
ଭାଗଂ ଦେବେଭ୍ୟୋ ବି ଦଧାସ୍ୟାୟନ୍ ପ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରମସ୍ତ୍ରରସେ ଧୀର୍ଘମାୟୁଃ ॥୨॥

ସୋମସ୍ୟାଂଶୋ ଯୁଧାଂ ପତେନ୍ନୁନୋ ନାମ ବା ଅସି ।
ଅନୁନଂ ଦର୍ଶ ମା କୃଧି ପ୍ରଜୟା ଚ ଧନେନ ଚ ॥୩॥

ଦର୍ଶୋଽସି ଦର୍ଶତୋଽସି ସମଗ୍ରୋଽସି ସମନ୍ତଃ ।
ସମଗ୍ରଃ ସମନ୍ତୋ ଭୂୟସଂ ଗୋଭିରଶ୍ନୈଃ ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିର୍ଗୃହୈର୍ଧନେନ ॥୪॥

ୟୋଽସ୍ମାନ୍ନୈଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମସ୍ତସ୍ୟା ତ୍ୱଂ ପ୍ରାଣେନା ପ୍ୟାୟସ୍ତୁ ।
ଆ ବୟଂ ପ୍ୟାସିଷୀମହି ଗୋଭିରଶ୍ନୈଃ ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିର୍ଗୃହୈର୍ଧନେନ ॥୫॥

ୟଂ ଦେବା ଅଂଶୁମାପ୍ୟାୟନ୍ତି ଯମକ୍ଷିତମକ୍ଷିତା ଭକ୍ଷୟନ୍ତି ।
ତେନାସ୍ମାନିନ୍ଦ୍ରୋ ବରୁଣୋ ବୃହସ୍ପତିରା ପ୍ୟାୟନ୍ତି ଭୁବନସ୍ୟ ଗୋପାଃ ॥୬॥

॥ ଇତି ସପ୍ତମୋଽନୁବାକଃ ॥

(୭।୮୭) [୮୭] ଋଷିଃ - ଶୌନକ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧, ୪-୬), କକୁଭୂତୀ ବୃହତୀ (୭),
ଜଗତୀ (୩) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୬)

ଅଭ୍ୟର୍ଚତ ସୁଷୁତିଂ ଗବ୍ୟମାଜିମସ୍ତାସୁ ଭଦ୍ରା ଦ୍ରବିଣାନି ଧତ୍ଵ ।
ଇମଂ ଯଜ୍ଞଂ ନୟତ ଦେବତା ନୋ ଘୃତସ୍ୟ ଧାରା ମଧୁମପ୍ତବନ୍ତାମ୍ ॥୧॥

ମୟାଗ୍ରେ ଅଗ୍ନିଂ ଗୃହ୍ଣାମି ସହ କ୍ଷତ୍ରେଣ ବର୍ଚସା ବଲେନ ।
ମୟି ପ୍ରଜାଂ ମୟାୟୁର୍ଦଧାମି ସ୍ବାହା ମୟାଗ୍ନିମ୍ ॥୨॥

ଇହୈବାଗ୍ନେ ଅଧି ଧାରୟା ରୟିଂ ମା ତ୍ଵା ନି କ୍ରନ୍ଦୁର୍ବଚିତ୍ଵା ନିକାରିଣଃ ।
କ୍ଷତ୍ରେଣାଗ୍ନେ ସୁୟମମସ୍ତୁ ତୁଭ୍ୟମୁପସତ୍ଵା ବର୍ଧତାଂ ତେ ଅନିଷ୍ଟତଃ ॥୩॥

ଅନ୍ୱଗ୍ନିରୁଷସାମଗ୍ରମଖ୍ୟଦନ୍ୱହାନି ପ୍ରଥମୋ ଜାତବେଦାଃ ।
ଅନ୍ନୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଷସୋ ଅନ୍ନୁ ରଶ୍ମୀନନ୍ନୁ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଆ ବିବେଶ ॥୪॥

ପ୍ରତ୍ୟଗ୍ନିରୁଷସାମଗ୍ରମଖ୍ୟତ୍-ପ୍ରତ୍ୟହାନି ପ୍ରଥମୋ ଜାତବେଦାଃ ।
ପ୍ରତି ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ପୁରୁଧା ତ ରଶ୍ମୀନ୍ପ୍ରତି ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଆ ତତାନ ॥୫॥

ଘୃତଂ ତେ ଅଗ୍ନେ ଦିବ୍ୟେ ସଧସ୍ମେ ଘୃତେନ ତ୍ଵାଂ ମନୁରଦ୍ୟା ସମିନ୍ଧେ ।
ଘୃତଂ ତେ ଦେବୀର୍ନଦ୍ର୍ୟା ଆ ବହନ୍ତୁ ଘୃତଂ ତୁଭ୍ୟାଂ ଦୁହୃତାଂ ଗାବୋ ଅଗ୍ନେ ॥୬॥

(୭।୮୩) [୮୮] ଋଷିଃ - ଶୂନଃଶେପ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୨), ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୩),
ବୃହତୀଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୪) । ଦେବତା - ବରୁଣଃ (୧-୪)

ଅପ୍ସୁ ତେ ରାଜନ୍ୱରୁଣ ଗୃହୋ ହିରଣ୍ୟୟୋ ମିଥଃ ।
ତତୋ ଧୃତବ୍ରତୋ ରାଜା ସର୍ବା ଧାମାନି ମୁଞ୍ଚିତୁ ॥୧॥

ଦାମ୍ନୋଦାମ୍ନୋ ରାଜନ୍ନିତୋ ବରୁଣ ମୁଞ୍ଚି ନଃ ।

ୟଦାପୋ ଅୟ୍ମା ଇତି ବରୁଣେତି ଯଦୁଚିମ ତତୋ ବରୁଣ ମୁଞ୍ଚି ନଃ ॥୨॥

ଉଦୁତ୍ତମଂ ବରୁଣ ପାଶମସ୍ତଦବାଧମଂ ବି ମଧ୍ୟମଂ ଶ୍ରଥାୟ ।

ଅଧା ବୟମାଦିତ୍ୟ ବ୍ରତେ ତବାନାଗସୋ ଅଦିତୟେ ସ୍ୟାମ ॥୩॥

ପ୍ରାସ୍ଥପ୍ରାଶାନୁରୁଣ ମୁଞ୍ଚି ସର୍ବାନ୍ୟ ଉତ୍ତମା ଅଧମା ବାରୁଣା ଯେ ।

ଦୁଷ୍ପୃମ୍ ଯୁରିତଂ ନି ଷ୍ଠାସ୍ତଦଥ ଗଚ୍ଛେମ ସୁକୃତସ୍ୟ ଲୋକମ୍ ॥୪॥

(୭।୮୪) [୮୯] ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧) ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨-୩) ।

ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧), ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୨-୩)

ଅନାଧୃଷ୍ୟା ଜାତବେଦା ଅମର୍ତ୍ତ୍ୟା ବିରାଡଗ୍ନେ କ୍ଷତ୍ରଭୃଦ୍ବିହୀତ୍ର ।

ବିଶ୍ଵା ଅମୀବାଃ ପ୍ରମୁଞ୍ଚନ୍ନାନୁଷୀଭିଃ ଶିବାଭିରଦ୍ୟ ପରି ପାହି ନୋ ଗୟମ୍ ॥୧॥

ଇନ୍ଦ୍ର କ୍ଷତ୍ରମଭି ବାମମୋଜୋଽଜାୟଥା ବୃଷଭ ଚର୍ଷଣୀନାମ୍ ।

ଅପାନୁଦୋ ଜନମମିତ୍ରୟନ୍ତ୍ରମୁରୁଂ ଦେବେଭ୍ୟା ଅକୃଣୋରୁ ଲୋକମ୍ ॥୨॥

ମୃଗୋ ନ ଭୀମଃ କୁଚରୋ ଗିରିଷ୍ଠାଃ ପରାବତ ଆ ଜଗମ୍ୟାପୁରସ୍ୟାଃ ।

ସୃକଂ ସଂଶାୟ ପବିମିନ୍ଦ୍ର ତିଗ୍ମଂ ବି ଶତ୍ରୁନ୍ନାହି ବି ମୃଧୋ ନୁଦସ୍ତ୍ସ ॥୩॥

(୭।୮୫) [୯୦] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ତାର୍ଷ୍ୟାଃ (୧)

ତ୍ୟମୁ ଷ୍ଠ ବାଜିନଂ ଦେବଜୁତଂ ସହୋବାନଂ ତରୁତାରଂ ରଥାନାମ୍ ।

ଅରିଷ୍ଟନେମିଂ ପୃତନାଜିମାଶୁଂ ସ୍ଵସ୍ତୟେ ତାର୍ଷ୍ୟମିହା ଦୁବେମ ॥୧॥

(୭|୮୭) [୯୧] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧)

ତ୍ରାତାରମିନ୍ଦ୍ରମବିତାରମିନ୍ଦ୍ରଂ ହବେହବେ ସୁହବଂ ଶୂରମିନ୍ଦ୍ରମ୍ ।
ହୁବେ ହୁ ଶକ୍ରଂ ପୁରୁହୁତମିନ୍ଦ୍ରଂ ସ୍ବସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମଘବାନ୍-କୃଣୋତୁ ॥୧॥

(୭|୮୭) [୯୨] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧)

ୟୋ ଅଗ୍ନୌ ରୁଦ୍ରୋ ଯୋ ଅପ୍ସଋତ୍ୟ ଓଷଧୀର୍ବୀରୁଧ ଆବିବେଶ ।
ୟ ଇମାବିଶ୍ଵା ଭୁବନାନି ଚାକ୍-ଲୃପେ ତସ୍ମୈ ରୁଦ୍ରାୟ ନମୋ ଅସ୍ତୁଗ୍ନୟେ ॥୧॥

(୭|୮୮) [୯୩] ଋଷିଃ - ଗରୁଡ୍ମାନ୍ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ର୍ୟବସାନା ବୃହତୀ (୧) | ଦେବତା - ତକ୍ଷକଃ (୧)

ଅପେହ୍ୟରିରସ୍ୟରିର୍ବା ଅସି ।
ବିଷେ ବିଷମପୃକ୍ଥା ବିଷମିଦ୍ବା ଅପୃକ୍ଥାଃ ।
ଅହିମେବାଭ୍ୟପେହି ତଂ ଜହି ॥୧॥

(୭|୮୯) [୯୪] ଋଷିଃ - ସିନ୍ଧୁଦ୍ବୀପ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩-୪),
ତ୍ରିପଦା ନିତୃତ୍ ପୁର ଭଷିକ୍ (୨) | ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୪)

ଅପୋ ଦିବ୍ୟା ଅଚାୟିଷଂ ରସେନ ସମପୃଷ୍ଣହି ।
ପୟସ୍ତାନଗ୍ନ ଆଗମଂ ତଂ ମା ସଂ ସୃଜ ବର୍ଚସା ॥୧॥

ସଂ ମାଗ୍ନେ ବର୍ତ୍ତସା ସୃଜ ସଂ ପ୍ରଜୟା ସମାୟୁଷା ।
ବିଦ୍ୟୁର୍ମେ ଅସ୍ୟ ଦେବା ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବିଦ୍ୟାସୁହ ଋଷିଭିଃ ॥୭॥

ଇଦମାପଃ ପ୍ର ବହତାବଦ୍ୟଂ ଚ ମଲ୍ଲଂ ଚ ଯତ୍ ।
ୟଜାଭିଦୁଦ୍ରୋହାନୃତଂ ଯଜ ଶେପେ ଅଭୀରୁଣମ୍ ॥୮॥

ଏଧୋଃସ୍ୟେଧିଷୀୟ ସମିଦସି ସମେଧିଷୀୟ ।
ତେଜୋଃସି ତେଜୋ ମୟି ଧେହି ॥୯॥

(୭।୯୦) [୯୫] ଋଷିଃ - ଅଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧), ବିରାଟ୍ ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୨),
ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଷ୍ଠଦା ଭୂରିକ୍ ଜଗତୀ (୩) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେଜ୍ଞା (୧-୩)

ଅପି ବୃଷ୍ଟ ପୁରାଣବଦ୍-ବ୍ରତତେରିବ ଗୁଷ୍ଠିତମ୍ ।
ଓଜୋ ଦାସସ୍ୟ ଦୟୟ ॥୧॥

ବୟଂ ତଦସ୍ୟ ସଂଭୃତଂ ବସ୍ତ୍ରିନ୍ଦ୍ରେଣ ବି ଭଜାମହୈ ।
ମ୍ଳାପୟାମି ଭ୍ରଜଃ ଶିତ୍ରଂ ବରୁଣସ୍ୟ ବ୍ରତେନ ତେ ॥୨॥

ୟଥା ଶେପୋ ଅପାୟାତୈ ସ୍ତ୍ରୀଷୁ ଚାସଦନାବୟାଃ ।
ଅବସ୍ଥସ୍ୟ କ୍ଳବୀବତଃ ଶାଙ୍ଖୁରସ୍ୟ ନିତୋଦିନଃ ।
ୟଦାତତମବ ତତ୍ତନ୍ନ ଯଦୁତତଂ ନି ତତ୍ତନ୍ନ ॥୩॥

॥ ଇତି ଅଷ୍ଟମୋଽନୁବାକଃ ॥

(୭।୯୧) [୯୬] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ରମା (୧)

ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସୁତ୍ରାମା ସ୍ବର୍ବା ଅବୋଭିଃ ସୁମୃତୀକୋ ଭବତୁ ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ବାଧତାଂ ଦୈଷୋ ଅଭୟଂ ନଃ କୃଣୋତୁ ସୁବୀର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ପତୟଃ ସ୍ୟାମ ॥୧॥

=====

(୭|୯୨) [୯୭] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧) | ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ରମା (୧)

=====

ସ ସୁତ୍ରାମା ସ୍ବର୍ଗା ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଅସ୍ତ୍ରଦାରାଜିଦ୍-ଦ୍ବେଷଃ ସନ୍ନତର୍ଯ୍ୟୟୋତୁ ।
ତସ୍ୟ ବୟଂ ସୁମତୌ ଯୁକ୍ତିୟସ୍ୟାପି ଭଦ୍ରେ ସୌମନସେ ସ୍ୟାମ ॥୧॥

=====

(୭|୯୩) [୯୮] ଋଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧)

=====

ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ମନ୍ୟୁନା ବୟମଭି ସ୍ୟାମ ପୃତନ୍ୟତଃ ।
ଘୃତ୍ତୋ ବୃତ୍ରାଣ୍ୟପ୍ରତି ॥୧॥

=====

(୭|୯୪) [୯୯] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧) | ଦେବତା - ସୋମଃ (୧)

=====

ଧ୍ରୁବଂ ଧ୍ରୁବେଣ ହବିଷାବ ସୋମଂ ନୟାମସି ।
ୟଥା ନ ଇନ୍ଦ୍ରଃ କେବଲୀର୍ବିଶଃ ସଂମନସସ୍ବରତ୍ ॥୧॥

=====

(୭|୯୫) [୧୦୦] ଋଷିଃ - କପିଞ୍ଜଲ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଭୃଗିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩) ।
ଦେବତା - ଗୃଧ୍ରୋ (୧-୩)

=====

ଭଦ୍ରସ୍ୟ ଶ୍ୟାବୌ ବିଧୁରୌ ଗୃଧ୍ରୌ ଦ୍ୟାମିବ ପେତତୁଃ ।
ଭଞ୍ଜୋତନପ୍ରଶୋତନବସ୍ୟୋଞ୍ଜୋତନୌ ହୃଦଃ ॥୧॥

ଅହମେନାରୁଦତିଷ୍ଠିପଂ ଗାର୍ବୋ ଶ୍ରାନ୍ତସଦାବିବ ।
କୁର୍କୁରାବିବ କୁଜନ୍ତାରୁଦବନ୍ତୋ ବୃକାବିବ ॥୨॥

ଆତୋଦିନୌ ନିତୋଦିନାବଥୋ ସଂତୋଦିନାରୁତ ।
ଅପି ନହ୍ୟାମ୍ୟସ୍ୟ ମେତ୍ରଂ ଯ ଇତଃ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁମାଞ୍ଜିଭାର ॥୩॥

=====

(୭।୯୭) [୧୦୧] ଋଷିଃ - କପିଞ୍ଜଲ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ବୟଃ (୧)

=====

ଅସଦନ୍-ଗାବଃ ସଦନେଃପପ୍ରଦୁସତିଂ ବୟଃ ।
ଆସ୍ଥାନେ ପର୍ବତା ଅସ୍ଥୁଃ ସ୍ଥାନି ବୃକ୍କାବତିଷ୍ଠିପନ୍ ॥୧॥

=====

(୭।୯୭) [୧୦୨] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୪),
ତ୍ରିପଦା ଆର୍ଷୀ ଭୂରିକ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୫), ତ୍ରିପଦା ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ବୃହତୀ (୬),
ତ୍ରିପଦା ସାମ୍ନୀ ଭୂରିକ୍ ଜଗତୀ (୭), ଉପରିଷ୍ଠାଦ୍ ବୃହତୀ (୮) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ (୧-୮)

=====

ୟଦଦ୍ୟ ତ୍ୱା ପ୍ରୟତି ଯଜ୍ଞେ ଅସ୍ମିନ୍ନେହାତଶ୍ଚିକିତ୍ୱନ୍ନବୃଣୀମହୀହ ।
ଧୁବମୟୋ ଧୁବମୁତା ଶବିଷ୍ଠ ପ୍ରବିଦ୍ୱାନ୍ୟଜ୍ଞମୁପ ଯାହି ସୋମନ୍ ॥୧॥

ସମିନ୍ଦ୍ର ନୋ ମନସା ନେଷ ଗୋଭିଃ ସଂ ସୁରିଭିର୍ହରିବନ୍ଧୁସଂ ସ୍ୱସ୍ତ୍ୟା ।
ସଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ଦେବହିତଂ ଯଦସ୍ତି ସଂ ଦେବାନାଂ ସୁମତୌ ଯଜ୍ଞିୟାନାନ୍ ॥୨॥

ୟାନାବହ ଉଶତୋ ଦେବ ଦେବାଂସ୍ତାନ୍-ପ୍ରେରୟ ସ୍ୱେ ଅଗ୍ନେ ସଧସ୍ତେ ।
ଜକ୍ଷିବାଂସଃ ପପିବାଂସୋ ମଧୁନ୍ୟସ୍ତୈ ଧଉ ବସବୋ ବସୁନି ॥୩॥

ସୁଗା ବୋ ଦେବାଃ ସଦନା ଅକର୍ମ ଯୁ ଆଜଗ୍ନ ସବନେ ମା ଜୁଷାଣାଃ ।
ବହମାନା ଭରମାଣାଃ ସ୍ତ୍ରୀ ବସୁନି ବସୁଂ ଘର୍ମଂ ଦିବମା ରୋହତାନୁ ॥୪॥

ୟଞ୍ଜି ଯଞ୍ଜିଂ ଗଞ୍ଜ ଯଞ୍ଜପତିଂ ଗଞ୍ଜ ।
ସ୍ତ୍ରୀଂ ଯୋନିଂ ଗଞ୍ଜ ସ୍ତ୍ରୀହା ॥୫॥

ଏଷ ତେ ଯଞ୍ଜୋ ଯଞ୍ଜପତେ ସହସ୍ରକ୍ରବାକଃ ।
ସୁବୀର୍ଯ୍ୟଃ ସ୍ତ୍ରୀହା ॥୬॥

ବଷତ୍ପୁତେଭ୍ୟା ବଷତହୁତେଭ୍ୟଃ ।
ଦେବା ଗାତୁବିଦୋ ଗାତୁଂ ବିଭ୍ରା ଗାତୁମିତ ॥୭॥

ମନସସ୍ତୁତ ଇମଂ ନୋ ଦିବି ଦେବେଷୁ ଯଞ୍ଜମ୍ ।
ସ୍ତ୍ରୀହା ଦିବି ସ୍ତ୍ରୀହା ପୃଥିବ୍ୟାଂ ସ୍ତ୍ରୀହାହରିଷେ ସ୍ତ୍ରୀହା ବାତେ ଧାଂ ସ୍ତ୍ରୀହା ॥୮॥

=====

(୭|୯୮) [୧୦୩] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା (୧)

=====

ସଂ ବର୍ହିରକ୍ତଂ ହବିଷା ଘୃତେନ ସମିନ୍ଦ୍ରେଣ ବସୁନା ସଂ ମରୁଦ୍-ଭିଃ ।
ସଂ ଦେବୈର୍ବିଶ୍ୱଦେବେଭିରକ୍ରମିତ୍ରଂ ଗଞ୍ଜତୁ ହବିଃ ସ୍ତ୍ରୀହା ॥୯॥

=====

(୭|୯୯) [୧୦୪] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ବେଦିଃ (୧)

=====

ପରି ସ୍ତୃଣାହି ପରି ଧେହି ବେଦିଂ ମା ଜାମିଂ ମୋଷୀରମୁୟା ଶୟାନାମ୍ ।
ହୋତୃଷଦନଂ ହରିତଂ ହିରଣ୍ୟୟଂ ନିଷ୍କା ଏତେ ଯଜମାନସ୍ୟ ଲୋକେ ॥୧୦॥

=====

(୭|୧୦୦) [୧୦୫] ଋଷିଃ - ଯମ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧) | ଦେବତା - ଦୁଃସ୍ବପ୍ନନାଶନମ୍ (୧)

=====

ପର୍ଯ୍ୟାବର୍ତ୍ତେ ଦୁଷ୍ପ୍ବୟାପ୍ତାପାସ୍ବପ୍ନାଦଭୂତ୍ୟାଃ |
ବ୍ରହ୍ମାହମନ୍ତରଂ କୃଣ୍ଢେ ପରା ସ୍ବପ୍ନମୁଖାଃ ଶୁଭଃ ||୧||

=====

(୭|୧୦୧) [୧୦୬] ଋଷିଃ - ଯମ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧) | ଦେବତା - ଦୁଃସ୍ବପ୍ନନାଶନମ୍ (୧)

=====

ୟସ୍ମିନ୍ନେ ଅନ୍ନମଶ୍ନାମି ନ ପ୍ରାତରଧିଗମ୍ୟତେ |
ସର୍ବଂ ତଦସ୍ତୁ ମେ ଶିବଂ ନହି ତଦୃଷ୍ୟତେ ଦିବା ||୧||

=====

(୭|୧୦୨) [୧୦୭] ଋଷିଃ - ପ୍ରଜାପତି | ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୧) |
ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା (୧)

=====

ନମସ୍କୃତ୍ୟ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀଭ୍ୟାମନ୍ତରିକ୍ଷାୟ ମୃତ୍ୟବେ |
ମେକ୍ଷାମ୍ୟଧ୍ବସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟନ୍ତା ମା ହିଂସିଷୁରୀଶ୍ବରାଃ ||୧||

|| ଇତି ନବମୋଽନୁବାକଃ ||

=====

(୭|୧୦୩) [୧୦୮] ଋଷିଃ - ପ୍ରଜାପତି | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧) | ଦେବତା - ଆତ୍ମା (୧)

=====

କୋ ଅସ୍ୟା ନୋ ଦ୍ରୁହୋଽବଦ୍ୟବତ୍ୟା ଉନ୍ନେଷ୍ୟତି କ୍ଷତ୍ରିୟୋ ବସ୍ୟ ଇଚ୍ଛନ୍ |
କୋ ଯଜ୍ଞିକାମଃ କ ଉ ପୂର୍ତ୍ତିକାମଃ କୋ ଦେବେଷୁ ବନ୍ନୁତେ ଦୀର୍ଘମାୟୁଃ ||୧||

=====

(୭|୧୦୪) [୧୦୯] ଋଷିଃ - ପ୍ରଜାପତି । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ଆତ୍ମା (୧)

=====

କଃ ପୃଶ୍ନଂ ଧେନୁଂ ବରୁଣେନ ଦତ୍ତାମଥର୍ବନେ ସୁଦୁଘାଂ ନିତ୍ୟବସ୍ରାମ୍ ।
ବୃହସ୍ପତିନା ସଖ୍ୟାଂ ଭୁଷଣୋ ଯଥାବଶଂ ତନ୍ମଃ କଳ୍ପୟାତି ॥୧॥

=====

(୭|୧୦୫) [୧୧୦] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେନ୍ଦ୍ରା (୧)

=====

ଅପକ୍ରାମନ୍-ପୌରୁଷେୟାଦ୍-ବୃଣାନୋ ଦୈବ୍ୟଂ ବଚଃ ।
ପ୍ରଣୀତୀରଭ୍ୟାବର୍ତ୍ତସ୍ତୁ ବିଶ୍ୱେଭିଃ ସଖିଭିଃ ସହ ॥୧॥

=====

(୭|୧୦୬) [୧୧୧] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ବୃହତୀ ଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧) ।
ଦେବତା - ଜାତବେଦାଃ, ବରୁଣଃ ଚ (୧)

=====

ୟଦସ୍ତୁତି ଚକ୍ରମ କିଂ ଚିଦଗ୍ନ ଉପାରିମ ଚରଣେ ଜାତବେଦଃ ।
ତତଃ ପାହି ତ୍ୱଂ ନଃ ପ୍ରଚେତଃ ଶୁଭେ ସଖିଭ୍ୟୋ ଅମୃତଦ୍ରୁମସ୍ତୁ ନଃ ॥୧॥

=====

(୭|୧୦୭) [୧୧୨] ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଆପଃ ବା (୧)

=====

ଅବ ଦିବସ୍ତାରୟନ୍ତି ସପ୍ତ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ରଶ୍ମୟଃ ।
ଆପଃ ସମୁଦ୍ରିୟା ଧାରାସ୍ତାସ୍ତେ ଶଲ୍ୟମସିସ୍ରସନ୍ ॥୧॥

(୭।୧୦୮) [୧୧୩] ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ବୃହତୀ ଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨) ।
ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୨)

ୟୋ ନ ସ୍ତ୍ରୀୟାନ୍ଦିୟାତି ଯୋ ନ ଆବିଃ ସ୍ତ୍ରୀ ବିଦ୍ଵାନରଣୋ ବା ନୋ ଅଗ୍ନେ ।
ପ୍ରତୀତ୍ୟେତ୍ଦରଣୀ ଦତ୍ତତୀ ତାନ୍ନୈଷାମଗ୍ନେ ବାସ୍ତୁ ଭୁକ୍ତୋ ଅପତ୍ୟମ୍ ॥୧॥

ୟୋ ନଃ ସୁପ୍ତାଞ୍ଜାଗ୍ରତୋ ବାଭିଦାସାଭିଷ୍ଟତୋ ବା ଚରତୋ ଜାତବେଦଃ ।
ବୈଶ୍ଵାନରେଣ ସୟୁଜା ସଜୋଷାସ୍ତ୍ରାନ୍ପ୍ରତୀତୋ ନିର୍ଦହ ଜାତବେଦଃ ॥୨॥

(୭।୧୦୯) [୧୧୪] ଋଷିଃ - ବାଦରାୟଣି । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୧),
ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩, ୫-୬), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪, ୭) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ବା (୧-୭)

ଇଦମୁଗ୍ରାୟ ବଭ୍ରବେ ନମୋ ଯୋ ଅକ୍ଷେଷୁ ତନୁବଣୀ ।
ଘୃତେନ କଲିଂ ଶିକ୍ଷାମି ସ ନୋ ମୃତାତୀଦୃଶେ ॥୧॥

ଘୃତମୟରାଭ୍ୟୋ ବହ ଦୃମଗ୍ନେ ପାଂସୁନକ୍ଷେଭ୍ୟଃ ସିକତା ଅପଶ୍ଵ ।
ୟଥାଭାଗଂ ହବ୍ୟଦାତିଂ ଭୃଷାଣା ମଦନ୍ତି ଦେବା ଉଭୟାନ୍ତି ହବ୍ୟା ॥୨॥

ଅୟରସଃ ସଧମାଦଂ ମଦନ୍ତି ହବିର୍ଧାନମନ୍ତ୍ରରା ସୂର୍ଯଂ ଚ ।
ତା ମେ ହସ୍ତୌ ସଂ ସୃଜନ୍ତୁ ଘୃତେନ ସପତ୍ନଂ ମେ କିତବଂ ରକ୍ଷୟନ୍ତୁ ॥୩॥

ଆଦିନବଂ ପ୍ରତିଦୀବ୍ନେ ଘୃତେନାସ୍ତ୍ରା ଅଭି କ୍ଷର ।
ବୃକ୍ଷମିବାଶନ୍ୟା ଜହି ଯୋ ଅସ୍ତ୍ରାନ୍ପ୍ରତିଦୀବ୍ୟତି ॥୪॥

ୟୋ ନୋ ଦ୍ୟୁବେ ଧନମିଦଂ ଚକାର ଯୋ ଅକ୍ଷାଣାଂ ଗୁହନଂ ଶେଷଣଂ ଚ ।
ସ ନୋ ଦେବୋ ହବିରିଦଂ ଭୃଷାଣୋ ଗନ୍ଧର୍ବେଭିଃ ସଧମାଦଂ ମଦେମ ॥୫॥

ସଂବସବ ଇତି ବୋ ନାମଧେୟମୁଗ୍ରଂପଣ୍ୟା ରାଷ୍ଟ୍ରଭୃତୋ ହ୍ୟକ୍ଷାଃ ।
ତେଭ୍ୟୋ ବ ଇନ୍ଦବୋ ହବିଷା ବିଧେମ ବୟଂ ସ୍ୟାମ ପତୟୋ ରୟୀଣାମ୍ ॥୭॥
ଦେବାନ୍ୟନ୍ନାଧିତୋ ହୁବେ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟଂ ଯଦୁଷିମ ।
ଅକ୍ଷାନ୍ୟଦ୍-ବଭୂନାଲଭେ ତେ ନୋ ମୃତହ୍ନୀଦୃଶେ ॥୮॥

=====

(୭।୧୧୦) [୧୧୫] ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩) ।
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ (୧-୩)

=====

ଅଗ୍ନ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ଦାଶୁଷେ ହତୋ ବୃତ୍ରାଣ୍ୟପ୍ରତି ।
ଉଭା ହି ବୃତ୍ରହତ୍ତମା ॥୧॥
ୟାଭ୍ୟାମଜୟନ୍ତୁସ୍ବରଗ୍ର ଏବ ଯାବାତସ୍ତତୁର୍ଭୁବନାନି ବିଶ୍ୱା ।
ପ୍ର ଚର୍ଷଣୀବୃଷଣା ବଜ୍ରବାହୁ ଅଗ୍ନିମିନ୍ଦ୍ରଂ ବୃତ୍ରହଣା ହୁବେହମ୍ ॥୨॥
ଉପ ତ୍ୱା ଦେବୋ ଅଗ୍ରମୀଜମସେନ ବୃହସ୍ପତିଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଗୀର୍ଭିର୍ନ ଆ ବିଶ ଯଜମାନାୟ ସୁନ୍ଦତେ ॥୩॥

=====

(୭।୧୧୧) [୧୧୬] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ପରାବୃହତୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ବୃଷଭଃ (୧)

=====

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ କୁଷିରସି ସୋମଧାନ ଆତ୍ମା ଦେବାନାମୁତ ମାନୁଷାଣାମ୍ ।
ଇହ ପ୍ରଜା ଜନୟ ଯାସ୍ତ ଆସୁ ଯା ଅନ୍ୟତ୍ରେହ ତାସ୍ତେ ରମନ୍ତାମ୍ ॥୧॥

=====

(୭|୧୧୭) [୧୧୭] ଋଷିଃ - ବରୁଣ । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨) ।
ଦେବତା - ଆପଃ (୧-୨)

=====

ଶୁକ୍ଳନୀ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଅଦ୍ଭିସୁମ୍ନେ ମହିବ୍ରତେ ।
ଆପଃ ସପ୍ତ ସୁସ୍ତୁରୁର୍ଦ୍ଦେବୀସ୍ତା ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ବଂହସଃ ॥୧॥

ମୁଞ୍ଚିତ୍ବ ମା ଶପଥ୍ୟାଦଥୋ ବରୁଣ୍ୟାଦୁତ ।
ଅଥୋ ଯୁମସ୍ୟ ପତ୍ନୀଶାଦ୍ବିଶ୍ବସ୍ଥାଢ୍ଵେବକିଲ୍-ବିଷାତ୍ ॥୨॥

=====

(୭|୧୧୩) [୧୧୮] ଋଷିଃ - ଭାର୍ଗବ । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧),
ଶଙ୍କୁମତୀ ଚତୁଷ୍ପଦା ଭୃଗିକ୍ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୨) । ଦେବତା - ତୃଷ୍ଟିକା (୧-୨)

=====

ତୃଷ୍ଟିକେ ତୃଷ୍ଟବନ୍ଧନ ଉଦମ୍ ଛିନ୍ନି ତୃଷ୍ଟିକେ ।
ୟଥା କୃତଦ୍ବିଷ୍ଟାସୋଽମୁଷ୍ଟୈ ଶେପ୍ୟାବତେ ॥୧॥

ତୃଷ୍ଟାସି ତୃଷ୍ଟିକା ବିଷା ବିଷାତକ୍ୟସି ।
ପରିବୃକ୍ତା ଯଥାସସ୍ତ୍ୟୁଷଭସ୍ୟ ବଶେବ ॥୨॥

=====

(୭|୧୧୪) [୧୧୯] ଋଷିଃ - ଭାର୍ଗବ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନୀଶୋମୌ (୧-୨)

=====

ଆ ତେ ଦଦେ ବକ୍ଷଶାଭ୍ୟ ଆ ତେଽହଂ ହୃଦୟାଦଦେ ।
ଆ ତେ ମୁଖସ୍ୟ ସଙ୍ଗାଶାସ୍ରବଂ ତେ ବର୍ତ୍ତ ଆ ଦଦେ ॥୧॥

ପ୍ରେତୋ ଯନ୍ତୁ ବ୍ୟାଧ୍ୟଃ ପ୍ରାନ୍ତୁଧ୍ୟାଃ ପ୍ରୋ ଅଶସ୍ତ୍ରୟଃ ।
ଅଗ୍ନୀ ରକ୍ଷସ୍ମିନୀର୍ହନ୍ତୁ ସୋମୋ ହନ୍ତୁ ଦୁରସ୍ୟତୀଃ ॥୨॥

=====

(୭|୧୧୫) [୧୨୦] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୪), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩) ।
ଦେବତା - ସବିତା, ଜାତବେଦାଃ ଚ (୧-୪)

=====

ପ୍ର ପତେତଃ ପାପି ଲକ୍ଷ୍ମି ନଶ୍ୟେତଃ ପ୍ରାମୁତଃ ପତ ।
ଅୟସ୍ତସ୍ମେନାଜ୍ଞେନ ଦ୍ଵିଷତେ ତ୍ଵା ସଜାମସି ॥୧॥

ୟା ମା ଲକ୍ଷ୍ମୀଃ ପତୟାଲୁରଭୁଷାଭିଚୟାନ୍ ବନ୍ଦନେବ ବୃକ୍ଷମ୍ ।
ଅନ୍ୟତ୍ରାସ୍ତସ୍ମିନ୍ନିତସ୍ତାମିତୋ ଧା ହିରଣ୍ୟହସ୍ତୋ ବସୁ ନୋ ରରାଣଃ ॥୨॥

ଏକଶତଂ ଲକ୍ଷ୍ମ୍ୟା ମର୍ତ୍ତ୍ୟସ୍ୟ ସାକଂ ତନ୍ନା ଜନ୍ମଷୋଽପି ଜାତାଃ ।
ତାସାଂ ପାପିଷ୍ଠା ନିରିତଃ ପ୍ର ହିଶ୍ମଃ ଶିବା ଅସ୍ମଭ୍ୟଂ ଜାତବେଦୋ ନିୟତ୍ତ ॥୩॥

ଏତା ଏନା ବ୍ୟାକରଂ ଖିଲେ ଗା ବିଷ୍ଣିତା ଇବ ।
ରମନ୍ତାଂ ପୁଣ୍ୟା ଲକ୍ଷ୍ମୀର୍ଯ୍ୟାଃ ପାପୀସ୍ତା ଅନୀନଶମ୍ ॥୪॥

=====

(୭|୧୧୬) [୧୨୧] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ପୁର ଉଷ୍ଠିକ୍ (୧),
ଏକବସାନା ଦ୍ଵିପଦା ଆର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨) । ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ରମା (୧-୨)

=====

ନମୋ ରୁରାୟ ଚ୍ୟବନାୟ ନୋଦନାୟ ଧୃଷ୍ଣବେ ।
ନମଃ ଶୀତାୟ ପୂର୍ବକାମକୃତ୍ଵନେ ॥୧॥

ୟୋ ଅନ୍ୟେଦ୍ୟୁରୁଭୟଦ୍ୟୁରଭ୍ୟୋତୀମଂ ମଣ୍ଡୁକମଭ୍ୟୋତ୍ତବ୍ରତଃ ॥୨॥

=====

(୭|୧୧୭) [୧୨୨] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରା | ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୧) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧)

=====

ଆ ମନ୍ତ୍ରିରିନ୍ଦ୍ର ହରିଭିର୍ଯ୍ୟାହି ମୟୂରରୋମଭିଃ |
ମା ତ୍ବା କେ ଚିଦ୍ଧି ଯୁମନ୍ତିଂ ନ ପାଶିନୋଽତି ଧନ୍ୱେବ ତାଁ ଇହି ||୧||

=====

(୭|୧୧୮) [୧୨୩] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରା | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧) |
ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେକ୍ତା ଚନ୍ଦ୍ରମା ବା (୧)

=====

ମର୍ମାଶି ତେ ବର୍ମଣା ଛାଦୟାମି ସୋମସ୍ତ୍ୱା ରାଜାମୃତେନାନୁ ବସ୍ତ୍ରାମ୍ |
ଉରୋର୍ବରୀୟୋ ବରୁଣସ୍ତେ କୃଣୋତୁ ଜୟନ୍ତଂ ତ୍ୱାନୁ ଦେବା ମଦନ୍ତୁ ||୧||

|| ଇତି ଦଶମୋଽନୁବାକଃ ||

|| ଇତି ସପ୍ତଦଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

|| ଇତି ସପ୍ତମଂ କାଣ୍ଡମ୍ ସମାପ୍ତମ୍ ||

ଅଧ୍ୟବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ଅଷ୍ଟମ କାଣ୍ଡ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ଅଷ୍ଟମଂ କାଣ୍ଡମ୍]

॥ ଅଥ ଅଷ୍ଟାଦଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ଅଥ ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୮|୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ପୁରୋବୃହତୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩, ୧୭-୨୧),
ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଚି (୪, ୯, ୧୫-୧୭), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫-୬, ୧୦-୧୧), ତ୍ରିପଦା ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୭),
ବିରାଟ୍ ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୮), ତ୍ୟାବସାନା ପଞ୍ଚିପଦା ଜଗତୀ (୧୨), ତ୍ରିପଦା ଭୂରିକ୍ ମହାବୃହତୀ
(୧୩), ଏକାବସାନା ଦ୍ୱିପଦା ସାମ୍ନୀ ଭୂରିକ୍ ବୃହତୀ (୧୪) । ଦେବତା - ଆୟୁଃ (୧-୨୧)

=====

ଅନ୍ତକାୟ ମୃତ୍ୟବେ ନମଃ ପ୍ରାଣା ଅପାନା ଇହ ତେ ରମନ୍ତାମ୍ ।
ଇହାୟମସ୍ତୁ ପୁରୁଷଃ ସହାସୁନା ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ଭାଗେ ଅମୃତସ୍ୟ ଲୋକେ ॥୧॥

ଉଦେନଂ ଭଗୋ ଅଗ୍ରଭୀଦୁଦେନଂ ସୋମୋ ଅଂଶୁମାନ୍ ।
ଉଦେନଂ ମରୁତୋ ଦେବା ଭଦିନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ସ୍ୱସ୍ତୟେ ॥୨॥

ଇହ ତେଽସୁରିହ ପ୍ରାଣ ଇହାୟୁରିହ ତେ ମନଃ ।
ଉତ୍ତ୍ୱା ନିରୃତ୍ୟାଃ ପାଶେଭ୍ୟୋ ଦୈବ୍ୟା ବତା ଭରାମସି ॥୩॥

ଉକ୍ରାମାତଃ ପୁରୁଷ ମାବ ପଞ୍ଚା ମୃତ୍ୟୋଃ ପତ୍-ବୀକ୍ଷମବମୁଞ୍ଚିମାନଃ ।
ମା ଛିନ୍ତା ଅସ୍ତ୍ରାଲ୍ଲୋକାଦଗ୍ନେଃ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ସଂଦୃଶଃ ॥୪॥

ତୁଭ୍ୟଂ ବାତଃ ପବତାଂ ମାତରିଶ୍ୱା ତୁଭ୍ୟଂ ବର୍ଷନ୍ତମୃତାନ୍ୟାପଃ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ତେ ତନ୍ନେ ଶଂ ତପାତି ତ୍ୱାଂ ମୃତ୍ୟୁର୍ଦୟତାଂ ମା ପ୍ର ମେଷ୍ଟାଃ ॥୫॥

ଉଦ୍ୟାନଂ ତେ ପୁରୁଷ ନାବୟାନଂ ଜୀବାତୁଂ ତେ ଦକ୍ଷତାତିଂ କୃଣୋମି ।
ଆ ହି ରୋହେମମମୃତଂ ସୁଖଂ ରଥମଥ ଜିର୍ବିର୍ବଦଥମା ବଦାସି ॥୭॥

ମା ତେ ମନସ୍ତତ୍ର ଗାନ୍ଧା ତିରୋ ଭୁନ୍ନା ଜୀବେଭ୍ୟଃ ପ୍ର ମଦୋ ମାନୁ ଗାଃ ପିତୃଋନ୍ ।
ବିଶ୍ଵେ ଦେବା ଅଭି ରକ୍ଷନ୍ତୁ ତ୍ଵେହ ॥୮॥

ମା ଗତାନାମା ଦୀଧୀଥା ଯେ ନୟନ୍ତି ପରାବତମ୍ ।
ଆ ରୋହ ତମସୋ ଜ୍ୟୋତିରେହ୍ୟା ତେ ହସ୍ତୌ ରଭାମହେ ॥୯॥

ଶ୍ୟାମଶ୍ଚ ତ୍ଵା ମା ଶବଲଶ୍ଚ ପ୍ରେଷିତୌ ଯମସ୍ୟ ଯୌ ପଥିରକ୍ଷୀ ଶ୍ଵାନୌ ।
ଅର୍ବାତେହି ମା ବି ଦୀଧ୍ୟୋ ମାତ୍ର ତିଷ୍ଠଃ ପରାତ୍-ମନାଃ ॥୧୦॥

ମୈତଂ ପଦ୍ମାମନୁ ଗା ଭୀମ ଏଷ ଯେନ ପୂର୍ବଂ ନେୟଥ ତଂ ବ୍ରବୀମି ।
ତମ ଏତତ୍-ପୁରୁଷ ମା ପ୍ର ପଢ୍ମା ଭୟଂ ପରସ୍ତାଦଭୟଂ ତେ ଅର୍ବାକ୍ ॥୧୦॥

ରକ୍ଷନ୍ତୁ ତ୍ଵାଗ୍ନୟେ ଯେ ଅପ୍ସକ୍ତା ରକ୍ଷତୁ ତ୍ଵା ମନୁଷ୍ୟା ଯମିକ୍ଷତେ ।
ବୈଶ୍ଵାନରୋ ରକ୍ଷତୁ ଜାତବେଦା ଦିବ୍ୟସ୍ତ୍ରା ମା ପ୍ର ଧାଗ୍ନିଦ୍ୟୁତା ସହ ॥୧୧॥

ମା ତ୍ଵା କ୍ରବ୍ୟାଦଭି ମଂସ୍ତାରାସ୍ତ୍ରଂକସ୍ତୁକାକର ।
ରକ୍ଷତୁ ତ୍ଵା ଦୈର୍ଘ୍ୟ ରକ୍ଷତୁ ପୃଥିବୀ ସୂର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚ ତ୍ଵା ରକ୍ଷତାଂ ତନ୍ନମାଶ୍ଚ ।
ଅନ୍ତରିକ୍ଷଂ ରକ୍ଷତୁ ଦେବହେତ୍ୟାଃ ॥୧୨॥

ବୋଧଶ୍ଚ ତ୍ଵା ପ୍ରତିବୋଧଶ୍ଚ ରକ୍ଷତାମସ୍ତପ୍ତଶ୍ଚ ତ୍ଵାନବଦ୍ରାଶଶ୍ଚ ରକ୍ଷତାମ୍ ।
ଗୋପାୟଶ୍ଚ ତ୍ଵା ଜାଗୃବିଶ୍ଚ ରକ୍ଷତାମ୍ ॥୧୩॥

ତେ ତ୍ଵା ରକ୍ଷନ୍ତୁ ତେ ତ୍ଵା ଗୋପାୟନ୍ତୁ ତେଭ୍ୟୋ ନମସ୍ତେଭ୍ୟଃ ସ୍ଵାହା ॥୧୪॥

ଜୀବେଭ୍ୟସ୍ତ୍ଵା ସମୁଦେ ବାୟୁରିନ୍ଦ୍ରୋ ଧାତା ଦଧାତୁ ସବିତା ଦ୍ରାୟମାଶଃ ।
ମା ତ୍ଵା ପ୍ରାଣୋ ବଲଂ ହାସୀଦସୁଂ ତେନ୍ନୁ ହୃୟାମସି ॥୧୫॥

ମା ତ୍ବା ଜନ୍ମଃ ସଂହନ୍ତୁର୍ମା ତମୋ ବିଦନ୍ତା ଜିହ୍ବା ବର୍ହିଃ ପ୍ରମୟଃ କଥା ସ୍ୟାଃ ।
ଉତ୍ଥାଦିତ୍ୟା ବସବୋ ଭରତୁଦିନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ସ୍ବସ୍ତୟେ ॥୧୬॥

ଉତ୍ଥା ଦୈର୍ଘ୍ୟରୁତ୍-ପୃଥିବ୍ୟୁତ୍-ପ୍ରଜାପତିରଗ୍ରଭୀତ୍ ।
ଉତ୍ଥା ମୃତ୍ୟୋରୋଷଧୟଃ ସୋମରାଜ୍ଞୀରପୀପରନ୍ ॥୧୭॥

ଅୟଂ ଦେବା ଇହୈବାସ୍ତୟଂ ମାମୁତ୍ର ଗାଦିତଃ ।
ଇମଂ ସହସ୍ରବୀର୍ଯ୍ୟେଣ ମୃତ୍ୟୋରୁପାରୟାମସି ॥୧୮॥

ଉତ୍ଥା ମୃତ୍ୟୋରପୀପରଂ ସଂ ଧମନ୍ତୁ ବୟୋଧସଃ ।
ମା ତ୍ବା ବ୍ୟସ୍ତକେଶ୍ୟୋ ମା ତ୍ବାଘରୁଦୋ ରୁଦନ୍ ॥୧୯॥

ଆହାର୍ଷମବିଦଂ ତ୍ବା ପୁନରାଗାଃ ପୁନର୍ଭବଃ ।
ସର୍ବାଙ୍ଗ ସର୍ବଂ ତେ ଚକ୍ଷୁଃ ସର୍ବମାୟୁଷ୍ଟ ତେବିଦମ୍ ॥୨୦॥

ବ୍ୟବାଞ୍ଜେ ଜ୍ୟୋତିରଭୂଦପ ତ୍ବଞ୍ଜମୋ ଅକ୍ରମୀତ୍ ।
ଅପ ତ୍ବନ୍ମୃତ୍ୟୁଂ ନିରୂତିମପ ଯୁଷ୍ମଂ ନି ଦଧୁସି ॥୨୧॥

=====

(୮|୨) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୨, ୭), ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୩, ୪, ୨୬),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫, ୧୦, ୧୬, ୧୮, ୨୦, ୨୩-୨୫, ୨୭), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୬, ୧୫),
ପୁରସ୍ତାଦ୍ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଠତୀ ଜଗତୀ (୮), ପଞ୍ଚପଦା ଜଗତୀ (୯), ବିଷ୍ଣୁର ପଞ୍ଜି (୧୧),
ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୧୨, ୨୨, ୨୮), ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧୩), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୧୪), ତ୍ରିପଦା
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୬), ଉପରିଷ୍ଠାଦ୍ ବୃହତୀ (୧୯), ସତଃପଞ୍ଜି (୨୧) । ଦେବତା - ଆୟୁଃ (୧-୨୮)

=====

ଆ ରଭସ୍ତେମାମମୃତସ୍ୟ ଶୁଷ୍ଟିମଚ୍ଛିଦ୍ୟମାନା ଜରଦଷ୍ଟିରସ୍ତୁ ତେ ।
ଅସ୍ତୁ ତ ଆୟୁଃ ପୁନରା ଭରାମି ରଜସ୍ତମୋ ମୋପ ଗା ମା ପ୍ର ମେଷ୍ଟାଃ ॥୧॥

ଜୀବତାଂ ଜ୍ୟୋତିରଭ୍ୟୋହ୍ୟର୍ବାତା ତ୍ବା ହରାମି ଶତଶାରଦାୟ ।
ଅବମୁଞ୍ଚନ୍ନୁତ୍ୟପାଶାନଶସ୍ତ୍ରଂ ଦ୍ରାଘୀୟ ଆୟୁଃ ପ୍ରତରଂ ତେ ଦଧାମି ॥୭॥

ବାତାଞ୍ଜେ ପ୍ରାଣମବିଦଂ ସୂର୍ଯ୍ୟାକ୍ଷୁରହଂ ତବ ।
ୟଞ୍ଜେ ମନସ୍ତ୍ବୟି ତଦ୍ଭାରୟାମି ସଂ ବିସ୍ତ୍ରାଞ୍ଜୈର୍ବଦ ଜିହ୍ବୟାଲପନ୍ ॥୮॥

ପ୍ରାଣେନ ତ୍ବା ଦ୍ବିପଦାଂ ଚତୁଷ୍ପଦାମଗ୍ନିମିବ ଜାତମଭି ସଂ ଧମାମି ।
ନମସ୍ତେ ମୃତ୍ୟୋ ଚକ୍ଷୁଷେ ନମଃ ପ୍ରାଣାୟ ତେଜକରମ୍ ॥୯॥

ଅୟଂ ଜୀବତୁ ମା ମୃତେମଂ ସମୀରୟାମସି ।
କୃଣୋମ୍ୟସ୍ତୈ ଭେଷଜଂ ମୃତ୍ୟୋ ମା ପୁରୁଷଂ ବଧୀଃ ॥୧୦॥

ଜୀବଲ୍ଲାଂ ନଘାରିଷାଂ ଜୀବନ୍ତ୍ରୀମୋଷଧୀମହମ୍ ।
ତ୍ରାୟମାଶାଂ ସହମାନାଂ ସହସ୍ବତୀମିହ ଦୁବେଂସ୍ନା ଅରିଷ୍ଟତାତୟେ ॥୧୧॥

ଅଧି ବ୍ରୁହି ମା ରଭଥାଃ ସୃଜେମଂ ତବୈବ ସନ୍ନିସର୍ବହାୟାଃ ଇହାସ୍ତୁ ।
ଭବାଶବୌ ମୃତତଂ ଶର୍ମ ଯୁକ୍ତତମପସିଧ୍ୟା ଦୁରିତଂ ଧଉମାୟୁଃ ॥୧୨॥

ଅସ୍ତୈ ମୃତ୍ୟୋ ଅଧି ବ୍ରୁହୀମଂ ଦୟସ୍ତ୍ବୋଦିତୋଽୟମେତୁ ।
ଅରିଷ୍ଟଃ ସର୍ବାଙ୍ଗଃ ସୁଶୁଦ୍ଧରସା ଶତହାୟନ ଆତ୍ମନା ଭୁଜମଶୁତାମ୍ ॥୧୩॥

ଦେବାନାଂ ହେତିଃ ପରି ତ୍ବା ବୃଣକ୍ତୁ ପାରୟାମି ତ୍ବା ରଜସ ଉତ୍ତ୍ବା ମୃତ୍ୟୋରପୀପରମ୍ ।
ଆରାଦଗ୍ନିଂ କ୍ରବ୍ୟାଦଂ ନିରୁହଂ ଜୀବାତବେ ତେ ପରିଧିଂ ଦଧାମି ॥୧୪॥

ୟଞ୍ଜେ ନିୟାନଂ ରଜସଂ ମୃତ୍ୟୋ ଅନବଧର୍ଷ୍ୟମ୍ ।
ପଥ ଇମଂ ତସ୍ମାଦ୍ରକ୍ଷତ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତୈ ବର୍ମ କୃଶ୍ଣସି ॥୧୫॥

କୃଣୋମି ତେ ପ୍ରାଣାପାନୌ ଜରାଂ ମୃତ୍ୟୁଂ ଦୀର୍ଘମାୟୁଃ ସ୍ବସ୍ତି ।
ବୈବସ୍ବତେନ ପ୍ରହିତାନ୍ ଯମଦୂତାଂଶ୍ଚରତୋଽପ ସେଧାମି ସର୍ବାନ୍ ॥୧୬॥

ଆରାଦରାତିଂ ନିରୂତିଂ ପରୋ ଗ୍ରାହିଂ କ୍ରବ୍ୟାଦଃ ପିଶାତାନ୍ ।
ରକ୍ଷୋ ଯୁଧିର୍ବଂ ଦୁର୍ଭୂତଂ ତତ୍ତମ ଇବାପ ହନ୍ତୁସି ॥୧୭॥

ଅଗ୍ନେଷ୍ଟ ପ୍ରାଣମମୃତାଦାୟୁଷ୍ମତୋ ବନ୍ଧେ ଜାତବେଦସଃ ।
ୟଥା ନ ରିଷ୍ୟା ଅମୃତଃ ସଜୁରସସ୍ତତ୍ତେ କୃଣୋମି ତଦୁ ତେ ସମୃଧ୍ୟତାମ୍ ॥୧୮॥

ଶିବେ ତେ ସ୍ତ୍ରୀଂ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଅସଂତାପେ ଅଭିଶ୍ରୀୟୌ ।
ଶଂ ତେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆ ତପତୁ ଶଂ ବାତୋ ବାତୁ ତେ ହୃଦେ ।
ଶିବା ଅଭି କ୍ଷରନ୍ତୁ ତ୍ୱାପୋ ଦିବ୍ୟାଃ ପୟସ୍ୱତୀଃ ॥୧୯॥

ଶିବାସ୍ତେ ସନ୍ତୋଷଧୟ ଉତ୍ତାହାର୍ଷମଧରସ୍ୟା ଉତ୍ତରାଂ ପୃଥିବୀମଭି ।
ତତ୍ର ତ୍ୱାଦିତ୍ୟୌ ରକ୍ଷତାଂ ସୂର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସାବୁଭା ॥୨୦॥

ୟତ୍ତେ ବାସଃ ପରିଧାନଂ ଯାଂ ନୀବିଂ କୃଶୁଷେ ତ୍ୱମ୍ ।
ଶିବଂ ତେ ତନ୍ନେ ତକ୍ତୁଶ୍ଚଃ ସଂସ୍ପର୍ଶେଽଦୃଷ୍ଟମସ୍ତୁ ତେ ॥୨୧॥

ୟତ୍ସ୍ମରେଣ ମର୍ଚୟତା ସୁତେଜସା ବପ୍ରା ବପସି କେଶଶ୍ଚଶୁ ।
ଶୁଭଂ ମୁଖଂ ମା ନ ଆୟୁଃ ପ୍ର ମୋକ୍ଷୀଃ ॥୨୨॥

ଶିବୌ ତେ ସ୍ତ୍ରୀଂ ବ୍ରୀହିୟବାବବଲ୍ଲାସାବଦୋମଧୌ ।
ଏତୌ ଯୁକ୍ତଂ ବି ବାଧେତେ ଏତୌ ମୁଞ୍ଚିତୋ ଅଂହସଃ ॥୨୩॥

ୟଦଶ୍ଳାସି ଯଦ୍ଭିବସି ଧାନ୍ୟଂ କୃଷ୍ୟାଃ ପୟଃ ।
ୟଦାଦ୍ୟଂ ଯଦନାଦ୍ୟଂ ସର୍ବଂ ତେ ଅନ୍ନମବିଷଂ କୃଣୋମି ॥୨୪॥

ଅହ୍ନେ ତ ତ୍ୱା ରାତ୍ରୟେ ତୋଭାଭ୍ୟାଂ ପରି ଦଦ୍ଧସି ।
ଅରାୟେଭ୍ୟା ଜିଘ୍ରସୁଭ୍ୟ ଇମଂ ମେ ପରି ରକ୍ଷତ ॥୨୫॥

ଶତଂ ତେୟୁତଂ ହାୟନାୟେ ଯୁଗେ ତ୍ରୀଣି ଚତୁରୀ କୃଣ୍ଣଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ବିଶ୍ଵେ ଦେବାସ୍ତେନୁ ମନ୍ୟନ୍ତାମହୃଣୀୟମାନାଃ ॥୨୧॥

ଶରଦେ ତ୍ଵା ହେମନ୍ତାୟ ବସନ୍ତାୟ ଗ୍ରୀଷ୍ମାୟ ପରି ଦଦ୍ଧସି ।
ବର୍ଷାଣି ତୁଭ୍ୟଂ ସେୟାନାନି ଯେଷୁ ବର୍ଧନ୍ତ ଓଷଧୀଃ ॥୨୨॥

ମୃତ୍ୟୁରୀଶେ ଦ୍ଵିପଦାଂ ମୃତ୍ୟୁରୀଶେ ଚତୁଷ୍ପଦାମ୍ ।
ତସ୍ମାତ୍ତ୍ଵାଂ ମୃତ୍ୟୋର୍ଗୋପତେରୁଦ୍-ଭରାମି ସ ମା ବିଭେଃ ॥୨୩॥

ସୋଽରିଷ୍ଟ ନ ମରିଷ୍ୟସି ନ ମରିଷ୍ୟସି ମା ବିଭେଃ ।
ନ ବୈ ତତ୍ର ମ୍ରିୟନ୍ତେ ନୋ ଯନ୍ତ୍ୟଧମଂ ତମଃ ॥୨୪॥

ସର୍ବୋ ବୈ ତତ୍ର ଜୀବତି ଗୌରଶ୍ଵଃ ପୁରୁଷଃ ପଶୁଃ ।
ୟତ୍ରେଦଂ ବ୍ରହ୍ମ କ୍ରିୟତେ ପରିଧିର୍ଜୀବନାୟ କମ୍ ॥୨୫॥

ପରି ତ୍ଵା ପାତୁ ସମାନେଭ୍ୟୋଽଭିଚାରାସୁବନ୍ଧୁଭ୍ୟଃ ।
ଅମମ୍ରିର୍ଭବାମୃତୋଽତିଜୀବୋ ମା ତେ ହାସିଷ୍ଠରସବଃ ଶରୀରମ୍ ॥୨୬॥

ୟେ ମୃତ୍ୟବ ଏକଶତଂ ଯା ନାଷ୍ତା ଅତିତାର୍ଯ୍ୟଃ ।
ମୁଞ୍ଚନ୍ତୁ ତସ୍ମାତ୍ତ୍ଵାଂ ଦେବା ଅଗ୍ନୈର୍ବୈଶ୍ଵାନରାଦଧି ॥୨୭॥

ଅଗ୍ନେଃ ଶରୀରମସି ପାରୟିଷ୍ଠ ରକ୍ଷୋହାସି ସପତ୍ନହା ।
ଅଥୋ ଅମୀବଚାତନଃ ପୃଥୁଦୁର୍ନାମ ଭେଷଜମ୍ ॥୨୮॥

॥ ଇତି ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

(୮|୩) ଋଷିଃ - ଚାତନ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୬, ୮-୧୧, ୧୩, ୧୬, ୧୮-୨୦, ୨୪),
ଭୁବିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୭, ୧୨, ୧୪-୧୫, ୧୭, ୨୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୨-୨୩), ପଞ୍ଚପଦା ବୃହତୀ ଗର୍ଭା
ଜଗତୀ (୨୫), ଗାୟତ୍ରୀ (୨୬) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୨୭)

ରକ୍ଷୋହଣଂ ବାଜିନମା ଜିଘର୍ଷି ମିତ୍ରଂ ପ୍ରପିଷ୍ଠମୁପ ଯୁମି ଶର୍ମ ।
ଶିଶାନୋ ଅଗ୍ନିଃ କ୍ରତୁଭିଃ ସମିକ୍ଷଃ ସ ନୋ ଦିବା ସ ରିକ୍ଷଃ ପାତୁ ନକ୍ତମ୍ ॥୧॥

ଅୟୋଦଂଷ୍ଟୋ ଅର୍ଚିଷା ଯାତୁଧାନାନୁପ ସ୍ଵଶ ଜାତବେଦଃ ସମିକ୍ଷଃ ।
ଆ ଜିହ୍ଵୟା ମୁରଦେବାନ୍ନଭସ୍ତ କ୍ରବ୍ୟାଦୋ ବୃଷ୍ଟାପି ଧସ୍ତାସନ୍ ॥୨॥

ଉଭୋଭୟାବିନ୍ଧୁପ ଧେହି ଦଂଷ୍ଟ୍ରୋ ହିଂସ୍ରଃ ଶିଶାନୋଽବରଂ ପରଂ ଚ ।
ଉତାନ୍ତରିକ୍ଷେ ପରି ଯାହ୍ୟଗ୍ନେ ଜମ୍ବୈଃ ସଂ ଧେହ୍ୟଭି ଯାତୁଧାନାନ୍ ॥୩॥

ଅଗ୍ନେ ତ୍ଵଚଂ ଯାତୁଧାନସ୍ୟ ଭିକ୍ଷି ହିଂସ୍ରାଶନିର୍ହରସା ହଢ୍ଢେନମ୍ ।
ପ୍ର ପର୍ବାଣି ଜାତବେଦଃ ଶୃଣାହି କ୍ରବ୍ୟାତ୍-କ୍ରବିଷୁର୍ବ ଚିନୋତ୍ଢେନମ୍ ॥୪॥

ୟତ୍ରେଦାନୀଂ ପଶ୍ୟସି ଜାତବେଦସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟକ୍ରମଗ୍ନ ଉତ ବା ଚରକ୍ରମ୍ ।
ଉତାନ୍ତରିକ୍ଷେ ପତକ୍ରଂ ଯାତୁଧାନଂ ତମସ୍ତା ବିଧ୍ୟ ଶର୍ବା ଶିଶାନଃ ॥୫॥

ୟଜ୍ଞୈରିଷୁଃ ସଂନମମାନୋ ଅଗ୍ନେ ବାଚା ଶଲ୍ୟା ଅଶନିଭିର୍ଦିହାନଃ ।
ତାଭିର୍ବିଧ୍ୟ ହୃଦୟେ ଯାତୁଧାନାନ୍ପ୍ରତୀଚୋ ବାହୁନ୍ପ୍ରତି ଭଞ୍ଘ୍ୟେଷାମ୍ ॥୬॥

ଉତାରକ୍ଷାନ୍ନସ୍ତୁନୁହି ଜାତବେଦ ଉତାରେଭାଣାଂ ଋଷିଭିର୍ଯାତୁଧାନାନ୍ ।
ଅଗ୍ନେ ପୂର୍ବୋ ନି ଜହି ଶୋଶୁଚାନ ଆମାଦଃ କ୍ଷିଜ୍ଞାସ୍ତମଦଢ୍ଢେନୀଃ ॥୭॥

ଇହ ପ୍ର ବ୍ରୁହି ଯୁତମଃ ସୋ ଅଗ୍ନେ ଯାତୁଧାନୋ ଯ ଇଦଂ କୃଣୋତି ।
ତମା ରଭସ୍ତ୍ଵ ସମିଧା ଯୁବିଷ୍ଠ ନୃଚକ୍ଷସଶ୍ଵକ୍ଷୁଷେ ରକ୍ଷୟେନମ୍ ॥୮॥

ତୀକ୍ଷ୍ଣେନାଗ୍ନେ ଚକ୍ଷୁଷା ରକ୍ଷ ଯଜ୍ଞଂ ପ୍ରାଞ୍ଜିଂ ବସୁଭ୍ୟଃ ପ୍ର ଶୟ ପ୍ରଚେତଃ ।
ହିଂସ୍ରଂ ରକ୍ଷାଂସ୍ୟତି ଶୋଶୁଚାନଂ ମା ତ୍ୱା ଦଭନ୍ୟାତୁଧାନା ନୃଚକ୍ଷଃ ॥୯॥

ନୃଚକ୍ଷା ରକ୍ଷଃ ପରି ପଶ୍ୟ ବିକ୍ଷୁ ତସ୍ୟ ତ୍ରୀଣି ପ୍ରତି ଶୃଣୀହ୍ୟଗ୍ରା ।
ତସ୍ୟାଗ୍ନେ ପୃଷ୍ଠୀହରସା ଶୃଣୀହି ତ୍ରେଧା ମୂଳଂ ଯାତୁଧାନସ୍ୟ ବୃଷ୍ଟ ॥୧୦॥

ତ୍ରିୟାତୁଧାନଃ ପ୍ରସିତିଂ ତ ଏତୃତଂ ଯୋ ଅଗ୍ନେ ଅନୃତେନ ହନ୍ତି ।
ତମର୍ଚିଷା ସ୍ପୃର୍ଜୟଜ୍ଞାତବେଦଃ ସମକ୍ଷମେନଂ ଶୃଣତେ ନି ଯୁକ୍ତ୍ୟ ॥୧୧॥

ୟଦଗ୍ନେ ଅଦ୍ୟ ମିଥୁନା ଶପାତୋ ଯଦ୍ୱାଚସ୍ତୃଷ୍ଠଂ ଜନୟନ୍ତ ରେଭାଃ ।
ମନ୍ୟୋର୍ମନସଃ ଶରବ୍ୟା ଜାୟତେ ଯା ତୟା ବିଧ୍ୟ ହୃଦୟେ ଯାତୁଧାନାନ୍ ॥୧୨॥

ପରା ଶୃଣୀହି ତପସା ଯାତୁଧାନାନ୍‌ପରାଗ୍ନେ ରକ୍ଷୋ ହରସା ଶୃଣୀହି ।
ପରାର୍ଚିଷା ମୂରଦେବାଞ୍ଜୁଶୀହି ପରାସୁତପଃ ଶୋଶୁଚତଃ ଶୃଣୀହି ॥୧୩॥

ପରାଦ୍ୟ ଦେବା ବୃଜିନଂ ଶୃଣନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟଗେନଂ ଶପଥା ଯନ୍ତୁ ସୃଷ୍ଟାଃ ।
ବାଚାସ୍ତେନଂ ଶରବ ଋକ୍ଷନ୍ତୁ ମର୍ମନ୍ତିଶ୍ୱସ୍ୟୈତୁ ପ୍ରସିତିଂ ଯାତୁଧାନଃ ॥୧୪॥

ୟଃ ପୌରୁଷେୟେଣ କ୍ରବିଷା ସମକ୍ତେ ଯୋ ଅଶ୍ୱ୍ୟେନ ପଶୁନା ଯାତୁଧାନଃ ।
ଯୋ ଅୟ୍ୟାୟା ଭରତି କ୍ଷୀରମଗ୍ନେ ତେଷାଂ ଶୀର୍ଷାଣି ହରସାପି ବୃଷ୍ଟ ॥୧୫॥

ବିଷଂ ଗବାଂ ଯାତୁଧାନା ଭରନ୍ତାମା ବୃଷ୍ଟନ୍ତାମଦିତୟେ ଦୁରେବାଃ ।
ପରୈଶାନ୍ଦେବଃ ସବିତା ଦଦାତୁ ପରା ଭାଗମୋଷଧୀନାଂ ଜୟନ୍ତାମ୍ ॥୧୬॥

ସଂବସୁରୀଶଂ ପୟ ଉସ୍ତ୍ରିୟାୟାସୁସ୍ୟ ମାଶୀଦ୍ୟାତୁଧାନୋ ନୃଚକ୍ଷଃ ।
ପୀୟୂଷମଗ୍ନେ ଯତମସ୍ତୃତ୍ୟୁତ୍ତଂ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜମର୍ଚିଷା ବିଧ୍ୟ ମର୍ମଣି ॥୧୭॥

ସନାଦଗ୍ନେ ମୃଣସି ଯାତୁଧାନାନ୍ ତ୍ୱା ରକ୍ଷାଂସି ପୃତନାସୁ ଜିଗ୍ମୁଃ ।
ସହମୁରାନନ୍ନୁ ଦହ କ୍ରବ୍ୟାଦୋ ମା ତେ ହେତ୍ୟା ମୁକ୍ଷତ ଦୈବ୍ୟାୟାଃ ॥୧୮॥

ତୁଂ ନୋ ଅଗ୍ନେ ଅଧରାଦୁଦକ୍ତସ୍ତୁଂ ପଶ୍ଚାଦୁତ ରକ୍ଷା ପୁରସ୍ତାତ୍ ।
ପ୍ରତି ତେଂ ତେ ଅଜରାସସ୍ତପିଷ୍ଠା ଅଘଶଂସଂ ଶୋଶୁଚତୋ ଦହନ୍ତି ॥୧୯॥

ପଶ୍ଚାତ୍-ପୁରସ୍ତାଦଧରାଦୁତୋଞ୍ଜରାହ୍ନବିଃ କାବ୍ୟେନ ପରି ପାହ୍ୟଗ୍ନେ ।
ସଖା ସଖାୟମଜରୋ ଜରିମ୍-ଶେ ଅଗ୍ନେ ମର୍ତ୍ତୀ ଅମର୍ତ୍ୟସ୍ତୁଂ ନଃ ॥୨୦॥

ତଦଗ୍ନେ ଚକ୍ଷୁଃ ପ୍ରତି ଧେହି ରେଭେ ଶଫାରୁଜୋ ଯେନ ପଶ୍ୟସି ଯ୍ଯାତୁଧାନାନ୍ ।
ଅଥର୍ବବଜ୍ଞେୟାତିଷା ଦୈବ୍ୟେନ ସତ୍ୟଂ ପୂର୍ବହମଚିତଂ ନ୍ୟାଷ ॥୨୧॥

ପରି ତ୍ବାଗ୍ନେ ପୁରଂ ବୟଂ ବିପ୍ରଂ ସହସ୍ୟ ଧୀମହି ।
ଧୃଷଦୃଶ୍ଵଂ ଦିବେଦିବେ ହନ୍ତାରଂ ଭଞ୍ଜୁରାବତଃ ॥୨୨॥

ବିଷେଶ ଭଞ୍ଜୁରାବତଃ ପ୍ରତି ସ୍ଥୁ ରକ୍ଷସୋ ଜହି ।
ଅଗ୍ନେ ତିଗ୍ନେନ ଶୋତିଷା ତପୁରଗ୍ରାଭିରର୍ଚିତ୍ତିଃ ॥୨୩॥

ବି ଜ୍ୟୋତିଷା ବୃହତା ଭାତ୍ୟଗ୍ନିରାବିର୍ବିଶ୍ଵାନି କୃଶୁତେ ମହିତ୍ବା ।
ପ୍ରାଦେବୀର୍ମାୟାଃ ସହତେ ଦୁରେବାଃ ଶିଶୀତେ ଶୃଙ୍ଗେ ରକ୍ଷୋଭ୍ୟୋ ବିନିଷ୍ଠେ ॥୨୪॥

ୟେ ତେ ଶୃଙ୍ଗେ ଅଜରେ ଜାତବେଦସ୍ତ୍ରିଗ୍ନହେତୀ ବ୍ରହ୍ମସଂଶିତେ ।
ତାଭ୍ୟାଂ ଦୁର୍ହାର୍ଦମଭିଦାସନ୍ତଂ କିମୀଦିନଂ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜମର୍ଚିଷା ଜାତବେଦୋ ବି ନିଷ୍ଠ ॥୨୫॥

ଅଗ୍ନୀ ରକ୍ଷାଂସି ସେଧତି ଶୁକ୍ରଶୋଚିରମର୍ତ୍ୟଃ ।
ଶୁଚିଃ ପାବକ ଇତ୍ୟଃ ॥୨୬॥

(୮|୪) ଋଷିଃ - ଚାତନ । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧-୭, ୧୫, ୧୮, ୨୧),

ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୮-୧୪, ୧୭-୧୭, ୧୯, ୨୨, ୨୪), ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨୦, ୨୩), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୫) ।

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରାସୋମାଦୟୋ ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା (୧-୨୫)

ଇନ୍ଦ୍ରାସୋମା ତପତଂ ରକ୍ଷ ଉଦ୍-ଜତଂ ନ୍ୟର୍ପୟତଂ ବୃଷଣା ତମୋବୃଧଃ ।

ପରା ଶୃଣୀତମଚିତୋ ନ୍ୟୋଷତଂ ହତଂ ନୁଦେଥାଂ ନି ଶିଶୀତମତ୍ରିଣଃ ॥୧॥

ଇନ୍ଦ୍ରାସୋମା ସମଘଣଂସମଭ୍ୟାଘଂ ତପୁର୍ଯ୍ୟୟୁ ଚରୁରଗ୍ନିମାଁ ଇବ ।

ବ୍ରହ୍ମଦ୍ଵିଷେ କ୍ରବ୍ୟାଦେ ଘୋରଚକ୍ଷସେ ଦୈଷୋ ଧଉମନବାୟଂ କିମାଦିନେ ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ରାସୋମା ଦୁଷ୍ଟତୋ ବବ୍ରେ ଅନ୍ତରନାରମ୍ଭଣେ ତମସି ପ୍ର ବିଧ୍ୟତମ୍ ।

ୟତୋ ନୈଷାଂ ପୁନରେକଶ୍ଚନୋଦୟତ୍ତ୍ଵାମସୁ ସହସେ ମନ୍ୟମଚ୍ଛବଃ ॥୩॥

ଇନ୍ଦ୍ରାସୋମା ବର୍ତ୍ତୟତଂ ଦିବୋ ବଧଂ ସଂ ପୃଥିବ୍ୟା ଅଘଣଂସାୟ ତର୍ହଣମ୍ ।

ଉତ୍ତକ୍ଷତଂ ସ୍ଵର୍ଯ୍ୟଂ ପର୍ବତେଭ୍ୟୋ ଯେନ ରକ୍ଷୋ ବାବୃଧାନଂ ନିଜୁର୍ବଧଃ ॥୪॥

ଇନ୍ଦ୍ରାସୋମା ବର୍ତ୍ତୟତଂ ଦିବସ୍ଵର୍ଯ୍ୟଗ୍ନିତପ୍ରେତିର୍ଯ୍ୟୁବମଶ୍ଵହନ୍ତୁଭିଃ ।

ତପୁର୍ବଧେତିରଜରେତିରତ୍ରିଣୋ ନି ପର୍ଶାନେ ବିଧ୍ୟତଂ ଯନ୍ତୁ ନିସ୍ଵରମ୍ ॥୫॥

ଇନ୍ଦ୍ରାସୋମା ପରି ବାଂ ଭୂତୁ ବିଶ୍ଵତ ଇୟଂ ମତିଃ କକ୍ଷ୍ୟାଶ୍ଵେବ ବାଜିନା ।

ୟାଂ ବାଂ ହୋତ୍ରାଂ ପରିହିନୋମି ମେଧୟେମା ବ୍ରହ୍ମାଣି ନୃପତୀ ଇବ ଜିହ୍ଵତମ୍ ॥୬॥

ପ୍ରତି ସ୍ଵରେଥାଂ ତୁଜୟଦ୍-ଭିରେବୈର୍ହତଂ ଦ୍ରୁହୋ ରକ୍ଷସୋ ଭଞ୍ଜୁରାବତଃ ।

ଇନ୍ଦ୍ରାସୋମା ଦୁଷ୍ଟତେ ମା ସୁଗଂ ଭୂଦ୍ୟୋ ମା କଦା ଚିଦଭିଦାସତି ଦ୍ରୁହୁଃ ॥୭॥

ୟୋ ମା ପାକେନ ମନସା ଚରନ୍ତମଭିଚକ୍ଷେ ଅନୃତେଭିର୍ବଚୋଭିଃ ।

ଆପ ଇବ କାଶିନା ସଂଶୃଭୀତା ଅସନ୍ନସ୍ତସତଃ ଇନ୍ଦ୍ର ବକ୍ତା ॥୮॥

ଯେ ପାକଶଂସଂ ବିହରନ୍ତ ଏବୈର୍ଯ୍ୟେ ବା ଭଦ୍ରଂ ଦୁଷୟନ୍ତି ସ୍ବଧାଭିଃ ।
ଅହୟେ ବା ତାନ୍ପ୍ରଦଦାତୁ ସୋମ ଆ ବା ଦଧାତୁ ନିରୂତେରୁପସ୍ତେ ॥୯॥

ୟୋ ନୋ ରସଂ ଦିୟତି ପିତ୍ତୋ ଅଗ୍ନେ ଅଶ୍ବୀନାଂ ଗବାଂ ଯସ୍ତନୁନାମ୍ ।
ରିପୁ ସ୍ତେନ ସ୍ତେୟକୃତ୍ତମେତୁ ନି ଷ ହୀୟତାଂ ତନ୍ନା ତନା ତ ॥୧୦॥

ପରଃ ସୋ ଅସ୍ତୁ ତନ୍ନା ତନା ତ ତିସ୍ରଃ ପୃଥିବୀରଧୋ ଅସ୍ତୁ ବିଶ୍ବାଃ ।
ପ୍ରତି ଶୁଷ୍ୟତୁ ଯଶୋ ଅସ୍ୟ ଦେବା ଯୋ ମା ଦିବା ଦିୟତି ଯଶ୍ନ ନକ୍ତମ୍ ॥୧୧॥

ସୁବିଜ୍ଞାନଂ ଚିକିତୁଷେ ଜନାୟ ସଜାସଜ ବଚସୀ ପଶ୍ୟୁଧାତେ ।
ତସ୍ୟୋର୍ଯ୍ୟସ୍ରତ୍ୟଂ ଯତରଦୃଜୀୟସ୍ତଦିହୋମୋଃବତି ହୃତ୍ୟସତ୍ ॥୧୨॥

ନ ବା ଉ ସୋମୋ ବୃଜିନଂ ହିନୋତି ନ କ୍ଷତ୍ରିୟଂ ମିଥୁୟା ଧାରୟନ୍ତମ୍ ।
ହୃତି ରକ୍ଷୋ ହୃତ୍ୟାସଦ୍ଦଦନ୍ତମୁଭାବିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ପ୍ରସିତୌ ଶୟାତେ ॥୧୩॥

ୟଦି ବାହମନୃତଦେବୋ ଅସ୍ମି ମୋଘଂ ବା ଦେବୀଂ ଅପ୍ୟୁହେ ଅଗ୍ନେ ।
କିମସ୍ମଭ୍ୟଂ ଜାତବେଦୋ ହୃଣୀଷେ ଦ୍ରୋଘବାଚସ୍ତେ ନିରୂଥଂ ସଚକ୍ରାମ୍ ॥୧୪॥

ଅଦ୍ୟା ମୁରୀୟ ଯଦି ଯାତୁଧାନୋ ଅସ୍ମି ଯଦି ବାୟୁସ୍ତତପ ପୁରୁଷସ୍ୟ ।
ଅଧା ସ ବୀରୈର୍ଦଶଭିର୍ବି ଯୁୟା ଯୋ ମା ମୋଘଂ ଯାତୁଧାନେତ୍ୟାହ ॥୧୫॥

ୟୋ ମାୟାତୁଂ ଯାତୁଧାନେତ୍ୟାହ ଯୋ ବା ରକ୍ଷାଃ ଶିଚିରସ୍ମୀତ୍ୟାହ ।
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତଂ ହନ୍ତୁ ମହତା ବଧେନ ବିଶ୍ବସ୍ୟ ଜନ୍ତୋରଧମୟଦୀଷ୍ଟ ॥୧୬॥

ପ୍ର ଯା ଜିଗାତି ଖର୍ଗଲେବ ନକ୍ତମପ ଦ୍ରୁଦୁସ୍ତନ୍ତଂ ଗୁହମାନା ।
ବବ୍ରମନକ୍ତମବ ସା ପଦୀଷ୍ଟି ଗ୍ରାବାଣୋ ଘ୍ନନ୍ତୁ ରକ୍ଷସ ଉପବ୍-ଦୈଃ ॥୧୭॥

ବି ତିଷ୍ଠଧ୍ମଂ ମରୁତୋ ବିକ୍ଷୀକ୍ଷତ ଗୃଭାୟତ ରକ୍ଷସଃ ସଂ ପିନଷ୍ଟନ ।
ବୟୋ ଯେ ଭୂତା ପତୟନ୍ତି ନକ୍ତଭିର୍ଯ୍ୟେ ବା ରିପୋ ଦଧିରେ ଦେବେ ଅଧୁରେ ॥୧୮॥

ପ୍ର ବର୍ତ୍ତୟ ଦିବୋଃଶ୍ଚାନମିନ୍ଦ୍ର ସୋମଶିତଂ ମନ୍ଦବହୁସଂ ଶିଶାପି ।
ପ୍ରାକ୍ତୋ ଅପାକ୍ତୋ ଅଧରାଦୁଦକ୍ତୋଽଭି ଜହି ରକ୍ଷସଃ ପର୍ବତେନ ॥୧୯॥

ଏତ ଉ ତେଽ ପତୟନ୍ତି ଶ୍ଵୟାତବ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ଦିପ୍ତନ୍ତି ଦିପ୍ତବୋଃଦାଭ୍ୟନ୍ ।
ଶିଶୀତେ ଶକ୍ରଃ ପିଶୁନେଭ୍ୟା ବଧଂ ନୁନଂ ସୃଜଦଶନିଂ ଯାତୁମଦ୍-ଭ୍ୟଃ ॥୨୦॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଯାତୁନାମଭବପୁରାଶରୋ ହବିର୍ମଥୀନାମଭ୍ୟାବିବାସତାନ୍ ।
ଅଭୀଦୁ ଶକ୍ରଃ ପରଶୁର୍ଯ୍ୟା ବନଂ ପାତ୍ରେବ ଭିନ୍ନହସତ ଏତୁ ରକ୍ଷସଃ ॥୨୧॥

ଭଲୁକୟାତୁଂ ଶୁଶୁଲୁକୟାତୁଂ ଜହି ଶ୍ଵୟାତୁମୁତ କୋକୟାତୁମ୍ ।
ସୁପର୍ଣ୍ଣୟାତୁମୁତ ଗୃଧ୍ରୟାତୁଂ ଦୃଷଦେବ ପ୍ର ମୃଶ ରକ୍ଷ ଇନ୍ଦ୍ର ॥୨୨॥

ମା ନୋ ରକ୍ଷୋ ଅଭି ନତ୍ୟାତୁମାବଦପୋଛନ୍ତୁ ମିଥୁନା ଯେ କିମୀଦିନଃ ।
ପୃଥିବୀ ନଃ ପାର୍ଥିବାପାତୁଂହସୋଽନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଦିବ୍ୟାପାତୁସ୍ଥାନ ॥୨୩॥

ଇନ୍ଦ୍ର ଜହି ପୁମାଂସଂ ଯାତୁଧାନମୁତ ସ୍ତ୍ରିୟଂ ମାୟୟା ଶାଶଦାନାମ୍ ।
ବିଗ୍ରୀବାସୋ ମୁରଦେବା ଋଦନ୍ତୁ ମା ତେ ଦୃଶନ୍ତସୂର୍ଯ୍ୟମୁଚରନ୍ତମ୍ ॥୨୪॥

ପ୍ରତି ଚକ୍ଷୁ ବି ଚକ୍ଷେନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ସୋମ ଜାଗୃତମ୍ ।
ରକ୍ଷୋଭ୍ୟା ବଧମସ୍ୟାତମଶନିଂ ଯାତୁମଦ୍-ଭ୍ୟଃ ॥୨୫॥

॥ ଇତି ଦ୍ଵିତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

(୮|୫) ଋଷିଃ - ଶୁକ୍ର | ଛନ୍ଦ - ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବୃହତୀ (୧, ୬), ତ୍ରିପଦା ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୨),
ଚତୁଷ୍ପଦା ଭୃଗିକ୍ ଜଗତୀ (୩), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪, ୧୨-୧୩, ୧୭-୧୮), ଭୃଗିକ୍ ସଂସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୫),
କକୁଭୃତ୍ୟାନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୬-୮), ଚତୁଷ୍ପଦା ପୁରସ୍କୃତି ଜଗତୀ (୯), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୦), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୧୧),
ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୧୪), ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୧୫), ଜଗତୀଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୯),
ବିରାଟ୍ ଗର୍ଭା ପ୍ରସ୍ତାରପଞ୍ଜି (୨୦), ପରାବିରାଟ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨୧), ତ୍ର୍ୟବସାନା ସପ୍ତପଦା ବିରାଟ୍
ଗର୍ଭା ଭୃଗିକ୍ ଶକ୍ତରୀ (୨୨) | ଦେବତା - କୃତ୍ୟାଦୃଷଣଂ ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ବା (୧-୨୨)

ଅୟଂ ପ୍ରତିସରୋ ମଣିର୍ବୀରୋ ବୀରାୟ ବଧ୍ୟତେ |

ବୀର୍ଯ୍ୟବାହୁସପତ୍ନଃ ଶୂରବୀରଃ ପରିପାଶଃ ସୁମଙ୍ଗଲଃ ||୧||

ଅୟଂ ମଣିଃ ସପତ୍ନଃ ସୁବୀରଃ ସହସ୍ରାନ୍ତାଜୀ ସହମାନ ଉଗ୍ରଃ |

ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷତ୍ୟା ଦୁଷ୍ଟୟନ୍ନେତି ବୀରଃ ||୨||

ଅନେନେନ୍ଦ୍ରୋ ମଣିନା ବୃତ୍ରମହନ୍ନନେନାସୁରାନ୍ପରାଭାବୟନ୍ନନୀଷୀ |

ଅନେନାଜୟନ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଉତ୍ତେ ଇମେ ଅନେନାଜୟତ୍-ପ୍ରତିଶତ୍ସତସ୍ରଃ ||୩||

ଅୟଂ ସ୍ରାକ୍ତ୍ୟା ମଣିଃ ପ୍ରତୀବର୍ତ୍ତଃ ପ୍ରତିସରଃ |

ଓଜସ୍ବାନ୍ନିମ୍ବଧୋ ବଶୀ ସୋ ଅସ୍ତ୍ରାନ୍ପାତୁ ସର୍ବତଃ ||୪||

ତଦଗ୍ନିରାହ ତଦୁ ସୋମ ଆହ ବୃହସ୍ପତିଃ ସବିତା ତଦିନ୍ଦ୍ରଃ |

ତେ ମେ ଦେବାଃ ପୁରୋହିତାଃ ପ୍ରତୀଚୀଃ କୃତ୍ୟାଃ ପ୍ରତିସରୈରଜନ୍ତୁ ||୫||

ଅନ୍ତର୍ଦଧେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଉତାହରୁତ ସୂର୍ଯ୍ୟମ୍ |

ତେ ମେ ଦେବାଃ ପୁରୋହିତାଃ ପ୍ରତୀଚୀଃ କୃତ୍ୟାଃ ପ୍ରତିସରୈରଜନ୍ତୁ ||୬||

ୟେ ସ୍ରାକ୍ତ୍ୟାଂ ମଣିଂ ଜନା ବର୍ମାଣି କୃଣ୍ବତେ |

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଇବ ଦିବମାରୁହ୍ୟା ବି କୃତ୍ୟା ବାଧତେ ବଶୀ ||୭||

ପ୍ରାଚ୍ଛ୍ୟାନ ମଣିନ ରକ୍ଷିଣେବ ମନୀଷିଣା ।
ଅଜୈଷଂ ସର୍ବାଃ ପୃତନା ବି ମୃଧୋ ହନ୍ତି ରକ୍ଷସଃ ॥୮॥

ୟଃ କୃତ୍ୟା ଆଜିରସୀୟାଃ କୃତ୍ୟା ଆସୁରୀୟାଃ ।
କୃତ୍ୟାଃ ସ୍ବୟଂକୃତା ଯା ଉ ତାନ୍ୟେଭିରାତୃତାଃ ।
ଉଭୟାସ୍ତ୍ରାଃ ପରା ଯନ୍ତୁ ପରାବତୋ ନବତିଂ ନାବ୍ୟା ଅତି ॥୯॥

ଅସ୍ତୈ ମଣିଂ ବର୍ମ ବଧ୍ନନ୍ତୁ ଦେବା ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବିଷ୍ଣୁଃ ସବିତା ରୁଦ୍ରୋ ଅଗ୍ନିଃ ।
ପ୍ରଜାପତିଃ ପରମେଷ୍ଠୀ ବିରାଡ୍-ବୈଶ୍ଵାନର ରକ୍ଷୟନ୍ତୁ ସର୍ବେ ॥୧୦॥

ଉତ୍ତମୋ ଅସ୍ୟୋଷଧୀନାମନତ୍-ବାଞ୍ଜିଗତାମିବ ବ୍ୟାଘ୍ରଃ ଶୂପଦାମିବ ।
ୟମୈଚ୍ଛାମାବିଦାମ ତଂ ପ୍ରତିସ୍ଥାଶନମନ୍ତ୍ରିତମ୍ ॥୧୧॥

ସ ଇଦ୍ୟାନ୍ତୋ ଭବତ୍ୟଥୋ ସିଂହୋ ଅଥୋ ବୃଷା ।
ଅଥୋ ସପତ୍ନକର୍ଶନୋ ଯୋ ବିଭର୍ତ୍ତୀମଂ ମଣିମ୍ ॥୧୨॥

ନୈନଂ ଘ୍ନନ୍ତ୍ୟଘ୍ନରସୋ ନ ଗନ୍ଧର୍ବା ନ ମର୍ତ୍ତ୍ୟାଃ ।
ସର୍ବା ଦିଶୋ ବି ରାଜତି ଯୋ ବିଭର୍ତ୍ତୀମଂ ମଣିମ୍ ॥୧୩॥

କଶ୍ୟପସ୍ତ୍ରାମସୃଜତ କଶ୍ୟପସ୍ତ୍ରା ସମୈରୟତ୍ ।
ଅବିଭସ୍ତେନ୍ଦ୍ରୋ ମାନୁଷେ ବିଭ୍ରସ୍ତଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠିଶୋଽଜୟତ୍ ।
ମଣିଂ ସହସ୍ରବୀର୍ଯ୍ୟଂ ବର୍ମ ଦେବା ଅକୃଣୁତ ॥୧୪॥

ୟସ୍ତା କୃତ୍ୟାଭିର୍ଯସ୍ତା ଦୀକ୍ଷାଭିର୍ଯଜ୍ଞୈର୍ଯସ୍ତା ଜିଘାଂସତି ।
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷମିନ୍ଦ୍ର ତଂ ଜହି ବଜ୍ରେଣ ଶତପର୍ବଣା ॥୧୫॥

ଅୟମିଦୈ ପ୍ରତୀବର୍ତ୍ତ ଓଜସ୍ବାନଂସଂଜୟୋ ମଣିଃ ।
ପ୍ରଜାଂ ଧନଂ ଚ ରକ୍ଷତୁ ପରିପାଶଃ ସୁମଙ୍ଗଲଃ ॥୧୬॥

ଅସପତ୍ନଂ ନୋ ଅଧରାଦସପତ୍ନଂ ନ ଉତ୍ତରାତ୍ ।
 ଇନ୍ଦ୍ରାସପତ୍ନଂ ନଃ ପଶ୍ଚାନ୍ନୋତିଃ ଶୂର ପୁରସ୍କୃଧି ॥୧୭॥

ବର୍ମ ମେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ବର୍ମାହର୍ବର୍ମ ସୁୟଃ ।
 ବର୍ମ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚାଗ୍ନିଶ୍ଚ ବର୍ମ ଧାତା ଦଧାତୁ ମେ ॥୧୮॥

ଐନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନଂ ବର୍ମ ବହୁଲଂ ଯଦୁଗ୍ରଂ ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ନାତିବିଧ୍ୟନ୍ତି ସର୍ବେ ।
 ତନ୍ନେ ତନ୍ନଂ ତ୍ରାୟତାଂ ସର୍ବତୋ ବୃହଦାୟୁଷ୍ଣାଂ ଜରଦଷ୍ଟିର୍ଯ୍ୟାସାନି ॥୧୯॥

ଆ ମାରୁକ୍ଷଢେବମଶିର୍ମହ୍ୟା ଅରିଷ୍ଟତାତୟେ ।
 ଇମଂ ମେଥିମଭିସଂବିଶଧ୍ୱଂ ତନୁପାନଂ ତ୍ରିବରୁଧମୋଜସେ ॥୨୦॥

ଅସ୍ଥିନ୍ନିନ୍ଦ୍ରୋ ନି ଦଧାତୁ ନୃମ୍ଣମିମଂ ଦେବାସୋ ଅଭିସଂବିଶଧ୍ୱମ୍ ।
 ଦୀର୍ଘାୟୁତ୍ୱାୟ ଶତଶାରଦାୟାୟୁଷ୍ଣାଞ୍ଜରଦଷ୍ଟିର୍ଯ୍ୟାସତ୍ ॥୨୧॥

ସୁସ୍ତିଦା ବିଶାଂ ପତିର୍ବୃତ୍ରହା ବିମୃଧୋ ବଶୀ ।
 ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବଧ୍ନାତୁ ତେ ମଶିଂ ଜିଗୀର୍ବା ଅପରାଜିତଃ ସୋମପା ଅଭୟଞ୍ଜରୋ ବୃଷା ।
 ସ ତ୍ୱା ରକ୍ଷତୁ ସର୍ବତୋ ଦିବା ନକ୍ତଂ ଚ ବିଶ୍ୱତଃ ॥୨୨॥

॥ ଇତି ଅଷ୍ଟାଦଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଅଥ ଏକୋନବିଂଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

(୮୭) ଋଷିଃ - ମାତୃନାମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩-୯, ୧୩, ୧୮-୨୭), ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ
 (୨), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୧୦), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୧୧-୧୨, ୧୪, ୧୬), ତ୍ର୍ୟବସାନା
 ସପ୍ତପଦା ଶକ୍ୱରୀ (୧୫), ତ୍ର୍ୟବସାନା ସପ୍ତପଦା ଜଗତୀ (୧୭) ।
 ଦେବତା - ମାତୃନାମା, ମନ୍ଦୋଦ୍ରା ବା (୧-୧୪, ୧୬-୨୭), ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତିଃ (୧୫)

ଯୌ ତେ ମାତୋନ୍ନମାର୍ଜ ଜାତାୟାଃ ପତିବେଦନୌ ।

ଦୁର୍ଣ୍ଣାମା ତତ୍ର ମା ଗୃଧଦଲିଂଶ ଉତ ବସ୍ତପଃ ॥୧॥

ପଲ୍ଲୀଲାନୁପଲ୍ଲୀଲୌ ଶର୍କୁଂ କୋକଂ ମଲିମ୍-ଲୁତଂ ପଲୀଜକମ୍ ।

ଆଶ୍ରେଷଂ ବତ୍ରିବାସସମ୍ବୃଷ୍ଣଗ୍ରୀବଂ ପ୍ରମୀଲିନମ୍ ॥୨॥

ମା ସଂ ବୃତୋ ମୋପ ସୃପ ଉରୁ ମାବ ସୃପୋଽନ୍ତରା ।

କୃଣୋମ୍ୟସୈଃ ଭେଷଜଂ ବଜଂ ଦୁର୍ଣ୍ଣାମଚାତନମ୍ ॥୩॥

ଦୁର୍ଣ୍ଣାମା ଚ ସୁନାମା ଚୋଭା ସଂବୃତମିଚ୍ଛତଃ ।

ଅରାୟାନପ ହନ୍ତଃ ସୁନାମା ସ୍ତ୍ରେଣମିଚ୍ଛତାମ୍ ॥୪॥

ୟଃ କୃଷ୍ଣଃ କେଶ୍ୟସୁର ସ୍ତମ୍ବଜ ଉତ ଦୁଶ୍ମିକଃ ।

ଅରାୟାନସ୍ୟା ମୁଷ୍ଟାଭ୍ୟାଂ ଡଂସସୋଽପ ହନ୍ତସି ॥୫॥

ଅନୁଜିହ୍ଵଂ ପ୍ରମୃଶନ୍ତଂ କ୍ରବ୍ୟାଦମୁତ ରେରିହମ୍ ।

ଅରାୟାଂଛ-ବକିଷ୍ଠିଣୋ ବଜଃ ପିଙ୍ଗୋ ଅନୀନଶତ୍ ॥୬॥

ୟସ୍ମା ସ୍ଵପ୍ନେ ନିପଦ୍ୟତେ ଭ୍ରାତା ଭୃତ୍ ପିତେବ ଚ ।

ବଜସ୍ତାନ୍ତ୍ରସହତାମିତଃ କ୍ଳୀବରୂପାଂସ୍ତ୍ରିରୀତିନଃ ॥୭॥

ୟସ୍ମା ସ୍ୱପନ୍ନଂ ସୁରତି ଯସ୍ମା ଦିୟତି ଜାଗ୍ରତୀମ୍ ।
ଛାୟାମିବ ପ୍ର ତାହସ୍ୱର୍ଯ୍ୟଃ ପରିକ୍ରାମନ୍ନନୀନଶତ୍ ॥୮॥

ୟଃ କୃଣୋତି ମୃତବସ୍ତ୍ରାମବତୋକାମିମାଂ ସ୍ତ୍ରିୟମ୍ ।
ତମୋଷଧେ ତ୍ୱଂ ନାଶୟାସ୍ୟାଃ କମଲମଞ୍ଜିବମ୍ ॥୯॥

ୟେ ଶାଲାଃ ପରିନୃତ୍ୟନ୍ତି ସାୟଂ ଗର୍ଦଭନାଦିନଃ ।
କୁସୁଲା ଯେ ତ କୁକ୍ଷିଲାଃ କକୁଭାଃ କରୁମାଃ ସ୍ତ୍ରିମାଃ ।
ତାନୋଷଧେ ତ୍ୱଂ ଗନ୍ଧେନ ବିଷୂତୀନାନ୍ତି ନାଶୟ ॥୧୦॥

ୟେ କୁକୁକ୍ଷାଃ କୁକିରଭାଃ କୃତ୍ୱୀର୍ତ୍ତୁର୍ଗାନି ବିଭ୍ରତି ।
କ୍ଳୀବା ଇବ ପ୍ରନୃତ୍ୟନ୍ତୋ ବନେ ଯେ କୁର୍ବତେ ଘୋଷଂ ତାନିତୋ ନାଶୟାମସି ॥୧୧॥

ୟେ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ନ ତିତିକ୍ଷନ୍ତ ଆତପନ୍ତମମ୍ ଦିବଃ ।
ଅରାୟାନ୍-ବସ୍ତ୍ରବାସିନୋ ଦୁର୍ଗନ୍ଧୀଲ୍ଲୋହିତାସ୍ୟାନ୍ନୁକକାନାଶୟାମସି ॥୧୨॥

ୟ ଆତ୍ମାନମତିମାତ୍ରମଂସ ଆଧାୟ ବିଭ୍ରତି ।
ସ୍ତ୍ରୀଣାଂ ଶ୍ରୋଣିପ୍ରତୋଦିନ ଇନ୍ଦ୍ର ରକ୍ଷାଂସି ନାଶୟ ॥୧୩॥

ୟେ ପୂର୍ବେ ବଧ୍ନୋ ଯନ୍ତି ହସ୍ତେ ଶୃଙ୍ଗାଣି ବିଭ୍ରତଃ ।
ଆପାକେସ୍ଥାଃ ପ୍ରହାସିନ ସ୍ତମ୍ଭେ ଯେ କୁର୍ବତେ ଜ୍ୟୋତିସ୍ତାନିତୋ ନାଶୟାମସି ॥୧୪॥

ୟେଷାଂ ପଶ୍ଚାତ୍-ପ୍ରପଦାନି ପୁରଃ ପାର୍ଶ୍ୱଃ ପୁରୋ ମୁଖା ।
ଖଲଜାଃ ଶକଧୂମଜା ଉରୁଷ୍ଟା ଯେ ତ ମତ୍-ମତାଃ କୁନ୍ଦମୁଷ୍ଟା ଅୟାଶବଃ ।
ତାନସ୍ୟା ବ୍ରହ୍ମଶୟତେ ପ୍ରତୀବୋଧେନ ନାଶୟ ॥୧୫॥

ପର୍ଯ୍ୟସ୍ତାକ୍ଷା ଅପ୍ରଚଙ୍କଶା ଅସ୍ତ୍ରେଣାଃ ସନ୍ଧୁ ପଣ୍ଡଗାଃ ।
ଅବ ଭେଷଜ ପାଦୟ ଯ ଇମାଂ ସଂବିବୃତ୍ତ୍ୟପତିଃ ସ୍ୱପତିଂ ସ୍ତ୍ରିୟମ୍ ॥୧୬॥

ଉଦ୍ଧର୍ଷଣଂ ମୁନିକେଶଂ ଜନ୍ମୟନ୍ତଂ ମରୀମୃଗମ୍ ।
 ଉପେଷନ୍ତମୁଦୁମ୍ବଲଂ ତୁଣ୍ଡେଲମୁତ ଶାଲୁତମ୍ ।
 ପଦା ପ୍ର ବିଧ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ଵା ସ୍ଥାଲୀଂ ଗୌରିବ ସ୍ଵୟନା ॥୧୭॥

ୟସ୍ତେ ଗର୍ଭଂ ପ୍ରତିମୃଶାଢ୍ଵାତଂ ବା ମାରୟାତି ତେ ।
 ପିଙ୍ଗସ୍ତମୁଗ୍ରଧନ୍ଵା କୃଣୋତୁ ହୃଦୟାବିଧମ୍ ॥୧୮॥

ୟେ ଅମ୍ନୋ ଜତାନ୍ନାରୟନ୍ତି ସୁତିକା ଅନୁଶେରତେ ।
 ସ୍ତ୍ରୀଭାଗାନ୍‌ପିଙ୍ଗୋ ଗନ୍ଧର୍ବାନ୍ନାତୋ ଅଭ୍ରମିବାଜତୁ ॥୧୯॥

ପରିସୃଷ୍ଟଂ ଧରୟତୁ ଯଜିତଂ ମାବ ପାଦି ତତ୍ ।
 ଗର୍ଭଂ ତ ଉଗ୍ରୌ ରକ୍ଷତାଂ ଭେଷଜୌ ନୀବିଭାୟୌ ॥୨୦॥

ପବୀନସାଉଙ୍ଗଲ୍ଲାଞ୍ଛାୟକାଦୁତ ନଗ୍ନକାତ୍ ।
 ପ୍ରଜାୟୈ ପତ୍ୟେ ତ୍ଵା ପିଙ୍ଗଃ ପରି ପାତୁ କିମୀଦିନଃ ॥୨୧॥

ଦ୍ଵ୍ୟାସ୍ୟାଜତୁରକ୍ଷାପୂଞ୍ଜପଦାଦନଙ୍ଗୁରେଃ ।
 ବୃହ୍ତାଦଭି ପ୍ରସର୍ପତଃ ପରି ପାହି ବରୀବୃତାତ୍ ॥୨୨॥

ୟ ଆମଂ ମାଂସମଦନ୍ତି ପୌରୁଷେୟଂ ତ ଯେ କ୍ରବିଃ ।
 ଗର୍ଭାନ୍‌-ଖାଦନ୍ତି କେଶବାସ୍ତାନିତୋ ନାଶୟାମସି ॥୨୩॥

ୟେ ସୂର୍ଯ୍ୟାପୁରିସର୍ପନ୍ତି ସୁଷେବ ଶ୍ଵଶୁରାଦପି ।
 ବଜ୍ରଞ୍ଚ ତେଷାଂ ପିଙ୍ଗଞ୍ଚ ହୃଦୟେଽପି ନି ବିଧ୍ୟତାମ୍ ॥୨୪॥

ପିଙ୍ଗ ରକ୍ଷ ଜାୟମାନଂ ମା ପୁମାଂସଂ ସ୍ତ୍ରିୟଂ କ୍ରନ୍ ।
 ଆଶ୍ଵାଦୋ ଗର୍ଭାନ୍ନା ଦଭନ୍‌-ବାଧସ୍ଵେତଃ କିମୀଦିନଃ ॥୨୫॥

ଅପ୍ରଜାୟଂ ମାର୍ତ୍ତବସୁମାତ୍ରୋଦମଘମାବୟମ୍ ।

ବୃକ୍ଷାଦିବ ସ୍ରଜଂ କୃତ୍ୱାପ୍ରିୟେ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ତତ୍ ॥୨୭॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୮|୭) ରକ୍ଷିଃ - ଅଧର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୭-୮, ୧୧, ୧୩, ୧୫-୨୪, ୨୭),
 ଉପରିଷ୍ଠାଦ୍ ଭୂରିକ୍ ବୃହତୀ (୨), ପୁର ଉଷ୍ଟିକ୍ (୩), ପଞ୍ଚପଦା ପରାନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଅତିଜଗତୀ (୪),
 ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୫, ୧୦, ୨୫), ବିରାଟ୍ ଗର୍ଭା ଭୂରିକ୍ ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି (୬), ଦ୍ୱିପଦା ଆର୍ତ୍ତୀ ଭୂରିକ୍
 ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୯), ପଞ୍ଚପଦା ବିରାଟ୍ ଅତିଶକ୍ତରୀ (୧୨), ଉପରିଷ୍ଠାଦ୍ ନିରୂତ୍ ବୃହତୀ (୧୪), ନିରୂତ୍
 ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୭), ଭୂରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୮) । ଦେବତା - ଭୈଷଜ୍ୟଂ, ଆୟୁଷ୍ୟଂ, ଓଷଧୟଃ (୧-୨୮)

=====

ୟା ବଭ୍ରବୋ ଯାଶ୍ଚ ଶୁକ୍ରା ରୋହିଣୀରୁତ ପୃଶ୍ନୟଃ ।

ଅସିକ୍ନୀଃ କୃଷ୍ଣା ଓଷଧୀଃ ସର୍ବା ଅଚ୍ଛାବଦାମସି ॥୧॥

ତ୍ରାୟନ୍ତାମିମଂ ପୁରୁଷଂ ଯନ୍ତ୍ରାଦେବେଷିତାଦପି ।

ୟାସାଂ ଦୈୱୀଷ୍ଟିତା ପୃଥିବୀ ମାତା ସମୁଦ୍ରୋ ମୂଲଂ ବୀରୁଧାଂ ବଭୂବ ॥୨॥

ଆପୋ ଅଗ୍ରଂ ଦିବ୍ୟା ଓଷଧୟଃ ।

ତାସ୍ତେ ଯନ୍ତ୍ରାମେନସ୍ୟାମଙ୍ଗାଦଙ୍ଗାଦନୀନଶନ୍ ॥୩॥

ପ୍ରସ୍ତୁଣତୀ ସ୍ତମ୍ଭିନୀରେକଶୁଙ୍ଗାଃ ପ୍ରତନ୍ୱତୀରୋଷଧୀରା ବଦାମି ।

ଅଂଶୁମତୀଃ କଣ୍ଡିନୀୟା ବିଶାଖା ହୃୟାମି ତେ ବୀରୁଧୋ ବୈଶ୍ୱଦେବୀରୁଗ୍ରାଃ ପୁରୁଷଜୀବନୀଃ ॥୪॥

ୟଦ୍ୱଃ ସହଃ ସହମାନା ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ଯଜ ବୋ ବଲମ୍ ।

ତେନେମମସ୍ତାଦ୍ୟସ୍ତାତ୍-ପୁରୁଷଂ ମୁଞ୍ଚିତୈଷଧୀରଥୋ କୃଣୋମି ଭେଷଜମ୍ ॥୫॥

ଜୀବଲୀଂ ନଘାରିଷାଂ ଜୀବନ୍ତୀମୋଷଧୀମହମ୍ ।

ଅରୁକ୍ଷତୀମୁନ୍ନୟନ୍ତୀଂ ପୁଷ୍ପାଂ ମଧୁମତୀମିହ ହୁବେଽସ୍ତା ଅରିଷ୍ଟତାତୟେ ॥୬॥

ଇହା ଯନ୍ତ୍ର ପ୍ରଚେତସୋ ମେଦିନୀବିଚସୋ ମମ ।
ଯଥେମଂ ପାରୟାମସି ପୁରୁଷଂ ଦୁରିତାଦଧି ॥୭॥

ଅଗ୍ନେର୍ଦ୍ଦାସୋ ଅପାଂ ଗର୍ଭୋ ଯା ରୋହନ୍ତି ପୁନର୍ଣ୍ଣବାଃ ।
ଧ୍ରୁବାଃ ସହସ୍ରନାମ୍ନୀର୍ଭେଷଜୀଃ ସନ୍ଧାତୃତାଃ ॥୮॥

ଅବକୋଲ୍-ବା ଉଦକାତ୍ମାନ ଓଷଧୟଃ ।
ବ୍ୟଷନ୍ତ ଦୁରିତଂ ତୀକ୍ଷ୍ଣଶୃଙ୍ଖ୍ୟାଃ ॥୯॥

ଉନ୍ମୁଞ୍ଚନ୍ତୀର୍ବିବରୁଣା ଉଗ୍ରା ଯା ବିଷଦୂଷଣୀଃ ।
ଅଥୋ ବଲ୍ଲୀସନାଶନୀଃ କୃତ୍ୟାଦୂଷଣୀଶ୍ଚ ଯାସ୍ତା ଇହା ଯନ୍ତ୍ରେଷଧୀଃ ॥୧୦॥

ଅପକ୍ରୀତାଃ ସହୀୟସୀର୍ବୀରୁଧୋ ଯା ଅଭିଷ୍ଠତାଃ ।
ତ୍ରାୟନ୍ତ୍ରାମସ୍ମିନ୍-ଗ୍ରାମେ ଗାମଶ୍ଚଂ ପୁରୁଷଂ ପଶୁମ୍ ॥୧୧॥

ମଧୁମନ୍ଥୁଲଂ ମଧୁମଦଗ୍ରମାସାଂ ମଧୁମନ୍ଥୁଧ୍ୟଂ ବୀରୁଧାଂ ବଭୂବ ।
ମଧୁମତ୍-ପର୍ଣ୍ଣଂ ମଧୁମତ୍-ପୁଷ୍ପମାସାଂ ମଧୋଃ ସଂଭକ୍ତା ଅମୃତସ୍ୟ
ଭକ୍ଷୋ ଘୃତମନ୍ନଂ ଦୁହୃତାଂ ଗୋପୁରୋଗବମ୍ ॥୧୨॥

ୟାବତୀଃ କିୟତୀଶ୍ଚେମାଃ ପୃଥିବ୍ୟାମଧ୍ୟୋଷଧୀଃ ।
ତା ମା ସହସ୍ରପର୍ଣ୍ଣ୍ୟା ମୃତ୍ୟୋର୍ମୁଞ୍ଚନ୍ତୁଂହସଃ ॥୧୩॥

ବୈୟାଘ୍ରୋ ମଣିର୍ବୀରୁଧାଂ ତ୍ରାୟମାଶୋଽଭିଶସ୍ତିପାଃ ।
ଅମୀବାଃ ସର୍ବା ରକ୍ଷାଂସ୍ୟପ ହନ୍ତୁଧି ଦୁରମସ୍ମତ୍ ॥୧୪॥

ସିଂହସ୍ୟେବ ସ୍ତନଥୋଃ ସଂ ବିଜନ୍ତେଽଗ୍ନେରିବ ବିଜନ୍ତ ଆତ୍ମତାତ୍ୟାଃ ।
ଗବାଂ ଯକ୍ଷ୍ମାଃ ପୁରୁଷାଣାଂ ବୀରୁଦ୍-ଭିରତିନୁଞ୍ଜୋ ନାବ୍ୟା ଏତୁ ସ୍ରୋତ୍ୟାଃ ॥୧୫॥

ମୁମୁଚାନା ଓଷଧୟୋଃଶ୍ରେଷ୍ଠେଶ୍ଵାନରାଦଧି ।
ଭୂମିଂ ସଂତନ୍ତ୍ରତୀରିତ ଯୁସାଂ ରାଜା ବନସ୍ତତିଃ ॥୧୭॥

ୟା ରୋହତ୍ୟାଙ୍ଗିରସୀଃ ପର୍ବତେଷୁ ସମେଷୁ ଚ ।
ତା ନଃ ପୟସ୍ବତୀଃ ଶିବା ଓଷଧୀଃ ସନ୍ତୁ ଶଂ ହୃଦେ ॥୧୮॥

ୟାଶ୍ଚାହଂ ବେଦ ବୀରୁଧୋ ଯାଶ୍ଚ ପଶ୍ୟାମି ଚକ୍ଷୁଷା ।
ଅଜ୍ଞାତା ଜାନୀମଶ୍ଚ ଯା ଯାସୁ ବିଦ୍ଧୁ ଚ ସଂଭୃତମ୍ ॥୧୯॥

ସର୍ବାଃ ସମଗ୍ରା ଓଷଧୀର୍ବୋଧନ୍ତୁ ବଚସୋ ମମ ।
ୟଥେମଂ ପାରୟାମସି ପୁରୁଷଂ ଦୁରିତାଦଧି ॥୧୯॥

ଅଶ୍ଵତ୍ଥୋ ଦର୍ଭୋ ବୀରୁଧାଂ ସୋମୋ ରାଜାମୃତଂ ହବିଃ ।
ବ୍ରୀହିର୍ଯ୍ୟବଶ୍ଚ ଭେଷଜୌ ଦିବସ୍ତୁତ୍ରାବମର୍ତ୍ତେମା ॥୨୦॥

ଭଞ୍ଜିହୀୟେ ସ୍ତନୟତ୍ୟଭିକ୍ରନ୍ତତ୍ୟୋଷଧୀଃ ।
ୟଦା ବଃ ପୃଶ୍ନିମାତରଃ ପର୍ଜନ୍ୟୋ ରେତସ୍ରାବତି ॥୨୧॥

ତସ୍ୟାମୃତସ୍ୟେମଂ ବଲଂ ପୁରୁଷଂ ପୟାମସି ।
ଅଥୋ କୃଣୋମି ଭେଷଜଂ ଯଥାସଚ୍ଛତହାୟନଃ ॥୨୨॥

ବରାହୋ ବେଦ ବୀରୁଧାଂ ନକୁଲୋ ବେଦ ଭେଷଜୀମ୍ ।
ସର୍ପା ଗନ୍ଧର୍ବା ଯା ବିଦୁସ୍ତା ଅସ୍ତା ଅବସେ ହୁବେ ॥୨୩॥

ୟାଃ ସୁପର୍ଣ୍ଣା ଆଙ୍ଗିରସୀର୍ଦ୍ଧିବ୍ୟା ଯା ରଘବୋ ବିଦୁଃ ।
ବୟାଂସି ହଂସା ଯା ବିଦୁର୍ଯ୍ୟାଶ୍ଚ ସର୍ବେ ପତତ୍ରିଣଃ ।
ମୃଗା ଯା ବିଦୁରୋଷଧୀସ୍ତା ଅସ୍ତା ଅବସେ ହୁବେ ॥୨୪॥

ଯୁବତୀନାମୋଷଧୀନାଂ ଗାବଃ ପ୍ରାଶୁନ୍ତ୍ୟନ୍ୟା ଯୁବତୀନାମଜାବୟଃ ।
ତାବତୀସ୍ତୁତ୍ୟମୋଷଧୀଃ ଶର୍ମ ଯୁକ୍ତହ୍ମାଭୃତାଃ ॥୨୫॥

ଯୁବତୀଷୁ ମନୁଷ୍ୟା ଭେଷଜଂ ଭିଷଜୋ ବିଦୁଃ ।
ତାବତୀର୍ବିଶ୍ୱଭେଷଜୀରା ଭରାମି ତ୍ୱାମଭି ॥୨୬॥

ପୁଷ୍କବତୀଃ ପ୍ରସୂମତୀଃ ଫଲିନୀରଫଳା ଭତ ।
ସଂମାତର ଇବ ଦୁହ୍ମାମସ୍ତା ଅରିଷ୍ଟତାତୟେ ॥୨୭॥

ଉଦ୍ଭାହାର୍ଷଂ ପଞ୍ଚିଶଳାଦଧୋ ଦଶଶଳାଦୁତ ।
ଅଧୋ ଯୁମସ୍ୟ ପତ୍-ବୀଶାଦ୍ବିଶ୍ୱସ୍ଥାଘେବକିଲ୍-ବିଷାତ୍ ॥୨୮॥

=====

(୮|୮) ରକ୍ଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୫, ୧୩-୧୮), ଉପରିଷ୍ଠାଦ୍ ବୃହତୀ (୨, ୮-୧୦, ୨୩), ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୩), ବୃହତୀ ପୁରସ୍ତାଦ୍ ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୪), ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜି (୬), ବିପରୀତପାଦଲକ୍ଷ୍ମୀ ଚତୁଷ୍ପଦା ଅତିଜଗତୀ (୭), ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୧୧), ଭୂରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୨), ବିରାଟ୍ ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୧୯), ନିରୂତ୍ ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୨୦), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨୧), ଚତୁଷ୍ପଦା ଶକ୍ୱରୀ (୨୨), ତ୍ର୍ୟବସାନା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ଉଷ୍ଟିକ୍ ଗର୍ଭା ପରାଶକ୍ୱରୀ ପଞ୍ଚିପଦା ଜଗତୀ (୨୪) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ, ବନସ୍ପତିଃ ଚ (୧-୨୪)

=====

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମନ୍ତ୍ରତୁ ମନ୍ତ୍ରିତା ଶକ୍ରଃ ଶୂରଃ ପୁରଂଦରଃ ।
ୟଥା ହନାମ ସେନା ଅମିତ୍ରାଣାଂ ସହସ୍ରଶଃ ॥୧॥

ପୂତିରଙ୍ଗୁରୁପଧ୍ୱାନୀ ପୂତିଂ ସେନାଂ କୃଣୋତ୍ସମୂର୍ମ୍ ।
ଧୂମମଗ୍ନିଂ ପରାଦୃଶ୍ୟାଃମିତ୍ରା ହୃସ୍ତା ଦଧତାଂ ଭୟମ୍ ॥୨॥

ଅମ୍ବୁନଶ୍ଚ ନିଃ ଶୃଣାହି ଖାଦାମୁନ୍-ଖଦିରାଜିରମ୍ ।
ତାଜଦ୍-ଭଙ୍ଗ ଇବ ଭଜନ୍ତାଂ ହଢ଼େନାନ୍ଧଧକୋ ବଧୈଃ ॥୩॥

ପରୁଷାନମୁନ୍‌ପରୁଷାହଃ କୃଣୋତୁ ହଢ଼େନାନ୍ଧଧକୋ ବଧୈଃ ।
କ୍ଷିପ୍ରଂ ଶର ଇବ ଭଜନ୍ତାଂ ବୃହଜ୍ଜାଲେନ ସଂଦିତାଃ ॥୪॥

ଅନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଜାଲମାସୀଜ୍ଜାଲଦଣ୍ଡା ଦିଶୋ ମହୀଃ ।
ତେନାଭିଧାୟ ଦସ୍ୟୁନାଂ ଶକ୍ରଃ ସେନାମପାବପତ୍ ॥୫॥

ବୃହଜ୍ଞି ଜାଲଂ ବୃହତଃ ଶକ୍ରସ୍ୟ ବାଜିନୀବତଃ ।
ତେନ ଶତ୍ରୁନଭି ସର୍ବାନ୍ଧ୍ୟୁକ୍ତ ଯଥା ନ ମୁଚ୍ୟାତୈ କତମଶ୍ଚନୈଷାମ୍ ॥୬॥

ବୃହତ୍ତେ ଜାଲଂ ବୃହତ ଇନ୍ଦ୍ର ଶୂର ସହସ୍ରାର୍ଦ୍ଧସ୍ୟ ଶତବୀର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ।
ତେନ ଶତଂ ସହସ୍ରମୟୁତଂ ନ୍ୟର୍ତ୍ତୁଦଂ ଜଘାନ ଶକ୍ରୋ ଦସ୍ୟୁନାମଭିଧାୟ ସେନୟା ॥୭॥

ଅୟଂ ଲୋକୋ ଜାଲମାସୀଜ୍ଜକ୍ରସ୍ୟ ମହତୋ ମହାନ୍ ।
ତେନାହମିନ୍ଦ୍ରଜାଲେନାମୁଂସ୍ତମସାଭି ଦଧାମି ସର୍ବାନ୍ ॥୮॥

ସେଦିରୁଗ୍ରା ବ୍ୟଞ୍ଜିରାତିଶ୍ଚାନପବାଚନା ।
ଶ୍ରମସ୍ତନ୍ତ୍ରୀଶ୍ଚ ମୋହଶ୍ଚ ତୈରମୁନଭି ଦଧାମି ସର୍ବାନ୍ ॥୯॥

ମୃତ୍ୟବେଂମୁନ୍‌ପ୍ର ଯଜ୍ଞାମି ମୃତ୍ୟୁପାଶୈରମୀ ସିତାଃ ।
ମୃତ୍ୟୋର୍ଯ୍ଯେ ଅଘଲା ଦୂତାସ୍ତେଭ୍ୟ ଏନାନ୍‌ପ୍ରତି ନୟାମି ବଞ୍ଚା ॥୧୦॥

ନୟତାମୁନ୍‌-ମୃତ୍ୟୁଦୂତା ଯମଦୂତା ଅପୋମୁତ ।
ପରଃସହସ୍ରା ହନ୍ୟନ୍ତାଂ ତୃଣେଭ୍‌-ବେନାନ୍ଧତ୍ୟଂ ଭବସ୍ୟ ॥୧୧॥

ସାଧ୍ୟା ଏକଂ ଜାଲଦଣ୍ଡମୁଦ୍ୟତ୍ୟ ଯୁକ୍ତ୍ୟାଜସା ।
ରୁଦ୍ରା ଏକଂ ବସବ ଏକମାଦିତ୍ୟୈରେକ ଭଦ୍ୟତଃ ॥୧୨॥

ବିଶ୍ୱେ ଦେବାଃ ଉପରିଷ୍ଠାଦୁଚ୍ଛନ୍ତୋ ଯୁକ୍ତୋଜସ୍ରା ।
ମଧ୍ୟେନ ଘ୍ନନ୍ତୋ ଯନ୍ତୁ ସେନାମଙ୍ଗିରସୋ ମହୀମ୍ ॥୧୩॥

ବନସ୍ତତୀନ୍-ବାନସ୍ତତ୍ୟାନୋଷଧୀରୁତ ବୀରୁଧଃ ।
ଦ୍ୱିପାଳତୁଷ୍ଟାଦିଷ୍ଟାମି ଯଥା ସେନାମମ୍ ହନନ୍ ॥୧୪॥

ଗନ୍ଧର୍ବାଘ୍ନରସଃ ସର୍ପାନ୍ନେବାନ୍ପୁଣ୍ୟଜନାନ୍ପିତୃରନ୍ ।
ଦୃଷ୍ଟାନଦୃଷ୍ଟାନିଷ୍ଟାମି ଯଥା ସେନାମମ୍ ହନନ୍ ॥୧୫॥

ଇମ ଉପ୍ରା ମୃତ୍ୟୁପାଶା ଯାନାକ୍ରମ୍ୟ ନ ମୃତ୍ୟସେ ।
ଅମୁଷ୍ୟା ହନ୍ତୁ ସେନାୟା ଇଦଂ କୂଟଂ ସହସ୍ରଶଃ ॥୧୬॥

ଘର୍ମଃ ସମିଜ୍ଞୋ ଅଗ୍ନିନାୟଂ ହୋମଃ ସହସ୍ରହଃ ।
ଭବଶ୍ଚ ପୃଶ୍ନିବାଦୁଶ୍ଚ ଶର୍ବ ସେନାମମ୍ ହତମ୍ ॥୧୭॥

ମୃତ୍ୟୋରାଷମା ପଦ୍ୟନ୍ତାଂ କ୍ଷୁଧଂ ସେଦିଂ ବଧଂ ଭୟମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚାକ୍ଷୁଜାଲାର୍ଥ୍ୟାଂ ଶର୍ବ ସେନାମମ୍ ହତମ୍ ॥୧୮॥

ପରାଜିତାଃ ପ୍ର ତ୍ରସତାମିତ୍ରା ନୁତ୍ନା ଧାବତ ବ୍ରହ୍ମଣା ।
ବୃହସ୍ପତିପ୍ରନୁତ୍ତାନାଂ ମାମୀଷାଂ ମୋତି କଶ୍ଚନ ॥୧୯॥

ଅବ ପଦ୍ୟନ୍ତାମେଷାମାୟୁଧାନି ମା ଶକନ୍ପ୍ରତିଧାମିଷୁମ୍ ।
ଅଧୈଷାଂ ବହୁ ବିଭ୍ୟତାମିଷବଃ ଘ୍ନନ୍ତୁ ମର୍ମଶି ॥୨୦॥

ସଂ କ୍ରୋଶତାମେନାନ୍-ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ସମନ୍ତରିକ୍ଷଂ ସହ ଦେବତାଭିଃ ।
ମା ଜ୍ଞାତାରଂ ମା ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ବିଦନ୍ତ ମିଥୋ ବିଘ୍ନାନା ଉପ ଯନ୍ତୁ ମୃତ୍ୟୁମ୍ ॥୨୧॥

ଦିଶଶ୍ଚତସ୍ରୋଃଶ୍ଚତର୍ଯ୍ୟୋ ଦେବରଥସ୍ୟ ପୁରୋଦାଶାଃ ଶଫା ଅନ୍ତରିକ୍ଷମୁଦ୍ଧିଃ ।
ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ପକ୍ଷସୀ ଋତବୋଃଭୀଶବୋଃହୃଦୈଶାଃ କିଂକରା ବାକ୍ପରିରଥ୍ୟମ୍ ॥୨୨॥

ସଂବସୁରୋ ରଥଃ ପରିବସୁରୋ ରଥୋପସ୍ଥୋ ବିରାଡୀଷାଗ୍ନୀ ରଥମୁଖମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସବ୍ୟସ୍ତ୍ରାଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ ସାରଥୀଃ ॥୨୩॥

ଇତୋ ଜୟେତୋ ବି ଜୟ ସଂ ଜୟ ଜୟ ସ୍ବାହା ।
ଇମେ ଜୟନ୍ତୁ ପରାମୀ ଜୟନ୍ତାଂ ସ୍ବାହୈତ୍ୟୋ ଦୁରାହାମୀଭ୍ୟଃ ।
ନୀଲଲୋହିତେନାମୁନଭ୍ୟବତନୋମି ॥୨୪॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

=====

(୮|୯) ଋଷିଃ - ଅଧର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୬-୭, ୧୦, ୧୩, ୧୫-୨୧, ୨୪), ପଞ୍ଜି (୨),
ପ୍ରସ୍ତାରପଞ୍ଜି (୩), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪-୫, ୨୩, ୨୫-୨୬), ଜଗତୀ (୮, ୧୧-୧୨, ୨୨), ଭୁବିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍
(୯), ଚତୁଷ୍ପଦା ଅତିଜଗତୀ (୧୪) । ଦେବତା - କଶ୍ୟପଃ, ସର୍ବ ଋଷୟଃ, ଛନ୍ଦାସି (୧-୨୬)

=====

କୁତସ୍ତୌ ଜାତୌ କତମଃ ସୋ ଅର୍ଥଃ କସ୍ମାଲ୍ଲୋକାକ୍ରତମସ୍ୟାଃ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ।
ବସ୍ତୌ ବିରାଜଃ ସଲିଲାଦୁଦୈତାଂ ତୌ ତ୍ବା ପୃଚ୍ଛାମି କତରେଣ ଦୁଷ୍ଟା ॥୧॥

ୟୋ ଅକ୍ରନ୍ଦୟସ୍ତଲିଲଂ ମହିତ୍ବା ଯୋନିଂ କୃତ୍ବା ତ୍ରିଭୁଜଂ ଶୟାନଃ ।
ବସୁଃ କାମଦୁଘୋ ବିରାଜଃ ସ ଗୁହା ଚକ୍ରେ ଡନ୍ଦଃ ପରାଚୈଃ ॥୨॥

ୟାନି ତ୍ରୀଣି ବୃହନ୍ତି ଯେଷାଂ ଚତୁର୍ଥଂ ବିୟୁନନ୍ତି ବାଚମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମେନଦ୍ବିଦ୍ୟାଉପସା ବିପଶ୍ଚିଦ୍ୟସ୍ମିନ୍ନେକଂ ଯୁଜ୍ୟତେ ଯସ୍ମିନ୍ନେକମ୍ ॥୩॥

ବୃହତଃ ପରି ସାମାନି ଷଷ୍ଠାପୂଞ୍ଜାଧି ନିର୍ମିତା ।
ବୃହଦ୍-ବୃହତ୍ୟା ନିର୍ମିତଂ କୁତୋଽପି ବୃହତୀ ମିତା ॥୪॥

ବୃହତୀ ପରି ମାତ୍ରାୟା ମାତୁର୍ମାତ୍ରାଧି ନିର୍ମିତା ।
ମାୟା ହ ଜଞ୍ଜେ ମାୟାୟା ମାୟାୟା ମାତଲୀ ପରି ॥୫॥

ବୈଶ୍ଵାନରସ୍ୟ ପ୍ରତିମୋପରି ଦୈର୍ଘ୍ୟାବଦ୍ରୋଦସୀ ବିବବାଧେ ଅଗ୍ନିଃ ।
ତତଃ ଷଷ୍ଠାଦାମୁତୋ ଯୁକ୍ତି ସ୍ତୋମା ଉଦିତୋ ଯୁକ୍ତ୍ୟଭି ଷଷ୍ଠମହଃ ॥୭॥

ଷଟ୍ପା ପୃଛାମ ରକ୍ଷୟଃ କଶ୍ୟପେନେ ତ୍ଵଂ ହି ଯୁକ୍ତଂ ଯୁୟୁଷେ ଯୋଗ୍ୟଂ ତ ।
ବିରାଜମାହୁର୍ବ୍ରହ୍ମଣଃ ପିତରଂ ତାଂ ନୋ ବି ଧେହି ଯୁତିଧା ସଖିଭ୍ୟଃ ॥୮॥

ୟଂ ପ୍ରତ୍ୟୁତାମନୁ ଯଜ୍ଞାଃ ପ୍ରତ୍ୟବନ୍ତ ଉପତିଷ୍ଠନ୍ତ ଉପତିଷ୍ଠମାନାମ୍ ।
ୟସ୍ୟା ବ୍ରତେ ପ୍ରସବେ ଯୁଷମେଜତି ସା ବିରାଡ଼ଷୟଃ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୯॥

ଅପ୍ରାଣୈତି ପ୍ରାଣେନ ପ୍ରାଣତୀନାଂ ବିରାଟ୍ ସ୍ଵରାଜମଭ୍ୟେତି ପଶ୍ଚାତ୍ ।
ବିଶ୍ଵଂ ମୃଗନ୍ତୀମଭିରୂପାଂ ବିରାଜଂ ପଶ୍ୟନ୍ତି ତ୍ଵେ ନ ତ୍ଵେ ପଶ୍ୟନ୍ତ୍ୟନାମ୍ ॥୧୦॥

କୋ ବିରାଜୋ ମିଥୁନତ୍ଵଂ ପ୍ର ବେଦ କ ଋତୁନ୍-କ ଉ କଳ୍ପମସ୍ୟାଃ ।
କ୍ରମାନ୍-କୋ ଅସ୍ୟାଃ କତିଧା ବିଦୁଷ୍ଠାନ୍-କୋ ଅସ୍ୟା ଧାମ କତିଧା ବ୍ୟୁଷ୍ଠୀଃ ॥୧୧॥

ଇୟମେବ ସା ଯା ପ୍ରଥମା ବୈଶ୍ଵିତ୍ଵାସ୍ଵିତରାସୁ ଚରତି ପ୍ରବିଷ୍ଟା ।
ମହାନ୍ତୋ ଅସ୍ୟାଂ ମହିମାନୋ ଅନ୍ତର୍ଧର୍ମାଗାୟ ନବଗଞ୍ଜନିତ୍ରୀ ॥୧୨॥

ଛନ୍ଦଃପକ୍ଷେ ଉଷସା ପେପିଶାନେ ସମାନଂ ଯୋନିମନୁ ସଂ ଚରେମେ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟପତ୍ନୀ ସଂ ଚରତଃ ପ୍ରଜାନତୀ କେତୁମତୀ ଅଜରେ ଭୂରିରେତସା ॥୧୩॥

ରତସ୍ୟ ପଛାମନୁ ତିସ୍ର ଆଗୁସ୍ତୟୋ ଘର୍ମା ଅନୁ ରେତ ଆଗୁଃ ।
ପ୍ରଜାମେକା ଜିନ୍ଦ୍ରତ୍ୟର୍ଜମେକା ରାଷ୍ଟ୍ରମେକା ରକ୍ଷତି ଦେବୟୁନାମ୍ ॥୧୪॥

ଅଗ୍ନୀଷୋମାବଦଧୁର୍ଯ୍ୟା ତୁରୀୟାସୀଦ୍ୟଜ୍ଞସ୍ୟ ପକ୍ଷାବୃଷୟଃ କଳ୍ପୟନ୍ତଃ ।
ଗାୟତ୍ରୀଂ ତ୍ରିଷ୍ଠୁଭଂ ଜଗତୀମନୁଷ୍ଠୁଭଂ ବୃହଦର୍କୀଂ ଯଜମାନାୟ ସ୍ଵରାଭରନ୍ତୀମ୍ ॥୧୫॥

ପଞ୍ଚ ବ୍ୟୁଷ୍ଠୀରନୁ ପଞ୍ଚ ଦୋହା ଗାଂ ପଞ୍ଚନାମ୍ନୀମୃତବୋଽନୁ ପଞ୍ଚସ୍ତ୍ରୀ ।
ପଞ୍ଚ ଦିଶଃ ପଞ୍ଚଦଶେନ କୃପ୍ତାସ୍ତା ଏକମୂର୍ଧ୍ନୀରଭି ଲୋକମେକମ୍ ॥୧୬॥

ଷଡ଼ଜାତା ଭୂତା ପ୍ରଥମଜାତସ୍ୟ ଷଡୁ ସାମାନି ଷଡହଂ ବହନ୍ତି ।
ଷଡ଼ୋଗଂ ସୀରମନ୍ନୁ ସାମସାମ ଷଡାହୁର୍ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀଃ ଷଡୁର୍ବୀଃ ॥୧୬॥

ଷଡାହୁଃ ଶୀତାନ୍‌ଷଡୁ ମାସ ଉଷ୍ଣାନୁତୁଂ ନୋ ବ୍ରୁତ ଯୁତମୋଃତିରିକ୍ତଃ ।
ସପ୍ତ ସୁପର୍ଣ୍ଣୀଃ କବୟୋ ନି ଷେଦୁଃ ସପ୍ତ ଛନ୍ଦାଂସ୍ୟାନୁ ସପ୍ତ ଦୀକ୍ଷାଃ ॥୧୭॥

ସପ୍ତ ହୋମାଃ ସମିଧୋ ହ ସପ୍ତ ମଧୁନି ସପ୍ତର୍ତବୋ ହ ସପ୍ତ ।
ସପ୍ତାଜ୍ୟାନି ପରି ଭୂତମାୟନ୍ତାଃ ସପ୍ତଗୃଧ୍ରା ଇତି ଶୁଶ୍ରୁମା ବୟମ୍ ॥୧୮॥

ସପ୍ତ ଛନ୍ଦାଂସି ଚତୁରୁତ୍ତରାଶ୍ୟନ୍ୟୋ ଅନ୍ୟସ୍ମିନ୍ନଧ୍ୟାର୍ପିତାନି ।
କଥଂ ସ୍ରୋମାଃ ପ୍ରତି ତିଷ୍ଠନ୍ତି ତେଷୁ ତାନି ସ୍ରୋମେଷୁ କଥମାର୍ପିତାନି ॥୧୯॥

କଥଂ ଗାୟତ୍ରୀ ତ୍ରିବୃତଂ ବ୍ୟାପ କଥଂ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ତଞ୍ଜଦଶେନ କଳ୍ପତେ ।
ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶେନ ଜଗତୀ କଥମନୁଷ୍ଠପ୍‌କଥମେକବିଂଶଃ ॥୨୦॥

ଅଷ୍ଟ ଜାତା ଭୂତା ପ୍ରଥମଜାତସ୍ୟାଷ୍ଟେନ୍ଦ୍ରର୍ତ୍ତଜୋ ଦୈବ୍ୟା ଯେ ।
ଅଷ୍ଟୟୋନିରଦିତିରଷ୍ଟପୁତ୍ରାଷ୍ଟମୀଂ ରାତ୍ରିମଭି ହବ୍ୟମେତି ॥୨୧॥

ଇତ୍ତଂ ଶ୍ରେୟୋ ମନ୍ୟମାନେଦମାଗମଂ ଯୁଷ୍ମାକଂ ସଖ୍ୟେ ଅହମସ୍ମି ଶେବା ।
ସମାନଜନ୍ମା କ୍ରତୁରସ୍ତ୍ରି ବଃ ଶିବଃ ସ ବଃ ସର୍ବାଃ ସଂ ଚରତି ପ୍ରଜାନନ୍ ॥୨୨॥

ଅଷ୍ଟେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଷଡ୍ୟମସ୍ୟ ଋଷୀଣାଂ ସପ୍ତ ସପ୍ତଧା ।
ଅପୋ ମନୁଷ୍ୟାନୋଷଧୀର୍ସ୍ତା ଉ ପଞ୍ଚାନୁ ସେତିରେ ॥୨୩॥

କେବଳୀନ୍ଦ୍ରାୟ ଦୁଦୁହେ ହି ଗୃଷ୍ଣିର୍ବଶଂ ପୀୟୂଷଂ ପ୍ରଥମଂ ଦୁହାନା ।
ଅଥାତର୍ପୟିତୁରଷ୍ଟତୁର୍ଧା ଦେବାନ୍ନୁଷ୍ୟା ଅସୁରାନୁତ ଋଷୀନ୍ ॥୨୪॥

କୋ ନୁ ଗୌଃ କ ଏକଋଷିଃ କିମ୍ନ ଧାମ କା ଆଶିଷଃ ।
ୟଷଂ ପୃଥିବ୍ୟାମେକବୃଦେକର୍ତ୍ତୁଃ କତମୋ ନୁ ସଃ ॥୨୫॥

ଏକୋ ଗୌରେକ ଏକଋଷିରେକଂ ଧାମୈକଧାଶିଷଃ ।
ୟଷଂ ପୃଥିବ୍ୟାମେକବୃଦେକର୍ତ୍ତୃନୀତି ରିତ୍ୟତେ ॥୨୬॥

=====

(୮୧୦ - ପ୍ରଥମଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଚାର୍ଯ୍ୟ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିପଦାର୍ଚୀ ପଞ୍ଜି (୧),
ୟାଜୁଷୀ ଜଗତୀ (୨, ୪, ୬, ୮, ୧୦, ୧୨), ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩, ୯), ଆର୍ଚୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫),
ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୭, ୧୩), ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୧୧) । ଦେବତା - ବିରାଟ୍ (୧-୧୩)

=====

ବିରାଟ୍-ବା ଇଦମଗ୍ର ଆସୀଉସ୍ୟା ଜାତାୟାଃ ସର୍ବମବିଭେଦିୟମେବେଦଂ ଭବିଷ୍ୟତୀତି ॥୧॥

ସୋଦକ୍ରାମସ୍ତା ଗାର୍ହପତ୍ୟେ ନ୍ୟକ୍ରାମତ୍ ॥୨॥

ଗୃହମେଧୀ ଗୃହପତିର୍ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୩॥

ସୋଦକ୍ରାମସ୍ତାହବନୀୟେ ନ୍ୟକ୍ରାମତ୍ ॥୪॥

ୟନ୍ତ୍ୟସ୍ୟ ଦେବା ଦେବହୃତିଂ ପ୍ରିୟୋ ଦେବାନାଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୫॥

ସୋଦକ୍ରାମସ୍ତା ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନୌ ନ୍ୟକ୍ରାମତ୍ ॥୬॥

ୟଞ୍ଜର୍ତ୍ତୋ ଦକ୍ଷିଣୀୟୋ ବାସତେୟୋ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୭॥

ସୋଦକ୍ରାମସ୍ତା ସଭାୟାଂ ନ୍ୟକ୍ରାମତ୍ ॥୮॥

ୟନ୍ତ୍ୟସ୍ୟ ସଭାଂ ସଭ୍ୟୋ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୯॥

ସୋଦକ୍ରାମସ୍ତା ସମିତୌ ନ୍ୟକ୍ରାମତ୍ ॥୧୦॥

ୟନ୍ତ୍ୟସ୍ୟ ସମିତିଂ ସାମିତ୍ୟୋ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୧୧॥

ସୋଦକ୍ରାମସ୍ତାମନ୍ତ୍ରଣେ ନ୍ୟକ୍ରାମତ୍ ॥୧୨॥

ଯନ୍ତ୍ରାସ୍ୟାମନ୍ତ୍ରଣମାମନ୍ତ୍ରଣୀୟୋ ଭବତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ||୧୩||

=====

(୮|୧୦ - ଦ୍ଵିତୀୟଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଚାର୍ଯ୍ୟ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିପଦା ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧),
 ଉଷ୍ଠିକ୍ ଗର୍ଭା ଚତୁଷ୍ପଦା ଉପରିଷ୍ଠାଦ୍ ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୨), ଏକପଦା ଯାଜୁଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୩),
 ଏକପଦା ସାମ୍ନୀ ପଞ୍ଜିଃ (୪), ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୫), ଆର୍ଚୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୬), ସାମ୍ନୀ ପଞ୍ଜିଃ (୭),
 ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୮), ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୯), ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୧୦) | ଦେବତା - ବିରାଟ୍ (୧-୧୦)

=====

ସୋଦକ୍ରାମସ୍ରାନ୍ତରିକ୍ଷେ ଚତୁର୍ଥା ବିକ୍ରାନ୍ତାତିଷ୍ଠତ୍ ||୧||

ତାଂ ଦେବମନୁଷ୍ୟା ଅବ୍ରୁବନ୍ନିୟମେବ ତଦ୍ଦେବ ଯଦୁଭୟ ଉପଜୀବେମେମାମୁପ ହୃୟାମହା ଇତି ||୨||

ତାମୁପାହୃୟନ୍ତ ||୩||

ଉର୍ଜ ଏହି ସ୍ଵଧ ଏହି ସୁନୃତ ଏହୀରାବତ୍ୟେହୀତି ||୪||

ତସ୍ୟା ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବସୁ ଆସୀଦ୍ଘାୟତ୍ର୍ୟାଦିଧାନ୍ୟଭ୍ରମୁଧଃ ||୫||

ବୃହଜ ରଥନ୍ତରଂ ଚ ଦ୍ଵୌ ସୁନାବାସ୍ତାଂ ଯଜ୍ଞାୟଜ୍ଞିୟଂ ଚ ବାମଦେବ୍ୟଂ ଚ ଦ୍ଵୌ ||୬||

ଓଷଧୀରେବ ରଥନ୍ତରେଣ ଦେବା ଅଦୁହନ୍ତ୍ୟତୋ ବୃହତ୍ ||୭||

ଅପୋ ବାମଦେବ୍ୟାନ ଯଜ୍ଞଂ ଯଜ୍ଞାୟଜ୍ଞିୟେନ ||୮||

ଓଷଧୀରେବାସ୍ତୈ ରଥନ୍ତରଂ ଦୁହେ ବ୍ୟତୋ ବୃହତ୍ ||୯||

ଅପୋ ବାମଦେବ୍ୟଂ ଯଜ୍ଞଂ ଯଜ୍ଞାୟଜ୍ଞିୟଂ ଯ ବେଦ ||୧୦||

(୮୧୦ - ତୃତୀୟଃ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଃ) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଚାର୍ଯ୍ୟ | ଛନ୍ଦ - ଚତୁଷ୍ପଦା ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧),
ଆର୍ଚୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ଚତୁଷ୍ପଦା ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ପଞ୍ଜିଃ (୩, ୫, ୬), ଆର୍ଚୀ ବୃହତୀ (୪, ୭, ୮) |

ଦେବତା - ବିରାଟ୍ (୧-୮)

ସୋଦକ୍ରାମସ୍ତା ବନସ୍ତତୀନାଗଚ୍ଛତାଂ ବନସ୍ତତୟୋଽଗ୍ନତ ସା ସଂବସ୍ତରେ ସମଭବତ୍ ||୧||

ତସ୍ମାଦ୍ବନସ୍ତତୀନାଂ ସଂବସ୍ତରେ ବୃକ୍ଷମପି ରୋହତି ବୃକ୍ଷତେଃସ୍ୟାପ୍ରିୟୋ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟୋ ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୨||

ସୋଦକ୍ରାମସ୍ତା ପିତୃଋନାଗଚ୍ଛତାଂ ପିତରୋଽଗ୍ନତ ସା ମାସି ସମଭବତ୍ ||୩||

ତସ୍ମାପିତୃଭ୍ୟୋ ମାସୁ୍ୟପମାସ୍ୟଂ ଦଦତି ପ୍ର ପିତୃୟାଣଂ ପତ୍ନୀଂ ଜାନାତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୪||

ସୋଦକ୍ରାମସ୍ତା ଦେବାନାଗଚ୍ଛତାଂ ଦେବା ଅଗ୍ନତ ସାର୍ଧମାସେ ସମଭବତ୍ ||୫||

ତସ୍ମାଦେବେଭ୍ୟୋଽର୍ଧମାସେ ବଷଟ୍କୁର୍ବନ୍ତି ପ୍ର ଦେବୟାନଂ ପତ୍ନୀଂ ଜାନାତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୬||

ସୋଦକ୍ରାମସ୍ତା ମନୁଷ୍ୟାନାଗଚ୍ଛତାଂ ମନୁଷ୍ୟା ଅଗ୍ନତ ସା ସଦ୍ୟଃ ସମଭବତ୍ ||୭||

ତସ୍ମାନ୍ମନୁଷ୍ୟେଭ୍ୟ ଉଭୟଦ୍ୟୁରୂପ ହରନ୍ତ୍ୟପାସ୍ୟ ଗୃହେ ହରନ୍ତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୮||

(୮୧୦ - ଚତୁର୍ଥଃ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଃ) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଚାର୍ଯ୍ୟ | ଛନ୍ଦ - ଚତୁଷ୍ପଦା ସାମ୍ନୀ ଜଗତୀ (୧, ୫),
ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୨, ୬, ୧୦), ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୩, ୧୪), ଆର୍ଚୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪, ୮), ଆସୁରୀ

ଗାୟତ୍ରୀ (୭), ଚତୁଷ୍ପଦା ଉଷ୍ଟିକ୍ (୯, ୧୩), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୧),

ଆର୍ଚୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୨, ୧୬), ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୫) | ଦେବତା - ବିରାଟ୍ (୧-୧୬)

ସୋଦକ୍ରାମସ୍ତାସୁରାନାଗଚ୍ଛତାମସୁରା ଉପାହୃୟନ୍ତ ମାୟୁ ଏହୀତି ||୧||

ତସ୍ୟା ବିରୋଚନଃ ପ୍ରାହ୍ମାଦିର୍ବସୁ ଆସୀଦୟସ୍ମାତ୍ରଂ ପାତ୍ରମ୍ ॥୨॥

ତାଂ ଦ୍ଵିମୂର୍ଧାର୍ତ୍ତ୍ୟୋଽଧୋକ୍ତାଂ ମାୟାମେବାଧୋକ୍ ॥୩॥

ତାଂ ମାୟାମସୁରା ଉପ ଜୀବନ୍ତ୍ୟପଜୀବନୀୟୋ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୪॥

ସୋଦକ୍ରାମସ୍ତା ପିତୃରନାଗଚ୍ଛତ୍ତାଂ ପିତର ଉପାହ୍ଵୟନ୍ତ ସ୍ଵଧ ଏହୀତି ॥୫॥

ତସ୍ୟା ଯମୋ ରାଜା ବସୁ ଆସୀଦ୍ରଜତପାତ୍ରଂ ପାତ୍ରମ୍ ॥୬॥

ତାମନ୍ତକୋ ମାର୍ତ୍ତ୍ୟବୋଽଧୋକ୍ତାଂ ସ୍ଵଧାମେବାଧୋକ୍ ॥୭॥

ତାଂ ସ୍ଵଧାଂ ପିତର ଉପ ଜୀବନ୍ତ୍ୟପଜୀବନୀୟୋ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୮॥

ସୋଦକ୍ରାମସ୍ତା ମନୁଷ୍ୟାନାଗଚ୍ଛତ୍ତାଂ ମନୁଷ୍ୟା ଉପାହ୍ଵୟନ୍ତେରାବତ୍ୟେହୀତି ॥୯॥

ତସ୍ୟା ମନୁର୍ବୈବସ୍ଵତୋ ବସୁ ଆସୀତ୍-ପୃଥିବୀ ପାତ୍ରମ୍ ॥୧୦॥

ତାଂ ପୃଥୀ ବୈନୋଽଧୋକ୍ତାଂ କୃଷିଂ ଚ ସସ୍ୟଂ ତାଧୋକ୍ ॥୧୧॥

ତେ କୃଷିଂ ଚ ସସ୍ୟଂ ଚ ମନୁଷ୍ୟା ଉପ ଜୀବନ୍ତି

କୃଷ୍ଣରାପିରୁପଜୀବନୀୟୋ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୧୨॥

ସୋଦକ୍ରାମସ୍ତା ସପ୍ତରଷୀନାଗଚ୍ଛତ୍ତାଂ ସପ୍ତରଷୟ ଉପାହ୍ଵୟନ୍ତ ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟତ୍ୟେହୀତି ॥୧୩॥

ତସ୍ୟାଃ ସୋମୋ ରାଜା ବସୁ ଆସୀଚ୍ଛନ୍ନଃ ପାତ୍ରମ୍ ॥୧୪॥

ତାଂ ବୃହସ୍ପତିରାଙ୍ଗିରସୋଽଧୋକ୍ତାଂ ବ୍ରହ୍ମ ଚ ତପଶ୍ଚାଧୋକ୍ ॥୧୫॥

ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ଚ ତପଶ୍ଚ ସପ୍ତରଷୟ ଉପ ଜୀବନ୍ତି

ବ୍ରହ୍ମବର୍ତ୍ତସ୍ତ୍ୟପଜୀବନୀୟୋ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୧୬॥

=====

(୮|୧୦ - ପଞ୍ଚମଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଚାର୍ଯ୍ୟ । ଛନ୍ଦ - ଚତୁଷ୍ପଦା ସ୍ବାମ୍ନୀ ଜଗତୀ (୧, ୧୩),
 ସ୍ବାମ୍ନୀ ଉଷ୍ମିକ୍ (୨-୩), ଆର୍ଚୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୪, ୧୬), ଚତୁଷ୍ପଦା ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଜଗତୀ (୫),
 ସ୍ବାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଠୁପ୍ (୬), ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୭, ୧୧), ଆର୍ଚୀ ତ୍ରିଷ୍ଠୁପ୍ (୮), ଚତୁଷ୍ପଦା ଉଷ୍ମିକ୍ (୯),
 ସ୍ବାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୧୦, ୧୪), ତ୍ରିପଦା ବ୍ରାହ୍ମୀ ଭୃଗିକ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୨), ସ୍ବାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧୫) ।
 ଦେବତା - ବିରାଟ୍ (୧-୧୬)

=====

ସୋଦକ୍ରାମସ୍ତା ଦେବାନାଗଚ୍ଛତ୍ତାଂ ଦେବା ଉପାହୃୟନ୍ତୋର୍ଜ ଏହୀତି ||୧||

ତସ୍ୟା ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବସୁ ଆସୀଜମସଃ ପାତ୍ରମ୍ ||୨||

ତାଂ ଦେବଃ ସବିତାଧୋକ୍ତାମୂର୍ଜାମେବାଧୋକ୍ ||୩||

ତାମୂର୍ଜାଂ ଦେବା ଉପ ଜୀବନ୍ତ୍ୟପଜୀବନୀୟୋ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୪||

ସୋଦକ୍ରାମସ୍ତା ଗନ୍ଧର୍ବାପ୍ସରସ ଆଗଚ୍ଛତ୍ତାଂ ଗନ୍ଧର୍ବାପ୍ସରସ ଉପାହୃୟନ୍ତ ପୁଣ୍ୟଗନ୍ଧ ଏହୀତି ||୫||

ତସ୍ୟାଶ୍ଚିତ୍ରରଥଃ ସୌର୍ଯ୍ୟବର୍ଚ୍ଚସୋ ବସୁ ଆସୀତ୍-ପୁଷ୍କରପର୍ଣ୍ଣଂ ପାତ୍ରମ୍ ||୬||

ତାଂ ବସୁରୁଚିଃ ସୌର୍ଯ୍ୟବର୍ଚ୍ଚସୋଽଧୋକ୍ତାଂ ପୁଣ୍ୟମେବ ଗନ୍ଧମଧୋକ୍ ||୭||

ତଂ ପୁଣ୍ୟଂ ଗନ୍ଧଂ ଗନ୍ଧର୍ବାପ୍ସରସ ଉପ ଜୀବନ୍ତି ପୁଣ୍ୟଗନ୍ଧିରୁପଜୀବନୀୟୋ
 ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୮||

ସୋଦକ୍ରାମସ୍ତେତରଜନାନାଗଚ୍ଛତ୍ତାମିତରଜନା ଉପାହୃୟନ୍ତ ତିରୋଧ ଏହୀତି ||୯||

ତସ୍ୟାଃ କୁବେରୋ ବୈଶ୍ରବଣୋ ବସୁ ଆସୀଦାମପାତ୍ରଂ ପାତ୍ରମ୍ ||୧୦||

ତାଂ ରଜତନାଭିଃ କବେରକୋଽଧୋକ୍ତାଂ ତିରୋଧାମେବାଧୋକ୍ ||୧୧||

ତାଂ ତିରୋଧାମିତରଜନା ଉପ ଜୀବନ୍ତି ତିରୋ ଧତ୍ତେ
ସର୍ବଂ ପାପ୍ମାନମୁପଜୀବନୀୟେ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୧୭||

ସୋଦକ୍ରାମସ୍ତା ସର୍ପାନାଗଛତ୍ରାଂ ସର୍ପା ଉପାହୁୟନ୍ତୁ ବିଷବତ୍ୟେହୀତି ||୧୩||

ତସ୍ୟାସ୍ତ୍ରକୋ ବୈଶାଲେୟେ ବସୁ ଆସୀଦଲାରୁପାତ୍ରଂ ପାତ୍ରମ୍ ||୧୪||

ତାଂ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଐରାବତୋଽଧୋକ୍ତାଂ ବିଷମେବାଧୋକ୍ତ ||୧୫||

ତଦ୍ଦିଷଂ ସର୍ବା ଉପ ଜୀବନ୍ତ୍ୟପଜୀବନୀୟେ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୧୬||

=====

(୮|୧୦ - ଷଷ୍ଠ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଚାର୍ଯ୍ୟ | ଛନ୍ଦ - ଦ୍ଵିପଦା ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧),
ଦ୍ଵିପଦା ସାମ୍ବୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ଦ୍ଵିପଦା ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩), ଦ୍ଵିପଦା ଆର୍ଚୀ ଉଷ୍ଠିକ୍ (୪) |
ଦେବତା - ବିରାଟ୍ (୧-୪)

=====

ତଦ୍ୟସ୍ତା ଏବଂ ବିଦୁଷେଃଲାରୁନାଭିଷିଞ୍ଚେତ୍-ପ୍ରତ୍ୟାହନ୍ୟାତ୍ ||୧||

ନ ଚ ପ୍ରତ୍ୟାହନ୍ୟାନ୍ନନସା ତ୍ଵା ପ୍ରତ୍ୟାହନ୍ନୀତି ପ୍ରତ୍ୟାହନ୍ୟାତ୍ ||୨||

ୟତ୍-ପ୍ରତ୍ୟାହନ୍ତି ବିଷମେବ ତତ୍-ପ୍ରତ୍ୟାହନ୍ତି ||୩||

ବିଷମେବାସ୍ୟାପ୍ରିୟଂ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟମନୁବିଷିତ୍ୟତେ ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୪||

|| ଇତି ପଞ୍ଚମୋଽନୁବାକଃ ||

|| ଇତି ଏକୋନବିଂଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

|| ଇତି ଅଷ୍ଟମଂ କାଣ୍ଡମ୍ ସମାପ୍ତମ୍ ||

ଅଧର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ନବମ କାଣ୍ଡ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ନବମଂ କାଣ୍ଡମ୍]

॥ ଅଥ ବିଂଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ଅଥ ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

(୯।୧) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧, ୪-୫), ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ ଗର୍ଭା ପଞ୍ଜିଃ (୨), ପରାନୁଷ୍ଟୁପ୍
ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୩), ଅତିଶକ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭା ଯୁବମଧ୍ୟା ମହାବୃହତୀ (୬), ଅତିଜଗତୀ ଗର୍ଭା ଯୁବମଧ୍ୟା
ମହାବୃହତୀ (୭), ବୃହତୀ ଗର୍ଭା ସଂସ୍ତାର ପଞ୍ଜିଃ (୮), ପରାବୃହତୀ ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜିଃ (୯),
ପରୋଷ୍ଠିକ୍ ପଞ୍ଜିଃ (୧୦), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୧-୧୩, ୧୫-୧୭, ୧୮-୧୯), ପୁର ଉଷ୍ଟିକ୍ (୧୪),
ଉପରିଷ୍ଠାଦ୍ ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୧୬), ଭୁରିକ୍ ବିଷ୍ଣାର ପଞ୍ଜିଃ (୨୦), ଏକାବସାନା ଦ୍ଵିପଦା ଆର୍ତୀ
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୧), ତ୍ରିପଦା ବ୍ରାହ୍ମୀ ପୁର ଉଷ୍ଟିକ୍ (୨୨), ଦ୍ଵିପଦା ଆର୍ତୀ ପଞ୍ଜିଃ (୨୩),
ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଅଷ୍ଟି (୨୪) । ଦେବତା - ମଧୁ, ଅଶ୍ଵିନୌ (୧-୨୪)

ଦିବସ୍ତୃପିବ୍ୟା ଅନ୍ତରିକ୍ଷାସ୍ତମୁଦ୍ରାଦଗ୍ନୌର୍ବାତାନୁଧୁକଶା ହି ଜଞ୍ଜେ ।
ତାଂ ଚାନ୍ତିତ୍ଵାମୃତଂ ବସାନାଂ ହୃଦ୍-ଭିଃ ପ୍ରଜାଃ ପ୍ରତି ନନ୍ଦନ୍ତି ସର୍ବାଃ ॥୧॥

ମହପୃୟୋ ବିଶ୍ଵରୂପମସ୍ୟାଃ ସମୁଦ୍ରସ୍ୟ ତ୍ଵୋତ ରେତ ଆହୁଃ ।
ଯତ ଐତି ମଧୁକଶା ରରାଶା ତତ୍-ପ୍ରାଣସ୍ତଦମୃତଂ ନିବିଷ୍ଟମ୍ ॥୨॥

ପଶ୍ୟନ୍ତ୍ୟସ୍ୟାଶ୍ଵରିତଂ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ପୃଥଞ୍-ନରୋ ବହୁଧା ମୀମାଂସମାନାଃ ।
ଅଗ୍ନୌର୍ବାତାନୁଧୁକଶା ହି ଜଞ୍ଜେ ମରୁତାମୁଗ୍ରା ନଦ୍ରିଃ ॥୩॥

ମାତାଦିତ୍ୟାନାଂ ଦୁହିତା ବସୁନାଂ ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରଜାନାମମୃତସ୍ୟ ନାଭିଃ ।
ହିରଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣା ମଧୁକଶା ଘୃତାତୀ ମହାନ୍ଭର୍ଗଶ୍ଚରତି ମର୍ତ୍ତ୍ୟେଷୁ ॥୪॥

ମଧୋଃ କଶାମଜନୟନ୍ତ୍ର ଦେବାସ୍ତସ୍ୟା ଗର୍ଭୋ ଅଭବଦ୍ବିଶ୍ଵରୂପଃ ।

ତଂ ଜାତଂ ତରୁଣଂ ପିପର୍ତ୍ତି ମାତା ସ ଜାତୋ ବିଶ୍ଵା ଭୁବନା ବି ତଷ୍ଠେ ॥୫॥

କସ୍ତ୍ରଂ ପ୍ର ବେଦ କ ଉ ତଂ ଚିକେତ ଯୋ ଅସ୍ୟା ହୃଦଃ କଲଶଃ ସୋମଧାନୋ ଅକ୍ଷିତଃ ।

ବ୍ରହ୍ମା ସୁମେଧାଃ ସୋ ଅସ୍ମିନ୍ନୁଦେତ ॥୬॥

ସ ତୌ ପ୍ର ବେଦ ସ ଉ ତୌ ଚିକେତ ଯାବସ୍ୟାଃ ସ୍ତନୌ ସହସ୍ରଧାରାବକ୍ଷିତୌ ।

ଉର୍ଜଂ ଦୁହାତେ ଅନପସ୍ଫୁରନ୍ତୌ ॥୭॥

ହିଙ୍ଗରିକ୍ରତୀ ବୃହତୀ ବୟୋଧା ଉର୍ଜ୍ଜେର୍ଯ୍ୟୋଷାଭ୍ୟୋତି ଯା ବ୍ରତନ୍ ।

ତ୍ରୀନ୍-ଘର୍ମାନଭି ବାବଶାନା ମିମାତି ମାୟୁଂ ପୟତେ ପୟୋଭିଃ ॥୮॥

ୟାମାପୀନାମୁପସୀଦନ୍ତ୍ୟାପଃ ଶାକ୍ଵରା ବୃଷଭା ଯୋ ସ୍ଵରାଜଃ ।

ତେ ବର୍ଷନ୍ତି ତେ ବର୍ଷୟନ୍ତି ତଦ୍ବିଦେ କାମମୂର୍ଜମାପଃ ॥୯॥

ସ୍ତନୟିତୁଷ୍ଠେ ବାକ୍ପ୍ରଜାପତେ ବୃଷା ଶୁଷ୍ଠଂ କ୍ଷିପସି ଭୂମ୍ୟାମଧି ।

ଅଗ୍ନେର୍ବାତାନୁଧୁକଶା ହି ଜଞ୍ଜେ ମରୁତାମୁଗ୍ରା ନସ୍ତ୍ରଃ ॥୧୦॥

ୟଥା ସୋମଃ ପ୍ରାତଃସବନେ ଅଶ୍ଵିନୋର୍ଭବତି ପ୍ରିୟଃ ।

ଏବା ମେ ଅଶ୍ଵିନା ବର୍ତ୍ତ ଆତ୍ମନି ପ୍ରିୟତାମ୍ ॥୧୧॥

ୟଥା ସୋମୋ ଦ୍ଵିତୀୟେ ସବନ ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୋର୍ଭବତି ପ୍ରିୟଃ ।

ଏବା ମ ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ବର୍ତ୍ତ ଆତ୍ମନି ପ୍ରିୟତାମ୍ ॥୧୨॥

ୟଥା ସୋମସ୍ତୃତୀୟେ ସବନ ଋତୁଶାଂ ଭବତି ପ୍ରିୟଃ ।

ଏବା ମ ଋତବୋ ବର୍ତ୍ତ ଆତ୍ମନି ପ୍ରିୟତାମ୍ ॥୧୩॥

ମଧୁ ଜନିଷୀୟ ମଧୁ ବଂସିଷୀୟ ।

ପୟସ୍ଵାନଗ୍ନ ଆଗମଂ ତଂ ମା ସଂ ସୃଜ ବର୍ତ୍ତସା ॥୧୪॥

ସଂ ମାଗ୍ନେ ବର୍ତ୍ତସା ସୃଜ ସଂ ପ୍ରଜୟା ସମାୟା ।
ବିଦ୍ୟାମେ ଅସ୍ୟ ଦେବା ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବିଦ୍ୟାସୁତ ଋଷିଭିଃ ॥୧୫॥

ୟଥା ମଧୁ ମଧୁକୃତଃ ସଂଭରନ୍ତି ମଧାବଧି ।
ଏବା ମେ ଅଶ୍ୱିନା ବର୍ତ୍ତ ଆତ୍ମନି ପ୍ରିୟତାମ୍ ॥୧୬॥

ୟଥା ମକ୍ଷାଃ ଇଦଂ ମଧୁ ନ୍ୟଞ୍ଜନ୍ତି ମଧାବଧି ।
ଏବା ମେ ଅଶ୍ୱିନା ବର୍ତ୍ତସ୍ତେଜୋ ବଲମୋଜଶ୍ଚ ପ୍ରିୟତାମ୍ ॥୧୭॥

ୟଦ୍ଧିରିଷୁ ପର୍ବତେଷୁ ଗୋଷ୍ଠଶ୍ଚେଷୁ ଯନ୍ତୁଧୁ ।
ସୁରାୟାଂ ସିତ୍ୟମାନାୟାଂ ଯତ୍ନତ୍ର ମଧୁ ତନ୍ନୟି ॥୧୮॥

ଅଶ୍ୱିନା ସାରଘେଶ ମା ମଧୁନାଞ୍ଜଂ ଶୁଭୟତୀ ।
ୟଥା ବର୍ତ୍ତସ୍ତୀଂ ବାତମାବଦାନି ଜନାଂ ଅନୁ ॥୧୯॥

ସ୍ତନୟିତୁସ୍ତେ ବାକ୍ପ୍ରଜାପତେ ବୃଷା ଶୁଷ୍ଟଂ କ୍ଷିପସି ତୁମ୍ୟାଂ ଦିବି ।
ତାଂ ପଶବ ଉପ ଜୀବନ୍ତି ସର୍ବେ ତେନୋ ସେଷମୂର୍ଜଂ ପିପର୍ତ୍ତି ॥୨୦॥

ପୃଥିବୀ ଦଣ୍ଡୋଽନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଗର୍ଭୋ ଦ୍ୟୌଃ କଶା ବିଦ୍ୟାତ୍-ପ୍ରକଶୋ ହିରଣ୍ୟୟୋ ବିନ୍ଦୁଃ ॥୨୧॥

ୟୋ ବୈ କଶାୟାଃ ସପ୍ତ ମଧୁନି ବେଦ ମଧୁମାନୁଭବତି ।
ବ୍ରାହ୍ମଣଶ୍ଚ ରାଜା ଚ ଧେନୁଶ୍ଚାନନ୍ଦ-ବାଂଶ୍ଚ ବ୍ରୀହିଶ୍ଚ ଯବଶ୍ଚ ମଧୁ ସପ୍ତମମ୍ ॥୨୨॥

ମଧୁମାନୁଭବତି ମଧୁମଦସ୍ୟାହାର୍ଯ୍ୟଂ ଭବତି ।
ମଧୁମତୋ ଲୋକାଞ୍ଜୟତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ॥୨୩॥

ୟଦ୍ଦୀପ୍ତେ ସ୍ତନୟତି ପ୍ରଜାପତିରେବ ତତ୍-ପ୍ରଜାଭ୍ୟଃ ପ୍ରାଦୁର୍ଭବତି ।
ତସ୍ମାତ୍-ପ୍ରାଚୀନୋପବୀତସ୍ତ୍ରିଷ୍ଠେ ପ୍ରଜାପତେନୁ ମା ବୁଧ୍ୟସ୍ତେତି ।
ଅନ୍ୱେନଂ ପ୍ରଜା ଅନୁ ପ୍ରଜାପତିର୍ବୁଧ୍ୟତେ ଯ ଏବଂ ବେଦ ॥୨୪॥

=====

(୯୨) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୪, ୬, ୯-୧୦, ୧୯, ୨୪-୨୫), ଅତିଜଗତୀ (୫),
 ଜଗତୀ (୭, ୧୪-୧୫, ୧୭-୧୮, ୨୧-୨୨), ତ୍ରିପଦା ଆର୍ତ୍ତୀ ପଞ୍ଜିଃ (୮),
 ଭୁବିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୧, ୨୦, ୨୩), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୨), ଦ୍ଵିପଦା ଆର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୩),
 ଚତୁଷ୍ପଦା ଶକ୍ତରୀ ଗର୍ଭା ପରାଜଗତୀ (୧୬) । ଦେବତା - କାମଃ (୧-୨୫)

=====

ସପତ୍ନହନମୃଷତଂ ଘୃତେନ କାମଂ ଶିକ୍ଷାମି ହବିଷାଜ୍ୟେନ ।
 ନୀଚୈଃ ସପତ୍ନାନୁମ ପାଦୟ ଚୂମତିଷ୍ଠୁତୋ ମହତା ବୀର୍ଯ୍ୟେଣ ॥୧॥

ୟନ୍ତେ ମନସୋ ନ ପ୍ରିୟଂ ଚକ୍ଷୁଷୋ ଯନ୍ତେ ବଭସ୍ତି ନାଭିନୟତି ।
 ତଦ୍ଭୁଷ୍ପ୍ତ୍ୟଂ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚାମି ସପତ୍ନେ କାମଂ ସୁତ୍ଵୋଦହଂ ଭିଦେୟମ୍ ॥୨॥

ଦୁଷ୍ପ୍ତ୍ୟଂ କାମ ଦୁରିତଂ ଚ କମାପ୍ରଜସ୍ତ୍ରାମସ୍ତଗତାମବର୍ତ୍ତମ୍ ।
 ଉଗ୍ର ଇଶାନଃ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ତସ୍ମିନ୍ୟା ଅସ୍ତଭ୍ୟାମଂହୂରଣା ଚିକିତ୍ସାତ୍ ॥୩॥

ନୁଦସ୍ତ କାମ ପ୍ର ଶୁଦସ୍ତ କାମାବର୍ତ୍ତଂ ଯନ୍ତୁ ମମ ଯେ ସପତ୍ନାଃ ।
 ତେଷାଂ ନୁତାନାମଧମା ତମାଂସ୍ୟଗ୍ନେ ବାସ୍ତୁନି ନିର୍ଦ୍ଦହ ତ୍ବମ୍ ॥୪॥

ସା ତେ କାମ ଦୁହିତା ଧେନୁରୁଚ୍ୟତେ ଯାମାହୁର୍ବାଚଂ କବୟୋ ବିରାଜମ୍ ।
 ତୟା ସପତ୍ନାନୁପରି ବୃକ୍ଷ୍ପି ଯେ ମମ ପର୍ଯ୍ୟେନାନ୍ପ୍ରାଣଃ ପଶବୋ ଜୀବନ୍ ବୃଶକୁ ॥୫॥

କାମସ୍ୟେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବରୁଣସ୍ୟ ରାଜ୍ଞୋ ବିଷ୍ଣୋର୍ବଲେନ ସବିତୁଃ ସବେନ ।
 ଅଗ୍ନେର୍ହୋତ୍ରେଣ ପ୍ର ଶୁଦେ ସପତ୍ନାଞ୍ଜିମ୍ବାବ ନାବମୁଦକେଷୁ ଧୀରଃ ॥୬॥

ଅଧ୍ୟାକ୍ଷୋ ବାଜୀ ମମ କାମ ଉଗ୍ରଃ କୃଣୋତୁ ମହ୍ୟମସପତ୍ନମେବ ।
 ବିଶ୍ଵେ ଦେବା ମମ ନାଥଂ ଭବନ୍ତୁ ସର୍ବେ ଦେବା ହବମା ଯନ୍ତୁ ମ ଇମମ୍ ॥୭॥

ଇଦମାଜ୍ୟଂ ଘୃତବଜ୍ରୁଷାଣାଃ କାମଜ୍ୟେଷ୍ଠା ଇହ ମାଦୟୁଧମ୍ ।

କୃଶ୍ଣକ୍ତୋ ମହ୍ୟମସପତ୍ନମେବ ॥୮॥

ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ କାମ ସରଥଂ ହି ଭୁତ୍ବା ନୀତୈଃ ସପତ୍ନାନ୍ନମ ପାଦୟୁଧଃ ।

ତେଷାଂ ପନ୍ଥାନାମଧମା ତମାଂସ୍ୟଗ୍ନେ ବାସୁନ୍ୟାନୁନିର୍ଦ୍ଦହ ତ୍ବମ୍ ॥୯॥

ଜହି ତ୍ବଂ କାମ ମମ ଯେ ସପତ୍ନା ଅଛା ତମାଂସ୍ୟବ ପାଦୟୈନାନ୍ ।

ନିରିନ୍ଦ୍ରିୟା ଅରସାଃ ସନ୍ତୁ ସର୍ବେ ମା ତେ ଜୀବିଷୁଃ କତମଜନାହଃ ॥୧୦॥

ଅବଧୀକ୍ଷାମୋ ମମ ଯେ ସପତ୍ନା ଉରୁଂ ଲୋକମକରନ୍ନହ୍ୟମେଧତୁମ୍ ।

ମହ୍ୟଂ ନମନ୍ତାଂ ପ୍ରତିଶଶ୍ବତସ୍ରୋ ମହ୍ୟଂ ଷଡୁର୍ବାର୍ଦ୍ଧତମା ବହନ୍ତୁ ॥୧୧॥

ତେଽଧରାଞ୍ଚିଃ ପ୍ର ପୁବନ୍ତାଂ ଛିନ୍ନା ନୌରିବ ବନ୍ଧନାତ୍ ।

ନ ସାୟକପ୍ରଶୁଭାନାଂ ପୁନରସ୍ତି ନିବର୍ତ୍ତନମ୍ ॥୧୨॥

ଅଗ୍ନିର୍ଯ୍ଯବ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଯୁବଃ ସୋମୋ ଯୁବଃ ।

ୟବୟାବାନୋ ଦେବା ଯୁବୟୁଦ୍ଧେନମ୍ ॥୧୩॥

ଅସର୍ବବୀରଶ୍ଚରତୁ ପ୍ରଶୁଭୋ ଦୈଷ୍ୟୋ ମିତ୍ରାଣାଂ ପରିବର୍ତ୍ତ୍ୟଃ ସ୍ଥାନାମ୍ ।

ଉତ ପୃଥିବ୍ୟାମବ ସ୍ୟନ୍ତି ବିଦ୍ୟୁତ ଉଗ୍ରୋ ବୋ ଦେବଃ ପ୍ର ମୃଣସ୍ତପତ୍ନାନ୍ ॥୧୪॥

ତୁ୍ୟତା ତେୟଂ ବୃହତ୍ୟତୁ୍ୟତା ତ ବିଦ୍ୟୁଦ୍-ବିଭର୍ତ୍ତି ସ୍ତନୟିତୁଂଶ୍ଚ ସର୍ବାନ୍ ।

ଉଦ୍ୟନ୍ନାଦିତ୍ୟୋ ଦ୍ରବିଣେନ ତେଜସା ନୀତୈଃ ସପତ୍ନାନୁଦତାଂ ମେ ସହସ୍ରାନ୍ ॥୧୫॥

ୟତ୍ତେ କାମ ଶର୍ମ ତ୍ରିବରୁଧମୁଦ୍-ଭୁ ବ୍ରହ୍ମ ବର୍ମ ବିତତମନତିବ୍ୟାଧ୍ୟଂ କୃତମ୍ ।

ତେନ ସପତ୍ନାନ୍ପରି ବୃଜ୍ଞି ଯେ ମମ ପୟୈନାନ୍ପ୍ରାଣଃ ପଶବୋ ଜୀବନ୍ ବୃଶକୁ ॥୧୬॥

ୟେନ ଦେବା ଅସୁରାନ୍ପ୍ରାଶୁଦନ୍ତ ଯେନେନ୍ଦ୍ରୋ ଦସ୍ୟୁନଧମଂ ତମୋ ନିନାୟ ।

ତେନ ତ୍ବଂ କାମ ମମ ଯେ ସପତ୍ନାସ୍ତାନସ୍ଥାଲ୍ଲୋକାତ୍-ପ୍ର ଶୁଦସ୍ତ ଦୂରମ୍ ॥୧୭॥

ୟଥା ଦେବା ଅସୁରାନ୍‌ପ୍ରାଶୁଦନ୍ତ ଯଥେନ୍ଦ୍ରୋ ଦସ୍ୟୁନଧମଂ ତମୋ ବବାଧେ ।
ତଥା ତ୍ଵଂ କାମ ମମ ଯେ ସପତ୍ନାସ୍ତ୍ରାନସ୍ଥାଲ୍ଲୋକାତ୍-ପ୍ର ଶୁଦସ୍ତ ଦୂରମ୍ ॥୧୮॥

କାମୋ ଜଞ୍ଜେ ପ୍ରଥମୋ ନୈନଂ ଦେବା ଆପୁଃ ପିତରୋ ନ ମର୍ତ୍ତ୍ୟାଃ ।
ତତସ୍ତ୍ଵମସି ଜ୍ୟାୟାନ୍ତିଶ୍ଚା ମହାଂସ୍ତସ୍ତୈ ତେ କାମ ନମ ଇକ୍ଷୁନୋମି ॥୧୯॥

ୟାବତୀ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ବରିମ୍‌ଶା ଯାବଦାପଃ ସିଷ୍ୟଦୁର୍ଯ୍ୟାବଦଗ୍ନିଃ ।
ତତସ୍ତ୍ଵମସି ଜ୍ୟାୟାନ୍ତିଶ୍ଚା ମହାଂସ୍ତସ୍ତୈ ତେ କାମ ନମ ଇକ୍ଷୁଣୋମି ॥୨୦॥

ୟାବତୀର୍ଦ୍ଧିଶଃ ପ୍ରତିଶୋ ବିଷୂଚୀର୍ଯ୍ୟାବତୀରାଶା ଅଭିଚକ୍ଷଶା ଦିବଃ ।
ତତସ୍ତ୍ଵମସି ଜ୍ୟାୟାନ୍ତିଶ୍ଚା ମହାଂସ୍ତସ୍ତୈ ତେ କାମ ନମ ଇକ୍ଷୁଣୋମି ॥୨୧॥

ୟାବତୀର୍ତ୍ତୁଜା ଜତଃ କୁରୁରବୋ ଯାବତୀର୍ବଘା ବୃକ୍ଷସର୍ପ୍ୟା ବଭୁବୁଃ ।
ତତସ୍ତ୍ଵମସି ଜ୍ୟାୟାନ୍ତିଶ୍ଚା ମହାଂସ୍ତସ୍ତୈ ତେ କାମ ନମ ଇକ୍ଷୁଣୋମି ॥୨୨॥

ଜ୍ୟାୟାନ୍ତିମିଷତୋଽସି ତିଷ୍ଠତୋ ଜ୍ୟାୟାହସମୁଦ୍ରାଦସି କାମ ମନୋ ।
ତତସ୍ତ୍ଵମସି ଜ୍ୟାୟାନ୍ତିଶ୍ଚା ମହାଂସ୍ତସ୍ତୈ ତେ କାମ ନମ ଇକ୍ଷୁନୋମି ॥୨୩॥

ନ ବୈ ବାତଶ୍ଚନ କାମମାପ୍ନୋତି ନାଗ୍ନିଃ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ନୋତ ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ ।
ତତସ୍ତ୍ଵମସି ଜ୍ୟାୟାନ୍ତିଶ୍ଚା ମହାଂସ୍ତସ୍ତୈ ତେ କାମ ନମ ଇକ୍ଷୁଣୋମି ॥୨୪॥

ୟାସ୍ତେ ଶିବାସ୍ତନ୍ମଃ କାମ ଭଦ୍ରା ଯାତିଃ ସତ୍ୟଂ ଭବତି ଯଦ୍‌ଦୃଶିଷେ ।
ତାଭିଷ୍ଟମସ୍ମାଁ ଅଭିସଂବିଶସ୍ତ୍ରାନ୍‌ଯତ୍ର ପାପୀରପ ବେଶୟା ପିୟଃ ॥୨୫॥

॥ ଇତି ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

(୯୩) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୫, ୮-୧୪, ୧୬, ୧୮-୨୦, ୨୨-୨୪),
ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୬), ପୁର ଭଷ୍ମିକ୍ (୭), ପଞ୍ଚପଦା ଅତିଶକ୍ତୀ (୧୫), ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜିଃ (୧୭),
ଆସ୍ତାର ପଞ୍ଜିଃ (୨୧), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ବୃହତୀ (୨୫, ୩୧), ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨୭),
ତ୍ରିପଦା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନାମ୍ ଗାୟତ୍ରୀ - ଏକାବସାନା (୨୭-୩୦) । ଦେବତା - ଶାଳା (୧-୩୧)

ଉପମିତାଂ ପ୍ରତିମିତାମଥୋ ପରିମିତାମୁତ ।

ଶାଳାୟା ବିଶ୍ୱବାରାୟା ନଜାନି ବି ଚୃତାମସି ॥୧॥

ୟତ୍ତେ ନଜଂ ବିଶ୍ୱବାରେ ପାଶୋ ଗ୍ରନ୍ଥିଷ୍ଠ ଯଃ କୃତଃ ।

ବୃହସ୍ପତିରିବାହଂ ବଲଂ ବାତା ବି ସ୍ରଂସୟାମି ତତ୍ ॥୨॥

ଆ ଯୟାମ ସଂ ବବର୍ହ ଗ୍ରନ୍ଥୀଂଶ୍ଚକାର ତେ ଦୃଢାନ ।

ପରୁଂଷି ବିଦ୍ଵାଂ ଛସ୍ତେବେନ୍ଦ୍ରେଣ ବି ଚୃତାମସି ॥୩॥

ବଂଶାନାଂ ତେ ନହନାନାଂ ପ୍ରାଶାହସ୍ୟା ତୃଣସ୍ୟ ତ ।

ପକ୍ଷାଶାଂ ବିଶ୍ୱବାରେ ତେ ନଜାନି ବି ଚୃତାମସି ॥୪॥

ସଂଦଂଶାନାଂ ପଲଦାନାଂ ପରିଷ୍ପଞ୍ଜିଲ୍ୟସ୍ୟ ତ ।

ଇଦଂ ମାନସ୍ୟ ପତ୍ନ୍ୟା ନଜାନି ବି ଚୃତାମସି ॥୫॥

ୟାନି ତେଃକ୍ତଃ ଶିକ୍ୟାନ୍ୟାବେଧୁ ରଣ୍ୟାୟ କମ୍ ।

ପ୍ର ତେ ତାନି ଚୃତାମସି ଶିବା ମାନସ୍ୟ ପତ୍ନି ନ ଭଞ୍ଜିତା ତନ୍ନେ ଭବ ॥୬॥

ହବିର୍ଧାନମଗ୍ନିଶାଳଂ ପତ୍ନୀନାଂ ସଦନଂ ସଦଃ ।

ସଦୋ ଦେବାନାମସି ଦେବି ଶାଲେ ॥୭॥

ଅକ୍ଷୁମୋପଶଂ ବିତତଂ ସହସ୍ରାକ୍ଷଂ ବିଷୁବତି ।
ଅବନନ୍ଦମଭିହିତଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ବି ଚୃତାମସି ॥୮॥

ୟସ୍ମା ଶାଲେ ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣାତି ଯେନ ଚାସି ମିତା ତ୍ବମ୍ ।
ଉର୍ତ୍ତୋ ମାନସ୍ୟ ପତ୍ନି ତୌ ଜୀବତାଂ ଜରଦକ୍ଷ୍ଠ ॥୯॥

ଅମୁତ୍ରେନମା ଗଛତାଦ୍-ଦୃଢ଼ା ନଞ୍ଜା ପରିଷ୍କୃତା ।
ୟସ୍ୟାସ୍ତେ ବିଚୃତାମସ୍ୟାଙ୍ଗମଙ୍ଗଂ ପରୁଷ୍ଠରୁଃ ॥୧୦॥

ୟସ୍ମା ଶାଲେ ନିମିମାୟ ସଂଜଭାର ବନୟତୀନ୍ ।
ପ୍ରଜାୟେ ଚକ୍ରେ ତ୍ବା ଶାଲେ ପରମେଷ୍ଠୀ ପ୍ରଜାପତିଃ ॥୧୧॥

ନମସ୍ତସ୍ମୈ ନମୋ ଦାତ୍ରେ ଶାଲାପତୟେ ଚ କୃଶ୍ଣଃ ।
ନମୋଽଗ୍ନୟେ ପ୍ରଚରତେ ପୁରୁଷାୟ ଚ ତେ ନମଃ ॥୧୨॥

ଗୋଭ୍ୟା ଅଶ୍ବେଭ୍ୟା ନମୋ ଯଜ୍ଞାଲାୟାଂ ବିଜାୟତେ ।
ବିଜାବତି ପ୍ରଜାବତି ବି ତେ ପାଶାଂଶ୍ଚୃତାମସି ॥୧୩॥

ଅଗ୍ନିମନ୍ତ୍ରଶ୍ଚାଦୟସି ପୁରୁଷାନ୍-ପଶୁଭିଃ ସହ ।
ବିଜାବତି ପ୍ରଜାବତି ବି ତେ ପାଶାଂଶ୍ଚୃତାମସି ॥୧୪॥

ଅନ୍ତରା ଦ୍ୟାଂ ଚ ପୃଥିବୀଂ ଚ ଯଦ୍ୟତସ୍ତେନ ଶାଲାଂ ପ୍ରତି ଗୃହ୍ଣାମି ତ ଇମାମ୍ ।
ୟଦନ୍ତରିକ୍ଷଂ ରଜସୋ ବିମାନଂ ତକ୍ତଶ୍ଚୈହମୁଦରଂ ଶେବଧିଭ୍ୟଃ ।
ତେନ ଶାଲାଂ ପ୍ରତି ଗୃହ୍ଣାମି ତସ୍ମୈ ॥୧୫॥

ଉର୍ଜସ୍ବତୀ ପୟସ୍ବତୀ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ନିମିତା ମିତା ।
ବିଶ୍ବାନ୍ନଂ ବିଭ୍ରତୀ ଶାଲେ ମା ହିଂସୀଃ ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣତଃ ॥୧୬॥

ତୃଣୋରାବୃତା ପଲଦାନୁସାନା ରାତ୍ରୀବ ଶାଲା ଜଗତୋ ନିବେଶନୀ ।
ମିତା ପୃଥିବ୍ୟାଂ ତିଷ୍ଠସି ହସ୍ତନୀବ ପଦ୍ମତୀ ॥୧୭॥

ଇଟସ୍ୟ ତେ ବି ତୃତୀୟାପିନକମପୋର୍ଣ୍ଣବନ୍ ।
ବରୁଣେନ ସମୁଦ୍ଧିତାଂ ମିତ୍ରଃ ପ୍ରାତର୍ଭ୍ୟଙ୍କୁତୁ ॥୧୮॥

ବ୍ରହ୍ମଣା ଶାଲାଂ ନିମିତାଂ କବିଭିର୍ନିମିତାଂ ମିତାମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ରକ୍ଷତାଂ ଶାଲାମମୃତୌ ସୌମ୍ୟଂ ସଦଃ ॥୧୯॥

କୁଳାୟୋଽପି କୁଳାୟଂ କୋଶେ କୋଶଃ ସମୁଦ୍ଧିତଃ ।
ତତ୍ର ମର୍ତ୍ତ୍ୟୋ ବି ଜାୟତେ ଯୁସ୍ମାଦ୍ଭିଶ୍ଵଂ ପ୍ରଜାୟତେ ॥୨୦॥

ୟା ଦ୍ଵିପକ୍ଷା ଚତୁଷ୍ପକ୍ଷା ଷଟ୍ପକ୍ଷା ଯା ନିମୀୟତେ ।
ଅଷ୍ଟାପକ୍ଷାଂ ଦଶପକ୍ଷାଂ ଶାଲାଂ ମାନସ୍ୟ ପତ୍ନୀମଗ୍ନିର୍ଗର୍ଭ ଇବା ଶୟେ ॥୨୧॥

ପ୍ରତୀଚୀଂ ତ୍ଵା ପ୍ରତୀଚୀନଃ ଶାଲେ ପ୍ରେମ୍ୟହିଂସତୀମ୍ ।
ଅଗ୍ନିର୍ହ୍ୟନ୍ତ୍ରାପଶ୍ଚର୍ତ୍ତସ୍ୟ ପ୍ରଥମା ଦ୍ଵାଃ ॥୨୨॥

ଇମା ଆପଃ ପ୍ର ଭରାମ୍ୟୟକ୍ଷ୍ମା ଯକ୍ଷ୍ମନାଶନୀଃ ।
ଗୃହାନୁପ ପ୍ର ସୀଦାମ୍ୟମୃତେନ ସହାଗ୍ନିନା ॥୨୩॥

ମା ନଃ ପାଶଂ ପ୍ରତି ମୁଚୋ ଗୁରୁର୍ଭାରୋ ଲଘୁର୍ଭବ ।
ବଧୂମିବ ତ୍ଵା ଶାଲେ ଯନ୍ତ୍ରକାମଂ ଭରାମସି ॥୨୪॥

ପ୍ରାଚ୍ୟା ଦିଶଃ ଶାଲାୟା ନମୋ ମହିମ୍ନେ ସ୍ଵାହା ଦେବେଭ୍ୟଃ ସ୍ଵାହ୍ୟେଭ୍ୟଃ ॥୨୫॥

ଦକ୍ଷିଣାୟା ଦିଶଃ ଶାଲାୟା ନମୋ ମହିମ୍ନେ ସ୍ଵାହା ଦେବେଭ୍ୟଃ ସ୍ଵାହ୍ୟେଭ୍ୟଃ ॥୨୬॥

ପ୍ରତୀଚ୍ୟା ଦିଶଃ ଶାଲାୟା ନମୋ ମହିମ୍ନେ ସ୍ଵାହା ଦେବେଭ୍ୟଃ ସ୍ଵାହ୍ୟେଭ୍ୟଃ ॥୨୭॥

ଉଦୀତ୍ୟା ଦିଶଃ ଶାଲ୍ୟାୟ ନମୋ ମହିମ୍ନେ ସ୍ବାହା ଦେବେଭ୍ୟଃ ସ୍ବାହ୍ୟେଭ୍ୟଃ ||୨୮||

ଧୂବାୟା ଦିଶଃ ଶାଲ୍ୟାୟ ନମୋ ମହିମ୍ନେ ସ୍ବାହା ଦେବେଭ୍ୟଃ ସ୍ବାହ୍ୟେଭ୍ୟଃ ||୨୯||

ଉର୍ଧ୍ବାୟା ଦିଶଃ ଶାଲ୍ୟାୟ ନମୋ ମହିମ୍ନେ ସ୍ବାହା ଦେବେଭ୍ୟଃ ସ୍ବାହ୍ୟେଭ୍ୟଃ ||୩୦||

ଦିଶୋଦିଶଃ ଶାଲ୍ୟାୟ ନମୋ ମହିମ୍ନେ ସ୍ବାହା ଦେବେଭ୍ୟଃ ସ୍ବାହ୍ୟେଭ୍ୟଃ ||୩୧||

(୯୪) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୫, ୭, ୯, ୨୨), ଜଗତୀ (୬, ୧୦, ୨୪),
ଭୃଗି ଶ୍ଳୋକ (୮), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୧-୧୭, ୧୯-୨୦, ୨୩), ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବୃହତୀ (୧୮),
ଆସ୍ତ୍ରାଚ ପଞ୍ଚିଃ (୨୧) । ଦେବତା - ଋଷଭଃ (୧-୨୪)

ସାହସ୍ରସ୍ତେଷ ଋଷଭଃ ପୟସ୍ବାନ୍ନିଶ୍ଚା ରୂପାଣି ବକ୍ଷଶାସୁ ବିଭ୍ରତ୍ ।

ଭଦ୍ରଂ ଦାତ୍ରେ ଯଜମାନାୟ ଶୀକ୍ଷନ୍-ବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟ ଉତ୍ତ୍ରିୟସ୍ତନ୍ତୁମାତାନ୍ ||୧||

ଅପାଂ ଯୋ ଅଗ୍ନେ ପ୍ରତିମା ବଭୂବ ପ୍ରଭୁଃ ସର୍ବସ୍ତୈ ପୃଥିବୀବ ଦେବୀ ।

ପିତା ବସ୍ତାନାଂ ପତିରନ୍ୟାନାଂ ସାହସ୍ତେ ପୋଷେ ଅପି ନଃ କୃଣୋତୁ ||୨||

ପୁମାନନ୍ତର୍ବାହ୍ନସ୍ତବିରଃ ପୟସ୍ବାନ୍ନସୋଃ କବନ୍ଧମୃଷଭୋ ବିଭର୍ତ୍ତି ।

ତମିନ୍ଦ୍ରାୟ ପଥିଭିର୍ଦେବୟାନ୍ନୈର୍ହୃତମଗ୍ନିର୍ବହତୁ ଜାତବେଦାଃ ||୩||

ପିତା ବସ୍ତାନାଂ ପତିରନ୍ୟାନାମଥୋ ପିତା ମହତାଂ ଗର୍ଗରାଶାମ୍ ।

ବସ୍ତୋ ଜରାୟୁ ପ୍ରତିଧୁକ୍ପୀୟୂଷ ଆମିକ୍ଷା ଘୃତଂ ତଦ୍ବସ୍ୟ ରେତଃ ||୪||

ଦେବାନାଂ ଭାଗ ଉପନାହ ଏଷୋଽପାଂ ରସ ଓଷଧୀନାଂ ଘୃତସ୍ୟ ।

ସୋମସ୍ୟ ଭକ୍ଷମବୃଣୀତ ଶକ୍ରୋ ବୃହନ୍ନନ୍ଦିରଭବଦ୍ୟଜ୍ଞରୀରମ୍ ||୫||

ସୋମେନ ପୂର୍ଣ୍ଣଂ କଲଣଂ ବିଭର୍ଷି ତୁସ୍ତା ରୁପାଣାଂ ଜନିତା ପଶୁନାମ୍ ।
ଶିବାସ୍ତେ ସନ୍ତ ପ୍ରଜନ୍ତୁ ଇହ ଯା ଇମା ନ୍ୟସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ସ୍ୱପିତେ ଯୁକ୍ତ ଯା ଅମୁଃ ॥୭॥

ଆଜଂ ବିଭର୍ତ୍ତି ଘୃତମସ୍ୟ ରେତଃ ସାହସ୍ରଃ ପୋଷସ୍ତମୁ ଯଜ୍ଞମାହୁଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ରୂପମୃଷଭୋ ବସାନଃ ସୋ ଅସ୍ଥାନେବାଃ ଶିବ ଐତୁ ଦତ୍ତଃ ॥୮॥

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟୌଜୋ ବରୁଣସ୍ୟ ବାହୁ ଅଶ୍ୱିନୋରଂସୌ ମରୁତାମିୟଂ କକୁତ୍ ।
ବୃହସ୍ପତିଂ ସଂତୃତମେତମାହୁର୍ଯେ ଧୀରାସଃ କବୟୋ ଯେ ମନୀଷିଣଃ ॥୯॥

ଦୈବୀର୍ବିଶଃ ପୟସ୍ୱାନା ତନୋଷି ତ୍ୱାମିନ୍ଦ୍ରଂ ତ୍ୱାଂ ସରସ୍ୱତ୍ତମାହୁଃ ।
ସହସ୍ରଂ ସ ଏକମୁଖା ଦଦାତି ଯୋ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଋଷଭମାଜୁହୋତି ॥୧୦॥

ବୃହସ୍ପତିଃ ସବିତା ତେ ବୟୋ ଦଧୌ ଦୃଷ୍ଟୁର୍ବାୟୋଃ ପୟାନ୍ତା ତ ଆତୃତଃ ।
ଅନ୍ତରିକ୍ଷେ ମନସା ତ୍ୱା ଜୁହୋମି ବର୍ହିଷ୍ଟେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଉଭେ ସ୍ତାମ୍ ॥୧୧॥

ୟ ଇନ୍ଦ୍ର ଇବ ଦେବେଷୁ ଗୋଷ୍ଠେତି ବିବାବଦତ୍ ।
ତସ୍ୟ ଋଷଭସ୍ୟାଙ୍ଗାନି ବ୍ରହ୍ମା ସଂ ସ୍ତୌତୁ ଭଦ୍ରୟା ॥୧୨॥

ପାର୍ଶ୍ୱେ ଆସ୍ତ୍ରାମନୁମତ୍ୟା ଭଗସ୍ୟାସ୍ତ୍ରାମନୁବୃଜୌ ।
ଅଷ୍ଟୀବନ୍ତ୍ରାବବ୍ରବୀନ୍ନିତ୍ରୋ ମମୈତୌ କେବଲାବିତି ॥୧୩॥

ଭସଦାସୀଦାଦିତ୍ୟାନାଂ ଶ୍ରୋଣୀ ଆସ୍ତ୍ରାଂ ବୃହସ୍ପତେଃ ।
ପୁଞ୍ଚଂ ବାତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ ତେନ ପୁନୋତ୍ୟୋଷଧୀଃ ॥୧୪॥

ଗୁଦା ଆସତ୍ତ୍ୱସିନୀବାଲ୍ୟାଃ ସୂର୍ଯ୍ୟାୟାସ୍ତ୍ରତମବୁବନ୍ ।
ଉଦ୍ଭାତୁରବୁବନ୍ପଦ ଋଷଭଂ ଯଦକଲ୍ଲୟନ୍ ॥୧୫॥

କ୍ରୋଡ଼ ଆସୀଦ୍ଭାମିଶଂସସ୍ୟ ସୋମସ୍ୟ କଲଶୋ ଧୃତଃ ।
ଦେବାଃ ସଂଗତ୍ୟ ଯୁସ୍ତର୍ବ ଋଷଭଂ ବ୍ୟକଲ୍ଲୟନ୍ ॥୧୬॥

ତେ କୁଷ୍ଠିକାଃ ସରମାୟୈ କୁର୍ମେତ୍ୟୋ ଅଦଧୁଃ ଶଫାନ୍ ।
ଉବଧ୍ୟମସ୍ୟ କୀଟେଭ୍ୟଃ ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତେତ୍ୟୋ ଅଧାରୟନ୍ ॥୧୬॥

ଶୃଙ୍ଖାଭ୍ୟାଂ ରକ୍ଷ ରକ୍ଷତ୍ୟବର୍ତ୍ତଂ ହୃଦ୍ଧି ଚକ୍ଷୁଷା ।
ଶୃଣୋତି ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣାଭ୍ୟାଂ ଗବାଂ ଯଃ ପତିରୟାଃ ॥୧୭॥

ଶତୟାଜଂ ସ ଯଜତେ ନୈନଂ ଦୁନ୍ଦ୍ରୁତ୍ୟଗ୍ନୟଃ ।
ଜିନ୍ଦୁକ୍ତି ବିଶ୍ୱେ ତଂ ଦେବା ଯୋ ବ୍ରାହ୍ମଣ ରକ୍ଷଭମାଜୁହୋତି ॥୧୮॥

ବ୍ରାହ୍ମଣେଭ୍ୟ ରକ୍ଷତଂ ଦତ୍ତ୍ୱା ବରୀୟଃ କୃଣୁତେ ମନଃ ।
ପୁଷ୍ଟିଂ ସୋ ଅୟ୍ନାନାଂ ସ୍ୱେ ଗୋଷ୍ଠେଽବ ପଶ୍ୟତେ ॥୧୯॥

ଗାବଃ ସନ୍ତ ପ୍ରଜାଃ ସନ୍ତଥୋ ଅସୁ ତନୁବଲମ୍ ।
ତସୂର୍ବମନୁ ମନ୍ୟନ୍ତାଂ ଦେବା ରକ୍ଷଭଦାୟିନେ ॥୨୦॥

ଅୟଂ ପିପାନ ଇନ୍ଦ୍ର ଇନ୍ଦ୍ରୟିଂ ଦଧାତୁ ଚେତନୀମ୍ ।
ଅୟଂ ଧେନୁଂ ସୁଦୁଘାଂ ନିତ୍ୟବସ୍ତ୍ରାଂ ବଶଂ ଦୁହାଂ ବିପକ୍ଷିତଂ ପରୋ ଦିବଃ ॥୨୧॥

ପିଶଙ୍ଗରୂପୋ ନଭସୋ ବୟୋଧା ଐନ୍ଦ୍ରଃ ଶୁଷ୍ଟୋ ବିଶ୍ୱରୂପୋ ନ ଆଗନ୍ ।
ଆୟୁରସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ଦଧତ୍-ପ୍ରଜାଂ ତ ରାୟଶ୍ଚ ପୋଷୈରଭି ନଃ ସଚତାମ୍ ॥୨୨॥

ଉପେହୋପପର୍ଚ୍ଚନାସ୍ମିନ୍-ଗୋଷ୍ଠ ଉପ ପୃଞ୍ଚି ନଃ ।
ଉପ ରକ୍ଷଭସ୍ୟ ଯଦ୍ରେତ ଉପେନ୍ଦ୍ର ତବ ବୀର୍ଯ୍ୟମ୍ ॥୨୩॥

ଏତଂ ବୋ ଯୁବାନଂ ପ୍ରତି ଦଧ୍ନୋ ଅତ୍ର ତେନ କ୍ରୀତକ୍ରୀଣ୍ଡରତ ବର୍ଣା ଅନୁ ।
ମା ନୋ ହାସିଷ୍ଠ ଜନ୍ମଷା ସୁଭାଗା ରାୟଶ୍ଚ ପୋଷୈରଭି ନଃ ସଚଧୂମ୍ ॥୨୪॥

॥ ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

(୯୫) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨. ୫-୯, ୧୧-୧୩, ୧୫, ୧୯, ୨୭),
 ଚତୁଷ୍ପଦା ପୁର ଅତିଶକ୍ତୀ ଜଗତୀ (୩), ଜଗତୀ (୪, ୧୦), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୪, ୧୭, ୨୭-୨୯),
 ତ୍ରିପଦା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୭), ତ୍ରିପଦା ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୮, ୩୭), ପଞ୍ଚପଦା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଉଷ୍ମିକ୍ ଗର୍ଭା
 ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବାହ୍ନତା ଭୁରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨୦-୨୨, ୨୫), ପୁର ଉଷ୍ମିକ୍ (୨୩), ପଞ୍ଚପଦା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍
 ଉଷ୍ମିକ୍ ଗର୍ଭା ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବାହ୍ନତା ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୨୪), କକୁଭୃତ୍ୟାନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩୦),
 ସପ୍ତପଦା ଅଷ୍ଟି (୩୧), ଦଶପଦା ପ୍ରକୃତିଃ (୩୨-୩୫), ଦଶପଦା କୃତିଃ (୩୬),
 ଏକାବସାନା ଦ୍ଵିପଦା ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩୮) । ଦେବତା - ଅଜଃ, ପଞ୍ଚୋଦନଃ (୧-୩୮)

ଆ ନୟୈତମା ରଭସ୍ଵ ସୁକୃତାଂ ଲୋକମପି ଗଚ୍ଛତୁ ପ୍ରଜାନନ୍ ।
 ତୀର୍ତ୍ତା ତମାଂସି ବହୁଧା ମହାନ୍ତ୍ୟଜୋ ନାକମା କ୍ରମତାଂ ତୃତୀୟମ୍ ॥୧॥
 ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ଭାଗଂ ପରି ତ୍ଵା ନୟାମ୍ୟସ୍ମିନ୍ୟଜ୍ଞେ ଯଜମାନାୟ ସୂରିମ୍ ।
 ଯେ ନୋ ଦ୍ଵିଷନ୍ତ୍ୟନ୍ତୁ ତାନୁଭସ୍ଵାନାଗସୋ ଯଜମାନସ୍ୟ ବୀରାଃ ॥୨॥
 ପ୍ର ପଦୋଽବ ନେନିଷ୍ଠି ଦୁଷ୍ଟରିତଂ ଯଜତାର ଶୁଭୈଃ ଶଫୈରା କ୍ରମତାଂ ପ୍ରଜାନନ୍ ।
 ତୀର୍ତ୍ତା ତମାଂସି ବହୁଧା ବିପଶ୍ୟନ୍ତଜୋ ନାକମା କ୍ରମତାଂ ତୃତୀୟମ୍ ॥୩॥
 ଅନୁଛ୍ୟ ଶ୍ୟାମେନ ତୃତମେତାଂ ବିଶସ୍ତୟ୍ଯଥାପର୍ବସିନା ମାଭି ମଂସ୍ତାଃ ।
 ମାଭି ଦ୍ରୁହଃ ପରୁଶଃ କଳ୍ପୟୈନଂ ତୃତୀୟେ ନାକେ ଅପି ବି ଶ୍ରୟୈନମ୍ ॥୪॥
 ଋଚା କୁମ୍ଭୀମଧ୍ୟଗ୍ନୌ ଶ୍ରୟାମ୍ୟା ସିଞ୍ଚୋଦକମବ ଧେହ୍ୟେନମ୍ ।
 ପର୍ଯ୍ୟଧିଭାଗ୍ନିନା ଶମିତାରଃ ଶୃତୋ ଗଚ୍ଛତୁ ସୁକୃତାଂ ଯତ୍ର ଲୋକଃ ॥୫॥
 ଉକ୍ରାମାତଃ ପରି ଚେଦତପ୍ତସ୍ତପ୍ତାକରୋରଧି ନାକଂ ତୃତୀୟମ୍ ।
 ଅଗ୍ନେରଗ୍ନିରଧି ସଂ ବଭୂବିଧ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମନ୍ତମଭି ଲୋକଂ ଜୟୈତମ୍ ॥୬॥

ଅଜୋ ଅଗ୍ନିରଜମ୍ନ ଜ୍ୟୋତିରାହୁରଜଂ ଜୀବତା ବ୍ରହ୍ମଣେ ଦେୟମାହୁଃ ।
ଅଜସ୍ତମାଂସ୍ୟପ ହୃଦ୍ଭି ଦୂରମସ୍ତ୍ରଂଲ୍ଲୋକେ ଶ୍ରଦ୍ଧଧାନେନ ଦତ୍ତଃ ॥୭॥

ପଞ୍ଚୋଦନଃ ପଞ୍ଚିଧା ବି କ୍ରମତାମାକ୍ରଂସ୍ୟମାନସ୍ତୀଶି ଜ୍ୟୋତୀଂଷି ।
ଇଜାନାନାଂ ସୁକୃତାଂ ପ୍ରେହି ମଧ୍ୟଂ ତୃତୀୟେ ନାକେ ଅଧି ବି ଶ୍ରୟସ୍ତୁ ॥୮॥

ଅଜା ରୋହ ସୁକୃତାଂ ଯତ୍ର ଲୋକଃ ଶରତୋ ନ ଚତୋଃତି ଦୁର୍ଗାଣ୍ୟଷଃ ।
ପଞ୍ଚୋଦନୋ ବ୍ରହ୍ମଣେ ଦୀୟମାନଃ ସ ଦାତାରଂ ତୃତ୍ୟା ତର୍ପୟାତି ॥୯॥

ଅଜସ୍ତ୍ରୀନାକେ ତ୍ରିଦିବେ ତ୍ରିପୃଷ୍ଠେ ନାକସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ଦଦିବାଂସଂ ଦଧାତି ।
ପଞ୍ଚୋଦନୋ ବ୍ରହ୍ମଣେ ଦୀୟମାନୋ ବିଶ୍ୱରୂପା ଧେନୁଃ କାମଦୁଘାସ୍ୟେକା ॥୧୦॥

ଏତଦ୍ୱୋ ଜ୍ୟୋତିଃ ପିତରସ୍ତୃତୀୟଂ ପଞ୍ଚୋଦନଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋଽଜଂ ଦଦାତି ।
ଅଜସ୍ତମାଂସ୍ୟପ ହୃଦ୍ଭି ଦୂରମସ୍ତ୍ରଂଲ୍ଲୋକେ ଶ୍ରଦ୍ଧଧାନେନ ଦତ୍ତଃ ॥୧୧॥

ଇଜାନାନାଂ ସୁକୃତାଂ ଲୋକମୀୟନ୍ପଞ୍ଚୋଦନଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋଽଜଂ ଦଦାତି ।
ସ ବ୍ୟାପ୍ତିମତି ଲୋକଂ ଜୟେତଂ ଶିବୋଽସ୍ତଭ୍ୟଂ ପ୍ରତିଗୃହୀତୋ ଅସ୍ତୁ ॥୧୨॥

ଅଜୋ ହ୍ୟଗ୍ନେରଜନିଷ୍ଠ ଶୋକାଦ୍ବିପ୍ରୋ ବିପ୍ରସ୍ୟ ସହସ୍ରୋ ବିପଶ୍ଚିତ୍ ।
ଇଷ୍ଟଂ ପୂର୍ତ୍ତମଭିପୂର୍ତ୍ତଂ ବଷଟ୍କୃତଂ ତଦ୍ଦେବା ଋତୁଶଃ କଲ୍ମୟନ୍ତୁ ॥୧୩॥

ଅମୋତଂ ବାସୋ ଦଦ୍ୟାଦ୍ଭିରଣ୍ୟମପି ଦକ୍ଷିଣାମ୍ ।
ତଥା ଲୋକାନ୍ନସମାପ୍ନୋତି ଯେ ଦିବ୍ୟା ଯେ ଚ ପାର୍ଥିବାଃ ॥୧୪॥

ଏତାସ୍ତ୍ୱାଜୋପ ଯନ୍ତୁ ଧାରାଃ ସୋମ୍ୟା ଦେବୀର୍ଯୁତପୃଷ୍ଠା ମଧୁଶ୍ଚୁତଃ ।
ସ୍ତଭାନ୍ପୃଥିବୀମୁତ ଦ୍ୟାଂ ନାକସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେଽଧି ସପ୍ତରଶ୍ମୌ ॥୧୫॥

ଅଜୋଽସ୍ୟଜ ସ୍ୱର୍ଗୋଽସି ତ୍ୱୟା ଲୋକମଙ୍ଗିରସଃ ପ୍ରାଜାନନ୍ ।
ତଂ ଲୋକଂ ପୁଣ୍ୟଂ ପ୍ର ଜ୍ଞେଷମ୍ ॥୧୬॥

ଯେନା ସହସ୍ରଂ ବହସି ଯେନାଗ୍ନେ ସର୍ବବେଦସମ୍ ।
ତେନେମଂ ଯଜ୍ଞଂ ନୋ ବହ ସ୍ୱର୍ଦେବେଷୁ ଗନ୍ତବେ ॥୧୭॥

ଅଜଃ ପକ୍ୱଃ ସ୍ୱର୍ଗେ ଲୋକେ ଦଧାତି ପଞ୍ଚୋଦନୋ ନିରୂତିଂ ବାଧମାନଃ ।
ତେନ ଲୋକାନ୍ତସ୍ୱର୍ଯ୍ୟବତୋ ଜୟେମ ॥୧୮॥

ୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ନିଦଧେ ଯଂ ଚ ବିଷ୍ଣୁ ଯା ବିପୁଷ ଓଦନାନାମଜସ୍ୟ ।
ସର୍ବଂ ତଦଗ୍ନେ ସୁକୃତସ୍ୟ ଲୋକେ ଜାନୀତାନ୍ନଃ ସଂଗମନେ ପଥୀନାମ୍ ॥୧୯॥

ଅଜୋ ବା ଇଦମଗ୍ନେ ବ୍ୟକ୍ରମତ ତସ୍ୟୋର ଇୟମଭବଘୌଃ ପୃଷ୍ଠମ୍ ।
ଅନ୍ତରିକ୍ଷଂ ମଧ୍ୟଂ ଦିଶଃ ପାର୍ଶ୍ୱେ ସମୁଦ୍ରୌ କୁକ୍ଷୀ ॥୨୦॥

ସତ୍ୟଂ ଚର୍ତ୍ତଂ ଚ ଚକ୍ଷୁଷୀ ବିଶ୍ୱଂ ସତ୍ୟଂ ଶ୍ରଦ୍ଧା ପ୍ରାଣୋ ବିରାଟ୍ ଶିରଃ ।
ଏଷ ବା ଅପରିମିତୋ ଯଜ୍ଞୋ ଯଦଜଃ ପଞ୍ଚୋଦନଃ ॥୨୧॥

ଅପରିମିତମେବ ଯଜ୍ଞମାପ୍ନୋତ୍ୟପରିମିତଂ ଲୋକମବ ରୁନ୍ଧଧେ ।
ୟୋଽଜଂ ପଞ୍ଚୋଦନଂ ଦକ୍ଷିଣାଜ୍ୟୋତିଷଂ ଦଦାତି ॥୨୨॥

ନାସ୍ୟାସ୍ତ୍ରୀନି ଭିକ୍ଷ୍ୟାନ୍ ମଜ୍ଜଞ୍ଜୋ ନିର୍ଧୟେତ୍ ।
ସର୍ବମେନଂ ସମାଦାୟେଦମିଦଂ ପ୍ର ବେଶୟେତ୍ ॥୨୩॥

ଇଦମିଦମେବାସ୍ୟ ରୂପଂ ଭବତି ତେନୈନଂ ସଂ ଗମୟତି ।
ଇଷଂ ମହ ଉର୍ଜମସ୍ତୈ ଦୁହେ ଯୋଽଜଂ ପଞ୍ଚୋଦନଂ ଦକ୍ଷିଣାଜ୍ୟୋତିଷଂ ଦଦାତି ॥୨୪॥

ପଞ୍ଚି ରୁକ୍ମା ପଞ୍ଚି ନବାନି ବସ୍ତା ପଞ୍ଚାସ୍ତୈ ଧେନବଃ କାମଦୁଘା ଭବନ୍ତି ।
ୟୋଽଜଂ ପଞ୍ଚୋଦନଂ ଦକ୍ଷିଣାଜ୍ୟୋତିଷଂ ଦଦାତି ॥୨୫॥

ପଞ୍ଚି ରୁକ୍ମା ଜ୍ୟୋତିରସ୍ତୈ ଭବନ୍ତି ବର୍ମ ବାସାଂସି ତନ୍ନେ ଭବନ୍ତି ।
ସ୍ୱର୍ଗଂ ଲୋକମଶୁତେ ଯୋଽଜଂ ପଞ୍ଚୋଦନଂ ଦକ୍ଷିଣାଜ୍ୟୋତିଷଂ ଦଦାତି ॥୨୬॥

ୟା ପୂର୍ବଂ ପତିଂ ବିଭ୍ରାଃପାନଂ ବିନ୍ଦତେଽପରମ୍ ।
ପଞ୍ଚୋଦନଂ ଚ ତାବଜଂ ଦଦାତୋ ନ ବି ଘ୍ନୋଷତଃ ॥୨୭॥

ସମାନଲୋକୋ ଭବତି ପୁନର୍ଭୁବାପରଃ ପତିଃ ।
ଘ୍ନୋଃଜଂ ପଞ୍ଚୋଦନଂ ଦକ୍ଷିଣାଜ୍ୟୋତିଷଂ ଦଦାତି ॥୨୮॥

ଅନୁପୂର୍ବବସ୍ତ୍ରାଂ ଧେନୁମନନ୍ଦାହମୁପବର୍ହଣମ୍ ।
ବାସୋ ହିରଣ୍ୟଂ ଦତ୍ତ୍ବା ତେ ଯନ୍ତ୍ରି ଦିବମୁତ୍ତମାମ୍ ॥୨୯॥

ଆତ୍ମାନଂ ପିତରଂ ପୁତ୍ରଂ ପୌତ୍ରଂ ପିତାମହମ୍ ।
ଜାୟାଂ ଜନିତ୍ରୀଂ ମାତରଂ ଯେ ପ୍ରିୟାସ୍ତାନୁପ ହୃୟେ ॥୩୦॥

ୟୋ ବୈ ନୈଦାଘଂ ନାମର୍ତ୍ତୁଂ ବେଦ ।
ଏଷ ବୈ ନୈଦାଘୋ ନାମର୍ତ୍ତୁର୍ଯଦଜଃ ପଞ୍ଚୋଦନଃ ।
ନିରେବାପ୍ରିୟସ୍ୟ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟସ୍ୟ ଶ୍ରିୟଂ ଦହତି ଭବତ୍ୟାତ୍ମନା ।
ଘ୍ନୋଃଜଂ ପଞ୍ଚୋଦନଂ ଦକ୍ଷିଣାଜ୍ୟୋତିଷଂ ଦଦାତି ॥୩୧॥

ୟୋ ବୈ କୁର୍ବନ୍ତଂ ନାମର୍ତ୍ତୁଂ ବେଦ ।
କୁର୍ବତୀଂକୁର୍ବତୀମେବାପ୍ରିୟସ୍ୟ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟସ୍ୟ ଶ୍ରିୟମା ଦତ୍ତେ ।
ଏଷ ବୈ କୁର୍ବନ୍ନାମର୍ତ୍ତୁର୍ଯଦଜଃ ପଞ୍ଚୋଦନଃ ।
ନିରେବାପ୍ରିୟସ୍ୟ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟସ୍ୟ ଶ୍ରିୟଂ ଦହତି ଭବତ୍ୟାତ୍ମନା ।
ଘ୍ନୋଃଜଂ ପଞ୍ଚୋଦନଂ ଦକ୍ଷିଣାଜ୍ୟୋତିଷଂ ଦଦାତି ॥୩୨॥

ୟୋ ବୈ ସଂୟନ୍ତଂ ନାମର୍ତ୍ତୁଂ ବେଦ ।
ସଂୟତୀଂସଂୟତୀମେବାପ୍ରିୟସ୍ୟ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟସ୍ୟ ଶ୍ରିୟମା ଦତ୍ତେ ।
ଏଷ ବୈ ସଂୟନ୍ନାମର୍ତ୍ତୁର୍ଯଦଜଃ ପଞ୍ଚୋଦନଃ ।
ନିରେବାପ୍ରିୟସ୍ୟ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟସ୍ୟ ଶ୍ରିୟଂ ଦହତି ଭବତ୍ୟାତ୍ମନା ।
ଘ୍ନୋଃଜଂ ପଞ୍ଚୋଦନଂ ଦକ୍ଷିଣାଜ୍ୟୋତିଷଂ ଦଦାତି ॥୩୩॥

ୟୋ ବୈ ପିନ୍ଧୁକ୍ତଂ ନାମର୍ତ୍ତଂ ବେଦ ।
 ପିନ୍ଧୁତୀଂପିନ୍ଧୁତୀମେବାପ୍ରିୟସ୍ୟ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟସ୍ୟ ଶ୍ରିୟମା ଦତ୍ତେ ।
 ଏଷ ବୈ ପିନ୍ଧୁନାମର୍ତ୍ତର୍ଯ୍ୟଦଜଃ ପଞ୍ଚୋଦନଃ ।
 ନିରେବାପ୍ରିୟସ୍ୟ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟସ୍ୟ ଶ୍ରିୟଂ ଦହତି ଭବତ୍ୟାତ୍ମନା ।
 ଯୋଃଜଂ ପଞ୍ଚୋଦନଂ ଦକ୍ଷିଣାଜ୍ୟୋତିଷଂ ଦଦାତି ॥୩୪॥

ୟୋ ବା ଉଦ୍ୟକ୍ତଂ ନାମର୍ତ୍ତଂ ବେଦ ।
 ଉଦ୍ୟତୀଂଉଦ୍ୟତୀମେବାପ୍ରିୟସ୍ୟ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟସ୍ୟ ଶ୍ରିୟମା ଦତ୍ତେ ।
 ଏଷ ବା ଉଦ୍ୟନ୍-ନାମର୍ତ୍ତର୍ଯ୍ୟଦଜଃ ପଞ୍ଚୋଦନଃ ।
 ନିରେବାପ୍ରିୟସ୍ୟ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟସ୍ୟ ଶ୍ରିୟଂ ଦହତି ଭବତ୍ୟାତ୍ମନା ।
 ଯୋଃଜଂ ପଞ୍ଚୋଦନଂ ଦକ୍ଷିଣାଜ୍ୟୋତିଷଂ ଦଦାତି ॥୩୫॥

ୟୋ ବା ଅଭିଭୂବଂ ନାମର୍ତ୍ତଂ ବେଦ ।
 ଅଭିଭବନ୍ତୀମଭିଭବନ୍ତୀମେବାପ୍ରିୟସ୍ୟ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟସ୍ୟ ଶ୍ରିୟମା ଦତ୍ତେ ।
 ଏଷ ବା ଅଭିଭୂର୍ନାମର୍ତ୍ତର୍ଯ୍ୟଦଜଃ ପଞ୍ଚୋଦନଃ ।
 ନିରେବାପ୍ରିୟସ୍ୟ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟସ୍ୟ ଶ୍ରିୟଂ ଦହତି ଭବତ୍ୟାତ୍ମନା ।
 ଯୋଃଜଂ ପଞ୍ଚୋଦନଂ ଦକ୍ଷିଣାଜ୍ୟୋତିଷଂ ଦଦାତି ॥୩୬॥

ଅଜଂ ଚ ପଚତ ପଞ୍ଚି ଚୌଦନାନ୍ ।
 ସର୍ବା ଦିଶଃ ସଂମନସଃ ସମ୍ପ୍ରୀତୀଃ ସାନ୍ତର୍ଦ୍ଦେଶାଃ ପ୍ରତି ଗୃହ୍ମନ୍ତୁ ତ ଏତନ୍ ॥୩୭॥
 ତାସ୍ତେ ରକ୍ଷନ୍ତୁ ତବ ତୁଭ୍ୟମେତଂ ତାଭ୍ୟ ଆଜ୍ୟଂ ହବିରିଦଂ ଭୁହୋମି ॥୩୮॥

॥ ଇତି ବିଂଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଅଥ ଏକବିଂଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

(୯୩୭ - ୧) [ପ୍ରଥମଃ ପର୍ଯ୍ୟୟଃ] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ନାଗୀ ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୧),
 ତ୍ରିପଦା ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୨), ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩, ୭), ଆର୍ଷୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪, ୯),
 ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୫), ତ୍ରିପଦା ସାମ୍ନୀ ଜଗତୀ (୬), ଯାଜୁଷୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୮), ସାମ୍ନୀ ଭୃଗିକ୍ ବୃହତୀ
 (୧୦), ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୧, ୧୪-୧୬), ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୨), ସାମ୍ନୀ ନିତୃତ୍ ପଞ୍ଚିଃ (୧୩),
 ତ୍ରିପଦା ବିରାଟ୍ ଭୃଗିକ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୭) । ଦେବତା - ଅତିଥିଃ, ବିଦ୍ୟା ବା (୧-୧୭)

ଯୋ ବିଦ୍ୟାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ପରୂଷି ଯୁସ୍ୟ ସଂଭାରା ଋତୋ ଯୁସ୍ୟାନୁକ୍ୟମ୍ ॥୧॥

ସାମାନି ଯୁସ୍ୟ ଲୋମାନି ଯଜୁର୍ହୃଦୟମୁଚ୍ୟତେ ପରିସ୍ତରଣମିଜବିଃ ॥୨॥

ୟଦ୍ଘା ଅତିଥିପତିରତିଥୀନ୍-ପ୍ରତିପଣ୍ୟତି ଦେବୟଜନଂ ପ୍ରେକ୍ଷତେ ॥୩॥

ୟଦଭିବଦତି ଦୀକ୍ଷାମୁପୈତି ଯଦୁଦକଂ ଯାତତ୍ୟପଃ ପ୍ର ଶୟତି ॥୪॥

ୟା ଏବ ଯୁଜ୍ଞ ଆପଃ ପ୍ରଣୀୟନ୍ତେ ତା ଏବ ତାଃ ॥୫॥

ୟଉର୍ପଣମାହରନ୍ତି ଯ ଏବାଗ୍ନୀଷୋମୀୟଃ ପଶୁର୍ବଧ୍ୟତେ ସ ଏବ ସଃ ॥୬॥

ୟଦାବସଥାନ୍-କଳ୍ପୟନ୍ତି ସଦୋହବିଧାନାନ୍ୟେବ ତନ୍ନଳ୍ପୟନ୍ତି ॥୭॥

ୟଦୁପସ୍ମଶନ୍ତି ବହିରେବ ତତ୍ ॥୮॥

ୟଦୁପରିଶୟନମାହରନ୍ତି ସ୍ୱର୍ଗମେବ ତେନ ଲୋକମବ ରୁନ୍ଧଧେ ॥୯॥

ୟଜ୍ଞଶିପୂପବର୍ହଣମାହରନ୍ତି ପରିଧୟ ଏବ ତେ ॥୧୦॥

ୟଦାଞ୍ଜନାଭ୍ୟାଞ୍ଜନମାହରନ୍ତ୍ୟାଜ୍ୟମେବ ତତ୍ ॥୧୧॥

ଯୁପୁରା ପରିବେଷାତ୍-ଖାଦମାହରନ୍ତି ପୁରୋଦାଶାବେବ ତୌ ||୧୭||

ଯଦଶନକୃତଂ ହୃୟନ୍ତି ହବିଷ୍ମତମେବ ତଦ୍-ଧୃୟନ୍ତି ||୧୮||

ୟେ ବ୍ରୀହୟୋ ଯୁବା ନିରୁପ୍ୟନ୍ତେଂଶବ ଏବ ତେ ||୧୯||

ୟାନ୍ୟଲୁଖଲମୁସଲାନି ଗ୍ରାବାଶ ଏବ ତେ ||୨୦||

ଶୂର୍ପଂ ପବିତ୍ରଂ ତୁଷା ରଜୀଷାଭିଷବଶୀରାପଃ ||୨୧||

ସୁଗ୍-ଦର୍ବିର୍ନେଷଣମାୟବନଂ ଦ୍ରୋଣକଲଶାଃ କୁମ୍ଭେଽ
ବାୟବ୍ୟାନି ପାତ୍ରାଣୀୟମେବ କୃଷ୍ଣାଜିନମ୍ ||୨୨||

=====

(୯|୨ - ୨) [ଦ୍ଵିତୀୟଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ରଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା | ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୧),
ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୧୨), ଆସୁରୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩), ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୪), ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୫),
ଆର୍ଚୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୬), ପଞ୍ଚପଦା ବିରାଟ୍ ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୭), ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୮),
ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୯), ତ୍ରିପଦା ଆର୍ଚୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୦), ଭୂରିକ୍ ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୧୧),
ତ୍ରିପଦା ଆର୍ଚୀ ପଞ୍ଜିଃ (୧୩) | ଦେବତା - ଅତିଥିଃ, ବିଦ୍ୟା ବା (୧-୧୩)

=====

ଯଜମାନବ୍ରାହ୍ମଣଂ ବା ଏତଦତିଥିପତିଃ କୁରୁତେ ଯଦାହାର୍ଯ୍ୟାଣି ପ୍ରେକ୍ଷତ ଇଦଂ ଭୂୟା ଇଦା ମିତି ||୧||

ଯଦାହ ଭୂୟ ଉଦ୍ଧରେତି ପ୍ରାଣମେବ ତେନ ବର୍ଷୀୟାଂସଂ କୁରୁତେ ||୨||

ଉପ ହରତି ହବୀଂଷ୍ୟା ସାଦୟତି ||୩||

ତେଷାମାସନ୍ନାନାମତିଥିରାତୁଞ୍ଜୁହୋତି ||୪||

ସୁତା ହସ୍ତେନ ପ୍ରାଣେ ଯୂପେ ସୁକ୍ଳାରେଣ ବଷଟ୍‌କାରେଣ ||୫||

ଏତେ ବୈ ପ୍ରିୟାଶ୍ଚାପ୍ରିୟାଶ୍ଚର୍ତ୍ତ୍ଵିଜଃ ସ୍ୱର୍ଗଂ ଲୋକଂ ଗମୟନ୍ତି ଯଦତିଥୟଃ ||୬||

ସ ଯ ଏବଂ ବିଦ୍ବାନ୍ ଦ୍ଵିଷନ୍ନଶାୟାନ୍ ଦ୍ଵିଷତୋନ୍ନମଶାୟାନ୍ ମୀମାଂସିତସ୍ୟ ନ ମୀମାଂସମାନସ୍ୟ ॥୭॥

ସର୍ବୋ ବା ଏଷ ଜଗ୍-ଧପାପ୍ତା ଯସ୍ୟାନ୍ନମଶ୍ନତି ॥୮॥

ସର୍ବୋ ବା ଏସୋଽଜଗ୍-ଧପାପ୍ତା ଯସ୍ୟାନ୍ନଂ ନାଶ୍ନତି ॥୯॥

ସର୍ବଦା ବା ଏଷ ଯୁକ୍ତଗ୍ରାବାଦ୍ରୂପବିତ୍ରୋ ବିତତାଧୁର ଆହୃତୟଜ୍ଞକ୍ରତୁର୍ଯ୍ୟ ଉପହରତି ॥୧୦॥

ପ୍ରଜାପତ୍ୟୋ ବା ଏତସ୍ୟ ଯଜ୍ଞୋ ବିତତୋ ଯ ଉପହରତି ॥୧୧॥

ପ୍ରଜାପତେର୍ବା ଏଷ ବିକ୍ରମାନନୁବିକ୍ରମତେ ଯ ଉପହରତି ॥୧୨॥

ଘୋଃତିଥୀନାଂ ସ ଆହବନୀଘୋ ଘୋ ବେଶ୍ମନି ସ ଗାର୍ହପତ୍ୟୋ ଯସ୍ମିନ୍ପଚନ୍ତି ସ ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିଃ ॥୧୩॥

=====

(୯)୭ - ୩) [ତୃତୀୟଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିପଦା ପିପୀଲିକ ମଧ୍ୟା ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୭, ୯),
ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୭), ପିପୀଲିକ ମଧ୍ୟା ଉଷ୍ଠିକ୍ (୮) । ଦେବତା - ଅତିଥିଃ, ବିଦ୍ୟା ବା (୧-୯)

=====

ଇଷ୍ଟଂ ଚ ବା ଏଷ ପୂର୍ତ୍ତଂ ଚ ଗୃହାଣାମଶ୍ନାତି ଯଃ ପୂର୍ବୋଽତିଥେରଶ୍ନାତି ॥୧॥

ପୟଶ୍ଚ ବା ଏଷ ରସଂ ଚ ଗୃହାଣାମଶ୍ନାତି ଯଃ ପୂର୍ବୋଽତିଥେରଶ୍ନାତି ॥୨॥

ଉର୍ଜାଂ ଚ ବା ଏଷ ସ୍ଵାତିଂ ଚ ଗୃହାଣାମଶ୍ନାତି ଯଃ ପୂର୍ବୋଽତିଥେରଶ୍ନାତି ॥୩॥

ପ୍ରଜାଂ ବା ଏଷ ପଶୁଂଶ୍ଚ ଗୃହାଣାମଶ୍ନାତି ଯଃ ପୂର୍ବୋଽତିଥେରଶ୍ନାତି ॥୪॥

କୀର୍ତ୍ତିଂ ବା ଏଷ ଯଶଶ୍ଚ ଗୃହାଣାମଶ୍ନାତି ଯଃ ପୂର୍ବୋଽତିଥେରଶ୍ନାତି ॥୫॥

ଶ୍ରିୟଂ ବା ଏଷ ସଂବିଦଂ ଚ ଗୃହାଣାମଶ୍ନାତି ଯଃ ପୂର୍ବୋଽତିଥେରଶ୍ନାତି ॥୬॥

ଏଷ ବା ଅତିଥିର୍ଯଜ୍ଞୋତିୟସ୍ତସ୍ମାତ୍-ପୂର୍ବୋ ନାଶ୍ନୀୟାତ୍ ॥୭॥

ଅଶିତାବତ୍ୟତିଥାବଶ୍ମୀୟାଦ୍ୟଜ୍ଞସ୍ୟ ସାତ୍ତ୍ୱିକାୟା ଯଜ୍ଞସ୍ୟାବିଚ୍ଛେଦାୟା ତଦ୍-ବ୍ରତମ୍ ॥୮॥

ଏତଦ୍ୱା ଉ ସ୍ୱାଦୀୟୋ ଯଦଧିଗବଂ କ୍ଷୀରଂ ବା ମାଂସଂ ବା ତଦେବ ନାଶ୍ମୀୟାତ୍ ॥୯॥

=====

(୯।୭ - ୪) [ଚତୁର୍ଥଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧, ୩, ୫, ୭),
ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୨, ୪, ୬, ୮), ଭୃଗିକ୍ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୯), ଚତୁଷ୍ପଦା ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜିଃ (୧୦) ।
ଦେବତା - ଅତିଥିଃ, ବିଦ୍ୟା ବା (୧-୧୦)

=====

ସ ଯ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନ୍-କ୍ଷୀରମୁପସିଚ୍ୟୋପହରତି ॥୧॥

ୟାବଦଗ୍ନିଷ୍ଟୋମେନେଷ୍ଟୁ ସୁସମୃଦ୍ଧେନାବରୁନ୍ଧଧେ ତାବଦେନେନାବ ରୁନ୍ଧଧେ ॥୨॥

ସ ଯ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନ୍ନୁସର୍ପିରୁପସିଚ୍ୟୋପହରତି ॥୩॥

ୟାବଦତିରାତ୍ରେଣେଷ୍ଟୁ ସୁସମୃଦ୍ଧେନାବରୁନ୍ଧଧେ ତାବଦେନେନାବ ରୁନ୍ଧଧେ ॥୪॥

ସ ଯ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନ୍ନୁଧୂପସିଚ୍ୟୋପହରତି ॥୫॥

ୟାବସୂକ୍ତସଦ୍ୟେନେଷ୍ଟୁ ସୁସମୃଦ୍ଧେନାବରୁନ୍ଧଧେ ତାବଦେନେନାବ ରୁନ୍ଧଧେ ॥୬॥

ସ ଯ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନ୍ନାଂସମୁପସିଚ୍ୟୋପହରତି ॥୭॥

ୟାବଦ୍-ଦ୍ୱାଦଶାହେନେଷ୍ଟୁ ସୁସମୃଦ୍ଧେନାବରୁନ୍ଧଧେ ତାବଦେନେନାବ ରୁନ୍ଧଧେ ॥୮॥

ସ ଯ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନ୍ନୁଦକମୁପସିଚ୍ୟୋପହରତି ॥୯॥

ପ୍ରଜାନାଂ ପ୍ରଜନନାୟା ଗଚ୍ଛତି ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ପ୍ରିୟଃ ପ୍ରଜାନାଂ ଭବତି ଯ ଏବଂ
ବିଦ୍ୱାନ୍ନୁଦକମୁପସିଚ୍ୟୋପହରତି ॥୧୦॥

=====

(୯୭ - ୫) [ପଞ୍ଚମଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ବିକ୍ (୧), ପୁର ଉଷ୍ବିକ୍ (୨),
 ସାମ୍ନୀ ଭୁରିକ୍ ବୃହତୀ (୩, ୫, ୭, ୧୦), ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪, ୬, ୯),
 ପୂର୍ବାର୍ଦ୍ଧ - ତ୍ରିପଦା ନିରୂତ୍ ବିଷମା ଗାୟତ୍ରୀ (୫), ପୂର୍ବାର୍ଦ୍ଧ - ତ୍ରିପଦା ବିରାଟ୍ ବିଷମା ଗାୟତ୍ରୀ (୭),
 ତ୍ରିପଦା ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୮) । ଦେବତା - ଅତିଥିଃ, ବିଦ୍ୟା ବା (୧-୧୦)

=====

ତସ୍ମା ଉଷା ହିତ୍-କୃଣୋତି ସବିତା ପ୍ର ସ୍ତ୍ରୋତି ||୧||

ବୃହସ୍ପତିରୁର୍ଜୟୋଽଘାୟତି ତୃଷ୍ଣା ପୁଷ୍ପ୍ୟା ପ୍ରତି ହରତି ବିଶ୍ଵେ ଦେବା ନିଧନମ୍ ||୨||

ନିଧନଂ ଭୂତ୍ୟାଃ ପ୍ରଜାୟାଃ ପଶୁନାଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୩||

ତସ୍ମା ଉଦ୍ୟାହସୂର୍ଯୋ ହିତ୍-କୃଣୋତି ସଂଗବଃ ପ୍ର ସ୍ତ୍ରୋତି ||୪||

ମଧ୍ୟାହନ ଉଘାୟତ୍ୟପରାହ୍ନଃ ପ୍ରତି ହରତ୍ୟସ୍ତଂୟନ୍ନିଧନମ୍ ।

ନିଧନଂ ଭୂତ୍ୟାଃ ପ୍ରଜାୟାଃ ପଶୁନାଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୫||

ତସ୍ମା ଅତ୍ରୋ ଭବନ୍ହିତ୍-କୃଣୋତି ସ୍ତନୟନ୍ପ୍ର ସ୍ତ୍ରୋତି ||୬||

ବିଦ୍ୟୋତମାନଃ ପ୍ରତି ହରତି ବର୍ଷନ୍ଧୁଘାୟତ୍ୟଦ୍-ଗୃହ୍ଣନ୍ନିଧନମ୍ ।

ନିଧନଂ ଭୂତ୍ୟାଃ ପ୍ରଜାୟାଃ ପଶୁନାଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୭||

ଅତିଥୀନ୍ପ୍ରତି ପଶ୍ୟତି ହିତ୍-କୃଣୋତ୍ୟତି ବଦତି ପ୍ର ସ୍ତ୍ରୋତ୍ୟଦକଂ ଯାତତ୍ୟଘାୟତି ||୮||

ଉପ ହରତି ପ୍ରତି ହରତ୍ୟାହିଷ୍ଠଂ ନିଧନମ୍ ||୯||

ନିଧନଂ ଭୂତ୍ୟାଃ ପ୍ରଜାୟାଃ ପଶୁନାଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୧୦||

=====

(୯୩୭ - ୭) [ଷଷ୍ଠ ପର୍ଯ୍ୟାୟ] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୧),
 ସାମ୍ବୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୨), ତ୍ରିପଦା ଆର୍ଚୀ ପଞ୍ଜିଃ (୩, ୫), ଏକପଦା ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଗାୟତ୍ରୀ (୪),
 ଆର୍ଚୀ ବୃହତୀ (୬-୧୧), ଏକପଦା ଆସୁରୀ ଜଗତୀ (୧୨), ଯାଜୁଷୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୩),
 ଏକପଦା ଆସୁରୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୧୪) । ଦେବତା - ଅତିଥିଃ, ବିଦ୍ୟା ବା (୧-୧୪)

=====

ୟତ୍ସଂସାରଂ ହୃୟତ୍ୟା ଶ୍ରାବୟତ୍ୟେବ ତତ୍ ||୧||

ୟତ୍-ପ୍ରତିଶୃଣୋତି ପ୍ରତ୍ୟାଶ୍ରାବୟତ୍ୟେବ ତତ୍ ||୨||

ୟପୁରିବେଷ୍ଟାରଃ ପାତ୍ରହସ୍ତାଃ ପୂର୍ବେ ତାପରେ ଚ ପ୍ରପଦ୍ୟନ୍ତେ ଚମସାଧୃୟର୍ବ ଏବ ତେ ||୩||

ତେଷାଂ ନ କଶ୍ଚନାହୋତା ||୪||

ୟଦ୍ବା ଅତିଥିପତିରତିଥୀନ୍‌ପରିବିଷ୍ୟ ଗୃହାନୁପୋଦୈତ୍ୟବତ୍ପଥମେବ ତଦୁପାବୈତି ||୫||

ୟସ୍ତଭାଗୟତି ଦକ୍ଷିଣାଃ ସଭାଗୟତି ଯଦନ୍ତୁତିଷ୍ଠତ ଉଦବସ୍ୟତ୍ୟେବ ତତ୍ ||୬||

ସ ଉପହୃତଃ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ଭକ୍ଷୟତ୍ୟୁପହୃତସ୍ତସ୍ମିନ୍‌ଯତ୍-ପୃଥିବ୍ୟାଂ ବିଶ୍ଵରୂପମ୍ ||୭||

ସ ଉପହୃତୋଽନ୍ତରିକ୍ଷେ ଭକ୍ଷୟତ୍ୟୁପହୃତସ୍ତସ୍ମିନ୍‌ଦନ୍ତରିକ୍ଷେ ବିଶ୍ଵରୂପମ୍ ||୮||

ସ ଉପହୃତୋ ଦିବି ଭକ୍ଷୟତ୍ୟୁପହୃତସ୍ତସ୍ମିନ୍‌ଦିବି ବିଶ୍ଵରୂପମ୍ ||୯||

ସ ଉପହୃତୋ ଦେବେଷୁ ଭକ୍ଷୟତ୍ୟୁପହୃତସ୍ତସ୍ମିନ୍‌ଦେବେଷୁ ବିଶ୍ଵରୂପମ୍ ||୧୦||

ସ ଉପହୃତୋ ଲୋକେଷୁ ଭକ୍ଷୟତ୍ୟୁପହୃତସ୍ତସ୍ମିନ୍‌ଲୋକେଷୁ ବିଶ୍ଵରୂପମ୍ ||୧୧||

ସ ଉପହୃତ ଉପହୃତଃ ||୧୨||

ଆପ୍ନୋତୀମଂ ଲୋକମାପ୍ନୋତ୍ୟମୁମ୍ ||୧୩||

ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୋ ଲୋକାଞ୍ଜୟତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ||୧୪||

|| ଇତି ତୃତୀୟୋଽନୁବାକଃ ||

(୯୭) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଆର୍ଚୀ ବୃହତୀ (୧), ଆର୍ଚୀ ଉଷ୍ଣିକ୍ (୨),

ଆର୍ଚୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୩, ୫), ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୪, ୧୪-୧୭), ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୬, ୮),
ତ୍ରିପଦା ପିପୀଲିକ ମଧ୍ୟା ନିତୃତ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୭), ସାମ୍ନୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୯, ୧୩), ପୁର ଉଷ୍ଣିକ୍ (୧୦),
ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ଣିକ୍ (୧୧-୧୨, ୧୬, ୨୫), ଏକପଦା ଆସୁରୀ ଜଗତୀ (୧୮, ୨୨), ଏକପଦା ଆସୁରୀ
ପଞ୍ଜିଃ (୧୯), ଯାଜୁଷୀ ଜଗତୀ (୨୦), ଆସୁରୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୨୧), ଏକପଦା ଆସୁରୀ ବୃହତୀ
(୨୩), ସାମ୍ନୀ ଭୁରିକ୍ ବୃହତୀ (୨୪), ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨୬) । ଦେବତା - ଗୌଃ (୧-୨୬)

ପ୍ରଜାପତିଶ୍ଚ ପରମେଷ୍ଠୀ ଚ ଶୃଙ୍ଗେ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ଶିରୋ ଅଗ୍ନିର୍ଲଲାଟଂ ଯୁମଃ କୃକାଟମ୍ ॥୧॥

ସୋମୋ ରାଜା ମସ୍ତିଷ୍ଟୋ ଦ୍ୟୌରୁତ୍ତରହନୁଃ ପୃଥିବ୍ୟଧରହନୁଃ ॥୨॥

ବିଦ୍ୟୁଦ୍ଭିଦ୍ଧା ମରୁତୋ ଦନ୍ତା ରେବତିର୍ଗ୍ରୀବାଃ କୃତ୍ତିକା ସ୍ୱରା ଘର୍ମୋ ବହଃ ॥୩॥

ବିଶ୍ୱଂ ବାୟୁଃ ସ୍ୱର୍ଗୋ ଲୋକଃ କୃଷ୍ଣଦ୍ରଂ ବିଧରଣୀ ନିବେଷ୍ୟଃ ॥୪॥

ଶ୍ୟେନଃ କ୍ରୋଡୋଽନ୍ତରିକ୍ଷଂ ପାଜସ୍ୟଂ ବୃହସ୍ପତିଃ କକୁଦ୍-ବୃହତୀଃ କୀକସାଃ ॥୫॥

ଦେବାନାଂ ପତ୍ନୀଃ ପୃଷ୍ଠୟ ଉପସଦଃ ପର୍ଶବଃ ॥୬॥

ମିତ୍ରଶ୍ଚ ବରୁଣଶ୍ଚାଂସୌ ଦୃଷ୍ଟା ଚାର୍ଯମା ଚ ଦୋଷଣୀ ମହାଦେବୋ ବାହୁ ॥୭॥

ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ଉସଦ୍ୱାୟୁଃ ପୁଞ୍ଚଂ ପବମାନୋ ବାଲାଃ ॥୮॥

ବ୍ରହ୍ମ ଚ କ୍ଷତ୍ରଂ ଚ ଶ୍ରୋଣୀ ବଲମୂରୁ ॥୯॥

ଧାତା ଚ ସବିତା ଚାଷ୍ଟୀବନ୍ତୌ ଜଘା ଗନ୍ଧର୍ବା ଅପ୍ସରସଃ କୁଷ୍ଠିକା ଅଦିତିଃ ଶଙ୍ଖାଃ ॥୧୦॥

ଚେତୋ ହୃଦୟଂ ଯଜ୍ଞନ୍ତେଧା ବ୍ରତଂ ପୁରୀତତ୍ ॥୧୧॥

ସୁକୁକ୍ଷିରିରା ବନିଷ୍ଠଃ ପର୍ବତାଃ ପ୍ଲାଶୟଃ ||୧୭||

କ୍ରୋଧୋ ବୃକ୍ଳୋ ମନ୍ୟୁରାଶ୍ବୋ ପ୍ରଜା ଶେପଃ ||୧୮||

ନଦୀ ସୁତ୍ରୀ ବର୍ଷସ୍ୟ ପତୟ ସୁନା ସୁନୟିତୁରୂପଃ ||୧୯||

ବିଶ୍ବବ୍ୟତାଶ୍ଚମୌଷଧୟୋ ଲୋମାନି ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ରୂପନ୍ ||୨୦||

ଦେବଜନା ରୁଦା ମନୁଷ୍ୟା ଆନ୍ଧ୍ରାଣ୍ୟତ୍ରା ଉଦରନ୍ ||୨୧||

ରକ୍ଷାଂସି ଲୋହିତମିତରଜନା ଉବଧ୍ୟନ୍ ||୨୨||

ଅଭ୍ରଂ ପୀବୋ ମଜ୍ଜା ନିଧନନ୍ ||୨୩||

ଅଗ୍ନିରାସୀନ ଉଦ୍ଭିତୋଽଗ୍ନିନା ||୨୪||

ଇନ୍ଦ୍ରଃ ପ୍ରାତ୍ତତିଷ୍ଠନ୍ନକ୍ଷିଣା ତିଷ୍ଠନ୍ୟମଃ ||୨୫||

ପ୍ରତ୍ୟତ୍ତତିଷ୍ଠନ୍ନାତୋଦତ୍ତତିଷ୍ଠନ୍ନସବିତା ||୨୬||

ତୃଣାନି ପ୍ରାପ୍ତଃ ସୋମୋ ରାଜା ||୨୭||

ମିତ୍ର ଈକ୍ଷମାଣ ଆବୃତ୍ ଆନନ୍ଦଃ ||୨୮||

ଯୁଜ୍ୟମାନୋ ବୈଶ୍ବଦେବୋ ଯୁକ୍ତଃ ପ୍ରଜାପତିର୍ବିମୁକ୍ତଃ ସର୍ବନ୍ ||୨୯||

ଏତଦ୍ଭୈ ବିଶ୍ବରୂପଂ ସର୍ବରୂପଂ ଗୋରୂପନ୍ ||୩୦||

ଉପୈନଂ ବିଶ୍ବରୂପାଃ ସର୍ବରୂପାଃ ପଶବସ୍ତ୍ରିଷ୍ଠନ୍ତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୩୧||

(୯୮) ରକ୍ଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୧୧, ୧୩-୧୪, ୧୬-୨୦),

ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଗର୍ଭା କକୁଭ୍ରତୀ ଚତୁଷ୍ପଦା ଉଷ୍ମିକ୍ (୧୨), ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୫), ବିରାଟ୍
ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୨୧), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୨୨) । ଦେବତା - ସର୍ବଶୀର୍ଷାମୟାଦ୍ୟାମୟାପାକରଣମ୍ (୧-୨୨)

ଶୀର୍ଷକ୍ତିଂ ଶୀର୍ଷାମୟଂ କର୍ଣ୍ଣଶୂଳଂ ବିଲୋହିତମ୍ ।

ସର୍ବଂ ଶୀର୍ଷନ୍ୟଂ ତେ ରୋଗଂ ବହିର୍ନିର୍ମନ୍ତୟାମହେ ॥୧॥

କର୍ଣ୍ଣାଭ୍ୟାଂ ତେ କଙ୍କୁଷେଭ୍ୟଃ କର୍ଣ୍ଣଶୂଳଂ ବିସ୍ତଳ୍ପକମ୍ ।

ସର୍ବଂ ଶୀର୍ଷନ୍ୟଂ ତେ ରୋଗଂ ବହିର୍ନିର୍ମନ୍ତୟାମହେ ॥୨॥

ୟସ୍ୟ ହେତୋଃ ପ୍ରତ୍ୟବତେ ଯୁଷ୍ମଃ କର୍ଣ୍ଣତୋ ଆସ୍ୟତଃ ।

ସର୍ବଂ ଶୀର୍ଷନ୍ୟଂ ତେ ରୋଗଂ ବହିର୍ନିର୍ମନ୍ତୟାମହେ ॥୩॥

ୟଃ କୃଣୋତି ପ୍ରମୋତମନ୍ ଯଃ କୃଣୋତି ପୁରୁଷମ୍ ।

ସର୍ବଂ ଶୀର୍ଷନ୍ୟଂ ତେ ରୋଗଂ ବହିର୍ନିର୍ମନ୍ତୟାମହେ ॥୪॥

ଅଙ୍ଗଭେଦମଙ୍ଗଦ୍ଭରଂ ବିଶ୍ୱାଙ୍ଗ୍ୟଂ ବିସ୍ତଳ୍ପକମ୍ ।

ସର୍ବଂ ଶୀର୍ଷନ୍ୟଂ ତେ ରୋଗଂ ବହିର୍ନିର୍ମନ୍ତୟାମହେ ॥୫॥

ୟସ୍ୟ ଭୀମଃ ପ୍ରତୀକାଶ ଉଦ୍ବେପୟତି ପୁରୁଷମ୍ ।

ତକ୍ଳାନଂ ବିଶ୍ୱଶାରଦଂ ବହିର୍ନିର୍ମନ୍ତୟାମହେ ॥୬॥

ୟ ଉରୁ ଅନୁସର୍ପତ୍ୟଥୋ ଏତି ଗବୀନିକେ ।

ୟୁଷ୍ମଂ ତେ ଅନ୍ତରଙ୍ଗେଭ୍ୟା ବହିର୍ନିର୍ମନ୍ତୟାମହେ ॥୭॥

ୟଦି କାମାଦପକାମାଜ୍ଞୁଦୟାଜ୍ଞାୟତେ ପରି ।

ହୃଦୋ ବଲ୍ଲାସମଙ୍ଗେଭ୍ୟା ବହିର୍ନିର୍ମନ୍ତୟାମହେ ॥୮॥

ହରିମାଣଂ ତେ ଅଙ୍ଗୋଢ୍ୟୋଽପ୍ତମନ୍ତ୍ରୋଦରାତ୍ ।
ୟସ୍ମିନ୍ନାଧ୍ୟାତ୍ମରାତ୍ନନୋ ବହିର୍ନିର୍ମଳ୍ୟୟମହେ ॥୯॥

ଆସୋ ବଲାସୋ ଭବତୁ ମୃତଂ ଭବତ୍ପାମୟତ୍ ।
ୟସ୍ମିନ୍ନାଶଂ ସର୍ବେଷାଂ ବିଷଂ ନିରବୋଚନହଂ ତ୍ବତ୍ ॥୧୦॥

ବହିର୍ବିଲଂ ନିର୍ଦ୍ରବତୁ କାହାବାହଂ ତବୋଦରାତ୍ ।
ୟସ୍ମିନ୍ନାଶଂ ସର୍ବେଷାଂ ବିଷଂ ନିରବୋଚନହଂ ତ୍ବତ୍ ॥୧୧॥

ଉଦରାଞ୍ଚେ କ୍ଳୋମ୍ନୋ ନାଭ୍ୟା ହୃଦୟାଦପି ।
ୟସ୍ମିନ୍ନାଶଂ ସର୍ବେଷାଂ ବିଷଂ ନିରବୋଚନହଂ ତ୍ବତ୍ ॥୧୨॥

ୟଃ ସୀମାନଂ ବିରୁଜନ୍ତି ମୂର୍ଧାନଂ ପ୍ରତ୍ୟର୍ଷନଃ ।
ଅହିଂସନ୍ତୀରନାମୟା ନିର୍ଦ୍ରବନ୍ତୁ ବହିର୍ବିଲମ୍ ॥୧୩॥

ୟା ହୃଦୟମୁପର୍ଷନ୍ତ୍ୟନ୍ତୁତନ୍ତୁନ୍ତି କୀଳସାଃ ।
ଅହିଂସନ୍ତୀରନାମୟା ନିର୍ଦ୍ରବନ୍ତୁ ବହିର୍ବିଲମ୍ ॥୧୪॥

ୟଃ ପାର୍ଶ୍ବେ ଉପର୍ଷନ୍ତ୍ୟନ୍ତୁନିକ୍ଷନ୍ତି ପୃଷ୍ଠଃ ।
ଅହିଂସନ୍ତୀରନାମୟା ନିର୍ଦ୍ରବନ୍ତୁ ବହିର୍ବିଲମ୍ ॥୧୫॥

ୟାସ୍ତ୍ରିରକ୍ଷୀରୁପର୍ଷନ୍ତ୍ୟର୍ଷଣୀର୍ବକ୍ଷଣାସୁ ତେ ।
ଅହିଂସନ୍ତୀରନାମୟା ନିର୍ଦ୍ରବନ୍ତୁ ବହିର୍ବିଲମ୍ ॥୧୬॥

ୟା ଗୁଦା ଅନୁସର୍ପନ୍ତ୍ୟାନ୍ତାଣି ମୋହୟନ୍ତି ତ ।
ଅହିଂସନ୍ତୀରନାମୟା ନିର୍ଦ୍ରବନ୍ତୁ ବହିର୍ବିଲମ୍ ॥୧୭॥

ୟା ମଞ୍ଜୁଞ୍ଜୋ ନିର୍ଧୟନ୍ତି ପରୂଷି ବିରୁଜନ୍ତି ତ ।
ଅହିଂସନ୍ତୀରନାମୟା ନିର୍ଦ୍ରବନ୍ତୁ ବହିର୍ବିଲମ୍ ॥୧୮॥

ଯେ ଅଙ୍ଗାନି ମଦୟନ୍ତ୍ରି ଯୁଷ୍ମାସୋ ରୋପଣାସ୍ତବ ।
ଯୁଷ୍ମାଣାଂ ସର୍ବେଷାଂ ବିଷଂ ନିରବୋଚମହଂ ହୃତ୍ ॥୧୯॥

ବିସଲ୍ଲସ୍ୟ ବିଦ୍ରୁଧସ୍ୟ ବାତୀକାରସ୍ୟ ବାଲଜେଃ ।
ଯୁଷ୍ମାଣାଂ ସର୍ବେଷାଂ ବିଷଂ ନିରବୋଚମହଂ ହୃତ୍ ॥୨୦॥

ପାଦାଭ୍ୟାଂ ତେ ଜାନୁଭ୍ୟାଂ ଶ୍ରୋଣିଭ୍ୟାଂ ପରି ଭଂସସଃ ।
ଅନୁକାଦର୍ଶଣୀରୁଷ୍ଟିହାଭ୍ୟଃ ଶୀର୍ଷ୍ଣୋ ରୋଗମନୀନଶମ୍ ॥୨୧॥

ସଂ ତେ ଶୀର୍ଷ୍ଣଃ କପାଲାନି ହୃଦୟସ୍ୟ ଚ ଯୋ ବିଧୁଃ ।
ଭଦ୍ୟନ୍ନାଦିତ୍ୟ ରଶ୍ମିଭିଃ ଶୀର୍ଷ୍ଣୋ ରୋଗମନୀନଶୋଽଙ୍ଗଭେଦମଶୀଶମଃ ॥୨୨॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ଥୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୯|୯) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୧୧, ୧୩, ୧୫, ୧୭, ୧୯-୨୨),
ଜଗତୀ (୧୨, ୧୪, ୧୬, ୧୮) । ଦେବତା - ବାମଃ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମଂ, ଆଦିତ୍ୟଃ (୧-୨୨)

=====

ଅସ୍ୟ ବାମସ୍ୟ ପଲିତସ୍ୟ ହୋତୁସ୍ତସ୍ୟ ଭ୍ରାତା ମଧ୍ୟମୋ ଅସ୍ତ୍ୟଶ୍ନଃ ।
ହୃତୀୟୋ ଭ୍ରାତା ଘୃତପୃଷ୍ଠୋ ଅସ୍ୟାତ୍ରାପଶ୍ୟଂ ବିଶ୍ଵତିଂ ସପ୍ତପୁତ୍ରମ୍ ॥୧॥

ସପ୍ତ ଯୁଞ୍ଜନ୍ତି ରଥମେକଚକ୍ରମେକୋ ଅଶ୍ଵୋ ବହତି ସପ୍ତନାମା ।
ତ୍ରିନାଭି ଚକ୍ରମଜରମନର୍ବଂ ଯତ୍ରେମା ବିଶ୍ଵା ଭୁବନାଧି ତସ୍ମୁଃ ॥୨॥

ଇମଂ ରଥମଧି ଯେ ସପ୍ତ ତସ୍ମୁଃ ସପ୍ତଚକ୍ରଂ ସପ୍ତ ବହନ୍ତ୍ୟଶ୍ଵାଃ ।
ସପ୍ତ ସ୍ଵସାରୋ ଅଭି ସଂ ନବନ୍ତ ଯତ୍ର ଗବାଂ ନିହିତା ସପ୍ତ ନାମ ॥୩॥

କୋ ଦଦର୍ଶ ପ୍ରଥମଂ ଜାୟମାନମସ୍ମନ୍ନୁକ୍ତଂ ଯଦନସ୍ତା ବିଭର୍ତ୍ତି ।
ଭୂମ୍ୟା ଅସୁରସ୍ତୃଗାତ୍ମା କ୍ଵ ସ୍ଵିକ୍ଳୋ ବିଦ୍ଵାଂସମୁପ ଗାତ୍-ପ୍ରଷ୍ଠମେତତ୍ ॥୪॥

ଇହ ବ୍ରବୀତୁ ଯ ଇମଙ୍ଗ ବେଦାସ୍ୟ ବାମସ୍ୟ ନିହିତଂ ପଦଂ ବେଃ ।
ଶୀର୍ଷଃ କ୍ଷୀରଂ ଦୁହତେ ଗାବୋ ଅସ୍ୟ ବତ୍ରିଂ ବସାନା ଉଦକଂ ପଦାଂପୁଃ ॥୫॥

ପାକଃ ପୃଛାମି ମନସାଂବିଜାନନ୍ଦେବାନାମେନା ନିହିତା ପଦାନି ।
ବସ୍ତେ ବଷ୍ଟାୟେଽପି ସପ୍ତ ତତ୍ତୁନ୍ତି ତତ୍ତ୍ୱିରେ କବୟ ଓତବା ଉ ॥୬॥

ଅଚିକିତ୍ତାଂଶ୍ଚିକିତୁଷଶ୍ଚିଦତ୍ର କବୀନ୍ପୃଛାମି ବିଦ୍ବନୋ ନ ବିଦ୍ବାନ୍ ।
ବି ଯସ୍ତସ୍ତମ୍ ଷଡିମା ରଜାଂସ୍ୟଜସ୍ୟ ରୂପେ କିମପି ସ୍ଥିଦେକମ୍ ॥୭॥

ମାତା ପିତରମୃତ ଆ ବଭାଜଂଧୀତ୍ୟଗ୍ରେ ମନସା ସଂ ହି ଜଗ୍ନେ ।
ସା ବୀଭସୁର୍ଗର୍ଭରସା ନିବିଜା ନମସ୍ତୁ ଇଦୁପବାକମୀୟୁଃ ॥୮॥

ଯୁକ୍ତା ମାତାସିଦ୍ଧୁରି ଦକ୍ଷିଣାୟା ଅତିଷ୍ଠଦ୍ଭୂର୍ଭୋ ବୃଜନୀଷ୍ଠତଃ ।
ଅମୀମେଦୁସ୍ରୋ ଅନୁ ଗାମପଶ୍ୟଦ୍ବିଶ୍ୱରୂପ୍ୟଂ ତ୍ରିଷୁ ଯୋଜନେଷୁ ॥୯॥

ତିସ୍ରୋ ମତୃରସ୍ତୀନ୍ପିତୃରନ୍-ବିଭ୍ରଦେକ ଉର୍ଧ୍ୱସ୍ତସ୍ତ୍ରୌ ନେମବ ଗ୍ଲାପୟନ୍ତ ।
ମନ୍ୟନ୍ତେ ଦିବୋ ଅମୁଷ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ବିଶ୍ୱବିଦୋ ବାତମବିଶ୍ୱବିନ୍ନାମ୍ ॥୧୦॥

ପଞ୍ଚାରେ ଚକ୍ରେ ପରିବର୍ତ୍ତମାନେ ଯସ୍ମିନ୍ନାତସ୍ତୁର୍ଭୁବନାନି ବିଶ୍ୱା ।
ତସ୍ୟ ନାକ୍ଷସ୍ତପ୍ୟତେ ଭୂରିଭାରଃ ସନାଦେବ ନ ଛିଦ୍ୟତେ ସନାଭିଃ ॥୧୧॥

ପଞ୍ଚିପାଦଂ ପିତରଂ ଦ୍ୱାଦଶାକୃତିଂ ଦିବ ଆହୁଃ ପରେ ଅର୍ଧେ ପୁରୀଷିଣମ୍ ।
ଅଥେମେ ଅନ୍ୟ ଉପରେ ବିଚକ୍ଷଣେ ସପ୍ତଚକ୍ରେ ଷଡର ଆହୁରର୍ପିତମ୍ ॥୧୨॥

ଦ୍ୱାଦଶାରଂ ନହି ତଞ୍ଜରାୟ ବର୍ବର୍ତ୍ତ ଚକ୍ରଂ ପରି ଦ୍ୟାମୃତସ୍ୟ ।
ଆ ପୁତ୍ରା ଅଗ୍ନେ ମିଥୁନାସୋ ଅତ୍ର ସପ୍ତ ଶତାନି ବିଂଶତିଶ୍ଚ ତସ୍ମୁଃ ॥୧୩॥

ସନେମି ଚକ୍ରମଜରଂ ବି ବାବୃତ ଉତ୍ତାନାୟାଂ ଦଶ ଯୁକ୍ତା ବହନ୍ତି ।
ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ଚକ୍ଷୁ ରଜସୈତ୍ୟାବୃତଂ ଯସ୍ମିନ୍ ଆତସ୍ତୁର୍ଭୁବନାନି ବିଶ୍ୱା ॥୧୪॥

ଦ୍ଵିୟଃ ସତୀର୍ଥା ଉ ମେ ପୁଂସଃ ଆଦୁଃ ପଶ୍ୟଦକ୍ଷଶ୍ଚାନୁ ବି ଚେତଦକ୍ଷଃ ।
କବିର୍ଯଃ ପୁତ୍ରଃ ସ ଇମା ଚିକେତ ଯସ୍ତା ବିଜାନାସ୍ତ ପିତୃଷ୍ଠିତାସତ୍ ॥୧୫॥

ସାକଂଜାନାଂ ସପ୍ତଥମାଦୁରେକଜଂ ଷଡିଦ୍ୟମା ରକ୍ଷୟେ ଦେବଜା ଇତି ।
ତେଷାମିଷ୍ଠାନି ବିହିତାନି ଧାମଶ ସ୍ଥାତ୍ରେ ରେଜନ୍ତେ ବିକୃତାନି ରୂପଶଃ ॥୧୬॥

ଅବଃ ପରେଣ ପର ଏନାବରେଣ ପଦା ବସ୍ତ୍ରଂ ବିଭ୍ରତୀ ଗୌରୁଦସ୍ଥାତ୍ ।
ସା କଦ୍ରୀଚୀ କଂ ସ୍ଵିଦର୍ଥଂ ପରାଗାକ୍ତୁ ସ୍ଵିସ୍ତୂତେ ନହି ଯୁଥେ ଅସ୍ମିନ୍ ॥୧୭॥

ଅବଃ ପରେଣ ପିତରଂ ଯେ ଅସ୍ୟ ବେଦାବଃ ପରେଣ ପର ଏନାବରେଣ ।
କବୀୟମାନଃ କ ଇହ ପ୍ର ବୋଚନ୍ଦେବଂ ମନଃ କୁତୋ ଅଧି ପ୍ରଜାତମ୍ ॥୧୮॥

ୟେ ଅର୍ବାଞ୍ଜିର୍ଥା ଉ ପରାଚ ଆଦୁର୍ଯେ ପରାଞ୍ଜିର୍ଥା ଉ ଅର୍ବାଚ ଆଦୁଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ଯା ଚକ୍ରଧୁଃ ସୋମ ତାନି ଧୁରା ନ ଯୁକ୍ତା ରଜସୋ ବହନ୍ତି ॥୧୯॥

ଦ୍ଵା ସୁପର୍ଣ୍ଣା ସୟୁଜା ସଖାୟା ସମାନଂ ବୃକ୍ଷଂ ପରି ଷସ୍ତ୍ରଜାତେ ।
ତୟୋରନ୍ୟଃ ପିତୃଲଂ ସ୍ଵାଦୃତ୍ୟନଶ୍ନନ୍ନନ୍ୟୋ ଅଭି ଚାକଶୀତି ॥୨୦॥

ୟସ୍ମିନ୍-ବୃକ୍ଷେ ମଧୂଦଃ ସୁପର୍ଣ୍ଣା ନିବିଶନ୍ତେ ସୁବତେ ଚାପି ବିଶ୍ଵେ ।
ତସ୍ୟ ଯଦାଦୁଃ ପିତୃଲଂ ସ୍ଵାଦୃତ୍ରେ ତନ୍ନୋନ୍ନଶଦ୍ୟଃ ପିତରଂ ନ ବେଦ ॥୨୧॥

ୟତ୍ରା ସୁପର୍ଣ୍ଣା ଅମୃତସ୍ୟ ଭକ୍ଷମନିମେଷଂ ବିଦଧାଭିସ୍ଵରନ୍ତି ।
ଏନା ବିଶ୍ଵସ୍ୟ ଭୁବନସ୍ୟ ଗୋପାଃ ସ ମା ଧୀରଃ ପାକମତ୍ରା ବିବେଶ ॥୨୨॥

=====

(୯|୧୦) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧, ୭, ୧୪, ୧୭-୧୮), ଭୁବିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୨୬-୨୭),
 ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩-୬, ୮-୧୩, ୧୫-୧୬, ୧୯-୨୦, ୨୨-୨୩, ୨୫, ୨୮), ପଞ୍ଚପଦା ଅତିଶକ୍ତୀ (୨୧),
 ଚତୁଷ୍ପଦା ପୁରସ୍କୃତି ଭୁବିକ୍ ଅତିଜଗତୀ (୨୪) ।
 ଦେବତା - ଗୌଃ, ବିରାଟ୍, ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍ (୧-୨୨, ୨୪-୨୮), ମିତ୍ରାବରୁଣୌ (୨୩)

=====

ଯଦ୍ଭାୟତ୍ରେ ଅଧି ଗାୟତ୍ରମାହିତଂ ତ୍ରୈଷ୍ଟୁଭଂ ବା ତ୍ରୈଷ୍ଟୁଭାନ୍ନିରତକ୍ଷତ ।
 ଯଦ୍ବା ଜଗଜ୍ଜଗତ୍ୟାହିତଂ ପଦଂ ଯ ଇତ୍ତଦ୍ବିଦୁସ୍ତେ ଅମୃତତ୍ୱମାନୁଶୁଃ ॥୧॥

ଗାୟତ୍ରେଣ ପ୍ରତି ମିମୀତେ ଅର୍କମର୍କେଣ ସାମ ତ୍ରୈଷ୍ଟୁଭେନ ବାକମ୍ ।
 ବାକେନ ବାକଂ ଦ୍ୱିପଦା ଚତୁଷ୍ପଦାକ୍ଷରେଣ ମିମତେ ସପ୍ତ ବାଣୀଃ ॥୨॥

ଜଗତା ସିନ୍ଧୁଂ ଦିବ୍ୟସ୍ୱଭାୟତ୍ରଥଂତରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ପର୍ଯ୍ୟପଶ୍ୟତ୍ ।
 ଗାୟତ୍ରସ୍ୟ ସମିଧସ୍ତିସ୍ତ ଆବୁସ୍ତତୋ ମହା ପ୍ର ରିରିଚେ ମହିତ୍ୱା ॥୩॥

ଉପ ହୁୟେ ସୁଦୁଘାଂ ଧେନୁମେତାଂ ସୁହସ୍ତୋ ଗୋଧୁରୁତ ଦୋହଦେନାମ୍ ।
 ଶ୍ରେଷ୍ଠଂ ସବଂ ସବିତା ସାବିଷନ୍ନୋଽଭୀଜ୍ଞୋ ଘର୍ମସ୍ତଦୁ ଷୁ ପ୍ର ବୋଚତ୍ ॥୪॥

ହିଞ୍ଜୁଶ୍ଚୂତୀ ବସୁପତ୍ନୀ ବସୁନାଂ ବସୁମିଚ୍ଛନ୍ତୀ ମନସାଭ୍ୟାଗାତ୍ ।
 ଦୁହାମଶ୍ଚିତ୍ୟାଂ ପୟୋ ଅୟ୍ଘୋୟଂ ସା ବର୍ଧତାଂ ମହତେ ସୌଭଗାୟ ॥୫॥

ଗୌରମୀମେଦଭି ବସୁଂ ମିଷନ୍ତଂ ମୂର୍ଧାନଂ ହିତ୍ତଂକୃଣୋନ୍ନାତବା ଭ ।
 ସୃକ୍ୱାଣଂ ଘର୍ମମଭି ବାବଶାନା ମିମାତି ମାୟୁଂ ପୟତେ ପୟୋଭିଃ ॥୬॥

ଅୟଂ ସ ଶିଙ୍ଗତେ ଯେନ ଗୌରଭିବୃତା ମିମାତି ମାୟୁଂ ଧୂସନାବଧି ଶ୍ରିତା ।
 ସା ଚିତ୍ତିଭିର୍ନ ହି ଚକାର ମର୍ତ୍ତ୍ୟାନ୍ନିଦ୍ୟୁଦ୍-ଭବନ୍ତୀ ପ୍ରତି ବବ୍ରମୈହତ ॥୭॥

ଅନଳ୍ଲୟେ ତୁରଗାତୁ ଜୀବମେଜଦ୍-ଧୁବଂ ମଧ୍ୟ ଆ ପସ୍ତ୍ୟାନାମ୍ ।
ଜୀବୋ ମୃତସ୍ୟ ଚରତି ସ୍ବଧାଭିରମର୍ତ୍ତ୍ୟୋ ମର୍ତ୍ତ୍ୟନା ସୟୋନିଃ ॥୮॥

ବିଧୁଂ ଦଦ୍ରାଣଂ ସଲିଲସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ଯୁବାନଂ ସନ୍ତଂ ପଲିତୋ ଜଗାର ।
ଦେବସ୍ୟ ପଶ୍ୟ କାବ୍ୟଂ ମହିତ୍ବାଦ୍ୟ ମମାର ସ ହ୍ୟଃ ସମାନ ॥୯॥

ୟ ଇଂ ଚକାର ନ ସୋ ଅସ୍ୟ ବେଦ ଯ ଇଂ ଦଦର୍ଶ ହିରୁଗିନ୍ଧୁ ତସ୍ମାତ୍ ।
ସ ମାତୁର୍ଯ୍ୟୋନା ପରିବୀତୋ ଅନ୍ତର୍ବହୁପ୍ରଜା ନିରୂତିରା ବିବେଶ ॥୧୦॥

ଅପଶ୍ୟଂ ଗୋପାମନିପଦ୍ୟମାନମା ଚ ପରା ଚ ପଥିଭିଶ୍ଚରନ୍ତମ୍ ।
ସ ସଧ୍ରୀଚୀଃ ସ ବିଷ୍ମଚୀର୍ବସାନ ଆ ବରୀବର୍ତ୍ତି ଭୁବନେଷ୍ବନ୍ତଃ ॥୧୧॥

ଦୌର୍ନଃ ପିତା ଜନିତା ନାଭିରନ୍ତ୍ର ବନ୍ଧୁର୍ନୋ ମାତା ପୃଥିବୀ ମହୀୟମ୍ ।
ଉତ୍ତାନୟୋଶ୍ଚମ୍ନୋର୍ଯ୍ୟୋନିରନ୍ତରତ୍ରା ପିତା ଦୁହିତୁର୍ଗର୍ଭମାଧାତ୍ ॥୧୨॥

ପୃଚ୍ଛାମି ତ୍ବା ପରମନ୍ତଂ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ପୃଚ୍ଛାମି ବୃଷ୍ଣୋ ଅଶ୍ବସ୍ୟ ରେତଃ ।
ପୃଚ୍ଛାମି ବିଶ୍ବସ୍ୟ ଭୁବନସ୍ୟ ନାଭିଂ ପୃଚ୍ଛାମି ବାତଃ ପରମଂ ବ୍ୟୋମ ॥୧୩॥

ଇୟଂ ବେଦିଃ ପରୋ ଅନ୍ତଃ ପୃଥିବ୍ୟା ଅୟଂ ସୋମୋ ବୃଷ୍ଣୋ ଅଶ୍ବସ୍ୟ ରେତଃ ।
ଅୟଂ ଯଜ୍ଞୋ ବିଶ୍ବସ୍ୟ ଭୁବନସ୍ୟ ନାଭିର୍ବ୍ରହ୍ମାୟଂ ବାତଃ ପରମଂ ବ୍ୟୋମ ॥୧୪॥

ନ ବି ଜାନାମି ଯଦିବେଦମସ୍ମି ନିଶ୍ୟଃ ସଂନଞ୍ଜୋ ମନସା ଚରାମି ।
ୟଦା ମାଗନ୍ପ୍ରଥମଜା ରତସ୍ୟାଦିଦ୍ବାତୋ ଅଶ୍ବୁବେ ଭାଗମସ୍ୟାଃ ॥୧୫॥

ଅପାତ୍ ପ୍ରାଡେତି ସ୍ବଧୟା ଗୃତୀତୋଽମର୍ତ୍ତ୍ୟୋ ମର୍ତ୍ତ୍ୟନା ସୟୋନିଃ ।
ତା ଶଶ୍ବନ୍ତା ବିଷ୍ମଚୀନା ବିୟନ୍ତା ନ୍ୟନ୍ୟଂ ଚିକ୍ଛ୍ୟନ୍ ନି ଚିକ୍ଛ୍ୟରନ୍ୟମ୍ ॥୧୬॥

ସପ୍ତାର୍ଧଗର୍ଭା ଭୁବନସ୍ୟ ରେତୋ ବିଷ୍ଣୋସ୍ତ୍ରିଷ୍ଠନ୍ତି ପ୍ରତିଶା ବିଧର୍ମଶି ।
ତେ ଧୀତିଭିର୍ମନସା ତେ ବିପଶ୍ଚିତଃ ପରିଭୁବଃ ପରି ଭବନ୍ତି ବିଶ୍ବତଃ ॥୧୭॥

ରତୋ ଅକ୍ଷରେ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ୟସ୍ମିନ୍ନେବା ଅଧି ବିଶ୍ୱେ ନିଷେଦୁଃ ।
ୟସ୍ତନ୍ନ ବେଦ କିମୃତା କରିଷ୍ୟତି ଯ ଇତ୍ତଦ୍ୱିଦୁସ୍ତେ ଅମୀ ସମାସତେ ॥୧୮॥

ରତଃ ପଦଂ ମାତ୍ରୟା କଳ୍ପୟନ୍ତୋଽଧର୍ଚ୍ଚନେନ ଚକ୍-କୃପୁର୍ବିଶ୍ୱମେଜତ୍ ।
ତ୍ରିପାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ପୁରୁରୂପଂ ବି ତଷ୍ଠେ ତେନ ଜୀବନ୍ତି ପ୍ରତିଶତ୍ସତସ୍ରଃ ॥୧୯॥

ସୁୟବସାଦ୍-ଭଗବତୀ ହି ଭୂୟା ଅଧା ବୟଂ ଭଗବନ୍ତଃ ସ୍ୟାମ ।
ଅଛି ତୃଣମୟୋ ବିଶ୍ୱଦାନୀଂ ପିବ ଶୁଦ୍ଧମୁଦକମାଚରନ୍ତୀ ॥୨୦॥

ଗୌରିନ୍ଧିମାୟ ସଲିଲାନି ତକ୍ଷତ୍ୟେକପଦୀ ଦ୍ୱିପଦୀ ସା ଚତୁଷ୍ପଦୀ ।
ଅଷ୍ଟାପଦୀ ନବପଦୀ ବଭୂବୁଷୀ ସହସ୍ରାକ୍ଷରା ଭୁବନସ୍ୟ ପଞ୍ଜିସ୍ତସ୍ୟାଃ
ସମୁଦ୍ରା ଅଧି ବି କ୍ଷରନ୍ତି ॥୨୧॥

କୃଷ୍ଣଂ ନିୟାନଂ ହରୟଃ ସୁପର୍ଣ୍ଣା ଅପୋ ବସାନା ଦିବମୁପତନ୍ତି ।
ତଂ ଆବବୃତ୍ତସ୍ତଦନାଦୃତସ୍ୟାଦିଦ୍-ଘୃତେନ ପୃଥିବୀଂ ବ୍ୟୁଦୁଃ ॥୨୨॥

ଅପାଦେତି ପ୍ରଥମା ପଦ୍ମତୀନାଂ କସ୍ତୁରୀଂ ମିତ୍ରାବରୁଣା ଚିକେତ ।
ଗର୍ଭୋ ଭାରଂ ଭରତ୍ୟା ଚିଦସ୍ୟା ରତଂ ପିପର୍ତ୍ୟନ୍ତତଂ ନି ପାତି ॥୨୩॥

ବିରାଡ୍ବାଗ୍ନିରାତ୍ପୃଥିବୀ ବିରାତନ୍ତରିକ୍ଷଂ ବିରାତ୍ପ୍ରଜାପତିଃ ।
ବିରାଟ୍-ମୃତ୍ୟୁଃ ସାଧ୍ୟାନାମଧିରାଜୋ ବଭୂବ ତସ୍ୟ ଭୂତଂ ଭବ୍ୟଂ
ବଶେ ସ ମେ ଭୂତଂ ଭବ୍ୟଂ ବଶେ କୃଣୋତୁ ॥୨୪॥

ଶକମୟଂ ଧୂମମାରାଦପଶ୍ୟଂ ବିଷୁବତା ପର ଏନାବରେଣ ।
ଭକ୍ଷାଣଂ ପୃଶ୍ନିମପଚନ୍ତ ବୀରାସ୍ତାନି ଧର୍ମାଣି ପ୍ରଥମାନ୍ୟାସନ୍ ॥୨୫॥

ତ୍ରୟଃ କେଶିନ ରତୁଥା ବି ତକ୍ଷତେ ସଂବସ୍ତରେ ବପତ ଏକ ଏଷାମ୍ ।
ବିଶ୍ୱମନ୍ୟୋ ଅଭିଚକ୍ଷେ ଶତୀଭିର୍ପ୍ରାଜିରେକସ୍ୟ ଦଦୃଶେ ନ ରୂପମ୍ ॥୨୬॥

ଚତୁର୍ବି ବାକ୍ପରିମିତା ପଦାନି ତାନି ବିଦୁର୍ବାହୁଣା ଯେ ମନୀଷିଣଃ ।
ଗୁହା ତ୍ରୀଣି ନିହିତା ନେଙ୍ଗୟନ୍ତି ତୁରୀୟଂ ବାଚୋ ମନୁଷ୍ୟା ବଦନ୍ତି ॥୨୭॥

ଇନ୍ଦ୍ରଂ ମିତ୍ରଂ ବରୁଣମଗ୍ନିମାହୁରଥୋ ଦିବ୍ୟଃ ସ ସୁପର୍ଣ୍ଣୋ ଗରୁଡ୍ମାନ ।
ଏକଂ ସଦ୍‌ପ୍ରା ବହୁଧା ବଦନ୍ତ୍ୟଗ୍ନିଂ ଯମଂ ମାତରିଶ୍ଵାନମାହୁଃ ॥୨୮॥

॥ ଇତି ପଞ୍ଚମୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଇତି ଏକବିଂଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଇତି ନବମଂ କାଣ୍ଡମ୍ ସମାପ୍ତମ୍ ॥

ଅଧର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ଦଶମ କାଣ୍ଡ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ଦଶମଂ କାଣ୍ଡମ୍]

॥ ଅଥ ଦ୍ଵାବିଂଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ଅଥ ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧୦।୧) ଋଷିଃ - ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗିରସ । ଛନ୍ଦ - ମହାବୃହତୀ (୧), ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୨),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩-୮, ୧୦-୧୧, ୧୪, ୨୧, ୨୪-୨୭, ୩୦-୩୧), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୯), ପଞ୍ଜିଃ (୧୨),
ଉରୋବୃହତୀ (୧୩), ଚତୁଷ୍ପଦା ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୧୫), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୬, ୧୮),
ପ୍ରସ୍ତାରପଞ୍ଜିଃ (୧୭, ୨୪), ଚତୁଷ୍ପଦା ଜଗତୀ (୧୯), ବିରାଟ୍ ପ୍ରସ୍ତାରପଞ୍ଜିଃ (୨୦),
ଏକାବସାନା ଦ୍ଵିପଦା ଆର୍ତ୍ତୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୨୨), ତ୍ରିପଦା ଭୃଗିକ୍ ବିଷମା ଗାୟତ୍ରୀ (୨୩),
ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୨୮), ମଧ୍ୟା ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀ ଜଗତୀ (୨୯), ଦ୍ଵ୍ୟନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଗର୍ଭା ପଞ୍ଚପଦା
ଅତିଜଗତୀ (୩୨) । ଦେବତା - କୃତ୍ୟାଦୂଷଣଂ (୧-୩୨)

=====

ୟଂ କଳ୍ପୟନ୍ତି ବହତୌ ବଧୂମିବ ବିଶ୍ଵରୂପାଂ ହସ୍ତକୃତାଂ ଚିକିତ୍ସବଃ ।
ସାରାଦେତ୍ଵପ ନୁଦାମ ଏନାମ୍ ॥୧॥

ଶୀର୍ଷଶ୍ଚତୀ ନସ୍ତତୀ କର୍ଣ୍ଣିନୀ କୃତ୍ୟାକୃତା ସଂଭୃତା ବିଶ୍ଵରୂପା ।
ସାରାଦେତ୍ଵପ ନୁଦାମ ଏନାମ୍ ॥୨॥

ଶୂଦ୍ରକୃତା ରାଜକୃତା ସ୍ତ୍ରୀକୃତା ବ୍ରହ୍ମଭିଃ କୃତା ।
ଜାୟା ପତ୍ୟା ନୁଞ୍ଜେବ କର୍ତ୍ତାରଂ ବନ୍ଧୁଛତୁ ॥୩॥

ଅନୟାହମୋଷଧ୍ୟା ସର୍ବାଃ କୃତ୍ୟା ଅଦୂଦୁଷମ୍ ।
ୟଂ କ୍ଷେତ୍ରେ ଚକ୍ରୟାଂ ଗୋଷୁ ଯାଂ ବା ତେ ପୁରୁଷେଷୁ ॥୪॥

ଅଘମସ୍ତୁଘକୃତେ ଶପଥଃ ଶପଥୀୟତେ ।

ପ୍ରତ୍ୟକ୍ପ୍ରତିପ୍ରହିଶ୍ଳୋ ଯଥା କୃତ୍ୟାକୃତଂ ହନତ୍ ॥୫॥

ପ୍ରତୀଚୀନ ଆଜ୍ଞିରସୋଽଧ୍ୟକ୍ଷୋ ନଃ ପୁରୋହିତଃ ।

ପ୍ରତୀଚୀଃ କୃତ୍ୟା ଆକୃତ୍ୟାମୁନ୍-କୃତ୍ୟାକୃତୋ ଜହି ॥୬॥

ୟସ୍ତୋବାଚ ପରେହୀତି ପ୍ରତିକୂଲମୁଦାୟାମ୍ ।

ତଂ କୃତ୍ୟୋଽଭିନିବର୍ତ୍ତସ୍ୱ ମାସ୍ଥାନିଛ୍ଛୋ ଅନାଗସଃ ॥୭॥

ୟସ୍ତେ ପରୁଂଷି ସଂଦଧୌ ରଥସ୍ୟେବ ଭୂର୍ଧୟା ।

ତଂ ଗଚ୍ଛ ତତ୍ର ତେଽୟନମଜ୍ଞାତସ୍ତେଽୟଂ ଜନଃ ॥୮॥

ୟେ ତ୍ୱା କୃତ୍ୱାଲେଭିରେ ବିଦ୍ୱଳା ଅଭିଚାରିଣଃ ।

ଶଂଭ୍ରିଦଂ କୃତ୍ୟାଦୂଷଣଂ ପ୍ରତିବର୍ତ୍ତ ପୁନଃସରଂ ତେନ ତ୍ୱା ସ୍ୱପୟାମସି ॥୯॥

ୟଦ୍ଭୂର୍ଭଗାଂ ପ୍ରସ୍ନପିତାଂ ମୃତବସ୍ତ୍ରାମୁପେୟମ୍ ।

ଅପୈତୁ ସର୍ବଂ ମପାପଂ ଦ୍ରବିଣଂ ମୋପ ତିଷ୍ଠତୁ ॥୧୦॥

ୟତ୍ତେ ପିତୃଭ୍ୟୋ ଦଦତୋ ଯଜ୍ଞେ ବା ନାମ ଜଗୃହୁଃ ।

ସଂଦେଶ୍ୟାସ୍ତର୍ବସ୍ତ୍ରାପାପାଦିମା ମୁଞ୍ଚନ୍ତୁ ଚୈଷଧୀଃ ॥୧୧॥

ଦେବୈନସାପିତ୍ର୍ୟାନ୍ନାମଗ୍ରାହାସ୍ରଂଦେଶ୍ୟାଦଭିନିଷ୍ଠତାତ୍ ।

ମୁଞ୍ଚନ୍ତୁ ତ୍ୱା ବୀରୁଧୋ ବୀର୍ଯ୍ୟେଣ ବ୍ରହ୍ମଣା ଋଗ୍ଭିଃ ପୟସ୍ ରକ୍ଷୀଣାମ୍ ॥୧୨॥

ୟଥା ବାଚଶ୍ଚ୍ୟାବୟତି ଭୂମ୍ୟା ରେଶୁମନ୍ତରିକ୍ଷାକାଭ୍ରମ୍ ।

ଏବା ମସ୍ତର୍ବଂ ଦୁର୍ଭୂତଂ ବ୍ରହ୍ମନୁଓମପାୟତି ॥୧୩॥

ଅପ କ୍ରାମ ନାନଦତୀ ବିନକ୍ଷା ଗର୍ଦଭୀବ ।

କର୍ତ୍ତୃରନ୍ନକ୍ଷସ୍ତେତୋ ନୁତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମଣା ବୀର୍ଯ୍ୟାବତା ॥୧୪॥

ଅୟଂ ପଞ୍ଚାଃ କୃତ୍ୟେତି ତ୍ବା ନୟାମୋଽଭିପ୍ରହିତାଂ ପ୍ରତି ତ୍ବା ପ୍ର ହିଶ୍ମଃ ।
ତେନାଭି ଯାହି ଭଞ୍ଜିତ୍ୟନସ୍ମତୀବ ବାହିନୀ ବିଶ୍ୱରୂପା କୁରୁଚିନୀ ॥୧୫॥

ପରାକ୍ଷେ ଜ୍ୟୋତିରପଥଂ ତେ ଅର୍ବାଗନ୍ୟତ୍ରାସ୍ଥଦୟନା କୃଶୁଷ୍ପ ।
ପରେଶେହି ନବତିଂ ନାବ୍ୟା ଅତି ଦୁର୍ଗାଃ ସ୍ରୋତ୍ୟା ମା କ୍ଷଶିଷ୍ଟାଃ ପରେହି ॥୧୬॥

ବାତ ଇବ ବୃକ୍ଷାନ୍ନି ମୃଣୀହି ପାଦୟ ମା ଗାମଶ୍ଚ ପୁରୁଷମୁଚ୍ଛିଷ ଏଷାମ୍ ।
କର୍ତ୍ତୃରନ୍ନିବୃତ୍ୟେତଃ କୃତ୍ୟେଽପ୍ରଜାସ୍ତାୟ ବୋଧୟ ॥୧୭॥

ୟଂ ତେ ବର୍ହିଷି ଯାଂ ଶ୍ଳୁଶାନେ କ୍ଷେତ୍ରେ କୃତ୍ୟାଂ ବଲଗଂ ବା ନିତଶ୍ଚୁଃ ।
ଅଗ୍ନୌ ବା ତ୍ବା ଗାର୍ହପତ୍ୟେଽଭିଚେରୁଃ ପାକଂ ସନ୍ତଂ ଧୀରତରା ଅନାଗସମ୍ ॥୧୮॥

ଉପାହୃତମନୁବୁଞ୍ଚଂ ନିଶାତଂ ବୈରଂ ସ୍ରୀୟନ୍ନବିଦାମ କର୍ତ୍ତମ୍ ।
ତଦେତୁ ଯତ ଆତ୍ମତଂ ତତ୍ରାଶୁ ଇବ ବି ବର୍ତତାଂ ହନ୍ତ କୃତ୍ୟାକୃତଃ ପ୍ରଜାମ୍ ॥୧୯॥

ସ୍ତାୟସା ଅସୟଃ ସନ୍ତି ନୋ ଗୃହେ ବିଦ୍ମା ତେ କୃତ୍ୟେ ଯତିଧା ପରୂଂଷି ।
ଉତ୍ତିଷ୍ଠୈବ ପରେହୀତୋଽଜ୍ଞାତେ କିମିହେଚ୍ଛସି ॥୨୦॥

ଗ୍ରୀବାସ୍ତେ କୃତ୍ୟେ ପାଦୌ ଚାପି କର୍ମ୍ୟାମି ନିର୍ଦ୍ରବ ।
ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ଅସ୍ତ୍ରାନ୍ନକ୍ଷତାଂ ଯୌ ପ୍ରଜାନାଂ ପ୍ରଜାବତୀ ॥୨୧॥

ସୋମୋ ରାଜାଧିପା ମୃତିତା ତ ଭୂତସ୍ୟ ନଃ ପତୟୌ ମୃତୟନ୍ତୁ ॥୨୨॥

ଭବାଶର୍ବାବସ୍ୟତାଂ ପାପକୃତେ କୃତ୍ୟାକୃତେ ।
ଦୁଷ୍ଟତେ ବିଦ୍ୟତଂ ଦେବହେତିମ୍ ॥୨୩॥

ୟଦ୍ୟେୟଥ ଦ୍ୱିପଦୀ ଚତୁଷ୍ପଦୀ କୃତ୍ୟାକୃତା ସଂଭୃତା ବିଶ୍ୱରୂପା ।
ସେତୋଽଷ୍ଟାପଦୀ ଭୂତ୍ବା ପୁନଃ ପରେହି ଦୁଚ୍ଛନ୍ନେ ॥୨୪॥

ଅଭ୍ୟକ୍ତାକ୍ତା ସ୍ଵରଂକୃତା ସର୍ବଂ ଭରତ୍ରୀ ଦୁରିତଂ ପରେହି ।
ଜାନୀହି କୃତ୍ୟେ କର୍ତ୍ତାରଂ ଦୁହିତେବ ପିତରଂ ସ୍ଵମ୍ ॥୨୫॥

ପରେହି କୃତ୍ୟେ ମା ତିଷ୍ଠୋ ବିଜସ୍ୟେବ ପଦଂ ନୟ ।
ମୃଗଃ ସ ମୃଗୟୁସ୍ତ୍ଵଂ ନ ତ୍ଵା ନିକର୍ତ୍ତୁମର୍ହତି ॥୨୬॥

ଭତ ହନ୍ତି ପୂର୍ବାସିନଂ ପ୍ରତ୍ୟାଦାୟାପର ଇଷ୍ଟା ।
ଭତ ପୂର୍ବସ୍ୟ ନିୟତୋ ନି ହନ୍ତ୍ୟାପରଃ ପ୍ରତି ॥୨୭॥

ଏତଦ୍ଧି ଶୃଣୁ ମେ ବଚୋଽଥେହି ଯତ ଏୟଥ ।
ୟସ୍ତ୍ଵା ତକାର ତଂ ପ୍ରତି ॥୨୮॥

ଅନାଗୋହତ୍ୟା ବୈ ଭୀମା କୃତ୍ୟେ ମା ନୋ ଗାମଶ୍ଚଂ ପୁରୁଷଂ ବଧୀଃ ।
ୟତ୍ରୟତ୍ରାସି ନିହିତା ତତସ୍ତ୍ଵୋଢ୍ଵାପୟାମସି ପର୍ଣ୍ଣାଲ୍ଲଙ୍ଘୀୟସୀ ଭବ ॥୨୯॥

ୟଦି ସ୍ତ ତମସାବୃତା ଜାଲେନାଭିହିତା ଇବ ।
ସର୍ବାଃ ସଂଲୁପ୍ୟେତଃ କୃତ୍ୟାଃ ପୁନଃ କର୍ତ୍ତେ ପ୍ର ହିଶ୍ମସି ॥୩୦॥

କୃତ୍ୟାକୃତୋ ବଲଗିନୋଽଭିନିଷ୍କାରିଣଃ ପ୍ରଜାମ୍ ।
ମୃଣାହି କୃତ୍ୟେ ମୋକ୍ଷିଷୋଽମୂନ୍-କୃତ୍ୟାକୃତୋ ଜହି ॥୩୧॥

ୟଥା ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ମୁତ୍ୟତେ ତମସସ୍ଵରି ରାତ୍ରିଂ ଜହାତୁ୍ୟସସ୍ତ କେତୁନ୍ ।
ଏବାହଂ ସର୍ବଂ ଦୁର୍ଭୂତଂ କର୍ତ୍ତଂ କୃତ୍ୟାକୃତା କୃତଂ ହସ୍ତୀବ ରଜୋ ଦୁରିତଂ ଜହାମି ॥୩୨॥

=====

(୧୦|୨) ଋଷିଃ - ନାରାୟଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୪, ୭-୮), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫, ୯-୧୦, ୧୨-୨୭, ୨୯-୩୩),
 ଜଗତୀ (୨, ୧୧), ଭୃଗିକ୍ ବୃହତୀ (୨୮) । ଦେବତା - ପୁରୁଷଃ, ବ୍ରହ୍ମପ୍ରକାଶନମ୍ ତ (୧-୩୦, ୩୩),
 ସାକ୍ଷାତ୍-ପରବ୍ରହ୍ମପ୍ରକାଶନଂ (୩୧-୩୨)

=====

କେନ ପାର୍ଷ୍ଣୀ ଆତ୍ମତେ ପୁରୁଷସ୍ୟ କେନ ମାଂସଂ ସଂତୃତଂ କେନ ଗୁଲ୍ଫୋ ।
 କେନାଙ୍ଗୁଲୀଃ ପେଶନୀଃ କେନ ଖାନି କେନୋଲ୍ଲ-ଲଙ୍ଘୋ ମଧ୍ୟତଃ କଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠାମ୍ ॥୧॥

କସ୍ମାନ୍ନୁ ଗୁଲ୍ଫାବଧରାବକୃଶ୍ମନ୍ନୁଷ୍ଠୀବହ୍ନାବୁତ୍ତରୌ ପୁରୁଷସ୍ୟ ।
 ଜଘେ ନିରୃତ୍ୟ ନ୍ୟଦଧୁଃ କ୍ୱ ସ୍ୱିଜ୍ଞାନୁନୋଃ ସଂଧୀ କ ଉ ତଚ୍ଚିକେତ ॥୨॥

ଚତୁଷ୍ଟୟଂ ଯୁଜତେ ସଂହିତାକ୍ତଂ ଜାନୁଭ୍ୟାମୁର୍ଧ୍ୱଂ ଶିଥିରଂ କବନ୍ଧମ୍ ।
 ଶ୍ରୋଣୀ ଯଦୁରୁ କ ଉ ତଞ୍ଜଜାନ ଯାଭ୍ୟାଂ କୁସିନ୍ଧଂ ସୁଦୃଢଂ ବଭୂବ ॥୩॥

କତି ଦେବାଃ କତମେ ତ ଆସନ୍ୟ ଉରୋ ଗ୍ରୀବାଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ପୁରୁଷସ୍ୟ ।
 କତି ସ୍ତନୌ ବ୍ୟଦଧୁଃ କଃ କଫୋଦୌ କତି ସ୍ନାନାନ୍-କତି ପୃଷ୍ଠୀରତିନ୍ଦ୍ରନ୍ ॥୪॥

କୋ ଅସ୍ୟ ବାହୁ ସମଭରଦ୍ୱୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାଦିତି ।
 ଅଂସୌ କୋ ଅସ୍ୟ ତଢ୍ଢେବଃ କୁସିନ୍ଧେ ଅଧ୍ୟା ଦଧୌ ॥୫॥

କଃ ସପ୍ତ ଖାନି ବି ତତର୍ଦ୍ଧ ଶୀର୍ଷଣି କର୍ଣ୍ଣାବିମୌ ନାସିକେ ଚକ୍ଷଣୀ ମୁଖମ୍ ।
 ଯେଷାଂ ପୁରୁତ୍ରା ବିଜୟସ୍ୟ ମହ୍ନନି ଚତୁଷ୍ପାଦୋ ଦ୍ୱିପଦୋ ଯୁକ୍ତି ଯୁମମ୍ ॥୬॥

ହନ୍ଦୋର୍ହି ଜିହ୍ୱାମଦଧାତ୍-ପୁରୁତୀମଧା ମହୀମଧି ଶିଶ୍ରାୟ ବାଚମ୍ ।
 ସ ଆ ବରୀବର୍ତ୍ତି ଭୁବନେଷ୍ଟୁକ୍ତରପୋ ବସାନଃ କ ଉ ତଚ୍ଚିକେତ ॥୭॥

ମସ୍ତିଷ୍କମସ୍ୟ ଯତମୋ ଲଲାଟଂ କକାଟିକାଂ ପ୍ରଥମୋ ଯଃ କପାଲମ୍ ।
 ଚିତ୍ତା ଚିତ୍ୟଂ ହନ୍ଦୋଃ ପୁରୁଷସ୍ୟ ଦିବଂ ରୁରୋହ କତମଃ ସ ଦେବଃ ॥୮॥

ପ୍ରିୟାପ୍ରିୟାଣି ବହୁଲା ସ୍ବପ୍ନଂ ସଂବାଧତନ୍ୟଃ ।
ଆନନ୍ଦାନୁଗ୍ରୋ ନନ୍ଦାଂଶୁ କସ୍ତାଦ୍ବହତି ପୁରୁଷଃ ॥୯॥

ଆର୍ତ୍ତରବର୍ତ୍ତନିରୂପିଃ କୁତୋ ନୁ ପୁରୁଷେଃମତିଃ ।
ରାଜିଃ ସମ୍ବୁଦ୍ଧିରବ୍ୟୁଦ୍ଧିର୍ମତିରୁଦିତୟଃ କୁତଃ ॥୧୦॥

କୋ ଅସ୍ଥିନ୍ନାପୋ ବ୍ୟଦଧାଦ୍ ବିଷ୍ଣୁବୃତଃ ପୁରୁବୃତଃ ସିନ୍ଧୁସ୍ବତ୍ୟାୟ ଜାତାଃ ।
ତୀବ୍ରା ଅରୁଣା ଲୋହିନୀସ୍ତାମ୍ରଧୂମ୍ରା ଉର୍ଧ୍ବା ଅବାଚୀଃ ପୁରୁଷେ ତିରଶ୍ଚୀଃ ॥୧୧॥

କୋ ଅସ୍ଥିନ୍ନୁପମଦଧାକ୍ଲୋ ମହ୍ମାନଂ ତ ନାମ ତ ।
ଗାତୁଂ କୋ ଅସ୍ଥିନ୍-କଃ କେତୁଂ କଶ୍ଚରିତ୍ରାଣି ପୁରୁଷେ ॥୧୨॥

କୋ ଅସ୍ଥିନ୍-ପ୍ରାଣମବୟକ୍ଲୋ ଅପାନଂ ବ୍ୟାନମୁ ।
ସମାନମସ୍ଥିନ୍-କୋ ଦେବୋଽପି ଶିଶ୍ରାୟ ପୁରୁଷେ ॥୧୩॥

କୋ ଅସ୍ଥିନ୍ୟଜ୍ଞମଦଧାଦେକୋ ଦେବୋଽପି ପୁରୁଷେ ।
କୋ ଅସ୍ଥିତ୍ବସତ୍ୟଂ କୋଽନୃତଂ କୁତୋ ମୃତ୍ୟୁଃ କୁତୋଽମୃତମ୍ ॥୧୪॥

କୋ ଅସ୍ତୈ ବାସଃ ପର୍ଯ୍ୟଦଧାକ୍ଲୋ ଅସ୍ୟାୟୁରକଳ୍ପୟତ୍ ।
ବଲଂ କୋ ଅସ୍ତୈ ପ୍ରାୟଜ୍ଞକ୍ଲୋ ଅସ୍ୟାକଳ୍ପୟଜ୍ଞବମ୍ ॥୧୫॥

କେନାପୋ ଅନୃତନୃତ କେନାହରକରୋଦ୍ରୁତେ ।
ଉଷସଂ କେନାନ୍ୱୈନ୍ଦ୍ୟ କେନ ସାୟଂଭବଂ ଦଦେ ॥୧୬॥

କୋ ଅସ୍ଥିନ୍ନେତୋ ନ୍ୟଦଧାଉନ୍ମୁରା ତାୟତାମିତି ।
ମେଧାଂ କୋ ଅସ୍ଥିନ୍ନଧ୍ୟୌହକ୍ଲୋ ବାଣଂ କୋ ନୃତୋ ଦଧୌ ॥୧୭॥

କେନେମାଂ ଭୂମିମୌର୍ଣ୍ଣୋକ୍ଲେନ ପର୍ଯ୍ୟଭବଦ୍ଧିବମ୍ ।
କେନାଭି ମହ୍ମା ପର୍ବତାନ୍-କେନ କର୍ମାଣି ପୁରୁଷଃ ॥୧୮॥

କେନ ପର୍ଜନ୍ୟମନ୍ୱେତି କେନ ସୋମଂ ବିଚକ୍ଷଣମ୍ ।
କେନ ଯଜ୍ଞଂ ଚ ଶ୍ରଦ୍ଧାଂ ଚ କେନାସ୍ମିନ୍ନିହିତଂ ମନଃ ॥୧୯॥

କେନ ଶ୍ରୋତ୍ରିୟମାପ୍ନୋତି କେନେମଂ ପରମେଷ୍ଠିନମ୍ ।
କେନେମମଗ୍ନିଂ ପୁରୁଷଃ କେନ ସଂବସୁରଂ ମମେ ॥୨୦॥

ବ୍ରହ୍ମ ଶ୍ରୋତ୍ରିୟମାପ୍ନୋତି ବ୍ରହ୍ମେମଂ ପରମେଷ୍ଠିନମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମେମମଗ୍ନିଂ ପୁରୁଷୋ ବ୍ରହ୍ମ ସଂବସୁରଂ ମମେ ॥୨୧॥

କେନ ଦେବୀଁ ଅନୁ କ୍ଷିୟତି କେନ ଦୈବଜନୀର୍ବିଶଃ ।
କେନେଦମନ୍ୟନ୍ନକ୍ଷତ୍ରଂ କେନ ସତ୍ସତ୍ରମୁତ୍ୟତେ ॥୨୨॥

ବ୍ରହ୍ମ ଦେବୀଁ ଅନୁ କ୍ଷିୟତି ବ୍ରହ୍ମ ଦୈବଜନୀର୍ବିଶଃ ।
ବ୍ରହ୍ମେଦମନ୍ୟନ୍ନକ୍ଷତ୍ରଂ ବ୍ରହ୍ମ ସତ୍ସତ୍ରମୁତ୍ୟତେ ॥୨୩॥

କେନେୟଂ ଭୂମିର୍ବିହିତା କେନ ଦ୍ୟୌରୁତ୍ତରା ହିତା ।
କେନେଦମୁର୍ଧ୍ନଂ ତିର୍ଯ୍ୟକ୍ତାତ୍ତରିକ୍ଷଂ ବ୍ୟତୋ ହିତମ୍ ॥୨୪॥

ବ୍ରହ୍ମଣା ଭୂମିର୍ବିହିତା ବ୍ରହ୍ମ ଦ୍ୟୌରୁତ୍ତରା ହିତା ।
ବ୍ରହ୍ମେଦମୁର୍ଧ୍ନଂ ତିର୍ଯ୍ୟକ୍ତାତ୍ତରିକ୍ଷଂ ବ୍ୟତୋ ହିତମ୍ ॥୨୫॥

ମୂର୍ଧାନମସ୍ୟ ସଂସୀବ୍ୟାଧର୍ବା ହୃଦୟଂ ଚ ଯତ୍ ।
ମସ୍ତିଷ୍କାଦୂର୍ଧ୍ନଃ ପ୍ରେରୟତ୍ୱବମାନୋଽପି ଶୀର୍ଷତଃ ॥୨୬॥

ତଦ୍ୱା ଅଧର୍ବଣଃ ଶିରୋ ଦେବକୋଶଃ ସମୁକ୍ଳିତଃ ।
ତତ୍-ପ୍ରାଣୋ ଅଭି ରକ୍ଷତି ଶିରୋ ଅନୁମଥୋ ମନଃ ॥୨୭॥

ଉର୍ଧ୍ୱୋ ନୁ ସୃଷ୍ଟା ହିର୍ଯ୍ୟତ୍ ନୁ ସୃଷ୍ଟାଃ ସର୍ବା ଦିଶଃ ପୁରୁଷ ଆ ବଭୂବୀଁ ।
ପୁରଂ ଯୋ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବେଦ ଯସ୍ୟାଃ ପୁରୁଷ ଉତ୍ୟତେ ॥୨୮॥

ଯୋ ବୈ ତାଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବେଦାମୃତେନାବୃତାଂ ପୁରମ୍ ।
ତସ୍ମୈ ବ୍ରହ୍ମ ତ ବ୍ରାହ୍ମାଣ୍ଡ ଚକ୍ଷୁଃ ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରଜାଂ ଦଦୁଃ ॥୨୯॥

ନ ବୈ ତଂ ଚକ୍ଷୁର୍ଜହାତି ନ ପ୍ରାଣୋ ଜରସଃ ପୁରା ।
ପୁରଂ ଯୋ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବେଦ ଯସ୍ୟାଃ ପୁରୁଷ ଉଚ୍ୟତେ ॥୩୦॥

ଅଷ୍ଟାଚକ୍ରା ନବଦ୍ୱାରା ଦେବାନାଂ ପୁରଯୋଧ୍ୟା ।
ତସ୍ୟାଂ ହିରଣ୍ୟୟଃ କୋଶଃ ସ୍ୱର୍ଗୋ ଜ୍ୟୋତିଷାବୃତଃ ॥୩୧॥

ତସ୍ମିନ୍‌ହିରଣ୍ୟୟେ କୋଶେ ତ୍ର୍ୟରେ ତ୍ରିପ୍ରତିଷ୍ଠିତେ ।
ତସ୍ମିନ୍‌ଦ୍ୟାକ୍ଷମାତୁଳ୍ଲଦ୍ୱୈ ବ୍ରହ୍ମବିଦୋ ବିଦୁଃ ॥୩୨॥

ପ୍ରଭ୍ରାଜମାନାଂ ହରିଣୀଂ ଯଶସା ସଂପରୀବୃତାମ୍ ।
ପୁରଂ ହିରଣ୍ୟୟୀଂ ବ୍ରହ୍ମା ବିବେଶାପରାଜିତାମ୍ ॥୩୩॥

॥ ଇତି ପ୍ରଥମୋଽବସ୍ଥାବାକଃ ॥

=====

(୧୦।୩) ରକ୍ଷିଃ - ଅଧର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୪-୫, ୭, ୯-୧୦, ୧୨),

ଭୂରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩, ୬), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୮, ୧୩-୧୪), ଭୂରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୧, ୧୬),
ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୧୫, ୧୭-୨୫) । ଦେବତା - ବରଣମଣିଃ, ବନସ୍ପତିଃ, ଚନ୍ଦ୍ରମା ବା (୧-୨୫)

=====

ଅୟଂ ମେ ବରଣୋ ମଣିଃ ସପତ୍ନକ୍ଷୟଣୋ ବୃଷା ।
ତେନା ରଭସ୍ୱ ତ୍ୱଂ ଶତ୍ରୁନ୍‌ପ୍ର ମୃଣୀହି ଦୁରସ୍ୟତଃ ॥୧॥

ପ୍ରେଶାଞ୍ଜୁଶୀହି ପ୍ର ମୃଣା ରଭସ୍ୱ ମଣିସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ପୁରଏତା ପୁରସ୍ତାତ୍ ।
ଅବାରୟନ୍ତ ବରଣେନ ଦେବା ଅଭ୍ୟାଚାରମସୁରାଣାଂ ଶ୍ଵଃଶ୍ଵଃ ॥୨॥

ଅୟଂ ମଣିର୍ବରଣୋ ବିଶ୍ୱଭେଷଜଃ ସହସ୍ରାକ୍ଷୋ ହରିତୋ ହିରଣ୍ୟୟଃ ।
ସ ତେ ଶତ୍ରୁନଧରାନ୍‌ପାଦୟାତି ପୂର୍ବସ୍ତାନଭୁହି ଯେ ତ୍ୱା ଦ୍ୱିଷନ୍ତି ॥୩॥

ଅୟଂ ତେ କୃତ୍ୟାଂ ବିତତାଂ ପୌରୁଷେୟାଦୟଂ ଭୟାତ୍ ।

ଅୟଂ ତ୍ବା ସର୍ବସ୍ତ୍ରାପ୍ତାପାଦୃରଣୋ ବାରୟିଷ୍ୟତେ ॥୪॥

ବରଣୋ ବାରୟାତା ଅୟଂ ଦେବୋ ବନସ୍ତତିଃ ।

ୟସ୍ମେ ଯୋ ଅସ୍ମିନ୍ନାବିଷ୍ଟସ୍ତମୁ ଦେବା ଅବୀବରନ୍ ॥୫॥

ସ୍ବପ୍ନଂ ସୁପ୍ତା ଯତି ପଶ୍ୟାସି ପାପଂ ମୃଗଃ ସୃତିଂ ଯତି ଧାବାଦଭୁଷ୍ମାନ୍ ।

ପରିକ୍ଷବାଳ୍ଲକୁନେଃ ପାପବାଦାଦୟଂ ମଣିର୍ବରଣୋ ବାରୟିଷ୍ୟତେ ॥୬॥

ଅରାତ୍ୟାସ୍ତ୍ରା ନିରୂତ୍ୟା ଅଭିଚାରାଦଥୋ ଭୟାତ୍ ।

ମୃତ୍ୟୋରୋଜୀୟସୋ ବଧାଦୃରଣୋ ବାରୟିଷ୍ୟତେ ॥୭॥

ୟନ୍ତେ ମାତା ଯନ୍ତେ ପିତା ଭ୍ରାତରୋ ଯଜ୍ଞ ମେ ସ୍ତ୍ରା ଯଦେନଶ୍ଚକୃମା ବୟମ୍ ।

ତତୋ ନୋ ବାରୟିଷ୍ୟତେଽୟଂ ଦେବୋ ବନସ୍ତତିଃ ॥୮॥

ବରଣେନ ପ୍ରବ୍ୟସିତା ଭ୍ରାତୃବ୍ୟା ମେ ସବନ୍ଧବଃ ।

ଅସୂର୍ତଂ ରଜୋ ଅପ୍ୟଗୁସ୍ତେ ଯଦ୍ବଧମଂ ତମଃ ॥୯॥

ଅରିଷ୍ଟୋଽହମରିଷ୍ଟଗୁରାୟୁଷ୍ମାନ୍ସର୍ବପୂରୁଷଃ ।

ତଂ ମାୟଂ ବରଣୋ ମଣିଃ ପରି ପାତୁ ଦିଶୋଦିଶଃ ॥୧୦॥

ଅୟଂ ମେ ବରଣ ଭରସି ରାଜା ଦେବୋ ବନସ୍ତତିଃ ।

ସ ମେ ଶତ୍ରୁନ୍ଧି ବାଧତାମିନ୍ଦ୍ରୋ ଦସ୍ୟୁନିବାସୁରାନ୍ ॥୧୧॥

ଇମଂ ବିଭର୍ମି ବରଣମାୟୁଷ୍ମାଞ୍ଜିତଶାରଦଃ ।

ସ ମେ ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ତ କ୍ଷତ୍ରଂ ତ ପଶୁନୋଜଶ୍ଚ ମେ ଦଧାତ୍ ॥୧୨॥

ୟଥା ବାତୋ ବନସ୍ତତୀନ୍-ବୃକ୍ଷାନ୍ଭନକ୍ତ୍ୟୋଜସ୍ରା ।

ଏବା ସପତ୍ନାନ୍ତେ ଭକ୍ତ୍ୟା ପୂର୍ବାଞ୍ଜାତାଂ ଉତାପରାନ୍ଦୃରଶସ୍ତ୍ରାଭି ରକ୍ଷତୁ ॥୧୩॥

ୟଥା ବାତଶ୍ଚାଗ୍ନିଶ୍ଚ ବୃକ୍ଷାନ୍ଦ୍ଵାତୋ ବନସ୍ତତୀନ୍ ।
ଏବା ସପତ୍ନାନ୍ନେ ଘ୍ନାହି ପୂର୍ବାଞ୍ଜାତାଁ ଉତାପରାନ୍ନୁରଣସ୍ତ୍ଵାଭି ରକ୍ଷତୁ ॥୧୪॥

ୟଥା ବାତେନ ପ୍ରକ୍ଷୀଣା ବୃକ୍ଷାଃ ଶେରେ ନ୍ୟର୍ପିତାଃ ।
ଏବା ସପତ୍ନାଂସ୍ତ୍ଵଂ ମମ ପ୍ର କ୍ଷିଣୀହି ନ୍ୟର୍ପୟ ପୂର୍ବାଞ୍ଜାତାଁ ଉତାପରାନ୍ନୁରଣସ୍ତ୍ଵାଭି ରକ୍ଷତୁ ॥୧୫॥

ତାଂସ୍ତ୍ଵଂ ପ୍ର ଛିନ୍ଦ୍ୟି ବରଣ ପୁରା ଦିଷ୍ଟାତ୍-ପୁରାୟୁଷଃ ।
ୟ ଏନଂ ପଶୁଷୁ ଦିଦ୍ଵକ୍ତି ଯେ ଚାସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରଦିଦ୍ଵବଃ ॥୧୬॥

ୟଥା ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ଅତିଭାତି ଯଥାସ୍ଥିତ୍ରେଜ ଆହିତମ୍ ।
ଏବା ମେ ବରଣୋ ମଣିଃ କୀର୍ତ୍ତିଂ ଭୂତିଂ ନି ଯଜ୍ଞତୁ
ତେଜସା ମା ସମୁକ୍ଷତୁ ଯଶସା ସମନକ୍ତୁ ମା ॥୧୭॥

ୟଥା ଯଶଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମସ୍ୟାଦିତ୍ୟେ ଚ ନୃତକ୍ଷସି ।
ଏବା ମେ ବରଣୋ ମଣିଃ କୀର୍ତ୍ତିଂ ଭୂତିଂ ନି ଯଜ୍ଞତୁ
ତେଜସା ମା ସମୁକ୍ଷତୁ ଯଶସା ସମନକ୍ତୁ ମା ॥୧୮॥

ୟଥା ଯଶଃ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ଯଥାସ୍ଥିତ୍ଵାତବେଦସି ।
ଏବା ମେ ବରଣୋ ମଣିଃ କୀର୍ତ୍ତିଂ ଭୂତିଂ ନି ଯଜ୍ଞତୁ
ତେଜସା ମା ସମୁକ୍ଷତୁ ଯଶସା ସମନକ୍ତୁ ମା ॥୧୯॥

ୟଥା ଯଶଃ କନ୍ୟାୟାଂ ଯଥାସ୍ଥିତ୍ଵସଂଭୃତେ ରଥେ ।
ଏବା ମେ ବରଣୋ ମଣିଃ କୀର୍ତ୍ତିଂ ଭୂତିଂ ନି ଯଜ୍ଞତୁ
ତେଜସା ମା ସମୁକ୍ଷତୁ ଯଶସା ସମନକ୍ତୁ ମା ॥୨୦॥

ୟଥା ଯଶଃ ସୋମପୀଥେ ମଧୁପକ୍ତେ ଯଥା ଯଶଃ ।
ଏବା ମେ ବରଣୋ ମଣିଃ କୀର୍ତ୍ତିଂ ଭୂତିଂ ନି ଯଜ୍ଞତୁ
ତେଜସା ମା ସମୁକ୍ଷତୁ ଯଶସା ସମନକ୍ତୁ ମା ॥୨୧॥

ଯଥା ଯଶୋଽଗ୍ନିହୋତ୍ରେ ବଷଟ୍‌କାରେ ଯଥା ଯଶଃ ।
ଏବା ମେ ବରଣୋ ମଣିଃ କୀର୍ତ୍ତିଂ ଭୂତିଂ ନି ଯଜ୍ଞତୁ
ତେଜସା ମା ସମୁଷତୁ ଯଶସା ସମନକ୍ତୁ ମା ॥୨୨॥

ଯଥା ଯଶୋ ଯଜମାନେ ଯଥାସ୍ଥିନ୍ୟଜ୍ଞ ଆହିତମ୍ ।
ଏବା ମେ ବରଣୋ ମଣିଃ କୀର୍ତ୍ତିଂ ଭୂତିଂ ନି ଯଜ୍ଞତୁ
ତେଜସା ମା ସମୁଷତୁ ଯଶସା ସମନକ୍ତୁ ମା ॥୨୩॥

ଯଥା ଯଶଃ ପ୍ରଜାପତୌ ଯଥାସ୍ଥିନ୍‌ପରମେଷ୍ଠିନି ।
ଏବା ମେ ବରଣୋ ମଣିଃ କୀର୍ତ୍ତିଂ ଭୂତିଂ ନି ଯଜ୍ଞତୁ
ତେଜସା ମା ସମୁଷତୁ ଯଶସା ସମନକ୍ତୁ ମା ॥୨୪॥

ଯଥା ଦେବେଷ୍ଠମୃତଂ ଯଥୈଷୁ ସତ୍ୟମାହିତମ୍ ।
ଏବା ମେ ବରଣୋ ମଣିଃ କୀର୍ତ୍ତିଂ ଭୂତିଂ ନି ଯଜ୍ଞତୁ
ତେଜସା ମା ସମୁଷତୁ ଯଶସା ସମନକ୍ତୁ ମା ॥୨୫॥

=====

(୧୦।୪) ଋଷିଃ - ଗରୁଡ୍ମାନ । ଜ୍ଞ - ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୧), ତ୍ରିପଦା ଯୁବମଧ୍ୟା ଗାୟତ୍ରୀ (୨),
ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୩-୪), ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୫-୭, ୯-୧୧, ୧୩-୧୫, ୧୭-୨୦, ୨୨, ୨୪-୨୫),
ଉଷ୍ଠିକ୍ ଗର୍ଭା ପରାତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୮), ଭୂରିକ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୨), ତ୍ରିପଦା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଗାୟତ୍ରୀ (୧୬),
କକୁଭୃତ୍ୟନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୨୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨୩), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍‌ପଦା ବୃହତୀ ଗର୍ଭା କକୁଭୃତୀ ଭୂରିକ୍
ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨୭) । ଦେବତା - ତକ୍ଷକଃ (୧-୨୭)

=====

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ପ୍ରଥମୋ ରଥୋ ଦେବାନାମପରୋ ରଥୋ ବରୁଣସ୍ୟ ତୃତୀୟ ଇତ୍ ।
ଅହୀନାମପମା ରଥ ସ୍ଥାନୁମାରଦଧାର୍ଷତ୍ ॥୧॥

ଦର୍ଭଃ ଶୋତିସ୍ତରୁଣକମଶ୍ଵସ୍ୟ ବାରଃ ପରୁଷସ୍ୟ ବାରଃ ।
ରଥସ୍ୟ ବନ୍ଧୁରମ୍ ॥୨॥

ଅବ ଶ୍ରେତ ପଦା ଜହି ପୂର୍ବେଣ ତାପରେଣ ତ ।
ଉଦପୁତମିବ ଦାର୍ବହୀନାମରସଂ ବିଷଂ ବାରୁଗ୍ରମ୍ ॥୩॥

ଅରଂଘୁଷୋ ନିମଜ୍ୟୋନ୍ମଜ୍ୟ ପୁନରବ୍ରବୀତ୍ ।
ଉଦପୁତମିବ ଦାର୍ବହୀନାମରସଂ ବିଷଂ ବାରୁଗ୍ରମ୍ ॥୪॥

ପୈଦ୍ମୋ ହୃଦ୍ଧି କସର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱଲଂ ପୈଦ୍ମଃ ଶ୍ଚିତ୍ରମୁତାସିତମ୍ ।
ପୈଦ୍ମୋ ରଥର୍ବ୍ୟାଃ ଶିରଃ ସଂ ବିଭେଦ ପୃଦାକ୍ତାଃ ॥୫॥

ପୈଦ୍ମ ପ୍ରେହି ପ୍ରଥମୋଽନୁ ତ୍ୱା ବୟମେମସି ।
ଅହୀନ୍-ବ୍ୟସ୍ୟତାପୁଥୋ ଯେନ ସ୍ଥା ବୟମେମସି ॥୬॥

ଇଦଂ ପୈଦ୍ମୋ ଅଜାୟତେଦମସ୍ୟ ପରାୟଣମ୍ ।
ଇମାନ୍ୟର୍ବତଃ ପଦାହିଘ୍ନୋଃ ବାଜିନୀବତଃ ॥୭॥

ସଂୟତଂ ନ ବି ଷ୍ଟରଦ୍ୟାତ୍ତଂ ନ ସଂ ଯମତ୍ ।
ଅସ୍ମିନ୍-କ୍ଷେତ୍ରେ ଦ୍ୱାବହୀ ସ୍ତ୍ରୀ ତ ପୁମାଂଶ୍ଚ ତାବୁଭାବରସା ॥୮॥

ଅରସାସ ଇହାହୟୋ ଯେ ଅନ୍ତି ଯେ ତ ଦୂରକେ ।
ଘନେନ ହୃଦ୍ଧି ବୃଷ୍ଟିକମହିଂ ଦଣ୍ଡେନାଗତମ୍ ॥୯॥

ଅଘାଶ୍ଚସ୍ୟେଦଂ ଭେଷଜମୁଭୟୋ ସ୍ୱଜସ୍ୟ ତ ।
ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମେଽହିମଘାୟନ୍ତମହିଂ ପୈଦ୍ମୋ ଅରନ୍ଧୟତ୍ ॥୧୦॥

ପୈଦ୍ମସ୍ୟ ମନ୍ନହେ ବୟଂ ସ୍ଥିରସ୍ୟ ସ୍ଥିରଧାମ୍ନଃ ।
ଇମେ ପଶ୍ତା ପୃଦାକବଃ ପ୍ରଦୀଧ୍ୟତ ଆସତେ ॥୧୧॥

ନଷ୍ଟାସବୋ ନଷ୍ଟବିଷା ହତା ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ବଞ୍ଚିଣା ।
ଜଘାନେନ୍ଦ୍ରୋ ଜଘ୍ନିମା ବୟମ୍ ॥୧୨॥

ହତାସ୍ତ୍ରରଶ୍ମିରାଜୟୋ ନିପିଷ୍ଟାସଃ ପୃଦାକବଃ ।
ଦର୍ବଂ କରିକ୍ରତଂ ଶ୍ଚିତ୍ରଂ ଦର୍ଭେଷ୍ଟସିତଂ ଜହ୍ନି ॥୧୩॥

କୈରାତିକା କୁମାରିକା ସକା ଖନତି ଭେଷଜମ୍ ।
ହିରଣ୍ୟୟାଭିରତ୍ରିଭିର୍ଗିରୀଶାମୁପ ସାନ୍ନଷୁ ॥୧୪॥

ଆୟମଗନ୍ଧୁବା ଭିଷକ୍ପୃଶ୍ନିହାପରାଜିତଃ ।
ସ ବୈ ସ୍ବଜସ୍ୟ ଜମ୍ବନ ଉଭୟୋର୍ବୃଶ୍ମିକସ୍ୟ ଚ ॥୧୫॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମେଃହିମରକ୍ଷୟନ୍ନିତ୍ରଶ୍ଚ ବରୁଣଶ୍ଚ ।
ବାତାପର୍ଜନ୍ୟୋଭା ॥୧୬॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମେଃହିମରକ୍ଷୟତ୍-ପୃଦାକୁଂ ଚ ପୃଦାକ୍ବମ୍ ।
ସ୍ବଜଂ ତିରଶ୍ମିରାଜିଂ କସର୍ଣ୍ଣୀଲଂ ଦଶୋନସିମ୍ ॥୧୭॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଜଘାନ ପ୍ରଥମଂ ଜନିତାରମହେ ତବ ।
ତେଷାମୁ ତୃହ୍ୟମାଶାନାଂ କଃ ସ୍ବିତ୍ତେଷାମସଦ୍ରସଃ ॥୧୮॥

ସଂ ହି ଶୀର୍ଷାଶ୍ୟଗ୍ରଭଂ ପୌଞ୍ଜିଷ୍ଠ ଇବ କର୍ବରମ୍ ।
ସିନ୍ଧୋର୍ମଧ୍ୟଂ ପରେତ୍ୟ ବ୍ୟନିଜମହେର୍ବିଷମ୍ ॥୧୯॥

ଅହୀନାଂ ସର୍ବେଷାଂ ବିଷଂ ପରା ବହନ୍ତୁ ସିନ୍ଧବଃ ।
ହତାସ୍ତ୍ରରଶ୍ମିରାଜୟୋ ନିପିଷ୍ଟାସଃ ପୃଦାକବଃ ॥୨୦॥

ଓଷଧୀନାମହଂ ବୃଣ ଉର୍ବରୀରିବ ସାଧୁୟା ।
ନୟାମ୍ୟର୍ବତୀରିବାହେ ନିରେତୁ ବିଷମ୍ ॥୨୧॥

ୟଦଗ୍ନୌ ସୁର୍ଯ୍ୟେ ବିଷଂ ପୃଥିବ୍ୟାମୋଷଧୀଷୁ ଯତ୍ ।
କାନ୍ଦାବିଷଂ କନକ୍ଳକଂ ନିରେତ୍ସ୍ବେତୁ ତେ ବିଷମ୍ ॥୨୨॥

ଯେ ଅଗ୍ନିଜା ଓଷଧିଜା ଅହୀନାଂ ଯେ ଅୟୁଜା ବିଦ୍ୟୁତ ଆବଭୁରୁଃ ।
ଯେଷାଂ ଜାତାନି ବହୁଧା ମହାନ୍ତି ତେଭ୍ୟଃ ସର୍ବେଭ୍ୟା ନମସା ବିଧେମ ॥୨୩॥

ତୌଦୀ ନାମାସି କନ୍ୟା ଘୃତାଚୀ ନାମ ବା ଅସି ।
ଅଧସ୍ତଦେନ ତେ ପଦମା ଦଦେ ବିଷଦୁଷଣମ୍ ॥୨୪॥

ଅଙ୍ଗାଦଙ୍ଗାତ୍-ପ୍ର ଚ୍ୟାବୟ ହୃଦୟଂ ପରି ବର୍ଜୟ ।
ଅଧା ବିଷସ୍ୟ ଯୁକ୍ତେଜୋଽବାଚୀନଂ ତଦେତୁ ତେ ॥୨୫॥

ଆରେ ଅଭୂଦ୍ବିଷମରୌଦ୍ବିଷେ ବିଷମପ୍ରାଗପି ।
ଅଗ୍ନିର୍ବିଷମହେର୍ନିରଧାସ୍ରୋମୋ ନିରଶୟାତ୍ ।
ଦଂଷ୍ଟାରମନ୍ତୁଗାଦ୍ବିଷମହିରମୃତ ॥୨୬॥

॥ ଇତି ଦ୍ବିତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧୦।୫) ଋଷିଃ - ସିନ୍ଧୁଦ୍ବୀପ (୧-୨୪), କୌଶିକ (୨୫-୩୬), ବ୍ରହ୍ମା (୩୭-୪୧),
ବିହବ୍ୟ (୪୨-୫୦) । ଛନ୍ଦ - ପୁରୋଽଭିକୃତି କକୁଭ୍ଜତୀ ଗର୍ଭା ପଞ୍ଜିଃ (୧-୫),
ଚତୁଷ୍ପଦା ଜଗତୀଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୬), ତ୍ର୍ୟବସାନା ପଞ୍ଚପଦା ବିପରିତପାଦଲକ୍ଷ୍ମୀ ବୃହତୀ (୭-୧୦,
୧୨-୧୩), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୧୧, ୧୪), ଚତୁରବସାନା ଦଶପଦା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ଗର୍ଭା ଅତିଧୃତିଃ (୧୫-୧୮,
୨୧), ଚତୁରବସାନା ଦଶପଦା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ଗର୍ଭା କୃତିଃ (୧୯-୨୦), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୨-୨୩),
ତ୍ରିପଦା ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୨୪), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଯଥାକ୍ଷରଂ ଶକ୍ଦର୍ଯ୍ୟତିଶକ୍ଦରୀ (୨୫-୩୫),
ପଞ୍ଚପଦା ଅତିଶକ୍ଦରୀ ଅତିଜଗତୀ ଗର୍ଭା ଅଷ୍ଟିଃ (୩୬), ବିରାଟ୍ ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୩୭),
ପୁର ଉଷ୍ଠିକ୍ (୩୮), ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୩୯, ୪୧), ବିରାଟ୍ ବିଷମା ଗାୟତ୍ରୀ (୪୦),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪୨-୪୩, ୪୫-୪୯), ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ ଗର୍ଭା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪୪), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫୦) ।
ଦେବତା - ଆପଃ, ଚନ୍ଦ୍ରମା ଚ (୧-୨୪), ବିଷ୍ଣୁକ୍ରମଃ ପ୍ରତିମନ୍ତୋକ୍ତା ବା (୨୫-୩୫), ମୃତ୍ୟୁଃ (୩୬),
ମନ୍ତୋକ୍ତାଃ (୩୭-୪୧), ପ୍ରଜାପତିଃ (୪୨-୫୦)

=====

ଇନ୍ଦ୍ରସୈନୀଞ୍ଜ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ସହ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଲଂ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ନୃମ୍ଣଂ ସ୍ଥ ।
ଜିଷ୍ଟବେ ଯୋଗାୟ ବ୍ରହ୍ମଯୋଗୈର୍ବୋ ଯୁନଞ୍ଜି ॥୧॥

ଇନ୍ଦ୍ରସୈନୀଞ୍ଜ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ସହ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଲଂ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ନୃମ୍ଣଂ ସ୍ଥ ।
ଜିଷ୍ଟବେ ଯୋଗାୟ କ୍ଷତ୍ରଯୋଗୈର୍ବୋ ଯୁନଞ୍ଜି ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ରସୈନୀଞ୍ଜ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ସହ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଲଂ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ନୃମ୍ଣଂ ସ୍ଥ ।
ଜିଷ୍ଟବେ ଯୋଗାୟେନ୍ଦ୍ରଯୋଗୈର୍ବୋ ଯୁନଞ୍ଜି ॥୩॥

ଇନ୍ଦ୍ରସୈନୀଞ୍ଜ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ସହ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଲଂ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ନୃମ୍ଣଂ ସ୍ଥ ।
ଜିଷ୍ଟବେ ଯୋଗାୟ ସୋମଯୋଗୈର୍ବୋ ଯୁନଞ୍ଜି ॥୪॥

ଇନ୍ଦ୍ରସୈନୀଞ୍ଜ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ସହ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଲଂ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ନୃମ୍ଣଂ ସ୍ଥ ।
ଜିଷ୍ଟବେ ଯୋଗାୟାୟୁଯୋଗୈର୍ବୋ ଯୁନଞ୍ଜି ॥୫॥

ଇନ୍ଦ୍ରସୈନୀଞ୍ଜ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ସହ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଲଂ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ସ୍ଥେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ନୃମ୍ଣଂ ସ୍ଥ ।
ଜିଷ୍ଟବେ ଯୋଗାୟ ବିଶ୍ୱାନ୍ତି ମା ଭୂତାନୁପ ତିଷ୍ଠନ୍ତୁ ଯୁକ୍ତା ମ ଆପ ସ୍ଥ ॥୬॥

ଅଗ୍ନୈର୍ଭାଗ ସ୍ଥ । ଅପାଂ ଶୁକ୍ରମାପୋ ଦେବୀର୍ବର୍ତ୍ତୋ ଅସ୍ତ୍ରାସୁ ଧତ୍ୱ ।
ପ୍ରଜାପତେର୍ବୋ ଧାମ୍ନାସ୍ତୈ ଲୋକାୟ ସାଦୟେ ॥୭॥

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଭାଗ ସ୍ଥ । ଅପାଂ ଶୁକ୍ରମାପୋ ଦେବୀର୍ବର୍ତ୍ତୋ ଅସ୍ତ୍ରାସୁ ଧତ୍ୱ ।
ପ୍ରଜାପତେର୍ବୋ ଧାମ୍ନାସ୍ତୈ ଲୋକାୟ ସାଦୟେ ॥୮॥

ସୋମସ୍ୟ ଭାଗ ସ୍ଥ । ଅପାଂ ଶୁକ୍ରମାପୋ ଦେବୀର୍ବର୍ତ୍ତୋ ଅସ୍ତ୍ରାସୁ ଧତ୍ୱ ।
ପ୍ରଜାପତେର୍ବୋ ଧାମ୍ନାସ୍ତୈ ଲୋକାୟ ସାଦୟେ ॥୯॥

ବରୁଣସ୍ୟ ଭାଗ ସ୍ଥ । ଅପାଂ ଶୁକ୍ରମାପୋ ଦେବୀର୍ବର୍ତ୍ତୋ ଅସ୍ତ୍ରାସୁ ଧତ୍ୱ ।
ପ୍ରଜାପତେର୍ବୋ ଧାମ୍ନାସ୍ତୈ ଲୋକାୟ ସାଦୟେ ॥୧୦॥

ମିତ୍ରାବରୁଣୟୋର୍ଭାଗ ସ୍ଥ । ଅପାଂ ଶୁକ୍ରମାପୋ ଦେବୀର୍ବର୍ତ୍ତେ ଅସ୍ଥାସୁ ଧତ୍ନ ।
ପ୍ରଜାପତେର୍ବୋ ଧାମ୍ନାସ୍ତୈ ଲୋକାୟ ସାଦୟେ ॥୧୧॥

ୟମସ୍ୟ ଭାଗ ସ୍ଥ । ଅପାଂ ଶୁକ୍ରମାପୋ ଦେବୀର୍ବର୍ତ୍ତେ ଅସ୍ଥାସୁ ଧତ୍ନ ।
ପ୍ରଜାପତେର୍ବୋ ଧାମ୍ନାସ୍ତୈ ଲୋକାୟ ସାଦୟେ ॥୧୨॥

ପିତୃଋଣାଂ ଭାଗ ସ୍ଥ । ଅପାଂ ଶୁକ୍ରମାପୋ ଦେବୀର୍ବର୍ତ୍ତେ ଅସ୍ଥାସୁ ଧତ୍ନ ।
ପ୍ରଜାପତେର୍ବୋ ଧାମ୍ନାସ୍ତୈ ଲୋକାୟ ସାଦୟେ ॥୧୩॥

ଦେବସ୍ୟ ସବିତୁର୍ଭାଗ ସ୍ଥ । ଅପାଂ ଶୁକ୍ରମାପୋ ଦେବୀର୍ବର୍ତ୍ତେ ଅସ୍ଥାସୁ ଧତ୍ନ ।
ପ୍ରଜାପତେର୍ବୋ ଧାମ୍ନାସ୍ତୈ ଲୋକାୟ ସାଦୟେ ॥୧୪॥

ୟୋ ବ ଆପୋଽପାଂ ଭାଗୋଽପ୍ସୁତ୍ତୟ୍ଜୁଷ୍ୟା ଦେବୟଜନଃ ।
ଇଦଂ ତମତି ସୃଜାମି ତଂ ମାଭ୍ୟବନିଷି ।
ତେନ ତମଭ୍ୟତିସୃଜାମୋ ଯୋଽସ୍ମାନ୍ନେଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ବିଷ୍ଣୁଃ ।
ତଂ ବଧେୟଂ ତଂ ସୃଷୀୟାନେନ ବ୍ରହ୍ମଣାନେନ କର୍ମଣାନୟା ମେନ୍ୟା ॥ ୧୫ ॥

ୟୋ ବ ଆପୋଽପାମୂର୍ତ୍ତିରପ୍ସୁତ୍ତୟ୍ଜୁଷ୍ୟା ଦେବୟଜନଃ ।
ଇଦଂ ତମତି ସୃଜାମି ତଂ ମାଭ୍ୟବନିଷି ।
ତେନ ତମଭ୍ୟତିସୃଜାମୋ ଯୋଽସ୍ମାନ୍ନେଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ବିଷ୍ଣୁଃ ।
ତଂ ବଧେୟଂ ତଂ ସୃଷୀୟାନେନ ବ୍ରହ୍ମଣାନେନ କର୍ମଣାନୟା ମେନ୍ୟା ॥ ୧୬ ॥

ୟୋ ବ ଆପୋଽପାଂ ବହୋଽପ୍ସୁତ୍ତୟ୍ଜୁଷ୍ୟା ଦେବୟଜନଃ ।
ଇଦଂ ତମତି ସୃଜାମି ତଂ ମାଭ୍ୟବନିଷି ।
ତେନ ତମଭ୍ୟତିସୃଜାମୋ ଯୋଽସ୍ମାନ୍ନେଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ବିଷ୍ଣୁଃ ।
ତଂ ବଧେୟଂ ତଂ ସୃଷୀୟାନେନ ବ୍ରହ୍ମଣାନେନ କର୍ମଣାନୟା ମେନ୍ୟା ॥ ୧୭ ॥

ଯୋ ବ ଆପୋଃପାଂ ବୃଷଭୋଃପୁଞ୍ଜୟତୁଷୋ ଦେବୟଜନଃ ।
 ଇଦଂ ତମତି ସୃଜାମି ତଂ ମାଭ୍ୟବନିଷି ।
 ତେନ ତମଭ୍ୟତିସୃଜାମୋ ଯୋଃସ୍ତାୟେଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ।
 ତଂ ବଧେୟଂ ତଂ ସୃଷୀୟାନେନ ବ୍ରହ୍ମଣାନେନ କର୍ମଣାନୟା ମେନ୍ୟା ॥ ୧୮ ॥

ଯୋ ବ ଆପୋଃପାଂ ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭୋଃପୁଞ୍ଜୟତୁଷୋ ଦେବୟଜନଃ ।
 ଇଦଂ ତମତି ସୃଜାମି ତଂ ମାଭ୍ୟବନିଷି ।
 ତେନ ତମଭ୍ୟତିସୃଜାମୋ ଯୋଃସ୍ତାୟେଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ।
 ତଂ ବଧେୟଂ ତଂ ସୃଷୀୟାନେନ ବ୍ରହ୍ମଣାନେନ କର୍ମଣାନୟା ମେନ୍ୟା ॥ ୧୯ ॥

ଯୋ ବ ଆପୋଃପାମଶ୍ଵା ପୃଶ୍ନିର୍ଦିବ୍ୟୋଃପୁଞ୍ଜୟତୁଷୋ ଦେବୟଜନଃ ।
 ଇଦଂ ତମତି ସୃଜାମି ତଂ ମାଭ୍ୟବନିଷି ।
 ତେନ ତମଭ୍ୟତିସୃଜାମୋ ଯୋଃସ୍ତାୟେଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ।
 ତଂ ବଧେୟଂ ତଂ ସୃଷୀୟାନେନ ବ୍ରହ୍ମଣାନେନ କର୍ମଣାନୟା ମେନ୍ୟା ॥ ୨୦ ॥

ଯୋ ବ ଆପୋଃପାମଗ୍ନୟୋଃପୁଞ୍ଜୟତୁଷୋ ଦେବୟଜନଃ ।
 ଇଦଂ ତମତି ସୃଜାମି ତଂ ମାଭ୍ୟବନିଷି ।
 ତୈସ୍ତମଭ୍ୟତିସୃଜାମୋ ଯୋଃସ୍ତାୟେଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ।
 ତଂ ବଧେୟଂ ତଂ ସୃଷୀୟାନେନ ବ୍ରହ୍ମଣାନେନ କର୍ମଣାନୟା ମେନ୍ୟା ॥ ୨୧ ॥

ୟଦର୍ବାଚୀନଂ ତ୍ରେହାୟଶାଦନୃତଂ କିଂ ତୋଦିମ ।
 ଆପୋ ମା ତସ୍ମାସ୍ତର୍ବସ୍ମାଦୁରିତାପାତ୍ଵଂହସଃ ॥୨୨॥

ସମୁଦ୍ରଂ ବଃ ପ୍ର ହିଶୋମି ସ୍ଵାଂ ଯୋନିମପୀତନ ।
 ଅରିଷ୍ଟଃ ସର୍ବହାୟସୋ ମା ତ ନଃ କିଂ ଚନାମମତ୍ ॥୨୩॥

ଅରିପ୍ରା ଆପୋ ଅପ ରିପ୍ରମସ୍ତତ୍ ।
 ପ୍ରାସ୍ତଦେନୋ ଦୁରିତଂ ସୁପ୍ରତୀକାଃ ପ୍ର ଦୁଷ୍ପପ୍ୟଂ ପ୍ର ମଲଂ ବହନ୍ତୁ ॥୨୪॥

ବିଷ୍ଣୋଃ କ୍ରମୋଽସି ସପତ୍ନହା ପୃଥିବୀସଂଶିତୋଽଗ୍ନିତେଜାଃ ।
ପୃଥିବୀମନ୍ନୁ ବି କ୍ରମେଽହଂ ପୃଥିବ୍ୟାସ୍ତଂ ନିର୍ଭଜାମୋ ଯୋଽସ୍ମାନ୍ନେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ।
ସ ମା ଜୀବୀତଂ ପ୍ରାଣୋ ଜହାତୁ ॥୨୫॥

ବିଷ୍ଣୋଃ କ୍ରମୋଽସି ସପତ୍ନହାନ୍ତରିକ୍ଷସଂଶିତୋ ବାୟୁତେଜାଃ ।
ଅନ୍ତରିକ୍ଷମନ୍ନୁ ବି କ୍ରମେଽହମନ୍ତରିକ୍ଷାତଂ ନିର୍ଭଜାମୋ ଯୋଽସ୍ମାନ୍ନେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ।
ସ ମା ଜୀବୀତଂ ପ୍ରାଣୋ ଜହାତୁ ॥୨୬॥

ବିଷ୍ଣୋଃ କ୍ରମୋଽସି ସପତ୍ନହା ଦ୍ୟୌସଂଶିତଃ ସୂର୍ଯ୍ୟତେଜାଃ ।
ଦିବମନ୍ନୁ ବି କ୍ରମେଽହଂ ଦିବସ୍ତଂ ନିର୍ଭଜାମୋ ଯୋଽସ୍ମାନ୍ନେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ।
ସ ମା ଜିବୀତଂ ପ୍ରାଣୋ ଜହାତୁ ॥୨୭॥

ବିଷ୍ଣୋଃ କ୍ରମୋଽସି ସପତ୍ନହା ଦିକ୍ଷଂଶିତୋ ମନସ୍ତେଜାଃ ।
ଦିଶୋ ଅନ୍ନୁ ବି କ୍ରମେଽହଂ ଦିଗ୍ଭ୍ୟସ୍ତଂ ନିର୍ଭଜାମୋ ଯୋଽସ୍ମାନ୍ନେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ।
ସ ମା ଜୀବୀତଂ ପ୍ରାଣୋ ଜହାତୁ ॥୨୮॥

ବିଷ୍ଣୋଃ କ୍ରମୋଽସି ସପତ୍ନହାଶାସଂଶିତୋ ବାତତେଜାଃ ।
ଆଶା ଅନ୍ନୁ ବି କ୍ରମେଽହମାଶାଭ୍ୟସ୍ତଂ ନିର୍ଭଜାମୋ ଯୋଽସ୍ମାନ୍ନେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ।
ସ ମା ଜୀବୀତଂ ପ୍ରାଣୋ ଜହାତୁ ॥୨୯॥

ବିଷ୍ଣୋଃ କ୍ରମୋଽସି ସପତ୍ନହା ଋକ୍ଷଂଶିତଃ ସାମତେଜାଃ ।
ଋତୋଽନ୍ନୁ ବି କ୍ରମେଽହମୃଗ୍ଭ୍ୟସ୍ତଂ ନିର୍ଭଜାମୋ ଯୋଽସ୍ମାନ୍ନେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ।
ସ ମା ଜୀବୀତଂ ପ୍ରାଣୋ ଜହାତୁ ॥୩୦॥

ବିଷ୍ଣୋଃ କ୍ରମୋଽସି ସପତ୍ନହା ଯଜ୍ଞସଂଶିତୋ ବ୍ରହ୍ମତେଜାଃ ।
ଯଜ୍ଞମନ୍ନୁ ବି କ୍ରମେଽହଂ ଯଜ୍ଞାତଂ ନିର୍ଭଜାମୋ ଯୋଽସ୍ମାନ୍ନେଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ।
ସ ମା ଜୀବୀତଂ ପ୍ରାଣୋ ଜହାତୁ ॥୩୧॥

ବିଷ୍ଣୋଃ କ୍ରମୋଽସି ସପତ୍ନହୌଷଧୀସଂଶିତଃ ସୋମତେଜାଃ ।
 ଓଷଧୀରନ୍ନୁ ବି କ୍ରମେଽହମୋଷଧୀଭ୍ୟସ୍ତଂ ନିର୍ଭଜାମୋ ଘ୍ନୋଽସ୍ତ୍ରାନ୍ନେଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ।
 ସ ମା ଜୀବୀତଂ ପ୍ରାଣୋ ଜହାତୁ ॥୩୭॥

ବିଷ୍ଣୋଃ କ୍ରମୋଽସି ସପତ୍ନହାୟୁସଂଶିତୋ ବରୁଣତେଜାଃ ।
 ଅପୋଽନ୍ନୁ ବି କ୍ରମେଽହମଦ୍-ଭ୍ୟସ୍ତଂ ନିର୍ଭଜାମୋ ଘ୍ନୋଽସ୍ତ୍ରାନ୍ନେଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ।
 ସ ମା ଜୀବୀତଂ ପ୍ରାଣୋ ଜହାତୁ ॥୩୮॥

ବିଷ୍ଣୋଃ କ୍ରମୋଽସି ସପତ୍ନହା କୃଷିସଂଶିତୋଽନୁତେଜାଃ ।
 କୃଷିମନ୍ନୁ ବି କ୍ରମେଽହଂ କୃଷ୍ୟାସ୍ତଂ ନିର୍ଭଜାମୋ ଘ୍ନୋଽସ୍ତ୍ରାନ୍ନେଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ।
 ସ ମା ଜୀବୀତଂ ପ୍ରାଣୋ ଜହାତୁ ॥୩୯॥

ବିଷ୍ଣୋଃ କ୍ରମୋଽସି ସପତ୍ନହା ପ୍ରାଣସଂଶିତଃ ପୁରୁଷତେଜାଃ ।
 ପ୍ରାଣମନ୍ନୁ ବି କ୍ରମେଽହଂ ପ୍ରାଣାତଂ ନିର୍ଭଜାମୋ ଘ୍ନୋଽସ୍ତ୍ରାନ୍ନେଷ୍ଟି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ।
 ସ ମା ଜୀବୀତଂ ପ୍ରାଣୋ ଜହାତୁ ॥୪୦॥

ଜିତମସ୍ତ୍ରାକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତ୍ରାକମଭ୍ୟଷ୍ଟାଂ ବିଶ୍ଵାଃ ପୃତନା ଅରାତୀଃ ।
 ଇଦମହମାମୁଷ୍ୟାୟଶସ୍ୟାମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରସ୍ୟ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି
 ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚଂ ପାଦୟାମି ॥୪୧॥

ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟାବୃତମନ୍ତ୍ରାବର୍ତ୍ତେ ଦକ୍ଷିଣାମନ୍ତ୍ରାବୃତମ୍ ।
 ସା ମେ ଦ୍ରବିଶଂ ଯଜ୍ଞତୁ ସା ମେ ବ୍ରାହ୍ମଣବର୍ଚ୍ଚସମ୍ ॥୪୨॥

ଦିଶୋ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀରଭ୍ୟାବର୍ତ୍ତେ ।
 ତା ମେ ଦ୍ରବିଶଂ ଯଜ୍ଞନ୍ତୁ ତା ମେ ବ୍ରାହ୍ମଣବର୍ଚ୍ଚସମ୍ ॥୪୩॥

ସପ୍ତରଷୀନଭ୍ୟାବର୍ତ୍ତେ ।
 ତେ ମେ ଦ୍ରବିଶଂ ଯଜ୍ଞନ୍ତୁ ତେ ମେ ବ୍ରାହ୍ମଣବର୍ଚ୍ଚସମ୍ ॥୪୪॥

ବ୍ରହ୍ମାଭ୍ୟାବର୍ତ୍ତେ ।

ତନ୍ନେ ଦ୍ରବିଣଂ ଯୁକ୍ତନ୍ତୁ ତନ୍ନେ ବ୍ରାହ୍ମଣବର୍ତ୍ତସମ୍ ॥୪୦॥

ବ୍ରାହ୍ମଣାଁ ଅଭ୍ୟାବର୍ତ୍ତେ ।

ତେ ମେ ଦ୍ରବିଣଂ ଯୁକ୍ତନ୍ତୁ ତେ ମେ ବ୍ରାହ୍ମଣବର୍ତ୍ତସମ୍ ॥୪୧॥

ୟଂ ବୟଂ ମୃଗୟାମହେ ତଂ ବଧୈ ସ୍ତୃଣବାମହି ।

ବ୍ୟାଞ୍ଜେ ପରମେଷ୍ଠିନୋ ବ୍ରହ୍ମଣାପୀପଦାମ ତମ୍ ॥୪୨॥

ବୈଶ୍ଵାନରସ୍ୟ ଦଂଷ୍ଟ୍ରାଭ୍ୟାଂ ହେତିସ୍ତଂ ସମଧାଦତି ।

ଇୟଂ ତଂ ଘ୍ନାତ୍ବାହୁତିଃ ସମିଦ୍ଧେବୀ ସହୀୟସୀ ॥୪୩॥

ରାଜ୍ଞୋ ବରୁଣସ୍ୟ ବନ୍ଧୋଽସି ।

ସୋଽମୁମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମନ୍ନେ ପ୍ରାଣେ ବଧାନ ॥୪୪॥

ୟଞ୍ଜେ ଅନ୍ନଂ ଭୁବସ୍ବତ ଆକ୍ଷିୟତି ପୃଥିବୀମନୁ ।

ତସ୍ୟ ନସ୍ତୁଂ ଭୁବସ୍ବତେ ସଂପ୍ରୟକ୍ତ ପ୍ରଜାପତେ ॥୪୫॥

ଅପୋ ଦିବ୍ୟା ଅଚାୟିଷଂ ରସେନ ସମପୃଷ୍ଣହି ।

ପୟସ୍ବାନଗ୍ନ ଆଗମଂ ତଂ ମା ସଂ ସୃଜ ବର୍ତ୍ତସା ॥୪୬॥

ସଂ ମାଗ୍ନେ ବର୍ତ୍ତସା ସୃଜ ସଂ ପ୍ରଜୟା ସମାୟୁଷା ।

ବିଦ୍ୟୁର୍ମେ ଅସ୍ୟ ଦେବା ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବିଦ୍ୟାସୁହ ରକ୍ଷିତିଃ ॥୪୭॥

ୟଦଗ୍ନେ ଅଦ୍ୟ ମିଥୁନା ଶାପତୋ ଯଦ୍ବୀଚସ୍ତୃଷ୍ଣଂ ଜନୟନ୍ତ ରେଭାଃ ।

ମନ୍ୟୋର୍ମନସଃ ଶରବ୍ୟା ଜାୟତେ ଯା ତୟା ବିଧ୍ୟ ହୃଦୟେ ଯାତୁଧାନାନ୍ ॥୪୮॥

ପରା ଶୃଣୀହି ତପସା ଯାତୁଧାନାନ୍ପରାଗ୍ନେ ରକ୍ଷୋ ହରସା ଶୃଣୀହି ।

ପରାର୍ଚିଷା ମୁରଦେବାଞ୍ଜୁଶୀହି ପରାସୁତପଃ ଶୋଶୁଚତଃ ଶୃଣୀହି ॥୪୯॥

ଅପାମସ୍ତୈ ବଜ୍ରଂ ପ୍ର ହରାମି ଚତୁର୍ଭୁଷିଂ ଶୀର୍ଷଭିଦ୍ୟାୟ ବିଦ୍ମାନ୍ ।

ସୋ ଅସ୍ୟାଙ୍ଗାନି ପ୍ର ଶୃଣାତୁ ସର୍ବା ତନ୍ନେ ଦେବା ଅନୁ ଜାନନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱେ ॥୫୦॥

॥ ଇତି ଦ୍ୱାବିଂଶ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଅଥ ତ୍ରୟୋବିଂଶ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

=====

(୧୦।୨) ଋଷିଃ - ବୃହସ୍ପତି । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧, ୪, ୨୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩, ୧୮-୧୯, ୨୨, ୨୮-୩୦, ୩୨-୩୪), ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୫), ଷଟ୍ପଦା ବିରାଟ୍ ଶକ୍ତୁରୀ (୬),
ତ୍ର୍ୟବସାନା ଅଷ୍ଟପଦା ଅଷ୍ଟିଃ (୭-୯), ତ୍ର୍ୟବସାନା ନବାପଦା ଧୃତିଃ (୧୦),
ପଥ୍ୟାପଞ୍ଚିଃ (୧୧, ୨୦, ୨୩-୨୭), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଶକ୍ତୁରୀ (୧୨-୧୬),
ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୩୧), ପଞ୍ଚିପଦା ତ୍ର୍ୟନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୩୫) ।
ଦେବତା - ଫାଲ୍ଗୁନୀଃ, ବନସ୍ପତିଃ ବା (୧-୨, ୪-୩୫), ଆପଃ (୩)

=====

ଅରାତୀୟୋର୍ଭାତୃବ୍ୟସ୍ୟ ଦୁର୍ହାର୍ଦ୍ଦୋ ଦ୍ୱିଷତଃ ଶିରଃ ।

ଅପି ବୃଷ୍ଟାମ୍ୟୋଜସା ॥୧॥

ବର୍ମ ମହ୍ୟମୟଂ ମଣିଃ ଫାଲ୍ଗୁନୀତଃ କରିଷ୍ୟତି ।

ପୂର୍ଣ୍ଣୋ ମହ୍ନେନ ମାଗମଦ୍ରସେନ ସହ ବର୍ଚସା ॥୨॥

ୟତ୍ନା ଶିକ୍ତଃ ପରାବଧୀତ୍ତ୍ୱା ହସ୍ତେନ ବାସ୍ୟା ।

ଆପସ୍ତ୍ରା ତସ୍ମାଦ୍ଭୀବଲୀଃ ପୁନନ୍ତୁ ଶୁଚୟଃ ଶୁଚିମ୍ ॥୩॥

ହିରଣ୍ୟସ୍ତ୍ରଗୟଂ ମଣିଃ ଶ୍ରଦ୍ଧାଂ ଯଜ୍ଞଂ ମହୋ ଦଧତ୍ ।

ଗୃହେ ବସତୁ ନୋଽତିଥିଃ ॥୪॥

ତସ୍ମୈ ଘୃତଂ ସୁରଂ ମଧୁନୁମନୁଂ କ୍ଷଦାମହେ ।

ସ ନଃ ପିତେବ ପୁତ୍ରେଭ୍ୟଃ ଶ୍ରେୟଃଶ୍ରେୟଶ୍ଚିକିମ୍ନତୁ ଭୂୟୋଭୂୟଃ ଶ୍ୱଃଶ୍ୱୋ ଦେବେଭ୍ୟା ମଣିରେତ୍ୟ ॥୫॥

ୟମବଧ୍ନାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ମଣିଂ ପାଲଂ ଘୃତଶ୍ଚୁତମୁଗ୍ରଂ ଖଦିରମୋଜସ୍ରେ ।
ତମଗ୍ନିଃ ପ୍ରତ୍ୟମୁଞ୍ଚିତ ସୋ ଅସ୍ତୈ ଦୁହ ଆଜ୍ୟଂ ଭୂୟୋଭୂୟଃ ଶ୍ଵଃଶ୍ଵସ୍ତେନ ତ୍ଵଂ ଦ୍ଵିଷତୋ ଜହି ॥୬॥

ୟମବଧ୍ନାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ମଣିଂ ପାଲଂ ଘୃତଶ୍ଚୁତମୁଗ୍ରଂ ଖଦିରମୋଜସ୍ରେ ।
ତମିନ୍ଦ୍ରଃ ପ୍ରତ୍ୟମୁଞ୍ଚିତୌଜସ୍ରେ ବୀର୍ଯ୍ୟାୟ କମ୍ ।
ସୋ ଅସ୍ତୈ ବଲମିଦ୍ଭୁହେ ଭୂୟୋଭୂୟଃ ଶ୍ଵଃଶ୍ଵସ୍ତେନ ତ୍ଵଂ ଦ୍ଵିଷତୋ ଜହି ॥୭॥

ୟମବଧ୍ନାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ମଣିଂ ପାଲଂ ଘୃତଶ୍ଚୁତମୁଗ୍ରଂ ଖଦିରମୋଜସ୍ରେ ।
ତଂ ସୋମଃ ପ୍ରତ୍ୟମୁଞ୍ଚିତ ମହେ ଶ୍ରୋତ୍ରାୟ ଚକ୍ଷସେ ।
ସୋ ଅସ୍ତୈ ବର୍ଚ୍ଚ ଇଦ୍ଭୁହେ ଭୂୟୋଭୂୟଃ ଶ୍ଵଃଶ୍ଵସ୍ତେନ ତ୍ଵଂ ଦ୍ଵିଷତୋ ଜହି ॥୮॥

ୟମବଧ୍ନାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ମଣିଂ ପାଲଂ ଘୃତଶ୍ଚୁତମୁଗ୍ରଂ ଖଦିରମୋଜସ୍ରେ ।
ତଂ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ପ୍ରତ୍ୟମୁଞ୍ଚିତ ତେନେମା ଅଜୟଦିଶଃ ।
ସୋ ଅସ୍ତୈ ଭୂତିମିଦ୍ଭୁହେ ଭୂୟୋଭୂୟଃ ଶ୍ଵଃଶ୍ଵସ୍ତେନ ତ୍ଵଂ ଦ୍ଵିଷତୋ ଜହି ॥୯॥

ୟମବଧ୍ନାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ମଣିଂ ପାଲଂ ଘୃତଶ୍ଚୁତମୁଗ୍ରଂ ଖଦିରମୋଜସ୍ରେ ।
ତଂ ବିଭ୍ରଜନ୍ତମା ମଣିମସ୍ତୁରାଶାଂ ପୁରୋଽଜୟଦାନବାନାଂ ହିରଣ୍ୟୟଃ ।
ସୋ ଅସ୍ତୈ ଶ୍ରିୟମିଦ୍ଭୁହେ ଭୂୟୋଭୂୟଃ ଶ୍ଵଃଶ୍ଵସ୍ତେନ ତ୍ଵଂ ଦ୍ଵିଷତୋ ଜହି ॥୧୦॥

ୟମବଧ୍ନାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ବାତାୟ ମଣିମାଶବେ ।
ସୋ ଅସ୍ତୈ ବାଜିନଂ ଭୁହେ ଭୂୟୋଭୂୟଃ ଶ୍ଵଃଶ୍ଵସ୍ତେନ ତ୍ଵଂ ଦ୍ଵିଷତୋ ଜହି ॥୧୧॥

ୟମବଧ୍ନାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ବାତାୟ ମଣିମାଶବେ ।
ତେନେମାଂ ମଣିନା କୃଷିମଶ୍ଵିନାବତି ରକ୍ଷତଃ ।
ସ ଭିଷଗ୍ଭ୍ୟାଂ ମହୋ ଦୁହେ ଭୂୟୋଭୂୟଃ ଶ୍ଵଃଶ୍ଵସ୍ତେନ ତ୍ଵଂ ଦ୍ଵିଷତୋ ଜହି ॥୧୨॥

ୟମବଧ୍ନାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ବାତାୟ ମଣିମାଗବେ ।
 ତଂ ବିଭ୍ରସ୍ତବିତା ମଣିଂ ତେନେଦମଜୟସ୍ତୁଃ ।
 ସୋ ଅସ୍ତୈ ସ୍ମନ୍ତତାଂ ଦୁହେ ଭୂୟୋଭୂୟଃ ଶ୍ଵଃଶ୍ଵସ୍ତେନ ତ୍ଵଂ ଦ୍ଵିଷତୋ ଜହି ॥୧୩॥

ୟମବଧ୍ନାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ବାତାୟ ମଣିମାଗବେ ।
 ତମାପୋ ବିଭ୍ରତୀର୍ମଣିଂ ସଦା ଧାବନ୍ତ୍ୟକ୍ଷିତାଃ ।
 ସ ଆଭ୍ୟୋଃମୃତମିଦୁହେ ଭୂୟୋଭୂୟଃ ଶ୍ଵଃଶ୍ଵସ୍ତେନ ତ୍ଵଂ ଦ୍ଵିଷତୋ ଜହି ॥୧୪॥

ୟମବଧ୍ନାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ବାତାୟ ମଣିମାଗବେ ।
 ତଂ ରାଜା ବରୁଣୋ ମଣିଂ ପ୍ରତ୍ୟମୁଞ୍ଚିତ ଶଂଭୁବମ୍ ।
 ସୋ ଅସ୍ତୈ ସତ୍ୟମିଦୁହେ ଭୂୟୋଭୂୟଃ ଶ୍ଵଃଶ୍ଵସ୍ତେନ ତ୍ଵଂ ଦ୍ଵିଷତୋ ଜହି ॥୧୫॥

ୟମବଧ୍ନାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ବାତାୟ ମଣିମାଗବେ ।
 ତଂ ଦେବା ବିଭ୍ରତୋ ମଣିଂ ସର୍ବାଲ୍ଲୋକାନୁଧାଜୟନ୍ ।
 ସ ଏଭ୍ୟା ଜିତିମିଦୁହେ ଭୂୟୋଭୂୟଃ ଶ୍ଵଃଶ୍ଵସ୍ତେନ ତ୍ଵଂ ଦ୍ଵିଷତୋ ଜହି ॥୧୬॥

ୟମବଧ୍ନାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ବାତାୟ ମଣିମାଗବେ ।
 ତମିମଂ ଦେବତା ମଣିଂ ପ୍ରତ୍ୟମୁଞ୍ଚିତ ଶଂଭୁବମ୍ ।
 ସ ଆଭ୍ୟା ବିଶ୍ଵମିଦୁହେ ଭୂୟୋଭୂୟଃ ଶ୍ଵଃଶ୍ଵସ୍ତେନ ତ୍ଵଂ ଦ୍ଵିଷତୋ ଜହି ॥୧୭॥

ଋତବସ୍ତ୍ରମବଧ୍ନତାର୍ତ୍ତବାସ୍ତ୍ରମବଧ୍ନତ ।
 ସଂବସ୍ତରସ୍ତ୍ରଂ ବଦ୍-ଧ୍ଵା ସର୍ବଂ ଭୂତଂ ବି ରକ୍ଷତି ॥୧୮॥

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦେଶା ଅବଧ୍ନତ ପ୍ରତିଶସ୍ତ୍ରମବଧ୍ନତ ।
 ପ୍ରଜାପତିସ୍ତୃଷ୍ଣୋ ମଣିର୍ଦ୍ଵିଷତୋ ମେଧରା ଅକଃ ॥୧୯॥

ଅଥର୍ବାଣୋ ଅବଧ୍ନତାଥର୍ବଣା ଅବଧ୍ନତ ।
 ତୈର୍ମେଦିନୋ ଅଙ୍ଗିରସୋ ଦସ୍ୟୁନାଂ ବିଭିଦୁଃ ପୁରସ୍ତେନ ତ୍ଵଂ ଦ୍ଵିଷତୋ ଜହି ॥୨୦॥

ତଂ ଧାତା ପ୍ରତ୍ୟମୁଞ୍ଚିତ ସ ଭୂତଂ ବ୍ୟକଳ୍ମୟତ୍ ।

ତେନ ତ୍ୱଂ ଦ୍ୱିଷତୋ ଜହି ||୨୧||

ୟମବଧ୍ନାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ଦେବେଭ୍ୟା ଅସୁରକ୍ଷିତିମ୍ ।

ସ ମାୟଂ ମଣିରାଗମଦ୍ରସେନ ସହ ବର୍ତ୍ତସା ||୨୨||

ୟମବଧ୍ନାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ଦେବେଭ୍ୟା ଅସୁରକ୍ଷିତିମ୍ ।

ସ ମାୟଂ ମଣିରାଗମସୁହ ଗୋଭିରଜାବିଭିରନ୍ନେନ ପ୍ରଜୟା ସହ ||୨୩||

ୟମବଧ୍ନାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ଦେବେଭ୍ୟା ଅସୁରକ୍ଷିତିମ୍ ।

ସ ମାୟଂ ମଣିରାଗମସୁହ ବ୍ରାହ୍ମିୟବାଭ୍ୟାଂ ମହସା ଭୂତ୍ୟା ସହ ||୨୪||

ୟମବଧ୍ନାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ଦେବେଭ୍ୟା ଅସୁରକ୍ଷିତିମ୍ ।

ସ ମାୟଂ ମଣିରାଗମନ୍ ମଧୋର୍ଯୁତସ୍ୟ ଧାରୟା କୀଳାଲେନ ମଣିଃ ସହ ||୨୫||

ୟମବଧ୍ନାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ଦେବେଭ୍ୟା ଅସୁରକ୍ଷିତିମ୍ ।

ସ ମାୟଂ ମଣିରାଗମଦୂର୍ଜୟା ପୟସା ସହ ଦ୍ରବିଣେନ ଶ୍ରିୟା ସହ ||୨୬||

ୟମବଧ୍ନାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ଦେବେଭ୍ୟା ଅସୁରକ୍ଷିତିମ୍ ।

ସ ମାୟଂ ମଣିରାଗମଭେଜସା ତ୍ୱିଷ୍ୟା ସହ ଯୁଗସା କୀର୍ତ୍ତ୍ୟା ସହ ||୨୭||

ୟମବଧ୍ନାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ଦେବେଭ୍ୟା ଅସୁରକ୍ଷିତିମ୍ ।

ସ ମାୟଂ ମଣିରାଗମସୁର୍ବାଭିର୍ଭୂତିଭିଃ ସହ ||୨୮||

ତମିମଂ ଦେବତା ମଣିଂ ମହ୍ୟଂ ଦଦତୁ ପୁଷ୍ଟୟେ ।

ଅଭିତୁଂ କ୍ଷତ୍ରବର୍ଧନଂ ସପତ୍ନଦମ୍ଭନଂ ମଣିମ୍ ||୨୯||

ବ୍ରହ୍ମଣା ତେଜସା ସହ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚାମି ମେ ଶିବମ୍ ।

ଅସପତ୍ନଃ ସପତ୍ନହା ସପତ୍ନାନ୍ନୋଧରା ଅକଃ ||୩୦||

ଉତ୍ତରଂ ଦ୍ଵିଷତୋ ମାମୟଂ ମଣିଃ କୃଣୋତୁ ଦେବଜାଃ ।
ୟସ୍ୟ ଲୋକା ଇମେ ତ୍ରୟଃ ପୟୋ ଦୁର୍ୟୁଧାସତେ ।
ସ ମାୟମଧି ରୋହତୁ ମଣିଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠାୟ ମୂର୍ଧତଃ ॥୩୧॥

ୟଂ ଦେବାଃ ପିତରୋ ମନୁଷ୍ୟା ଉପଜୀବନ୍ତି ସର୍ବଦା ।
ସ ମାୟମଧି ରୋହତୁ ମଣିଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠାୟ ମୂର୍ଧତଃ ॥୩୨॥

ୟଥା ବୀଜମୁର୍ବରାୟାଂ କୃଷ୍ଣେ ଫାଲେନ ରୋହତି ।
ଏବା ମୟି ପ୍ରଜା ପଶବୋଽନୁମନ୍ନଂ ବି ରୋହତୁ ॥୩୩॥

ୟସ୍ମୈ ତ୍ଵା ଯଜ୍ଞବର୍ଧନ ମଣେ ପ୍ରତ୍ୟମୁତଂ ଶିବମ୍ ।
ତଂ ତ୍ଵଂ ଶତଦକ୍ଷିଣ ମଣେ ଶ୍ରେଷ୍ଠାୟ ଜିହ୍ଵତାତ୍ ॥୩୪॥

ଏତମିଧ୍ରଂ ସମାହିତଂ ଭୂଷାଣୋ ଅଗ୍ନେ ପ୍ରତି ହର୍ଯ୍ୟ ହୋମୈଃ ।
ତସ୍ମିନ୍ନିଧେମ ସୁମତିଂ ସ୍ଵସ୍ତି ପ୍ରଜାଂ ତକ୍ଷୁଃ ପଶୁନ୍ଧ୍ରସମିଜ୍ଞେ ଜାତବେଦସି ବ୍ରହ୍ମଣା ॥୩୫॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧୦।୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୧), ଭୂରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୮),
ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩-୬, ୯, ୩୮, ୪୨-୪୩), ପୁର ଉଷ୍ଠିକ୍ (୭. ୧୩), ଉପରିଷ୍ଠାଦ୍ ବୃହତୀ (୧୦, ୧୪,
୧୬, ୧୮-୧୯), ଉପରିଷ୍ଠାଦ୍ ଜ୍ୟୋତି ଜଗତୀ (୧୧-୧୨, ୧୫, ୨୦, ୨୨, ୩୯), ତ୍ର୍ୟବସାନା
ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୧୭), ବୃହତୀ ଗର୍ଭା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୩-୩୦, ୩୨, ୪୦),
ମଧ୍ୟୋଜ୍ୟୋତିର୍ଜଗତୀ (୩୧), ଉପରିଷ୍ଠାଦ୍ ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୩୨, ୩୪, ୩୬), ପରାବିରାଟ୍
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩୩), ଚତୁଷ୍ପଦା ଜଗତୀ (୩୫), ଆର୍ଷୀ ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୪୧), ଏକବସାନା ପଞ୍ଚପଦା
ନିଚୂର୍ ପଦପଞ୍ଜ୍ଜ ଦ୍ଵିପଦା ଆର୍ଷୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪୪) । ଦେବତା - ସ୍କନ୍ଦଃ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍ ଚ (୧-୪୪)

=====

କସ୍ମିନ୍ନଙ୍ଗେ ତପୋ ଅସ୍ୟାଧି ତିଷ୍ଠତି କସ୍ମିନ୍ନଙ୍ଗେ ରତମସ୍ୟାଧ୍ୟାହିତମ୍ ।
କ୍ଵ ବ୍ରତଂ କ୍ଵ ଶ୍ରଦ୍ଧାସ୍ୟ ତିଷ୍ଠତି କସ୍ମିନ୍ନଙ୍ଗେ ସତ୍ୟମସ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ॥୧॥

କସ୍ତୁରୀଦଳାଦିପାତେ ଅଗ୍ନିରସ୍ୟ କସ୍ତୁରୀଦଳାପୁରତେ ମାତରିଶ୍ଵା ।
କସ୍ତୁରୀଦଳାଦି ମିମାତେଽପି ଚନ୍ଦ୍ରମା ମହ ସ୍ଵମ୍ଭସ୍ୟ ମିମାନୋ ଅଙ୍ଗମ୍ ॥୭॥

କସ୍ତୁରୀଦଳାଦି ତିଷ୍ଠତି ଭୂମିରସ୍ୟ କସ୍ତୁରୀଦଳାଦି ତିଷ୍ଠତ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ।
କସ୍ତୁରୀଦଳାଦି ତିଷ୍ଠତ୍ୟାହିତା ଦୈର୍ଘ୍ୟ କସ୍ତୁରୀଦଳାଦି ତିଷ୍ଠତ୍ୟୁତ୍ତରଂ ଦିବଃ ॥୮॥

କ୍ୱ ପ୍ରେୟସ୍ଵୀଦିପାତ ଉର୍ଧ୍ୱା ଅଗ୍ନିଃ କ୍ୱ ପ୍ରେୟସ୍ଵୀପୁରତେ ମାତରିଶ୍ଵା ।
ଯତ୍ର ପ୍ରେୟସ୍ଵୀରଭିଯତ୍ୟାବୃତଃ ସ୍ଵମ୍ଭଂ ତଂ ବ୍ରୁହି କତମଃ ସ୍ଥିଦେବ ସଃ ॥୯॥

କ୍ୱାର୍ଥମାସାଃ କ୍ୱ ଯନ୍ତି ମାସାଃ ସଂବସ୍ତରେଣ ସହ ସଂବିଦାନାଃ ।
ଯତ୍ର ଯନ୍ତ୍ୟତବୋ ଯତ୍ରାର୍ତବାଃ ସ୍ଵମ୍ଭଂ ତଂ ବ୍ରୁହି କତମଃ ସ୍ଥିଦେବ ସଃ ॥୧୦॥

କ୍ୱ ପ୍ରେୟସ୍ଵୀ ଯୁବତୀ ବିରୂପେ ଅହୋରାତ୍ରେ ଦ୍ରବତଃ ସଂବିଦାନେ ।
ଯତ୍ର ପ୍ରେୟସ୍ଵୀରଭିଯତ୍ୟାପଃ ସ୍ଵମ୍ଭଂ ତଂ ବ୍ରୁହି କତମଃ ସ୍ଥିଦେବ ସଃ ॥୧୧॥

ଯସ୍ମିନ୍ନସ୍ତ୍ରବ୍-ଧ୍ୱା ପ୍ରଜାପତିର୍ଲୋକାନ୍ତ୍ରସର୍ବଂ ଅଧାରୟତ୍ ।
ସ୍ଵମ୍ଭଂ ତଂ ବ୍ରୁହି କତମଃ ସ୍ଥିଦେବ ସଃ ॥୧୨॥

ଯପୁରମମବମଂ ଯଜ ମଧ୍ୟମଂ ପ୍ରଜାପତିଃ ସସ୍ତୃଜେ ବିଶ୍ୱରୂପମ୍ ।
କିୟତା ସ୍ଵମ୍ଭଃ ପ୍ର ବିବେଶ ତତ୍ର ଯନ୍ ଗ୍ରାବିଶକ୍ରିୟତ୍-ବଭୂବ ॥୧୩॥

କିୟତା ସ୍ଵମ୍ଭଃ ପ୍ର ବିବେଶ ଭୂତଂ କିୟତ୍-ଭବିଷ୍ୟଦନ୍ତାଶୟେଽସ୍ୟ ।
ଏକଂ ଯଦଙ୍ଗମକୃଣୋସୁହସ୍ରଧା କିୟତା ସ୍ଵମ୍ଭଃ ପ୍ର ବିବେଶ ତତ୍ର ॥୧୪॥

ଯତ୍ର ଲୋକାଂଶ୍ଚ କୋଶାଂଶ୍ଚାପୋ ବ୍ରହ୍ମ ଜନା ବିଦୁଃ ।
ଅସଜ ଯତ୍ର ସଜାତ ସ୍ଵମ୍ଭଂ ତଂ ବ୍ରୁହି କତମଃ ସ୍ଥିଦେବ ସଃ ॥୧୫॥

ଯତ୍ର ତପଃ ପରାକ୍ରମ୍ୟ ବ୍ରତଂ ଧାରୟତ୍ୟୁତ୍ତରମ୍ ।
ରତଂ ଚ ଯତ୍ର ଶ୍ରଦ୍ଧା ତାପୋ ବ୍ରହ୍ମ ସମାହିତାଃ ସ୍ଵମ୍ଭଂ ତଂ ବ୍ରୁହି କତମଃ ସ୍ଥିଦେବ ସଃ ॥୧୬॥

ଯୁସ୍ମିନ୍ଭୂମିରକ୍ତରିକ୍ଷଂ ଦୈର୍ଘ୍ୟସ୍ମିନ୍ନଧ୍ୟାହିତା ।

ଯୁତ୍ରାଗ୍ନିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ବାତସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟକ୍ତ୍ୟାପିତାଃ ସ୍ବମ୍ଭଂ ତଂ ବ୍ରୁହି କତମଃ ସ୍ବିଦେବ ସଃ ॥୧୭॥

ୟସ୍ୟ ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶଦେବା ଅଙ୍ଗେ ସର୍ବେ ସମାହିତାଃ ।

ସ୍ବମ୍ଭଂ ତଂ ବ୍ରୁହି କତମଃ ସ୍ବିଦେବ ସଃ ॥୧୮॥

ୟତ୍ର ଋଷୟଃ ପ୍ରଥମଜା ଋତଃ ସାମ ଯଜୁର୍ମହୀ ।

ଏକର୍ଷୟସ୍ମିନ୍ନାପିତଃ ସ୍ବମ୍ଭଂ ତଂ ବ୍ରୁହି କତମଃ ସ୍ବିଦେବ ସଃ ॥୧୯॥

ୟତ୍ରାମୃତଂ ଚ ମୃତ୍ୟୁଶ୍ଚ ପୁରୁଷେଽପି ସମାହିତେ ।

ସମୁଦ୍ରୋ ଯସ୍ୟ ନାତ୍ୟଃ ପୁରୁଷେଽପି ସମାହିତାଃ ସ୍ବମ୍ଭଂ ତଂ ବ୍ରୁହି କତମଃ ସ୍ବିଦେବ ସଃ ॥୨୦॥

ୟସ୍ୟ ଚତସ୍ରଃ ପ୍ରତିଶୋ ନାତ୍ୟସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟକ୍ତି ପ୍ରଥମାଃ ।

ୟଞ୍ଜୋ ଯତ୍ର ପରାକ୍ରାନ୍ତଃ ସ୍ବମ୍ଭଂ ତଂ ବ୍ରୁହି କତମଃ ସ୍ବିଦେବ ସଃ ॥୨୧॥

ୟେ ପୁରୁଷେ ବ୍ରହ୍ମ ବିଦୁସ୍ତେ ବିଦୁଃ ପରମେଷ୍ଠିନମ୍ ।

ୟୋ ବେଦ ପରମେଷ୍ଠିନଂ ଯଶ୍ଚ ବେଦ ପ୍ରଜାପତିମ୍ ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠଂ ଯେ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ବିଦୁସ୍ତେ ସ୍ବମ୍ଭମନୁସଂବିଦୁଃ ॥୨୨॥

ୟସ୍ୟ ଶିରୋ ବୈଶ୍ବାନରଶ୍ଚକ୍ଷୁରଙ୍ଗିରସୋଽଭବନ୍ ।

ଅଙ୍ଗାନି ଯସ୍ୟ ଯାତବଃ ସ୍ବମ୍ଭଂ ତଂ ବ୍ରୁହି କତମଃ ସ୍ବିଦେବ ସଃ ॥୨୩॥

ୟସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମ ମୁଖମାହୁର୍ଜିହ୍ବାଂ ମଧୁକଶାମୁତ ।

ବିରାଜମୁଧୋ ଯସ୍ୟାହୁଃ ସ୍ବମ୍ଭଂ ତଂ ବ୍ରୁହି କତମଃ ସ୍ବିଦେବ ସଃ ॥୨୪॥

ୟସ୍ମାଦୃତୋ ଅପାତକ୍ଷନ୍ୟଜୁର୍ଯସ୍ମାଦପାକଷନ୍ ।

ସାମାନି ଯସ୍ୟ ଲୋମାନ୍ୟଧର୍ବାଙ୍ଗିରସୋ ମୁଖଂ ସ୍ବମ୍ଭଂ ତଂ ବ୍ରୁହି କତମଃ ସ୍ବିଦେବ ସଃ ॥୨୫॥

ଅସଜାଖାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ପରମମିବ ଜନା ବିଦୁଃ ।
ଉତୋ ସନ୍ନନ୍ୟାନ୍ତେଽବରେ ଯେ ତେ ଶାଖାମୁପାସତେ ॥୨୧॥

ୟତ୍ରାଦିତ୍ୟାଶ୍ଚ ରୁଦ୍ରାଶ୍ଚ ବସବଶ୍ଚ ସମାହିତାଃ ।
ଭୂତଂ ଚ ଯତ୍ର ଭବ୍ୟଂ ଚ ସର୍ବେ ଲୋକାଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାଃ ସ୍ବମ୍ଭୁଂ ତଂ ବ୍ରୂହି କତମଃ ସ୍ବିଦେବ ସଃ ॥୨୨॥

ୟସ୍ୟ ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶଦେବା ନିଧିଂ ରକ୍ଷନ୍ତି ସର୍ବଦା ।
ନିଧିଂ ତମଦ୍ୟ କୋ ବେଦ ଯଂ ଦେବା ଅଭିରକ୍ଷଥ ॥୨୩॥

ୟତ୍ର ଦେବା ବ୍ରହ୍ମବିଦୋ ବ୍ରହ୍ମ ଜ୍ୟେଷ୍ଠମୁପାସତେ ।
ୟୋ ବୈ ତାନ୍ନିଦ୍ୟାତ୍-ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ସ ବ୍ରହ୍ମା ବେଦିତା ସ୍ୟାତ୍ ॥୨୪॥

ବୃହନ୍ତୋ ନାମ ତେ ଦେବା ଯେଽସତଃ ପରି ଜଞ୍ଜିରେ ।
ଏକଂ ତଦଙ୍ଗଂ ସ୍ବମ୍ଭୁସ୍ୟାସଦାହୁଃ ପରୋ ଜନାଃ ॥୨୫॥

ୟତ୍ର ସ୍ବମ୍ଭୁଃ ପ୍ରଜନୟନ୍ପୁରାଣଂ ବ୍ୟବର୍ତ୍ତୟତ୍ ।
ଏକଂ ତଦଙ୍ଗଂ ସ୍ବମ୍ଭୁସ୍ୟ ପୁରାଣମନୁସଂବିଦୁଃ ॥୨୬॥

ୟସ୍ୟ ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶଦେବା ଅଙ୍ଗେ ଗାତ୍ରା ବିଭେଜିରେ ।
ତାନ୍ନୈ ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶଦେବାନେକେ ବ୍ରହ୍ମବିଦୋ ବିଦୁଃ ॥୨୭॥

ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଂ ପରମମନୁଦ୍ୟଦ୍ୟଂ ଜନା ବିଦୁଃ ।
ସ୍ବମ୍ଭୁସ୍ତଦଗ୍ରେ ପ୍ରାସିଞ୍ଚିଦ୍ଦିରଣ୍ୟଂ ଲୋକେ ଅନ୍ତରା ॥୨୮॥

ସ୍ବମ୍ଭେ ଲୋକାଃ ସ୍ବମ୍ଭେ ତପଃ ସ୍ବମ୍ଭେଽଧ୍ୟତମାହିତମ୍ ।
ସ୍ବମ୍ଭୁ ତ୍ବା ବେଦ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷମିନ୍ଦ୍ରେ ସର୍ବଂ ସମାହିତମ୍ ॥୨୯॥

ଇନ୍ଦ୍ରେ ଲୋକା ଇନ୍ଦ୍ରେ ତପ ଇନ୍ଦ୍ରେଽଧ୍ୟତମାହିତମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଂ ତ୍ବା ବେଦ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ସ୍ବମ୍ଭେ ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ॥୩୦॥

ନାମ ନାମ୍ନା ଜୋହବାତି ପୁରା ସୁୟାତ୍-ପୁରୋଷସଃ ।
 ଯଦଜଃ ପ୍ରଥମଂ ସଂବଭୁବ ସ ହ ତସ୍ମିରାଜ୍ୟମିୟାୟ ଯସ୍ମାନ୍ନାନ୍ୟପୁରମସ୍ତି ଭୂତମ୍ ॥୩୧॥

ୟସ୍ୟ ଭୂମିଃ ପ୍ରମାତ୍ତରିକ୍ଷମୁତୋଦରମ୍ ।
 ଦିବଂ ଯଶ୍ଚକ୍ରେ ମୂର୍ଧାନଂ ତସ୍ମୈ ଜ୍ୟେଷ୍ଠାୟ ବ୍ରହ୍ମଣେ ନମଃ ॥୩୨॥

ୟସ୍ୟ ସୁୟଶ୍ଚକ୍ଷୁଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମାଶ୍ଚ ପୁନର୍ଣ୍ଣବଃ ।
 ଅଗ୍ନିଂ ଯଶ୍ଚକ୍ର ଆସ୍ୟଂ ତସ୍ମୈ ଜ୍ୟେଷ୍ଠାୟ ବ୍ରହ୍ମଣେ ନମଃ ॥୩୩॥

ୟସ୍ୟ ବାତଃ ପ୍ରାଣାପାନୌ ଚକ୍ଷୁରଙ୍ଗିରସୋଽଭବନ୍ ।
 ଦିଶୋ ଯଶ୍ଚକ୍ରେ ପ୍ରଜ୍ଞାନୀସ୍ତସ୍ମୈ ଜ୍ୟେଷ୍ଠାୟ ବ୍ରହ୍ମଣେ ନମଃ ॥୩୪॥

ସ୍ବମ୍ନୋ ଦାଧାର ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଉଡେ ଇମେ ସ୍ବମ୍ନୋ ଦାଧାରୋର୍ବହ୍ନିରିକ୍ଷମ୍ ।
 ସ୍ବମ୍ନୋ ଦାଧାର ପ୍ରଦିଶଃ ଷଡୁର୍ବାଃ ସ୍ବମ୍ନ ଇଦଂ ବିଶ୍ବଂ ଭୁବନମା ବିବେଶ ॥୩୫॥

ୟଃ ଶ୍ରମାଉପସୋ ଜାତୋ ଲୋକାନ୍ନସର୍ବାନ୍ନସମାନଶେ ।
 ସୋମଂ ଯଶ୍ଚକ୍ରେ କେବଲଂ ତସ୍ମୈ ଜ୍ୟେଷ୍ଠାୟ ବ୍ରହ୍ମଣେ ନମଃ ॥୩୬॥

କଥଂ ବାତୋ ନେଲୟତି କଥଂ ନ ରମତେ ମନଃ ।
 କିମାପଃ ସତ୍ୟଂ ପ୍ରେୟୁକ୍ତୀର୍ନେଲୟନ୍ତି କଦା ଚନ ॥୩୭॥

ମହଦ୍ୟକ୍ଷଂ ଭୁବନସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ତପସି କ୍ରାନ୍ତଂ ସଲିଲସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ।
 ତସ୍ମିନ୍ନିୟନ୍ତେ ଯ ଉ କେ ଚ ଦେବା ବୃକ୍ଷସ୍ୟ ସ୍କନ୍ଧଃ ପରିତ ଇବ ଶାଖାଃ ॥୩୮॥

ୟସ୍ମୈ ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ପାଦାଭ୍ୟାଂ ବାତା ଶ୍ରୋତ୍ରେଶ ଚକ୍ଷୁଷା ।
 ଯସ୍ମୈ ଦେବାଃ ସଦା ବଲିଂ ପ୍ରୟଜ୍ଞନ୍ତି ବିମିତେଽମିତଂ ସ୍ବମ୍ନଂ ତଂ ବ୍ରୁହି କତମଃ ସ୍ବିଦେବ ସଃ ॥୩୯॥

ଅପ ତସ୍ୟ ହତଂ ତମୋ ବ୍ୟାବୃତ୍ତଃ ସ ପାପୁନା ।
 ସର୍ବାଣି ତସ୍ମିନ୍ଜ୍ୟୋତୀଂଷି ଯାନି ତ୍ରୀଣି ପ୍ରଜାପତୌ ॥୪୦॥

ଯୋ ବେତସଂ ହିରଣ୍ୟୟଂ ତିଷ୍ଠନ୍ ସଲିଲେ ବେଦ ।

ସ ବୈ ଗୁହ୍ୟଃ ପ୍ରଜାପତିଃ ॥୪୧॥

ତନ୍ମମେକେ ଯୁବତୀ ବିରୂପେ ଅଭ୍ୟାକ୍ରାମଂ ବୟତଃ ଷଣ୍ଢୟଶମ୍ ।

ପ୍ରାନ୍ୟା ତନ୍ନୁଂସ୍ଥିରତେ ଧତ୍ତେ ଅନ୍ୟା ନାପ ବୃଜ୍ଜାତେ ନ ଗମାତୋ ଅଦ୍ରମ୍ ॥୪୨॥

ତୟୋରହଂ ପରିନୃତ୍ୟନ୍ତ୍ୟୋରିବ ନ ବି ଜାନାମି ଯତରା ପରସ୍ତାତ୍ ।

ପୁମାନେନଦ୍ବୟଦ୍-ଗୃଣନ୍ତି ପୁମାନେନଦ୍ବି ଜଭାରାଧି ନାକେ ॥୪୩॥

ଇମେ ମୟୂଖା ଉପ ତସ୍ତୁଭୂର୍ଦ୍ଦିବଂ ସାମାନି ଚକ୍ରୁସ୍ତସରାଣି ବାତବେ ॥୪୪॥

=====

(୧୦।୮) ଋଷିଃ - କୁସ୍ତ । ଛନ୍ଦ - ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୧), ବୃହତୀ ଗର୍ଭା ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୨),
ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩-୪, ୮-୯, ୧୩, ୧୬-୧୮, ୨୪, ୨୮, ୩୫-୩୬, ୪୦, ୪୪), ଭୃଗିକ୍ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୫),
ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୬, ୧୪, ୧୯-୨୧, ୨୩, ୨୫, ୨୯, ୩୧-୩୪, ୩୭-୩୮, ୪୧, ୪୩),
ପରାବୃହତୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୭), ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ ଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୦), ଜଗତୀ (୧୧),
ପୁରୋବୃହତୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ଗର୍ଭା ପଞ୍ଚିଃ (୧୨), ଭୃଗିକ୍ ବୃହତୀ (୧୫, ୨୭), ପୁର ଭଷ୍ଟିକ୍ (୨୨),
ଦ୍ୟୁଷ୍ଟିକ୍ ଗର୍ଭା ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୨୬), ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩୦), ବୃହତୀ ଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩୯),
ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୪୨) । ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍ (୧-୪୪)

=====

ଯୋ ଭୂତଂ ଚ ଭବ୍ୟଂ ଚ ସର୍ବଂ ଯଶ୍ଚାଧିତିଷ୍ଠତି ।

ସ୍ୱର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ଚ କେବଲଂ ତସ୍ମୈ ଜ୍ୟେଷ୍ଠାୟ ବ୍ରହ୍ମଣେ ନମଃ ॥୧॥

ସ୍ନମ୍ଭେନେମେ ବିଷ୍ଣୁଭିତେ ଦୈୱିଷ୍ଠ ଭୂମିଷ୍ଠ ତିଷ୍ଠତଃ ।

ସ୍ନମ୍ଭ ଇଦଂ ସର୍ବମାତ୍ମନୁଦ୍ୟାତ୍-ପ୍ରାଣନ୍ନିମିଷକ ଯତ୍ ॥୨॥

ତିସ୍ରୋ ହ ପ୍ରଜା ଅତ୍ୟାୟମାୟନ୍ୟାୟା ଅର୍କମଭିତୋଽବିଶନ୍ତ ।
ବୃହନ୍ ହ ତସ୍ମୈ ରଜସୋ ବିମାନୋ ହରିତୋ ହରିଣୀରା ବିବେଶ ॥୩॥

ଦ୍ଵାଦଶ ପ୍ରଧୟଶ୍ଚକ୍ରମେକଂ ତ୍ରୀଣି ନଭ୍ୟାନି କ ଉ ତଳିକେତ ।
ତତ୍ରାହତାସ୍ତ୍ରୀଣି ଶତାନି ଶଙ୍କବଃ ଷଷ୍ଠିଶ୍ଚ ଖୀଲା ଅବିଚାତଲା ଯେ ॥୪॥

ଇଦଂ ସବିତର୍ବି ଜାନୀହି ଷତ୍ୟମା ଏକ ଏକଜଃ ।
ତସ୍ମିନ୍ ହାପିତୁମିଚ୍ଛନ୍ତେ ଯୁ ଏଷାମେକ ଏକଜଃ ॥୫॥

ଆବିଃ ସନ୍ନିହିତଂ ଗୁହା ଜରନ୍ନାମ ମହପୁଦମ୍ ।
ତତ୍ରେଦଂ ସର୍ବମାର୍ପିତମେଜତ୍-ପ୍ରାଣତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ॥୬॥

ଏକଚକ୍ରଂ ବର୍ତତ ଏକନେମି ସହସ୍ରାକ୍ଷରଂ ପ୍ର ପୁରୋ ନି ପଶ୍ଵା ।
ଅର୍ଥେନ ବିଶ୍ଵଂ ଭୁବନଂ ଜଜାନ ଯଦସ୍ୟାର୍ଥଂ କୁ ତଦ୍-ବଭୁବ ॥୭॥

ପଞ୍ଚିବାହୀ ବହତ୍ୟଗ୍ରମେଷାଂ ପ୍ରଷ୍ଠୟୋ ଯୁକ୍ତା ଅନୁସଂବହନ୍ତି ।
ଅୟାତମସ୍ୟ ଦଦୃଶେ ନ ଯାତଂ ପରଂ ନେଦୀୟୋଽବରଂ ଦବୀୟଃ ॥୮॥

ତିର୍ଯ୍ୟଗ୍-ବିଲଶ୍ଵମସ ଉର୍ଧ୍ଵରୁଧ୍ଵସ୍ତସ୍ମିନ୍ୟଶୋ ନିହିତଂ ବିଶ୍ଵରୂପମ୍ ।
ତଦାସତ ଋଷୟଃ ସପ୍ତ ସାକଂ ଯେ ଅସ୍ୟ ଗୋପା ମହତୋ ବଭୁରୁଃ ॥୯॥

ୟା ପୁରସ୍ତାଦୁ୍ୟଜ୍ୟତେ ଯା ତ ପଶ୍ଵାଦ୍ୟା ବିଶ୍ଵତୋ ଯୁଜ୍ୟତେ ଯା ତ ସର୍ବତଃ ।
ୟାୟା ଯୁକ୍ତଃ ପ୍ରାତଃତାୟତେ ତାଂ ତ୍ଵା ପୃଚ୍ଛାମି କତମା ସା ଋତାମ୍ ॥୧୦॥

ୟଦେଜତି ପତତି ଯଜ୍ଞ ତିଷ୍ଠତି ପ୍ରାଣଦପ୍ରାଣନ୍ନିମିଷଜ୍ଞ ଯଦ୍-ଭୁବତ୍ ।
ତଦାଧାର ପୃଥିବୀଂ ବିଶ୍ଵରୂପଂ ତସ୍ରଂଭୁୟ ଭବତ୍ୟେକମେବ ॥୧୧॥

ଅନନ୍ତଂ ବିତତଂ ପୁରୁତ୍ରାନନ୍ତମନ୍ତବଜା ସମନ୍ତେ ।
ତେ ନାକପାଲଶ୍ଵରତି ବିତିନ୍ନୁନ୍ନିଦ୍ଵାନ୍ ଭୂତମୁତ ଭବ୍ୟମସ୍ୟ ॥୧୨॥

ପ୍ରଜାପତିଶ୍ଚରତି ଗର୍ଭେ ଅନ୍ତରଦୃଶ୍ୟମାନୋ ବହୁଧା ବି ଜାୟତେ ।
ଅର୍ଧେନ ବିଶ୍ଵଂ ଭୁବନଂ ଜଜାନ ଯଦସ୍ୟାର୍ଧଂ କତମଃ ସ କେତୁଃ ॥୧୩॥

ଉର୍ଧ୍ଵଂ ଭରନ୍ତମୁଦକଂ କୁମ୍ଭେନେବୋଦହାର୍ଯ୍ୟମ୍ ।
ପଶ୍ୟନ୍ତି ସର୍ବେ ଚକ୍ଷୁଷା ନ ସର୍ବେ ମନସା ବିଦୁଃ ॥୧୪॥

ଦୂରେ ପୂର୍ଣ୍ଣେନ ବସତି ଦୂର ଉନେନ ହୀୟତେ ।
ମହଦ୍ୟକ୍ଷଂ ଭୁବନସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ତସ୍ମୈ ବଲିଂ ରାଷ୍ଟ୍ରଭୃତୋ ଭରନ୍ତି ॥୧୫॥

ୟତଃ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ଉଦେତ୍ୟସ୍ତଂ ଯତ୍ର ଚ ଗଚ୍ଛତି ।
ତଦେବ ମନ୍ୟେତ୍ତଂ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଂ ତଦୁ ନାତ୍ୟେତି କିଂ ଚନ ॥୧୬॥

ୟେ ଅର୍ବାଙ୍-ମଧ୍ୟା ଉତ ବା ପୁରାଣଂ ବେଦଂ ବିଦ୍ଵାଂସମଭିତୋ ବଦନ୍ତି ।
ଆଦିତ୍ୟମେବ ତେ ପରି ବଦନ୍ତି ସର୍ବେ ଅଗ୍ନିଂ ଦ୍ଵିତୀୟଂ ତ୍ରିବୃତଂ ଚ ହଂସମ୍ ॥୧୭॥

ସହସ୍ରାହ୍ଵ୍ୟଂ ବିୟତାବସ୍ୟ ପକ୍ଷୌ ହରେର୍ହଂସସ୍ୟ ପତତଃ ସ୍ଵର୍ଗମ୍ ।
ସ ଦେବାନ୍ଧ୍ରସର୍ବାନ୍ନୁରସ୍ତ୍ୟପଦଦ୍ୟ ସଂପଶ୍ୟନ୍ୟାତି ଭୁବନାନି ବିଶ୍ଵା ॥୧୮॥

ସତ୍ୟେନୋର୍ଧ୍ଵସ୍ତପତି ବ୍ରହ୍ମଣାର୍ବାଙ୍-ବି ପଶ୍ୟତି ।
ପ୍ରାଣେନ ତିର୍ଯ୍ୟକ୍-ପ୍ରାଣତି ଯସ୍ମିଞ୍ଜ୍ୟେଷ୍ଠମଧି ଶ୍ରିତମ୍ ॥୧୯॥

ୟୋ ବୈ ତେ ବିଦ୍ୟାଦରଣୀ ଯାଭ୍ୟାଂ ନିର୍ମଥ୍ୟତେ ବସୁ ।
ସ ବିଦ୍ଵାଞ୍ଜ୍ୟେଷ୍ଠଂ ମନ୍ୟେତ ସ ବିଦ୍ୟାଦ୍-ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ମହତ୍ ॥୨୦॥

ଅପାଦଗ୍ରେ ସମଭବସ୍ରୋ ଅଗ୍ରେ ସ୍ଵରାଭରତ୍ ।
ଚତୁଷ୍ପାଦ୍-ଭୃତ୍ଵା ଭୋଗ୍ୟଃ ସର୍ବମାଦତ୍ତ ଭୋଜନମ୍ ॥୨୧॥

ଭୋଗ୍ୟା ଭବଦଥୋ ଅନ୍ନମଦଦ୍-ବହୁ ।
ୟୋ ଦେବମୁତ୍ତରାବନ୍ତମୁପାସାତୈ ସନାତନମ୍ ॥୨୨॥

ସନାତନମେନମାହୁରୁତାଦ୍ୟ ସ୍ୟାତ୍-ପୁନର୍ଣ୍ଣବଃ ।

ଅହୋରାତ୍ରେ ପ୍ର ଜାୟେତେ ଅନ୍ୟା ଅନ୍ୟସ୍ୟ ରୂପୟେଃ ॥୨୩॥

ଶତଂ ସହସ୍ରମୟୁତଂ ନ୍ୟର୍ତୁଦମସଂଖ୍ୟେୟଂ ସ୍ୱମସ୍ମିନ୍ନିବିଷ୍ଟମ୍ ।

ତଦସ୍ୟ ଘୃତ୍ୟଭିପଶ୍ୟତ ଏବ ତସ୍ମାନ୍ନେବୋ ରୋଚତ ଏଷ ଏତତ୍ ॥୨୪॥

ବାଲାଦେକମଶୀୟସ୍ତମୁତୈକଂ ନେବ ଦୃଶ୍ୟତେ ।

ତତଃ ପରିଷ୍ଠଜୀୟସୀ ଦେବତା ସା ମମ ପ୍ରିୟା ॥୨୫॥

ଇୟଂ କଲ୍ୟାଣ୍ୟଜରା ମର୍ତ୍ୟସ୍ୟାମୃତା ଗୃହେ ।

ୟସ୍ମୈ କୃତା ଶୟେ ସ ଯଶ୍ଚକାର ଜଜାର ସଃ ॥୨୬॥

ତ୍ୱଂ ସ୍ତ୍ରୀ ତ୍ୱଂ ପୁମାନସି ତ୍ୱଂ କୁମାର ଉତ ବା କୁମାରୀ ॥

ତ୍ୱଂ ଜୀର୍ଣ୍ଣୋ ଦଣ୍ଡେନ ବଞ୍ଚସି ତ୍ୱଂ ଜାତୋ ଭବସି ବିଶ୍ୱତୋମୁଖଃ ॥୨୭॥

ଉତୈଷାଂ ପିତୋତ ବା ପୁତ୍ର ଏଷାମୁତୈଷାଂ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଉତ ବା କନିଷ୍ଠଃ ।

ଏକୋ ହ ଦେବୋ ମନସି ପ୍ରବିଷ୍ଠଃ ପ୍ରଥମୋ ଜାତଃ ସ ଉ ଗର୍ଭେ ଅଦ୍ଭୁତଃ ॥୨୮॥

ପୂର୍ଣ୍ଣାପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚତି ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ପୂର୍ଣ୍ଣେନ ସିତ୍ୟତେ ।

ଉତୋ ତଦଦ୍ୟା ବିଦ୍ୟାମ ଯତସ୍ତପୁରିଷିତ୍ୟତେ ॥୨୯॥

ଏଷା ସନତ୍କୁୀ ସନମେବ ଜାତୈଷା ପୁରାଣୀ ପରି ସର୍ବଂ ବଭୂବ ।

ମହୀ ଦେବୁ୍ୟଷସୋ ବିଭାତୀ ସୈକେନୈକେନ ମିଷତା ବି ଚକ୍ଷେ ॥୩୦॥

ଅବିର୍ବୈ ନାମ ଦେବତର୍ତ୍ତେନାସ୍ତେ ପରୀବୃତା ।

ତସ୍ୟା ରୂପେଣେମେ ବୃକ୍ଷା ହରିତା ହରିତସ୍ରଜଃ ॥୩୧॥

ଅଦ୍ଭି ସଦ୍ଭଂ ନ ଜହାତ୍ୟଦ୍ଭି ସଦ୍ଭଂ ନ ପଶ୍ୟତି ।

ଦେବସ୍ୟ ପଶ୍ୟ କାବ୍ୟଂ ନ ମମାର ନ ଜୀର୍ଣ୍ଣତି ॥୩୨॥

ଅପୂର୍ବେଶେଷିତା ବାଚସ୍ତା ବଦନ୍ତି ଯଥାୟଥମ୍ ।
ବଦନ୍ତୀୟତ୍ର ଗଚ୍ଛନ୍ତି ତଦାହୁର୍ବାହୁଣଂ ମହତ୍ ॥୩୩॥

ଯତ୍ର ଦେବାଶ୍ଚ ମନୁଷ୍ୟାଶ୍ଚାରା ନାଭାବିବ ଶ୍ରିତାଃ ।
ଅପାଂ ତ୍ୱା ପୁଷ୍ପଂ ପୃଚ୍ଛାମି ଯତ୍ର ତନ୍ନାୟୟା ହିତମ୍ ॥୩୪॥

ଯେଉଁଭାବେ ଇଷିତଃ ପ୍ରବାତି ଯେ ଦଦନ୍ତେ ପଞ୍ଚି ଦିଶଃ ସମ୍ରୀତୀଃ ।
ଯୁ ଆହୁତିମତ୍ୟମନ୍ୟନ୍ତୁ ଦେବା ଅପାଂ ନେତାରଃ କତମେ ତ ଆସନ୍ ॥୩୫॥

ଇମାମେଷାଂ ପୃଥିବୀଂ ବସ୍ତୁ ଏକୋଽନ୍ତରିକ୍ଷଂ ପର୍ଯ୍ୟେକୋ ବଭୂବ ।
ଦିବମେଷାଂ ଦଦତେ ଯୋ ବିଧର୍ତ୍ତା ବିଶ୍ୱା ଆଶାଃ ପ୍ରତି ରକ୍ଷନ୍ତ୍ୟେକେ ॥୩୬॥

ଯୋ ବିଦ୍ୟାସୂତ୍ରଂ ବିତତଂ ଯୁସ୍ମିନ୍ନୋତାଃ ପ୍ରଜା ଇମାଃ ।
ସୂତ୍ରଂ ସୂତ୍ରସ୍ୟ ଯୋ ବିଦ୍ୟାସୁ ବିଦ୍ୟାଦ୍-ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ମହତ୍ ॥୩୭॥

ବେଦାହଂ ସୂତ୍ରଂ ବିତତଂ ଯୁସ୍ମିନ୍ନୋତାଃ ପ୍ରଜା ଇମାଃ ।
ସୂତ୍ରଂ ସୂତ୍ରସ୍ୟାହଂ ବେଦାଧୋ ଯୁଦ୍-ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ମହତ୍ ॥୩୮॥

ଯଦନ୍ତରା ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଅଗ୍ନିରୈତ୍-ପ୍ରଦହନ୍ତିଶ୍ୱଦାବ୍ୟଃ ।
ଯତ୍ରାତିଷ୍ଠନ୍ନେକପତ୍ନୀଃ ପରସ୍ତାଲ୍ଲେ ବାସୀନ୍ନାତରିଶ୍ୱା ତଦାନୀମ୍ ॥୩୯॥

ଅପ୍ସାସୀନ୍ନାତରିଶ୍ୱା ପ୍ରବିଷ୍ଟଃ ପ୍ରବିଷ୍ଟା ଦେବାଃ ସଲିଲାନ୍ୟାସନ୍ ॥
ବୃହନ୍-ହ ତସ୍ମୈ ରଜସୋ ବିମାନଃ ପବମାନୋ ହରିତ ଆ ବିବେଶ ॥୪୦॥

ଉତ୍ତରେଶେବ ଗୟତ୍ରୀମମୃତେଽପି ବି ଚକ୍ରମେ ।
ସାମ୍ନା ଯୋ ସାମ ସଂବିଦୁରଜସ୍ତଦ୍ଦୃଶେ କୁ ॥୪୧॥

ନିବେଶନଃ ସଂଗମନୋ ବସୁନାଂ ଦେବ ଇବ ସବିତା ସତ୍ୟଧର୍ମା ।
ଇନ୍ଦ୍ରୋ ନ ତସ୍ମୈ ସମରେ ଧନାନାମ୍ ॥୪୨॥

ପୁଣ୍ଡରୀକଂ ନବଦ୍ବାରଂ ତ୍ରିଭିର୍ଗୁଣେଭିରାବୃତମ୍ ।
ତସ୍ମିନ୍ୟଦ୍ୟକ୍ଷମାତୁନ୍ନୁତ୍ତମେ ଦ୍ରୁମବିଦୋ ବିଦୁଃ ॥୪୩॥

ଅକାମୋ ଧୀରୋ ଅମୃତଃ ସ୍ବୟଂଭୁ ରସେନ ତୃପ୍ତୋ ନ କୁତଶ୍ଚନୋନଃ ।
ତମେବ ବିଦ୍ବାନ୍ ବିଭାୟ ମୃତ୍ୟୋରାତ୍ମାନଂ ଧୀରମଜରଂ ଯୁବାନମ୍ ॥୪୪॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ଥୋଽନ୍ୁବାକଃ ॥

=====

(୧୦।୯) ଋଷିଃ - ଅଧର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୧୧, ୧୩-୨୪), ପଞ୍ଚାପଞ୍ଜିଃ
(୧୨), ଦ୍ଵ୍ୟଷ୍ଟିକ୍ ଗର୍ଭା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୫), ପଞ୍ଚପଦା ବୃହତ୍ୟନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଉଷ୍ଟିକ୍ ଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୨୬),
ପଞ୍ଚପଦା ଅତିଜଗତୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଗର୍ଭା ଶକ୍ତରୀ (୨୭) । ଦେବତା - ଶତୌଦନା (୧-୨୭)

=====

ଅଘାୟତାମପି ନହ୍ୟା ମୁଖାନି ସପତ୍ନେଷୁ ବଜ୍ରମର୍ପୟୈତମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ଦତ୍ତା ପ୍ରଥମା ଶତୌଦନା ଭ୍ରାତୃବ୍ୟଘ୍ନୀ ଯୁଜମାନସ୍ୟ ଗାତୁଃ ॥୧॥

ବେଦିଷ୍ଟେ ଚର୍ମ ଭବତୁ ବହିର୍ଲୋମାନି ଯାନି ତେ ।
ଏଷା ତ୍ଵା ରଶନାଗ୍ରଭୀଦ୍-ଗ୍ରୀବା ତ୍ଵୈଷୋଽପି ନୃତ୍ୟତୁ ॥୨॥

ବାଲାସ୍ତେ ପ୍ରୋକ୍ଷଣୀଃ ସନ୍ତ ଜୀହ୍ଵା ସଂ ମାର୍ଷୁର୍ଘ୍ନେ ।
ଶୁଦ୍ଧା ତ୍ଵଂ ଯଜ୍ଞିୟା ଭୁତ୍ଵା ଦିବଂ ପ୍ରେହି ଶତୌଦନେ ॥୩॥

ୟଃ ଶତୌଦନାଂ ପଚତି କାମପ୍ରେଣ ସ କଳ୍ପତେ ।
ପ୍ରୀତା ହ୍ୟସ୍ୟର୍ତ୍ତ୍ଵିଜଃ ସର୍ବେ ଯନ୍ତି ଯଥାୟଥମ୍ ॥୪॥

ସ ସ୍ଵର୍ଗମା ରୋହତି ଯତ୍ରାଦସ୍ତ୍ରିଦିବଂ ଦିବଃ ।
ଅପୂପନାତିଂ କୃତ୍ଵା ଯେ ଦଦାତି ଶତୌଦନାମ୍ ॥୫॥

ସ ତାଂଲ୍ଲୋକାନ୍ନସମାପ୍ନୋତି ଯେ ଦିବ୍ୟା ଯେ ଚ ପାର୍ଥିବାଃ ।
ହିରଣ୍ୟଜ୍ୟୋତିଷଂ କୃତ୍ଵା ଯେ ଦଦାତି ଶତୌଦନାମ୍ ॥୬॥

ଯେ ତେ ଦେବି ଶମିତାରଃ ପଞ୍ଚାରୋ ଯେ ତ ତେ ଜନଃ ।
ତେ ତ୍ବା ସର୍ବେ ଗୋପ୍ୟନ୍ତି ମୈତ୍ରେୟା ଭୈଷୀଃ ଶତୌଦନେ ॥୭॥

ବସବସ୍ତ୍ୱା ଦକ୍ଷିଣତ ଉତ୍ତରାନ୍ ମରୁତସ୍ତ୍ୱା ।
ଆଦିତ୍ୟାଃ ପଶ୍ଚାଦ୍-ଗୋପ୍ୟନ୍ତି ସାଗ୍ନିଷ୍ଠୋମମତି ଦ୍ରବ ॥୮॥

ଦେବାଃ ପିତରୋ ମନୁଷ୍ୟା ଗନ୍ଧର୍ବାପୁରସଃ ଯେ ।
ତେ ତ୍ବା ସର୍ବେ ଗୋପ୍ୟନ୍ତି ସାତିରାତ୍ରମତି ଦ୍ରବ ॥୯॥

ଅନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଦିବଂ ଭୂମିମାଦିତ୍ୟାନୁରୂତୋ ଦିଶଃ ।
ଲୋକାନ୍ତସ୍ତ ସର୍ବାନାପ୍ଳୋତି ଯେ ଦଦାତି ଶତୌଦନାନ୍ ॥୧୦॥

ଘୃତଂ ପ୍ରୋକ୍ଷନ୍ତୀ ସୁଭଗା ଦେବୀ ଦେବାନ୍-ଗମିଷ୍ୟତି ।
ପଞ୍ଚାରମଘ୍ୟେ ମା ହିଂସୀର୍ଦିବଂ ପ୍ରେହି ଶତୌଦନେ ॥୧୧॥

ଯେ ଦେବା ଦିବିଷଦୋ ଅନ୍ତରିକ୍ଷସଦଃ ଯେ ଯେ ଚେମେ ଭୂମ୍ୟାମଧି ।
ତେଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱଂ ପୁଷ୍ପ ସର୍ବଦା କ୍ଷୀରଂ ସର୍ପିରଥୋ ମଧୁ ॥୧୨॥

ୟତ୍ରେ ଶିରୋ ଯତ୍ରେ ମୁଖଂ ଯୌ କର୍ଣ୍ଣୌ ଯେ ତ ତେ ହନୁ ।
ଆମିକ୍ଷାଂ ଦୁହ୍ୱତାଂ ଦାତ୍ରେ କ୍ଷୀରଂ ସର୍ପିରଥୋ ମଧୁ ॥୧୩॥

ଯୌ ତ ଓଷ୍ଠୌ ଯେ ନାସିକେ ଯେ ଶୃଙ୍ଗେ ଯେ ତ ତେଃକ୍ଷିଣୀ ।
ଆମିକ୍ଷାଂ ଦୁହ୍ୱତାଂ ଦାତ୍ରେ କ୍ଷୀରଂ ସର୍ପିରଥୋ ମଧୁ ॥୧୪॥

ୟତ୍ରେ କ୍ଳୋମା ଯଜ୍ଜୃଦୟଂ ପୁରୀତସ୍ତୁହକଣ୍ଠିକା ।
ଆମିକ୍ଷାଂ ଦୁହ୍ୱତାଂ ଦାତ୍ରେ କ୍ଷୀରଂ ସର୍ପିରଥୋ ମଧୁ ॥୧୫॥

ୟତ୍ରେ ଯଜ୍ଜୃଦ୍ୟେ ମତସ୍ତେ ଯଦାନ୍ତଂ ଯାଶ୍ଚ ତେ ଗୁଦଃ ।
ଆମିକ୍ଷାଂ ଦୁହ୍ୱତାଂ ଦାତ୍ରେ କ୍ଷୀରଂ ସର୍ପିରଥୋ ମଧୁ ॥୧୬॥

ୟସ୍ତେ ପ୍ଲାଶିୟୌ ବନିଷ୍ଠୟୌ କୁକ୍ଷୀ ଯଜ ଚର୍ମ ତେ ।
ଆମିକ୍ଷାଂ ଦୁହ୍ୱତାଂ ଦାତ୍ରେ କ୍ଷୀରଂ ସର୍ପିରଥୋ ମଧୁ ॥୧୭॥

ୟସ୍ତେ ମଞ୍ଜା ଯଦସ୍ମି ଯନ୍ମାଂସଂ ଯଜ ଲୋହିତମ୍ ।
ଆମିକ୍ଷାଂ ଦୁହ୍ୱତାଂ ଦାତ୍ରେ କ୍ଷୀରଂ ସର୍ପିରଥୋ ମଧୁ ॥୧୮॥

ୟୌ ତେ ବାହୁ ଯେ ଦୋଷଣୀ ଯାବଂସୌ ଯା ଚ ତେ କକୁତ୍ ।
ଆମିକ୍ଷାଂ ଦୁହ୍ୱତାଂ ଦାତ୍ରେ କ୍ଷୀରଂ ସର୍ପିରଥୋ ମଧୁ ॥୧୯॥

ୟସ୍ତେ ଗ୍ରୀବା ଯେ ସ୍ନାହା ଯାଃ ପୃଷ୍ଠୀର୍ଯ୍ୟାଶ୍ଚ ପର୍ଶବଃ ।
ଆମିକ୍ଷାଂ ଦୁହ୍ୱତାଂ ଦାତ୍ରେ କ୍ଷୀରଂ ସର୍ପିରଥୋ ମଧୁ ॥୨୦॥

ୟୌ ଚ ଉରୁ ଅଷ୍ଟୀବନ୍ତୌ ଯେ ଶ୍ରୋଣୀ ଯା ଚ ତେ ଭସତ୍ ।
ଆମିକ୍ଷାଂ ଦୁହ୍ୱତାଂ ଦାତ୍ରେ କ୍ଷୀରଂ ସର୍ପିରଥୋ ମଧୁ ॥୨୧॥

ୟସ୍ତେ ପୁଚ୍ଛଂ ଯେ ତେ ବାଲା ଯଦୂଧୋ ଯେ ଚ ତେ ସ୍ତନାଃ ।
ଆମିକ୍ଷାଂ ଦୁହ୍ୱତାଂ ଦାତ୍ରେ କ୍ଷୀରଂ ସର୍ପିରଥୋ ମଧୁ ॥୨୨॥

ୟସ୍ତେ ଜଘାଃ ଯାଃ କୁଷ୍ଠିକା ରକ୍ତରା ଯେ ଚ ତେ ଶଫାଃ ।
ଆମିକ୍ଷାଂ ଦୁହ୍ୱତାଂ ଦାତ୍ରେ କ୍ଷୀରଂ ସର୍ପିରଥୋ ମଧୁ ॥୨୩॥

ୟସ୍ତେ ଚର୍ମ ଶତୌଦନେ ଯାନି ଲୋମାନ୍ୟୟ୍ମ୍ୟେ ।
ଆମିକ୍ଷାଂ ଦୁହ୍ୱତାଂ ଦାତ୍ରେ କ୍ଷୀରଂ ସର୍ପିରଥୋ ମଧୁ ॥୨୪॥

କ୍ରୋତୌ ତେ ସ୍ତ୍ରୀଂ ପୁରୋଦାଶାବାଜ୍ୟେନାଭିଘାରିତୌ ।
ତୌ ପକ୍ଷୌ ଦେବି କୃତ୍ୱା ସା ପକ୍ତାରଂ ଦିବଂ ବହ ॥୨୫॥

ଉଲୁଖଲେ ମୁସଲେ ଯଶ୍ଚ ଚର୍ମଶି ଯୋ ବା ଶୂର୍ପେ ତଶ୍ଚୁଲଃ କଶଃ ।
ୟଂ ବା ବାତୋ ମାତରିଶ୍ଵା ପବମାନୋ ମମାଥାଗ୍ନିଷ୍ଠଜ୍ଞୋତା ସୁହୃତଂ କୃଣୋତୁ ॥୨୬॥

ଅପୋ ଦେବୀର୍ମଧୁମତୀର୍ଯୁତଶ୍ଚୁତୋ ବ୍ରହ୍ମଣାଂ ହସ୍ତେଷୁ ପ୍ରପୃଥକ୍ସ୍ବାଦୟାମି ।
ଯଜ୍ଞାମ ଇଦମଭିଷିଞ୍ଚାମି ବୋହଂ ତନ୍ନେ ସର୍ବଂ ସଂ ପଦ୍ୟତାଂ ବୟଂ ସ୍ୟାମ
ପତୟୋ ରୟୀଣାମ୍ ॥୨୭॥

=====

(୧୦|୧୦) ଋଷିଃ - କଶ୍ୟପ । ଛନ୍ଦ - କକୁଭ୍ଜତ୍ୟାନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୪, ୭, ୯, ୧୧-୨୨,
୨୫, ୨୮, ୩୦, ୩୩-୩୪), ପଞ୍ଚିପଦା ଅତିଜଗତାନୁଷ୍ଟୁବ୍ ଗର୍ଭା ସ୍ବନ୍ନୋଗ୍ରୀବୀ ବୃହତୀ (୫),
ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୬, ୮, ୧୦), ବୃହତୀ (୨୩), ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବୃହତୀ (୨୪),
ପ୍ରସ୍ତାରପଞ୍ଜିଃ (୨୬), ଶଙ୍ଖୁମତ୍ୟାନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୭), ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୨୯),
ଉଷ୍ଠିକ୍ ଗର୍ଭା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩୧), ବିରାଟ୍ ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୩୨) । ଦେବତା - ବଶା (୧-୩୨)

=====

ନମସ୍ତେ ଜାୟମାନାୟୈ ଜାତାୟା ଉତ ତେ ନମଃ ।
ବାଲେଭ୍ୟଃ ଶଫେଭ୍ୟୋ ରୂପାୟାୟୋ ତେ ନମଃ ॥୧॥

ୟୋ ବିଦ୍ୟାସ୍ରପ୍ତ ପ୍ରବତଃ ସପ୍ତ ବିଦ୍ୟାପୁରାବତଃ ।
ଶିରୋ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ଯୋ ବିଦ୍ୟାସ୍ର ବଶାଂ ପ୍ରତି ଗୃହ୍ଣୀୟାତ୍ ॥୨॥

ବେଦାହଂ ସପ୍ତ ପ୍ରବତଃ ସପ୍ତ ବେଦ ପରାବତଃ ।
ଶିରୋ ଯଜ୍ଞସ୍ୟାହଂ ବେଦ ସୋମଂ ତାସ୍ୟାଂ ବିଚକ୍ଷଣମ୍ ॥୩॥

ୟୟା ଦୈର୍ଯ୍ୟୟା ପୃଥିବୀ ଯୟାପୋ ଗୁପିତା ଇମାଃ ।
ବଶାଂ ସହସ୍ରଧାରାଂ ବ୍ରହ୍ମଣାଞ୍ଜାବଦାମସି ॥୪॥

ଶତଂ କଂସାଃ ଶତଂ ଦୋର୍କାରଃ ଶତଂ ଗୋପ୍ତାରୋ ଅଧି ପୃଷ୍ଠେ ଅସ୍ୟାଃ ।
ୟୋ ଦେବାସ୍ରସ୍ୟାଂ ପ୍ରାଣନ୍ତି ତେ ବଶାଂ ବିଦୁରେକଧା ॥୫॥

ଯଜ୍ଞପଦୀରାକ୍ଷୀରା ସ୍ବଧାପ୍ରାଣା ମହୀଲୁକା ।
ବଶା ପର୍ଜନ୍ୟପତ୍ନୀ ଦେବୀ ଅପ୍ୟେତି ବ୍ରହ୍ମଣା ॥୬॥

ଅନୁ ଦ୍ଵାରିଃ ପ୍ରାବିଶଦନୁ ସୋମୋ ବଶେ ହ୍ଵା ।
ଉଧସ୍ତେ ଭଦ୍ରେ ପର୍ଜନ୍ୟା ବିଦ୍ୟୁତସ୍ତେ ସ୍ତନା ବଶେ ॥୭॥

ଅପସ୍ତ୍ରଂ ପୁଷ୍ପେ ପ୍ରଥମା ଉର୍ବରା ଅପରା ବଶେ ।
ତୃତୀୟଂ ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ପୁଷ୍ପେନ୍ନଂ କ୍ଷୀରଂ ବଶେ ହ୍ଵମ୍ ॥୮॥

ୟଦାଦିତ୍ୟେର୍ହ୍ମୟମାନୋପାତିଷ୍ଠ ଋତବରି ।
ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସହସ୍ରଂ ପାତ୍ରାହ୍ଵସୋମଂ ହ୍ଵାପାୟୟଦ୍ଵଶେ ॥୯॥

ୟଦନୂଚୀନ୍ଦ୍ରମୈରାତ୍ଵା ଋଷଭୋଽହ୍ଵୟତ୍ ।
ତସ୍ମାନ୍ନେ ବୃତ୍ରହା ପୟଃ କ୍ଷୀରଂ କୁଘୋଽହରଦ୍ଵଶେ ॥୧୦॥

ୟନ୍ତେ କୁଘୋ ଧନପତିରା କ୍ଷୀରମହରଦ୍ଵଶେ ।
ଇଦଂ ତଦଦ୍ୟ ନାକସ୍ତ୍ରିଷ୍ଠ ପାତ୍ରେଷୁ ରକ୍ଷତି ॥୧୧॥

ତ୍ରିଷ୍ଠ ପାତ୍ରେଷୁ ତଂ ସୋମମା ଦେବ୍ୟହରଦ୍ଵଶା ।
ଅଥର୍ବା ଯତ୍ର ଦୀକ୍ଷିତୋ ବର୍ହିଷ୍ୟାସ୍ତ୍ର ହିରଣ୍ୟୟେ ॥୧୨॥

ସଂ ହି ସୋମେନାଗତ ସମୁ ସର୍ବେଣ ପଦ୍ଵତା ।
ବଶା ସମୁଦ୍ରମଧ୍ୟଷ୍ଠଘ୍ନକର୍ବେଃ କଲିଭିଃ ସହ ॥୧୩॥

ସଂ ହି ବାତେନାଗତ ସମୁ ସର୍ବେଃ ପତତ୍ରିଭିଃ ।
ବଶା ସମୁଦ୍ରେ ପ୍ରାନ୍ତୃତ୍ୟଦୃତଃ ସାମାନି ବିଭ୍ରତୀ ॥୧୪॥

ସଂ ହି ସୂର୍ଯ୍ୟେନାଗତ ସମୁ ସର୍ବେଣ ଚକ୍ଷୁଷା ।
ବଶା ସମୁଦ୍ରମତ୍ୟଖ୍ୟଦ୍-ଭଦ୍ରା ଜ୍ୟୋତୀଂଷି ବିଭ୍ରତୀ ॥୧୫॥

ଅଭୀବୃତା ହିରଣ୍ୟେନ ଯଦତିଷ୍ଠ ଋତାବରି ।
ଅଶ୍ଵଃ ସମୁଦ୍ରେ ଭୃତ୍ପାଧ୍ୟୟନ୍ଦ୍ଵଶେ ହ୍ଵା ॥୧୬॥

ତଦ୍-ଭଦ୍ରାଃ ସମଗଚ୍ଛନ୍ତି ବଶା ଦେଷୁ-ୟଥୋ ସୁଧା ।
ଅଥର୍ବା ଯତ୍ର ଦୀକ୍ଷିତୋ ବର୍ହିଷ୍ୟାସ୍ତୁ ହିରଣ୍ୟୟେ ॥୧୭॥

ବଶା ମାତା ରାଜନ୍ୟସ୍ୟ ବଶା ମାତା ସୁଧେ ତବ ।
ବଶାୟା ଯଜ୍ଞ ଆୟୁଧଂ ତତଶ୍ଚିତ୍ତମଜାୟତ ॥୧୮॥

ଉର୍ଧ୍ୱୋ ବିନ୍ଧୁରୁଦତରଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣଃ କକୁଦାଦଧି ।
ତତସ୍ତୁଂ ଜଞ୍ଜିଷେ ବଶେ ତତୋ ହୋତାଜାୟତ ॥୧୯॥

ଆସ୍ମସ୍ତେ ଗାଥା ଅଭବନ୍ନୁଷ୍ଠିହାଭ୍ୟୋ ବଲଂ ବଶେ ।
ପାଜସ୍ୟାଜ୍ଞଞ୍ଜେ ଯଜ୍ଞ ସ୍ତନେଭ୍ୟୋ ରଶ୍ମୟସ୍ତବ ॥୨୦॥

ଇର୍ମାଭ୍ୟାମୟନଂ ଜାତଂ ସକ୍ଥିଭ୍ୟାଂ ଚ ବଶେ ତବ ।
ଆନ୍ତେଭ୍ୟୋ ଜଞ୍ଜିରେ ଅତ୍ରା ଉଦରାଦଧି ବୀରୁଧଃ ॥୨୧॥

ୟଦୁଦରଂ ବରୁଣସ୍ୟାନୁପ୍ରାବିଶଥା ବଶେ ।
ତତସ୍ତୁ ବ୍ରହ୍ମୋଦହ୍ୱୟସ୍ତୁ ହି ନେତ୍ରମବେତ୍ତବ ॥୨୨॥

ସର୍ବେ ଗର୍ଭାଦବେପନ୍ତି ଜାୟମାନାଦସୁସୁଃ ।
ସସୁବ ହି ତାମାଦୁର୍ବଶେତି ବ୍ରହ୍ମଭିଃ କ୍ଳୃପୁଃ ସ ହ୍ୟସ୍ୟା ବନ୍ଧୁଃ ॥୨୩॥

ୟୁଧ ଏକଃ ସଂ ସୃଜତି ଯୋ ଅସ୍ୟା ଏକ ଇଦୃଶୀ ।
ତରାଂସି ଯଜ୍ଞା ଅଭବନ୍ତୁରସାଂ ଚକ୍ଷୁରଭବଦୃଶା ॥୨୪॥

ବଶା ଯଜ୍ଞଂ ପ୍ରତ୍ୟଗୃହ୍ଣାଦୃଶା ସୂର୍ଯ୍ୟମଧାରୟତ୍ ।
ବଶାୟାମନ୍ତ୍ରବିଶଦୋଦନୋ ବ୍ରହ୍ମଣା ସହ ॥୨୫॥

ବଶାମେବାମୃତମାଦୁର୍ବଶାଂ ମୃତ୍ୟୁମୁପାସତେ ।
ବଶେଦଂ ସର୍ବମଭବଜ୍ୱେବା ମନୁଷ୍ୟା ଅସୁରାଃ ପିତର ଋଷୟଃ ॥୨୬॥

ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ୟାସ୍ର ବଶାଂ ପ୍ରତି ଗୃହଣୀୟାତ୍ ।
ତଥା ହି ଯଜ୍ଞଃ ସର୍ବପାଦୁହେ ଦାତ୍ରେନପସ୍ତୁରନ୍ ॥୨୭॥

ତିସ୍ରୋ ଜିହ୍ଵା ବରୁଣସ୍ୟାନ୍ତର୍ଦୀଦ୍ୟତ୍ୟାସନି ।
ତାସାଂ ଯା ମଧ୍ୟେ ରାଜତି ସା ବଶା ଦୁଷ୍ପତିଗ୍ରହା ॥୨୮॥

ଚତୁର୍ଥା ରେତୋ ଅଭବଦ୍ଵଶାୟାଃ ।
ଆପସ୍ତୁରୀୟମମୃତଂ ତୁରୀୟଂ ଯଜ୍ଞସ୍ତୁରୀୟଂ ପଶବସ୍ତୁରୀୟମ୍ ॥୨୯॥

ବଶା ଦୈର୍ଘ୍ୟଶା ପୃଥିବୀ ବଶା ବିଷ୍ଣୁଃ ପ୍ରଜାପତିଃ ।
ବଶାୟା ଦୁଷ୍ପମପିବନ୍ନସାଧ୍ୟା ବସବଶ୍ଚ ଯେ ॥୩୦॥

ବଶାୟା ଦୁଷ୍ପଂ ପୀତ୍ଵା ସାଧ୍ୟା ବସବଶ୍ଚ ଯେ ।
ତେ ବୈ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୟ ବିଷ୍ଣୁପି ପୟୋ ଅସ୍ୟା ଉପାସତେ ॥୩୧॥

ସୋମମେନାମେକେ ଦୁହ୍ରେ ଘୃତମେକ ଉପାସତେ ।
ୟ ଏବଂ ବିଦୁଷେ ବଶାଂ ଦଦୁସ୍ତେ ଗତାସ୍ତିଦିବଂ ଦିବଃ ॥୩୨॥

ବ୍ରାହ୍ମଣେଭ୍ୟୋ ବଶାଂ ଦତ୍ତ୍ଵା ସର୍ବାଂଲ୍ଲୋକାନ୍ନସମଶ୍ରୁତେ ।
ରତଂ ହ୍ୟସ୍ୟାମାର୍ପିତମପି ବ୍ରହ୍ମାଥୋ ତପଃ ॥୩୩॥

ବଶାଂ ଦେବା ଉପ ଜୀବନ୍ତି ବଶାଂ ମନୁଷ୍ୟା ଉତ ।
ବଶେଦଂ ସର୍ବମଭବଦ୍ୟାବସ୍ତୁର୍ଯୋ ବିପଶ୍ୟତି ॥୩୪॥

॥ ଇତି ପଞ୍ଚମୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଇତି ତ୍ରୟୋବିଂଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଇତି ଦଶମଂ କାଣ୍ଡମ୍ ସମାପ୍ତମ୍ ॥

ଅଧର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ଏକାଦଶ କାଣ୍ଡ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ଏକାଦଶଂ କାଣ୍ଡମ୍]

॥ ଅଥ ଚତୁର୍ବିଂଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ଅଥ ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧୧|୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପଗର୍ଭା ଭୂରିକ୍ ପଞ୍ଜିଃ (୧), ବୃହତୀଗର୍ଭା ବିରାଟ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୫), ଚତୁଷ୍ପଦା ଶାକ୍ତ୍ରୀଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୩), ଭୂରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪, ୧୫-୧୬, ୩୧), ଉଷ୍ଟିକ୍ (୬), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୭, ୧୨-୧୪, ୧୯, ୨୨-୨୩, ୨୮, ୩୦, ୩୨-୩୪), ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୮), ଶାକ୍ତ୍ରୀତିଜାଗତଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୯), ପୁରୋଽତିଜଗତୀ ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୧୦), ଜଗତୀ (୧୧), ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୧୨, ୨୧, ୨୪-୨୬, ୩୨), ଅତିଜାଗତଗର୍ଭା ପରାତିଜାଗତା ବିରାଟ୍ ଅତିଜଗତୀ (୧୮), ଅତିଜାଗତଗର୍ଭା ପରଶାକ୍ତ୍ରୀ ଚତୁଷ୍ପଦା ଭୂରିକ୍ ଜଗତୀ (୨୦), ଅତିଜାଗତଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୨୨), ଭୂରିକ୍ ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୨୯), ଚତୁଷ୍ପଦା କକୁଭୂତି ଉଷ୍ଟିକ୍ (୩୫), ପୁରୋବିରାଟ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩୬) । ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମୋଦନଃ (୧-୩୭)

=====

ଅଗ୍ନେ ଜାୟସ୍ବାଦିତିର୍ନାପିତେୟଂ ବ୍ରହ୍ମୋଦନଂ ପଚତି ପୁତ୍ରକାମା ।

ସପ୍ତରଷୟୋ ଭୂତକୃତସ୍ତେ ତ୍ବା ମନ୍ତ୍ରନ୍ତୁ ପ୍ରଜୟା ସହେହ ॥୧॥

କୃଣୁତ ଧୂମଂ ବୃଷଣଃ ସଖାୟୋଽଦ୍ରୋଘାବିତା ବାତମଞ୍ଚ ।

ଅୟମଗ୍ନିଃ ପୃତନାଷାଟ୍ ସୁବୀରୋ ଯେନ ଦେବା ଅସହନ୍ତ ଦସ୍ୟୁନ୍ ॥୨॥

ଅଗ୍ନେଽଜନିଷ୍ଟା ମହତେ ବୀର୍ଯ୍ୟାୟ ବ୍ରହ୍ମୋଦନାୟ ପଞ୍ଚବେ ଜାତବେଦଃ ।

ସପ୍ତରଷୟୋ ଭୂତକୃତସ୍ତେ ତ୍ବାଜୀଜନନ୍ନସୌ୍ୟ ରୟିଂ ସର୍ବବୀରଂ ନି ଯୁଞ୍ଚ ॥୩॥

ସମିଜୋ ଅଗ୍ନେ ସମିଧା ସମିଧ୍ୟସ୍ତୁ ବିଦ୍ବାନ୍ଦେବାନ୍ୟଜ୍ଞିୟା ଏହ ବକ୍ଷଃ ।
ତେଭ୍ୟୋ ହବିଃ ଶ୍ରପୟଂ ଜାତବେଦ ଉତ୍ତମଂ ନାକମଧି ରୋହୟେମମ୍ ॥୪॥

ତ୍ରେଧା ଭାଗୋ ନିହିତୋ ଯୁଃ ପୁରା ବୋ ଦେବାନାଂ ପିତୃଋଣାଂ ମର୍ତ୍ତ୍ୟାନାମ୍ ।
ଅଂଶାଞ୍ଜାନୀଧୁଂ ବି ଭଜାମି ତାନ୍ନୋ ଯୋ ଦେବାନାଂ ସ ଇମାଂ ପାରୟାତି ॥୫॥

ଅଗ୍ନେ ସହସ୍ତାନଭିଭୂରଭୀଦସି ନୀଚୋ ନ୍ୟୁକ୍ତ ଦ୍ଵିଷତଃ ସପତ୍ନାନ୍ ।
ଇୟଂ ମାତ୍ରା ମୀୟମାନା ମିତା ଚ ସଜାତାଂସ୍ତେ ବଲିହୃତଃ କୃଣୋତୁ ॥୬॥

ସ୍ରାକଂ ସଜାତୈଃ ପୟସା ସହୈଧ୍ୟୁଦୁଢ୍ଵେନାଂ ମହତେ ବୀର୍ଯ୍ୟାୟ ।
ଉର୍ଧ୍ଵୋ ନାକସ୍ୟାଧି ରୋହ ବିଷ୍ଠପଂ ସ୍ଵର୍ଗୋ ଲୋକ ଇତି ଯଂ ବଦନ୍ତି ॥୭॥

ଇୟଂ ମହୀ ପ୍ରତି ଗୃହ୍ଣାତୁ ଚର୍ମ ପୃଥିବୀ ଦେବୀ ସୁମନସ୍ୟମାନା ।
ଅଥ ଗଚ୍ଛେମ ସୁକୃତସ୍ୟ ଲୋକମ୍ ॥୮॥

ଏତୌ ଗ୍ରାବାଣୌ ସୟୁଜା ଯୁଜ୍ଞଧି ଚର୍ମଣି ନିର୍ବିନ୍ଧ୍ୟଂଶୁନ୍ୟଜମାନାୟ ସାଧୁ ।
ଅବୟ୍ଵତୀ ନି ଜହି ଯ ଇମାଂ ପୃତନ୍ୟବ ଉର୍ଧ୍ଵଂ ପ୍ରଜାମୁଦ୍-ଭରନ୍ତ୍ୟଦୁହ ॥୯॥

ଗୃହାଣ ଗ୍ରାବାଣୌ ସକୃତୌ ବୀର ହସ୍ତ ଆ ତେ ଦେବା ଯଜ୍ଞିୟା ଯଜ୍ଞମଗୁଃ ।
ତ୍ରୟୋ ବରା ଯତମାଂସ୍ତୁଂ ବୃଣୀଷେ ତାସ୍ତେ ସମୃଦ୍ଧୀରିହ ରାଧୟାମି ॥୧୦॥

ଇୟଂ ତେ ଧୀତିରିଦମ୍ନ ତେ ଜନିତ୍ରଂ ଗୃହ୍ଣାତୁ ଦ୍ଵାମଦିତିଃ ଶୂରପୁତ୍ରା ।
ପରା ପୁନୀହି ଯ ଇମାଂ ପୃତନ୍ୟବୋଽସୈ ରୟିଂ ସର୍ବବୀରଂ ନି ଯଜ୍ଞ ॥୧୧॥

ଉପଶ୍ଵସେ ଦ୍ରୁବୟେ ସୀଦତା ଯୁୟଂ ବି ବିତ୍ୟଧୁଂ ଯଜ୍ଞିୟାସସୁଷୈଃ ।
ଶ୍ରିୟା ସମାନାନତି ସର୍ବାହ୍ଵସ୍ୟାମାଧୟଦଂ ଦ୍ଵିଷତସ୍ତାଦୟାମି ॥୧୨॥

ପରେହି ନାରି ପୁନରେହି କ୍ଷିପ୍ରମପାଂ ତ୍ଵା ଗୋଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟରୁକ୍ଷଦ୍-ଭରାୟ ।
ତାସାଂ ଗୃହ୍ଣୀତାଦ୍ୟତମା ଯଜ୍ଞିୟା ଅସନ୍ନିଭାଜ୍ୟ ଧୀରୀତରା ଜହୀତାତ୍ ॥୧୩॥

ଏମା ଅଗ୍ନିର୍ଯୋଷିତଃ ଶୁକ୍ରମାନା ଉତ୍ତିଷ୍ଠ ନାରି ତବସଂ ରଭସ୍ତ୍ୱ ।
ସୁପତ୍ନୀ ପତ୍ୟା ପ୍ରଜୟା ପ୍ରଜାବତ୍ୟା ତ୍ୱାଗନ୍ୟଜ୍ଞଃ ପ୍ରତି କୁମ୍ଭଂ ଗୃଭାୟ ॥୧୪॥

ଉର୍ଜୋ ଭାଗୋ ନିହିତୋ ଯଃ ପୁରା ବ ଋଷିପ୍ରଶିଷ୍ଟାପ ଆ ଭରୈତାଃ ।
ଅୟଂ ଯଜ୍ଞୋ ଗାତୁବିନ୍ନାଥବିତ୍-ପ୍ରଜାବିଦୁଗ୍ରଃ ପଶୁବିଦ୍ୱୀରବିଦ୍ୱୋ ଅସ୍ତୁ ॥୧୫॥

ଅଗ୍ନେ ଚରୁର୍ଯଜ୍ଞିୟସ୍ତ୍ରାଧ୍ୟରୁକ୍ଷଛୁଚିସ୍ତପିଷ୍ଠସ୍ତପସା ତପୈନମ୍ ।
ଆର୍ଷେୟା ଦୈବା ଅଭିସଂଗତ୍ୟ ଭାଗମିମଂ ତପିଷ୍ଠା ଋତୁଭିସ୍ତପନ୍ତି ॥୧୬॥

ଶୁଭାଃ ପୂତା ଯୋଷିତୋ ଯଜ୍ଞିୟା ଇମା ଆପଶ୍ଚରୁମବ ସର୍ପନ୍ତ ଶୁଭ୍ରାଃ ।
ଅଦୁଃ ପ୍ରଜାଂ ବଦୁଲାନପଶୁନ୍ନଃ ପଞ୍ଚୋଦନସ୍ୟ ସୁକୃତାମେତୁ ଲୋକମ୍ ॥୧୭॥

ବ୍ରହ୍ମଣା ଶୁଭା ଉତ ପୂତା ଘୃତେନ ସୋମସ୍ୟାଂଶବସ୍ତଶୁଭା ଯଜ୍ଞିୟା ଇମେ ।
ଅପଃ ପ୍ର ବିଶତ ପ୍ରତି ଗୃହ୍ଣାତୁ ବଶ୍ଚରୁରିମଂ ପକ୍ତା ସୁକୃତାମେତ ଲୋକମ୍ ॥୧୮॥

ଉରୁଃ ପ୍ରଥସ୍ତ ମହତା ମହିମ୍ନା ସହସ୍ରପୃଷ୍ଠଃ ସୁକୃତସ୍ୟ ଲୋକେ ।
ପିତାମହାଃ ପିତରଃ ପ୍ରଜୋପଜାହଂ ପକ୍ତା ପଞ୍ଚଦଶସ୍ତେ ଅସ୍ମି ॥୧୯॥

ସହସ୍ରପୃଷ୍ଠଃ ଶତଧାରୋ ଅକ୍ଷିତୋ ବ୍ରହ୍ମୈଦନୋ ଦେବୟାନଃ ସ୍ୱର୍ଗଃ ।
ଅମ୍ଭଂସ୍ତ ଆ ଦଧାମି ପ୍ରଜୟା ରେଷୟୈନାନ୍-ବଲିହାରାୟ ମୃତତାନ୍ତ୍ରହ୍ୟମେବ ॥୨୦॥

ଉଦେହି ବେଦିଂ ପ୍ରଜୟା ବର୍ଧୟୈନାଂ ନୁଦସ୍ତ ରକ୍ଷଃ ପ୍ରତରଂ ଧେହ୍ୟେନାମ୍ ।
ଶ୍ରିୟା ସମାନାନତି ସର୍ବାନ୍ତ୍ରସ୍ୟାମାଧସ୍ତଦଂ ଦ୍ୱିଷତସ୍ତାଦୟାମି ॥୨୧॥

ଅଭ୍ୟାବର୍ତ୍ତସ୍ତ ପଶୁଭିଃ ସହୈନାଂ ପ୍ରତ୍ୟତେନାଂ ଦେବତାଭିଃ ସହୈଧି ।
ମା ତ୍ୱା ପ୍ରାପକ୍ଷପଥୋ ମାଭିତାରଃ ସ୍ତେ କ୍ଷେତ୍ରେ ଅନମୀବା ବି ରାଜ ॥୨୨॥

ଋତେନ ତଷ୍ଠା ମନସା ହିତୈଷା ବ୍ରହ୍ମୈଦନସ୍ୟ ବିହିତା ବେଦିରଗ୍ରେ ।
ଅଂସଦ୍ରୀଂ ଶୁଭାମୁପ ଧେହି ନାରି ତତ୍ରୈଦନଂ ସାଦୟ ଦୈବାନାମ୍ ॥୨୩॥

ଅଦିତେର୍ହସ୍ତାଂ ସୁତମେତାଂ ଦ୍ଵିତୀୟାଂ ସପ୍ତରଷୟୋ ଭୂତକୃତୋ ଯାମକୃଶ୍ନନ୍ ।
ସା ଗାତ୍ରାଣି ବିଦୁଷ୍ୟାଦନସ୍ୟ ଦର୍ବିର୍ବେଦ୍ୟାମଧ୍ୟେନଂ ଚିନୋତୁ ॥୨୪॥

ଶୃତଂ ତ୍ଵା ହବ୍ୟମୁପ ସୀଦନ୍ତୁ ଦୈବା ନିଃସୃପ୍ୟାଗ୍ନେଃ ପୁନରେନାନ୍‌ପ୍ର ସୀଦ ।
ସୋମେନ ପୂତୋ ଜଠରେ ସୀଦ ବ୍ରହ୍ମଣାମାର୍ଷେୟାସ୍ତେ ମା ରିଷନ୍‌ପ୍ରାଶିତାରଃ ॥୨୫॥

ସୋମ ରାଜନ୍ନସଂଜ୍ଞାନମା ବପୈଭ୍ୟଃ ସୁବ୍ରାହ୍ମଣା ଯତମେ ତ୍ଵୋପସୀଦାନ୍ ।
ରକ୍ଷୀନାର୍ଷେୟାଂସ୍ତପସୋଽପି ଜାତାନ୍‌-ବ୍ରହ୍ମୈଦନେ ସୁହବା ଜୋହବୀମି ॥୨୬॥

ଶୁକ୍ଳାଃ ପୂତା ଯୋଷିତୋ ଯଜ୍ଞିୟା ଇମା ବ୍ରହ୍ମଣାଂ ହସ୍ତେଷୁ ପ୍ରପୃଥକ୍ଵାଦୟାମି ।
ଯଜ୍ଞାମ ଇଦମଭିଷିଞ୍ଚାମି ବୋହୁମିନ୍ଦ୍ରୋ ମରୁତ୍ଵାନ୍‌ସ ଦଦାଦିଦଂ ମେ ॥୨୭॥

ଇଦଂ ମେ ଜ୍ୟୋତିରମୃତଂ ହିରଣ୍ୟଂ ପକ୍ଵଂ କ୍ଷେତ୍ରାକ୍ଵାମଦୁଘା ମ ଏଷା ।
ଇଦଂ ଧନଂ ନି ଦଧେ ବ୍ରାହ୍ମଣେଷୁ କୃଣ୍ଢେ ପଛାଂ ପିତୃଷୁ ଯଃ ସ୍ଵର୍ଗଃ ॥୨୮॥

ଅଗ୍ନୌ ତୁଷାନା ବପ ଜାତବେଦସି ପରଃ କମ୍ବୁକାଁ ଅପ ମୃତ୍ଵି ଦୂରମ୍ ।
ଏତଂ ଶୁଶ୍ରୁମ ଗୃହରାଜସ୍ୟ ଭାଗମଥୋ ବିଦ୍ଵ ନିରୂତେର୍ଭାଗଧେୟମ୍ ॥୨୯॥

ଶ୍ରୀମ୍ୟତଃ ପଚତୋ ବିଜି ସୁନ୍ନତଃ ପଛାଂ ସ୍ଵର୍ଗମଧି ରୋହୟୈନମ୍ ।
ୟେନ ରୋହାପୁରମାପଦ୍ୟ ଯଦ୍ଵୟ ଉତ୍ତମଂ ନାକଂ ପରମଂ ବ୍ୟୋମ ॥୩୦॥

ବତ୍ରେରଧ୍ଵର୍ଯ୍ୟୋ ମୁଖମେତଦ୍ଵି ମୃତ୍ଵ୍ୟାଜ୍ୟାୟ ଲୋକଂ କୃଣୁହି ପ୍ରବିଦ୍ଵାନ୍ ।
ଘୃତେନ ଗାତ୍ରାନ୍ନୁ ସର୍ବା ବି ମୃତ୍ଵି କୃଣ୍ଢେ ପଛାଂ ପିତୃଷୁ ଯଃ ସ୍ଵର୍ଗଃ ॥୩୧॥

ବତ୍ରେ ରକ୍ଷଃ ସମଦମା ବପୈଭ୍ୟୋଽବ୍ରାହ୍ମଣା ଯତମେ ତ୍ଵୋପସୀଦାନ୍ ।
ପୁରୀଷିଣଃ ପ୍ରଥମାନାଃ ପୁରସ୍ତାଦାର୍ଷେୟାସ୍ତେ ମା ରିଷନ୍‌ପ୍ରାଶିତାରଃ ॥୩୨॥

ଆର୍ଷେୟେଷୁ ନି ଦଧ ଓଦନ ତ୍ଵା ନାନାର୍ଷେୟାଣାମପ୍ୟସ୍ତ୍ୟତ୍ର ।
ଅଗ୍ନିର୍ମେ ଗୋପ୍ତା ମରୁତଶ୍ଚ ସର୍ବେ ବିଶ୍ଵେ ଦେବା ଅଭି ରକ୍ଷନ୍ତୁ ପକ୍ଵମ୍ ॥୩୩॥

ଯଜ୍ଞଂ ଦୁହାନ୍ ସଦମିତ୍-ପ୍ରପୀନ୍ ପୁମାଂସଂ ଧେନୁଂ ସଦନଂ ରୟୀଶାମ୍ ।
ପ୍ରଜାମୃତତ୍ତମୁତ ଦୀର୍ଘମାୟୁ ରାୟଶ୍ଚ ପୋଷେରୂପ ତ୍ବା ସଦେମ ॥୩୪॥

ବୃଷଭୋଽସି ସ୍ବର୍ଗ ରକ୍ଷୀନାର୍ଷେୟାନ୍-ଗଚ୍ଛ ।
ସୁକୃତାଂ ଲୋକେ ସୀଦ ତତ୍ର ନୌ ସଂସ୍କୃତମ୍ ॥୩୫॥

ସମାତିନୁଷ୍ଠାନୁସଂପ୍ରୟାହ୍ୟଗ୍ନେ ପଥଃ କଲ୍ଲୟ ଦେବୟାନାନ୍ ।
ଏତୈଃ ସୁକୃତୈରନୁ ଗଚ୍ଛେମ ଯଜ୍ଞଂ ନାକେ ତିଷ୍ଠନ୍ତମପି ସପ୍ତରଶ୍ନୌ ॥୩୬॥

ୟେନ ଦେବା ଜ୍ୟୋତିଷା ଦ୍ୟାମୁଦାୟନ୍-ବ୍ରହ୍ମୈଦନଂ ପଞ୍ଚା ସୁକୃତସ୍ୟ ଲୋକମ୍ ।
ତେନ ଗେଷ୍ଠ ସୁକୃତସ୍ୟ ଲୋକଂ ସ୍ବରାରୋହନ୍ତୋ ଅଭି ନାକମୁତ୍ତମମ୍ ॥୩୭॥

॥ ଇତି ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧୧|୨) ରକ୍ଷିଃ - ଅଧର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ପରାତିଜାଗତା ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପଗର୍ଭା ପଞ୍ଚପଦା ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୨), ଚତୁଷ୍ପଦା ସ୍ବରାଟ୍ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୩), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪-୫, ୭, ୧୩, ୧୫-୧୬, ୨୧), ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୬), ମହାବୃହତୀ (୮), ଆର୍ଷୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୯), ପୁରଃକୃତି ତ୍ରିପଦା ବିରାଟ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୦), ପଞ୍ଚପଦା ବିରାଟ୍‌ଜଗତୀଗର୍ଭା ଶକ୍ବରୀ (୧୧), ଭୁରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୨), ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୪, ୧୭-୧୯, ୨୩, ୨୬-୨୭), ଭୁରିକ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୨୦), ତ୍ରିପଦା ବିଷମପାଦଲକ୍ଷ୍ମୀ ମହାବୃହତୀ (୨୨), ଜଗତୀ (୨୪, ୨୯), ପଞ୍ଚପଦା ଅତିଶକ୍ବରୀ (୨୫), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨୮), ଚତୁଷ୍ପଦା ଉଷ୍ଟିକ୍ (୩୦), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ବିପରୀତପାଦଲକ୍ଷ୍ମୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩୧) । ଦେବତା - ରୁଦ୍ରାଦୟୋ ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତାଃ (୧-୩୧)

=====

ଭବାଶବୌ ମୃତତଂ ମାଭି ଯାତଂ ଭୂତପତୀ ପଶୁପତୀ ନମୋ ବାମ୍ ।
ପ୍ରତିହିତାମାୟତାଂ ମା ବି ସ୍ରାଷ୍ଠଂ ମା ନୋ ହିଂସିଷ୍ଠଂ ଦ୍ବିପଦୋ ମା ଚତୁଷ୍ପଦଃ ॥୧॥

ଶୁନେ କ୍ରୋଷ୍ଟେ ମା ଶରୀରାଶି କର୍ତ୍ତମଲିକୁବେଭ୍ୟୋ ଗୃପ୍ରେଭ୍ୟୋ ଯେ ଚ କୃଷ୍ଣା ଅବିଷ୍ୟବଃ ।
ମକ୍ଷିକାସ୍ତେ ପଶୁପତେ ବୟାଂସି ତେ ବିଘ୍ନସେ ମା ବିଦନ୍ତ ॥୨॥

କୁନ୍ଦାୟ ତେ ପ୍ରାଣାୟ ଯାଶ୍ଚ ତେ ଭବ ରୋପୟଃ ।

ନମସ୍ତେ ରୁଦ୍ର କୃଣୁଃ ସହସ୍ରାକ୍ଷାୟାମର୍ତ୍ୟ ॥୩॥

ପୁରସ୍ତାତ୍ତେ ନମଃ କୃଣୁ ଉତ୍ତରାଦଧରାଦୁତ ।

ଅଭୀବର୍ଗାଦିବସ୍ତର୍ଯ୍ୟୁକ୍ତରିକ୍ଷାୟ ତେ ନମଃ ॥୪॥

ମୁଖାୟ ତେ ପଶୁପତେ ଯାନି ଚକ୍ଷୁଂଷି ତେ ଭବ ।

ତ୍ୱତେ ରୂପାୟ ସଂହୃଣେ ପ୍ରତୀଚୀନାୟ ତେ ନମଃ ॥୫॥

ଅଙ୍ଗେଭ୍ୟସ୍ତ ଉଦରାୟ ଜିହ୍ୱାୟା ଆସ୍ୟାୟ ତେ ।

ଦଦ୍-ଭ୍ୟୋ ଗନ୍ଧାୟ ତେ ନମଃ ॥୬॥

ଅସ୍ତ୍ରା ନୀଲଶିଖଣ୍ଡେନ ସହସ୍ରାକ୍ଷେଣ ବାଜିନା ।

ରୁଦ୍ରେଶାର୍ପକଘାତିନା ତେନ ମା ସମରାମହି ॥୭॥

ସ ନୋ ଭବଃ ପରି ବୃଣକ୍ତୁ ବିଶ୍ୱତ ଆପ ଇବାଗ୍ନିଃ ପରି ବୃଣକ୍ତୁ ନୋ ଭବଃ ।

ମା ନୋଽଭି ମାଂସ୍ତ ନମୋ ଅସ୍ତୁସ୍ତୈ ॥୮॥

ଚତୁର୍ନମୋ ଅଷ୍ଟକୃତ୍ୱୋ ଭବାୟ ଦଶ କୃତ୍ୱଃ ପଶୁପତେ ନମସ୍ତେ ।

ତବେମେ ପଞ୍ଚି ପଶବୋ ବିଭକ୍ତା ଗାବୋ ଅଶ୍ୱାଃ ପୁରୁଷା ଅଜାବୟଃ ॥୯॥

ତବ ଚତସ୍ରଃ ପ୍ରତିଶସ୍ତ୍ରବ ଦୈର୍ଘ୍ୟସ୍ତ୍ରବ ପୃଥିବୀ ତବେଦମୁଗ୍ରୋର୍ବହ୍ନିରିକ୍ଷମ୍ ।

ତବେଦଂ ସର୍ବମାତ୍ମନ୍ୟଦ୍ୟତ୍-ପ୍ରାଣତ୍-ପୃଥିବୀମନୁ ॥୧୦॥

ଉରୁଃ କୋଶୋ ବସୁଧାନସ୍ତବାୟଂ ଯସ୍ମିନ୍ନିମା ବିଶ୍ୱା ଭୁବନାନ୍ୟନ୍ତଃ ।

ସ ନୋ ମୃତ ପଶୁପତେ ନମସ୍ତେ ପରଃ କ୍ରୋଷ୍ଟାରୋ ଅଭିଭାଃ ଶ୍ୱାନଃ ପରୋ ଯନ୍ତୁଘରୁଦୋ

ବିକେଶ୍ୟଃ ॥୧୧॥

ଧନୁର୍ବିଭର୍ଷି ହରିତଂ ହିରଣ୍ୟୟଂ ସହସ୍ରାଦ୍ଧି ଶତବଧଂ ଶିଖଣ୍ଡିନ୍ ।
ରୁଦ୍ରସ୍ୟୋଷ୍ଠଶ୍ଚରତି ଦେବହେତିସ୍ତ୍ରସ୍ୟୈ ନମୋ ଯୁତମସ୍ୟାଂ ଦିଶୀତଃ ॥୧୨॥

ୟୋଃଭିୟାତୋ ନିଲୟତେ ତ୍ୱାଂ ରୁଦ୍ର ନିଚିକୀର୍ଷତି ।
ପଶ୍ଚାଦନ୍ନୁପ୍ରୟୁତ୍-କ୍ଷେ ତଂ ବିଜସ୍ୟ ପଦନୀରିବ ॥୧୩॥

ଭବାରୁଦ୍ରୌ ସୟୁଜା ସଂବିଦାନାରୁଭାରୁଗ୍ନୌ ଚରତୋ ବୀର୍ଯ୍ୟୟ ।
ତାଭ୍ୟାଂ ନମୋ ଯୁତମସ୍ୟାଂ ଦିଶୀତଃ ॥୧୪॥

ନମସ୍ତେଽସ୍ତ୍ରାୟତେ ନମୋ ଅସ୍ତ୍ର ପରାୟତେ ।
ନମସ୍ତେ ରୁଦ୍ର ତିଷ୍ଠତ ଆସୀନାୟୋତ ତେ ନମଃ ॥୧୫॥

ନମଃ ସାୟଂ ନମଃ ପ୍ରାତର୍ନମୋ ରାତ୍ର୍ୟା ନମୋ ଦିବା ।
ଭବାୟ ଚ ଶର୍ବାୟ ଚୋଭାଭ୍ୟାମକରଂ ନମଃ ॥୧୬॥

ସହସ୍ରାକ୍ଷମତିପଶ୍ୟଂ ପୁରସ୍ତାଦ୍ରୁଦ୍ରମସ୍ୟନ୍ତଂ ବହୁଧା ବିପଚ୍ଛିତମ୍ ।
ମୋପାରାମ ଜିହ୍ୱୟେୟମାନମ୍ ॥୧୭॥

ଶ୍ୟାବାଶ୍ୱଂ କୃଷ୍ଣମସିତଂ ମୃଶନ୍ତଂ ଭୀମଂ ରଥଂ କେଶିନଃ ପାଦୟନ୍ତମ୍ ।
ପୂର୍ବେ ପ୍ରତୀମୋ ନମୋ ଅସ୍ତ୍ରସ୍ତ୍ନୈ ॥୧୮॥

ମା ନୋଃଭି ସ୍ତ୍ରା ମତ୍ୟଂ ଦେବହେତିଂ ମା ନଃ କ୍ରୁଧଃ ପଶୁପତେ ନମସ୍ତେ ।
ଅନ୍ୟତ୍ରାସ୍ଥାଜିବ୍ୟାଂ ଶାଖାଂ ବି ଧୂନ୍ନୁ ॥୧୯॥

ମା ନୋ ହିଂସୀରଧି ନୋ ବ୍ରୁହି ପରି ଶୋ ବୃଙ୍ଧ୍ୟ ମା କ୍ରୁଧଃ ।
ମା ତୃୟା ସମରାମହି ॥୨୦॥

ମା ନୋ ଗୋଷୁ ପୁରୁଷେଷୁ ମା ଗୃଧୋ ନୋ ଅଜାବିଷୁ ।
ଅନ୍ୟତ୍ରୋଗ୍ର ବି ବର୍ତ୍ତୟ ପିୟାରୁଣାଂ ପ୍ରଜାଂ ଜହି ॥୨୧॥

ଯୁଧ୍ୟା ତକ୍ତା କାସିକା ହେତିରେକମଶ୍ୱସ୍ୟେବ ବୃଷଣଃ କ୍ରନ୍ଦ ଏତି ।
ଅଭିପୂର୍ବଂ ନିର୍ଣ୍ଣୟତେ ନମୋ ଅସ୍ତୁସ୍ତେ ॥୨୨॥

ୟୋଃକ୍ତରିକ୍ଷେ ତିଷ୍ଠତି ବିଷ୍ଣୁଭିତୋଽୟଜ୍ଞନଃ ପ୍ରମୃଣନ୍ନେବପୀୟୁନ୍ ।
ତସ୍ମୈ ନମୋ ଦଶଭିଃ ଶକ୍ତରୀଭିଃ ॥୨୩॥

ତୁଭ୍ୟମାରଣ୍ୟାଃ ପଶବୋ ମୃଗା ବନେ ହିତା ହଂସାଃ ସୁପର୍ଣ୍ଣାଃ ଶକୁନା ବୟାଂସି ।
ତବ ଯୁଷ୍ଠଂ ପଶୁପତେ ଅଦ୍ଭୁତସୁଭ୍ୟାଂ କ୍ଷରନ୍ତି ଦିବ୍ୟା ଆପୋ ବୃଧେ ॥୨୪॥

ଶିଂଶୁମାରା ଅଜଗରାଃ ପୁରୀକୟା ଜଷା ମସ୍ତ୍ୟା ରଜସା ଯେଭ୍ୟୋ ଅସ୍ୟସି ।
ନ ତେ ଦୂରଂ ନ ପରିଷ୍ଟାସ୍ତି ତେ ଭବ ସଦ୍ୟଃ ସର୍ବାନ୍‌ପରି ପଶ୍ୟସି ଭୂମିଂ
ପୂର୍ବସ୍ଥାଙ୍ଗଂସ୍ତୁରସ୍ମିନ୍ନୁସମୁଦ୍ରେ ॥୨୫॥

ମା ନୋ ରୁଦ୍ର ତକ୍ତନା ମା ବିକ୍ଷେଣ ମା ନଃ ସଂ ସ୍ତ୍ରା ଦିବ୍ୟେନାଗ୍ନିନା ।
ଅନ୍ୟତ୍ରାସ୍ତୁଦ୍ୱିଦ୍ୟାତଂ ପାତୟୈତାମ୍ ॥୨୬॥

ଭବୋ ଦିବୋ ଭବ ଇଶୋ ପୃଥିବ୍ୟା ଭବ ଆ ପପ୍ର ଉର୍ବହ୍ନରିକ୍ଷମ୍ ।
ତସ୍ମୈ ନମୋ ଯୁତମସ୍ୟାଂ ଦିଶୀତଃ ॥୨୭॥

ଭବ ରାଜନ୍ୟଜମାନାୟ ମୃତ ପଶୁନାଂ ହି ପଶୁପତିର୍ବଭୂଥ ।
ୟଃ ଶ୍ରଦ୍ଧଧାତି ସନ୍ତି ଦେବା ଇତି ଚତୁଷ୍ପଦେ ଦ୍ୱିପଦେଽସ୍ୟ ମୃତ ॥୨୮॥

ମା ନୋ ମହାନ୍ତମୃତ ମା ନୋ ଅର୍ଭକଂ ମା ନୋ ବହନ୍ତମୃତ ମା ନୋ ବକ୍ଷ୍ୟତଃ ।
ମା ନୋ ହିଂସୀଃ ପିତରଂ ମାତରଂ ଚ ସ୍ତ୍ରୀଂ ତନ୍ମଂ ରୁଦ୍ର ମା ରୀରିଷୋ ନଃ ॥୨୯॥

ରୁଦ୍ରସୌଲବକାରେଭ୍ୟୋଽସଂସୃକ୍ତଗିଲେଭ୍ୟଃ ।
ଇଦଂ ମହାସ୍ୟେଭ୍ୟଃ ଶୃଭ୍ୟୋ ଅକରଂ ନମଃ ॥୩୦॥

ନମସ୍ତେ ଘୋଷିଣୀଭେୟା ନମସ୍ତେ କେଶିନୀଭୟଃ ।
 ନମୋ ନମସ୍କୃତାଭେୟା ନମଃ ସଂଭୁଞ୍ଜତୀଭୟଃ ।
 ନମସ୍ତେ ଦେବ ସେନାଭୟଃ ସ୍ବସ୍ତି ନୋ ଅଭୟଂ ଚ ନଃ ॥୩୧॥

=====

(୧୧|୩) [ପ୍ରଥମଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଆସୁରୀ ଜଗତୀ (୧, ୧୪),
 ତ୍ରିପଦା ସମବିଷମା ଗାୟତ୍ରୀ (୨), ଆସୁରୀ ପଞ୍ଜିଃ (୩, ୬, ୧୦), ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪, ୮),
 ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୫, ୧୩, ୧୫, ୨୫), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୭, ୧୯-୨୨),
 ଆସୁରୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୯, ୧୭-୧୮), ଭୃଗିକ୍ ଆର୍ଚୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୧), ଯାଜୁଷୀ ଜଗତୀ (୧୨),
 ଆସୁରୀ ବୃହତୀ (୧୬, ୨୩), ତ୍ରିପଦା ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ବୃହତୀ (୨୪), ଆର୍ଚୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୨୬),
 ସାମ୍ନୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୨୭), ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୨୮), ଭୃଗିକ୍ ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୨୯),
 ଯାଜୁଷୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩୦), ଅଲ୍ଲଶଃ ଯାଜୁଷୀ ପଞ୍ଜିଃ (୩୧) । ଦେବତା - ବାହ୍ବସ୍ପତ୍ୟୋଦନଃ (୧-୩୧)

=====

ତସ୍ୟୋଦନସ୍ୟ ବୃହସ୍ପତିଃ ଶିରୋ ବ୍ରହ୍ମ ମୁଖମ୍ ॥୧॥

ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଶ୍ରୋତ୍ରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସାବକ୍ଷିଣୀ ସପ୍ତରଷୟଃ ପ୍ରାଣାପାନାଃ ॥୨॥

ଚକ୍ଷୁର୍ମୁସଲଂ କାମ ଭଲୁଖଲମ୍ ॥୩॥

ଦିତିଃ ଶୂର୍ପମଦିତିଃ ଶୂର୍ପଗ୍ରାହୀ ବାତୋଽପାବିନକ୍ ॥୪॥

ଅଶ୍ୱାଃ କଶା ଗାବସ୍ତଶୁଭା ମଶକାସ୍ତୁଷାଃ ॥୫॥

କବୁ ଫଲୀକରଣାଃ ଶରୋଽଭ୍ରମ୍ ॥୬॥

ଶ୍ୟାମମୟୋଽସ୍ୟ ମାଂସାନି ଲୋହିତମସ୍ୟ ଲୋହିତମ୍ ॥୭॥

ତ୍ରପୁ ଭସ୍ମ ହରିତଂ ବର୍ଣ୍ଣଃ ପୁଷ୍କରମସ୍ୟ ଗନ୍ଧଃ ॥୮॥

ଖଲଃ ପାତ୍ରଂ ସ୍ଫ୍ୟାବଂସାବୀଷେ ଅନୁକ୍ୟେ ||୯||

ଆନ୍ଧାଣି ଜତ୍ରବୋ ଗୁଦା ବରତ୍ରାଃ ||୧୦||

ଇୟମେବ ପୃଥିବୀ କୁମ୍ଭୀ ଭବତି ରାଧ୍ୟମାନସୌଦନସ୍ୟ ଦୈରପିଧାନମ୍ ||୧୧||

ସୀତାଃ ପର୍ଣ୍ଣବଃ ସିକତା ଉବଧ୍ୟମ୍ ||୧୨||

ରତଂ ହସ୍ତାବନେଜନଂ କୁଲ୍ୟୋପସେଚନମ୍ ||୧୩||

ରତା କୁମ୍ଭ୍ୟପିହିତାର୍ତ୍ତଜ୍ୟେନ ପ୍ରେଷିତା ||୧୪||

ବ୍ରହ୍ମଣା ପରିଗୃହୀତା ସାମ୍ନା ପର୍ଯ୍ୟୁତା ||୧୫||

ବୃହଦାୟବନଂ ରଥକ୍ରୁରଂ ଦର୍ବିଃ ||୧୬||

ରତବଃ ପକ୍ତାର ଆର୍ତ୍ତବାଃ ସମିକ୍ଷତେ ||୧୭||

ତରୁଂ ପଞ୍ଚବିଲମ୍ବୁଖଂ ଘର୍ମୋଽଭୀକ୍ଷେ ||୧୮||

ଓଦନେନ ଯୁଜ୍ଜିବତଃ ସର୍ବେ ଲୋକାଃ ସମାପ୍ୟାଃ ||୧୯||

ୟସ୍ମିନ୍ନସମୁଦ୍ରୋ ଦୈର୍ଘ୍ୟମିସ୍ତୟୋଽବରପରଂ ଶ୍ରୀତାଃ ||୨୦||

ୟସ୍ୟ ଦେବା ଅକଳ୍ମଷୋକ୍ତିଷ୍ଠେ ଷଡଂଶୀତୟଃ ||୨୧||

ତଂ ତୈଦନସ୍ୟ ପୃଚ୍ଛାମି ଯୋ ଅସ୍ୟ ମହିମା ମହାନ୍ ||୨୨||

ସ ଯ ଓଦନସ୍ୟ ମହିମାନଂ ବିଦ୍ୟାତ୍ ||୨୩||

ନାଲ୍ଲ ଇତି ବ୍ରହ୍ମାନ୍ନାନୁପସେଚନ ଇତି ନେଦଂ ତ କିଂ ଚେତି ||୨୪||

ୟାବଦ୍ଭାତାଭିମନସ୍ୟେତ ତନ୍ନାତି ବଦେତ୍ ||୨୫||

ବ୍ରହ୍ମବାଦିନୋ ବଦନ୍ତି ପରାଞ୍ଚମୋଦନଂ ପ୍ରାଣୀଃ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଚା ମିତି ||୨୬||

ତୁମୋଦନଂ ପ୍ରାଣୀ ତ୍ୱାମୋଦନା ଇତି ||୨୭||

ପରାଞ୍ଚଂ ଚୈନଂ ପ୍ରାଣୀଃ ପ୍ରାଣାସ୍ତ୍ୱା ହାସ୍ୟନ୍ତୀତ୍ୟେନମାହ ||୨୮||

ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଚଂ ଚୈନଂ ପ୍ରାଣୀରପାନାସ୍ତ୍ୱା ହାସ୍ୟନ୍ତୀତ୍ୟେନମାହ ||୨୯||

ନୈବାହମୋଦନଂ ନ ମାମୋଦନଃ ||୩୦||

ଓଦନ ଏବୌଦନଂ ପ୍ରାଣୀତ୍ ||୩୧||

=====

(୧୧|୩) [ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଏକପଦା ଆସୁରୀ
 ଗାୟତ୍ରୀ, ଦୈବୀଜଗତୀ, ଏକପଦାଃସ୍ୱର୍ଯ୍ୟନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍, ସାମ୍ନୀ ଅନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩୨), ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଏକପଦା
 ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ, ଆର୍ଚୀ ଅନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍, ଆସୁରୀବୃହତୀ, ଆସୁରୀଜଗତୀ (୩୩), ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍,
 ଏକପଦା ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ, ଆର୍ଚୀ ଅନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍, ଆସୁରୀପଞ୍ଜିଃ, ଆସୁରୀ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୩୪), ସାମ୍ନୀ
 ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଏକପଦା ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ, ଏକପଦାଃସ୍ୱର୍ଯ୍ୟନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍, ସାମ୍ନୀ ଅନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍, ଆର୍ଚୀ ଅନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍,
 ଯଜୁଷୀଗାୟତ୍ରୀ (୩୫), ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଏକପଦା ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ, ଏକପଦାଃସ୍ୱର୍ଯ୍ୟନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍, ସାମ୍ନୀ
 ଅନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍, ଆର୍ଚୀ ଅନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍, ଆସୁରୀବୃହତୀ (୩୬), ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଏକପଦା ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ,
 ଏକପଦାଃସ୍ୱର୍ଯ୍ୟନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍, ସାମ୍ନୀ ଅନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍, ସାମ୍ନୀପଞ୍ଜିଃ, ଆସୁରୀପଞ୍ଜିଃ, ଦୈବୀପଞ୍ଜିଃ (୩୭), ସାମ୍ନୀ
 ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଏକପଦା ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ, ଏକପଦାଃସ୍ୱର୍ଯ୍ୟନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍, ସାମ୍ନୀ ଅନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍, ପ୍ରାଜାପତ୍ୟାଗାୟତ୍ରୀ
 (୩୮), ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଏକପଦା ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ, ଏକପଦାଃସ୍ୱର୍ଯ୍ୟନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍, ସାମ୍ନୀ ଅନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍,
 ଆର୍ଚୀ ଅନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍, ପ୍ରାଜାପତ୍ୟାଗାୟତ୍ରୀ, ଆସୁରୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୩୯), ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଏକପଦା ଆସୁରୀ
 ଗାୟତ୍ରୀ, ଏକପଦାଃସ୍ୱର୍ଯ୍ୟନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍, ସାମ୍ନୀ ଅନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍, ଆର୍ଚୀ ଅନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍, ଆସୁରୀବୃହତୀ, ଦୈବୀପଞ୍ଜିଃ
 (୪୦), ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଏକପଦା ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ, ଏକପଦାଃସ୍ୱର୍ଯ୍ୟନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍, ସାମ୍ନୀ ଅନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍,
 ଆସୁରୀପଞ୍ଜିଃ (୪୧), ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଏକପଦା ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ, ଏକପଦାଃସ୍ୱର୍ଯ୍ୟନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍, ସାମ୍ନୀ

ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍, ଆର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍, ଦୈବୀତ୍ରିଷ୍ଠୁପ୍ (୪୭), ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଠୁପ୍, ଏକପଦା ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ,
 ଦୈବୀଜଗତୀ, ଏକପଦାଃସୂର୍ଯ୍ୟନୁଷ୍ଠୁପ୍, ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍, ଆର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍, ଆସୁରୀପଞ୍ଜିଃ (୪୩),
 ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଠୁପ୍, ଏକପଦା ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ, ଏକପଦାଃସୂର୍ଯ୍ୟନୁଷ୍ଠୁପ୍, ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍, ଆର୍ତ୍ତୀ
 ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍, ଆସୁରୀଜଗତୀ (୪୪),
 ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଠୁପ୍, ଏକପଦା ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ, ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍, ଆର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍, ଆସୁରୀପଞ୍ଜିଃ,
 ଦୈବୀତ୍ରିଷ୍ଠୁପ୍ (୪୫), ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଠୁପ୍, ଏକପଦା ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ, ଏକପଦାଃସୂର୍ଯ୍ୟନୁଷ୍ଠୁପ୍, ସାମ୍ନୀ
 ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍, ଆର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍, ଯାଜୁଷୀଗାୟତ୍ରୀ (୪୬), ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଠୁପ୍, ଏକପଦା ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ,
 ଦୈବୀଜଗତୀ, ଏକପଦାଃସୂର୍ଯ୍ୟନୁଷ୍ଠୁପ୍, ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍, ଆର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍, ଆସୁରୀବୃହତୀ (୪୭),
 ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଠୁପ୍, ଏକପଦା ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ, ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍, ଆର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍, ଯାଜୁଷୀଗାୟତ୍ରୀ
 (୪୮), ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଠୁପ୍, ଏକପଦା ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ, ଏକପଦାଃସୂର୍ଯ୍ୟନୁଷ୍ଠୁପ୍, ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍,
 ଆର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍, ଦୈବୀତ୍ରିଷ୍ଠୁପ୍, ଏକପଦା ଭୂରିକ୍ ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୪୯) ।

ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତଃ (୩୭-୪୯)

ତତଶ୍ଚୈନମନ୍ୟେନ ଶୀର୍ଷ୍ଣା ପ୍ରାଶୀର୍ଯ୍ମେନ ଚୈତଂ ପୂର୍ବ ରକ୍ଷୟଃ ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ ।
 ଜ୍ୟେଷ୍ଠତସ୍ତେ ପ୍ରଜା ମରିଷ୍ୟତୀତ୍ୟେନମାହ ।
 ତଂ ବା ଅହଂ ନାର୍ବାଞ୍ଜଂ ନ ପରାଞ୍ଜଂ ନ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜମ୍ ।
 ବୃହସ୍ପତିନା ଶୀର୍ଷ୍ଣା ।
 ତେନୈନଂ ପ୍ରାଶିଷଂ ତେନୈନମଜୀଗମମ୍ ।
 ଏଷ ବା ଓଦନଃ ସର୍ବାଙ୍ଗଃ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନୁଃ ।
 ସର୍ବାଙ୍ଗ ଏବ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନୁଃ ସଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୩୭॥ [୧]

ତତଶ୍ଚୈନମନ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ଶ୍ରୋତ୍ରାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରାଶୀର୍ଯ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ଚୈତଂ ପୂର୍ବ ଋଷୟଃ ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ ।
ବଧିରୋ ଭବିଷ୍ୟସୀତ୍ୟେନମାହ ।

ତଂ ବା ଅହଂ ନାର୍ବାଞ୍ଜିଂ ନ ପରାଞ୍ଜିଂ ନ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜିମ୍ ।

ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀଭ୍ୟାଂ ଶ୍ରୋତ୍ରାଭ୍ୟାମ୍ ।

ତାଭ୍ୟାମେନଂ ପ୍ରାଶିଷଂ ତାଭ୍ୟାମେନମଜୀଗମମ୍ ।

ଏଷ ବା ଓଦନଃ ସର୍ବାଙ୍ଗଃ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ତୁଃ ।

ସର୍ବାଙ୍ଗ ଏବ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ତୁଃ ସଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୩୩॥ [୨]

ତତଶ୍ଚୈନମନ୍ୟାଭ୍ୟାମକ୍ଷୀଭ୍ୟାଂ ପ୍ରାଶୀର୍ଯ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ଚୈତଂ ପୂର୍ବ ଋଷୟଃ ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ ।

ଅକ୍ଷୋ ଭବିଷ୍ୟସୀତ୍ୟେନମାହ ।

ତଂ ବା ଅହଂ ନାର୍ବାଞ୍ଜିଂ ନ ପରାଞ୍ଜିଂ ନ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜିମ୍ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସ୍ତ୍ରାଭ୍ୟାମକ୍ଷୀଭ୍ୟାମ୍ ।

ତାଭ୍ୟାମେନଂ ପ୍ରାଶିଷଂ ତାଭ୍ୟାମେନମଜୀଗମମ୍ ।

ଏଷ ବା ଓଦନଃ ସର୍ବାଙ୍ଗଃ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ତୁଃ ।

ସର୍ବାଙ୍ଗ ଏବ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ତୁଃ ସଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୩୪॥ [୩]

ତତଶ୍ଚୈନମନ୍ୟେନ ମୁଖେନ ପ୍ରାଶୀର୍ଯ୍ମେନ ଚୈତଂ ପୂର୍ବ ଋଷୟଃ ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ ।

ମୁଖତସ୍ତେ ପ୍ରଜା ମରିଷ୍ୟତୀତ୍ୟେନମାହ ।

ତଂ ବା ଅହଂ ନାର୍ବାଞ୍ଜିଂ ନ ପରାଞ୍ଜିଂ ନ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜିମ୍ ।

ବ୍ରହ୍ମଣା ମୁଖେନ ।

ତେନୈନଂ ପ୍ରାଶିଷଂ ତେନୈନମଜୀଗମମ୍ ।

ଏଷ ବା ଓଦନଃ ସର୍ବାଙ୍ଗଃ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ତୁଃ ।

ସର୍ବାଙ୍ଗ ଏବ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ତୁଃ ସଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୩୫॥ [୪]

ତତଶ୍ଚୈନମନ୍ୟୟା ଜିହ୍ୱୟା ପ୍ରାଣୀର୍ଯ୍ୟୁତଂ ପୂର୍ବ ଋଷୟଃ ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ ।

ଜିହ୍ୱା ତେ ମରିଷ୍ୟତୀତ୍ୟେନମାହ ।

ତଂ ବା ଅହଂ ନାର୍ବାଞ୍ଜଂ ନ ପରାଞ୍ଜଂ ନ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜମ୍ ।

ଅଗ୍ନୈର୍ଜିହ୍ୱୟା ।

ତୟୈନଂ ପ୍ରାଶିଷଂ ତୟୈନମଜୀଗମମ୍ ।

ଏଷ ବା ଓଦନଃ ସର୍ବାଙ୍ଗଃ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନୁଃ ।

ସର୍ବାଙ୍ଗ ଏବ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନୁଃ ସଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୩୭॥ [୫]

ତତଶ୍ଚୈନମନ୍ୟୈର୍ଦକ୍ତୈଃ ପ୍ରାଣୀର୍ଯୈଶ୍ଚୈତଂ ପୂର୍ବ ଋଷୟଃ ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ ।

ଦକ୍ତାସ୍ତେ ଶସ୍ତ୍ରୀକ୍ରୀତ୍ୟେନମାହ ।

ତଂ ବା ଅହଂ ନାର୍ବାଞ୍ଜଂ ନ ପରାଞ୍ଜଂ ନ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜମ୍ ।

ରତୁଭିର୍ଦକ୍ତୈଃ ।

ତୈରେନଂ ପ୍ରାଶିଷଂ ତୈରେନମଜୀଗମମ୍ ।

ଏଷ ବା ଓଦନଃ ସର୍ବାଙ୍ଗଃ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନୁଃ ।

ସର୍ବାଙ୍ଗ ଏବ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନୁଃ ସଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୩୭॥ [୬]

ତତଶ୍ଚୈନମନ୍ୟୈଃ ପ୍ରାଣାପାନୈଃ ପ୍ରାଣୀର୍ଯୈଶ୍ଚୈତଂ ପୂର୍ବ ଋଷୟଃ ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ ।

ପ୍ରାଣାପାନାସ୍ତ୍ୱା ହାସ୍ୟକ୍ରୀତ୍ୟେନମାହ ।

ତଂ ବା ଅହଂ ନାର୍ବାଞ୍ଜଂ ନ ପରାଞ୍ଜଂ ନ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜମ୍ ।

ସପ୍ତର୍ଷିଭିଃ ପ୍ରାଣାପାନୈଃ ।

ତୈରେନଂ ପ୍ରାଶିଷଂ ତୈରେନମଜୀଗମମ୍ ।

ଏଷ ବା ଓଦନଃ ସର୍ବାଙ୍ଗଃ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନୁଃ ।

ସର୍ବାଙ୍ଗ ଏବ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନୁଃ ସଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୩୮॥ [୭]

ତତଶ୍ଚୈନମନ୍ୟେନ ବ୍ୟତସା ପ୍ରାଣୀର୍ଯେନ ଚୈତଂ ପୂର୍ବ ଋଷୟଃ ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ ।
 ରାଜୟନ୍ନସ୍ତସ୍ମା ହନିଷ୍ୟତୀତ୍ୟେନମାହ ।
 ତଂ ବା ଅହଂ ନାର୍ବାଞ୍ଜଂ ନ ପରାଞ୍ଜଂ ନ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜମ୍ ।
 ଅନ୍ତରିକ୍ଷେଣ ବ୍ୟତସା ।
 ତେନୈନଂ ପ୍ରାଶିଷଂ ତେନୈନମଜୀଗମମ୍ ।
 ଏଷ ବା ଓଦନଃ ସର୍ବାଙ୍ଗଃ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ମୁଃ ।
 ସର୍ବାଙ୍ଗ ଏବ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ମୁଃ ସଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୩୯॥ [୮]

ତତଶ୍ଚୈନମନ୍ୟେନ ପୃଷ୍ଠେନ ପ୍ରାଣୀର୍ଯେନ ଚୈତଂ ପୂର୍ବ ଋଷୟଃ ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ ।
 ବିଦ୍ୟୁତ୍ସା ହନିଷ୍ୟତୀତ୍ୟେନମାହ ।
 ତଂ ବା ଅହଂ ନାର୍ବାଞ୍ଜଂ ନ ପରାଞ୍ଜଂ ନ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜମ୍ ।
 ଦିବା ପୃଷ୍ଠେନ ।
 ତେନୈନଂ ପ୍ରାଶିଷଂ ତେନୈନମଜୀଗମମ୍ ।
 ଏଷ ବା ଓଦନଃ ସର୍ବାଙ୍ଗଃ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ମୁଃ ।
 ସର୍ବାଙ୍ଗ ଏବ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ମୁଃ ସଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୪୦॥ [୯]

ତତଶ୍ଚୈନମନ୍ୟେନୋରସା ପ୍ରାଣୀର୍ଯେନ ଚୈତଂ ପୂର୍ବ ଋଷୟଃ ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ ।
 କୃଷ୍ୟା ନ ରାସ୍ତ୍ରୀସୀତ୍ୟେନମାହ ।
 ତଂ ବା ଅହଂ ନାର୍ବାଞ୍ଜଂ ନ ପରାଞ୍ଜଂ ନ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜମ୍ ।
 ପୃଥିବ୍ୟୋରସା ।
 ତେନୈନଂ ପ୍ରାଶିଷଂ ତେନୈନମଜୀଗମମ୍ ।
 ଏଷ ବା ଓଦନଃ ସର୍ବାଙ୍ଗଃ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ମୁଃ ।
 ସର୍ବାଙ୍ଗ ଏବ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ମୁଃ ସଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୪୧॥ [୧୦]

ତତଶ୍ଚୈନମନ୍ୟେନୋଦରେଣ ପ୍ରାଣୀର୍ଯେନ ଚୈତଂ ପୂର୍ବ ଋଷୟଃ ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ ।

ଉଦରଦାରସ୍ତ୍ୱା ହନିଷ୍ୟତୀତ୍ୟେନମାହ ।

ତଂ ବା ଅହଂ ନାର୍ବାଞ୍ଜଂ ନ ପରାଞ୍ଜଂ ନ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜମ୍ ।

ସତ୍ୟେନୋଦରେଣ ।

ତେନୈନଂ ପ୍ରାଶିଷଂ ତେନୈନମଜୀଗମମ୍ ।

ଏଷ ବା ଓଦନଃ ସର୍ବାଙ୍ଗଃ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ମୁଃ ।

ସର୍ବାଙ୍ଗ ଏବ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ମୁଃ ସଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୪୭॥ [୧୧]

ତତଶ୍ଚୈନମନ୍ୟେନ ବସ୍ତ୍ରିନା ପ୍ରାଣୀର୍ଯେନ ଚୈତଂ ପୂର୍ବ ଋଷୟଃ ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ ।

ଅସ୍ତୁ ମରିଷ୍ୟସୀତ୍ୟେନମାହ ।

ତଂ ବା ଅହଂ ନାର୍ବାଞ୍ଜଂ ନ ପରାଞ୍ଜଂ ନ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜମ୍ ।

ସମୁଦ୍ରେଣ ବସ୍ତ୍ରିନା ।

ତେନୈନଂ ପ୍ରାଶିଷଂ ତେନୈନମଜୀଗମମ୍ ।

ଏଷ ବା ଓଦନଃ ସର୍ବାଙ୍ଗଃ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ମୁଃ ।

ସର୍ବାଙ୍ଗ ଏବ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ମୁଃ ସଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୪୮॥ [୧୨]

ତତଶ୍ଚୈନମନ୍ୟାଭ୍ୟାମୁରୁଭ୍ୟାଂ ପ୍ରାଣୀର୍ଯାଭ୍ୟାଂ ଚୈତଂ ପୂର୍ବ ଋଷୟଃ ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ ।

ଉରୁ ତେ ମରିଷ୍ୟତ ଇତ୍ୟେନମାହ ।

ତଂ ବା ଅହଂ ନାର୍ବାଞ୍ଜଂ ନ ପରାଞ୍ଜଂ ନ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜମ୍ ।

ମିତ୍ରାବରୁଣୟୋରୁରୁଭ୍ୟାମ୍ ।

ତାଭ୍ୟାମେନଂ ପ୍ରାଶିଷଂ ତାଭ୍ୟାମେନମଜୀଗମମ୍ ।

ଏଷ ବା ଓଦନଃ ସର୍ବାଙ୍ଗଃ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ମୁଃ ।

ସର୍ବାଙ୍ଗ ଏବ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ମୁଃ ସଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୪୯॥ [୧୩]

ତତଶ୍ଚୈନମନ୍ୟାଭ୍ୟାମଷ୍ଟୀବଦ୍-ଭ୍ୟାଂ ପ୍ରାଶୀର୍ଯ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ଚୈତଂ ପୂର୍ବ ଋଷୟଃ ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ ।
ପ୍ରାମୋ ଭବିଷ୍ୟସୀତ୍ୟେନମାହ ।

ତଂ ବା ଅହଂ ନାର୍ବାଞ୍ଜିଂ ନ ପରାଞ୍ଜିଂ ନ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜିମ୍ ।

ତୁଷ୍ଟୁରଷ୍ଟୀବଦ୍-ଭ୍ୟାମ୍ ।

ତାଭ୍ୟାମେନଂ ପ୍ରାଶିଷଂ ତାଭ୍ୟାମେନମଜୀଗମମ୍ ।

ଏଷ ବା ଓଦନଃ ସର୍ବାଙ୍ଗଃ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ତୁଃ ।

ସର୍ବାଙ୍ଗ ଏବ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ତୁଃ ସଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୪୫॥ [୧୪]

ତତଶ୍ଚୈନମନ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ପାଦାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରାଶୀର୍ଯ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ଚୈତଂ ପୂର୍ବ ଋଷୟଃ ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ ।

ବହୁଚାରୀ ଭବିଷ୍ୟସୀତ୍ୟେନମାହ ।

ତଂ ବା ଅହଂ ନାର୍ବାଞ୍ଜିଂ ନ ପରାଞ୍ଜିଂ ନ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜିମ୍ ।

ଅଶ୍ୱିନୋଃ ପାଦାଭ୍ୟାମ୍ ।

ତାଭ୍ୟାମେନଂ ପ୍ରାଶିଷଂ ତାଭ୍ୟାମେନମଜୀଗମମ୍ ।

ଏଷ ବା ଓଦନଃ ସର୍ବାଙ୍ଗଃ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ତୁଃ ।

ସର୍ବାଙ୍ଗ ଏବ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ତୁଃ ସଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୪୬॥ [୧୫]

ତତଶ୍ଚୈନମନ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରପଦାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରାଶୀର୍ଯ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ଚୈତଂ ପୂର୍ବ ଋଷୟଃ ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ ।

ସର୍ପସ୍ତ୍ରା ହନିଷ୍ୟତୀତ୍ୟେନମାହ ।

ତଂ ବା ଅହଂ ନାର୍ବାଞ୍ଜିଂ ନ ପରାଞ୍ଜିଂ ନ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜିମ୍ ।

ସବିତୁଃ ପ୍ରପଦାଭ୍ୟାମ୍ ।

ତାଭ୍ୟାମେନଂ ପ୍ରାଶିଷଂ ତାଭ୍ୟାମେନମଜୀଗମମ୍ ।

ଏଷ ବା ଓଦନଃ ସର୍ବାଙ୍ଗଃ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ତୁଃ ।

ସର୍ବାଙ୍ଗ ଏବ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ତୁଃ ସଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୪୭॥ [୧୬]

ତତଶ୍ଚୈନମନ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରାଶୀର୍ଯ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ଚୈତଂ ପୂର୍ବ ଋଷୟଃ ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ ।

ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ହନିଷ୍ୟସୀତ୍ୟେନମାହ ।

ତଂ ବା ଅହଂ ନାର୍ବାଞ୍ଜିଂ ନ ପରାଞ୍ଜିଂ ନ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜିମ୍ ।

ଋତସ୍ୟ ହସ୍ତାଭ୍ୟାମ୍ ।

ତାଭ୍ୟାମେନଂ ପ୍ରାଶିଷ୍ୟଂ ତାଭ୍ୟାମେନମଜୀଗମମ୍ ।

ଏଷ ବା ଓଦନଃ ସର୍ବାଙ୍ଗଃ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ତୁଃ ।

ସର୍ବାଙ୍ଗ ଏବ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ତୁଃ ସଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୪୮॥ [୧୭]

ତତଶ୍ଚୈନମନ୍ୟାୟା ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟା ପ୍ରାଶୀର୍ଯ୍ୟାୟା ଚୈତଂ ପୂର୍ବ ଋଷୟଃ ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ ।

ଅପ୍ରତିଷ୍ଠାନୋଽନାୟତନୋ ମରିଷ୍ୟସୀତ୍ୟେନମାହ ।

ତଂ ବା ଅହଂ ନାର୍ବାଞ୍ଜିଂ ନ ପରାଞ୍ଜିଂ ନ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜିମ୍ ।

ସତ୍ୟେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟା ।

ତୟୈନଂ ପ୍ରାଶିଷ୍ୟଂ ତୟୈନମଜୀଗମମ୍ ।

ଏଷ ବା ଓଦନଃ ସର୍ବାଙ୍ଗଃ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ତୁଃ ।

ସର୍ବାଙ୍ଗ ଏବ ସର୍ବପରୁଃ ସର୍ବତନ୍ତୁଃ ସଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୪୯॥ [୧୮]

=====

(୧୧|୩) [ତୃତୀୟଃ ପର୍ଯ୍ୟୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଆସୁର୍ଯ୍ୟନ୍ତୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫୦), ଆର୍ଚୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୫୧),
ତ୍ରିପଦା ଭୁରିକ୍ ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫୨), ଆସୁରୀ ବୃହତୀ (୫୩), ଦ୍ଵିପଦା ଭୁରିକ୍ ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୫୪),
ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୫୫), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ବୃହତୀ (୫୬) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେୟାଃ (୫୦-୫୬)

=====

ଏତଦ୍ଘୈ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୟ ବିଷ୍ଣୁପଂ ଯଦୋଦନଃ ॥୫୦॥ [୧]

ବ୍ରହ୍ମଲୋକୋ ଭବତି ବ୍ରହ୍ମସ୍ୟ ବିଷ୍ଣୁପି ଶ୍ରୟତେ ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୫୧॥ [୨]

ଏତସ୍ମାଦ୍ଵା ଓଦନାତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶତଂ ଲୋକାନୁରମିମୀତ ପ୍ରଜାପତିଃ ॥୫୨॥ [୩]

ତେଷାଂ ପ୍ରଜ୍ଞାନାୟ ଯଜ୍ଞମସୃଜତ ||୫୩|| [୪]

ସ ଯ ଏବଂ ବିଦୁଷ ଉପଦ୍ରଷ୍ଟା ଭବତି ପ୍ରାଣଂ ରୁଣଞ୍ଜି ||୫୪|| [୫]

ନ ଚ ପ୍ରାଣଂ ରୁଣଞ୍ଜି ସର୍ବଜ୍ୟାନିଂ ଜୀୟତେ ||୫୫|| [୬]

ନ ଚ ସର୍ବଜ୍ୟାନିଂ ଜୀୟତେ ପୁରୈନଂ ଜରସଃ ପ୍ରାଣୋ ଜହାତି ||୫୬|| [୭]

=====

(୧୧|୪) ଋଷିଃ - ବୈଦର୍ଭିର୍ଭାର୍ଗବ । ଛନ୍ଦ - ଶଙ୍କୁମତ୍ୟନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧),

ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୭, ୯-୧୩, ୧୬-୧୯, ୨୩-୨୫), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୮), ନିଚୃତ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୪),

ଭୁରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୫), ଅନୁଷ୍ଟୁପଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨୦), ମଧ୍ୟୋଜ୍ୟୋତି ଜଗତୀ (୨୧),

ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨୨), ବୃହତୀଗର୍ଭା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୬) । ଦେବତା - ପ୍ରାଣଃ (୧-୨୭)

=====

ପ୍ରାଣାୟ ନମୋ ଯସ୍ୟ ସର୍ବମିଦଂ ବଶେ ।

ୟୋ ଭୂତଃ ସର୍ବସ୍ୟୋଶ୍ୱରୋ ଯସ୍ମିନ୍ନସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ||୧||

ନମସ୍ତେ ପ୍ରାଣ କ୍ରନ୍ଦାୟ ନମସ୍ତେ ସ୍ତନୟିତୃବେ ।

ନମସ୍ତେ ପ୍ରାଣ ବିଦ୍ୟୁତେ ନମସ୍ତେ ପ୍ରାଣ ବର୍ଷତେ ||୨||

ୟତ୍-ପ୍ରାଣ ସ୍ତନୟିତୁନାଭିକ୍ରନ୍ଦତ୍ୟୋଷଧୀଃ ।

ପ୍ର ବୀୟନ୍ତେ ଗର୍ଭାନ୍ନପତେଃପୋ ବହୁର୍ବି ଜାୟନ୍ତେ ||୩||

ୟତ୍-ପ୍ରାଣ ଋତାବାଗତେଃଭିକ୍ରନ୍ଦତ୍ୟୋଷଧୀଃ ।

ସର୍ବଂ ତଦା ପ୍ର ମୋଦତେ ଯଜ୍ଞିଂ ଚ ଭୂମ୍ୟାମଧି ||୪||

ୟଦା ପ୍ରାଣୋ ଅଭ୍ୟବର୍ଷୀଦ୍ୱର୍ଷେଣ ପୃଥିବୀଂ ମହୀମ୍ ।

ପଶବସ୍ତତ୍-ପ୍ର ମୋଦନ୍ତେ ମହୋ ବୈ ନୋ ଭବିଷ୍ୟତି ||୫||

ଅଭିବୃଷ୍ଟା ଓଷଧୟଃ ପ୍ରାଣେନ ସମବାଦିରନ୍ ।
ଆୟୁର୍ବେ ନଃ ପ୍ରାତୀତରଃ ସର୍ବା ନଃ ସୁରଭୀରକଃ ॥୬॥

ନମସ୍ତେ ଅସ୍ତ୍ରାୟତେ ନମୋ ଅସ୍ତ୍ର ପରାୟତେ ।
ନମସ୍ତେ ପ୍ରାଣ ତିଷ୍ଠତ ଆସୀନାୟୋତ ତେ ନମଃ ॥୭॥

ନମସ୍ତେ ପ୍ରାଣ ପ୍ରାଣତେ ନମୋ ଅସ୍ତ୍ରପାନତେ ।
ପରାଚୀନାୟ ତେ ନମଃ ପ୍ରତୀଚୀନାୟ ତେ ନମଃ ସର୍ବସ୍ତୈ ତ ଇଦଂ ନମଃ ॥୮॥

ୟା ତେ ପ୍ରାଣ ପ୍ରିୟା ତନ୍ମୟୋ ତେ ପ୍ରାଣ ପ୍ରେୟସୀ ।
ଅଥୋ ଯଦ୍-ଭେଷଜଂ ତବ ତସ୍ୟ ନୋ ଧେହି ଜୀବସେ ॥୯॥

ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରଜା ଅନୁ ବସ୍ତେ ପିତା ପୁତ୍ରମିବ ପ୍ରିୟମ୍ ।
ପ୍ରାଣୋ ହ ସର୍ବସ୍ୟେଶ୍ଵରୋ ଯଜ୍ଞ ପ୍ରାଣତି ଯଜ୍ଞ ନ ॥୧୦॥

ପ୍ରାଣୋ ମୃତ୍ୟୁଃ ପ୍ରାଣସ୍ତକ୍ତା ପ୍ରାଣଂ ଦେବା ଉପାସତେ ।
ପ୍ରାଣୋ ହ ସତ୍ୟବାଦିନମୁତ୍ତମେ ଲୋକ ଆ ଦଧତ୍ ॥୧୧॥

ପ୍ରାଣୋ ବିରାଟ୍ ପ୍ରାଣୋ ଦେଷ୍ଟୀ ପ୍ରାଣଂ ସର୍ବ ଉପାସତେ ।
ପ୍ରାଣୋ ହ ସୂର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ ପ୍ରାଣମାତୁଃ ପ୍ରଜାପତିମ୍ ॥୧୨॥

ପ୍ରାଣାପାନୌ ବ୍ରୀହିୟବାବନଭ୍ୱାନ୍ପ୍ରାଣ ଉଚ୍ୟତେ ।
ୟବେ ହ ପ୍ରାଣ ଆହିତୋଽପାନୋ ବ୍ରୀହିରୁଚ୍ୟତେ ॥୧୩॥

ଅପାନତି ପ୍ରାଣତି ପୁରୁଷୋ ଗର୍ଭେ ଅନ୍ତରା ।
ୟଦା ତ୍ୱଂ ପ୍ରାଣ ଜିନ୍ଦ୍ୱସ୍ୟଥ ସ ଜାୟତେ ପୁନଃ ॥୧୪॥

ପ୍ରାଣମାତୁର୍ମାତରିଶ୍ଵାନଂ ବାତୋ ହ ପ୍ରାଣ ଉଚ୍ୟତେ ।
ପ୍ରାଣେ ହ ଭୂତଂ ଭବ୍ୟଂ ଚ ପ୍ରାଣେ ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ॥୧୫॥

ଆଥର୍ବଣୀରାଜିରସୀର୍ଦ୍ଧେବୀର୍ମନୁଷ୍ୟଜା ଉତ ।

ଓଷଧୟଃ ପ୍ର ଜାୟନ୍ତେ ଯଦା ତ୍ୱଂ ପ୍ରାଣ ଜିନ୍ୟସି ॥୧୬॥

ଯଦା ପ୍ରାଣୋ ଅଭ୍ୟବର୍ଷୀଦ୍ୱର୍ଷେଣ ପୃଥିବୀଂ ମହୀମ୍ ।

ଓଷଧୟଃ ପ୍ର ଜାୟନ୍ତେଽଥୋ ଯାଃ କାଣ୍ଡ ବୀରୁଧଃ ॥୧୭॥

ୟସ୍ତେ ପ୍ରାଣେଦଂ ବେଦ ଯସ୍ମିଂଶ୍ଚାସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଃ ।

ସର୍ବେ ତସ୍ମୈ ବଲିଂ ହରାନମୁଷ୍ମିଲ୍ଲୋକ ଉତ୍ତମେ ॥୧୮॥

ୟଥା ପ୍ରାଣ ବଲିହୃତସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ସର୍ବାଃ ପ୍ରଜା ଇମାଃ ।

ଏବା ତସ୍ମୈ ବଲିଂ ହରାନ୍ୟସ୍ତା ଶୃଣବସ୍ତୁଗ୍ରବଃ ॥୧୯॥

ଅନ୍ତର୍ଗର୍ଭଶ୍ଚରତି ଦେବତାସ୍ତାଭୂତୋ ଭୂତଃ ସ ଉ ଜାୟନ୍ତେ ପୁନଃ ।

ସ ଭୂତୋ ଭବ୍ୟଂ ଭବିଷ୍ୟପ୍ତିତା ପୁତ୍ରଂ ପ୍ର ବିବେଶା ଶତୀଭିଃ ॥୨୦॥

ଏକଂ ପାଦଂ ନୋତ୍-ଖିଦତି ସଲିଲାଢ଼ଂସ ଉଚ୍ଚରନ୍ ।

ୟଦଙ୍ଗ ସ ତମୁତ୍-ଖିଦେନ୍ନୈବାଦ୍ୟ ନ ଶୁଃ ସ୍ୟାନ୍ନ ରାତ୍ରୀ ନାହଃ ସ୍ୟାନ୍ନ ବ୍ୟୁଛେଛଦା ଚନ ॥୨୧॥

ଅଷ୍ଟାଚକ୍ରଂ ବର୍ତତ ଏକନେମି ସହସ୍ରାକ୍ଷରଂ ପ୍ର ପୁରୋ ନି ପଶ୍ମା ।

ଅର୍ଧେନ ବିଶ୍ୱଂ ଭୁବନଂ ଜଜାନ ଯଦସ୍ୟାର୍ଧଂ କତମଃ ସ କେତୁଃ ॥୨୨॥

ୟୋ ଅସ୍ୟ ବିଶ୍ୱଜନ୍ତୁନ ଇଶେ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଚେଷ୍ଟତଃ ।

ଅନ୍ୟେଷୁ କ୍ଷିପ୍ରଧନ୍ୱନେ ତସ୍ମୈ ପ୍ରାଣ ନମୋଽସ୍ତୁ ତେ ॥୨୩॥

ୟୋ ଅସ୍ୟ ସର୍ବଜନ୍ତୁନ ଇଶେ ସର୍ବସ୍ୟ ଚେଷ୍ଟତଃ ।

ଅତନ୍ନୋ ବ୍ରହ୍ମଣା ଧୀରଃ ପ୍ରାଣୋ ମାନୁ ତିଷ୍ଠତୁ ॥୨୪॥

ଉର୍ଧ୍ୱଃ ସୁପ୍ତେଷୁ ଜାଗାର ନନ୍ୱ ତିର୍ଯ୍ୟକ୍-ନି ପଦ୍ୟତେ ।

ନ ସୁପ୍ତମସ୍ୟ ସୁପ୍ତେଷୁନ୍ନୁ ଶୁଶ୍ରାବ କଶ୍ଚନ ॥୨୫॥

ପ୍ରାଣ ମା ମୟୁର୍ବୃତୋ ନ ମଦନ୍ୟୋ ଭବିଷ୍ୟସି ।

ଅପାଂ ଗର୍ଭମିବ ଜୀବସେ ପ୍ରାଣ ବଧ୍ନାମି ତ୍ବା ମୟି ॥୨୬॥

॥ ଇତି ଦ୍ଵିତୀୟୋଽବସ୍ଥାବଳୀ ॥

(୧୧୫) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ପୁରୋତିଜାଗତବିରାଟଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧), ପଞ୍ଚପଦା ବୃହତୀଗର୍ଭା ବିରାଟ ଶକ୍ତରୀ (୨), ଉରୋବୃହତୀ (୩), ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୪-୫, ୨୪), ଶାକ୍ତରଗର୍ଭା ଚତୁଷ୍ପଦା ଜଗତୀ (୬), ବିରାଟଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୭), ପୁରୋତିଜାଗତା ବିରାଟ ଜଗତୀ (୮), ବୃହତୀଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୯), ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧୦), ଜଗତୀ (୧୧, ୧୩), ଶାକ୍ତରଗର୍ଭା ଚତୁଷ୍ପଦା ବିରାଟ ଜଗତୀ (୧୨), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୪, ୧୬-୨୨), ପୁରସ୍ତାଦ୍ ଜ୍ୟୋତି ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧୫), ପୁରୋବାହ୍ନତାତିଜାଗତଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨୩), ଏକବସାନା ଆର୍ତ୍ତୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୨୫), ମଧ୍ୟୋଜ୍ୟୋତିରୁଷ୍ଟିଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨୬) ।

ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ (୧-୨୬)

ବ୍ରହ୍ମଚାରୀଷ୍ଟଂଶ୍ଚରତି ରୋଦସୀ ଉଭେ ତସ୍ମିନ୍ନେବାଃ ସଂମନସୋ ଭବନ୍ତି ।

ସ ଦାଧାର ପୃଥିବୀଂ ଦିବଂ ଚ ସ ଆଚାର୍ଯ୍ୟଂ ତପସା ପିପର୍ତି ॥୧॥

ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣଂ ପିତରୋ ଦେବଜନାଃ ପୃଥଗ୍-ଦେବା ଅନୁସଂୟନ୍ତି ସର୍ବେ ।

ଗନ୍ଧର୍ବା ଏନମନ୍ଦାୟନ୍-ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶତ୍ରିଶତାଃ ଷଟ୍ପଦସ୍ରାଃ ସର୍ବାହ୍ଵସ ଦେବାଂସ୍ତପସା ପିପର୍ତି ॥୨॥

ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଉପନୟନାନୋ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣଂ କୃଣୁତେ ଗର୍ଭମନ୍ତଃ ।

ତଂ ରାତ୍ରୀସ୍ତ୍ରସ୍ର ଉଦରେ ବିଭର୍ତି ତଂ ଜାତଂ ଦ୍ରଷ୍ଟୁମଭିସଂୟନ୍ତି ଦେବାଃ ॥୩॥

ଇୟଂ ସମିତ୍-ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟୌର୍ଦ୍ଵିତୀୟୋତାନ୍ତରିକ୍ଷଂ ସମିଧା ପୃଣାତି ।

ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ସମିଧା ମେଖଲୟା ଶ୍ରମେଣ ଲୋକାଂସ୍ତପସା ପିପର୍ତି ॥୪॥

ପୂର୍ବୋ ଜାତୋ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଘର୍ମଂ ବସାନସ୍ତପସୋଦତିଷ୍ଠତ୍ ।

ତସ୍ମାଜ୍ଞାତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ବ୍ରହ୍ମ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଂ ଦେବାଶ୍ଚ ସର୍ବେ ଅମୃତେନ ସାକମ୍ ॥୫॥

ବ୍ରହ୍ମଚାର୍ଯ୍ୟେତି ସମିଧା ସମିଦଃ କାର୍ଷ୍ଣଂ ବସାନୋ ଦୀକ୍ଷିତୋ ଦୀର୍ଘଶୁଶ୍ରୁଃ ।
ସ ସଦ୍ୟ ଏତି ପୂର୍ବସ୍ନାଦୁତ୍ତରଂ ସମୁଦ୍ରଂ ଲୋକାନ୍ତ୍ରସଂଗୃହ୍ୟ ମୁଦୁରାଚରିକ୍ରତ୍ ॥୬॥

ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଜନୟନ୍-ବ୍ରହ୍ମାପୋ ଲୋକଂ ପ୍ରଜାପତିଂ ପରମେଷ୍ଠିନଂ ବିରାଜନ୍ ।
ଗର୍ଭୋ ଭୂତ୍ବାମୃତସ୍ୟ ଯୋନାବିନ୍ଦ୍ରୋ ହ ଭୂତ୍ବାସୁରାଂସ୍ତତର୍ହ ॥୭॥

ଆଚାର୍ଯ୍ୟସ୍ତତଃ ନଭସୀ ଉଭେ ଇମେ ଉର୍ବୀ ଗମ୍ଭୀରେ ପୃଥିବୀଂ ଦିବଂ ଚ ।
ତେ ରକ୍ଷତି ତପସା ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ତସ୍ମିନ୍ନେବାଃ ସଂମନସୋ ଭବନ୍ତି ॥୮॥

ଇମାଂ ଭୂମିଂ ପୃଥିବୀଂ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଭିକ୍ଷାମା ଜଭାର ପ୍ରଥମୋ ଦିବଂ ଚ ।
ତେ କୃତ୍ବା ସମିଧାବୁପାସ୍ତେ ତୟୋରାପିତା ଭୁବନାନି ବିଶ୍ୱା ॥୯॥

ଅର୍ବାଗନ୍ୟଃ ପରୋ ଅନ୍ୟୋ ଦିବସ୍ତୃଷ୍ଟାଦ୍-ଶୁଦ୍ରା ନିଧୀ ନିହିତୌ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ୟ ।
ତୌ ରକ୍ଷତି ତପସା ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ତକ୍ଲେବଲଂ କୃଶୁତେ ବ୍ରହ୍ମ ବିଦ୍ୱାନ୍ ॥୧୦॥

ଅର୍ବାଗନ୍ୟ ଇତୋ ଅନ୍ୟଃ ପୃଥିବ୍ୟା ଅଗ୍ନୀ ସମେତୋ ନଭସୀ ଅନ୍ତରେମେ ।
ତୟୋଃ ଶ୍ରୟନ୍ତେ ରଶ୍ମୟୋଽପି ଦୃଢାସ୍ତାନା ତିଷ୍ଠତି ତପସା ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ॥୧୧॥

ଅଭିକ୍ରନ୍ଦନ୍ସ୍ତନୟନ୍ନରୁଣଃ ଶିତିଙ୍ଗୋ ବୃହକ୍ଲେପୋଽନୁ ଭୂମୌ ଜଭାର ।
ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ସିଞ୍ଚତି ସାନୌ ରେତଃ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ତେନ ଜୀବନ୍ତି ପ୍ରତିଶତ୍ସ୍ତବସ୍ରଃ ॥୧୨॥

ଅଗ୍ନୌ ସୂର୍ଯ୍ୟେ ଚନ୍ଦ୍ରମସି ମାତରିଶ୍ୱନ୍-ବ୍ରହ୍ମଚାର୍ଯ୍ୟଘ୍ନୁ ସମିଧମା ଦଧାତି ।
ତାସାମର୍ଚୀଂଷି ପୃଥଗତ୍ରେ ଚରନ୍ତି ତାସାମାଜ୍ୟଂ ପୁରୁଷୋ ବର୍ଷମାପଃ ॥୧୩॥

ଆଚାର୍ଯ୍ୟୋ ମୃତ୍ୟୁର୍ବରୁଣଃ ସୋମ ଓଷଧୟଃ ପୟଃ ।
ଜୀମୂତା ଆସନ୍ନସଦ୍ଭାନସ୍ତ୍ରିରିଦଂ ସ୍ୱରାଭୃତମ୍ ॥୧୪॥

ଅମା ଘୃତଂ କୃଶୁତେ କେବଲମାଚାର୍ଯ୍ୟୋ ଭୂତ୍ବା ବରୁଣୋ ଯଦ୍ୟଦୈକ୍ଷତ୍-ପ୍ରଜାପତୌ ।
ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ପ୍ରାୟଜ୍ଞସ୍ତାନ୍ନିତ୍ରୋ ଅଧ୍ୟାତ୍ମନଃ ॥୧୫॥

ଆଚାର୍ଯ୍ୟେ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ପ୍ରଜାପତିଃ ।
ପ୍ରଜାପତିର୍ବି ରାଜତି ବିରାଡିନ୍ଦ୍ରୋଽଭବଦୃଶୀ ॥୧୬॥

ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟେଣ ତପସା ରାଜା ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ବି ରକ୍ଷତି ।
ଆଚାର୍ଯ୍ୟେ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟେଣ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣମିଚ୍ଛତେ ॥୧୭॥

ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟେଣ କନ୍ୟା ଯୁବାନଂ ବିନ୍ଦତେ ପତିମ୍ ।
ଅନନ୍ତାନ୍-ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟେଣାଶ୍ୱେ ଘାସଂ ଜିଗୀଷତି ॥୧୮॥

ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟେଣ ତପସା ଦେବା ମୃତ୍ୟୁମପାୟତ ।
ଇନ୍ଦ୍ରୋ ହ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟେଣ ଦେବେଭ୍ୟଃ ସ୍ୱରାଭରତ୍ ॥୧୯॥

ଓଷଧୟୋ ଭୂତଭବ୍ୟମହୋରାତ୍ରେ ବନସ୍ତତିଃ ।
ସଂବସୁରଃ ସହର୍ତ୍ତୁଭିସ୍ତେ ଜାତା ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣଃ ॥୨୦॥

ପାର୍ଥିବା ଦିବ୍ୟାଃ ପଶବ ଆରଣ୍ୟା ଗ୍ରାମ୍ୟାଶ୍ଚ ଯେ ।
ଅପକ୍ଷାଃ ପକ୍ଷିଣଶ୍ଚ ଯେ ତେ ଜାତା ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣଃ ॥୨୧॥

ପୃଥକ୍ଚର୍ବେ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟାଃ ପ୍ରାଣାନାତୁସୁ ବିଭ୍ରତି ।
ତାନ୍ନସର୍ବାନ୍-ବ୍ରହ୍ମ ରକ୍ଷତି ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣ୍ୟାଭୃତମ୍ ॥୨୨॥

ଦେବାନାମେତପୁରିଷୁତମନଭ୍ୟାରୁଢ଼ଂ ଚରତି ରୋଚମାନମ୍ ।
ତସ୍ମାଜ୍ଜାତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ବ୍ରହ୍ମ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଂ ଦେବାଶ୍ଚ ସର୍ବେ ଅମୃତେନ ସାକମ୍ ॥୨୩॥

ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ବ୍ରହ୍ମ ଭ୍ରାଜନ୍-ବିଭର୍ତ୍ତି ତସ୍ମିନ୍ନେବା ଅଧି ବିଶ୍ୱେ ସମୋତାଃ ।
ପ୍ରାଣାପାନୌ ଜନୟନ୍ନାଦ୍ୟାନଂ ବାଚଂ ମନୋ ହୃଦୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ମେଧାମ୍ ॥୨୪॥

ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଯୁଗୋ ଅସ୍ଥାସୁ ଧେହ୍ୟନ୍ନଂ ରେତୋ ଲୋହିତମୁଦରମ୍ ॥୨୫॥

ତାନି କଳ୍ପନ୍-ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ସଲିଲସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ତପୋଽତିଷ୍ଠଉପ୍ୟମାନଃ ସମୁଦ୍ରେ ।

ସ ସ୍ନାତୋ ବଭ୍ରୁଃ ପିଙ୍ଗଲଃ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ବହୁ ରୋଚତେ ॥୨୬॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ବିଂଶ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଅଥ ପଞ୍ଚବିଂଶ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

=====

(୧୧୭) ରକ୍ଷିଃ - ଶକ୍ତାତି । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨୨), ବୃହତୀଗର୍ଭା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୩) ।

ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ରମା, ମନ୍ତ୍ରେନ୍ଦ୍ରାଃ ବା (୧-୨୩)

=====

ଅଗ୍ନିଂ ବ୍ରୁମୋ ବନସ୍ପତୀନୋଷଧୀରୁତ ବୀରୁଧଃ ।

ଇନ୍ଦ୍ରଂ ବୃହସ୍ପତିଂ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ବଂହସଃ ॥୧॥

ବ୍ରୁମୋ ରାଜାନଂ ବରୁଣଂ ମିତ୍ରଂ ବିଷ୍ଣୁମଥୋ ଭଗମ୍ ।

ଅଂଶଂ ବିବସ୍ପତ୍ତଂ ବ୍ରୁମସ୍ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ବଂହସଃ ॥୨॥

ବ୍ରୁମୋ ଦେବଂ ସବିତାରଂ ଧାତାରମୁତ ପୂଷଣମ୍ ।

ତୃଷ୍ଣାରମଗ୍ରିୟଂ ବ୍ରୁମସ୍ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ବଂହସଃ ॥୩॥

ଗନ୍ଧର୍ବାୟୁରସୋ ବ୍ରୁମୋ ଅଶ୍ୱିନା ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତିମ୍ ।

ଅର୍ଯ୍ୟମା ନାମ ଯୋ ଦେବସ୍ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ବଂହସଃ ॥୪॥

ଅହୋରାତ୍ରେ ଇଦଂ ବ୍ରୁମଃ ସୂର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସାବୁଭା ।

ବିଶ୍ୱାନାଦିତ୍ୟାନ୍-ବ୍ରୁମସ୍ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ବଂହସଃ ॥୫॥

ବାତଂ ବ୍ରୁମଃ ପର୍ଜନ୍ୟମନ୍ତରିକ୍ଷମଥୋ ଦିଶଃ ।

ଆଶାଶ୍ଚ ସର୍ବା ବ୍ରୁମସ୍ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ବଂହସଃ ॥୬॥

ମୁଞ୍ଚିନ୍ତୁ ମା ଶପଥ୍ୟାଦହୋରାତ୍ରେ ଅଥୋ ଭଷାଃ ।
ସୋମୋ ମା ଦେବୋ ମୁଞ୍ଚିତୁ ଯମାଦୁଷ୍ଣନ୍ତମା ଇତି ॥୭॥

ପାର୍ଥିବା ଦିବ୍ୟାଃ ପଶବ ଆରଣ୍ୟା ଉତ ଯେ ମୃଗାଃ ।
ଶକୁନ୍ତାନପକ୍ଷିଣୋ ବ୍ରୁମସ୍ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିନ୍ତୁଂହସଃ ॥୮॥

ଭବାଶର୍ବାବିଦଂ ବ୍ରୁମୋ ରୁଦ୍ରଂ ପଶୁପତିଶ୍ଚ ଯଃ ।
ଇଷ୍ଟ୍ୟା ଏଷାଂ ସଂବିଦ୍ଭୁ ତା ନଃ ସନ୍ତୁ ସଦା ଶିବାଃ ॥୯॥

ଦିବଂ ବ୍ରୁମୋ ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ଭୂମିଂ ଯକ୍ଷାଣି ପର୍ବତାନ୍ ।
ସମୁଦ୍ରା ନଦ୍ୟୋ ବେଶନ୍ତାସ୍ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିନ୍ତୁଂହସଃ ॥୧୦॥

ସପ୍ତର୍ଷୀନ୍ଦ୍ରା ଇଦଂ ବ୍ରୁମୋଽପୋ ଦେବୀଃ ପ୍ରଜାପତିମ୍ ।
ପିତୃରନ୍ୟମଶ୍ରେଷ୍ଠାନ୍-ବ୍ରୁମସ୍ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିନ୍ତୁଂହସଃ ॥୧୧॥

ୟେ ଦେବା ଦିବିଷଦୋ ଅନ୍ତରିକ୍ଷସଦଶ୍ଚ ଯେ ।
ପୃଥିବ୍ୟାଂ ଶକ୍ରା ଯେ ଶ୍ରୀତାସ୍ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିନ୍ତୁଂହସଃ ॥୧୨॥

ଆଦିତ୍ୟା ରୁଦ୍ରା ବସବୋ ଦିବି ଦେବା ଅଥର୍ବାଣଃ ।
ଅଙ୍ଗିରସୋ ମନୀଷିଣସ୍ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିନ୍ତୁଂହସଃ ॥୧୩॥

ୟଞ୍ଜିଂ ବ୍ରୁମୋ ଯଜମାନମୃତଃ ସାମାନି ଭେଷଜା ।
ୟଜୁଂଷି ହୋତ୍ରା ବ୍ରୁମସ୍ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିନ୍ତୁଂହସଃ ॥୧୪॥

ପଞ୍ଚି ରାଜ୍ୟାନି ବୀରୁଧାଂ ସୋମଶ୍ରେଷ୍ଠାନି ବ୍ରୁମଃ ।
ଦର୍ଭୋ ଭଙ୍ଗୋ ଯବଃ ସହସ୍ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିନ୍ତୁଂହସଃ ॥୧୫॥

ଅରାୟାନ୍-ବ୍ରୁମୋ ରକ୍ଷାଂସି ସର୍ପାନ୍ପୁଣ୍ୟଜନାନ୍ପିତୃଋନ୍ ।
ମୃତ୍ୟୁନେକଶତଂ ବ୍ରୁମସ୍ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିନ୍ତୁଂହସଃ ॥୧୬॥

ରତୁନ୍-ବ୍ରୁମ ରତୁପତୀନାର୍ତବାନୁତ ହାୟନାନ୍ ।
ସମାଃ ସଂବସରାନ୍ ମାସାଂସ୍ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ତୁଂହସଃ ॥୧୭॥

ଏତ ଦେବା ଦକ୍ଷିଣତଃ ପଶ୍ଚାତ୍-ପ୍ରାଞ୍ଚି ଉଦେତ ।
ପୁରସ୍ତାଦୁତ୍ତରାଞ୍ଚକ୍ରା ବିଶ୍ୱେ ଦେବାଃ ସମେତ୍ୟ ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ତୁଂହସଃ ॥୧୮॥

ବିଶ୍ୱାନ୍ଦେବାନିଦଂ ବ୍ରୁମଃ ସତ୍ୟସଂଧାନୃତାବୃଧଃ ।
ବିଶ୍ୱାଭିଃ ପତ୍ନୀଭିଃ ସହ ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ତୁଂହସଃ ॥୧୯॥

ସର୍ବାନ୍ଦେବାନିଦଂ ବ୍ରୁମଃ ସତ୍ୟସଂଧାନୃତାବୃଧଃ ।
ସର୍ବାଭିଃ ପତ୍ନୀଭିଃ ସହ ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ତୁଂହସଃ ॥୨୦॥

ଭୂତଂ ବ୍ରୁମୋ ଭୂତପତିଂ ଭୂତାନାମୁତ ଯ୍ମେ ବଶୀ ।
ଭୂତାନି ସର୍ବା ସଂଗତ୍ୟ ତେ ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ତୁଂହସଃ ॥୨୧॥

ୟା ଦେବୀଃ ପଞ୍ଚି ପ୍ରତିଶୋ ଯେ ଦେବା ଦ୍ୱାଦଶର୍ତବଃ ।
ସଂବସରସ୍ୟା ଯେ ଦଂଷ୍ଟ୍ରାସ୍ତେ ନଃ ସନ୍ତୁ ସଦା ଶିବାଃ ॥୨୨॥

ୟନ୍ନାତଲୀ ରଥକ୍ରୀତମମୃତଂ ବେଦ ଭେଷଜମ୍ ।
ତଦିନ୍ଦ୍ରୋ ଅୟୁ ପ୍ରାବେଶୟତ୍ତଦାପୋ ଦତ୍ତ ଭେଷଜମ୍ ॥୨୩॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧୧|୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୫, ୬-୨୦, ୨୩-୨୭),
ବାର୍ହତପରା ପୁର ଉଷ୍ବିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୬), ସ୍ୱରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୧), ବିରାଟ୍ ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୨୨) ।
ଦେବତା - ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟଃ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମମ୍ (୧-୨୭)

=====

ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟେ ନାମ ରୂପଂ ଚୋଚ୍ଛିଷ୍ଟେ ଲୋକ ଆହିତଃ ।
ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚାଗ୍ନିଶ୍ଚ ବିଶ୍ୱମନ୍ତଃ ସମାହିତମ୍ ॥୧॥

ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ବିଶ୍ଵଂ ଭୂତଂ ସମାହିତମ୍ ।
ଆପଃ ସମୁଦ୍ର ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟେ ଚନ୍ଦ୍ରମା ବାତ ଆହିତଃ ॥୭॥

ସନ୍ନୁଚ୍ଛିଷ୍ଟେ ଅସଂଶ୍ଳୋଭୌ ମୃତ୍ୟୁର୍ବାଜଃ ପ୍ରଜାପତିଃ ।
ଲୌକ୍ୟା ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଆୟତ୍ତା ବ୍ରହ୍ମ ଦ୍ରଷ୍ଟାପି ଶ୍ରୀର୍ମୟି ॥୮॥

ଦୃଢୋ ଦୃଢ଼ହସ୍ତିରୋ ନ୍ୟା ବ୍ରହ୍ମ ବିଶ୍ଵସୃଜୋ ଦଶ ।
ନାଭିମିବ ସର୍ବତଶ୍ଚକ୍ରମୁଚ୍ଛିଷ୍ଟେ ଦେବତାଃ ଶ୍ରୀତାଃ ॥୯॥

ରକ୍ଷାମ ଯଜୁରୁଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଘୀଥଃ ପ୍ରସ୍ତୁତଂ ସ୍ତୁତମ୍ ।
ହିଙ୍ଗାର ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟେ ସ୍ଵରଃ ସାମ୍ନୋ ମେତିଷ୍ଠ ତନ୍ନୟି ॥୧୦॥

ଐନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନଂ ପାବମାନଂ ମହାନାମ୍ନୀର୍ମହାବ୍ରତମ୍ ।
ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟେ ଯଜ୍ଞସ୍ୟାଙ୍ଗାନ୍ୟନ୍ତର୍ଗତଃ ଇବ ମାତରି ॥୧୧॥

ରାଜସୂୟଂ ବାଜପେୟମଗ୍ନିଷ୍ଠୋମସ୍ତଦଧିରଃ ।
ଅକ୍ଷାଶ୍ଵମେଧାବୁଚ୍ଛିଷ୍ଟେ ଜୀବବର୍ହିର୍ମଦିତ୍ତମଃ ॥୧୨॥

ଅଗ୍ନ୍ୟାଧେୟମଧୋ ଦୀକ୍ଷା କାମପ୍ରଶ୍ନନସା ସହ ।
ଉସନ୍ନା ଯଜ୍ଞାଃ ସତ୍ରାଶ୍ଵାଂଚ୍ଛିଷ୍ଟେଽପି ସମାହିତାଃ ॥୧୩॥

ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରଂ ଚ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଚ ବଷଟ୍କାରୋ ବ୍ରତଂ ତପଃ ।
ଦକ୍ଷିଣେଷ୍ଠଂ ପୂର୍ତ୍ତଂ ଚୌଚ୍ଛିଷ୍ଟେଽପି ସମାହିତାଃ ॥୧୪॥

ଏକରାତ୍ରୋ ଦ୍ଵିରାତ୍ରଃ ସଦ୍ୟଃକ୍ରୀଃ ପ୍ରକ୍ରୀରୁକ୍ଥ୍ୟଃ ।
ଓତଂ ନିହିତମୁଚ୍ଛିଷ୍ଟେ ଯଜ୍ଞସ୍ୟାଶୁନି ବିଦ୍ୟୟା ॥୧୫॥

ଚତୁରାତ୍ରଃ ପଞ୍ଚିରାତ୍ରଃ ଷଡ୍ରାତ୍ରଶ୍ଚୋଦୟଃ ସହ ।
ଷୋଡଶୀ ସପ୍ତରାତ୍ରଶ୍ଚୈଷ୍ଠାଞ୍ଜଳିରେ ସର୍ବେ ଯେ ଯଜ୍ଞା ଅମୃତେ ହିତାଃ ॥୧୬॥

ପ୍ରତୀହାରୋ ନିଧନଂ ବିଶ୍ୱଜିଜ୍ଞାସିତମ୍ଭୟଃ ।
ସାହାତିରାତ୍ରାବୁଚ୍ଛିଷ୍ଟେ ଦ୍ୱାଦଶାହୋଽପି ତନ୍ନୟି ॥୧୭॥

ସୁନୃତା ସଂନତିଃ କ୍ଷେମଃ ସ୍ୱଧୋର୍ଜାମୃତଂ ସହଃ ।
ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟେ ସର୍ବେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଃ କାମାଃ କାମେନ ତାତ୍ପୟଃ ॥୧୮॥

ନବ ଭୂମୀଃ ସମୁଦ୍ରା ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟେଽପି ଶ୍ରୀତା ଦିବଃ ।
ଆ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ଭାତୁ୍ୟଚ୍ଛିଷ୍ଟେଽହୋରାତ୍ରେ ଅପି ତନ୍ନୟି ॥୧୯॥

ଉପହବ୍ୟଂ ବିଷ୍ଣୁବନ୍ଧଂ ଯେ ଚ ଯଜ୍ଞା ଗୁହା ହିତାଃ ।
ବିଭର୍ତ୍ତି ଭର୍ତ୍ତା ବିଶ୍ୱସ୍ୟୋଚ୍ଛିଷ୍ଟୋ ଜନିତୁଃ ପିତା ॥୨୦॥

ପିତା ଜନିତୁରୁଚ୍ଛିଷ୍ଟୋଽସୋଃ ପୌତ୍ରଃ ପିତାମହଃ ।
ସ କ୍ଷିୟତି ବିଶ୍ୱସ୍ୟେଶାନୋ ବୃଷା ଭୂମ୍ୟାମତିହ୍ୟଃ ॥୨୧॥

ରତଂ ସତ୍ୟଂ ତପୋ ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ଶ୍ରମୋ ଧର୍ମଶ୍ଚ କର୍ମ ଚ ।
ଭୂତଂ ଭବିଷ୍ୟଦୁଚ୍ଛିଷ୍ଟେ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀର୍ବଲଂ ବଲେ ॥୨୨॥

ସମୃଦ୍ଧିରୋଜ ଆକୃତିଃ କ୍ଷତ୍ରଂ ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ଷଡ୍ଭବ୍ୟଃ ।
ସଂବସ୍ତ୍ରୋଽଧ୍ୟୁଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଇତା ପ୍ରେଷା ଗ୍ରହା ହବିଃ ॥୨୩॥

ଚତୁର୍ହୋତାର ଆପ୍ରିୟଶ୍ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟାନି ନୀବିଦଃ ।
ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟେ ଯଜ୍ଞା ହୋତ୍ରାଃ ପଶୁବନ୍ଧାସ୍ତଦିଷ୍ଟୟଃ ॥୨୪॥

ଅର୍ଧମାସାଶ୍ଚ ମାସାଶ୍ଚାର୍ତ୍ତବା ଋତୁଭିଃ ସହ ।
ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟେ ଘୋଷିଣୀରାପଃ ସ୍ତନୟିତୁଃ ଶୁତିର୍ମହୀ ॥୨୫॥

ଶର୍କରାଃ ସିକତା ଅଶ୍ମାନ ଓଷଧୟୋ ବୀରୁଧସ୍ତଶା ।
ଅଭ୍ରାଣି ବିଦ୍ୟୁତୋ ବର୍ଷମୁଚ୍ଛିଷ୍ଟେ ସଂଶ୍ରୀତା ଶ୍ରୀତା ॥୨୬॥

ରାଜିଃ ପ୍ରାପ୍ତିଃ ସମାପ୍ତିର୍ଯ୍ୟାପ୍ତିର୍ମହ ଏଧତୁଃ ।
ଅତ୍ୟାପ୍ତିରୁକ୍ତିଷ୍ଟେ ଭୂତିଶ୍ଚାହିତା ନିହିତା ହିତା ॥୨୨॥

ଯଜ ପ୍ରାଣତି ପ୍ରାଣେନ ଯଜ ପଶ୍ୟତି ଚକ୍ଷୁଷା ।
ଉକ୍ତିଷ୍ଟାଢ଼ଈରେ ସର୍ବେ ଦିବି ଦେବା ଦିବିଶ୍ରୀତଃ ॥୨୩॥

ରତଃ ସାମାନି ଛନ୍ଦାଂସି ପୁରାଣଂ ଯଜୁଷା ସହ ।
ଉକ୍ତିଷ୍ଟାଢ଼ଈରେ ସର୍ବେ ଦିବି ଦେବା ଦିବିଶ୍ରୀତଃ ॥୨୪॥

ପ୍ରାଣାପାନୌ ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମକ୍ଷିତିଶ୍ଚ କ୍ଷିତିଶ୍ଚ ଯା ।
ଉକ୍ତିଷ୍ଟାଢ଼ଈରେ ସର୍ବେ ଦିବି ଦେବା ଦିବିଶ୍ରୀତଃ ॥୨୫॥

ଆନନ୍ଦା ମୋଦାଃ ପ୍ରମୁଦୋଽଭୀମୋଦମୁଦଶ୍ଚ ଯେ ।
ଉକ୍ତିଷ୍ଟାଢ଼ଈରେ ସର୍ବେ ଦିବି ଦେବା ଦିବିଶ୍ରୀତଃ ॥୨୬॥

ଦେବାଃ ପିତରୋ ମନୁଷ୍ୟା ଗନ୍ଧର୍ବାଘ୍ନରସଶ୍ଚ ଯେ ।
ଉକ୍ତିଷ୍ଟାଢ଼ଈରେ ସର୍ବେ ଦିବି ଦେବା ଦିବିଶ୍ରୀତଃ ॥୨୭॥

=====

(୧୧।୮) ଋଷିଃ - କୌରୁପଥି । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩୨, ୩୪), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୩୩) ।
ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୀଃ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍ (୧-୩୪)

=====

ଯଜ୍ଞନ୍ୟୈର୍ଜାୟାମାବହସ୍ରଂକଳ୍ପସ୍ୟ ଗୃହାଦପି ।
କ ଆସଂ ଜନ୍ୟାଃ କେ ବରାଃ କ ଉ ଜ୍ୟେଷ୍ଠବରୋଽଭବତ୍ ॥୧॥

ତପଶ୍ଚୈବାସ୍ତ୍ରାଂ କର୍ମ ଚାନ୍ତର୍ମହତ୍ୟର୍ଣ୍ଣବେ ।
ତ ଆସଂ ଜନ୍ୟାସ୍ତେ ବରା ବ୍ରହ୍ମ ଜ୍ୟେଷ୍ଠବରୋଽଭବତ୍ ॥୨॥

ଦଶ ସାକମଜାୟନ୍ତ ଦେବା ଦେବେଭ୍ୟଃ ପୁରା ।
 ଯେ ବୈ ତାନ୍ନିଦ୍ୟାତ୍-ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ସ ବା ଅଦ୍ୟ ମହଦ୍‌ଦେବ୍ ॥୩॥

ପ୍ରାଣାପାନୌ ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମକ୍ଷିତିଶ୍ଚ କ୍ଷିତିଶ୍ଚ ଯୁ ।
 ବ୍ୟାନୋଦାନୌ ବାତ୍-ମନସ୍ତେ ବା ଆକୃତିମାବହନ୍ ॥୪॥

ଅଜାତା ଆସନ୍ନୁତବୋଽଥୋ ଧାତା ବୃହସ୍ପତିଃ ।
 ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ଅଶ୍ୱିନା ତର୍ହି କଂ ତେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠମୁପାସତ ॥୫॥

ତପଶ୍ଚୈବାସ୍ତ୍ରାଂ କର୍ମ ଚାନ୍ତର୍ମହତ୍ୟର୍ଣ୍ଣବେ ।
 ତପୋ ହ ଜଜ୍ଞେ କର୍ମଣସ୍ତତ୍ତେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠମୁପାସତ ॥୬॥

ୟେତ ଆସୀଦ୍-ଭୂମିଃ ପୂର୍ବା ଯୁମକ୍ଷାତୟ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।
 ଯେ ବୈ ତାଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ ନାମଥା ସ ମନ୍ୟେତ ପୁରାଣବିତ୍ ॥୭॥

କୁତ ଇନ୍ଦ୍ରଃ କୁତଃ ସୋମଃ କୁତୋ ଅଗ୍ନିରଜାୟତ ।
 କୁତସ୍ତୃଷ୍ଣା ସମଭବକ୍ଷୁତୋ ଧାତାଜାୟତ ॥୮॥

ଇନ୍ଦ୍ରାଦିନ୍ଦ୍ରଃ ସୋମାସୋମୋ ଅଗ୍ନୈରଗ୍ନିରଜାୟତ ।
 ତୃଷ୍ଣା ହ ଜଜ୍ଞେ ତୃଷ୍ଣୁର୍ଧାତୁର୍ଧାତାଜାୟତ ॥୯॥

ୟେ ତ ଆସନ୍ନଶ ଜାତା ଦେବା ଦେବେଭ୍ୟଃ ପୁରା ।
 ପୁତ୍ରେଭ୍ୟୋ ଲୋକଂ ଦତ୍ତ୍ୱା କସ୍ତ୍ରିଂସ୍ତେ ଲୋକ ଆସତେ ॥୧୦॥

ୟଦା କେଶାନସ୍ଥି ସ୍ନାବ ମାଂସଂ ମଜ୍ଜାନମାଭରତ୍ ।
 ଶରୀରଂ କୃତ୍ୱା ପାଦବକ୍ତ୍ରଂ ଲୋକମନ୍ନୁ ପ୍ରାବିଶତ୍ ॥୧୧॥

କୁତଃ କେଶାନ୍-କୁତଃ ସ୍ନାବ କୁତୋ ଅସ୍ଥୀନ୍ୟାଭରତ୍ ।
 ଅଙ୍ଗା ପର୍ବାଣି ମଜ୍ଜାନଂ କୋ ମାଂସଂ କୁତ ଆଭରତ୍ ॥୧୨॥

ସଂସିତୋ ନାମ ତେ ଦେବା ଯେ ସଂଭାରାହସମଭରନ୍ ।
ସର୍ବଂ ସଂସିତ୍ୟ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଂ ଦେବାଃ ପୁରୁଷମାବିଶନ୍ ॥୧୩॥

ଉରୁ ପାଦାବଷ୍ଠୀବନ୍ତୋ ଶିରୋ ହସ୍ତାବଧୋ ମୁଖମ୍ ।
ପୃଷ୍ଠୀର୍ବର୍ଜହ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ବେ କସ୍ତୁରମଦଧାଦୃଷିଃ ॥୧୪॥

ଶିରୋ ହସ୍ତାବଧୋ ମୁଖଂ ଜିହ୍ବାଂ ଗ୍ରୀବାଶ୍ଚ କୀକସାଃ ।
ତ୍ୱଚା ପ୍ରାବୃତ୍ୟ ସର୍ବଂ ତସ୍ମିନ୍ଧା ସମଦଧାନ୍ନହୀ ॥୧୫॥

ୟଃ ଶ୍ଚରୀରମଶୟନ୍ଧ୍ରଂଧୟା ସଂହିତଂ ମହତ୍ ।
ୟେନେଦମଦ୍ୟ ରୋଚତେ କୋ ଅସ୍ମିନ୍ନୁର୍ଣ୍ଣମାଭରତ୍ ॥୧୬॥

ସର୍ବେ ଦେବା ଉପାଶିକ୍ଷନ୍ତଦଜାନାଦୃଧୁଃ ସତୀ ।
ଇଶା ବଶସ୍ୟ ଯା ଜାୟା ସାସ୍ମିନ୍ନୁର୍ଣ୍ଣମାଭରତ୍ ॥୧୭॥

ୟଦା ତୁଷ୍ଟା ବ୍ୟତୃଣପିତା ତୁଷ୍ଟର୍ଯ୍ଯ ଉତ୍ତରଃ ।
ଗୃହଂ କୃତ୍ୱା ମର୍ତ୍ତ୍ୟଂ ଦେବାଃ ପୁରୁଷମାବିଶନ୍ ॥୧୮॥

ସ୍ୱପ୍ନୋ ବୈ ତନ୍ମୁନିରୂତିଃ ପାପ୍ଲାନୋ ନାମ ଦେବତାଃ ।
ଜରା ଖାଲତ୍ୟଂ ପାଲିତ୍ୟଂ ଶରୀରମନୁ ପ୍ରାବିଶନ୍ ॥୧୯॥

ସ୍ତେୟଂ ଦୁଷ୍ଟତଂ ବୃଜିନଂ ସତ୍ୟଂ ଯଜ୍ଞୋ ଯଶୋ ବୃହତ୍ ।
ବଲଂ ଚ କ୍ଷତ୍ରମୋଜଶ୍ଚ ଶରୀରମନୁ ପ୍ରାବିଶନ୍ ॥୨୦॥

ଭୂତିଶ୍ଚ ବା ଅଭୂତିଶ୍ଚ ରାତୟୋଃରାତୟଶ୍ଚ ଯାଃ ।
ସୁଧଶ୍ଚ ସର୍ବାସ୍ତୃଷ୍ଣାଶ୍ଚ ଶରୀରମନୁ ପ୍ରାବିଶନ୍ ॥୨୧॥

ନିନ୍ଦାଶ୍ଚ ବା ଅନିନ୍ଦାଶ୍ଚ ଯଜ୍ଞ ହତ୍ରେତି ନେତି ଚ ।
ଶରୀରଂ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦକ୍ଷିଣାଶ୍ରଦ୍ଧା ଚାନୁ ପ୍ରାବିଶନ୍ ॥୨୨॥

ବିଦ୍ୟାଶ୍ଚ ବା ଅବିଦ୍ୟାଶ୍ଚ ଯଜ୍ଞାନ୍ୟଦୁପଦେଶ୍ୟମ୍ ।
 ଶରୀରଂ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରାବିଶଦୃଚଃ ସାମାଧୋ ଯଜ୍ଞଃ ॥୨୩॥
 ଆନନ୍ଦା ମୋଦାଃ ପ୍ରମୁଦୋଽଭୀମୋଦମୁଦଶ୍ଚ ଯେ ।
 ହସୋ ନରିଷ୍ଟା ନୃତ୍ତାନି ଶରୀରମନୁ ପ୍ରାବିଶନ୍ ॥୨୪॥
 ଆଲାପାଶ୍ଚ ପ୍ରଲାପାଶ୍ଚାଭୀଲାପଲପଶ୍ଚ ଯେ ।
 ଶରୀରଂ ସର୍ବେଂ ପ୍ରାବିଶନ୍ନାୟୁଜଃ ପ୍ରୟୁଜୋ ଯୁଜଃ ॥୨୫॥
 ପ୍ରାଶାପାନୌ ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମକ୍ଷିତିଶ୍ଚ କ୍ଷିତିଶ୍ଚ ଯା ।
 ବ୍ୟାନୋଦାନୌ ବାତ୍ସ-ମନଃ ଶରୀରେଣ ତ ଇୟନ୍ତେ ॥୨୬॥
 ଆଶିଷଶ୍ଚ ପ୍ରଶିଷଶ୍ଚ ସଂଶିଷୋ ବିଶିଷଶ୍ଚ ଯାଃ ।
 ଚିତ୍ତାନି ସର୍ବେ ସଂକଳ୍ପାଃ ଶରୀରମନୁ ପ୍ରାବିଶନ୍ ॥୨୭॥
 ଆସ୍ତ୍ରେୟାଶ୍ଚ ବାସ୍ତ୍ରେୟାଶ୍ଚ ତ୍ବରଣାଃ କୃପଣାଶ୍ଚ ଯାଃ ।
 ଗୁହ୍ୟାଃ ଶୁକ୍ରା ସ୍ତୂଳା ଅପସ୍ତ୍ରା ବୀଭସ୍ରାବସାଦୟନ୍ ॥୨୮॥
 ଅସ୍ଥି କୃତ୍ବା ସମିଧଂ ତଦଷ୍ଟାପୋ ଅସାଦୟନ୍ ।
 ରେତଃ କୃତ୍ବାଜ୍ୟଂ ଦେବାଃ ପୁରୁଷମାବିଶନ୍ ॥୨୯॥
 ଯା ଆପୋ ଯାଶ୍ଚ ଦେବତା ଯା ବିରାଡ୍ ବ୍ରହ୍ମଣା ସହ ।
 ଶରୀରଂ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରାବିଶଚ୍ଛରୀରେଽପି ପ୍ରଜାପତିଃ ॥୩୦॥
 ସୂର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚକ୍ଷୁର୍ବାତଃ ପ୍ରାଣଂ ପୁରୁଷସ୍ୟ ବି ଭେଜିରେ ।
 ଅଥାସ୍ୟେତରମାତ୍ମାନଂ ଦେବାଃ ପ୍ରାୟଚ୍ଛନ୍ନଗ୍ନୟେ ॥୩୧॥
 ତସ୍ମାଦ୍ୱୈ ବିଦ୍ବାନ୍ପୁରୁଷମିଦଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ମନ୍ୟତେ ।
 ସର୍ବା ହ୍ୟସ୍ମିନ୍ନେବତା ଗାବୋ ଗୋଷ୍ଠ ଇବାସତେ ॥୩୨॥

ପ୍ରଥମେନ ପ୍ରମାରେଣ ତ୍ରେଧା ବିଷ୍ଣୁର୍-ବି ଗଚ୍ଛତି ।
ଅଦ ଏକେନ ଗଚ୍ଛତ୍ୟଦ ଏକେନ ଗଚ୍ଛତୀହିକେନ ନି ସେବତେ ॥୩୩॥

ଅୟଂ ପ୍ରୀମାସୁ ବୃଦ୍ଧାସୁ ଶରୀରମନ୍ତ୍ରା ହିତମ୍ ।
ତସ୍ମିନ୍ନିବୋଧ୍ୟନ୍ତରା ତସ୍ମାନ୍ନିବୋଧ୍ୟତ୍ୟତେ ॥୩୪॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ଥୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧୧|୯) ରକ୍ଷିଃ - କାଙ୍କାୟନ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ର୍ୟବସାନା ସପ୍ତପଦା ବିରାଟ୍ ଶକ୍ତରୀ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୫-୮, ୧୦, ୧୨-୧୩, ୧୮-୨୧), ପୁରୋଷିକ୍ (୩), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଉଷ୍ମିକ୍ ବୃହତୀ ଗର୍ଭା ପରାତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ଷଟ୍ପଦା ଅତିଜଗତୀ (୪), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୯, ୧୧, ୧୪, ୨୩, ୨୬), ତ୍ର୍ୟବସାନା ସପ୍ତପଦା ଶକ୍ତରୀ (୧୫, ୨୨, ୨୪-୨୫), ତ୍ର୍ୟବସାନା ପଞ୍ଚପଦା ବିରାଟ୍ ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ଜ୍ୟୋତି ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨୭), ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୨୭) । ଦେବତା - ଅର୍ବୁଦିଃ (୧-୨୭)

=====

ୟେ ବାହବୋ ଯା ଇଷବୋ ଧନ୍ୱନାଂ ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ଚ ।
ଅସୀନ୍‌ପରଶୁନାୟୁଧଂ ଚିତ୍ତାକୃତଂ ଚ ଯଦ୍-ଧୃଦି ।
ସର୍ବଂ ତଦର୍ବୁଦେ ତ୍ୱମମିତ୍ରେଭ୍ୟୋ ଦୃଶେ କୁରୁଦାରାଂଶ୍ଚ ପ୍ର ଦର୍ଶୟ ॥୧॥

ଉତ୍ତିଷ୍ଠତ ସଂ ନହ୍ୟଧ୍ୱଂ ମିତ୍ରା ଦେବଜନା ଯୁୟମ୍ ।
ସଂଦୃଷ୍ଟା ଗୁପ୍ତା ବଃ ସନ୍ତୁ ଯା ନୋ ମିତ୍ରାଣ୍ୟର୍ବୁଦେ ॥୨॥

ଉତ୍ତିଷ୍ଠତମା ରତ୍ନେତାମାଦାନସଂଦାନାଭ୍ୟାମ୍ ।
ଅମିତ୍ରାଣାଂ ସେନା ଅଭି ଧଉମର୍ବୁଦେ ॥୩॥

ଅର୍ବୁଦିର୍ନାମ ଯେ ଦେବ ଇଶାନଶ୍ଚ ନ୍ୟର୍ବୁଦିଃ ।
ୟାଭ୍ୟାମନ୍ତରିକ୍ଷମାବୃତମିୟଂ ଚ ପୃଥିବୀ ମହୀ ।
ତାଭ୍ୟାମିନ୍ଦ୍ରମେଦିଭ୍ୟାମହଂ ଜିତମନ୍ତ୍ରେମି ସେନୟା ॥୪॥

ଉତ୍ତିଷ୍ଠ ତ୍ବଂ ଦେବଜନାର୍ତ୍ତଦେ ସେନୟା ସହ ।
ଭଞ୍ଜନମିତ୍ରାଣାଂ ସେନାଂ ଭୋଗେଭିଃ ପରି ବାରୟ ॥୫॥

ସପ୍ତ ଜାତାନ୍ୟାର୍ତ୍ତଦ ଉଦାରାଣାଂ ସମୀକ୍ଷୟନ୍ ।
ତେଭିଷ୍ଠମାଜ୍ୟେ ହୃତେ ସର୍ବେରୁତ୍ତିଷ୍ଠ ସେନୟା ॥୬॥

ପ୍ରତିଘ୍ନାନାଶୁମୁଖୀ କୃଧୁକର୍ଣ୍ଣୀ ଚ କ୍ରୋଗତୁ ।
ବିକେଶୀ ପୁରୁଷେ ହତେ ରଦିତେ ଅର୍ତ୍ତଦେ ତବ ॥୭॥

ସଂକର୍ଷନ୍ତୀ କରୁକରଂ ମନସା ପୁତ୍ରମିଚ୍ଛନ୍ତୀ ।
ପତିଂ ଭ୍ରାତରମାସ୍ତ୍ରାନ୍ନଦିତେ ଅର୍ତ୍ତଦେ ତବ ॥୮॥

ଅଲିକୁବା ଜାଷ୍ଠମଦା ଗୃଧ୍ରାଃ ଶ୍ୟେନାଃ ପତତ୍ରିଣାଃ ।
ଧ୍ୱାତ୍-କ୍ଷାଃ ଶକୁନୟସ୍ତୃପ୍ୟାନ୍ତୁମିତ୍ରେଷୁ ସମୀକ୍ଷୟନ୍ନଦିତେ ଅର୍ତ୍ତଦେ ତବ ॥୯॥

ଅଥୋ ସର୍ବଂ ଶ୍ଯାପଦଂ ମକ୍ଷିକା ତୃପ୍ୟତୁ କ୍ରିମିଃ ।
ପୌରୁଷେୟୋଽପି କୁଶପେ ରଦିତେ ଅର୍ତ୍ତଦେ ତବ ॥୧୦॥

ଆ ଗୃହ୍ଣୀତଂ ସଂ ବୃହତଂ ପ୍ରାଣାପାନାନ୍ୟାର୍ତ୍ତଦେ ।
ନିବାଶା ଘୋଷାଃ ସଂ ଯୁକ୍ତମିତ୍ରେଷୁ ସମୀକ୍ଷୟନ୍ନଦିତେ ଅର୍ତ୍ତଦେ ତବ ॥୧୧॥

ଉଦ୍ଘେପୟ ସଂ ବିଜନ୍ତାଂ ଭିୟମିତ୍ରାନ୍ତୁସଂ ସୃଜ ।
ଉରୁଗ୍ରାହୈର୍ବାହୁଲ୍ଲୈର୍ବିଧ୍ୟାମିତ୍ରାନ୍ୟାର୍ତ୍ତଦେ ॥୧୨॥

ମୁହ୍ୟନ୍ତେଷାଂ ବାହବଶ୍ଚିତ୍ତାକୃତଂ ଚ ଯଦ୍-ଧୃଦି ।
ମୈଷାମୁଚ୍ଛେଷି କିଂ ଚନ ରଦିତେ ଅର୍ତ୍ତଦେ ତବ ॥୧୩॥

ପ୍ରତିଘ୍ନାନାଃ ସଂ ଧାବନ୍ତୁରଃ ପଶୌରାବାଘ୍ନାନାଃ ।
ଅଘାରିଣୀର୍ବିକେଶୋ ରୁଦତ୍ୟଃ ପୁରୁଷେ ହତେ ରଦିତେ ଅର୍ତ୍ତଦେ ତବ ॥୧୪॥

ଶୁନ୍ଦତୀରଘରସୋ ରୂପକା ଉତାରୁଦେ ।
ଅନ୍ତଃପାତ୍ରେ ରେରିହତୀଂ ରିଶାଂ ଦୁର୍ଣ୍ଣହୃତୈଷିଣୀମ୍ ।
ସର୍ବାସ୍ତ୍ରା ଅର୍ବୁଦେ ତ୍ୱମମିତ୍ରେଭ୍ୟୋ ଦୃଶେ କୁରୁଦାରାଂଶ୍ଚ ପ୍ର ଦର୍ଶୟ ॥୧୫॥

ଖତୁରେଽପିଚତ୍-କ୍ରମାଂ ଖର୍ବିକାଂ ଖର୍ବବାସିନୀମ୍ ।
ୟ ଉଦାରା ଅନ୍ତର୍ହିତା ଗନ୍ଧର୍ବାଘରସଶ୍ଚ ଯେ ।
ସର୍ପା ଇତରଜନା ରକ୍ଷାଂସି ॥୧୬॥

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଂଷ୍ଟ୍ରାଞ୍ଜ୍ୟାବଦତଃ କୁମ୍ଭମୁଷ୍ଟା ଅସୃତ୍-ମୁଖାନ୍ ।
ସ୍ୱଭ୍ୟସା ଯେ ଚୋଦ୍-ଭ୍ୟସାଃ ॥୧୭॥

ଉଦ୍ଦେପୟ ତ୍ୱମର୍ବୁଦେଽମିତ୍ରାଶାମମୁଃ ସିଚଃ ।
ଜୟାଂଶ୍ଚ ଜିଷ୍ଣୁଶ୍ଚାମିତ୍ରା ଜୟତାମିନ୍ଦ୍ରମେଦିନୌ ॥୧୮॥

ପ୍ରଲୀନୋ ମୃଦିତଃ ଶୟାଂ ହତୋଽମିତ୍ରୋ ନ୍ୟର୍ବୁଦେ ।
ଅଗ୍ନିଜିହ୍ୱା ଧୂମଶିଖା ଜୟନ୍ତୀର୍ଯ୍ୟନ୍ତ୍ର ସେନୟା ॥୧୯॥

ତୟାର୍ବୁଦେ ପ୍ରଶୁଭାନାମିନ୍ଦ୍ରୋ ହନ୍ତ ବରଂବରମ୍ ।
ଅମିତ୍ରାଶାଂ ଶତୀପତିର୍ମାମୀଷାଂ ମୋଚି କଶ୍ଚନ ॥୨୦॥

ଉକ୍ରସନ୍ତ ହୃଦୟାନ୍ଧ୍ୟର୍ଯ୍ୟଃ ପ୍ରାଶ ଉଦୀଷତୁ ।
ଶୌଷ୍ଣାସ୍ୟମନୁ ବର୍ତତାମମିତ୍ରାନ୍ନୋତ ମିତ୍ରିଣଃ ॥୨୧॥

ୟେ ଚ ଧୀରା ଯେ ଚାଧୀରାଃ ପରାଞ୍ଜୋ ବଧିରାଶ୍ଚ ଯେ ।
ତମସା ଯେ ଚ ତୁପରା ଅଥୋ ବସ୍ତାଭିବାସିନଃ ।
ସର୍ବାଂସ୍ତ୍ରା ଅର୍ବୁଦେ ତ୍ୱମମିତ୍ରେଭ୍ୟୋ ଦୃଶେ କୁରୁଦାରାଂଶ୍ଚ ପ୍ର ଦର୍ଶୟ ॥୨୨॥

ଅର୍ବୁଦିଶ୍ଚ ତ୍ରିଷନ୍ନିଶ୍ଚାମିତ୍ରାନ୍ନୋ ବି ବିଧ୍ୟତାମ୍ ।
ୟଥୈଷାମିନ୍ଦ୍ର ବୃତ୍ରହନ୍-ହନାମ ଶତୀପତେଽମିତ୍ରାଶାଂ ସହସ୍ରଣଃ ॥୨୩॥

ବନସ୍ତତୀନ୍ ବାନସ୍ତତ୍ୟାନୋଷଧୀରୁତ ବୀରୁଧଃ ।
ଗନ୍ଧର୍ବାପ୍ସରସଃ ସର୍ପାନ୍ଦେବାନ୍ପୁଣ୍ୟଜନାନ୍ପିତୃନ୍ ।
ସର୍ବାଂସ୍ତ୍ରା ଅର୍ବୁଦେ ତ୍ୱମମିତ୍ରେଭ୍ୟୋ ଦୃଶେ କୁରୁଦାରାଂଶ୍ଚ ପ୍ର ଦର୍ଶୟ ॥୨୪॥

ଇଶାଂ ବୋ ମରୁତୋ ଦେବ ଆଦିତ୍ୟୋ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ତତିଃ ।
ଇଶାଂ ବ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚାଗ୍ନିଶ୍ଚ ଧାତା ମିତ୍ରଃ ପ୍ରଜାପତିଃ ।
ଇଶାଂ ବ ଋଷୟଶ୍ଚକ୍ରୁରମିତ୍ରେଷୁ ସମୀକ୍ଷୟନ୍ନଦିତେ ଅର୍ବୁଦେ ତବ ॥୨୫॥

ତେଷାଂ ସର୍ବେଷାମୀଶାନା ଉତ୍ତିଷ୍ଠତ ସଂ ନହ୍ୟଧ୍ୱଂ ମିତ୍ରା ଦେବଜନା ଯୁୟମ୍ ।
ଇମଂ ସଂଗ୍ରାମଂ ସଂଜିତ୍ୟ ଯଥାଲୋକଂ ବି ତିଷ୍ଠଧ୍ୱମ୍ ॥୨୬॥

(୧୧|୧୦) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୧), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା
ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ଗର୍ଭା ଅତିଜଗତୀ (୨), ବିରାଟ୍ ପ୍ରସ୍ତାରପଞ୍ଜିଃ (୩), ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫-୭, ୧୦-୧୧, ୧୪-୧୫, ୧୮-୨୦, ୨୩-୨୪, ୨୬), ବିରାଟ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୮),
ପୁରୋବିରାଟ୍ ପୁରସ୍ତାଦ୍ ଜ୍ୟୋତି ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୯), ପଞ୍ଚପଦା ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୧୨),
ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୧୩), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା କକୁଭ୍ରତ୍ୟନୁଷ୍ଟୁପ୍ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ଗର୍ଭା ଶକ୍ୱରୀ (୧୭),
ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୧୭), ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୨୧), ବିରାଟ୍ ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୨୨), କକୁପ୍ (୨୫),
ପ୍ରସ୍ତାରପଞ୍ଜିଃ (୨୬) । ଦେବତା - ତ୍ରିଷନ୍ଧିଃ (୧-୨୬)

ଉତ୍ତିଷ୍ଠତ ସଂ ନହ୍ୟଧ୍ୱମୁଦାରାଃ କେତୁଭିଃ ସହ ।
ସର୍ପା ଇତରଜନା ରକ୍ଷାଂସ୍ୟମିତ୍ରାନନୁ ଧାବତ ॥୧॥

ଇଶାଂ ବୋ ବେଦ ରାଜ୍ୟଂ ତ୍ରିଷନ୍ଧେ ଅରୁଣୈଃ କେତୁଭିଃ ସହ ।
ୟେ ଅନ୍ତରିକ୍ଷେ ଯେ ଦିବି ପୃଥିବ୍ୟାଂ ଯେ ଚ ମାନବାଃ ।
ତ୍ରିଷନ୍ଧେସ୍ତେ ଚେତସି ଦୁର୍ଣ୍ଣାମାନ ଉପାସତାମ୍ ॥୨॥

ଅୟୋମୁଖାଃ ସୂଚୀମୁଖା ଅଥୋ ବିକଙ୍କତୀମୁଖାଃ ।
 କ୍ରବ୍ୟାଦୋ ବାତରଂହସ ଆ ସଜନ୍ତୁମିତ୍ରାନ୍-ବଦ୍ରେଣ ତ୍ରିଷନ୍ନିନା ॥୩॥

ଅନ୍ତର୍ଧେହି ଜାତବେଦ ଆଦିତ୍ୟ କୁଶପଂ ବହୁ ।
 ତ୍ରିଷନ୍ନେରିୟଂ ସେନା ସୁହିତାୟୁ ମେ ବଶେ ॥୪॥

ଉତ୍ତିଷ୍ଠ ତ୍ୱଂ ଦେବଜନାର୍ତ୍ତଦେ ସେନୟା ସହ ।
 ଅୟଂ ବଲିର୍ବ ଆହୁତସ୍ତ୍ରିଷନ୍ନେରାହୁତିଃ ପ୍ରିୟା ॥୫॥

ଶିତିପଦୀ ସଂ ଦ୍ୟତୁ ଶରବ୍ୟେୟଂ ଚତୁଷ୍ପଦୀ ।
 କୃତ୍ୟେଽମିତ୍ରେଭ୍ୟୋ ଭବ ତ୍ରିଷନ୍ନେଃ ସହ ସେନୟା ॥୬॥

ଧୂମାକ୍ଷୀ ସଂ ପତତୁ କୃଧୁକର୍ଣ୍ଣୀ ଚ କ୍ରୋଶତୁ ।
 ତ୍ରିଷନ୍ନେଃ ସେନୟା ଜିତେ ଅରୁଣାଃ ସନ୍ତ କେତବଃ ॥୭॥

ଅବାୟକ୍ତାଂ ପକ୍ଷିଣୋ ଯେ ବୟଂସ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷେ ଦିବି ଯେ ଚରନ୍ତି ।
 ଶ୍ମାପଦୋ ମକ୍ଷିକାଃ ସଂ ରଭକ୍ତାମାମାଦୋ ଗୃଧ୍ରାଃ କୁଶପେ ରଦକ୍ତାମ୍ ॥୮॥

ୟାମିନ୍ଦ୍ରେଣ ସଂଧ୍ୟାଂ ସମଧତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମଣା ଚ ବୃହସ୍ପତେ ।
 ତୟାହମିନ୍ଦ୍ରସଂଧୟା ସର୍ବାନ୍ନେବାନିହ ଦୁବ ଇତୋ ଜୟତ ମାମୁତଃ ॥୯॥

ବୃହସ୍ପତିରାଙ୍ଗିରସ ଋଷୟୋ ବ୍ରହ୍ମସଂଶିତାଃ ।
 ଅସୁରକ୍ଷୟଶଂ ବଧଂ ତ୍ରିଷନ୍ନିଂ ଦିବ୍ୟାଶ୍ରୟନ୍ ॥୧୦॥

ୟେନାସୌ ଗୁପ୍ତ ଆଦିତ୍ୟ ଉଭାବିନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ତିଷ୍ଠତଃ ।
 ତ୍ରିଷନ୍ନିଂ ଦେବା ଅଭଜନ୍ତ୍ୱୋଜସେ ଚ ବଲ୍ଲୟ ଚ ॥୧୧॥

ସର୍ବାଂଲ୍ଲୋକାନ୍ତ୍ରସମଜୟନ୍ନେବା ଆହୁତ୍ୟାନୟା ।
 ବୃହସ୍ପତିରାଙ୍ଗିରସୋ ବଜ୍ରଂ ଯମସିଞ୍ଚିତାସୁରକ୍ଷୟଶଂ ବଧମ୍ ॥୧୨॥

ବୃହସ୍ପତିରାଜିରସୋ ବଜ୍ରଂ ଯୁମସିଞ୍ଜିତାସୁରକ୍ଷୟଣଂ ବଧମ୍ ।
ତେନାହମମ୍ ସେନାଂ ନି ଲିଖାମି ବୃହସ୍ପତେନିତ୍ରାନ୍ବହନ୍ତ୍ୟାଜସ୍ରା ॥୧୩॥

ସର୍ବେ ଦେବା ଅତ୍ୟାୟନ୍ତି ଯେ ଅଶ୍ନନ୍ତି ବଷଟ୍ କୃତମ୍ ।
ଇମାଂ ଭୁଷଧୁମାଦୁତିମିତୋ ଜୟତ ମାମୁତଃ ॥୧୪॥

ସର୍ବେ ଦେବା ଅତ୍ୟାୟନ୍ତି ତ୍ରିଷକ୍ଷେରାଦୁତିଃ ପ୍ରିୟା ।
ସଂଧାଂ ମହତୀଂ ରକ୍ଷତ ଯୟାଗ୍ରେ ଅସୁରା ଜିତାଃ ॥୧୫॥

ବାୟୁରମିତ୍ରାଣାମିଷ୍ଠଗ୍ରାଣ୍ୟାଞ୍ଜିତୁ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଏଷାଂ ବାହୁନ୍ପ୍ରତି ଭନକୁ ମା ଶକନ୍ପ୍ରତିଧାମିଷୁମ୍ ।
ଆଦିତ୍ୟ ଏଷାମସ୍ତ୍ରଂ ବି ନାଶୟତୁ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଯୁତାମଗତସ୍ୟ ପଞ୍ଚାମ୍ ॥୧୬॥

ୟଦି ପ୍ରେୟୁର୍ଦେବପୁରା ବ୍ରହ୍ମ ବର୍ମାଣି ଚକ୍ରିରେ ।
ତନୁପାନଂ ପରିପାଶଂ କୃଣ୍ଠାନା ଯଦୁପୋତିରେ ସର୍ବଂ ତଦରସଂ କୃଧି ॥୧୭॥

କ୍ରବ୍ୟାଦାନୁବର୍ତ୍ତୟନ୍-ମୃତ୍ୟୁନା ଚ ପୁରୋହିତମ୍ ।
ତ୍ରିଷକ୍ଷେ ପ୍ରେହି ସେନୟା ଜୟାମିତ୍ରାନ୍ପ୍ର ପଦ୍ୟସ୍ବ ॥୧୮॥

ତ୍ରିଷକ୍ଷେ ତମସା ତୁମମିତ୍ରାନ୍ପରି ବାରୟ ।
ପୃଷଦାଜ୍ୟପ୍ରଶୁଭାନାଂ ମାମୀଷାଂ ମୋତି କଶ୍ଠନ ॥୧୯॥

ଶିତିପଦୀ ସଂ ପତତ୍ତୁମିତ୍ରାଣାମମୁଃ ସିତଃ ।
ମୁହ୍ୟନ୍ତୁଦ୍ୟାମୁଃ ସେନା ଅମିତ୍ରାଣାଂ ନ୍ୟର୍ବୁଦେ ॥୨୦॥

ମୂଢ଼ା ଅମିତ୍ରା ନ୍ୟର୍ବୁଦେ ଜହ୍ୟେଷାଂ ବରଂବରମ୍ ।
ଅନୟା ଜହି ସେନୟା ॥୨୧॥

ଯୁଷ୍ଟ କବଚୀ ଯୁଷ୍ଟାକବଚୋଽମିତ୍ରୋ ଯୁଷ୍ଟାଜ୍ଞାନି ।
ଜ୍ୟାପାଣୈଃ କବଚପାଣୈରଜ୍ଞାନାଭିହତଃ ଶୟାମ୍ ॥୨୨॥

ୟୋ ବର୍ମଣୋ ଯୋଃବର୍ମାଣୋ ଅମିତ୍ରା ଯୋ ଚ ବର୍ମଣଃ ।
ସର୍ବାଂସ୍ତ୍ରା ଅର୍ବୁଦେ ହତାଞ୍ଜଳି-ବାନୋଽଦନ୍ତ ଭୂମ୍ୟାମ୍ ॥୨୩॥

ୟୋ ରଥିନୋ ଯୋ ଅରଥା ଅସାଦା ଯୋ ଚ ସାଦିନଃ ।
ସର୍ବାନଦନ୍ତ ତାନ୍-ହତାନ୍-ଶୂଦ୍ରାଃ ଶ୍ୟେନାଃ ପତନ୍ତ୍ରିଣଃ ॥୨୪॥

ସହସ୍ରକୁଶପା ଶେତାମାମିତ୍ରୀ ସେନା ସମରେ ବଧାନାମ୍ ।
ବିବିଜା କକଜାକୃତା ॥୨୫॥

ମର୍ମାବିଧଂ ରୋରୁବତଂ ସୁପର୍ଶ୍ବେରଦନ୍ତ ଦୁଷ୍ଟିତଂ ମୃଦିତଂ ଶୟାନମ୍ ।
ୟ ଇମାଂ ପ୍ରତୀଚୀମାଦୁତିମମିତ୍ରୋ ନୋ ଯୁୟୁସ୍ତି ॥୨୬॥

ୟାଂ ଦେବା ଅନୁତିଷ୍ଠନ୍ତି ଯୁସ୍ୟା ନାସ୍ତି ବିରାଧନମ୍ ।
ତୟୋଽୟୋ ହନ୍ତୁ ବୃତ୍ରହା ବଜ୍ରେଣ ତ୍ରିଷନ୍ଧିନା ॥୨୭॥

॥ ଇତି ପଞ୍ଚମୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଇତି ପଞ୍ଚବିଂଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଇତି ଏକାଦଶଂ କାଣ୍ଡମ୍ ସମାପ୍ତମ୍ ॥

ଅଧର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ଦ୍ଵାଦଶ କାଣ୍ଡ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ଦ୍ଵାଦଶଂ କାଣ୍ଡମ୍]

॥ ଅଥ ଷୋଡ଼ବିଂଶଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

॥ ଅଥ ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧୭|୧) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧, ୩, ୧୭, ୨୯, ୩୧, ୫୫, ୬୦),
ଭୁବିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୪-୬, ୧୦, ୩୮), ପ୍ରସ୍ତାରପଞ୍ଜିଃ (୭), ତ୍ର୍ୟବସାନା
ଷଟ୍ପଦା ବିରାଟ୍ ଅଷ୍ଟିଃ (୮, ୧୧), ପୁରାନୁଷ୍ଟୁପ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୯), ତ୍ର୍ୟବସାନା ପଞ୍ଚପଦା ଶକ୍ୱରୀ (୧୨-୧୩,
୩୭), ମହାବୃହତୀ (୧୪), ପଞ୍ଚପଦା ଶକ୍ୱରୀ (୧୫), ଏକାବସାନା ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧୬, ୨୧), ତ୍ର୍ୟବସାନା
ଷଟ୍ପଦା ତ୍ରିଷ୍ଟୁବନୁଷ୍ଟୁପ୍ଗର୍ଭା ଅତିଶକ୍ୱରୀ (୧୮), ଅରୋବୃହତୀ (୧୯), ବିରାଟ୍ ଅରୋବୃହତୀ (୨୦),
ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୨୨), ପଞ୍ଚପଦା ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୨୩), ପଞ୍ଚପଦା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ଗର୍ଭା
ଜଗତୀ (୨୪), ତ୍ର୍ୟବସାନା ସପ୍ତପଦା ଉଷ୍ଟିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଗର୍ଭା ଶକ୍ୱରୀ (୨୫), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୬-୨୮, ୩୩,
୩୫, ୩୯-୪୦, ୫୦, ୫୪, ୫୬, ୫୯, ୬୩), ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୩୦), ପୁରସ୍ତାଦ୍ ଜ୍ୟୋତିତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୩୨),
ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍-ବୃହତୀଗର୍ଭା ଅତିଜଗତୀ (୩୪), ବିପରିତପାଦଲକ୍ଷ୍ମୀ ପଞ୍ଜିଃ (୩୬),
ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା କକୁଭୂତୀ ଶକ୍ୱରୀ (୪୧), ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪୨), ବିରାଟ୍ ପ୍ରସ୍ତାର ପଞ୍ଜିଃ (୪୩),
ଜଗତୀ (୪୪-୪୫, ୪୯), ଷଟ୍ପଦା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ଗର୍ଭା ପରାଶକ୍ୱରୀ (୪୬), ଷଟ୍ପଦା ଉଷ୍ଟିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ଗର୍ଭା
ପରାଶକ୍ୱରୀ (୪୭), ପୁରୋଽନୁଷ୍ଟୁପ୍-ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୪୮) ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ଗର୍ଭା କକୁଭୂତି ଶକ୍ୱରୀ
(୫୧), ପଞ୍ଚପଦା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ଗର୍ଭା ପରାତିଜଗତୀ (୫୨), ପୁରୋବାହ୍ନତାନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫୩), ପୁରୋଽତିଜାଗତା
ଜଗତୀ (୫୬), ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୫୮), ପୁରୋବାହ୍ନତା ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୬୧), ପରାବିରାଟ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୬୨) ।
ଦେବତା - ଭୂମିଃ (୧-୬୩)

=====

ସତ୍ୟଂ ବୃହଦୃତମୁଗ୍ରଂ ଦୀକ୍ଷା ତପୋ ବ୍ରହ୍ମ ଯଜ୍ଞଃ ପୃଥିବୀଂ ଧାରୟନ୍ତି ।

ସା ନୋ ଭୂତସ୍ୟ ଭବ୍ୟସ୍ୟ ପତ୍ୟୁରୁଂ ଲୋକଂ ପୃଥିବୀ ନଃ କୃଣୋତୁ ॥୧॥

ଅସଂବାଧଂ ମଧ୍ୟତୋ ମାନବାନାଂ ଯୁସ୍ୟା ଉଦ୍ଭୂତଃ ପ୍ରବତଃ ସମଂ ବହୁ ।
ନାନାବୀର୍ଯ୍ୟା ଓଷଧୀର୍ଯ୍ୟା ବିଭର୍ତ୍ତି ପୃଥିବୀ ନଃ ପ୍ରଥତାଂ ରାଧ୍ୟତାଂ ନଃ ॥୨॥

ୟସ୍ୟାଂ ସମୁଦ୍ର ଉତ ସିନ୍ଧୁରାପୋ ଯୁସ୍ୟାମନ୍ନଂ କୃଷ୍ଣୟଃ ସଂବଭୁବୁଃ ।
ୟସ୍ୟାମିଦଂ ଜିନ୍ନତି ପ୍ରାଣଦେଜସ୍ରା ନୋ ଭୂମିଃ ପୂର୍ବପେୟେ ଦଧାତୁ ॥୩॥

ୟସ୍ୟାଶ୍ଚତସ୍ରଃ ପ୍ରଦିଶଃ ପୃଥିବ୍ୟା ଯୁସ୍ୟାମନ୍ନଂ କୃଷ୍ଣୟଃ ସଂବଭୁବୁଃ ।
ୟା ବିଭର୍ତ୍ତି ବହୁଧା ପ୍ରାଣଦେଜସ୍ରା ନୋ ଭୂମିର୍ଗୋଷ୍ଠପ୍ୟନ୍ନେ ଦଧାତୁ ॥୪॥

ୟସ୍ୟାଂ ପୂର୍ବେ ପୂର୍ବଜନା ବିଚକ୍ରିରେ ଯୁସ୍ୟାଂ ଦେବା ଅସୁରାନଭ୍ୟବର୍ତ୍ତୟନ୍ ।
ଗବାମଶ୍ଵାନାଂ ବୟସଶ୍ଚ ବିଷ୍ଣା ଭଗଂ ବର୍ଚ୍ଚଃ ପୃଥିବୀ ନୋ ଦଧାତୁ ॥୫॥

ବିଶ୍ଵଂଭରା ବସୁଧାନୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହିରଣ୍ୟବକ୍ଷା ଜଗତୋ ନିବେଶନୀ ।
ବୈଶ୍ଵାନରଂ ବିଭ୍ରତୀ ଭୂମିରଗ୍ନିମିନ୍ଦ୍ରରକ୍ଷଭା ଦ୍ରବିଣେ ନୋ ଦଧାତୁ ॥୬॥

ୟାଂ ରକ୍ଷତ୍ୟସ୍ତପ୍ତା ବିଶ୍ଵଦାନୀଂ ଦେବା ଭୂମିଂ ପୃଥିବୀମପ୍ରମାଦମ୍ ।
ସା ନୋ ମଧୁ ପ୍ରିୟଂ ଦୁହାମଧୋ ଉକ୍ଷତୁ ବର୍ଚ୍ଚସା ॥୭॥

ୟାର୍ଣ୍ଣବେଽପି ସଲିଲମଗ୍ର ଆସୀଦ୍ୟାଂ ମାୟାଭିରନ୍ତଚରନ୍-ମନୀଷିଣଃ ।
ୟସ୍ୟା ହୃଦୟଂ ପରମେ ବ୍ୟୋମହସତ୍ୟେନାବୃତମମୃତଂ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ।
ସା ନୋ ଭୂମିପ୍ରିଷ୍ଠିଂ ବଲଂ ରାଷ୍ଟ୍ରେ ଦଧାତୁଉମେ ॥୮॥

ୟସ୍ୟାମାପଃ ପରିଚରାଃ ସମାନୀରହୋରାତ୍ରେ ଅପ୍ରମାଦଂ କ୍ଷରନ୍ତି ।
ସା ନୋ ଭୂମିର୍ଭୂରିଧାରା ପୟୋ ଦୁହାମଧୋ ଉକ୍ଷତୁ ବର୍ଚ୍ଚସା ॥୯॥

ୟାମଶ୍ଵିନାବମିମାତାଂ ବିଷ୍ଣୁର୍ଯ୍ୟସ୍ୟାଂ ବିଚକ୍ରମେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଯାଂ ଚକ୍ର ଆତ୍ମନେଽନମିତ୍ରାଂ ଶତୀପତିଃ ।
ସା ନୋ ଭୂମିର୍ବି ସୃଜତାଂ ମାତା ପୁତ୍ରାୟ ମେ ପୟଃ ॥୧୦॥

ଗିରୟସ୍ତେ ପର୍ବତା ହିମବନ୍ତୋଽରଣ୍ୟଂ ତେ ପୃଥିବି ସ୍ୟୋନମସ୍ତୁ ।
 ବଭ୍ରୁଂ କୃଷ୍ଣାଂ ରୋହିଣୀଂ ବିଶ୍ଵରୂପାଂ ଧ୍ରୁବାଂ ଭୂମିଂ ପୃଥିବୀମିନ୍ଦ୍ରଗୁପ୍ତାମ୍ ।
 ଅଜୀତୋଽହତୋ ଅକ୍ଷତୋଽଧ୍ୟକ୍ଷାଂ ପୃଥିବୀମହମ୍ ॥୧୧॥

ୟତ୍ତେ ମଧ୍ୟଂ ପୃଥିବି ଯଜ୍ଞ ନଭ୍ୟଂ ଯାସ୍ତ ଉର୍ଜସ୍ତନ୍ନଃ ସଂବଭୂରୁଃ ।
 ତାସୁ ନୋ ଧେହ୍ୟତି ନଃ ପବସ୍ତ ମାତା ଭୂମିଃ ପୁତ୍ରୋ ଅହଂ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ।
 ପର୍ଜନ୍ୟଃ ପିତା ସ ଉ ନଃ ପିପର୍ଭୁ ॥୧୨॥

ୟସ୍ୟାଂ ବେଦିଂ ପରିଗୃହ୍ଣନ୍ତି ଭୂମ୍ୟାଂ ଯସ୍ୟାଂ ଯଜ୍ଞଂ ତନ୍ନତେ ବିଶ୍ଵକର୍ମାଣଃ ।
 ଯସ୍ୟାଂ ମୀୟନ୍ତେ ସ୍ଵରବଃ ପୃଥିବ୍ୟାମୁର୍ଧ୍ଵାଃ ଶୁକ୍ରା ଆହୁତ୍ୟାଃ ପୁରସ୍ତାତ୍ ।
 ସା ନୋ ଭୂମିର୍ବର୍ଧୟଦ୍ବର୍ଧମାନା ॥୧୩॥

ୟୋ ନୋ ଦୈଷତ୍-ପୃଥିବି ଯଃ ପୃତନ୍ୟାଦ୍ୟୋଽଭିଦାସାନ୍ନନସା ଯୋ ବଧେନ ।
 ତଂ ନୋ ଭୂମେ ରକ୍ଷୟ ପୂର୍ବକୃତ୍ଵରି ॥୧୪॥

ତ୍ଵଞ୍ଜାତାସ୍ତ୍ଵୟି ତରନ୍ତି ମର୍ତ୍ତ୍ୟାସ୍ତ୍ଵଂ ବିଭର୍ଷି ଦ୍ଵିପଦସ୍ତ୍ଵଂ ଚତୁଷ୍ପଦଃ ।
 ତବେମେ ପୃଥିବି ପଞ୍ଚ ମାନବା ଯେଭ୍ୟୋ ଜ୍ୟୋତିରମୃତଂ ମର୍ତ୍ତ୍ୟୋଭ୍ୟ ଉଦ୍ୟନ୍ତସୁର୍ଯ୍ୟୋ
 ରଶ୍ମିଭିରାତନୋତି ॥୧୫॥

ତା ନଃ ପ୍ରଜାଃ ସଂ ଦୁହ୍ରତାଂ ସମଗ୍ରା ବାରୋ ମଧୁ ପୃଥିବି ଧେହି ମହ୍ୟମ୍ ॥୧୬॥

ବିଶ୍ଵସ୍ତ୍ଵଂ ମାତରମୋଷଧୀନାଂ ଧ୍ରୁବାଂ ଭୂମିଂ ପୃଥିବୀଂ ଧର୍ମଣା ଧୃତାମ୍ ।
 ଶିବାଂ ସ୍ୟୋନାମନ୍ତୁ ତରେମ ବିଶ୍ଵହା ॥୧୭॥

ମହସ୍ତପସ୍ତ୍ଵଂ ମହତୀ ବଭୂବିଥ ମହାନ୍ଦେଗ ଏଜଧୁର୍ବେପଧୁଷ୍ଟେ ।
 ମହାଂସ୍ତ୍ଵେନ୍ଦ୍ରୋ ରକ୍ଷତ୍ୟପ୍ରମାଦମ୍ ।
 ସା ନୋ ଭୂମେ ପ୍ର ରୋଚୟ ହିରଣ୍ୟସ୍ୟେବ ସଂହୃଶି ମା ନୋ ଦ୍ଵିକ୍ଷତ କଶ୍ଚନ ॥୧୮॥

ଅଗ୍ନିର୍ଭୂମ୍ୟାମୋଷଧୀଞ୍ଜୁଗ୍ନିମାପୋ ବିଭ୍ରତ୍ୟଗ୍ନିରଶ୍ନୁସୁ ।

ଅଗ୍ନିରନ୍ତଃ ପୁରୁଷେଷୁ ଗୋଷ୍ଠଶ୍ଚେଷ୍ଠଗ୍ନୟଃ ॥୧୯॥

ଅଗ୍ନିର୍ଦିବ ଆ ତପତ୍ୟଗ୍ନେର୍ଦେବସ୍ୟୋର୍ବତ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ।

ଅଗ୍ନିଂ ମର୍ତ୍ତାସ ଇକ୍ଷତେ ହବ୍ୟବାହଂ ଘୃତପ୍ରିୟମ୍ ॥୨୦॥

ଅଗ୍ନିବାସାଃ ପୃଥିବ୍ୟସିତଞ୍ଜୁସ୍ଥିଷୀମନ୍ତଂ ସଂଶିତଂ ମା କୃଣୋତୁ ॥୨୧॥

ଭୂମ୍ୟାଂ ଦେବେଭ୍ୟୋ ଦଦତି ଯଜ୍ଞଂ ହବ୍ୟମରଂକୃତମ୍ ।

ଭୂମ୍ୟାଂ ମନୁଷ୍ୟା ଜୀବନ୍ତି ସ୍ଵଧୟାନ୍ନେନ ମର୍ତ୍ତ୍ୟାଃ ।

ସା ନୋ ଭୂମିଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ଦଧାତୁ ଜରଦଞ୍ଜିଂ ମା ପୃଥିବୀ କୃଣୋତୁ ॥୨୨॥

ୟସ୍ତେ ଗନ୍ଧଃ ପୃଥିବି ସଂବତୁବ ଯଂ ବିଭ୍ରତ୍ୟୋଷଧୟୋ ଯୁମାପଃ ।

ୟଂ ଗନ୍ଧର୍ବା ଅପ୍ସରସଃ ଶ୍ରେଣିରେ ତେନ ମା ସୁରଭିଂ କୃଣୁ ମା ନୋ ଦ୍ଵିକ୍ଷତ କଞ୍ଚନ ॥୨୩॥

ୟସ୍ତେ ଗନ୍ଧଃ ପୁଷ୍କରମାବିବେଶ ଯଂ ସଂଜତୁଃ ସୂର୍ଯ୍ୟାୟା ବିବାହେ ।

ଅମର୍ତ୍ୟାଃ ପୃଥିବି ଗନ୍ଧମଗ୍ରେ ତେନ ମା ସୁରଭିଂ କୃଣୁ ମା ନୋ ଦ୍ଵିକ୍ଷତ କଞ୍ଚନ ॥୨୪॥

ୟସ୍ତେ ଗନ୍ଧଃ ପୁରୁଷେଷୁ ସ୍ଵୀଷ୍ଟ ପୁଂସୁ ଭଗୋ ରୁଚିଃ ।

ୟୋ ଅଶ୍ଵେଷୁ ବୀରେଷୁ ଯୋ ମୃଗେଷୁତ ହସ୍ତିଷୁ ।

କନ୍ୟାୟାଂ ବର୍ଚ୍ଚୋ ଯଦ୍-ଭୂମେ ତେନାସ୍ମାଁ ଅପି ସଂ ସୃଜ ମା ନୋ ଦ୍ଵିକ୍ଷତ କଞ୍ଚନ ॥୨୫॥

ଶିଳା ଭୂମିରଶ୍ନା ପାଂସୁଃ ସା ଭୂମିଃ ସଂଧୃତା ଧୃତା ।

ତସ୍ୟୈ ହିରଣ୍ୟବକ୍ଷସେ ପୃଥିବ୍ୟା ଅକରଂ ନମଃ ॥୨୬॥

ୟସ୍ୟାଂ ବୃକ୍ଷା ବାନସ୍ପତ୍ୟା ଧୂବାସ୍ଥିଷ୍ଠନ୍ତି ବିଶ୍ଵହା ।

ପୃଥିବୀଂ ବିଶ୍ଵଧାୟସଂ ଧୃତାମଜ୍ଞାବଦାମସି ॥୨୭॥

ଉଦୀରାଣା ଉତାସୀନାସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟକ୍ତଃ ପ୍ରକ୍ରାମକ୍ତଃ ।

ପଦ୍-ଭ୍ୟାଂ ଦକ୍ଷିଣସବ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ମା ବ୍ୟଧିଷ୍ଠୁହି ଭୂମ୍ୟାମ୍ ॥୨୮॥

ବିମ୍ବଗୁରୀଂ ପୃଥିବୀମା ବଦାମି କ୍ଷମାଂ ଭୂମିଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ବାବୃଧାନାମ୍ ।

ଉର୍ଜଂ ପୁଷ୍ଟଂ ବିଭ୍ରତୀମନୁଭାଗଂ ଘୃତଂ ତ୍ଵାଭି ନି ଶୀଦେମ ଭୂମେ ॥୨୯॥

ଶୁଦ୍ଧା ନ ଆପସ୍ତନ୍ତେ କ୍ଷରନ୍ତୁ ଯେ ନଃ ସେଦୁରପ୍ରିୟେ ତଂ ନି ଦଧ୍ମଃ ।

ପବିତ୍ରେଣ ପୃଥିବି ମୋତ୍-ପୁନାମି ॥୩୦॥

ୟସ୍ତେ ପ୍ରାଚୀଃ ପ୍ରଦିଶୋ ଯା ଉଦୀଚୀର୍ଯାସ୍ତେ ଭୂମେ ଅଧରାଦ୍ୟାଶ୍ଚ ପଶ୍ଚାତ୍ ।

ସୋନାସ୍ତା ମହ୍ୟଂ ଚରତେ ଭବନ୍ତୁ ମା ନି ପପ୍ରଂ ଭୁବନେ ଶିଶିୟାଶଃ ॥୩୧॥

ମା ନଃ ପଶ୍ଚାନ୍ତା ପୁରସ୍ତାନୁଦିଷ୍ଟା ମୋଉରାଦଧରାଦୁତ ।

ସ୍ଵସ୍ତି ଭୂମେ ନୋ ଭବ ମା ବିଦନ୍-ପରିପଦ୍ଧିନୋ ବରୀୟୋ ଯାବୟା ବଧମ୍ ॥୩୨॥

ୟାବତ୍ତେଭି ବିପଶ୍ୟାମି ଭୂମେ ସୂର୍ଯ୍ୟେଣ ମେଦିନା ।

ତାବନ୍ତେ ଚକ୍ଷୁର୍ମା ମେଷ୍ଟୋଉରାମୁଉରାଂ ସମାମ୍ ॥୩୩॥

ୟଚ୍ଛୟାନଃ ପର୍ଯ୍ୟାବର୍ତ୍ତେ ଦକ୍ଷିଣଂ ସଖ୍ୟମଭି ଭୂମେ ପାର୍ଶ୍ଵମ୍ ।

ଉତ୍ତାନାସ୍ତା ପ୍ରତୀଚୀଂ ଯତ୍-ପୃଷ୍ଠୀଭିରପିଶେମହେ ।

ମା ହିଂସୀସ୍ତତ୍ର ନୋ ଭୂମେ ସର୍ବସ୍ୟ ପ୍ରତିଶୀବରି ॥୩୪॥

ୟତ୍ତେ ଭୂମେ ବିଶନାମି କ୍ଷିପ୍ରଂ ତଦପି ରୋହତୁ ।

ମା ତେ ମର୍ମ ବିମ୍ବଗୁରି ମା ତେ ହୃଦୟମର୍ପିପମ୍ ॥୩୫॥

ଗ୍ରୀଷ୍ମସ୍ତେ ଭୂମେ ବର୍ଷାଣି ଶରଦ୍ଦେମକ୍ତଃ ଶିଶିରୋ ବସକ୍ତଃ ।

ରତବସ୍ତେ ବିହିତା ହାୟନୀରହୋରାତ୍ରେ ପୃଥିବି ନୋ ଦୁହାତାମ୍ ॥୩୬॥

ଯୁଧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଜମାନା ବିମୁଗ୍ଧରୀ ଯୁସ୍ୟାମାସନ୍ନଗ୍ନୟୋ ଯେ ଅଦ୍ଭୁତଃ ।
ପରା ଦସ୍ୟୁନ୍ଦଦତୀ ଦେବପୀୟୁନିନ୍ଦ୍ରଂ ବୃଣାନା ପୃଥିବୀ ନ ବୃତ୍ରମ୍ ।
ଶକ୍ରାୟ ଦଧ୍ରେ ବୃଷଭାୟ ବୃଷ୍ଣେ ॥୩୭॥

ୟସ୍ୟାଂ ସଦୋହବିଧାନେ ଯୁପୋ ଯସ୍ୟାଂ ନିମୀୟତେ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣୋ ଯସ୍ୟାମର୍ଚ୍ଚନ୍ତ୍ୟଗ୍ଭିଃ ସାମ୍ନା ଯଜୁର୍ବିଦଃ ।
ୟୁଜ୍ୟନ୍ତେ ଯସ୍ୟାମୃତିଜଃ ସୋମମିନ୍ଦ୍ରାୟ ପାତବେ ॥୩୮॥

ୟସ୍ୟାଂ ପୂର୍ବେ ଭୂତକୃତ ଋଷୟୋ ଗା ଉଦାନୃତୁଃ ।
ସପ୍ତ ସତ୍ରେଣ ବେଧସୋ ଯଜ୍ଞେନ ତପସା ସହ ॥୩୯॥

ସା ନୋ ଭୂମିରା ଦିଶତୁ ଯଜନଂ କାମୟାମହେ ।
ଭଗୋ ଅନୁପ୍ରୟୁଞ୍ଜାମିନ୍ଦ୍ର ଏତୁ ପୁରୋଗବଃ ॥୪୦॥

ୟସ୍ୟାଂ ଗାୟନ୍ତି ନୃତ୍ୟନ୍ତି ଭୂମ୍ୟାଂ ମର୍ତ୍ତ୍ୟା ବୈ୍ୟଲବାଃ ।
ୟୁଧ୍ୟନ୍ତେ ଯସ୍ୟାମାକ୍ରନ୍ଦୋ ଯସ୍ୟାଂ ବଦତି ଦୁନ୍ଧୁଭିଃ ।
ସା ନୋ ଭୂମିଃ ପ୍ର ଶୁଦତାଂ ସପତ୍ନାନସପତ୍ନଂ ମା ପୃଥିବୀ କୃଣୋତୁ ॥୪୧॥

ୟସ୍ୟାମନ୍ନଂ ବ୍ରାହ୍ମିୟବୌ ଯସ୍ୟା ଇମାଃ ପଞ୍ଚ କୃଷ୍ଣୟଃ ।
ଭୂମୈଽ ପର୍ଜନ୍ୟପତ୍ନୈଽ ନମୋଽସ୍ତୁ ବର୍ଷମେଦସେ ॥୪୨॥

ୟସ୍ୟାଃ ପୁରୋ ଦେବକୃତାଃ କ୍ଷେତ୍ରେ ଯସ୍ୟା ବିକୁର୍ବତେ ।
ପ୍ରଜାପତିଃ ପୃଥିବୀଂ ବିଶ୍ଵଗର୍ଭାମାଶାମାଶାଂ ରଣ୍ୟାଂ ନଃ କୃଣୋତୁ ॥୪୩॥

ନିଧିଂ ବିଭ୍ରତୀ ବହୁଧା ଗୁହା ବସୁ ମଣିଂ ହିରଣ୍ୟଂ ପୃଥିବୀ ଦଦାତୁ ମେ ।
ବସୁନି ନୋ ବସୁଦା ରାସମାନା ଦେବୀ ଦଧାତୁ ସୁମନସ୍ୟମାନା ॥୪୪॥

ଜନଂ ବିଭ୍ରତୀ ବହୁଧା ବିବାତସଂ ନାନାଧର୍ମାଶଂ ପୃଥିବୀ ଯଥୌକସମ୍ ।
ସହସ୍ରଂ ଧାରା ଦ୍ରବିଶସ୍ୟ ମେ ଦୁହାଂ ଧୁବେବ ଧେନୁରନପସ୍ତୁରନ୍ତୀ ॥୪୫॥

ଯୁସ୍ତେ ସର୍ପୋ ବୃଷ୍ଟିକସ୍ତୁଷ୍ଟଦଂଶ୍ମା ହେମନ୍ତଜଞ୍ଜେ ଭୃମଲୋ ଗୁହା ଶୟେ ।
କ୍ରିମିର୍ଜନ୍ମତ୍-ପୃଥିବି ଯଦ୍ୟଦେଜତି ପ୍ରାବୃଷି ତନ୍ନଃ ସର୍ପନ୍ନୋପ ସ୍ୱପଦ୍ୟଞ୍ଜିବଂ ତେନ ନୋ ମୃତ ॥୪୬॥

ୟେ ତେ ପଛାନୋ ବହବୋ ଜନାୟନା ରଥସ୍ୟ ବର୍ତ୍ତାନସଃ ଯାତବେ ।
ୟେଃ ସଂଚରନ୍ତ୍ୟଭୟେ ଭଦ୍ରପାପାସ୍ତ୍ରଂ ପଛାନଂ ଜୟେମାନମିତ୍ରମତସ୍କରଂ ଯଞ୍ଜିବଂ ତେନ ନୋ ମୃତ ॥୪୭॥

ମଲ୍ଲଂ ବିଭ୍ରତୀ ଗୁରୁଭୃତ୍ପାପସ୍ୟ ନିଧନଂ ତିତିଷ୍ଠଃ ।
ବରାହେଣ ପୃଥିବୀ ସଂବିଦାନା ସୁକରାୟ ବି ଜିହ୍ୱାତେ ମୃଗାୟ ॥୪୮॥

ୟେ ତ ଆରଣ୍ୟାଃ ପଶବୋ ମୃଗା ବନେ ହିତାଃ ସିଂହା ବ୍ୟାଘ୍ରାଃ ପୁରୁଷାଦଶ୍ଵରତି ।
ଭଲଂ ବୃକଂ ପୃଥିବି ଦୁଚ୍ଛୁନାମିତ ରକ୍ଷୀକାଂ ରକ୍ଷୋ ଅପ ବାଧୟାସ୍ମତ୍ ॥୪୯॥

ୟେ ଗନ୍ଧର୍ବା ଅୟରସୋ ଯେ ଚାରାୟାଃ କିମାଦିନଃ ।
ପିଶାଚାନ୍ନସର୍ବା ରକ୍ଷାଂସି ତାନସ୍ମଦ୍-ଭୂମେ ଯାବୟ ॥୫୦॥

ୟାଂ ଦ୍ଵିପାଦଃ ପକ୍ଷିଣଃ ସଂପତନ୍ତି ହଂସାଃ ସୁପର୍ଣ୍ଣାଃ ଶକୁନା ବୟାଂସି ।
ୟସ୍ୟାଂ ବାତୋ ମାତରିଶ୍ଵେୟତେ ରଜାଂସି କୃଶ୍ଣଂ ଶ୍ୟାବୟଂ ଶ୍ଵ ବୃକ୍ଷାନ୍ ।
ବାତସ୍ୟ ପ୍ରବାମୁପବାମନ୍ ବାତ୍ୟର୍ଚିଃ ॥୫୧॥

ୟସ୍ୟାଂ କୃଷ୍ଣମରୁଣଂ ଚ ସଂହିତେ ଅହୋରାତ୍ରେ ବିହିତେ ଭୂମ୍ୟାମଧି ।
ବର୍ଷେଣ ଭୂମିଃ ପୃଥିବୀ ବୃତାବୃତା ସା ନୋ ଦଧାତୁ ଭଦ୍ରୟା ପ୍ରିୟେ ଧାମନିଧାମନି ॥୫୨॥

ଦୈର୍ଘ୍ୟ ମ ଇଦଂ ପୃଥିବୀ ଚାନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଚ ମେ ବ୍ୟତଃ ।
ଅଗ୍ନିଃ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆପୋ ମେଧାଂ ବିଶ୍ଵେ ଦେବାଶ୍ଚ ସଂ ଦଦୁଃ ॥୫୩॥

ଅହମସ୍ମି ସହମାନ ଭଉରୋ ନାମ ଭୂମ୍ୟାମ୍ ।
ଅଭୀଷାତସ୍ମି ବିଶ୍ଵାଷାତାଶାମାଶାଂ ବିଷାସହିଃ ॥୫୪॥

ଅଦୋ ଯଦେବି ପ୍ରଥମାନା ପୁରସ୍ତାଦେବୈରୁକ୍ତା ବ୍ୟସର୍ପୋ ମହିତ୍ୱମ୍ ।
ଆ ତ୍ଵା ସୁଭୂତମବିଶଉଦାନୀମକଳ୍ପୟଥାଃ ପ୍ରଦିଶଶ୍ଚତସ୍ରଃ ॥୫୫॥

ଯେ ଗ୍ରାମା ଯଦରଣ୍ୟଂ ଯାଃ ସଭା ଅଧି ଭୂମ୍ୟାମ୍ ।

ଯେ ସଂଗ୍ରାମାଃ ସମିତୟସ୍ତେଷୁ ଚାରୁ ବଦେମ ତେ ॥୫୬॥

ଅଶ୍ଵ ଇବ ରଜୋ ଦୁଧୁବେ ବି ତାଞ୍ଜିନାନ୍ୟ ଆକ୍ଷିୟନ୍ପୃଥିବୀଂ ଯାଦଜାୟତ ।

ମନ୍ତ୍ରାଗ୍ରେତ୍ପରୀ ଭୁବନସ୍ୟ ଗୋପା ବନସ୍ତତୀନାଂ ଗୃତ୍ତିରୋଷଧୀନାମ୍ ॥୫୭॥

ୟଦ୍ଦୂତାମି ମଧୁମତ୍ତଦ୍ଦୂତାମି ଯଦୀକ୍ଷେ ତଦ୍ଦନନ୍ତି ମା ।

ତ୍ଵିଷୀମାନସ୍ମି ଜୁତିମାନବାନ୍ୟାନ୍ଦନ୍ତି ଦୋଧତଃ ॥୫୮॥

ଶକ୍ତିବା ସୁରଭିଃ ସେୟାନା କୀଳାଲୋଧ୍ଵୀ ପୟସ୍ଵତୀ ।

ଭୂମିରଧି ବ୍ରବୀତୁ ମେ ପୃଥିବୀ ପୟସା ସହ ॥୫୯॥

ୟାମନ୍ତେକ୍ଵିକ୍ଷବିଷା ବିଶ୍ଵକର୍ମାନ୍ତରଣ୍ଡେ ରଜସି ପ୍ରବିଷ୍ଟାମ୍ ।

ଭୂଜିଷ୍ୟଂ ପାତ୍ରଂ ନିହିତଂ ଗୁହା ଯଦାବିର୍ଭୋଗେ ଅଭବନ୍ନାତ୍ମନ୍-ଭ୍ୟଃ ॥୬୦॥

ତ୍ଵମସ୍ୟାବପନୀ ଜନାନାମଦିତିଃ କାମଦୁଘା ପପ୍ରଥାନା ।

ୟତ୍ତ ଉନଂ ତତ୍ତ ଆ ପୁରୟାତି ପ୍ରଜାପତିଃ ପ୍ରଥମଜା ଋତସ୍ୟ ॥୬୧॥

ଉପସ୍ଥାସ୍ତେ ଅନମୀବା ଅୟକ୍ଷ୍ମା ଅସ୍ମଭ୍ୟଂ ସନ୍ତ ପୃଥିବି ପ୍ରସୂତାଃ ।

ଦୀର୍ଘଂ ନ ଆୟୁଃ ପ୍ରତିବୁଧ୍ୟମାନା ବୟଂ ତୁଭ୍ୟଂ ବଲିହୃତଃ ସ୍ୟାମ ॥୬୨॥

ଭୂମେ ମାତର୍ନି ଧେହି ମା ଭଦ୍ରୟା ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।

ସଂବିଦାନା ଦିବା କବେ ଶ୍ରିୟାଂ ମା ଧେହି ଭୂତ୍ୟାମ୍ ॥୬୩॥

॥ ଇତି ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

(୧୨|୨) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧, ୪, ୧୦-୧୧, ୨୧-୩୩, ୫୩),

ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୫, ୧୨-୧୫, ୧୭, ୧୯-୨୦, ୩୪-୩୬, ୩୮-୩୯, ୪୧, ୪୩, ୫୧, ୫୪),
ପ୍ରସ୍ତାରପଞ୍ଜିଃ (୩), ଭୃଗିକ୍ ଆର୍ଷୀ ପଞ୍ଜିଃ (୨), ଜଗତୀ (୭, ୪୫), ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୮, ୪୮-୪୯),
ଅନୁଷ୍ଟୁପଗର୍ଭା ବିପରୀତପାଦଲକ୍ଷ୍ମୀ ପଞ୍ଜିଃ (୯), କକୁଭୃତୀ ପରାବୃହତୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୨),
ନିରୂତ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୮), ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୩୭), ପୁରସ୍ତାଦ୍ କକୁଭୃତ୍ୟନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪୦),
ତ୍ରିପଦା ଏକବସାନା ଭୃଗିକ୍ ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୪୨), ଏକବସାନା ଦ୍ଵିପଦା ଆର୍ଷୀ ବୃହତୀ (୪୪),
ଏକବସାନା ଦ୍ଵିପଦା ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୪୬), ପଞ୍ଚିପଦା ବାର୍ହତବୈରାଜଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୪୭),
ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୫୦), ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୫୨), ବୃହତୀଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍
(୫୫) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ, ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତାଃ ବା (୧-୨୦, ୩୪-୫୫), ମୃତ୍ୟୁଃ (୨୧-୩୩)

ନତମା ରୋହ ନ ତେ ଅତ୍ର ଲୋକ ଇଦଂ ସୀସଂ ଭାଗଧ୍ୟେୟଂ ତ ଏହି ।
ୟୋ ଗୋଷ୍ଠ ଯନ୍ତ୍ରଃ ପୁରୁଷେଷ୍ଠ ଯନ୍ତ୍ରସ୍ତେନ ତ୍ଵଂ ସାକମଧରାତ୍ପରେହି ||୧||

ଅଘଶଂସଦୁଃଶଂସାଭ୍ୟାଂ କରେଣାନୁକରେଣ ତ ।
ୟନ୍ତ୍ରଂ ତ ସର୍ବଂ ତେନେତୋ ମୃତ୍ୟୁଂ ତ ନିରଜାମସି ||୨||

ନିରିତୋ ମୃତ୍ୟୁଂ ନିରୂତିଂ ନିରରାତିମଜାମସି ।
ୟୋ ନୋ ଦୈଷ୍ଠି ତମନ୍ୟଗ୍ନେ ଅକ୍ରବ୍ୟାଦ୍ୟମ୍ନୁ ଦ୍ଵିଷ୍ଣସ୍ତମ୍ନୁ ତେ ପ୍ର ସୁବାମସି ||୩||

ୟଦ୍ୟଗ୍ନିଃ କ୍ରବ୍ୟାଦ୍ୟଦି ବା ବ୍ୟାଘ୍ର ଇମଂ ଗୋଷ୍ଠଂ ପ୍ରବିବେଶାନୋକାଃ ।
ତଂ ମାଷାଜ୍ୟଂ କୃତ୍ଵା ପ୍ର ହିଶୋମି ଦୂରଂ ସ ଗଚ୍ଛତୁଃସ୍ତଦୋଽପ୍ୟଗ୍ନୀନ୍ ||୪||

ୟତ୍ତା କୁଞ୍ଜାଃ ପ୍ରଚକ୍ରୁର୍ମନ୍ୟୁନା ପୁରୁଷେ ମୃତେ ।
ସୁକଲ୍ଲମଗ୍ନେ ତତ୍ତ୍ଵୟା ପୁନସ୍ତୋଽଦୀପୟାମସି ||୫||

ପୁନସ୍ତାଦିତ୍ୟା ରୁଦ୍ରା ବସବଃ ପୁନର୍ବ୍ରହ୍ମା ବସୁନୀତିରଗ୍ନେ ।
ପୁନସ୍ତା ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ତତିରାଧାଦୀର୍ଘାୟୁତ୍ଵାୟ ଶତଶାରଦାୟ ॥୭॥

ଘ୍ନେ ଅଗ୍ନିଃ କ୍ରବ୍ୟାତ୍-ପ୍ରବିବେଶ ନୋ ଗୃହମିମଂ ପଶ୍ୟନ୍ନିତରଂ ଜାତବେଦସମ୍ ।
ତଂ ହରାମି ପିତୃୟଜ୍ଞାୟ ଦୂରଂ ସ ଘର୍ମମିକ୍ଷାଂ ପରମେ ସଧସ୍ତେ ॥୮॥

କ୍ରବ୍ୟାଦମଗ୍ନିଂ ପ୍ର ହିଶୋମି ଦୂରଂ ଯମରାଜ୍ଞୋ ଗଚ୍ଛତୁ ରିପ୍ରବାହଃ ।
ଇହାୟମିତରୋ ଜାତବେଦା ଦେବୋ ଦେବେଭ୍ୟୋ ହବ୍ୟଂ ବହତୁ ପ୍ରଜାନନ୍ ॥୯॥

କ୍ରବ୍ୟାଦମଗ୍ନିମିଷିତୋ ହରାମି ଜନାୟଂହକ୍ତଂ ବଜ୍ରେଣ ମୃତ୍ୟୁମ୍ ।
ନି ତଂ ଶାସ୍ତି ଗାର୍ହପତ୍ୟେନ ବିଦ୍ଵାନ୍-ପିତୃରଣାଂ ଲୋକେଽପି ଭାଗୋ ଅସୁ ॥୧୦॥

କ୍ରବ୍ୟାଦମଗ୍ନିଂ ଶଶମାନମୁକ୍ଥ୍ୟଂ ପ୍ର ହିଶୋମି ପଥିଭିଃ ପିତୃୟାଣିଃ ।
ମା ଦେବୟାନ୍ନିଃ ପୁନରା ଗା ଅତ୍ରେବୈଧି ପିତୃଷୁ ଜାଗୃହି ତ୍ବମ୍ ॥୧୦॥

ସମିକ୍ଷତେ ସଂକସୁକଂ ସ୍ଵସ୍ତୟେ ଶୁଭା ଭବନ୍ତଃ ଶୁଚୟଃ ପାବକାଃ ।
ଜହାତି ରିପ୍ରମତ୍ୟେନ ଏତି ସମିକ୍ଷୋ ଅଗ୍ନିଃ ସୁପୁନା ପୁନାତି ॥୧୧॥

ଦେବୋ ଅଗ୍ନିଃ ସଂକସୁକୋ ଦିବସ୍ତୃଷ୍ଣାନ୍ୟାରୁହତ୍ ।
ମୁତ୍ୟମାନୋ ନିରେଶସୋଽମୋଗସ୍ତ୍ନା ଅଶସ୍ତ୍ରୀଃ ॥୧୨॥

ଅସ୍ମିନ୍-ବୟଂ ସଂକସୁକେ ଅଗ୍ନୌ ରିପ୍ରାଣି ମୃଜ୍ଜହେ ।
ଅଭୂମ ଯଜ୍ଞିୟାଃ ଶୁଭାଃ ପ୍ର ଶ ଆୟୁଷି ତାରିଷତ୍ ॥୧୩॥

ସଂକସୁକୋ ବିକସୁକୋ ନିରୂପୋ ଯଶ୍ଚ ନିସ୍ଵରଃ ।
ତେ ତେ ଯଶ୍ଚଂ ସବେଦସୋ ଦୂରାଦୂରମନୀନଶନ୍ ॥୧୪॥

ଘ୍ନେ ନୋ ଅଶ୍ଵେଷୁ ବୀରେଷୁ ଘ୍ନେ ନୋ ଗୋଷ୍ଠଜାବିଷୁ ।
କ୍ରବ୍ୟାଦଂ ନିର୍ଣ୍ଣୁଦାମସି ଘ୍ନେ ଅଗ୍ନିର୍ଜନଘ୍ନୋପନଃ ॥୧୫॥

ଅନ୍ୟେଭ୍ୟସ୍ତା ପୁରୁଷେଭ୍ୟା ଗୋଭ୍ୟା ଅଶ୍ଵେଭ୍ୟସ୍ତା ।
ନିଃ କ୍ରବ୍ୟାଦଂ ନୁଦାମସି ଯୋ ଅଗ୍ନିର୍ଜୀବିତୟୋପନଃ ॥୧୬॥

ୟସ୍ମିନ୍-ଦେବା ଅମୃଜତ ଯସ୍ମିନ୍ନୁଷ୍ୟା ଉତ ।
ତସ୍ମିନ୍-ଘୃତସ୍ତାବୋ ମୃଷ୍ଟା ଦୃମଗ୍ନୋ ଦିବଂ ରୁହ ॥୧୭॥

ସମିଜ୍ଞୋ ଅଗ୍ନ ଆଦୁତ ସ ନୋ ମାଭ୍ୟପକ୍ରମଃ ।
ଅତ୍ରେବ ଦୀଦିହି ଦ୍ୟାବି ଜ୍ୟୋକ୍ତ ସୂର୍ଯଂ ଦୃଶେ ॥୧୮॥

ସୀସେ ମୃତ୍-ବଂ ନତେ ମୃତ୍-ବମଗ୍ନୌ ସଂକସୁକେ ଚ ଯତ୍ ।
ଅଥୋ ଅବ୍ୟାଂ ରାମାୟାଂ ଶୀର୍ଷକ୍ତିମୁପବର୍ହଣେ ॥୧୯॥

ସୀସେ ମଲଂ ସାଦୟିତ୍ଵା ଶୀର୍ଷକ୍ତିମୁପବର୍ହଣେ ।
ଅବ୍ୟାମସିକ୍ତ୍ୟାଂ ମୃଷ୍ଟା ଶୁଦ୍ଧା ଭବତ ଯଜ୍ଞିୟଃ ॥୨୦॥

ପରଂ ମୃତ୍ୟୋ ଅନୁ ପରେହି ପଛାଂ ଯସ୍ତ ଏଷ ଇତରୋ ଦେବୟାନାତ୍ ।
ଚକ୍ଷୁଷ୍ମତେ ଶୃଣୁତେ ତେ ବ୍ରବୀମୀହେମେ ବୀରା ବହବୋ ଭବନ୍ତୁ ॥୨୧॥

ଇମେ ଜୀବା ବି ମୃତୈରାବବୃତ୍ତନ୍ନଭୂଦ୍-ଭଦ୍ରା ଦେବହୃତିର୍ନୋ ଅଦ୍ୟ ।
ପ୍ରାଞ୍ଜୋ ଅଗାମ ନୃତୟେ ହସାୟ ସୁବୀରାସୋ ବିଦଥମା ବଦେମ ॥୨୨॥

ଇମଂ ଜୀବେଭ୍ୟଃ ପରିଧିଂ ଦଧାମି ମୈଷାଂ ନୁ ଗାଦପରୋ ଅର୍ଥମେତମ୍ ।
ଶତଂ ଜୀବନ୍ତଃ ଶରଦଃ ପୁରୁଚୀସ୍ତିରୋ ମୃତ୍ୟୁଂ ଦଧତାଂ ପର୍ବତେନ ॥୨୩॥

ଆ ରୋହତାୟୁର୍ଜରସଂ ବୃଣାନା ଅନୁପୂର୍ବଂ ଯତମାନା ଯତି ସ୍ତ ।
ତାନ୍ନସ୍ତସ୍ତା ସୁଜନିମା ସଜୋଷାଃ ସର୍ବମାୟୁର୍ନୟତୁ ଜୀବନାୟ ॥୨୪॥

ୟଥାହାନ୍ୟନୁପୂର୍ବଂ ଭବନ୍ତି ଯଥ ଡବ ଋତୁଭିର୍ଯନ୍ତି ସାକମ୍ ।
ୟଥା ନ ପୂର୍ବମପରୋ ଜହାତ୍ୟେବା ଧାତରାୟୁଷି କଳ୍ପୟୈଷାମ୍ ॥୨୫॥

ଅଶ୍ଵନ୍ନତୀ ରୀୟତେ ସଂ ରଭଧ୍ଵଂ ବୀରୟଧ୍ଵଂ ପ୍ର ତରତା ସଖାୟଃ ।
ଅତ୍ରା ଜହୀତ ଯେ ଅସନ୍ନୁରେବା ଅନମୀବାନୁଓରେମାଭି ବାଜାନ୍ ॥୨୭॥

ଉତ୍ତିଷ୍ଠତା ପ୍ର ତରତା ସଖାୟୋଃଶ୍ଵନ୍ନତୀ ନଦୀ ସ୍ୟନ୍ନତ ଇୟମ୍ ।
ଅତ୍ରା ଜହୀତ ଯେ ଅସନ୍ନୁଶିବାଃ ଶିବାହ୍ଵସ୍ୟୋନାନୁଓରେମାଭି ବାଜାନ୍ ॥୨୭॥

ବୈଶ୍ଵଦେବୀଂ ବର୍ଚ୍ଚସା ଆ ରଭଧ୍ଵଂ ଶୁଭା ଭବନ୍ତଃ ଶୁଚୟଃ ପାବକାଃ ।
ଅତିକ୍ରାମନ୍ତୋ ଦୁରିତା ପଦାନି ଶତଂ ହିମାଃ ସର୍ବବୀରା ମଦେମ ॥୨୮॥

ଉଦୀତୀନୈଃ ପଥିଭିର୍ବାୟୁମଦ୍-ଭିରତିକ୍ରାମନ୍ତୋଃବରାନ୍ପରେଭିଃ ।
ତ୍ରିଃ ସପ୍ତ କୃତ୍ଵ ଋଷୟଃ ପରେତା ମୃତ୍ୟୁଂ ପ୍ରତ୍ୟୌହନ୍ପଦୟୋପନେନ ॥୨୯॥

ମୃତ୍ୟୋଃ ପଦଂ ଯୋପୟନ୍ତ ଏତ ଦ୍ରାଘୀୟ ଆୟୁଃ ପ୍ରତରଂ ଦଧାନାଃ ।
ଆସୀନା ମୃତ୍ୟୁଂ ନୁଦତା ସଧସ୍ତୋଽଥ ଜୀବାସୋ ବିଦଥମା ବଦେମ ॥୩୦॥

ଇମା ନାରୀରବିଧବାଃ ସୁପତ୍ନୀରାଞ୍ଜନେନ ସର୍ପିଷା ସଂ ସ୍ଫୁଗନ୍ତାମ୍ ।
ଅନଶ୍ରବୋ ଅନମୀବାଃ ସୁରତ୍ନା ଆ ରୋହନ୍ତ ଜନୟୋ ଯୋନିମଗ୍ନେ ॥୩୧॥

ବ୍ୟାକରୋମି ହବିଷାହମେତୌ ତୌ ବ୍ରହ୍ମଣା ବ୍ୟହଂ କଲ୍ଵୟାମି ।
ସ୍ଵଧାଂ ପିତୃଭ୍ୟୋ ଅଜରାଂ କୃଣୋମି ଦୀର୍ଘେଶାୟୁଷା ସମିମାହ୍ଵସ୍ଵଜାମି ॥୩୨॥

ୟୋ ନୋ ଅଗ୍ନିଃ ପିତରୋ ହୃସ୍ତ୍ରନ୍ତରାବିବେଶାମୃତୋ ମର୍ତ୍ତ୍ୟସ୍ତୁ ।
ମୟାହଂ ତଂ ପରି ଗୃହ୍ଣାମି ଦେବଂ ମା ସୋ ଅସ୍ଥାନ-ଦ୍ଵିକ୍ଷତ ମା ବୟଂ ତମ୍ ॥୩୩॥

ଅପାବୃତ୍ୟ ଗାର୍ହପତ୍ୟାକ୍ରବ୍ୟାଦା ପ୍ରେତ ଦକ୍ଷିଣା ।
ପ୍ରିୟଂ ପିତୃଭ୍ୟ ଆତ୍ମନେ ବ୍ରହ୍ମଭ୍ୟଃ କୃଣୁତା ପ୍ରିୟମ୍ ॥୩୪॥

ଦ୍ଵିଭାଗଧନମାଦାୟ ପ୍ର କ୍ଷିଣାତ୍ୟବର୍ତ୍ତ୍ୟା ।
ଅଗ୍ନିଃ ପୁତ୍ରସ୍ୟ ଜ୍ୟେଷ୍ଠସ୍ୟ ଯଃ କ୍ରବ୍ୟାଦନିରାହିତଃ ॥୩୫॥

ଯଜ୍ଞସତେ ଯଦ୍ଵନ୍ତେ ଯଜ ବସ୍ତେନ ବିନତେ ।
ସର୍ବଂ ମର୍ତ୍ତ୍ୟସ୍ୟ ତନ୍ନାସ୍ତି କ୍ରବ୍ୟାଜେଦନିରାହିତଃ ॥୩୬॥

ଅୟଞ୍ଜିୟୋ ହତବର୍ତ୍ତା ଭବତି ନୈନେନ ହବିରଭବେ ।
ଛିନତି କୃଷ୍ୟା ଗୋର୍ଧନାଦ୍ୟଂ କ୍ରବ୍ୟାଦନୁବର୍ତ୍ତତେ ॥୩୭॥

ମୁଦୁର୍ଗ୍ଧ୍ୟୈଃ ପ୍ର ବଦତ୍ୟାର୍ତ୍ତଂ ମର୍ତ୍ତ୍ୟୋ ନୀତ୍ୟ ।
କ୍ରବ୍ୟାଦ୍ୟାନଗ୍ନିରକ୍ତିକାଦନୁବିଦ୍ଵାନ୍ନିତାବତି ॥୩୮॥

ଗ୍ରାହ୍ୟା ଗୃହାଃ ସଂ ସୃଜ୍ୟନ୍ତେ ସ୍ତ୍ରିୟା ଯନ୍-ପ୍ରିୟତେ ପତିଃ ।
ବ୍ରହ୍ମେବ ବିଦ୍ଵାନେଷ୍ୟୋ ଯଃ କ୍ରବ୍ୟାଦଂ ନିରାଦଧତ୍ ॥୩୯॥

ୟଦ୍ରିପ୍ରଂ ଶମଲଂ ଚକୃମ ଯଜ ଦୁଷ୍ଟତମ୍ ।
ଆପୋ ମା ତସ୍ମାନ୍ନୁମୁଦ୍ଵଗ୍ନୋଃ ସଂକସ୍ତୁକାଜ ଯତ୍ ॥୪୦॥

ତା ଅଧରାଦୁଦୀଚୀରାବବୃତ୍ତନ୍ପ୍ରଜାନୈତୀଃ ପଥିଭିର୍ଦେବୟାନୈଃ ।
ପର୍ବତସ୍ୟ ବୃଷଭସ୍ୟାଧି ପୃଷ୍ଠେ ନବାଶ୍ଵରକ୍ତି ସରିତଃ ପୁରାଣୀଃ ॥୪୧॥

ଅଗ୍ନେ ଅକ୍ରବ୍ୟାନ୍ନିଃ କ୍ରବ୍ୟାଦଂ ନୁଦା ଦେବୟଜନଂ ବହ ॥୪୨॥

ଇମଂ କ୍ରବ୍ୟାଦା ବିବେଶାୟଂ କ୍ରବ୍ୟାଦମନ୍ତ୍ରଗାତ୍ ।
ବ୍ୟାଘ୍ରୌ କୃତ୍ଵା ନାନାନଂ ତଂ ହରାମି ଶିବାପରମ୍ ॥୪୩॥

ଅନ୍ତର୍ଧର୍ଦେବାନାଂ ପରିଧିର୍ମନୁଷ୍ୟାଣାମଗ୍ନିର୍ଗାର୍ହପତ୍ୟ ଭଭୟାନନ୍ତରା ଶ୍ରିତଃ ॥୪୪॥

ଜୀବାନାମାୟୁଃ ପ୍ର ଡିର ତ୍ଵମଗ୍ନେ ପିତୃରଣାଂ ଲୋକମପି ଗଚ୍ଛନ୍ତୁ ଯେ ମୃତାଃ ।
ସୁଗାର୍ହପତ୍ୟୋ ବିତପନ୍ନରାତିମୁଷାମୁଷାଂ ଶ୍ରେୟସୀଂ ଧେହ୍ୟସ୍ତ୍ନୈ ॥୪୫॥

ସର୍ବାନଗ୍ନେ ସହମାନଃ ସପତ୍ନାନୈଷାମୂର୍ଜଂ ରୟିମସ୍ମାସୁ ଧେହି ॥୪୬॥

ଇମମିନ୍ଦ୍ରଂ ବହିଂ ପପ୍ରିମନ୍ଦାରଭଧ୍ଵଂ ସ ବୋ ନିର୍ବକ୍ଷଜ୍ଞୁରିତାଦବଦ୍ୟାତ୍ ।
ତେନାପ ହତ ଶରୁମାପତନ୍ତଂ ତେନ ରୁଦ୍ରସ୍ୟ ପରି ପାତାସ୍ତାମ୍ ॥୪୭॥

ଅନତ୍-ବାହଂ ପୁରମନ୍ଦାରଭଧ୍ଵଂ ସ ବୋ ନିର୍ବକ୍ଷଜ୍ଞୁରିତାଦବଦ୍ୟାତ୍ ।
ଆ ରୋହତ ସବିତୁର୍ନାବମେତାଂ ଷଡ୍ଭିରୁର୍ବାଭିରମତିଂ ତରେମ ॥୪୮॥

ଅହୋରାତ୍ରେ ଅନ୍ୱେଷି ବିଭ୍ରତ୍‌କ୍ଷେମ୍ୟସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟନ୍‌ପ୍ରତରଣଃ ସୁବୀରଃ ।
ଅନାତୁରାନ୍ତସୁମନସସ୍ତଲ୍ଲୁ ବିଭ୍ରଜ୍ଞେୟାଗେବ ନଃ ପୁରୁଷଗନ୍ଧିରେଧି ॥୪୯॥

ତେ ଦେବେଭ୍ୟ ଆ ବୃକ୍ଷନ୍ତେ ପାପଂ ଜୀବନ୍ତି ସର୍ବଦା ।
କ୍ରବ୍ୟାଦ୍ୟାନଗ୍ନିରକ୍ତିକାଦଶ୍ଚ ଇବାନୁବପତେ ନତମ୍ ॥୫୦॥

ୟେଃଶ୍ରଦ୍ଧା ଧନକାମ୍ୟା କ୍ରବ୍ୟାଦା ସମାସତେ ।
ତେ ବା ଅନ୍ୟେଷାଂ କୁମ୍ଭୀଂ ପର୍ଯ୍ୟଦଧତି ସର୍ବଦା ॥୫୧॥

ପ୍ରେବ ପିପତିଷତି ମନସା ମୁହୁରା ବର୍ତ୍ତତେ ପୁନଃ ।
କ୍ରବ୍ୟାଦ୍ୟାନଗ୍ନିରକ୍ତିକାଦନ୍ନୁବିଦ୍ଵାନ୍ନିତାବତି ॥୫୨॥

ଅବିଃ କୃଷ୍ଣା ଭାଗଧେୟଂ ପଶୁନାଂ ସୀସଂ କ୍ରବ୍ୟାଦପି ଚନ୍ଦ୍ରଂ ତ ଆହୁଃ ।
ମାଷାଃ ପିଷ୍ଟା ଭାଗଧେୟଂ ତେ ହବ୍ୟମରଣ୍ୟାନ୍ୟା ଗହ୍ଵରଂ ସତସ୍ତ୍ଵ ॥୫୩॥

ଇଷୀକାଂ ଜରତୀମିଷ୍ଠା ତିଲ୍ଲିଞ୍ଜିଂ ଦଣ୍ଡନଂ ନତମ୍ ।
ତମିନ୍ଦ୍ର ଇଧ୍ଵଂ କୃତ୍ଵା ଯୁମସ୍ୟାଗ୍ନିଂ ନିରାଦଧୌ ॥୫୪॥

ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜମର୍କଂ ପ୍ରତ୍ୟର୍ପୟିତ୍ଵା ପ୍ରବିଦ୍ଵାନ୍‌ପଢ୍ଵାଂ ବି ହ୍ୟାବିବେଶ ।
ପରାମୀଷାମସୁନ୍ଦିଦେଶ ଦୀର୍ଘେଶାୟୁଷା ସମିମାନ୍ତସୃଜାମି ॥୫୫॥

॥ ଇତି ଦ୍ଵିତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

(୧୨।୩) ରକ୍ଷିଃ - ଯମଃ । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧, ୪୨-୪୩, ୪୭),

ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨-୭, ୯-୧୧, ୧୪-୧୬, ୧୮-୨୦, ୨୩, ୨୫-୩୩, ୩୫-୩୮, ୪୦-୪୧, ୪୫-୪୭,

୪୮-୫୪), ଜଗତୀ (୮, ୧୨, ୨୧-୨୨, ୨୪), ସ୍ଵରାଟ୍ ଆର୍ଷୀ ପଞ୍ଜିଃ (୧୩, ୧୭),

ବିରାଟ୍‌ଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୩୪), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍‌ଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୩୯), ପରାବୃହତୀ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୪୪),

ତ୍ର୍ୟାବସାନା ସପ୍ତପଦା ଶଙ୍ଖୁମତୀ ଅତିଜଗତୀ ଶକ୍ତରୀ ଅତିଶାକ୍ତରୀ ଧୃତିଗର୍ଭା ଅତିଧୃତି, କୃତିଃ
(୫୫, ୫୭-୬୦), ତ୍ର୍ୟାବସାନା ସପ୍ତପଦା ଶଙ୍ଖୁମତୀ ଅତିଜଗତୀ ଶକ୍ତରୀ ଅତିଶାକ୍ତରୀ ଧୃତିଗର୍ଭା

ଅତିଧୃତି, ବିରାଟ୍ କୃତିଃ (୫୭) । ଦେବତା - ସ୍ଵର୍ଗଃ, ଓଦନଃ, ଅଗ୍ନିଃ (୧-୬୦)

ପୁମାନ୍‌ପୁଂସୋଽପି ତିଷ୍ଠ ଚର୍ମେହି ତତ୍ର ହ୍ଵୟସ୍ଵ ଯତମା ପ୍ରିୟା ତେ ।

ୟାବନ୍ତାବଗ୍ରେ ପ୍ରଥମଂ ସମେୟଧୁସ୍ତଦ୍ଵାଂ ବୟୋ ଯମରାଜ୍ୟେ ସମାନମ୍ ॥୧॥

ତାବଦ୍ଵାଂ ଚକ୍ଷୁସ୍ତତି ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ତାବଞ୍ଜେଜସ୍ତତିଧା ବାଜିନାନି ।

ଅଗ୍ନିଃ ଶରୀରଂ ସଚତେ ଯୁଦୈଧୋଽଧା ପକ୍ଵାନ୍ନିଧୁନା ସଂ ଭବାଥଃ ॥୨॥

ସମସ୍ମିଲ୍ଲୋକେ ସମୁ ଦେବୟାନେ ସଂ ସ୍ଥା ସମେତଂ ଯମରାଜ୍ୟେଷୁ ।

ପୂର୍ତ୍ତୋ ପବିତ୍ରେରୂପ ତଦ୍‌ଧୃୟେଥାଂ ଯଦ୍ୟଦ୍ରେତୋ ଅପି ବାଂ ସଂବଭୂବ ॥୩॥

ଆପୟୁତ୍ରାସୋ ଅଭି ସଂ ବିଶଧୃମିମଂ ଜୀବଂ ଜୀବଧନ୍ୟାଃ ସମେତ୍ୟ ।

ତାସାଂ ଭଜଧୃମମୃତଂ ଯମାହୁର୍ଯ୍ୟମୋଦନଂ ପଚତି ବାଂ ଜନିତ୍ରୀ ॥୪॥

ୟଂ ବାଂ ପିତା ପଚତି ଯଂ ଚ ମାତା ରିପ୍ରାନ୍ନିର୍ମୁକ୍ତ୍ୟେ ଶମଲାତ ବାତଃ ।

ସ ଓଦନଃ ଶତଧାରଃ ସ୍ଵର୍ଗ ଉଭେ ବ୍ୟାପ ନଭସୀ ମହିତ୍ଵା ॥୫॥

ଉଭେ ନଭସୀ ଉଭୟାଂଶ୍ଚ ଲୋକାନ୍ୟେ ଯଜ୍ଞନାମଭିଜିତାଃ ସ୍ଵର୍ଗାଃ ।

ତେଷାଂ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମାନ୍ନଧୁମାନ୍ୟୋ ଅଗ୍ରେ ତସ୍ମିନ୍‌ପୁତ୍ରେର୍ଜରସି ସଂ ଶ୍ରୟେଥାମ୍ ॥୬॥

ପ୍ରାଚୀଂପ୍ରାଚୀଂ ପ୍ରଦିଶମା ରଥେଥାମେତଂ ଲୋକଂ ଶ୍ରଦ୍ଧଧାନାଃ ସଚନ୍ଦ୍ରେ ।
 ଯଦ୍ଵାଂ ପକ୍ଵଂ ପରିବିଷ୍ଟମଗ୍ନୌ ତସ୍ୟ ଗୁପ୍ତୟେ ଦଂପତୀ ସଂ ଶ୍ରୟେଥାମ୍ ॥୭॥

ଦକ୍ଷିଣାଂ ଦିଶମତି ନକ୍ଷମାଶୌ ପର୍ଯ୍ୟବର୍ତ୍ତେଥାମତି ପାତ୍ରମେତତ୍ ।
 ତସ୍ମିନ୍ନାଂ ଯମଃ ପିତୃଭିଃ ସଂବିଦାନଃ ପକ୍ଵାୟ ଶର୍ମ ବହୁଲଂ ନି ଯଜ୍ଞାତ୍ ॥୮॥

ପ୍ରତୀଚୀ ଦିଶାମିୟମିଦୂରଂ ଯସ୍ୟାଂ ସୋମୋ ଅଧିପା ମୃତିତା ତ ।
 ତସ୍ୟାଂ ଶ୍ରୟେଥାଂ ସୁକୃତଃ ସଚେଥାମଧା ପକ୍ଵାନ୍ନିଧୁନା ସଂ ଭବାଧଃ ॥୯॥

ଉତ୍ତରଂ ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ପ୍ରଜୟୋତ୍ତରାବଦିଶାମୁଦୀଚୀ କୃଶବନ୍ନୋ ଅଗ୍ରମ୍ ।
 ପାଞ୍ଚଂ ଛନ୍ଦଃ ପୁରୁଷୋ ବଭୂବ ବିଶ୍ୱେର୍ବିଶ୍ୱାଜ୍ଞୋଃ ସହ ସଂ ଭବେମ୍ ॥୧୦॥

ଧ୍ରୁବେୟଂ ବିରାଶ୍ମମୋ ଅସ୍ତ୍ରସୈ୍ୟ ଶିବା ପୁତ୍ରେଭ୍ୟ ଉତ ମହ୍ୟମସୁ ।
 ସା ନୋ ଦେବ୍ୟଦିତେ ବିଶ୍ୱବାର ଇୟ ଇବ ଗୋପା ଅତି ରକ୍ଷ ପକ୍ଵମ୍ ॥୧୧॥

ପିତେବ ପୁତ୍ରାନତି ସଂ ସ୍ଵଜସ୍ଵ ନଃ ଶିବା ନୋ ବାତା ଇହ ବାନ୍ତ ଭୂମୌ ।
 ଯମୋଦନଂ ପଚତୋ ଦେବତେ ଇହ ତନ୍ନସ୍ତପ ଉତ ସତ୍ୟଂ ତ ବେତୁ ॥୧୨॥

ୟଦ୍ୟକ୍ଵଷ୍ଟଃ ଶକୁନ ଏହ ଗତ୍ଵା ସ୍ତରନ୍-ବିଷକ୍ତଂ ବିଲ ଆସସାଦ ।
 ଯଦ୍ଵା ଦାସ୍ୟାତ୍ରହସ୍ତା ସମଞ୍ଜଃ ଭଲୁଖଲଂ ମୁସଲଂ ଶୁମ୍ଭତାପଃ ॥୧୩॥

ଅୟଂ ଗ୍ରାବା ପୃଥୁରୁଧ୍ଵୋ ବୟୋଧାଃ ପୂତଃ ପବିତ୍ରେରପ ହନ୍ତୁ ରକ୍ଷଃ ।
 ଆ ରୋହ ଚର୍ମ ମହି ଶର୍ମ ଯଜ୍ଞ ମା ଦଂପତୀ ପୌତ୍ରମଘଂ ନି ଗାତାମ୍ ॥୧୪॥

ବନସ୍ପତିଃ ସହ ଦେବୈର୍ନ ଆଗନ୍ତୁକଃ ପିଶାଚାଁ ଅପବାଧମାନଃ ।
 ସ ଭକ୍ତ୍ୟାତୈ ପ୍ର ବଦାତି ବାଚଂ ତେନ ଲୋକାଁ ଅତି ସର୍ବାଞ୍ଜୟେମ୍ ॥୧୫॥

ସପ୍ତ ମେଧାନ୍-ପଶବଃ ପର୍ଯ୍ୟଗୃହଣ୍ୟ ଏଷାଂ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଠା ଉତ ଯଶ୍ଵକର୍ଶ ।
 ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶଦେବତାସ୍ତାହ୍ନସଚନ୍ଦ୍ରେ ସ ନଃ ସ୍ଵର୍ଗମତି ନେଷ ଲୋକମ୍ ॥୧୬॥

ସ୍ଵର୍ଗଂ ଲୋକମତି ନୋ ନୟାସି ସଂ ଜାୟୟା ସହ ପୁତ୍ରେଃ ସ୍ୟାମ ।
ଗୃହ୍ଣାମି ହସ୍ତମନ୍ତୁ ମୈତ୍ରତ୍ତ ମା ନସ୍ତାରୀନ୍ନିରୃତିର୍ମୋ ଅରାତିଃ ॥୧୭॥

ଗ୍ରାହିଂ ପାପ୍ତାନମତି ତାଁ ଅୟାମ ତମୋ ବ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ର ବଦାସି ବଲ୍-ଗୁ ।
ବାନୟତ୍ୟ ଉଦ୍ୟତୋ ମା ଜିହିଂସୀର୍ମା ତଶ୍ଚୁଲଂ ବି ଶରୀର୍ଦେବୟନ୍ତମ୍ ॥୧୮॥

ବିଶ୍ଵବ୍ୟତା ଘୃତପୃଷ୍ଠୋ ଭବିଷ୍ୟନ୍ନସୟୋନିର୍ଲୋକମୁପ ଯାହ୍ୟେତମ୍ ।
ବର୍ଷବୃଦ୍ଧମୁପ ଯନ୍ତୁ ଶୂର୍ପଂ ତୁଷଂ ପଲ୍ଲାବାନପ ତଦ୍ଦିନନ୍ତୁ ॥୧୯॥

ତ୍ରୟୋ ଲୋକାଃ ସଂମିତା ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ଦ୍ୟୌରେବାସ୍ୟୌ ପୃଥିବ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ।
ଅଂଶୁନ୍-ଗୃତୀଦ୍ଵାନୁରଭେଥାମା ପ୍ୟାୟନ୍ତାଂ ପୁନରା ଯନ୍ତୁ ଶୂର୍ପମ୍ ॥୨୦॥

ପୃଥଗୁପାଶି ବହୁଧା ପଶୁନାମେକରୂପୋ ଭବସି ସଂ ସମୃଦ୍ଧ୍ୟା ।
ଏତାଂ ତ୍ଵଚଂ ଲୋହିନୀଂ ତାଂ ନୁଦସ୍ତୁ ଗ୍ରାବା ଶୁମ୍ଭାତି ମଲଗ ଇବ ବସ୍ତ୍ରା ॥୨୧॥

ପୃଥିବୀଂ ତ୍ଵା ପୃଥିବ୍ୟାମା ବେଶୟାମି ତନୁଃ ସମାନୀ ବିକୃତା ତ ଏଷା ।
ୟଦ୍ୟଦ୍ଭ୍ୟାତ୍ଵଂ ଲିଖିତମର୍ପଣେନ ତେନ ମା ସୁସ୍ରୋର୍ତ୍ତୁଶାପି ତଦୂପାମି ॥୨୨॥

ଜନିତ୍ରୀବ ପ୍ରତି ହର୍ଯ୍ୟାସି ସୁନୁଂ ସଂ ତ୍ଵା ଦଧାମି ପୃଥିବୀଂ ପୃଥିବ୍ୟା ।
ଉଷା କୁମ୍ଭୀ ବେଦ୍ୟାଂ ମା ବ୍ୟଥିଷ୍ଠା ଯଜ୍ଞାୟୁଧୈରାଜ୍ୟେନାତିଷକ୍ତା ॥୨୩॥

ଅଗ୍ନିଃ ପଚନ୍ନକ୍ଷତୁ ତ୍ଵା ପୁରସ୍ତାଦିନ୍ଦ୍ରୋ ରକ୍ଷତୁ ଦକ୍ଷିଣତୋ ମରୁଦ୍ଵାନ୍ ।
ବରୁଣସ୍ତା ଦୃଂହାକରୁଣୋ ପ୍ରତୀଚ୍ୟା ଉତ୍ତରାତ୍ମା ସୋମଃ ସଂ ଦଦାତୈ ॥୨୪॥

ପୂତାଃ ପବିତ୍ରେଃ ପବନ୍ତେ ଅଭ୍ରାଦିବଂ ଚ ଯନ୍ତି ପୃଥିବୀଂ ଚ ଲୋକାନ୍ ।
ତା ଜୀବଲ୍ଲା ଜୀବଧନ୍ୟାଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଃ ପାତ୍ର ଆସିକ୍ତାଃ ପର୍ଯ୍ୟଗ୍ନିରିକ୍ଷାମ୍ ॥୨୫॥

ଆ ଯନ୍ତି ଦିବଃ ପୃଥିବୀଂ ସଚନ୍ତେ ଭୂମ୍ୟାଃ ସଚନ୍ତେ ଅଧ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ।
ଶୁଦ୍ଧାଃ ସତୀସ୍ତା ଉ ଶୁମ୍ଭନ୍ତ ଏବ ତା ନଃ ସ୍ଵର୍ଗମତି ଲୋକଂ ନୟନ୍ତୁ ॥୨୬॥

ଉତେବ ପ୍ରଭୀରୁତ ସଂମିତାସ ଉତ ଶୁକ୍ରାଃ ଶୁଚୟଶ୍ଚାମୃତାସଃ ।
 ତା ଓଦନଂ ଦଂପତିଭ୍ୟାଂ ପ୍ରଶିଷ୍ଟା ଆପଃ ଶିଷ୍ଟୀଃ ପଚତା ସୁନାଥାଃ ॥୭୭॥
 ସଂଖ୍ୟାତା ସ୍ତୋକାଃ ପୃଥିବୀଂ ସଚକ୍ରେ ପ୍ରାଣାପାନୈଃ ସଂମିତା ଓଷଧୀଭିଃ ।
 ଅସଂଖ୍ୟାତା ଓପ୍ୟମାନାଃ ସୁବର୍ଣ୍ଣାଃ ସର୍ବଂ ବ୍ୟାପୁଃ ଶୁଚୟଃ ଶୁଚିତ୍ବମ୍ ॥୭୮॥
 ଉଦ୍ୟୋଧନ୍ତ୍ୟଭି ବଲ୍-ଗନ୍ଧି ତପ୍ତାଃ ଫେନମସ୍ୟନ୍ତି ବହୁଲ୍ୟଂଶ୍ଚ ବିନ୍ଦୁନ୍ ।
 ଘ୍ନୋଷେବ ଦୃଷ୍ଟ୍ଵା ପତିମୃତ୍ତିୟାୟୈତୈସ୍ତଶ୍ଚଲୈର୍ଭବତା ସମାପଃ ॥୭୯॥
 ଉଦ୍ଭାପୟ ସ୍ରୀଦତୋ ବୁଧ୍ଵ ଏନାନଦ୍-ଭିରାତ୍ମାନମଭି ସଂ ସ୍ଫୁଗନ୍ତାମ୍ ।
 ଅମାସି ପାତ୍ରେରୁଦକଂ ଯଦେତନ୍ ମିତାସ୍ତଶ୍ଚୁଲାଃ ପ୍ରତିଶୋ ଯଦୀମାଃ ॥୮୦॥
 ପ୍ର ଯଜ୍ଞ ପର୍ଣ୍ଣଂ ହୃରୟା ହରୌସମହିଂସନ୍ତ ଓଷଧୀର୍ଦାନ୍ତ ପର୍ବନ୍ ।
 ଯାସାଂ ସୋମଃ ପରି ରାଜ୍ୟଂ ବଭୂବାମନ୍ୟତା ନୋ ବୀରୁଧୋ ଭବନ୍ତୁ ॥୮୧॥
 ନବଂ ବହିରୋଦନାୟ ସ୍ଫୁଣୀତ ପ୍ରିୟଂ ହୃଦଶ୍ଚକ୍ଷୁଷୋ ବଲ୍-ଗୁପ୍ତୁ ।
 ତସ୍ମିନ୍ନେବାଃ ସହ ଦୈବୀର୍ବିଶନ୍ତିମଂ ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ତୁଭିର୍ନିଷଦ୍ୟ ॥୮୨॥
 ବନସ୍ତେ ସ୍ତ୍ରୀର୍ଣ୍ଣମା ସ୍ରୀଦ ବହିରଗ୍ନିଷ୍ଟୋଭୈଃ ସଂମିତୋ ଦେବତାଭିଃ ।
 ହୁଷ୍ଟେବ ରୂପଂ ସୁକୃତଂ ସୁଧିତ୍ୟୈନା ଏହାଃ ପରି ପାତ୍ରେ ଦଦୃଶାମ୍ ॥୮୩॥
 ଷଷ୍ଠ୍ୟାଂ ଶରସ୍ତୁ ନିଧିପା ଅଭୀକ୍ଷାସ୍ତୁଃ ପକ୍ୱେନାଭ୍ୟଶ୍ଳବାତୈ ।
 ଉପୈନଂ ଜୀବାନ୍ପିତରଶ୍ଚ ପୁତ୍ରା ଏତଂ ସ୍ଵର୍ଗଂ ଗମୟାନ୍ତମଗ୍ନେଃ ॥୮୪॥
 ଧର୍ତ୍ତା ପ୍ରିୟସ୍ତୁ ଧରୁଣେ ପୃଥିବ୍ୟା ଅରୂ୍ୟତଂ ତ୍ଵା ଦେବତାଶ୍ଚ୍ୟାବୟନ୍ତୁ ।
 ତଂ ତ୍ଵା ଦଂପତୀ ଜୀବନ୍ତୌ ଜୀବପୁତ୍ରାବୁଦ୍ଵାସୟାତଃ ପର୍ଯ୍ୟଗ୍ନିଧାନାତ୍ ॥୮୫॥
 ସର୍ବାନ୍ତ୍ରସମାଗା ଅଭିଜିତ୍ୟ ଲୋକାନ୍ୟାବନ୍ତଃ କାମାଃ ସମତୀତୃପସ୍ତାନ୍ ।
 ବି ଗାହେଥାମାୟବନଂ ତ ଦର୍ବିରେକସ୍ମିନ୍ପାତ୍ରେ ଅଧ୍ୟୁଜ୍ଞରୈନମ୍ ॥୮୬॥

ଉପ ସ୍ତ୍ରୀହି ପ୍ରଥୟ ପୁରସ୍ତାଦ୍-ଘୃତେନ ପାତ୍ରମତି ଘାରୟେତତ୍ ।
ବାଶ୍ରେବୋସ୍ତା ତରୁଣଂ ସୁନସ୍ତ୍ୟମିମଂ ଦେବାସୋ ଅଭିହିଙ୍ଗୁଣୋତ ॥୩୭॥

ଉପାସ୍ତରୀରକରୋ ଲୋକମେତମୁରୁଃ ପ୍ରଥତାମସମଃ ସ୍ୱର୍ଗଃ ।
ତସ୍ମିନ୍ନିୟାତେ ମହିଷଃ ସୁପର୍ଣ୍ଣୋ ଦେବା ଏନଂ ଦେବତାଭ୍ୟଃ ପ୍ର ଯଜ୍ଞାନ୍ ॥୩୮॥

ୟଦ୍ୟଜ୍ଞାୟା ପଚତି ତ୍ୱପୁରଃପରଃ ପତିର୍ବା ଜାୟେ ତ୍ୱଞ୍ଜିରଃ ।
ସଂ ତସ୍ମୈଜେଥାଂ ସହ ବାଂ ତଦସ୍ତୁ ସଂପାଦୟନ୍ତୌ ସହ ଲୋକମେକମ୍ ॥୩୯॥

ୟାବନ୍ତୋ ଅସ୍ୟାଃ ପୃଥିବୀଂ ସଚନ୍ତେ ଅସ୍ମତ୍-ପୁତ୍ରାଃ ପରି ଯେ ସଂବଭୁବୁଃ ।
ସର୍ବାଂସ୍ତ୍ରା ଉପ ପାତ୍ରେ ହୁୟେଥାଂ ନାଭିଂ ଜାନାନାଃ ଶିଶବଃ ସମାୟାନ୍ ॥୪୦॥

ବସୋୟା ଧାରା ମଧୁନା ପ୍ରପୀନା ଘୃତେନ ମିଶ୍ରା ଅମୃତସ୍ୟ ନାଭୟଃ ।
ସର୍ବାସ୍ତା ଅବ ରୁନ୍ଧେ ସ୍ୱର୍ଗଃ ଷଷ୍ଠ୍ୟାଂ ଶରସୁ ନିଧିପା ଅଭୀଜ୍ଞାତ୍ ॥୪୧॥

ନିଧିଂ ନିଧିପା ଅଭ୍ୟେନମିଜ୍ଞାଦନୀଶ୍ଚରା ଅଭିତଃ ସନ୍ତୁ ଯେନେ୍ୟ ।
ଅସ୍ମାଭିର୍ଦତ୍ତୋ ନିହିତଃ ସ୍ୱର୍ଗସ୍ତ୍ରିଭିଃ କାଶ୍ତେସ୍ତ୍ରୀକ୍ତସ୍ୱର୍ଗାନରୁକ୍ଷତ୍ ॥୪୨॥

ଅଗ୍ନୀ ରକ୍ଷସ୍ତପତୁ ଯଦ୍ଵିଦେବଂ କ୍ରବ୍ୟାପିଶାତ ଇହ ମା ପ୍ର ପାସ୍ତୁ ।
ନୁଦାମ ଏନମପ ରୁଧ୍ନୋ ଅସ୍ମଦାଦିତ୍ୟା ଏନମଜିରସଃ ସଚନ୍ତାମ୍ ॥୪୩॥

ଆଦିତ୍ୟେଭ୍ୟୋ ଅଜିରୋଭ୍ୟୋ ମଧ୍ୱିଦଂ ଘୃତେନ ମିଶ୍ରଂ ପ୍ରତି ବେଦୟାମି ।
ଶୁଭହସ୍ତୌ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ୟାନିହତୈ୍ୟତଂ ସ୍ୱର୍ଗଂ ସୁକୃତାବପୀତମ୍ ॥୪୪॥

ଇଦଂ ପ୍ରାପମୁଖମଂ କାଣ୍ଡମସ୍ୟ ଯସ୍ମାଲ୍ଲୋକାପୁରମେଷ୍ଠୀ ସମାପ ।
ଆ ସିଞ୍ଚି ସର୍ପିର୍ଯୁତବସ୍ରମତ୍-ଗ୍-ଧ୍ୟେଷ ଭାଗୋ ଅଜିରସୋ ନୋ ଅତ୍ର ॥୪୫॥

ସତ୍ୟାୟ ଚ ତପସେ ଦେବତାଭ୍ୟୋ ନିଧିଂ ଶେବଧିଂ ପରି ଦଦ୍ଧୁ ଏତମ୍ ।
ମା ନୋ ଦ୍ୟୁତେବ ଗାନ୍ଧା ସମିତ୍ୟାଂ ମା ସ୍ଥାନ୍ୟସ୍ଥା ଉସ୍ତୃଜତା ପୁରା ମତ୍ ॥୪୬॥

ଅହଂ ପଚାମ୍ୟହଂ ଦଦାମି ମମେଦୁ କର୍ମନ୍-କରୁଣୋଽପି ଜାୟା ।
କୌମାରୋ ଲୋକୋ ଅଜନିଷ୍ଠ ପୁତ୍ରୋଽନ୍ଧାରଭେଥାଂ ବୟ ଉତ୍ତରାବତ୍ ॥୪୭॥

ନ କିଲ୍-ବିଷମତ୍ର ନାଧାରୋ ଅସ୍ତି ନ ଯନ୍ ମିତ୍ରୈଃ ସମମମାନ ଏତି ।
ଅନୁନଂ ପାତ୍ରଂ ନିହିତଂ ନ ଏତପୁଞ୍ଜାରଂ ପକ୍ଷଃ ପୁନରା ବିଶାତି ॥୪୮॥

ପ୍ରିୟଂ ପ୍ରିୟାଣାଂ କୃଣବାମ ତମସ୍ତେ ଯନ୍ତୁ ଯତମେ ଦ୍ଵିଷନ୍ତି ।
ଧେନୁରନତ୍-ବାନ୍ଧୁୟୋବୟ ଆୟୁଦେବ ପୌରୁଷେୟମପ ମୃତ୍ୟୁଂ ନୁଦନ୍ତୁ ॥୪୯॥

ସମଗ୍ରୟୋ ବିଦୁରନ୍ୟା ଅନ୍ୟଂ ଯ ଓଷଧୀଃ ସତତେ ଯଶ୍ଚ ସିନ୍ଧୁନ୍ ।
ୟାବନ୍ତୋ ଦେବା ଦିବ୍ୟାତପନ୍ତି ହିରଣ୍ୟଂ ଜ୍ୟୋତିଃ ପତତୋ ବଭୂବ ॥୫୦॥

ଏଷା ତ୍ଵଚାଂ ପୁରୁଷେ ସଂ ବଭୂବାନଗ୍ନାଃ ସର୍ବେ ପଶବୋ ଯେ ଅନ୍ୟା ।
କ୍ଷତ୍ରେଣାତ୍ମାନଂ ପରି ଧାପୟାଥୋଽମୋତଂ ବାସୋ ମୁଖମୋଦନସ୍ୟ ॥୫୧॥

ୟଦକ୍ଷେଷୁ ବଦା ଯସ୍ତମିତ୍ୟାଂ ଯଦ୍ଵା ବଦା ଅନୃତଂ ବିଭକାମ୍ୟା ।
ସମାନଂ ତନ୍ତୁମତି ସଂବସାନୌ ତସ୍ମିନ୍ନସର୍ବଂ ଶମଲଂ ସାଦୟାଥଃ ॥୫୨॥

ବର୍ଷଂ ବନ୍ଧୁଷ୍ଠାପି ଗଚ୍ଛ ଦେବାଂସ୍ତ୍ରତୋ ଧୂମଂ ପର୍ଯ୍ୟୁପାତୟାସି ।
ବିଶ୍ଵବ୍ୟତା ଘୃତପୃଷ୍ଠୋ ଭବିଷ୍ୟନ୍ନସୟୋନିର୍ଲୋକମୁପ ଯାହ୍ୟେତମ୍ ॥୫୩॥

ତନ୍ମଂ ସ୍ଵର୍ଗୋ ବହୁଧା ବି ତକ୍ରେ ଯଥା ବିଦ ଆତ୍ମନ୍ନନ୍ୟବର୍ଣ୍ଣାମ୍ ।
ଅପାଜୈକୃଷ୍ଟାଂ ରୁଗତୀଂ ପୁନାନୋ ଯା ଲୋହିନୀ ତାଂ ତେ ଅଗ୍ନୌ ଭୁହୋମି ॥୫୪॥

ପ୍ରାଚ୍ୟେ ତ୍ଵା ଦିଶୋଽଗ୍ନୟୋଽପିପତୟୋଽସିତାୟ ରକ୍ଷିତ୍ର ଆଦିତ୍ୟାୟେଷୁମତେ ।
ଏତଂ ପରି ଦଦ୍ଧୁସ୍ତଂ ନୋ ଗୋପାୟତାସ୍ତ୍ରାକମୈତୋଃ ।
ଦିଷ୍ଟଂ ନୋ ଅତ୍ର ଜରସେ ନି ନେଷଜ୍ଞରା ମୃତ୍ୟବେ ପରି ଶୋ ଦଦାତ୍ଵଥ
ପକ୍ଳେନ ସହ ସଂ ଭବେମ ॥୫୫॥

ଦକ୍ଷିଣାୟେ ତ୍ଵା ଦିଶେ ଇନ୍ଦ୍ରାୟାଧିପତୟେ ତିରଶ୍ଚିରାଜୟେ ରକ୍ଷିତ୍ରେ ଯୁମାୟେଷୁମତେ ।
 ଏତଂ ପରି ଦଦ୍ଧୁସ୍ତଂ ନୋ ଗୋପାୟତାସ୍ଥାକମୈତୋଃ ।
 ଦିଷ୍ଟଂ ନୋ ଅତ୍ର ଜରସେ ନି ନେଷଜ୍ଜରା ମୃତ୍ୟବେ ପରି ଶୋ ଦଦାତୁଥ
 ପକ୍ଳେନ ସହ ସଂ ଭବେମ ॥୫୬॥

ପ୍ରତୀଚୈ୍ୟା ତ୍ଵା ଦିଶେ ବରୁଣାୟାଧିପତୟେ ପୃଥାକବେ ରକ୍ଷିତ୍ରେନ୍ଦ୍ରାୟେଷୁମତେ ।
 ଏତଂ ପରି ଦଦ୍ଧୁସ୍ତଂ ନୋ ଗୋପାୟତାସ୍ଥାକମୈତୋଃ ।
 ଦିଷ୍ଟଂ ନୋ ଅତ୍ର ଜରସେ ନି ନେଷଜ୍ଜରା ମୃତ୍ୟବେ ପରି ଶୋ ଦଦାତୁଥ
 ପକ୍ଳେନ ସହ ସଂ ଭବେମ ॥୫୭॥

ଉଦୀଚୈ୍ୟା ତ୍ଵା ଦିଶେ ସୋମାୟାଧିପତୟେ ସୁଜାୟ ରକ୍ଷିତ୍ରେଂଶନ୍ୟା ଇଷୁମତୈ୍ୟା ।
 ଏତଂ ପରି ଦଦ୍ଧୁସ୍ତଂ ନୋ ଗୋପାୟତାସ୍ଥାକମୈତୋଃ ।
 ଦିଷ୍ଟଂ ନୋ ଅତ୍ର ଜରସେ ନି ନେଷଜ୍ଜରା ମୃତ୍ୟବେ ପରି ଶୋ ଦଦାତୁଥ
 ପକ୍ଳେନ ସହ ସଂ ଭବେମ ॥୫୮॥

ଧ୍ରୁବାୟେ ତ୍ଵା ଦିଶେ ବିଷ୍ଣୁବେଧିପତୟେ କଳ୍ଲାଷଗ୍ରୀବାୟ ରକ୍ଷିତ୍ର ଓଷଧୀଭ୍ୟା ଇଷୁମତୀଭ୍ୟଃ ।
 ଏତଂ ପରି ଦଦ୍ଧୁସ୍ତଂ ନୋ ଗୋପାୟତାସ୍ଥାକମୈତୋଃ ।
 ଦିଷ୍ଟଂ ନୋ ଅତ୍ର ଜରସେ ନି ନେଷଜ୍ଜରା ମୃତ୍ୟବେ ପରି ଶୋ ଦଦାତୁଥ
 ପକ୍ଳେନ ସହ ସଂ ଭବେମ ॥୫୯॥

ଉର୍ଧ୍ଵାୟେ ତ୍ଵା ଦିଶେ ବୃହସ୍ପତୟେଧିପତୟେ ଶ୍ଵିତ୍ରାୟ ରକ୍ଷିତ୍ରେ ବର୍ଷାୟେଷୁମତେ ।
 ଏତଂ ପରି ଦଦ୍ଧୁସ୍ତଂ ନୋ ଗୋପାୟତାସ୍ଥାକମୈତୋଃ ।
 ଦିଷ୍ଟଂ ନୋ ଅତ୍ର ଜରସେ ନି ନେଷଜ୍ଜରା ମୃତ୍ୟବେ ପରି ଶୋ ଦଦାତୁଥ
 ପକ୍ଳେନ ସହ ସଂ ଭବେମ ॥୬୦॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧୨|୪) ଋଷିଃ - କଶ୍ୟପ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୬, ୮-୧୯, ୨୧-୩୧, ୩୩-୪୧, ୪୩-୫୩),
ଭୃଗିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୭), ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୦), ଉଷ୍ଟିକ୍ ବୃହତୀଗର୍ଭା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩୨),
ବୃହତୀଗର୍ଭା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪୨) । ଦେବତା - ବଶା (୧-୫୪)

=====

ଦଦାମୀତ୍ୟେବ ବ୍ରୁୟାଦନୁ ଚୈନାମଭୁସତ ।

ବଶାଂ ବ୍ରହ୍ମଭ୍ୟୋ ଯାତଦ୍-ଭ୍ୟସ୍ତଦ୍-ପ୍ରଜାବଦପତ୍ୟବତ୍ ॥୧॥

ପ୍ରଜୟା ସ ବି କ୍ରୀଣୀତେ ପଶୁଭିଶ୍ଳୋପ ଦସ୍ୟତି ।

ୟ ଆର୍ଷେୟେଭ୍ୟୋ ଯାତଦ୍-ଭ୍ୟୋ ଦେବାନାଂ ଗାଂ ନ ଦିସ୍ତତି ॥୨॥

କୃତୟାସ୍ୟ ସଂ ଶୀର୍ଯ୍ଯନ୍ତେ ଶ୍ଳୋଶୟା କାଟମର୍ଦତି ।

ବଶ୍ତୟା ଦହ୍ୟନ୍ତେ ଗୃହାଃ କାଶୟା ଦୀୟତେ ସ୍ୱମ୍ ॥୩॥

ବିଲୋହିତୋ ଅଧିଷ୍ଠାନାଛକ୍ଳୋ ବିନ୍ଦତି ଗୋପତିମ୍ ।

ତଥା ବଶାୟାଃ ସଂବିଦ୍ୟଂ ଦୁରଦଭ୍ନା ଦୁ୍ୟତ୍ୟସେ ॥୪॥

ପଦୋରସ୍ୟା ଅଧିଷ୍ଠାନାଦ୍ବିକ୍ଳିନ୍ନୁର୍ନାମ ବିନ୍ଦତି ।

ଅନାମନାସ୍ରଂ ଶୀର୍ଯ୍ଯନ୍ତେ ଯା ମୁଖେନୋପଜିହ୍ଵତି ॥୫॥

ୟୋ ଅସ୍ୟାଃ କର୍ଣ୍ଣାବାସ୍ତୁନୋତ୍ୟା ସ ଦେବେଷୁ ବୃଷ୍ଣତେ ।

ଲକ୍ଷ୍ମ କୁର୍ବ ଇତି ମନ୍ୟତେ କନୀୟଃ କୃଣୁତେ ସ୍ୱମ୍ ॥୬॥

ୟଦସ୍ୟାଃ କସ୍ତୈ ଚିଦ୍-ଭୋଗାୟ ବାଲାନ୍-କଶ୍ଚିତ୍-ପ୍ରକୃନ୍ତତି ।

ତତଃ କିଶୋରା ମ୍ରିୟନ୍ତେ ବସ୍ରାଂଶ୍ଚ ଘାତୁକୋ ବୃକଃ ॥୭॥

ୟଦସ୍ୟା ଗୋପତୌ ସତ୍ୟା ଲୋମ ଧ୍ଵାତ୍-କ୍ଷୋ ଅଜୀହିତତ୍ ।

ତତଃ କୁମାରା ମ୍ରିୟନ୍ତେ ଯୁକ୍ଷୋ ବିନ୍ଦତ୍ୟନାମନାତ୍ ॥୮॥

ଯଦସ୍ୟାଃ ପଲ୍-ପୁଲନଂ ଶକୃଦାସୀ ସମସ୍ୟତି ।
ତତୋଽପରୂପଂ ଜାୟତେ ତସ୍ମାଦବ୍ୟେଷ୍ୟଦେନସଃ ॥୯॥

ଜାୟମାନାଭି ଜାୟତେ ଦେବାନ୍ଧ୍ରସବ୍ରାହ୍ମଣାନ୍-ବଶା ।
ତସ୍ମାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଭ୍ୟୋ ଦେୟୈଷା ତଦାହୁଃ ସ୍ଵସ୍ୟ ଗୋପନମ୍ ॥୧୦॥

ୟ ଏନାଂ ବନିମାୟନ୍ତି ତେଷାଂ ଦେବକୃତା ବଶା ।
ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟେୟଂ ତଦବ୍ରୁବନ୍ୟ ଏନାଂ ନିପ୍ରିୟାୟତେ ॥୧୧॥

ୟ ଆର୍ଷେୟେଭ୍ୟୋ ଯାତଦ୍-ଭ୍ୟୋ ଦେବାନାଂ ଗାଂ ନ ଦିସ୍ତତି ।
ଆ ସ ଦେବେଷୁ ବୃଶ୍ଟତେ ବ୍ରାହ୍ମଣାନାଂ ଚ ମନ୍ୟବେ ॥୧୨॥

ୟୋ ଅସ୍ୟ ସ୍ୟାଦ୍ବଶାଭୋଗୋ ଅନ୍ୟାମିଚ୍ଛେତ ତର୍ହି ସଃ ।
ହିଂସ୍ତେ ଅଦତ୍ତା ପୁରୁଷଂ ଯାଚିତାଂ ଚ ନ ଦିସ୍ତତି ॥୧୩॥

ୟଥା ଶେବଧିର୍ନିହିତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣାନାଂ ତଥା ବଶା ।
ତାମେତଦଚ୍ଛାୟନ୍ତି ଯସ୍ମିନ୍-କସ୍ମିଂଶ୍ଚ ଜାୟତେ ॥୧୪॥

ସ୍ଵମେତଦଚ୍ଛାୟନ୍ତି ଯଦ୍ବଶାଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଅଭି ।
ୟଥୈନାନନ୍ୟସ୍ଥିଞ୍ଜିନୀୟାଦେବାସ୍ୟା ନିରୋଧନମ୍ ॥୧୫॥

ଚରେଦେବା ତ୍ୱୈହାୟଶାଦବିଜ୍ଞାତଗଦା ସତୀ ।
ବଶାଂ ଚ ବିଦ୍ୟାନ୍ନାରଦ ବ୍ରାହ୍ମଣାସ୍ତର୍ହ୍ୟେଷ୍ୟାଃ ॥୧୬॥

ୟ ଏନାମବଶାମାହ ଦେବାନାଂ ନିହିତଂ ନିଧିମ୍ ।
ଉତ୍ତୌ ତସ୍ମୈ ଭବାଶବୌ ପରିକ୍ରମ୍ୟେଷୁମସ୍ୟତଃ ॥୧୭॥

ୟୋ ଅସ୍ୟା ଉଧୋ ନ ବେଦାଥୋ ଅସ୍ୟା ସ୍ତନାନୁତ ।
ଉଭୟେନୈବାସ୍ମୈ ଦୁହେ ଦାତୁଂ ଚେଦଶକଦ୍ବଶାମ୍ ॥୧୮॥

ଦୁରଦତ୍ତୈନମା ଶୟେ ଯାତିତାଂ ଚ ନ ଦିସ୍ତତି ।
ନାସ୍ତୈ କାମାଃ ସମୃଧ୍ୟନ୍ତେ ଯାମଦତ୍ତା ଚିକୀର୍ଷତି ॥୧୯॥

ଦେବା ବଶାମୟାଚନ୍ନୁଷଂ କୃତ୍ଵା ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।
ତେଷାଂ ସର୍ବେଷାମଦଦକ୍ଷେତଂ ନ୍ୟତି ମାନୁଷଃ ॥୨୦॥

ହେତଂ ପଶୁନାଂ ନ୍ୟତି ବ୍ରାହ୍ମଣେଭ୍ୟାଃଦଦଦ୍ଵଶାମ୍ ।
ଦେବାନାଂ ନିହିତଂ ଭାଗଂ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଶ୍ରେନ୍ନିପ୍ରିୟାୟତେ ॥୨୧॥

ୟଦନ୍ୟେ ଶତଂ ଯାଚେୟୁର୍ବ୍ରାହ୍ମଣା ଗୋପତିଂ ବଶାମ୍ ।
ଅପୈନାଂ ଦେବା ଅବୁବନ୍ନେବଂ ହ ବିଦୁଷୋ ବଶା ॥୨୨॥

ୟ ଏବଂ ବିଦୁଷେଽଦତ୍ତାଧାନ୍ୟେଭ୍ୟା ଦଦଦ୍ଵଶାମ୍ ।
ଦୁର୍ଗା ତସ୍ମା ଅପିଷ୍ଠାନେ ପୃଥିବୀ ସହଦେବତା ॥୨୩॥

ଦେବା ବଶାମୟାଚନ୍ୟସ୍ଥିନ୍ନଗ୍ରେ ଅଜାୟତ ।
ତାମେତାଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ନାରଦଃ ସହ ଦେବୈରୁଦାଜତ ॥୨୪॥

ଅନପତ୍ୟମଳ୍ଲପଶୁଂ ବଶା କୃଣୋତି ପୁରୁଷମ୍ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣୈଷ୍ଠ ଯାତିତାମପୈନାଂ ନିପ୍ରିୟାୟତେ ॥୨୫॥

ଅଗ୍ନୀଷୋମାଭ୍ୟାଂ କାମାୟ ମିତ୍ରାୟ ବରୁଣାୟ ଚ ।
ତେଭ୍ୟା ଯାଚନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣାସ୍ତେଷ୍ଠା ବୃଷ୍ଟତେଽଦଦତ୍ ॥୨୬॥

ୟାବଦସ୍ୟା ଗୋପତିର୍ନୌପଶୁଶୁୟାଦୃତଃ ସ୍ଵୟମ୍ ।
ଚରେଦସ୍ୟ ତାବଢ୍ଫୋଷୁ ନାସ୍ୟ ଶୁଭ୍ରା ଗୃହେ ବସେତ୍ ॥୨୭॥

ୟୋ ଅସ୍ୟା ଋଚ ଉପଶୁତ୍ୟାଥ ଗୋଷ୍ଠଚୀଚରତ୍ ।
ଆୟୁଷ୍ଠ ତସ୍ୟ ଭୂତିଂ ଚ ଦେବା ବୃଷ୍ଣନ୍ତି ହୀତିତାଃ ॥୨୮॥

ବଶା ଚରନ୍ତୀ ବହୁଧା ଦେବାନାଂ ନିହିତୋ ନିଧିଃ ।

ଆବିଷ୍ଟୁଷ୍ଟୁ ରୂପାଣି ଯଦା ସ୍ଥାନ ଜିଘାଂସତି ॥୭୯॥

ଆବିରାତ୍ନାନଂ କୃଣୁତେ ଯଦା ସ୍ଥାନ ଜିଘାଂସତି ।

ଅଥୋ ହ ବ୍ରହ୍ମଭ୍ୟୋ ବଶା ଯାଜ୍ଞିୟାୟ କୃଣୁତେ ମନଃ ॥୮୦॥

ମନସା ସଂ କଳ୍ପୟତି ତଦ୍ଦେବୀ ଅପି ଗଚ୍ଛତି ।

ତତୋ ହ ବ୍ରହ୍ମାଣୋ ବଶାମୁପପ୍ରୟତି ଯାତିତୁମ୍ ॥୮୧॥

ସ୍ଵଧାକାରେଣ ପିତୃଭ୍ୟୋ ଯଜ୍ଞେନ ଦେବତାଭ୍ୟଃ ।

ଦାନେନ ରାଜନ୍ୟୋ ବଶାୟା ମାତୁର୍ହେତଂ ନ ଗଚ୍ଛତି ॥୮୨॥

ବଶା ମାତା ରାଜନ୍ୟସ୍ୟ ତଥା ସଂଭୂତମଗ୍ରଣଃ ।

ତସ୍ୟା ଆଦୁରନର୍ପଣଂ ଯଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଭ୍ୟଃ ପ୍ରଦୀୟତେ ॥୮୩॥

ୟଥାଜ୍ୟଂ ପ୍ରଗୃହୀତମାଲୁକ୍ଷେସ୍ତୁତୋ ଅଗ୍ନୟେ ।

ଏବା ହ ବ୍ରହ୍ମଭ୍ୟୋ ବଶାମଗ୍ନୟ ଆ ବୃଷ୍ଣତେଽଦଦତ୍ ॥୮୪॥

ପୁରୋଡାଶବସ୍ତ୍ରା ସୁଦୁଘା ଲୋକେଽସ୍ତ୍ରା ଉପ ତିଷ୍ଠତି ।

ସାସ୍ତ୍ରୈ ସର୍ବାନ୍-କାମାନ୍-ବଶା ପ୍ରଦଦୁଷେ ଦୁହେ ॥୮୫॥

ସର୍ବାନ୍-କାମାନ୍ୟମରାଜ୍ୟେ ବଶା ପ୍ରଦଦୁଷେ ଦୁହେ ।

ଅଥାଦୁର୍ନାରକଂ ଲୋକଂ ନିରୁଦ୍ଧାନସ୍ୟ ଯାତିତାମ୍ ॥୮୬॥

ପ୍ରବୀୟମାନା ଚରତି କ୍ରୁଦ୍ଧା ଗୋପତୟେ ବଶା ।

ବେହତଂ ମା ମନ୍ୟମାନୋ ମୃତ୍ୟୋଃ ପାଶେଷୁ ବଧ୍ୟତାମ୍ ॥୮୭॥

ୟୋ ବେହତଂ ମନ୍ୟମାନୋଽମା ତ ପତତେ ବଶାମ୍ ।

ଅପ୍ୟସ୍ୟ ପୁତ୍ରାନ୍-ପୌତ୍ରାଂଶ୍ଚ ଯାତୟତେ ବୃହସ୍ପତିଃ ॥୮୮॥

ମହାଦେଷାବ ତପତି ଚରନ୍ତ୍ରୀ ଗୋଷ୍ଠ ଗୌରପି ।
ଅଥୋ ହ ଗୋପତୟେ ବଶାଦଦୁଷେ ବିଷଂ ଦୁହେ ॥୩୯॥

ପ୍ରିୟଂ ପଶୁନାଂ ଭବତି ଯଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଭ୍ୟଃ ପ୍ରଦୀୟତେ ।
ଅଥୋ ବଶାୟାସ୍ତଦ୍-ପ୍ରିୟଂ ଯଜେବତ୍ରା ହବିଃ ସ୍ୟାତ୍ ॥୪୦॥

ୟା ବଶା ଭଦକଲ୍ଲୟାୟେବା ଯଜ୍ଞାଦୁଦେତ୍ୟ ।
ତାସାଂ ବିଲିପ୍ୟଂ ଭୀମାମୁଦାକୁରୁତ ନାରଦଃ ॥୪୧॥

ତାଂ ଦେବା ଅମୀମାଂସନ୍ତ ବଶେୟାମବଶେତି ।
ତାମବ୍ରବୀନ୍ନାରଦ ଏଷା ବଶାନାଂ ବଶତମେତି ॥୪୨॥

କତି ନୁ ବଶା ନାରଦ ଯାସ୍ତୁଂ ବେତ୍ସ ମନୁଷ୍ୟଜାଃ ।
ତାସ୍ତା ପୃଚ୍ଛାମି ବିଦ୍ଵାଂସଂ କସ୍ୟା ନାଶ୍ନୀୟାଦବ୍ରାହ୍ମଣଃ ॥୪୩॥

ବିଲିପ୍ୟା ବୃହସ୍ପତେ ଯା ତ ସୁତବଶା ବଶା ।
ତସ୍ୟା ନାଶ୍ନୀୟାଦବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଯ ଆଶଂସେତ ଭୂତ୍ୟାମ୍ ॥୪୪॥

ନମସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ନାରଦାନୁଷ୍ଠୁ ବିଦୁଷେ ବଶା ।
କତମାସାଂ ଭୀମତମା ଯାମଦତ୍ତା ପରାଭବେତ୍ ॥୪୫॥

ବିଲିପ୍ତୀ ଯା ବୃହସ୍ପତେଽଥୋ ସୁତବଶା ବଶା ।
ତସ୍ୟା ନାଶ୍ନୀୟାଦବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଯ ଆଶଂସେତ ଭୂତ୍ୟାମ୍ ॥୪୬॥

ତ୍ରୀଣି ବୈ ବଶାଜାତାନି ବିଲିପ୍ତୀ ସୁତବଶା ବଶା ।
ତାଃ ପ୍ର ଯଜ୍ଞେଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଭ୍ୟଃ ସୋଽନାବ୍ରହ୍ମଃ ପ୍ରଜାପତୌ ॥୪୭॥

ଏତଦ୍ଘୋ ବ୍ରାହ୍ମଣା ହବିରିତି ମନ୍ୱୀତ ଯାଚିତଃ ।
ବଶାଂ ଚେଦେନଂ ଯାଚେୟୁର୍ଯା ଭୀମାଦଦୁଷୋ ଗୃହେ ॥୪୮॥

ଦେବା ବଶାଂ ପର୍ଯ୍ୟବଦନ୍ ନୋଽଦାଦିତି ହୀତିତାଃ ।
ଏତାଭିରୁଗ୍ଭିର୍ଭେଦଂ ତସ୍ମାଦ୍ଭୈ ସ ପରାଭବତ୍ ॥୪୯॥

ଉତୈନାଂ ଭେଦୋ ନାଦଦାଦୃଶାମିନ୍ଦ୍ରେଣ ଯୁଚିତଃ ।
ତସ୍ମାତ୍ତଂ ଦେବା ଆଗସୋଽବୃଷ୍ଣନ୍ନହମୁତରେ ॥୫୦॥

ୟେ ବଶାୟା ଅଦାନାୟ ବଦନ୍ତି ପରିରାପିଣଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ମନ୍ୟବେ ଜାଲ୍ଲା ଆ ବୃଷ୍ଣନ୍ତେ ଅଚିତ୍ତ୍ୟା ॥୫୧॥

ୟେ ଗୋପତିଂ ପରାଶୀୟାଥାହୁର୍ମା ଦଦା ଇତି ।
ରୁଦ୍ରସ୍ୟାସ୍ତ୍ରାଂ ତେ ହେତୀଂ ପରି ଯନ୍ତ୍ୟଚିତ୍ତ୍ୟା ॥୫୨॥

ୟଦି ଦୁତଂ ଯଦ୍ୟଦୁତାମମା ତ ପଚତେ ବଶାମ୍ ।
ଦେବାହ୍ନସ୍ରାହ୍ନଶାନ୍ତୁତ୍ତା ଜିହ୍ଵୋ ଲୋକାନ୍ନିରୂଢ୍ଢତି ॥୫୩॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ଥୋଽବସ୍ଥାବଳ ॥

=====

(୧୭|୫-୧) [ପ୍ରଥମଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଚାର୍ଯ୍ୟ । ଛନ୍ଦ - ପ୍ରାଜାପତ୍ୟାନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧),
ଭୃଗିକ୍ ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୨), ଚତୁଷ୍ପଦା ସ୍ଵରାଗ୍ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୩), ଆସୁରୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୪),
ସାମ୍ନୀ ପଞ୍ଜିଃ (୫), ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୬) । ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମଗବିଃ (୧-୬)

=====

ଶ୍ରମେଣ ତପସା ସୃଷ୍ଟା ବ୍ରହ୍ମଣା ବିଭର୍ତ୍ତେ ଶ୍ରୀତା ॥୧॥

ସତ୍ୟେନାବୃତା ଶ୍ରିୟା ପ୍ରାବୃତା ଯଶସା ପରୀବୃତା ॥୨॥

ସ୍ଵଧୟା ପରିହିତା ଶ୍ରଦ୍ଧୟା ପର୍ଯ୍ୟୁତା ଦୀକ୍ଷୟା ଗୁପ୍ତା ଯଜ୍ଞେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ଲୋକୋ ନିଧନମ୍ ॥୩॥

ବ୍ରହ୍ମ ପଦବାୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋଽଧିପତିଃ ॥୪॥

ତାମାଦଦାନସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଗର୍ବୀଂ ଜିନତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ କ୍ଷତ୍ରିୟସ୍ୟ ||୫||

ଅପ କ୍ରାମତି ସୁନୃତା ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ପୁଣ୍ୟା ଲକ୍ଷ୍ମୀଃ ||୬||

(୧୨|୫-୬) [ଦ୍ଵିତୀୟଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଚାର୍ଯ୍ୟ | ଛନ୍ଦ - ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୭),
ଭୁବିକ୍ ଆର୍ଚୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୮), ଆର୍ଚୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୯), ଉଷ୍ବିକ୍ [ଏତାଶ୍ଚତସ୍ର ଏକପଦାଃ] (୧୦),
ଆର୍ଚୀ ନିରୂତ୍ ପଞ୍ଜିଃ (୧୧) | ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମଗର୍ବିଃ (୭-୧୧)

ଓଜଶ୍ଚ ତେଜଶ୍ଚ ସହଶ୍ଚ ବଲଂ ଚ ବାକ୍-ଚେନ୍ଦ୍ରିୟଂ ଚ ଶ୍ରୀଶ୍ଚ ଧର୍ମଶ୍ଚ ||୭||

ବ୍ରହ୍ମ ଚ କ୍ଷତ୍ରଂ ଚ ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ଚ ବିଶଶ୍ଚ ଦ୍ଵିଷିଶ୍ଚ ଯଶଶ୍ଚ ବର୍ଚ୍ଚଶ୍ଚ ଦ୍ରବିଣଂ ଚ ||୮||

ଆୟୁଶ୍ଚ ରୂପଂ ଚ ନାମ ଚ କୀର୍ତ୍ତିଶ୍ଚ ପ୍ରାଣଶ୍ଚାପାନଶ୍ଚ ଚକ୍ଷୁଶ୍ଚ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଚ ||୯||

ପୟଶ୍ଚ ରସଶ୍ଚାନନ୍ଦଂ ଚାନ୍ନାଦ୍ୟଂ ଚର୍ଚ୍ଚଂ ଚ ସତ୍ୟଂ ଚେଷ୍ଟଂ ଚ ପୂର୍ତ୍ତଂ ଚ ପ୍ରଜା ଚ ପଶବଶ୍ଚ ||୧୦||

ତାନି ସର୍ବାଣ୍ୟପ କ୍ରାମନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଗର୍ବୀମାଦଦାନସ୍ୟ ଜିନତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ କ୍ଷତ୍ରିୟସ୍ୟ ||୧୧||

(୧୨|୫-୩) [ତୃତୀୟଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଚାର୍ଯ୍ୟ | ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ବିଷମା ଗାୟତ୍ରୀ (୧୨),
ଆସୁରୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୩), ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ବିକ୍ (୧୪, ୨୭), ଗାୟତ୍ରୀ (୧୫),
ପ୍ରଜାପତ୍ୟାନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୬-୧୭, ୧୯-୨୦), ଯାଜୁଷୀ ଜଗତୀ (୧୮), ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୧, ୨୫),
ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୨୨), ଯାଜୁଷୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨୩), ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୨୪), ଆର୍ଚୀ ଉଷ୍ବିକ୍ (୨୬) |
ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମଗର୍ବିଃ (୧୨-୨୭)

ସୈଷା ଭୀମା ବ୍ରହ୍ମଗର୍ବ୍ୟଘବିଷା ସାକ୍ଷାକୃତ୍ୟା କୂଲ୍-ବଜ୍ରମାବୃତା ||୧୨||

ସର୍ବାଣ୍ୟସ୍ୟାଂ ଘୋରାଣି ସର୍ବେ ଚ ମୃତ୍ୟବଃ ||୧୩||

ସର୍ବାଣ୍ୟସ୍ୟାଂ କୁରାଣି ସର୍ବେ ପୁରୁଷବଧାଃ ||୧୪||

ସା ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟଂ ଦେବପୀୟଂ ବ୍ରହ୍ମଗବ୍ୟାଦୀୟମାନା ମୃତ୍ୟୋଃ ପଦ୍ମୀଷ ଆ ଦ୍ୟତି ||୧୫||

ମେନିଃ ଶତବଧା ହି ସା ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ଶିତିର୍ହି ସା ||୧୬||

ତସ୍ମାଦ୍ଦୈ ବ୍ରାହ୍ମଣାନାଂ ଗୌର୍ଭୁରାଧର୍ଷା ବିଜାନତା ||୧୭||

ବଜ୍ରୋ ଧାବନ୍ତୀ ବୈଶ୍ଵାନର ଉଦ୍ଘୀତା ||୧୮||

ହେତିଃ ଶଫାନୁତ୍-ଶିଦନ୍ତୀ ମହାଦେବୋଽପେକ୍ଷମାଣା ||୧୯||

କ୍ଷୁରପବିରୀକ୍ଷମାଣା ବାଣ୍ୟମାନାତି ସ୍ଫୁର୍ଜତି ||୨୦||

ମୃତ୍ୟୁର୍ହିଞ୍ଜୁଶ୍ଚୂୟାଗ୍ରୋ ଦେବଃ ପୁଞ୍ଜଂ ପର୍ଯ୍ୟସ୍ୟନ୍ତୀ ||୨୧||

ସର୍ବଜ୍ୟାନିଃ କର୍ଣ୍ଣୌ ବରୀବର୍ଜୟନ୍ତୀ ରାଜୟନ୍ତ୍ଵା ମେହନ୍ତୀ ||୨୨||

ମେନିର୍ଭୁହ୍ୟମାନା ଶୀର୍ଷକ୍ତିର୍ଭୁଞ୍ଜା ||୨୩||

ସେଦିରୁପତିଷ୍ଠନ୍ତୀ ମିଥୋୟୋଧଃ ପରାମୃଷ୍ଟା ||୨୪||

ଶରବ୍ୟା ମୁଖେଽପିନହ୍ୟମାନ ଋତିର୍ହିନ୍ୟମାନା ||୨୫||

ଅଘବିଷା ନିପତନ୍ତୀ ତମୋ ନିପତିତା ||୨୬||

ଅନୁଗଚ୍ଛନ୍ତୀ ପ୍ରାଣାନୁପ ଦାସୟତି ବ୍ରହ୍ମଗବୀ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ||୨୭||

(୧୨|୫-୪) [ଚତୁର୍ଥଃ ପର୍ଯ୍ୟୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଚାର୍ଯ୍ୟ । ଛନ୍ଦ - ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୨୮),
ଆସୁରୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୯, ୩୭), ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩୦), ଯାଜୁଷୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩୧),
ସାମ୍ନୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୩୨), ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୩୩-୩୪), ଭୃଗୁ ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩୫),
ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୩୬), ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଗୟତ୍ରୀ (୩୮) । ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମଗବିଃ (୨୮-୩୮)

ବୈରଂ ବିକୃତ୍ୟମାନା ପୌତ୍ରାଦ୍ୟଂ ବିଭାଜ୍ୟମାନା ||୨୮||

ଦେବହେତିହ୍ରିୟମାଣା ବ୍ୟଞ୍ଜିତ୍ୱତା ||୨୯||

ପାପ୍ତାଧିଧୀୟମାନା ପାରୁଷ୍ୟମବଧୀୟମାନା ||୩୦||

ବିଷଂ ପ୍ରୟସ୍ୟନ୍ତୀ ତକ୍ତା ପ୍ରୟସ୍ତା ||୩୧||

ଅଘଂ ପ୍ରତ୍ୟମାନା ଦୁଷ୍ପୃୟଂ ପକ୍ତା ||୩୨||

ମୂଲବର୍ତ୍ତଣୀ ପର୍ଯ୍ୟକ୍ରିୟମାଣା କ୍ଷିତିଃ ପର୍ଯ୍ୟକୃତା ||୩୩||

ଅସଂଜ୍ଞା ଗନ୍ଧେନ ଶୁଗୁକ୍ରିୟମାଣାଗୀବିଷ ଉଚ୍ଚୃତା ||୩୪||

ଅଭୂତିରୂପହ୍ରିୟମାଣା ପରାଭୂତିରୂପହୃତା ||୩୫||

ଶର୍ବଃ କୁଞ୍ଚଃ ପିଶ୍ୟମାନା ଶିମିଦା ପିଶିତା ||୩୬||

ଅବର୍ତ୍ତରଣ୍ୟମାନା ନିରୂତିରଶିତା ||୩୭||

ଅଶିତା ଲୋକାଚ୍ଛିନ୍ନତ୍ଵି ବ୍ରହ୍ମଗବୀ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟମସ୍ତ୍ରାକାମୁଷ୍ମାକ ||୩୮||

=====

(୧୭|୫-୫) [ପଞ୍ଚମଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଚାର୍ଯ୍ୟ | ଛନ୍ଦ - ସାମ୍ନୀ ପଞ୍ଜିଃ (୩୯),
ୟାଜୁଷୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୪୦), ଭୃଗିକ୍ ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୪୧, ୪୨), ଆସୁରୀ ବୃହତୀ (୪୨),
ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୪୩), ପିପୀଲିକମଧ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୪୪), ଆର୍ତ୍ତୀ ବୃହତୀ (୪୫) |
ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମଗବିଃ (୩୯-୪୨)

=====

ତସ୍ୟା ଆହନନଂ କୃତ୍ୟା ମେନିରାଶସନଂ ବଲଗ ଉବଧ୍ୟମ୍ ||୩୯||

ଅସ୍ତଗତା ପରିହ୍ଵତା ||୪୦||

ଅଗ୍ନିଃ କ୍ରବ୍ୟାଦ୍-ଭୃତ୍ ବ୍ରହ୍ମଗବୀ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟଂ ପ୍ରବିଶ୍ୟାତି ||୪୧||

ସର୍ବାସ୍ୟାଙ୍ଗା ପର୍ବା ମୂଲାନି ବୃଷ୍ଣତି ||୪୨||

ଛିନତ୍ୟସ୍ୟ ପିତୃବନ୍ଧୁ ପରା ଭାବୟତି ମାତୃବନ୍ଧୁ ||୪୩||

ବିବାହାଂ ଜ୍ଞାତୀନ୍ଦ୍ରସର୍ବାନ୍ ଅପି କ୍ଷାପୟତି ବ୍ରହ୍ମଗବୀ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ କ୍ଷତ୍ରିୟେଣାପୁନର୍ଦୀୟମାନା ||୪୪||

ଅବାସ୍ତୁମେନମସ୍ତଗମପ୍ରଜସଂ କରୋତ୍ୟପରାପରଣୋ ଭବତି କ୍ଷୀୟତେ ||୪୫||

ୟ ଏବଂ ବିଦୁଷୋ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ୟ କ୍ଷତ୍ରିୟୋ ଗାମାଦତ୍ତେ ||୪୬||

=====

(୧୭|୫-୬) [ଷଷ୍ଠଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଚାର୍ଯ୍ୟ | ଛନ୍ଦ - ପ୍ରାଜାପତ୍ୟାନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୪୭, ୪୯,
୫୧-୫୩, ୫୭-୫୯, ୬୧), ଆର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୪୮), ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୫୦), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଭୃଗିକ୍
(୫୪-୫୫), ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୫୬), ଗାୟତ୍ରୀ (୬୦) | ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମଗବିଃ (୪୭-୬୧)

=====

କ୍ଷିପ୍ରଂ ବୈ ତସ୍ୟାହନନେ ଗୃଧ୍ରାଃ କୁର୍ବତ ଐଲବମ୍ ||୪୭||

କ୍ଷିପ୍ରଂ ବୈ ତସ୍ୟାଦହନଂ ପରି ନୃତ୍ୟନ୍ତି କେଶିନୀରାଘ୍ନାନାଃ
ପାଣିନୋରସି କୁର୍ବାଣାଃ ପାପମୈଲବମ୍ ॥୪୮॥

କ୍ଷିପ୍ରଂ ବୈ ତସ୍ୟ ବାସୁଷ୍ଠୁ ବୃକାଃ କୁର୍ବତ ଐଲବମ୍ ॥୪୯॥

କ୍ଷିପ୍ରଂ ବୈ ତସ୍ୟ ପୃଚ୍ଛନ୍ତି ଯୁଗ୍ଧଦାସୀଦିଦଂ ନୁ ତାଦିତି ॥୫୦॥

ଛିନ୍ଧ୍ୟା ଛିନ୍ଧି ପ୍ର ଛିନ୍ଧ୍ୟପି କ୍ଷାପୟ କ୍ଷାପୟ ॥୫୧॥

ଆଦଦାନମାଙ୍ଗିରସି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟମୁପ ଦାସୟ ॥୫୨॥

ବୈଶ୍ଵଦେବୀ ହ୍ୟତ୍ୟସେ କୃତ୍ୟା କୂଲ୍-ବଜମାବୃତା ॥୫୩॥

ଓଷନ୍ତୀ ସମୋଷନ୍ତୀ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବଜ୍ରଃ ॥୫୪॥

କ୍ଷୁରପବିର୍ମୃତ୍ୟୁର୍ଭୂତା ବି ଧାବ ତ୍ବମ୍ ॥୫୫॥

ଆ ଦସ୍ତେ ଜିନତାଂ ବର୍ତ୍ତ ଇଷ୍ଟଂ ପୂର୍ତ୍ତଂ ଚାଶିଷଃ ॥୫୬॥

ଆଦାୟ ଜୀତଂ ଜୀତାୟ ଲୋକେଃମୁଷ୍ଟିନ୍ପ୍ର ଯଜ୍ଞସି ॥୫୭॥

ଅୟ୍ନୋ ପଦବୀର୍ତ୍ତବ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ୟାଭିଶସ୍ତ୍ୟା ॥୫୮॥

ମେନିଃ ଶରବ୍ୟା ଭବାଘ୍ନାଦଘବିଷା ଭବ ॥୫୯॥

ଅୟ୍ନୋ ପ୍ର ଶିରୋ ଜହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ କୃତାଗସୋ ଦେବପୀୟୋରରାଧସଃ ॥୬୦॥

ତ୍ବୟା ପ୍ରମୂର୍ଷ୍ଟଂ ମୃଦିତମଗ୍ନିର୍ଦହତୁ ଦୁଷ୍ଟିତମ୍ ॥୬୧॥

=====

(୧୨|୫-୭) [ସପ୍ତମଃ ପର୍ଯ୍ୟୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଚାର୍ଯ୍ୟ । ଛନ୍ଦ - ପ୍ରାଜାପତ୍ୟାନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୨୨-୨୪, ୨୬, ୨୮-୨୦), ଗାୟତ୍ରୀ (୨୫), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଗାୟତ୍ରୀ (୨୭), ଆସୁରୀ ପଞ୍ଜିଃ (୨୧), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨୨), ଆସୁରୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୨୩) । ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମଗବିଃ (୨୨-୨୩)

=====

ବୃଷ୍ଟି ପ୍ର ବୃଷ୍ଟି ସଂ ବୃଷ୍ଟି ଦହ ପ୍ର ଦହ ସଂ ଦହ ||୨୨||

ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟଂ ଦେବ୍ୟୟା ଆ ମୂଲାନୁସଂଦହ ||୨୩||

ୟଥାୟାଦ୍ୟମସାଦନାପ୍ରାପଲୋକାନୁପରାବତଃ ||୨୪||

ଏବା ତ୍ଵଂ ଦେବ୍ୟୟା ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ କୃତାଗସୋ ଦେବପୀୟୋରରାଧସଃ ||୨୫||

ବଜ୍ରେଣ ଶତପର୍ବଣା ତୀକ୍ଷ୍ଣେନ କ୍ଷୁରତୃଷ୍ଣିନା ||୨୬||

ପ୍ର ସ୍ଵକ୍ଷାନୁପ୍ର ଶିରୋ ଜହି ||୨୭||

ଲୋମାନ୍ୟସ୍ୟ ସଂ ଛିନ୍ନି ତୃତମସ୍ୟ ବି ବେଷ୍ଟୟ ||୨୮||

ମାଂସାନ୍ୟସ୍ୟ ଶାତୟ ସ୍ନାବାନ୍ୟସ୍ୟ ସଂ ବୃହ ||୨୯||

ଅସ୍ଥାନ୍ୟସ୍ୟ ପୀତୟ ମଜ୍ଜାନମସ୍ୟ ନିର୍ଜହି ||୩୦||

ସର୍ବାସ୍ୟାଙ୍ଗା ପର୍ବାଣି ବି ଶ୍ରଥୟ ||୩୧||

ଅଗ୍ନିରେନଂ କ୍ରବ୍ୟାତ୍-ପୃଥିବ୍ୟା ନୁଦତାମୁଦୋଷତୁ ବାୟୁରକ୍ତରିକ୍ଷାନୁହତୋ ବରିମ୍ବଃ ||୩୨||

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏନଂ ଦିବଃ ପ୍ର ଶୁଦତାଂ ନ୍ୟୋଷତୁ ||୩୩||

||ଇତି ପଞ୍ଚମୋଽନୁବାକଃ ||

|| ଇତି ଦ୍ଵାଦଶଂ କାଣ୍ଡମ୍ ସମାପ୍ତମ୍ ||

ଅଧର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ବ୍ରହ୍ମୋଦଗ କାଣ୍ଡ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ତ୍ରୟୋଦଶଂ କାଣ୍ଡମ୍]

=====

(୧୩୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୨, ୬-୭, ୧୦-୧୧, ୨୦, ୨୨-୨୫, ୨୭, ୩୩-୩୪, ୩୮, ୪୧, ୫୬, ୫୮), ଜଗତୀ (୩-୫, ୯, ୧୨), ଭୂରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୮), ଅତିଶାକ୍ତରଗର୍ଭା ଅତିଜଗତୀ (୧୩), ତ୍ରିପଦା ପୁରଃପରଶାକ୍ତରା ବିପରୀତପାଦଲକ୍ଷ୍ମୀ ପଞ୍ଜିଃ (୧୪), ଅତିଜାଗତଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୧୫), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୬, ୨୯-୩୦, ୩୨, ୩୯-୪୦, ୪୫-୫୧, ୫୩-୫୪), ପଞ୍ଚିପଦା କକୁଭୂତୀ ଜଗତୀ (୧୭), ପଞ୍ଚିପଦା ପରଶାକ୍ତରା ଭୂରିକ୍ କକୁଭୂତୀ ଅତିଜଗତୀ (୧୮), ପଞ୍ଚିପଦା ଅତିଜାଗତା କକୁଭୂତୀ ଅତିଜଗତୀ (୧୯), ଆର୍ଷୀ ନିଚୂତ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୨୧), ବିରାଟ୍ ପୁରୋଷିକ୍ (୨୨), ଭୂରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୮), ପଞ୍ଚିପଦା କକୁଭୂତୀ ଶାକ୍ତରଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୩୧), ଉପରିଷ୍ଠାଦ୍ ବୃହତୀ (୩୫), ନିଚୂତ୍ ମହାବୃହତୀ (୩୬), ପରଶାକ୍ତରା ବିରାଟ୍ ଅତିଜଗତୀ (୩୭), ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୪୨), ବିରାଟ୍ ମହାବୃହତୀ (୪୩), ପରୋଷିକ୍ (୪୪), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୫୨), କକୁଭୂତୀ ବୃହତୀଗର୍ଭା ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୫୫), କକୁଭୂତୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫୬), ଗାୟତ୍ରୀ (୫୯-୬୦) । ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ରୋହିତଃ, ଆଦିତ୍ୟଃ (୧-୨, ୪-୨୭, ୩୨-୬୦), ମରୁତଃ (୩), ଅଗ୍ନିଃ (୨୮-୩୦), ଅଗ୍ନିଃ, ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ଚ (୩୧)

=====

ଉଦେହି ବାଜିନ୍ୟୋ ଅପ୍ସୁକ୍ତରିଦଂ ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ପ୍ର ବିଶ ସ୍ମୃତାବତ୍ ।
ୟୋ ରୋହିତୋ ବିଶ୍ୱମିଦଂ ଜଜାନ ସ ତ୍ୱା ରାଷ୍ଟ୍ରାୟ ସୁଭୃତଂ ବିଭର୍ତ୍ତୁ ॥୧॥

ଉଦ୍ୱାଜ ଆ ଗନ୍ତ୍ୟୋ ଅପ୍ସୁକ୍ତର୍ବିଶ ଆ ରୋହ ତ୍ୱଦ୍ୟୋନୟୋ ଯାଃ ।
ସୋମଂ ଦଧାନୋଽପ ଓଷଧୀର୍ଗାୟତୁଷ୍ଟଦୋ ଦ୍ୱିପଦ ଆ ବେଶୟେହ ॥୨॥

ୟୁୟମୁଗ୍ରା ମରୁତଃ ପୃଶ୍ନିମାତର ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ଯୁଜା ପ୍ର ମୃଣୀତ ଶତ୍ରୁନ୍ ।
ଆ ବୋ ରୋହିତଃ ଶୃଣବସ୍ତୁଦାନବସ୍ତ୍ରିଷପ୍ତାସୋ ମରୁତଃ ସ୍ୱାଦୁସଂମୁଦଃ ॥୩॥

ରୁହୋ ରୁରୋହ ରୋହିତ ଆ ରୁରୋହ ଗର୍ଭୋ ଜନୀନାଂ ଜନ୍ମଷାମୁପସ୍ଥମ୍ ।
ତାଭିଃ ସଂରକ୍ଷମନ୍ନବିନ୍ଦନ୍ସତୁର୍ବାଗୀତୁଂ ପ୍ରପଶ୍ୟନ୍ନିହ ରାଷ୍ଟ୍ରମାହାଃ ॥୪॥

ଆ ତେ ରାଷ୍ଟ୍ରମିହ ରୋହିତୋଽହାର୍ଷୀଦ୍ୟୁ୍ୟାସ୍ଥନ୍-ମୃଧୋ ଅଭୟଂ ତେ ଅଭୂତ୍ ।
ତସ୍ମୈ ତେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ରେବତୀଭିଃ କାମଂ ଦୁହାତାମିହ ଶକ୍ନୁରୀଭିଃ ॥୫॥

ରୋହିତୋ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଜଜାନ ତତ୍ର ତନ୍ତୁଂ ପରମେଷ୍ଠୀ ତତାନ ।
ତତ୍ର ଶିଶିର୍ମ୍ଭେଽଜ ଏକପାଦୋଽଦୃଂହଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ବଲେନ ॥୬॥

ରୋହିତୋ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଅଦୃଂହଭେନ ସ୍ଵ ସ୍ତୁତିତଂ ତେନ ନାକଃ ।
ତେନାନ୍ତରିକ୍ଷଂ ବିମିତା ରଜାଂସି ତେନ ଦେବା ଅମୃତମନ୍ନବିନ୍ଦନ୍ ॥୭॥

ବି ରୋହିତୋ ଅମୃଶଦ୍ଵିଶ୍ଵରୂପଂ ସମାକୁର୍ବାଣଃ ପ୍ରରୁହୋ ରୁହଶ୍ଚ ।
ଦିବଂ ରୁଦ୍ରା ମହତା ମହିମ୍ନା ସଂ ତେ ରାଷ୍ଟ୍ରମନକ୍ଷୁ ପୟସା ଘୃତେନ ॥୮॥

ୟସ୍ତେ ରୁହଃ ପ୍ରରୁହୋ ଯାସ୍ତ ଆରୁହୋ ଯାଭିରାପୃଶାସି ଦିବମନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ।
ତାସାଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ପୟସା ବବୃଧାନୋ ବିଶି ରାଷ୍ଟ୍ରେ ଜାଗୃହି ରୋହିତସ୍ୟ ॥୯॥

ୟସ୍ତେ ବିଶସ୍ତପସଃ ସଂବଭୂବୁର୍ବସ୍ରଂ ଗାୟତ୍ରୀମନ୍ ତା ଇହାଗୁଃ ।
ତାସ୍ତା ବିଶନ୍ତୁ ମନସା ଶିବେନ ସଂମାତା ବସ୍ରୋ ଅଭ୍ୟେତୁ ରୋହିତଃ ॥୧୦॥

ଉର୍ଧ୍ଵୋ ରୋହିତୋ ଅଧି ନାକେ ଅସ୍ଥାଦ୍ଵିଶ୍ଵା ରୂପାଶି ଜନୟନ୍ତ୍ୟବା କବିଃ ।
ତିଗ୍ନେନାଗ୍ନିର୍ଜ୍ୟୋତିଷା ବି ଭାତି ତୃତୀୟେ ଚକ୍ରେ ରଜସି ପ୍ରିୟାଶି ॥୧୧॥

ସହସ୍ରଶୃଙ୍ଗୋ ବୃଷଭୋ ଜାତବେଦା ଘୃତାହୁତଃ ସୋମପୃଷ୍ଠଃ ସୁବୀରଃ ।
ମା ମା ହାସୀନ୍ନାଧିତୋ ନେତ୍ତ୍ଵା ଜହାନି ଗୋପୋଷଂ ଚ ମେ ବୀରପୋଷଂ ଚ ଧେହି ॥୧୨॥

ରୋହିତୋ ଯୁଜ୍ଞସ୍ୟ ଜନିତା ମୁଖଂ ଚ ରୋହିତାୟ ବାତା ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ମନସା ଜୁହୋମି ।
ରୋହିତଂ ଦେବା ଯନ୍ତି ସୁମନସ୍ୟମାନାଃ ସ ମା ରୋହୈଃ ସାମିତୈଃ ରୋହୟତୁ ॥୧୩॥

ରୋହିତୋ ଯୁକ୍ତଂ ବ୍ୟଦଧାଦ୍ବିଶ୍ୱକର୍ମଣେ ତସ୍ମାତ୍ତେଜାଂସ୍ତ୍ୟପ ମେମାନ୍ୟାଗୁଃ ।
ବୋରେୟଂ ତେ ନାଭିଂ ଭୁବନସ୍ୟାଧି ମଜ୍ଜନ୍ତି ॥୧୪॥

ଆ ତ୍ୱା ରୁରୋହ ବୃହତ୍ପାତ ପଞ୍ଜିରା କକୁବ୍-ବର୍ଚସା ଜାତବେଦଃ ।
ଆ ତ୍ୱା ରୁରୋହୋଷ୍ଠିହାସରୋ ବଷଟ୍‌କାର ଆ ତ୍ୱା ରୁରୋହ ରୋହିତୋ ରେତସା ସହ ॥୧୫॥

ଅୟଂ ବସ୍ତେ ଗର୍ଭଂ ପୃଥିବ୍ୟା ଦିବଂ ବସ୍ତେଽୟମନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ।
ଅୟଂ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୟ ବିଷ୍ଟପି ସ୍ୱର୍ଲୋକାନ୍-ବ୍ୟାନଶେ ॥୧୬॥

ବାତସ୍ତତେ ପୃଥିବୀ ନଃ ସ୍ୟୋନା ସ୍ୟୋନା ଯୋନିସ୍ତନ୍ତ୍ରା ନଃ ସୁଶେବା ।
ଇହୈବ ପ୍ରାଣଃ ସଖ୍ୟେ ନୋ ଅସ୍ତୁ ତଂ ତ୍ୱା ପରମେଷ୍ଟିନ୍‌ପର୍ଯ୍ୟଗ୍ନିରାୟୁଷା ବର୍ଚସା ଦଧାତୁ ॥୧୭॥

ବାତସ୍ତତ ଋତବଃ ପଞ୍ଚି ଯେ ନୌ ବୈଶ୍ୱକର୍ମଣାଃ ପରି ଯେ ସଂବଭୁବୁଃ ।
ଇହୈବ ପ୍ରାଣଃ ସଖ୍ୟେ ନୋ ଅସ୍ତୁ ତଂ ତ୍ୱା ପରମେଷ୍ଟିନ୍‌ପରି ରୋହିତ ଆୟୁଷା ବର୍ଚସା ଦଧାତୁ ॥୧୮॥

ବାତସ୍ତତେ ସୌମନସଂ ମନଶ୍ଚ ଗୋଷ୍ଠେ ନୋ ଗା ଜନୟ ଯୋନିଷୁ ପ୍ରଜାଃ ।
ଇହୈବ ପ୍ରାଣଃ ସଖ୍ୟେ ନୋ ଅସ୍ତୁ ତଂ ତ୍ୱା ପରମେଷ୍ଟିନ୍‌ପର୍ଯ୍ୟହମାୟୁଷା ବର୍ଚସା ଦଧାତୁ ॥୧୯॥

ପରି ତ୍ୱା ଧାତ୍ରବିତା ଦେବୋ ଅଗ୍ନିର୍ବର୍ଚସା ମିତ୍ରାବରୁଣାବଭି ତ୍ୱା ।
ସର୍ବା ଅରାତୀରବକ୍ରାମନ୍ନେହୀଦଂ ରାଷ୍ଟ୍ରମକରଃ ସୁନୃତାବତ୍ ॥୨୦॥

ୟଂ ତ୍ୱା ପୃଷତୀ ରଥେ ପ୍ରଷ୍ଟିର୍ବହତି ରୋହିତ ।
ଶୁଭା ଯୁଧି ରିଶନ୍ନପଃ ॥୨୧॥

ଅନୁବ୍ରତା ରୋହିଣୀ ରୋହିତସ୍ୟ ସୁରିଃ ସୁବର୍ଣ୍ଣା ବୃହତୀ ସୁବର୍ଚାଃ ।
ତୟା ବାଜାଦ୍ବିଶ୍ୱରୂପାଂ ଜୟେମ ତୟା ବିଶ୍ୱାଃ ପୃତନା ଅଭି ଷ୍ୟାମ ॥୨୨॥

ଇଦଂ ସଦୋ ରୋହିଣୀ ରୋହିତସ୍ୟାସୌ ପଞ୍ଚାଃ ପୃଷତୀ ଯେନ ଯୁତି ।
ତାଂ ଗନ୍ଧର୍ବାଃ କଶ୍ୟପା ଉନ୍ନୟନ୍ତି ତାଂ ରକ୍ଷନ୍ତି କବୟୋଽପ୍ରମାଦମ୍ ॥୨୩॥

ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟାଶ୍ମା ହରୟଃ କେତୁମନ୍ତଃ ସଦା ବହନ୍ତ୍ୟମୃତାଃ ସୁଖଂ ରଥମ୍ ।
 ଘୃତପାବା ରୋହିତୋ ଭ୍ରାଜମାନୋ ଦିବଂ ଦେବଃ ପୃଷତୀମା ବିବେଶ ॥୨୪॥

ୟୋ ରୋହିତୋ ବୃଷଭସ୍ତ୍ରିଗ୍ନଶୃଙ୍ଗଃ ପର୍ଯ୍ୟଗ୍ନିଂ ପରି ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ବଭୂବ ।
 ଯୋ ବିଷ୍ଣୁଭ୍ରାତି ପୃଥିବୀଂ ଦିବଂ ଚ ତସ୍ମାନ୍ନେବା ଅଧି ସୃଷ୍ଟୀଃ ସୃଜନ୍ତେ ॥୨୫॥

ରୋହିତୋ ଦିବମାରୁହନ୍ନୁହତଃ ପର୍ଯ୍ୟର୍ଣ୍ଣବାତ୍ ।
 ସର୍ବୋ ରୁରୋହ ରୋହିତୋ ରୁହଃ ॥୨୬॥

ବି ମିମୀଷୁ ପୟସ୍ବତୀଂ ଘୃତାଚୀଂ ଦେବାନାଂ ଧେନୁରନପୟ୍ମୁଗେଷା ।
 ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସୋମଂ ପିବତୁ କ୍ଷେମୋ ଅସ୍ତଗ୍ନିଃ ପ୍ର ସ୍ତ୍ରୀତୁ ବି ମୃଧୋ ନୁଦସ୍ବ ॥୨୭॥

ସମିଜ୍ଞୋ ଅଗ୍ନିଃ ସମିଧାନୋ ଘୃତବୃଜ୍ଞୋ ଘୃତାହୁତଃ ।
 ଅଭୀଷାନ୍ତିଶ୍ବାଷାତଗ୍ନିଃ ସପତ୍ନାନ୍ଦହନ୍ତ ଯେ ମମ ॥୨୮॥

ହଜ୍ଞେନାନ୍ପ୍ର ଦହତ୍ବରିୟୋ ନଃ ପୃତନ୍ୟତି ।
 କ୍ରବ୍ୟାଦାଗ୍ନିନା ବୟଂ ସପତ୍ନାନ୍ପ୍ର ଦହାମସି ॥୨୯॥

ଅବାଚୀନାନବ ଜହୀନ୍ତ ବଜ୍ରେଣ ବାହୁମାନ୍ ।
 ଅଧା ସପତ୍ନାନ୍ନାମକାନଗ୍ନେସ୍ତେଜୋଭିରାଦିଷି ॥୩୦॥

ଅଗ୍ନେ ସପତ୍ନାନଧରାନ୍ପାଦୟାସ୍ତଦ୍ୟଥୟା ସଜାତମୁପ୍ରିପାନଂ ବୃହସ୍ପତେ ।
 ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ମିତ୍ରାବରୁଣାବଧରେ ପଦ୍ୟନ୍ତାମପ୍ରତିମନ୍ୟୁୟମାନାଃ ॥୩୧॥

ଉଦ୍ୟଂସ୍ତୁଂ ଦେବ ସୂର୍ଯ୍ୟ ସପତ୍ନାନବ ମେ ଜହି ।
 ଅବୈନାନଶ୍ବନା ଜହି ତେ ଯଜ୍ଞଧମଂ ତମଃ ॥୩୨॥

ବସ୍ତୋ ବିରାଜୋ ବୃଷଭୋ ମତୀନାମା ରୁରୋହ ଶୁକ୍ରପୃଷ୍ଟୋଽନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ।
 ଘୃତେନାର୍କମଭ୍ୟର୍ଚନ୍ତି ବସ୍ରଂ ବ୍ରହ୍ମ ସନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ବର୍ଧୟନ୍ତି ॥୩୩॥

ଦିବଂ ଚ ରୋହ ପୃଥିବୀଂ ଚ ରୋହ ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ଚ ରୋହ ଦ୍ରବିଣଂ ଚ ରୋହ ।
ପ୍ରଜାଂ ଚ ରୋହାମୃତଂ ଚ ରୋହ ରୋହିତେନ ତନ୍ମଂ ସଂ ସ୍ଫୁଷସ୍ତ୍ୱ ॥୩୪॥

ୟେ ଦେବା ରାଷ୍ଟ୍ରଭୃତୋଽଭିତୋ ଯୁକ୍ତି ସୂର୍ଯ୍ୟମ୍ ।
ତୈଷ୍ଠେ ରୋହିତଃ ସଂବିଦାନୋ ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ଦଧାତୁ ସୁମନସ୍ୟମାନଃ ॥୩୫॥

ଉତ୍ତା ଯଜ୍ଞା ବ୍ରହ୍ମପୂତା ବହନ୍ତ୍ୟଧ୍ୱଗତୋ ହରୟସ୍ତ୍ୱା ବହନ୍ତି ।
ତିରଃ ସମୁଦ୍ରମତି ରୋଚସେଃଶ୍ଚବମ୍ ॥୩୬॥

ରୋହିତେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଅଧି ଶ୍ରିତେ ବସୁଜିତି ଗୋଜିତି ସଂଧନାଜିତି ।
ସହସ୍ରଂ ଯୁସ୍ୟ ଜନିମାନି ସପ୍ତ ଚ ବୋଚେୟଂ ତେ ନାଭିଂ ଭୁବନସ୍ୟାଧି ମଜ୍ଜନ୍ତି ॥୩୭॥

ୟଶା ଯାସି ପ୍ରଦିଶୋ ଦିଶଶ୍ଚ ଯଶାଃ ପଶୁନାମୁତ ଚର୍ଷଣୀନାମ୍ ।
ୟଶାଃ ପୃଥିବ୍ୟା ଅଦିତ୍ୟା ଉପସ୍ଥୋହଂ ଭୂୟାସଂ ସବିତେବ ଚାରୁଃ ॥୩୮॥

ଅମୁତ୍ର ସନ୍ନିହ ବେଢ୍ଢେତଃ ସଂସ୍ଥାନି ପଶ୍ୟସି ।
ଇତଃ ପଶ୍ୟନ୍ତି ରୋଚନଂ ଦିବି ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ବିପଶ୍ଚିତମ୍ ॥୩୯॥

ଦେବୋ ଦେବାନ୍-ମର୍ତ୍ତୟସ୍ୟନ୍ତଶ୍ଚରସ୍ୟଶ୍ଚବେ ।
ସମାନମଗ୍ନିମିନ୍ନତେ ତଂ ବିଦୁଃ କବୟଃ ପରେ ॥୪୦॥

ଅବଃ ପରେଣ ପର ଏନାବରେଣ ପଦା ବସ୍ରଂ ବିବ୍ରତୀ ଗୌରୁଦସ୍ମାତ୍ ।
ସା କଦ୍ରୀଚୀ କଂ ସ୍ୱିଦର୍ଥଂ ପରାଗାକ୍ତ୍ୱ ସ୍ୱିସୁତେ ନହି ଯୂଥେ ଅସ୍ମିନ୍ ॥୪୧॥

ଏକପଦୀ ଦ୍ୱିପଦୀ ସା ଚତୁଷ୍ପଦ୍ୟଷ୍ଟାପଦୀ ନବପଦୀ ବଭୂବୁଷୀ ।
ସହସ୍ରାକ୍ଷରା ଭୁବନସ୍ୟ ପଞ୍ଜିସ୍ତସ୍ୟାଃ ସମୁଦ୍ରା ଅଧି ବି କ୍ଷରନ୍ତି ॥୪୨॥

ଆରୋହନ୍ ଦ୍ୟାମମୃତଃ ପ୍ରାବ ମେ ବଚଃ ।
ଉତ୍ତା ଯଜ୍ଞା ବ୍ରହ୍ମପୂତା ବହନ୍ତ୍ୟଧ୍ୱଗତୋ ହରୟସ୍ତ୍ୱା ବହନ୍ତି ॥୪୩॥

ବେଦ ତତ୍ତ୍ୱେ ଅମର୍ତ୍ୟ ଯତ୍ନ ଆକ୍ରମଣଂ ଦିବି ।

ୟତ୍ତେ ସଧସ୍ମାଂ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୪୪॥

ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ଦ୍ୟାଂ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ପୃଥିବୀଂ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆପୋଃତି ପଣ୍ୟତି ।

ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ଭୂତସୈ୍ୟକଂ ଚକ୍ଷୁରା ରୁରୋହ ଦିବଂ ମହୀମ୍ ॥୪୫॥

ଭର୍ବୀରାସନ୍ପରିଧୟୋ ବେଦିର୍ଭୂମିରକଳ୍ପତ ।

ତତ୍ତ୍ୱେତାବଗ୍ନୀ ଆଧତ୍ୱ ହିମଂ ଘ୍ରୀଂସଂ ଚ ରୋହିତଃ ॥୪୬॥

ହିମଂ ଘ୍ରୀଂସଂ ଚାଧାୟ ଯୁପାନ୍-କୃତ୍ୱା ପର୍ବତାନ୍ ।

ବର୍ଷାଜ୍ୟାବଗ୍ନୀ ଇଜାତେ ରୋହିତସ୍ୟ ସ୍ୱର୍ବିଦଃ ॥୪୭॥

ସ୍ୱର୍ବିଦୋ ରୋହିତସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣାଗ୍ନିଃ ସମିଧ୍ୟତେ ।

ତସ୍ମାଦ୍-ଘ୍ରୀଂସସ୍ତସ୍ମାଦ୍ଧିମସ୍ତସ୍ମାଦ୍ୟଜ୍ଞୋଽଜାୟତ ॥୪୮॥

ବ୍ରହ୍ମଣାଗ୍ନୀ ବାବୃଧାନୌ ବ୍ରହ୍ମବୃଜ୍ଞୌ ବ୍ରହ୍ମାବୁଜୌ ।

ବ୍ରହ୍ମେଜାବଗ୍ନୀ ଇଜାତେ ରୋହିତସ୍ୟ ସ୍ୱର୍ବିଦଃ ॥୪୯॥

ସତ୍ୟେ ଅନ୍ୟଃ ସମାହିତୋଽପ୍ସନ୍ୟଃ ସମିଧ୍ୟତେ ।

ବ୍ରହ୍ମେଜାବଗ୍ନୀ ଇଜାତେ ରୋହିତସ୍ୟ ସ୍ୱର୍ବିଦଃ ॥୫୦॥

ୟଂ ବାତଃ ପରିଶୁମ୍ଭତି ଯଂ ବେନ୍ଦ୍ରୋ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ତତିଃ ।

ବ୍ରହ୍ମେଜାବଗ୍ନୀ ଇଜାତେ ରୋହିତସ୍ୟ ସ୍ୱର୍ବିଦଃ ॥୫୧॥

ବେଦିଂ ଭୂମିଂ କଳ୍ପୟିତ୍ୱା ଦିବଂ କୃତ୍ୱା ଦକ୍ଷିଣାମ୍ ।

ଘ୍ରୀଂସଂ ତଦଗ୍ନିଂ କୃତ୍ୱା ଚକାର ବିଶ୍ୱମାତ୍ମନ୍ନଦ୍ୱର୍ଷେଣାଜ୍ୟେନ ରୋହିତଃ ॥୫୨॥

ବର୍ଷମାଜଂ ଘ୍ରୀଂସୋ ଅଗ୍ନିର୍ବେଦିର୍ଭୂମିରକଳ୍ପତ ।

ତତ୍ତ୍ୱେତାନ୍ପର୍ବତାନଗ୍ନିର୍ଗୀର୍ତ୍ତରୂର୍ଧ୍ୱା ଅକଳ୍ପୟତ୍ ॥୫୩॥

ଗୀର୍ତ୍ତବ୍ୟାନୁ-କଳ୍ପୟିତ୍ବା ରୋହିତେ ଭୂମିମବ୍ରବୀତ୍ ।
ତୃୟାଦଂ ସର୍ବଂ ଜାୟତାଂ ଯଦ୍-ଭୂତଂ ଯଜ ଭାବ୍ୟମ୍ ॥୫୪॥

ସ ଯଜ୍ଞଃ ପ୍ରଥମୋ ଭୂତୋ ଭବ୍ୟୋ ଅଜାୟତ ।
ତସ୍ମାନ୍ନ ଜଜ୍ଞ ଇଦଂ ସର୍ବଂ ଯଜ୍ଞିଂ ଚେଦଂ ବିରୋଚତେ ରୋହିତେନ ରକ୍ଷିଣାଭୃତମ୍ ॥୫୫॥

ୟଃ ଗାଂ ପଦା ସ୍ଫୁରତି ପ୍ରତ୍ୟତ୍ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ଚ ମେହତି ।
ତସ୍ୟ ବୃକ୍ଷାମି ତେ ମୂଲଂ ନ ଛାୟାଂ କରବୋଽପରମ୍ ॥୫୬॥

ୟୋ ମାଭିକ୍ଷ୍ଟାୟମତ୍ୟେଷି ମାଂ ଚାଗ୍ନିଂ ଚାନ୍ତରା ।
ତସ୍ୟ ବୃକ୍ଷାମି ତେ ମୂଲଂ ନ ଛାୟାଂ କରବୋଽପରମ୍ ॥୫୭॥

ୟୋ ଅଦ୍ୟ ଦେବ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଡ୍ଵାଂ ଚ ମାଂ ଚାନ୍ତରାୟତି ।
ଦୁଷ୍ପୃୟଂ ତସ୍ମିନ୍ନିମଲଂ ଦୁରିତାନି ଚ ମୃଜ୍ଜହେ ॥୫୮॥

ମା ପ୍ର ଗାମ ପଥୋ ବୟଂ ମା ଯଜ୍ଞାଦିନ୍ଦ୍ର ସୋମିନଃ ।
ମାନ୍ତ ସ୍ଥୁର୍ନୋ ଅରାତୟଃ ॥୫୯॥

ୟୋ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ପ୍ରସାଧନସ୍ତନ୍ତର୍ଦ୍ଦେବେଷ୍ଠାତତଃ ।
ତମାଦୁତମଶୀମହି ॥୬୦॥

॥ ଇତି ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

(୧୩|୨) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୧୨-୧୫, ୩୯-୪୧), ଜଗତୀ (୨-୩, ୮, ୪୩),
 ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪-୭, ୯, ୨୮, ୩୧-୩୩, ୩୫-୩୭, ୩୮, ୪୨, ୪୬), ଆସ୍ତ୍ରାବପଞ୍ଚଃ (୧୦),
 ବୃହତୀଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୧), ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୨-୨୪), କକୁଭ୍ଜତୀ ଆସ୍ତ୍ରାବପଞ୍ଚଃ (୨୫),
 ପୁରୋଦ୍ୟାତିଜାଗତା ଭୂରିକ୍ ଜଗତୀ (୨୬), ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୨୭), ବାର୍ହତଗର୍ଭା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୯),
 ପଞ୍ଚପଦା ଉଷ୍ଟିକ୍ ବୃହତୀଗର୍ଭା ଅତିଜଗତୀ (୩୦), ଆର୍ଷୀ ପଞ୍ଚଃ (୩୪),
 ପଞ୍ଚପଦା ବିରାଟ୍ଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୩୬), ଚତୁଷ୍ପଦା ପୁରଃଶାକୁରା ଭୂରିକ୍ ଜଗତୀ (୪୪),
 ଅତିଜାଗତଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୪୫) । ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ରୋହିତଃ, ଆଦିତ୍ୟଃ (୧-୪୭)

ଉଦସ୍ୟ କେତବୋ ଦିବି ଶୁକ୍ରା ଭ୍ରାଜନ୍ତ ଇରତେ ।

ଆଦିତ୍ୟସ୍ୟ ନୃଚକ୍ଷସୋ ମହିବ୍ରତସ୍ୟ ମୀଦୁଷଃ ॥୧॥

ଦିଶାଂ ପ୍ରଜ୍ଞାନାଂ ସ୍ୱରୟନ୍ତମର୍ଚିଷା ସୁପକ୍ଷମାଶୁଂ ପତୟନ୍ତମର୍ଣ୍ଣବେ ।

ସ୍ତବାମ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ଭୁବନସ୍ୟ ଗୋପାଂ ଯୋ ରଶ୍ମିଭିର୍ଦିଶ ଆଭାତି ସର୍ବାଃ ॥୨॥

ୟତ୍-ପ୍ରାତ୍ ପ୍ରତ୍ୟତ୍ ସ୍ୱଧୟା ଯାସି ଶୀତଂ ନାନାରୂପେ ଅହନୀ କର୍ଷି ମାୟୟା ।

ତଦାଦିତ୍ୟ ମହି ତଞ୍ଜେ ମହି ଶ୍ରବୋ ଯଦେକୋ ବିଶ୍ୱଂ ପରି ଭୂମ ଜାୟସେ ॥୩॥

ବିପଶ୍ଚିତଂ ତରଣିଂ ଭ୍ରାଜମାନଂ ବହନ୍ତି ଯଂ ହରିତଃ ସପ୍ତ ବହ୍ନୀଃ ।

ସୁତାଦ୍ୟମଗ୍ନିର୍ଦିବମୁନ୍ନିନାୟ ତଂ ତ୍ୱା ପଶ୍ୟନ୍ତି ପରିୟାନ୍ତମାଜିମ୍ ॥୪॥

ମା ତ୍ୱା ଦଭନ୍ ପରିୟାନ୍ତମାଜିଂ ସ୍ୱସ୍ତି ଦୁର୍ଗା ଅତି ଯାହି ଶୀତମ୍ ।

ଦିବଂ ଚ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପୃଥିବୀଂ ଚ ଦେବୀମହୋରାତ୍ରେ ବିମିମାନୋ ଯଦେଷି ॥୫॥

ସ୍ୱସ୍ତି ତେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚରସେ ରଥାୟ ଯେନୋଭାବନ୍ତୋ ପରିୟାସି ସଦ୍ୟଃ ।

ୟଂ ତେ ବହନ୍ତି ହରିତୋ ବହିଷ୍ଠାଃ ଶତମଶ୍ୱା ଯଦି ବା ସପ୍ତ ବହ୍ନୀଃ ॥୬॥

ସୁଖଂ ସୁର୍ଯ୍ୟ ରଥମଂଶୁମନ୍ତଂ ସ୍ୟୋନଂ ସୁବହ୍ନିମଧି ତିଷ୍ଠ ବାଜିନମ୍ ।
ୟଂ ତେ ବହନ୍ତି ହରିତୋ ବହିଷ୍ଠାଃ ଶତମଶ୍ଵା ଯଦି ବା ସପ୍ତ ବହ୍ନୀଃ ॥୭॥

ସପ୍ତ ସୁର୍ଯ୍ୟୋ ହରିତୋ ଯାତବେ ରଥେ ହିରଣ୍ୟଦୃତସୋ ବୃହତୀରୟୁକ୍ତ ।
ଅମୋତି ଶୁକ୍ରୋ ରଜସଃ ପରସ୍ତାଦ୍ଧିଧୁୟ ଦେବସ୍ତମୋ ଦିବମାରୁହତ୍ ॥୮॥

ଉକ୍ଳେତୁନା ବୃହତା ଦେବ ଆଗନ୍ନପାବୃକ୍ତମୋଽଭି ଜ୍ୟୋତିରଶ୍ନୈତ୍ ।
ଦିବ୍ୟଃ ସୁପର୍ଣ୍ଣଃ ସ ବୀରୋ ବ୍ୟଖ୍ୟଦଦିତେଃ ପୁତ୍ରୋ ଭୁବନାନି ବିଶ୍ଵା ॥୯॥

ଉଦ୍ୟନ୍ତଶ୍ଚାନା ତନ୍ନୁଷେ ବିଶ୍ଵା ରୁପାଣି ପୁଷ୍ୟସି ।
ଉଭା ସମୁଦ୍ରୌ କ୍ରତୁନା ବି ଭାସି ସର୍ବାଲ୍ଲୋକାନପରିଭୂର୍ଭାଜମାନଃ ॥୧୦॥

ପୂର୍ବାପରଂ ଚରତୋ ମାୟୁର୍ଯୈତୌ ଶିଶୁ କ୍ରୀଡ଼ନ୍ତୌ ପରି ଯାତୋଽର୍ଣ୍ଣବମ୍ ।
ବିଶ୍ଵାନ୍ୟୋ ଭୁବନା ବିଚକ୍ଷେ ହୈରଣ୍ୟୌରନ୍ୟଂ ହରିତୋ ବହନ୍ତି ॥୧୧॥

ଦିବି ତ୍ଵାନ୍ତ୍ରିରଧାରୟସୁର୍ଯ୍ୟା ମାସାୟ କର୍ତବେ ।
ସ ଏଷି ସୁଧୃତସ୍ତପନ୍ନିଶ୍ଵା ଭୂତାବତାକଶତ୍ ॥୧୨॥

ଉଭାବନ୍ତୌ ସମର୍ଷସି ବସୁଃ ସଂମାତରାବିବ ।
ନନ୍ଦେତଦିତଃ ପୁରା ବ୍ରହ୍ମ ଦେବା ଅମୀ ବିଦୁଃ ॥୧୩॥

ୟସ୍ମିନ୍ନୁଦମନ୍ତୁ ଶ୍ରୀତଂ ତହିଷ୍ଠାସତି ସୁର୍ଯ୍ୟଃ ।
ଅଧ୍ଵାସ୍ୟ ବିତତୋ ମହାନପୂର୍ବଶ୍ଚାପରଶ୍ଚ ଯଃ ॥୧୪॥

ତଂ ସମାପ୍ନୋତି ଜୁତିଭିସ୍ତତୋ ନାପ ଚିକିସ୍ତତି ।
ତେନାମୃତସ୍ୟ ଭକ୍ଷଂ ଦେବାନାଂ ନାବ ରୁକ୍ଷତେ ॥୧୫॥

ଉଦୁ ତ୍ୟଂ ଜାତବେଦସଂ ଦେବଂ ବହନ୍ତି କେତବଃ ।
ଦୃଶେ ବିଶ୍ଵାୟ ସୁର୍ଯ୍ୟମ୍ ॥୧୬॥

ଅପ ତ୍ୟେ ତାୟବୋ ଯଥା ନକ୍ଷତ୍ରା ଯନ୍ତ୍ରୀକୃତିଃ ।

ସୁରାୟ ବିଶ୍ୱଚକ୍ଷସେ ॥୧୭॥

ଅଦୃଶନ୍ନସ୍ୟ କେତବୋ ବି ରଶ୍ମୟୋ ଜନାଁ ଅନୁ ।

ଭ୍ରାଜନ୍ତୋ ଅଗ୍ନୟୋ ଯଥା ॥୧୮॥

ତରଣିର୍ବିଶ୍ୱଦର୍ଶତୋ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଟଦସି ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ବିଶ୍ୱମା ଭାସି ରୋଚନ ॥୧୯॥

ପ୍ରତ୍ୟତ୍ ଦେବାନାଂ ବିଶଃ ପ୍ରତ୍ୟତ୍ତୁଦେଷି ମାନୁଷୀଃ ।

ପ୍ରତ୍ୟତ୍-ବିଶ୍ୱଂ ସ୍ୱର୍ଦ୍ଦଶେ ॥୨୦॥

ୟେନା ପାବକ ଚକ୍ଷସା ଭୁରଣ୍ୟତ୍ ଜନାଁ ଅନୁ ।

ତ୍ୱଂ ବରୁଣ ପଶ୍ୟସି ॥୨୧॥

ବି ଦ୍ୟାମେଷି ରଜସ୍ୱଧୂର୍ମମାନୋ ଅକ୍ଳୁତିଃ ।

ପଶ୍ୟଞ୍ଜନ୍ନାନି ସୂର୍ଯ୍ୟ ॥୨୨॥

ସପ୍ତ ତ୍ୱା ହରିତୋ ରଥେ ବହନ୍ତି ଦେବ ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଶୋଚିଷ୍ଟେଶଂ ବିଚକ୍ଷଶମ୍ ॥୨୩॥

ଅୟୁକ୍ତ ସପ୍ତ ଶୁକ୍ଳ୍ୟବଃ ସୁରୋ ରଥସ୍ୟ ନପ୍ତ୍ୟଃ ।

ତାଭିର୍ଯାତି ସ୍ୱୟୁକ୍ତିତିଃ ॥୨୪॥

ରୋହିତୋ ଦିବମାରୁହଞ୍ଚପସା ତପସ୍ୱୀ ।

ସ ଯୋନିମୈତି ସ ଉ ଜାୟତେ ପୁନଃ ସ ଦେବାନାମଧିପତିର୍ବଭୁବ ॥୨୫॥

ୟୋ ବିଶ୍ୱଚର୍ଷଣିରୁତ ବିଶ୍ୱତୋମୁଖୋ ଯୋ ବିଶ୍ୱତସ୍ମାଣିରୁତ ବିଶ୍ୱତସ୍ତଥଃ ।

ସଂ ବାହୁଭ୍ୟାଂ ଭରତି ସଂ ପତତ୍ତ୍ରିର୍ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଜନୟନ୍ତେବ ଏକଃ ॥୨୬॥

ଏକପାଦ୍-ଦ୍ଵିପଦୋ ଭୂୟୋ ବି ଚକ୍ରମେ ଦ୍ଵିପାତ୍ରିପାଦମଧ୍ୟେତି ପଶ୍ଚାତ୍ ।
ଦ୍ଵିପାଦ ଷଟ୍ପଦୋ ଭୂୟୋ ବି ଚକ୍ରମେ ତ ଏକପଦସ୍ତନ୍ନଂ ସମାସତେ ॥୭୭॥

ଅତନ୍ତ୍ରୋ ଯୁସ୍ୟନ୍ଦହରିତୋ ଯଦାସ୍ତାଦ୍ ଦ୍ଵେ ରୂପେ କୃଣୁତେ ରୋଚମାନଃ ।
କେତୁମାନୁଦ୍ୟନ୍ତ୍ରସହମାନୋ ରଜାଂସି ବିଶ୍ଵା ଆଦିତ୍ୟ ପ୍ରବତୋ ବି ଭାସି ॥୭୮॥

ବଶ୍ମହ୍ନା ଅସି ସୂର୍ଯ୍ୟ ବତାଦିତ୍ୟ ମହ୍ନା ଅସି ।
ମହାଂସ୍ତେ ମହତୋ ମହିମା ତ୍ଵମାଦିତ୍ୟ ମହ୍ନା ଅସି ॥୭୯॥

ରୋଚସେ ଦିବି ରୋଚସେ ଅନ୍ତରିକ୍ଷେ ପତଙ୍ଗ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ରୋଚସେ ରୋଚସେ ଅପ୍ସକ୍ତଃ ।
ଉଦା ସମୁଦ୍ରୌ ରୁଚ୍ୟା ବ୍ୟାପିଥ ଦେବୋ ଦେବାସି ମହିଷଃ ସ୍ଵର୍ଜିତ୍ ॥୮୦॥

ଅର୍ବାତ୍ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରୟତୋ ବ୍ୟଧ୍ଵ ଆଶୁର୍ବିପଶ୍ଚିପୁତୟନ୍-ପତଙ୍ଗଃ ।
ବିଷ୍ଣୁର୍ବିଚିତ୍ତଃ ଶବସାପିତିଷ୍ଠନ୍-ପ୍ର କେତୁନା ସହତେ ବିଶ୍ଵମେଜତ୍ ॥୮୧॥

ଚିତ୍ରାଶ୍ଵିକିତ୍ତ୍ଵାନ୍-ମହିଷଃ ସୁପର୍ଣ୍ଣ ଆରୋଚୟନ୍ତ୍ରୋଦସୀ ଅନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ।
ଅହୋରାତ୍ରେ ପରି ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ବସାନେ ପ୍ରାସ୍ୟ ବିଶ୍ଵା ତିରତୋ ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ॥୮୨॥

ତିଗ୍ନୋ ବିଭ୍ରାଜନ୍ତନ୍ନଂ ଶିଶାନୋଃରଂଗମାସଃ ପ୍ରବତୋ ରରାଣଃ ।
ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମାନ୍-ପକ୍ଷୀ ମହିଷୋ ବୟୋଧା ବିଶ୍ଵା ଆସ୍ତାତ୍-ପ୍ରଦିଶଃ କଳ୍ମମାନଃ ॥୮୩॥

ଚିତ୍ରଂ ଦେବାନାଂ କେତୁରନୀକଂ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମାନ୍-ପ୍ରଦିଶଃ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦ୍ୟନ୍ ।
ଦିବାକରୋଽତି ଦ୍ୟୁମ୍ନୈସ୍ତମାଂସି ବିଶ୍ଵାତାରୀଘ୍ନୁରିତାନି ଶୁକ୍ରଃ ॥୮୪॥

ଚିତ୍ରଂ ଦେବାନାମୁଦଗାଦନୀକଂ ଚକ୍ଷୁର୍ମିତ୍ରସ୍ୟ ବରୁଣସ୍ୟାଗ୍ନେଃ ।
ଆପ୍ରାଜ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଅନ୍ତରିକ୍ଷଂ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆତ୍ମା ଜଗତସ୍ତସ୍ମୁଷଶ୍ଚ ॥୮୫॥

ଉଜ୍ଜା ପତନ୍ତମରୁଣଂ ସୁପର୍ଣ୍ଣଂ ମଧ୍ୟେ ଦିବସ୍ତରଣିଂ ଭ୍ରାଜମାନମ୍ ।
ପଶ୍ୟମ ତ୍ଵା ସବିତାରଂ ଯମାହୁରଜସ୍ରଂ ଜ୍ୟୋତିର୍ଯଦବିନ୍ଦଦତ୍ତ୍ରିଃ ॥୮୬॥

ଦିବସ୍ତୁଷ୍ଟେ ଧାବମାନଂ ସୁପର୍ଣ୍ଣମଦିତ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରଂ ନାଥକାମ ଉପ ଯୁମି ଭୀତଃ ।
ସ ନଃ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପ୍ର ତିର ଦୀର୍ଘମାୟୁର୍ମା ରିଷାମ ସୁମତୌ ତେ ସ୍ୟାମ ॥୩୭॥

ସହସ୍ରାହ୍ଣ୍ୟଂ ବିୟୁତାବସ୍ୟ ପକ୍ଷୌ ହରେର୍ହଂସସ୍ୟ ପତତଃ ସ୍ୱର୍ଗମ୍ ।
ସ ଦେବାନ୍ତ୍ରସର୍ବାନ୍ନୁରସ୍ତ୍ୟପଦଦ୍ୟ ସଂପଶ୍ୟନ୍ୟାତି ଭୁବନାନି ବିଶ୍ୱା ॥୩୮॥

ରୋହିତଃ କାଲୋ ଅଭବଦ୍ରୋହିତୋଽଗ୍ରେ ପ୍ରଜାପତିଃ ।
ରୋହିତୋ ଯୁଜ୍ଞାନାଂ ମୁଖଂ ରୋହିତଃ ସ୍ୱରାଭରତ୍ ॥୩୯॥

ରୋହିତୋ ଲୋକୋ ଅଭବଦ୍ରୋହିତୋଽତ୍ୟତପଦ୍ଭିବମ୍ ।
ରୋହିତୋ ରଶ୍ମିଭିର୍ଭୂମିଂ ସମୁଦ୍ରମନୁ ସଂ ଚରତ୍ ॥୪୦॥

ସର୍ବା ଦିଶଃ ସମଚରଦ୍ରୋହିତୋଽଧିପତିର୍ଦିବଃ ।
ଦିବଂ ସମୁଦ୍ରମାଦ୍-ଭୂମିଂ ସର୍ବଂ ଭୂତଂ ବି ରକ୍ଷତି ॥୪୧॥

ଆରୋହଞ୍ଚୁକ୍ରୋ ବୃହତୀରତନ୍ଦ୍ରୋ ଦ୍ୱେ ରୂପେ କୃଣୁତେ ରୋଚମାନଃ ।
ଚିତ୍ରଶ୍ଚକିତ୍ପାନୁହିଷୋ ବାତମାୟା ଯାବତୋ ଲୋକାନଭି ଯଦ୍ବିଭାତି ॥୪୨॥

ଅଭ୍ୟନ୍ୟଦେତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ୟଦସ୍ୟତେଽହୋରାତ୍ରାଭ୍ୟାଂ ମହିଷଃ କଳ୍ପମାନଃ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ବୟଂ ରଜସି କ୍ଷିୟନ୍ତଂ ଗାତୁବିଦଂ ହବାମହେ ନାଧମାନାଃ ॥୪୩॥

ପୃଥିବୀପ୍ତୋ ମହିଷୋ ନାଧମାନସ୍ୟ ଗାତୁରଦଘ୍ନରକ୍ଷୁଃ ପରି ବିଶ୍ୱଂ ବଭୂବ ।
ବିଶ୍ୱଂ ସଂପଶ୍ୟନ୍ତୁସୁବିଦତ୍ତୋ ଯଜତ୍ର ଇଦଂ ଶୃଣୋତୁ ଯଦହଂ ବ୍ରବୀମି ॥୪୪॥

ପର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ମହିମା ପୃଥିବୀଂ ସମୁଦ୍ରଂ ଜ୍ୟୋତିଷା ବିଭ୍ରାଜନ୍ପରି ଦ୍ୟାମନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ।
ସର୍ବଂ ସଂପଶ୍ୟନ୍ତୁସୁବିଦତ୍ତୋ ଯଜତ୍ର ଇଦଂ ଶୃଣୋତୁ ଯଦହଂ ବ୍ରବୀମି ॥୪୫॥

ଅବୋଧ୍ୟଗ୍ନିଃ ସମିଧା ଜନାନାଂ ପ୍ରତି ଧେନୁମିବାୟତୀମୁଷସମ୍ ।
ୟଦ୍ବା ଇବ ପ୍ର ବୟାମୁଜ୍ଜିହାନାଃ ପ୍ର ଭାନବଃ ସିସ୍ରତେ ନାକମଞ୍ଚ ॥୪୬॥, ॥ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟୋଽନୁବାକଃ॥

(୧୩୩) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଚତୁରବସାନା ଅଷ୍ଟପଦା କୃତିଃ (୧, ୧୭, ୧୮, ୨୧),
 ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଭୃଗିକ୍ ଅଷ୍ଟିଃ (୨), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଅଷ୍ଟିଃ (୩), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା
 ଅତିଶାକ୍ତରଗର୍ଭା ଧୃତିଃ (୪), ଚତୁରବସାନା ସପ୍ତପଦା ଶାକ୍ତରାତିଶାକ୍ତରଗର୍ଭା ପ୍ରକୃତି (୫-୬),
 ଚତୁରବସାନା ସପ୍ତପଦା ଅନୁଷ୍ଟୁପଗର୍ଭା ଅତିଧୃତିଃ (୭), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଅତ୍ୟଷ୍ଟିଃ (୮, ୨୦,
 ୨୨), ଚତୁରବସାନା ସପ୍ତପଦା ଭୃଗିକ୍ ଅତିଧୃତିଃ (୯-୧୨), ଚତୁରବସାନା ଅଷ୍ଟପଦା କୃତିଃ
 (୧୩-୧୪), ଚତୁରବସାନା ସପ୍ତପଦା ନିରୂତ୍ ଧୃତିଃ (୧୫), ଚତୁରବସାନା ସପ୍ତପଦା କୃତିଃ
 (୧୬, ୨୪), ଚତୁରବସାନା ଅଷ୍ଟପଦା ଭୃଗିକ୍ ଆକୃତିଃ (୧୯), ଚତୁରବସାନା ଅଷ୍ଟପଦା ବିକୃତିଃ
 (୨୩, ୨୫), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୬) । ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ରୋହିତଃ, ଆଦିତ୍ୟଃ (୧-୨୬)

ୟ ଇମେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଜଜାନ ଯୋ ଦ୍ରାପିଂ କୃତ୍ବା ଭୁବନାନି ବସ୍ତେ ।
 ଯସ୍ମିନ୍ ସିୟନ୍ତି ପ୍ରଦିଶଃ ଷଡ୍ଭର୍ବୀର୍ଯ୍ୟାଃ ପତଙ୍ଗୋ ଅନୁ ବିଚାକଶୀତି ।
 ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଚସୈତଦାଗୋ ଯ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
 ଉଦ୍ଦେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ସିଶାହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୧॥

ୟସ୍ମାଦ୍ବାତା ଋତୁଥା ପବନ୍ତେ ଯସ୍ମାତ୍ସମୁଦ୍ରା ଅଧି ବିକ୍ଷରନ୍ତି ।
 ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଚସୈତଦାଗୋ ଯ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
 ଉଦ୍ଦେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ସିଶାହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୨॥

ୟୋ ମାରୟତି ପ୍ରାଣୟତି ଯସ୍ମାତ୍-ପ୍ରାଣନ୍ତି ଭୁବନାନି ବିଶ୍ୱା ।
 ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଚସୈତଦାଗୋ ଯ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
 ଉଦ୍ଦେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ସିଶାହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୩॥

ୟଃ ପ୍ରାଣେନ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ତର୍ପୟତ୍ୟପାନେନ ସମୁଦ୍ରସ୍ୟ ଜଠରଂ ଯଃ ପିପର୍ତ୍ତି ।
 ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଚସୈତଦାଗୋ ଯ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
 ଉଦ୍ଦେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ସିଶାହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୪॥

ଯୁସ୍ମିନ୍-ବିରାଟପରମେଷ୍ଠୀ ପ୍ରଜାପତିରଗ୍ନିର୍ବେଶ୍ମାନରଃ ସହ ପଞ୍ଚ୍ୟା ଶ୍ରୀତଃ ।
 ଯଃ ପରସ୍ୟ ପ୍ରାଣଂ ପରମସ୍ୟ ତେଜ ଆଦଦେ ।
 ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୌତଦାଗୋ ଯଃ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
 ଉଦ୍ଦେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଯିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୫॥

ଯୁସ୍ମିନ୍‌ଷତୁର୍ବୀଃ ପଞ୍ଚ ଦିଶୋ ଅଧିଶ୍ରୀତାଶ୍ଚତସ୍ର ଆପୋ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ତ୍ରୟୋଃଷରାଃ ।
 ଯୋ ଅନ୍ତରା ରୋଦସୀ କୁଞ୍ଜଶ୍ଚକ୍ଷୁଷେକ୍ଷତ ।
 ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୌତଦାଗୋ ଯଃ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
 ଉଦ୍ଦେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଯିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୬॥

ୟୋ ଅନ୍ନାଦୋ ଅନ୍ନପତିର୍ବଭୁବ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ତତିରୁତ ଯଃ ।
 ଭୂତୋ ଭବିଷ୍ୟତ୍ଭୁବନସ୍ୟ ଯୟତିଃ ।
 ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୌତଦାଗୋ ଯଃ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
 ଉଦ୍ଦେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଯିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୭॥

ଅହୋରାତ୍ରେର୍ବିମିତଂ ତ୍ରିଂଶଦଙ୍ଗଂ ତ୍ରୟୋଦଶଂ ମାସଂ ଯୋ ନିର୍ମିମୀତେ ।
 ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୌତଦାଗୋ ଯଃ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
 ଉଦ୍ଦେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଯିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୮॥

କୃଷ୍ଣଂ ନିୟାନଂ ହରୟଃ ସୁପର୍ଣ୍ଣା ଅପୋ ବସାନା ଦିବମୁପୁତନ୍ତି ।
 ତ ଆବବୃତ୍ତୁସ୍ତଦନାଦୃତସ୍ୟ ।
 ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୌତଦାଗୋ ଯଃ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
 ଉଦ୍ଦେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଯିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୯॥

ଯୁଦ୍ଧେ ଚନ୍ଦ୍ରଂ କଶ୍ୟପ ରୋଚନାବଦ୍ୟସ୍ତଂହିତଂ ପୁଷ୍କଳଂ ଚିତ୍ରଭାନୁ ।
 ଯୁସ୍ମିନ୍ନୁସୂର୍ଯ୍ୟ ଆର୍ପିତାଃ ସପ୍ତ ସାକମ୍ ।
 ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୈତଦାଗୋ ଯୁ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
 ଉଦ୍ଦେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଣିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୧୦॥

ବୃହଦେନମନ୍ନୁ ବସ୍ତ୍ରେ ପୁରସ୍ତାଦ୍ରଥଂତରଂ ପ୍ରତି ଗୃହ୍ଣାତି ପଶ୍ଚାତ୍ ।
 ଜ୍ୟୋତିର୍ବିସାନେ ସଦମପ୍ରମାଦମ୍ ।
 ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୈତଦାଗୋ ଯୁ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
 ଉଦ୍ଦେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଣିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୧୧॥

ବୃହଦନ୍ୟତଃ ପକ୍ଷ ଆସୀଦ୍ରଥଂତରମନ୍ୟତଃ ସବଲେ ସପ୍ରୀତୀ ।
 ଯୁଦ୍ରୋହିତମଜନୟନ୍ତ୍ର ଦେବାଃ ।
 ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୈତଦାଗୋ ଯୁ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
 ଉଦ୍ଦେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଣିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୧୨॥

ସ ବରୁଣଃ ସାୟମଗ୍ନିର୍ଭବତି ସ ମିତ୍ରୋ ଭବତି ପ୍ରାତରୁଦ୍ୟନ୍ ।
 ସ ସବିତା ଭୂତ୍ବାନ୍ତରିକ୍ଷେଣ ଯାତି ସ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଭୂତ୍ବା ତପତି ମଧ୍ୟତୋ ଦିବମ୍ ।
 ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୈତଦାଗୋ ଯୁ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
 ଉଦ୍ଦେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଣିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୧୩॥

ସହସ୍ରାହ୍ଣ୍ୟଂ ବିୟୁତାବସ୍ୟ ପକ୍ଷୌ ହରେର୍ହଂସସ୍ୟ ପତତଃ ସ୍ୱର୍ଗମ୍ ।
 ସ ଦେବାନ୍ତ୍ରସର୍ବାନ୍ନୁରସ୍ତ୍ୟପଦଦ୍ୟ ସଂପଶ୍ୟନ୍ୟାତି ଭୁବନାନି ବିଶ୍ୱା ।
 ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୈତଦାଗୋ ଯୁ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
 ଉଦ୍ଦେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଣିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୧୪॥

ଅୟଂ ସ ଦେବୋ ଅୟୁକ୍ତଃ ସହସ୍ରମୂଲଃ ପରୁଶାକୋ ଅତ୍ରିଃ ।
 ଯ ଇଦଂ ବିଶ୍ଵଂ ଭୁବନଂ ଜଜାନ ।
 ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୈତଦାଗୋ ଯ ଏବଂ ବିଦ୍ଵାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
 ଉଦ୍ଘେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଶିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୧୫॥

ଶୁକ୍ରଂ ବହନ୍ତି ହରୟୋ ରଘୁଷ୍ୟଦୋ ଦେବଂ ଦିବି ବର୍ଚ୍ଚସା ଭ୍ରାଜମାନମ୍ ।
 ଯସ୍ୟୋର୍ଧ୍ଵା ଦିବଂ ତନ୍ଦ୍ରସ୍ତପନ୍ତ୍ୟର୍ବାତ୍ ସୁବର୍ଣ୍ଣେଃ ପଟରେର୍ବି ଭାତି ।
 ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୈତଦାଗୋ ଯ ଏବଂ ବିଦ୍ଵାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
 ଉଦ୍ଘେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଶିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୧୬॥

ୟେନାଦିତ୍ୟାନୁହରିତଃ ସଂବହନ୍ତି ଯେନ ଯଜ୍ଞେନ ବହବୋ ଯନ୍ତି ପ୍ରଜାନନ୍ତଃ ।
 ଯଦେକଂ ଜ୍ୟୋତିର୍ବହୁଧା ବିଭାତି ।
 ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୈତଦାଗୋ ଯ ଏବଂ ବିଦ୍ଵାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
 ଉଦ୍ଘେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଶିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୧୭॥

ସପ୍ତ ଯୁଞ୍ଜନ୍ତି ରଥମେକଚକ୍ରମେକୋ ଅଶ୍ଵୋ ବହତି ସପ୍ତନାମା ।
 ତ୍ରିନାଭି ଚକ୍ରମଜରମନର୍ବଂ ଯତ୍ରେମା ବିଶ୍ଵା ଭୁବନାପି ତସ୍ମୁଃ ।
 ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୈତଦାଗୋ ଯ ଏବଂ ବିଦ୍ଵାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
 ଉଦ୍ଘେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଶିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୧୮॥

ଅଷ୍ଟଧା ଯୁକ୍ତୋ ବହତି ବହିରୁଗ୍ରଃ ପିତା ଦେବାନାଂ ଜନିତା ମତୀନାମ୍ ।
 ରତସ୍ୟ ତନ୍ତ୍ରଂ ମନସା ମିମାନଃ ସର୍ବା ଦିଶଃ ପବତେ ମାତରିଶ୍ଵା ।
 ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୈତଦାଗୋ ଯ ଏବଂ ବିଦ୍ଵାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
 ଉଦ୍ଘେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଶିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୧୯॥

ସଂୟୁକ୍ତଂ ତନ୍ତ୍ରଂ ପ୍ରତିଶୋଽନୁ ସର୍ବା ଅନ୍ତର୍ଗାୟତ୍ରୀମମୃତସ୍ୟ ଗର୍ଭେ ।
ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୌତଦାଗୋ ଯୁ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
ଉଦ୍ଦେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଶିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୨୦॥

ନିମ୍ବୁଚସ୍ତିସ୍ତୋ ରୁ୍ୟଷୋ ହ ତିସ୍ରସ୍ତୀଶି ରଜାଂସି ଦିବୋ ଅଙ୍ଗ ତିସ୍ରଃ ।
ବିଦ୍ବା ତେ ଅଗ୍ନେ ତ୍ରେଧା ଜନିତ୍ରଂ ତ୍ରେଧା ଦେବାନାଂ ଜନିମାନି ବିଦ୍ଭୁ ।
ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୌତଦାଗୋ ଯୁ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
ଉଦ୍ଦେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଶିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୨୧॥

ବି ଯୁ ଔର୍ଣ୍ଣୋତ୍-ପୃଥିବୀଂ ଜାୟମାନ ଆ ସମୁଦ୍ରମଦଧାଦନ୍ତରିକ୍ଷେ ।
ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୌତଦାଗୋ ଯୁ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
ଉଦ୍ଦେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଶିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୨୨॥

ତ୍ୱମଗ୍ନେ କ୍ରତୁଭିଃ କେତୁଭିର୍ହିତୋଽର୍କଃ ସମିଦ୍ଭ ଉଦରୋଚଥା ଦିବି ।
କିମଭ୍ୟାର୍ଚନ୍ତୁରୁତଃ ପୃଶ୍ନିମାତରୋ ଯଦ୍ରୋହିତମଜନୟନ୍ତ୍ର ଦେବାଃ ।
ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୌତଦାଗୋ ଯୁ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
ଉଦ୍ଦେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଶିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୨୩॥

ୟୁ ଆତ୍ମଦା ବଲଦା ଯୁସ୍ୟ ବିଶ୍ୱ ଉପାସତେ ପ୍ରଶିଷଂ ଯୁସ୍ୟ ଦେବାଃ ।
ୟୋଽସ୍ୟେଶେ ଦ୍ୱିପଦୋ ଯୁଷ୍ଟୁତୁଷ୍ଟଦଃ ।
ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୌତଦାଗୋ ଯୁ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
ଉଦ୍ଦେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଶିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୨୪॥

ଏକପାଦ୍-ଦ୍ୱିପଦୋ ଭୂୟୋ ବି ଚକ୍ରମେ ଦ୍ୱିପାତ୍ରିପାଦମଭ୍ୟେତି ପଶ୍ଚାତ୍ ।
ଚତୁଷ୍ପାଦକ୍ରେ ଦ୍ୱିପଦାମଭିସ୍ତରେ ସଂପଶ୍ୟନ୍ ପଞ୍ଜିମୁପତିଷ୍ଠମାନଃ ।
ତସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ କୁଞ୍ଜସୌତଦାଗୋ ଯୁ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଜିନାତି ।
ଉଦ୍ଦେପୟ ରୋହିତ ପ୍ର ଶିଶୀହି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚି ପାଶାନ୍ ॥୨୫॥

କୃଷ୍ଣାୟାଃ ପୁତ୍ରୋ ଅର୍ଜୁନୋ ରାତ୍ର୍ୟା ବସୋଽଜାୟତ ।
ସ ହ ଦ୍ୟାମଧି ରୋହିତି ରୁହୋ ରୁରୋହ ରୋହିତଃ ॥୨୭॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧୩।୪-୧) [ପ୍ରଥମଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଜାପତ୍ୟାନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧-୧୧),
ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୨), ଆସୁରୀ ଉଷ୍ଠିକ୍ (୧୩) । ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ବା (୧-୧୩)

=====

ସ ଏତି ସବିତା ସ୍ୱର୍ଦ୍ଧବସ୍ତୁଷ୍ଟୋଽବତାକଶତ୍ ॥୧॥

ରଶ୍ମିଭିର୍ନଭ ଆତ୍ମତଂ ମହେନ୍ଦ୍ର ଏତ୍ୟାବୃତଃ ॥୨॥

ସ ଧାତା ସ ବିଧର୍ତା ସ ବାୟୁର୍ନଭ ଉଚ୍ଛ୍ରିତମ୍ ।
ରଶ୍ମିଭିର୍ନଭ ଆତ୍ମତଂ ମହେନ୍ଦ୍ର ଏତ୍ୟାବୃତଃ ॥୩॥

ସୋଽୟମା ସ ବରୁଣଃ ସ ରୁଦ୍ରଃ ସ ମହାଦେବଃ ।
ରଶ୍ମିଭିର୍ନଭ ଆତ୍ମତଂ ମହେନ୍ଦ୍ର ଏତ୍ୟାବୃତଃ ॥୪॥

ସୋ ଅଗ୍ନିଃ ସ ଉ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ସ ଉ ଏବ ମହାୟମଃ ।
ରଶ୍ମିଭିର୍ନଭ ଆତ୍ମତଂ ମହେନ୍ଦ୍ର ଏତ୍ୟାବୃତଃ ॥୫॥

ତଂ ବସ୍ତା ଉପ ତିଷ୍ଠନ୍ତ୍ୟେକଶୀର୍ଷାଣୋ ଯୁତା ଦଶ ।
ରଶ୍ମିଭିର୍ନଭ ଆତ୍ମତଂ ମହେନ୍ଦ୍ର ଏତ୍ୟାବୃତଃ ॥୬॥

ପଶ୍ଚାତ୍-ପ୍ରାଞ୍ଚି ଆ ତନ୍ମୁକ୍ତି ଯଦୁଦେତି ବି ଭାସତି ।
ରଶ୍ମିଭିର୍ନଭ ଆତ୍ମତଂ ମହେନ୍ଦ୍ର ଏତ୍ୟାବୃତଃ ॥୭॥

ତସ୍ୟୈଷ ମାରୁତୋ ଗଣଃ ସ ଏତି ଶିକ୍ୟାକୃତଃ ||୮||

ରଶ୍ମିଭିର୍ନଭ ଆଭୃତଂ ମହେନ୍ଦ୍ର ଏତ୍ୟାବୃତଃ ||୯||

ତସ୍ୟେମେ ନବ କୋଶା ବିଷ୍ଣୁମ୍ବା ନବଧା ହିତାଃ ||୧୦||

ସ ପ୍ରଜାଭ୍ୟୋ ବି ପଶ୍ୟତି ଯଜ ପ୍ରାଣତି ଯଜ ନ ||୧୧||

ତମିଦଂ ନିଗତଂ ସହଃ ସ ଏଷ ଏକ ଏକବୃଦେକ ଏବ ||୧୨||

ଏତେ ଅସ୍ମିନ୍-ଦେବା ଏକବୃତୋ ଭବନ୍ତି ||୧୩||

=====

(୧୩|୪-୨) [ଦ୍ଵିତୀୟଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ରକ୍ଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଜ୍ଞନ - ଭୂରିକ୍ ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୪), ଆସୁରୀ ପଞ୍ଜିଃ (୧୫), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟାନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୬, ୧୯), ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୭-୧୮), ଦ୍ଵିପଦା ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୨୦), ଆସୁରୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୧) । ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ବା (୧୪-୨୧)

=====

କୀର୍ତ୍ତିଷ୍ଟ ଯଶଶ୍ଚାମ୍ବୁଷ୍ଟ ନଭଶ୍ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣବର୍ଚ୍ଚସଂ ଚାନ୍ନଂ ଚାନ୍ନାଦ୍ୟଂ ଚ ||୧୪||

ୟ ଏତଂ ଦେବମେକବୃତଂ ବେଦ ||୧୫||

ନ ଦ୍ଵିତୀୟୋ ନ ତୃତୀୟଶ୍ଚତୁର୍ଥୋ ନାପ୍ୟତ୍ୟତେ ।

ୟ ଏତଂ ଦେବମେକବୃତଂ ବେଦ ||୧୬||

ନ ପଞ୍ଚମୋ ନ ଷଷ୍ଠଃ ସପ୍ତମୋ ନାପ୍ୟତ୍ୟତେ ।

ୟ ଏତଂ ଦେବମେକବୃତଂ ବେଦ ||୧୭||

ନାଷ୍ଟମୋ ନ ନବମୋ ଦଶମୋ ନାପ୍ୟତ୍ୟତେ ।

ୟ ଏତଂ ଦେବମେକବୃତଂ ବେଦ ||୧୮||

ସ ସର୍ବସ୍ତୈ ବି ପଶ୍ୟତି ଯଜ ପ୍ରାଣତି ଯଜ ନ ।

ୟ ଏତଂ ଦେବମେକବୃତଂ ବେଦ ॥୧୯॥

ତମିଦଂ ନିଗତଂ ସହଃ ସ ଏଷ ଏକ ଏକବୃଦେକ ଏବ ।

ୟ ଏତଂ ଦେବମେକବୃତଂ ବେଦ ॥୨୦॥

ସର୍ବେ ଅସ୍ମିନ୍ ଦେବା ଏକବୃତୋ ଭବନ୍ତି ।

ୟ ଏତଂ ଦେବମେକବୃତଂ ବେଦ ॥୨୧॥

=====

(୧୩।୪-୩) [ତୃତୀୟଃ ପର୍ଯ୍ୟୟଃ] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨୨), ଆର୍ଚୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୨୩), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨୪), ଏକପଦା ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୨୫), ଆର୍ଚୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୬), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୭-୨୮) । ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ବା (୨୨-୨୮)

=====

ବ୍ରହ୍ମ ଚ ତପସ୍ତ୍ୱ କୀର୍ତ୍ତିଷ୍ଟ ଯଶସ୍ତ୍ୱାମ୍ବସ୍ତ୍ୱ ନଭସ୍ତ୍ୱ ବ୍ରାହ୍ମଣବର୍ଚସଂ ଚାନୁଂ ଚାନୁାଦ୍ୟଂ ଚ ।

ୟ ଏତଂ ଦେବମେକବୃତଂ ବେଦ ॥୨୨॥

ଭୂତଂ ଚ ଭବ୍ୟଂ ଚ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଚ ରୁଚିଷ୍ଟ ସ୍ୱର୍ଗିଷ୍ଟ ସ୍ୱଧା ଚ ॥୨୩॥

ୟ ଏତଂ ଦେବମେକବୃତଂ ବେଦ ॥୨୪॥

ସ ଏବ ମୃତ୍ୟୁଃ ସୋଽମୃତଂ ସୋଽତ୍ମଂ ସ ରକ୍ଷଃ ॥୨୫॥

ସ ରୁଦ୍ରୋ ବସୁବନିର୍ବସୁଦେୟୋ ନମୋବାକେ ବଷଟ୍କାରୋଽନୁ ସଂହିତଃ ॥୨୬॥

ତସ୍ୟେମେ ସର୍ବେ ଯାତବ ଭପ ପ୍ରଶିଷମାସତେ ॥୨୭॥

ତସ୍ୟାମୁ ସର୍ବା ନକ୍ଷତ୍ରା ବଶେ ଚନ୍ଦ୍ରମସା ସହ ॥୨୮॥

=====

(୧୩|୪-୪) [ତତ୍ତ୍ୱର୍ଥଃ ପର୍ଯ୍ୟୟଃ] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୨୯, ୩୩, ୩୯-୪୦, ୪୫), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୩୦, ୩୨, ୩୫-୩୬, ୪୨), ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୩୧), ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ଠିକ୍ (୩୪, ୩୭-୩୮), ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୪୧), ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୪୩), ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୪୪) । ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ମନ୍ତ୍ରେନ୍ଦ୍ରା ବା (୨୯-୪୫)

=====

ସ ବା ଅହୋଃଜାୟତ ତସ୍ମାଦହରଜାୟତ ||୨୯||

ସ ବୈ ରାତ୍ର୍ୟା ଅଜାୟତ ତସ୍ମାଦ୍ରାତ୍ରିରଜାୟତ ||୩୦||

ସ ବା ଅନ୍ତରିକ୍ଷାଦଜାୟତ ତସ୍ମାଦନ୍ତରିକ୍ଷମଜାୟତ ||୩୧||

ସ ବୈ ବାୟୋରଜାୟତ ତସ୍ମାଦ୍ବାୟୁରଜାୟତ ||୩୨||

ସ ବୈ ଦିବୋଃଜାୟତ ତସ୍ମାଦ୍-ଦୈର୍ଘ୍ୟରଜାୟତ ||୩୩||

ସ ବୈ ଦିଗ୍-ଭ୍ୟୋଃଜାୟତ ତସ୍ମାଦ୍ଦିଶୋଃଜାୟତ ||୩୪||

ସ ବୈ ଭୂମେରଜାୟତ ତସ୍ମାଦ୍-ଭୂମିରଜାୟତ ||୩୫||

ସ ବା ଅଗ୍ନେରଜାୟତ ତସ୍ମାଦଗ୍ନିରଜାୟତ ||୩୬||

ସ ବା ଅଦ୍-ଭ୍ୟୋଃଜାୟତ ତସ୍ମାଦାପୋଃଜାୟତ ||୩୭||

ସ ବା ଋଗ୍-ଭ୍ୟୋଃଜାୟତ ତସ୍ମାଦୃତୋଃଜାୟତ ||୩୮||

ସ ବୈ ଯଜ୍ଞାଦଜାୟତ ତସ୍ମାଦ୍ୟଜ୍ଞୋଃଜାୟତ ||୩୯||

ସ ଯଜ୍ଞସ୍ତସ୍ୟ ଯଜ୍ଞଃ ସ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ଶିରସ୍ତତମ୍ ||୪୦||

ସ ସ୍ତନୟତି ସ ବି ଦ୍ୟୋତତେ ସ ଉ ଅଶ୍ନାନମସ୍ୟତି ||୪୧||

ପାପାୟ ବା ଭଦ୍ରାୟ ବା ପୁରୁଷାୟାସୁରାୟ ବା ||୪୭||

ୟଦ୍ବା କୃଣୋଷ୍ୟାଷଧୀର୍ଯଦ୍ବା ବର୍ଷସି ଭଦ୍ରାୟା ଯଦ୍ବା ଜନ୍ୟମବୀବୃଧଃ ||୪୮||

ତାବାଂସ୍ତେ ମଘବନ୍-ମହିମୋପୋ ତେ ତନ୍ମଃ ଶତମ୍ ||୪୯||

ଉପୋ ତେ ବଧ୍ନେ ବଜାନି ଯଦି ବାସି ନ୍ୟର୍ବୁଦମ୍ ||୫୦||

(୧୩|୪-୫) [ପଞ୍ଚମଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୪୭),

ୟବମଧ୍ୟା ଗାୟତ୍ରୀ (୪୭), ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ଠିକ୍ (୪୮), ନିତୃତ୍ ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୪୯), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା
ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୫୦), ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୫୧) । ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ମନ୍ଥୋକ୍ତା ବା (୪୭-୫୧)

ଭୂୟାନିନ୍ଦ୍ରୋ ନମୁରାଦ୍-ଭୂୟାନିନ୍ଦ୍ରାସି ମୃତ୍ୟୁଭ୍ୟଃ ||୪୭||

ଭୂୟାନରାତ୍ୟାଃ ଶତ୍ୟାଃ ପତିସ୍ତ୍ୱମିନ୍ଦ୍ରାସି ବିଭୁଃ ପ୍ରଭୁରିତି ତ୍ୱୋପାସ୍ତୁହେ ବୟମ୍ ||୪୮||

ନମସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ପଶ୍ୟତ ପଶ୍ୟ ମା ପଶ୍ୟତ ||୪୯||

ଅନ୍ନାଦ୍ୟେନ ଯୁଗସ୍ତା ତେଜସ୍ତା ବ୍ରାହ୍ମଣବର୍ଚ୍ଚସେନ ||୫୦||

ଅନ୍ନୋ ଅମୋ ମହଃ ସହ ଇତି ତ୍ୱୋପାସ୍ତୁହେ ବୟମ୍ ।

ନମସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ପଶ୍ୟତ ପଶ୍ୟ ମା ପଶ୍ୟତ ।

ଅନ୍ନାଦ୍ୟେନ ଯୁଗସ୍ତା ତେଜସ୍ତା ବ୍ରାହ୍ମଣବର୍ଚ୍ଚସେନ ||୫୦||

ଅନ୍ନୋ ଅରୁଣଂ ରଜତଂ ରଜଃ ସହ ଇତି ତ୍ୱୋପାସ୍ତୁହେ ବୟମ୍ ।

ନମସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ପଶ୍ୟତ ପଶ୍ୟ ମା ପଶ୍ୟତ ।

ଅନ୍ନାଦ୍ୟେନ ଯୁଗସ୍ତା ତେଜସ୍ତା ବ୍ରାହ୍ମଣବର୍ଚ୍ଚସେନ ||୫୧||

(୧୩|୪-୭) [ଷଷ୍ଠ ପର୍ଯ୍ୟାୟ] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୫୨-୫୩),
ଦ୍ଵିପଦା ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୫୪), ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ଠିକ୍ (୫୫), ନିତୃତ୍ ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୫୬) ।
ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ବା (୫୨-୫୬)

ଉରୁଃ ପୃଥୁଃ ସୁଭୂର୍ଭୁବ ଇତି ତ୍ଵୋପାସ୍ମହେ ବୟମ୍ ।

ନମସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ପଶ୍ୟତ ପଶ୍ୟ ମା ପଶ୍ୟତ ।

ଅନ୍ନାଦ୍ୟେନ ଯୁଗସା ତେଜସା ବ୍ରାହ୍ମଣବର୍ଚ୍ଚସେନ ॥୫୨॥

ପ୍ରଥୋ ବରୋ ବ୍ୟତୋ ଲୋକ ଇତି ତ୍ଵୋପାସ୍ମହେ ବୟମ୍ ।

ନମସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ପଶ୍ୟତ ପଶ୍ୟ ମା ପଶ୍ୟତ ।

ଅନ୍ନାଦ୍ୟେନ ଯୁଗସା ତେଜସା ବ୍ରାହ୍ମଣବର୍ଚ୍ଚସେନ ॥୫୩॥

ଭବଦ୍ଵସୁରିଦଦ୍ଵସୁଃ ସଂଯଦ୍ଵସୁରାୟଦ୍ଵସୁରିତି ତ୍ଵୋପାସ୍ମହେ ବୟମ୍ ॥୫୪॥

ନମସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ପଶ୍ୟତ ପଶ୍ୟ ମା ପଶ୍ୟତ ॥୫୫॥

ଅନ୍ନାଦ୍ୟେନ ଯୁଗସା ତେଜସା ବ୍ରାହ୍ମଣବର୍ଚ୍ଚସେନ ॥୫୬॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ଥୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଇତି ତ୍ରୟୋଦଶଂ କାଣ୍ଡମ୍ ସମାପ୍ତମ୍ ॥

ଅଧ୍ୟାପକ - ଶୈଳୀନାଥ ସାହୁ

ଚତୁର୍ଥାଂଶ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା
[ଅଥଃ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶଂ କାଣ୍ଡମ୍]

=====

(୧୪|୧) ଋଷିଃ - ସାବିତ୍ରୀ ସୂର୍ଯ୍ୟା (ଋଷିକା) । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୧୩, ୧୭-୧୮, ୨୨, ୨୫-୨୮, ୩୦, ୩୫-୩୬, ୪୧-୪୪, ୫୧-୫୨, ୬୨-୬୩), ବିରାଟ୍ ପ୍ରସ୍ତାରପଞ୍ଜିଃ (୧୪), ଆସ୍ତାରପଞ୍ଜିଃ (୧୫), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୯-୨୦, ୨୪, ୩୨-୩୩, ୩୭, ୩୯-୪୦, ୪୭, ୪୯-୫୦, ୫୩, ୫୬-୫୭, ୫୮-୫୯, ୬୧), ଜଗତୀ (୨୧, ୪୬), ବୃହତୀଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨୩, ୩୧, ୪୫), ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୨୯, ୫୫), ପ୍ରସ୍ତାରପଞ୍ଜିଃ (୩୪), ପୁରୋବୃହତୀ ତ୍ରିପଦା ପରୋଷ୍ଟିକ୍ (୩୮), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୪୮), ଭୁବିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫୪, ୬୪), ପରାନୁଷ୍ଟୁପ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୬୦) ।

ଦେବତା - ସୋମଃ (୧-୫), ବିବାହଃ (୬), ଆତ୍ମାଃ, ବିବାହଃ (୭-୨୨, ୨୬, ୨୮-୨୪), ସୋମାକୌ (୨୩), ଚନ୍ଦ୍ରମା (୨୪), ବଧୂବାସଃ ସଂସ୍କର୍ଶମୋଚନମ୍ (୨୫), ବିବାହମନ୍ତ୍ରାଶିଷଃ (୨୬)

=====

ସତ୍ୟେନୋତ୍ତରିତା ଭୂମିଃ ସୂର୍ଯ୍ୟେଣୋତ୍ତରିତା ଦ୍ୟୌଃ ।
ଋତେନାଦିତ୍ୟାସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟୁତି ଦିବି ସୋମୋ ଅଧି ଶ୍ରିତଃ ॥୧॥

ସୋମେନାଦିତ୍ୟା ବଲିନଃ ସୋମେନ ପୃଥିବୀ ମହୀ ।
ଅଥୋ ନକ୍ଷତ୍ରାଣାମେଷାମୁପସ୍ଥେ ସୋମ ଆହିତଃ ॥୨॥

ସୋମଂ ମନ୍ୟତେ ପପିବାନ୍ୟସ୍ତଂପିଂଷତ୍ସ୍ୟୋଷଧିମ୍ ।
ସୋମଂ ଯଂ ବ୍ରହ୍ମାଣୋ ବିଦୁର୍ନ୍ ତସ୍ୟାଶ୍ନାତି ପାର୍ଥବଃ ॥୩॥

ୟତ୍ନା ସୋମ ପ୍ରପିବନ୍ତି ତତ ଆ ପ୍ୟାୟସେ ପୁନଃ ।
ବାୟୁଃ ସୋମସ୍ୟ ରକ୍ଷିତା ସମାନାଂ ମାସ ଆକୃତିଃ ॥୪॥

ଆଛଦ୍ଧିଧାନୈର୍ଗୁପିତୋ ବାର୍ହତୈଃ ସୋମ ରକ୍ଷିତଃ ।
ଗ୍ରାବ୍‌ଶାମିଛ୍ଛୁଶ୍ଚିଷ୍ଟସି ନ ତେ ଅଶ୍ମାତି ପାର୍ଯ୍ୟବଃ ॥୫॥

ଚିତ୍ତିରା ଉପବର୍ହଣଂ ଚକ୍ଷୁରା ଅଭ୍ୟଞ୍ଜନମ୍ ।
ଦୈର୍ଘ୍ୟମିଃ କୋଶ ଆସୀଦ୍ୟଦୟାସୁୟା ପତିମ୍ ॥୬॥

ରୈଭ୍ୟାସୀଦନ୍ତୁଦେୟା ନାରାଶଂସୀ ନ୍ୟୋତନୀ ।
ସୁୟାୟା ଉଦ୍ରମିଦ୍ବାସୋ ଗାଥୟୈତି ପରିଷ୍ଠତା ॥୭॥

ସ୍ତୋମା ଆସନ୍‌ପ୍ରତିଧୟଃ କୁରୀରଂ ଛନ୍ଦ ଓପଶଃ ।
ସୁୟାୟା ଅଶ୍ମିନା ବରାଗ୍ନିରାସୀତ୍-ପୁରୋଗବଃ ॥୮॥

ସୋମୋ ବଧୂୟୁରଭବଦଶ୍ମିନାସ୍ତ୍ରାମୁଭା ବରା ।
ସୁୟାଂ ଯୁପତ୍ୟେ ଶଂସନ୍ତୀଂ ମନସା ସବିତାଦଦାତ୍ ॥୯॥

ମନୋ ଅସ୍ୟା ଅନ ଆସୀଦ୍ୟୈରାସୀଦୁତ ଛଦିଃ ।
ଶୁକ୍ରାବନତ୍ବାହାବାସ୍ତ୍ରାଂ ଯୁଦୟାସୁୟା ପତିମ୍ ॥୧୦॥

ରକ୍ଷାମାତ୍ୟାମଭିହିତୌ ଗାରୌ ତେ ସାମନାବୈତାମ୍ ।
ଶ୍ରୋତ୍ରେ ତେ ଚକ୍ରେ ଆସ୍ତ୍ରାଂ ଦିବି ପଞ୍ଚାଶ୍ଚରାତରଃ ॥୧୧॥

ଶୁଚୀ ତେ ଚକ୍ରେ ଯାତ୍ୟା ବ୍ୟାନୋ ଅକ୍ଷ ଆହତଃ ।
ଅନୋ ମନସ୍ତୟଂ ସୁୟାରୋହତ୍-ପ୍ରୟତୀ ପତିମ୍ ॥୧୨॥

ସୁୟାୟା ବହତୁଃ ପ୍ରାଗାସୁବିତା ଯମବାସୃଜତ୍ ।
ମଘାସୁ ହନ୍ୟନ୍ତେ ଗାବଃ ଫଲ୍-ଗୁନୀଷୁ ବୁଧ୍ୟତେ ॥୧୩॥

ଯୁଦଶ୍ମିନା ପୃଚ୍ଛମାନାବୟାତଂ ତ୍ରିଚକ୍ରେଣ ବହତୁଂ ସୁୟାୟାଃ ।
କ୍ୱୈକଂ ଚକ୍ରଂ ବାମାସୀକ୍ତ ଦେଷ୍ଟାୟ ତସ୍ତଥୁଃ ॥୧୪॥

ଯଦୟାତଂ ଶୁଭସ୍ୱତୀ ବରେୟଂ ସୂର୍ଯ୍ୟାମୁପ ।

ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଅନୁ ତଦ୍ଦାମଜାନନ୍ପୁତ୍ରଃ ପିତରମବୃଣୀତ ପୁଷା ॥୧୫॥

ଦ୍ୱେ ତେ ଚକ୍ରେ ସୂର୍ଯ୍ୟେ ବ୍ରହ୍ମାଣ ଋତୁଧା ବିଦୁଃ ।

ଅଧୈକଂ ଚକ୍ରଂ ଯଦ୍ଭୁଦ୍ୱା ତଦଜାତୟ ଇଦ୍ୱିଦୁଃ ॥୧୬॥

ଅର୍ଯ୍ୟମଣଂ ଯଜାମହେ ସୁବନ୍ଧୁଂ ପତିବେଦନମ୍ ।

ଉର୍ବାରୁକମିବ ବନ୍ଧନାତ୍-ପ୍ରେତୋ ମୁଞ୍ଚାମି ନାମୁତଃ ॥୧୭॥

ପ୍ରେତୋ ମୁଞ୍ଚାମି ନାମୁତଃ ସୁବଜାମମୁତସ୍କରମ୍ ।

ୟଥେୟମିନ୍ଦ୍ର ମୀଢ଼ଃ ସୁପୁତ୍ରା ସୁଭଗାସତି ॥୧୮॥

ପ୍ର ତ୍ୱା ମୁଞ୍ଚାମି ବରୁଣସ୍ୟ ପାଶାଦ୍ୟେନ ତ୍ୱାବଧ୍ୱାସ୍ତବିତା ସୁଶେବାଃ ।

ଋତସ୍ୟ ଯୋନୌ ସୁକୃତସ୍ୟ ଲୋକେ ସ୍ୟୋନଂ ତେ ଅସୁ ସହସଂଭଲାୟୈ ॥୧୯॥

ଭଗସ୍ତ୍ୱେତୋ ନୟତୁ ହସ୍ତଗୃହ୍ୟାଶ୍ୱିନା ତ୍ୱା ପ୍ର ବହତାଂ ରଥେନ ।

ଗୃହାନ୍-ଗଞ୍ଜ ଗୃହପତ୍ନୀ ଯଥାସୋ ବଶିନୀ ତ୍ୱଂ ବିଦଥମା ବଦାସି ॥୨୦॥

ଇହ ପ୍ରିୟଂ ପ୍ରଜାୟୈ ତେ ସମୃଧ୍ୟତାମସ୍ମିନ୍-ଗୃହେ ଗାର୍ହପତ୍ୟାୟ ଜାଗୃହି ।

ଏନା ପତ୍ୟା ତନ୍ମଂ ସଂ ସ୍ତୃଶସ୍ତାଥ ଜିର୍ବିର୍ବିଦଥମା ବଦାସି ॥୨୧॥

ଇହୈବ ସ୍ତଂ ମା ବି ଯୈଷ୍ଠଂ ବିଶ୍ୱମାୟୁର୍ବ୍ୟଶୁତମ୍ ।

କ୍ରୀତକ୍ତୌ ପୁତ୍ରେନ୍ନପୃତିର୍ମୋଦମାନୌ ସ୍ୱସ୍ତକୌ ॥୨୨॥

ପୂର୍ବାପରଂ ଚରତୋ ମାୟୟୈତୌ ଶିଶୁ କ୍ରୀତକ୍ତୌ ପରି ଯାତୋଃର୍ଣ୍ଣବମ୍ ।

ବିଶ୍ୱାନେଧା ଭୁବନା ବିତଷ୍ଠ ଋତୁଂରନେଧା ବିଦଧଜ୍ଞାୟସେ ନବଃ ॥୨୩॥

ନବୋନବୋ ଭବସି ଜାୟମାନୋଽହ୍ନାଂ କେତୁରୁଷସାମେଷ୍ୟଗ୍ରମ୍ ।

ଭାଗଂ ଦେବେଭ୍ୟୋ ବି ଦଧାସ୍ୟାୟନ୍ପ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରମସ୍ତ୍ରିରସେ ଦୀର୍ଘମାୟୁଃ ॥୨୪॥

ପରା ଦେହି ଶାମୁଲ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମଭୋଗା ବି ଭଜା ବସୁ ।
କୃତୈଷା ପଦ୍ମତୀ ଭୃତ୍ୱା ଜାୟା ବିଶତେ ପତିମ୍ ॥୭୫॥

ନୀଲଲୋହିତଂ ଭବତି କୃତ୍ୟାସକ୍ତିର୍ବ୍ୟଜ୍ୟତେ ।
ଏଧନ୍ତେ ଅସ୍ୟା ଜ୍ଞାତୟଃ ପତିର୍ବନ୍ଧେଷୁ ବଧ୍ୟତେ ॥୭୬॥

ଅଶ୍ଳୀଳା ତନୂର୍ଭବତି ରୁଗତୀ ପାପୟାମୁୟା ।
ପତିର୍ଯଦ୍ୱୟୋ ବାସସଃ ସୁମଙ୍ଗମଭ୍ୟର୍ଷୁତେ ॥୭୭॥

ଆଶସନଂ ବିଶସନମଥୋ ଅଧିବିକର୍ତ୍ତନମ୍ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟୟଃ ପଶ୍ୟ ରୂପାଶି ତାନି ବ୍ରହ୍ମୋତ ଶୁନ୍ୟତି ॥୭୮॥

ତୃଷ୍ଣମେତକ୍ଷୁଦ୍ରକମପାଷ୍ଟବଦ୍ୱିଷବନ୍ନୈତଦଭବେ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ଯୋ ବ୍ରହ୍ମା ବେଦ ସ ଇଦ୍ରାଧିପମର୍ତ୍ତତି ॥୭୯॥

ସ ଇଉସ୍ତେୟାନଂ ହରତି ବ୍ରହ୍ମା ବାସଃ ସୁମଙ୍ଗଲମ୍ ।
ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତିଂ ଯୋ ଅଧ୍ୟୋତି ଯେନ ଜାୟା ନ ରିଷ୍ୟତି ॥୮୦॥

ଯୁବଂ ଭଗଂ ସଂ ଭରତଂ ସମୃଦ୍ଧମୃତଂ ବଦନ୍ତାବୃତୋଦ୍ୟେଷୁ ।
ବ୍ରହ୍ମଶସ୍ତ୍ରତେ ପତିମସ୍ତୈଃ ରୋଚୟ ତାରୁ ସଂଭଲୋ ବଦତୁ ବାଚମେତାମ୍ ॥୮୧॥

ଇହେଦସାଥ ନ ପରୋ ଗମାଥେମଂ ଗାବଃ ପ୍ରଜୟା ବର୍ଧୟାଥ ।
ଶୁଭଂ ଯତୀରୁସ୍ତ୍ରୟଃ ସୋମବର୍ଚସୋ ବିଶ୍ୱେ ଦେବାଃ କ୍ରନ୍ନିହ ବୋ ମନାଂସି ॥୮୨॥

ଇମଂ ଗାବଃ ପ୍ରଜୟା ସଂ ବିଶାଥାୟଂ ଦେବାନାଂ ନ ମିନାତି ଭାଗମ୍ ।
ଅସ୍ତୈ ବଃ ପୁଷା ମରୁତଶ୍ଚ ସର୍ବେ ଅସ୍ତୈ ବୋ ଧାତା ସବିତା ସୁବାତି ॥୮୩॥

ଅନୃକ୍ଷରା ଋଜବଃ ସନ୍ତ ପଞ୍ଚାନୋ ଯେଭିଃ ସଖାୟୋ ଯୁକ୍ତି ନୋ ବରେୟମ୍ ।
ସଂ ଭଗେନ ସମର୍ଯମ୍ନଶା ସଂ ଧାତା ସୃଜତୁ ବର୍ଚସା ॥୮୪॥

ଯୁଦ୍ଧ ବର୍ତ୍ତେ ଅକ୍ଷେଷୁ ସୁରାୟାଂ ଚ ଯଦାହିତମ୍ ।
ଯଦ୍-ଗୋଷ୍ଠଶ୍ଚିନା ବର୍ତ୍ତେନେମାଂ ବର୍ତ୍ତସାବତମ୍ ॥୩୫॥

ଯେନ ମହାନୟାଃ ଜୟନମଶ୍ଚିନା ଯେନ ବା ସୁରା ।
ଯେନାୟା ଅଭ୍ୟସିତ୍ୟକ୍ତ ତେନେମାଂ ବର୍ତ୍ତସାବତମ୍ ॥୩୬॥

ୟୋ ଅନିୟୋ ଦୀଦୟଦୟକ୍ତୟଂ ବିପ୍ରାସ ଇତତେ ଅଧିରେଷୁ ।
ଅପାଂ ନପାନ୍-ମଧୁମତୀରପୋ ଦା ଯାଭିରିନ୍ଦ୍ରୋ ବାବୃଧେ ବୀର୍ଯ୍ୟବାନ୍ ॥୩୭॥

ଇଦମହଂ ରୁଶକ୍ତଂ ଗ୍ରାଭଂ ତନୁଦୂଷିମପୋହାମି ।
ୟୋ ଭଦ୍ରୋ ରୋଚନସ୍ତମୁଦତାମି ॥୩୮॥

ଆସ୍ୟୈ ବ୍ରାହ୍ମଣାଃ ସ୍ନପନୀର୍ହରକ୍ତବୀରୟୀରୁଦଜଜ୍ଞାପଃ ।
ଅୟମ୍-ଶୋ ଅଗ୍ନିଂ ପର୍ଯ୍ୟେତୁ ପୁଷନ୍-ପ୍ରତୀକ୍ଷନ୍ତେ ଶୁଶୁରୋ ଦେବରଶ୍ଚ ॥୩୯॥

ଶଂ ତେ ହିରଣ୍ୟଂ ଶମୁ ସଜ୍ଞାପଃ ଶଂ ମେଧିର୍ଭବତୁ ଶଂ ଯୁଗସ୍ୟ ତର୍ଜ୍ଜ୍ବ ।
ଶଂ ତ ଆପଃ ଶତପବିତ୍ରା ଭବନ୍ତୁ ଶମୁ ପତ୍ୟା ତନ୍ମଂ ସଂ ସ୍ତୃଶସ୍ବ ॥୪୦॥

ଖେ ରଥସ୍ୟ ଖେନସଃ ଖେ ଯୁଗସ୍ୟ ଶତକ୍ରତୋ ।
ଅପାଲମିନ୍ତ୍ର ତ୍ରିଷ୍-ପୂତ୍ରାକୃଶୋଃ ସୂର୍ଯ୍ୟତ୍ବତମ୍ ॥୪୧॥

ଆଶାସାନା ସୌମନସଂ ପ୍ରଜାଂ ସୌଭାଗ୍ୟଂ ରୟିମ୍ ।
ପତ୍ୟରନୁବ୍ରତା ଭୃତ୍ବା ସଂ ନହ୍ୟସ୍ବାମୃତାୟ କମ୍ ॥୪୨॥

ୟଥା ସିନ୍ଧୁର୍ନଦୀନାଂ ସାମ୍ରାଜ୍ୟଂ ସୁଷୁବେ ବୃଷା ।
ଏବା ତ୍ବଂ ସମ୍ରାଜ୍ୟେଧି ପତ୍ୟରସ୍ତ୍ରଂ ପରେତ୍ୟ ॥୪୩॥

ସମ୍ରାଜ୍ୟେଧି ଶୁଶୁରେଷୁ ସମ୍ରାଜ୍ଞ୍ୟତ ଦେବୃଷୁ ।
ନନାୟୁଃ ସମ୍ରାଜ୍ୟେଧି ସମ୍ରାଜ୍ଞ୍ୟତ ଶୁଶ୍ରାଃ ॥୪୪॥

ୟା ଅକୃତ୍ତନ୍ନବୟନ୍ୟାଶ୍ଚ ତତ୍ତ୍ରିରେ ଯା ଦେବୀରକ୍ତା ଅଭିତୋଽଦଦନ୍ତ ।

ତାସ୍ତା ଜରସେ ସଂ ବ୍ୟୟନ୍ତାୟୁଷ୍ଣତୀଦଂ ପରି ଧସ୍ତୁ ବାସଃ ॥୪୫॥

ଜୀବଂ ରୁଦନ୍ତି ବି ନୟନ୍ତ୍ୟଧ୍ବରଂ ଦୀର୍ଘାମନ୍ନୁ ପ୍ରସିତିଂ ଦୀଧ୍ୟୁର୍ନରଃ ।

ବାମଂ ପିତୃଭ୍ୟୋ ଯା ଇଦଂ ସମୀରିରେ ମୟଃ ପତିଭ୍ୟୋ ଜନୟେ ପରିଷ୍ପଜେ ॥୪୬॥

ସ୍ୟୋନଂ ଧ୍ରୁବଂ ପ୍ରଜାୟେ ଧାରୟାମି ତେଂଶ୍ଚାନଂ ଦେବ୍ୟାଃ ପୃଥିବ୍ୟା ଉପସ୍ଥେ ।

ତମା ତିଷ୍ଠାନୁମାଦ୍ୟା ସୁବର୍ଚ୍ଚା ଦୀର୍ଘଂ ତ ଆୟୁଃ ସବିତା କୃଣୋତୁ ॥୪୭॥

ୟେନାଗ୍ନିରସ୍ୟା ଭୂମ୍ୟା ହସ୍ତଂ ଜଗ୍ରାହ ଦକ୍ଷିଣମ୍ ।

ତେନ ଗୃହ୍ଣାମି ତେ ହସ୍ତଂ ମା ବ୍ୟଧିଷ୍ଠା ମୟା ସହ ପ୍ରଜୟା ତ ଧନେନ ତ ॥୪୮॥

ଦେବସ୍ତେ ସବିତା ହସ୍ତଂ ଗୃହ୍ଣାତୁ ସୋମୋ ରାଜା ସୁପ୍ରଜସଂ କୃଣୋତୁ ।

ଅଗ୍ନିଃ ସୁଭଗାଂ ଜତବେଦାଃ ପତ୍ୟେ ପତ୍ନୀଂ ଜରଦକ୍ଷିଂ କୃଣୋତୁ ॥୪୯॥

ଗୃହ୍ଣାମି ତେ ସୌଭଗତ୍ବାୟ ହସ୍ତଂ ମୟା ପତ୍ୟା ଜରଦକ୍ଷିର୍ଯ୍ୟଥାସଃ ।

ଭଗୋ ଅୟମା ସବିତା ପୁରଂଧିର୍ମହ୍ୟଂ ଦ୍ବାଦୁର୍ଗାର୍ହପତ୍ୟାୟ ଦେବାଃ ॥୫୦॥

ଭଗସ୍ତେ ହସ୍ତମଗ୍ରହୀସୁବିତା ହସ୍ତମଗ୍ରହୀତ୍ ।

ପତ୍ନୀ ଦ୍ବମସି ଧର୍ମଶାହଂ ଗୃହପତିସ୍ତବ ॥୫୧॥

ମମେୟମସ୍ତୁ ପୋଷ୍ୟା ମହ୍ୟଂ ଦ୍ବାଦାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିଃ ।

ମୟା ପତ୍ୟା ପ୍ରଜାବତି ସଂ ଜୀବ ଶରଦଃ ଶତମ୍ ॥୫୨॥

ଦୃଷ୍ଟା ବାସୋ ବ୍ୟଦଧାଙ୍ଗୁଭେ କଂ ବୃହସ୍ପତେଃ ପ୍ରଶିଷ୍ଠା କବୀନାମ୍ ।

ତେନେମାଂ ନାରୀଂ ସବିତା ଭଗଶ୍ଚ ସୂର୍ଯ୍ୟାମିବ ପରି ଧତ୍ବାଂ ପ୍ରଜୟା ॥୫୩॥

ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ମାତରିଶ୍ଵା ମିତ୍ରାବରୁଣା ଭଗୋ ଅଶ୍ବିନୋଭା ।

ବୃହସ୍ପତିର୍ମରୁତୋ ବ୍ରହ୍ମ ସୋମ ଇମାଂ ନାରିଂ ପ୍ରଜୟା ବର୍ଧୟନ୍ତୁ ॥୫୪॥

ବୃହସ୍ପତିଃ ପ୍ରଥମଃ ସୂର୍ଯ୍ୟାୟଃ ଶୀର୍ଷେ କେଶାଁ ଅକଲ୍ମୟତ୍ ।

ତେନେମାମଶ୍ୱିନା ନାରୀଂ ପତ୍ୟେ ସଂ ଶୋଭୟାମସି ॥୫୫॥

ଇଦଂ ତଦ୍ରୂପଂ ଯଦବସ୍ତ୍ର ଯୋଷା ଜାୟାଂ ଜିଜ୍ଞାସେ ମନସା ଚରନ୍ତୀମ୍ ।

ତାମନ୍ନୃର୍ତ୍ତସ୍ୟେ ସଖିଭିର୍ନବଗ୍ନୈଃ କ ଇମାନ୍ନିଦ୍ୱାନ୍ନି ଚଚର୍ତ ପାଶାନ୍ ॥୫୬॥

ଅହଂ ବି ଷ୍ୟାମି ମୟି ରୂପମସ୍ୟା ବେଦଦିପ୍ତଶ୍ୟନ୍-ମନସଃ କୁଲାର୍ଯମ୍ ।

ନ ସ୍ତେୟମଦ୍ଭି ମନସୋଦମୁତ୍ୟେ ସ୍ୱୟଂ ଶ୍ରୀୟାନୋ ବରୁଣସ୍ୟ ପାଶାନ୍ ॥୫୭॥

ପ୍ର ତ୍ୱା ମୁଞ୍ଚାମି ବରୁଣସ୍ୟ ପାଶାଦ୍ୟେନ ତ୍ୱାବଧ୍ନାସୁବିତା ସୁଶେବାଃ ।

ଉରୁଂ ଲୋକଂ ସୁଗମତ୍ର ପଦ୍ମାଂ କୃଣୋମି ତୁଭ୍ୟଂ ସହପତ୍ନୈଃ ବଧୁ ॥୫୮॥

ଉଦ୍ୟାଞ୍ଚଧୂମପ ରକ୍ଷୋ ହନାଥେମଂ ନାରୀଂ ସୁକୃତେ ଦଧାତ ।

ଧାତା ବିପଶ୍ଚିପ୍ତିମସୈଃ ବିବେଦ ଭଗୋ ରାଜା ପୁର ଏତୁ ପ୍ରଜାନନ୍ ॥୫୯॥

ଭଗସ୍ତତକ୍ଷ ଚତୁରଃ ପାଦାନ୍-ଭଗସ୍ତତକ୍ଷ ଚତ୍ୱାର୍ଯ୍ୟୁଷ୍ମଲାନି ।

ତ୍ୱଷ୍ଟା ପିପେଶ ମଧ୍ୟତୋଽନ୍ନୁ ବଧ୍ନାନ୍ନସା ନୋ ଅସ୍ତୁ ସୁମଙ୍ଗଲୀ ॥୬୦॥

ସୁକିଂଶୁକଂ ବହତୁଂ ବିଶ୍ୱରୂପଂ ହିରଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣଂ ସୁବୃତଂ ସୁଚକ୍ରମ୍ ।

ଆ ରୋହ ସୂର୍ଯ୍ଯେ ଅମୃତସ୍ୟ ଲୋକଂ ସ୍ୟୋନଂ ପତିତ୍ୟୋ ବହତୁଂ କୃଣୁ ତ୍ୱମ୍ ॥୬୧॥

ଅଭ୍ରାତୃଦ୍ଧୀଂ ବରୁଣାପଶୁଦ୍ଧୀଂ ବୃହସ୍ପତେ ।

ଇନ୍ଦ୍ରାପତିଦ୍ଧୀଂ ପୁତ୍ରିଣୀମାସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ସବିତର୍ବହ ॥୬୨॥

ମା ହିଂସିଷ୍ଠଂ କୁମାର୍ଯଂ ସୁଶୋ ଦେବକୃତେ ପଥି ।

ଶାଲାର୍ଯା ଦେବ୍ୟା ଦ୍ୱାରଂ ସ୍ୟୋନଂ କୃଣ୍ଠୋ ବଧୂପଥମ୍ ॥୬୩॥

ବ୍ରହ୍ମାପରଂ ଯୁଜ୍ୟତାଂ ବ୍ରହ୍ମ ପୂର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମାତ୍ତତୋ ମଧ୍ୟତୋ ବ୍ରହ୍ମ ସର୍ବତଃ ।

ଅନାବ୍ୟାଧାଂ ଦେବପୁରାଂ ପ୍ରପଦ୍ୟ ଶିବା ସ୍ୟୋନା ପତିଲୋକେ ବି ରାଜ ॥୬୪॥

॥ ଇତି ପ୍ରଥମୋଽବତାରଃ ॥

(୧୪|୨) ଋଷିଃ - ସାବିତ୍ରୀ ସୂର୍ଯ୍ୟା (ଋଷିକା) | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୪, ୭-୮, ୧୦-୧୧, ୧୨,
 ୨୧-୨୩, ୨୭-୩୦, ୪୫-୪୭, ୫୩-୫୮, ୬୩-୬୬, ୭୨-୭୩), ଜଗତୀ (୫-୬, ୧୨, ୩୧, ୪୦),
 ଷଟ୍ପଦା ବିରାଟ୍ ଅତ୍ୟଷ୍ଟିଃ (୯), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୩-୧୪, ୧୭-୧୯, ୨୪-୨୫, ୩୨, ୩୪, ୩୬, ୩୮,
 ୪୧-୪୨, ୪୯, ୬୧, ୭୦, ୭୪-୭୫), ଭୁରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୫, ୫୧), ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୨୦),
 ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୬), ବିରାଟ୍ ଆସ୍ତାରପଞ୍ଜିଃ (୩୩), ପୁରୋବୃହତୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩୫),
 ଭୁରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩୭, ୩୯), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍‌ଗର୍ଭା ପଞ୍ଜିଃ (୪୩), ପ୍ରସ୍ତାରପଞ୍ଜିଃ (୪୪),
 ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୪୬), ସତଃପଞ୍ଜିଃ (୪୮), ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବୃହତୀ (୫୦), ବିରାଟ୍ ପରୋଷ୍ଟିକ୍ (୫୨),
 ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୫୯-୬୦, ୬୨), ବିରାଟ୍ ପୁର ଉଷ୍ଟିକ୍ (୬୮), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଅତିଶକ୍ତୁରୀ
 (୬୯), ବୃହତୀ (୭୧) | ଦେବତା - ଆତ୍ମା (୧-୯, ୧୨-୩୫, ୩୭-୭୫), ଯୁଷ୍ମନ୍ନାଶନମ୍ (୧୦),
 ଦମ୍ପତ୍ୟୋଃ ପରିପଞ୍ଚିନାଶନମ୍ (୧୧), ଦେବାଃ (୩୬)

ତୁଭ୍ୟମଗ୍ରେ ପର୍ଯ୍ୟବହନ୍ତସୂର୍ଯ୍ୟାଂ ବହତୁନା ସହ |
 ସ ନଃ ପତିଭ୍ୟୋ ଜାୟାଂ ଦା ଅଗ୍ନେ ପ୍ରଜୟା ସହ ||୧||

ପୁନଃ ପତ୍ନୀମଗ୍ନିରଦାଦାୟୁଷା ସହ ବର୍ଚସା |
 ଦୀର୍ଘାୟୁରସ୍ୟା ଯୁଃ ପତିର୍ଜୀବାତି ଶରଦଃ ଶତମ୍ ||୨||

ସୋମସ୍ୟ ଜାୟା ପ୍ରଥମଂ ଗନ୍ଧର୍ବସ୍ତେଽପରଃ ପତିଃ |
 ତୃତୀୟୋ ଅଗ୍ନିଷ୍ଟେ ପତିସ୍ତୁରୀୟସ୍ତେ ମନୁଷ୍ୟଜାଃ ||୩||

ସୋମୋ ଦଦଂଶୁନ୍ଧର୍ବାୟ ଗନ୍ଧର୍ବୋ ଦଦଦଗ୍ନୟେ |
 ରୟିଂ ଚ ପୁତ୍ରାଂଶ୍ଚାଦାଦଗ୍ନିର୍ମହ୍ୟମଥୋ ଇମାମ୍ ||୪||

ଆ ବାମଗନ୍ତସୁମତିର୍ବାଜିନୀବସୁ ନ୍ୟଶ୍ୱିନା ହୃସ୍ତୁ କାମା ଅରଂସତ |
 ଅଭୂତଂ ଗୋପା ମିଥୁନା ଶୁଭୟତୀ ପ୍ରିୟା ଅର୍ଯ୍ୟମ୍-ଶୋ ଦୁର୍ଯ୍ୟା ଅଶୀମହି ||୫||

ସା ମନସାନା ମନସା ଶିବେନ ରୟିଂ ଧେହି ସର୍ବବୀରଂ ବଚସ୍ୟମ୍ ।
ସୁଗଂ ତୀର୍ଥଂ ସୁପ୍ରପାଶଂ ଶୁଭୟତୀ ସ୍ଥାଶୁଂ ପଥିଷ୍ଠାମପ ଦୁର୍ମତିଂ ହତମ୍ ॥୭॥

ୟା ଓଷଧୟୋ ଯା ନଦ୍ୟୋ ଯାନି କ୍ଷେତ୍ରାଣି ଯା ବନା ।
ତାସ୍ତା ବଧୁ ପ୍ରଜାବତୀଂ ପତ୍ୟେ ରକ୍ଷନ୍ତୁ ରକ୍ଷସଃ ॥୮॥

ଏମଂ ପଞ୍ଚାମରୁକ୍ଷାମ ସୁଗଂ ସୁପ୍ତିବାହନମ୍ ।
ୟସ୍ମିନ୍-ବୀରୋ ନ ରିଷ୍ୟତ୍ୟନ୍ୟେଷାଂ ବିନ୍ଧତେ ବସୁ ॥୯॥

ଇଦଂ ସୁ ମେ ନରଃ ଶୃଣୁତ ଯୟାଶିଷା ଦଂପତୀ ବାମମଶ୍ରୁତଃ ।
ୟେ ଗନ୍ଧର୍ବା ଅପ୍ସରସଃ ଦେବୀରେଷୁ ବାନୟତ୍ୟେଷୁ ଯେଽପି ତସ୍ମୁଃ ।
ସ୍ୟୋନାସ୍ତେ ଅସୈ୍ୟ ବଧୈ ଭବନ୍ତୁ ମା ହିଂସିଷୁର୍ବହତୁମୁହ୍ୟମାନମ୍ ॥୧୦॥

ୟେ ବଧୁଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରଂ ବହତୁଂ ଯସ୍ତା ଯନ୍ତି ଜନାଁ ଅନୁ ।
ପୁନସ୍ତାନ୍ୟଞ୍ଜିୟା ଦେବା ନୟନ୍ତୁ ଯତ ଆଗତାଃ ॥୧୧॥

ମା ବିଦନ୍-ପରିପଢ୍ଧିନୋ ଯ ଆସୀଦନ୍ତି ଦଂପତୀ ।
ସୁଗେନ ଦୁର୍ଗମତୀତାମପ ଦ୍ରାଢ଼ରାତୟଃ ॥୧୨॥

ସଂ କାଶୟାମି ବହତୁଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ଗୃହୈରଘୋରେଣ ତକ୍ଷୁଷା ମିତ୍ରିୟେଣ ।
ପର୍ଯ୍ୟାଶଞ୍ଵ ବିଶ୍ଵରୂପଂ ଯଦସ୍ତି ସ୍ୟୋନଂ ପତିଭ୍ୟଃ ସବିତା ତକ୍ତଶୋଭୁ ॥୧୩॥

ଶିବା ନାରୀୟମସ୍ତମାଗନ୍ନିମଂ ଧାତା ଲୋକମସୈ୍ୟ ଦିଦେଶ ।
ତାମର୍ଯ୍ୟମା ଭଗୋ ଅଶ୍ଵିନୋଭା ପ୍ରଜାପତିଃ ପ୍ରଜୟା ବର୍ଧୟନ୍ତୁ ॥୧୪॥

ଆତ୍ମନ୍ଦ୍ରତ୍ୟୁର୍ବରା ନାରୀୟମାଗନ୍ତ୍ରସ୍ୟାଂ ନରୋ ବପତ ବୀଜମସ୍ୟାମ୍ ।
ସା ବଃ ପ୍ରଜାଂ ଜନୟଦ୍ବିକ୍ଷଣାଭ୍ୟୋ ବିଭ୍ରତୀ ଦୁଷ୍ଟମୃଷଭସ୍ୟ ରେତଃ ॥୧୫॥

ପ୍ରତି ତିଷ୍ଠ ବିରାଡସି ବିଷ୍ଣୁରିବେହ ସରସ୍ବତି ।
ସିନୀବାଲି ପ୍ର ଜାୟତାଂ ଭଗସ୍ୟ ସୁମତାବସତ୍ ॥୧୫॥

ଉଦ୍ ଉର୍ମିଃ ଶମ୍ୟା ହୃଦ୍ଭାପୋ ଯୋକ୍ତାଶି ମୁଞ୍ଚିତ ।
ମାଦୁଷ୍ମତୌ ବ୍ୟେନସାବଦ୍ଧ୍ୟାବଶୁନମାରତାମ୍ ॥୧୬॥

ଅଘୋରତକ୍ଷୁରପତିଘ୍ନୀ ସ୍ୟୋନା ଶଗ୍ନା ସୁଶେବା ସୁୟମା ଗୃହେଭ୍ୟଃ ।
ବୀରସୁର୍ଦ୍ଦେବୃକାମା ସଂ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧିଷୀମହି ସୁମନସ୍ୟମାନା ॥୧୭॥

ଅଦେବୃଦ୍ଧ୍ୟପତିଘ୍ନୀହୈପି ଶିବା ପଶୁଭ୍ୟଃ ସୁୟମା ସୁବର୍ତ୍ତାଃ ।
ପ୍ରଜାବତୀ ବୀରସୁର୍ଦ୍ଦେବୃକାମା ସ୍ୟୋନେମମଗ୍ନିଂ ଗାର୍ହପତ୍ୟଂ ସପର୍ଯ୍ୟ ॥୧୮॥

ଉତ୍ତିଷ୍ଠେତଃ କିମିଚ୍ଛନ୍ତୀଦମାଗା ଅହଂ ଦ୍ବେତେ ଅଭିଭୁଃ ସ୍ବାଦ୍-ଗୃହାତ୍ ।
ଶୂନ୍ୟେଷୀ ନିରୂତେ ଯାଜଗନ୍ଧୋତିଷ୍ଠାରାତେ ପ୍ର ପତ ମେହ ରଂସ୍ତାଃ ॥୧୯॥

ୟଦା ଗାର୍ହପତ୍ୟମସପର୍ଯ୍ୟେତ୍-ପୂର୍ବମଗ୍ନିଂ ବଧୂରିୟମ୍ ।
ଅଧା ସରସ୍ବତ୍ୟେ ନାରି ପିତୃଭ୍ୟଶ୍ଚ ନମସ୍କୁରୁ ॥୨୦॥

ଶର୍ମ ବର୍ମେତଦା ହରାସ୍ୟେ ନାର୍ଯ୍ୟା ଉପସ୍ଥିରେ ।
ସିନୀବାଲି ପ୍ର ଜାୟତାଂ ଭଗସ୍ୟ ସୁମତାବସତ୍ ॥୨୧॥

ୟଂ ବଲ୍ଲଭଂ ନ୍ୟସ୍ୟଥ ଚର୍ମ ତୋପସ୍ତ୍ରଶୀଥନ ।
ତଦା ରୋହତୁ ସୁପ୍ରଜା ଯା କନ୍ୟା ବିମତେ ପତିମ୍ ॥୨୨॥

ଉପ ସ୍ତ୍ରଶୀହି ବଲ୍ଲଭମପି ଚର୍ମଶି ରୋହିତେ ।
ତତ୍ରୋପବିଶ୍ୟ ସୁପ୍ରଜା ଇମମଗ୍ନିଂ ସପର୍ଯ୍ୟତୁ ॥୨୩॥

ଆ ରୋହ ଚର୍ମୋପ ସୀଦାଗ୍ନିମେଷ ଦେବୋ ହୃଦ୍ତି ରକ୍ଷାଂସି ସର୍ବା ।
ଇହ ପ୍ରଜାଂ ଜନୟ ପତ୍ୟେ ଅସ୍ତୈ ସୁଜ୍ୟୈଷ୍ଠ୍ୟା ଭବତ୍-ପୁତ୍ରସ୍ତ ଏଷଃ ॥୨୪॥

ବି ତିଷ୍ଠନ୍ତାଂ ମାତୁରସ୍ୟା ଉପସ୍ଥାନାନାରୂପାଃ ପଶବୋ ଜାୟମାନାଃ ।
ସୁମଙ୍ଗଲ୍ୟପ ସୀଦେମମଗ୍ନିଂ ସଂପତ୍ନୀ ପ୍ରତି ଭୁଷେହ ଦେବାନ୍ ॥୨୫॥

ସୁମଙ୍ଗଲୀ ପ୍ରତରଣୀ ଗୃହାଣାଂ ସୁଶେବା ପତ୍ୟେ ଶ୍ଵଶୁରାୟ ଶଂଭୁଃ ।
ସେୟାନା ଶୁଶ୍ରେ ପ୍ର ଗୃହାନ୍ତିଶେମାନ୍ ॥୨୬॥

ସେୟାନା ଭବ ଶ୍ଵଶୁରେଭ୍ୟଃ ସେୟାନା ପତ୍ୟେ ଗୃହେଭ୍ୟଃ ।
ସେୟାନାସ୍ୟେ ସର୍ବସ୍ୟେ ବିଶେ ସେୟାନା ପୁଷ୍ଟାୟେଷାଂ ଭବ ॥୨୭॥

ସୁମଙ୍ଗଲୀରିୟଂ ବଧୂରିମାଂ ସମେତ ପଶ୍ୟତ ।
ସୌଭାଗ୍ୟମସ୍ୟେ ଦତ୍ତା ଦୌର୍ଭାଗ୍ୟେର୍ବିପରେତନ ॥୨୮॥

ୟା ଦୁର୍ହାଦୌ ଯୁବତୟୋ ଯାଶ୍ଚେହ ଜରତୀରପି ।
ବର୍ତ୍ତେ ନୃସ୍ୟେ ସଂ ଦତ୍ତାଥାସ୍ତଂ ବିପରେତନ ॥୨୯॥

ରୁକ୍ମପୁସ୍ତରଣଂ ବହ୍ୟଂ ବିଶ୍ଵା ରୂପାଣି ବିଭ୍ରତମ୍ ।
ଆରୋହସୂର୍ଯ୍ୟା ସାବିତ୍ରୀ ବୃହତେ ସୌଭଗାୟ କମ୍ ॥୩୦॥

ଆ ରୋହ ତଲ୍ଲଂ ସୁମନସ୍ୟମାନେହ ପ୍ରଜାଂ ଜନୟ ପତ୍ୟେ ଅସ୍ତୈ ।
ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀବ ସୁରୂପା ରୂପ୍ୟମାନା ଜ୍ୟୋତିରଗ୍ରା ଉଷସଃ ପ୍ରତି ଜାଗରାସି ॥୩୧॥

ଦେବା ଅଗ୍ରେ ନ୍ୟପଦ୍ୟନ୍ତ ପତ୍ନୀଃ ସମସ୍ତଶନ୍ତ ତନ୍ମସ୍ତନୂଭିଃ ।
ସୂର୍ଯେବ ନାରି ବିଶ୍ଵରୂପା ମହିତ୍ଵା ପ୍ରଜାବତୀ ପତ୍ୟା ସଂ ଭବେହ ॥୩୨॥

ଉତ୍ତିଷ୍ଠେତୋ ବିଶ୍ଵାବସୋ ନମସ୍ତେତାମହେ ତ୍ଵା ।
ଜାମିମିକ୍ଳ ପିତୃଷଦଂ ନ୍ୟକ୍ତାଂ ସ ତେ ଭାଗୋ ଜନ୍ମଷା ତସ୍ୟ ବିଜି ॥୩୩॥

ଅୟୁରସଃ ସଧମାଦଂ ମଦନ୍ତି ହବିର୍ଧାନମନ୍ତରା ସୂର୍ଯଂ ତ ।
ତାସ୍ତେ ଜନିତ୍ରମତି ତାଃ ପରେହି ନମସ୍ତେ ଗନ୍ଧର୍ବର୍ତ୍ତନା କୃଣୋମି ॥୩୪॥

ନମୋ ଗନ୍ଧର୍ବସ୍ୟ ନମସ୍ତେ ନମୋ ଭାମାୟ ଚକ୍ଷୁଷେ ଚ କୃଶ୍ଣାଃ ।
ବିଶ୍ୱାବସୋ ବ୍ରହ୍ମଣା ତେ ନମୋଽଭି ଜାୟା ଅପ୍ସରସଃ ପରେହି ॥୩୫॥

ରାୟା ବୟଂ ସୁମନସଃ ସ୍ୟାମୋଦିତୋ ଗନ୍ଧର୍ବମାବୀବୃତାମ ।
ଅଗନ୍ଧସ ଦେବଃ ପରମଂ ସଧସ୍ତମଗନ୍ଧୁ ଯତ୍ର ପ୍ରତିରନ୍ତ ଆୟୁଃ ॥୩୬॥

ସଂ ପିତରାବୃତ୍ତିୟେ ସୃଜେଥାଂ ମାତା ପିତା ଚ ରେତସୋ ଭବାଥଃ ।
ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଇବ ଯୋଷାମଧି ରୋହୟୈନାଂ ପ୍ରଜାଂ କୃଶ୍ଣାଥାମିହ ପୁଷ୍ୟତଂ ରୟିମ୍ ॥୩୭॥

ତାଂ ପୁଷଂ ଛିବତମାମେରୟସ୍ତୁ ଯସ୍ୟାଂ ବୀଜଂ ମନୁଷ୍ୟା ବପନ୍ତି ।
ୟା ନ ଉରୁ ଉଗତୀ ବିଶ୍ୱୟାତି ଯସ୍ୟାମୁଗନ୍ତଃ ପ୍ରହରେମ ଶେପଃ ॥୩୮॥

ଆ ରୋହୋରୁମୁପ ଧସ୍ତୁ ହସ୍ତଂ ପରି ଷ୍ଠଜସ୍ତୁ ଜାୟାଂ ସୁମନସ୍ୟମାନଃ ।
ପ୍ରଜାଂ କୃଶ୍ଣାଥାମିହ ମୋଦମାନୌ ଦୀର୍ଘଂ ବାମାୟୁଃ ସବିତା କୃଣୋତୁ ॥୩୯॥

ଆ ବାଂ ପ୍ରଜାଂ ଜନୟତୁ ପ୍ରଜାପତିରହୋରାତ୍ରାଭ୍ୟାଂ ସମନକ୍ଷୟମା ।
ଅଦୁର୍ମଙ୍ଗଲୀ ପତିଲୋକମା ବିଶେମଂ ଶଂ ନୋ ଭବ ଦ୍ୱିପଦେ ଶଂ ଚତୁଷ୍ପଦେ ॥୪୦॥

ଦେବୈର୍ଦତ୍ତଂ ମନୁନା ସାକମେତଦ୍ୱାଧିୟଂ ବାସୋ ବଧୃଷ୍ଠ ବସ୍ତମ୍ ।
ୟୋ ବ୍ରହ୍ମଣେ ଚିକିତୁଷେ ଦଦାତି ସ ଇଦ୍ରକ୍ଷାଂସି ତଲ୍ଲାନି ହନ୍ତି ॥୪୧॥

ୟଂ ମେ ଦତ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମଭାଗଂ ବଧୃୟୋର୍ବାଧିୟଂ ବାସୋ ବଧୃଷ୍ଠ ବସ୍ତମ୍ ।
ୟୁବଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନୁମନ୍ୟମାନୌ ବୃହସ୍ପତେ ସାକମିନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ଦତ୍ତମ୍ ॥୪୨॥

ସ୍ୟୋନାଦ୍ୟୋନେରଧି ବଧ୍ୟମାନୌ ହସାମୁଦୌ ମହସା ମୋଦମାନୌ ।
ସୁଗୁ ସୁପୁତ୍ରୌ ସୁଗୃହୌ ତରାଥୋ ଜୀବାବୁଷସୋ ବିଭାତୀଃ ॥୪୩॥

ନବଂ ବସାନଃ ସୁରଭିଃ ସୁବାସା ଉଦାଗାଂ ଜୀବ ଉଷସୋ ବିଭାତୀଃ ।
ଆଶ୍ୱାପୂତ୍ରୀବାମୁକ୍ଷି ବିଶ୍ୱସ୍ଥାଦେନସସ୍ତୁରି ॥୪୪॥

ଶୁମ୍ଭନୀ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଅନ୍ତିସୁମ୍ନେ ମହିବ୍ରତେ ।
ଆପଃ ସପ୍ତ ସୁସୁବୁର୍ଦ୍ଧେବୀସ୍ତା ନୋ ମୁଞ୍ଚିତ୍ତୁଂହସଃ ॥୪୫॥

ସୂର୍ଯ୍ୟାୟୈ ଦେବେଭ୍ୟା ମିତ୍ରାୟ ବରୁଣାୟ ଚ ।
ୟେ ଭୂତସ୍ୟ ପ୍ରଚେତସସ୍ତେଭ୍ୟ ଇଦମକରଂ ନମଃ ॥୪୬॥

ୟ ରତେ ଚିଦଭିଶିଷଃ ପୁରା ଜତୁଭ୍ୟ ଆତୃଦଃ ।
ସଂଧାତା ସଂଧିଂ ମଘବା ପୁରୁବସୁର୍ନିଷ୍ଠର୍ତା ବିହୂତଂ ପୁନଃ ॥୪୭॥

ଅପାସ୍ନତ୍ତମ ଉଚ୍ଛତୁ ନୀଲଂ ପିଶଙ୍ଗମୁତ ଲୋହିତଂ ଯତ୍ ।
ନିର୍ଦ୍ଦହନୀ ଯା ପୃଷାତକ୍ୟସ୍ନିତ୍ତାଂ ସ୍ଥାଣାବଧ୍ୟା ସଜାମି ॥୪୮॥

ୟାବତୀଃ କୃତ୍ୟା ଉପବାସନେ ଯାବନ୍ତୋ ରାଜ୍ଞୋ ବରୁଣସ୍ୟ ପାଶାଃ ।
ବ୍ୟଞ୍ଜୟୋ ଯା ଅସମୃଞ୍ଜୟୋ ଯା ଅସ୍ମିନ୍ତା ସ୍ଥାଣାବଧି ସାଦୟାମି ॥୪୯॥

ୟା ମେ ପ୍ରିୟତମା ତନୁଃ ସା ମେ ବିଭାୟ ବାସସଃ ।
ତସ୍ୟାଗ୍ରେ ତ୍ୱଂ ବନୟତେ ନୀବିଂ କୃଶୁଷ୍ଠ ମା ବୟଂ ରିଷାମ ॥୫୦॥

ୟେ ଅନ୍ତା ଯାବତୀଃ ସିତୋ ଯ ଓତବୋ ଯେ ଚ ତନ୍ତବଃ ।
ବାସୋ ଯସ୍ତତ୍ନୀଭିରୁତଂ ତନ୍ନଃ ସ୍ୟୋନମୁପ ସ୍ଫୁଶାତ୍ ॥୫୧॥

ଉଶତୀଃ କନ୍ୟାଲା ଇମାଃ ପିତୃଲୋକାପୁତିଂ ଯତୀଃ ।
ଅବ ଦୀକ୍ଷାମସୃକ୍ଷତ ସ୍ବାହା ॥୫୨॥

ବୃହସ୍ପତିନାବସୃଷ୍ଟାଂ ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଅଧାରୟନ୍ ।
ବର୍ତ୍ତୋ ଗୋଷୁ ପ୍ରବିଷ୍ଠଂ ଯତ୍ତେନେମାଂ ସଂ ସୃଜାମସି ॥୫୩॥

ବୃହସ୍ପତିନାବସୃଷ୍ଟାଂ ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଅଧାରୟନ୍ ।
ତେଜୋ ଗୋଷୁ ପ୍ରବିଷ୍ଠଂ ଯତ୍ତେନେମାଂ ସଂ ସୃଜାମସି ॥୫୪॥

ବୃହସ୍ପତିନାବସ୍ତୃଷ୍ଣାଂ ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଅଧାରୟନ୍ ।
ଭଜୋ ଗୋଷୁ ପ୍ରବିଷ୍ଟୋ ଯସ୍ତେନେମାଂ ସଂ ସୃଜାମସି ॥୫୫॥

ବୃହସ୍ପତିନାବସ୍ତୃଷ୍ଣାଂ ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଅଧାରୟନ୍ ।
ୟଶୋ ଗୋଷୁ ପ୍ରବିଷ୍ଟଂ ଯତ୍ତେନେମାଂ ସଂ ସୃଜାମସି ॥୫୬॥

ବୃହସ୍ପତିନାବସ୍ତୃଷ୍ଣାଂ ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଅଧାରୟନ୍ ।
ପୟୋ ଗୋଷୁ ପ୍ରବିଷ୍ଟଂ ଯତ୍ତେନେମାଂ ସଂ ସୃଜାମସି ॥୫୭॥

ବୃହସ୍ପତିନାବସ୍ତୃଷ୍ଣାଂ ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଅଧାରୟନ୍ ।
ରସୋ ଗୋଷୁ ପ୍ରବିଷ୍ଟୋ ଯସ୍ତେନେମାଂ ସଂ ସୃଜାମସି ॥୫୮॥

ୟଦୀମେ କେଶିନୋ ଜନା ଗୃହେ ତେ ସମନର୍ତ୍ତିଷୁ ରୋଦେନ କୃଣ୍ଣନ୍ତୋଽୟମ୍ ।
ଅଗ୍ନିଷ୍ଟା ତସ୍ମାଦେନସଃ ସବିତା ଚ ପ୍ର ମୁଞ୍ଚିତାମ୍ ॥୫୯॥

ୟଦୀୟଂ ଦୁହିତା ତବ ବିକେଶ୍ୟରୁଦଦ୍-ଗୃହେ ରୋଦେନ କୃଣ୍ଣତ୍ୟୟମ୍ ।
ଅଗ୍ନିଷ୍ଟା ତସ୍ମାଦେନସଃ ସବିତା ଚ ପ୍ର ମୁଞ୍ଚିତାମ୍ ॥୬୦॥

ୟଜ୍ଞାମୟୋ ଯଦ୍ୟୁବତୟୋ ଗୃହେ ତେ ସମନର୍ତ୍ତିଷୁ ରୋଦେନ କୃଣ୍ଣତୀରୟମ୍ ।
ଅଗ୍ନିଷ୍ଟା ତସ୍ମାଦେନସଃ ସବିତା ଚ ପ୍ର ମୁଞ୍ଚିତାମ୍ ॥୬୧॥

ୟତ୍ତେ ପ୍ରଜାୟାଂ ପଶୁଷୁ ଯଦ୍ବା ଗୃହେଷୁ ନିଷ୍ଠିତମଘକୃଦ୍-ଭିରଘଂ କୃତମ୍ ।
ଅଗ୍ନିଷ୍ଟା ତସ୍ମାଦେନସଃ ସବିତା ଚ ପ୍ର ମୁଞ୍ଚିତାମ୍ ॥୬୨॥

ଇୟଂ ନାର୍ଯୁପ ବ୍ରୂତେ ପୂଲ୍ୟାନ୍ୟାବପଢ୍ଵିକା ।
ଦୀର୍ଘାୟୁରସ୍ତୁ ମେ ପତିର୍ଜୀବାତି ଶରଦଃ ଶତମ୍ ॥୬୩॥

ଇହେମାବିନ୍ଦ୍ର ସଂ ନୁଦ ଚକ୍ରବାକେବ ଦଂପତୀ ।
ପ୍ରଜୟୈନୌ ସ୍ୱସ୍ରକୌ ବିଶ୍ୱମାୟୁର୍ବ୍ୟଶୁତାମ୍ ॥୬୪॥

ଯଦାସନ୍ୟାମୁପଧାନେ ଯଦ୍ଦୋପବାସନେ କୃତମ୍ ।
ବିବାହେ କୃତ୍ୟାଂ ଯାଂ ଚକ୍ରୁରାସ୍ମାନେ ତାଂ ନି ଦଧୁସି ॥୬୫॥

ଯଦ୍ଭୁଷ୍ଟତଂ ଯଚ୍ଛମଲଂ ବିବାହେ ବହତୌ ଚ ଯତ୍ ।
ତସ୍ରଂଭଲସ୍ୟ କମ୍ବୁଲେ ମୃଜ୍ଜହେ ଦୁରିତଂ ବୟମ୍ ॥୬୬॥

ସଂଭଲେ ମଲଂ ସାଦୟିତ୍ବା କମ୍ବୁଲେ ଦୁରିତଂ ବୟମ୍ ।
ଅଭୂମ ଯଜ୍ଞିୟାଃ ଶୁଦ୍ଧାଃ ପ୍ର ଶ ଆୟୁଷି ତାରିଷତ୍ ॥୬୭॥

କୃତ୍ରିମଃ କଣ୍ଠକଃ ଶତଦନ୍ୟ ଏଷଃ ।
ଅପାସ୍ୟାଃ କେଶ୍ୟଂ ମଲମପ ଶୀର୍ଷଣ୍ୟଂ ଲିଖାତ୍ ॥୬୮॥

ଅଜ୍ଞାଦଜ୍ଞାଦ୍ଭୟମସ୍ୟା ଅପ ଯନ୍ତ୍ରଂ ନି ଦଧୁସି ।
ତନ୍ନା ପ୍ରାପତ୍-ପୃଥିବୀଂ ମୋତ ଦେବାନ୍ନିବଂ ମା ପ୍ରାପଦୁର୍ବହ୍ନିଷମ୍ ।
ଅପୋ ମା ପ୍ରାପନ୍ତୁଲମେତଦଗ୍ନେ ଯମଂ ମା ପ୍ରାପତ୍-ପିତୃଂଶ୍ଚ ସର୍ବାନ୍ ॥୬୯॥

ସଂ ତ୍ବା ନହ୍ୟାମି ପୟସା ପୃଥିବ୍ୟାଃ ସଂ ତ୍ବା ନହ୍ୟାମି ପୟସୌଷଧୀନାମ୍ ।
ସଂ ତ୍ବା ନହ୍ୟାମି ପ୍ରଜୟା ଧନେନ ସା ସଂନଜା ସନ୍ନୁହି ବାଜମେମମ୍ ॥୭୦॥

ଅମୋହମସ୍ମି ସା ତ୍ବଂ ସାମାହମସ୍ତ୍ୟକ୍ତଂ ଦ୍ୟୌରହଂ ପୃଥିବୀ ତ୍ବମ୍ ।
ତାବିହ ସଂ ଭବାବ ପ୍ରଜାମା ଜନୟାବହୈ ॥୭୧॥

ଜନିୟନ୍ତି ନାବଗ୍ରବଃ ପୁତ୍ରିୟନ୍ତି ସୁଦାନବଃ ।
ଅରିଷ୍ଟାସୁ ସଚେବହି ବୃହତେ ବାଜସାତୟେ ॥୭୨॥

ୟେ ପିତରୋ ବଧୂଦର୍ଶା ଇମଂ ବହତୁମାଗମନ୍ ।
ତେ ଅସୌ୍ୟ ବଧୌ ସଂପତ୍ନୈ୍ୟ ପ୍ରଜାବଚ୍ଛର୍ମ ଯଚ୍ଛନ୍ତୁ ॥୭୩॥

ଯେଦଂ ପୂର୍ବାଗନ୍ତଶନାୟମାନା ପ୍ରଜାମସ୍ୟୈ ଦ୍ରବିଣଂ ଚେହ ଦତ୍ତା ।
ତାଂ ବହୁତ୍ସଗତସ୍ୟାନୁ ପଛାଂ ବିରାଡିୟଂ ସୁପ୍ରଜା ଅତ୍ୟଜୈଷୀତ୍ ॥୭୪॥

ପ୍ର ବୁଧ୍ୟସ୍ତ ସୁବୁଧା ବୁଧ୍ୟମାନା ଦୀର୍ଘାୟୁତ୍ତାୟ ଶତଶାରଦାୟ ।
ଗୃହାନ୍-ଗଚ୍ଛ ଗୃହପତ୍ନୀ ଯଥାସୋ ଦୀର୍ଘଂ ତ ଆୟୁଃ ସବିତା କୃଣୋତୁ ॥୭୫॥

॥ ଇତି ଦ୍ଵିତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ଥଶଂ କାଣ୍ଡଂ ସମାପ୍ତମ୍ ॥

ଅଧର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ପଞ୍ଚଦଶ କାଣ୍ଡ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ପଞ୍ଚିଦଶଂ କାଣ୍ଡମ୍]

=====

(୧୫|୧-୧) [ପ୍ରଥମଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ସାମ୍ନୀ ପଞ୍ଜିଃ (୧),
ଦ୍ଵିପଦା ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୨), ଏକପଦା ଯଜୁର୍ବାହ୍ନୀନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩), ଏକପଦା ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୪),
ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫), ତ୍ରିପଦା ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ବୃହତୀ (୬), ଆସୁରୀ ପଞ୍ଜିଃ (୭),
ତ୍ରିପଦା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୮) । ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ବ୍ରାତ୍ୟଃ (୧-୮)

=====

ବ୍ରାତ୍ୟ ଆସୀଦୀୟମାନ ଏବ ସ ପ୍ରଜାପତିଂ ସମୈରୟତ୍ ||୧||

ସ ପ୍ରଜାପତିଃ ସୁବର୍ଣ୍ଣମାତ୍ମନ୍ନପଶ୍ୟତ୍-ପ୍ରାଜନୟତ୍ ||୨||

ତଦେକମଭବତ୍ସଲ୍ଲମମଭବତ୍ସନ୍ନହଦଭବତ୍ସନ୍ନେଷ୍ଟମଭବତ୍ସନ୍ନ-
ବ୍ରହ୍ମାଭବତ୍ସନ୍ନପୋଃଭବତ୍ସନ୍ନତ୍ୟମଭବତ୍ସନ୍ନ ପ୍ରାଜାୟତ ||୩||

ସୋଽବର୍ଧତ ସ ମହାନଭବସ୍ତ ମହାଦେବୋଽଭବତ୍ ||୪||

ସ ଦେବାନାମୀଶାଂ ପର୍ଯ୍ୟେସ୍ତ ଇଶାନୋଽଭବତ୍ ||୫||

ସ ଏକବ୍ରାତ୍ୟୋଽଭବସ୍ତ ଧନୁରାଦତ୍ତ ତଦେବେନ୍ଦ୍ରଧନୁଃ ||୬||

ନୀଲମସ୍ୟୋଦରଂ ଲୋହିତଂ ପୃଷ୍ଠମ୍ ||୭||

ନୀଲେନୈବାପ୍ରିୟଂ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟଂ ପ୍ରୋର୍ଣ୍ଣୋତି ଲୋହିତେନ ଦ୍ଵିଷତ୍ତଂ
ବିଧ୍ୟତୀତି ବ୍ରହ୍ମବାଦିନୋ ବଦନ୍ତି ||୮||

(୧୫|୧-୨) [ଦ୍ଵିତୀୟଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୬, ୯, ୧୫,
 ୨୧, ୨୬), ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୧୭, ୨୨), ଦ୍ଵିପଦା ଆର୍ଷୀ ପଞ୍ଜିଃ (୩), ଦ୍ଵିପଦା ବ୍ରାହ୍ମୀ ଗାୟତ୍ରୀ
 (୪, ୧୮, ୨୪), ଦ୍ଵିପଦା ଆର୍ଷୀ ଜଗତୀ (୫, ୧୩, ୨୫), ପଦପଞ୍ଜିଃ (୭, ୧୪[୨], ୨୦[୨], ୨୭),
 ତ୍ରିପଦା ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୮, ୧୪[୩], ୨୦[୩], ୨୮), ଏକପଦା ଉଷ୍ଟିକ୍ (୧୦),
 ଦ୍ଵିପଦା ଆର୍ଷୀ ଭୂରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୧), ଆର୍ଷୀ ପରାନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୨), ସାମ୍ନୀ ପଞ୍ଜିଃ (୧୪[୧]),
 ଦ୍ଵିପଦା ବିରାଟ୍ ଆର୍ଷୀ ପଞ୍ଜିଃ (୧୬), ଦ୍ଵିପଦା ବିରାଟ୍ ଆର୍ଷୀ ଜଗତୀ (୧୯), ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ
 (୨୦[୧]), ନିରୂତ୍ ଆର୍ଷୀ ପଞ୍ଜିଃ (୨୩) । ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ବ୍ରାତ୍ୟଃ (୧-୨୮)

ସ ଉଦତିଷ୍ଠସ୍ତ ପ୍ରାଚୀଂ ଦିଶମନ୍ତୁ ବ୍ୟଚଲତ୍ ||୧||

ତଂ ବୃହତ୍ତ ରଥନ୍ତରଂ ଚାଦିତ୍ୟାଶ୍ଚ ବିଶ୍ଵେ ଚ ଦେବା ଅନୁବ୍ୟଚଲନ୍ ||୨||

ବୃହତେ ଚ ବୈ ସ ରଥନ୍ତରାୟ ଚାଦିତ୍ୟେଭ୍ୟଶ୍ଚ ବିଶ୍ଵେଭ୍ୟଶ୍ଚ
 ଦେବେଭ୍ୟ ଆ ବୃଶ୍ଚତେ ଯୁ ଏବଂ ବିଦ୍ଵାଂସଂ ବ୍ରାତ୍ୟମୁପବଦତି ||୩||

ବୃହତଶ୍ଚ ବୈ ସ ରଥନ୍ତରସ୍ୟ ଚାଦିତ୍ୟାନାଂ ଚ ବିଶ୍ଵେଷାଂ ଚ
 ଦେବାନାଂ ପ୍ରିୟଂ ଧାମ ଭବତି ତସ୍ୟ ପ୍ରାଚ୍ୟାଂ ଦିଶି ||୪||

ଶ୍ରଦ୍ଧା ପୁଂଶ୍ଚଲୀ ମିତ୍ରୋ ମାଗଧୋ ବିଜ୍ଞାନଂ ବାସୋଽହରୁଷ୍ଟୀଷଂ
 ରାତ୍ରୀ କେଶା ହରିତୌ ପ୍ରବତୌ କଳ୍ଲୁଲିର୍ମଣିଃ ||୫||

ଭୂତଂ ଚ ଭବିଷ୍ୟତ୍ ପରିଷ୍କର୍ଯ୍ୟୌ ମନୋ ବିପଥମ୍ ||୬||

ମାତରିଶ୍ଵା ଚ ପବମାନଶ୍ଚ ବିପଥବାହୌ ବାତଃ ସାରଥୀ ରେଷ୍ଟା ପ୍ରତୋଦଃ ||୭||

କୀର୍ତ୍ତିଶ୍ଚ ଯଶଶ୍ଚ ପୁରଃସରାବୈନଂ କୀର୍ତ୍ତିର୍ଗଚ୍ଛତ୍ୟା ଯଶୋ ଗଚ୍ଛତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୮||

ସ ଉଦତିଷ୍ଠସ୍ତ ଦକ୍ଷିଣାଂ ଦିଶମନ୍ତୁ ବ୍ୟତଲତ୍ ||୯||

ତଂ ଯଜ୍ଞାୟଜ୍ଞିୟଂ ଚ ବାମଦେବ୍ୟଂ ଚ ଯଜ୍ଞଶ୍ଚ ଯଜମାନଶ୍ଚ ପଶବଶ୍ଚାନୁବ୍ୟତଲନ୍ ||୧୦||

ଯଜ୍ଞାୟଜ୍ଞିୟାୟ ଚ ବୈ ସ ବାମଦେବ୍ୟାୟ ଚ ଯଜ୍ଞାୟ ଚ ଯଜମାନାୟ ଚ
ପଶୁଭ୍ୟଶ୍ଚା ବୃଶ୍ଚତେ ଯ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାତ୍ୟମୁପବଦତି ||୧୧||

ଯଜ୍ଞାୟଜ୍ଞିୟସ୍ୟ ଚ ବୈ ସ ବାମଦେବ୍ୟସ୍ୟ ଚ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ଚ ଯଜମାନସ୍ୟ ଚ
ପଶୁନାଂ ଚ ପ୍ରିୟଂ ଧାମ ଭବତି ତସ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣାୟାଂ ଦିଶି ||୧୨||

ଉଷାଃ ପୁଂଶ୍ଚଲୀ ମନ୍ତ୍ରେ ମାଗଧୋ ବିଜ୍ଞାନଂ ବାସୋଽହରୁଷ୍ଟୀଷଂ ରାତ୍ରୀ
କେଶା ହରିତୌ ପ୍ରବତୌ କଳ୍ଲଲିର୍ମଣିଃ ||୧୩||

ଅମାବାସ୍ୟା ଚ ପୌର୍ଣ୍ଣମାସୀ ଚ ପରିଷ୍କର୍ଯ୍ୟା ମନୋ ବିପଥମ୍ ।
ମାତରିଶ୍ଵା ଚ ପବମାନଶ୍ଚ ବିପଥବାହୌ ବାତଃ ସାରଥୀ ରେଷ୍ଠା ପ୍ରତୋଦଃ ।
କୀର୍ତ୍ତିଶ୍ଚ ଯଶଶ୍ଚ ପୁରଃସରାବୈନଂ କୀର୍ତ୍ତିର୍ଗଚ୍ଛତ୍ୟା ଯଶୋ ଗଚ୍ଛତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ||୧୪||

ସ ଉଦତିଷ୍ଠସ୍ତ ପ୍ରତୀତୀଂ ଦିଶମନ୍ତୁ ବ୍ୟତଲତ୍ ||୧୫||

ତଂ ବୈରୂପଂ ଚ ବୈରାଜଂ ଚାପଶ୍ଚ ବରୁଣଶ୍ଚ ରାଜାନୁବ୍ୟତଲନ୍ ||୧୬||

ବୈରୂପାୟ ଚ ବୈ ସ ବୈରାଜାୟ ଚାପ୍ୟଶ୍ଚ ବରୁଣାୟ ଚ ରାଜା ଆ ବୃଶ୍ଚତେ
ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାତ୍ୟମୁପବଦତି ||୧୭||

ବୈରୂପସ୍ୟ ଚ ବୈ ସ ବୈରାଜସ୍ୟ ଚାପାଂ ଚ ବରୁଣସ୍ୟ ଚ ରାଜାଃ ପ୍ରିୟଂ
ଧାମ ଭବତି ତସ୍ୟ ପ୍ରତୀତ୍ୟାଂ ଦିଶି ||୧୮||

ଈରା ପୁଂଶ୍ଚଲୀ ହସୋ ମାଗଧୋ ବିଜ୍ଞାନଂ ବାସୋଽହରୁଷ୍ଟୀଷଂ ରାତ୍ରୀ କେଶା
ହରିତୌ ପ୍ରବତୌ କଳ୍ଲଲିର୍ମଣିଃ ||୧୯||

ଅହଞ୍ଜ ରାତ୍ରୀ ଚ ପରିଷ୍କାନ୍ତେ ମନୋ ବିପଥମ୍ ।

ମାତରିଶ୍ମା ଚ ପବମାନଶ୍ଚ ବିପଥବାହ୍ନୌ ବାତଃ ସାରଥୀ ରେଷ୍ମା ପ୍ରତୋଦଃ ।

କୀର୍ତ୍ତିଶ୍ଚ ଯଶଶ୍ଚ ପୁରଃସରାବୈନଂ କୀର୍ତ୍ତିର୍ଗଚ୍ଛତ୍ୟା ଯଶୋ ଗଚ୍ଛତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ॥୨୦॥

ସ ଉଦତିଷ୍ଠସ୍ତ ଉଦୀତୀଂ ଦିଶମନ୍ତୁ ବ୍ୟତଲତ୍ ॥୨୧॥

ତଂ ଶୈ୍ୟତଂ ଚ ନୌଧସଂ ଚ ସପ୍ତର୍ଷୟଶ୍ଚ ସୋମଶ୍ଚ ରାଜାନୁବ୍ୟତଲନ୍ ॥୨୨॥

ଶୈ୍ୟତାୟ ଚ ବୈ ସ ନୌଧସାୟ ଚ ସପ୍ତର୍ଷଭ୍ୟଶ୍ଚ ସୋମାୟ ଚ ରାଜା ଆ ବୃଷ୍ଣତେ
ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ବାଂସଂ ବ୍ରାତ୍ୟମୁପବଦତି ॥୨୩॥

ଶୈ୍ୟତସ୍ୟ ଚ ବୈ ସ ନୌଧସସ୍ୟ ଚ ସପ୍ତର୍ଷୀଣାଂ ଚ ସୋମସ୍ୟ ଚ ରାଜାଃ ପ୍ରିୟଂ
ଧାମ ଉବତି ତସ୍ୟୋଦୀତ୍ୟାଂ ଦିଶି ॥୨୪॥

ବିଦ୍ୟାତ୍-ପୁଂଶ୍ଚଲୀ ସ୍ତନୟିତୁର୍ମାଗଧୋ ବିଜ୍ଞାନଂ ବାସୋଽହରୁଷ୍ଟୀଷଂ ରାତ୍ରୀ କେଶା
ହରିତୌ ପ୍ରବତୌ କଳ୍ଲଲିର୍ମଣିଃ ॥୨୫॥

ଶୁତଂ ଚ ବିଶୁତଂ ଚ ପରିଷ୍କାନ୍ତେ ମନୋ ବିପଥମ୍ ॥୨୬॥

ମାତରିଶ୍ମା ଚ ପବମାନଶ୍ଚ ବିପଥବାହ୍ନୌ ବାତଃ ସାରଥୀ ରେଷ୍ମା ପ୍ରତୋଦଃ ॥୨୭॥

କୀର୍ତ୍ତିଶ୍ଚ ଯଶଶ୍ଚ ପୁରଃସରାବୈନଂ କୀର୍ତ୍ତିର୍ଗଚ୍ଛତ୍ୟା ଯଶୋ ଗଚ୍ଛତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ॥୨୮॥

=====

(୧୫|୧-୩) [ତୃତୀୟଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ପିପୀଲିକମଧ୍ୟା ଗାୟତ୍ରୀ (୧), ସାମ୍ନୀ
 ଉଷ୍ମିକ୍ (୨), ଯାଜୁଷୀ ଜଗତୀ (୩), ଦ୍ଵିପଦା ଆର୍ଚୀ ଉଷ୍ମିକ୍ (୪), ଆର୍ଚୀ ବୃହତୀ (୫), ଆସୁରୀ
 ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୬), ସାମ୍ନୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୭), ଆସୁରୀ ପଞ୍ଜିଃ (୮), ଆସୁରୀ ଜଗତୀ (୯), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା
 ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୦), ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୧) । ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ବ୍ରାତ୍ୟଃ (୧-୧୧)

=====

ସ ସଂବସ୍ତରମୁର୍ଧ୍ନୋଽତିଷ୍ଠତଂ ଦେବା ଅବ୍ରୁବନ୍-ବ୍ରାତ୍ୟ କିଂ ନୁ ତିଷ୍ଠସୀତି ||୧||

ସୋଽବ୍ରବୀଦାସନ୍ନାଂ ମେ ସଂ ଭରନ୍ତିତି ||୨||

ତସ୍ମୈ ବ୍ରାତ୍ୟାୟାସନ୍ନାଂ ସମଭରନ୍ ||୩||

ତସ୍ୟା ଗ୍ରୀଷ୍ମଶ୍ଚ ବସନ୍ତଶ୍ଚ ଦ୍ଵୌ ପାଦାବାସ୍ତ୍ରାଂ ଶରଜ ବର୍ଷାଶ୍ଚ ଦ୍ଵୌ ||୪||

ବୃହଜ ରଥନ୍ତରଂ ଚାନୁତ୍ୟେ ଆସ୍ତ୍ରାଂ ଯଜ୍ଞାୟଜ୍ଞିୟଂ ଚ ବାମଦେବ୍ୟଂ ଚ ତିରଶ୍ଚ୍ୟେ ||୫||

ଋଚଃ ପ୍ରାଞ୍ଚିସ୍ତନ୍ତବୋ ଯଜ୍ଞଂଷି ତିର୍ଯ୍ୟଞ୍ଚଃ ||୬||

ବେଦ ଆସ୍ତରଣଂ ବ୍ରହ୍ମୋପବର୍ତ୍ତଣମ୍ ||୭||

ସାମାସାଦ ଉଦ୍ଧୂର୍ଯୋଽପଶ୍ରୟଃ ||୮||

ତାମାସନ୍ନାଂ ବ୍ରାତ୍ୟ ଆରୋହତ୍ ||୯||

ତସ୍ୟ ଦେବଜନାଃ ପରିଷ୍କନ୍ଦା ଆସନ୍ତୁସଂକଳ୍ମାଃ ପ୍ରହାୟା ବିଶ୍ଵାନି ଭୂତାନୁ୍ୟପସଦଃ ||୧୦||

ବିଶ୍ଵାନ୍ୟେବାସ୍ୟ ଭୂତାନୁ୍ୟପସଦୋ ଭବନ୍ତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ||୧୧||

(୧୫|୧-୪) [ଚତୁର୍ଥଃ ପର୍ଯ୍ୟୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଦୈବୀ ଜଗତୀ (୧, ୧୩, ୧୭),
 ଆର୍ଚୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୭, ୮), ଦ୍ଵିପଦା ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଜଗତୀ (୩, ୧୨),
 ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଗାୟତ୍ରୀ (୪, ୭, ୧୦), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ପଞ୍ଜିଃ (୫), ଆର୍ଚୀ ଜଗତୀ (୬),
 ଆର୍ଚୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୯), ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୧), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ବୃହତୀ (୧୪), ଦ୍ଵିପଦା ଆର୍ଚୀ ପଞ୍ଜିଃ
 (୧୫, ୧୮), ଆର୍ଚୀ ଉଷ୍ଠିକ୍ (୧୭) | ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ବ୍ରାତ୍ୟଃ (୧-୧୮)

ତସ୍ମୈ ପ୍ରାତ୍ୟା ଦିଶଃ ||୧||

ବାସନ୍ତୋ ମାସୋ ଗୋପ୍ରାରାବକୁର୍ବନ୍ ବୃହତ ରଥନ୍ତରଂ ଚାନୁଷ୍ଠାତାରୋ ||୨||

ବାସନ୍ତାବେନଂ ମାସୋ ପ୍ରାତ୍ୟା ଦିଶୋ ଗୋପାୟତୋ ବୃହତ ରଥନ୍ତରଂ ଚାନୁ ତିଷ୍ଠତୋ
 ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୩||

ତସ୍ମୈ ଦକ୍ଷିଣାୟା ଦିଶଃ ||୪||

ଗ୍ରେଷ୍ମୋ ମାସୋ ଗୋପ୍ରାରାବକୁର୍ବନ୍ୟଜ୍ଞାୟଜ୍ଞିୟଂ ଚ ବାମଦେବ୍ୟଂ ଚାନୁଷ୍ଠାତାରୋ ||୫||

ଗ୍ରେଷ୍ମାବେନଂ ମାସୋ ଦକ୍ଷିଣାୟା ଦିଶୋ ଗୋପାୟତୋ ଯଜ୍ଞାୟଜ୍ଞିୟଂ ଚ ବାମଦେବ୍ୟଂ ଚାନୁ
 ତିଷ୍ଠତୋ ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୬||

ତସ୍ମୈ ପ୍ରତୀତ୍ୟା ଦିଶଃ ||୭||

ବାର୍ଷିକୋ ମାସୋ ଗୋପ୍ରାରାବକୁର୍ବନ୍-ବୈରୂପଂ ଚ ବୈରାଜଂ ଚାନୁଷ୍ଠାତାରୋ ||୮||

ବାର୍ଷିକାବେନଂ ମାସୋ ପ୍ରତୀତ୍ୟା ଦିଶୋ ଗୋପାୟତୋ ବୈରୂପଂ ଚ ବୈରାଜଂ ଚାନୁ ତିଷ୍ଠତୋ
 ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୯||

ତସ୍ମା ଉଦୀତ୍ୟା ଦିଶଃ ||୧୦||

ଶାରଦୌ ମାସୌ ଗୋପ୍ତାରାବକୁର୍ବଞ୍ଚ୍ଝୈତଂ ଚ ନୌଧସଂ ଚାନୁଷ୍ଠାତାରୌ ||୧୧||

ଶାରଦାବେନଂ ମାସାରୁଦୀତ୍ୟା ଦିଶୋ ଗୋପାୟତଃ ଶୈତଂ ଚ ନୌଧସଂ ଚାନୁ ତିଷ୍ଠତୋ
ୟ ଏବଂ ବେଦ ||୧୨||

ତସ୍ମୈ ପୁରାୟା ଦିଶଃ ||୧୩||

ହୈମନୌ ମାସୌ ଗୋପ୍ତାରାବକୁର୍ବନ୍ଭୂମିଂ ଚାଗ୍ନିଂ ଚାନୁଷ୍ଠାତାରୌ ||୧୪||

ହୈମନାବେନଂ ମାସୌ ପୁରାୟା ଦିଶୋ ଗୋପାୟତୋ ଭୂମିଷ୍ଠାଗ୍ନିଷ୍ଠାନୁ ତିଷ୍ଠତୋ
ୟ ଏବଂ ବେଦ ||୧୫||

ତସ୍ମା ଉର୍ଧ୍ୱାୟା ଦିଶଃ ||୧୬||

ଶୈଶିରୌ ମାସୌ ଗୋପ୍ତାରାବକୁର୍ବନ୍-ଦିବଂ ଚାଦିତ୍ୟଂ ଚାନୁଷ୍ଠାତାରୌ ||୧୭||

ଶୈଶିରାବେନଂ ମାସାରୁର୍ଧ୍ୱାୟା ଦିଶୋ ଗୋପାୟତୋ ଦୈୱୀଷ୍ଠାଦିତ୍ୟଷ୍ଠାନୁ ତିଷ୍ଠତୋ
ୟ ଏବଂ ବେଦ ||୧୮||

=====

(୧୫|୧-୫) [ପଞ୍ଚମଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିପଦା ସମବିଷମା ଗାୟତ୍ରୀ (୧),
ତ୍ରିପଦା ଭୂରିକ୍ ଆର୍ତୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ଦ୍ୱିପଦା ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩, ୫[୨], ୭[୨], ୯[୨],
୧୧[୨], ୧୩[୨], ୧୬), ତ୍ରିପଦା ସ୍ୱରାଟ୍ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ପଞ୍ଜିଃ (୪), ତ୍ରିପଦା ବ୍ରାହ୍ମୀ ଗାୟତ୍ରୀ
(୫[୧], ୭[୧], ୯[୧], ୧୩[୧]), ତ୍ରିପଦା କକୁପ୍ (୬, ୮, ୧୨), ଭୂରିକ୍ ବିଷମା ଗାୟତ୍ରୀ (୧୦,
୧୪), ନିଚୂଡ୍ ବ୍ରାହ୍ମୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୧[୧]), ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୧୫) । ଦେବତା - ରୁଦ୍ରଃ (୧-୧୭)

=====

ତସ୍ମୈ ପ୍ରାତ୍ୟା ଦିଶୋ ଅନ୍ତର୍ଦେଶାଦ୍-ଭବମିଷ୍ଠାସମନୁଷ୍ଠାତାରମକୁର୍ବନ୍ ||୧||

ଭବ ଏନମିଷ୍ଟାସଃ ପ୍ରାତ୍ୟା ଦିଶୋ ଅନ୍ତର୍ଦେଶାଦନୁଷ୍ଠାତାନୁ ତିଷ୍ଠତି
ନୈନଂ ଶର୍ବୋ ନ ଭବୋ ନେଶାନଃ ||୨||

ନାସ୍ୟ ପଶୁନ୍ ସମାନାନ୍ଦ୍ରିନସ୍ତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୩||

ତସ୍ମୈ ଦକ୍ଷିଣାୟା ଦିଶୋ ଅନ୍ତର୍ଦେଶାଞ୍ଚ୍ଚର୍ମିଷ୍ଠାସମନୁଷ୍ଠାତାରମକୁର୍ବନ୍ ||୪||

ଶର୍ବ ଏନମିଷ୍ଠାସୋ ଦକ୍ଷିଣାୟା ଦିଶୋ ଅନ୍ତର୍ଦେଶାଦନୁଷ୍ଠାତାନୁ ତିଷ୍ଠତି
ନୈନଂ ଶର୍ବୋ ନ ଭବୋ ନେଶାନଃ |

ନାସ୍ୟ ପଶୁନ୍ ସମାନାନ୍ଦ୍ରିନସ୍ତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୫||

ତସ୍ମୈ ପ୍ରତୀତ୍ୟା ଦିଶୋ ଅନ୍ତର୍ଦେଶାପ୍ଶୁପତିମିଷ୍ଠାସମନୁଷ୍ଠାତାରମକୁର୍ବନ୍ ||୬||

ପଶୁପତିରେନମିଷ୍ଠାସଃ ପ୍ରତୀତ୍ୟା ଦିଶୋ ଅନ୍ତର୍ଦେଶାଦନୁଷ୍ଠାତାନୁ ତିଷ୍ଠତି
ନୈନଂ ଶର୍ବୋ ନ ଭବୋ ନେଶାନଃ |

ନାସ୍ୟ ପଶୁନ୍ ସମାନାନ୍ଦ୍ରିନସ୍ତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୭||

ତସ୍ମା ଭଦ୍ରୀତ୍ୟା ଦିଶୋ ଅନ୍ତର୍ଦେଶାଦୁଗ୍ରଂ ଦେବମିଷ୍ଠାସମନୁଷ୍ଠାତାରମକୁର୍ବନ୍ ||୮||

ଭଗ୍ର ଏନଂ ଦେବ ଇଷ୍ଟାସ ଭଦ୍ରୀତ୍ୟା ଦିଶୋ ଅନ୍ତର୍ଦେଶାଦନୁଷ୍ଠାତାନୁ ତିଷ୍ଠତି
ନୈନଂ ଶର୍ବୋ ନ ଭବୋ ନେଶାନଃ |

ନାସ୍ୟ ପଶୁନ୍ ସମାନାନ୍ଦ୍ରିନସ୍ତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୯||

ତସ୍ମୈ ପୁବାୟା ଦିଶୋ ଅନ୍ତର୍ଦେଶାଦୁଦ୍ରମିଷ୍ଠାସମନୁଷ୍ଠାତାରମକୁର୍ବନ୍ ||୧୦||

ରୁଦ୍ର ଏନମିଷ୍ଠାସୋ ପୁବାୟା ଦିଶୋ ଅନ୍ତର୍ଦେଶାଦନୁଷ୍ଠାତାନୁ ତିଷ୍ଠତି
ନୈନଂ ଶର୍ବୋ ନ ଭବୋ ନେଶାନଃ |

ନାସ୍ୟ ପଶୁନ୍ ସମାନାନ୍ଦ୍ରିନସ୍ତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୧୧||

ତସ୍ମା ଉର୍ଧ୍ବାୟା ଦିଶୋ ଅନ୍ତର୍ଦେଶାନ୍-ମହାଦେବମିଷ୍ଠାସମନୁଷ୍ଠାତାରମକୁର୍ବନ୍ ||୧୨||

ମହାଦେବ ଏନମିଷ୍ଠାସ ଉର୍ଧ୍ୱାୟା ଦିଶୋ ଅନ୍ତର୍ଦେଶାଦନୁଷ୍ଠାତାନୁ ତିଷ୍ଠତି
ନୈନଂ ଶର୍ବୋ ନ ଭବୋ ନେଶାନଃ ।

ନାସ୍ୟ ପଶୁନ୍ ସମାନାନ୍ଦ୍ରିନସ୍ତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୧୩॥

ତସ୍ମୈ ସର୍ବେଭ୍ୟା ଅନ୍ତର୍ଦେଶେଭ୍ୟା ଇଶାନମିଷ୍ଠାସମନୁଷ୍ଠାତାରମକୁର୍ବନ୍ ॥୧୪॥

ଇଶାନ ଏନମିଷ୍ଠାସଃ ସର୍ବେଭ୍ୟା ଅନ୍ତର୍ଦେଶେଭ୍ୟାଃନୁଷ୍ଠାତାନୁ ତିଷ୍ଠତି
ନୈନଂ ଶର୍ବୋ ନ ଭବୋ ନେଶାନଃ ॥୧୫॥

ନାସ୍ୟ ପଶୁନ୍ ସମାନାନ୍ଦ୍ରିନସ୍ତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୧୬॥

=====

(୧୫|୧-୬) [ଷଷ୍ଠ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ରକ୍ଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଆସୁରୀ ପଞ୍ଜିଃ (୧, ୪), ଆର୍ତ୍ତୀ ପଞ୍ଜିଃ
(୨, ୧୭), ଆର୍ଷୀ ପଞ୍ଜିଃ (୩), ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫, ୧୧), ନିତୃତ୍ ବୃହତୀ (୬, ୧୨),
ଆସୁରୀ ବୃହତୀ (୭, ୧୦, ୧୩, ୧୬, ୨୪), ସାମ୍ନୀ ପଞ୍ଜିଃ (୮), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୯),
ଆର୍ତ୍ତୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୪, ୨୩), ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୫, ୧୮), ଆର୍ତ୍ତୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୧୯),
ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୦), ଆର୍ତ୍ତୀ ବୃହତୀ (୨୧), ପରୋଷ୍ଟିକ୍ (୨୨), ଆର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୫),
ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୨୬) । ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ବ୍ରାତ୍ୟଃ (୧-୨୬)

=====

ସ ପୁରାଂ ଦିଶମନ୍ ବ୍ୟଚଲତ୍ ॥୧॥

ତଂ ଭୂମିଶ୍ଚାଗ୍ନିଶ୍ଚୈଷଧୟଶ୍ଚ ବନସ୍ତତୟଶ୍ଚ ବାନସ୍ତତ୍ୟାଶ୍ଚ ବୀରୂପଶ୍ଚାନୁବ୍ୟଚଲନ୍ ॥୨॥

ଭୂମେଶ୍ଚ ବୈ ସୋଃଗ୍ନେଶ୍ଚୈଷଧୀନାଂ ଚ ବନସ୍ତତୀନାଂ ଚ ବାନସ୍ତତ୍ୟାନାଂ ଚ ବୀରୂପାଂ ଚ ପ୍ରିୟଂ
ଧାମ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥୩॥

ସ ଉର୍ଧ୍ୱାଂ ଦିଶମନ୍ ବ୍ୟଚଲତ୍ ॥୪॥

ତମୃତଂ ଚ ସତ୍ୟଂ ଚ ସୂର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚ ଚନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ଚାନୁବ୍ୟଚଲନ୍ ||୫||

ଋତସ୍ୟ ଚ ବୈ ସ ସତ୍ୟସ୍ୟ ଚ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ଚ ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଚ ନକ୍ଷତ୍ରାଣାଂ ଚ ପ୍ରିୟଂ ଧାମ ଭବତି
ୟ ଏବଂ ବେଦ ||୬||

ସ ଉତ୍ତମାଂ ଦିଶମନ୍ତୁ ବ୍ୟଚଲତ୍ ||୭||

ତମୃତଶ୍ଚ ସାମାନି ଚ ଯଜୁଂଷି ଚ ବ୍ରହ୍ମ ଚାନୁବ୍ୟଚଲନ୍ ||୮||

ଋତାଂ ଚ ବୈ ସ ସାମ୍ନାଂ ଚ ଯଜୁଷାଂ ଚ ବ୍ରହ୍ମଣଶ୍ଚ ପ୍ରିୟଂ ଧାମ ଭବତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ||୯||

ସ ବୃହତୀଂ ଦିଶମନ୍ତୁ ବ୍ୟଚଲତ୍ ||୧୦||

ତମିତିହାସଶ୍ଚ ପୁରାଣଂ ଚ ଗାଥାଶ୍ଚ ନାରାଣଂ ସୀଷ୍ଟାନୁବ୍ୟଚଲନ୍ ||୧୧||

ଇତିହାସସ୍ୟ ଚ ବୈ ସ ପୁରାଣସ୍ୟ ଚ ଗାଥାନାଂ ଚ ନାରାଣଂ ସୀନାଂ ଚ ପ୍ରିୟଂ ଧାମ ଭବତି
ୟ ଏବଂ ବେଦ ||୧୨||

ସ ପରମାଂ ଦିଶମନ୍ତୁ ବ୍ୟଚଲତ୍ ||୧୩||

ତମାହବନୀୟଶ୍ଚ ଗାର୍ହପତ୍ୟଶ୍ଚ ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିଶ୍ଚ ଯଜ୍ଞଶ୍ଚ ଯଜମାନଶ୍ଚ ପଶବଶ୍ଚାନୁବ୍ୟଚଲନ୍ ||୧୪||

ଆହବନୀୟସ୍ୟ ଚ ବୈ ସ ଗାର୍ହପତ୍ୟସ୍ୟ ଚ ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନେଶ୍ଚ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ଚ ଯଜମାନସ୍ୟ ଚ ପଶୁନାଂ
ଚ ପ୍ରିୟଂ ଧାମ ଭବତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ||୧୫||

ସୋଽନାଦିଷ୍ଟାଂ ଦିଶମନ୍ତୁ ବ୍ୟଚଲତ୍ ||୧୬||

ତମୃତବଶ୍ମାର୍ତବାଶ୍ଚ ଲୋକାଶ୍ଚ ଲୌକ୍ୟାଶ୍ଚ ମାସାଶ୍ଚାର୍ଥମାସାଶ୍ଚାହୋରାତ୍ରେ ଚାନୁବ୍ୟଚଲନ୍ ||୧୭||

ଋତୁନାଂ ଚ ବୈ ସ ଆର୍ତ୍ତବାନାଂ ଚ ଲୋକାନାଂ ଚ ଲୌକ୍ୟାନାଂ ଚ ମାସାନାଂ ଚାର୍ଥମାସାନାଂ
ଚାହୋରାତ୍ରୟୋଶ୍ଚ ପ୍ରିୟଂ ଧାମ ଭବତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ||୧୮||

ସୋଂନାବୃତ୍ତାଂ ଦିଶମନ୍ତୁ ବ୍ୟଚଲତ୍ତତୋ ନାବର୍ତ୍ତ୍ୟନ୍ନମନ୍ୟତ ||୧୯||

ତଂ ଦିତିଶ୍ଳାଦିତିଶ୍ଳେତା ଚେନ୍ଦ୍ରାଣୀ ଚାନୁବ୍ୟଚଲନ୍ ||୨୦||

ଦିତେଶ୍ଚ ବୈ ସୋଂଦିତେଶ୍ଳେତାୟାଶ୍ଳେନ୍ଦ୍ରାଣ୍ୟାଶ୍ଚ ପ୍ରିୟଂ ଧାମ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୨୧||

ସ ଦିଶୋଂନୁ ବ୍ୟଚଲତ୍ତଂ ବିରାଡନୁ ବ୍ୟଚଲତ୍ତର୍ବେ ଚ ଦେବାଃ ସର୍ବାଶ୍ଚ ଦେବତାଃ ||୨୨||

ବିରାଜଶ୍ଚ ବୈ ସ ସର୍ବେଷାଂ ଚ ଦେବାନାଂ ସର୍ବାସାଂ ଚ ଦେବତାନାଂ ପ୍ରିୟଂ ଧାମ ଭବତି
ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୨୩||

ସ ସର୍ବାନନ୍ତର୍ଦେଶାନନ୍ତୁ ବ୍ୟଚଲତ୍ ||୨୪||

ତଂ ପ୍ରଜାପତିଶ୍ଚ ପରମେଷ୍ଠୀ ଚ ପିତା ଚ ପିତାମହଶ୍ଚାନୁବ୍ୟଚଲନ୍ ||୨୫||

ପ୍ରଜାପତେଶ୍ଚ ବୈ ସ ପରମେଷ୍ଠିନଶ୍ଚ ପିତୁଶ୍ଚ ପିତାମହସ୍ୟ ଚ ପ୍ରିୟଂ ଧାମ ଭବତି
ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୨୬||

=====

(୧୫|୧-୭) [ସପ୍ତମଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିପଦା ନିରୂତ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧),
ଏକପଦା ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୨), ବିରାଟ୍ ଉଷ୍ଠିକ୍ (୩), ଏକପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୪), ପଞ୍ଜିଃ (୫) ।
ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ବ୍ରାତ୍ୟଃ (୧-୫)

=====

ସ ମହିମା ସଦ୍ବର୍ତ୍ତୁତ୍ତାନ୍ତଂ ପୃଥିବ୍ୟା ଅଗଚ୍ଛସ୍ତ ସମୁଦ୍ରୋଽଭବତ୍ ||୧||

ତଂ ପ୍ରଜାପତିଶ୍ଚ ପରମେଷ୍ଠୀ ଚ ପିତା ଚ ପିତାମହଶ୍ଚାପଶ୍ଚ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଚ ବର୍ଷଂ ଭୂତ୍ତାନୁବ୍ୟବର୍ତ୍ତୟତ୍ ||୨||

ଏନମାପୋ ଗଚ୍ଛନ୍ତ୍ୟେନଂ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଗଚ୍ଛନ୍ତ୍ୟେନଂ ବର୍ଷଂ ଗଚ୍ଛତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୩||

ତଂ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଚ ଯଜ୍ଞଶ୍ଚ ଲୋକଶ୍ଚାନୁଂ ଚାନାଦ୍ୟଂ ଚ ଭୂତ୍ତାଭିପର୍ଯ୍ୟବର୍ତ୍ତୟତ୍ ||୪||

ଏନଂ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଗଚ୍ଛତ୍ୟେନଂ ଯୁକ୍ତୋ ଗଚ୍ଛତ୍ୟେନଂ ଲୋକୋ ଗଚ୍ଛତ୍ୟେନମନ୍ନଂ ଗଚ୍ଛତ୍ୟେନମନ୍ନାଦ୍ୟଂ
ଗଚ୍ଛତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୫||

|| ଇତି ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ||

=====

(୧୫|୧-୮) [ଅଷ୍ଟମଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ସାମ୍ନୀ ଭଷ୍ମିକ୍ (୧),
ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୨), ଆର୍ଚୀ ପଞ୍ଜିଃ (୩) | ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ବ୍ରାତ୍ୟଃ (୧-୩)

=====

ସୋଽରଜ୍ୟତ ତତୋ ରାଜନ୍ୟୋଽଜାୟତ ||୧||

ସ ବିଶଃ ସବନ୍ଧୁନନ୍ନମନ୍ନାଦ୍ୟମତ୍ତୁ୍ୟଦତିଷ୍ଠତ୍ ||୨||

ବିଶାଂ ତ ବୈ ସ ସବନ୍ଧୁନାଂ ଚାନ୍ନସ୍ୟ ଚାନ୍ନାଦ୍ୟସ୍ୟ ତ ପ୍ରିୟଂ ଧାମ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୩||

=====

(୧୫|୧-୯) [ନବମଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଆସୁରୀ ଜଗତୀ (୧),
ଆର୍ଚୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୨), ଆର୍ଚୀ ପଞ୍ଜିଃ (୩) | ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ବ୍ରାତ୍ୟଃ (୧-୩)

=====

ସ ବିଶୋଽନୁ ବ୍ୟତଲତ୍ ||୧||

ତଂ ସଭା ତ ସମିତିଶ୍ଚ ସେନା ତ ସୁରା ଚାନ୍ନବ୍ୟତଲନ୍ ||୨||

ସଭାୟାଶ୍ଚ ବୈ ସ ସମିତେଶ୍ଚ ସେନାୟାଶ୍ଚ ସୁରାୟାଶ୍ଚ ପ୍ରିୟଂ ଧାମ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୩||

(୧୫|୧-୧୦) [ଦଶମଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିପଦା ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୧),
 ତ୍ରିପଦା ଆର୍ଚୀ ପଞ୍ଜିଃ (୨), ତ୍ରିପଦା ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ପଞ୍ଜିଃ (୩), ତ୍ରିପଦା ବର୍ଧମାନା ଗାୟତ୍ରୀ (୪),
 ତ୍ରିପଦା ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୫), ତ୍ରିପଦା ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୬, ୮, ୧୦), ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ଣିକ୍ (୭, ୯),
 ଆସୁରୀ ବୃହତୀ (୧୧) । ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ବ୍ରାତ୍ୟଃ (୧-୧୧)

ତଦ୍ୟସ୍ତୈବଂ ବିଦ୍ମାନ୍ ବ୍ରାତେୟା ରାଜ୍ଞୋଃତିଥିର୍ଗୃହାନାଗଚ୍ଛେତ୍ ||୧||

ଶ୍ରେୟାଂସମେନମାତୁନୋ ମାନୟେତ୍ୟା ଯତ୍ରାୟ ନା ବୃଷ୍ଣତେ ତଥା ରାଷ୍ଟ୍ରାୟ ନା ବୃଷ୍ଣତେ ||୨||

ଅତୋ ବୈ ବ୍ରହ୍ମ ତ ଯତ୍ରଂ ଚୋଦତିଷ୍ଠତାଂ ତେ ଅବୃତାଂ କଂ ପ୍ର ବିଶାବେତି ||୩||

ଅତୋ ବୈ ବୃହସ୍ପତିମେବ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ର ବିଶଦ୍ବିନ୍ତ୍ରଂ ଯତ୍ରଂ ତଥା ବା ଇତି ||୪||

ଅତୋ ବୈ ବୃହସ୍ପତିମେବ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରାବିଶଦିନ୍ତ୍ରଂ ଯତ୍ରମ୍ ||୫||

ଇୟଂ ବା ଉ ପୃଥିବୀ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦ୍ୟୌରେବେନ୍ଦ୍ରଃ ||୬||

ଅୟଂ ବା ଉ ଅଗ୍ନିର୍ବ୍ରହ୍ମାସାବାଦିତ୍ୟଃ ଯତ୍ରମ୍ ||୭||

ଏନଂ ବ୍ରହ୍ମ ଗଚ୍ଛତି ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚ୍ଚସୀ ଭବତି ||୮||

ୟଃ ପୃଥିବୀଂ ବୃହସ୍ପତିମଗ୍ନିଂ ବ୍ରହ୍ମ ବେଦ ||୯||

ଏନମିନ୍ଦ୍ରିୟଂ ଗଚ୍ଛତୀନ୍ଦ୍ରିୟବାନ୍ ଭବତି ||୧୦||

ୟ ଆଦିତ୍ୟଂ ଯତ୍ରଂ ଦିବମିନ୍ଦ୍ରଂ ବେଦ ||୧୧||

(୧୫|୧-୧୧) [ଏକାଦଶଃ ପର୍ଯ୍ୟୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଧର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଦୈବୀ ପଞ୍ଜିଃ (୧),
 ଦ୍ଵିପଦା ପୂର୍ବାତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ଅତିଶକ୍ତୀ (୨), ନିତୃତ୍ ଆର୍ତ୍ତୀ ବୃହତୀ (୩-୬, ୮),
 ଦ୍ଵିପଦା ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ବୃହତୀ (୭, ୯), ଭୃଗିକ୍ ଆର୍ତ୍ତୀ ବୃହତୀ (୧୦),
 ଦ୍ଵିପଦା ଆର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୧) | ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ବ୍ରାତ୍ୟଃ (୧-୧୧)

ତଦ୍ୟସ୍ୟୈବଂ ବିଦ୍ଵାନ୍ ବ୍ରାତୋଽତିଥିର୍ଗୃହାଣାଗଚ୍ଛେତ୍ ||୧||

ସ୍ଵୟମେନମଭ୍ୟାଦେତ୍ୟ ବୃୟାଦ୍-ବ୍ରାତ୍ୟ କ୍ଵାବାହୀର୍ବ୍ରାତୋଦକଂ ବ୍ରାତ୍ୟ ଡର୍ପୟନ୍ତୁ ବ୍ରାତ୍ୟ ଯଥା ତେ
 ପ୍ରିୟଂ ତଥାସ୍ତୁ ବ୍ରାତ୍ୟ ଯଥା ତେ ବଶସ୍ତଥାସ୍ତୁ ବ୍ରାତ୍ୟ ଯଥା ତେ ନିକାମସ୍ତଥାସ୍ତୁତି ||୨||

ୟଦେନମାହ ବ୍ରାତ୍ୟ କ୍ଵାବାହୀରିତି ପଥ ଏବ ତେନ ଦେବୟାନାନବ ରୁନ୍ଧେ ||୩||

ୟଦେନମାହ ବ୍ରାତୋଦକମିତ୍ୟପ ଏବ ତେନାବ ରୁନ୍ଧେ ||୪||

ୟଦେନମାହ ବ୍ରାତ୍ୟ ଡର୍ପୟନ୍ତୁତି ପ୍ରାଣମେବ ତେନ ବର୍ଷୀୟଂସଂ କୁରୁତେ ||୫||

ୟଦେନମାହ ବ୍ରାତ୍ୟ ଯଥା ତେ ପ୍ରିୟଂ ତଥାସ୍ତୁତି ପ୍ରିୟମେବ ତେନାବ ରୁନ୍ଧେ ||୬||

ଏନଂ ପ୍ରିୟଂ ଗଚ୍ଛତି ପ୍ରିୟଃ ପ୍ରିୟସ୍ୟ ଭବତି ଯ୍ଵ ଏବଂ ବେଦ ||୭||

ୟଦେନମାହ ବ୍ରାତ୍ୟ ଯଥା ତେ ବଶସ୍ତଥାସ୍ତୁତି ବଶମେବ ତେନାବ ରୁନ୍ଧେ ||୮||

ଏନଂ ବଶୋ ଗଚ୍ଛତି ବଶୀ ବଶିନାଂ ଭବତି ଯ୍ଵ ଏବଂ ବେଦ ||୯||

ୟଦେନମାହ ବ୍ରାତ୍ୟ ଯଥା ତେ ନିକାମସ୍ତଥାସ୍ତୁତି ନିକାମମେବ ତେନାବ ରୁନ୍ଧେ ||୧୦||

ଏନଂ ନିକାମୋ ଗଚ୍ଛତି ନିକାମେ ନିକାମସ୍ୟ ଭବତି ଯ୍ଵ ଏବଂ ବେଦ ||୧୧||

=====

(୧୫|୧-୧୨) [ଦ୍ଵାଦଶଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୧),

ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ବୃହତୀ (୨), ଭୃଗିକ୍ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୩), ଭୃଗିକ୍ ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୪),
ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୫-୬, ୯-୧୦), ତ୍ରିପଦା ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୭, ୧୧), ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୮) ।

ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ବ୍ରାତ୍ୟଃ (୧-୧୧)

=====

ତଦ୍ୟସ୍ତୈର୍ବଂ ବିଦ୍ଵାନ୍ ବ୍ରାତ୍ୟ ଉଦ୍ଘୃତେଷ୍ଠଗ୍ନିଷ୍ଠପିଶିତେଃଗ୍ନିହୋତ୍ରେଃତିଥିର୍ଗୃହାନାଗଚ୍ଛେତ୍ ||୧||

ସ୍ଵୟମେନମଭ୍ୟାଦେତ୍ୟ ବୃୟାଦ୍-ବ୍ରାତ୍ୟାତି ସୃଜ ହୋଷ୍ୟାମୀତି ||୨||

ସ ଚାତିସ୍ଵଜେଜ୍ଞୁହୁୟାନ୍ ଚାତିସ୍ଵଜେନ୍ ଜୁହୁୟାତ୍ ||୩||

ସ ଯ ଏବଂ ବିଦୁଷା ବ୍ରାତ୍ୟେନାତିସ୍ଵଷ୍ଟୋ ଜୁହୋତି ||୪||

ପ୍ର ପିତୃୟାଣଂ ପତ୍ନୀଂ ଜାନାତି ପ୍ର ଦେବୟାନମ୍ ||୫||

ନ ଦେବେଷ୍ଠା ବୃଷ୍ଟତେ ହୁତମସ୍ୟ ଭବତି ||୬||

ପର୍ଯ୍ୟସ୍ୟାସ୍ମିଲ୍ଲୋକ ଆୟତନଂ ଶିଷ୍ୟତେ ଯ ଏବଂ ବିଦୁଷା ବ୍ରାତ୍ୟେନାତିସ୍ଵଷ୍ଟୋ ଜୁହୋତି ||୭||

ଅଥ ଯ ଏବଂ ବିଦୁଷା ବ୍ରାତ୍ୟେନାନତିସ୍ଵଷ୍ଟୋ ଜୁହୋତି ||୮||

ନ ପିତୃୟାଣଂ ପତ୍ନୀଂ ଜାନାତି ନ ଦେବୟାନମ୍ ||୯||

ଆ ଦେବେଷ୍ଠା ବୃଷ୍ଟତେ ଅହୁତମସ୍ୟ ଭବତି ||୧୦||

ନାସ୍ୟାସ୍ମିଲ୍ଲୋକ ଆୟତନଂ ଶିଷ୍ୟତେ ଯ ଏବଂ ବିଦୁଷା ବ୍ରାତ୍ୟେନାନତିସ୍ଵଷ୍ଟୋ ଜୁହୋତି ||୧୧||

=====

(୧୫|୧-୧୩) [ବ୍ରହ୍ମୋଦଶଃ ପର୍ଯ୍ୟୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଧର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ଠିକ୍ (୧),

ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୨, ୬), ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୩, ୫, ୭), ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୪, ୮), ଦ୍ଵିପଦା
ନିରୂତ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୯), ଦ୍ଵିପଦା ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୦), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ପଞ୍ଜିଃ (୧୧), ଆସୁରୀ ଜଗତୀ
(୧୨), ସତଃପଞ୍ଜିଃ (୧୩), ଅକ୍ଷରପଞ୍ଜିଃ (୧୪) । ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ବ୍ରାତ୍ୟଃ (୧-୧୪)

=====

ତଦ୍ୟସ୍ୟୈବଂ ବିଦ୍ଵାନ୍ ବ୍ରାତ୍ୟ ଏକାଂ ରାତ୍ରିମତିଥିର୍ଗୃହେ ବସତି ||୧||

ୟେ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ପୁଣ୍ୟା ଲୋକାସ୍ତାନେବ ତେନାବ ରୁକ୍ଷେ ||୨||

ତଦ୍ୟସ୍ୟୈବଂ ବିଦ୍ଵାନ୍ ବ୍ରାତ୍ୟୋ ଦ୍ଵିତୀୟାଂ ରାତ୍ରିମତିଥିର୍ଗୃହେ ବସତି ||୩||

ୟେଃକ୍ତରିକ୍ଷେ ପୁଣ୍ୟା ଲୋକାସ୍ତାନେବ ତେନାବ ରୁକ୍ଷେ ||୪||

ତଦ୍ୟସ୍ୟୈବଂ ବିଦ୍ଵାନ୍ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ତୃତୀୟାଂ ରାତ୍ରିମତିଥିର୍ଗୃହେ ବସତି ||୫||

ୟେ ଦିବି ପୁଣ୍ୟା ଲୋକାସ୍ତାନେବ ତେନାବ ରୁକ୍ଷେ ||୬||

ତଦ୍ୟସ୍ୟୈବଂ ବିଦ୍ଵାନ୍ ବ୍ରାତ୍ୟଶ୍ଚତୁର୍ଥୀଂ ରାତ୍ରିମତିଥିର୍ଗୃହେ ବସତି ||୭||

ୟେ ପୁଣ୍ୟାନାଂ ପୁଣ୍ୟା ଲୋକାସ୍ତାନେବ ତେନାବ ରୁକ୍ଷେ ||୮||

ତଦ୍ୟସ୍ୟୈବଂ ବିଦ୍ଵାନ୍ ବ୍ରାତ୍ୟୋଽପରିମିତା ରାତ୍ରୀରତିଥିର୍ଗୃହେ ବସତି ||୯||

ୟ ଏବାପରିମିତାଃ ପୁଣ୍ୟା ଲୋକାସ୍ତାନେବ ତେନାବ ରୁକ୍ଷେ ||୧୦||

ଅଥ ଯସ୍ୟାବ୍ରାତ୍ୟୋ ବ୍ରାତ୍ୟବୁବୋ ନାମବିଭ୍ରତ୍ୟତିଥିର୍ଗୃହାନାଗଚ୍ଛେତ୍ ||୧୧||

କର୍ଷେଦେନଂ ନ ଚୈନଂ କର୍ଷେତ୍ ||୧୨||

ଅସୌ୍ୟ ଦେବତାୟା ଉଦକଂ ଯୁଚାମୀମାଂ ଦେବତାଂ ବାସୟା ଇମାମିମାଂ ଦେବତାଂ ପରି
ବେବେଷ୍ଟୀତ୍ୟେନଂ ପରି ବେବିଷ୍ୟାତ୍ ||୧୩||

ତସ୍ୟାମେବାସ୍ୟ ତଦ୍ଦେବତାୟାଂ ହୁତଂ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୧୪||

=====

(୧୫|୧-୧୪) [ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିପଦା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧),
ତ୍ରିପଦା ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୨, ୪, ୬, ୮, ୧୦, ୨୦, ୨୨, ୨୪), ପୁର ଭଷ୍ମିକ୍ (୩, ୯),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫), ପ୍ରସ୍ତାରପଞ୍ଜିଃ (୭), ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୧), ଭୃଗିକ୍ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୨,
୧୪, ୧୬, ୧୮), ଆର୍ଚୀ ପଞ୍ଜିଃ (୧୩, ୧୫, ୧୭), ଭୃଗିତ୍-ନାଗୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୯), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା
ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨୧), ନିରୂତ୍ ଆର୍ଚୀ ପଞ୍ଜିଃ (୨୩) । ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ବ୍ରାତ୍ୟଃ (୧-୨୪)

=====

ସ ଯତ୍-ପ୍ରାଚୀଂ ଦିଶମନ୍ତୁ ବ୍ୟତଲନ୍ତାରୁତଂ ଶର୍ପୋ ଭୃତ୍ତାନୁବ୍ୟତଲନ୍ତନୋଽନ୍ନାଦଂ କୃତ୍ବା ||୧||

ମନସ୍ତାନାଦେନାନୁମତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୨||

ସ ଯଦ୍ଭକ୍ଷିଣାଂ ଦିଶମନ୍ତୁ ବ୍ୟତଲଦିନ୍ତୋ ଭୃତ୍ତାନୁବ୍ୟତଲଦ୍-ବଲମନ୍ନାଦଂ କୃତ୍ବା ||୩||

ବଲେନାନାଦେନାନୁମତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୪||

ସ ଯତ୍-ପ୍ରତୀଚୀଂ ଦିଶମନ୍ତୁ ବ୍ୟତଲଦ୍ବରୁଣୋ ରାଜା ଭୃତ୍ତାନୁବ୍ୟତଲଦପୋଽନ୍ନାଦୀଃ କୃତ୍ବା ||୫||

ଅଦ୍-ଭିରନ୍ନାଦୀଭିରନ୍ତମତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୬||

ସ ଯଦୁଦୀଚୀଂ ଦିଶମନ୍ତୁ ବ୍ୟତଲସ୍ତୋମୋ ରାଜା ଭୃତ୍ତାନୁବ୍ୟତଲଦ୍-ସପ୍ତର୍ଷିଭିର୍ହୃତ
ଆହୁତିମନ୍ନାଦୀଂ କୃତ୍ବା ||୭||

ଆହୁତ୍ୟାନାଦ୍ୟାନୁମତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ||୮||

ସ ଯଜ୍ଞବାଂ ଦିଶମନ୍ତୁ ବ୍ୟତଲଦ୍ବିଷ୍ଣୁର୍ଭୂତ୍ବାନ୍ବ୍ୟତଲଦ୍ବିରାଜମନ୍ତାଦୀଂ କୃତ୍ବା ||୯||

ବିରାଜାନ୍ନାଦ୍ୟାନ୍ନମତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ||୧୦||

ସ ଯପୁଶ୍ମନନ୍ତୁ ବ୍ୟତଲଦ୍ବୁଦ୍ରୋ ଭୂତ୍ବାନ୍ବ୍ୟତଲଦୋଷଧୀରନ୍ତାଦୀଃ କୃତ୍ବା ||୧୧||

ଓଷଧୀଭିରନ୍ତାଦୀଭିରନ୍ନମତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ||୧୨||

ସ ଯପ୍ତିତୁରନନ୍ତୁ ବ୍ୟତଲଦ୍ୟମୋ ରାଜା ଭୂତ୍ବାନ୍ବ୍ୟତଲସ୍ତ୍ରଧାକାରମନ୍ତାଦଂ କୃତ୍ବା ||୧୩||

ସ୍ତ୍ରଧାକାରେଣାନ୍ନାଦେନାନ୍ନମତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ||୧୪||

ସ ଯନ୍ତୁନ୍ତୁଷ୍ୟାନନ୍ତୁ ବ୍ୟତଲଦଗ୍ନିର୍ଭୂତ୍ବାନ୍ବ୍ୟତଲସ୍ତ୍ରାହାକାରମନ୍ତାଦଂ କୃତ୍ବା ||୧୫||

ସ୍ତ୍ରାହାକାରେଣାନ୍ନାଦେନାନ୍ନମତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ||୧୬||

ସ ଯଦୂର୍ଧ୍ବାଂ ଦିଶମନ୍ତୁ ବ୍ୟତଲଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ଭୂତ୍ବାନ୍ବ୍ୟତଲଦ୍-ବଷଟ୍କାରମନ୍ତାଦଂ କୃତ୍ବା ||୧୭||

ବଷଟ୍କାରେଣାନ୍ନାଦେନାନ୍ନମତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ||୧୮||

ସ ଯଦ୍ବେବାନନ୍ତୁ ବ୍ୟତଲଦୀଶାନୋ ଭୂତ୍ବାନ୍ବ୍ୟତଲନ୍ତୁନ୍ୟମନ୍ତାଦଂ କୃତ୍ବା ||୧୯||

ମନ୍ତୁ୍ୟନାନ୍ନାଦେନାନ୍ନମତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ||୨୦||

ସ ଯତ୍-ପ୍ରଜା ଅନ୍ତୁ ବ୍ୟତଲତ୍-ପ୍ରଜାପତିର୍ଭୂତ୍ବାନ୍ବ୍ୟତଲତ୍-ପ୍ରାଣମନ୍ତାଦଂ କୃତ୍ବା ||୨୧||

ପ୍ରାଣେନାନ୍ନାଦେନାନ୍ନମତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ||୨୨||

ସ ଯସ୍ତର୍ବାନନ୍ତର୍ଦ୍ଦେଶାନନ୍ତୁ ବ୍ୟତଲପୁରମେଷ୍ଠୀ ଭୂତ୍ବାନ୍ବ୍ୟତଲଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାନ୍ତାଦଂ କୃତ୍ବା ||୨୩||

ବ୍ରହ୍ମଣାନ୍ନାଦେନାନ୍ନମତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ||୨୪||

=====

(୧୫|୧-୧୫) [ପଞ୍ଚିଦଶଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - (ତୃତୀୟାଦିଷୁ ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ
ଇତ୍ୟସ୍ୟ ଚ) ଦୈବୀ ପଞ୍ଜିଃ (୧), ଆସୁରୀ ବୃହତୀ (୨), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୩),
ଭୃଗିକ୍ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୪, ୬, ୮), ଦ୍ଵିପଦା ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୫-୭), ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୯)
| ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ବ୍ରାତ୍ୟଃ (୧-୯)

=====

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ||୧||

ସପ୍ତ ପ୍ରାଣାଃ ସପ୍ତାପାନାଃ ସପ୍ତ ବ୍ୟାନାଃ ||୨||

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଃସ୍ୟ ପ୍ରଥମଃ ପ୍ରାଣ ଉର୍ଧ୍ଵୋ ନାମାୟଂ ସୋ ଅଗ୍ନିଃ ||୩||

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଃସ୍ୟ ଦ୍ଵିତୀୟଃ ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରୌଢୋ ନାମାସୌ ସ ଆଦିତ୍ୟଃ ||୪||

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଃସ୍ୟ ତୃତୀୟଃ ପ୍ରାଣୋଽଭ୍ୟୁଦୋ ନାମାସୌ ସ ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ ||୫||

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଃସ୍ୟ ଚତୁର୍ଥଃ ପ୍ରାଣୋ ବିଭୂର୍ନାମାୟଂ ସ ପବନାନଃ ||୬||

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଃସ୍ୟ ପଞ୍ଚମଃ ପ୍ରାଣୋ ଘ୍ନୋନିର୍ନାମ ତା ଇମା ଆପଃ ||୭||

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଃସ୍ୟ ଷଷ୍ଠଃ ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରିୟୋ ନାମ ତ ଇମେ ପଶବଃ ||୮||

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଽସ୍ୟ ସପ୍ତମଃ ପ୍ରାଣୋଽପରିମିତୋ ନାମ ତା ଇମାଃ ପ୍ରଜାଃ ॥୯॥

=====

(୧୫|୧-୧୭) [ଷୋଡଶଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - (ସର୍ବାସୁ ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ଇତ୍ୟସ୍ୟ ଦୈବୀ ପଞ୍ଜିଃ), ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ମିକ୍ (୧, ୩), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଉଷ୍ମିକ୍ (୨, ୪-୫), ଯାଜୁଷୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୨) । ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ବ୍ରାତ୍ୟଃ (୧-୨)

=====

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଽସ୍ୟ ପ୍ରଥମୋଽପାନଃ ସା ପୌର୍ଣ୍ଣମାସୀ ॥୧॥

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଽସ୍ୟ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽପାନଃ ସାଷ୍ଟକା ॥୨॥

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଽସ୍ୟ ତୃତୀୟୋଽପାନଃ ସାମାବାସ୍ୟା ॥୩॥

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଽସ୍ୟ ଚତୁର୍ଥୋଽପାନଃ ସା ଶ୍ରଦ୍ଧା ॥୪॥

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଽସ୍ୟ ପଞ୍ଚମୋଽପାନଃ ସା ଦୀକ୍ଷା ॥୫॥

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଽସ୍ୟ ଷଷ୍ଠୋଽପାନଃ ସ ଯଜ୍ଞଃ ॥୬॥

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଽସ୍ୟ ସପ୍ତମୋଽପାନସ୍ତା ଇମା ଦକ୍ଷିଣାଃ ॥୭॥

=====

(୧୫|୧-୧୭) [ସପ୍ତଦଶଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - (ସର୍ବାସୁ ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ଇତ୍ୟସ୍ୟ ଦୈବୀ ପଞ୍ଜିଃ), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଉଷ୍ମିକ୍ (୧, ୫), ଆସୁରୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୭), ଯାଜୁଷୀ ପଞ୍ଜିଃ (୩), ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ମିକ୍ (୪), ଯାଜୁଷୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୬), ତ୍ରିପଦା ପ୍ରତିଷ୍ଠାରୀ ପଞ୍ଜିଃ (୮), ତ୍ରିପଦା ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୯), ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୦) । ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ବ୍ରାତ୍ୟଃ (୧-୧୦)

=====

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଽସ୍ୟ ପ୍ରଥମୋ ବ୍ୟାନଃ ସେୟଂ ଭୂମିଃ ॥୧॥

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଽସ୍ୟ ଦ୍ଵିତୀୟୋ ବ୍ୟାନସ୍ତଦନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ॥୨॥

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଽସ୍ୟ ତୃତୀୟୋ ବ୍ୟାନଃ ସା ଦୈଃ ॥୩॥

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଽସ୍ୟ ଚତୁର୍ଥୋ ବ୍ୟାନସ୍ତାନ୍ତି ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ॥୪॥

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଽସ୍ୟ ପଞ୍ଚମୋ ବ୍ୟାନସ୍ତ ଋତବଃ ॥୫॥

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଽସ୍ୟ ଷଷ୍ଠୋ ବ୍ୟାନସ୍ତ ଆର୍ତ୍ତବାଃ ॥୬॥

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଘ୍ନୋଽସ୍ୟ ସପ୍ତମୋ ବ୍ୟାନଃ ସ ସଂବସ୍ତରଃ ॥୭॥

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ସମାନମର୍ଥଂ ପରି ଯୁକ୍ତି ଦେବାଃ ସଂବହରଂ ବା ଏତଦ୍ବୃତ୍ତବୋଽନୁପରିଯୁକ୍ତି ବ୍ରାତ୍ୟଂ ଚ ॥୮॥

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଯଦାଦିତ୍ୟମଭିସଂବିଶନ୍ତ୍ୟମାବାସ୍ୟାଂ ଚୈବ ତତ୍-ପୌର୍ଣ୍ଣମାସୀଂ ଚ ॥୯॥

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ।

ଏକଂ ତଦେଷାମମୃତତ୍ବମିତ୍ୟାହୁତିରେବ ॥୧୦॥

=====

(୧୫|୧-୧୮) [ଅଷ୍ଟାଦଶଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଦୈବୀ ପଞ୍ଜିଃ (୧), ଆର୍ଚୀ ବୃହତୀ (୨-୩), ଆର୍ଚୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪), ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ଠିକ୍ (୫) । ଦେବତା - ଅଧ୍ୟାତ୍ମନ୍, ବ୍ରାତ୍ୟଃ (୧-୫)

=====

ତସ୍ୟ ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟ ॥୧॥

ଯଦସ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣମକ୍ଷ୍ୟସୌ ସ ଆଦିତ୍ୟୋ ଯଦସ୍ୟ ସବ୍ୟମକ୍ଷ୍ୟସୌ ସ ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ ॥୨॥

ଘ୍ନୋଽସ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣଃ କର୍ଣ୍ଣୋଽୟଂ ସୋ ଅଗ୍ନିର୍ଘ୍ନୋଽସ୍ୟ ସବ୍ୟଃ କର୍ଣ୍ଣୋଽୟଂ ସ ପବମାନଃ ॥୩॥

ଅହୋରାତ୍ରେ ନାସିକେ ଦିତିଶ୍ଚାଦିତିଶ୍ଚ ଶୀର୍ଷକପାଲେ ସଂବହରଃ ଶିରଃ ॥୪॥

ଅହ୍ନା ପ୍ରତ୍ୟତ୍-ବ୍ରାତ୍ୟୋ ରାତ୍ର୍ୟା ପ୍ରାତ୍-ନମୋ ବ୍ରାତ୍ୟାୟ ॥୫॥

॥ ଇତି ଦ୍ଵିତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଇତି ପଞ୍ଚିଦଶଂ କାଣ୍ଡମ୍ ସମାପ୍ତମ୍ ॥

ଅଧର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ସୋଡ଼ଶ କାଣ୍ଡ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ଷୋଡଶଂ କାଣ୍ଡମ୍]

=====

(୧୭|୧) [ପ୍ରଥମଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୧, ୩), ଯାଜୁଷୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍
(୨, ୧୦), ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୪), ଦ୍ଵିପଦା ସାମ୍ନୀ ପଞ୍ଜିଃ (୫), ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୬),
ନିତୃତ୍ ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୭), ସାମ୍ନୀ ପଞ୍ଜିଃ (୮), ଆସୁରୀ ପଞ୍ଜିଃ (୯), ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ଠିକ୍ (୧୧),
ଆର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୨-୧୩) । ଦେବତା - ପ୍ରଜାପତିଃ (୧-୧୩)

=====

ଅତିସୃଷ୍ଟୋ ଅପାଂ ବୃଷଭୋଽତିସୃଷ୍ଟା ଅଗ୍ନୟୋ ଦିବ୍ୟାଃ ||୧||

ରୁଜନ୍ପରିରୁଜନ୍ମୁଣନ୍ପ୍ରମୁଣନ୍ ||୨||

ମ୍ରୋକୋ ମନୋହା ଖନୋ ନିର୍ଦାହ ଆତ୍ମଦୂଷିସ୍ତନୁଦୂଷିଃ ||୩||

ଇଦଂ ତମତି ସୃଜାମି ତଂ ମାଭ୍ୟବନିଷି ||୪||

ତେନ ତମଭ୍ୟତିସୃଜାମୋ ଘ୍ନୋଽସ୍ତାଘ୍ନୋଷ୍ଠି ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣୁଃ ||୫||

ଅପାମଗ୍ରମସି ସମୁଦ୍ରଂ ବୋଽଭ୍ୟବସୃଜାମି ||୬||

ଘ୍ନୋଽପ୍-ସ୍ତଗ୍ନିରତି ତଂ ସୃଜାମି ମ୍ରୋକଂ ଖନିଂ ତନୁଦୂଷିମ୍ ||୭||

ଘ୍ନୋ ବ ଆପୋଽଗ୍ନିରାବିବେଶ ସ ଏଷ ଯଦ୍ଘୋ ଘୋରଂ ତଦେତତ୍ ||୮||

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବ ଇନ୍ଦ୍ରିୟେଶାଭି ସିଞ୍ଚେତ୍ ||୯||

ଅରିପ୍ତା ଆପୋ ଅପ ରିପ୍ରମସ୍ତୁତ୍ ||୧୦||

ପ୍ରାସ୍ନାଦେନୋ ବହନ୍ତୁ ପ୍ର ଦୁଷ୍ପୟାଂ ବହନ୍ତୁ ||୧୧||

ଶିବେନ ମା ଚକ୍ଷୁଷା ପଶ୍ୟତାପଃ ଶିବୟା ତନ୍ନୋପ ସ୍ପୃଶତ ତ୍ବଚଂ ମେ ||୧୨||

ଶିବାନଗ୍ନୀନପୁଷଦୋ ହବାମହେ ମୟି କ୍ଷତ୍ରଂ ବର୍ଚ୍ଚ ଆ ଧଞ୍ଜ ଦେବୀଃ ||୧୩||

(୧୬|୨) [ଦ୍ଵିତୀୟଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଆସୁରୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧),
ଆସୁରୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୨), ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୩), ଦ୍ଵିପଦା ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୪), ଆର୍ଚୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫),
ନିତୃତ୍ ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୬) । ଦେବତା - ବାକ୍ (୧-୬)

ନିର୍ତୁରମ୍ପଶ୍ୟ ଉର୍ଜା ମଧୁମତୀ ବାକ୍ ||୧||

ମଧୁମତୀ ସ୍ଥ ମଧୁମତୀଂ ବାଚମୁଦେୟମ୍ ||୨||

ଉପହୂତୋ ମେ ଗୋପାଃ ଉପହୂତୋ ଗୋପୀଥଃ ||୩||

ସୁଶ୍ରୁତୌ କର୍ଣ୍ଣୌ ଉଦ୍ରଶ୍ରୁତୌ କର୍ଣ୍ଣୌ ଉଦ୍ରଂ ଶ୍ଲୋକଂ ଶୂୟାସମ୍ ||୪||

ସୁଶ୍ରୁତିଷ୍ଠ ମୋପଶ୍ରୁତିଷ୍ଠ ମା ହାସିଷ୍ଠାଂ ସୌପର୍ଣ୍ଣଂ ଚକ୍ଷୁରଜସ୍ରଂ ଜ୍ୟୋତିଃ ||୫||

ଋଷୀଣାଂ ପ୍ରସ୍ତରୋଽସି ନମୋଽସ୍ତୁ ଦୈବାୟ ପ୍ରସ୍ତରାୟ ||୬||

(୧୬|୩) [ତୃତୀୟଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୧),
ଆର୍ଚୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪), ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୫),
ଦ୍ଵିପଦା ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୬) । ଦେବତା - ଆଦିତ୍ୟଃ (୧-୬)

ମୂର୍ଧାହଂ ରୟୀଣାଂ ମୂର୍ଧା ସମାନାନାଂ ଭୂୟାସମ୍ ||୧||

ରୁଜଶ୍ଚ ମା ବେନଶ୍ଚ ମା ହାସିଷ୍ଠାଂ ମୂର୍ଧା ଚ ମା ବିଧର୍ମା ଚ ମା ହାସିଷ୍ଠାମ୍ ॥୨॥

ଉର୍ବଶ୍ଚ ମା ଚମସଶ୍ଚ ମା ହାସିଷ୍ଠାଂ ଧର୍ତ୍ତା ଚ ମା ଧରୁଣଶ୍ଚ ମା ହାସିଷ୍ଠାମ୍ ॥୩॥

ବିମୋକଶ୍ଚ ମାର୍ତ୍ତପବିଶ୍ଚ ମା ହାସିଷ୍ଠାମାର୍ତ୍ତଦାନୁଶ୍ଚ ମା ମାତରିଶ୍ଚା ଚ ମା ହାସିଷ୍ଠାମ୍ ॥୪॥

ବୃହସ୍ପତିର୍ମ ଆତ୍ମା ନୃମଣା ନାମ ହୃଦ୍ୟଃ ॥୫॥

ଅସଂତାପଂ ମେ ହୃଦୟମୁର୍ବୀ ଗରୁଡଃ ସମୁଦ୍ରୋ ଅସ୍ଥି ବିଧର୍ମଣା ॥୬॥

(୧୭|୪) [ଚତୁର୍ଥଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ରଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩),
ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୨), ତ୍ରିପଦା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪), ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୫), ଆର୍ଚୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୬),
ତ୍ରିପଦା ବିରାଟଗର୍ଭା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୭) । ଦେବତା - ଆଦିତ୍ୟଃ (୧-୭)

ନାଭିରହଂ ରୟାଣାଂ ନାଭିଃ ସମାନାନାଂ ଭୂୟାସମ୍ ॥୧॥

ସ୍ବାସଦସି ସୁଷା ଅମୃତୋ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଶ୍ଚା ॥୨॥

ମା ମାଂ ପ୍ରାଣୋ ହାସୀନ୍ନୋ ଅପାନୋଽବହାୟ ପରା ଗାତ୍ ॥୩॥

ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ମାହ୍ନଃ ପାତୁଗ୍ନିଃ ପୃଥିବ୍ୟା ବାୟୁରନ୍ତରିକ୍ଷାଦ୍ୟମୋ ମନୁଷ୍ୟେଭ୍ୟଃ
ସରସ୍ୱତୀ ପାର୍ଥିବେଭ୍ୟଃ ॥୪॥

ପ୍ରାଣାପନୌ ମା ମା ହାସିଷ୍ଠଂ ମା ଜନେ ପ୍ର ମେଷି ॥୫॥

ସ୍ୱସ୍ତ୍ୟଦ୍ୟୋଷସୋ ଦୋଷସଶ୍ଚ ସର୍ବ ଆପଃ ସର୍ବଗଣୋ ଅଶୀୟ ॥୬॥

ଶକ୍ତୁରୀ ସ୍ଥ ପଶବୋ ମୋପ ସ୍ତେଷୁର୍ମିତ୍ରାବରୁଣୌ ମେ ପ୍ରାଣାପାନାବଗ୍ନିର୍ମେ ଦକ୍ଷଂ ଦଧାତୁ ॥୭॥

॥ଇତି ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ॥

=====

(୧୭।୫) [ପଞ୍ଚମଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଯମଃ | ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧, ୪-୭[୧]),
ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଗାୟତ୍ରୀ (୨, ୪-୭[୨], ୯), ଦ୍ଵିପଦା ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୩, ୪-୭[୩], ୧୦), ଭୃଗିକ୍
ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୭[୧]), ସ୍ଵରାଟ୍ ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୮) | ଦେବତା - ଦୁଃସ୍ଵପ୍ନନାଶନମ୍ (୧-୧୦)

=====

ବିଦ୍ଵ ତେ ସ୍ଵପ୍ନ ଜନିତ୍ରଂ ଗ୍ରାହ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରୋଽସି ଯମସ୍ୟ କରଣଃ ||୧||

ଅନ୍ତକୋଽସି ମୃତ୍ୟୁରସି ||୨||

ତଂ ତ୍ଵା ସ୍ଵପ୍ନ ତଥା ସଂ ବିଦ୍ଵ ସ ନଃ ସ୍ଵପ୍ନ ଦୁଷ୍ଠପ୍ନାପ୍ନାହି ||୩||

ବିଦ୍ଵ ତେ ସ୍ଵପ୍ନ ଜନିତ୍ରଂ ନିରୂତ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରୋଽସି ଯମସ୍ୟ କରଣଃ |
ଅନ୍ତକୋଽସି ମୃତ୍ୟୁରସି |

ତଂ ତ୍ଵା ସ୍ଵପ୍ନ ତଥା ସଂ ବିଦ୍ଵ ସ ନଃ ସ୍ଵପ୍ନ ଦୁଷ୍ଠପ୍ନାପ୍ନାହି ||୪||

ବିଦ୍ଵ ତେ ସ୍ଵପ୍ନ ଜନିତ୍ରମଭୂତ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରୋଽସି ଯମସ୍ୟ କରଣଃ |
ଅନ୍ତକୋଽସି ମୃତ୍ୟୁରସି |

ତଂ ତ୍ଵା ସ୍ଵପ୍ନ ତଥା ସଂ ବିଦ୍ଵ ସ ନଃ ସ୍ଵପ୍ନ ଦୁଷ୍ଠପ୍ନାପ୍ନାହି ||୫||

ବିଦ୍ଵ ତେ ସ୍ଵପ୍ନ ଜନିତ୍ରଂ ନିର୍ଭୂତ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରୋଽସି ଯମସ୍ୟ କରଣଃ |
ଅନ୍ତକୋଽସି ମୃତ୍ୟୁରସି |

ତଂ ତ୍ଵା ସ୍ଵପ୍ନ ତଥା ସଂ ବିଦ୍ଵ ସ ନଃ ସ୍ଵପ୍ନ ଦୁଷ୍ଠପ୍ନାପ୍ନାହି ||୬||

ବିଦ୍ଵ ତେ ସ୍ଵପ୍ନ ଜନିତ୍ରଂ ପରାଭୂତ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରୋଽସି ଯମସ୍ୟ କରଣଃ |
ଅନ୍ତକୋଽସି ମୃତ୍ୟୁରସି |

ତଂ ତ୍ଵା ସ୍ଵପ୍ନ ତଥା ସଂ ବିଦ୍ଵ ସ ନଃ ସ୍ଵପ୍ନ ଦୁଷ୍ଠପ୍ନାପ୍ନାହି ||୭||

ବିଦ୍ଵ ତେ ସ୍ଵପ୍ନ ଜନିତ୍ରଂ ଦେବଜାମୀନାଂ ପୁତ୍ରୋଽସି ଯମସ୍ୟ କରଣଃ ||୮||

ଅନ୍ତକୋଽସି ମୃତ୍ୟୁରସି ॥୯॥

ତଂ ତ୍ବା ସ୍ବପ୍ନ ତଥା ସଂ ବିଦ୍ଧ ସ ନଃ ସ୍ବପ୍ନ ଦୁଷ୍ପ୍ରମାୟାହି ॥୧୦॥

(୧୭|୭) [ଷଷ୍ଠ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଯମଃ । ଛନ୍ଦ - ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧-୪),
ସାମ୍ନୀ ପଞ୍ଜିଃ (୫), ନିରୂତ୍ ଆର୍ଚୀ ବୃହତୀ (୬), ଦ୍ବିପଦା ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୭),
ଆସୁରୀ ଜଗତୀ (୮), ଆସୁରୀ ବୃହତୀ (୯), ଆର୍ଚୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୧୦),
ତ୍ରିପଦା ଯବମଧ୍ୟା ଗାୟତ୍ରୀ ଆର୍ଚୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧୧) । ଦେବତା - ଉଷାଃ (୧-୧୧)

ଅଜୈଷ୍ଠାଦ୍ୟାସନାମାଦ୍ୟାମୁମାନାଗସୋ ବୟମ୍ ॥୧॥

ଉଷୋ ଯସ୍ମାଦୁଷ୍ପ୍ରମାଦଜୈଷ୍ଠାପ ତଦୁଚ୍ଛତୁ ॥୨॥

ଦ୍ବିଷତେ ତପୁରା ବହ ଶପତେ ତପୁରା ବହ ॥୩॥

ୟଂ ଦ୍ବିଷ୍ଣୋ ଯଶ୍ଚ ନୋ ଦ୍ବେଷ୍ଟି ତସ୍ମା ଏନଦ୍ବ୍ୟମୟମଃ ॥୪॥

ଉଷା ଦେବୀ ବାତା ସଂବିଦାନା ବାଗ୍-ଦେବୁଷସା ସଂବିଦାନା ॥୫॥

ଉଷସ୍ବତିର୍ବାଚସ୍ବତିନା ସଂବିଦାନୋ ବାଚସ୍ବତିରୁଷସ୍ବତିନା ସଂବିଦାନଃ ॥୬॥

ତେମୁଷ୍ଣୈ ପରା ବହନ୍ତୁରାୟାୟୁର୍ଣ୍ଣାମ୍ନଃ ସଦାନୁଃ ॥୭॥

କୁମ୍ଭୀକାଃ ଦୁଷୀକାଃ ପୀୟକାନ୍ ॥୮॥

ଜାଗ୍ରଦୁଷ୍ପ୍ରମ୍ୟଂ ସ୍ବପ୍ନେଦୁଷ୍ପ୍ରମ୍ୟମ୍ ॥୯॥

ଅନାଗମିଷ୍ୟତୋ ବରାନବିଞ୍ଚେଃ ସଂକଳ୍ପାନମୁତ୍ୟା ଦୁହଃ ପାଶାନ୍ ॥୧୦॥

ତଦମୁଷ୍ମା ଅଗ୍ନେ ଦେବାଃ ପରା ବହନ୍ତୁ ବଘ୍ନିର୍ଯ୍ୟଥାସଦ୍ବିଧୁରୋ ନ ସାଧୁଃ ॥୧୧॥

=====

(୧୭|୭) [ସପ୍ତମଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଯମଃ । ଛନ୍ଦ - ପଞ୍ଚିଃ (୧), ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ଆସୁରୀ
 ଉଷ୍ଟିକ୍ (୩), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଗାୟତ୍ରୀ (୪), ଆର୍ଚୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୫), ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୬, ୯, ୧୧),
 ଯାଜୁଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୭), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ବୃହତୀ (୮), ସାମ୍ନୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୦), ଭୃଗିକ୍ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା
 ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୨), ଆସୁରୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୩) । ଦେବତା - ଦୁଃସ୍ବପ୍ନନାଶନମ୍ (୧-୧୩)

=====

ତେନୈନଂ ବିଧ୍ୟାମ୍ୟତୁତ୍ୟେନଂ ବିଧ୍ୟାମି ନିର୍ଭୂତ୍ୟେନଂ ବିଧ୍ୟାମି ପରାତୁତ୍ୟେନଂ ବିଧ୍ୟାମି
 ଗ୍ରାହ୍ୟେନଂ ବିଧ୍ୟାମି ତମସୈନଂ ବିଧ୍ୟାମି ॥୧॥

ଦେବାନାମେନଂ ଘୋରୈଃ କ୍ରୂରୈଃ ପ୍ରେଷୈରଭିପ୍ରେଷ୍ୟାମି ॥୨॥

ବୈଶ୍ଵାନରସୈନଂ ଦଂଷ୍ଟୟୋରପି ଦଧାମି ॥୩॥

ଏବାନେବାବ ସା ଗରତ୍ ॥୪॥

ୟୋଃସ୍ତ୍ନାନ୍ଦ୍ରେଷ୍ଟି ତମାତ୍ମା ଦ୍ଵେଷ୍ଟୁ ଯଂ ବୟଂ ଦ୍ଵିଷ୍ଣଃ ସ ଆତ୍ମାନଂ ଦ୍ଵେଷ୍ଟୁ ॥୫॥

ନିର୍ଦ୍ଦୂଷକ୍ତଂ ଦିବୋ ନିଃ ପୃଥିବ୍ୟା ନିରକ୍ତରିକ୍ଷାଦ୍-ଭଜାମ ॥୬॥

ସୁୟାମଂଶ୍ଵାକ୍ଷୁଷ ॥୭॥

ଇଦମହମାମୁଷ୍ୟାୟଶୋଃମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରେ ଦୁଷ୍ସ୍ବପ୍ନଂ ମୃଜେ ॥୮॥

ୟଦଦୋଅଦୋ ଅଭ୍ୟଗଚ୍ଛନ୍ୟଘୋଷା ଯତ୍-ପୂର୍ବାଂ ରାତ୍ରିମ୍ ॥୯॥

ୟଜ୍ଞାଗ୍ରଦ୍ୟସ୍ତ୍ରୋ ଯଜିବା ଯନ୍ନକ୍ତମ୍ ॥୧୦॥

ୟଦହରହରଭିଗଚ୍ଛାମି ତସ୍ମାଦେନମବ ଦୟେ ॥୧୧॥

ତଂ ଜହି ତେନ ମନ୍ଦସ୍ତୁ ତସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠୀରପି ଶୃଣାହି ॥୧୨॥

ସ ମା ଜୀବୀତ୍ ପ୍ରାଣୋ ଜହାତୁ ॥୧୩॥

(୧୭।୮) [ଅଷ୍ଟମଃ ପର୍ଯ୍ୟୟଃ] ଋଷିଃ - ଯମଃ । ଛନ୍ଦ - ଏକପଦା ଯଜୁର୍ବ୍ରାହ୍ମୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୫-୧୯[୧], ୩୦), ତ୍ରିପଦା ନିରୂତ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୨, ୫-୧୯[୨], ୩୧), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଗାୟତ୍ରୀ (୩), ତ୍ରିପଦା ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪, ୫-୧୯[୪], ୩୩), ଆସୁରୀ ଜଗତୀ (୫-୭[୩], ୧୨[୩], ୨୦[୩], ୨୨[୩], ୨୭[୩]), ଆସୁରୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୮[୩], ୧୦-୧୧[୩], ୧୩-୧୪[୩], ୧୬[୩], ୨୧[୩]), ଆସୁରୀ ପଞ୍ଜିଃ (୯[୩], ୧୫[୩], ୧୭-୧୯[୩], ୨୩-୨୬[୩], ୩୨), ଆସୁରୀ ବୃହତୀ (୨୮-୨୯[୩]) । ଦେବତା - ଦୁଃସ୍ବପ୍ନନାଶନମ୍ (୧-୩୩)

ଜିତମସ୍ତ୍ରାକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତ୍ରାକମୃତମସ୍ତ୍ରାକଂ ତେଜୋସସ୍ତ୍ରାକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତ୍ରାକଂ ସ୍ବରସ୍ତ୍ରାକଂ ଯଜ୍ଞୋଽସ୍ତ୍ରାକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତ୍ରାକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତ୍ରାକଂ ବୀରା ଅସ୍ତ୍ରାକମ୍ ॥୧॥

ତସ୍ମାଦମୁଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମୁମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ॥୨॥

ସ ଗ୍ରାହ୍ୟାଃ ପାଶାନ୍ନା ମୋଚି ॥୩॥

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଶମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚଂ ପାଦୟାମି ॥୪॥

ଜିତମସ୍ତ୍ରାକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତ୍ରାକମୃତମସ୍ତ୍ରାକଂ ତେଜୋସସ୍ତ୍ରାକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତ୍ରାକଂ ସ୍ବରସ୍ତ୍ରାକଂ ଯଜ୍ଞୋଽସ୍ତ୍ରାକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତ୍ରାକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତ୍ରାକଂ ବୀରା ଅସ୍ତ୍ରାକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମୁଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମୁମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସ ନିରୂତ୍ୟାଃ ପାଶାନ୍ନା ମୋଚି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଶମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚଂ ପାଦୟାମି ॥୫॥

ଜିତମସ୍ତ୍ରାକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତ୍ରାକମୃତମସ୍ତ୍ରାକଂ ତେଜୋସସ୍ତ୍ରାକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତ୍ରାକଂ ସ୍ବରସ୍ତ୍ରାକଂ ଯଜ୍ଞୋଽସ୍ତ୍ରାକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତ୍ରାକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତ୍ରାକଂ ବୀରା ଅସ୍ତ୍ରାକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମୁଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମୁମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସୋଽଭୂତ୍ୟାଃ ପାଶାନ୍ନା ମୋଚି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଶମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚଂ ପାଦୟାମି ॥୬॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମୁଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମୁମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସ ନିର୍ଭୂତ୍ୟାଃ ପାଶାନ୍ନା ମୋଚି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚିଂ ପାଦୟାମି ॥୭॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମୁଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମୁମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସ ପରାଭୂତ୍ୟାଃ ପାଶାନ୍ନା ମୋଚି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚିଂ ପାଦୟାମି ॥୮॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମୁଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମୁମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସ ଦେବଜାମୀନାଂ ପାଶାନ୍ନା ମୋଚି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚିଂ ପାଦୟାମି ॥୯॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମୁଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମୁମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସ ବୃହସ୍ପତେଃ ପାଶାନ୍ନା ମୋଚି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚିଂ ପାଦୟାମି ॥୧୦॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମ୍ନଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମ୍ନମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସ ପ୍ରଜାପତେଃ ପାଶାନ୍ନା ମୋଚି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚିଂ ପାଦୟାମି ॥୧୧॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମ୍ନଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମ୍ନମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସ ରକ୍ଷାଶାଂ ପାଶାନ୍ନା ମୋଚି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚିଂ ପାଦୟାମି ॥୧୨॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମ୍ନଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମ୍ନମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସ ଆର୍ଷେୟାଶାଂ ପାଶାନ୍ନା ମୋଚି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚିଂ ପାଦୟାମି ॥୧୩॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମ୍ନଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମ୍ନମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସୋଽଞ୍ଜିରସ୍ରାଂ ପାଶାନ୍ନା ମୋଚି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚିଂ ପାଦୟାମି ॥୧୪॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମୁଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମୁମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସ ଆଜିରସାନାଂ ପାଶାନ୍ତା ମୋଚି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚିଂ ପାଦୟାମି ॥୧୫॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମୁଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମୁମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସୋଽଧର୍ବଶାଂ ପାଶାନ୍ତା ମୋଚି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚିଂ ପାଦୟାମି ॥୧୬॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମୁଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମୁମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସ ଆଧର୍ବଶାନାଂ ପାଶାନ୍ତା ମୋଚି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚିଂ ପାଦୟାମି ॥୧୭॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମୁଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମୁମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସ ବନସ୍ତୃତୀଶାଂ ପାଶାନ୍ତା ମୋଚି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚିଂ ପାଦୟାମି ॥୧୮॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମୁଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମୁମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସ ବାନସ୍ତତ୍ୟାନାଂ ପାଶାନ୍ତା ମୋତି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ତ୍ତସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚିଂ ପାଦୟାମି ॥୧୯॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମୁଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମୁମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସ ଋତୁନାଂ ପାଶାନ୍ତା ମୋତି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ତ୍ତସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚିଂ ପାଦୟାମି ॥୨୦॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମୁଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମୁମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସ ଆର୍ତ୍ତବାନାଂ ପାଶାନ୍ତା ମୋତି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ତ୍ତସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚିଂ ପାଦୟାମି ॥୨୧॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମୁଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମୁମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସ ମାସାନାଂ ପାଶାନ୍ତା ମୋତି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ତ୍ତସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚିଂ ପାଦୟାମି ॥୨୨॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମ୍ନଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମ୍ନମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସୋଽର୍ଥମାସାନାଂ ପାଶାନ୍ନା ମୋତି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚଂ ପାଦୟାମି ॥୨୩॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମ୍ନଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମ୍ନମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସୋଽହୋରାତ୍ରୟୋଃ ପାଶାନ୍ନା ମୋତି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚଂ ପାଦୟାମି ॥୨୪॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମ୍ନଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମ୍ନମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସୋଽହ୍ନୋଃ ସଂୟତୋଃ ପାଶାନ୍ନା ମୋତି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚଂ ପାଦୟାମି ॥୨୫॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମ୍ନଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମ୍ନମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବ୍ୟୋଃ ପାଶାନ୍ନା ମୋତି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚଂ ପାଦୟାମି ॥୨୬॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମୁଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମୁମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସ ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୋଃ ପାଶାନ୍ତା ମୋଚି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚିଂ ପାଦୟାମି ॥୨୭॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମୁଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମୁମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସ ମିତ୍ରାବରୁଣୟୋଃ ପାଶାନ୍ତା ମୋଚି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚିଂ ପାଦୟାମି ॥୨୮॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋସସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦମୁଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମୁମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ।

ସ ରାଜ୍ଞୋ ବରୁଣସ୍ୟ ପାଶାନ୍ତା ମୋଚି ।

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚିଂ ପାଦୟାମି ॥୨୯॥

ଜିତମସ୍ତକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତକମୃତମସ୍ତକଂ ତେଜୋଽସ୍ତକଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତକଂ ସ୍ୱରସ୍ତକଂ ଯୁକ୍ତୋଽସ୍ତକଂ
ପଶବୋଽସ୍ତକଂ ପ୍ରଜା ଅସ୍ତକଂ ବୀରା ଅସ୍ତକମ୍ ॥୩୦॥

ତସ୍ମାଦମୁଂ ନିର୍ଭଜାମୋଽମୁମାମୁଷ୍ୟାୟଶମମୁଷ୍ୟାଃ ପୁତ୍ରମସୌ ଯଃ ॥୩୧॥

ସ ମୃତ୍ୟୋଃ ପତ୍-ବୀଶାପାଶାନ୍ତା ମୋଚି ॥୩୨॥

ତସ୍ୟେଦଂ ବର୍ଚ୍ଚସ୍ତେଜଃ ପ୍ରାଣମାୟୁର୍ନି ବେଷ୍ଟୟାମୀଦମେନମଧରାଞ୍ଚିଂ ପାଦୟାମି ॥୩୩॥

=====

(୧୭|୯) [ନବମଃ ପର୍ଯ୍ୟାୟଃ] ଋଷିଃ - ଯମଃ । ଛନ୍ଦ - ଆର୍ଚୀ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧), ଆର୍ଚୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୨),
ସାମ୍ନୀ ପଞ୍ଚିଃ (୩), ପରୋଷ୍ଟିକ୍ (୪) । ଦେବତା - ପ୍ରଜାପତିଃ (୧), ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତାଃ (୨), ସୂର୍ଯ୍ୟଃ (୩-୪)

=====

ଜିତମସ୍ତ୍ରାକମୁଦ୍-ଭିନ୍ନମସ୍ତ୍ରାକମଭ୍ୟଷ୍ଟାଂ ବିଶ୍ୱାଃ ପୃତନା ଅରାତୀଃ ॥୧॥

ତଦଗ୍ନିରାହ ତଦୁ ସୋମ ଆହ ପୁଷା ମା ଧାସ୍ତୁକୃତସ୍ୟ ଲୋକେ ॥୨॥

ଅଗନ୍ନ ସ୍ୱଃ ସ୍ୱରଗନ୍ନ ସଂ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିଷାଗନ୍ନ ॥୩॥

ବସୋଭୂୟାୟ ବସୁମାନ୍ୟଜ୍ଞୋ ବସୁ ବଂସିଷୀୟ ବସୁମାନ୍ଭୂୟାସଂ ବସୁ ମୟି ଧେହି ॥୪॥

॥ ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଇତି ଶୋଭାଂ କାଣ୍ଡମ୍ ସମାପ୍ତମ୍ ॥

ଅଧର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ସପ୍ତଦଶ କାଣ୍ଡ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ସପ୍ତଦଶଂ କାଣ୍ଡମ୍]

=====

(୧୭|୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୧), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା
ଅତିଜଗତୀ (୨-୫), ତ୍ର୍ୟବସାନା ସପ୍ତପଦା ଅତ୍ୟଷ୍ଟିଃ (୬-୭, ୧୯), ତ୍ର୍ୟବସାନା ସପ୍ତପଦା
ଅତିଧୃତିଃ (୮), ପଞ୍ଚପଦା ଶକ୍ୱରୀ (୯, ୧୪-୧୫), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଅଷ୍ଟପଦା ଧୃତିଃ (୧୦), ତ୍ର୍ୟବସାନା
ସପ୍ତପଦା ଧୃତିଃ (୧୧, ୧୬), ତ୍ର୍ୟବସାନା ସପ୍ତପଦା କୃତିଃ (୧୨), ତ୍ର୍ୟବସାନା ସପ୍ତପଦା ପ୍ରକୃତିଃ
(୧୩), ପଞ୍ଚପଦା ବିରାଟ୍ ଅତିଶକ୍ୱରୀ (୧୭), ତ୍ର୍ୟବସାନା ସପ୍ତପଦା ଭୂରିକ୍ ଅଷ୍ଟିଃ (୧୮),
କକୁପ୍ (୨୦), ଚତୁଷ୍ପଦା ଉପରିଷ୍ଠାଦ୍ ବୃହତୀ (୨୧), ଦ୍ୱିପଦା ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୨୨),
ଦ୍ୱିପଦା ନିରୂତ୍ ବୃହତୀ (୨୩), ତ୍ର୍ୟବସାନା ସପ୍ତପଦା ବିରାଟ୍ ଅତ୍ୟଷ୍ଟିଃ (୨୪),
ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୨୫-୨୬), ଜଗତୀ (୨୭, ୩୦), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨୮-୨୯) । ଦେବତା - ଆଦିତ୍ୟଃ (୧-୩୦)

=====

ବିଷ୍ଣାସହିଂ ସହମାନଂ ସାସହାନଂ ସହୀୟାଂସମ୍ ।
ସହମାନଂ ସହୋଜିତଂ ସ୍ୱର୍ଜିତଂ ଗୋଜିତଂ ସଂଧନାଜିତମ୍ ।
ଇତ୍ୟଂ ନାମ ହୁ ଇନ୍ଦ୍ରମାୟୁଷ୍ମାନ୍ଭୂୟାସମ୍ ॥୧॥

ବିଷ୍ଣାସହିଂ ସହମାନଂ ସାସହାନଂ ସହୀୟାଂସମ୍ ।
ସହମାନଂ ସହୋଜିତଂ ସ୍ୱର୍ଜିତଂ ଗୋଜିତଂ ସଂଧନାଜିତମ୍ ।
ଇତ୍ୟଂ ନାମ ହୁ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ପ୍ରିୟୋ ଦେବାନାଂ ଭୂୟାସମ୍ ॥୨॥

ବିଷ୍ଣାସହିଂ ସହମାନଂ ସାସହାନଂ ସହୀୟାଂସମ୍ ।
ସହମାନଂ ସହୋଜିତଂ ସ୍ୱର୍ଜିତଂ ଗୋଜିତଂ ସଂଧନାଜିତମ୍ ।
ଇତ୍ୟଂ ନାମ ହୁ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ପ୍ରିୟଃ ପ୍ରଜାନାଂ ଭୂୟାସମ୍ ॥୩॥

ବିଷାସହିଂ ସହମାନଂ ସାସହାନଂ ସହୀୟାଂସମ୍ ।
 ସହମାନଂ ସହୋଜିତଂ ସ୍ୱର୍ଜିତଂ ଗୋଜିତଂ ସଂଧନାଜିତମ୍ ।
 ଇତ୍ୟଂ ନାମ ହୁ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ପ୍ରିୟଃ ପଶୁନାଂ ଭୂୟାସମ୍ ॥୪॥

ବିଷାସହିଂ ସହମାନଂ ସାସହାନଂ ସହୀୟାଂସମ୍ ।
 ସହମାନଂ ସହୋଜିତଂ ସ୍ୱର୍ଜିତଂ ଗୋଜିତଂ ସଂଧନାଜିତମ୍ ।
 ଇତ୍ୟଂ ନାମ ହୁ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ପ୍ରିୟଃ ସମାନାନାଂ ଭୂୟାସମ୍ ॥୫॥

ଉଦିହୁ୍ୟଦିହି ସୂର୍ଯ୍ୟ ବର୍ଷସା ମାଭୁ୍ୟଦିହି ।
 ଦ୍ୱିଷଂଶ୍ଚ ମହ୍ୟଂ ରଧ୍ୟାତୁ ମା ଚାହଂ ଦ୍ୱିଷତେ ରଧଂ ତବେଦ୍ୱିଷ୍ଣୋ ବହୁଧା ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ।
 ତ୍ୱଂ ନଃ ପୃଣୀହି ପଶୁଭିର୍ବିଶ୍ୱରୂପୈଃ ସୁଧାୟାଂ ମା ଧେହି ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୬॥

ଉଦିହୁ୍ୟଦିହି ସୂର୍ଯ୍ୟ ବର୍ଷସା ମାଭୁ୍ୟଦିହି ।
 ଯ୍ୟାଂଶ୍ଚ ପଶ୍ୟାମି ଯ୍ୟାଂଶ୍ଚ ନ ତେଷୁ ମା ସୁମତିଂ କୃଧି ତବେଦ୍ୱିଷ୍ଣୋ ବହୁଧା ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ।
 ତ୍ୱଂ ନଃ ପୃଣୀହି ପଶୁଭିର୍ବିଶ୍ୱରୂପୈଃ ସୁଧାୟାଂ ମା ଧେହି ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୭॥

ମା ତ୍ୱା ଦଭନ୍ତସଲିଲେ ଅପ୍ସୁକ୍ତର୍ଯ୍ଯେ ପାଶିନ ଉପତିଷ୍ଠନ୍ତ୍ରାତ୍ର ।
 ହିତ୍ୱାଶସ୍ତ୍ରିଂ ଦିବମାରୁକ୍ଷ ଏତାଂ ସ ନୋ ମୃତ ସୁମତୌ ତେ ସ୍ୟାମ ତବେଦ୍ୱିଷ୍ଣୋ ବହୁଧା ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ।
 ତ୍ୱଂ ନଃ ପୃଣୀହି ପଶୁଭିର୍ବିଶ୍ୱରୂପୈଃ ସୁଧାୟାଂ ମା ଧେହି ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୮॥

ତ୍ୱଂ ନ ଇନ୍ଦ୍ର ମହତେ ସୌଭଗାୟାଦବ୍-ଧେଭିଃ ପରି ପାହ୍ୟକୁଭିସ୍ତବେଦ୍ୱିଷ୍ଣୋ ବହୁଧା ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ।
 ତ୍ୱଂ ନଃ ପୃଣୀହି ପଶୁଭିର୍ବିଶ୍ୱରୂପୈଃ ସୁଧାୟାଂ ମା ଧେହି ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୯॥

ତ୍ୱଂ ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋତିଭିଃ ଶିବାଭିଃ ଶଂତମୋ ଭବ ।
 ଆରୋହଂସ୍ତ୍ରିଦିବଂ ଦିବୋ ଗୃଣାନଃ ସୋମପୀତୟେ ପ୍ରିୟଧାମା ସ୍ୱସ୍ତୟେ ତବେଦ୍ୱିଷ୍ଣୋ ବହୁଧା
 ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ।
 ତ୍ୱଂ ନଃ ପୃଣୀହି ପଶୁଭିର୍ବିଶ୍ୱରୂପୈଃ ସୁଧାୟାଂ ମା ଧେହି ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୧୦॥

ତୁମିନ୍ଦ୍ରାସି ବିଶ୍ୱଜିହ୍ୱର୍ବିତ୍-ପୁରୁହୃତସ୍ତୁମିନ୍ଦ୍ର ।

ତୁମିନ୍ଦ୍ରେମଂ ସୁହବଂ ସ୍ତୋମମେରୟସ୍ତୁ ସ ନୋ ମୃତ ସୁମତୌ ତେ ସ୍ୟାମ ତବେଦ୍ୱିଷ୍ଣୋ ବହୁଧା ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ।

ତ୍ୱଂ ନଃ ପୃଣାହି ପଶୁଭିର୍ବିଶ୍ୱରୂପୈଃ ସୁଧାୟାଂ ମା ଧେହି ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୧୧॥

ଅଦଘ୍ନୋ ଦିବି ପୃଥିବ୍ୟାମୁତାସି ନ ତ ଆପୁର୍ମହିମାନମନ୍ତରିଷେ ।

ଅଦଘ୍ନେନ ବ୍ରହ୍ମଣା ବାବୃଧାନଃ ସ ତ୍ୱଂ ନ ଇନ୍ଦ୍ର ଦିବି ଷଂଛର୍ମ ଯୁକ୍ତ ତବେଦ୍ୱିଷ୍ଣୋ ବହୁଧା ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ।

ତ୍ୱଂ ନଃ ପୃଣାହି ପଶୁଭିର୍ବିଶ୍ୱରୂପୈଃ ସୁଧାୟାଂ ମା ଧେହି ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୧୨॥

ୟା ତ ଇନ୍ଦ୍ର ତନୁରୟୁ ଯା ପୃଥିବ୍ୟାଂ ଯାନ୍ତରଗ୍ନୌ ଯା ତ ଇନ୍ଦ୍ର ପବମାନେ ସ୍ୱର୍ବିଦି ।

ୟସ୍ମେନ୍ଦ୍ର ତନ୍ମାଂତ୍ରରିଷଂ ବ୍ୟାପିଥ ତୟା ନ ଇନ୍ଦ୍ର ତନ୍ମା ଶର୍ମ ଯୁକ୍ତ ତବେଦ୍ୱିଷ୍ଣୋ ବହୁଧା ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ।

ତ୍ୱଂ ନଃ ପୃଣାହି ପଶୁଭିର୍ବିଶ୍ୱରୂପୈଃ ସୁଧାୟାଂ ମା ଧେହି ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୧୩॥

ତ୍ୱାମିନ୍ଦ୍ର ବ୍ରହ୍ମଣା ବର୍ଧୟନ୍ତଃ ସତ୍ରଂ ନି ଷେଦୁରୂଷୟୋ ନାଧମାନାସ୍ତବେଦ୍ୱିଷ୍ଣୋ ବହୁଧା ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ।

ତ୍ୱଂ ନଃ ପୃଣାହି ପଶୁଭିର୍ବିଶ୍ୱରୂପୈଃ ସୁଧାୟାଂ ମା ଧେହି ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୧୪॥

ତ୍ୱଂ ତୃତଂ ତ୍ୱଂ ପର୍ଯ୍ୟଷ୍ଟ୍ୟାସ୍ରଂ ସହସ୍ରଧାରଂ ବିଦଥଂ ସ୍ୱର୍ବିଦଂ ତବେଦ୍ୱିଷ୍ଣୋ ବହୁଧା ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ।

ତ୍ୱଂ ନଃ ପୃଣାହି ପଶୁଭିର୍ବିଶ୍ୱରୂପୈଃ ସୁଧାୟାଂ ମା ଧେହି ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୧୫॥

ତ୍ୱଂ ରକ୍ଷସେ ପ୍ରଦିଶଶ୍ଚତସ୍ରସ୍ତୁଂ ଶୋଚିଷା ନଭସୀ ବି ଭାସି ।

ତୁମିମା ବିଶ୍ୱା ଭୁବନାନୁ ତିଷ୍ଠସ ରତସ୍ୟ ପଛାମନ୍ଦେଷି ବିଦ୍ୱାଂସ୍ତବେଦ୍ୱିଷ୍ଣୋ ବହୁଧା ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ।

ତ୍ୱଂ ନଃ ପୃଣାହି ପଶୁଭିର୍ବିଶ୍ୱରୂପୈଃ ସୁଧାୟାଂ ମା ଧେହି ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୧୬॥

ପଞ୍ଚଭିଃ ପରାତ୍ତପସ୍ୟେକୟାର୍ବାତଂଶସ୍ତିମେଷି ସୁଦିନେ ବାଧମାନସ୍ତବେଦ୍ୱିଷ୍ଣୋ ବହୁଧା ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ।

ତ୍ୱଂ ନଃ ପୃଣାହି ପଶୁଭିର୍ବିଶ୍ୱରୂପୈଃ ସୁଧାୟାଂ ମା ଧେହି ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୧୭॥

ତୁମିନ୍ଦ୍ରସ୍ତୁଂ ମହେନ୍ଦ୍ରସ୍ତୁଂ ଲୋକସ୍ତୁଂ ପ୍ରଜାପତିଃ ।

ତୁଭ୍ୟଂ ଯଜ୍ଞୋ ବି ତାୟତେ ତୁଭ୍ୟଂ ଜୁହ୍ୱତି ଜୁହ୍ୱତସ୍ତବେଦ୍ୱିଷ୍ଣୋ ବହୁଧା ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ।

ତ୍ୱଂ ନଃ ପୃଣାହି ପଶୁଭିର୍ବିଶ୍ୱରୂପୈଃ ସୁଧାୟାଂ ମା ଧେହି ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୧୮॥

ଅସତି ସପ୍ତତିଷ୍ଠିତଂ ସତି ଭୂତଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।

ଭୂତଂ ହ ଭବ୍ୟ ଆହିତଂ ଭବ୍ୟଂ ଭୂତେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ତବେଦ୍ବିଷ୍ଣୋ ବହୁଧା ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ।

ତ୍ବଂ ନଃ ପୃଣାହି ପଶୁଭିର୍ବିଶ୍ବରୂପୈଃ ସୁଧାୟାଂ ମା ଧେହି ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୧୯॥

ଶୁକ୍ରୋଽସି ଭ୍ରାଜୋଽସି ।

ସ ଯଥା ତ୍ବଂ ଭ୍ରାଜତା ଭ୍ରାଜୋଽସ୍ୟେବାହଂ ଭ୍ରାଜତା ଭ୍ରାଜ୍ୟାସମ୍ ॥୨୦॥

ରୁଚିରସି ରୋଚୋଽସି ।

ସ ଯଥା ତ୍ବଂ ରୁଚ୍ୟା ରୋଚୋଽସ୍ୟେବାହଂ ପଶୁଭିଷ୍ଟ ବ୍ରାହ୍ମଣବର୍ଚ୍ଚସେନ ତ ରୁଚିଷୀୟ ॥୨୧॥

ଭବ୍ୟତେ ନମ ଭଦାୟତେ ନମ ଭଦିତାୟ ନମଃ ।

ବିରାଜେ ନମଃ ସ୍ବରାଜେ ନମଃ ସମ୍ରାଜେ ନମଃ ॥୨୨॥

ଅସ୍ତଂୟତେ ନମୋଽସ୍ତମେଷ୍ୟତେ ନମୋଽସ୍ତମିତାୟ ନମଃ ।

ବିରାଜେ ନମଃ ସ୍ବରାଜେ ନମଃ ସମ୍ରାଜେ ନମଃ ॥୨୩॥

ଭଦଗାଦୟମାଦିତ୍ୟା ବିଶ୍ବେନ ତପସା ସହ ।

ସପତ୍ନାନ୍ନହ୍ୟଂ ରକ୍ଷୟନ୍ତା ତାହଂ ଦ୍ବିଷତେ ରଧଂ ତବେଦ୍ବିଷ୍ଣୋ ବହୁଧା ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ।

ତ୍ବଂ ନଃ ପୃଣାହି ପଶୁଭିର୍ବିଶ୍ବରୂପୈଃ ସୁଧାୟାଂ ମା ଧେହି ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୨୪॥

ଆଦିତ୍ୟ ନାବମାରୁକ୍ଷଃ ଶତାରିତ୍ରାଂ ସ୍ବସ୍ତୟେ ।

ଅହର୍ମାତ୍ୟପୀପରୋ ରାତ୍ରିଂ ସତ୍ରାତି ପାରୟ ॥୨୫॥

ସୂର୍ଯ୍ୟ ନାବମାରୁକ୍ଷଃ ଶତାରିତ୍ରାଂ ସ୍ବସ୍ତୟେ ।

ରାତ୍ରିଂ ମାତ୍ୟପୀପରୋଽହଃ ସତ୍ରାତି ପାରୟ ॥୨୬॥

ପ୍ରଜାପତେରାବୃତୋ ବ୍ରହ୍ମଣା ବର୍ମଣାହଂ କଶ୍ୟପସ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିଷା ବର୍ଚ୍ଚସା ତ ।

ଜରଦଣ୍ଡଃ କୃତବୀର୍ଯ୍ୟୋ ବିହାୟାଃ ସହସ୍ରାୟୁଃ ସୁକୃତଶ୍ଚରେୟମ୍ ॥୨୭॥

ପରିବୃତୋ ବ୍ରହ୍ମଣା ବର୍ମଣାହଂ କଶ୍ୟପସ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିଷା ବର୍ତ୍ତସା ତ ।
ମା ମା ପ୍ରାପନ୍ନିଷବୋ ଦୈବ୍ୟା ଯା ମା ମାନୁଷୀରବସ୍ତୁଷାଃ ବଧାୟ ॥୨୮॥

ଋତେନ ଗୁପ୍ତ ଋତୁଭିଷ୍ଟ ସର୍ବେର୍ଭୂତେନ ଗୁପ୍ତୋ ଭବ୍ୟେନ ଚାହମ୍ ।
ମା ମା ପ୍ରାପତ୍-ପାପ୍ତା ମୋତ ମୃତ୍ୟୁରନ୍ତର୍ଧ୍ୟେହଂ ସଲିଲେନ ବାତଃ ॥୨୯॥

ଅଗ୍ନିର୍ମା ଗୋପ୍ତା ପରି ପାତୁ ବିଶ୍ୱତଃ ଉଦ୍ୟତ୍ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ନୁଦତାଂ ମୃତ୍ୟୁପାଶାନ୍ ।
ବ୍ୟୁଞ୍ଜତୀରୁଷସଃ ପର୍ବତା ଧ୍ରୁବାଃ ସହସ୍ରଂ ପ୍ରାଣା ମୟା ଯତନ୍ତାମ୍ ॥୩୦॥

॥ ଇତି ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଇତି ସପ୍ତଦଶଂ କାଣ୍ଡମ୍ ସମାପ୍ତମ୍ ॥

ଅଧ୍ୟାପକ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ଅଭ୍ୟାସ କାଣ୍ଡ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ଅଷ୍ଟାଦଶଂ କାଣ୍ଡମ୍]

=====

(୧୮|୧) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୭, ୯-୧୩, ୧୬-୧୭, ୨୪-୩୭, ୩୯-୪୮, ୫୧-୫୫, ୫୮, ୬୦), ଆର୍ଷୀ ପଞ୍ଜିଃ (୮, ୧୫), ଭୂରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧୪, ୪୯-୫୦), ଜଗତୀ (୧୮-୨୩), ପରୋଷ୍ଠିକ୍ (୩୭-୩୮), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫୬-୫୭, ୬୧), ପୁରୋବୃହତୀ (୫୯) ।
ଦେବତା - ଯମଃ, ମନ୍ତ୍ରେନ୍ଦ୍ରାଚାରୀ ଚ (୧-୩୯, ୪୭-୫୦, ୫୩-୬୧), ରୁଦ୍ରଃ (୪୦), ସରସ୍ୱତୀ (୪୧-୪୩), ପିତରଃ (୪୪-୪୬, ୫୧-୫୨)

=====

ଓ ଚିତ୍ରାଶ୍ୱାୟଂ ସଖ୍ୟା ବବୃତ୍ୟାଂ ତିରଃ ପୁରୁ ଚିଦର୍ଣ୍ଣବଂ ଜଗନ୍ନାନ୍ ।
ପିତୁର୍ନପାତମା ଦଧୀତ ବେଧା ଅପି କ୍ଷମି ପ୍ରତରଂ ଦୀଧ୍ୟାନଃ ॥୧॥

ନ ତେ ସଖା ସଖ୍ୟଂ ବକ୍ଷ୍ୟେତସ୍ତଲକ୍ଷ୍ମା ଯଦ୍ୱିଷ୍ମରୂପା ଭବାତି ।
ମହସ୍ତୁତ୍ରାସୋ ଅସୁରସ୍ୟ ବୀରା ଦିବୋ ଧର୍ତ୍ତାର ଭର୍ବିୟା ପରି ଖ୍ୟନ୍ ॥୨॥

ଭଶନ୍ତି ଘା ତେ ଅମୃତାସ ଏତଦେକସ୍ୟ ଚିତ୍ତ୍ୟଜସଂ ମର୍ତ୍ତ୍ୟସ୍ୟ ।
ନି ତେ ମନୋ ମନସି ଧାୟାସ୍ତେ ଜନ୍ମ୍ୟଃ ପତିସ୍ତନ୍ମମା ବିବିଷ୍ୟାଃ ॥୩॥

ନ ଯତ୍-ପୁରା ଚକ୍ରମା କଞ୍ଚ ନୂନମୃତଂ ବଦନ୍ତୋ ଅନୃତଂ ରପେମ ।
ଗନ୍ଧର୍ବୋ ଅପ୍ସରା ଚ ଯୋଷା ସା ନୌ ନାଭିଃ ପରମଂ ଜାମି ତନ୍ନୌ ॥୪॥

ଗର୍ଭେ ନୁ ନୌ ଜନିତା ଦମ୍ପତୀ କର୍ଦ୍ଦେବସ୍ତୁଷ୍ଟା ସବିତା ବିଶ୍ୱରୂପଃ ।
ନକିରସ୍ୟ ପ୍ର ମିନନ୍ତି ବ୍ରତାନି ବେଦ ନାବସ୍ୟ ପୃଥିବୀ ଭତ ଦ୍ୟୌଃ ॥୫॥

କୋ ଅଦ୍ୟ ଯୁକ୍ତେ ଧୁରି ଗା ଋତସ୍ୟ ଶିମୀବତୋ ଭାମିନୋ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାୟନ୍ ।
ଆସନ୍ନିଷୁନ୍ଦୁସ୍ତସୋ ମୟୋଭୁନ୍ୟ ଏଷାଂ ଭୃତ୍ୟାମ୍ବଶଧିଂ ଜୀବାତ୍ ॥୭॥

କୋ ଅସ୍ୟ ବେଦ ପ୍ରଥମସ୍ୟାହୁଃ କ ଇଂ ଦଦର୍ଶ କ ଇହ ପ୍ର ବୋଚତ୍ ।
ବୃହନ୍-ମିତ୍ରସ୍ୟ ବରୁଣସ୍ୟ ଧାମ କଦୁ ବ୍ରବ ଆହନୋ ବୀତ୍ୟା ନୃଋନ୍ ॥୮॥

ୟମସ୍ୟ ମା ଯମ୍ୟଂ କାମ ଆଗନ୍ତୁସମାନେ ଯୋନୌ ସହଶେୟାୟ ।
ଜାୟେବ ପତ୍ୟେ ତନ୍ମଂ ରିରିତ୍ୟାଂ ବି ଚିଦ୍ ବୃହେବ ରଥ୍ୟେବ ଚକ୍ରା ॥୯॥

ନ ତିଷ୍ଠନ୍ତି ନ ନି ମିଷନ୍ତ୍ୟେତେ ଦେବାନାଂ ଯୁଗ ଇହ ଯେ ଚରନ୍ତି ।
ଅନ୍ୟେନ ମଦାହନୋ ଯାହି ତୃୟଂ ତେନ ବି ବୃହ ରଥ୍ୟେବ ଚକ୍ରା ॥୧୦॥

ରାତ୍ରୀଭିରସ୍ତା ଅହଭିର୍ଦଶସ୍ୟେୟୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ଚକ୍ଷୁର୍ମୁହୁରୁନ୍ନିମୀୟାତ୍ ।
ଦିବା ପୃଥିବ୍ୟା ମିଥୁନା ସବନ୍ତୁ ଯମୀର୍ଯ୍ୟମସ୍ୟ ବିବୃହାଦଜାମି ॥୧୧॥

ଆ ଘା ତା ଗଚ୍ଛାନୁଋତା ଯୁଗାନି ଯତ୍ର ଜାମୟଃ କୃଣବନ୍ନଜାମି ।
ଉପ ବର୍ବୃହି ବୃଷଭାୟ ବାହୁମନ୍ୟମିଚ୍ଛସ୍ତ ସୁଭଗେ ପତିଂ ମତ୍ ॥୧୨॥

କିଂ ଭ୍ରାତାସଦ୍ୟଦନାଥଂ ଭବାତି କିମ୍ନ ସ୍ତସ୍ମା ଯନ୍ନିରୂତିର୍ନିଗଚ୍ଛାତ୍ ।
କାମମୂତା ବହ୍ନେତଦ୍ରପାମି ତନ୍ମା ମେ ତନ୍ମଂ ସଂ ପିପୃଷ୍ମି ॥୧୩॥

ନ ତେ ନାଥଂ ଯମ୍ୟାତ୍ରାହମସ୍ମି ନ ତେ ତନ୍ମଂ ତନ୍ମା ସଂ ପପୃତ୍ୟାମ୍ ।
ଅନ୍ୟେନ ମତ୍-ପ୍ରମୁଦଃ କଳ୍ପୟସ୍ତ ନ ତେ ଭ୍ରାତା ସୁଭଗେ ବକ୍ଷ୍ୟେତତ୍ ॥୧୪॥

ନ ବା ଉ ତେ ତନ୍ମଂ ତନ୍ମା ସଂ ପିପୃତ୍ୟାଂ ପାପମାହୁର୍ଯଃ ସ୍ତସାରଂ ନିଗଚ୍ଛାତ୍ ।
ଅସଂୟଦେତନ୍ନନସୋ ହୃଦୋ ମେ ଭ୍ରାତା ସ୍ତସୁଃ ଶୟନେ ଯଚ୍ଛୟାୟ ॥୧୫॥

ବତୋ ବତାସି ଯମ ନୈବ ତେ ମନୋ ହୃଦୟଂ ଚାବିଦାମା ।
ଅନ୍ୟା କିଲ ତ୍ବାଂ କକ୍ଷ୍ୟେବ ଯୁକ୍ତଂ ପରି ଷ୍ଟଜାତୌ ଲିବୁଜେବ ବୃକ୍ଷମ୍ ॥୧୬॥

ଅନ୍ୟମୁ ଶୁ ଯମ୍ୟନ୍ୟ ଉ ତ୍ବାଂ ପରି ଶୁଭାତୌ ଲିରୁଜେବ ବୃକ୍ଷମ୍ ।
ତସ୍ୟ ବା ତ୍ବାଂ ମନ ଇଚ୍ଛା ସ ବା ତବାଧା କୃଶୁଷ୍ଣ ସଂବିଦଂ ସୁଭଦ୍ରାମ୍ ॥୧୬॥

ତ୍ରୀଣି ଛନ୍ଦାଂସି କବୟୋ ବି ଯେତିରେ ପୁରୁରୂପଂ ଦର୍ଶତଂ ବିଶ୍ୱଚକ୍ଷଣମ୍ ।
ଆପୋ ବାତା ଓଷଧୟସ୍ତ୍ରାନ୍ୟେକସ୍ମିନ୍ଭୁବନ ଆର୍ପିତାନି ॥୧୭॥

ବୃକ୍ଷା ବୃକ୍ଷେ ଦୁଦୁହେ ଦୋହସା ଦିବଃ ପୟାଂସି ଯଦ୍ବୋ ଅଦିତେରଦାଭ୍ୟଃ ।
ବିଶ୍ୱଂ ସ ବେଦ ବରୁଣୋ ଯଥା ପିୟା ସ ଯଜ୍ଞିୟୋ ଯଜତି ଯଜ୍ଞିୟାଂ ଋତୁନ୍ ॥୧୮॥

ରପଦ୍-ଗନ୍ଧର୍ବୀରପ୍ୟା ତ ଯୋଷଣା ନଦସ୍ୟ ନାଦେ ପରି ପାତୁ ନୋ ମନଃ ।
ଇଷ୍ଟସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ଅଦିତିର୍ନି ଧାତୁ ନୋ ଭ୍ରାତା ନୋ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଃ ପ୍ରଥମୋ ବି ବୋଚତି ॥୧୯॥

ସୋ ଚିତ୍ତୁ ଭଦ୍ରା କ୍ଷୁମତୀ ଯୁଗସ୍ତୁତ୍ୟଷା ଉବାସ ମନବେ ସ୍ୱର୍ବତୀ ।
ୟଦୀମୁଗନ୍ତମୁଗତାମନ୍ତୁ କ୍ରତୁମଗ୍ନିଂ ହୋତାରଂ ବିଦଥାୟ ଜୀଜନନ୍ ॥୨୦॥

ଅଧ ତ୍ୟଂ ଦ୍ରଘଂ ବିଭୁଂ ବିଚକ୍ଷଣଂ ବିରାଭରଦିଷ୍ଟିରଃ ଶ୍ୟେନୋ ଅଧ୍ୱରେ ।
ୟଦୀ ବିଶୋ ବୃଣତେ ଦସ୍ତମାୟା ଅଗ୍ନିଂ ହୋତାରମଧ୍ୟ ଧୀରଜାୟତ ॥୨୧॥

ସଦାସି ରଶ୍ମୋ ଯବସେବ ପୁଷ୍ୟତେ ହୋତ୍ରାଭିରଗ୍ନେ ମନୁଷ୍ୟଃ ସ୍ୱଧ୍ୱରଃ ।
ବିପ୍ରସ୍ୟ ବା ଯଜ୍ଞଶମାନ ଉକ୍-ଧ୍ୟୋ ବାଜଂ ସସର୍ବା ଉପୟାସି ଭୁରିଭିଃ ॥୨୨॥

ଉଦୀରୟ ପିତରା ଜାର ଆ ଭଗମିୟୁଷତି ହର୍ଯ୍ୟତୋ ହୃତ୍ ଇଷ୍ୟତି ।
ବିବକ୍ତି ବହ୍ନିଃ ସ୍ୱପସ୍ୟତେ ମଖସ୍ତବିଷ୍ୟତେ ଅସୁରୋ ବେପତେ ମତୀ ॥୨୩॥

ୟସ୍ତେ ଅଗ୍ନେ ସୁମତିଂ ମର୍ତ୍ତୋ ଅଖ୍ୟସୁହସଃ ସୁନୋ ଅତି ସ ପ୍ର ଶୃଣ୍ଢେ ।
ଇଷଂ ଦଧାନୋ ବହମାନୋ ଅଶ୍ୱୈରା ସ ଦ୍ୟୁମାଁ ଅମବାନ୍ଭୁଷତି ଦ୍ୟୁନ୍ ॥୨୪॥

ଶୁଧୀ ନୋ ଅଗ୍ନେ ସଦନେ ସଧସ୍ତେ ଯୁଷ୍ଠା ରଥମମୃତସ୍ୟ ଦ୍ରବିତୁମ୍ ।
ଆ ନୋ ବହ ରୋଦସୀ ଦେବପୁତ୍ରେ ମାକିର୍ଦ୍ଦେବାନାମପ ଭୁରିହ ସ୍ୟାଃ ॥୨୫॥

ଯଦଗ୍ନ ଏଷା ସମିତିର୍ଭବାତି ଦେବୀ ଦେବେଷୁ ଯଜତା ଯଜତ୍ର ।
ରତ୍ନା ଚ ଯଦ୍ଭିଭଜାସି ସ୍ୱଧାବୋ ଭାଗଂ ନୋ ଅତ୍ର ବସୁମନ୍ତଂ ବୀତାତ୍ ॥୨୬॥

ଅନ୍ୱଗ୍ନିରୁଷସାମଗ୍ରମଖ୍ୟଦନ୍ୱହାନି ପ୍ରଥମୋ ଜାତବେଦାଃ ।
ଅନ୍ନୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଷସୋ ଅନ୍ନୁ ରଶ୍ମୀନନ୍ନୁ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଆ ବିବେଶ ॥୨୭॥

ପ୍ରତ୍ୟଗ୍ନିରୁଷସାମଗ୍ରମଖ୍ୟତ୍-ପ୍ରତ୍ୟହାନି ପ୍ରଥମୋ ଜାତବେଦାଃ ।
ପ୍ରତି ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ପୁରୁଧା ଚ ରଶ୍ମୀନ୍ପ୍ରତି ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଆ ତତାନ ॥୨୮॥

ଦ୍ୟାବା ହ ସ୍ଥାମା ପ୍ରଥମେ ରତେନାଭିଶ୍ରାବେ ଭବତଃ ସତ୍ୟବାଚା ।
ଦେବୋ ଯନ୍ନୁର୍ତ୍ତାନ୍ୟଜଥାୟ କୃଶ୍ଣହ୍ୱସୀଦଜ୍ଞୋତା ପ୍ରତ୍ୟତ୍ ସୁମସୁଂ ଯନ୍ ॥୨୯॥

ଦେବୋ ଦେବାନ୍ପରିଭୁରୁତେନ ବହା ନୋ ହବ୍ୟଂ ପ୍ରଥମଶ୍ଚିକିତ୍ୱାନ୍ ।
ଧୂମକେତୁଃ ସମିଧା ଭାରଜୀକୋ ମନ୍ତ୍ରୋ ହୋତା ନିତ୍ୟୋ ବାଚା ଯଜୀୟାନ୍ ॥୩୦॥

ଅର୍ଚାମି ବାଂ ବର୍ଧାୟାପୋ ଘୃତସୁ ଦ୍ୟାବାଭୂମୀ ଶ୍ୱଶ୍ରୁତଂ ରୋଦସୀ ମେ ।
ଅହା ଯଜ୍ଞେବା ଅସୁନୀତିମାୟନ୍ନଧ୍ୱା ନୋ ଅତ୍ର ପିତରା ଶିଶୀତାମ୍ ॥୩୧॥

ସ୍ୱାବୃଗ୍-ଦେବସ୍ୟାମୃତଂ ଯଦୀ ଗୋରତୋ ଜାତାସୋ ଧାରୟନ୍ତ ଉର୍ବୀ ।
ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଅନ୍ନୁ ତତ୍ତ୍ୱେ ଯଜୁର୍ଗୁର୍ଭୁହେ ଯଜେନୀ ଦିବ୍ୟଂ ଘୃତଂ ବାଃ ॥୩୨॥

କିଂ ସ୍ୱିନ୍ନୋ ରାଜା ଜଗୃହେ କଦସ୍ୟାତି ବ୍ରତଂ ଚକୃମା କୋ ବି ବେଦ ।
ମିତ୍ରଶ୍ଚିଦ୍ଧି ଶ୍ମା ଭୁଦୁରାଶୋ ଦେବାଞ୍ଜି-ଲୋକୋ ନ ଯାତାମପି ବାଜୋ ଅସ୍ତି ॥୩୩॥

ଦୁର୍ମହ୍ୱତ୍ରାମୃତସ୍ୟ ନାମ ସଲକ୍ଷ୍ମା ଯଦ୍ଭିଷୁରୁପା ଭବାତି ।
ୟମସ୍ୟ ଯୋ ମନବତେ ସୁମହ୍ୱଗ୍ନେ ତମୃଷ୍ମ ପାହ୍ୟପ୍ରୟୁକ୍ତନ୍ ॥୩୪॥

ୟସ୍ମିନ୍ନେବା ବିଦଧେ ମାଦୟନ୍ତେ ବିବସ୍ୱତଃ ସଦନେ ଧାରୟନ୍ତେ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟେ ଜ୍ୟୋତିରଦଧୁର୍ମାସ୍ୟାକୁନ୍ପରି ଦ୍ୟୋତନିଂ ଚରତୋ ଅଜସ୍ରା ॥୩୫॥

ଯୁସ୍ମିନ୍ନେବା ମନ୍ଥନି ସଂଚରନ୍ତ୍ୟପୀତ୍ୟେ ନ ବୟମସ୍ୟ ବିଦୁଃ ।
ମିତ୍ରୋ ନୋ ଅତ୍ରାଦିତିରନାଗାନ୍ତ୍ରସବିତା ଦେବୋ ବରୁଣାୟ ବୋଚତ୍ ॥୩୬॥

ସଖାୟ ଆ ଶିଷାମହେ ବ୍ରହ୍ମେନ୍ଦ୍ରାୟ ବଜ୍ରିଣେ ।
ସୁଷ ଓ ଷୁ ନୃତମାୟ ଧୃଷ୍ଟବେ ॥୩୭॥

ଶବସା ହ୍ୟସି ଶୁତୋ ବୃତ୍ରହତ୍ୟେନ ବୃତ୍ରହା ।
ମର୍ଦ୍ଦୈର୍ମର୍ଦ୍ଦୋନୋ ଅତି ଶୂର ଦାଶସି ॥୩୮॥

ସ୍ତେଗୋ ନ କ୍ଷାମତ୍ୟେଷି ପୃଥିବୀଂ ମହୀ ନୋ ବାତା ଇହ ବାନ୍ତୁ ଭୂମୌ ।
ମିତ୍ରୋ ନୋ ଅତ୍ର ବରୁଣୋ ଯୁଜମାନୋ ଅଗ୍ନିର୍ବନେ ନ ବ୍ୟସୃଷ୍ଟ ଶୋକମ୍ ॥୩୯॥

ସୁହି ଶୁତଂ ଗର୍ତ୍ତସଦଂ ଜନାନାଂ ରାଜାନଂ ଭୀମମୁପହତୁମୁଗ୍ରମ୍ ।
ମୃତା ଜରିତ୍ରେ ରୁଦ୍ର ସ୍ତ୍ରବାନୋ ଅନ୍ୟମସ୍ମତ୍ତେ ନି ବପନ୍ତୁ ସେନ୍ୟମ୍ ॥୪୦॥

ସରସ୍ୱତୀଂ ଦେବୟନ୍ତୋ ହବନ୍ତେ ସରସ୍ୱତୀମଧ୍ୱରେ ତାୟମାନେ ।
ସରସ୍ୱତୀଂ ସୁକୃତୋ ହବନ୍ତେ ସରସ୍ୱତୀ ଦାଶୁଷେ ବାୟଂ ଦାତ୍ ॥୪୧॥

ସରସ୍ୱତୀଂ ପିତରୋ ହବନ୍ତେ ଦକ୍ଷିଣା ଯୁଜ୍ଞମଭିନକ୍ଷମାଣାଃ ।
ଆସଦ୍ୟାସ୍ମିନ୍-ବର୍ହିଷି ମାଦୟଧ୍ୱମନମୀବା ଇଷ ଆ ଧେହ୍ୟସ୍ତେ ॥୪୨॥

ସରସ୍ୱତି ଯା ସରଥଂ ଯୟାଥୋକ୍-ଧୈଃ ସ୍ୱଧାଭିର୍ଦେବି ପିତୃଭିର୍ମଦନ୍ତୀ ।
ସହସ୍ରାର୍ଦ୍ଧମିତୋ ଅତ୍ର ଭାଗଂ ରାୟସ୍ତୋଷଂ ଯୁଜମାନାୟ ଧେହି ॥୪୩॥

ଉଦୀରତାମବର ଉପୁରାସ ଉନ୍ନଧ୍ୟମାଃ ପିତରଃ ସୋମ୍ୟାସଃ ।
ଅସୁଂ ଯ ଇୟୁରବୃକା ଋତଜ୍ଞାସ୍ତେ ନୋଽବନ୍ତୁ ପିତରୋ ହବେଷୁ ॥୪୪॥

ଆହଂ ପିତୃଋତ୍ସୁବିଦନ୍ତାଁ ଅବିସ୍ମି ନପାତଂ ଚ ବିକ୍ରମଣଂ ଚ ବିଷ୍ଣୋଃ ।
ବର୍ହିଷଦୋ ଯେ ସ୍ୱଧୟା ସୁତସ୍ୟ ଭଜନ୍ତ ପିତୃସ୍ତ ଇହାଗମିଷ୍ଟାଃ ॥୪୫॥

ଇଦଂ ପିତୃଭ୍ୟୋ ନମୋ ଅସ୍ତୁଦ୍ୟ ଯେ ପୂର୍ବାସୋ ଯେ ଅପରାସ ଇୟଃ ।
ଯେ ପାର୍ଥିବେ ରଜସ୍ୟା ନିଷକ୍ତା ଯେ ବା ନୂନଂ ସୁବୃଜନାସୁ ଦିଷୁ ॥୪୭॥

ମାତଲୀ କର୍ତ୍ତୃୟମୋ ଅଙ୍ଗିରୋଭିର୍ବୃହସ୍ପତିରୃକ୍ପିର୍ବାବୃଧାନଃ ।
ୟଂଶ୍ଚ ଦେବା ବାବୃଧୂର୍ଯେ ଚ ଦେବାଂସ୍ତେ ନୋଽବନ୍ଧୁ ପିତରୋ ହବେଷୁ ॥୪୮॥

ସ୍ବାଦୁଷ୍ଟିଲାୟଂ ମଧୁମାଁ ଉତାୟଂ ତୀବ୍ରଃ କିଲାୟଂ ରସବାଁ ଉତାୟମ୍ ।
ଉତୋ ନୃସ୍ୟ ପପିବାଂସମିନ୍ଦ୍ରଂ ନ କଶ୍ଚନ ସହତ ଆହବେଷୁ ॥୪୯॥

ପରେୟିବାଂସଂ ପ୍ରବତୋ ମହୀରିତି ବହୁଭ୍ୟଃ ପଞ୍ଚାମନୁପସ୍ତଶାନମ୍ ।
ବୈବସ୍ପତଂ ସଂଗମନଂ ଜନାନାଂ ଯମଂ ରାଜାନଂ ହବିଷା ସପୟତ ॥୫୦॥

ୟମୋ ନୋ ଗାତୁଂ ପ୍ରଥମୋ ବିବେଦ ନୈଷା ଗବ୍ୟତିରପଭର୍ତ୍ତବା ଉ ।
ୟତ୍ରା ନଃ ପୂର୍ବେ ପିତରଃ ପରେତା ଏନା ଜଞ୍ଜାନାଃ ପଥ୍ୟା ଅନୁ ସ୍ବାଃ ॥୫୧॥

ବର୍ହିଷଦଃ ପିତର ଉତ୍ୟର୍ବାଗିମା ବୋ ହବ୍ୟା ଚକୃମା ଭୁଷଧୂମ୍ ।
ତ ଆ ଗତାବସା ଶଂତମେନାଧା ନଃ ଶଂ ଯୋରରପୋ ଦଧାତ ॥୫୨॥

ଆତ୍ୟା ଜାନୁ ଦକ୍ଷିଣତୋ ନିଷଦ୍ୟେଦଂ ନୋ ହବିରଭି ଗୃଣନ୍ତୁ ବିଶ୍ବେ ।
ମା ହିଂସିଷ୍ଠ ପିତରଃ କେନ ତିନ୍ନୋ ଯଦ୍ବ ଆଗଃ ପୁରୁଷତା କରାମ ॥୫୩॥

ତୃଷ୍ଣା ଦୁହିତ୍ରେ ବହତୁଂ କୃଣୋତି ତେନେଦଂ ବିଶ୍ବଂ ଭୁବନଂ ସମେତି ।
ୟମସ୍ୟ ମାତା ପର୍ଯ୍ୟୁହ୍ୟମାନା ମହୋ ଜାୟା ବିବସ୍ପତୋ ନନାଶ ॥୫୪॥

ପ୍ରେହି ପ୍ରେହି ପଥିଭିଃ ପୂର୍ଯ୍ୟାଶୈର୍ଯେନା ତେ ପୂର୍ବେ ପିତରଃ ପରେତାଃ ।
ଉଭା ରାଜାନୌ ସ୍ବଧୟା ମଦନ୍ତୌ ଯମଂ ପଶ୍ୟାସି ବରୁଣଂ ଚ ଦେବମ୍ ॥୫୫॥

ଅପେତ ବୀତ ବି ଚ ସର୍ପତାତୋଽସ୍ତା ଏତଂ ପିତରୋ ଲୋକମକ୍ରନ୍ ।
ଅହୋଭିରଦ୍-ଭିରକ୍ଷୁଭିର୍ବାକ୍ତଂ ଯମୋ ଦଦାତ୍ୟବସାନମସ୍ତୈ ॥୫୬॥

ଉଗ୍ରହସ୍ତେଧୀମଦୁଃଶତ୍ରୁଃ ସମିଧୀମହି ।

ଉଗ୍ରହସ୍ତେଧୀମଦୁଃଶତ୍ରୁଃ ସମିଧୀମହି ।

ଦୁଃଶତ୍ରୁଃ ସମିଧୀମହି ।

ଦୁଃଶତ୍ରୁଃ ସମିଧୀମହି ।

ଅଙ୍ଗିରସୋ ନଃ ପିତରୋ ନବଗ୍ନା ଅଧର୍ବାଣୋ ଭୃଗବଃ ସୋମ୍ୟାସଃ ।

ତେଷାଂ ବୟଂ ସୁମତୌ ଯୁକ୍ତିୟାନାମପି ଭଦ୍ରେ ସୌମନସେ ସ୍ୟାମ ॥୫୮॥

ଅଙ୍ଗିରୋଭିର୍ଯୁକ୍ତିୟୈରା ଗହୀତ୍ଵ ଯମ ବୈରୂପୈରିତ୍ଵ ମାଦୟସ୍ତ୍ଵ ।

ବିବସ୍ତ୍ରୁଂ ଦୁବେ ଯଃ ପିତା ତେଃସ୍ଥିନ୍-ବର୍ହିଷ୍ୟା ନିଷଦ୍ୟ ॥୫୯॥

ଇମଂ ଯମ ପ୍ରସ୍ତରମା ହି ରୋହାଙ୍ଗିରୋଭିଃ ପିତୃଭିଃ ସଂବିଦାନଃ ।

ଆ ତ୍ଵା ମନ୍ତ୍ରାଃ କବିଶସ୍ତ୍ରା ବହୁଜ୍ଞେନା ରାଜନ୍-ହବିଷୋ ମାଦୟସ୍ତ୍ଵ ॥୬୦॥

ଇତ ଏତ ଉଦାରୁହନିବସ୍ତୃଷ୍ଟାନୁରୁହନ୍ ।

ପ୍ର ଭୂର୍ଭୟୋ ଯଥା ପଥା ଦ୍ୟାମଙ୍ଗିରସୋ ଯୟୁଃ ॥୬୧॥

॥ଇତି ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

(୧୮|୨) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩, ୬, ୧୪-୧୮, ୨୦, ୨୨-୨୩, ୨୫, ୩୦, ୩୪, ୩୬, ୪୭, ୪୮, ୫୦-୫୨, ୫୬), ଜଗତୀ (୪, ୭, ୯, ୧୩), ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫, ୨୭, ୪୯, ୫୭), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୮, ୧୦-୧୨, ୨୧, ୨୭-୨୯, ୩୧-୩୩, ୩୫, ୪୭, ୫୩-୫୫, ୫୮-୬୦), ତ୍ରିପଦା ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୯), ତ୍ରିପଦା ସମବିଷମା ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୨୪), ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୩୭), ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୩୮-୩୯, ୪୧), ଭୃଗିକ୍ ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୪୦, ୪୨-୪୪), କକୁଭ୍ଜତ୍ୟାନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪୫) । ଦେବତା - ଯମଃ, ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ଚ (୧-୩, ୬-୨୮, ୩୦-୩୩, ୩୫-୬୦), ଅଗ୍ନିଃ (୪, ୩୪), ଜାତବେଦା (୫), ପିତରଃ (୨୯)

ଯମାୟ ସୋମଃ ପବତେ ଯମାୟ କ୍ରିୟତେ ହବିଃ ।
 ଯମଂ ହ ଯଜ୍ଞୋ ଗଚ୍ଛତ୍ୟଗ୍ନିଦୂତୋ ଅରଂକୃତଃ ॥୧॥
 ଯମାୟ ମଧୁମତ୍ତମଂ ଭୂହୋତା ପ୍ର ଚ ତିଷ୍ଠତ ।
 ଇଦଂ ନମ ଋଷିଭ୍ୟଃ ପୂର୍ବଜେଭ୍ୟଃ ପୂର୍ବେଭ୍ୟଃ ପଥିକୃଦ୍-ଭ୍ୟଃ ॥୨॥
 ଯମାୟ ଘୃତବପୁୟୋ ରାଜ୍ଞେ ହବିର୍ଭୁହୋତନ ।
 ସ ନୋ ଜୀବେଷ୍ଠା ଯମେଦୀର୍ଘମାୟୁଃ ପ୍ର ଜୀବସେ ॥୩॥
 ମୈନମଗ୍ନୋ ବି ଦହୋ ମାଭି ଶୂଶୁରୋ ମାସ୍ୟା ତୃତଂ ତିଷ୍ଠିପୋ ମା ଶରୀରମ୍ ।
 ଶୃତଂ ଯଦା କରସି ଜାତବେଦୋଽଧେମନେନଂ ପ୍ର ହିଶୁତାପ୍ତିତୃଷ୍ଣରୂପ ॥୪॥
 ଯଦା ଶୃତଂ କୃଣବୋ ଜାତବେଦୋଽଧେମନେନଂ ପରି ଦତ୍ତାପ୍ତିତୃଭ୍ୟଃ ।
 ଯଦୋ ଗଚ୍ଛାତ୍ୟସୁନୀତିମେତାମଥ ଦେବାନାଂ ବଶନୀର୍ଘବାତି ॥୫॥
 ତ୍ରିକଦ୍ରୁକେଭିଃ ପବତେ ଷଡ୍ରୁର୍ବୀରେକମିଦ୍-ବୃହତ୍ ।
 ତ୍ରିଷ୍ଟୁବ୍-ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦାଂସି ସର୍ବା ତା ଯମ ଆର୍ପିତା ॥୬॥

ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ଚକ୍ଷୁଷା ଗଚ୍ଛ ବାତମାତ୍ମନା ଦିବଂ ଚ ଗଚ୍ଛ ପୃଥିବୀଂ ଚ ଧର୍ମଭିଃ ।
ଅପୋ ବା ଗଚ୍ଛ ଯଦି ତତ୍ର ତେ ହିତମୋକ୍ଷଧୀଷୁ ପ୍ରତି ତିଷ୍ଠା ଶରୀରେଃ ॥୭॥

ଅଜୋ ଭାଗସ୍ତପସସ୍ତଂ ତପସ୍ବ ତଂ ତେ ଶୋଚିସ୍ତପତ୍ରୁ ତଂ ତେ ଅର୍ଚ୍ଚଃ ।
ୟସ୍ତେ ଶିବାସ୍ତନ୍ତୋ ଜାତବେଦସ୍ତାଭିର୍ବହୈନଂ ସୁକୃତାମ୍ ଲୋକମ୍ ॥୮॥

ୟସ୍ତେ ଶୋଚୟୋ ରଂହୟୋ ଜାତବେଦୋ ଯାଭିରାପୃଣାସି ଦିବମନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ।
ଅଜଂ ଯନ୍ତ୍ରମନ୍ତୁ ତାଃ ସମ୍ବୃତାମଥେତରାଭିଃ ଶିବତମାଭିଃ ଶୃତଂ କୃପି ॥୯॥

ଅବ ସୃଜ ପୁନରଗ୍ନେ ପିତୃଭ୍ୟାଃ ଯସ୍ତ ଆଦୁତଶ୍ଚରତି ସ୍ବଧାବାନ୍ ।
ଆୟୁର୍ବସାନ ଉପ ଯାତୁ ଶେଷଃ ସଂ ଗଚ୍ଛତାଂ ତନ୍ନା ସୁବର୍ଚ୍ଚାଃ ॥୧୦॥

ଅତି ଦ୍ରବ ଶ୍ଵାନୌ ସାରମେୟୌ ଚତୁରକ୍ଷୌ ଶବଲୌ ସାଧୁନା ପଥା ।
ଅଧା ପିତୃଋକ୍ସୁବିଦତ୍ରାଁ ଅପୀହି ଯମେନ ଯେ ସଧମାଦଂ ମଦନ୍ତି ॥୧୧॥

ୟୌ ତେ ଶ୍ଵାନୌ ଯମ ରକ୍ଷିତାରୌ ଚତୁରକ୍ଷୌ ପଥିକ୍ଷଦୀ ନୃଚକ୍ଷସା ।
ତାଭ୍ୟାଂ ରାଜନ୍ପରି ଧେହ୍ୟେନଂ ସ୍ବସ୍ତ୍ୟସ୍ନା ଅନମୀବଂ ଚ ଧେହି ॥୧୨॥

ଉରୁଶସାବସୁତୃପାରୁଦୁମ୍ବଲୌ ଯମସ୍ୟ ଦୂତୌ ଚରତୋ ଜନାଁ ଅନୁ ।
ତାବସ୍ଥଭ୍ୟଂ ଦୃଶୟେ ସୂର୍ଯ୍ୟାୟ ପୁନର୍ଦାତାମସୁମଦ୍ୟେହ ଭଦ୍ରମ୍ ॥୧୩॥

ସୋମ ଏକେଭ୍ୟଃ ପବତେ ଘୃତମେକ ଉପାସତେ ।
ୟେଭ୍ୟା ମଧୁ ପ୍ରଧାବତି ତାଂଶ୍ଚିଦେବାପି ଗଚ୍ଛତାତ୍ ॥୧୪॥

ୟେ ଚିତ୍-ପୂର୍ବ ଋତସାତା ଋତଜାତା ଋତାବୃଧଃ ।
ଋଷୀନ୍ତପସ୍ବତୋ ଯମ ତପୋଜାଁ ଅପି ଗଚ୍ଛତାତ୍ ॥୧୫॥

ତପସା ଯେ ଅନାପୃଷ୍ୟାସ୍ତପସା ଯେ ସ୍ବର୍ଯ୍ୟୟଃ ।
ତପୋ ଯେ ଚକ୍ରିରେ ମହସ୍ତାଂଶ୍ଚିଦେବାପି ଗଚ୍ଛତାତ୍ ॥୧୬॥

ଯେ ଯୁଧ୍ୟାନ୍ତେ ପ୍ରଧନେଷୁ ଶୂରାସୋ ଯେ ତନୁତ୍ୟଜଃ ।
ଯେ ବା ସହସ୍ରଦକ୍ଷିଣାସ୍ତାଂ ଶ୍ଳିଦେବାପି ଗଚ୍ଛତାତ୍ ॥୧୭॥

ସହସ୍ରଶୀଥାଃ କବୟୋ ଯେ ଗୋପାୟନ୍ତି ସୁର୍ଯ୍ୟମ୍ ।
ରକ୍ଷୀନ୍ତ୍ରପସ୍ପତୋ ଯମ ତପୋଜ୍ଞା ଅପି ଗଚ୍ଛତାତ୍ ॥୧୮॥

ସ୍ୟୋନାସ୍ତୈ ଉବ ପୃଥିବ୍ୟନୃକ୍ଷରା ନିବେଶନୀ ।
ୟଚ୍ଛାସ୍ତୈ ଶର୍ମ ସପ୍ରଥାଃ ॥୧୯॥

ଅସଂବାଧେ ପୃଥିବ୍ୟା ଉରୌ ଲୋକେ ନି ଧୀୟସ୍ୱ ।
ସ୍ୱଧା ଯାଶ୍ଚକୃଷେ ଜୀବନ୍ତାସ୍ତେ ସନ୍ତ ମଧୁଶ୍ଚୁତଃ ॥୨୦॥

ହୁୟାମି ତେ ମନସା ମନ ଇହେମାନ୍-ଗୃହ୍ଣା ଉପ ଭୁଭୁକ୍ଷାଶ ଏହି ।
ସଂ ଗଚ୍ଛସ୍ୱ ପିତୃଭିଃ ସଂ ଯମେନ ସ୍ୟୋନାସ୍ତା ବାତା ଉପ ବାନ୍ତ ଶଗ୍ନାଃ ॥୨୧॥

ଉତ୍ତା ବହନ୍ତ ମରୁତ ଉଦବାହା ଉଦପୁତଃ ।
ଅଜେନ କୃଶ୍ଣାନ୍ତଃ ଶୀତଂ ବର୍ଷେଶୋକ୍ଷନ୍ତ ବାଲିତି ॥୨୨॥

ଉଦହୁମାୟୁରାୟୁଷେ କ୍ରତୈ ଦକ୍ଷାୟ ଜୀବସେ ।
ସ୍ୱାନ୍-ଗଚ୍ଛତୁ ତେ ମନୋ ଅଧା ପିତୃର୍ଋପ ଦ୍ରବ ॥୨୩॥

ମା ତେ ମନୋ ମାସୋର୍ମାଜ୍ଞାନାଂ ମା ରସସ୍ୟ ତେ ।
ମା ତେ ହାସ୍ତ ତନ୍ମୁଃ କିଂ ଚନେହ ॥୨୪॥

ମା ତ୍ୱା ବୃକ୍ଷଃ ସଂ ବାପିଷ୍ଠ ମା ଦେବୀ ପୃଥିବୀ ମହୀ ।
ଲୋକଂ ପିତୃଷୁ ବିତ୍ତୈଧସ୍ୱ ଯମରାଜସୁ ॥୨୫॥

ୟତ୍ତେ ଅଜ୍ଞମତିହିତଂ ପରାଚୈରପାନଃ ପ୍ରାଣୋ ଯ ଉ ବା ତେ ପରେତଃ ।
ତତ୍ତେ ସଂଗତ୍ୟ ପିତରଃ ସନୀତା ଘାସାଦ୍-ଘାସଂ ପୁନରା ବେଶୟନ୍ତୁ ॥୨୬॥

ଅପେମଂ ଜୀବା ଅରୁଧନ୍-ଗୃହେଭ୍ୟସ୍ତଂ ନିର୍ବହତ ପରି ଗ୍ରାମାଦିତଃ ।
ମୃତ୍ୟୁର୍ଯମସ୍ୟାସୀଦୁତଃ ପ୍ରଚେତା ଅସୁନ୍-ପିତୃଭ୍ୟୋ ଗମୟାଂ ଚକାର ॥୨୭॥

ଯେ ଦସ୍ୟବଃ ପିତୃଷୁ ପ୍ରବିଷ୍ଟା ଜ୍ଞାତିମୁଖା ଅଦୁତାଦଶ୍ଚରନ୍ତି ।
ପରାପୁରୋ ନିପୁରୋ ଯେ ଭରତ୍ୟଗ୍ନିଷ୍ଟାନସ୍ନାତ୍-ପ୍ର ଧମାତି ଯଜ୍ଞାତ୍ ॥୨୮॥

ସଂ ବିଶନ୍ତିହ ପିତରଃ ସ୍ତ୍ରୀ ନଃ ସେୟାନଂ କୃଣୁନ୍ତଃ ପ୍ରତିରନ୍ତ ଆୟୁଃ ।
ତେଭ୍ୟଃ ଶକେମ ହବିଷା ନକ୍ଷମାଶା ଜ୍ୟୋଗ୍ଜୀବନ୍ତଃ ଶରଦଃ ପୁରୁତୀଃ ॥୨୯॥

ୟାଂ ତେ ଧେନୁଂ ନିପୃଣାମି ଯମୁ କ୍ଷୀର ଓଦନମ୍ ।
ତେନା ଜନସ୍ୟାସୋ ଭର୍ତା ଯୋଃତ୍ରାସଦଜୀବନଃ ॥୩୦॥

ଅଶ୍ୱାବତୀଂ ପ୍ର ତର ଯା ସୁଶେବାକ୍ଷୀକଂ ବା ପ୍ରତରଂ ନବୀୟଃ ।
ୟସ୍ମା ଜଘାନ ବଧ୍ୟଃ ସୋ ଅସୁ ମା ସୋ ଅନ୍ୟଦ୍ୱିଦତ ଭାଗଧେୟମ୍ ॥୩୧॥

ୟମଃ ପରୋଽବରୋ ବିବସ୍ନାନ୍ତତଃ ପରଂ ନାତି ପଶ୍ୟାମି କିଂ ଚନ ।
ୟମେ ଅଧୁରୋ ଅଧି ମେ ନିବିଷ୍ଟୋ ଭୁବୋ ବିବସ୍ନାନନ୍ତାତତାନ ॥୩୨॥

ଅପାରୁହନ୍ମୃତାଂ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେଭ୍ୟଃ କୃତ୍ୱା ସରଣ୍ଡାମଦଧୁର୍ବିବସ୍ୱତେ ।
ଭତାଶ୍ୱିନାବଭରଦ୍ୟଭଦ୍ରାସୀଦଜହାତୁ ଦ୍ୱା ମିଥୁନା ସରଣ୍ୟଃ ॥୩୩॥

ଯେ ନିଖାତା ଯେ ପରୋପ୍ରା ଯେ ଦରା ଯେ ଚୋଢିତାଃ ।
ସର୍ବାଂସ୍ତାନଗ୍ନ ଆ ବହ ପିତୃରନ୍-ହବିଷେ ଅଭବେ ॥୩୪॥

ଯେ ଅଗ୍ନିଦରା ଯେ ଅନଗ୍ନିଦରା ମଧ୍ୟେ ଦିବଃ ସ୍ୱଧୟା ମାଦୟନ୍ତେ ।
ତ୍ୱଂ ତାନ୍-ବେଭ୍ଯ ଯଦି ତେ ଜାତବେଦଃ ସ୍ୱଧୟା ଯଜ୍ଞଂ ସ୍ୱଧିତିଂ ଭୁଷନ୍ତାମ୍ ॥୩୫॥

ଶଂ ତପ ମାତି ତପୋ ଅଗ୍ନେ ମା ତନ୍ମଂ ତପଃ ।
ବଶେଷୁ ଶୁଷ୍ଣୋ ଅସୁ ତେ ପୃଥିବ୍ୟାମସୁ ଯଜ୍ଞରଃ ॥୩୬॥

ଦଦାମ୍ୟସ୍ତା ଅବସାନମେତଦ୍ୟ ଏଷ ଆଗନ୍ତୁମ ତେଦଭୂଦିହ ।
ଯୁମଶ୍ଚିକିତ୍ୱାନୁପ୍ରତ୍ୟେତଦାହ ମମୈଷ ରାୟ ଉପ ତିଷ୍ଠତାମିହ ॥୩୭॥

ଇମାଂ ମାତ୍ରାଂ ମିମୀମହେ ଯୁଧାପରଂ ନ ମାସାତୈ ।
ଶତେ ଶରସ୍ତୁ ନୋ ପୁରା ॥୩୮॥

ପ୍ରେମାଂ ମାତ୍ରାଂ ମିମୀମହେ ଯୁଧାପରଂ ନ ମାସାତୈ ।
ଶତେ ଶରସ୍ତୁ ନୋ ପୁରା ॥୩୯॥

ଅପେମାଂ ମାତ୍ରାଂ ମିମୀମହେ ଯୁଧାପରଂ ନ ମାସାତୈ ।
ଶତେ ଶରସ୍ତୁ ନୋ ପୁରା ॥୪୦॥

ବୀମାଂ ମାତ୍ରାଂ ମିମୀମହେ ଯୁଧାପରଂ ନ ମାସାତୈ ।
ଶତେ ଶରସ୍ତୁ ନୋ ପୁରା ॥୪୧॥

ନିରିମାଂ ମାତ୍ରାଂ ମିମୀମହେ ଯୁଧାପରଂ ନ ମାସାତୈ ।
ଶତେ ଶରସ୍ତୁ ନୋ ପୁରା ॥୪୨॥

ଉଦିମାଂ ମାତ୍ରାଂ ମିମୀମହେ ଯୁଧାପରଂ ନ ମାସାତୈ ।
ଶତେ ଶରସ୍ତୁ ନୋ ପୁରା ॥୪୩॥

ସମିମାଂ ମାତ୍ରାଂ ମିମୀମହେ ଯୁଧାପରଂ ନ ମାସାତୈ ।
ଶତେ ଶରସ୍ତୁ ନୋ ପୁରା ॥୪୪॥

ଅମାସି ମାତ୍ରାଂ ସ୍ୱରଗାମାୟୁଷ୍ମାନୁଭୂୟାସମ୍ ।
ଯୁଧାପରଂ ନ ମାସାତୈ ଶତେ ଶରସ୍ତୁ ନୋ ପୁରା ॥୪୫॥

ପ୍ରାଣୋ ଅପାନୋ ବ୍ୟାନ ଆୟୁଷ୍ମନ୍ତୁର୍ଦ୍ଦଶୟେ ସୂର୍ଯ୍ୟାୟ ।
ଅପରିପରେଶ ପଥା ଯୁମରାଜ୍ଞଃ ପିତୃରନ୍-ଗଚ୍ଛ ॥୪୬॥

ଯେ ଅଗ୍ରବଃ ଶଶମାନାଃ ପରେୟୁର୍ହିତ୍ବା ଦୈଷାଂସ୍ୟନପତ୍ୟବନ୍ତଃ ।
ତେ ଦ୍ୟାମୁଦିତ୍ୟାବିଦନ୍ତ ଲୋକଂ ନାକସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ଅଧି ଦୀଧ୍ୟାନାଃ ॥୪୭॥

ଉଦନ୍ତତୀ ଦୈର୍ଘ୍ୟରବମା ପୀଲୁମତୀତି ମଧ୍ୟମା ।
ତୃତୀୟା ହ ପ୍ରଦୈର୍ଘ୍ୟିତି ଯୁସ୍ୟାଂ ପିତର ଆସତେ ॥୪୮॥

ଯେ ନ ପିତୁଃ ପିତରୋ ଯେ ପିତାମହା ଯୁ ଆବିବିଶୁର୍ବନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ।
ଯୁ ଆକ୍ଷିୟନ୍ତି ପୃଥିବୀମୁତ ଦ୍ୟାଂ ତେଭ୍ୟଃ ପିତୃଭ୍ୟୋ ନମସା ବିଧେମ ॥୪୯॥

ଇଦମିଦ୍ବା ଉ ନାପରଂ ଦିବି ପଶ୍ୟସି ସୂର୍ଯ୍ୟମ୍ ।
ମାତା ପୁତ୍ରଂ ଯୁଥା ସିତାଭ୍ୟେନଂ ଭୂମ ଉର୍ଣ୍ଣୁହି ॥୫୦॥

ଇଦମିଦ୍ବା ଉ ନାପରଂ ଜରସ୍ୟନ୍ୟଦିତୋଽପରମ୍ ।
ଜାୟା ପତିମିବ ବାସସାଭ୍ୟେନଂ ଭୂମ ଉର୍ଣ୍ଣୁହି ॥୫୧॥

ଅଭି ତ୍ୱୋର୍ଣ୍ଣୋମି ପୃଥିବ୍ୟା ମାତୁର୍ବସ୍ତେଶ ଭଦ୍ରୟା ।
ଜୀବେଷୁ ଭଦ୍ରଂ ତନ୍ନୟି ସ୍ୱଧା ପିତୃଷୁ ସା ଦୃୟି ॥୫୨॥

ଅଗ୍ନୀଷୋମା ପଥିକୃତା ସୋମାନଂ ଦେବେଭ୍ୟୋ ରତ୍ନଂ ଦଧ୍ୟୁର୍ବ ଲୋକମ୍ ।
ଉପ ପ୍ରେଷ୍ୟନ୍ତଂ ପୂଷଣଂ ଯୋ ବହାତ୍ୟଞ୍ଜୋୟାନୈଃ ପଥିଭିସ୍ତୁତ ଗଚ୍ଛତମ୍ ॥୫୩॥

ପୂଷା ତ୍ୱେତଶ୍ଚ୍ୟାବୟତୁ ପ୍ର ବିଦ୍ୱାନନଷ୍ଟପଶୁର୍ଭୁବନସ୍ୟ ଗୋପାଃ ।
ସ ତ୍ୱୈତେଭ୍ୟଃ ପରି ଦଦତ୍-ପିତୃଭ୍ୟୋଽଗ୍ନିର୍ଦେବେଭ୍ୟଃ ସୁବିଦତ୍ରିୟେଭ୍ୟଃ ॥୫୪॥

ଆୟୁର୍ବିଶ୍ୱାୟୁଃ ପରି ପାତୁ ତ୍ୱା ପୂଷା ତ୍ୱା ପାତୁ ପ୍ରପଥେ ପୁରସ୍ତାତ୍ ।
ୟତ୍ରାସତେ ସୁକୃତୋ ଯତ୍ର ତ ଇୟୁସ୍ତୁତ ତ୍ୱା ଦେବଃ ସବିତା ଦଧାତୁ ॥୫୫॥

ଇମୌ ଯୁନକ୍ତି ତେ ବହୁଂ ଅସୁନୀତାୟ ବୋଦବେ ।
ତାଭ୍ୟାଂ ଯୁମସ୍ୟ ସାଦନଂ ସମିତୀଶ୍ୱାବ ଗଚ୍ଛତାତ୍ ॥୫୬॥

ଏତଦ୍ଭା ବାସଃ ପ୍ରଥମଂ ନ୍ଦାଗନ୍ନପୈତଦୁହ ଯଦିହାବିଭଃ ପୁରା ।
ଇକ୍ଷାପୂର୍ତ୍ତମନୁସଂକ୍ରାମ ବିଦ୍ବାନ୍ୟତ୍ର ତେ ଦତ୍ତଂ ବହୁଧା ବିବନ୍ଧୁଷୁ ॥୫୭॥

ଅଗ୍ନେର୍ବର୍ମ ପରି ଗୋଭିର୍ବ୍ୟୟସ୍ତୁ ସଂ ପ୍ରୋକ୍ତୁଷୁ ମେଦସା ପୀବସା ଚ ।
ନେତ୍ତ୍ବା ଧୃଷ୍ଣୁର୍ହରସା ଜର୍ହୂଷାଣୋ ଦଧୃଗ୍ନିଧସନ୍ପରୀଞ୍ଜୟାତୈ ॥୫୮॥

ଦଣ୍ଡଂ ହସ୍ତାଦାଦଦାନୋ ଗତାସୋଃ ସହ ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ବର୍ତ୍ତସା ବଲେନ ।
ଅତ୍ରେିବ ତ୍ୱମିହ ବୟଂ ସୁବୀରା ବିଶ୍ୱା ମୃଧୋ ଅଭିମାତୀର୍ଜୟେମ ॥୫୯॥

ଧନୁର୍ହସ୍ତାଦାଦଦାନୋ ମୃତସ୍ୟ ସହ କ୍ଷତ୍ରେଣ ବର୍ତ୍ତସା ବଲେନ ।
ସମାଗୃଭାୟ ବସୁ ଭୁରି ପୁଷ୍ଟମର୍ବାତ୍ ତ୍ୱମେଦ୍ୟୁଧ ଜୀବଲୋକମ୍ ॥୬୦॥

॥ ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧୮।୩) ରକ୍ଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩, ୭, ୯-୧୦, ୧୨-୧୭, ୧୯-୨୨, ୨୪, ୩୮, ୪୦-୪୩, ୪୫, ୪୮, ୫୧, ୫୩, ୫୫, ୫୭, ୫୯, ୬୧-୬୩, ୬୫-୬୭, ୭୩), ସତଃପଞ୍ଜିଃ (୪, ୮, ୧୧, ୨୩), ତ୍ରିପଦା ନିବୃତ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୫), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୬, ୫୭, ୬୮, ୭୦, ୭୨), ଜଗତୀ (୨୫, ୨୭, ୪୪, ୪୬), ଭୁରିକ୍ ଜଗତୀ (୨୬, ୨୮), ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୨୯), ପଞ୍ଚପଦା ଜଗତୀ (୩୦), ବିରାଟ୍ ଶକ୍ୱରୀ (୩୧), ଭୁରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୮, ୩୨-୩୫, ୪୭, ୪୯, ୫୨), ଏକାବସାନା ଆସୁରୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩୬), ଏକାବସାନା ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୩୭), ପରାତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ପଞ୍ଜିଃ (୩୯), ପ୍ରସ୍ତାରପଞ୍ଜିଃ (୫୦), ପୁରୋନୁଷ୍ଟୁପ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫୪), ବିରାଟ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫୮), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୬୦), ଭୁରିକ୍ ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜି ଭୁରିକ୍ ଆର୍ଷୀ ପଞ୍ଜିର୍ବା (୬୪), ପଥ୍ୟା ବୃହତୀ (୬୬), ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବୃହତୀ (୬୯, ୭୧) ।

ଦେବତା - ଯୁମଃ, ମନ୍ତୋକ୍ତା ଚ (୧-୪, ୭-୪୩, ୪୫, ୪୭-୪୯, ୫୧-୫୩, ୫୫, ୫୭-୭୩),

ଅଗ୍ନିଃ (୫-୭), ମନ୍ତୋକ୍ତା (୪୪, ୪୬), ଭୂମୀଃ (୫୦), ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୫୪), ଆପଃ (୫୬)

=====

ଇୟଂ ନାରୀ ପତିଲୋକଂ ବୃଣାନା ନି ପଦ୍ୟତ ଉପ ତ୍ୱା ମର୍ତ୍ୟ ପ୍ରେତମ୍ ।
ଧର୍ମଂ ପୁରାଣମନୁପାଲୟନ୍ତୀ ତସ୍ୟୈ ପ୍ରଜାଂ ଦ୍ରବିଣଂ ଚେହ୍ନ ଧେହି ॥୧॥

ଉଦୀର୍ଣ୍ଣ ନାର୍ଯ୍ୟିତି ଜୀବଲୋକଂ ଗତାସୁମେତମୁପ ଶେଷ ଏହି ।
ହସ୍ତଗ୍ରାଭସ୍ୟ ଦଧିଷୋସ୍ତବେଦଂ ପତୁଃର୍ଜନିତ୍ୱମତି ସଂ ବଭୂଥ ॥୨॥

ଅପଶ୍ୟଂ ଯୁବତିଂ ନୀୟମାନାଂ ଜୀବାଂ ମୃତେଭ୍ୟଃ ପରିଣୀୟମାନାନ୍ ।
ଅକ୍ଷେନ ଯତ୍ନମସା ପ୍ରାବୃତାସୀତ୍-ପ୍ରାକ୍ଲୋ ଅପାତୀମନୟଂ ତଦେନାନ୍ ॥୩॥

ପ୍ରଜାନତ୍ୟୟ୍ଣ୍ୟ ଜୀବଲୋକଂ ଦେବାନାଂ ପଛାମନୁସଂଚରନ୍ତୀ ।
ଅୟଂ ତେ ଗୋପତିସ୍ତଂ ଜୁଷସ୍ତ୍ୱ ସ୍ୱର୍ଗଂ ଲୋକମଧି ରୋହୟୈନମ୍ ॥୪॥

ଉପ ଦ୍ୟାମୁପ ବେତସମବତ୍ତରୋ ନଦୀନାମ୍ ।
ଅଗ୍ନେ ପିତୃମପାମସି ॥୫॥

ୟଂ ତ୍ୱମଗ୍ନେ ସମଦହସ୍ତମୁ ନିର୍ବାପୟା ପୁନଃ ।
କ୍ୟାମୁରତ୍ର ରୋହତୁ ଶାଶ୍ୱଦୂର୍ବା ବ୍ୟଲ୍-କଶା ॥୬॥

ଇଦଂ ତ ଏକଂ ପୁର ଉ ତ ଏକଂ ତୃତୀୟେନ ଜ୍ୟୋତିଷା ସଂ ବିଶସ୍ତ ।
ସଂବେଶନେ ତନ୍ମା ତାରୁରେଧି ପ୍ରିୟେ ଦେବାନାଂ ପରମେ ସଧସ୍ତେ ॥୭॥

ଉତ୍ତିଷ୍ଠ ପ୍ରେହି ପ୍ର ଦ୍ରବୌକଃ କୃଶୁଷ୍ଠ ସଲିଲେ ସଧସ୍ତେ ।
ତତ୍ର ତ୍ୱଂ ପିତୃଭିଃ ସଂବିଦାନଃ ସଂ ସୋମେନ ମଦସ୍ତ୍ୱ ସଂ ସ୍ୱଧାଭିଃ ॥୮॥

ପ୍ର ତ୍ୟବସ୍ତ୍ୱ ତନ୍ମଂ ସଂ ଭରସ୍ତ୍ୱ ମା ତେ ଗାତ୍ରା ବି ହାୟି ମୋ ଶରୀରମ୍ ।
ମନୋ ନିବିଷ୍ଟମନୁସଂବିଶସ୍ତ୍ୱ ଯତ୍ର ଭୂମେର୍ଭୂଷସେ ତତ୍ର ଗଚ୍ଛ ॥୯॥

ବର୍ଚସା ମାଂ ପିତରଃ ସୋମ୍ୟାସୋ ଅଞ୍ଜିନ୍ତ ଦେବା ମଧୁନା ଘୃତେନ ।
ଚକ୍ଷୁଷେ ମା ପ୍ରତରଂ ତାରୟନ୍ତୋ ଜରସେ ମା ଜରଦଷ୍ଟିଂ ବର୍ଧନ୍ତୁ ॥୧୦॥

ବର୍ଚସା ମାଂ ସମନକ୍ତୁଗ୍ନିର୍ମେଧାଂ ମେ ବିଷ୍ଣୁର୍ନ୍ୟନକ୍ତ୍ୱାସନ୍ ।
ରୟିଂ ମେ ବିଶ୍ୱେ ନି ଯଜ୍ଞନ୍ତୁ ଦେବାଃ ସ୍ୟୋନା ମାପଃ ପବନୈଃ ପୁନନ୍ତୁ ॥୧୧॥

ମିତ୍ରାବରୁଣା ପରି ମାମଧାତାମାଦିତ୍ୟା ମା ସ୍ଵରବୋ ବର୍ଧୟନ୍ତୁ ।
ବର୍ତ୍ତେ ମ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ନ୍ୟାନକ୍ଷୁ ହସ୍ତୟୋର୍ଜରଦଷ୍ଟିଂ ମା ସବିତା କୃଣୋତୁ ॥୧୭॥

ୟୋ ମମାର ପ୍ରଥମୋ ମର୍ତ୍ତ୍ୟାନାଂ ଯୁଃ ପ୍ରେୟାୟ ପ୍ରଥମୋ ଲୋକମେତନ୍ ।
ବୈବସ୍ଵତଂ ସଂଗମନଂ ଜନାନାଂ ଯୁମଂ ରାଜାନଂ ହବିଷା ସପୟନ୍ତ ॥୧୮॥

ପରା ଯାତ ପିତର ଆ ତ ଯାତାୟଂ ବୋ ଯୁଜ୍ଞୋ ମଧୁନା ସମକ୍ରଃ ।
ଦତ୍ତୋ ଅସ୍ତ୍ରଭ୍ୟଂ ଦ୍ରବିଣୋହ ଭଦ୍ରଂ ରୟିଂ ତ ନଃ ସର୍ବବୀରଂ ଦଧାତ ॥୧୯॥

କଶ୍ମଃ କକ୍ଷୀବାନ୍ ପୁରୁମୀତ୍ବୋ ଅଗସ୍ତ୍ୟଃ ଶ୍ୟାବାଶ୍ଵଃ ସୋଭୟର୍ଚନାନାଃ ।
ବିଶ୍ଵାମିତ୍ରୋଽୟଂ ଜମଦଗ୍ନିରତ୍ରିରବନ୍ତୁ ନଃ କଶ୍ୟପୋ ବାମଦେବଃ ॥୨୦॥

ବିଶ୍ଵାମିତ୍ର ଜମଦଗ୍ନେ ବସିଷ୍ଠ ଭରଦ୍ଵାଜ ଗୋତମ ବାମଦେବ ।
ଶର୍ଦ୍ଦିର୍ନୌ ଅତ୍ରିରଗ୍ରଭୀନ୍ନମୋଭିଃ ସୁସଂଶାସଃ ପିତରୋ ମୃତତା ନଃ ॥୨୧॥

କସ୍ୟେ ମୃଜାନା ଅତି ଯୁକ୍ତି ରିପ୍ରମାୟୁର୍ଦଧାନାଃ ପ୍ରତରଂ ନବୀୟଃ ।
ଆପ୍ୟାୟମାନାଃ ପ୍ରଜୟା ଧନେନାଧ ସ୍ୟାମ ସୁରଭୟୋ ଗୃହେଷୁ ॥୨୨॥

ଅଞ୍ଜିତେ ବ୍ୟଞ୍ଜିତେ ସମଞ୍ଜିତେ କ୍ରତୁଂ ରିହନ୍ତି ମଧୁନାଭ୍ୟଞ୍ଜିତେ ।
ସିନ୍ଧୋରୁଚ୍ଛାସେ ପତୟନ୍ତୁମୁଷଣଂ ହିରଣ୍ୟପାବାଃ ପଶୁମାସୁ ଗୃହ୍ଣତେ ॥୨୩॥

ୟଦ୍ଵୋ ମୁଦ୍ରଂ ପିତରଃ ସୋମ୍ୟଂ ତ ତେନୋ ସତୟଂ ସ୍ଵୟଶସୋ ହି ଭୂତ ।
ତେ ଅର୍ବାଣଃ କବୟ ଆ ଶୃଣୋତ ସୁବିଦତ୍ରା ବିଦଧେ ହୁୟମାନାଃ ॥୨୪॥

ୟୋ ଅତ୍ରୟୋ ଅଙ୍ଗିରସୋ ନବଗ୍ନା ଇଷ୍ଟାବନ୍ତୋ ରାତିଷାରୋ ଦଧାନାଃ ।
ଦକ୍ଷିଣାବନ୍ତଃ ସୁକୃତୋ ଯ ଉ ସ୍ଥାସଦ୍ୟାସ୍ମିନ୍-ବହିଷି ମାଦୟଧ୍ମନ୍ ॥୨୫॥

ଅଧା ଯୁଧା ନଃ ପିତରଃ ପରାସଃ ପ୍ରଜାସୋ ଅଗ୍ନ ରତମାଶଶାନାଃ ।
ଶୁଚୀଦୟନ୍ଦୀଧ୍ୟାତ ଉକ୍ଥଶସଃ କ୍ଷାମା ଭିନ୍ନନ୍ତୋ ଅରୁଣୀରପ ବ୍ରନ୍ ॥୨୬॥

ସୁକର୍ମାଣଃ ସୁରୁତୋ ଦେବୟନ୍ତୋ ଅୟୋ ନ ଦେବା ଜନିମା ଧମନ୍ତଃ ।
ଶୁଚନ୍ତୋ ଅଗ୍ନିଂ ବାବୃଧନ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ରମୁର୍ବୀଂ ଗବ୍ୟାଂ ପରିଷଦଂ ନୋ ଅକ୍ରନ୍ ॥୨୨॥

ଆ ଯୁଧେବ କ୍ଷୁମତି ପଶ୍ନୋ ଅଖ୍ୟଜେବାନାଂ ଜନିମାନ୍ୟଗ୍ରଃ ।
ମର୍ତ୍ତାସନ୍ଧିଦୁର୍ବଶୀରକୃପ୍ରନ୍-ବୃଧେ ଚିଦୟ ଉପରସ୍ୟାୟୋଃ ॥୨୩॥

ଅକର୍ମ ତେ ସ୍ବପସୋ ଅଭୁମ ଋତମବସ୍ତନୁଷସୋ ବିଭାତୀଃ ।
ବିଶ୍ବଂ ତଦ୍-ଭଦ୍ରଂ ଯଦବନ୍ତି ଦେବା ବୃହଦ୍ବଦେମ ବିଦଥେ ସୁବୀରାଃ ॥୨୪॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମା ମରୁତ୍ସାନ୍ ପ୍ରାତ୍ୟା ଦିଶଃ ପାତୁ ବାହୁରୁ୍ୟତା ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟାମିବୋପରି ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ॥୨୫॥

ଧାତା ମା ନିରୃତ୍ୟା ଦକ୍ଷିଣାୟା ଦିଶଃ ପାତୁ ବାହୁରୁ୍ୟତା ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟାମିବୋପରି ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ॥୨୬॥

ଅଦିତିର୍ମାଦିତ୍ୟୋଃ ପ୍ରତୀତ୍ୟା ଦିଶଃ ପାତୁ ବାହୁରୁ୍ୟତା ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟାମିବୋପରି ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ॥୨୭॥

ସୋମୋ ମା ବିଶ୍ୱେର୍ଦେବୈରୁଦୀତ୍ୟା ଦିଶଃ ପାତୁ ବାହୁରୁ୍ୟତା ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟାମିବୋପରି ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ॥୨୮॥

ଧର୍ତ୍ତା ହ ତ୍ବା ଧରୁଣୋ ଧାରୟାତା ଉର୍ଧ୍ବଂ ଭାନୁଂ ସବିତା ଦ୍ୟାମିବୋପରି ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ॥୨୯॥

ପ୍ରାତ୍ୟାଂ ତ୍ବା ଦିଶି ପୁରା ସଂବୃତଃ ସ୍ବଧାୟାମା ଦଧାମି ବାହୁରୁ୍ୟତା ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟାମିବୋପରି ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ॥୩୦॥

ଦକ୍ଷିଣାୟାଂ ତ୍ବା ଦିଶି ପୁରା ସଂବୃତଃ ସ୍ବଧାୟାମା ଦଧାମି ବାହୁରୁ୍ୟତା ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟାମିବୋପରି ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ॥୩୧॥

ପ୍ରତୀତ୍ୟାଂ ତ୍ବା ଦିଶି ପୁରା ସଂବୃତଃ ସ୍ୱଧାୟାମା ଦଧାମି ବାହୁରୂପତା ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟାମିବୋପରି ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ॥୩୭॥

ଉଦୀତ୍ୟାଂ ତ୍ବା ଦିଶି ପୁରା ସଂବୃତଃ ସ୍ୱଧାୟାମା ଦଧାମି ବାହୁରୂପତା ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟାମିବୋପରି ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ॥୩୮॥

ଧ୍ରୁବାୟାଂ ତ୍ବା ଦିଶି ପୁରା ସଂବୃତଃ ସ୍ୱଧାୟାମା ଦଧାମି ବାହୁରୂପତା ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟାମିବୋପରି ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ॥୩୯॥

ଉର୍ଧ୍ୱାୟାଂ ତ୍ବା ଦିଶି ପୁରା ସଂବୃତଃ ସ୍ୱଧାୟାମା ଦଧାମି ବାହୁରୂପତା ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟାମିବୋପରି ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ॥୪୦॥

ଧର୍ତ୍ତାସି ଧରୁଣୋଽସି ବଂସଗୋଽସି ॥୪୧॥

ଉଦପୂରସି ମଧୁପୂରସି ବାତପୂରସି ॥୪୨॥

ଇତଶ୍ଚ ମାମୁତଶ୍ଚାବତାଂ ଯମେ ଇବ ଯତମାନେ ଯୁଦୈତମ୍ ।
ପ୍ର ବାଂ ଭରନ୍ଥାନୁଷ୍ଠା ଦେବୟନ୍ତୋ ଆ ସୀଦତାଂ ସ୍ୱମ୍ନ ଲୋକଂ ବିଦାନେ ॥୪୩॥

ସ୍ୱାସସ୍ତେ ଭବତମିନ୍ଦବେ ନୋ ଯୁଜେ ବାଂ ବ୍ରହ୍ମ ପୂର୍ବ୍ୟଂ ନମୋତିଃ ।
ବି ଶ୍ଲୋକ ଏତି ପଥ୍ୟେବ ସୁରିଃ ଶୃଣୁନ୍ତି ବିଶ୍ୱେ ଅମୃତାସ ଏତତ୍ ॥୪୪॥

ତ୍ରୀଶି ପଦାନି ରୁପୋ ଅନ୍ତରୋହଜତୁଷ୍ଟଦୀମନ୍ତେତଦ୍-ବ୍ରତେନ ।
ଅକ୍ଷରେଣ ପ୍ରତି ମିମୀତେ ଅକ୍ଷମୃତସ୍ୟ ନାଭାବତି ସଂ ପୁନାତି ॥୪୫॥

ଦେବେଭ୍ୟଃ କମବୃଣୀତ ମୃତ୍ୟୁଂ ପ୍ରଜାୟୈ କିମମୃତଂ ନାବୃଣୀତ ।
ବୃହସ୍ପତିର୍ଯଜ୍ଞମତନୁତ ରଷିଃ ପ୍ରିୟାଂ ଯମସ୍ତନ୍ନମା ରିରେତ ॥୪୬॥

ତ୍ୱମଗ୍ନ ଇତିତୋ ଜାତବେଦୋଽବାତ୍ତବ୍ୟାନି ସୁରଭୀଶି କୃତ୍ୱା ।
ପ୍ରାଦାଃ ପିତୃଭ୍ୟଃ ସ୍ୱଧୟା ତେ ଅକ୍ଷନ୍ନଞ୍ଜି ତ୍ୱଂ ଦେବ ପ୍ରୟତା ହବୀଂଷି ॥୪୭॥

ଆସୀନାସୋ ଅରୁଣୀନାମୁପସ୍ଥେ ରୟିଂ ଧଉ ଦାଶୁଷେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟାୟ ।
ପୁତ୍ରେଭ୍ୟଃ ପିତରସ୍ତସ୍ୟ ବସ୍ତୁଃ ପ୍ର ଯୁକ୍ତତ ତ ଇହୋର୍ଜଂ ଦଧାତ ॥୪୩॥

ଅଗ୍ନିଷ୍ଟାଭାଃ ପିତର ଏହ ଗକ୍ତତ ସଦଃସଦଃ ସଦତ ସୁପ୍ରଣୀତୟଃ ।
ଅଥୋ ହବୀଂଷି ପ୍ରୟତାନି ବର୍ହିଷି ରୟିଂ ତ ନଃ ସର୍ବବୀରଂ ଦଧାତ ॥୪୪॥

ଉପହୃତା ନଃ ପିତରଃ ସୋମ୍ୟାସୋ ବର୍ହିଷ୍ୟେଷୁ ନିଧିଷୁ ପ୍ରିୟେଷୁ ।
ତ ଆ ଗମନ୍ତୁ ତ ଇହ ଶୁବନ୍ତୁଧି ବୁବନ୍ତୁ ତେବନ୍ତୁସ୍ଥାନ ॥୪୫॥

ୟେ ନଃ ପିତୁଃ ପିତରୋ ଯେ ପିତାମହା ଅନୁଜହିରେ ସୋମପୀଥଂ ବସିଷ୍ଠାଃ ।
ତେଭିର୍ଯମଃ ସଂରରାଣୋ ହବୀଂଷ୍ୟଶନୁଶଦ୍-ଭିଃ ପ୍ରତିକାମମତୁ ॥୪୬॥

ୟେ ତାତୃଷ୍ଣୁର୍ଦେବତ୍ରା ଜେହମାନା ହୋତ୍ରାବିଦଃ ସ୍ତୋମତଷ୍ଠାସୋ ଅକ୍ୱେଃ ।
ଆଗ୍ନେ ଯାହି ସହସ୍ରଂ ଦେବବନ୍ଧେଃ ସତ୍ୟେଃ କବିଭିରୂଷିଭିର୍ଯମସଦ୍-ଭିଃ ॥୪୭॥

ୟେ ସତ୍ୟାସୋ ହବିରଦୋ ହବିଷ୍ଠା ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ଦେବୈଃ ସରଥଂ ତୁରେଣ ।
ଆଗ୍ନେ ଯାହି ସୁବିଦତ୍ରେଭିରବାତ୍ପରେଃ ପୂର୍ବେରୂଷିଭିର୍ଯମସଦ୍-ଭିଃ ॥୪୮॥

ଉପ ସର୍ପ ମାତରଂ ଭୂମିମେତାମୁରୁବ୍ୟଚସଂ ପୃଥିବୀଂ ସୁଶେବାମ୍ ।
ଉର୍ଣ୍ଣମ୍ରଦାଃ ପୃଥିବୀ ଦକ୍ଷିଣାବତ ଏଷା ତ୍ବା ପାତୁ ପ୍ରପଥେ ପୁରସ୍ତାତ୍ ॥୪୯॥

ଉଚ୍ଛ୍ୱସ୍ତସ୍ତ ପୃଥିବି ମା ନି ବାଧଥାଃ ସୁପାୟନାସ୍ତୈ ଭବ ସୁପସର୍ପଣା ।
ମାତା ପୁତ୍ରଂ ଯଥା ସିତାଭ୍ୟାନଂ ଭୂମ ଉର୍ଣ୍ଣୁହି ॥୫୦॥

ଉଚ୍ଛ୍ୱସ୍ତମାନା ପୃଥିବୀ ସୁ ତିଷ୍ଠତୁ ସହସ୍ରଂ ମିତ ଉପ ହି ଶ୍ରୟନ୍ତାମ୍ ।
ତେ ଗୃହାସୋ ଘୃତଶ୍ଚୁତଃ ସେ୍ୟାନା ବିଶ୍ୱାହାସ୍ତୈ ଶରଣାଃ ସନ୍ତୁତ ॥୫୧॥

ଉତ୍ତେ ସ୍ତୂଭାମି ପୃଥିବୀଂ ତ୍ୱପୂରୀମଂ ଲୋଗଂ ନିଦଧନ୍ତୋ ଅହଂ ରିଷମ୍ ।
ଏତାଂ ସ୍ତୁଣାଂ ପିତରୋ ଧାରୟନ୍ତି ତେ ତତ୍ର ଯମଃ ସାଦନା ତେ କୃଣୋତୁ ॥୫୨॥

ଇମମଗ୍ନେ ଚମସଂ ମା ବି ଜିହ୍ୱରଃ ପ୍ରିୟୋ ଦେବାନାମୁତ ସୋମ୍ୟାନାମ୍ ।
ଅୟଂ ଯୁଷ୍ମମସୋ ଦେବପାନସ୍ତସ୍ମିନ୍ନେବା ଅମୃତା ମାଦୟନ୍ତାମ୍ ॥୫୩॥

ଅଥର୍ବା ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ଚମସଂ ଯୁମିନ୍ଦ୍ରାୟାବିଭର୍ବାଜିନୀବତେ ।
ତସ୍ମିନ୍-କୃଣୋତି ସୁକୃତସ୍ୟ ଭକ୍ଷଂ ତସ୍ମିନ୍ନିନ୍ଦୁଃ ପବତେ ବିଶ୍ୱଦାନିମ୍ ॥୫୪॥

ୟତ୍ତେ କୃଷ୍ଣଃ ଶକୁନ ଆତୁତୋଦ ପିପୀଲଃ ସର୍ପ ଉତ ବା ଶ୍ୱାପଦଃ ।
ଅଗ୍ନିଷ୍ଟଦ୍ୱିଶ୍ୱାଦଗଦଂ କୃଣୋତୁ ସୋମଶ୍ଚ ଯୋ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଆବିବେଶ ॥୫୫॥

ପୟସ୍ୱତୀରୋଷଧୟଃ ପୟସ୍ୱନ୍ନାମକଂ ପୟଃ ।
ଅପାଂ ପୟସୋ ଯୁୟୟସ୍ତେନ ମା ସହ ଶୁମ୍ଭୁତୁ ॥୫୬॥

ଇମା ନାରୀରବିଧବାଃ ସୁପତ୍ନୀରାଞ୍ଜନେନ ସର୍ପିଷା ସଂ ସ୍ୱଶନ୍ତାମ୍ ।
ଅନଶ୍ରବୋ ଅନମୀବାଃ ସୁରତ୍ନା ଆ ରୋହନ୍ତୁ ଜନୟୋ ଯୋନିମଗ୍ନେ ॥୫୭॥

ସଂ ଗଚ୍ଛସ୍ୱ ପିତୃଭିଃ ସଂ ଯମେନେଷ୍ଟାପୂର୍ତ୍ତେନ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ।
ହିତ୍ୱାବଦ୍ୟଂ ପୁନରସ୍ତମେହି ସଂ ଗଚ୍ଛତାଂ ତନ୍ନା ସୁବର୍ଚ୍ଚାଃ ॥୫୮॥

ୟେ ନଃ ପିତୁଃ ପିତରୋ ଯେ ପିତାମହା ଯ ଆବିବିଶୁରୁର୍ବନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ।
ତେଭ୍ୟଃ ସ୍ୱରାଦସୁନୀତିର୍ନୌ ଅଦ୍ୟ ବଥାବଶଂ ତନ୍ନଃ କଳ୍ପୟାତି ॥୫୯॥

ଶଂ ତେ ନୀହାରୋ ଭବତୁ ଶଂ ତେ ପୁଷ୍ପାବ ଶୀୟତାମ୍ ।
ଶୀତିକେ ଶୀତିକାବତି ହ୍ଲାଦିକେ ହ୍ଲାଦିକାବତି ।
ମଶୁକ୍ୟପୁ ଶଂ ଭୁବ ଇମଂ ସ୍ୱର୍ଗିଂ ଶମୟ ॥୬୦॥

ବିବସ୍ୱାନୋ ଅଭୟଂ କୃଣୋତୁ ଯଃ ସୁତ୍ରାମା ଜୀରଦାନୁଃ ସୁଦାନୁଃ ।
ଇହେମେ ବୀରା ବହବୋ ଭବନ୍ତୁ ଗୋମଦଶ୍ୱବନ୍ଧୁୟସ୍ତୁ ପୁଷ୍ଟମ୍ ॥୬୧॥

ବିବସ୍ଥାନୋ ଅମୃତତ୍ୱେ ଦଧାତୁ ପରେତୁ ମୃତ୍ୟୁରମୃତଂ ନ ଐତୁ ।
ଇମାନ୍ନକ୍ଷତୁ ପୁରୁଷାନା ଜରିମ୍-ଶୋ ମୋ ଶ୍ୱେଷାମସବୋ ଯୁମଂ ଗୁଃ ॥୬୭॥

ୟୋ ଦଧ୍ରେ ଅନ୍ତରିକ୍ଷେ ନ ମହ୍ନା ପିତୃରଣାଂ କବିଃ ପ୍ରମତିର୍ମତୀନାମ୍ ।
ତମର୍ଚତ ବିଶ୍ୱମିତ୍ରା ହବିର୍ଭିଃ ସ ନୋ ଯୁମଃ ପ୍ରତରଂ ଜୀବସେ ଧାତ୍ ॥୬୮॥

ଆ ରୋହତ ଦିବମୁଞ୍ଜମାମୃଷୟୋ ମା ବିଭୀତନ ।
ସୋମପାଃ ସୋମପାୟିନ ଇଦଂ ବଃ କ୍ରିୟତେ ହବିରଗନ୍ଧ ଜ୍ୟୋତିରୁଞ୍ଜମମ୍ ॥୬୯॥

ପ୍ର କେତୁନା ବୃହତା ଭାତ୍ୟଗ୍ନିରା ରୋଦସୀ ବୃଷଭୋ ରୋରବୀତି ।
ଦିବଶ୍ଚିଦନ୍ତାଦୁପମାମୁଦାନତପାମୁପସ୍ତେ ମହିଷୋ ବବର୍ଧ ॥୭୦॥

ନାକେ ସୁପର୍ଣ୍ଣମୁପ ଯୁପୁତନ୍ତଂ ହୃଦା ବେନନ୍ତୋ ଅଭ୍ୟତକ୍ଷତ ତ୍ୱା ।
ହିରଣ୍ୟପକ୍ଷଂ ବରୁଣସ୍ୟ ଦୂତଂ ଯୁମସ୍ୟ ଯୋନୌ ଶକୁନଂ ଭୁରଶ୍ୟାମ୍ ॥୭୧॥

ଇନ୍ଦ୍ର କ୍ରତୁଂ ନ ଆ ଭର ପିତା ପୁତ୍ରେଭ୍ୟା ଯୁଥା ।
ଶିକ୍ଷା ଶୋ ଅସ୍ମିନ୍ପୁରୁହୂତ ଯାମନି ଜୀବା ଜ୍ୟୋତିରଶୀମହି ॥୭୨॥

ଅପୂପାପିହିତାନ୍-କୁମ୍ଭାନ୍ୟାଂସ୍ତେ ଦେବା ଅଧାରୟନ୍ ।
ତେ ତେ ସନ୍ତ ସ୍ୱଧାବନ୍ତୋ ମଧୁମନ୍ତୋ ଘୃତଶ୍ଚୁତଃ ॥୭୩॥

ୟାସ୍ତେ ଧାନା ଅନୁକିରାମି ତିଲମିଶ୍ରା ସ୍ୱଧାବତୀଃ ।
ତାସ୍ତେ ସନ୍ତ ବିଭୂଃ ପ୍ରଭ୍ରୀସ୍ତାସ୍ତେ ଯମୋ ରାଜାନୁ ମନ୍ୟତାମ୍ ॥୭୪॥

ପୁନର୍ଦେହି ବନସ୍ତତେ ଯ ଏଷ ନିହିତସ୍ତୁୟି ।
ୟଥା ଯୁମସ୍ୟ ସାଦନ ଆସାତୌ ବିଦଥା ବଦନ୍ ॥୭୫॥

ଆ ରଭସ୍ତୁ ଜାତବେଦସ୍ତେଜସ୍ୱଜ୍ଜରୋ ଅସ୍ତୁ ତେ ।
ଶରୀରମସ୍ୟ ସଂ ଦହାଧୈନଂ ଦେହି ସୁକୃତାମୁ ଲୋକେ ॥୭୬॥

ଯେ ତେ ପୂର୍ବେ ପରାଗତା ଅପରେ ପିତରଷ୍ଟ ଯେ ।

ତେଭ୍ୟୋ ଘୃତସ୍ୟ କୁଲ୍ୟୈତୁ ଶତଧାରା ବ୍ୟୁତୀ ॥୭୭॥

ଏତଦା ରୋହ ବୟ ଉନ୍ମୁଜାନଃ ସ୍ତା ଇହ ବୃହତୁ ଦୀଦୟନ୍ତେ ।

ଅଭି ପ୍ରେହି ମଧ୍ୟତୋ ମାପ ହାସ୍ତାଃ ପିତୃଶାଂ ଲୋକଂ ପ୍ରଥମୋ ଯେ ଅତ୍ର ॥୭୮॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧୮|୪) ରକ୍ଷିଃ - ଅଧର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୪, ୭, ୧୪, ୩୭, ୬୦),
 ଜଗତୀ (୨, ୫, ୧୧, ୨୯, ୫୦-୫୧, ୫୮), ପଞ୍ଚପଦା ଭୃଗିକ୍ ଜଗତୀ (୩),
 ପଞ୍ଚପଦା ଶକ୍ୱରୀ (୬), ପଞ୍ଚପଦା ଅତିଶକ୍ୱରୀ (୮), ପଞ୍ଚପଦା ଭୃଗିକ୍ ଶକ୍ୱରୀ (୯),
 ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୦, ୧୫, ୨୮, ୩୦, ୩୪-୩୫, ୩୭, ୪୦, ୪୪-୪୮, ୫୨, ୫୪, ୬୪-୬୫, ୬୯-୭୦),
 ମହାବୃହତୀ (୧୨), ତ୍ର୍ୟବସାନା ପଞ୍ଚପଦା ଶକ୍ୱରୀ (୧୩), ତ୍ରିପଦା ଭୃଗିକ୍ ମହାବୃହତୀ (୧୬-୨୪),
 ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୫, ୩୧-୩୨, ୩୮, ୪୧-୪୨, ୫୫, ୫୭, ୫୯, ୬୧), ବିରାଟ୍ ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବୃହତୀ
 (୨୬, ୪୩), ଯାଜୁଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୨୭), ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବୃହତୀ (୩୩), ପୁରୋବିରାଟ୍ ଆସ୍ତ୍ରାରପଞ୍ଜିଃ
 (୩୯), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍‌ଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪୯), ପୁରୋବିରାଟ୍ ସତଃପଞ୍ଜିଃ (୫୩), କକୁଭୃତ୍ୟନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫୬),
 ଭୃଗିକ୍ ଆସ୍ତ୍ରାରପଞ୍ଜିଃ (୬୨), ସ୍ୱରାଟ୍ ଆସ୍ତ୍ରାରପଞ୍ଜିଃ (୬୩), ତ୍ରିପଦା ସ୍ୱରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୬୬),
 ଦ୍ୱିପଦା ଆର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୬୭), ଆସୁରୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୬୮, ୭୧), ଆସୁରୀ ପଞ୍ଜିଃ (୭୨-୭୪, ୭୯),
 ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୭୫), ଆସୁରୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୭୬), ଦୈବୀ ଜଗତୀ (୭୭), ଆସୁରୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୭୮),
 ଆସୁରୀ ଜଗତୀ (୮୦), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୮୧), ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୮୨),
 ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୮୩-୮୪), ଆସୁରୀ ବୃହତୀ (୮୫), ଚତୁଷ୍ପଦା କକୁଭୃତ୍ୟୁଷ୍ଟିକ୍ (୮୬),
 [ଏକବସାନା (୨୭-୨୮, ୭୧-୮୨)], ଚତୁଷ୍ପଦା ଶଙ୍କୁମତ୍ୟୁଷ୍ଟିକ୍ (୮୭), ତ୍ର୍ୟବସାନା ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ
 (୮୮), ପଞ୍ଚପଦା ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୮୯) । ଦେବତା - ଯମଃ, ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ଚ (୧-୮୦),
 ପିତରଃ (୮୧-୮୨), ଅଗ୍ନିଃ (୮୮), ଚନ୍ଦ୍ରମା (୮୯)

=====

ଆ ରୋହତ ଜନିତ୍ରୀଂ ଜାତବେଦସଃ ପିତୃୟାଣିଃ ସଂ ବ ଆ ରୋହୟାମି ।
ଅବାତ୍ତବ୍ୟେଷିତୋ ହବ୍ୟବାହ ଇଜାନଂ ଯୁକ୍ତାଃ ସୁକୃତାଂ ଧତ୍ତ ଲୋକେ ॥୧॥

ଦେବା ଯଜ୍ଞମୃତବଃ କଳ୍ପୟନ୍ତି ହବିଃ ପୁରୋତାଶଂ ସୁତୋ ଯଜ୍ଞାୟାଧି ।
ତେଭିର୍ଯାହି ପଥିତିର୍ଦେବୟାନ୍ନୈର୍ଯ୍ୟୌରୀଜାନାଃ ସ୍ୱର୍ଗଂ ଯନ୍ତି ଲୋକମ୍ ॥୨॥

ରତସ୍ୟ ପଛାମନୁ ପଶ୍ୟ ସାଧୁଜିରସଃ ସୁକୃତୋ ଯେନ ଯନ୍ତି ।
ତେଭିର୍ଯାହି ପଥିତିଃ ସ୍ୱର୍ଗଂ ଯନ୍ତ୍ରାଦିତ୍ୟା ମଧୁ ଭକ୍ଷୟନ୍ତି ତୃତୀୟେ ନାକେ ଅଧି ବି ଶ୍ରୟସ୍ତୁ ॥୩॥

ତ୍ରୟଃ ସୁପର୍ଣ୍ଣା ଉପରସ୍ୟ ମାୟୁ ନାକସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ଅଧି ବିଷ୍ଣୁପି ଶ୍ରୀତାଃ ।
ସ୍ୱର୍ଗା ଲୋକା ଅମୃତେନ ବିଷ୍ଣା ଇଷମୂର୍ଜଂ ଯଜମାନାୟ ଦୁହ୍ରାମ୍ ॥୪॥

ଭୁହୁର୍ଦ୍ଧାଧାର ଦ୍ୟାମୁପଭୃଦନ୍ତରିଷଂ ପୁରା ଦାଧାର ପୃଥିବୀଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାମ୍ ।
ପ୍ରତୀମାଂ ଲୋକା ଘୃତପୃଷ୍ଠାଃ ସ୍ୱର୍ଗାଃ କାମଂକାମଂ ଯଜମାନାୟ ଦୁହ୍ରାମ୍ ॥୫॥

ଧ୍ରୁବ ଆ ରୋହ ପୃଥିବୀଂ ବିଶ୍ୱଭୋଜସମନ୍ତରିଷମୁପଭୃଦା କ୍ରମସ୍ତୁ ।
ଭୁହୁ ଦ୍ୟାଂ ଗଚ୍ଛ ଯଜମାନେନ ସାକଂ ସୁବେଶ ବସ୍ତେନ ଦିଶଃ ପ୍ରପୀନାଃ ସର୍ବା ଧୂଷ୍ଣାହୃଣୀୟମାନାଃ ॥୬॥

ତୀର୍ଥେସ୍ତରନ୍ତି ପ୍ରବତୋ ମହୀରିତି ଯଜ୍ଞକୃତଃ ସୁକୃତୋ ଯେନ ଯନ୍ତି ।
ଅତ୍ରାଦଧୁର୍ଯ୍ୟଜମାନାୟ ଲୋକଂ ଦିଶୋ ଭୂତାନି ଯଦକଳ୍ପୟନ୍ତି ॥୭॥

ଅଙ୍ଗିରସାମୟନଂ ପୂର୍ବୋ ଅଗ୍ନିରାଦିତ୍ୟାନାମୟନଂ ଗାର୍ହପତ୍ୟୋ ଦକ୍ଷିଣାନାମୟନଂ ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିଃ ।
ମହିମାନମଗ୍ନୌର୍ବହିତସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣା ସମଙ୍ଗଃ ସର୍ବ ଉପ ଯାହି ଶଗ୍ନଃ ॥୮॥

ପୂର୍ବୋ ଅଗ୍ନିଷ୍ଟା ତପତୁ ଶଂ ପୁରସ୍ତାଚ୍ଛଂ ପଶ୍ଚାତ୍ତପତୁ ଗାର୍ହପତ୍ୟଃ ।
ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିଷ୍ଠେ ତପତୁ ଶର୍ମ ବର୍ମୋତ୍ତରତୋ ମଧ୍ୟତୋ ଅନ୍ତରିକ୍ଷାଦିଶୋଦିଶୋ ଅଗ୍ନେ ପରି ପାହି
ଘୋରାତ୍ ॥୯॥

ଯୁୟମଗ୍ନେ ଶଂତମାଭିସ୍ତୁନୁଭିରୀଜାନମଭି ଲୋକଂ ସ୍ୱର୍ଗମ୍ ।
ଅଶ୍ୱା ଭୁତ୍ୱା ପୃଷ୍ଠିବାହୋ ବହାଥ ଯତ୍ର ଦେବୈଃ ସଧମାଦଂ ମଦନ୍ତି ॥୧୦॥

ଶମଗ୍ନେ ପଶ୍ଚାତ୍ତପ ଶଂ ପୁରସ୍ତାଛମୁତ୍ତରାଛମଧରାତ୍ତପୈନମ୍ ।
ଏକସ୍ତେଧା ବିହିତୋ ଜାତବେଦଃ ସମ୍ୟଗେନଂ ଧେହି ସୁକୃତାମ୍ ଲୋକେ ॥୧୧॥

ଶମଗ୍ନୟଃ ସମିକ୍ଷା ଆ ରତନ୍ତ୍ରାଂ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଂ ମେଧ୍ୟଂ ଜାତବେଦସଃ ।
ଶୃତଂ କୃଶ୍ମନ୍ତ ଇହ ମାବ ଚିକ୍ଷିପନ୍ ॥୧୨॥

ୟଞ୍ଜି ଏତି ବିତତଃ କଲ୍ମସାନ ଇଜାନମଭି ଲୋକଂ ସ୍ୱର୍ଗମ୍ ।
ତମଗ୍ନୟଃ ସର୍ବଦୁତଂ ଭୁଷନ୍ତାଂ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଂ ମେଧ୍ୟଂ ଜାତବେଦସଃ ॥୧୩॥

ଇଜାନଶ୍ଚିତମାରୁକ୍ଷଦଗ୍ନିଂ ନାକସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠାଦିବମୁପ୍ତିଷ୍ୟନ୍ ।
ତସ୍ମୈ ପ୍ର ଭାତି ନଭସୋ ଜ୍ୟୋତିଷୀମାହ୍ନସ୍ୱର୍ଗଃ ପଞ୍ଚାଃ ସୁକୃତେ ଦେବୟାନଃ ॥୧୪॥

ଅଗ୍ନିହୋତାଧ୍ୱର୍ଯ୍ୟୁଷ୍ଟେ ବୃହସ୍ପତିରିନ୍ଦ୍ରୋ ବ୍ରହ୍ମା ଦକ୍ଷିଣତସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ।
ଦୁତୋଽୟଂ ସଂସ୍ଥିତୋ ଯଞ୍ଜି ଏତି ଯତ୍ର ପୂର୍ବମୟନଂ ଦୁତାନାମ୍ ॥୧୫॥

ଅପୂପବାନ୍ କ୍ଷୀରବାଂଶ୍ଚରୁରେହ ସୀଦତୁ ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ଦୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ॥୧୬॥

ଅପୂପବାନ୍ ଦଧିବାଂଶ୍ଚରୁରେହ ସୀଦତୁ ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ଦୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ॥୧୭॥

ଅପୂପବାନ୍ ଦ୍ରବ୍ୟବାଂଶ୍ଚରୁରେହ ସୀଦତୁ ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ଦୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ॥୧୮॥

ଅପୂପବାନ୍ ଘୃତବାଂଶ୍ଚରୁରେହ ସୀଦତୁ ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ଦୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ॥୧୯॥

ଅପୂପବାନ୍ ମାଂସବାଂଶ୍ଚରୂରେହ ସୀଦତୁ ।

ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ହୃତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ||୨୦||

ଅପୂପବାନ୍ ଅନ୍ନବାଂଶ୍ଚରୂରେହ ସୀଦତୁ ।

ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ହୃତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ||୨୧||

ଅପୂପବାନ୍ ମଧୁମାଂଶ୍ଚରୂରେହ ସୀଦତୁ ।

ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ହୃତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ||୨୨||

ଅପୂପବାନ୍ ରସବାଂଶ୍ଚରୂରେହ ସୀଦତୁ ।

ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ହୃତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ||୨୩||

ଅପୂପବାନ୍ ଅପବାଂଶ୍ଚରୂରେହ ସୀଦତୁ ।

ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ହୃତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ||୨୪||

ଅପୂପାପିହିତାନ୍-କୁମ୍ଭାନ୍ୟାଂସ୍ତେ ଦେବା ଅଧାରୟନ୍ ।

ତେ ତେ ସନ୍ତୁ ସ୍ୱଧାବତ୍ତୋ ମଧୁମତ୍ତୋ ଘୃତଶ୍ଚୁତଃ ||୨୫||

ୟାସ୍ତେ ଧାନା ଅନ୍ନକିରାମି ତିଳମିଶ୍ରାଃ ସ୍ୱଧାବତୀଃ ।

ତାସ୍ତେ ସନ୍ତୁଦ୍-ଭୃୀଃ ପ୍ରଭୃତ୍ତାସ୍ତେ ଯମୋ ରାଜାନ୍ନୁ ମନ୍ୟତାମ୍ ||୨୬||

ଅକ୍ଷିତିଂ ଭୂୟସୀମ୍ ||୨୭||

ଦ୍ରଘଶ୍ଚସ୍ତନ୍ନ ପୃଥିବୀମନ୍ନୁ ଦ୍ୟାମିମଂ ଚ ଯୋନିମନ୍ନୁ ଯଶ୍ଚ ପୂର୍ବଃ ।

ସମାନଂ ଯୋନିମନ୍ନୁ ସଂଚରନ୍ତଂ ଦ୍ରଘଂ ଜୁହୋମ୍ୟନ୍ନୁ ସପ୍ତ ହୋତ୍ରାଃ ||୨୮||

ଶତଧାରଂ ବାୟୁମର୍କଂ ସ୍ୱର୍ବିଦଂ ନୃତକ୍ଷସସ୍ତେ ଅଭି ଚକ୍ଷତେ ରୟିମ୍ ।

ୟେ ପୃଣନ୍ତି ପ୍ର ଚ ଯଜ୍ଞନ୍ତି ସର୍ବଦା ତେ ଦୁହ୍ରତେ ଦକ୍ଷିଣାଂ ସପ୍ତମାତରମ୍ ||୨୯||

କୋଶଂ ଦୁହକ୍ତି କଲଶଂ ଚତୁର୍ବିଲମ୍ବିତାଂ ଧେନୁଂ ମଧୁମତୀଂ ସ୍ବସ୍ତୟେ ।
ଉର୍ଜଂ ମଦନ୍ତୀମଦିତିଂ ଜନେଷ୍ଠଗ୍ନେ ମା ହିଂସୀଃ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୩୦॥

ଏତତ୍ତେ ଦେବଃ ସବିତା ବାସୋ ଦଦାତି ଭର୍ତ୍ତବେ ।
ତତ୍ତ୍ଵଂ ଯୁମସ୍ୟ ରାଜ୍ୟେ ବସାନସ୍ତାର୍ପ୍ୟଂ ଚର ॥୩୧॥

ଧାନା ଧେନୁରଭବଦୁସ୍ତୋ ଅସ୍ୟାସ୍ତିଲୋଭବତ୍ ।
ତାଂ ବୈ ଯୁମସ୍ୟ ରାଜ୍ୟେ ଅକ୍ଷିତାମୁପ ଜୀବତି ॥୩୨॥

ଏତାସ୍ତେ ଅସୌ ଧେନବଃ କାମଦୁଘା ଭବନ୍ତୁ ।
ଏନୀଃ ଶ୍ୟେନୀଃ ସରୂପା ବିରୂପାସ୍ତିଲବସ୍ତା ଉପ ତିଷ୍ଠନ୍ତୁ ଦ୍ଵାତ୍ର ॥୩୩॥

ଏନୀର୍ଧାନା ହରିଣୀଃ ଶ୍ୟେନୀରସ୍ୟ କୃଷ୍ଣା ଧାନା ରୋହିଣୀର୍ଧେନବସ୍ତେ ।
ତିଲବସ୍ତା ଉର୍ଜମସ୍ତୈ ଦୁହାନା ବିଶ୍ଵାହା ସନ୍ତନପସ୍ତୁରନ୍ତୀଃ ॥୩୪॥

ବୈଶ୍ଵାନରେ ହବିରିଦଂ ଭୁହୋମି ସାହସ୍ରଂ ଶତଧାରମୁସ୍ତମ୍ ।
ସ ବିଭର୍ତ୍ତି ପିତରଂ ପିତାମହାନ୍ପ୍ରପିତାମହାନ୍-ବିଭର୍ତ୍ତି ପିନ୍ଦୁମାନଃ ॥୩୫॥

ସହସ୍ରଧାରଂ ଶତଧାରମୁସ୍ତମକ୍ଷିତଂ ବ୍ୟତ୍ୟମାନଂ ସଲିଲସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ।
ଉର୍ଜଂ ଦୁହାନମନପସ୍ତୁରନ୍ତମୁପାସତେ ପିତରଃ ସ୍ଵଧାଭିଃ ॥୩୬॥

ଇଦଂ କସାମ୍ନୁ ଚୟନେନ ଚିତଂ ତସ୍ରଜାତା ଅବ ପଶ୍ୟତେତ ।
ମର୍ତ୍ୟୋଽୟମମୃତତ୍ଵମେତି ତସ୍ତୈ ଗୃହାନ୍ କୃଣୁତ ଯାବସ୍ରବନ୍ତୁ ॥୩୭॥

ଇହୈବୈଧି ଧନସନିରିହତିଞ୍ଜ ଇହକ୍ରତୁଃ ।
ଇହୈଧି ବୀର୍ଯ୍ୟବତ୍ତରୋ ବୟୋଧା ଅପରାହତଃ ॥୩୮॥

ପୁତ୍ରଂ ପୌତ୍ରମଭିତର୍ପୟନ୍ତୀରାପୋ ମଧୁମତୀରିମାଃ ।
ସ୍ଵଧାଂ ପିତୃଭ୍ୟୋ ଅମୃତଂ ଦୁହାନା ଆପୋ ଦେବୀରୁଭୟାଂସ୍ତର୍ପୟନ୍ତୁ ॥୩୯॥

ଆପୋ ଅଗ୍ନିଂ ପ୍ର ହିଶୁତ ପିତୃର୍ଋପେମଂ ଯଜ୍ଞଂ ପିତରୋ ମେ ଭୁଷତ୍ତାମ୍ ।
ଆସୀନାମୂର୍ଜମୁପ ଯେ ସଚନ୍ତେ ତେ ନୋ ରୟିଂ ସର୍ବବୀରଂ ନି ଯଜ୍ଞାନ୍ ॥୪୦॥

ସମିକ୍ଷତେ ଅମର୍ତ୍ୟଂ ହବ୍ୟବାହଂ ଘୃତପ୍ରିୟମ୍ ।
ସ ବେଦ ନିହିତାନ୍ନିଧୀନ୍ପିତୃଋନ୍ପରାବତୋ ଗତାନ୍ ॥୪୧॥

ୟଂ ତେ ମନ୍ତ୍ରଂ ଯମୋଦନଂ ଯଜ୍ଞାଂସଂ ନିପୃଣାମି ତେ ।
ତେ ତେ ସନ୍ତୁ ସ୍ୱଧାବନ୍ତୋ ମଧୁମନ୍ତୋ ଘୃତଶ୍ଚୁତଃ ॥୪୨॥

ୟସ୍ତେ ଧାନା ଅନ୍ନକିରାମି ତିଲମିଶ୍ରାଃ ସ୍ୱଧାବତୀଃ ।
ତାସ୍ତେ ସନ୍ତୁଦ୍-ଭୃୀଃ ପ୍ରଭୃୀସ୍ତାସ୍ତେ ଯମୋ ରାଜାନ୍ନୁ ମନ୍ୟତାମ୍ ॥୪୩॥

ଇଦଂ ପୂର୍ବମପରଂ ନିୟାନଂ ଯେନା ତେ ପୂର୍ବେ ପିତରଃ ପରେତାଃ ।
ପୁରୋଗବା ଯେ ଅଭିସାରୋ ଅସ୍ୟ ତେ ତ୍ୱା ବହନ୍ତି ସୁକୃତାମୁ ଲୋକମ୍ ॥୪୪॥

ସରସ୍ୱତୀଂ ଦେବୟନ୍ତୋ ହବନ୍ତେ ସରସ୍ୱତୀମଧ୍ୱରେ ତାୟମାନେ ।
ସରସ୍ୱତୀଂ ସୁକୃତୋ ହବନ୍ତେ ସରସ୍ୱତୀ ଦାଶୁଷେ ବାୟଂ ଦାତ୍ ॥୪୫॥

ସରସ୍ୱତୀଂ ପିତରୋ ହବନ୍ତେ ଦକ୍ଷିଣା ଯଜ୍ଞମଭିନକ୍ଷମାଣାଃ ।
ଆସଦ୍ୟାସ୍ମିନ୍-ବର୍ହିଷି ମାଦୟଧ୍ୱମନମୀବା ଇଷ ଆ ଧେହ୍ୟସ୍ତେ ॥୪୬॥

ସରସ୍ୱତି ଯା ସରଥଂ ଯୟାଥୋକ୍-ଧୈଃ ସ୍ୱଧାଭିର୍ଦେବି ପିତୃଭିର୍ମଦନ୍ତୀ ।
ସହସ୍ରାର୍ଘମିତୋ ଅତ୍ର ଭାଗଂ ରାୟସ୍ତୋଷଂ ଯଜମାନାୟ ଧେହି ॥୪୭॥

ପୃଥିବୀଂ ତ୍ୱା ପୃଥିବ୍ୟାମା ବେଶୟାମି ଦେବୋ ନୋ ଧାତା ପ୍ର ତିରାତ୍ୟାୟୁଃ ।
ପରାପରେତା ବସୁବିଦ୍ୱୋ ଅସ୍ତ୍ରଧା ମୃତାଃ ପିତୃଷୁ ସଂ ଭବନ୍ତୁ ॥୪୮॥

ଆ ପ୍ର ଚ୍ୟବେଥାମପ ତନ୍ମୃଜେଥାଂ ଯଦ୍ୱାମଭିଭା ଅତ୍ରୋରୁଃ ।
ଅସ୍ତ୍ରାଦେତମନ୍ୱେନୀ ତଦ୍ୱଶୀୟୋ ଦାତୁଃ ପିତୃଷ୍ଟିହଭୋଜନୌ ମମ ॥୪୯॥

ଏୟମଗନ୍ ଦକ୍ଷିଣା ଭଦ୍ରତୋ ନୋ ଅନେନ ଦତ୍ତା ସୁଦୁଘା ବୟୋଧାଃ ।
ଯୌବନେ ଜୀବାନ୍ନୁପପଞ୍ଚତୀ ଜରା ପିତୃଭ୍ୟ ଉପସଂପରାଣୟାଦିମାନ୍ ॥୫୦॥

ଇଦଂ ପିତୃଭ୍ୟଃ ପ୍ର ଭରାମି ବହିର୍ଜୀବଂ ଦେବେଭ୍ୟ ଉତ୍ତରଂ ସ୍ତୃଣାମି ।
ତଦା ରୋହ ପୁରୁଷ ମେଧ୍ୟୋ ଭବନ୍ପ୍ରତି ତ୍ବା ଜାନନ୍ତୁ ପିତରଃ ପରେତମ୍ ॥୫୧॥

ଏଦଂ ବହିରସଦୋ ମେଧ୍ୟୋଃଭୂଃ ପ୍ରତି ତ୍ବା ଜାନନ୍ତୁ ପିତରଃ ପରେତମ୍ ।
ୟଥାପରୁ ତନ୍ନଂ ସଂ ଭରସ୍ମ ଗାତ୍ରାଣି ତେ ବ୍ରହ୍ମଣା କଳ୍ପୟାମି ॥୫୨॥

ପର୍ଣ୍ଣୋ ରାଜାପିଧାନଂ ଚରୁଣାମୂର୍ତ୍ତୋ ବଲଂ ସହ ଓଜୋ ନ ଆଗନ୍ ।
ଆୟୁର୍ଜୀବେଭ୍ୟୋ ବିଦଧଦୀର୍ଘାୟୁତ୍ଵାୟ ଶତଶାରଦାୟ ॥୫୩॥

ଉର୍ଜୋ ଭାଗୋ ଯ ଇମଂ ଜଜାନାଶ୍ଚାନାନାମାପିପତ୍ୟଂ ଜଗାମ ।
ତମର୍ଚତ ବିଶ୍ଵମିତ୍ରା ହବିର୍ଭିଃ ସ ନୋ ଯମଃ ପ୍ରତରଂ ଜୀବସେ ଧାତ୍ ॥୫୪॥

ୟଥା ଯମାୟ ହର୍ମ୍ୟମବପନ୍ପଞ୍ଚ ମାନବାଃ ।
ଏବା ବପାମି ହର୍ମ୍ୟଂ ଯଥା ମେ ଭୂରୟୋଃସତ ॥୫୫॥

ଇଦଂ ହିରଣ୍ୟଂ ବିଭୃହି ଯତ୍ନେ ପିତାବିଭଃ ପୁରା ।
ସ୍ଵର୍ଗଂ ଯତଃ ପିତୃହସ୍ତଂ ନିର୍ମୃତ୍ଵି ଦକ୍ଷିଣମ୍ ॥୫୬॥

ୟେ ଚ ଜୀବା ଯେ ଚ ମୃତା ଯେ ଜାତା ଯେ ଚ ଯଜ୍ଞିୟାଃ ।
ତେଭ୍ୟୋ ଘୃତସ୍ୟ କୁଲ୍ୟୈତୁ ମଧୁଧାରା ବ୍ୟୁନ୍ନତୀ ॥୫୭॥

ବୃଷା ମତୀନାଂ ପବତେ ବିଚକ୍ଷଣଃ ସୂରୋ ଅହ୍ନାଂ ପ୍ରତରୀତୋଷସାଂ ଦିବଃ ।
ପ୍ରାଣଃ ସିନ୍ଧୁନାଂ କଲଗ୍ନାଂ ଅତିକ୍ରଦଦିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ହାରିମାବିଶନ୍ତୁନୀଷୟା ॥୫୮॥

ଦୈଷସ୍ତେ ଧୂମ ଉର୍ଣ୍ଣୋତୁ ଦିବି ଷଂଛୁକ୍ର ଆତତଃ ।
ସୂରୋ ନ ହି ଦ୍ୟୁତା ତ୍ଵଂ କୃପା ପାବକ ରୋଚସେ ॥୫୯॥

ପ୍ର ବା ଏତୀନ୍ଦୁରିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ନିଷ୍ଠୁତିଂ ସଖା ସଖ୍ୟାନ୍ ପ୍ର ମିନାତି ସଂଗିରଃ ।
ମର୍ଯ୍ୟୁ ଇବ ଯୋଷାଃ ସମର୍ଷସ୍ତେ ସୋମଃ କଲଶେ ଶତୟୁମନା ପଥା ॥୭୦॥

ଅକ୍ଷନ୍ନମୀମଦନ୍ତ ହ୍ୟବ ପ୍ରିୟା ଅଧୁଷତ ।
ଅସ୍ତ୍ରୋଷତ ସ୍ବଭାନବୋ ବିପ୍ରା ଯୁବିଷ୍ଟା ଇମହେ ॥୭୧॥

ଆ ଯାତ ପିତରଃ ସୋମ୍ୟାସୋ ଗନ୍ତୁରୈଃ ପଥିଭିଃ ପିତୃୟାଣୈଃ ।
ଆୟୁରସ୍ଥଭ୍ୟଂ ଦଧତଃ ପ୍ରଜାଂ ଚ ରାୟଶ୍ଚ ପୋଷୈରଭି ନଃ ସଚଧୁମ୍ ॥୭୨॥

ପରା ଯାତ ପିତରଃ ସୋମ୍ୟାସୋ ଗନ୍ତୁରୈଃ ପଥିଭିଃ ପୂର୍ଯ୍ୟାଣୈଃ ।
ଅଧା ମାସି ପୁନରା ଯାତ ନୋ ଗୃହାନ୍ଦ୍ରବିରତୁଂ ସୁପ୍ରଜସଃ ସୁବୀରାଃ ॥୭୩॥

ୟଦ୍ବୋ ଅଗ୍ନିରଜହାଦେକମଙ୍ଗଂ ପିତୃଲୋକଂ ଗମୟଂ ଜାତବେଦାଃ ।
ତଦ୍ ଏତତ୍-ପୁନରା ପ୍ୟାୟୟାମି ସାଙ୍ଗାଃ ସ୍ବର୍ଗେ ପିତରୋ ମାଦୟଧୁମ୍ ॥୭୪॥

ଅଭୁଋତଃ ପ୍ରହିତୋ ଜାତବେଦାଃ ସାୟଂ ନ୍ୟନ୍ତୁ ଉପବନ୍ଧ୍ୟୋ ନୃଭିଃ ।
ପ୍ରାଦାଃ ପିତୃଭ୍ୟଃ ସ୍ବଧୟା ତେ ଅକ୍ଷନ୍ନଞ୍ଜି ତ୍ବଂ ଦେବ ପ୍ରୟତା ହବୀଂଷି ॥୭୫॥

ଅସୌ ହା ଇହ ତେ ମନଃ କକୁସ୍ଥଲମିବ ଜାମୟଃ ।
ଅଭ୍ୟୋନଂ ଭୂମ ଉର୍ଣ୍ଣୁହି ॥୭୬॥

ଶୁମ୍ଭନ୍ତାଂ ଲୋକାଃ ପିତୃଷଦନାଃ ପିତୃଷଦନେ ତ୍ବା ଲୋକ ଆ ସାଦୟାମି ॥୭୭॥

ୟେ ଅସ୍ଥାକଂ ପିତରସ୍ତେଷାଂ ବର୍ହିରସି ॥୭୮॥

ଉଦୁତ୍ତମଂ ବରୁଣ ପାଶମସ୍ତଦବାଧମଂ ବି ମଧ୍ୟମଂ ଶ୍ରଥାୟ ।
ଅଧା ବୟମାଦିତ୍ୟ ବ୍ରତେ ତବାନାଗସୋ ଅଦିତୟେ ସ୍ୟାମ ॥୭୯॥

ପ୍ରାସ୍ଥପ୍ରାଶାନ୍-ବରୁଣ ମୁଞ୍ଚି ସର୍ବାନ୍-ୟୈଃ ସମାମେ ବଧ୍ୟତେ ଯୈର୍ବ୍ୟାମେ ।
ଅଧା ଜୀବେମ ଶରଦଂ ଶତାନି ତ୍ବୟା ରାଜନ୍-ଗୁପିତା ରକ୍ଷମାଣାଃ ॥୮୦॥

ଅଗ୍ନିୟେ କବ୍ୟବାହନାୟ ସ୍ତୁତ୍ୟା ନମଃ ||୭୧||

ସୋମାୟ ପିତୃମତେ ସ୍ତୁତ୍ୟା ନମଃ ||୭୨||

ପିତୃଭ୍ୟଃ ସୋମବଦ୍-ଭ୍ୟଃ ସ୍ତୁତ୍ୟା ନମଃ ||୭୩||

ୟମାୟ ପିତୃମତେ ସ୍ତୁତ୍ୟା ନମଃ ||୭୪||

ଏତତ୍ତେ ପ୍ରତତାମହ ସ୍ତୁତ୍ୟା ଯେ ଚ ତ୍ୱାମନୁ ||୭୫||

ଏତତ୍ତେ ତତାମହ ସ୍ତୁତ୍ୟା ଯେ ଚ ତ୍ୱାମନୁ ||୭୬||

ଏତତ୍ତେ ତତ ସ୍ତୁତ୍ୟା ||୭୭||

ସ୍ତୁତ୍ୟା ପିତୃଭ୍ୟଃ ପୃଥିବିଷଦ୍-ଭ୍ୟଃ ||୭୮||

ସ୍ତୁତ୍ୟା ପିତୃଭ୍ୟୋ ଅନ୍ତରିକ୍ଷସଦ୍-ଭ୍ୟଃ ||୭୯||

ସ୍ତୁତ୍ୟା ପିତୃଭ୍ୟୋ ଦିବିଷଦ୍-ଭ୍ୟଃ ||୮୦||

ନମୋ ବଃ ପିତର ଉର୍ଜେ ନମୋ ବଃ ପିତରୋ ରସାୟ ||୮୧||

ନମୋ ବଃ ପିତରୋ ଭାମାୟ ନମୋ ବଃ ପିତରୋ ମନ୍ୟବେ ||୮୨||

ନମୋ ବଃ ପିତରୋ ଯଦ୍-ଘୋରଂ ତସ୍ମୈ ନମୋ ବଃ ପିତରୋ ଯଜ୍ଞୁରଂ ତସ୍ମୈ ||୮୩||

ନମୋ ବଃ ପିତରୋ ଯଜ୍ଞିବଂ ତସ୍ମୈ ନମୋ ବଃ ପିତରୋ ଯଜ୍ଞୋନଂ ତସ୍ମୈ ||୮୪||

ନମୋ ବଃ ପିତରଃ ସ୍ତୁତ୍ୟା ବଃ ପିତରଃ ||୮୫||

ୟେତ୍ର ପିତରଃ ପିତରୋ ଯେତ୍ର ଯୁୟଂ ସ୍ତ ଯୁଷ୍ଟାସ୍ତେନୁ ଯୁୟଂ ତେଷାଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠା ଭୂୟସ୍ତ ||୮୬||

ୟ ଇହ ପିତରୋ ଜୀବା ଇହ ବୟଂ ସ୍ଥଃ |

ଅସ୍ତ୍ରାସ୍ତେନୁ ବୟଂ ତେଷାଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠା ଭୂୟସ୍ତ ||୮୭||

ଆ ତ୍ବାଗ୍ନ ଇଧୀମହି ଦ୍ୟୁମନ୍ତଂ ଦେବାଜରମ୍ ।
ୟଦ୍-ଘ ସା ତେ ପନୀୟସୀ ସମିଦୀଦୟତି ଦ୍ୟବି ।
ଇଷଂ ସ୍ତୋତୃଭ୍ୟ ଆ ଭର ॥୮୮॥

ଚନ୍ଦ୍ରମା ଅପ୍ସକ୍ରା ସୁପର୍ଣ୍ଣୋ ଧାବତେ ଦିବି ।
ନ ବୋ ହିରଣ୍ୟନେମୟଃ ପଦଂ ବିନ୍ଦନ୍ତି ବିଦ୍ୟୁତୋ ବିଭଂ ମେ ଅସ୍ୟ ରୋଦସୀ ॥୮୯॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ଥୋଽବସ୍ଥାବଳୀ ॥

॥ ଇତି ଅଷ୍ଟାଦଶଂ କାଣ୍ଡମ୍ ସମାପ୍ତମ୍ ॥

ଅଧର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ଏକୋନବିଂଶ କାଣ୍ଡ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ଏକୋନବିଂଶଂ କାଣ୍ଡମ୍]

(୧୯|୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୧-୨), ପଞ୍ଜିଃ (୩) ।

ଦେବତା - ଯଜ୍ଞିଃ, ଚନ୍ଦ୍ରମା ଚ (୧-୩)

ସଂସଂ ସୁବନ୍ଧୁ ନଦ୍ୟଃ ସଂ ବାତାଃ ସଂ ପତତ୍ରିଣଃ ।

ଯଜ୍ଞମିମଂ ବର୍ଧୟତା ଗିରଃ ସଂସ୍ରାବ୍ୟେଣ ହବିଷା ଭୃହୋମି ॥୧॥

ଇମଂ ହୋମା ଯଜ୍ଞମବତେମଂ ସଂସ୍ରାବଣା ଭତ ।

ଯଜ୍ଞମିମଂ ବର୍ଧୟତା ଗିରଃ ସଂସ୍ରାବ୍ୟେଣ ହବିଷା ଭୃହୋମି ॥୨॥

ରୂପଂରୂପଂ ବୟୋବୟଃ ସଂରତ୍ନୈନଂ ପରି ସ୍ବଜେ ।

ଯଜ୍ଞମିମଂ ଚତସ୍ରଃ ପ୍ରତିଶୋ ବର୍ଧୟନ୍ତୁ ସଂସ୍ରାବ୍ୟେଣ ହବିଷା ଭୃହୋମି ॥୩॥

(୧୯|୨) ଋଷିଃ - ସିନ୍ଧୁଦ୍ୱୀପ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୫) । ଦେବତା - ଆପଃ (୧-୫)

ଶଂ ତ ଆପୋ ହୈମବତୀଃ ଶମୁ ତେ ସନ୍ତୁସ୍ୟାଃ ।

ଶଂ ତେ ସନ୍ନିଷ୍ୟଦା ଆପଃ ଶମୁ ତେ ସନ୍ତୁ ବର୍ଷ୍ୟାଃ ॥୧॥

ଶଂ ତ ଆପୋ ଧନ୍ୱନ୍ୟାଃ ଶଂ ତେ ସନ୍ତୁନୂପ୍ୟାଃ ।

ଶଂ ତେ ଖନିତ୍ରିମା ଆପଃ ଶଂ ଯାଃ କୁମ୍ଭେଭିରାଭୃତାଃ ॥୨॥

ଅନଭ୍ରୟଃ ଖନମାନା ବିପ୍ରା ଗମ୍ଭୀରେ ଅପସଃ ।
ଭିଷଗ୍-ଭ୍ୟୋ ଭିଷକ୍ରୁରା ଆପୋ ଅଛା ବଦାମସି ॥୩॥

ଅପାମହ ଦିବ୍ୟାନାମପାଂ ସ୍ରୋତସ୍ୟାନାମ୍ ।
ଅପାମହ ପ୍ରଣେଜନେଃଶ୍ଵା ଭବଥ ବାଜିନଃ ॥୪॥

ତା ଅପଃ ଶିବା ଅପୋଃୟସ୍ନଂକରଣୀରପଃ ।
ୟଥୈବ ତୃପ୍ୟତେ ମୟସ୍ତାସ୍ତ ଆ ଦତ୍ତ ଭେସଜୀଃ ॥୫॥

(୧୯୩) ରକ୍ଷିଃ - ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩-୪), ଭୁରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨) ।
ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୪)

ଦିବସ୍ତୃପିବ୍ୟାଃ ପର୍ଯନ୍ତରିକ୍ଷାଦ୍ବନସ୍ତତିଭ୍ୟୋ ଅଧ୍ୟୋଷଧୀଭ୍ୟଃ ।
ୟତ୍ରୟତ୍ର ବିଭୃତୋ ଜାତବେଦାସ୍ତତ ସ୍ତୁତୋ ଭୁଷମାଣୋ ନ ଏହି ॥୧॥

ୟସ୍ତେ ଅପ୍ସୁ ମହିମା ଯୋ ବନେଷୁ ଯ ଓଷଧୀଷୁ ପଶୁଷ୍ପଦ୍ବୃକ୍ତଃ ।
ଅଗ୍ନେ ସର୍ବାସ୍ତନ୍ନଃ ସଂ ରଭସ୍ତ ଚାଭିର୍ନ ଏହି ଦ୍ରବିଣୋଦା ଅଜସ୍ରଃ ॥୨॥

ୟସ୍ତେ ଦେବେଷୁ ମହିମା ସ୍ଵର୍ଗୋ ଯା ତେ ତନ୍ନଃ ପିତୃଷ୍ଠାବିବେଶ ।
ପୁଷ୍ଟିର୍ଯା ତେ ମନୁଷ୍ୟେଷୁ ପପ୍ରଥେଃଗ୍ନେ ତୟା ରୟିମସ୍ମାସୁ ଧେହି ॥୩॥

ଶୁକ୍ଳର୍ଣ୍ଣାୟ କବୟେ ବେଦ୍ୟାୟ ବଚୋଭିର୍ବାକୈରୂପ ଯାମି ରାତିମ୍ ।
ୟତୋ ଭୟମଭୟଂ ତନ୍ନୋ ଅସ୍ତ୍ରବ ଦେବାନାଂ ଯଜ ହେତୋ ଅଗ୍ନେ ॥୪॥

(୧୯|୪) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ପଞ୍ଚପଦା ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୧), ଜଗତୀ (୨),
ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩-୪) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧, ୩-୪), ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତାଃ (୨)

ୟାମାହୁତିଂ ପ୍ରଥମାମଥର୍ବା ଯା ଜାତା ଯା ହବ୍ୟମକୃଣୋଜ୍ଜାତବେଦାଃ ।
ତାଂ ତ ଏତାଂ ପ୍ରଥମୋ ଜୋହବୀମି ତାଭିଷ୍ଟୁପ୍ତୋ ବହତୁ ହବ୍ୟମଗ୍ନିରଗ୍ନୟେ ସ୍ବାହ ॥୧॥
ଆକୃତିଂ ଦେବୀଂ ସୁଭଗାଂ ପୁରୋ ଦଧେ ଚିତ୍ତସ୍ୟ ମାତା ସୁହବା ନୋ ଅସ୍ତୁ ।
ୟାମାଶାମେମି କେବଲୀ ସା ମେ ଅସ୍ତୁ ବିଦେୟମେନାଂ ମନସି ପ୍ରବିଷ୍ଟାମ୍ ॥୨॥
ଆକୃତ୍ୟା ନୋ ବୃହସ୍ପତ ଆକୃତ୍ୟା ନ ଉପା ଗହି ।
ଅଥୋ ଭଗସ୍ୟ ନୋ ଧେହ୍ୟଥୋ ନଃ ସୁହବୋ ଭବ ॥୩॥
ବୃହସ୍ପତିର୍ମ ଆକୃତିମାଙ୍ଗିରସଃ ପ୍ରତି ଜାନାତୁ ବାଚମେତାମ୍ ।
ୟସ୍ୟ ଦେବା ଦେବତାଃ ସଂବଭୁବୁଃ ସ ସୁପ୍ରଣୀତାଃ କାମୋ ଅନ୍ୱେତୁସ୍ମାନ୍ ॥୪॥

(୧୯|୫) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧)

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ରାଜା ଜଗତଶ୍ଚର୍ଷଣୀନାମପି କ୍ଷମି ବିଷ୍ଣୁରୂପଂ ଯଦସ୍ତି ।
ତତୋ ଦଦାତି ଦାଶୁଷେ ବସୁନି ଚୋଦଦ୍ରାଧ ଉପସ୍ତୁତଶ୍ଚିଦର୍ବାକ୍ ॥୧॥

(୧୯|୬) ଋଷିଃ - ନାରାୟଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୧୭) । ଦେବତା - ପୁରୁଷଃ (୧-୧୭)

ସହସ୍ରବାହୁଃ ପୁରୁଷଃ ସହସ୍ରାକ୍ଷଃ ସହସ୍ରପାଦ୍ ।
ସ ଭୂମିଂ ବିଶ୍ୱତୋ ବୃତ୍ତାତ୍ୟତିଷ୍ଠଦଶାଙ୍ଗୁଲମ୍ ॥୧॥

ତ୍ରିଭିଃ ପଦ୍-ଭିର୍ଦ୍ୟାମରୋହପ୍ତାଦସ୍ୟେହାଭବତ୍-ପୁନଃ ।

ତଥା ବ୍ୟକ୍ରାମଦ୍ୱିଷ୍ଟତଂଶନାନଶନେ ଅନୁ ॥୨॥

ତାବନ୍ତୋ ଅସ୍ୟ ମହିମାନସ୍ତତୋ ଜ୍ୟାୟାଂଶ୍ଚ ପୁରୁଷଃ ।

ପାଦୋଽସ୍ୟ ବିଶ୍ୱା ଭୂତାନି ତ୍ରିପାଦସ୍ୟାମୃତଂ ଦିବି ॥୩॥

ପୁରୁଷ ଏବେଦଂ ସର୍ବଂ ଯଦ୍-ଭୂତଂ ଯଜ୍ଞ ଭାବ୍ୟମ୍ ।

ଉତାମୃତତ୍ୱସ୍ୟେଶ୍ୱରୋ ଯଦନ୍ୟେନାଭବସ୍ତୁ ॥୪॥

ଯଦ୍-ପୁରୁଷଂ ବ୍ୟଦଧୁଃ କତିଧା ବ୍ୟକଳ୍ପୟନ୍ ।

ମୁଖଂ କିମସ୍ୟ କିଂ ବାହୁ କିମୂରୁ ପାଦା ଉତ୍ୟତେ ॥୫॥

ବ୍ରାହ୍ମଣୋଽସ୍ୟ ମୁଖମାସୀଦ୍-ବାହୁ ରାଜନ୍ୟୋଽଭବତ୍ ।

ମଧ୍ୟଂ ତଦସ୍ୟ ଯଦ୍ୱୈଶ୍ୟଃ ପଦ୍-ଭ୍ୟାଂ ଶୂଦ୍ରୋ ଅଜାୟତ ॥୬॥

ଚନ୍ଦ୍ରମା ମନସୋ ଜାତଶ୍ଚକ୍ଷୋଃ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ଅଜାୟତ ।

ମୁଖାଦିନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚାଗ୍ନିଶ୍ଚ ପ୍ରାଣାଦ୍ୱାୟୁରଜାୟତ ॥୭॥

ନାଭ୍ୟା ଆସୀଦନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଶୀର୍ଷ୍ଣୋ ଦୈର୍ଘ୍ୟଃ ସମବର୍ତତ ।

ପଦ୍-ଭ୍ୟାଂ ଭୂମିର୍ଦିଶଃ ଶ୍ରୋତ୍ରାଉଥା ଲୋକାଁ ଅକଳ୍ପୟନ୍ ॥୮॥

ବିରାତଗ୍ରେ ସମଭବଦ୍ୱିରାଜୋ ଅଧି ପୁରୁଷଃ ।

ସ ଜାତୋ ଅତ୍ୟରିଚ୍ୟତ ପଶ୍ଚାଦ୍-ଭୂମିମଥୋ ପୁରଃ ॥୯॥

ଯଦ୍-ପୁରୁଷେଶ ହବିଷା ଦେବା ଯଜ୍ଞମତନ୍ୱତ ।

ବସନ୍ତୋ ଅସ୍ୟାସୀଦାଜ୍ୟଂ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଇଧୁଃ ଶରଦ୍ବିଃ ॥୧୦॥

ତଂ ଯଜ୍ଞଂ ପ୍ରାବୃଷା ପ୍ରୈକ୍ଷନ୍ ପୁରୁଷଂ ଜାତମଗ୍ରଶଃ ।

ତେନ ଦେବା ଅୟଜନ୍ତୁ ସାଧ୍ୟା ବସବଶ୍ଚ ଯେ ॥୧୧॥

ତସ୍ମାଦଗ୍ନା ଅଜାୟନ୍ତ ଯେ ତ କେ ଚୋଭୟାଦତଃ ।
ଗାବୋ ହ ଜଞ୍ଜିରେ ତସ୍ମାଦ୍ଭସ୍ମାଦ୍ଭାତା ଅଜାବୟଃ ॥୧୭॥

ତସ୍ମାଦ୍ୟଜ୍ଞାସ୍ରବଦ୍ଭୂତ ଋତଃ ସାମାନି ଜଞ୍ଜିରେ ।
ଛନ୍ଦୋ ହ ଜଞ୍ଜିରେ ତସ୍ମାଦ୍ୟଦ୍ଭୁସ୍ତସ୍ମାଦଜାୟତ ॥୧୮॥

ତସ୍ମାଦ୍ୟଜ୍ଞାସ୍ରବଦ୍ଭୂତଃ ସଂଭୃତଂ ପୃଷଦାଜ୍ୟମ୍ ।
ପଶୁଂସ୍ତ୍ରାଂଶୁକ୍ରେ ବାୟବ୍ୟାନାରଣ୍ୟା ଗ୍ରାମ୍ୟାଶ୍ଚ ଯେ ॥୧୯॥

ସପ୍ତାସ୍ୟାସନ୍ପରିଧୟସ୍ତ୍ରିଃ ସପ୍ତ ସମିଧଃ କୃତାଃ ।
ଦେବା ଯଦ୍ୟଜ୍ଞଂ ତନ୍ନାନା ଅବଧ୍ନନ୍ପୁରୁଷଂ ପଶୁମ୍ ॥୨୦॥

ମୂର୍ଧ୍ନୋ ଦେବସ୍ୟ ବୃହତୋ ଅଂଶବଃ ସପ୍ତ ସପ୍ତତୀଃ ।
ରାଜଃ ସୋମସ୍ୟାଜାୟନ୍ତ ଜାତସ୍ୟ ପୁରୁଷାଦଧି ॥୨୧॥

(୧୯।୭) ରଷିଃ - ଗାର୍ଗ୍ୟ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩, ୫), ଭୂରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪) ।
ଦେବତା - ନକ୍ଷତ୍ରାଣି (୧-୫)

ଚିତ୍ରାଣି ସାକଂ ଦିବି ରୋଚନାନି ସରୀସୃପାଣି ଭୁବନେ ଜବାନି ।
ତୁର୍ମିଶଂ ସୁମତିମିଚ୍ଛମାନୋ ଅହାନି ଗୀର୍ଭିଃ ସପର୍ଯ୍ୟାମି ନାକମ୍ ॥୧॥

ସୁହବମଗ୍ନେ କୃତ୍ତିକା ରୋହିଣୀ ଚାସ୍ତୁ ଭଦ୍ରଂ ମୃଗଶିରଃ ଶମାଦ୍ରା ।
ପୁନର୍ବସୁ ସୁନୃତା ଚାରୁ ପୁଷ୍ୟା ଭାନୁରାଶ୍ଲେଷା ଅୟନଂ ମଘା ମେ ॥୨॥

ପୁଣ୍ୟଂ ପୂର୍ବା ଫଲ୍-ଗୁନେଂ ଚାତ୍ର ହସ୍ତଶ୍ଚିତ୍ରା ଶିବା ସ୍ନାତି ସୁଖୋ ମେ ଅସ୍ତୁ ।
ରାଧେ ବିଶାଖେ ସୁହବାନୁରାଧା ଜ୍ୟେଷ୍ଠା ସୁନକ୍ଷତ୍ରମରିଷ୍ଟ ମୂଲମ୍ ॥୩॥

ଅନ୍ନଂ ପୂର୍ବା ରାସତାଂ ମେ ଅସାଦା ଉର୍ଜଂ ଦେବୁ୍ୟଭରା ଆ ବହନ୍ତୁ ।
ଅଭିଜିନ୍ନେ ରାସତାଂ ପୁଣ୍ୟମେବ ଶ୍ରବଣଃ ଶ୍ରବିଷ୍ଟଃ କୁର୍ବତାଂ ସୁପୁଷ୍ଟିମ୍ ॥୪॥
ଆ ମେ ମହଚ୍ଛତଭିଷଗୁରୀୟ ଆ ମେ ଦୃୟା ପ୍ରୋଷ୍ଠପଦା ସୁଶର୍ମ ।
ଆ ରେବତୀ ଚାଶ୍ଵୟୁଜୌ ଭଗଂ ମ ଆ ମେ ରୟିଂ ଭରଣ୍ୟ ଆ ବହନ୍ତୁ ॥୫॥

=====

(୧୯।୮) ରକ୍ଷିଃ - ଗାର୍ଗ୍ୟ । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୧), ମହାବୃହତୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨),
ବିରାଟ୍ପାନା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪-୬), ଦ୍ଵିପଦା ନିରୂତ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୭) ।
ଦେବତା - ନକ୍ଷତ୍ରାଣି (୧-୫, ୭), ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତିଃ (୬)

=====

ୟାନି ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ଦିବ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷେ ଅପ୍ସୁ ଭୂମୌ ଯାନି ନଗେଷୁ ଦିକ୍ଷୁ ।
ପ୍ରକଳ୍ପୟଂଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମା ଯାନ୍ୟେତି ସର୍ବାଣି ମମୈତାନି ଶିବାନି ସନ୍ତୁ ॥୧॥
ଅଷ୍ଟାବିଂଶାନି ଶିବାନି ଶଗ୍ନାନି ସହ ଯୋଗଂ ଭଜନ୍ତୁ ମେ ।
ଯୋଗଂ ପ୍ର ପଦ୍ୟେ କ୍ଷେମଂ ଚ କ୍ଷେମଂ ପ୍ର ପଦ୍ୟେ ଯୋଗଂ ଚ ନମୋଽହୋରାତ୍ରାଭ୍ୟାମସୁ ॥୨॥
ସ୍ଵସ୍ତିତଂ ମେ ସୁପ୍ରାତଃ ସୁସାୟଂ ସୁଦିବଂ ସୁମୃଗଂ ସୁଶକୁନଂ ମେ ଅସୁ ।
ସୁହବମଗ୍ନେ ସ୍ଵସ୍ତ୍ୟମର୍ତ୍ୟଂ ଗତ୍ଵା ପୁନରାୟାଭିନନ୍ଦନ୍ ॥୩॥
ଅନୁହବଂ ପରିହବଂ ପରିବାଦଂ ପରିକ୍ଷବମ୍ ।
ସର୍ବୈର୍ମେ ରିକ୍ତକୁମ୍ଭାନ୍ପରା ତାନ୍ନସବିତଃ ସୁବ ॥୪॥
ଅପପାପଂ ପରିକ୍ଷବଂ ପୁଣ୍ୟଂ ଭକ୍ଷୀମହି କ୍ଷବମ୍ ।
ଶିବା ତେ ପାପ ନାସିକାଂ ପୁଣ୍ୟଗଣ୍ଡାଭି ମେହତାମ୍ ॥୫॥
ଇମା ଯା ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତି ଶିଷୁଚୀର୍ବାତ ଇରତେ ।
ସପ୍ରୀତୀରିନ୍ଦ୍ର ତାଃ କୃତ୍ଵା ମହ୍ୟଂ ଶିବତମାସ୍ତୁଧି ॥୬॥
ସ୍ଵସ୍ତି ନୋ ଅସ୍ତୁଭୟଂ ନୋ ଅସୁ ନମୋଽହୋରାତ୍ରାଭ୍ୟାମସୁ ॥୭॥

(୧୯|୯) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ପୁରୋବୃହତୀ (୧),

ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୪, ୬-୮, ୧୦-୧୧, ୧୩), ପଞ୍ଚପଦା ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୫), ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୯),
ତ୍ର୍ୟବସାନା ସପ୍ତପଦା ଅଷ୍ଟିଃ (୧୨), ଚତୁଷ୍ପଦା ସଂକୃତିଃ (୧୪) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତାଃ (୧-୧୪)

ଶାନ୍ତା ଦ୍ୟୌଃ ଶାନ୍ତା ପୃଥିବୀ ଶାନ୍ତମିଦମୁର୍ବନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ।

ଶାନ୍ତା ଉଦନ୍ତୀରାପଃ ଶାନ୍ତା ନଃ ସନ୍ତୋଷଧୀଃ ॥୧॥

ଶାନ୍ତାନି ପୂର୍ବରୂପାଣି ଶାନ୍ତଂ ନୋ ଅସ୍ତୁ କୃତାକୃତମ୍ ।

ଶାନ୍ତଂ ଭୂତଂ ଚ ଭବ୍ୟଂ ଚ ସର୍ବମେବ ଶମସ୍ତୁ ନଃ ॥୨॥

ଇୟଂ ଯା ପରମେଷ୍ଠିନୀ ବାଗ୍-ଦେବୀ ବ୍ରହ୍ମସଂଶିତା ।

ୟସ୍ମୈବ ସସ୍ତୃଜେ ଘୋରଂ ତୟାସ୍ମୈବ ଶାନ୍ତିରସ୍ତୁ ନଃ ॥୩॥

ଇଦଂ ଯସ୍ତୁରମେଷ୍ଠିନଂ ମନୋ ବାଂ ବ୍ରହ୍ମସଂଶିତମ୍ ।

ୟସ୍ମୈବ ସସ୍ତୃଜେ ଘୋରଂ ତେନୈବ ଶାନ୍ତିରସ୍ତୁ ନଃ ॥୪॥

ଇମାନି ଯାନି ପଞ୍ଚେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ମନଃସ୍ପନ୍ଧାନି ମେ ହୃଦି ବ୍ରହ୍ମଣା ସଂଶିତାନି ।

ୟାସ୍ମୈବ ସସ୍ତୃଜେ ଘୋରଂ ତୈସ୍ମୈବ ଶାନ୍ତିରସ୍ତୁ ନଃ ॥୫॥

ଶଂ ନୋ ମିତ୍ରଃ ଶଂ ବରୁଣଃ ଶଂ ବିଷ୍ଣୁଃ ଶଂ ପ୍ରଜାପତିଃ ।

ଶଂ ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃହସ୍ପତିଃ ଶଂ ନୋ ଭବତୁର୍ଯମା ॥୬॥

ଶଂ ନୋ ମିତ୍ରଃ ଶଂ ବରୁଣଃ ଶଂ ବିବସ୍ବାଞ୍ଜିମନ୍ତକଃ ।

ଉପାତାଃ ପାର୍ଥିବାନ୍ତରିକ୍ଷାଃ ଶଂ ନୋ ଦିବିଚରା ଗ୍ରହାଃ ॥୭॥

ଶଂ ନୋ ଭୂମିର୍ବେପ୍ୟମାନା ଶମ୍ଭୁଲ୍-କା ନିର୍ହତଂ ଚ ଯତ୍ ।

ଶଂ ଗାବୋ ଲୋହିତକ୍ଷୀରାଃ ଶଂ ଭୂମିରବ ତୀର୍ଯ୍ୟତୀଃ ॥୮॥

ନକ୍ଷତ୍ରମୁଲ୍-କାଭିହତଂ ଶମସ୍ତୁ ନଃ ଶଂ ନୋଃଭିତାରାଃ ଶମୁ ସନ୍ତୁ କୃତ୍ୟାଃ ।
ଶଂ ନୋ ନିଖାତା ବଲ୍-ଗାଃ ଶମୁଲ୍-କା ଦେଶୋପସର୍ଗାଃ ଶମୁ ନୋ ଭବନ୍ତୁ ॥୯॥

ଶଂ ନୋ ଗ୍ରହାଶ୍ଚାନ୍ତମସାଃ ଶମାଦିତ୍ୟଶ୍ଚ ରାହୁଶା ।
ଶଂ ନୋ ମୃତ୍ୟୁର୍ଧୂମକେତୁଃ ଶଂ ରୁଦ୍ରାସ୍ତ୍ରିଗ୍ନତେଜସଃ ॥୧୦॥

ଶଂ ରୁଦ୍ରାଃ ଶଂ ବସବଃ ଶମାଦିତ୍ୟାଃ ଶମଗ୍ନୟଃ ।
ଶଂ ନୋ ମହର୍ଷୟୋ ଦେବାଃ ଶଂ ଦେବାଃ ଶଂ ବୃହସ୍ପତିଃ ॥୧୧॥

ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରଜାପତିର୍ଧାତା ଲୋକା ବେଦାଃ ସପ୍ତରଷୟୋଽଗ୍ନୟଃ ।
ତୈର୍ମେ କୃତଂ ସ୍ୱପ୍ତ୍ୟୟନମିନ୍ଦ୍ରୋ ମେ ଶର୍ମ ଯଜ୍ଞତୁ ବ୍ରହ୍ମା ମେ ଶର୍ମ ଯଜ୍ଞତୁ ।
ବିଶ୍ୱେ ମେ ଦେବାଃ ଶର୍ମ ଯଜ୍ଞନ୍ତୁ ସର୍ବେ ମେ ଦେବାଃ ଶର୍ମ ଯଜ୍ଞନ୍ତୁ ॥୧୨॥

ୟାନି କାନି ଚିକ୍ଛାନ୍ତାନି ଲୋକେ ସପ୍ତରଷୟୋ ବିଦୁଃ ।
ସର୍ବାଣି ଶଂ ଭବନ୍ତୁ ମେ ଶଂ ମେ ଅସ୍ତ୍ରଭୟଂ ମେ ଅସ୍ତ୍ରୁ ॥୧୩॥

ପୃଥିବୀ ଶାନ୍ତିରନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଶାନ୍ତିର୍ଦ୍ୟୌଃ ଶାନ୍ତିରାପଃ ଶାନ୍ତିରୋଷଧୟଃ ଶାନ୍ତିର୍ବନସ୍ତତୟଃ
ଶାନ୍ତିର୍ବିଶ୍ୱେ ମେ ଦେବାଃ ଶାନ୍ତିଃ ସର୍ବେ ମେ ଦେବାଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଭିଃ ।
ତାଭିଃ ଶାନ୍ତିଭିଃ ସର୍ବ ଶାନ୍ତିଭିଃ ଶମୟାମୋହଂ ଯଦିହ ଘୋରଂ ଯଦିହ କ୍ରୂରଂ ଯଦିହ ପାପଂ
ତଜ୍ଜାତ୍ରଂ ତଜ୍ଜିବଂ ସର୍ବମେବ ଶମସ୍ତୁ ନଃ ॥୧୪॥

॥ ଇତି ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧୯/୧୦) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଜ୍ଞନ - ତ୍ରିଷୁପ୍ (୧-୧୦) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତାଃ (୧-୧୦)

=====

ଶଂ ନ ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ଭବତାମବୋଭିଃ ଶଂ ନ ଇନ୍ଦ୍ରାବରୁଣା ରାତହବ୍ୟା ।
ଶମିନ୍ଦ୍ରାସୋମା ସୁବିତାୟ ଶଂ ଯୋଃ ଶଂ ନ ଇନ୍ଦ୍ରାପୁଷ୍ପା ବାଜସାତୌ ॥୧॥

ଶଂ ନୋ ଭଗଃ ଶମ୍ଭୁ ନଃ ଶଂସୋ ଅସ୍ତୁ ଶଂ ନଃ ପୁରଂଧିଃ ଶମ୍ଭୁ ସନ୍ତୁ ବାୟଃ ।
ଶଂ ନଃ ସତ୍ୟସ୍ୟ ସୁୟମସ୍ୟ ଶଂସଃ ଶଂ ନୋ ଅର୍ଯ୍ୟମା ପୁରୁଜାତୋ ଅସ୍ତୁ ॥୨॥

ଶଂ ନୋ ଧାତା ଶମ୍ଭୁ ଧର୍ତ୍ତା ନୋ ଅସ୍ତୁ ଶଂ ନ ଭରୁଚୀ ଭବତୁ ସ୍ୱଧାଭିଃ ।
ଶଂ ରୋଦସୀ ବୃହତୀ ଶଂ ନୋ ଅଦ୍ରିଃ ଶଂ ନୋ ଦେବାନାଂ ସୁହବାନି ସନ୍ତୁ ॥୩॥

ଶଂ ନୋ ଅଗ୍ନିର୍ଜ୍ୟୋତିରନୀକୋ ଅସ୍ତୁ ଶଂ ନୋ ମିତ୍ରାବରୁଣାବଶ୍ୱିନା ଶମ୍ଭୁ ।
ଶଂ ନଃ ସୁକୃତାଂ ସୁକୃତାନି ସନ୍ତୁ ଶଂ ନ ଇଷିରୋ ଅଭି ବାତୁ ବାତଃ ॥୪॥

ଶଂ ନୋ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ପୂର୍ବହୂତୌ ଶମନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଦୃଶୟେ ନୋ ଅସ୍ତୁ ।
ଶଂ ନ ଓଷଧୀର୍ବନିନୋ ଭବନ୍ତୁ ଶଂ ନୋ ରଜସସ୍ୱତିରସ୍ତୁ ଜିଷ୍ଣୁଃ ॥୫॥

ଶଂ ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବସୁଭିର୍ଦେବୋ ଅସ୍ତୁ ଶମାଦିତ୍ୟେଭିର୍ବରୁଣଃ ସୁଶଂସଃ ।
ଶଂ ନୋ ରୁଦ୍ରୋ ରୁଦ୍ରେଭିର୍ଜଲଂଶଃ ଶଂ ନସ୍ତୁଷ୍ଟା ଗ୍ନାଭିରିହ ଶୃଣୋତୁ ॥୬॥

ଶଂ ନଃ ସୋମୋ ଭବତୁ ବ୍ରହ୍ମ ଶଂ ନଃ ଶଂ ନୋ ଗ୍ରୀବାଣଃ ଶମ୍ଭୁ ସନ୍ତୁ ଯଜ୍ଞାଃ ।
ଶଂ ନଃ ସ୍ୱରୁଣାଂ ମିତୟେ ଭବନ୍ତୁ ଶଂ ନଃ ପ୍ରସ୍ୱଃ ଶମ୍ଭୁସ୍ତୁ ବେଦିଃ ॥୭॥

ଶଂ ନଃ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଭରୁଚକ୍ଷା ଭଦେତୁ ଶଂ ନୋ ଭବନ୍ତୁ ପ୍ରତିଶତ୍ପତ୍ରଃ ।
ଶଂ ନଃ ପର୍ବତା ପୁରୟେ ଭବନ୍ତୁ ଶଂ ନଃ ସିନ୍ଧବଃ ଶମ୍ଭୁ ସନ୍ତୁପଃ ॥୮॥

ଶଂ ନୋ ଅଦିତିର୍ଭବତୁ ବ୍ରତେଭିଃ ଶଂ ନୋ ଭବନ୍ତୁ ମରୁତଃ ସ୍ୱର୍କାଃ ।
ଶଂ ନୋ ବିଷ୍ଣୁଃ ଶମ୍ଭୁ ପୁଷ୍ଟା ନୋ ଅସ୍ତୁ ଶଂ ନୋ ଭବିତ୍ରଂ ଶମ୍ଭୁସ୍ତୁ ବାୟୁଃ ॥୯॥

ଶଂ ନୋ ଦେବଃ ସବିତା ତ୍ରାୟମାଣଃ ଶଂ ନୋ ଭବନ୍ତୁଷସୋ ବିଭାତୀଃ ।
ଶଂ ନଃ ପର୍ଜନ୍ୟା ଭବତୁ ପ୍ରଜାଭ୍ୟଃ ଶଂ ନଃ କ୍ଷେତ୍ରସ୍ୟ ପତିରସ୍ତୁ ଶଂଭୁଃ ॥୧୦॥

=====

(୧୯|୧୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୭) । ଦେବତା - ମନ୍ଦୋଦ୍ଧାରୀ (୧-୭)

=====

ଶଂ ନଃ ସତ୍ୟସ୍ୟ ପତୟୋ ଭବନ୍ତୁ ଶଂ ନୋ ଅବଞ୍ଚଃ ଶମୁ ସନ୍ତୁ ଗାବଃ ।
ଶଂ ନ ଋଭବଃ ସୁକୃତଃ ସୁହସ୍ତାଃ ଶଂ ନୋ ଭବତୁ ପିତରୋ ହବେଷୁ ॥୧॥

ଶଂ ନୋ ଦେବା ବିଶ୍ୱଦେବା ଭବନ୍ତୁ ଶଂ ସରସ୍ୱତୀ ସହ ଧୀଭିରସୁ ।
ଶମଭିଷାତଃ ଶମୁ ରାତିଷାତଃ ଶଂ ନୋ ଦିବ୍ୟାଃ ପାର୍ଥିବାଃ ଶଂ ନୋ ଅପ୍ୟାଃ ॥୨॥

ଶଂ ନୋ ଅଜ ଏକପାଦେବୋ ଅସୁ ଶମହିର୍ଭୁଧ୍ୟଃ ଶଂ ସମୁଦ୍ରଃ ।
ଶଂ ନୋ ଅପାଂ ନପାପ୍ତେରୁରସୁ ଶଂ ନଃ ପୃଶ୍ନିର୍ଭବତୁ ଦେବଗୋପା ॥୩॥

ଆଦିତ୍ୟା ରୁଦ୍ରା ବସବୋ ଭୃଷକ୍ତାମିଦଂ ବ୍ରହ୍ମ କ୍ରିୟମାଶଂ ନବୀୟଃ ।
ସୃଶ୍ମନ୍ତୁ ନୋ ଦିବ୍ୟାଃ ପାର୍ଥିବାସୋ ଗୋଜାତା ଭତ ଯେ ଯଜ୍ଞିୟାସଃ ॥୪॥

ୟେ ଦେବାନାମୃତ୍ୱିଜୋ ଯଜ୍ଞିୟାସୋ ମନୋଯଜତ୍ରା ଅମୃତା ଋତଜ୍ଞାଃ ।
ତେ ନୋ ରାସକ୍ତାମୁରୁଗାୟମଦ୍ୟା ଯୁୟଂ ପାତ ସ୍ୱସ୍ତିଭିଃ ସଦା ନଃ ॥୫॥

ତଦସୁ ମିତ୍ରାବରୁଣା ତଦଗ୍ନେ ଶଂ ଯୋରସ୍ତୁଭ୍ୟମିଦମସୁ ଶସ୍ତ୍ରମ୍ ।
ଅଶୀମହି ଗାଧମୁତ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ନମୋ ଦିବେ ବୃହତେ ସାଦନାୟ ॥୬॥

=====

(୧୯|୧୨) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ମନ୍ଦୋଦ୍ଧାରୀ (୧)

=====

ଭଷା ଅପ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ତମଃ ସଂ ବର୍ତ୍ତୟତି ବର୍ତ୍ତନିଂ ସୁଜାତତା ।
ଅୟା ବାଜଂ ଦେବହିତଂ ସନେମ ମଦେମ ଶତହିମାଃ ସୁବୀରାଃ ॥୧॥

=====

(୧୯|୧୩) ଋଷିଃ - ପ୍ରତିରଥ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୨, ୭-୧୦), ଭୁବିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୩-୬, ୧୧) ।
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୧୧)

=====

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବାହୁ ସ୍ଥବିରୌ ବୃଷାଣୌ ଚିତ୍ରା ଇମା ବୃଷଭୌ ପାରୟିଷୁ ।
ତୌ ଯୋଷେ ପ୍ରଥମୋ ଯୋଗ ଆଗତେ ଯାଭ୍ୟାଂ ଜିତମସୁରାଣାଂ ସ୍ୱର୍ଯତ୍ ॥୧॥

ଆଶୁଃ ଶିଶାନୋ ବୃଷଭୋ ନ ଭୀମୋ ଘନାଘନଃ କ୍ଷୋଭଶଶ୍ପର୍ଷଣୀନାମ୍ ।
ସଂକ୍ରନ୍ଦନୋଽନିମିଷ ଏକବୀରଃ ଶତଂ ସେନା ଅଜୟସ୍ରାକମିନ୍ଦ୍ରଃ ॥୨॥

ସଂକ୍ରନ୍ଦନେନାନିମିଷେଶ ଜିଷୁନାୟୋଧ୍ୟେନ ଦୁଷ୍ଟ୍ୟବନେନ ଧୃଷ୍ଣୁନା ।
ତଦିନ୍ଦ୍ରେଶ ଜୟତ ତସ୍ରହଧ୍ୟଂ ଯୁଧ୍ୟୋ ନର ଇଷୁହସ୍ତେନ ବୃଷ୍ଟା ॥୩॥

ସ ଇଷୁହସ୍ତେଃ ସ ନିଷଙ୍ଗିଭିର୍ବଶୀ ସଂସ୍ରଷ୍ଟା ସ ଯୁଧ ଇନ୍ଦ୍ରେ ଗଣେନ ।
ସଂସ୍ରଷ୍ଟଜିହ୍ଵାମପା ବାହୁଶର୍ଯ୍ୟାଗ୍ରଧନ୍ୱା ପ୍ରତିହିତାଭିରସ୍ତ୍ରା ॥୪॥

ବଲବିଜ୍ଞାୟଃ ସ୍ଥବିରଃ ପ୍ରବୀରଃ ସହସ୍ରାନ୍ୱାଜୀ ସହମାନ ଭଗ୍ରଃ ।
ଅଭିବୀରୋ ଅଭିଷତ୍ୱା ସହୋଜିଜ୍ଞେତ୍ରମିନ୍ଦ୍ର ରଥମା ତିଷ୍ଠ ଗୋବିଦମ୍ ॥୫॥

ଇମଂ ବୀରମନୁ ହର୍ଷଧ୍ୱମୁଗ୍ରମିନ୍ଦ୍ରଂ ସଖାୟୋ ଅନୁ ସଂ ରଭଧ୍ୱମ୍ ।
ଗ୍ରାମଜିତଂ ଗୋଜିତଂ ବଜ୍ରବାହୁଂ ଜୟନ୍ତମଜ୍ଞ ପ୍ରମୁଗନ୍ତମୋଜସା ॥୬॥

ଅଭି ଗୋତ୍ରାଣି ସହସ୍ରା ଗାହମାନୋଽଦାୟ ଭଗ୍ରଃ ଶତମନ୍ତୁରିନ୍ଦ୍ରଃ ।
ଦୁଷ୍ଟ୍ୟବନଃ ପୃତନାଷାତୟୋଧ୍ୟୋଽସ୍ଥାକଂ ସେନା ଅବତୁ ପ୍ର ଯୁସ୍ତୁ ॥୭॥

ବୃହସ୍ପତେ ପରି ଦୀୟା ରଥେନ ରକ୍ଷୋହାମିତ୍ରାଁ ଅପବାଧମାନଃ ।
ପ୍ରଭଞ୍ଜଂଛତ୍ରୁନ୍ପ୍ରମୁଗନ୍ତମିତ୍ରାନସ୍ଥାକମେଧ୍ୟାବିତା ତନୁନାମ୍ ॥୮॥

ଇନ୍ଦ୍ର ଏଷାଂ ନେତା ବୃହସ୍ପତିର୍ଦକ୍ଷିଣା ଯଜ୍ଞଃ ପୁର ଏତୁ ସୋମଃ ।
ଦେବସେନାନାମଭିଭଞ୍ଜିତୀନାଂ ଜୟନ୍ତୀନାଂ ମରୁତୋ ଯନ୍ତୁ ମଧ୍ୟେ ॥୯॥

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବୃଷ୍ଣୋ ବରୁଣସ୍ୟ ରାଜ୍ଞି ଆଦିତ୍ୟାନାଂ ମରୁତାଂ ଶର୍ଧ ଉଗ୍ରମ୍ ।
ମହାମନସାଂ ଭୁବନତ୍ୟବାନାଂ ଘୋଷୋ ଦେବାନାଂ ଜୟତାମୁଦସ୍ମାତ୍ ॥୧୦॥

ଅସ୍ଥାକମିନ୍ଦ୍ରଃ ସମୃତେଷୁ ଧୃଜେଷ୍ଠସ୍ଥାକଂ ଯା ଇଷବସ୍ତା ଜୟନ୍ତୁ ।
ଅସ୍ଥାକଂ ବୀରା ଉତ୍ତରେ ଭବନ୍ତୁସ୍ଥାନ୍ଦେବାସୋଽବତା ହବେଷୁ ॥୧୧॥

=====

(୧୯|୧୪) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ (୧)

=====

ଇଦମୁଚ୍ଛେୟୋଽବସାନମାଗାଂ ଶିବେ ମେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଅଭୂତାମ୍ ।
ଅସପତ୍ନୀଃ ପ୍ରଦିଶୋ ମେ ଭବନ୍ତୁ ନ ବୈ ତ୍ବା ଦ୍ବିଷ୍ଣୋ ଅଭୟଂ ନୋ ଅସୁ ॥୧॥

=====

(୧୯|୧୫) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୧), ଚତୁଷ୍ପଦା ଜଗତୀ (୨, ୫),
ବିରାଟ୍ ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୩), ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୪, ୬) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୪), ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତାଃ (୫-୬)

=====

ୟତ ଇନ୍ଦ୍ର ଭୟାମହେ ତତୋ ନୋ ଅଭୟଂ କୃଧି ।
ମଘବଂଛଗ୍ନି ତବ ତ୍ବଂ ନ ଉତିଭିର୍ବି ଦ୍ବିଷୋ ବି ମୃଧୋ ଜହି ॥୧॥

ଇନ୍ଦ୍ରଂ ବୟମନୁରାଧଂ ହବାମହେନ୍ଦୁ ରାଧ୍ୟାସ୍ତୁ ଦ୍ବିପଦା ଚତୁଷ୍ପଦା ।
ମା ନଃ ସେନା ଅରରୁଷୀରୁପ ଗୁର୍ବିଷୁଚିରିନ୍ଦ୍ର ଦ୍ରୁହୋ ବି ନାଶୟ ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତାତୋତ ବୃତ୍ରହା ପରସ୍ତାନୋ ବରେଣ୍ୟଃ ।
ସ ରକ୍ଷିତା ଚରମତଃ ସ ମଧ୍ୟତଃ ସ ପଶ୍ଚାତ୍ ପୁରସ୍ତାନୋ ଅସୁ ॥୩॥

ଉରୁଂ ନୋ ଲୋକମନ୍ତୁ ନେଷି ବିଦ୍ବାନ୍ସ୍ବୟଂଜ୍ଞୋତିରଭୟଂ ସ୍ବସ୍ତି ।
ଉଗ୍ରା ତ ଇନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥବିରସ୍ୟ ବାହୁ ଉପ କ୍ଷୟେନ ଶରଣା ବୃହତ୍ତା ॥୪॥

ଅଭୟଂ ନଃ କରତ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷମଭୟଂ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଉଭେ ଇମେ ।
ଅଭୟଂ ପଶ୍ଚାଦଭୟଂ ପୁରସ୍ତାଦୁତ୍ତରାଦଧରାଦଭୟଂ ନୋ ଅସୁ ॥୫॥

ଅଭୟଂ ମିତ୍ରାଦଭୟମମିତ୍ରାଦଭୟଂ ଜ୍ଞାତାଦଭୟଂ ପୁରୋ ଯଃ ।
ଅଭୟଂ ନକ୍ରମଭୟଂ ଦିବା ନଃ ସର୍ବା ଆଶା ମମ ମିତ୍ରଂ ଭବନ୍ତୁ ॥୬॥

=====

(୧୯|୧୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧),

ତ୍ର୍ୟାବସାନା ସପ୍ତପଦା ବୃହତୀଗର୍ଭା ଅତିଶକ୍ବରୀ (୨) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତାଃ (୧-୨)

=====

ଅସପତ୍ନଂ ପୁରସ୍ତାପୁଷ୍ଟାନୋ ଅଭୟଂ କୃତମ୍ ।
ସବିତା ମା ଦକ୍ଷିଣତ ଉତ୍ତରାନ୍ତା ଶତୀପତିଃ ॥୧॥

ଦିବୋ ମାଦିତ୍ୟା ରକ୍ଷତୁ ଭୂମ୍ୟା ରକ୍ଷନ୍ତୁଗ୍ନୟଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ରକ୍ଷତାଂ ମା ପୁରସ୍ତାଦଶ୍ବିନାବଭିତଃ ଶର୍ମ ଯଜ୍ଞତାମ୍ ।
ତିରଶ୍ଚୀନୟା ରକ୍ଷତୁ ଜାତବେଦା ଭୂତକୃତୋ ମେ ସର୍ବତଃ ସନ୍ତୁ ବର୍ମ ॥୨॥

=====

(୧୯|୧୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଉପଜଗତୀ (୧), ଜଗତୀ (୨-୪, ୮),

ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୫), ଭୂରିକ୍ ଜଗତୀ (୬), ଅତିଜଗତୀ (୭), ପଞ୍ଚପଦା ବିରାଟ୍ ଅତିଶକ୍ବରୀ (୯),
ନିତୃତ୍ ଅତିଜଗତୀ (୧୦) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତାଃ (୧-୧୦)

=====

ଅଗ୍ନିର୍ମା ପାତୁ ବସୁଭିଃ ପୁରସ୍ତାଉସ୍ମିନ୍-କ୍ରମେ ତସ୍ମିନ୍ଛୟେ ତାଂ ପୁରଂ ପ୍ରେମି ।
ସ ମା ରକ୍ଷତୁ ସ ମା ଗୋପାୟତୁ ତସ୍ମା ଆତ୍ମାନଂ ପରି ଦଦେ ସ୍ବାହା ॥୧॥

ବାୟୁର୍ମାନ୍ତରିକ୍ଷେଣୌତସ୍ୟା ଦିଶଃ ପାତୁ ତସ୍ମିନ୍-କ୍ରମେ ତସ୍ମିନ୍ଛୟେ ତାଂ ପୁରଂ ପ୍ରେମି ।
ସ ମା ରକ୍ଷତୁ ସ ମା ଗୋପାୟତୁ ତସ୍ମା ଆତ୍ମାନଂ ପରି ଦଦେ ସ୍ବାହା ॥୨॥

ସୋମୋ ମା ରୁଦ୍ରେର୍ଦକ୍ଷିଣାୟା ଦିଶଃ ପାତୁ ତସ୍ମିନ୍-କ୍ରମେ ତସ୍ମିନ୍ଛୟେ ତାଂ ପୁରଂ ପ୍ରେମି ।
ସ ମା ରକ୍ଷତୁ ସ ମା ଗୋପାୟତୁ ତସ୍ମା ଆତ୍ମାନଂ ପରି ଦଦେ ସ୍ବାହା ॥୩॥

ବରୁଣୋ ମାଦିତ୍ୟୈରେତସ୍ୟା ଦିଶଃ ପାତୁ ତସ୍ମିନ୍-କ୍ରମେ ତସ୍ମିନ୍ଛୟେ ତାଂ ପୁରଂ ପ୍ରେମି ।
ସ ମା ରକ୍ଷତୁ ସ ମା ଗୋପାୟତୁ ତସ୍ମା ଆତ୍ମାନଂ ପରି ଦଦେ ସ୍ବାହା ॥୪॥

ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ମା ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀଭ୍ୟାଂ ପ୍ରତୀତ୍ୟା ଦିଶଃ ପାତୁ ତସ୍ମିନ୍-କ୍ରମେ ତସ୍ମିନ୍ଛୟେ ତାଂ ପୁରଂ ପ୍ରେମି ।
ସ ମା ରକ୍ଷତୁ ସ ମା ଗୋପାୟତୁ ତସ୍ମା ଆତ୍ମାନଂ ପରି ଦଦେ ସ୍ବାହା ॥୫॥

ଆପୋ ମୌଷଧୀମତୀରେତସ୍ୟା ଦିଶଃ ପାତୁ ତାସୁ କ୍ରମେ ତାସୁ ଶୟେ ତାଂ ପୁରଂ ପ୍ରେମି ।
ତା ମା ରକ୍ଷନ୍ତୁ ତା ମା ଗୋପାୟନ୍ତୁ ତାଭ୍ୟ ଆତ୍ମାନଂ ପରି ଦଦେ ସ୍ବାହା ॥୬॥

ବିଶ୍ବକର୍ମା ମା ସପ୍ତରଷିଭିରୁଦୀତ୍ୟା ଦିଶଃ ପାତୁ ତସ୍ମିନ୍-କ୍ରମେ ତସ୍ମିନ୍ଛୟେ ତାଂ ପୁରଂ ପ୍ରେମି ।
ସ ମା ରକ୍ଷତୁ ସ ମା ଗୋପାୟତୁ ତସ୍ମା ଆତ୍ମାନଂ ପରି ଦଦେ ସ୍ବାହା ॥୭॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମା ମରୁତ୍ମାନେତସ୍ୟା ଦିଶଃ ପାତୁ ତସ୍ମିନ୍-କ୍ରମେ ତସ୍ମିନ୍ଛୟେ ତାଂ ପୁରଂ ପ୍ରେମି ।
ସ ମା ରକ୍ଷତୁ ସ ମା ଗୋପାୟତୁ ତସ୍ମା ଆତ୍ମାନଂ ପରି ଦଦେ ସ୍ବାହା ॥୮॥

ପ୍ରଜାପତିର୍ମା ପ୍ରଜନନବାନ୍ତସହ ପ୍ରତିଷ୍ଠୟା ଧୂବାୟା ଦିଶଃ ପାତୁ ତସ୍ମିନ୍-କ୍ରମେ
ତସ୍ମିନ୍ଛୟେ ତାଂ ପୁରଂ ପ୍ରେମି ।

ସ ମା ରକ୍ଷତୁ ସ ମା ଗୋପାୟତୁ ତସ୍ମା ଆତ୍ମାନଂ ପରି ଦଦେ ସ୍ବାହା ॥୯॥

ବୃହସ୍ପତିର୍ମା ବିଶ୍ବୈର୍ଦେବୈରୁର୍ଧ୍ବାୟା ଦିଶଃ ପାତୁ ତସ୍ମିନ୍-କ୍ରମେ ତସ୍ମିନ୍ଛୟେ ତାଂ ପୁରଂ ପ୍ରେମି ।
ସ ମା ରକ୍ଷତୁ ସ ମା ଗୋପାୟତୁ ତସ୍ମା ଆତ୍ମାନଂ ପରି ଦଦେ ସ୍ବାହା ॥୧୦॥

(୧୯|୧୮) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧, ୮), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୪, ୬),
[ସ୍ବରାଚ୍] ଆର୍ଚୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୭, ୯, ୧୦), ସର୍ବା ଦ୍ବିପଦାଃ ।
ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତାଃ (୧-୧୦)

ଅଗ୍ନିଂ ତେ ବସୁବହୁମୃଚ୍ଛନ୍ତି ।

ୟେ ମାଘାୟବଃ ପ୍ରାତ୍ୟା ଦିଶୋଽଭିଦାସାତ୍ ॥୧॥

ବାୟୁଂ ତେଽନ୍ତରିକ୍ଷବହୁମୃଚ୍ଛନ୍ତି ।

ୟେ ମାଘାୟବ ଏତସ୍ୟା ଦିଶୋଽଭିଦାସାତ୍ ॥୨॥

ସୋମଂ ତେ ରୁଦ୍ରବହୁମୃଚ୍ଛନ୍ତି ।

ୟେ ମାଘାୟବୋ ଦକ୍ଷିଣାୟା ଦିଶୋଽଭିଦାସାତ୍ ॥୩॥

ବରୁଣଂ ତ ଆଦିତ୍ୟବହୁମୃଚ୍ଛନ୍ତି ।

ୟେ ମାଘାୟବ ଏତସ୍ୟା ଦିଶୋଽଭିଦାସାତ୍ ॥୪॥

ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ତେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀବହୁମୃଚ୍ଛନ୍ତି ।

ୟେ ମାଘାୟବ ପ୍ରତୀତ୍ୟା ଦିଶୋଽଭିଦାସାତ୍ ॥୫॥

ଅପସ୍ତ୍ର ଓଷଧୀମତୀରୃଚ୍ଛନ୍ତି ।

ୟେ ମାଘାୟବ ଏତସ୍ୟା ଦିଶୋଽଭିଦାସାତ୍ ॥୬॥

ବିଶ୍ବକର୍ମାଣଂ ତେ ସପ୍ତଋଷିବହୁମୃଚ୍ଛନ୍ତି ।

ୟେ ମାଘାୟବ ଉଦୀତ୍ୟା ଦିଶୋଽଭିଦାସାତ୍ ॥୭॥

ଇନ୍ଦ୍ରଂ ତେ ମରୁତୁବହୁମୃଚ୍ଛନ୍ତି ।

ୟେ ମାଘାୟବ ଏତସ୍ୟା ଦିଶୋଽଭିଦାସାତ୍ ॥୮॥

ପ୍ରଜାପତିଂ ତେ ପ୍ରଜନନବନ୍ତମୃଚ୍ଛନ୍ତି ।

ୟେ ମାଘାୟବୋ ଧୁବାୟା ଦିଶୋଽଭିଦାସାତ୍ ॥୯॥

ବୃହସ୍ପତିଂ ତେ ବିଶ୍ୱଦେବବନ୍ତମୃଚ୍ଛନ୍ତି ।

ୟେ ମାଘାୟବ ଉର୍ଧ୍ୱାୟା ଦିଶୋଽଭିଦାସାତ୍ ॥୧୦॥

=====

(୧୯|୧୯) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଭୃଗିକ୍ ବୃହତୀ (୧, ୩, ୯), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ଗର୍ଭା ପଞ୍ଜିଃ (୨, ୪-୮, ୧୧), ସ୍ୱରାଟ୍ ପଞ୍ଜିଃ (୧୦) । ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ରମା, ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତାଃ ଚ (୧-୧୧)

=====

ମିତ୍ରଃ ପୃଥିବ୍ୟୋଦକ୍ରାମତ୍ତାଂ ପୁରଂ ପ୍ର ଶୟାମି ବଃ ।

ତାମା ବିଶତ ତାଂ ପ୍ର ବିଶତ ସା ବଃ ଶର୍ମ ତ ବର୍ମ ତ ଯଜ୍ଞତୁ ॥୧॥

ବାୟୁରନ୍ତରିକ୍ଷେଣୋଦକ୍ରାମତ୍ତାଂ ପୁରଂ ପ୍ର ଶୟାମି ବଃ ।

ତାମା ବିଶତ ତାଂ ପ୍ର ବିଶତ ସା ବଃ ଶର୍ମ ତ ବର୍ମ ତ ଯଜ୍ଞତୁ ॥୨॥

ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ଦିବୋଦକ୍ରାମତ୍ତାଂ ପୁରଂ ପ୍ର ଶୟାମି ବଃ ।

ତାମା ବିଶତ ତାଂ ପ୍ର ବିଶତ ସା ବଃ ଶର୍ମ ତ ବର୍ମ ତ ଯଜ୍ଞତୁ ॥୩॥

ଚନ୍ଦ୍ରମା ନକ୍ଷତ୍ରେରୁଦକ୍ରାମତ୍ତାଂ ପୁରଂ ପ୍ର ଶୟାମି ବଃ ।

ତାମା ବିଶତ ତାଂ ପ୍ର ବିଶତ ସା ବଃ ଶର୍ମ ତ ବର୍ମ ତ ଯଜ୍ଞତୁ ॥୪॥

ସୋମ ଓଷଧୀଭିରୁଦକ୍ରାମତ୍ତାଂ ପୁରଂ ପ୍ର ଶୟାମି ବଃ ।

ତାମା ବିଶତ ତାଂ ପ୍ର ବିଶତ ସା ବଃ ଶର୍ମ ତ ବର୍ମ ତ ଯଜ୍ଞତୁ ॥୫॥

ୟଜ୍ଞୋ ଦକ୍ଷିଣାଭିରୁଦକ୍ରାମତ୍ତାଂ ପୁରଂ ପ୍ର ଶୟାମି ବଃ ।

ତାମା ବିଶତ ତାଂ ପ୍ର ବିଶତ ସା ବଃ ଶର୍ମ ତ ବର୍ମ ତ ଯଜ୍ଞତୁ ॥୬॥

ସମୁଦ୍ରୋ ନଦୀଭିରୁଦକ୍ରାମତାଂ ପୁରଂ ପ୍ର ଶୟାମି ବଃ ।
ତାମା ବିଶତ ତାଂ ପ୍ର ବିଶତ ସା ବଃ ଶର୍ମ ଚ ବର୍ମ ଚ ଯଜ୍ଞତୁ ॥୭॥

ବ୍ରହ୍ମ ବ୍ରହ୍ମଚାରିତ୍ରିରୁଦକ୍ରାମତାଂ ପୁରଂ ପ୍ର ଶୟାମି ବଃ ।
ତାମା ବିଶତ ତାଂ ପ୍ର ବିଶତ ସା ବଃ ଶର୍ମ ଚ ବର୍ମ ଚ ଯଜ୍ଞତୁ ॥୮॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୀର୍ଯ୍ୟେଶୋଦକ୍ରାମତାଂ ପୁରଂ ପ୍ର ଶୟାମି ବଃ ।
ତାମା ବିଶତ ତାଂ ପ୍ର ବିଶତ ସା ବଃ ଶର୍ମ ଚ ବର୍ମ ଚ ଯଜ୍ଞତୁ ॥୯॥

ଦେବା ଅମୃତେନୋଦକ୍ରାମଂସ୍ତାଂ ପୁରଂ ପ୍ର ଶୟାମି ବଃ ।
ତାମା ବିଶତ ତାଂ ପ୍ର ବିଶତ ସା ବଃ ଶର୍ମ ଚ ବର୍ମ ଚ ଯଜ୍ଞତୁ ॥୧୦॥

ପ୍ରଜାପତିଃ ପ୍ରଜାଭିରୁଦକ୍ରାମତାଂ ପୁରଂ ପ୍ର ଶୟାମି ବଃ ।
ତାମା ବିଶତ ତାଂ ପ୍ର ବିଶତ ସା ବଃ ଶର୍ମ ଚ ବର୍ମ ଚ ଯଜ୍ଞତୁ ॥୧୧॥

=====

(୧୯|୨୦) ରକ୍ଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଜଗତୀ (୨), ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୩),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତାଃ (୧-୪)

=====

ଅପ ନ୍ୟଧୁଃ ପୌରୁଷେୟଂ ବଧଂ ଯମିନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ଧାତା ସବିତା ବୃହସ୍ପତିଃ ।
ସୋମୋ ରାଜା ବରୁଣୋ ଅଶ୍ୱିନା ଯମଃ ପୁଷାସ୍ଥାନପରି ପାତୁ ମୃତ୍ୟୋଃ ॥୧॥

ୟାନ୍ତି ଚକାର ଭୁବନସ୍ୟ ଯସ୍ମତିଃ ପ୍ରଜାପତିର୍ମାତରିଶ୍ୱା ପ୍ରଜାଭ୍ୟଃ ।
ପ୍ରତିଶୋ ଯାନ୍ତି ବସତେ ଦିଶଶ୍ଚ ତାନି ମେ ବର୍ମାଣି ବହୁଲାନି ସନ୍ତୁ ॥୨॥

ୟତ୍ନେ ତନୁଷ୍ଠନହ୍ୟନ୍ତ୍ର ଦେବା ଦ୍ୟୁରାଜୟୋ ଦେହିନଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଯଜ୍ଞକ୍ରେ ବର୍ମ ତଦସ୍ଥାନପାତୁ ବିଶ୍ୱତଃ ॥୩॥

ବର୍ମ ମେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ବର୍ମାହର୍ବର୍ମ ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ବର୍ମ ମେ ବିଶ୍ୱେ ଦେବାଃ କ୍ରନ୍ତା ମା ପ୍ରାପତ୍-ପ୍ରତୀତିକା ॥୪॥

॥ ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧୯|୨୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଏକାବସାନା ଦ୍ୱିପଦା ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୧) । ଦେବତା - ଛନ୍ଦଃ (୧)

=====

ଗାୟତ୍ରୀଷ୍ଟିଗନୁଷ୍ଟୁବ୍-ବୃହତୀ ପଞ୍ଜିସ୍ତ୍ରୁଷ୍ଟୁବ୍-ଜଗତ୍ୟେ ॥୧॥

=====

(୧୯|୨୨) ଋଷିଃ - ଅଜିତା । ଛନ୍ଦ - ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୧), ଦୈବୀ ପଞ୍ଜିଃ (୨, ୬, ୧୪-୧୬, ୨୦),
ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଗାୟତ୍ରୀ (୩, ୧୯), ଦୈବୀ ଜଗତୀ (୪, ୭, ୧୧, ୧୭), ଦୈବୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫,
୧୨-୧୩), ଆସୁରୀ ଜଗତୀ (୮-୧୦), ଆସୁରୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ [ଏତା ଏକାବସାନାଃ] (୧୮),
ଚତୁଷ୍ପଦା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨୧) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେକ୍ତାଃ (୧-୨୧)

=====

ଆଜିତସାନାମାଦ୍ୟେଃ ପଞ୍ଚାନୁବାକୈଃ ସ୍ୱାହା ॥୧॥

ଷଷ୍ଠାୟ ସ୍ୱାହା ॥୨॥

ସପ୍ତମାଷ୍ଟମାଭ୍ୟାଂ ସ୍ୱାହା ॥୩॥

ନୀଲନଖେଭ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା ॥୪॥

ହରିତେଭ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା ॥୫॥

କ୍ଷୁଦ୍ରେଭ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା ॥୬॥

ପର୍ଯ୍ୟାୟକେତ୍ୟଃ ସ୍ବାହା ॥୭॥

ପ୍ରଥମେତ୍ୟଃ ଶଙ୍ଖେତ୍ୟଃ ସ୍ବାହା ॥୮॥

ଦ୍ୱିତୀୟେତ୍ୟଃ ଶଙ୍ଖେତ୍ୟଃ ସ୍ବାହା ॥୯॥

ତୃତୀୟେତ୍ୟଃ ଶଙ୍ଖେତ୍ୟଃ ସ୍ବାହା ॥୧୦॥

ଉପୋତ୍ତମେତ୍ୟଃ ସ୍ବାହା ॥୧୧॥

ଉତ୍ତମେତ୍ୟଃ ସ୍ବାହା ॥୧୨॥

ଉତ୍ତରେତ୍ୟଃ ସ୍ବାହା ॥୧୩॥

ରୁଷିତ୍ୟଃ ସ୍ବାହା ॥୧୪॥

ଶିଶିତ୍ୟଃ ସ୍ବାହା ॥୧୫॥

ଗଣେତ୍ୟଃ ସ୍ବାହା ॥୧୬॥

ମହାଗଣେତ୍ୟଃ ସ୍ବାହା ॥୧୭॥

ସର୍ବେତ୍ୟାଃ ଶଙ୍ଖେତ୍ୟା ବିଦଗଣେତ୍ୟଃ ସ୍ବାହା ॥୧୮॥

ପୃଥକ୍-ସହସ୍ରାତ୍ୟାଂ ସ୍ବାହା ॥୧୯॥

ବ୍ରହ୍ମଣେ ସ୍ବାହା ॥୨୦॥

ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟେଷ୍ଠା ସଂଭୃତା ବିର୍ଯ୍ୟାଶି ବ୍ରହ୍ମାଗ୍ରେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଂ ଦିବମା ତତାନ ।

ଭୂତାନାଂ ବ୍ରହ୍ମା ପ୍ରଥମୋତ ଜଜ୍ଞେ ତେନାର୍ହତି ବ୍ରହ୍ମଣା ସ୍ୱର୍ଯତୁଂ କଃ ॥୨୧॥

=====

(୧୯|୨୩) ଋଷିଃ - ଅଧର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଆସୁରୀ ବୃହତୀ (୧), ଦୈବୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୭, ୨୦, ୨୩, ୨୭), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଗାୟତ୍ରୀ (୮, ୧୦-୧୨, ୧୪-୧୬), ଦୈବୀ ପଞ୍ଚୁଃ (୧୭, ୧୯, ୨୧, ୨୪-୨୫, ୨୯), ଦୈବୀ ଜଗତୀ [ଏତା ଏକାବସାନାଃ] (୯, ୧୩, ୧୮, ୨୨, ୨୬, ୨୮),
ଚତୁଷ୍ପଦା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩୦) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେନ୍ଦ୍ରାଃ ଚନ୍ଦ୍ରମା ବା (୧-୩୦)

=====

ଆଧର୍ବଣାନାଂ ଚତୁରୁଚେତ୍ୟଃ ସ୍ତାହା ||୧||

ପଞ୍ଚିଚେତ୍ୟଃ ସ୍ତାହା ||୨||

ଷଡ଼ଚେତ୍ୟଃ ସ୍ତାହା ||୩||

ସପ୍ତଚେତ୍ୟଃ ସ୍ତାହା ||୪||

ଅଷ୍ଟଚେତ୍ୟଃ ସ୍ତାହା ||୫||

ନବଚେତ୍ୟଃ ସ୍ତାହା ||୬||

ଦଶଚେତ୍ୟଃ ସ୍ତାହା ||୭||

ଏକାଦଶଚେତ୍ୟଃ ସ୍ତାହା ||୮||

ଦ୍ଵାଦଶଚେତ୍ୟଃ ସ୍ତାହା ||୯||

ତ୍ରୟୋଦଶଚେତ୍ୟଃ ସ୍ତାହା ||୧୦||

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶଚେତ୍ୟଃ ସ୍ତାହା ||୧୧||

ପଞ୍ଚଦଶଚେତ୍ୟଃ ସ୍ତାହା ||୧୨||

ଷୋଡ଼ଶଚେତ୍ୟଃ ସ୍ତାହା ||୧୩||

ସପ୍ତଦଶଚୈତ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା ॥୧୪॥

ଅଷ୍ଟାଦଶଚୈତ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା ॥୧୫॥

ଏକୋନବିଂଶତିଃ ସ୍ୱାହା ॥୧୬॥

ବିଂଶତିଃ ସ୍ୱାହା ॥୧୭॥

ମହକ୍ଷାଣ୍ଡଃ ସ୍ୱାହା ॥୧୮॥

ତୃତେୟଃ ସ୍ୱାହା ॥୧୯॥

ଏକଚୈତ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା ॥୨୦॥

କ୍ଷୁଦ୍ରେତ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା ॥୨୧॥

ଏକାନ୍ତଚୈତ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା ॥୨୨॥

ରୋହିତେତ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା ॥୨୩॥

ସୂର୍ଯ୍ୟାତ୍ୟାଂ ସ୍ୱାହା ॥୨୪॥

ବ୍ରାତ୍ୟାତ୍ୟାଂ ସ୍ୱାହା ॥୨୫॥

ପ୍ରାଜାପତ୍ୟାତ୍ୟାଂ ସ୍ୱାହା ॥୨୬॥

ବିଷାସହୈଃ ସ୍ୱାହା ॥୨୭॥

ମଙ୍ଗଲିକେତ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା ॥୨୮॥

ବ୍ରହ୍ମଣେ ସ୍ୱାହା ॥୨୯॥

ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟେଷ୍ଠା ସଂଭୃତା ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ବ୍ରହ୍ମାଗ୍ରେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଂ ଦିବମା ତତାନ ।

ଭୂତାନାଂ ବ୍ରହ୍ମା ପ୍ରଥମୋତ ଜଜ୍ଞେ ତେନାର୍ହତି ବ୍ରହ୍ମଣା ସ୍ୱର୍ଯତୁଂ କଃ ॥୩୦॥

(୧୯|୨୪) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪-୬, ୮),
ତ୍ରିପଦା ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୭) । ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତାଃ, ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତିଃ ବା (୧-୮)

ୟେନ ଦେବଂ ସବିତାରଂ ପରି ଦେବା ଅଧାରୟନ୍ ।
ତେନେମଂ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତି ଯେ ରାଷ୍ଟ୍ରାୟ ଧତ୍ନନ ॥୧॥

ପରୀମମିନ୍ଦ୍ରମାୟୁଷେ ମହେ କ୍ଷତ୍ରାୟ ଧତ୍ନନ ।
ୟୈନଂ ଜରସେ ନୟାଂ ଜ୍ୟୋକ୍ଷତ୍ରେଧି ଜାଗରତ୍ ॥୨॥

ପରୀମଂ ସୋମମାୟୁଷେ ମହେ ଶ୍ରୋତ୍ରାୟ ଧତ୍ନନ ।
ୟୈନଂ ଜରସେ ନୟାଂ ଜ୍ୟୋକ୍ଷତ୍ରେଧି ଜାଗରତ୍ ॥୩॥

ପରି ଧତ୍ନ ଧତ୍ନ ନୋ ବର୍ଚସେମଂ ଜରାମୃତ୍ୟୁଂ କୃଣୁତ ଦୀର୍ଘମାୟୁଃ ।
ବୃହସ୍ପତିଃ ପ୍ରାୟଜ୍ଞଦ୍ବାସ ଏତସ୍ରୋମାୟ ରାଜ୍ଞେ ପରିଧାତବା ଉ ॥୪॥

ଜରାଂ ସୁ ଗଚ୍ଛ ପରି ଧସ୍ତୁ ବାସୋ ଭବା ଗୃଷ୍ମୀନାମଭିଶସ୍ତିପା ଉ ।
ଶତଂ ଚ ଜୀବ ଶରଦଃ ପୁରୁଚୀ ରାୟଶ୍ଚ ପୋଷମୁପସଂବ୍ୟୟସ୍ତୁ ॥୫॥

ପରୀଦଂ ବାସୋ ଅଧିଥାଃ ସ୍ୱସ୍ତୟୋର୍ଭୂର୍ବାପୀନାମଭିଶସ୍ତିପା ଉ ।
ଶତଂ ଚ ଜୀବ ଶରଦଃ ପୁରୁଚୀର୍ବସୁନି ଚାରୁର୍ବି ଭଜାସି ଜୀବନ୍ ॥୬॥

ୟୋଗେୟୋଗେ ତବସ୍ତରଂ ବାଜେବାଜେ ହବାମହେ ।
ସଖାୟ ଇନ୍ଦ୍ରମୃତୟେ ॥୭॥

ହିରଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣୋ ଅଜରଃ ସୁବୀରୋ ଜରାମୃତ୍ୟୁଃ ପ୍ରଜୟା ସଂ ବିଶସ୍ତୁ ।
ତଦଗ୍ନିରାହ ତଦୁ ସୋମ ଆହ ବୃହସ୍ପତିଃ ସବିତା ତଦିନ୍ଦ୍ରଃ ॥୮॥

(୧୯|୨୫) ଋଷିଃ - ଗୋପଥ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧) | ଦେବତା - ବାଜୀ (୧)

ଅଗ୍ରାନ୍ତସ୍ୟ ତ୍ବା ମନସା ଯୁନଞ୍ଜି ପ୍ରଥମସ୍ୟ ଚ |
ଉକ୍ତଲମ୍ବଦୁହୋ ଭବୋଦୁହ୍ୟ ପ୍ରତି ଧାବତାତ୍ ||୧||

(୧୯|୨୬) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୪) |
ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ, ହିରଣ୍ୟଂ ଚ (୧-୪)

ଅଗ୍ନେଃ ପ୍ରଜାତଂ ପରି ଯୁଜିରଣ୍ୟମମୃତଂ ଦଧ୍ନେ ଅଧି ମର୍ତ୍ତ୍ୟେଷୁ |
ୟ ଏନଦ୍ୱେଦ ସ ଇଦେନମର୍ହତି ଜରାମୃତ୍ୟୁର୍ଭବତି ଯୋ ବିଭର୍ତ୍ତି ||୧||

ଯୁଜିରଣ୍ୟଂ ସୁର୍ଯ୍ୟେଣ ସୁବର୍ଣ୍ଣଂ ପ୍ରଜାବନ୍ତୋ ମନବଃ ପୂର୍ବ ଇଷିରେ |
ତତ୍ତ୍ୱା ଚନ୍ଦ୍ରଂ ବର୍ଚସା ସଂ ସୃଜତ୍ୟାୟୁଷ୍ମାନ୍ଭବତି ଯୋ ବିଭର୍ତ୍ତି ||୨||

ଆୟୁଷେ ତ୍ବା ବର୍ଚସେ ତୈଜସେ ଚ ବଲ୍ଲୀୟ ଚ |
ୟଥା ହିରଣ୍ୟତେଜସା ବିଭାସାସି ଜନାଁ ଅନୁ ||୩||

ୟଦ୍ୱେଦ ରାଜା ବରୁଣୋ ବେଦ ଦେବୋ ବୃହସ୍ପତିଃ |
ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଯଦ୍-ବୃତ୍ରହା ବେଦ ତତ୍ତ୍ୱ ଆୟୁଷ୍ୟଂ ଭୁବଃସ୍ତେ ବର୍ଚସ୍ୟଂ ଭୁବତ୍ ||୪||

।। ଇତି ତୃତୀୟୋଽନୁବାକଃ ।।

=====

(୧୯|୨୭) ରକ୍ଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨, ୪-୮, ୧୪), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩, ୯),
ବିରାଟ୍ସ୍ଥାନା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୦), ଏକବସାନା ଆର୍ତ୍ତୀ ଉଷ୍ମିକ୍ (୧୧), ଏକବସାନା ଆର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍
(୧୨), ଏକବସାନା ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୩), ତ୍ର୍ୟବସାନା ସପ୍ତପଦା ବୃହତୀଗର୍ଭା ଅତିଶକ୍ତୀ (୧୪) ।
ଦେବତା - ତ୍ରିବୃତ୍, ଚନ୍ଦ୍ରମା ବା (୧-୧୫)

=====

ଗୋଭିଷ୍ଟା ପାତୃଷଭୋ ବୃଷା ତ୍ୱା ପାତୁ ବାଜିଭିଃ ।
ବାୟୁଷ୍ଟା ବ୍ରହ୍ମଣା ପାତ୍ରିନ୍ଦ୍ରସ୍ତା ପାତ୍ରିନ୍ଦ୍ରିୟୈଃ ॥୧॥

ସୋମସ୍ତା ପାତ୍ତୋଷଧୀଭିର୍ନକ୍ଷତ୍ରିଃ ପାତୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ।
ମାଦ୍-ଭ୍ୟସ୍ତା ଚନ୍ଦ୍ରୋ ବୃତ୍ରହା ବାତଃ ପ୍ରାଣେନ ରକ୍ଷତୁ ॥୨॥

ତିସ୍ରୋ ଦିବସ୍ତ୍ରସ୍ରଃ ପୃଥିବୀସ୍ତୀଣ୍ୟତ୍ତରିକ୍ଷାଣି ଚତୁରଃ ସମୁଦ୍ରାନ୍ ।
ତ୍ରିବୃତଂ ସ୍ରୋମଂ ତ୍ରିବୃତ ଆପ ଆବୁସ୍ତାସ୍ତା ରକ୍ଷନ୍ତୁ ତ୍ରିବୃତା ତ୍ରିବୃଦ୍-ଭିଃ ॥୩॥

ତ୍ରୀନ୍ନାକାଂସ୍ତ୍ରୀନ୍ସମୁଦ୍ରାଂସ୍ତ୍ରୀନ୍-ବ୍ରହ୍ମାଂସ୍ତ୍ରୀନ୍ଦ୍ୱିଷ୍ଟପାନ୍ ।
ତ୍ରୀନ୍ନାତରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ତ୍ରୀନ୍ସୂର୍ଯ୍ୟାନ୍-ଗୋପୃଷ୍ଟନ୍-କଳ୍ପୟାମି ତେ ॥୪॥

ଘୃତେନ ତ୍ୱା ସମୁକ୍ଷାମ୍ୟଗ୍ନ ଆଜ୍ୟେନ ବର୍ଧୟନ୍ ।
ଅଗ୍ନେଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ମା ପ୍ରାଣଂ ମାୟିନୋ ଦତ୍ତନ୍ ॥୫॥

ମା ବଃ ପ୍ରାଣଂ ମା ବୋଃପାନଂ ମା ହରୋ ମାୟିନୋ ଦତ୍ତନ୍ ।
ଭ୍ରାଜନ୍ତୋ ବିଶ୍ୱବେଦସୋ ଦେବା ଦୈବ୍ୟେନ ଧାବତ ॥୬॥

ପ୍ରାଣେନାଗ୍ନିଂ ସଂ ସୃଜତି ବାତଃ ପ୍ରାଣେନ ସଂହିତଃ ।
ପ୍ରାଣେନ ବିଶ୍ୱତୋମୁଖଂ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ଦେବା ଅଜନୟନ୍ ॥୭॥

ଆୟୁଷାୟୁକୃତାଂ ଜୀବାୟୁଷ୍ମାଞ୍ଜୀବ ମା ମୃଥାଃ ।

ପ୍ରାଣେନାତ୍ମନ୍ତତାଂ ଜୀବ ମା ମୃତ୍ୟୋରୁଦଗା ବଶମ୍ ॥୮॥

ଦେବାନାଂ ନିହିତଂ ନିଧିଂ ଯୁମିନ୍ଦ୍ରୋଽନ୍ୱବିନ୍ଦପୃଥିବିର୍ଦେବୟାନୈଃ ।

ଆପୋ ହିରଣ୍ୟଂ ଭୁଗୁପୁଷ୍ପିବୃଦ୍-ଭିସ୍ତାସ୍ତ୍ୱା ରକ୍ଷନ୍ତୁ ତ୍ରିବୃତା ତ୍ରିବୃଦ୍-ଭିଃ ॥୯॥

ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶଦେବତାସ୍ତୀଣି ଚ ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ପ୍ରିୟାୟମାଶା ଭୁଗୁପୁରଫୁଲ୍ଲଃ ।

ଅସ୍ଥିଂଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରେ ଅଧି ଯୁଦ୍ଧିରଣ୍ୟଂ ତେନାୟଂ କୃଣବଦ୍ୱୀର୍ଯ୍ୟାଣି ॥୧୦॥

ୟେ ଦେବା ଦିବ୍ୟୋକାଦଶ ସ୍ଥ ତେ ଦେବାସୋ ହବିରିଦଂ ଭୁଷଧ୍ୱମ୍ ॥୧୧॥

ୟେ ଦେବା ଅନ୍ତରିକ୍ଷ ଏକାଦଶ ସ୍ଥ ତେ ଦେବାସୋ ହବିରିଦଂ ଭୁଷଧ୍ୱମ୍ ॥୧୨॥

ୟେ ଦେବା ପୃଥିବ୍ୟାମେକାଦଶ ସ୍ଥ ତେ ଦେବାସୋ ହବିରିଦଂ ଭୁଷଧ୍ୱମ୍ ॥୧୩॥

ଅସପତ୍ନଂ ପୁରସ୍ତାପୁଷ୍ଟାନୋ ଅଭୟଂ କୃତମ୍ ।

ସବିତା ମା ଦକ୍ଷିଣତ ଉତ୍ତରାନ୍ତା ଶତୀପତିଃ ॥୧୪॥

ଦିବୋ ମାଦିତ୍ୟା ରକ୍ଷନ୍ତୁ ଭୂମ୍ୟା ରକ୍ଷନ୍ତୁଗ୍ନୟଃ ।

ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ରକ୍ଷତାଂ ମା ପୁରସ୍ତାଦଗ୍ନିନାବଭିତଃ ଶର୍ମ ଯଜ୍ଞତାମ୍ ।

ତିରଶ୍ଚୀନୟ୍ମା ରକ୍ଷତୁ ଜାତବେଦା ଭୂତକୃତୋ ମେ ସର୍ବତଃ ସନ୍ତୁ ବର୍ମ ॥୧୫॥

=====

(୧୯।୨୮) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୧୦) । ଦେବତା - ଦର୍ଭମଣିଃ, ମନ୍ତ୍ରେକ୍ତାଃ ଚ (୧-୧୦)

=====

ଇମଂ ବଧ୍ନାମି ତେ ମଣିଂ ଦୀର୍ଘାୟୁତ୍ୱାୟ ଶେଷେ ।

ଦର୍ଭଂ ସପତ୍ନଦମ୍ଭନଂ ଦ୍ୱିଷତସ୍ତପନଂ ହୃଦଃ ॥୧॥

ଦ୍ଵିଷତସ୍ତାପୟନ୍ଦୃଦଃ ଶତ୍ରୁଣାଂ ତାପୟନ୍ନନଃ ।
ଦୁର୍ହାଦଃ ସର୍ବାଂସ୍ତୁଂ ଦର୍ଭ ଘର୍ମ ଇବାଭୀତ୍ସଂତାପୟନ୍ ॥୨॥

ଘର୍ମ ଇବାଭିତପୟତ୍ ଦ୍ଵିଷତୋ ନିତପନ୍ନଶୋ ।
ଦୃଦଃ ସପତ୍ନାନାଂ ଭିକ୍ଷୀନ୍ନ ଇବ ବିରୁଜଂ ବଲମ୍ ॥୩॥

ଭିକ୍ଷି ଦର୍ଭ ସପତ୍ନାନାଂ ଦୃଦୟଂ ଦ୍ଵିଷତାଂ ମଣେ ।
ଉଦ୍ୟନ୍ତୁଚମିବ ଭୂମ୍ୟାଃ ଶିର ଏଷାଂ ବି ପାତୟ ॥୪॥

ଭିକ୍ଷି ଦର୍ଭ ସପତ୍ନାନ୍ନେ ଭିକ୍ଷି ମେ ପୃତନାୟତଃ ।
ଭିକ୍ଷି ମେ ସର୍ବାନ୍ନୁର୍ହାଦୋ ଭିକ୍ଷି ମେ ଦ୍ଵିଷତୋ ମଣେ ॥୫॥

ଛିକ୍ଷି ଦର୍ଭ ସପତ୍ନାନ୍ନେ ଛିକ୍ଷି ମେ ପୃତନାୟତଃ ।
ଛିକ୍ଷି ମେ ସର୍ବାନ୍ନୁର୍ହାଦୋ ଛିକ୍ଷି ମେ ଦ୍ଵିଷତୋ ମଣେ ॥୬॥

ବୃଷ୍ଟ ଦର୍ଭ ସପତ୍ନାନ୍ନେ ବୃଷ୍ଟ ମେ ପୃତନାୟତଃ ।
ବୃଷ୍ଟ ମେ ସର୍ବାନ୍ନୁର୍ହାଦୋ ବୃଷ୍ଟ ମେ ଦ୍ଵିଷତୋ ମଣେ ॥୭॥

କୃତ୍ତ ଦର୍ଭ ସପତ୍ନାନ୍ନେ କୃତ୍ତ ମେ ପୃତନାୟତଃ ।
କୃତ୍ତ ମେ ସର୍ବାନ୍ନୁର୍ହାଦୋ କୃତ୍ତ ମେ ଦ୍ଵିଷତୋ ମଣେ ॥୮॥

ପିଂଶ ଦର୍ଭ ସପତ୍ନାନ୍ନେ ପିଂଶ ମେ ପୃତନାୟତଃ ।
ପିଂଶ ମେ ସର୍ବାନ୍ନୁର୍ହାଦଃ ପିଂଶ ମେ ଦ୍ଵିଷତୋ ମଣେ ॥୯॥

ବିଧ୍ୟ ଦର୍ଭ ସପତ୍ନାନ୍ନେ ବିଧ୍ୟ ମେ ପୃତନାୟତଃ ।
ବିଧ୍ୟ ମେ ସର୍ବାନ୍ନୁର୍ହାଦୋ ବିଧ୍ୟ ମେ ଦ୍ଵିଷତୋ ମଣେ ॥୧୦॥

(୧୯|୨୯) ରକ୍ଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୯) । ଦେବତା - ଦର୍ଭମଣିଃ (୧-୯)

ନିକ୍ଷ ଦର୍ଭ ସପତ୍ନାନ୍ନେ ନିକ୍ଷ ମେ ପୃତନାୟତଃ ।
ନିକ୍ଷ ମେ ସର୍ବାନ୍ନୁର୍ହାଦୌ ନିକ୍ଷ ମେ ଦ୍ଵିଷତୋ ମଣେ ॥୧॥

ତୃୟା ଦର୍ଭ ସପତ୍ନାନ୍ନେ ତୃୟା ମେ ପୃତନାୟତଃ ।
ତୃୟା ମେ ସର୍ବାନ୍ନୁର୍ହାଦୌ ତୃୟା ମେ ଦ୍ଵିଷତୋ ମଣେ ॥୨॥

ରୁୟା ଦର୍ଭ ସପତ୍ନାନ୍ନେ ରୁୟା ମେ ପୃତନାୟତଃ ।
ରୁୟା ମେ ସର୍ବାନ୍ନୁର୍ହାଦୌ ରୁୟା ମେ ଦ୍ଵିଷତୋ ମଣେ ॥୩॥

ମୃଣ ଦର୍ଭ ସପତ୍ନାନ୍ନେ ମୃଣ ମେ ପୃତନାୟତଃ ।
ମୃଣ ମେ ସର୍ବାନ୍ନୁର୍ହାଦୌ ମୃଣ ମେ ଦ୍ଵିଷତୋ ମଣେ ॥୪॥

ମନ୍ଥ ଦର୍ଭ ସପତ୍ନାନ୍ନେ ମନ୍ଥ ମେ ପୃତନାୟତଃ ।
ମନ୍ଥ ମେ ସର୍ବାନ୍ନୁର୍ହାଦୌ ମନ୍ଥ ମେ ଦ୍ଵିଷତୋ ମଣେ ॥୫॥

ପିଣ୍ଡି ଦର୍ଭ ସପତ୍ନାନ୍ନେ ପିଣ୍ଡି ମେ ପୃତନାୟତଃ ।
ପିଣ୍ଡି ମେ ସର୍ବାନ୍ନୁର୍ହାଦୌ ପିଣ୍ଡି ମେ ଦ୍ଵିଷତୋ ମଣେ ॥୬॥

ଓଷ ଦର୍ଭ ସପତ୍ନାନ୍ନେ ଓଷ ମେ ପୃତନାୟତଃ ।
ଓଷ ମେ ସର୍ବାନ୍ନୁର୍ହାଦୌ ଓଷ ମେ ଦ୍ଵିଷତୋ ମଣେ ॥୭॥

ଦହ ଦର୍ଭ ସପତ୍ନାନ୍ନେ ଦହ ମେ ପୃତନାୟତଃ ।
ଦହ ମେ ସର୍ବାନ୍ନୁର୍ହାଦୌ ଦହ ମେ ଦ୍ଵିଷତୋ ମଣେ ॥୮॥

ଜହି ଦର୍ଭ ସପତ୍ନାନ୍ନେ ଜହି ମେ ପୃତନାୟତଃ ।
ଜହି ମେ ସର୍ବାନ୍ନୁର୍ହାଦୌ ଜହି ମେ ଦ୍ଵିଷତୋ ମଣେ ॥୯॥

(୧୯|୩୦) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୫) । ଦେବତା - ଦର୍ଭମଣିଃ (୧-୫)

ୟତ୍ରେ ଦର୍ଭ ଜରାମୃତ୍ୟୁ ଶତଂ ବର୍ମସୁ ବର୍ମ ତେ ।
ତେନେମଂ ବର୍ମଣଂ କୃତ୍ବା ସପତ୍ନାଂ ଜହି ବୀର୍ଯ୍ୟେଃ ||୧||

ଶତଂ ତେ ଦର୍ଭ ବର୍ମାଣି ସହସ୍ରଂ ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ତେ ।
ତମସ୍ତୈ ବିଶ୍ୱେ ତ୍ୱାଂ ଦେବା ଜରସେ ଭର୍ତ୍ତବା ଅଦୁଃ ||୨||

ତ୍ୱାମାଦୁର୍ଦ୍ଦେବବର୍ମ ତ୍ୱାଂ ଦର୍ଭ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ତତିମ୍ ।
ତ୍ୱାମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟାଦୁର୍ବର୍ମ ତ୍ୱଂ ରାଷ୍ଟ୍ରାଣି ରକ୍ଷସି ||୩||

ସପତ୍ନକ୍ଷୟଣଂ ଦର୍ଭ ଦ୍ୱିଷତସ୍ତପନଂ ହୃଦଃ ।
ମଣିଂ କ୍ଷତ୍ରସ୍ୟ ବର୍ଧନଂ ତନୁପାନଂ କୃଣୋମି ତେ ||୪||

ୟସ୍ମିନ୍ନୁଦ୍ରୋ ଅଭ୍ୟକ୍ରନ୍ଦପୂର୍ଜନେ୍ୟା ବିଦ୍ୟୁତା ସହ ।
ତତୋ ହିରନ୍ୟୟୋ ବିନ୍ଦୁସ୍ତତୋ ଦର୍ଭୋ ଅଜାୟତ ||୫||

(୧୯|୩୧) ଋଷିଃ - ସବିତା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୪, ୭-୧୦), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫, ୧୨),
ବିରାଟ୍ ପ୍ରସ୍ତାରପଞ୍ଚିଃ (୬), ପଞ୍ଚିପଦା ଶକ୍ୱରୀ (୧୧, ୧୩), ବିରାଟ୍ ଆସ୍ତାରପଞ୍ଚିଃ (୧୪) ।
ଦେବତା - ଐଦୁମ୍ବରମଣିଃ (୧-୧୪)

ଐଦୁମ୍ବରେଣ ମଣିନା ପୁଷ୍ଟିକାମାୟ ବେଧସା ।
ପଶୁଣାଂ ସର୍ବେଷାଂ ସ୍ଥାତିଂ ଗୋଷ୍ଠେ ମେ ସବିତା କରତ୍ ||୧||

ୟୋ ନୋ ଅଗ୍ନିର୍ଗାର୍ହପତ୍ୟଃ ପଶୁନାମଧିପା ଅସତ୍ ।
ଐଦୁମ୍ବରୋ ବୃଷା ମଣିଃ ସଂ ମା ସୃଜତୁ ପୁଷ୍ଟ୍ୟା ||୨||

କରାଷିଣୀଂ ଫଲବତୀଂ ସ୍ୱଧାମିରାଂ ଚ ନୋ ଗୃହେ ।
ଔଦୁମ୍ବରସ୍ୟା ତେଜସା ଧାତା ପୁଷ୍ଟିଂ ଦଧାତୁ ମେ ॥୩॥

ୟଦ୍-ଦ୍ୱିପାଳ ଚତୁଷ୍ପାଳ ଯୁନ୍ୟନ୍ନାନି ଯେ ରସାଃ ।
ଗୃହ୍-ଶେଃହଂ ଦୈଷାଂ ଭୂମାନଂ ବିଭ୍ରଦୌଦୁମ୍ବରଂ ମଣିମ୍ ॥୪॥

ପୁଷ୍ଟିଂ ପଶୁନାଂ ପରି ଜଗ୍ରଭାହଂ ଚତୁଷ୍ପଦାଂ ଦ୍ୱିପଦାଂ ଯୁକ୍ତ ଧାନ୍ୟମ୍ ।
ପୟଃ ପଶୁନାଂ ରସମୋଷଧୀନାଂ ବୃହସ୍ପତିଃ ସବିତା ମେ ନି ଯୁକ୍ତାତ୍ ॥୫॥

ଅହଂ ପଶୁନାମଧିପା ଅସାନି ମୟି ପୁଷ୍ଟିଂ ପୁଷ୍ଟପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ମହ୍ୟମୌଦୁମ୍ବରୋ ମଣିର୍ଦ୍ରବିଶାନି ନି ଯୁକ୍ତତୁ ॥୬॥

ଉପ ମୌଦୁମ୍ବରୋ ମଣିଃ ପ୍ରଜୟା ଚ ଧନେନ ଚ ।
ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ଜିନ୍ନିତୋ ମଣିରା ମାଗନ୍ତୁସହ ବର୍ଚସା ॥୭॥

ଦେବୋ ମଣିଃ ସପତ୍ନହା ଧନସା ଧନସାତୟେ ।
ପଶୋରନ୍ନସ୍ୟ ଭୂମାନଂ ଗବାଂ ସ୍ତୁତିଂ ନି ଯୁକ୍ତତୁ ॥୮॥

ୟଥାଗ୍ରେ ତ୍ୱଂ ବନସ୍ପତେ ପୁଷ୍ଟ୍ୟା ସହ ଜଞ୍ଜିଷେ ।
ଏବା ଧନସ୍ୟ ମେ ସ୍ତୁତିମା ଦଧାତୁ ସରସ୍ୱତୀ ॥୯॥

ଆ ମେ ଧନଂ ସରସ୍ୱତୀ ପୟସ୍ତୁତିଂ ଚ ଧାନ୍ୟମ୍ ।
ସିନୀବାଲ୍ୟପା ବହାଦୟଂ ଚୌଦୁମ୍ବରୋ ମଣିଃ ॥୧୦॥

ତ୍ୱଂ ମଣୀନାମଧିପା ବୃଷାସି ତ୍ୱୟି ପୁଷ୍ଟିଂ ପୁଷ୍ଟପତିର୍ଜଜାନ ।
ତ୍ୱୟାମେ ବାଜା ଦ୍ରବିଶାନି ସବୌଦୁମ୍ବରଃ ସ ତ୍ୱମସ୍ତୁସହସ୍ୱାରାଦରାତିମମତିଂ କ୍ଷୁଧଂ ଚ ॥୧୧॥

ଗ୍ରାମଣୀରସି ଗ୍ରାମଣୀରୁଦ୍ଧାୟାଭିଷିକ୍ତୋଽଭି ମା ସିଞ୍ଚି ବର୍ଚସା ।
ତେଜୋଽସି ତେଜୋ ମୟି ପାରୟାଧି ରୟିରସି ରୟିଂ ମେ ଧେହି ॥୧୨॥

ପୁଷ୍ଟିରସି ପୁଷ୍ଟ୍ୟା ମା ସମତ୍-ରୁ ଗୃହମେଧୀ ଗୃହପତିଂ ମା କୃଣୁ ।
ଔଦୁମ୍ବରଃ ସ ତୁମସ୍ତାସୁ ଧେହି ରୟିଂ ତ ନଃ ସର୍ବବୀରଂ ନି ଯଜ୍ଞ
ରାୟସ୍ତୋଷାୟ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚେ ଅହଂ ତ୍ବାମ୍ ॥୧୩॥

ଅୟମୌଦୁମ୍ବରୋ ମଣିର୍ବୀରୋ ବୀରାୟ ବଧ୍ୟତେ ।
ସ ନଃ ସନିଂ ମଧୁମତୀଂ କୃଣୋତୁ ରୟିଂ ତ ନଃ ସର୍ବବୀରଂ ନି ଯଜ୍ଞାତ୍ ॥୧୪॥

=====

(୧୯।୩୨) ରଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୭), ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୮), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୯),
ଜଗତୀ (୧୦) । ଦେବତା - ଦର୍ଭଃ, ମନ୍ତୋକ୍ତଃ ବା (୧-୧୦)

=====

ଶତକାଣ୍ଡୋ ଦୁଷ୍ଟ୍ୟବନଃ ସହସ୍ରପର୍ଣ୍ଣ ଉତ୍ତିରଃ ।
ଦର୍ଭୋ ଯ ଉଗ୍ର ଓଷଧିସ୍ତଂ ତେ ବଧ୍ନାମ୍ୟାୟୁଷେ ॥୧॥

ନାସ୍ୟ କେଶାନୁପ୍ର ବପନ୍ତି ନୋରସି ତାତମା ଘୃତେ ।
ୟସ୍ମା ଅଜ୍ଞିନ୍ନପର୍ଣ୍ଣେନ ଦର୍ଭେଶ ଶର୍ମ ଯଜ୍ଞତି ॥୨॥

ଦିବି ତେ ତୁଲମୋଷଧେ ପୃଥିବ୍ୟାମସି ନିଷ୍ପିତଃ ।
ତ୍ବୟା ସହସ୍ରକାଣ୍ଡେନାୟୁଃ ପ୍ର ବର୍ଧୟାମହେ ॥୩॥

ତିସ୍ରୋ ଦିବୋ ଅତ୍ୟତୃଣତ୍ରିସ୍ର ଇମାଃ ପୃଥିବୀରୁତ ।
ତ୍ବୟାହଂ ଦୁର୍ହାର୍ଦ୍ଦୋ ଜିହ୍ବାଂ ନି ତୃଣତ୍ରି ବଚାଂସି ॥୪॥

ତ୍ବମସି ସହମାନୋଽହମସ୍ମି ସହସ୍ରାନ୍ ।
ଉତ୍ତୌ ସହସ୍ରକ୍ତୌ ଭୃତ୍ବା ସପତ୍ନାନ୍‌ସହିଷୀବହି ॥୫॥

ସହସ୍ର ନୋ ଅଭିମାତିଂ ସହସ୍ର ପୃତନାୟତଃ ।
ସହସ୍ର ସର୍ବାୟୁର୍ହାର୍ଦ୍ଦଃ ସୁହାର୍ଦ୍ଦୋ ମେ ବହୁନ୍‌-କୃପି ॥୬॥

ଦର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବଜାତେନ ଦିବି ଷ୍ଟମ୍ବେନ ଶଶ୍ୱଦିତ୍ ।
ତେନାହଂ ଶଶ୍ୱତୋ ଜନାଁ ଅସନଂ ସନବାନି ଚ ॥୭॥

ପ୍ରିୟଂ ମା ଦର୍ଦ୍ଦ କୃଷ୍ଣ ବ୍ରହ୍ମରାଜନ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ଶୂଦ୍ରାୟ ଚାର୍ଯ୍ୟାୟ ଚ ।
ୟସ୍ମୈ ଚ କାମୟାମହେ ସର୍ବସ୍ମୈ ଚ ବିପଶ୍ୟତେ ॥୮॥

ୟୋ ଜାୟମାନଃ ପୃଥିବୀମତୁଂହଦ୍ୟୋ ଅସ୍ତଭ୍ନାଦନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଦିବଂ ଚ ।
ୟଂ ବିଭ୍ରତଂ ନନ୍ନୁ ପାପ୍ତା ବିବେଦ ସ ନୋଽୟଂ ଦର୍ଦ୍ଦୋ ବରୁଣୋ ଦିବା କଃ ॥୯॥

ସପତ୍ରହା ଶତକାଣ୍ଡଃ ସହସ୍ରାନୋଷଧୀନାଂ ପ୍ରଥମଃ ସଂ ବଭୂବ ।
ସ ନୋଽୟଂ ଦର୍ଦ୍ଦଃ ପରି ପାତୁ ବିଶ୍ୱତସ୍ତେନ ସାକ୍ଷୀୟ ପୃତନାଃ ପୃତନ୍ୟତଃ ॥୧୦॥

=====

(୧୯|୩୩) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨, ୫), ଆର୍ଷୀ ପଞ୍ଜିଃ (୩),
ଆସ୍ତାରପଞ୍ଜିଃ (୪) । ଦେବତା - ଦର୍ଦ୍ଦଃ, ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତାଃ ବା (୧-୫)

=====

ସହସ୍ରାର୍ଦ୍ଧଃ ଶତକାଣ୍ଡଃ ପୟସ୍ତାନପାମଗ୍ନିର୍ବୀରୁଧାଂ ରାଜସୁୟମ୍ ।
ସ ନୋଽୟଂ ଦର୍ଦ୍ଦଃ ପରି ପାତୁ ବିଶ୍ୱତୋ ଦେବୋ ମଣିରାୟୁଷା ସଂ ସୃଜାତି ନଃ ॥୧॥

ଘୃତାଦୁଲ୍ଲୁପ୍ତୋ ମଧୁମାନ୍‌ପୟସ୍ତାନ୍‌ଭୂମିତୁଂହୋଽରୁ୍ୟତଶ୍ଚ୍ୟାବୟିଷୁଃ ।
ନୁଦନ୍ତସପତ୍ନାନଧରାଂଶ୍ଚ କୃଶ୍ଣୟର୍ଦ୍ଦା ରୋହ ମହତାମିନ୍ଦ୍ରିୟେଶ ॥୨॥

ତ୍ୱଂ ଭୂମିମତ୍ୟେଷ୍ୟୋଜସା ତ୍ୱଂ ବେଦ୍ୟାଂ ସୀଦସି ଚାରୁରଧ୍ୱରେ ।
ତ୍ୱାଂ ପବିତ୍ରମୃଷୟୋଽଭରନ୍ତ ତ୍ୱଂ ପୁନଃି ଦୁରିତାନ୍ୟସ୍ମତ୍ ॥୩॥

ତୀକ୍ଷ୍ଣୋ ରାଜା ବିଷାସହୀ ରକ୍ଷୋହା ବିଶ୍ୱତର୍ଷଣିଃ ।
ଓଜୋ ଦେବାନାଂ ବଲମୁଗ୍ରମେତତ୍ ଡେ ବଧ୍ନାମି ଜରସେ ସ୍ୱସ୍ତୟେ ॥୪॥

ଦର୍ଭେଣ ଦ୍ରଂ କୃଣବଦ୍ୱୀର୍ଯ୍ୟାଣି ଦର୍ଭଂ ବିଭ୍ରଦାତ୍ମନା ମା ବ୍ୟଥିଷ୍ଟାଃ ।
ଅତିଷ୍ଠାୟା ବର୍ଷସାଧାନ୍ୟାନ୍ନସ୍ତୂୟ ଇବା ଭାହି ପ୍ରଦିଶଶ୍ଚତସ୍ରଃ ॥୫॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ଥୋଽନୁବାକଃ ॥

(୧୯୭୩୪) ରକ୍ଷିଃ - ଅଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୧୦) ।

ଦେବତା - ବନସ୍ପତିଃ, ଲିଂଗୋକ୍ତାଃ ବା (୧-୧୦)

ଜଙ୍ଗିତୋଽସି ଜଙ୍ଗିତୋ ରକ୍ଷିତାସି ଜଙ୍ଗିଦଃ ।
ଦ୍ୱିପାଳତୁଷ୍ଟାଦସ୍ଥାକଂ ସର୍ବଂ ରକ୍ଷତୁ ଜଙ୍ଗିଦଃ ॥୧॥

ୟା ଗୃହ୍ୟସ୍ତ୍ରପଞ୍ଚାଶୀଃ ଶତଂ କୃତ୍ୟାକୃତଶ୍ଚ ଯେ ।
ସର୍ବାନ୍ନିନକ୍ଷୁ ତେଜସୋଽରସାଂ ଜଙ୍ଗିଦସ୍ମରତ୍ ॥୨॥

ଅରସଂ କୃତ୍ରିମଂ ନାଦମରସାଃ ସପ୍ତ ବିସ୍ରସଃ ।
ଅପେତୋ ଜଙ୍ଗିତାମତିମିଷୁମସ୍ତେବ ଶାତୟ ॥୩॥

କୃତ୍ୟାଦୂଷଣ ଏବାୟମଥୋ ଅରାତିଦୂଷଣଃ ।
ଅଥୋ ସହସ୍ରାଂ ଜଙ୍ଗିତଃ ପ୍ର ନ ଆୟୁଂଷି ତାରିଷତ୍ ॥୪॥

ସ ଜଙ୍ଗିତସ୍ୟ ମହିମା ପରି ଶଃ ପାତୁ ବିଶ୍ୱତଃ ।
ବିଷ୍ଠାନ୍ ଯେନ ସାସହ ସଂସ୍ନାନମୋଜ ଓଜସା ॥୫॥

ତ୍ରିଷ୍ଟା ଦେବା ଅଜନୟନ୍ନିଷ୍ଠିତଂ ଭୂମ୍ୟାମଧି ।
ତମ୍ନ ତ୍ୱାଙ୍ଗିରା ଇତି ବ୍ରାହ୍ମଣାଃ ପୂର୍ବ୍ୟା ବିଦୁଃ ॥୬॥

ନ ତ୍ୱା ପୂର୍ବା ଓଷଧୟୋ ନ ତ୍ୱା ତରନ୍ତି ଯା ନବାଃ ।
ବିବାଧ ଉଗ୍ରୋ ଜଙ୍ଗିତଃ ପରିପାଶଃ ସୁମଙ୍ଗଲଃ ॥୭॥

ଅଧୋପଦାନ ଭଗବୋ ଜାଙ୍ଗିତାମିତବୀର୍ୟ ।
ପୁରା ତ ଉଗ୍ରା ଗ୍ରସତ ଉପେନ୍ଦ୍ରୋ ବୀର୍ୟଂ ଦଦୌ ॥୮॥

ଉଗ୍ର ଇତ୍ତେ ବନସ୍ତତ ଇନ୍ଦ୍ର ଓଜ୍ଜ୍ଵାନମା ଦଧୌ ।
ଅମୀବାଃ ସର୍ବାଶ୍ଵାତୟଂ ଜହି ରକ୍ଷାଂସ୍ୟୋଷଧେ ॥୯॥

ଆଶରୀକଂ ବିଶରୀକଂ ବଲ୍ଲୀସଂ ପୃଷ୍ଠ୍ୟାମୟମ୍ ।
ତଜ୍ଜ୍ଵାନଂ ବିଶ୍ଵଶାରଦମରସାଂ ଜଙ୍ଗିତସ୍ଵରତ୍ ॥୧୦॥

=====

(୧୯/୩୫) ରକ୍ଷିଃ - ଅଙ୍ଗିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨, ୫), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୩),
ନିତୃତ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪) । ଦେବତା - ବନସ୍ପତିଃ (୧-୫)

=====

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ନାମ ଗୃହ୍ଣତ୍ତ ରକ୍ଷୟୋ ଜଙ୍ଗିଦଂ ଦଦୁଃ ।
ଦେବା ଯଂ ଚକ୍ରୁର୍ଭେଷଜମଗ୍ରେ ବିଷ୍ଠନ୍ନଦୂଷଣମ୍ ॥୧॥

ସ ନୋ ରକ୍ଷତୁ ଜଙ୍ଗିତୋ ଧନପାଲୋ ଧନେବ ।
ଦେବା ଯଂ ଚକ୍ରୁର୍ବାହୁଣାଃ ପରିପାଶମରାତିହମ୍ ॥୨॥

ଦୁର୍ହାଦଃ ସଂଘୋରଂ ଚକ୍ଷୁଃ ପାପକୃତ୍ଵାନମାଗମମ୍ ।
ତାଂସ୍ତ୍ଵଂ ସହସ୍ରଚକ୍ଷୋ ପ୍ରତୀବୋଧେନ ନାଶୟ ପରିପାଶୋଽସି ଜଙ୍ଗିତଃ ॥୩॥

ପରି ମା ଦିବଃ ପରି ମା ପୃଥିବ୍ୟାଃ ପର୍ଯନ୍ତରିକ୍ଷାପୁରି ମା ବୀରୁଦ୍-ଭ୍ୟଃ ।
ପରି ମା ଭୂତାପୁରି ମୋତ ଭବ୍ୟାଘିଶୋଦିଶୋ ଜଙ୍ଗିତଃ ପାତୁସ୍ଥାନ ॥୪॥

ୟ ରକ୍ଷବୋ ଦେବକୃତା ଯୁ ଉତୋ ବବୃତେଽନ୍ୟଃ ।
ସର୍ବାଂ ସ୍ତ୍ରୀନ୍ନିଶ୍ଵଭେଷଜୋଽରସାଂ ଜଙ୍ଗିତସ୍ଵରତ୍ ॥୫॥

(୧୯୩୭) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୭) । ଦେବତା - ଶତବାରଃ (୧-୭)

ଶତବାରୋ ଅନୀନଶଦ୍ୟକ୍ଷ୍ମାନୁକ୍ଷାଂସି ତେଜସା ।
ଆରୋହନ୍ନର୍ଚସା ସହ ମଣିର୍ଦୁର୍ଣ୍ଣାମଚାତନଃ ॥୧॥

ଶୃଙ୍ଖାଭ୍ୟାଂ ରକ୍ଷୋ ନୁଦତେ ମୂଲେନ ଯ୍ଯାତୁଧାନ୍ୟଃ ।
ମଧ୍ୟେନ ଯ୍ଯକ୍ଷ୍ମଂ ବାଧତେ ନୈନଂ ପାପ୍ତାତି ତତ୍ରତି ॥୨॥

ୟେ ଯ୍ଯକ୍ଷ୍ମାସୋ ଅର୍ଭକା ମହାନ୍ତୋ ଯେ ତ ଶବ୍ଦିନଃ ।
ସର୍ବାଂ ଦୁର୍ଣ୍ଣାମହା ମଣିଃ ଶତବାରୋ ଅନୀନଶତ୍ ॥୩॥

ଶତଂ ବୀରାନଜନୟକ୍ଷତଂ ଯ୍ଯକ୍ଷ୍ମାନପାବପତ୍ ।
ଦୁର୍ଣ୍ଣାମ୍ନଃ ସର୍ବାନ୍ଦହ୍ତାବ ରକ୍ଷାଂସି ଧୁନୁତେ ॥୪॥

ହିରଣ୍ୟଶୃଙ୍ଖ ଋଷଭଃ ଶାତବାରୋ ଅୟଂ ମଣିଃ ।
ଦୁର୍ଣ୍ଣାମ୍ନଃ ସର୍ବାଂସ୍ତୃତ୍ତ୍ବାବ ରକ୍ଷାଂସ୍ୟକ୍ରମୀତ୍ ॥୫॥

ଶତମହଂ ଦୁର୍ଣ୍ଣାମ୍ନାନାଂ ଗନ୍ଧର୍ବାୟୁରସାଂ ଶତମ୍ ।
ଶତଂ ଶଶ୍ପନ୍ଦ୍ରତୀନାଂ ଶତବାରୋଶ ବାରୟେ ॥୬॥

(୧୯୩୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଆସ୍ତ୍ରାରପଞ୍ଜିଃ (୨), ତ୍ରିପଦା ମହାବୃହତୀ
(୩), ପୁର ଭଷ୍ମିକ୍ (୪) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୪)

ଇଦଂ ବର୍ଚ୍ଚୋ ଅଗ୍ନିନା ଦତ୍ତମାଗନ୍ତର୍ଗୋ ଯୁଗଃ ସହ ଓଜୋ ବୟୋ ବଲମ୍ ।
ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶଦ୍ୟାନି ତ ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ତାନ୍ୟଗ୍ନିଃ ପ୍ର ଦଦାତୁ ମେ ॥୧॥

ବର୍ତ୍ତ ଆ ଧେହି ମେ ତନ୍ନାଂ ସହ ଓଜୋ ବୟୋ ବଲମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ରିୟାୟ ତ୍ବା କର୍ମଣେ ବୀର୍ଯ୍ୟାୟ ପ୍ରତି ଗୃହ୍ଣାମି ଶତଶାରଦାୟ ॥୨॥

ଉର୍ଜେ ତ୍ବା ବଲ୍ଲାୟ ଚୈୱିଜସେ ସହସେ ତ୍ବା ।
ଅଭିଭୂୟାୟ ତ୍ବା ରାଷ୍ଟ୍ରଭୃତ୍ୟାୟ ପର୍ଯ୍ୟୁହାମି ଶତଶାରଦାୟ ॥୩॥

ଚତୁର୍ଭ୍ୟସ୍ପାର୍ତ୍ତବେତ୍ୟୋ ମାଦ୍-ଭ୍ୟଃ ସଂବସ୍ତରେଭ୍ୟଃ ।
ଧାତ୍ରେ ବିଧାତ୍ରେ ସମୃଧେ ଭୂତସ୍ୟ ପତୟେ ଯଜେ ॥୪॥

=====

(୧୯|୩୮) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଚତୁଷ୍ପଦା ଉଷ୍ଟିକ୍ (୨),
ଏକାବସାନା ପ୍ରାଜ୍ୟାପତ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩) । ଦେବତା - ଗୁରୁଲୁଃ (୧-୩)

=====

ନ ତଂ ଯସ୍ମା ଅରୁନ୍ଧତେ ନୈନଂ ଶପଥୋ ଅଶୁତେ ।
ୟଂ ଭେଷଜସ୍ୟ ଗୁଲୁଲୋଃ ସୁରଭିର୍ଗନ୍ଧୋ ଅଶୁତେ ॥୧॥

ବିଷ୍ଠୁଞ୍ଚିସ୍ତସ୍ଥାଦ୍ୟସ୍ଥା ମୃଗା ଅଶ୍ୱା ଇବେରତେ ।
ୟଦ୍-ଗୁଲ୍-ଗୁଲୁ ସୈନ୍ଧବଂ ଯଦ୍ୱାପ୍ୟସି ସମୁଦ୍ରିୟମ୍ ॥୨॥

ଉଭୟୋରଗ୍ରଭଂ ନାମାସ୍ତ୍ନା ଅରିଷ୍ଟତାତୟେ ॥୩॥

=====

(୧୯|୩୯) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୯-୧୦), ତ୍ର୍ୟବସାନା ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୨-୩),
ଷପ୍ପଦା ଜଗତୀ (୪), ଚତୁରବସାନା ସପ୍ତପଦା ଶକ୍ୱରୀ (୫),
ଚତୁରବସାନା ଅଷ୍ଟପଦା ଅଷ୍ଟିଃ (୬-୮) । ଦେବତା - କୁଷ୍ଠଃ (୧-୧୦)

=====

ଏତୁ ଦେବସ୍ତାୟମାଶଃ କୁଷ୍ଠୋ ହିମବତୟରି ।
ତକ୍ଳାନଂ ସର୍ବଂ ନାଶୟ ସର୍ବାଶ୍ଚ ଯାତୁଧାନ୍ୟଃ ॥୧॥

ତ୍ରୀଣି ତେ କୁଷ୍ଠ ନାମାନି ନଦ୍ୟମାରୋ ନଦ୍ୟାରିଷଃ ।
ନଦ୍ୟାୟଂ ପୁରୁଷୋ ରିଷତ୍ ।
ୟସ୍ମୈ ପରିବ୍ରବୀମି ତ୍ବା ସାୟଂପ୍ରାତରଥୋ ଦିବା ॥୨॥

ଜୀବଲ୍ଲା ନାମ ତେ ମାତା ଜୀବନ୍ତୋ ନାମ ତେ ପିତା ।
ନଦ୍ୟାୟଂ ପୁରୁଷୋ ରିଷତ୍ ।
ୟସ୍ମୈ ପରିବ୍ରବୀମି ତ୍ବା ସାୟଂପ୍ରାତରଥୋ ଦିବା ॥୩॥

ଉତ୍ତମୋ ଅସ୍ୟୋଷଧୀନାମନନ୍ଦ୍ରାନ୍-ଜଗତାମିବ ବ୍ୟାଘ୍ରଃ ଶୂପଦାମିବ ।
ନଦ୍ୟାୟଂ ପୁରୁଷୋ ରିଷତ୍ ।
ୟସ୍ମୈ ପରିବ୍ରବୀମି ତ୍ବା ସାୟଂପ୍ରାତରଥୋ ଦିବା ॥୪॥

ତ୍ରିଃ ଶାମୁଭ୍ୟୋ ଅଙ୍ଗିରେଭ୍ୟସ୍ତ୍ରିରାଦିତ୍ୟେଭ୍ୟସ୍ପରି ।
ତ୍ରିର୍ଜାତୋ ବିଶ୍ଵଦେବେଭ୍ୟଃ ।
ସ କୁଷ୍ଠୋ ବିଶ୍ଵଭେଷଜଃ ସାକଂ ସୋମେନ ତିଷ୍ଠତି ।
ତକ୍ଳାନଂ ସର୍ବଂ ନାଶୟ ସର୍ବାଶ୍ଚ ଯାତୁଧାନ୍ୟଃ ॥୫॥

ଅଶ୍ଵତ୍ଥୋ ଦେବସଦନସ୍ତୃତୀୟସ୍ୟାମିତୋ ଦିବି ।
ତତ୍ରାମୃତସ୍ୟ ଚକ୍ଷଣଂ ତତଃ କୁଷ୍ଠୋ ଅଜାୟତ ।
ସ କୁଷ୍ଠୋ ବିଶ୍ଵଭେଷଜଃ ସାକଂ ସୋମେନ ତିଷ୍ଠତି ।
ତକ୍ଳାନଂ ସର୍ବଂ ନାଶୟ ସର୍ବାଶ୍ଚ ଯାତୁଧାନ୍ୟଃ ॥୬॥

ହିରଣ୍ୟୟା ନୌରଚରଞ୍ଜିରଣ୍ୟବନ୍ନନା ଦିବି ।
ତତ୍ରାମୃତସ୍ୟ ଚକ୍ଷଣଂ ତତଃ କୁଷ୍ଠୋ ଅଜାୟତ ।
ସ କୁଷ୍ଠୋ ବିଶ୍ଵଭେଷଜଃ ସାକଂ ସୋମେନ ତିଷ୍ଠତି ।
ତକ୍ଳାନଂ ସର୍ବଂ ନାଶୟ ସର୍ବାଶ୍ଚ ଯାତୁଧାନ୍ୟଃ ॥୭॥

ଯନ୍ତ୍ର ନାବପ୍ରଭଂଗନଂ ଯନ୍ତ୍ର ହିମବତଃ ଶିରଃ ।
ତତ୍ରାମୃତସ୍ୟ ଚକ୍ଷଣଂ ତତଃ କୁଷ୍ଠୋ ଅଜାୟତ ।
ସ କୁଷ୍ଠୋ ବିଶ୍ୱଭେଷଜଃ ସାକଂ ସୋମେନ ତିଷ୍ଠତି ।
ତକ୍ଳାନଂ ସର୍ବଂ ନାଶୟ ସର୍ବାଶ୍ଚ ଯାତୁଧାନଃ ॥୮॥

ୟଂ ତ୍ୱା ବେଦ ପୂର୍ବ ଇକ୍ଷ୍ମାକୋ ଯଂ ବା ତ୍ୱା କୁଷ୍ଠ କାମଃ ।
ୟଂ ବା ବସୋ ଯମାସ୍ତ୍ରୀସ୍ତେନାସି ବିଶ୍ୱଭେଷଜଃ ॥୯॥

ଶୀର୍ଷଲୋକଂ ତୃତୀୟକଂ ସଦନ୍ଦିୟ୍ବଂ ହାୟନଃ ।
ତକ୍ଳାନଂ ବିଶ୍ୱଧାବୀର୍ଯ୍ୟଧରାଞ୍ଚିଂ ପରା ସୁବ ॥୧୦॥

=====

(୧୯|୪୦) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ପରାନୁଷ୍ଟୁପ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧),
ପୁରଃକକୁଭ୍ଜତ୍ୟ ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବୃହତୀ (୨), ବୃହତୀଗର୍ଭା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩),
ତ୍ରିପଦା ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୪) । ଦେବତା - ବୃହସ୍ପତିଃ, ବିଶ୍ୱେଦେବାଃ ବା (୧-୪)

=====

ୟନ୍ତେ ଛିଦ୍ରଂ ମନସୋ ଯଜ୍ଞ ବାଚଃ ସରସ୍ୱତୀ ମନ୍ତ୍ରମକ୍ତଂ ଜଗାମ ।
ବିଶ୍ୱେସ୍ତଦେବୈଃ ସହ ସଂବିଦାନଃ ସଂ ଦଧାତୁ ବୃହସ୍ପତିଃ ॥୧॥

ମା ନ ଆପୋ ମେଧାଂ ମା ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ର ମଧିଷ୍ଠନ ।
ସୁଷ୍ୟଦା ଯୂୟଂ ସ୍ୟନ୍ଧଧ୍ୱମୁପହୃତୋଽହଂ ସୁମେଧା ବର୍ତ୍ତସ୍ୱୀ ॥୨॥

ମା ନୋ ମେଧାଂ ମା ନୋ ଦୀକ୍ଷାଂ ମା ନୋ ହିଂସିଷ୍ଠଂ ଯଜ୍ଞପଃ ।
ଶିବା ନଃ ଶଂ ସନ୍ତ୍ରାୟୁଷେ ଶିବା ଭବନ୍ତୁ ମାତରଃ ॥୩॥

ୟା ନଃ ପୀପରଦଶ୍ୱିନା ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀ ତମସ୍ତ୍ରିରଃ ।
ତାମସ୍ତେ ରାସତାମିଷମ୍ ॥୪॥

=====

(୧୯|୪୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ଉପଶାନ୍ତି (୧)

=====

ଉଦ୍ରମିଚ୍ଛନ୍ତି ଋଷୟଃ ସ୍ୱର୍ବଦସ୍ତପୋ ଦୀକ୍ଷାମୁପନିଷେଦୁରଗ୍ରେ ।
ତତୋ ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ବଲମୋଜଗ୍ମ ଜାତଂ ତଦସ୍ତୈ ଦେବା ଉପସାନ୍ତିମନ୍ତୁ ॥୧॥

=====

(୧୯|୪୨) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ତ୍ର୍ୟବସାନା କକୁଭୂତୀ ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୨),
ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୩), ଜଗତୀ (୪) । ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମା (୧-୪)

=====

ବ୍ରହ୍ମ ହୋତା ବ୍ରହ୍ମ ଯଜ୍ଞା ବ୍ରହ୍ମଣା ସ୍ୱରବୋ ମିତାଃ ।
ଅଧ୍ୟର୍ଯ୍ୟୁର୍ବ୍ରହ୍ମଣୋ ଜାତୋ ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ତର୍ହିତଂ ହବିଃ ॥୧॥

ବ୍ରହ୍ମ ସୁତୋ ଘୃତବତୀର୍ବ୍ରହ୍ମଣା ବେଦିରୁଦ୍ଧିତା ।
ବ୍ରହ୍ମ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱଂ ଚ ଋଦ୍ଧିଜୋ ଯେ ହବିଷ୍ମତଃ ।
ଶମିତାୟ ସ୍ୱାହା ॥୨॥

ଅଂହୋମୁତେ ପ୍ର ଭରେ ମନୀଷାମା ସୁତ୍ରାବ୍-ଶେ ସୁମତିମାବୃଣାନଃ ।
ଇମମିନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତି ହବ୍ୟଂ ଶୃଭାୟ ସତ୍ୟାଃ ସନ୍ତୁ ଯଜ୍ଞମାନସ୍ୟ କାମାଃ ॥୩॥

ଅଂହୋମୁତଂ ବୃଷଭଂ ଯଜ୍ଞିୟାନାଂ ବିରାଜନ୍ତଂ ପ୍ରଥମମଧ୍ୱରାଶମ୍ ।
ଅପାଂ ନପାତମଶ୍ୱିନା ଦୁବେ ଧିୟ ଇନ୍ଦ୍ରିୟେଶ ତ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଂ ଦଉମୋଜଃ ॥୪॥

=====

(୧୯|୪୩) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ର୍ୟବସାନା ଶଙ୍କୁମତୀ ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୧-୮) ।

ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରେକ୍ତାଃ, ବ୍ରହ୍ମଃ ବା (୧-୮)

=====

ଯତ୍ର ବ୍ରହ୍ମବିଦୋ ଯାନ୍ତି ଦୀକ୍ଷୟା ତପସା ସହ ।

ଅଗ୍ନିର୍ମା ତତ୍ର ନୟତୁଗ୍ନିର୍ମେଧା ଦଧାତୁ ମେ ।

ଅଗ୍ନୟେ ସ୍ୱାହା ॥୧॥

ଯତ୍ର ବ୍ରହ୍ମବିଦୋ ଯାନ୍ତି ଦୀକ୍ଷୟା ତପସା ସହ ।

ବାୟୁର୍ମା ତତ୍ର ନୟତୁ ବାୟୁଃ ପ୍ରଣାୟାତୁ ମେ ।

ବାୟୁବେ ସ୍ୱାହା ॥୨॥

ଯତ୍ର ବ୍ରହ୍ମବିଦୋ ଯାନ୍ତି ଦୀକ୍ଷୟା ତପସା ସହ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ମା ତତ୍ର ନୟତୁ ଚକ୍ଷୁଃ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ଦଧାତୁ ମେ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟାୟ ସ୍ୱାହା ॥୩॥

ଯତ୍ର ବ୍ରହ୍ମବିଦୋ ଯାନ୍ତି ଦୀକ୍ଷୟା ତପସା ସହ ।

ଚନ୍ଦ୍ରୋ ମା ତତ୍ର ନୟତୁ ମନଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରୋ ଦଧାତୁ ମେ ।

ଚନ୍ଦ୍ରାୟ ସ୍ୱାହା ॥୪॥

ଯତ୍ର ବ୍ରହ୍ମବିଦୋ ଯାନ୍ତି ଦୀକ୍ଷୟା ତପସା ସହ ।

ସୋମୋ ମା ତତ୍ର ନୟତୁ ପୟଃ ସୋମୋ ଦଧାତୁ ମେ ।

ସୋମାୟ ସ୍ୱାହା ॥୫॥

ଯତ୍ର ବ୍ରହ୍ମବିଦୋ ଯାନ୍ତି ଦୀକ୍ଷୟା ତପସା ସହ ।

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମା ତତ୍ର ନୟତୁ ବଲ୍ଲମିନ୍ଦ୍ରୋ ଦଧାତୁ ମେ ।

ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ସ୍ୱାହା ॥୬॥

ଯନ୍ତ୍ର ବ୍ରହ୍ମବିଦୋ ଯାନ୍ତି ଦୀକ୍ଷୟା ତପସା ସହ ।
ଆପୋ ମା ତତ୍ର ନୟନ୍ତୁମୃତଂ ମୋପ ତିଷ୍ଠତୁ ।
ଅଦ୍-ଭ୍ୟଃ ସ୍ବାହା ॥୭॥

ଯନ୍ତ୍ର ବ୍ରହ୍ମବିଦୋ ଯାନ୍ତି ଦୀକ୍ଷୟା ତପସା ସହ ।
ବ୍ରହ୍ମା ମା ତତ୍ର ନୟନ୍ତୁ ବ୍ରହ୍ମା ବ୍ରହ୍ମ ଦଧାତୁ ମେ ।
ବ୍ରହ୍ମଣେ ସ୍ବାହା ॥୮॥

(୧୯|୪୪) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩, ୬-୧୦), ଚତୁଷ୍ପଦା ଶଙ୍କୁମତ୍ୟୁଷ୍ଟିକ୍ (୪),
ତ୍ରିପଦା ନିଚୂତ୍ ବିଷମା ଗାୟତ୍ରୀ (୫) । ଦେବତା - ଦଶମ୍ୟାଶ୍ଵାଜିନମ୍ (୧-୭, ୧୦), ବରୁଣଃ (୮-୯)

ଆୟୁଷୋଽସି ପ୍ରତରଣଂ ବିପ୍ରଂ ଭେଷଜମୁଚ୍ୟସେ ।
ତଦାଞ୍ଜନ ତ୍ୱଂ ଶଂତାତେ ଶମାପୋ ଅଭୟଂ କୃତମ୍ ॥୧॥

ୟୋ ହରିମା ଜାୟାନ୍ୟୋଽଙ୍ଗଭେଦୋ ବିସଲ୍ଭକଃ ।
ସର୍ବଂ ତେ ଯୁଷ୍ମମଙ୍ଗୋଭ୍ୟା ବହିର୍ନିର୍ହତ୍ଵାଞ୍ଜନମ୍ ॥୨॥

ଆଞ୍ଜନଂ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ଜାତଂ ଭଦ୍ରଂ ପୁରୁଷଜୀବନମ୍ ।
କୃଣୋତ୍ପ୍ରମାୟୁକଂ ରଥଜୁତିମନାଗସମ୍ ॥୩॥

ପ୍ରାଣ ପ୍ରାଣଂ ତ୍ରାୟସ୍ତ୍ରାସୋ ଅସବେ ମୃତ ।
ନିରୂତେ ନିରୂତ୍ୟା ନଃ ପାଶେଭ୍ୟୋ ମୁଞ୍ଚି ॥୪॥

ସିନ୍ଧୋର୍ଗର୍ଭୋଽସି ବିଦ୍ୟୁତାଂ ପୁଷ୍ପମ୍ ।
ବାତଃ ପ୍ରାଣଃ ସୂର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚୁର୍ଦ୍ଧ୍ୱିବୟାୟଃ ॥୫॥

ଦେବାଞ୍ଜନ ତ୍ରେକକୁଦଂ ପରି ମା ପାହି ବିଶ୍ଵତଃ ।
ନ ତ୍ଵା ତରନ୍ତ୍ୟାଷଧୟୋ ବାହ୍ୟାଃ ପର୍ବତୀୟା ଉତ ॥୭॥

ବୀଦଂ ମଧ୍ୟମବାସ୍ତୁପଦ୍ରଷୋହାମୀବଚାତନଃ ।
ଅମୀବାଃ ସର୍ବାଶ୍ଵାତୟନ୍ନାଶୟଦଭିଭା ଇତଃ ॥୮॥

ବହିଦଂ ରାଜନ୍ନରୁଣାନୃତମାହ ପୁରୁଷଃ ।
ତସ୍ମାତ୍ସହସ୍ରବୀର୍ଯ୍ୟ ମୁଞ୍ଚି ନଃ ପର୍ଯ୍ୟହସଃ ॥୯॥

ୟଦାପୋ ଅୟ୍ମା ଇତି ବରୁଣେତି ଯଦୂଚିମ ।
ତସ୍ମାତ୍ସହସ୍ରବୀର୍ଯ୍ୟ ମୁଞ୍ଚି ନଃ ପର୍ଯ୍ୟହସଃ ॥୧୦॥

ମିତ୍ରଶ୍ଚ ତ୍ଵା ବରୁଣଶ୍ଚାନୁପ୍ରେୟତୁରାଞ୍ଜନ ।
ତୌ ତ୍ଵାନୁଗତ୍ୟ ଦୂରଂ ଭୋଗାୟ ପୁନରୋହତୁଃ ॥୧୦॥

=====

(୧୯|୪୫) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩-୫),
ଏକାବସାନା ବିରାଟ୍ ମହାବୃହତୀ (୬), ଏକାବସାନା ନିତୃତ୍ ମହାବୃହତୀ (୭-୧୦) ।
ଦେବତା - ପଞ୍ଚର୍ତ୍ତମାଞ୍ଜନମ୍ (୧-୫), ମନ୍ତ୍ରେକ୍ତାଃ (୬-୧୦)

=====

ଋଣାଦୃଶମିବ ସଂନୟନ୍-କୃତ୍ୟାଂ କୃତ୍ୟାକୃତୋ ଗୃହମ୍ ।
ଚକ୍ଷୁର୍ମନ୍ଥସ୍ୟ ଦୁର୍ହାଦଃ ପୃଷ୍ଠୀରପି ଶୃଣାଞ୍ଜନ ॥୧॥

ୟଦସ୍ମାସୁ ଦୁଷ୍ପୃୟଂ ଯଦ୍ଘୋଷୁ ଯଜ ନୋ ଗୃହେ ।
ଅନାମଗସ୍ତଂ ଚ ଦୁର୍ହାଦଃ ପ୍ରିୟଃ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚିତାମ୍ ॥୨॥

ଅପାମୂର୍ଜ ଓଜସୋ ବାବୃଧାନମଗ୍ନେର୍ଜାତମଧି ଜାତବେଦସଃ ।
ଚତୁର୍ବୀରଂ ପର୍ବତୀୟଂ ଯଦାଞ୍ଜନଂ ଦିଶଃ ପ୍ରଦିଶଃ କରଦିକ୍ଷିବାସ୍ତେ ॥୩॥

ଚତୁର୍ବୀରଂ ବଧ୍ୟତ ଆଞ୍ଜନଂ ତେ ସର୍ବା ଦିଶୋ ଅଭୟାସ୍ତେ ଭବନ୍ତି ।
ଧ୍ରୁବସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟାସି ସବିତେବ ଚାର୍ଯ୍ୟ ଇମା ବିଶୋ ଅଭି ହରନ୍ତି ତେ ବଲିମ୍ ॥୪॥

ଆର୍ଷ୍ଟ୍ରିକଂ ମଣିମେକଂ କୃଷ୍ଣସ୍ତ ସ୍ନାହ୍ୟେକେନା ପିବୈକମେଷାମ୍ ।
ଚତୁର୍ବୀରଂ ନୈରୃତେଭ୍ୟଶ୍ଚତୁର୍ଭ୍ୟା ଗ୍ରାହ୍ୟା ବନ୍ଧେଭ୍ୟଃ ପରି ପାତୁସ୍ଥାନ ॥୫॥

ଅଗ୍ନିର୍ମାଗ୍ନିନାବତୁ ପ୍ରାଣାୟାପାନାୟାୟୁଷେ ବର୍ଚ୍ଚସ ଓଜସେ
ତେଜସେ ସ୍ୱସ୍ତୟେ ସୁଭୂତୟେ ସ୍ୱାହା ॥୬॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମେନ୍ଦ୍ରିୟେଶାବତୁ ପ୍ରାଣାୟାପାନାୟାୟୁଷେ ବର୍ଚ୍ଚସ ଓଜସେ
ତେଜସେ ସ୍ୱସ୍ତୟେ ସୁଭୂତୟେ ସ୍ୱାହା ॥୭॥

ସୋମୋ ମା ସୌମ୍ୟେନାବତୁ ପ୍ରାଣାୟାପାନାୟାୟୁଷେ ବର୍ଚ୍ଚସ ଓଜସେ
ତେଜସେ ସ୍ୱସ୍ତୟେ ସୁଭୂତୟେ ସ୍ୱାହା ॥୮॥

ଭଗୋ ମା ଭଗେନାବତୁ ପ୍ରାଣାୟାପାନାୟାୟୁଷେ ବର୍ଚ୍ଚସ ଓଜସେ
ତେଜସେ ସ୍ୱସ୍ତୟେ ସୁଭୂତୟେ ସ୍ୱାହା ॥୯॥

ମରୁତୋ ମା ଗଣୈରବନ୍ତି ପ୍ରାଣାୟାପାନାୟାୟୁଷେ ବର୍ଚ୍ଚସ ଓଜସେ ତେଜସେ
ସ୍ୱସ୍ତୟେ ସୁଭୂତୟେ ସ୍ୱାହା ॥୧୦॥

॥ ଇତି ପଞ୍ଚମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧୯|୪୭) ଋଷିଃ - ପ୍ରଜାପତିଃ | ଛନ୍ଦ - ପଞ୍ଚପଦା ମଧ୍ୟୋଜ୍ୟୋତିଷ୍ଠତୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଷଟ୍ପଦା ଭୃଗିକ୍ ଶକ୍ତୀ (୨), ପଞ୍ଚପଦା ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୩, ୭), ଚତୁଷ୍ପଦା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪), ପଞ୍ଚପଦା ଶକ୍ତୀ (୫), ପଞ୍ଚପଦା ଉଷ୍ଠିକ୍‌ଗର୍ଭା ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୬) | ଦେବତା - ଅସ୍ତ୍ରତମଣିଃ (୧-୭)

=====

ପ୍ରଜାପତିଷ୍ଠା ବଧ୍ନାତ୍-ପ୍ରଥମମସ୍ତୁତଂ ବୀର୍ଯ୍ୟାୟ କମ୍ ।

ତତ୍ତେ ବଧ୍ନାମ୍ୟାୟୁଷେ ବର୍ତ୍ତସ ଓଜସେ ତ ବଲ୍ଲୀୟ ଚାସ୍ତୁତସ୍ତାତି ରକ୍ଷତୁ ॥୧॥

ଉର୍ଧ୍ବସ୍ତ୍ରଷ୍ଟୁ ରକ୍ଷନ୍ନପ୍ରମାଦମସ୍ତୁତେମଂ ମା ତ୍ବା ଦଭନ୍‌ପଶୟେ ଯାତୁଧାନାଃ ।

ଇନ୍ଦ୍ର ଇବ ଦସ୍ୟୁନବ ଧୁନ୍ୱସ୍ତ ପୃତନ୍ୟତଃ ସର୍ବାଂଛତୁନ୍ତି ସହସ୍ରାସ୍ତୁତସ୍ତାତି ରକ୍ଷତୁ ॥୨॥

ଶତଂ ତ ନ ପ୍ରହରନ୍ତୋ ନିନ୍ଦନ୍ତୋ ନ ତସ୍ତ୍ରିରେ ।

ତସ୍ତ୍ରିନ୍ନିନ୍ଦ୍ରଃ ପର୍ଯ୍ୟଦତ୍ତ ଚକ୍ଷୁଃ ପ୍ରାଣମଥୋ ବଲମସ୍ତୁତସ୍ତାତି ରକ୍ଷତୁ ॥୩॥

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ତ୍ବା ବର୍ମଣା ପରି ଧାପୟାମୋ ଯୋ ଦେବାନାମଧିରାଜୋ ବଭୂବ ।

ପୁନସ୍ତା ଦେବାଃ ପ୍ର ଶୟନ୍ତୁ ସର୍ବେଽସ୍ତୁତସ୍ତାତି ରକ୍ଷତୁ ॥୪॥

ଅସ୍ତ୍ରିନ୍ନଶାବେକଶତଂ ବୀର୍ଯ୍ୟାଶି ସହସ୍ରଂ ପ୍ରାଣା ଅସ୍ତ୍ରିନ୍ନସ୍ତୁତେ ।

ବ୍ୟାଘ୍ରଃ ଶତ୍ରୁନତି ତିଷ୍ଠ ସର୍ବାନ୍ୟସ୍ତା ପୃତନ୍ୟାଦଧରଃ ସୋ ଅସ୍ତୁସ୍ତୁତସ୍ତାତି ରକ୍ଷତୁ ॥୫॥

ଘୃତାଦୁଲ୍ଲୁପ୍ତୋ ମଧୁମାନ୍‌ପୟସ୍ତାହସହସ୍ରପ୍ରାଣଃ ଶତୟୋନିର୍ବୟୋଧାଃ ।

ଶଂଭୁଷ୍ଟ ମୟୋଭୁଷ୍ଟୋର୍ଜସ୍ବାଂଷ୍ଟ ପୟସ୍ବାଂଷ୍ଟାସ୍ତୁତସ୍ତାତି ରକ୍ଷତୁ ॥୬॥

ୟଥା ଦ୍ବମୁତ୍ତରୋଽସୋ ଅସପତ୍ନଃ ସପତ୍ନଃ ।

ସଜାତାନାମସଦ୍‌ଶୀ ତଥା ତ୍ବା ସବିତା କରଦସ୍ତୁତସ୍ତାତି ରକ୍ଷତୁ ॥୭॥

=====

(୧୯|୪୭) ରକ୍ଷିଃ - ଗୋପଥ । ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୧), ପଞ୍ଚପଦା ଅନୁଷ୍ଠୁପଗର୍ଭା ପରାତିଜଗତୀ
(୨), ଅନୁଷ୍ଠୁପ (୩-୫, ୮-୯), ପୁରସ୍ରାଦ୍ ବୃହତୀ (୨), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୨) ।
ଦେବତା - ରାତ୍ରିଃ (୧-୯)

=====

ଆ ରାତ୍ରି ପାର୍ଥିବଂ ରଜଃ ପିତୁରପ୍ରାୟି ଧାମଭିଃ ।

ଦିବଃ ସଦାଂସି ବୃହତୀ ବି ତିଷ୍ଠସ ଆ ତ୍ୱେଷଂ ବର୍ତ୍ତତେ ତମଃ ॥୧॥

ନ ଯୁସ୍ୟାଃ ପାରଂ ଦଦୃଶେ ନ ଯୋୟୁବଦ୍ବିଶ୍ୱମସ୍ୟାଂ ନି ବିଶତେ ଯୁଦେଜତି ।
ଅରିଷ୍ଟାସସ୍ତ ଉର୍ବି ତମସ୍ୱତି ରାତ୍ରି ପାରମଣୀମହି ଭଦ୍ରେ ପାରମଣୀମହି ॥୨॥

ୟେ ତେ ରାତ୍ରି ନୃତକ୍ଷସୋ ଦ୍ରଷ୍ଟାରୋ ନବତିର୍ନବ ।

ଅଶୀତିଃ ସନ୍ତ୍ୟକ୍ଷା ଭତୋ ତେ ସପ୍ତ ସପ୍ତତିଃ ॥୩॥

ଷଷ୍ଠିଶ୍ଚ ଷଟ୍ତ ରେବତି ପଞ୍ଚାଶପଞ୍ଚ ସୁମ୍ନୟି ।

ଚତ୍ୱାରଶ୍ଚତ୍ୱାରିଂଶଚ ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶଚ ବାଜିନି ॥୪॥

ଦ୍ୱୌ ଚ ତେ ବିଂଶତିଶ୍ଚ ତେ ରାତ୍ରେ୍ୟକାଦଶାବମାଃ ।

ତେଭିର୍ନୋ ଅଦ୍ୟ ପାୟୁଭିର୍ନୁ ପାହି ଦୁହିତର୍ଦିବଃ ॥୫॥

ରକ୍ଷା ମାକିର୍ନୋ ଅଘଶଂସ ଈଶତ ମା ନୋ ଦୁଃଶଂସ ଈଶତ ।

ମା ନୋ ଅଦ୍ୟ ଗବାଂ ସ୍ତେନୋ ମାବୀନାଂ ବୃକ ଈଶତ ॥୬॥

ମାଶ୍ୱାନାଂ ଭଦ୍ରେ ତସ୍କରୋ ମା ନୃଶାଂ ଯାତୁଧାନ୍ୟଃ ।

ପରମେଭିଃ ପଥିଭି ସ୍ତେନୋ ଧାବତୁ ତସ୍କରଃ ।

ପରେଶ ଦଦୃତୀ ରଙୁଃ ପରେଶାଘାୟୁରର୍ଷତୁ ॥୭॥

ଅଧ ରାତ୍ରି ତୃଷ୍ଟଧୂମମଣୀର୍ଷାଶମହିଂ କୃଶୁ ।

ହନୁ ବୃକସ୍ୟ ଜନ୍ମୟାସ୍ତେନ ତଂ ଦ୍ରୁପଦେ ଜହି ॥୮॥

ତୁୟି ରାତ୍ରି ବସାମସି ସୁପିଷ୍ୟାମସି ଜାଗୁହି ।
ଗୋଭ୍ୟୋ ନଃ ଶର୍ମ ଯଜ୍ଞାଶ୍ୱେଭ୍ୟଃ ପୁରୁଷେଭ୍ୟଃ ॥୯॥

=====

(୧୯|୪୮) ଋଷିଃ - ଗୋପଥ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିପଦା ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୧),
ତ୍ରିପଦା ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ବୃହତୀଗର୍ଭା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪, ୬), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୫)
| ଦେବତା - ରାତ୍ରିଃ (୧-୬)

=====

ଅଥୋ ଯାନି ଚ ଯସ୍ମା ହ ଯାନି ଚାନ୍ତଃ ପରୀଶହି ।
ତାନି ତେ ପରି ଦଦୁସି ॥୧॥

ରାତ୍ରି ମାତରୁଷସେ ନଃ ପରି ଦେହି ।
ଭଷା ନୋ ଅହ୍ନେ ପରି ଦଦାତୁହସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ବିଭାବରି ॥୨॥

ଯଜ୍ଞିଂ ଚେଦଂ ପତୟତି ଯଜ୍ଞିଂ ଚେଦଂ ସରୀସୃପମ୍ ।
ଯଜ୍ଞିଂ ଚ ପର୍ବତାୟାସଦ୍ ଡସ୍ମାନ୍ତଂ ରାତ୍ରି ପାହି ନଃ ॥୩॥

ସା ପଶ୍ଚାତ୍ସାହି ସା ପୁରଃ ସୋଞ୍ଜରାଦଧରାଦୁତ ।
ଗୋପାୟ ନୋ ବିଭାବରି ସ୍ରୋତାରସ୍ତ ଇହ ସୁସି ॥୪॥

ୟେ ରାତ୍ରିମନ୍ତୁତିଷ୍ଠନ୍ତି ଯେ ଚ ଭୂତେଷୁ ଜାଗ୍ରତି ।
ପଶୁନ୍ୟେ ସର୍ବାନ୍ତୁଷ୍ଠନ୍ତି ତେ ନ ଆତ୍ମସୁ ଜାଗ୍ରତି ତେ ନଃ ପଶୁଷୁ ଜାଗ୍ରତି ॥୫॥

ବେଦ ବୈ ରାତ୍ରି ତେ ନାମ ଘୃତାତୀ ନାମ ବା ଅସି ।
ତାଂ ତ୍ୱାଂ ଭରଦ୍ୱାଜୋ ବେଦ ସା ନୋ ବିଭେଧି ଜାଗ୍ରତି ॥୬॥

=====

(୧୯|୪୯) ଋଷିଃ - ଗୋପଥ, ଭରଦ୍ବାଜ ଚ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୫, ୮), ଆସ୍ତ୍ରାରପଞ୍ଚଃ (୨),
ପଥ୍ୟାପଞ୍ଚଃ (୨), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୯), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୧୦) | ଦେବତା - ରାତ୍ରିଃ (୧-୧୦)

=====

ଇଷିରା ଘୋଷା ଯୁବତିର୍ଦମୁନା ରାତ୍ରୀ ଦେବସ୍ୟ ସବିତୁର୍ଭଗସ୍ୟ ।

ଅଶ୍ୱକ୍ଷଭା ସୁହବା ସଂଭୃତଶ୍ରୀରା ପପ୍ତୌ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ମହିତ୍ୱା ॥୧॥

ଅତି ବିଶ୍ୱାନ୍ୟରୁହଦ୍-ଗମ୍ଭିରୋ ବର୍ଷଷ୍ଟମରୁହନ୍ତ ଶ୍ରବିଷ୍ଟାଃ ।

ଉଗତୀ ରାତ୍ର୍ୟନ୍ତୁ ସା ଭଦ୍ରାଭି ତିଷ୍ଠତେ ମିତ୍ର ଇବ ସ୍ୱଧାଭିଃ ॥୨॥

ବର୍ଯ୍ୟେ ବନ୍ଦେ ସୁଭଗେ ସୁଜାତ ଆଜଗନ୍ନାତି ସୁମନା ଇହ ସ୍ୟାମ୍ ।

ଅସ୍ତ୍ରାଂସ୍ତ୍ରାୟସ୍ତ୍ର ନୟାଶି ଜାତା ଅଥୋ ଯାନି ଗବ୍ୟାନି ପୁଷ୍ଟ୍ୟା ॥୩॥

ସିଂହସ୍ୟ ରାତ୍ର୍ୟୁଗତୀ ପୀଂଷସ୍ୟ ବ୍ୟାଘ୍ରସ୍ୟ ଦ୍ୱୀପିନୋ ବର୍ଚ୍ଚ ଆ ଦଦେ ।

ଅଶ୍ୱସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଂ ପୁରୁଷସ୍ୟ ମାୟୁଂ ପୁରୁ ରୂପାଶି କୃଣୁଷେ ବିଭାତୀ ॥୪॥

ଶିବାଂ ରାତ୍ରିମନୁସୂର୍ଯ୍ୟଂ ଚ ହିମସ୍ୟ ମାତା ସୁହବା ନୋ ଅସୁ ।

ଅସ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୋମସ୍ୟ ସୁଭଗେ ନି ବୋଧ ଯେନ ତ୍ୱା ବନ୍ଦେ ବିଶ୍ୱାସୁ ଦିଷୁ ॥୫॥

ସ୍ତ୍ରୋମସ୍ୟ ନୋ ବିଭାବରି ରାତ୍ରି ରାଜେବ ଜୋଷସେ ।

ଅସ୍ୟାମ ସର୍ବବୀରା ଭବାମ ସର୍ବବେଦସୋ ବୁଧ୍ନୁକ୍ତୀରନୁଷସଃ ॥୬॥

ଶମ୍ୟା ହ ନାମ ଦଧିଷେ ମମ ଦିୟୁକ୍ତି ଯେ ଧନା ।

ରାତ୍ରୀହି ତାନସୁତପା ଯୁ ସ୍ତେନୋ ନ ବିଦ୍ୟତେ ଯତ୍-ପୁନର୍ନ ବିଦ୍ୟତେ ॥୭॥

ଭଦ୍ରାସି ରାତ୍ରି ଚମସୋ ନ ବିଷ୍ଣୋ ବିଷ୍ଣୁଂ ଗୋରୂପଂ ଯୁବତିର୍ବିଭର୍ଷି ।

ଚକ୍ଷୁଷ୍ଟତୀ ମେ ଉଗତୀ ବପୁଂଷି ପ୍ରତି ତ୍ୱଂ ଦିବ୍ୟା ନ କ୍ଷାମମୁକ୍ତ୍ୟାଃ ॥୮॥

ଯୋ ଅଦ୍ୟ ସ୍ତେନ ଆୟତ୍ୟଦ୍ଭାୟୁର୍ମର୍ତ୍ତ୍ୟୋ ରିପୁଃ ।
ରାତ୍ରୀ ତସ୍ୟ ପ୍ରତୀତ୍ୟ ପ୍ର ଗ୍ରୀବାଃ ପ୍ର ଶିରୋ ହନତ୍ ॥୯॥

ପ୍ର ପାଦୌ ନ ଯଥାୟତି ପ୍ର ହସ୍ତୌ ନ ଯଥାଶିଷତ୍ ।
ଯୋ ମଲିନ୍-ଲୁରୁପାୟତି ସ ସଂପିଷ୍ଠୋ ଅପାୟତି ।
ଅପାୟତି ସ୍ୱପାୟତି ଶୁଷ୍କେ ସ୍ଥାଣାବପାୟତି ॥୧୦॥

=====

(୧୯|୫୦) ଋଷିଃ - ଗୋପଥ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୭) । ଦେବତା - ରାତ୍ରିଃ (୧-୭)

=====

ଅଧ ରାତ୍ରି ତୃଷ୍ଣଧୂମମଶୀର୍ଷାଶମହିଂ କୃଶୁ ।
ଅକ୍ଷୌ ବୃକସ୍ୟ ନିର୍ଜହ୍ୟାସ୍ତେନ ତଂ ଦ୍ରୁପଦେ ଜହି ॥୧॥

ଯୋ ତେ ରାତ୍ର୍ୟନତ୍ତାହସ୍ତୀକ୍ଷୁଶୃଙ୍ଗାଃ ସ୍ୱାଶବଃ ।
ତେଭିର୍ନୌ ଅଦ୍ୟ ପାରୟାତି ଦୁର୍ଗାଶି ବିଶ୍ୱହା ॥୨॥

ରାତ୍ରିଂରାତ୍ରିମରିଷ୍ୟନ୍ତସ୍ତରେମ ତନ୍ନା ବୟମ୍ ।
ଗମ୍ଭୀରମପ୍ଳବା ଇବ ନ ତରେୟୁରରାତୟଃ ॥୩॥

ୟଥା ଶାମ୍ୟାକଃ ପ୍ରପତନ୍ନପବାନ୍ନାନୁବିଦ୍ୟତେ ।
ଏବା ରାତ୍ରି ପ୍ର ପାତୟ ଯୋ ଅସ୍ତ୍ରାଁ ଅଭ୍ୟଦାୟତି ॥୪॥

ଅପ ସ୍ତେନଂ ବାସୟୋ ଗୋଅଜମୁତ ତସ୍କରମ୍ ।
ଅଥୋ ଯୋ ଅର୍ବତଃ ଶିରୋଽଭିଧାୟ ନିନୀଷତି ॥୫॥

ୟଦଦ୍ୟ ରାତ୍ରି ସୁଭଗେ ବିଭଜନ୍ତ୍ୟୟୋ ବସୁ ।
ୟଦେତଦସ୍ଥାନ-ଭୋଜୟ ଯଥେଦନ୍ୟାନୁପାୟସି ॥୬॥

ଉଷସେ ନଃ ପରି ଦେହି ସର୍ବାନ୍ତ୍ରାତ୍ୟନାଗସଃ ।
ଉଷା ନୋ ଅହ୍ନେ ଆ ଭଜାଦହସ୍ତଭ୍ୟାଂ ବିଭାବରି ॥୭॥

(୧୯|୫୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଏକାବସାନା ବ୍ରାହ୍ମ୍ୟନ୍ତୁଷ୍ଟପ୍ (୧),
ଏକାବସାନା ତ୍ରିପଦା ଯୁବମଧ୍ୟୋଷ୍ଟିକ୍ (୨) । ଦେବତା - ଆତ୍ମାଃ (୧), ସବିତା (୨)

ଅୟୁତୋଃହମୟୁତୋ ମ ଆତ୍ମାୟୁତଂ ମେ ଚକ୍ଷୁରୟୁତଂ ମେ ଶ୍ରୋତ୍ରମୟୁତୋ ମେ ପ୍ରାଣୋଃୟୁତୋ
ମେଽପାନୋଃୟୁତୋ ମେ ବ୍ୟାନୋଃୟୁତୋଽହଂ ସର୍ବଃ ॥୧॥

ଦେବସ୍ୟ ତ୍ବା ସବିତୁଃ ପ୍ରସବେଽଶ୍ବିନୋର୍ବାହୁଭ୍ୟାଂ ପୁଷ୍ଟୋ ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରସୂତ ଆ ରତେ ॥୨॥

(୧୯|୫୨) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨, ୪), ଚତୁଷ୍ପଦା ଉଷ୍ଟିକ୍ (୩),
ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବୃହତୀ (୫) । ଦେବତା - କାମଃ (୧-୫)

କାମସ୍ତଦଗ୍ରେ ସମବର୍ତ୍ତତ ମନସୋ ରେତଃ ପ୍ରଥମଂ ଯଦାସୀତ୍ ।
ସ କାମ କାମେନ ବୃହତା ସୟୋନୀ ରାୟସ୍ତୋଷଂ ଯଜମାନାୟ ଧେହି ॥୧॥

ତ୍ବଂ କାମ ସହସ୍ରାସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତୋ ବିଭୁର୍ବିଭାବା ସଖ ଆ ସଖୀୟତେ ।
ତ୍ବମୁଗ୍ରଃ ପୃତନାସୁ ସାସହିଃ ସହ ଓଜୋ ଯଜମାନାୟ ଧେହି ॥୨॥

ଦୂରାଜକମାନାୟ ପ୍ରତିପାଶାୟାକ୍ଷୟେ ।
ଆସ୍ମା ଅଶ୍ବଶ୍ବନ୍ନାଶାଃ କାମେନାଜନୟନ୍ତୁସ୍ତଃ ॥୩॥

କାମେନ ମା କାମ ଆଗନ୍ଧୃଦୟାଜୃଦୟଂ ପରି ।
ୟଦମୀଷାମଦୋ ମନସ୍ତଦୈତୃପ ମାମିହ ॥୪॥

ଯଜ୍ଞାମ କାମୟମାନା ଇଦଂ କୃଣ୍ଣସି ତେ ହବିଃ ।
ତନ୍ନଃ ସର୍ବଂ ସମୃଧ୍ୟତାମଧୈତସ୍ୟ ହବିଷୋ ବୀହି ସ୍ବାହା ॥୫॥

=====

(୧୯|୫୩) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୪), ନିରୂତ୍ ପୁରସ୍ତାଦ୍ ବୃହତୀ (୫),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୬-୧୦) । ଦେବତା - ସର୍ବାତ୍ମକଃ କାଲଃ (୧-୧୦)

=====

କାଲୋ ଅଶ୍ୱୋ ବହତି ସପ୍ତରଶ୍ମିଃ ସହସ୍ରାକ୍ଷୋ ଅଜରୋ ଭୂରିରେତାଃ ।
ତମା ରୋହନ୍ତି କବୟୋ ବିପଶ୍ଚିତସ୍ତସ୍ୟ ଚକ୍ରା ଭୁବନାନି ବିଶ୍ୱା ॥୧॥

ସପ୍ତ ଚକ୍ରାନୁହତି କାଲ ଏଷ ସପ୍ତାସ୍ୟ ନାଭୀରମୃତଂ ନୃକ୍ଷଃ ।
ସ ଇମା ବିଶ୍ୱା ଭୁବନାନ୍ୟଞ୍ଜିଛାଲଃ ସ ଇୟତେ ପ୍ରଥମୋ ନୁ ଦେବଃ ॥୨॥

ପୂର୍ଣ୍ଣଃ କୁମ୍ଭୋଽଧି କାଲ ଆହିତସ୍ତଂ ବୈ ପଶ୍ୟାମୋ ବହୁଧା ନୁ ସନ୍ତଃ ।
ସ ଇମା ବିଶ୍ୱା ଭୁବନାନି ପ୍ରତ୍ୟତ୍-କାଲଂ ତମାଦୁଃ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥୩॥

ସ ଏବ ସଂ ଭୁବନାନ୍ୟାଭରସ୍ତ ଏବ ସଂ ଭୁବନାନି ପର୍ଯ୍ୟେତ୍ ।
ପିତା ସନ୍ନଭବତ୍-ପୁତ୍ର ଏଷାଂ ତସ୍ମାଦ୍ୱୈ ନାନ୍ୟପୁରମସ୍ତି ତେଜଃ ॥୪॥

କାଲୋଽମ୍ଭଂ ଦିବମଜନୟନ୍ନାଲ ଇମାଃ ପୃଥିବୀରୁତ ।
କାଲେ ହ ଭୂତଂ ଭବ୍ୟଂ ଚେଷିତଂ ହ ବି ତିଷ୍ଠତେ ॥୫॥

କାଲୋ ଭୂତିମସ୍ତୃଜତ କାଲେ ତପତି ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ।
କାଲେ ହ ବିଶ୍ୱା ଭୂତାନି କାଲେ ଚକ୍ଷୁର୍ବି ପଶ୍ୟତି ॥୬॥

କାଲେ ମନଃ କାଲେ ପ୍ରାଣଃ କାଲେ ନାମ ସମାହିତମ୍ ।
କାଲେନ ସର୍ବା ନନ୍ଦନ୍ତ୍ୟାଗତେନ ପ୍ରଜା ଇମାଃ ॥୭॥

କାଲେ ତପଃ କାଲେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଂ କାଲେ ବ୍ରହ୍ମ ସମାହିତମ୍ ।
କାଲୋ ହ ସର୍ବସ୍ୟେଶ୍ୱରୋ ଯୁଃ ପିତାସୀତ୍-ପ୍ରଜାପତେଃ ॥୮॥

ତେନେଷିତଂ ତେନ ଜାତଂ ତଦୁ ତସ୍ମିନ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
କାଲୋ ହ ବ୍ରହ୍ମ ଭୂତ୍ୱା ବିଭର୍ତ୍ତି ପରମେଷ୍ଠିନମ୍ ॥୯॥

କାଲଃ ପ୍ରଜା ଅସୃଜତ କାଲୋ ଅଗ୍ରେ ପ୍ରଜାପତିମ୍ ।
ସ୍ୱୟଂଭୂଃ କଶ୍ୟପଃ କାଲାଉପଃ କାଲାଦଜାୟତ ॥୧୦॥

=====

(୧୯।୫୪) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩-୪), ତ୍ରିପଦା ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୨),
ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ବିରାଟ୍ ଅଷ୍ଟିଃ (୫) । ଦେବତା - ସର୍ବାତ୍ମକଃ କାଲଃ (୧-୫)

=====

କାଲାଦାପଃ ସମଭବନ୍-କାଲାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ତପୋ ଦିଶଃ ।
କାଲେନୋଦେତି ସୂର୍ଯ୍ୟଃ କାଲେ ନି ବିଶତେ ପୁନଃ ॥୧॥

କାଲେନ ବାତଃ ପବତେ କାଲେନ ପୃଥିବୀ ମହୀ ।
ଦୈର୍ଘ୍ୟମହୀ କାଲ ଆହିତା ॥୨॥

କାଲୋ ହ ଭୂତଂ ଭବ୍ୟଂ ଚ ପୁତ୍ରୋ ଅଜନୟତ୍-ପୁରା ।
କାଲାଦୃତଃ ସମଭବନ୍ୟଦୁଃ କାଲାଦଜାୟତ ॥୩॥

କାଲୋ ଯଜ୍ଞଂ ସମୈରୟଦେବେଭ୍ୟା ଭାଗମକ୍ଷିତମ୍ ।
କାଲେ ଗନ୍ଧର୍ବାପ୍ସରସଃ କାଲେ ଲୋକାଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାଃ ॥୪॥

କାଲେୟମ୍ଭଜିରା ଦେବୋଽର୍ପା ଚାପି ତିଷ୍ଠତଃ ।
ଇମଂ ଚ ଲୋକଂ ପରମଂ ଚ ଲୋକଂ ପୁଣ୍ୟାଂଶୁ ଲୋକାନୁଧୃତୀଶୁ ପୁଣ୍ୟାଃ ।
ସର୍ବାଂଲ୍ଲୋକାନଭିଜିତ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣା କାଲଃ ସ ଇୟତେ ପରମୋ ନୁ ଦେବଃ ॥୫॥

॥ ଇତି ଷଷ୍ଠୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୧୯୮୫୫) ରଷିଃ - ଭୃଗୁ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩-୪), ଆସ୍ତ୍ରାରପଞ୍ଜିଃ (୨), ତ୍ର୍ୟବସାନା ପଞ୍ଚିପଦା
ପୁରସ୍ତାଦ୍ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଠତୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫), ନିତୃତ୍ ବୃହତୀ (୬) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୬)

=====

ରାତ୍ରିଂରାତ୍ରିମପ୍ରୟାତଂ ଭରତ୍ତୋଽଶ୍ଵାୟେବ ତିଷ୍ଠତେ ଘାସମସ୍ତୈ ।
ରାୟସ୍ତୋଷେଣ ସମିଷା ମଦନ୍ତୋ ମା ତେ ଅଗ୍ନେ ପ୍ରତିବେଶା ରିଷାମ ॥୧॥

ୟା ତେ ବସୋର୍ବାତ ଇଷୁଃ ସା ତ ଏଷା ତୟା ନୋ ମୃତ ।
ରାୟସ୍ତୋଷେଣ ସମିଷା ମଦନ୍ତୋ ମା ତେ ଅଗ୍ନେ ପ୍ରତିବେଶା ରିଷାମ ॥୨॥

ସାୟଂସାୟଂ ଗୃହପତିର୍ନୋ ଅଗ୍ନିଃ ପ୍ରାତଃପ୍ରାତଃ ସୌମନସସ୍ୟ ଦାତା ।
ବସୋର୍ବସୋର୍ବସୁଦାନ ଏପି ବୟଂ ତ୍ଵେନ୍ନାନାସ୍ତନ୍ନଂ ପୁଷେମ ॥୩॥

ପ୍ରାତଃପ୍ରାତର୍ଗୃହପତିର୍ନୋ ଅଗ୍ନିଃ ସାୟଂସାୟଂ ସୌମନସସ୍ୟ ଦାତା ।
ବସୋର୍ବସୋର୍ବସୁଦାନ ଏଧୀନ୍ନାନାସ୍ତ୍ଵା ଶତଂହିମା ଋଧେମ ॥୪॥

ଅପଶ୍ଵା ଦଶ୍ଵାନୁସ୍ୟ ଭୂୟସମ୍ ।
ଅନ୍ନାଦାୟାନୁପତୟେ ରୁଦ୍ରାୟ ନମୋ ଅଗ୍ନୟେ ।
ସଭ୍ୟଃ ସଭାଂ ମେ ପାହି ଯେ ଚ ସଭ୍ୟାଃ ସଭାସଦଃ ॥୫॥

ଦ୍ଵାମିନ୍ଦ୍ରା ପୁରୁହୂତ ବିଶ୍ଵମାୟୁର୍ବ୍ୟଶ୍ନବନ୍ ।
ଅହରହର୍ବଲିମିତ୍ତେ ହରତ୍ତୋଽଶ୍ଵାୟେବ ତିଷ୍ଠତେ ଘାସମଗ୍ନେ ॥୬॥

=====

(୧୯|୫୭) ଋଷିଃ - ଯମଃ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୭) | ଦେବତା - ଦୁଃସ୍ବପ୍ନନାଶନମ୍ (୧-୭)

=====

ୟମସ୍ୟ ଲୋକାଦଧ୍ୟା ବଭୂବିଥ ପ୍ରମଦା ମର୍ତ୍ତ୍ୟାନ୍ ପ୍ର ଯୁନକ୍ଷି ଧୀରଃ ।
ଏକାକିନା ସରଥଂ ଯାସି ବିଦ୍ବାନ୍ନସ୍ତପ୍ନଂ ମିମାନୋ ଅସୁରସ୍ୟ ଯୋନୌ ||୧||

ବନ୍ଧସ୍ତାଗ୍ରେ ବିଶ୍ବତୟା ଅପଶ୍ୟତ୍-ପୁରା ରାତ୍ର୍ୟା ଜନିତୋରେକେ ଅହି ।
ତତଃ ସ୍ବପ୍ନେଦମଧ୍ୟା ବଭୂବିଥ ଭିଷଗ୍-ଭ୍ୟୋ ରୂପମପଗୁହମାନଃ ||୨||

ବୃହତ୍-ଗାବାସୁରେଭ୍ୟୋଽପି ଦେବାନ୍ ଉପାବର୍ତତ ମହିମାନମିଚ୍ଛନ୍ ।
ତସ୍ମୈ ସ୍ବପ୍ନାୟ ଦଧୁରାଧିପତ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମସ୍ତ୍ରିଂଶାସଃ ସ୍ବରାନଶାନାଃ ||୩||

ନୈତାଂ ବିଦୁଃ ପିତରୋ ନୋତ ଦେବା ଯେଷାଂ ଜଲ୍ଲିଷ୍ଠରତ୍ୟନ୍ତରେଦମ୍ ।
ତ୍ରିତେ ସ୍ବପ୍ନମଦଧୁରାପ୍ତ୍ୟେ ନର ଆଦିତ୍ୟାସୋ ବରୁଣୋନାନ୍ନଶିଷ୍ଟାଃ ||୪||

ୟସ୍ୟ କୁରମଭଜନ୍ତୁ ଦୁଷ୍ଟତୋଃସ୍ବପ୍ନେନ ସୁକୃତଃ ପୁଣ୍ୟମାୟୁଃ ।
ସ୍ବର୍ମଦସି ପରମେଶ ବନ୍ଧୁନା ତପ୍ୟମାନସ୍ୟ ମନସୋଽପି ଜଞ୍ଜିଷେ ||୫||

ବିଦ୍ଵ ତେ ସର୍ବାଃ ପରିଜାଃ ପୁରସ୍ତାଦ୍ବିଦ୍ଵ ସ୍ବପ୍ନ ଯୋ ଅଧିପା ଇହା ତେ ।
ୟଶଶ୍ଚିନୋ ନୋ ଯଶସେହ ପାହ୍ୟାରାଦ୍ ଦ୍ବିଷେଭିରପ ଯାହି ଦୂରମ୍ ||୬||

=====

(୧୯|୫୭) ଋଷିଃ - ଯମଃ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ତ୍ରିପଦା ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨),
ତ୍ର୍ୟବସାନା ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୩), ଷଟ୍ପଦା ଉଷ୍ଟିକ୍ ବୃହତୀଗର୍ଭା ବିରାଟ୍ ଶକ୍ବରୀ (୪),
ତ୍ର୍ୟବସାନା ପଞ୍ଚିପଦା ପରଶାକ୍ବରାତିଜଗତୀ (୫) | ଦେବତା - ଦୁଃସ୍ବପ୍ନନାଶନମ୍ (୧-୫)

=====

ୟଥା କଳାଂ ଯଥା ଶତଂ ଯଥର୍ଷଂ ସଂନୟନ୍ତି ।
ଏବା ଦୁଷ୍ପ୍ତ୍ୟାଂ ସର୍ବମପ୍ରିୟେ ସଂ ନୟାମସି ||୧||

ସଂ ରାଜାନୋ ଅଗୁଃ ସମ୍ବଶାନ୍ୟଗୁଃ ସଂ କୁଷ୍ଠା ଅଗୁଃ ସଂ କଲା ଅଗୁଃ ।

ସମସ୍ତାସୁ ଯଦୁଷ୍ପନ୍ୟଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟତେ ଦୁଷ୍ପନ୍ୟଂ ସୁବାମ ॥୨॥

ଦେବାନାଂ ପତ୍ନୀନାଂ ଗର୍ଭ ଯମସ୍ୟ କର ଯୋ ଭଦ୍ରଃ ସ୍ବପ୍ନ ।

ସ ମମ ଯଃ ପାପସ୍ତଦ୍-ଦ୍ଵିଷତେ ପ୍ର ହିଶ୍ନଃ ।

ମା ତୃଷ୍ଣାନାମସି କୃଷ୍ଣଶକୁନେର୍ମୁଖମ୍ ॥୩॥

ତଂ ତ୍ବା ସ୍ବପ୍ନ ତଥା ସଂ ବିଦ୍ମ ସ ତ୍ବଂ ସ୍ବପ୍ନାଶ୍ଚ ଇବ କାୟମଶ୍ଚ ଇବ ନୀନାହମ୍ ।

ଅନାସ୍ତ୍ରାକଂ ଦେବପୀୟୁଂ ପିୟାରୁଂ ବପ ଯଦସ୍ତାସୁ ଦୁଷ୍ପନ୍ୟଂ ଯଦ୍ଭୋଷୁ ଯଜ ନୋ ଗୃହେ ॥୪॥

ଅନାସ୍ତ୍ରାକସ୍ତଦେବପୀୟୁଃ ପିୟାରୁର୍ନିଷ୍ଠମିବ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚିତାମ୍ ।

ନବାରତ୍ନାନପମୟା ଅସ୍ତ୍ରାକଂ ତତଃ ପରି ।

ଦୁଷ୍ପନ୍ୟଂ ସର୍ବଂ ଦ୍ଵିଷତେ ନିର୍ଦୟାମସି ॥୫॥

=====

(୧୯|୫୮) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୪), ପୁରୋଽନୁଷ୍ଟୁପ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ଚତୁଷ୍ପଦା
ଅତିଶକ୍ତରୀ (୩), ଭୁରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫), ଜଗତୀ (୬) । ଦେବତା - ଯଜ୍ଞଃ, ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତାଃ ବା (୧-୬)

=====

ଘୃତସ୍ୟ ଜୁତିଃ ସମନା ସଦେବା ସଂବସ୍ତରଂ ହବିଷା ବଧିୟନ୍ତୀ ।

ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଚକ୍ଷୁଃ ପ୍ରାଶୋଽଛିନ୍ନୋ ନୋ ଅସ୍ତୁଛିନ୍ନା ବୟମାୟୁଷୋ ବର୍ଚସଃ ॥୧॥

ଉପାସ୍ଥାନପ୍ରାଣୋ ହୃୟତାମୁପ ପ୍ରାଣଂ ହବାମହେ ।

ବର୍ତ୍ତୋ ଜଗ୍ରାହ ପୃଥିବ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷଂ ବର୍ଚଃ ସୋମୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ବିଧତ୍ବା ॥୨॥

ବର୍ଚସୋ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ସଂଗ୍ରହଣୀ ବଭୂବଧୂର୍ବର୍ତ୍ତୋ ଗୃହୀତ୍ବା ପୃଥିବୀମନୁ ସଂ ଚରେମ ।

ୟଶସା ଗାବୋ ଗୋପତିମୁପ ତିଷ୍ଠନ୍ତ୍ୟାୟତୀର୍ଯଶୋ ଗୃହୀତ୍ବା ପୃଥିବୀମନୁ ସଂ ଚରେମ ॥୩॥

ବ୍ରଜଂ କୃଶ୍ଣଧ୍ୱଂ ସ ହି ବୋ ନୃପାଣୋ ବର୍ମା ସୀବ୍ୟଧ୍ୱଂ ବହୁଲା ପୃଥୁନି ।

ପୁରଃ କୃଶ୍ଣଧ୍ୱମାୟସୀରଧୃଷ୍ଟା ମା ବଃ ସୁସ୍ରୋଜମସୋ ଦୃଂହତା ତମ୍ ॥୪॥

ଯୁଜ୍ଞସ୍ୟ ଚକ୍ଷୁଃ ପ୍ରଭୃତିର୍ମୁଖଂ ଚ ବାଚା ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ମନସା ଭୂହୋମି ।
ଇମଂ ଯୁଜ୍ଞଂ ବିତତଂ ବିଶ୍ୱକର୍ମଣା ଦେବା ଯନ୍ତୁ ସୁମନସ୍ୟମାନାଃ ॥୫॥

ୟେ ଦେବାନାମୃତ୍ୱିଜୋ ଯେ ଚ ଯୁଜ୍ଞିୟା ଯେଭ୍ୟା ହବ୍ୟଂ କ୍ରିୟତେ ଭାଗଧେୟମ୍ ।
ଇମଂ ଯୁଜ୍ଞଂ ସହ ପତ୍ନୀଭିରେତ୍ୟ ଯାବନ୍ତୋ ଦେବାସ୍ତବିଷା ମାଦୟନ୍ତାମ୍ ॥୬॥

=====

(୧୯|୫୯) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୨-୩) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୩)

=====

ତ୍ୱମଗ୍ନେ ବ୍ରତପା ଅସି ଦେବ ଆ ମର୍ତ୍ତ୍ୟସ୍ତ୍ୱା ।
ତ୍ୱଂ ଯୁଜ୍ଞେଷ୍ଠୀତ୍ୟଃ ॥୧॥

ୟଦ୍ୱୋ ବୟଂ ପ୍ରମିନାମ ବ୍ରତାନି ବିଦୁଷାଂ ଦେବା ଅବିଦୁଷ୍ଟରାସଃ ।
ଅଗ୍ନିଷ୍ଟଦ୍ୱିଶ୍ୱାଦା ପୃଣାତୁ ବିଦ୍ୱାନ୍ସୋମସ୍ୟ ଯୋ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଆବିବେଶ ॥୨॥

ଆ ଦେବାନାମପି ପତ୍ନୀମଗନ୍ଧ ଯୁଜ୍ଞକ୍ୱବାମ ତଦନୁପ୍ରବୋଭୁମ୍ ।
ଅଗ୍ନିର୍ବିଦ୍ୱାନ୍ସ ଯଜାସ୍ର ଇଜୋତା ସୋଽଧ୍ୱରାନ୍ସ ଋତୁନ୍-କଳ୍ମୟାତି ॥୩॥

=====

(୧୯|୬୦) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୧), କକୁଭୂତୀ ପୁର ଉଷ୍ଟିକ୍ (୨) ।
ଦେବତା - ବାଗାଦିମନ୍ତୋକ୍ତାଃ (୧-୨)

=====

ବାତ୍ସ ଆସନ୍ନସୋଃ ପ୍ରାଶଶ୍ଚକ୍ଷୁରକ୍ଷ-ଶୋଃ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣୟୋଃ ।
ଅପଲିତାଃ କେଶା ଅଶୋଶା ଦନ୍ତା ବହୁ ବାହ୍ନୋର୍ବଲମ୍ ॥୧॥

ଉର୍ବୋରୋଜୋ ଜଞ୍ଘୟୋର୍ଜବଃ ପାଦୟୋଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ।
ଅରିଷ୍ଟାନି ମେ ସର୍ବାତ୍ନାନିଭୃଷ୍ଟଃ ॥୨॥

=====

(୧୯୭୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୧) । ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତିଃ (୧)

=====

ତନୁସ୍ତନ୍ନା ମେ ସହେ ଦତଃ ସର୍ବମାୟୁରଶୀୟା ।
ସୋମାନ୍ ମେ ସୀଦ ପୁରୁଃ ପୃଣସ୍ତ ପବମାନଃ ସ୍ବର୍ଗେ ॥୧॥

=====

(୧୯୭୨) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତିଃ (୧)

=====

ପ୍ରିୟଂ ମା କୃଣୁ ଦେବେଷୁ ପ୍ରିୟଂ ରାଜସୁ ମା କୃଣୁ ।
ପ୍ରିୟଂ ସର୍ବସ୍ୟ ପଶ୍ୟତ ଉତ ଶୂଦ୍ର ଉତାୟେ ॥୧॥

=====

(୧୯୭୩) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବୃହତୀ (୧) । ଦେବତା - ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତିଃ (୧)

=====

ଉତ୍ତିଷ୍ଠ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତି ଯେବାନ୍ୟଜ୍ଞେନ ବୋଧୟା ।
ଆୟୁଃ ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରଜାଂ ପଶୁଂ କୀର୍ତ୍ତିଂ ଯୁଜମାନଂ ଚ ବଧୟା ॥୧॥

=====

(୧୯୭୪) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୪) । ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୪)

=====

ଅଗ୍ନେ ସମିଧମାହାର୍ଷଂ ବୃହତେ ଜାତବେଦସେ ।
ସ ମେ ଶ୍ରଦ୍ଧାଂ ଚ ମେଧାଂ ଚ ଜାତବେଦାଃ ପ୍ର ଯଜ୍ଞତୁ ॥୧॥

ଇଧ୍ମେନ ତ୍ବା ଜାତବେଦଃ ସମିଧା ବଧୟାମସି ।
ତଥା ତ୍ବମସ୍ମାନ୍ଧୃଧ୍ୟୟ ପ୍ରଜୟା ଚ ଧନେନ ଚ ॥୨॥

ଯୁଦଗ୍ନେ ଯାନି କାନି ଚିଦା ତେ ଦାରୁଣି ଦଧୁସି ।
ସର୍ବଂ ତଦସ୍ତୁ ମେ ଶିବଂ ତଦ୍ଭୁଷସ୍ତୁ ଯୁବିଷ୍ୟ ॥୩॥

ଏତାସ୍ତେ ଅଗ୍ନେ ସମିଧସ୍ତୁମିକ୍ଷଃ ସମିଦ୍-ଭବ ।
ଆୟୁରସ୍ତାସୁ ଧେନ୍ୟମୃତତ୍ତୁମାଚାର୍ଯ୍ୟୟ ॥୪॥

=====

(୧୯|୨୫) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧) । ଦେବତା - ଜାତବେଦାଃ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ (୧)

=====

ହରିଃ ସୁପର୍ଣ୍ଣୋ ଦିବମାରୁହୋଽର୍ଚିଷା ଯେ ତ୍ୱା ଦିୟନ୍ତି ଦିବମୁତ୍ତତନ୍ତ୍ ।
ଅବ ତାଂ ଜହି ହରସା ଜାତବେଦୋଽବିଭ୍ୟଦୁଗ୍ରୋଽର୍ଚିଷା ଦିବମା ରୋହ ସୂର୍ଯ୍ୟ ॥୧॥

=====

(୧୯|୨୬) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅତିଜଗତୀ (୧) । ଦେବତା - ଜାତବେଦାଃ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ବଜ୍ରଃ ଚ (୧)

=====

ଅୟୋଜାଲା ଅସୁରା ମାୟିନୋଽୟସ୍ତୟୈଃ ପାଶୌରଜ୍ଞିନୋ ଯେ ଚରନ୍ତି ।
ତାଂସ୍ତେ ରକ୍ଷୟାମି ହରସା ଜାତବେଦଃ ସହସ୍ରଭୃଷ୍ଣିଃ ସପତ୍ନାନ୍ପ୍ରମୃଶାନ୍ପାହି ବଜ୍ରଃ ॥୧॥

=====

(୧୯|୨୭) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୮) । ଦେବତା - ସୂର୍ଯ୍ୟଃ (୧-୮)

=====

ପଶ୍ୟେମ ଶରଦଃ ଶତମ୍ ॥୧॥

ଜୀବେମ ଶରଦଃ ଶତମ୍ ॥୨॥

ବୁଧ୍ୟେମ ଶରଦଃ ଶତମ୍ ॥୩॥

ରୋହେମ ଶରଦଃ ଶତମ୍ ||୪||

ପୂଷେମ ଶରଦଃ ଶତମ୍ ||୫||

ଭବେମ ଶରଦଃ ଶତମ୍ ||୬||

ଭୂୟେମ ଶରଦଃ ଶତମ୍ ||୭||

ଭୂୟସୀଃ ଶରଦଃ ଶତମ୍ ||୮||

=====

(୧୯|୨୮) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - କର୍ମ (୧)

=====

ଅବ୍ୟସନ୍ତ ବ୍ୟତସନ୍ତ ବିଲଂ ବି ସ୍ୟାମି ମାୟୟା ।
ତାଭ୍ୟାମୁଜ୍ଜତ୍ୟ ବେଦମଥ କର୍ମାଣି କୃଣ୍ଣହେ ||୧||

=====

(୧୯|୨୯) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ଆସୁରୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ସାମ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨),
ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୩), ସାମ୍ନୀ ଉଷ୍ଠିକ୍ (୪) । ଦେବତା - ଆପଃ (୧-୪)

=====

ଜୀବା ସ୍ତୁ ଜୀବ୍ୟାସଂ ସର୍ବମାୟୁର୍ଜୀବ୍ୟାସମ୍ ||୧||

ଉପଜୀବା ସ୍ତୋପ ଜୀବ୍ୟାସଂ ସର୍ବମାୟୁର୍ଜୀବ୍ୟାସମ୍ ||୨||

ସଂଜୀବା ସ୍ତୁ ସଂ ଜୀବ୍ୟାସଂ ସର୍ବମାୟୁର୍ଜୀବ୍ୟାସମ୍ ||୩||

ଜୀବଲ୍ଲା ସ୍ତୁ ଜୀବ୍ୟାସଂ ସର୍ବମାୟୁର୍ଜୀବ୍ୟାସମ୍ ||୪||

(୧୯|୭୦) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ (୧) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟାଦୟଃ (୧)

ଇନ୍ଦ୍ର ଜୀବ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଜୀବ ଦେବା ଜୀବା ଜୀବ୍ୟାସମହମ୍ ।
ସର୍ବମାୟୁର୍ଜୀବ୍ୟାସମ୍ ॥୧॥

(୧୯|୭୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ର୍ୟବସାନା ପଞ୍ଚିପଦା ଅତିଜଗତୀ (୧) । ଦେବତା - ଗାୟତ୍ରୀ (୧)

ସୁତା ମୟା ବରଦା ବେଦମାତା ପ୍ର ଚୋଦୟନ୍ତାଂ ପାବମାନୀ ଦ୍ଵିଜାନାମ୍ ।
ଆୟୁଃ ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରଜାଂ ପଶୁଂ କୀର୍ତ୍ତିଂ ଦ୍ରବିଣଂ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସମ୍ ।
ମହ୍ୟଂ ଦତ୍ତା ବ୍ରଜତ ବ୍ରହ୍ମଲୋକମ୍ ॥୧॥

(୧୯|୭୨) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁଜିରା ବ୍ରହ୍ମା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ପରମାତ୍ମା ଦେବାଶ୍ଚ (୧)

ୟସ୍ମାନ୍ନୋଶାଦୁଦଭରାମ ବେଦଂ ତସ୍ମିନ୍ନୁଚ୍ଚରବ ଦଧ୍ମ ଏନମ୍ ।
କୃତମିଷ୍ଠଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବୀର୍ଯ୍ୟେଣ ଡେନ ମା ଦେବାସ୍ତପସାବତେହ ॥୧॥

॥ ଇତି ସପ୍ତମୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଇତି ଏକୋନବିଂଶଂ କାଣ୍ଡମ୍ ସମାପ୍ତମ୍ ॥

ଅଧର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ବିଂଶ କାଣ୍ଡ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ବିଂଶଂ କାଣ୍ଡମ୍]

(୨୦|୧) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର (୧), ଗୋତମ (୨), ବିରୂପ (୩) । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) ।
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧), ମରୁତଃ (୨), ଅଗ୍ନିଃ (୩)

ଇନ୍ଦ୍ର ତ୍ୱା ବୃଷଭଂ ବୟଂ ସୁତେ ସୋମେ ହବାମହେ ।
ସ ପାହି ମଧ୍ୟୋ ଅନ୍ଧସଃ ॥୧॥

ମରୁତୋ ଯୁସ୍ୟା ହି କ୍ଷୟେ ପାଥା ଦିବୋ ବିମହସଃ ।
ସ ସୁଗୋପାତମୋ ଜନଃ ॥୨॥

ଭକ୍ଷାନ୍ନାୟ ବଶାନ୍ନାୟ ସୋମପୃଷ୍ଠାୟ ବେଧସେ ।
ସ୍ତୋମୈର୍ବିଧେମାଗ୍ନୟେ ॥୩॥

(୨୦|୨) ଋଷିଃ - ଗୃହମଦୋ ମେଧାତିଥିର୍ବା । ଛନ୍ଦ - ଏକାବସାନା ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୨),
ଏକାବସାନା ଆର୍ତ୍ତୀ ଉଷ୍ଠିକ୍ (୩), ଏକାବସାନା ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪) ।
ଦେବତା - ମରୁତଃ (୧), ଅଗ୍ନିଃ (୨), ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୩), ଦ୍ରବିଶୋଦାଃ (୪)

ମରୁତଃ ପୋତ୍ରାସୁଷୁଭଃ ସ୍ୱର୍କାଦୃତୁନା ସୋମଂ ପିବନ୍ତୁ ॥୧॥

ଅଗ୍ନିରାଗ୍ନୀଧ୍ରାସୁଷୁଭଃ ସ୍ୱର୍କାଦୃତୁନା ସୋମଂ ପିବନ୍ତୁ ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବ୍ରହ୍ମା ବ୍ରାହ୍ମଣାସୁଷୁଭଃ ସ୍ୱର୍କାଦୃତୁନା ସୋମଂ ପିବନ୍ତୁ ॥୩॥

ଦେବୋ ଦ୍ରବିଣୋଦାଃ ପୋତ୍ରାସୁଷୁଭଃ ସ୍ୱର୍କାଦୃତୁନା ସୋମଂ ପିବତୁ ॥୪॥

(୨୦|୩) ଋଷିଃ - ଇରିମ୍ବିଠି | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

ଆ ଯାହି ସୁଷୁମା ହି ତ ଇନ୍ଦ୍ର ସୋମଂ ପିବା ଇମମ୍ ।

ଏଦଂ ବର୍ହିଃ ସଦୋ ମମ ॥୧॥

ଆ ତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମଯୁଜା ହରୀ ବହତାମିନ୍ଦ୍ର କେଶିନା ।

ଉପ ବ୍ରହ୍ମାଣି ନଃ ଶୃଣୁ ॥୨॥

ବ୍ରହ୍ମାଣସ୍ତ୍ୱା ବୟଂ ଯୁଜା ସୋମପାମିନ୍ଦ୍ର ସୋମିନଃ ।

ସୁତାବନ୍ତୋ ହବାମହେ ॥୩॥

(୨୦|୪) ଋଷିଃ - ଇରିମ୍ବିଠି | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

ଆ ନୋ ଯାହି ସୁତାବତୋଽସ୍ମାକଂ ସୁଷୁତୀରୂପ ।

ପିବା ସୁ ଶିପ୍ତିନ୍ନନ୍ଧସଃ ॥୧॥

ଆ ତେ ସିଞ୍ଚାମି କୁକ୍ଷୋରନ୍ତୁ ଗାତ୍ରା ବି ଧାବତୁ ।

ଗୃଭାୟ ଜିହ୍ୱାୟା ମଧୁ ॥୨॥

ସ୍ୱାଦୁଷ୍ଟେ ଅସ୍ତୁ ସଂସୁଦେ ମଧୁମାନ୍ତନ୍ତେ ତବ ।

ସୋମଃ ଶମସ୍ତୁ ତେ ହୃଦେ ॥୩॥

(୨୦|୫) ରକ୍ଷିଃ - ଇରିମ୍ବିଠି | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୭) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୭)

ଅୟମ୍ନୁ ତ୍ବା ବିଚର୍ଷଣେ ଜନୀରିବାତି ସଂବୃତଃ ।

ପ୍ର ସୋମ ଇନ୍ଦ୍ର ସର୍ପତୁ ॥୧॥

ତୁବିଗ୍ରୀବୋ ବପୋଦରଃ ସୁବାହୁରନ୍ଧ୍ରସୋ ସଦେ ।

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃତ୍ରାଣି ଜିହ୍ମତେ ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ର ପ୍ରେହି ପୁରସ୍ତଂ ବିଶ୍ୱସ୍ୟେଶାନ ଓଜସ୍ବା ।

ବୃତ୍ରାଣି ବୃତ୍ରହଂ ଜହି ॥୩॥

ଦୀର୍ଘସ୍ତେ ଅସ୍ତ୍ରଞ୍ଜୁଶୋ ଯେନା ବସୁ ପ୍ରୟଜ୍ଞସି ।

ୟଜମାନାୟ ସୁନ୍ଦତେ ॥୪॥

ଅୟଂ ତ ଇନ୍ଦ୍ର ସୋମୋ ନିପୁତୋ ଅଧି ବହିଷି ।

ଏହୀମସ୍ୟ ଦ୍ରବା ପିବ ॥୫॥

ଶାଚିଗୋ ଶାଚିପୁଜନାୟଂ ରଶାୟ ତେ ସୁତଃ ।

ଆଖଣ୍ଡଲ ପ୍ର ହୁୟସେ ॥୬॥

ୟସ୍ତେ ଶୃଙ୍ଗବୃଷୋ ନପାତ୍-ପ୍ରଶପାକୁଶ୍ଟପାୟଃ ।

ନ୍ୟସ୍ମିନ୍ନପ୍ର ଆ ମନଃ ॥୭॥

(୨୦|୬) ରକ୍ଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୯) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୯)

ଇନ୍ଦ୍ର ତ୍ବା ବୃଷଭଂ ବୟଂ ସୁତେ ସୋମେ ହବାମହେ ।

ସ ପାହି ମଧ୍ନୋ ଅନ୍ଧସଃ ॥୧॥

ଇନ୍ଦ୍ର କ୍ରତୁବିଦଂ ସୁତଂ ସୋମଂ ହର୍ଯ୍ୟ ପୁରୁଷୁତ ।
ପିବା ବୃଷସ୍ତୁ ତାତୃପିମ୍ ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ର ପ୍ର ଶୋ ପିତାବାନଂ ଯଜ୍ଞଂ ବିଶ୍ୱେଭିର୍ଦେବେଭିଃ ।
ତିର ସ୍ତ୍ରବାନ ବିଶ୍-ପତେ ॥୩॥

ଇନ୍ଦ୍ର ସୋମାଃ ସୁତା ଇମେ ତବ ପ୍ର ଯୁକ୍ତି ସପ୍ତତେ ।
କ୍ଷୟଂ ଚନ୍ଦ୍ରାସ ଇନ୍ଦବଃ ॥୪॥

ଦଧିଷ୍ଠା ଜଠରେ ସୁତଂ ସୋମମିନ୍ଦ୍ର ବରେଣ୍ୟମ୍ ।
ତବ ଦ୍ୟୁକ୍ଷାସ ଇନ୍ଦବଃ ॥୫॥

ଗିର୍ବଣଃ ପାହି ନଃ ସୁତଂ ମଧୋର୍ଧାରାଭିରଜ୍ୟସେ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ତ୍ୱାଦାତମିଦ୍ୟଶଃ ॥୬॥

ଅଭି ଦ୍ୟୁମ୍ନାନି ବନିନ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ସଚନ୍ତେ ଅକ୍ଷିତା ।
ପୀତ୍ୱୀ ସୋମସ୍ୟ ବାବୃଧେ ॥୭॥

ଅର୍ବାବତୋ ନ ଆ ଗହି ପରାବତଶ୍ଚ ବୃତ୍ରହନ୍ ।
ଇମା ଭୁଷସ୍ତୁ ନୋ ଗିରଃ ॥୮॥

ୟଦନ୍ତରା ପରାବତମର୍ବାବତଂ ତ ହୃୟସେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରେହ ତତ ଆ ଗହି ॥୯॥

=====

(୨୦|୭) ଋଷିଃ - ସୁକ୍ଷୟ (୧-୩), ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର (୪) । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୪) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୪)

=====

ଉଦ୍-ଘେଦଭି ଶୁତାମଘଂ ବୃଷଭଂ ନୟାପସମ୍ ।
ଅସ୍ତ୍ରାରମେଷି ସୂର୍ଯ୍ୟ ॥୧॥

ନବ ଯୋ ନବତିଂ ପୁରୋ ବିଭେଦ ବାହ୍ନୋଜସ୍ରା ।

ଅହିଂ ଚ ବୃତ୍ରହାବଧୀତ୍ ॥୨॥

ସ ନ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ଶିବଃ ସଖାଶ୍ଚାବଢ୍ଘୋମଦ୍ୟବମତ୍ ।

ଉରୁଧାରେବ ଦୋହତେ ॥୩॥

ଇନ୍ଦ୍ର କ୍ରତୁବିଦଂ ସୁତଂ ସୋମଂ ହର୍ଯ୍ୟ ପୁରୁଷ୍ଠତ ।

ପିବା ବୃଷସ୍ତୁ ତାତୃପିମ୍ ॥୪॥

=====

(୨୦।୮) ରକ୍ଷିଃ - ଭରଦ୍ବାଜ (୧), କୁସ୍ର (୨) ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର (୩) । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) ।

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ଏବା ପାହି ପ୍ରତ୍ନଥା ମନ୍ତୁ ତ୍ୱା ଶୁପି ବ୍ରହ୍ମ ବାବୃଧସ୍ତୋତ ଗୀର୍ଭିଃ ।

ଆବିଃ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ କୃଶୁହି ପୀପିହୀଷୋ ଜହି ଶତ୍ରୁରଭି ଗା ଇନ୍ଦ୍ର ତୃଷ୍ଣି ॥୧॥

ଅର୍ବାତେହି ସୋମକାମଂ ଦ୍ୱାହୁରୟଂ ସୁତସ୍ତସ୍ୟ ପିବା ମଦାୟ ।

ଉରୁବ୍ୟତା ଜଠର ଆ ବୃଷସ୍ତୁ ପିତେବ ନଃ ଶୃଶୁହି ହୃୟମାନଃ ॥୨॥

ଆପୂର୍ଣ୍ଣୋ ଅସ୍ୟ କଲଶଃ ସ୍ୱାହା ସେକ୍ତେବ କୋଶଂ ସିଷିରେ ପିବଧୈ୍ୟ ।

ସମୁ ପ୍ରିୟା ଆବବୃତ୍ରନ୍ନଦାୟ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣିଦତି ସୋମାସ ଇନ୍ଦ୍ରମ୍ ॥୩॥

=====

(୨୦।୯) ରକ୍ଷିଃ - ନୋଧାଃ (୧-୨), ମେଧ୍ୟାତିଥି (୩-୪) । ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଧଃ (୧-୪) ।

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୪)

=====

ତଂ ବୋ ଦସ୍ତମୃତୀଷହଂ ବସୋର୍ମନ୍ଦାନମନ୍ତସଃ ।

ଅଭି ବସ୍ରଂ ନ ସ୍ୱସରେଷୁ ଧେନବ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ଗୀର୍ଭିର୍ନବାମହେ ॥୧॥

ଦୁଃକ୍ଷଂ ସୁଦାନୁଂ ତବିଷୀଭିରାବୃତଂ ଗିରିଂ ନ ପୁରୁଷୋଜସମ୍ ।
କ୍ଷୁମନ୍ତଂ ବାଜଂ ଶତିନଂ ସହସ୍ତ୍ରିଣଂ ମକ୍ଷୁ ଗୋମନ୍ତମୀମହେ ॥୨॥

ତତ୍ତ୍ୱା ଯାମି ସୁବୀର୍ଯ୍ୟଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ପୂର୍ବଚିତ୍ତୟେ ।
ୟେନା ଯତିଭ୍ୟୋ ଭୃଗବେ ଧନେ ହିତେ ଯେନ ପ୍ରସ୍ନଶ୍ଚମାବିଧ ॥୩॥

ୟେନା ସମୁଦ୍ରମସୃଜୋ ମହୀରପସ୍ତଦିନ୍ଦ୍ର ବୃଷ୍ଟି ତେ ଶବଃ ।
ସଦ୍ୟଃ ସୋ ଅସ୍ୟ ମହିମା ନ ସଂନଶେ ଯଂ କ୍ଷୋଣୀରନୁଚକ୍ରଦେ ॥୪॥

=====

(୨୦|୧୦) ଋଷିଃ - ମେଧ୍ୟାତିଥି । ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଧଃ (୧-୨) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୨)

=====

ଉଦୁ ତେ୍ୟ ମଧୁମଞ୍ଜମା ଗିର ସ୍ତ୍ରୋମାସ ଇରତେ ।
ସତ୍ରାଜିତୋ ଧନସା ଅକ୍ଷିତୋତୟୋ ବାଜୟନ୍ତୋ ରଥା ଇବ ॥୧॥

କଶ୍ମା ଇବ ଭୃଗବଃ ସୂର୍ଯ୍ୟା ଇବ ବିଶ୍ୱମିକୀତମାନଶୁଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଂ ସ୍ତ୍ରୋମେଭିର୍ମହୟନ୍ତ ଆୟବଃ ପ୍ରିୟମେଧାସୋ ଅସ୍ୱରନ୍ ॥୨॥

=====

(୨୦|୧୧) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୧୧) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୧୧)

=====

ଇନ୍ଦ୍ରଃ ପୂର୍ଭିଦାତିରଦାସମର୍କେର୍ବିଦଦ୍ବସୁର୍ଦୟମାନୋ ବି ଶତ୍ରୁନ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମଜୁତସ୍ତନ୍ନା ବାବୃଧାନୋ ଭୁରିଦାତ୍ର ଆପୃଣଦ୍ରୋଦସୀ ଉଭେ ॥୧॥

ମଖସ୍ୟ ତେ ତବିଷସ୍ୟ ପ୍ର ଜୁତିମିୟର୍ମି ବାଚମମୃତାୟ ଭୂଷନ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ର କ୍ଷିତୀନାମସି ମାନୁଷୀଣାଂ ବିଶାଂ ଦୈବୀନାମୁତ ପୂର୍ବୟାବା ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃତ୍ରମବୃଣୋଛଧନୀତିଃ ପ୍ର ମାୟିନାମମିନାଦୃପଣୀତିଃ ।
ଅହନ୍ୟଂସମୁଶଧଗ୍ନେଷ୍ଠାବିଧେନା ଅକୃଣୋଦ୍ରାମ୍ୟାଣାମ୍ ॥୩॥

ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସ୍ୱର୍ଷା ଜନୟନ୍ନହାନି ଜିଗାୟୋଶିଗ୍ଭିଃ ପୃତନା ଅଭିଷ୍ଠିଃ ।
ପ୍ରାରୋଚୟନ୍ନନବେ କେତୁମହ୍ନାମବିନ୍ଧଜ୍ୟୋତିର୍ବୃହତେ ରଣାୟ ॥୪॥

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତୁଜୋ ବର୍ହଣା ଆ ବିବେଶ ନୃବଘଧାନୋ ନୟା ପୁରୁଶି ।
ଅଚେତୟନ୍ନିୟ ଇମା ଜରିତ୍ରେ ପ୍ରେମଂ ବର୍ଣ୍ଣମତିରଞ୍ଛକ୍ରମାସାମ୍ ॥୫॥

ମହୋ ମହାନି ପନୟନ୍ତ୍ୟସ୍ୟୋନ୍ନସ୍ୟ କର୍ମ ସୁକୃତା ପୁରୁଶି ।
ବୃଜନେନ ବୃଜିନାନ୍ନସଂ ପିପେଷ ମାୟାଭିର୍ଦସ୍ୟୁରଭିଭୂତେଯାଜାଃ ॥୬॥

ୟୁଧେନ୍ଦ୍ରୋ ମହ୍ନା ବରିବଶ୍ଚକାର ଦେବେଭ୍ୟଃ ସପୃତିଶ୍ଚର୍ଷଣିପ୍ରାଃ ।
ବିବସ୍ୱତଃ ସଦନେ ଅସ୍ୟ ତାନି ବିପ୍ରା ଉକ୍-ଥେଭିଃ କବୟୋ ଗୃଣନ୍ତି ॥୭॥

ସତ୍ରାସାହଂ ବରେଣ୍ୟଂ ସହୋଦାଂ ସସବାଂସଂ ସ୍ୱରପଶ୍ଚ ଦେବୀଃ ।
ସସାନ ଯଃ ପୃଥିବୀଂ ଦ୍ୟାମୁତେମାମିନ୍ଦ୍ରଂ ମଦନ୍ତ୍ୟନ୍ତୁ ଧୀରଣାସଃ ॥୮॥

ସସାନାତ୍ୟା ଉତ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ସସାନେନ୍ଦ୍ରଃ ସସାନ ପୁରୁଷୋଜସଂ ଗାମ୍ ।
ହିରଣ୍ୟୟମୁତ ଭୋଗଂ ସସାନ ହୃଦ୍ୱୀ ଦସ୍ୟୁନ୍-ପ୍ରାୟଂ ବର୍ଣ୍ଣମାବତ୍ ॥୯॥

ଇନ୍ଦ୍ର ଓଷଧୀରସନୋଦହାନି ବନୟନ୍ତୀରସନୋଦନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ।
ବିଭେଦ ବଲଂ ନୁନୁଦେ ବିବାଚୋଽଥାଭବଘମିତାଭିକ୍ରତୁନାମ୍ ॥୧୦॥

ଶୁନଂ ହୁବେମ ମଘବାନମିନ୍ଦ୍ରମସ୍ମିନ୍ଭରେ ନୃତମଂ ବାଜସାତୌ ।
ଶୃଣ୍ଠମୁଗ୍ରମୁତୟେ ସମସ୍ତୁ ଘ୍ନନ୍ତଂ ବୃତ୍ରାଣି ସଂଜିତଂ ଧନାନାମ୍ ॥୧୧॥

(୨୦|୧୨) ଋଷିଃ - ବସିଷ୍ଠ (୧-୭), ଅତ୍ରି (୭) | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୭) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୭)

ଉଦୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ୟୋରତ ଶ୍ରବସ୍ୟୋନ୍ନଂ ସମର୍ଯ୍ୟେ ମହୟା ବସିଷ୍ଠ ।

ଆ ଯୋ ବିଶ୍ୱାନି ଶବସା ତତାନୋପଶ୍ରୋତା ମ ଇବତୋ ବଚାଂସି ॥୧॥

ଅୟାମି ଘୋଷ ଇନ୍ଦ୍ର ଦେବଜାମିରିରଜ୍ୟନ୍ତ ଯଜ୍ଞରୂପୋ ବିବାତି ।

ନହି ସ୍ୱମାୟୁଷ୍ଟିକିତେ ଜନେଷୁ ତାନୀଦଂହାଂସ୍ୟତି ପର୍ଯ୍ୟସ୍ଥାନ ॥୨॥

ୟୁଜେ ରଥଂ ଗବେଷଣଂ ହରିତ୍ୟାମୁପ ବ୍ରହ୍ମାଣି ଭୁଭୁଷାଣମସ୍ତୁଃ ।

ବି ବାପିଷ୍ଠ ସ୍ୟ ରୋଦସୀ ମହିତ୍ୱେନ୍ଦ୍ରୋ ବୃତ୍ରାଣ୍ୟପ୍ରତୀ ଜଘନ୍ତାନ ॥୩॥

ଆପଶ୍ଚିପ୍ତିପୁ୍ୟ ସ୍ତର୍ଯ୍ୟୋ ନ ଗାବୋ ନକ୍ଷନ୍ତୁତଂ ଜରିତାରସ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ର ।

ୟାହି ବାୟୁର୍ନ ନିୟୁତୋ ନୋ ଅଜ୍ଞା ତ୍ୱଂ ହି ଧୀଭିର୍ଦୟସେ ବି ବାଜାନ ॥୪॥

ତେ ତ୍ୱା ମଦା ଇନ୍ଦ୍ର ମାଦୟନ୍ତୁ ଶୁଷ୍ଟିଣଂ ତୁବିରାଧସଂ ଜରିତ୍ରେ ।

ଏକୋ ଦେବତ୍ରା ଦୟସେ ହି ମର୍ତ୍ତାନସ୍ମିନ୍-ଛୁର ସବନେ ମାଦୟସ୍ତୁ ॥୫॥

ଏବେଦିନ୍ନଂ ବୃଷଣଂ ବଜ୍ରବାହୁଂ ବସିଷ୍ଠାସୋ ଅଭ୍ୟର୍ଚନ୍ତ୍ୟକ୍ୱେଃ ।

ସ ନ ସ୍ତୁତୋ ବୀରବଜ୍ରାତୁ ଗୋମଦ୍ୟୁୟଂ ପାତ ସ୍ୱସ୍ତିଭିଃ ସଦା ନଃ ॥୬॥

ରଜୀଷୀ ବଜ୍ରୀ ବୃଷଭସ୍ତୁରାଷାଗ୍ଛୁଷ୍ଣୀ ରାଜା ବୃତ୍ରହା ସୋମପାବା ।

ୟୁକ୍ତା ହରିତ୍ୟାମୁପ ଯାସଦର୍ବାତ୍-ମାଧ୍ୟଂଦିନେ ସବନେ ମସ୍ତଦିନ୍ଦ୍ରଃ ॥୭॥

=====

(୨୦|୧୩) ଋଷିଃ - ବାମଦେବ (୧), ଗୋତମ (୨), କୁସ୍ତ୍ର (୩), ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର (୪) | ଛନ୍ଦ -
ଜଗତୀ (୧-୩), ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୪) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରାବୃହସ୍ପତି (୧), ମରୁତଃ (୨), ଅଗ୍ନିଃ (୩-୪)

=====

ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ସୋମଂ ପିବତଂ ବୃହସ୍ପତେଽସ୍ମିନ୍ୟଜ୍ଞେ ମନ୍ଦସାନା ବୃଷଶ୍ଚସୁ ।
ଆ ବାଂ ବିଶନ୍ତିନ୍ଦବଃ ସ୍ୱାଭୁବୋଽସ୍ତେ ରୟିଂ ସର୍ବବୀରଂ ନି ଯଜ୍ଞତମ୍ ॥୧॥

ଆ ବୋ ବହନ୍ତୁ ସପ୍ତୟୋ ରଘୁଷ୍ୟଦୋ ରଘୁପତ୍ନାନଃ ପ୍ର ଜିଗାତ ବାହୁଭିଃ ।
ସୀଦତା ବର୍ହିରୁରୁ ବଃ ସଦସ୍ତୃତଂ ମାଦୟନ୍ତୁଂ ମରୁତୋ ମଧ୍ନୋ ଅନ୍ଧସଃ ॥୨॥

ଇମଂ ସ୍ତୋମମର୍ହତେ ଜାତବେଦସେ ରଥମିବ ସଂ ମହେମା ମନୀଷୟା ।
ଭଦ୍ରା ହି ନଃ ପ୍ରମତିରସ୍ୟ ସଂସଦ୍ୟଗ୍ନେ ସଖ୍ୟେ ମା ରିଷାମା ବୟଂ ତବ ॥୩॥

ଐତିରଗ୍ନେ ସରଥଂ ଯାହ୍ୟର୍ବାତ୍-ନାନାରଥଂ ବା ବିଭବୋ ହ୍ୟଶ୍ୱାଃ ।
ପତ୍ନୀବତସ୍ତ୍ରିଂଶତଂ ତ୍ରୀଂଶ୍ଚ ଦେବାନନୁଷ୍ପଧମା ବହ ମାଦୟସ୍ୱ ॥୪॥

॥ ଇତି ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୨୦|୧୪) ଋଷିଃ - ସୌଭରି | ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଥ (୧-୪) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୪)

=====

ବୟମ୍ନୁ ତ୍ୱାମପୂର୍ବ୍ୟ ସ୍ମୁରଂ ନ କଳିଦ୍-ଭରତ୍ରୋଽବସ୍ୟବଃ ।
ବାଜେ ଚିତ୍ରଂ ହବାମହେ ॥୧॥

ଭପ ତ୍ୱା କର୍ମନ୍ନୂତୟେ ସ ନୋ ଯୁବୋଗ୍ରଶ୍ଚକ୍ରାମ ଯୋ ଧୃଷତ୍ ।
ତ୍ୱାମିଜ୍ୟାବିତାରଂ ବବୃମହେ ସଖାୟ ଇନ୍ଦ୍ର ସାନସିମ୍ ॥୨॥

ୟୋ ନ ଇଦମିଦଂ ପୁରା ପ୍ର ବସ୍ୟ ଆନିନାୟ ତମୁ ବ ସୁଷେ ।
ସଖାୟ ଇନ୍ଦ୍ରମୂତୟେ ॥୩॥

ହର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚ ସପ୍ତତିଂ ଚର୍ଷଣୀସହଂ ସ ହି ଶ୍ଳା ଯୋ ଅମନ୍ତତ ।

ଆ ତୁ ନଃ ସ ବନ୍ଧୁତି ଗବ୍ୟମଶ୍ୟଂ ସ୍ରୋତୃଭ୍ୟୋ ମଘବା ଶତମ୍ ॥୪॥

(୨୦|୧୫) ଋଷିଃ - ଗୋତମ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୬) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୬)

ପ୍ର ମଂହିଷ୍ଟାୟ ବୃହତେ ବୃହଦ୍ରୟେ ସତ୍ୟଶୁଷ୍ଟାୟ ତବସେ ମତିଂ ଭରେ ।

ଅପାମିବ ପ୍ରବଣେ ଯୁସ୍ୟ ଦୁର୍ଧରଂ ରାଧୋ ବିଶ୍ୱାୟୁ ଶବସେ ଅପାବୃତମ୍ ॥୧॥

ଅଧ ତେ ବିଶ୍ୱମନୁ ହାସଦିଷ୍ଟୟ ଆପୋ ନିମ୍ନେବ ସବନା ହବିଷ୍ମତଃ ।

ୟୁର୍ବର୍ତ୍ତେ ନ ସମଶୀତ ହର୍ଯ୍ୟତ ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରଃ ଶ୍ମଧିତା ହିରଣ୍ୟୟଃ ॥୨॥

ଅସ୍ତୈ ଭୀମାୟ ନମସା ସମଧ୍ୱର ଉଷୋ ନ ଶୁଭ୍ର ଆ ଭରା ପନୀୟସେ ।

ୟସ୍ୟ ଧାମ ଶ୍ରବସେ ନାମେନ୍ଦ୍ରିୟଂ ଜ୍ୟୋତିରକାରି ହରିତୋ ନାୟସେ ॥୩॥

ଇମେ ତ ଇନ୍ଦ୍ର ତେ ବୟଂ ପୁରୁଷୁତ ଯେ ତ୍ୱାରଭ୍ୟ ଚରାମସି ପ୍ରଭୁବସୋ ।

ନହି ତ୍ୱଦନ୍ୟୋ ଗିର୍ବଣୋ ଗିରଃ ସଧତ୍ସୋଶୀରିବ ପ୍ରତି ନୋ ହର୍ଯ୍ୟ ତଦ୍ୱତଃ ॥୪॥

ଭୂରି ତ ଇନ୍ଦ୍ର ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ତବ ସ୍ଥୁସ୍ୟସ୍ୟ ସ୍ରୋତୁର୍ମଘବନ୍-କାମମା ପୃଣ ।

ଅନୁ ତେ ଦ୍ୟୌର୍ବୃହତୀ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ମମ ଇୟଂ ତ ତେ ପୃଥିବୀ ନେମ ଓଜସେ ॥୫॥

ତ୍ୱଂ ତମିନ୍ଦ୍ର ପର୍ବତଂ ମହାମୁରୁଂ ବଜ୍ରେଣ ବଜ୍ଜିନ୍-ପର୍ବଶଶ୍ମକର୍ତ୍ତିଥ ।

ଅବାସୃଜୋ ନିବୃତାଃ ସର୍ତ୍ତବା ଅପଃ ସତ୍ରା ବିଶ୍ୱଂ ଦଧିଷେ କେବଲଂ ସହଃ ॥୬॥

(୨୦|୧୬) ଋଷିଃ - ଅୟାସ୍ୟ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୧୨) । ଦେବତା - ବୃହସ୍ପତିଃ (୧-୧୨)

ଉଦପୁତୋ ନ ବୟୋ ରକ୍ଷମାଶା ବାବଦତୋ ଅଭ୍ରିୟସ୍ୟେବ ଘୋଷାଃ ।

ଗିରିଭ୍ରଜୋ ନୋର୍ମୟୋ ମଦନ୍ତୋ ବୃହସ୍ପତିମଭ୍ୟର୍କା ଅନାବନ୍ ॥୧॥

ସଂ ଗୋଭିରଙ୍ଗିରସୋ ନକ୍ଷମାଣୋ ଭଗ ଇବେଦର୍ଯ୍ୟମଣଂ ନିନାୟ ।
ଜନେ ମିତ୍ରୋ ନ ଦମ୍ଭତୀ ଅନକ୍ତି ବୃହସ୍ପତିଃ ବାଜୟାଶୁରିବାଜୈ ॥୨॥

ସାଧୁର୍ଯ୍ୟା ଅତିଥିନୀରିଷିରା ସ୍ୱାର୍ହାଃ ସୁବର୍ଣ୍ଣା ଅନବଦ୍ୟରୂପାଃ ।
ବୃହସ୍ପତିଃ ପର୍ବତେଭ୍ୟା ବିଭୂର୍ଯ୍ୟା ନିର୍ଗା ଉପେ ଯୁବମିବ ସ୍ଥିବିଭ୍ୟଃ ॥୩॥

ଆପୁଷ୍ପାୟନ୍ତୁଧୁନା ଋତସ୍ୟ ଯୋନିମବକ୍ଷିପନ୍ନକ୍ ଉଲ୍ଲାମିବ ଦେୱାଃ ।
ବୃହସ୍ପତିରୁଦ୍ଧରନ୍ନଶ୍ଚନୋ ଗା ଭୂମ୍ୟା ଉଦ୍ମେବ ବି ତ୍ୱଚଂ ବିଭେଦ ॥୪॥

ଅପ ଜ୍ୟୋତିଷା ତମୋ ଅନ୍ତରିକ୍ଷଦୁଃ ଶୀପାଲମିବ ବାତ ଆଜତ୍ ।
ବୃହସ୍ପତିରନ୍ନୁମୃଶ୍ୟା ବଲସ୍ୟାଭ୍ରମିବ ବାତ ଆ ତକ୍ର ଆ ଗାଃ ॥୫॥

ୟଦା ବଲସ୍ୟ ପୀୟତୋ ଜସୁଂ ଭେଦ୍-ବୃହସ୍ପତିରଗ୍ନିତପୋଭିରକ୍ୱେଃ ।
ଦଦ୍-ଭିର୍ନ ଜିହ୍ୱା ପରିବିଷ୍ଟମାଦଦାବିର୍ନିଧୀଂ ରକ୍ତଶୋଦୁସ୍ତ୍ରୟାଶାମ୍ ॥୬॥

ବୃହସ୍ପତିରମତ ହି ତ୍ୟଦାସାଂ ନାମ ସ୍ୱରୀଣାଂ ସଦନେ ଗୁହା ଯତ୍ ।
ଆଶ୍ରେବ ଭିତ୍ତା ଶକୁନସ୍ୟ ଗର୍ଭମୁଦୁସ୍ତ୍ରୟାଃ ପର୍ବତସ୍ୟ ତୁନାଜତ୍ ॥୭॥

ଅଶ୍ମାପିନକ୍ ମଧୁ ପର୍ଯ୍ୟପଶ୍ୟନ୍ତୁସ୍ୟଂ ନ ଦୀନ ଉଦନି କ୍ଷିୟନ୍ତମ୍ ।
ନିଷ୍ଠୁଞ୍ଜଭାର ତମସଂ ନ ବୃକ୍ଷାଦ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ବିରବେଶା ବିକୃତ୍ୟ ॥୮॥

ସୋଷାମବିନ୍ଦସ୍ତ ସ୍ତଃ ସୋ ଅଗ୍ନିଂ ସୋ ଅର୍କେଶ ବି ବବାଧେ ତମାଂସି ।
ବୃହସ୍ପତିର୍ଗୋବପୁଷୋ ବଲସ୍ୟ ନିର୍ମଞ୍ଜାନଂ ନ ପର୍ବଣୋ ଜଭାର ॥୯॥

ହିମେବ ପର୍ଣ୍ଣା ମୁଷିତା ବନାନି ବୃହସ୍ପତିନାକୃପୟନ୍ତୁଲୋ ଗାଃ ।
ଅନାନୁକୃତ୍ୟମପୁନଶ୍ଚକାର ଯାସୁର୍ଯ୍ୟାମାସା ମିଥ ଉଚ୍ଚରାତଃ ॥୧୦॥

ଅଭି ଶ୍ୟାବଂ ନ କୃଶନେଭିରଶ୍ୱଂ ନକ୍ଷତ୍ରେଭିଃ ପିତରୋ ଦ୍ୟାମପିଂଶନ୍ ।
ରାତ୍ର୍ୟାଂ ତମୋ ଅଦଧୁର୍ଜ୍ୟୋତିରହନ୍-ବୃହସ୍ପତିର୍ଭିନଦଦ୍ରିଂ ବିଦଢ୍ଵାଃ ॥୧୧॥

ଇଦମକର୍ମ ନମୋ ଅଭିୟାୟ ଯଃ ପୂର୍ବୀରନ୍ଧ୍ରାନୋନବୀତି ।
ବୃହସ୍ପତିଃ ସ ହି ଗୋଭିଃ ସୋ ଅଶ୍ୱୈଃ ସ ବୀରେଭିଃ ସ ନୃଭିର୍ନୌ ବୟୋ ଧାତ୍ ॥୧୭॥

=====

(୨୦।୧୭) ଋଷିଃ - କୃଷ୍ଣଃ | ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧-୧୦), ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧୧-୧୨) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୧୨)

=====

ଅଛା ମ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ମତୟଃ ସ୍ୱର୍ବିଦଃ ସପ୍ରୀତୀର୍ବିଶ୍ୱା ଉଗତୀରନୁଷତ ।
ପରି ଷ୍ଟଜନ୍ତେ ଜନୟୋ ଯଥା ପତିଂ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଂ ନ ଶୁକ୍ଷ୍ମଂ ମଘବାନମୃତୟେ ॥୧॥

ନ ଘା ତ୍ୱଦ୍ରିଗପ ବେତି ମେ ମନସ୍ତେ ଇକ୍ରାମଂ ପୁରୁହୂତ ଶିଶ୍ରୟ ।
ରାଜେବ ଦସ୍ତ ନି ଷଦୋଽପି ବର୍ହିଷ୍ୟସ୍ଥିତ୍ୱସୁ ସୋମେଽବପାନମସୁ ତେ ॥୨॥

ବିଷ୍ମବୃଦିନ୍ଦ୍ରୋ ଅମତେରୁତ କ୍ଷୁଧଃ ସ ଇଦ୍ରାୟୋ ମଘବା ବସ୍ତ ଇଶତେ ।
ତସ୍ୟୋଦିମେ ପ୍ରବଣେ ସପ୍ତ ସିନ୍ଧବୋ ବୟୋ ବର୍ଧନ୍ତି ବୃଷଭସ୍ୟ ଶୁଷ୍ମିଣଃ ॥୩॥

ବୟୋ ନ ବୃକ୍ଷଂ ସୁପଲ୍ଲାଶମାସଦନ୍ତସୋମାସ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ମନ୍ଦିନଶ୍ଚମୁଷଦଃ ।
ପ୍ରେଷାମନୀକଂ ଶବସା ଦବିଦ୍ୟୁତଦ୍ୱିଦସ୍ତର୍ମନବେ ଜ୍ୟୋତିରାୟମ୍ ॥୪॥

କୃତଂ ନ ଶ୍ୱୟାଂ ବି ଚିନୋତି ଦେବନେ ସଂବର୍ଗଂ ଯନ୍ତୁଘବା ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ଜୟତ୍ ।
ନ ତତ୍ତେ ଅନ୍ୟା ଅନ୍ନୁ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ଶକନ୍ତି ପୁରାଣୋ ମଘବନ୍ନୋତ ନୂତନଃ ॥୫॥

ବିଶଂବିଶଂ ମଘବା ପର୍ଯ୍ୟଶାୟତ ଜନାନାଂ ଧେନା ଅବତାକଶଦୃଷା ।
ୟସ୍ୟାହ ଶକ୍ରଃ ସବନେଷୁ ରଣ୍ୟତି ସ ତୀକ୍ରେଃ ସୋମୈଃ ସହତେ ପୃତନ୍ୟତଃ ॥୬॥

ଆପୋ ନ ସିନ୍ଧୁମତି ଯସ୍ତମକ୍ଷରନ୍ତସୋମାସ ଇନ୍ଦ୍ରଂ କୁଲ୍ୟା ଇବ ହ୍ରଦମ୍ ।
ବର୍ଧନ୍ତି ବିପ୍ରା ମହୋ ଅସ୍ୟ ସାଦନେ ଯବଂ ନ ବୃଷ୍ଟିର୍ଦିବ୍ୟେନ ଦାନୁନା ॥୭॥

ବୃଷା ନ କୁଞ୍ଜଃ ପତୟନ୍ନୁଜୟା ଯୋ ଅର୍ଯ୍ୟପତ୍ନୀରକୃଣୋଦିମା ଅପଃ ।
ସ ସୁନ୍ଦତେ ମଘବା ଜୀରଦାନବେଽବିନ୍ଦଞ୍ଜ୍ୟାତିର୍ମନବେ ହବିଷ୍ମତେ ॥୮॥

ଉଜ୍ଜାୟତାଂ ପରଶୁର୍ଜ୍ୟୋତିଷା ସହ ଭୂୟା ଋତସ୍ୟ ସୁଦୁଘା ପୁରାଣବତ୍ ।
ବି ରୋଚତାମରୁଷୋ ଭାନୁନା ଶୁଚିଃ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଶୁକ୍ରଂ ଶୁଶୁଚୀତ ସପ୍ତତିଃ ॥୯॥

ଗୋଭିଷ୍ଟରେମାମତିଂ ଦୁରେବାଂ ଯୁବେନ କ୍ଷୁଧଂ ପୁରୁହୂତ ବିଶ୍ୱାମ୍ ।
ବୟଂ ରାଜଭିଃ ପ୍ରଥମା ଧନାନ୍ୟସ୍ଥାକେନ ବୃଜନେନା ଜୟେମ ॥୧୦॥

ବୃହସ୍ପତିର୍ନଃ ପରି ପାତୁ ପଶ୍ଚାଦୁତୋଽଭିରସ୍ତ୍ରାଦଧରାଦଘାୟୋଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଃ ପୁରସ୍ତାଦୁତ ମଧ୍ୟତୋ ନଃ ସଖା ସଖିଭ୍ୟୋଃ ବରିବଃ କୃଣୋତୁ ॥୧୧॥

ବୃହସ୍ପତେ ଯୁବମିନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ବସ୍ତୋ ଦିବ୍ୟସ୍ୟେଶାଥେ ଉତ ପାର୍ଥିବସ୍ୟ ।
ଧତ୍ଵଂ ରୟିଂ ସୁବତେ କୀରୟେ ତିଦ୍ୟୟଂ ପାତ ସ୍ୱସ୍ତିଭିଃ ସଦା ନଃ ॥୧୨॥

॥ ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୨୦|୧୮) ଋଷିଃ - ମେଧାତିଥି ପ୍ରିୟମେଧଶ୍ଚ (୧-୩), ବସିଷ୍ଠ (୪-୬) । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୬) ।
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୬)

=====

ବୟମ୍ନୁ ତ୍ୱା ତଦିତର୍ଥା ଇନ୍ଦ୍ର ତ୍ୱାୟନ୍ତଃ ସଖାୟଃ ।
କଶ୍ମା ଉକ୍-ଧେଭିର୍ଜରନ୍ତେ ॥୧॥

ନ ଘେମନ୍ୟଦା ପପନ ବଜ୍ରିନୁପସୋ ନବିଷ୍ଣୌ ।
ତବେଦୁ ସ୍ତୋମଂ ଚିକେତ ॥୨॥

ଇଚ୍ଛନ୍ତି ଦେବାଃ ସୁନୁତ୍ତଂ ନ ସ୍ୱପ୍ନାୟ ସ୍ୱହୟନ୍ତି ।
ୟନ୍ତି ପ୍ରମାଦମତନ୍ତ୍ରାଃ ॥୩॥

ବୟମିନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୱାୟବୋଽଭି ପ୍ର ଶୋନୁମୋ ବୃଷନ୍ ।
ବିଜି ତ୍ୱସ୍ୟ ନୋ ବସୋ ॥୪॥

ମା ନୋ ନିଦେ ଚ ବକ୍ତବେଽୟୋ ରକ୍ଷୀରରାବ୍-ଶୋ ।
ତ୍ୱେ ଅପି କ୍ରତୁର୍ମମ ॥୫॥

ତ୍ୱଂ ବର୍ମାସି ସପ୍ରଥଃ ପୁରୋଽୟୋଧୟ ବୃତ୍ରହନ୍ ।
ତ୍ୱୟା ପ୍ରତି ବ୍ରୁବେ ଯୁଜା ॥୬॥

=====

(୨୦।୧୯) ରକ୍ଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର । ଜ୍ଞାନ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୭) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୭)

=====

ବାର୍ତ୍ତହତ୍ୟାୟ ଶବସେ ପୃତନାଷାହ୍ୟାୟ ଚ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ତ୍ୱା ବର୍ତ୍ତୟାମସି ॥୧॥

ଅର୍ବାଚୀନଂ ସୁ ତେ ମନ ଭତ ଚକ୍ଷୁଃ ଶତକ୍ରତୋ ।
ଇନ୍ଦ୍ର କୃଶ୍ମନ୍ତ ବାଘତଃ ॥୨॥

ନାମାନି ତେ ଶତକ୍ରତୋ ବିଶ୍ୱାଭିର୍ଗୀର୍ତ୍ତରୀମହେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରାଭିମାତିଷାହ୍ୟେ ॥୩॥

ପୁରୁଷୁତସ୍ୟ ଧାମଭିଃ ଶତେନ ମହୟାମସି ।
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଚର୍ଷଣୀଧୃତଃ ॥୪॥

ଇନ୍ଦ୍ରଂ ବୃତ୍ରାୟ ହନ୍ତବେ ପୁରୁହୂତମୁପ ବ୍ରୁବେ ।
ଭରେଷୁ ବାଜସାତୟେ ॥୫॥

ବାଜେଷୁ ସାସହିର୍ଭବ ତ୍ୱାମୀମହେ ଶତକ୍ରତୋ ।

ଇନ୍ଦ୍ର ବୃତ୍ରାୟ ହୃଦ୍ରବେ ॥୭॥

ଦ୍ୟୁମ୍ନେଷୁ ପୃତନାଜ୍ୟେ ପୃସ୍ନୁତୁର୍ଷୁ ଶ୍ରବଃସୁ ଚ ।

ଇନ୍ଦ୍ର ସାକ୍ଷାଭିମାତିଷୁ ॥୮॥

=====

(୨୦|୨୦) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର (୧-୪), ଗୃସ୍ତମଦ (୫-୭) । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩, ୫-୭),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୭)

=====

ଶୁଷ୍ଟିକ୍ରମଂ ନ ଉତୟେ ଦ୍ୟୁମ୍ନିନଂ ପାହି ଜାଗୃବିମ୍ ।

ଇନ୍ଦ୍ର ସୋମଂ ଶତକ୍ରତୋ ॥୧॥

ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଶତକ୍ରତୋ ଯା ତେ ଜନେଷୁ ପଞ୍ଚିସୁ ।

ଇନ୍ଦ୍ର ତାନି ଚ ଆ ବୃଣେ ॥୨॥

ଅଗନ୍ନିନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରବୋ ବୃହଦ୍ଦ୍ୟୁମ୍ନଂ ଦଧିଷ୍ଠ ଦୁଷ୍ଟରମ୍ ।

ଉତ୍ତେ ଶୁଷ୍ଟଂ ତିରାମସି ॥୩॥

ଅର୍ବାବତୋ ନ ଆ ଗହ୍ୟଥୋ ଶକ୍ର ପରାବତଃ ।

ଉ ଲୋକୋ ଯୁସ୍ତେ ଅଦ୍ରିବ ଇନ୍ଦ୍ରେହ ତତ ଆ ଗହି ॥୪॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଅଙ୍ଗଂ ମହଦ୍-ଭୟମତି ଷଦପ ତୁତ୍ୟବତ୍ ।

ସ ହି ପ୍ରିରୋ ବିଚର୍ଷଣିଃ ॥୫॥

ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମୃଲୟାତି ନୋ ନ ନଃ ପଶ୍ଚାଦଘଂ ନଶତ୍ ।

ଭଦ୍ରଂ ଭବାତି ନଃ ପୁରଃ ॥୬॥

ଇନ୍ଦ୍ର ଆଶାଭ୍ୟାସୁରି ସର୍ବାଭ୍ୟୋ ଅଭୟଂ କରତ୍ ।
ଜେତା ଶତ୍ରୁନ୍ମୁତର୍ଷଣିଃ ॥୭॥

=====

(୨୦|୨୧) ଋଷିଃ - ସବ୍ୟଃ । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧-୯), ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧୦-୧୧) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୧୧)

=====

ନ୍ୟଷ୍ଟୁ ବାତଂ ପ୍ର ମହେ ଭରାମହେ ଗିର ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ସଦନେ ବିବସ୍ବତଃ ।
ନୁ ଚିଞ୍ଚି ରତ୍ନଂ ସସତାମିବାବିଦନ୍ ଦୁଷ୍ଟୁତିର୍ଦ୍ରବିଶୋଦେଷୁ ଶସ୍ୟତେ ॥୧॥

ଦୁରୋ ଅଶ୍ବସ୍ୟ ଦୁର ଇନ୍ଦ୍ର ଗୋରସି ଦୁରୋ ଯୁବସ୍ୟ ବସୁନ ଇନସ୍ବତିଃ ।
ଶିକ୍ଷାନରଃ ପ୍ରତିବୋ ଅକାମକର୍ଶନଃ ସଖା ସଖିଭ୍ୟସ୍ତମିଦଂ ଗୃଣୀମସି ॥୨॥

ଶତୀବ ଇନ୍ଦ୍ର ପୁରୁକୃତ୍ୟମଉମ ତବେଦିଦମଭିତଶ୍ଲେକିତେ ବସୁ ।
ଅତଃ ସଂଗୃଭ୍ୟାଭିଭୂତ ଆ ଭର ମା ତ୍ବାୟତୋ ଜରିତୁଃ କାମମୁନୟଃ ॥୩॥

ଏଭିର୍ଦ୍ରୁ୍ୟଭିଃ ସୁମନା ଏଭିରିନ୍ଦୁଭିର୍ନିରୁନ୍ନାନୋ ଅମତିଂ ଗୋଭିରଶ୍ବିନା ।
ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ଦସ୍ୟୁଂ ଦରୟନ୍ତ ଇନ୍ଦୁଭିର୍ଯୁତଦ୍ବେଷସଃ ସମିଷା ରଭେମହି ॥୪॥

ସମିନ୍ଦ୍ର ରାୟା ସମିଷା ରଭେମହି ସଂ ବାଜେଭିଃ ପୁରୁଷ୍ଠନ୍ଦ୍ରିରଭିଦ୍ରୁ୍ୟଭିଃ ।
ସଂ ଦେବ୍ୟା ପ୍ରମତ୍ୟା ବୀରଶୁଷ୍ଟୟା ଗୋଅଗ୍ରୟାଶ୍ବାବତ୍ୟା ରଭେମହି ॥୫॥

ତେ ତ୍ବା ମଦା ଅମଦନ୍ତାନି ବୃଷ୍ଣ୍ୟା ତେ ସୋମାସୋ ବୃତ୍ରହତ୍ୟେଷୁ ସପ୍ତତେ ।
ଯଜ୍ଞାରବେ ଦଶ ବୃତ୍ରାଣ୍ୟପ୍ରତି ବର୍ହିଷ୍ଣୁତେ ନି ସହସ୍ରାଶି ବର୍ହୟଃ ॥୬॥

ଯୁଧା ଯୁଧମୁପ ଘେଦେଷି ଧୃଷ୍ଣୁୟା ପୁରା ପୁରଂ ସମିଦଂ ହଂସ୍ୟୋଜସା ।
ନମ୍ୟା ଯୁଦିନ୍ଦ୍ର ସଖ୍ୟା ପରାବତି ନିବର୍ହୟୋ ନମୁତିଂ ନାମ ମାୟିନମ୍ ॥୭॥

ତ୍ବଂ କରଞ୍ଜିମୁତ ପର୍ଣ୍ଣୟଂ ବଧୀସ୍ତେଜିଷ୍ଟୟାତିଥିଗୁସ୍ୟ ବର୍ତନୀ ।
ତ୍ବଂ ଶତା ବଞ୍ଜଦସ୍ୟାଭିନତ୍-ପୁରୋଽନାନୁଦଃ ପରିଷୁତା ଋଜିଶ୍ବନା ॥୮॥

ତୁମେତାଂ ଜନରାଜ୍ଞୋ ଦ୍ଵିର୍ଦଶାବନ୍ତୁନା ସୁଶ୍ରବସୋପଜଗୁଷଃ ।
ଷଷ୍ଠିଂ ସହସ୍ରା ନବତିଂ ନବ ଶ୍ଵତୋ ନି ଚକ୍ରେଣ ରଥ୍ୟା ଦୁଷ୍ପଦାବୃଣକ୍ ॥୯॥

ତୁମାବିଥ ସୁଶ୍ରବସଂ ତବୋତିଭିସ୍ତବ ତ୍ରାମଭିରିନ୍ଦ୍ର ତୂର୍ବୟାଶମ୍ ।
ତୁମସ୍ତୈ କୁସୁମତିଥିଗୁମାୟୁଂ ମହେ ରାଜ୍ଞେ ଯୁନେ ଅରକ୍ଷନାୟଃ ॥୧୦॥

ୟ ଉଦୃଚୀନ୍ଦ୍ର ଦେବଗୋପାଃ ସଖାୟସ୍ତେ ଶିବତମା ଅସାମ ।
ତ୍ଵାଂ ସ୍ତୋଷାମ ତ୍ଵୟା ସୁବୀରା ଦ୍ରାଘୀୟ ଆୟୁଃ ପ୍ରତରଂ ଦଧାନାଃ ॥୧୧॥

=====

(୨୦।୨୨) ଋଷିଃ - ତ୍ରିଶୋକଃ (୧-୩), ପ୍ରିୟମେଧ (୪-୬) । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୬) ।
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୬)

=====

ଅଭି ତ୍ଵା ବୃଷଭା ସୁତେ ସୁତଂ ସୃଜାମି ପୀତୟେ ।
ତୃମ୍ବା ବ୍ୟଶୁହୀ ମଦମ୍ ॥୧॥

ମା ତ୍ଵା ମୂରା ଅବିଷ୍ୟବୋ ମୋପହସ୍ତାନ ଆ ଦଭନ୍ ।
ମାକୀଂ ବ୍ରହ୍ମଦ୍ଵିଷୋ ବନଃ ॥୨॥

ଇହ ତ୍ଵା ଗୋପରୀଶସା ମହେ ମନ୍ଦନ୍ତୁ ରାଧସେ ।
ସରୋ ଗୌରୋ ଯୁଥା ପିବ ॥୩॥

ଅଭି ପ୍ର ଗୋପତିଂ ଗିରେନ୍ଦ୍ରମର୍ଚ ଯୁଥା ବିଦେ ।
ସୂନୁଂ ସତ୍ୟସ୍ୟ ସପ୍ତତିମ୍ ॥୪॥

ଆ ହରୟଃ ସସୃଜିରେଃରୁଷୀରଧି ବର୍ହିଷି ।
ୟତ୍ରାଭି ସଂନବାମହେ ॥୫॥

ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ଗାବ ଆଶିରଂ ଦୁଦୁହେ ବଜ୍ରିଣେ ମଧୁ ।
ୟସ୍ମିନ୍ନୁପହରେ ବିଦତ୍ ॥୬॥

=====

(୨୦|୨୩) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୯) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୯)

=====

ଆ ତୁ ନ ଇନ୍ଦ୍ର ମଦ୍ର୍ୟଗ୍ନୁବାନଃ ସୋମପୀତୟେ ।
ହରିତ୍ୟାଂ ଯାହ୍ୟଦ୍ରିବଃ ॥୧॥

ସତ୍ତୋ ହୋତା ନ ଋତ୍ୱିୟସ୍ତ୍ରିସ୍ତ୍ରିରେ ବର୍ହିରାନ୍ନୁଷକ୍ ।
ଅୟୁଜନ୍ପ୍ରାତରଦ୍ରୟଃ ॥୨॥

ଇମା ବ୍ରହ୍ମ ବ୍ରହ୍ମବାହଃ କ୍ରିୟନ୍ତ ଆ ବର୍ହିଃ ସୀଦ ।
ବୀହି ଶୂର ପୁରୋଲ୍ଲାଗମ୍ ॥୩॥

ରାରନ୍ଧି ସବନେଷୁ ଶ ଏଷୁ ସ୍ତୋମେଷୁ ବୃତ୍ରହନ୍ ।
ଭକ୍-ଧେଷ୍ଟିନ୍ତ ଗିର୍ବଣଃ ॥୪॥

ମତୟଃ ସୋମପାମୁରୁଂ ରିହନ୍ତି ଶବସୟତିମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଂ ବସୁଂ ନ ମାତରଃ ॥୫॥

ସ ମନ୍ୟସ୍ତା ହ୍ୟନ୍ଧସୋ ରାଧସେ ତନ୍ମା ମହେ ।
ନ ସ୍ତୋତାରଂ ନିଦେ କରଃ ॥୬॥

ବୟମିନ୍ଦ୍ର ତ୍ୱାୟବୋ ହବିଷ୍ମନ୍ତୋ ଜରାମହେ ।
ଭତ ତ୍ୱମସ୍ତସ୍ମୁର୍ବସୋ ॥୭॥

ମାରେ ଅସ୍ତଦ୍ୱି ମୁମୁରୋ ହରିପ୍ରିୟାର୍ବାତ୍ ଯାହି ।
ଇନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱଧାବୋ ମସ୍ତେହ ॥୮॥

ଅର୍ବାଞ୍ଜିଂ ତ୍ୱା ସୁଖେ ରଥେ ବହତାମିନ୍ଦ୍ର କେଶିନା ।
ଘୃତସ୍ମୁ ବର୍ହିରାସଦେ ॥୯॥

=====

(୨୦|୨୪) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୯) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୯)

=====

ଉପ ନଃ ସୁତମା ଗହି ସୋମମିନ୍ଦ୍ର ଗବାଶିରମ୍ ।
ହରିତ୍ୟାଂ ଯୁସ୍ତେ ଅସ୍ତ୍ରୟଃ ॥୧॥

ତମିନ୍ଦ୍ର ମଦମା ଗହି ବର୍ହିଷ୍ଟାଂ ଗ୍ରାବଭିଃ ସୁତମ୍ ।
କୁବିନ୍-ନ୍ୟସ୍ୟ ତୃପ୍ତଶବଃ ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ରମିନ୍ଦ୍ରା ଗିରୋ ମମାଛ୍ଛାଗୁରିଷିତା ଇତଃ ।
ଆବୃତେ ସୋମପୀତୟେ ॥୩॥

ଇନ୍ଦ୍ରଂ ସୋମସ୍ୟ ପୀତୟେ ସ୍ତୋମୈରିହ ହବାମହେ ।
ଉକ୍-ଥେଭିଃ କୁବିଦାଗମତ୍ ॥୪॥

ଇନ୍ଦ୍ର ସୋମାଃ ସୁତା ଇମେ ତାମଧିଷ୍ଠ ଶତକ୍ରତୋ ।
ଜଠରେ ବାଜିନୀବସୋ ॥୫॥

ବିଦ୍ଭା ହି ତ୍ୱା ଧନଂଜୟଂ ବାଜେଷୁ ଦଧୃଷଂ କବେ ।
ଅଧା ତେ ସୁମୁମୀମହେ ॥୬॥

ଇମମିନ୍ଦ୍ର ଗବାଶିରଂ ଯୁବାଶିରଂ ତ ନଃ ପିବ ।
ଆଗତ୍ୟା ବୃଷଭିଃ ସୁତମ୍ ॥୭॥

ତୁଭ୍ୟେଦିନ୍ଦ୍ର ସ୍ତ୍ର ଓକ୍ୟେ ସୋମଂ ତୋଦାମି ପୀତୟେ ।
ଏଷ ରାରନ୍ତୁ ତେ ହୃଦି ॥୮॥

ତ୍ୱାଂ ସୁତସ୍ୟ ପୀତୟେ ପ୍ରତ୍ନମିନ୍ଦ୍ର ହବାମହେ ।
କୁଶିକାସୋ ଅବସ୍ୟବଃ ॥୯॥

=====

(୨୦|୨୫) ଋଷିଃ - ଗୋତମଃ (୧-୭), ଅଷ୍ଟକଃ (୭) । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧-୭), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୭) ।
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୭)

=====

ଅଶ୍ୱାବତି ପ୍ରଥମୋ ଗୋଷୁ ଗଚ୍ଛତି ସୁପ୍ରାବୀରିନ୍ଦ୍ର ମର୍ତ୍ତ୍ୟସ୍ତ୍ରବୋତିଭିଃ ।
ତମିତ୍-ପୃଣାସି ବସୁନା ଭବୀୟସା ସିନ୍ଧୁମାପୋ ଯଥାଭିତୋ ବିଚେତସଃ ॥୧॥

ଆପୋ ନ ଦେବୀରୂପ ଯନ୍ତି ହୋତ୍ରିୟମବଃ ପଶ୍ୟନ୍ତି ବିତତଂ ଯଥା ରଜଃ ।
ପ୍ରାଚୈର୍ଦେବାସଃ ପ୍ର ଶୟନ୍ତି ଦେବୟଂ ବ୍ରହ୍ମପ୍ରିୟଂ ଜୋଷୟନ୍ତେ ବରା ଇବ ॥୨॥

ଅଧି ଦୃଘୋରଦଧା ଉକ୍ଥ୍ୟଂ ବଚୋ ଯତସ୍ତୁତା ମିଥୁନା ଯା ସପୟତଃ ।
ଅସଂୟତ୍ତୋ ବ୍ରତେ ତେ କ୍ଷେତି ପୁଷ୍ୟତି ଭଦ୍ରା ଶକ୍ତିର୍ଯଜମାନାୟ ସୁନ୍ନତେ ॥୩॥

ଆଦଙ୍ଗିରାଃ ପ୍ରଥମଂ ଦଧିରେ ବୟ ଇଦ୍ଧାଗ୍ନୟଃ ଶମ୍ୟା ଯେ ସୁକୃତ୍ୟୟା ।
ସର୍ବଂ ପଣୋଃ ସମବିନ୍ଦନ୍ତ ଭୋଜନମଶ୍ୱାବନ୍ତଂ ଗୋମନ୍ତମା ପଶୁଂ ନରଃ ॥୪॥

ୟଜ୍ଞୈରଥର୍ବା ପ୍ରଥମଃ ପଥସ୍ତ୍ରତେ ତତଃ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ବ୍ରତପା ବେନ ଆଜନି ।
ଆ ଗା ଆଜଦୁଶନା କାବ୍ୟଃ ସତା ଯମସ୍ୟ ଜାତମମୃତଂ ଯଜାମହେ ॥୫॥

ବର୍ହିର୍ବା ଯସ୍ତୃପତ୍ୟାୟ ବୃଜ୍ୟତେଃକୌ ବା ଶ୍ଳୋକମାଘୋଷତେ ଦିବି ।
ଗ୍ରାବା ଯନ୍ତ୍ର ବଦତି କାରୁରୁକ୍ଥ୍ୟସ୍ତସ୍ୟେଦିନ୍ଦ୍ରୋ ଅଭିପିତ୍ୱେଷୁ ରଣ୍ୟତି ॥୬॥

ପ୍ରୋଗ୍ରାଂ ପୀତିଂ ବୃଷ୍ଟ ଇୟର୍ମି ସତ୍ୟାଂ ପ୍ରୟୈ ସୁତସ୍ୟ ହର୍ଯଶ୍ଚ ତୁଭ୍ୟମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଧେନାଭିରିହ ମାଦୟସ୍ତୁ ଧୀଭିର୍ବିଶ୍ୱାଭିଃ ଶତ୍ୟା ଗୃଣାନଃ ॥୭॥

=====

(୨୦|୨୭) ଋଷିଃ - ଶୁନଃଶେପଃ (୧-୩), ମଧୁଛନ୍ଦା (୪-୭) | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୭) |

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୭)

=====

ଘ୍ନୋଗେଘ୍ନୋଗେ ତବସ୍ତରଂ ବାଜେବାଜେ ହବାମହେ |

ସଖାୟ ଇନ୍ଦ୍ରମୂତୟେ ||୧||

ଆ ଘା ଗମଦ୍ୟଦି ଶ୍ରବସ୍ତହସ୍ତ୍ରିଣୀଭିରୂତିଭିଃ |

ବାଜେଭିରୂପ ନୋ ହବମ୍ ||୨||

ଅନୁ ପ୍ରତ୍ନସୌକସୋ ହୁବେ ତୁବିପ୍ରତିଂ ନରମ୍ |

ୟଂ ତେ ପୂର୍ବଂ ପିତା ହୁବେ ||୩||

ୟୁଞ୍ଜିତ୍ତି ବ୍ରହ୍ମମରୁଷଂ ଚରନ୍ତଂ ପରି ତମ୍ଭୁଷଃ |

ରୋଚନ୍ତେ ରୋଚନା ଦିବି ||୪||

ୟୁଞ୍ଜିତ୍ତ୍ୟସ୍ୟ କାମ୍ୟା ହରୀ ବିପକ୍ଷସା ରଥେ |

ଶୋଶା ଧୃଷ୍ଣୁ ନୃବାହସା ||୫||

କେତୁଂ କୃଶ୍ଣନ୍ନକେତବେ ପେଶୋ ମୟା ଅପେଶସେ |

ସମୁଷଦ୍-ଭିରଜାୟାଃ ||୬||

=====

(୨୦|୨୭) ଋଷିଃ - ଗୋଷ୍ଠ୍ୟଶ୍ଵସୂକ୍ତିନୌ | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୭) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୭)

=====

ୟଦିନ୍ଦ୍ରାହଂ ଯଥା ତୃମୀଶୀୟ ବସ୍ତୁ ଏକ ଇତ୍ |

ସ୍ତୋତା ମେ ଗୋଷଶା ସ୍ୟାତ୍ ||୧||

ଶିକ୍ଷେୟମସ୍ତୈ ଦିକ୍ଷେୟଂ ଶତୀପତେ ମନୀଷିଣେ ।
ୟଦହଂ ଗୋପତିଃ ସ୍ୟାମ୍ ॥୨॥

ଧେନୁଷ୍ଠ ଇନ୍ଦ୍ର ସୁନୃତା ଯଜମାନାୟ ସୁନୃତେ ।
ଗାମଶ୍ଚ ପିପ୍ପାସୀ ଦୁହେ ॥୩॥

ନ ତେ ବର୍ତ୍ତାସ୍ତି ରାଧସ ଇନ୍ଦ୍ର ଦେବୋ ନ ମର୍ତ୍ୟଃ ।
ୟଦିସ୍ରସି ସୁତୋ ମଘମ୍ ॥୪॥

ୟଞ୍ଜି ଇନ୍ଦ୍ରମବଧୟଦ୍-ଭୂମିଂ ବ୍ୟବର୍ତ୍ତୟତ୍ ।
ଚକ୍ରାଣ ଓପଶଂ ଦିବି ॥୫॥

ବାବୃଧାନସ୍ୟ ତେ ବୟଂ ବିଶ୍ଵା ଧନାନି ଜିଗ୍ଵ୍ୟଷଃ ।
ଉତିମିନ୍ତ୍ରା ବୃଣୀମହେ ॥୬॥

=====

(୨୦|୨୮) ଋଷିଃ - ଗୋଷ୍ଠ୍ୟଶ୍ଵସୁକ୍ତିନୌ । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୪) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୪)

=====

ବ୍ୟକ୍ରୁରିକ୍ଷମତିରନ୍ତ୍ରଦେ ସୋମସ୍ୟ ରୋଚନା ।
ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଯଦଭିନଦ୍ଵଲମ୍ ॥୧॥

ଉଦ୍ଧା ଆଜଦଙ୍ଗିରୋଭ୍ୟ ଆବିଷ୍ଠଶ୍ଚନ୍-ଗୁହା ସତୀଃ ।
ଅର୍ବାଞ୍ଚଂ ଦୁନୁଦେ ବଲମ୍ ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ରୋଚନା ଦିବୋ ଦୃଲ୍ହାନି ଦୃଂହିତାନି ତ ।
ସ୍ଥିରାଣି ନ ପରାଶୁଦେ ॥୩॥

ଅପାମୂର୍ତ୍ତିର୍ମଦନ୍ନିବ ସ୍ତୋମ ଇନ୍ଦ୍ରାଜିରାୟତେ ।
ବି ତେ ମଦା ଅରାଜିଷୁଃ ॥୪॥

=====

(୨୦|୨୯) ଋଷିଃ - ଗୋଷ୍ଠ୍ୟଶ୍ଚସୁକ୍ତିନୌ | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୫) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୫)

=====

ତ୍ୱଂ ହି ସ୍ତୋମବର୍ଧନ ଇନ୍ଦ୍ରାସୁଧାକ୍ଷବର୍ଧନଃ |

ସ୍ତୋତୃଋଣାମୁତ ଭଦ୍ରକୃତ୍ ||୧||

ଇନ୍ଦ୍ରମିକ୍ଷେଶିନା ହରୀ ସୋମପେୟାୟ ବକ୍ଷତଃ |

ଭପ ଯଜ୍ଞଂ ସୁରାଧସମ୍ ||୨||

ଅପାଂ ଫେନେନ ନମୁତେଃ ଶିର ଇନ୍ଦ୍ରୋଦବର୍ତ୍ତୟଃ |

ବିଶ୍ୱା ଯଦଜୟ ସ୍ୱଧଃ ||୩||

ମାୟାଭିରୁସ୍ତିସ୍ୱପ୍ନତ ଇନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୟାମାରୁରୁକ୍ଷତଃ |

ଅବ ଦସ୍ୟୁରଧୁନୁଧାଃ ||୪||

ଅସୁନ୍ଧାମିନ୍ଦ୍ର ସଂସଦଂ ବିଷୁଚୀଂ ବ୍ୟନାଶୟଃ |

ସୋମପା ଭଞ୍ଜରୋ ଭବନ୍ ||୫||

=====

(୨୦|୩୦) ଋଷିଃ - ବରୁଃ ସର୍ବହରିର୍ବା | ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧-୫) | ଦେବତା - ହରିଃ [ଇନ୍ଦ୍ରଃ] (୧-୫)

=====

ପ୍ର ତେ ମହେ ବିଦଧେ ଶଂସିଷଂ ହରୀ ପ୍ର ତେ ବନ୍ଦେ ବନ୍ଧୁଷୋ ହର୍ଯ୍ୟତଂ ମଦମ୍ |

ଘୃତଂ ନ ଯୋ ହରିଭିଶ୍ଠାରୁ ସେଚତ ଆ ତ୍ୱା ବିଶନ୍ତୁ ହରିବର୍ପସଂ ଗିରଃ ||୧||

ହରିଂ ହି ଯୋନିମତି ଯୋ ସମସ୍ତରନ୍ଦ୍ରିନ୍ଦ୍ରୋ ହରୀ ଦିବ୍ୟଂ ଯୁଧା ସଦଃ |

ଆ ଯଂ ପୃଶନ୍ତି ହରିଭିର୍ନ ଧେନବ ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ଶୁଷଂ ହରିବନ୍ତମର୍ଚତ ||୨||

ସୋ ଅସ୍ୟ ବଜ୍ରୋ ହରିତୋ ଯୁ ଆୟସୋ ହରିର୍ନିକାମୋ ହରିରା ଗଭସ୍ତୋଃ ।

ଦ୍ୟୁମ୍ନୀ ସୁଶିପ୍ରୋ ହରିମନ୍ଥ୍ୟାୟାୟକ ଇନ୍ଦ୍ରେ ନି ରୂପା ହରିତା ମିମିକ୍ଷିରେ ॥୩॥

ଦିବି ନ କେତୁରଧି ଧାୟି ହର୍ଯ୍ୟତୋ ବିବ୍ୟତଦ୍ବଜ୍ରୋ ହରିତୋ ନ ରଂହ୍ୟା ।

ତୁଦଦହିଂ ହରିଶିପ୍ରୋ ଯୁ ଆୟସଃ ସହସ୍ରଶୋକା ଅଭବଜ୍ଞରିଂଭରଃ ॥୪॥

ତ୍ୱଂତ୍ୱମହର୍ଯ୍ୟଥା ଉପସ୍ତୁତଃ ପୂର୍ବେଭିରିନ୍ଦ୍ର ହରିକେଶ ଯଜ୍ଞଭିଃ ।

ତ୍ୱଂ ହର୍ଯ୍ୟସି ତବ ବିଶ୍ୱମୁକ୍ତ୍ୟମସାମି ରାଧୋ ହରିଜାତ ହର୍ଯ୍ୟତମ୍ ॥୫॥

=====

(୨୦|୩୧) ଋଷିଃ - ବରୁଃ ସର୍ବହରିର୍ବା । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧-୫) । ଦେବତା - ହରିଃ [ଇନ୍ଦ୍ରଃ] (୧-୫)

=====

ତା ବଜ୍ରିଣଂ ମନ୍ଦିନଂ ସ୍ତୋମ୍ୟଂ ମଦ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ରଥେ ବହତୋ ହର୍ଯ୍ୟତା ହରୀ ।

ପୁରୁଣ୍ୟସ୍ତ୍ୱେ ସବନାନି ହର୍ଯ୍ୟତ ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ସୋମା ହରୟୋ ଦଧନ୍ତିରେ ॥୧॥

ଅରଂ କାମାୟ ହରୟୋ ଦଧନ୍ତିରେ ପ୍ରିରାୟ ହିନ୍ଦୁନ୍‌ହରୟୋ ହରୀ ତୁରା ।

ଅର୍ବଦ୍-ଭିର୍ଯୋ ହରିଭିର୍ଜୌଷମୀୟତେ ସୋ ଅସ୍ୟ କାମଂ ହରିବଦ୍ରମାନଶେ ॥୨॥

ହରିଶ୍ଳୁଣାରୁର୍ହରିକେଶ ଆୟସସ୍ତୁରୟୋୟୋ ଯୋ ହରିପା ଅବର୍ଧତ ।

ଅର୍ବଦ୍-ଭିର୍ଯୋ ହରିଭିର୍ବାଜିନୀବସୁରତି ବିଶ୍ୱା ଦୁରିତା ପାରିଷଜରୀ ॥୩॥

ସୁବେବ ଯସ୍ୟ ହରିଣୀ ବିପେତତୁଃ ଶିପ୍ରେ ବାଜାୟ ହରିଣୀ ଦବିଧୂତଃ ।

ପ୍ର ଯଜ୍ଞତେ ଚମସେ ମର୍ମୃଜଜରୀ ପୀତ୍ୱା ମଦସ୍ୟ ହର୍ଯ୍ୟତସ୍ୟାନ୍ନସଃ ॥୪॥

ଉତ ସ୍ଥ ସଦ୍ମ ହର୍ଯ୍ୟତସ୍ୟ ପସ୍ତ୍ୟୋରତ୍ୟୋ ନ ବାଜଂ ହରିର୍ବା ଅତିକ୍ରଦତ୍ ।

ମହୀ ଚିକ୍ତି ପିଷଣାହର୍ଯ୍ୟଦୋଜସା ବୃହଦ୍ବୟୋ ଦଧିଷେ ହର୍ଯ୍ୟତଶ୍ଚିଦା ॥୫॥

=====

(୨୦|୩୨) ଋଷିଃ - ବରୁଃ ସର୍ବହରିର୍ବା । ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩) ।

ଦେବତା - ହରିଃ [ଇନ୍ଦ୍ରଃ] (୧-୩)

=====

ଆ ରୋଦସୀ ହର୍ଯ୍ୟମାଣୋ ମହିତ୍ବା ନବ୍ୟଂନବ୍ୟଂ ହର୍ଯ୍ୟସି ମନ୍ତୁ ନୁ ପ୍ରିୟମ୍ ।
ପ୍ର ପସ୍ୟାମସୁର ହର୍ଯ୍ୟତଂ ଗୋରାବିଷ୍ଟପି ହରୟେ ସୂର୍ଯ୍ୟୟ ॥୧॥

ଆ ତ୍ବା ହର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ପ୍ରୟୁଜୋ ଜନାନାଂ ରଥେ ବହନ୍ତୁ ହରିଶିପ୍ତମିନ୍ଦ୍ର ।
ପିବା ଯଥା ପ୍ରତିଭୃତସ୍ୟ ମଧ୍ଵୋ ହର୍ଯ୍ୟନ୍ୟଙ୍ଗଂ ସଧମାଦେ ଦଶୋଶିମ୍ ॥୨॥

ଅପାଃ ପୂର୍ବେଷାଂ ହରିବଃ ସୁତାନାମଥୋ ଇଦଂ ସବନଂ କେବଲଂ ତେ ।
ମମଜି ସୋମଂ ମଧୁମନ୍ତମିନ୍ଦ୍ର ସତ୍ରା ବୃଷଂ ଜଠର ଆ ବୃଷସ୍ତୁ ॥୩॥

=====

(୨୦|୩୩) ଋଷିଃ - ଅଷ୍ଟକଃ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ହରିଃ [ଇନ୍ଦ୍ରଃ] (୧-୩)

=====

ଅସ୍ତୁ ଧୂତସ୍ୟ ହରିବଃ ପିବେହ ନୃଭିଃ ସୁତସ୍ୟ ଜଠରଂ ପୃଣସ୍ତୁ ।
ମିମିଷ୍ଟୁର୍ଯମଦ୍ରୟ ଇନ୍ଦ୍ର ତୁଭ୍ୟଂ ତେଭିର୍ବର୍ଧସ୍ତୁ ମଦମୁକ୍ଥବାହଃ ॥୧॥

ପ୍ରୋଗ୍ରାଂ ପୀତିଂ ବୃଷ୍ଟ ଇୟମି ସତ୍ୟାଂ ପ୍ରୟୋ ସୁତସ୍ୟ ହର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚ ତୁଭ୍ୟମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଧେନାଭିରିହ ମାଦୟସ୍ତୁ ଧୀଭିର୍ବିଶ୍ଵାଭିଃ ଶତ୍ୟା ଗୁଣାନଃ ॥୨॥

ଉତୀ ଶତୀବସ୍ତବ ବୀର୍ଯ୍ୟେଣ ବୟୋ ଦଧାନା ଉଶିଜ ରତଙ୍ଗାଃ ।
ପ୍ରଜାବଦିନ୍ଦ୍ର ମନୁଷୋ ଦୁରୋଣେ ତସ୍ମୃର୍ଗୁଣନ୍ତଃ ସଧମାଦ୍ୟାସଃ ॥୩॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୨୦|୩୪) ଋଷିଃ - ଗୃହମଦ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୧୮) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୧୮)

=====

ୟୋ ଜାତ ଏବ ପ୍ରଥମୋ ମନସ୍ତାନ୍ଦେବୋ ଦେବାନ୍-କ୍ରତୁନା ପର୍ଯ୍ୟୁଷତ୍ ।
ୟସ୍ୟ ଶୁଷ୍ଟାଦ୍ରୋଦସୀ ଅଭ୍ୟସେତାଂ ନୃମଣସ୍ୟ ମହ୍ନା ସ ଜନାସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ॥୧॥

ୟଃ ପୃଥିବୀଂ ବ୍ୟଥମାନାମଦୃଂହଦ୍ୟଃ ପର୍ବତାନ୍-ପ୍ରକୃପିତାଁ ଅରମ୍ଭଣାତ୍ ।
ୟୋ ଅନ୍ତରିକ୍ଷଂ ବିମମେ ବରୀୟୋ ଯୋ ଦ୍ୟାମସ୍ତଭ୍ରାସ୍ତ ଜନାସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ॥୨॥

ୟୋ ହୃଦ୍ବାହିମରିଣାସ୍ତପ୍ତ ସିନ୍ଧୁନେୟା ଗା ଉଦାଜଦପଧା ବଲସ୍ୟ ।
ୟୋ ଅଶ୍ୱନୋରନ୍ତରଗ୍ନିଂ ଜଜାନ ସଂବୃକ୍ଷମସ୍ତୁ ସ ଜନାସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ॥୩॥

ୟେନେମା ବିଶ୍ୱା ଚ୍ୟବନା କୃତାନି ଯୋ ଦାସଂ ବର୍ଣ୍ଣମଧରଂ ଗୁହାକଃ ।
ଶୃଙ୍ଗୀବ ଯୋ ଜିଗୀବାଂ ଲକ୍ଷମାଦଦର୍ଯ୍ୟଃ ପୁଷ୍ଟାନି ସ ଜନାସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ॥୪॥

ୟଂ ସ୍ତ୍ୱା ପୃଚ୍ଛନ୍ତି କୁହ ସେତି ଘୋରମୁତେମାଦୁର୍ନୈଷୋ ଅସ୍ତ୍ରୀତ୍ୟେନମ୍ ।
ସୋ ଅର୍ଯ୍ୟଃ ପୁଷ୍ଟୀର୍ବିଜ ଇବା ମିନାତି ଶ୍ରଦସ୍ତୈ ଧତ୍ୱ ସ ଜନାସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ॥୫॥

ୟୋ ରପ୍ରସ୍ୟ ଚୋଦିତା ଯଃ କୃଶସ୍ୟ ଯୋ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ନାଧମାନସ୍ୟ କୀରେଃ ।
ୟୁକ୍ତଗ୍ରାବ୍-ଣୋ ଯୋଃବିତା ସୁଶିପ୍ରଃ ସୁତସୋମସ୍ୟ ସ ଜନାସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ॥୬॥

ୟସ୍ୟାଶ୍ୱାସଃ ପ୍ରଦିଶି ଯସ୍ୟ ଗାବୋ ଯସ୍ୟ ଗ୍ରାମା ଯସ୍ୟ ବିଶ୍ୱେ ରଥାସଃ ।
ୟଃ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ଯୁ ଉଷସଂ ଜଜାନ ଯୋ ଅପାଂ ନେତା ସ ଜନାସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ॥୭॥

ୟଂ କ୍ରନ୍ଦସୀ ସଂୟତୀ ବିହ୍ୱୟେତେ ପରେବରେ ଉଭୟା ଅମିତ୍ରାଃ ।
ସମାନଂ ଚିଦ୍ରଥମାତସ୍ଥିବାଂସା ନାନା ହବେତେ ସ ଜନାସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ॥୮॥

ୟସ୍ମାନ୍ନ ଋତେ ବିଜୟନ୍ତେ ଜନାସୋ ଯଂ ଯୁଧ୍ୟମାନା ଅବସେ ହବନ୍ତେ ।
ୟୋ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ପ୍ରତିମାନଂ ବଭୁବ ଯୋ ଅରୁ୍ୟତରୁ୍ୟସ୍ତ ଜନାସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ॥୯॥

ଯଃ ଶଶ୍ୱତୋ ମହ୍ୟେନୋ ଦଧାନାନମନ୍ୟମାନାଞ୍ଜିର୍ବା ଜଘାନ ।
 ଯଃ ଶର୍ଧତେ ନାନୁଦଦାତି ଶୃଧ୍ୟାଂ ଯୋ ଦସ୍ୟୋର୍ହତ୍ତା ସ ଜନାସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ॥୧୦॥
 ଯଃ ଶମ୍ବରଂ ପର୍ବତେଷୁ କ୍ଷିୟନ୍ତଂ ଚତ୍ୱାରିଂଶ୍ୟାଂ ଶରଦ୍ୟନ୍ନବିନ୍ଦତ୍ ।
 ଓଜାୟମାନଂ ଯୋ ଅହିଂ ଜଘାନ ଦାନୁଂ ଶୟାନଂ ସ ଜନାସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ॥୧୧॥
 ଯଃ ଶମ୍ବରଂ ପର୍ଯ୍ୟତରଜ୍ରସୀଭିର୍ଯୋଃତାରୁକାସ୍ନାପିବସ୍ତୁତସ୍ୟ ।
 ଅନ୍ତର୍ଗିରୌ ଯଜମାନଂ ବହୁଂ ଜନଂ ଯସ୍ମିନ୍ନାମୂର୍ତ୍ତସ୍ତ ଜନାସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ॥୧୨॥
 ଯଃ ସପ୍ତରଶ୍ମିର୍ବୃଷଭସ୍ତୁବିଷ୍ମାନବାସୃଜସ୍ତର୍ତ୍ତବେ ସପ୍ତ ସିନ୍ଧୁନ୍ ।
 ଯୋ ରୌହିଣମସ୍ତୁରଦ୍ୱଜ୍ରବାହୁର୍ଦ୍ୟାମାରୋହନ୍ତଂ ସ ଜନାସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ॥୧୩॥
 ଦ୍ୟାବା ଚିଦସ୍ତୈ ପୃଥିବୀ ନମେତେ ଶୁଷ୍ଟାଜିଦସ୍ୟ ପର୍ବତା ଭୟନ୍ତେ ।
 ଯଃ ସୋମପା ନିଚିତୋ ବଜ୍ରବାହୁର୍ଯୋ ବଜ୍ରହସ୍ତଃ ସ ଜନାସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ॥୧୪॥
 ଯଃ ସୁନ୍ଦ୍ରନ୍ତମବତି ଯଃ ପଚନ୍ତଂ ଯଃ ଶଂସନ୍ତଂ ଯଃ ଶଶମାନମୂତୀ ।
 ଯସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମ ବର୍ଧନଂ ଯସ୍ୟ ସୋମୋ ଯସ୍ୟେଦଂ ରାଧଃ ସ ଜନାସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ॥୧୫॥
 ଜାତୋ ବ୍ୟଖ୍ୟପ୍ତିତ୍ରୋରୁପସ୍ତେ ଭୁବୋ ନ ବେଦ ଜନିତୁଃ ପରସ୍ୟ ।
 ସ୍ତବିଷ୍ୟମାଶୋ ନୋ ଯୋ ଅସ୍ତଦ୍-ବ୍ରତା ଦେବାନାଂ ସ ଜନାସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ॥୧୬॥
 ଯଃ ସୋମକାମୋ ହର୍ଯ୍ୟଶ୍ୱଃ ସୂରିର୍ଯ୍ୟସ୍ତାଦ୍ରେଜନ୍ତେ ଭୁବନାନି ବିଶ୍ୱା ।
 ଯୋ ଜଘାନ ଶମ୍ବରଂ ଯଶ୍ଚ ଶୁଷ୍ଟଂ ଯ ଏକବୀରଃ ସ ଜନାସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ॥୧୭॥
 ଯଃ ସୁନ୍ଦ୍ରତେ ପଚତେ ଦୁଧ୍ର ଆ ଚିଦ୍ୱାଜଂ ଦର୍ଦ୍ଧର୍ଷି ସ କିଲାସି ସତ୍ୟଃ ।
 ବୟଂ ତ ଇନ୍ଦ୍ର ବିଶ୍ୱହ ପ୍ରିୟାସଃ ସୁବୀରାସୋ ବିଦଥମା ବଦେମ ॥୧୮॥

(୨୦|୩୫) ଋଷିଃ - ନୋଧା । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୧୭) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୧୭)

ଅସ୍ତ୍ରା ଇଦୁ ପ୍ର ତବସେ ତୁରାୟ ପ୍ରୟୋ ନ ହର୍ମି ସ୍ତୋମଂ ମାହିନାୟ ।

ଋତୀଷମାୟାପ୍ରିଗବ ଓହମିନ୍ଦ୍ରାୟ ବ୍ରହ୍ମାଣି ରାତତମା ॥୧॥

ଅସ୍ତ୍ରା ଇଦୁ ପ୍ରୟ ଇବ ପ୍ର ଯଂସି ଭରାମ୍ୟାନ୍-ଗୁଷଂ ବାଧେ ସୁବୃକ୍ତି ।

ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ହୃଦା ମନସା ମନୀଷା ପ୍ରଭାୟ ପତ୍ୟେ ଧିୟୋ ମର୍ଜୟନ୍ତ ॥୨॥

ଅସ୍ତ୍ରା ଇଦୁ ତ୍ୟମୁପମଂ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାଂ ଭରାମ୍ୟାଜ୍-ଗୁଷମାସ୍ୟେନ ।

ମଂହିଷମଲ୍ଲୋକ୍ତିଭିର୍ମତୀନାଂ ସୁବୃକ୍ତିଭିଃ ସୂରିଂ ବାବୃଧଧୈ ॥୩॥

ଅସ୍ତ୍ରା ଇଦୁ ସ୍ତୋମଂ ସଂ ହିନୋମି ରଥଂ ନ ତକ୍ଷେବ ତହିନାୟ ।

ଗିରକ୍ଷ ଗିର୍ବାହସେ ସୁବୃକ୍ତିନ୍ଦ୍ରାୟ ବିଶ୍ୱମିନ୍ଦ୍ରଂ ମେଧିରାୟ ॥୪॥

ଅସ୍ତ୍ରା ଇଦୁ ସପ୍ତିମିବ ଶ୍ରବସ୍ୟେନ୍ଦ୍ରାୟାର୍କଂ ଜୁହ୍ୱା ସମଜ୍ଞେ ।

ବୀରଂ ଦାନୌକିସ୍ରଂ ବନ୍ଧଧୈ ପୁରାଂ ଗୂର୍ତ୍ତଶ୍ରବସ୍ରଂ ଦର୍ମାଶମ୍ ॥୫॥

ଅସ୍ତ୍ରା ଇଦୁ ତୃଷ୍ଣା ତକ୍ଷଦ୍ୱଜ୍ରଂ ସ୍ୱପସ୍ରମଂ ସ୍ୱର୍ଯ୍ୟଂ ରଣାୟ ।

ବୃତ୍ରସ୍ୟ ଚିଦ୍ୱିଦଦ୍ୟେନ ମର୍ମ ତୁଜନ୍ନୀଶାନସ୍ତୁଜତା କିୟେଧାଃ ॥୬॥

ଅସ୍ୟେଦୁ ମାତୁଃ ସବନେଷୁ ସଦ୍ୟୋ ମହଃ ପିତୁଂ ପପିବାଂ ଚାର୍ବନ୍ନା ।

ମୁଷାୟଦ୍ୱିଷ୍ଣୁଃ ପତତଂ ସହୀୟାନ୍ୱିଧ୍ୟଦ୍ୱରାହଂ ତିରୋ ଅଦ୍ରିମସ୍ତା ॥୭॥

ଅସ୍ତ୍ରା ଇଦୁ ଗ୍ନାଶ୍ଚିଦେବପତ୍ନୀରିନ୍ଦ୍ରାୟାର୍କମହିହତ୍ୟ ଉବୁଃ ।

ପରି ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଜତ୍ର ଉର୍ବା ନାସ୍ୟ ତେ ମହିମାନଂ ପରି ଷ୍ଠଃ ॥୮॥

ଅସ୍ୟେଦେବ ପ୍ର ରିରିତେ ମହିତ୍ୱଂ ଦିବସ୍ତୁଧିବ୍ୟାଃ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷାତ୍ ।

ସ୍ୱରାଲିନ୍ଦ୍ରୋ ଦମ ଆ ବିଶ୍ୱଗୁର୍ତ୍ତଃ ସ୍ୱରିରମତ୍ରୋ ବବକ୍ଷେ ରଣାୟ ॥୯॥

ଅସ୍ୟେଦେବ ଶବସା ଶୁଶ୍ରୁତଂ ବି ବୃଷ୍ଣଦ୍ବଜ୍ଞେଶ ବୃତ୍ରମିନ୍ଦ୍ରଃ ।
ଗା ନ ବ୍ରାଣା ଅବନୀରମୁଞ୍ଚିଦତି ଶ୍ରବୋ ଦାବନେ ସଚେତାଃ ॥୧୦॥

ଅସ୍ୟେଦୁ ଦୈଷସା ରକ୍ତ ସିନ୍ଧବଃ ପରି ଯଦ୍ବଜ୍ଞେଶ ସୀମୟକ୍ଷତ୍ ।
ଇଶାନକୃଦାଶୁଷେ ଦଶସ୍ୟନ୍ତୁର୍ବୀତୟେ ଗାଧଂ ଦୁର୍ବଣିଃ କଃ ॥୧୧॥

ଅସ୍ତା ଇଦୁ ପ୍ର ଭରା ଦୁତୁଜାନୋ ବୃତ୍ରାୟ ବଜ୍ରମୀଶାନଃ କିୟେଧାଃ ।
ଗୋର୍ନ ପର୍ବ ବି ରଦା ତିରଶ୍ଚେଷ୍ୟନ୍ନଶ୍ଚାଂସ୍ୟପାଂ ଚରଧୈଃ ॥୧୨॥

ଅସ୍ୟେଦୁ ପ୍ର ବ୍ରୁହି ପୂର୍ବ୍ୟାଣି ଦୁରସ୍ୟ କର୍ମାଣି ନବ୍ୟ ଉକ୍-ଥୈଃ ।
ୟଧେ ଯଦିଷ୍ଠାନ ଆୟୁଧାନ୍ୟଦାୟମାଣୋ ନିରିଶାତି ଶତ୍ରୁନ୍ ॥୧୩॥

ଅସ୍ୟେଦୁ ଭିୟା ଗିରୟଶ୍ଚ ଦୃଲ୍ହା ଦ୍ୟାବା ଚ ଭୂମା ଜନୁଷସ୍ତୁଜେତେ ।
ଉପୋ ବେନସ୍ୟ ଜୋଗୁବାନ ଓଶିଂ ସଦ୍ୟୋ ଭୁବଦ୍ବୀର୍ଯ୍ୟାୟ ନୋଧାଃ ॥୧୪॥

ଅସ୍ତା ଇଦୁ ତ୍ୟଦନୁ ଦାୟୋଷାମେକୋ ଯଦ୍ବକ୍ତ୍ରେ ଭୁରେରୀଶାନଃ ।
ପ୍ରେତଶଂ ସୁର୍ଯ୍ୟେ ପୟ୍ଠଧାନଂ ସୌବଶ୍ୟେ ସୁଷ୍ପିମାବଦିନ୍ଦ୍ରଃ ॥୧୫॥

ଏବା ତେ ହାରିୟୋଜନା ସୁବୃକ୍ତୀନ୍ତ୍ର ବ୍ରହ୍ମାଣି ଗୋତମାସୋ ଅକ୍ରନ୍ ।
ଏଷୁ ବିଶ୍ବପେଶସଂ ପିୟଂ ଧାଃ ପ୍ରାତର୍ମକ୍ଷୁ ପିୟାବସୁର୍ଜଗମ୍ୟାତ୍ ॥୧୬॥

=====

(୨୦|୩୭) ଋଷିଃ - ଭରଦ୍ବାଜ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୧୧) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୧୧)

=====

ୟ ଏକ ଇଦ୍ବ୍ୟଶ୍ଚର୍ଷଣୀନାମିନ୍ଦ୍ରଂ ତଂ ଗୀର୍ତ୍ତିରଭ୍ୟର୍ ଆଭିଃ ।
ୟଃ ପତ୍ୟତେ ବୃଷଭୋ ବୃଷ୍ଟ୍ୟାବାହୁସତ୍ୟଃ ସତ୍ତ୍ବା ପୁରୁମାୟଃ ସହସ୍ରାନ୍ ॥୧॥

ତମ୍ନ ନଃ ପୂର୍ବେ ପିତରୋ ନବଗ୍ନାଃ ସପ୍ତ ବିପ୍ରାସୋ ଅଭି ବାଜୟନ୍ତଃ ।
ନକ୍ଷଦାଭଂ ତଦୁରିଂ ପର୍ବତେଷ୍ଟାମଦ୍ରୋଘବାତଂ ମତିଭିଃ ଶବିଷ୍ମ ॥୨॥

ତମୀମହେ ଇନ୍ଦ୍ରମସ୍ୟ ରାୟଃ ପୁରୁବୀରସ୍ୟ ନୃବତଃ ପୁରୁଷୋଃ ।
ୟୋ ଅଷ୍ଟଧୋୟୁରଜରଃ ସ୍ୱର୍ବାନ୍ତମା ଭର ହରିବୋ ମାଦୟଧୈଃ ॥୩॥

ତନ୍ନୋ ବି ବୋତୋ ଯୁଦି ତେ ପୁରା ଚିତ୍ତରିତାର ଆନଶୁଃ ସୁମ୍ନମିନ୍ଦ୍ର ।
କସ୍ତେ ଭାଗଃ କିଂ ବୟୋ ଦୁପ୍ର ଖିଦୁଃ ପୁରୁହୂତ ପୁରୁବସୋଃସୁରୟଃ ॥୪॥

ତଂ ପୃଚ୍ଛନ୍ତୀ ବଜ୍ରହସ୍ତଂ ରଥେଷ୍ଟାମିନ୍ଦ୍ରଂ ବେପୀ ବକ୍ତୃରୀ ଯସ୍ୟ ନୁ ଗୀଃ ।
ତୁବିଗ୍ରାଭଂ ତୁବିକୂର୍ମିଂ ରଭୋଦାଂ ଗାତୁମିଷେ ନକ୍ଷତେ ତୁମ୍ବମକ୍ଷ ॥୫॥

ଅୟା ହ ତ୍ୟଂ ମାୟୟା ବାବୃଧାନଂ ମନୋଜୁବା ସ୍ୱତବଃ ପର୍ବତେନ ।
ଅରୁ୍ୟତା ଚିଦ୍ଦୀଳିତା ସ୍ତୋଜୋ ରୁଜୋ ବି ଦୃଲ୍ହା ଧୃଷତା ବିରପ୍ତଶିନ୍ ॥୬॥

ତଂ ବୋ ଧିୟା ନବ୍ୟସ୍ୟା ଶବିଷ୍ଠଂ ପ୍ରତ୍ନଂ ପ୍ରତ୍ନବପୁରିତଂସୟଧୈଃ ।
ସ ନୋ ବକ୍ଷଦନିମାନଃ ସୁବହ୍ନେନ୍ଦ୍ରୋ ବିଶ୍ୱାନ୍ୟତି ଦୁର୍ଗହାଶି ॥୭॥

ଆ ଜନାୟ ଦ୍ରୁହ୍ମଣେ ପାର୍ଥିବାନି ଦିବ୍ୟାନି ଦୀପୟୋଃକ୍ତରିକ୍ଷା ।
ତପା ବୃଷନ୍ଦିଶ୍ୱତଃ ଶୋଚିଷା ତାନ୍-ବ୍ରହ୍ମଦ୍ୱିଷେ ଶୋଚୟ ଶାମପଶ୍ତ ॥୮॥

ତୁବୋ ଜନସ୍ୟ ଦିବ୍ୟସ୍ୟ ରାଜା ପାର୍ଥବସ୍ୟ ଜଗତସ୍ତ୍ୱେଷସଂଦୃକ୍ ।
ଧିଷ୍ଠ ବଜ୍ରଂ ଦକ୍ଷିଣ ଇନ୍ଦ୍ର ହସ୍ତେ ବିଶ୍ୱା ଅଭୂର୍ଯ୍ ଦୟସେ ବି ମାୟଃ ॥୯॥

ଆ ସଂୟତମିନ୍ଦ୍ର ଶଃ ସ୍ୱସ୍ତିଂ ଶତ୍ରୁତୂର୍ଯ୍ୟୟ ବୃହତୀମମୃଧ୍ରାମ୍ ।
ୟୟା ଦାସାନ୍ୟାୟାଶି ବୃତ୍ରା କରୋ ବଜ୍ଜିତ୍ସୁତୁକା ନାବୁଷାଶି ॥୧୦॥

ସ ନୋ ନିୟୁଦ୍-ଭିଃ ପୁରୁହୂତ ବେଧୋ ବିଶ୍ୱବାରାଭିରା ଗହି ପ୍ରୟଜ୍ୟୋ ।
ନ ଯା ଅଦେବୋ ବରତେ ନ ଦେବ ଆଭିର୍ଯ୍ୟାହି ତୃୟମା ମତ୍ର୍ୟଦ୍ରିକ୍ ॥୧୧॥

=====

(୨୦|୩୭) ଋଷିଃ - ବସିଷ୍ଠ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୧୧) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୧୧)

=====

ୟସ୍ମିନ୍ନୁଶ୍ମଜୋ ବୃଷଭୋ ନ ଭୀମଃ ଏକଃ କୃଷ୍ଣାଂଶ୍ୟାବୟତି ପ୍ର ବିଶ୍ଵାଃ ।
ୟଃ ଶଶ୍ଵତୋ ଅଦାଶୁଷୋ ଗୟସ୍ୟ ପ୍ରୟତ୍ରାସି ସୁଷ୍ଠିତରାୟ ବେଦଃ ॥୧॥

ତ୍ଵଂ ହ ତ୍ୟଦିନ୍ଦ୍ର କୁସୁମାବଃ ଶୁଶ୍ରୁଷମାଶସ୍ତନ୍ଦ୍ରା ସମର୍ଥେ ।
ଦାସଂ ଯଜ୍ଞଶ୍ଚଂ କୁୟବଂ ନ୍ୟସ୍ତା ଅରନ୍ଧୟ ଆର୍ଜୁନେୟାୟ ଶିକ୍ଷନ୍ ॥୨॥

ତ୍ଵଂ ଧୃଷ୍ଣୋ ଧୃଷତା ବୀତହବ୍ୟଂ ପ୍ରାବୋ ବିଶ୍ଵାଭିରୁତିଭିଃ ସୁଦାସମ୍ ।
ପ୍ର ପୌରୁକୁହିଂ ତ୍ରସଦସ୍ୟୁମାବଃ କ୍ଷେତ୍ରସାତା ବୃତ୍ରହତ୍ୟେଷୁ ପୂରୁମ୍ ॥୩॥

ତ୍ଵଂ ନୃଭିର୍ନୃମଣୋ ଦେବବୀତୌ ଭୂରୀଶି ବୃତ୍ରା ହର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚ ହଂସି ।
ତ୍ଵଂ ନି ଦସ୍ୟୁଂ ତୁମୁରିଂ ଧୁନିଂ ତାସ୍ତାପୟୋ ଦଭୀତୟେ ସୁହନ୍ତୁ ॥୪॥

ତବ ଚୌଦ୍ରାନି ବଜ୍ରହସ୍ତ ତାନି ନବ ଯତ୍-ପୁରୋ ନବତିଂ ତ ସଦ୍ୟଃ ।
ନିବେଶନେ ଶତତମାବିବେଷୀରହଂ ତ ବୃତ୍ରଂ ନମୁଚିମୁତାହନ୍ ॥୫॥

ସନା ତା ତ ଇନ୍ଦ୍ର ଭୋଜନାନି ରାତହବ୍ୟାୟ ଦାଶୁଷେ ସୁଦାସେ ।
ବୃଷ୍ଣେ ତେ ହରୀ ବୃଷଣା ଯୁନଜ୍ଞି ବ୍ୟନ୍ତ ବ୍ରହ୍ମାଣି ପୁରୁଶାକ ବାଜମ୍ ॥୬॥

ମା ତେ ଅସ୍ୟାଂ ସହସ୍ରାବନ୍ପରିଷ୍କାବଘାୟ ଭୂମ ହରିବଃ ପରାଦୌ ।
ତ୍ରାୟସ୍ତ ନୋଽବୃକେଭିର୍ବରୂପୈସ୍ତବ ପ୍ରିୟାସଃ ସୂରିଷୁ ସ୍ୟାମ ॥୭॥

ପ୍ରିୟାସ ଇତ୍ତେ ମଘବନ୍ନଭିଷ୍ଠୌ ନରୋ ମଦେମ ଶରଣେ ସଖାୟଃ ।
ନି ତୁର୍ବଶଂ ନି ଯାଦୁଂ ଶିଶୀହ୍ୟତିଥିଗ୍ଵାୟ ଶଂସ୍ୟଂ କରିଷ୍ୟନ୍ ॥୮॥

ସଦ୍ୟଶ୍ଚିନ୍ତୁ ତେ ମଘବନ୍ନଭିଷ୍ଠୌ ନରଃ ଶଂସନ୍ତ୍ୟକ୍ଥଶାସ ଭକ୍ତଥା ।
ୟେ ତେ ହବେଭିର୍ବି ପର୍ଣୀରଦାଶନ୍ନସ୍ଥାନୁଶୀଷ୍ଠ ଯୁଜ୍ୟାୟ ତସ୍ମୈ ॥୯॥

ଏତେ ସ୍ତୋମା ନରାଂ ନୃତମ ତୁଭ୍ୟମସ୍ତୁତ୍ର୍ୟଞ୍ଜୋ ଦଦତୋ ମଦାନି ।
ତେଷାମିନ୍ଦ୍ର ବୃତ୍ରହତ୍ୟେ ଶିବୋ ଭୁଃ ସଖା ଚ ଶୂରୋଽବିତା ଚ ନୃଶାମ୍ ॥୧୦॥

ନୁ ଇନ୍ଦ୍ର ଶୂର ସୁବମାନ ଉତୀ ବ୍ରହ୍ମଜୁତସ୍ତନ୍ନା ବାବୃଧସ୍ତ ।
ଉପ ନୋ ବାଜାନ୍ନିମୀଦ୍ୟୁପ ସ୍ତ୍ରୀନ୍ୟୟଂ ପାତ ସ୍ତ୍ରୁତିଃ ସଦା ନଃ ॥୧୧॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ଥୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୨୦।୩୮) ଋଷିଃ - ଇରିମ୍ବିଠିଃ (୧-୩), ମଧୁଚ୍ଛନ୍ଦା (୪-୭) । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୭) ।
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୭)

=====

ଆ ଯାହି ସୁଷୁମା ହି ତ ଇନ୍ଦ୍ର ସୋମଂ ପିବା ଇମମ୍ ।
ଏଦଂ ବର୍ହିଃ ସଦୋ ମମ ॥୧॥

ଆ ତ୍ବା ବ୍ରହ୍ମଯୁଜା ହରୀ ବହତାମିନ୍ଦ୍ର କେଶିନା ।
ଉପ ବ୍ରହ୍ମାଣି ନଃ ଶୃଣୁ ॥୨॥

ବ୍ରହ୍ମାଣସ୍ତ୍ବା ବୟଂ ଯୁଜା ସୋମପାମିନ୍ଦ୍ର ସୋମିନଃ ।
ସୁତାବନ୍ତୋ ହବାମହେ ॥୩॥

ଇନ୍ଦ୍ରମିଦ୍-ଗାଧିନୋ ବୃହଦିନ୍ଦ୍ରମର୍କେଭିରକ୍ଷିଣଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଂ ବାଶୀରନୂଷତ ॥୪॥

ଇନ୍ଦ୍ର ଇକ୍ଷୟୋଃ ସଚା ସଂମିଶ୍ନୁ ଆ ବଚୋୟୁଜା ।
ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବଜ୍ରୀ ହିରଣ୍ୟୟଃ ॥୫॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଦୀର୍ଘାୟୁ ଚକ୍ଷସ ଆ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ରୋହୟୁଢିବି ।
ବି ଗୋଭିରଦ୍ରିମୈରୟତ୍ ॥୬॥

=====

(୨୦|୩୯) ଋଷିଃ - ମଧୁଚ୍ଛନ୍ଦା (୧), ଗୋଷ୍ଠ୍ୟଶ୍ଵସୁକ୍ତିନୌ (୨-୫) | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୫) |
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୫)

=====

ଇନ୍ଦ୍ରଂ ବୋ ବିଶ୍ଵତସ୍ତୁରି ହବାମହେ ଜନେଭ୍ୟଃ |
ଅସ୍ତ୍ରାକମସ୍ତୁ କେବଲଃ ||୧||

ବ୍ୟକ୍ତରିକ୍ଷମତିରନ୍ତୁଦେ ସୋମସ୍ୟ ରୋଚନା |
ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଯଦଭିନଦ୍ଵଲମ୍ ||୨||

ଉଦ୍ଧା ଆଜଦଙ୍ଗିରୋଭ୍ୟ ଆବିଷ୍ଟଶ୍ଵନ୍-ଗୁହା ସତୀଃ |
ଅର୍ବାଞ୍ଜଂ ଦୁନୁଦେ ବଲମ୍ ||୩||

ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ରୋଚନା ଦିବୋ ଦୃଲ୍ହାନି ଦୃଂହିତାନି ତ |
ସ୍ଥିରାଣି ନ ପରାଶୁଦେ ||୪||

ଅପାମୂର୍ତ୍ତିର୍ମଦନ୍ନିବ ସ୍ତୋମ ଇନ୍ଦ୍ରାଜିରାୟତେ |
ବି ତେ ମଦା ଅରାଜିଷୁଃ ||୫||

=====

(୨୦|୪୦) ଋଷିଃ - ମଧୁଚ୍ଛନ୍ଦା | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୨), ମରୁତଃ (୩)

=====

ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ସଂ ହି ଦୃକ୍ଷସେ ସଂଜଗ୍ମାନୋ ଅବିଭୂୟା |
ମୟ ସମାନବର୍ଚସା ||୧||

ଅନବଦ୍ୟୈରଭିଦ୍ୟୁତିର୍ମଖଃ ସହସ୍ରଦର୍ଚତି |
ଗଣୈରିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ କାମୈଃ ||୨||

ଆଦହ ସ୍ୱଧାମନୁ ପୁନର୍ଗର୍ଭତ୍ୱମେରିରେ ।
ଦଧାନା ନାମ ଯଜ୍ଞିୟମ୍ ॥୩॥

=====

(୨୦|୪୧) ଋଷିଃ - ଗୋତମ । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଦଧୀତୋ ଅସ୍ତଭିର୍ବୃତ୍ରାଣ୍ୟପ୍ରତିଷ୍ଠୁତଃ ।
ଜଘାନ ନବତୀର୍ନବ ॥୧॥

ଇଚ୍ଛନଶ୍ଚସ୍ୟ ଯଜ୍ଞିରଃ ପର୍ବତେଷ୍ୱପଶ୍ଚିତମ୍ ।
ତଦ୍ୱିଦଚ୍ଛର୍ଯ୍ୟଶାବତି ॥୨॥

ଅତ୍ରାହ ଗୋରମନ୍ୱତ ନାମ ଦ୍ୱଷ୍ଟୁରପୀତ୍ୟମ୍ ।
ଇତ୍ସା ଚନ୍ଦ୍ରମସୋ ଗୃହେ ॥୩॥

=====

(୨୦|୪୨) ଋଷିଃ - କୁରୁସୁତିଃ । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ବାଚମଷ୍ଟାପଦୀମହଂ ନବସ୍ରଜ୍ଜିମୃତସ୍ତୃଣମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ରାପୁରି ତନ୍ନଂ ମମେ ॥୧॥

ଅନୁ ତ୍ୱା ରୋଦସୀ ଉଭେ କ୍ରନ୍ଧମାଶମକୃପେତାମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଯଜ୍ଞସ୍ତ୍ୟାହାଭବଃ ॥୨॥

ଉତ୍ତିଷ୍ଠନ୍ନୋଜସା ସହ ପୀତୃଂ ଶିପ୍ରେ ଅବେପୟଃ ।
ସୋମମିନ୍ଦ୍ର ଚମ୍ପୁ ସୁତମ୍ ॥୩॥

=====

(୨୦|୪୩) ଋଷିଃ - ତ୍ରିଶୋକ | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ଭିକ୍ଷି ବିଶ୍ଵା ଅପ ଦ୍ଵିଷଃ ବାଧୋ ଜହୀ ମୃଧଃ ।

ବସୁ ସ୍ଵାର୍ହଂ ତଦା ଭର ॥୧॥

ୟଦ୍ଘୀଳାବିନ୍ଦୁ ଯଦ୍ଘ୍ନିରେ ଯଦ୍ଘର୍ଣ୍ଣାନେ ପରାଭୃତମ୍ ।

ବସୁ ସ୍ଵାର୍ହଂ ତଦା ଭର ॥୨॥

ୟସ୍ୟ ତେ ବିଶ୍ଵମାନୁଷୋ ଭୂରେର୍ଦ୍ଵଞ୍ଚସ୍ୟ ବେଦତି ।

ବସୁ ସ୍ଵାର୍ହଂ ତଦା ଭର ॥୩॥

=====

(୨୦|୪୪) ଋଷିଃ - ଇରିମ୍ବିଠି | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ପ୍ର ସମ୍ରାଜଂ ଚର୍ଷଣୀନାମିନ୍ଦ୍ରଂ ସ୍ତ୍ରୋତା ନବ୍ୟଂ ଗୀର୍ଭିଃ ।

ନରଂ ନୃଷାହଂ ମଂହିଷ୍ଠମ୍ ॥୧॥

ୟସ୍ମିନ୍ନ ଉକ୍ଥାନି ରଣ୍ୟନ୍ତି ବିଶ୍ଵାନି ଚ ଶ୍ରବସ୍ୟା ।

ଅପାମବୋ ନ ସମୁଦ୍ରେ ॥୨॥

ତଂ ସୁଷ୍ଠୁତ୍ୟା ବିବାସେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠରାଜଂ ଭରେ କୃତୁମ୍ ।

ମହୋ ବାଜିନଂ ସନିଭ୍ୟଃ ॥୩॥

=====

(୨୦|୪୫) ଋଷିଃ - ଶୁନଃଶେପୋ ଦେବରାତାପରନାମା । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) ।

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ଅୟମ୍ନୁ ତେ ସମତସି କପୋତ ଇବ ଗର୍ଭଧିମ୍ ।

ବଚସ୍ତଜିନ୍ନ ଓହସେ ॥୧॥

ସ୍ତୋତ୍ରଂ ରାଧାନାଂ ପତେ ଗିର୍ବାହୋ ବୀର ଯୁସ୍ୟା ତେ ।

ବିଭୂତିରସ୍ତୁ ସୁନୃତା ॥୨॥

ଉର୍ଧ୍ବସ୍ତ୍ରିଷ୍ଠା ନ ଉତୟେଃସ୍ତ୍ରିନ୍ଦ୍ରାଜେ ଶତକ୍ରତୋ ।

ସମନ୍ୟେଷୁ ବ୍ରବାବହୈ ॥୩॥

=====

(୨୦|୪୬) ଋଷିଃ - ଇରିମ୍ବିଠି । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ପ୍ରଣେତାରଂ ବସ୍ୟା ଅଛା କର୍ତ୍ତାରଂ ଜ୍ୟୋତିଃ ସମସ୍ତୁ ।

ସାସଦ୍ଭାଂସଂ ଯୁଧାମିତ୍ରାନ୍ ॥୧॥

ସ ନଃ ପପ୍ରିଃ ପାରୟାତି ସ୍ୱସ୍ତି ନାବା ପୁରୁହୂତଃ ।

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବିଶ୍ୱା ଅତି ଦ୍ୱିଷଃ ॥୨॥

ସ ତ୍ୱଂ ନ ଇନ୍ଦ୍ର ବାଜୋଭିର୍ଦଶସ୍ୟା ତ ଗାତୁୟା ତ ।

ଅଛା ତ ନଃ ସୁମ୍ନଂ ନେଷି ॥୩॥

=====

(୨୦|୪୭) ଋଷିଃ - ସୁକ୍ଷ୍ମଃ (୧-୩), ମଧୁଚ୍ଛନ୍ଦା (୪-୬, ୧୦-୧୨), ଇରିମ୍ବିତି (୭-୯),
ପ୍ରସ୍ନଶ୍ଚ (୧୩-୨୧) | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୨୧) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୧୨), ସୂର୍ଯ୍ୟଃ (୧୩-୨୧)

=====

ତମିନ୍ଦ୍ରଂ ବାଜୟାମସି ମହେ ବୃତ୍ରାୟ ହୃଦ୍ଭବେ ।
ସ ବୃଷା ବୃଷଭୋ ଭୁବତ୍ ॥୧॥

ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଦାମନେ କୃତ ଓଜିଷ୍ଠଃ ସ ମଦେ ହିତଃ ।
ଦୁ୍ୟମ୍ନୀ ଶ୍ଲୋକୀ ସ ସୋମ୍ୟଃ ॥୨॥

ଗିରା ବଜ୍ରୋ ନ ସଂଭୃତଃ ସବଲୋ ଅନପରୂପଃ ।
ବବକ୍ଷ ଋଷ୍ଟୋ ଅସ୍ତୃତଃ ॥୩॥

ଇନ୍ଦ୍ରମିଦ୍-ଗାଧିନୋ ବୃହଦିନ୍ଦ୍ରମର୍କେଭିରର୍ଜିଣଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଂ ବାଣୀରନୂଷତ ॥୪॥

ଇନ୍ଦ୍ର ଇକ୍ଷୟୋଃ ସତା ସଂମିଶ୍ନୁ ଆ ବଚୋୟୁଜା ।
ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବଜ୍ରୀ ହିରଣ୍ୟୟଃ ॥୫॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଦୀର୍ଘାୟ ଚକ୍ଷସ ଆ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ରୋହୟାଦିବି ।
ବି ଗୋଭିରଦ୍ରିମୈରୟତ୍ ॥୬॥

ଆ ଯାହି ସୁଷୁମା ହି ତ ଇନ୍ଦ୍ର ସୋମଂ ପିବା ଇମମ୍ ।
ଏଦଂ ବର୍ହିଃ ସଦୋ ମମ ॥୭॥

ଆ ତ୍ବା ବ୍ରହ୍ମୟୁଜା ହରୀ ବହତାମିନ୍ଦ୍ର କେଶିନା ।
ଭପ ବ୍ରହ୍ମାଣି ନଃ ଶୃଣୁ ॥୮॥

ବ୍ରହ୍ମାଣସ୍ତା ବୟଂ ଯୁଜା ସୋମପାନିନ୍ଦ୍ର ସୋମିନଃ ।
ସୁତାବନ୍ତେ ହବାମହେ ॥୯॥

ଯୁଞ୍ଜିତି ବ୍ରହ୍ମମରୁଷଂ ଚରନ୍ତଂ ପରି ତସ୍ମିଷଃ ।
ରୋଚନ୍ତେ ରୋଚନା ଦିବି ॥୧୦॥

ଯୁଞ୍ଜିତ୍ୟସ୍ୟ କାମ୍ୟା ହରୀ ବିପକ୍ଷସା ରଥେ ।
ଶୋଶା ଧୃଷ୍ଣୁ ନୃବାହସା ॥୧୧॥

କେତୁଂ କୃଶ୍ଣନ୍ନକେତବେ ପେଶୋ ମର୍ଯ୍ୟା ଅପେଶସେ ।
ସମୁଷଦ୍-ଭିରଜାୟଥାଃ ॥୧୨॥

ଉଦୁ ତ୍ୟଂ ଜାତବେଦସଂ ଦେବଂ ବହନ୍ତି କେତବଃ ।
ଦୃଶେ ବିଶ୍ୱାୟ ସୂର୍ଯ୍ୟମ୍ ॥୧୩॥

ଅପ ତ୍ୟେ ତାୟବୋ ଯଥା ନକ୍ଷତ୍ରା ଯନ୍ତ୍ୟକ୍ଷୁଭିଃ ।
ସୂରାୟ ବିଶ୍ୱଚକ୍ଷସେ ॥୧୪॥

ଅଦୃଶନ୍ନସ୍ୟ କେତବୋ ବି ରଶ୍ମୟୋ ଜନାଁ ଅନୁ ।
ଭ୍ରାଜନ୍ତୋ ଅଗ୍ନୟୋ ଯଥା ॥୧୫॥

ତରଣିର୍ବିଶ୍ୱଦର୍ଶତୋ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଟଦସି ସୂର୍ଯ୍ୟ ।
ବିଶ୍ୱମା ଭାସି ରୋଚନ ॥୧୬॥

ପ୍ରତ୍ୟତ୍ ଦେବାନାଂ ବିଶଃ ପ୍ରତ୍ୟତ୍ତୁଦେଷି ମାନୁଷୀଃ ।
ପ୍ରତ୍ୟତ୍ ବିଶ୍ୱଂ ସ୍ୱର୍ଦୃଶେ ॥୧୭॥

ୟେନା ପାବକ ଚକ୍ଷସା ଭୁରଣ୍ୟନ୍ତଂ ଜନାଁ ଅନୁ ।
ତ୍ୱଂ ବରୁଣ ପଶ୍ୟସି ॥୧୮॥

ବି ଦ୍ୟାମେଷି ରଜସ୍ବଧୂର୍ମମାନୋ ଅକୁଭିଃ ।
ପଶ୍ୟଂ ଜନ୍ମାନି ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ॥୧୯॥

ସପ୍ତ ତ୍ବା ହରିତୋ ରଥେ ବହନ୍ତି ଦେବ ସୂର୍ଯ୍ୟ ।
ଶୋଚିଷ୍ଟେଶଂ ବିଚକ୍ଷଣମ୍ ॥୨୦॥

ଅୟୁକ୍ତ ସପ୍ତ ଶୁଷ୍କ୍ୟବଃ ସୂରୋ ରଥସ୍ୟ ନପ୍ୟଃ ।
ତାଭିର୍ଯାତି ସ୍ବୟଂକ୍ରୁଭିଃ ॥୨୧॥

=====

(୨୦।୪୮) ଋଷିଃ - ଖିଲମ୍ (୧-୭), ସାର୍ପରାଜ୍ଞୀ (୪-୭) । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୭) ।
ଦେବତା - ସୂର୍ଯ୍ୟ (୧-୩), ଗୌଃ (୪-୭)

=====

ଅଭି ତ୍ବା ବର୍ଚ୍ଚସା ଗିରଃ ସିଞ୍ଚିତ୍ରୀରାତରଶ୍ୟୁବଃ ।
ଅଭି ବସ୍ରଂ ନ ଧେନବଃ ॥୧॥

ତା ଅର୍ଷନ୍ତି ଶୁଭ୍ରିୟଃ ପୃଞ୍ଚିତୀର୍ବର୍ଚ୍ଚସା ପୟଃ ।
ଜାତଂ ଜାତ୍ରୀୟଥା ହୃଦା ॥୨॥

ବଜ୍ରାପବସାଧ୍ୟଃ କୀର୍ତ୍ତିର୍ମୁମାଶମାବହନ୍ ।
ମହ୍ୟମାୟୁର୍ଯତଂ ପୟଃ ॥୩॥

ଆୟଂ ଗୌଃ ପୃଶ୍ନିରକ୍ରମୀଦସଦନ୍ଧାତରଂ ପୁରଃ ।
ପିତରଂ ଚ ପ୍ରୟତ୍ନସ୍ତଃ ॥୪॥

ଅନ୍ତଶ୍ଚରତି ରୋଚନା ଅସ୍ୟ ପ୍ରାଣାଦପାନତଃ ।
ବ୍ୟଖ୍ୟନ୍ନୁହିଷଃ ସ୍ତଃ ॥୫॥

ତ୍ରିଂଶଦ୍ଭାମା ବି ରାଜତି ବାକ୍ପତଙ୍ଗୋ ଅଶିଶ୍ରିୟତ୍ ।
ପ୍ରତି ବସ୍ତୋରହର୍ଦ୍ଦ୍ୟଭିଃ ॥୭॥

=====

(୨୦|୪୯) ଋଷିଃ - ଖିଲମ୍ (୧-୭), ନୋଧା (୪-୫), ମେଧ୍ୟାତିଥି (୭-୭) ।

ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩), ପ୍ରଗାଧଃ (୪-୭) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୭)

=====

ୟଞ୍ଜକ୍ରା ବାଚମାରୁହନ୍ନନ୍ତରିକ୍ଷଂ ସିଷାସଥଃ ।
ସଂ ଦେବା ଅମଦନ୍ୟୁଷା ॥୧॥

ଶକ୍ରୋ ବାଚମଧୃଷ୍ଣାୟୋରୁବାଚୋ ଅଧୃଷ୍ଣୁହି ।
ମଂହିଷ୍ଠ ଆ ମଦର୍ଦ୍ଧିବି ॥୨॥

ଶକ୍ରୋ ବାଚମଧୃଷ୍ଣୁହି ଧାମଧର୍ମନ୍ଦିରାଜତି ।
ବିମଦନ୍-ବର୍ହିରାସରନ୍ ॥୩॥

ତଂ ବୋ ଦସ୍ତମୃତୀକ୍ଷହଂ ବସୋର୍ମନ୍ଦାନମନ୍ନସଃ ।
ଅଭି ବସଂ ନ ସ୍ବସରେଷୁ ଧେନବ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ଗୀର୍ଭିର୍ନବାମହେ ॥୪॥

ଦ୍ୟୁକ୍ଷଂ ସୁଦାନୁଂ ତବିଷୀଭିରାବୃତଂ ଗିରିଂ ନ ପୁରୁଭୋଜସମ୍ ।
କ୍ଷୁମନ୍ତଂ ବାଜଂ ଶତିନଂ ସହସ୍ରିଣଂ ମକ୍ଷୁ ଗୋମନ୍ତମୀମହେ ॥୫॥

ତତ୍ତ୍ୱା ଯୁମି ସୁବୀର୍ଯ୍ୟଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ପୂର୍ବଚିତ୍ତୟେ ।
ୟେନା ଯତିଭ୍ୟୋ ଭୃଗବେ ଧନେ ହିତେ ଯେନ ପ୍ରସ୍ନଶ୍ଚମାବିଥ ॥୬॥

ୟେନା ସମୁଦ୍ରମସୃଜୋ ମହୀରପସ୍ତଦିନ୍ଦ୍ର ବୃଷ୍ଟି ତେ ଶବଃ ।
ସଦ୍ୟଃ ସୋ ଅସ୍ୟ ମହିମା ନ ସଂନଶେ ଯଂ କ୍ଷୋଣୀରନୁଚକ୍ରଦେ ॥୭॥

=====

(୨୦|୫୦) ଋଷିଃ - ମେଧ୍ୟାତିଥି | ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଥଃ (୧-୨) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୨)

=====

କନ୍ନବ୍ୟୋ ଅତସୀନାଂ ତୁରୋ ଗୃଣୀତ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଃ |
ନହୀ ନୁସ୍ୟ ମହିମାନମିନ୍ଦ୍ରିୟଂ ସ୍ୱର୍ଗୃଣନ୍ତ ଆନଶୁଃ ||୧||

କଦୁ ସୁବନ୍ତ ଋତୟନ୍ତ ଦେବତ ଋଷିଃ କୋ ବିପ୍ର ଓହ୍ମତେ |
କଦା ହବଂ ମଘବନ୍ନିନ୍ଦ୍ର ସୁନ୍ଦତଃ କଦୁ ସୁବତ ଆ ଗମଃ ||୨||

=====

(୨୦|୫୧) ଋଷିଃ - ପ୍ରସ୍ନଶ୍ଚ (୧-୨), ପୁଷ୍ଟିଶ୍ଚ (୩-୪) | ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଥଃ (୧-୪) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୪)

=====

ଅଭି ପ୍ର ବଃ ସୁରାଧସମିନ୍ଦ୍ରମର୍ତ୍ତ ଯଥା ବିଦେ |
ୟୋ ଜରିତୃଭ୍ୟୋ ମଘବା ପୁରୁବସୁଃ ସହସ୍ରେଶେବ ଶିକ୍ଷତି ||୧||

ଶତାନୀକେବ ପ୍ର ଜିଗାତି ଧୃଷ୍ଣୟା ହନ୍ତି ବୃତ୍ରାଣି ଦାଶୁଷେ |
ଗିରେରିବ ପ୍ର ରସା ଅସ୍ୟ ପିନ୍ଦ୍ରିରେ ଦତ୍ରାଣି ପୁରୁଭୋଜସଃ ||୨||

ପ୍ର ସୁ ଶ୍ରୁତଂ ସୁରାଧସମର୍ତ୍ତା ଶକ୍ରମଭିଷ୍ଟୟେ |
ୟଃ ସୁନ୍ଦତେ ସୁବତେ କାମ୍ୟଂ ବସୁ ସହସ୍ରେଶେବ ମଂହତେ ||୩||

ଶତାନୀକା ହେତୟୋ ଅସ୍ୟ ଦୁଷ୍ଟରା ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ସମିଷୋ ମହୀଃ |
ଗିରିର୍ନ ଭୁଜ୍ଜା ମଘବସୁ ପିନ୍ଦ୍ରିତେ ଯଦୀଂ ସୁତା ଅମନ୍ତିଷୁଃ ||୪||

=====

(୨୦|୫୨) ଋଷିଃ - ମେଧ୍ୟାତିଥି | ଛନ୍ଦ - ବୃହତୀ (୧-୩) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ବୟଂ ଘ ତ୍ୱା ସୁତାବନ୍ତ ଆପୋ ନ ବୃକ୍ତବର୍ହିଷଃ |
ପବିତ୍ରସ୍ୟ ପ୍ରସ୍ରବଣେଷୁ ବୃତ୍ରହନ୍ପରି ସ୍ତ୍ରୋତାର ଆସତେ ||୧||

ସ୍ୱରକ୍ତି ତ୍ୱା ସୁତେ ନରୋ ବସୋ ନିରେକ ଉକ୍ଥିନଃ |
କଦା ସୁତଂ ତୃଷାଣ ଓକ ଆ ଗମ ଇନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱର୍ଗୀବ ବଂସଗଃ ||୨||

କଶ୍ୱେତିର୍ଧୃଷ୍ଟବା ଧୃସଦ୍ୱାଜଂ ଦର୍ଷି ସହସ୍ରିଗମ୍ |
ପିଶଙ୍ଗରୂପଂ ମଘବନ୍ଧିତର୍ଷଣେ ମୟୁ ଗୋମନ୍ତମୀମହେ ||୩||

=====

(୨୦|୫୩) ଋଷିଃ - ମେଧ୍ୟାତିଥି | ଛନ୍ଦ - ବୃହତୀ (୧-୩) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

କ ଇଂ ବେଦ ସୁତେ ସତା ପିବନ୍ତଂ କଦୃୟୋ ଦଧେ |
ଅୟଂ ଯଃ ପୁରୋ ବିଭିନତ୍ୟୋଜସା ମନ୍ଦାନଃ ଶିପ୍ରୀନ୍ଧସଃ ||୧||

ଦାନା ମୃଗୋ ନ ବାରଣଃ ପୁରୁତ୍ରା ଚରଥଂ ଦଧେ |
ନକିଷ୍ଠା ନି ଯମଦା ସୁତେ ଗମୋ ମହ୍ନୀଶ୍ଚରସ୍ୟୋଜସା ||୨||

ୟ ଉଗ୍ରଃ ସନ୍ନନିଷ୍ଠିତ ସ୍ଥିରୋ ରଣାୟ ସଂସ୍ମୃତଃ |
ୟଦି ସ୍ତ୍ରୋତୁର୍ମଘବା ଶୃଣବନ୍ଧବଂ ନେନ୍ଦ୍ରୋ ଯୋଷତ୍ୟା ଗମତ୍ ||୩||

=====

(୨୦|୫୪) ଋଷିଃ - ରେଭ | ଛନ୍ଦ - ଅତିଜଗତୀ (୧), ଉପରିଷ୍ଠାଦ୍ ବୃହତୀ (୨-୩) |
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ବିଶ୍ୱାଃ ପୃତନା ଅଭିଭୂତରଂ ନରଂ ସଜୁସ୍ତତସ୍ତୁରିନ୍ଦ୍ରଂ ଜଜନ୍ନୁଷ୍ଠ ରାଜସ୍ୱେ |
କ୍ରତୁଃ ବରିଷ୍ଠଂ ବର ଆମୁରିମୁତୋଗ୍ରମୋଜିଷ୍ଠଂ ତବସଂ ତରସ୍ୱିନମ୍ ||୧||

ସମୀଂ ରେଭାସୋ ଅସ୍ୱରନ୍ତିନ୍ଦ୍ରଂ ସୋମସ୍ୟ ପୀତୟେ |
ସ୍ୱର୍ପତିଂ ଯୁଦୀଂ ବୃଧେ ଧୃତବ୍ରତୋ ହ୍ୟୋଜସା ସମୃତିଭିଃ ||୨||

ନେମିଂ ନମନ୍ତି ଚକ୍ଷସା ମେଷଂ ବିପ୍ରା ଅଭିସ୍ୱରା |
ସୁଦୀତୟୋ ବୋ ଅଦୁହୋଽପି କର୍ଣ୍ଣେ ତରସ୍ୱିନଃ ସମୃକ୍ତଭିଃ ||୩||

=====

(୨୦|୫୫) ଋଷିଃ - ରେଭ | ଛନ୍ଦ - ଅତିଜଗତୀ (୧), ବୃହତୀ (୨-୩) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ତମିନ୍ଦ୍ରଂ ଜୋହବୀମି ମଘବାନମୁଗ୍ରଂ ସତ୍ରା ଦଧାନମପ୍ରତିଷ୍ଠୁତଂ ଶବାଂସି |
ମଂହିଷ୍ଠୋ ଗୀର୍ଭିରା ଚ ଯୁକ୍ତିୟୋ ବବର୍ତ୍ତନ୍ତ୍ରାୟେ ନୋ ବିଶ୍ୱା ସୁପଥା କୃଣୋତୁ ବଜ୍ରୀ ||୧||

ୟା ଇନ୍ଦ୍ର ଭୁଜ ଆଭରଃ ସ୍ୱର୍ବା ଅସୁରେଭ୍ୟଃ |
ସ୍ତ୍ରୋତାରମିନ୍ଧୁଘବନ୍ନସ୍ୟ ବର୍ଧୟ ଯେ ଚ ତ୍ୱେ ବୃକ୍ତବର୍ହିଷଃ ||୨||

ୟମିନ୍ଦ୍ର ଦଧିଷ୍ଠେ ତ୍ୱମଶ୍ୱଂ ଗାଂ ଭାଗମବ୍ୟୟମ୍ |
ୟଜମାନେ ସୁନୁତି ଦକ୍ଷିଣାବତି ତସ୍ମିନ୍ତଂ ଧେହି ମା ପଶୌ ||୩||

(୨୦|୫୭) ଋଷିଃ - ଗୋତମ | ଛନ୍ଦ - ପଞ୍ଜିଃ (୧-୭) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୭)

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମଦାୟ ବାବୃଧେ ଶବସେ ବୃତ୍ରହା ନୃଭିଃ |
ତମିନ୍ନହସ୍ତାଜିଷ୍ମତେମର୍ତ୍ତେ ହବାମହେ ସ ବାଜେଷୁ ପ୍ର ନୋଽବିଷତ୍ ||୧||

ଅସି ହି ବୀର ସେନୋଽସି ଭୂରି ପରାଦଦିଃ |
ଅସି ଦଭ୍ରସ୍ୟ ଚିଦୃଧୋ ଯଜମାନାୟ ଶିକ୍ଷସି ସୁନ୍ନତେ ଭୂରି ତେ ବସୁ ||୨||

ୟଦୁଦୀରତ ଆଜୟୋ ଧୃଷ୍ଟବେ ଧୀୟତେ ଧନା |
ୟୁଷ୍ମା ମଦରୂପା ହରୀ କଂ ହନଃ କଂ ବସୌ ଦଧୋଽସ୍ତ୍ରା ଇନ୍ଦ୍ର ବସୌ ଦଧଃ ||୩||

ମଦେମଦେ ହି ନୋ ଦଦିର୍ଯ୍ୟୁଥା ଗବାମ୍ଭୁକ୍ରତୁଃ |
ସଂ ଗୃଭାୟ ପୁରୁ ଶତୋଭୟାହସ୍ତ୍ୟା ବସୁ ଶିଶାହି ରାୟ ଆ ଭର ||୪||

ମାଦୟସ୍ତ୍ୱ ସୁତେ ସତା ଶବସେ ଶୂର ରାଧସେ |
ବିଦ୍ଭା ହି ତ୍ୱା ପୁରୁବସୁମୁପ କାମାତ୍ତସସ୍ତୃଜ୍ଜହେଽଥା ନୋଽବିତା ଭବ ||୫||

ଏତେ ତ ଇନ୍ଦ୍ର ଜନ୍ତବୋ ବିଶ୍ୱଂ ପୁଷ୍ୟନ୍ତି ବାର୍ଯ୍ୟମ୍ |
ଅନ୍ତର୍ହି ଖ୍ୟା ଜନାନାମୟୋ ବେଦୋ ଅଦାଶୁଷାଂ ତେଷାଂ ନୋ ବେଦ ଆ ଭର ||୬||

(୨୦|୫୭) ଋଷିଃ - ମଧୁଚ୍ଛନ୍ଦା (୧-୩), ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର (୪-୭), ଗୃହମଦ (୮-୧୦), ମେଧ୍ୟାତିଥି (୧୧-୧୭) |
ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୭, ୮-୧୦), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୭), ବୃହତୀ (୧୧-୧୭) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୧୭)

ସୁରୂପକୃତ୍ତୁମୂତୟେ ସୁଦୁଘାମିବ ଗୋଦୁହେ |
ଭୁହୁମସି ଦ୍ୟବିଦ୍ୟବି ||୧||

ଉପ ନଃ ସବନା ଗହି ସୋମସ୍ୟ ସୋମପାଃ ପିବ ।
ଗୋଦା ଇନ୍ଦ୍ରେବତୋ ମଦଃ ॥୭॥

ଅଥା ତେ ଅନ୍ତମାନାଂ ବିଦ୍ୟାମ ସୁମତୀନାମ୍ ।
ମା ନୋ ଅତି ଖ୍ୟ ଆ ଗହି ॥୩॥

ଶୁଷ୍ଣିକ୍ତମଂ ନ ଉତୟେ ଦ୍ୟୁମ୍ନିନଂ ପାହି ଜାଗୃବିମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ସୋମଂ ଶତକ୍ରତୋ ॥୪॥

ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଶି ଶତକ୍ରତୋ ଯା ତେ ଜନେଷୁ ପଞ୍ଚିସୁ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ତାନି ତ ଆ ବୃଣେ ॥୫॥

ଅଗନ୍ନିନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରବୋ ବୃହଦ୍ଦ୍ୟୁମ୍ନଂ ଦଧିଷ୍ଠ ଦୁଷ୍ଟରମ୍ ।
ଉତ୍ତେ ଶୁଷ୍ଣଂ ତିରାମସି ॥୬॥

ଅର୍ବାବତୋ ନ ଆ ଗହ୍ୟଥୋ ଶକ୍ର ପରାବତଃ ।
ଉ ଲୋକୋ ଯୁସ୍ତେ ଅଦ୍ରିବ ଇନ୍ଦ୍ରେହ ତତ ଆ ଗହି ॥୭॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଅଙ୍ଗ ମହଦ୍-ଭୟମଭୀ ଷଦପ ତୁତ୍ୟବତ୍ ।
ସ ହି ପ୍ରିରୋ ବିଚର୍ଷନ୍ତିଃ ॥୮॥

ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମୃଲୟାତି ନୋ ନ ନଃ ପଶ୍ଚାଦଂ ନଶତ୍ ।
ଭଦ୍ରଂ ଭବାତି ନଃ ପୁରଃ ॥୯॥

ଇନ୍ଦ୍ର ଆଶାଭ୍ୟସ୍ତୁରି ସର୍ବାଭ୍ୟୋ ଅଭୟଂ କରତ୍ ।
ଜେତା ଶତ୍ରୁନ୍ନିଚର୍ଷଣିଃ ॥୧୦॥

କ ଇଂ ବେଦ ସୁତେ ସତା ପିବନ୍ତଂ କଦୃଷ୍ଣୋ ଦଧେ ।
ଅୟଂ ଯଃ ପୁରୋ ବିଭିନତ୍ୟୋଜସା ମହାନଃ ଶିପ୍ର୍ୟନ୍ନସଃ ॥୧୧॥

ଦାନା ମୃଗୋ ନ ବାରଣଃ ପୁରୁତ୍ରା ଚରଥଂ ଦଧେ ।
ନକିଷ୍ଠା ନି ଯୁମଦା ସୁତେ ଗମୋ ମହାଶ୍ଵରସ୍ୟୋଜସା ॥୧୭॥

ୟ ଉଗ୍ରଃ ସନ୍ନିଷ୍ଠିତ ସ୍ଥିରୋ ରଣାୟ ସଂସ୍ମୃତଃ ।
ୟଦି ସ୍ତ୍ରୋତୁର୍ମଘବା ଶୃଣବଢବଂ ନେନ୍ଦ୍ରୋ ଯୋଷତ୍ୟା ଗମତ୍ ॥୧୮॥

ବୟଂ ଘ ତ୍ଵା ସୁତାବନ୍ତ ଆପୋ ନ ବୃକ୍ତବର୍ହିଷଃ ।
ପବିତ୍ରସ୍ୟ ପ୍ରସ୍ରବଣେଷୁ ବୃତ୍ରହନ୍ପରି ସ୍ତ୍ରୋତାର ଆସତେ ॥୧୯॥

ସ୍ଵରକ୍ତି ତ୍ଵା ସୁତେ ନରୋ ବସୋ ନିରେକ ଉକ୍ଥିନଃ ।
କଦା ସୁତଂ ତୃଷାଣ ଓକ ଆ ଗମ ଇନ୍ଦ୍ର ସ୍ଵର୍ଦ୍ଧୀବ ବଂସଗଃ ॥୨୦॥

କଶ୍ଵେତ୍ରିର୍ଧୃଷ୍ଟବା ଧୃଷ୍ଟଦ୍ଵାଜଂ ଦର୍ଶି ସହସ୍ତ୍ରିଣମ୍ ।
ପିଶଙ୍ଗରୂପଂ ମଘବନ୍ଧିତର୍ଷଣେ ମୟୁ ଗୋମନ୍ତମୀମହେ ॥୨୧॥

=====

(୨୦।୫୮) ରକ୍ଷିଃ - ନୃମେଧ (୧-୨), ଭରଦ୍ଵାଜ (୩-୪) । ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଥ (୧-୪) ।
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୨), ସୂର୍ଯ୍ୟଃ (୩-୪)

=====

ଶ୍ରୀୟନ୍ତ ଇବ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ବିଶ୍ଵେଦିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଭକ୍ଷତ ।
ବସୁନି ଜାତେ ଜନମାନ ଓଜସା ପ୍ରତି ଭାଗଂ ନ ଦୀଧିମ ॥୧॥

ଅନର୍ଶରାତିଂ ବସୁଦାମୁପ ସୁହି ଭଦ୍ରା ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ରାତୟଃ ।
ସୋ ଅସ୍ୟ କାମଂ ବିଧତୋ ନ ରୋଷତି ମନୋ ଦାନାୟ ଚୋଦୟନ୍ ॥୨॥

ବଶ୍ନୁହାଁ ଅସି ସୂର୍ଯ୍ୟ ବତାଦିତ୍ୟ ମହାଁ ଅସି ।
ମହସ୍ତେ ସତୋ ମହିମା ପନସ୍ୟତେଽକା ଦେବ ମହାଁ ଅସି ॥୩॥

ବତ୍ସର୍ଯ୍ୟ ଶ୍ରବଣା ମହାଁ ଅସି ସତ୍ରା ଦେବ ମହାଁ ଅସି ।
ମହା ଦେବାନାମସ୍ତୁଃ ପୁରୋହିତୋ ବିଭୁ ଜ୍ୟୋତିରଦାଭ୍ୟମ୍ ॥୪॥

=====

(୨୦|୫୯) ଋଷିଃ - ମେଧାତିଥି (୧-୨), ବସିଷ୍ଠ (୩-୪) । ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଥ (୧-୪) ।
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୪)

=====

ଉଦୁ ତ୍ୟ ମଧୁମତ୍ତମା ଗିର ସ୍ତୋମାସ ଇରତେ ।
ସତ୍ରାଜିତୋ ଧନସା ଅସିତୋତୟୋ ବାଜୟନ୍ତୋ ରଥା ଇବ ॥୧॥

କଶ୍ମା ଇବ ଭୃଗବଃ ସୂର୍ଯ୍ୟା ଇବ ବିଶ୍ବମିଜୀତମାନଶୁଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଂ ସ୍ତୋମେଭିର୍ମହୟନ୍ତ ଆୟୁବଃ ପ୍ରିୟମେଧାସୋ ଅସ୍ବରନ୍ ॥୨॥

ଉଦିନ୍-ନ୍ୟସ୍ୟ ରିତ୍ୟତେଂଶୋ ଧନଂ ନ ଜିଗ୍ମ୍ୟଷଃ ।
ୟ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ହରିବାନ୍ ଦଭନ୍ତି ତଂ ରିପୋ ଦକ୍ଷଂ ଦଧାତି ସୋମିନି ॥୩॥

ମନ୍ତ୍ରମଖର୍ବଂ ସୁଧିତଂ ସୁପେଶସଂ ଦଧାତ ଯଜ୍ଞିୟେଷ୍ଟା ।
ପୂର୍ବାଶ୍ବନ ପ୍ରସିତୟସ୍ତରନ୍ତି ତଂ ଯ ଇନ୍ଦ୍ରୋ କର୍ମଣା ଭୁବତ୍ ॥୪॥

=====

(୨୦|୬୦) ଋଷିଃ - ସୁତକକ୍ଷଃ ସୁକକ୍ଷୋ ବା (୧-୩), ମଧୁଚ୍ଛନ୍ଦା (୪-୬) । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୬)
। ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୬)

=====

ଏବା ହ୍ୟସି ବୀରୟୁରେବା ଶୂର ଉତ ସ୍ଥିରଃ ।
ଏବା ତେ ରାଧ୍ୟଂ ମନଃ ॥୧॥

ଏବା ରାତିସୁବୀମଘ ବିଶ୍ୱେଭିର୍ଯ୍ୟାୟି ଧାତୁଭିଃ ।
ଅଘା ଚିଦିନ୍ଦ୍ର ମେ ସଚା ॥୭॥

ମୋ ଷ୍ଟୁ ବ୍ରହ୍ମେବ ତନ୍ମୟର୍ତ୍ତୁବୋ ବାଜାନାଂ ପତେ ।
ମସ୍ତା ସୁତସ୍ୟ ଗୋମତଃ ॥୩॥

ଏବା ହ୍ୟସ୍ୟ ସୁନ୍ଦତା ବିରପ୍ତଶୀ ଗୋମତୀ ମହୀ ।
ପକ୍ୱା ଶାଖା ନ ଦାଶୁଷେ ॥୪॥

ଏବା ହି ତେ ବିଭୂତୟ ଉତୟ ଇନ୍ଦ୍ର ମାବତେ ।
ସଦ୍ୟଶ୍ଚିପ୍ରକ୍ତି ଦାଶୁଷେ ॥୫॥

ଏବା ହ୍ୟସ୍ୟ କାମ୍ୟା ସ୍ତୋମ ଉକ୍ଥଂ ଚ ଶଂସ୍ୟା ।
ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ସୋମପୀତୟେ ॥୬॥

=====

(୨୦|୨୧) ଋଷିଃ - ଗୋଷ୍ଠକ୍ୟଶ୍ୱସୁକ୍ତିନୌ । ଛନ୍ଦ - ଉଷ୍ଟିକ୍ (୧-୭) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୭)

=====

ତଂ ତେ ମଦଂ ଗୃଣୀମସି ବୃଷଣଂ ପୃଷ୍ଣୁ ସାସହିମ୍ ।
ଉ ଲୋକକୃତୁମଦ୍ରିବୋ ହରିଶ୍ଚିନ୍ଦ୍ରମ୍ ॥୧॥

ୟେନ ଜ୍ୟୋତୀଂଷ୍ୟାୟବେ ମନବେ ଚ ବିବେଦିଥ ।
ମନ୍ଦାନୋ ଅସ୍ୟ ବର୍ହିଷୋ ବି ରାଜସି ॥୨॥

ତଦଦ୍ୟା ଚିତ୍ତ ଉକ୍ଥିନୋଽନୁ ଷ୍ଟୁବକ୍ତି ପୂର୍ବଥା ।
ବୃଷପତ୍ନୀରପୋ ଜୟା ଦିବେଦିବେ ॥୩॥

ତମ୍ନତି ପ୍ର ଗାୟତ ପୁରୁହୂତଂ ପୁରୁଷୁତମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଂ ଗୀର୍ତ୍ତସ୍ତବିଷମା ବିବାସତ ॥୪॥

ଯୁସ୍ୟ ଦ୍ବିବର୍ତ୍ତସୋ ବୃହସ୍ପତେ ଦାଧାର ରୋଦସୀ ।

ଗିରୀରଜ୍ରା ଅପଃ ସ୍ବର୍ବୃଷତ୍ବନା ॥୫॥

ସ ରାଜସି ପୁରୁଷୁର୍ତ୍ତ ଏକୋ ବୃତ୍ରାଶି ଜିହ୍ନସେ ।

ଇନ୍ଦ୍ର ଜୈତ୍ରା ଶ୍ରବସ୍ୟା ଚ ଯନ୍ତ୍ରବେ ॥୬॥

=====

(୨୦।୨୨) ରକ୍ଷିଃ - ସୌଭରିଃ (୧-୪), ନୃମେଧଃ (୫-୭), ଗୋଷୁକ୍ତ୍ୟଶ୍ବସୁକ୍ତିନୌ (୮-୧୦) ।

ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଥଃ (୧-୪), ଉଷ୍ଟିକ୍ (୫-୧୦) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୧୦)

=====

ବୟମ୍ନୁ ତ୍ବାମପୂର୍ବ୍ୟ ସ୍ଥୁରଂ ନ କଳିଦ୍-ଭରତ୍ତୋଽବସ୍ୟବଃ ।

ବାଜେ ଚିତ୍ରଂ ହବାମହେ ॥୧॥

ଉପ ତ୍ବା କର୍ମନ୍ନୂତୟେ ସ ନୋ ଯୁବୋଗ୍ରଶ୍ବକ୍ରାମ ଯୋ ଧୃଷତ୍ ।

ତ୍ବାମିଦ୍ୟାବିତାରଂ ବବୃମହେ ସଖାୟ ଇନ୍ଦ୍ର ସାନସିମ୍ ॥୨॥

ୟୋ ନ ଇଦମିଦଂ ପୁରା ପ୍ର ବସ୍ୟ ଆନିନାୟ ତମ୍ନୁ ବ ସୁଷେ ।

ସଖାୟ ଇନ୍ଦ୍ରମୁତୟେ ॥୩॥

ହର୍ଯ୍ୟଶ୍ବଂ ସପ୍ତତିଂ ଚର୍ଷଣୀସହଂ ସ ହି ଷ୍ଟା ଯୋ ଅମନ୍ତତ ।

ଆ ତୁ ନଃ ସ ବୟତି ଗବ୍ୟମଶ୍ବ୍ୟଂ ସ୍ରୋତୃଭ୍ୟୋ ମଘବା ଶତମ୍ ॥୪॥

ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ସାମ ଗାୟତ ବିପ୍ରାୟ ବୃହତେ ବୃହତ୍ ।

ଧର୍ମକୃତେ ବିପଶ୍ଚିତେ ପନସ୍ୟବେ ॥୫॥

ତ୍ବାମିନ୍ଦ୍ରାଭିଭୂରସି ତ୍ବଂ ସୂର୍ଯ୍ୟମରୋଚୟଃ ।

ବିଶ୍ବକର୍ମା ବିଶ୍ବଦେବୋ ମହା ଅସି ॥୬॥

ବିଭ୍ରାଜଞ୍ଜେ୍ୟାତିଷା ସ୍ୱରଗଚ୍ଛୋ ରୋଚନଂ ଦିବଃ ।

ଦେବାସ୍ତ୍ର ଇନ୍ଦ୍ର ସଖ୍ୟାୟ ଯେମିରେ ॥୭॥

ତମ୍ବୁରି ପ୍ର ଗାୟତ ପୁରୁହୃତଂ ପୁରୁଷ୍ଠତମ୍ ।

ଇନ୍ଦ୍ରଂ ଗୀର୍ତ୍ତିସ୍ତବିଷମା ବିବାସତ ॥୮॥

ୟସ୍ୟ ଦ୍ୱିବର୍ହସୋ ବୃହସ୍ପତୋ ଦାଧାର ରୋଦସୀ ।

ଗିରୀରଜ୍ରା ଅପଃ ସ୍ୱର୍ବୃଷତ୍ୱନା ॥୯॥

ସ ରାଜସି ପୁରୁଷ୍ଠତ୍ ଏକୋ ବୃତ୍ରାଣି ଜିହ୍ମସେ ।

ଇନ୍ଦ୍ର ଜୈତ୍ର ଶ୍ରବସ୍ୟ ତ ଯନ୍ତ୍ରବେ ॥୧୦॥

=====

(୨୦।୨୩) ରକ୍ଷିଃ - ଭୁବନଃ ସାଧନୋ ବା (୧-୨), ପୂର୍ବାର୍ଥସ୍ୟ ଭୁବନଃ ସାଧନୋ ବା,

ଉତ୍ତରାର୍ଥସ୍ୟ ଭରଦ୍ୱାଜଃ (୩), ଗୋତମ (୪-୬), ପର୍ବତଃ (୭-୯) ।

ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩), ଉଷ୍ଟିକ୍ (୪-୯) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୯)

=====

ଇମା ନୁ କଂ ଭୁବନା ସୀଷଧାମେନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ବିଶ୍ୱେ ତ ଦେବାଃ ।

ୟଞ୍ଜଂ ତ ନସ୍ତନ୍ୟଂ ତ ପ୍ରଜାଂ ଚାଦିତ୍ୟୈରିନ୍ଦ୍ରଃ ସହ ଚୀକୁପାତି ॥୧॥

ଆଦିତ୍ୟୈରିନ୍ଦ୍ରଃ ସଗଣୋ ମରୁଦ୍-ଭିରସ୍ଥାକଂ ଭୂତୁବିତା ତନୁନାମ୍ ।

ହତ୍ୱାୟ ଦେବା ଅସୁରାନ୍ୟଦାୟନ୍ଦେବା ଦେବତ୍ୱମଭିରକ୍ଷମାଣାଃ ॥୨॥

ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜିମର୍କମନୟଂ ଛତୀଭିରାଦିସ୍ତ୍ରଧାମିଷିରାଂ ପର୍ଯ୍ୟପଶ୍ୟନ୍ ।

ଅୟା ବାଜଂ ଦେବହିତଂ ସନେମ ମଦେମ ଶତହିମାଃ ସୁବୀରାଃ ॥୩॥

ୟ ଏକ ଇଦ୍ୱିଦୟତେ ବସୁ ମର୍ତ୍ତାୟ ଦାଶୁଷେ ।

ଇଶାନୋ ଅପ୍ରତିଷ୍ଠୁତ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଅଙ୍ଗ ॥୪॥

କଦା ମର୍ତ୍ତମରାଧସଂ ପଦା ଯୁଖମିବ ସ୍ଫୁରତ୍ ।

କଦା ନଃ ଶୁଶ୍ରୁବଦ୍ଭିର ଇନ୍ଦ୍ରେ ଅଙ୍ଗ ॥୫॥

ୟଶ୍ଚିଦ୍ଧି ତ୍ବା ବହୁଭ୍ୟ ଆ ସୁତାବାଁ ଆବିବାସତି ।

ଉଗ୍ରଂ ତପ୍ତତ୍ୟତେ ଶବ ଇନ୍ଦ୍ରେ ଅଙ୍ଗ ॥୬॥

ୟ ଇନ୍ଦ୍ର ସୋମପାତମୋ ମଦଃ ଶବିଷ୍ଠ ତେତତି ।

ୟେନା ହଂସି ନ୍ୟତ୍ରିଣଂ ତମୀମହେ ॥୭॥

ୟେନା ଦଶଗୁମପ୍ରିଗୁଂ ବେପୟନ୍ତଂ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣରମ୍ ।

ୟେନା ସମୁଦ୍ରମାବିଧା ତମୀମହେ ॥୮॥

ୟେନ ସିନ୍ଧୁଂ ମହୀରପୋ ରଥାଁ ଇବ ପ୍ରତୋଦୟଃ ।

ପଞ୍ଚାମୃତସ୍ୟ ଯାତବେ ତମୀମହେ ॥୯॥

=====

(୨୦।୨୪) ରକ୍ଷିଃ - ନୃମେଧଃ (୧-୩), ବିଶ୍ଵମନାଃ (୪-୬) । ଛନ୍ଦ - ଉଷ୍ଠିକ୍ (୧-୬) ।

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୬)

=====

ଏନ୍ଦ୍ର ନୋ ଗଧି ପ୍ରିୟଃ ସତ୍ରାଜିଦଗୋହ୍ୟଃ ।

ଗିରିର୍ନ ବିଶ୍ଵତସ୍ତୁଧୁଃ ପତିର୍ଦିବଃ ॥୧॥

ଅଭି ହି ସତ୍ୟ ସୋମପା ଉଭେ ବଭୂଧ ରୋଦସୀ ।

ଇନ୍ଦ୍ରାସି ସୁନୁତୋ ବୃଧଃ ପତିର୍ଦିବଃ ॥୨॥

ତ୍ଵଂ ହି ଶଶ୍ଵତୀନାମିନ୍ଦ୍ର ଦର୍ତ୍ତା ପୁରାମସି ।

ହନ୍ତା ଦସ୍ୟୋର୍ମନୋର୍ବୃଧଃ ପତିର୍ଦିବଃ ॥୩॥

ଏହୁ ମଧ୍ୟୋ ମଦିତ୍ତରଂ ସିଞ୍ଜି ବାଧୁର୍ଯ୍ୟୋ ଅନ୍ନସଃ ।

ଏବା ହି ବୀର ସ୍ତବତେ ସଦାବୃଧଃ ॥୪॥

ଇନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥାତର୍ହରୀଣାଂ ନକିଞ୍ଚେ ପୂର୍ବ୍ୟସ୍ମୃତିମ୍ ।

ଉଦାନଂଶ ଶବସା ନ ଭୟନା ॥୫॥

ତଂ ବୋ ବାଜାନାଂ ପତିମହୁମହି ଶ୍ରବସ୍ୟବଃ ।

ଅପ୍ରାୟୁର୍ଭୟଞ୍ଜେଭିର୍ବାବୃଧେନ୍ୟମ୍ ॥୬॥

=====

(୨୦|୨୫) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱମନାଃ । ଛନ୍ଦ - ଉଷ୍ଟିକ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ଏତୋ ନ୍ଦ୍ରିନ୍ଦ୍ରଂ ସ୍ତବାମ ସଖାୟ ସ୍ତୋମ୍ୟଂ ନରମ୍ ।

କୁଷ୍ଠୀର୍ଯ୍ୟୋ ବିଶ୍ୱା ଅଭ୍ୟସ୍ତୋକ ଇତ୍ ॥୧॥

ଅଗୋରୁଧାୟ ଗବିଷେ ଦୁଃକ୍ଷାୟ ଦସ୍ତ୍ୟଂ ବଚଃ ।

ଘୃତାସ୍ତ୍ରାଦୀୟୋ ମଧୁନଶ୍ଚ ବୋଚତ ॥୨॥

ୟସ୍ୟାମିତାନି ବୀର୍ଯ୍ୟା ନ ରାଧଃ ପର୍ଯ୍ୟେତବେ ।

ଜ୍ୟୋତିର୍ନ ବିଶ୍ୱମଭ୍ୟସ୍ତ୍ର ଦକ୍ଷିଣା ॥୩॥

=====

(୨୦|୨୬) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱମନାଃ । ଛନ୍ଦ - ଉଷ୍ଟିକ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ସୁହୃଦ୍ରଂ ବ୍ୟଶ୍ୱବଦନୂର୍ମଂ ବାଜିନଂ ଯୁମମ୍ ।

ଅର୍ଯ୍ୟୋ ଗୟଂ ମଂହମାନଂ ବି ଦାଶୁଷେ ॥୧॥

ଏବା ନୁନମୁପ ସୁହି ବୈୟଶ୍ଵ ଦଶମଂ ନବମ୍ ।
ସୁବିଦ୍ଵାଂସଂ ଚକ୍ଷୁତ୍ୟଂ ଚରଣୀନାମ୍ ॥୨॥

ବେଢ଼ା ହି ନିରୂତୀନାଂ ବଜ୍ରହସ୍ତ ପରିବୃଜମ୍ ।
ଅହରହଃ ଶୁଷ୍କ୍ୟଃ ପରିପଦାମିବ ॥୩॥

॥ ଇତି ପଞ୍ଚମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୨୦।୨୭) ଋଷିଃ - ପରୁଲ୍ଲେପଃ (୧-୩), ଗୃହମଦ (୪-୭) । ଛନ୍ଦ - ଅତ୍ୟଷ୍ଟିଃ (୧-୩),
ଜଗତୀ (୪-୭) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧, ୨), ମରୁତଃ (୨, ୪), ଅଗ୍ନିଃ (୩, ୫), ଦ୍ରବିଣୋଦା (୭)

=====

ବନୋତି ହି ସୁନ୍ଦନ୍-କ୍ଷୟଂ ପରୀଶସଃ ସୁନ୍ଦାନୋ ହି ସ୍ଥା ଯଜତ୍ୟବ ଦ୍ଵିଷୋ ଦେବାନାମବ ଦ୍ଵିଷଃ ।
ସୁନ୍ଦାନ ଇନ୍ଦ୍ରିଷାସତି ସହସ୍ରା ବାଜ୍ୟବୃତଃ ।
ସୁନ୍ଦାନାୟେନ୍ଦ୍ରୋ ଦଦାତ୍ୟାତୁବଂ ରୟିଂ ଦଦାତ୍ୟାତୁବମ୍ ॥୧॥

ମୋ ଷୁ ବୋ ଅସ୍ତଦଭି ତାନି ପୌଂସ୍ୟା ସନା ତୁବନ୍-ଦ୍ୟୁମ୍ନାନି ମୋତ ଜାରିଷୁରସ୍ତୁତ୍-ପୁରୋତ ଜାରିଷୁଃ ।
ୟଦ୍ଵଶ୍ଚିତ୍ରଂ ଯୁଗେୟୁଗେ ନବ୍ୟଂ ଘୋଷାଦମର୍ତ୍ତ୍ୟମ୍ ।
ଅସ୍ତାସୁ ତନ୍ନରୁତୋ ଯଜ ଦୁଷ୍ଟରଂ ଦିଧୃତା ଯଜ ଦୁଷ୍ଟରମ୍ ॥୨॥

ଅଗ୍ନିଂ ହୋତାରଂ ମନ୍ୟେ ଦାସ୍ତନ୍ତ୍ରଂ ବସୁଂ ସୁନ୍ତୁଂ ସହସ୍ରୋ ଜାତବେଦସଂ ବିପ୍ରଂ ନ ଜାତବେଦସମ୍ ।
ୟ ଉର୍ଧ୍ଵୟା ସ୍ଵଧ୍ଵରୋ ଦେବୋ ଦେବାତ୍ୟା କୃପା ।
ଘୃତସ୍ୟ ବିଭ୍ରାଷ୍ଟିମନୁ ବଷ୍ଟି ଶୋଚିଷାଭୁଦ୍ଵାନସ୍ୟ ସର୍ପିଷଃ ॥୩॥

ୟଜ୍ଞେଃ ସଂମିଶ୍ନାଃ ପୃଷତୀଭିରୃଷ୍ଟିଭିର୍ଯ୍ୟମଂ ଛୁଦ୍ରାସୋ ଅଞ୍ଜିଷୁ ପ୍ରିୟା ଉତ ।
ଆସଦ୍ୟା ବର୍ହିର୍ଭରତସ୍ୟ ସୁନବଃ ପୋତ୍ରାଦା ସୋମଂ ପିବତା ଦିବୋ ନରଃ ॥୪॥

ଆ ବକ୍ଷି ଦେବୀଁ ଇହ ବିପ୍ର ଯୁକ୍ତି ଚୋଶନ୍-ହୋତର୍ଣ୍ଣ ଷଦା ଘୋନିଷ୍ଠ ତ୍ରିଷୁ ।
ପ୍ରତି ବାହି ପ୍ରସ୍ଥିତଂ ସୋମ୍ୟଂ ମଧୁ ପିବାଗ୍ନୀଧ୍ରାଉବ ଭାଗସ୍ୟ ତୃପ୍ତଶୁହି ॥୫॥

ଏଷ ସ୍ୟ ତେ ତନ୍ନୋ ନୃମ୍ଣବର୍ଧନଃ ସହ ଓଜଃ ପ୍ରଦିବି ବାହ୍ନୋର୍ହିତଃ ।
ତୁଭ୍ୟଂ ସୁତୋ ମଘବନ୍ଧୁଭ୍ୟମାତୃତସ୍ତ୍ରମସ୍ୟ ବ୍ରାହ୍ମଣାଦା ତୃପପିବ ॥୬॥

ୟମ୍ନ ପୂର୍ବମଦୁବେ ତମିଦଂ ଦୁବେ ସେଦୁ ହବ୍ୟୋ ଦଦିର୍ଯ୍ୟୋ ନାମ ପତ୍ୟତେ ।
ଅଧ୍ୟର୍ଯୁଭିଃ ପ୍ରସ୍ଥିତଂ ସୋମ୍ୟଂ ମଧୁ ପୋତ୍ରାହୋମଂ ଦ୍ରବିଶୋଦଃ ପିବ ଋତୁଭିଃ ॥୭॥

=====

(୨୦|୨୮) ଋଷିଃ - ମଧୁଚ୍ଛନ୍ଦା । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୧୨) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୧୨)

=====

ସୁରୂପକୃତୁମୃତୟେ ସୁଦୁଘାମିବ ଗୋଦୁହେ ।
ଜୁହୁମସି ଦ୍ୟବିଦ୍ୟବି ॥୧॥

ଉପ ନଃ ସବନା ଗହି ସୋମସ୍ୟ ସୋମପାଃ ପିବ ।
ଗୋଦା ଇନ୍ଦ୍ରେବତୋ ମଦଃ ॥୨॥

ଅଥା ତେ ଅନ୍ତମାନାଂ ବିଦ୍ୟାମ ସୁମତୀନାମ୍ ।
ମା ନୋ ଅତି ଖ୍ୟ ଆ ଗହି ॥୩॥

ପରେହି ବିଗ୍ରମସ୍ତୃତମିନ୍ଦ୍ରଂ ପୃଚ୍ଛା ବିପଚ୍ଛିତମ୍ ।
ୟସ୍ତେ ସଖିଭ୍ୟ ଆ ବରମ୍ ॥୪॥

ଉତ ବ୍ରୁବନ୍ତୁ ନୋ ନିଦୋ ନିରନ୍ୟତକ୍ଷିଦାରତ ।
ଦଧାନା ଇନ୍ଦ୍ର ଇଦୁବଃ ॥୫॥

ଉତ ନଃ ସୁଭଗାଁ ଅରିବୋତେୟୁର୍ଦସ୍ତୁ କୃଷ୍ଣୟଃ ।
ସ୍ୟାମେଦିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଶର୍ମଣି ॥୬॥

ଏମାଶୁମାଶବେ ଭର ଯଜ୍ଞଶ୍ରୀୟଂ ନୃମାଦନମ୍ ।
ପତୟନ୍ନୟୟସ୍ୟମ୍ ॥୭॥

ଅସ୍ୟ ପୀତ୍ୱା ଶତକ୍ରତୋ ଘନୋ ବୃତ୍ରାଶାମଭବଃ ।
ପ୍ରାବୋ ବାଜେଷୁ ବାଜିନମ୍ ॥୮॥

ତଂ ତ୍ୱା ବାଜେଷୁ ବାଜିନଂ ବାଜୟାମଃ ଶତକ୍ରତୋ ।
ଧନାନାମିନ୍ଦ୍ର ସାତୟେ ॥୯॥

ୟୋ ରାୟୋଽବନିର୍ମହାହ୍ୱସୁପାରଃ ସୁନ୍ୱତଃ ସଖା ।
ତସ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ଗାୟତ ॥୧୦॥

ଆ ତ୍ୱେତା ନି ଷୀଦତେନ୍ଦ୍ରମଭି ପ୍ର ଗାୟତ ।
ସଖାୟ ଷ୍ଟୋମବାହସଃ ॥୧୧॥

ପୁରୁତମଂ ପୁରୁଶାମୀଶାନଂ ବାର୍ଯ୍ୟଶାମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଂ ସୋମେ ସତା ସୁତେ ॥୧୨॥

=====

(୨୦|୨୯) ଋଷିଃ - ମଧୁଚ୍ଛନ୍ଦା । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୧୨) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୧୧), ମରୁତଃ (୧୨)

=====

ସ ଘା ନୋ ଯୋଗ ଆ ଭୁବସ୍ତ ରାୟେ ସ ପୁରଂଧ୍ୟାମ୍ ।
ଗମଦ୍ବାଜେଭିରା ସ ନଃ ॥୧॥

ୟସ୍ୟ ସଂସ୍ତେ ନ ବୃଶ୍ୱତେ ହରୀ ସମସ୍ତୁ ଶତ୍ରବଃ ।
ତସ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ଗାୟତ ॥୨॥

ସୁତପାତ୍ରେ ସୁତା ଇମେ ଶୁଭୟେ ଯୁକ୍ତି ବୀତୟେ ।
ସୋମାସୋ ଦଧ୍ୟାଶିରଃ ॥୩॥

ତ୍ୱଂ ସୁତସ୍ୟ ପୀତୟେ ସଦ୍ୟୋ ବୃଦ୍ଧୋ ଅଜାୟଥାଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଜ୍ୟୈଷ୍ଠ୍ୟାୟ ସୁକ୍ରତୋ ॥୪॥

ଆ ତ୍ୱା ବିଶନ୍ତାଶବଃ ସୋମାସ ଇନ୍ଦ୍ର ଗିର୍ବଣଃ ।
ଶଂ ତେ ସନ୍ତୁ ପ୍ରଚେତସେ ॥୫॥

ତ୍ୱାଂ ସ୍ରୋମା ଅବୀବୃଧ୍ୟନ୍ତାମୁକ୍ଥା ଶତକ୍ରତୋ ।
ତ୍ୱାଂ ବର୍ଧନ୍ତୁ ନୋ ଗିରଃ ॥୬॥

ଅକ୍ଷିତୋତିଃ ସନେଦିମଂ ବାଜମିନ୍ଦ୍ରଃ ସହସ୍ରିଶମ୍ ।
ୟସ୍ମିନ୍ନିଶ୍ୱାନି ପୌଂସ୍ୟା ॥୭॥

ମା ନୋ ମର୍ତ୍ତା ଅଭି ଦ୍ରୁହନ୍ତୁନୁନାମିନ୍ଦ୍ର ଗିର୍ବଣଃ ।
ଇଶାନୋ ଯବୟା ବଧମ୍ ॥୮॥

ୟୁଞ୍ଜିତି ବ୍ରହ୍ମମରୁଷଂ ଚରନ୍ତଂ ପରି ତସ୍ମୁଷଃ ।
ରୋଚନ୍ତେ ରୋଚନା ଦିବି ॥୯॥

ୟୁଞ୍ଜିତ୍ୟସ୍ୟ କାମ୍ୟା ହରୀ ବିପକ୍ଷସା ରଥେ ।
ଶୋଶା ଧୃଷ୍ଣୁ ନୃବାହସା ॥୧୦॥

କେତୁଂ କୃଶ୍ଣନ୍ନକେତବେ ପେଶୋ ମର୍ଯ୍ୟା ଅପେଶସେ ।
ସମୁଷଦ୍-ଭିରଜାୟଥାଃ ॥୧୧॥

ଆଦହ ସ୍ୱଧାମନୁ ପୁନର୍ଗର୍ଭତ୍ୱମେରିରେ ।
ଦଧାନା ନାମ ଯଜ୍ଞିୟମ୍ ॥୧୨॥

=====

(୨୦|୨୦) ଋଷିଃ - ମଧୁଚ୍ଛନ୍ଦା । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୨୦) ।

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରମରୁତଃ (୧-୨, ୬-୨୦), ମରୁତଃ (୩-୫)

=====

ବୀଳୁ ଚିଦାରୁଜତୁଭିର୍ଗୁହା ଚିଦିନ୍ଦ୍ର ବହିର୍ଭିଃ ।

ଅବିନ୍ଦ ଉସ୍ତ୍ରିୟା ଅନୁ ॥୧॥

ଦେବୟନ୍ତୋ ଯଥା ମତିମଚ୍ଛା ବିଦଦ୍ଭସୁଂ ଗିରଃ ।

ମହାମନୁଷତ ଶୁଭମ୍ ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ସଂ ହି ଦୃଷସେ ସଂଜଗ୍ମାନୋ ଅବିଭ୍ୟାଷା ।

ମୟ ସମାନବର୍ଚସା ॥୩॥

ଅନବଦ୍ୟୋରଭିଦ୍ୟୁଭିର୍ମଣଃ ସହସ୍ରଦର୍ଚତି ।

ଗଣୈରିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ କାମ୍ୟୋଃ ॥୪॥

ଅତଃ ପରିଜ୍ଞନ୍ତା ଗହି ଦିବୋ ବା ରୋଚନାଦଧି ।

ସମସ୍ମିନ୍ନୁଜ୍ଜତେ ଗିରଃ ॥୫॥

ଇତୋ ବା ସାତିମୀମହେ ଦିବୋ ବା ପାର୍ଥିବାଦଧି ।

ଇନ୍ଦ୍ରଂ ମହୋ ବା ରଜସଃ ॥୬॥

ଇନ୍ଦ୍ରମିଦ୍-ଗାଧିନୋ ବୃହଦିନ୍ଦ୍ରମକ୍ଷେତ୍ରିରକ୍ଷିଣଃ ।

ଇନ୍ଦ୍ରଂ ବାଣୀରନୁଷତ ॥୭॥

ଇନ୍ଦ୍ର ଇକ୍ଷୟୋଃ ସତା ସଂମିଶ୍ନୁ ଆ ବଚୋୟୁଜା ।

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବଜ୍ରୀ ହିରଣ୍ୟୟଃ ॥୮॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଦୀର୍ଘାୟୁ ଚକ୍ଷସ ଆ ସୂର୍ଯ୍ୟ ରୋହୟାଦିବି ।
ବି ଗୋଭିରିନ୍ଦ୍ରମୈରୟାତ୍ ॥୯॥

ଇନ୍ଦ୍ର ବାଜେଷୁ ନୋଃବ ସହସ୍ରପ୍ରଧନେଷୁ ଚ ।
ଉଗ୍ର ଉଗ୍ରାଭିରୁତିଭିଃ ॥୧୦॥

ଇନ୍ଦ୍ରଂ ବୟଂ ମହାଧନ ଇନ୍ଦ୍ରମର୍ତ୍ତେ ହବାମହେ ।
ୟୁଜଂ ବୃତ୍ରେଷୁ ବଜ୍ରିଣମ୍ ॥୧୧॥

ସ ନୋ ବୃଷନ୍ନମ୍ ଚରୁଂ ସତ୍ରାଦାବନ୍ନପା ବୃଧି ।
ଅସ୍ତ୍ରାଭ୍ୟମପ୍ରତିଷ୍ଠୁତଃ ॥୧୨॥

ତୁଞ୍ଜେତୁଞ୍ଜେ ଯ ଉତ୍ତରେ ସ୍ତୋମା ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରିଣଃ ।
ନ ବିକ୍ଷେ ଅସ୍ୟ ସୁଷ୍ଠୁତିମ୍ ॥୧୩॥

ବୃଷା ଯୁଧେବ ବଂସଗଃ କୃଷ୍ଣୀରିୟର୍ତ୍ତୋଽଜସା ।
ଇଶାନୋ ଅପ୍ରତିଷ୍ଠୁତଃ ॥୧୪॥

ୟ ଏକଶ୍ଚର୍ଷଣୀନାଂ ବସୁନାମିରଜ୍ୟତି ।
ଇନ୍ଦ୍ରଃ ପଞ୍ଚ ଶିତୀନାମ୍ ॥୧୫॥

ଇନ୍ଦ୍ରଂ ବୋ ବିଶ୍ଵତସ୍ତୁରି ହବାମହେ ଜନେଭ୍ୟଃ ।
ଅସ୍ତ୍ରାକମସ୍ତୁ କେବଲଃ ॥୧୬॥

ଏନ୍ଦ୍ର ସାନସିଂ ରୟିଂ ସଜିତ୍ଵାନଂ ସଦାସହମ୍ ।
ବର୍ଷିଷ୍ଠମୃତୟେ ଭର ॥୧୭॥

ନି ଯେନ ମୁଷ୍ଟିହତ୍ୟୟା ନି ବୃତ୍ରା ରୁଣଧାମହୈ ।
ତ୍ଵୋତାସୋ ନ୍ୟର୍ବତା ॥୧୮॥

ଇନ୍ଦ୍ର ତୋତାସୋ ଆ ବୟଂ ବଜ୍ରଂ ଘନା ଦଦୀମହି ।
ଜୟେମ ସଂ ଯୁଧି ସ୍ଵଧଃ ॥୧୯॥

ବୟଂ ଶୁରେଭିରସ୍ତୁଭିରିନ୍ଦ୍ର ତ୍ଵୟା ଯୁଜା ବୟମ୍ ।
ସାସହ୍ୟାମ ପୃତନୀତଃ ॥୨୦॥

=====

(୨୦|୨୧) ଋଷିଃ - ମଧୁଚ୍ଛନ୍ଦା । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୧୭) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୧୭)

=====

ମହାଁ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ପରଶ୍ଚ ନୁ ମହିତ୍ୱମସ୍ତୁ ବଜ୍ରିଣୋ ।
ଦୈର୍ଘ୍ୟିର୍ନ ପ୍ରଥିନା ଶବଃ ॥୧॥

ସମୋହେ ବା ଯୁ ଆଶତ ନରସ୍ତୋକସ୍ୟ ସନିତୌ ।
ବିପ୍ରାସୋ ବା ଧିୟାୟବଃ ॥୨॥

ୟଃ କୁକ୍ଷିଃ ସୋମପାତମଃ ସମୁଦ୍ର ଇବ ପିନ୍ଦୁତେ ।
ଉର୍ବୀରାପୋ ନ କାକୁଦଃ ॥୩॥

ଏବା ହ୍ୟସ୍ୟ ସୁନୃତା ବିରପ୍ତଶୀ ଗୋମତୀ ମହୀ ।
ପକ୍ୱା ଶାଖା ନ ଦାଶୁଷେ ॥୪॥

ଏବା ହି ତେ ବିଭୂତୟ ଉତୟ ଇନ୍ଦ୍ର ମାବତେ ।
ସଦ୍ୟଶ୍ଚିସ୍ତନ୍ତି ଦାଶୁଷେ ॥୫॥

ଏବା ହ୍ୟସ୍ୟ କାମ୍ୟା ସ୍ତୋମ ଉକ୍ଥଂ ତ ଶଂସ୍ୟା ।
ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ସୋମପୀତୟେ ॥୬॥

ଇନ୍ଦ୍ରେହି ମହ୍ୟାନ୍ନସୋ ବିଶ୍ଵେଭିଃ ସୋମପର୍ବଭିଃ ।
ମହାଁ ଅଭିଷ୍ଠିରୋଜସା ॥୭॥

ଏମେନଂ ସୃଜତା ସୁତେ ମନ୍ଦିମିନ୍ଦ୍ରାୟ ମନ୍ଦିନେ ।
ଚକ୍ରିଂ ବିଶ୍ୱାନି ଚକ୍ରୟେ ॥୮॥

ମସ୍ତା ସୁଶିପ୍ର ମନ୍ଦିତି ସ୍ତୋମେଭିର୍ବିଶ୍ୱତର୍ଷଣେ ।
ସଚୈଷୁ ସବନେଷ୍ଟା ॥୯॥

ଅସୃଗ୍ରମିନ୍ଦ୍ର ତେ ଗିରଃ ପ୍ରତିହ୍ୱାମୁଦହାସତ ।
ଅଜୋଷା ବୃଷଭଂ ପତିମ୍ ॥୧୦॥

ସଂ ଚୋଦୟ ଚିତ୍ରମର୍ବାଗ୍ରାଧ ଇନ୍ଦ୍ର ବରେଣ୍ୟମ୍ ।
ଅସଦିତ୍ତେ ବିଭୁ ପ୍ରଭୁ ॥୧୧॥

ଅସ୍ଥାନ୍ତସୁ ତତ୍ର ଚୋଦୟେନ୍ଦ୍ର ରାୟେ ରଭସ୍ୱତଃ ।
ତୁବିଦ୍ୟାମ୍ ଯଶସ୍ୱତଃ ॥୧୨॥

ସଂ ଗୋମଦିନ୍ଦ୍ର ବାଜବଦସ୍ତେ ପୃଥୁ ଶ୍ରବୋ ବୃହତ୍ ।
ବିଶ୍ୱାୟୁର୍ଧ୍ୟେହ୍ୟକ୍ଷିତମ୍ ॥୧୩॥

ଅସ୍ତେ ଧେହି ଶ୍ରବୋ ବୃହଦ୍ଭ୍ୟାମ୍ ସହସ୍ରସାତମମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ତା ରଥିନୀରିଷଃ ॥୧୪॥

ବସୋରିନ୍ଦ୍ରଂ ବସୁପତିଂ ଗୀର୍ଭିର୍ଗୃଣନ୍ତ ଋଶ୍ମିୟମ୍ ।
ହୋମ ଗନ୍ତାରମୁତୟେ ॥୧୫॥

ସୁତେସୁତେ ନ୍ୟୋକସେ ବୃହଦ୍-ବୃହତ ଏଦରିଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ଶୂଷମର୍ଚ୍ଚତି ॥୧୬॥

॥ ଇତି ଷଷ୍ଠୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୨୦|୭୭) ଋଷିଃ - ପରୁଲ୍ଲେପଃ | ଛନ୍ଦ - ଅତ୍ୟନ୍ତଃ (୧-୩) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ବିଶ୍ୱେଷୁ ହି ତ୍ୱା ସବନେଷୁ ତୁଞ୍ଜିତେ ସମାନମେକଂ ବୃଷମଣ୍ୟବଃ ପୃଥକ୍-ସ୍ୱଃ ସନିଷ୍ୟବଃ ପୃଥକ୍ |
ତଂ ତ୍ୱା ନାବଂ ନ ପର୍ଷଣିଂ ଶୁଷସ୍ୟା ଧୁରି ଧୀମହି |

ଇନ୍ଦ୍ରଂ ନ ଯଜ୍ଞେଷ୍ଠିତୟନ୍ତ ଆୟବ ସ୍ତୋମେଭିରିନ୍ଦ୍ରମାୟବଃ ||୧||

ବି ତ୍ୱା ତତସ୍ତେ ମିଥୁନା ଅବସ୍ୟାବୋ ବ୍ରଜସ୍ୟ ସାତା ଗବ୍ୟସ୍ୟ ନିଃସୃଜଃ ସକ୍ଷନ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ର ନିଃସୃଜଃ |
ୟଦ୍ଭବ୍ୟନ୍ତା ତ୍ୱା ଜନା ସ୍ୱର୍ଯନ୍ତା ସମୁହସି |

ଆବିଷ୍ଠରିକ୍ରଦୃଷଣଂ ସଚାତୁବଂ ବଜ୍ରମିନ୍ଦ୍ର ସଚାତୁବନ୍ ||୨||

ଉତୋ ନୋ ଅସ୍ୟା ଉଷସୋ ଭୁଷେତ ହ୍ୟର୍କସ୍ୟ ବୋଧି ହବିଷୋ ହବୀମଭିଃ ସ୍ୱର୍ଣାତା ହବୀମଭିଃ |
ୟଦିନ୍ଦ୍ର ହନ୍ତବେ ମୃଘୋ ବୃଷା ବଜ୍ରିଞ୍ଜିକେତସି |

ଆ ମେ ଅସ୍ୟ ବେଧସୋ ନବୀୟସୋ ମନ୍ତୁ ଶୁଧି ନବୀୟସଃ ||୩||

=====

(୨୦|୭୩) ଋଷିଃ - ବସିଷ୍ଠଃ (୧-୩), ବସୁକ୍ରଃ (୪-୬) | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିପଦା ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩),
ଜଗତୀ (୪-୫), ଅଭିସାରିଣୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୬) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୬)

=====

ତୁଭ୍ୟେଦିମା ସବନା ଶୂର ବିଶ୍ୱା ତୁଭ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମାଣି ବର୍ଧନା କୃଣୋମି |

ତ୍ୱଂ ନୃଭିର୍ହବ୍ୟୋ ବିଶୁଧାସି ||୧||

ନୁ ତିନ୍ନୁ ତେ ମନ୍ୟମାନସ୍ୟ ଦସ୍ତୋଦଶୁବନ୍ତି ମହିମାନମୁଗ୍ର |

ନ ବୀର୍ଯ୍ୟମିନ୍ଦ୍ର ତେ ନ ରାଧଃ ||୨||

ପ୍ର ବୋ ମହେ ମହିବୃଧେ ଭରଧ୍ୱଂ ପ୍ରଚେତସେ ପ୍ର ସୁମତିଂ କୃଣୁଧ୍ୱନ୍ |

ବିଶଃ ପୂର୍ବାଃ ପ୍ର ଚରା ଚର୍ଷଣିପ୍ରାଃ ||୩||

ଯଦା ବଜ୍ରଂ ହିରଣ୍ୟମିଦଥା ରଥଂ ହରୀ ଯମସ୍ୟ ବହତୋ ବି ସୁରିଭିଃ ।
ଆ ତିଷ୍ଠତି ମଘବା ସନଶ୍ଚୂତ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବାଜସ୍ୟ ଦୀର୍ଘଶ୍ରବସସ୍ତୁତିଃ ॥୪॥

ସୋ ଚିନ୍ତୁ ବୃଷ୍ଟିର୍ଯୁଥ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀ ସର୍ଗା ଇନ୍ଦ୍ରଃ ଶୁଶ୍ରୁଣି ହରିତାଭି ପୁଷ୍ପୁତେ ।
ଅବ ବେତି ସୁକ୍ଷୟଂ ସୁତେ ମଧୁଦିକ୍ଷୁଣୋତି ବାତୋ ଯଥା ବନମ୍ ॥୫॥

ଘ୍ନୋ ବାତା ବିବାତୋ ମୃଧ୍ରବାତଃ ପୁରୁ ସହସ୍ରାଶିବା ଜଘାନ ।
ତତ୍ତଦିଦସ୍ୟ ପୌଂସ୍ୟଂ ଗୁଣୀମସି ପିତେବ ଯସ୍ତୁବିଷୀଂ ବାବୃଧେ ଶବଃ ॥୬॥

=====

(୨୦|୨୪) ରକ୍ଷିଃ - ଶୁନଃଶେପଃ । ଛନ୍ଦ - ପଞ୍ଜିଃ (୧-୭) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୭)

=====

ଯଜିଜି ସତ୍ୟ ସୋମପା ଅନାଶସ୍ତା ଇବ ସ୍ଥସି ।
ଆ ତୁ ନ ଇନ୍ଦ୍ର ଶଂସୟ ଗୋଷ୍ଠଶ୍ୱେଷୁ ଶୁଭ୍ରିଷୁ ସହସ୍ରେଷୁ ତୁବୀମଘ ॥୧॥

ଶିପ୍ରିନ୍ଦ୍ରାଜାନାଂ ପତେ ଶତୀବସ୍ତବ ଦଂସନା ।
ଆ ତୁ ନ ଇନ୍ଦ୍ର ଶଂସୟ ଗୋଷ୍ଠଶ୍ୱେଷୁ ଶୁଭ୍ରିଷୁ ସହସ୍ରେଷୁ ତୁବୀମଘ ॥୨॥

ନି ଷ୍ଟାପୟା ମିଥୁଦୃଶା ସସ୍ତ୍ରାମବୁଧ୍ୟମାନେ ।
ଆ ତୁ ନ ଇନ୍ଦ୍ର ଶଂସୟ ଗୋଷ୍ଠଶ୍ୱେଷୁ ଶୁଭ୍ରିଷୁ ସହସ୍ରେଷୁ ତୁବୀମଘ ॥୩॥

ସସନ୍ତ ତ୍ୟା ଅରାତୟୋ ବୋଧନ୍ତୁ ଶୂର ରାତୟଃ ।
ଆ ତୁ ନ ଇନ୍ଦ୍ର ଶଂସୟ ଗୋଷ୍ଠଶ୍ୱେଷୁ ଶୁଭ୍ରିଷୁ ସହସ୍ରେଷୁ ତୁବୀମଘ ॥୪॥

ସମିନ୍ଦ୍ର ଗର୍ଦଭଂ ମୃଶ ନୁବନ୍ତଂ ପପୟାମୁୟା ।
ଆ ତୁ ନ ଇନ୍ଦ୍ର ଶଂସୟ ଗୋଷ୍ଠଶ୍ୱେଷୁ ଶୁଭ୍ରିଷୁ ସହସ୍ରେଷୁ ତୁବୀମଘ ॥୫॥

ପତାତି କୁଣ୍ଡୁଶାତ୍ୟା ଦୂରଂ ବାତୋ ବନାଦପି ।
ଆ ତୁ ନ ଇନ୍ଦ୍ର ଶଂସୟ ଗୋଷ୍ଠଶ୍ୱେଷୁ ଶୁଭ୍ରିଷୁ ସହସ୍ରେଷୁ ତୁବୀମଘ ॥୬॥

ସର୍ବଂ ପରିକ୍ରୋଶଂ ଜହି ଜନ୍ମୟା କୃକଦାଶ୍ଚମ୍ ।

ଆ ତୁ ନ ଇନ୍ଦ୍ର ଶଂସୟ ଗୋଷ୍ଠଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶୁଭ୍ରିଷୁ ସହସ୍ରେଷୁ ତୁରୀମଘ ॥୭॥

=====

(୨୦|୭୫) ଋଷିଃ - ପରୁଲ୍ଲେପଃ । ଛନ୍ଦ - ଅତ୍ୟଷ୍ଟିଃ (୧-୩) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ବି ତ୍ବା ତତସ୍ତେ ମିଥୁନା ଅବସ୍ୟବୋ ବ୍ରଜସ୍ୟ ସାତା ଗବ୍ୟସ୍ୟ ନିଃସୃଜଃ ସକ୍ଷତ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ର ନିଃସୃଜଃ ।

ୟଦ୍ଭବ୍ୟକ୍ତା ଦ୍ବା ଜନା ସ୍ୱର୍ଯକ୍ତା ସମୁଦ୍ରସି ।

ଆବିଷ୍କରିକ୍ରଦୃଷଣଂ ସଚାତୁବଂ ବଜ୍ରମିନ୍ଦ୍ର ସଚାତୁବମ୍ ॥୧॥

ବିଦୁଷ୍ଟେ ଅସ୍ୟ ବୀର୍ଯସ୍ୟ ପୁରବଃ ପୁରୋ ଯଦିନ୍ଦ୍ର ଶାରଦୀରବାତିରଃ ସାସହାନୋ ଅବାତିରଃ ।

ଶାସସ୍ତମିନ୍ଦ୍ର ମର୍ତ୍ୟମୟଜ୍ଞ୍ୟଂ ଶବସସ୍ତତେ ।

ମହୀମମୁଷ୍ଟାଃ ପୃଥିବୀମିମା ଅପୋ ମନ୍ଦସାନ ଇମା ଅପଃ ॥୨॥

ଆଦିତ୍ତେ ଅସ୍ୟ ବୀର୍ଯସ୍ୟ ଚର୍ଚ୍ଚିରନ୍ତଦେଷୁ ବୃଷନ୍ତୁଶିଜୋ ଯଦାବିଥ ସଖୀୟତୋ ଯଦାବିଥ ।

ଚକର୍ଥ କାରମେଭ୍ୟଃ ପୃତନାସୁ ପ୍ରବକ୍ତବେ ।

ତେ ଅନ୍ୟାମନ୍ୟାଂ ନଦ୍ୟଂ ସନିଷ୍ଠତ ଶ୍ରବସ୍ୟକ୍ତଃ ସନିଷ୍ଠତ ॥୩॥

=====

(୨୦|୭୬) ଋଷିଃ - ବସୁକ୍ରଃ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୮) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୮)

=====

ବନେ ନ ବା ଯୋ ନ୍ୟଧାୟି ଚାକ୍ରଂ ଛୁତିର୍ବାଂ ସ୍ରୋମୋ ଭୁରଶାବଜୀଗଃ ।

ୟସ୍ୟେଦିନ୍ଦ୍ରଃ ପୁରୁଦିନେଷୁ ହୋତା ନୃଶଂ ନର୍ବୋ ନୃତମଃ କ୍ଷପାବାନ୍ ॥୧॥

ପ୍ର ତେ ଅସ୍ୟା ଉଷସଃ ପ୍ରାପରସ୍ୟା ନୃତୌ ସ୍ୟାମ ନୃତମସ୍ୟ ନୃଶାମ୍ ।

ଅନୁ ତ୍ରିଶୋକଃ ଶତମାବହନ୍ନୃରନ୍-କୁହେନ ରଥୋ ଯୋ ଅସସ୍ରସବାନ୍ ॥୨॥

କସ୍ତେ ମଦ ଇନ୍ଦ୍ର ରକ୍ତେୟା ଭୁଞ୍ଜୁରୋ ଗିରୋ ଅଭ୍ୟୁଗ୍ରୋ ବି ଧାବ ।
କଦ୍ବାହୋ ଅର୍ବାଗୁପ ମା ମନୀଷା ଆ ତ୍ବା ଶକ୍ୟାମୁପମଂ ରାଧୋ ଅନ୍ନୈଃ ॥୩॥

କଦୁ ଦ୍ୟୁମ୍ନମିନ୍ଦ୍ର ତ୍ବାବତୋ ନୃରନ୍-କୟା ଧିୟା କରସେ କନ୍ ନ ଆଗନ୍ ।
ମିତ୍ରୋ ନ ସତ୍ୟ ଉରୁଗାୟ ଭୃତ୍ୟା ଅନ୍ନେ ସମସ୍ୟ ଯଦସନ୍ନନୀଷାଃ ॥୪॥

ପ୍ରେରୟ ସୁରୋ ଅର୍ଥଂ ନ ପାରଂ ଯେ ଅସ୍ୟ କାମଂ ଜନିଧା ଇବ ଗୁନ୍ ।
ଗିରଶ୍ଚ ଯେ ତେ ଭୁବିଜାତ ପୂର୍ବୀର୍ନର ଇନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତିଶିକ୍ଷନ୍ତ୍ୟନ୍ନୈଃ ॥୫॥

ମାତ୍ରେ ନୁ ତେ ସୁମିତେ ଇନ୍ଦ୍ର ପୂର୍ବୀ ଦୈର୍ଘ୍ୟମଜ୍ଞନା ପୃଥିବୀ କାବ୍ୟେନ ।
ବରାୟ ତେ ଘୃତବନ୍ତଃ ସୁତାସଃ ସ୍ବାହ୍ମନ୍ଭବନ୍ତ ପୀତୟେ ମଧୁନି ॥୬॥

ଆ ମଧ୍ଵୋ ଅସ୍ତ୍ରା ଅସିଚନ୍ନମତ୍ରମିନ୍ଦ୍ରାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ସ ହି ସତ୍ୟରାଧାଃ ।
ସ ବାବୃଧେ ବରିମନ୍ନା ପୃଥିବ୍ୟା ଅଭି କ୍ରତ୍ବା ନୟଃ ପୌଂସୈଶ୍ଚ ॥୭॥

ବ୍ୟାନଳିନ୍ଦ୍ରଃ ପୃତନାଃ ସ୍ଵୋଜା ଆସ୍ତୈ ଯତକ୍ତେ ସଖ୍ୟାୟ ପୂର୍ବୀଃ ।
ଆ ସ୍ତ୍ରା ରଥଂ ନ ପୃତନାସୁ ତିଷ୍ଠ ଯଂ ଭଦ୍ରୟା ସୁମତ୍ୟା ଚୋଦୟାସେ ॥୮॥

=====

(୨୦|୭୭) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୮) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୮)

=====

ଆ ସତ୍ୟୋ ଯାତୁ ମଘବୀ ରଜୀଷୀ ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ୟ ହରୟ ଉପ ନଃ ।
ତସ୍ମା ଇଦକ୍ଷଃ ସୁଷୁମା ସୁଦକ୍ଷମିହାଭିପିତ୍ଵଂ କରତେ ଗୃଣାନଃ ॥୧॥

ଅବ ସ୍ୟ ଶୂରାଧ୍ଵନୋ ନାକ୍ତେଃସ୍ଥିନ୍ନୋ ଅଦ୍ୟ ସବନେ ମନ୍ଦଧୈ୍ୟ ।
ଶଂସ୍ରାତୁ୍ୟକ୍ଥମୁଶନେବ ବେଧାଶ୍ଚିକିତୁଷେ ଅସୁୟାୟ ମନ୍ତ୍ର ॥୨॥

କବିର୍ନ ନିଶ୍ୟଂ ବିଦଥାନି ସାଧନୃଷା ଯୁସ୍ତେକଂ ବିପିପାନୋ ଅର୍ଚାତ୍ ।
ଦିବ ଇତ୍ଥା ଜୀଜନସ୍ରପ୍ତ କାରୁନହ୍ନା ଚିତ୍ତକୁର୍ବୟୁନା ଗୃଣନ୍ତଃ ॥୩॥

ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଦେବି ସୁଦୃଶୀକମର୍ଜେମହି ଜ୍ୟୋତୀ ରୁରୁରୁର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତ୍ରୋଃ ।
ଅନ୍ଧା ତମାଂସି ଦୁଧିତା ବିଚକ୍ଷେ ନୃତ୍ୟଶ୍ଚକାର ନୃତମୋ ଅଭିଷ୍ଟୋ ॥୪॥

ବବକ୍ଷ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଅମିତମୃତୀଷ୍ଟ୍ୟଭେ ଆ ପପ୍ତୌ ରୋଦସୀ ମହିତ୍ୱା ।
ଅତଶ୍ଚିଦସ୍ୟ ମହିମା ବି ରେଚ୍ୟତି ଯୋ ବିଶ୍ୱା ଭୁବନା ବଭୂବ ॥୫॥

ବିଶ୍ୱାନି ଶକ୍ରୋ ନୟାଣି ବିଦ୍ୱାନପୋ ରିରେଚ ସଖିଭିର୍ନିକାମୈଃ ।
ଅଶ୍ୱାନଂ ଚିଦ୍ୟେ ବିଭିଦୁର୍ବଚୋଭିର୍ବ୍ରଜଂ ଗୋମନ୍ତମୁଶିଜୋ ବି ବବ୍ରୁଃ ॥୬॥

ଅପୋ ବୃତ୍ରଂ ବକ୍ରିବାଂସଂ ପରାହନ୍ପ୍ରାବତ୍ତେ ବଜ୍ରଂ ପୃଥିବୀ ସଚେତାଃ ।
ପ୍ରାର୍ଣ୍ଣାଂସି ସମୁଦ୍ରିୟାଣ୍ୟନୋଃ ପତିର୍ଭବଜ୍ଞିବସା ଶୂର ଧୃଷ୍ଟୋ ॥୭॥

ଅପୋ ଯଦଦ୍ରିଂ ପୁରୁହୂତ ଦର୍ଦରାବିର୍ଭୁବସ୍ରରମା ପୂର୍ବ୍ୟଂ ତେ ।
ସ ନୋ ନେତା ବାଜମା ଦର୍ଷି ଭୂରିଂ ଗୋତ୍ରା ରୁଜନ୍ନଞ୍ଜିରୋଭିର୍ଗୃଣାନଃ ॥୮॥

=====

(୨୦।୭୮) ରକ୍ଷିଃ - ଶଂୟୁଃ । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ତଦ୍ୱୋ ଗାୟ ସୁତେ ସଚା ପୁରୁହୂତାୟ ସଦ୍ବନେ ।
ଶଂ ଯଦ୍ଭବେ ନ ଶାକିନେ ॥୯॥

ନ ଘା ବସୁର୍ନି ଯମତେ ଦାନଂ ବାଜସ୍ୟ ଗୋମତଃ ।
ୟସ୍ମୀମୁପ ଶ୍ରବଦ୍ଭିରଃ ॥୧୦॥

କୁବିସ୍ରସ୍ୟ ପ୍ର ହି ବ୍ରଜଂ ଗୋମନ୍ତଂ ଦସ୍ୟୁହା ଗମତ୍ ।
ଶତୀଭିରପ ନୋ ବରତ୍ ॥୧୧॥

=====

(୨୦|୭୯) ଋଷିଃ - ପୂର୍ବାର୍ଦ୍ଧସ୍ୟ ଶକ୍ତିଃ, ଉତ୍ତରାର୍ଦ୍ଧସ୍ୟ ବସିଷ୍ଠଃ (୧), ବସିଷ୍ଠଃ (୨) ।

ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଥଃ (୧-୨) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୨)

=====

ଇନ୍ଦ୍ର କ୍ରତୁଂ ନ ଆ ଭର ପିତା ପୁତ୍ରେଭ୍ୟୋ ଯୁଥା ।

ଶିକ୍ଷା ଶୋ ଅସ୍ମିନ୍ ପୁରୁହୂତ ଯାମନି ଜୀବା ଜ୍ୟୋତିରଶୀମହି ॥୧॥

ମା ନୋ ଅଜ୍ଞାତା ବୃଜନା ଦୁରାଧ୍ୟୋ ମାଶିବାସୋ ଅବ କ୍ରମୁଃ ।

ଦ୍ଵୟା ବୟଂ ପ୍ରବତଃ ଶଶ୍ଵତୀରପୋଃତି ଶୂର ତରାମସି ॥୨॥

=====

(୨୦|୮୦) ଋଷିଃ - ଶଂୟୁଃ । ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଥଃ (୧-୨) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୨)

=====

ଇନ୍ଦ୍ର ଜ୍ୟେଷ୍ଠଂ ନ ଆ ଭରଂ ଓଜିଷ୍ଠଂ ପପୁରି ଶ୍ରବଃ ।

ୟେନେମେ ଚିତ୍ର ବଜ୍ରହସ୍ତ ରୋଦସୀ ଓଭେ ସୁଶିପ୍ର ପ୍ରାଃ ॥୧॥

ଦ୍ଵାମୁଗ୍ରମବସେ ଚର୍ଷଣୀସହଂ ରାଜନ୍ଦେବେଷୁ ହୃମହେ ।

ବିଶ୍ଵା ସୁ ନୋ ବିଧୁରା ପିବନା ବସୋଃମିତ୍ରାନସୁଷହାନ-କୃପି ॥୨॥

=====

(୨୦|୮୧) ଋଷିଃ - ପୁରୁହନ୍ତଃ । ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଥଃ (୧-୨) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୨)

=====

ୟଦ୍ୟାବ ଇନ୍ଦ୍ର ତେ ଶତଂ ଶତଂ ଭୂମିରୁତ ସ୍ଵୀଃ ।

ନ ତ୍ଵା ବଜ୍ଞିହ୍ଵସହସ୍ରଂ ସୂର୍ଯ୍ୟା ଅନୁ ନ ଜାତମଷ୍ଟ ରୋଦସୀ ॥୧॥

ଆ ପପ୍ରାଥ ମହିନା କୃଷ୍ଣ୍ୟା ବୃଷନ୍ତିଶ୍ଵା ଶବିଷ୍ଠ ଶବସା ।

ଅସ୍ତ୍ରାଁ ଅବ ମଘବନ୍-ଗୋମତି ବ୍ରଜେ ବଜ୍ରିଂ ଚିତ୍ରାଭିରୁତିଭିଃ ॥୨॥

=====

(୨୦|୮୨) ଋଷିଃ - ବସିଷ୍ଠଃ | ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଧଃ (୧-୨) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୨)

=====

ୟଦିନ୍ଦ୍ର ଯାବତସ୍ତୁମେତାବଦହମୀଶୀୟ ।
ସ୍ତୋତାରମିଦିଧିଷେୟ ରଦାବସୋ ନ ପାପତ୍ୱାୟ ରାସୀୟ ॥୧॥

ଶିକ୍ଷେୟମିନ୍ଦ୍ରହୟତେ ଦିବେଦିବେ ରାୟ ଆ କୁହଚିଦ୍ୱିଦେ ।
ନହି ତ୍ୱଦନ୍ୟନ୍ନଘବନ୍ନ ଆପ୍ୟଂ ବସୋଂ ଅସ୍ତି ପିତା ଚନ ॥୨॥

=====

(୨୦|୮୩) ଋଷିଃ - ଶଂୟୁଃ | ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଧଃ (୧-୨) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୨)

=====

ଇନ୍ଦ୍ର ତ୍ରିଧାତୁ ଶରଣଂ ତ୍ରିବରୂପଂ ସ୍ୱସ୍ତିମତ୍ ।
ଛର୍ଦ୍ଦିର୍ଯକ୍ତ ମଘବତ୍-ଭ୍ୟଶ୍ଚ ମହ୍ୟଂ ଚ ଯାବୟା ଦିଦ୍ୟୁମେଭ୍ୟଃ ॥୧॥

ୟେ ଗବ୍ୟତା ମନସା ଶତ୍ରୁମାଦଭୁରଭିପ୍ରଘ୍ନନ୍ତି ଧୃଷ୍ଣୟା ।
ଅଧ ସ୍ତ୍ୱା ନୋ ମଘବନ୍ନିନ୍ଦ୍ର ଗିର୍ବଶସ୍ତ୍ରନ୍ୱପା ଅନ୍ତମୋ ଭବ ॥୨॥

=====

(୨୦|୮୪) ଋଷିଃ - ମଧୁଚ୍ଛନ୍ଦାଃ | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ଇନ୍ଦ୍ରା ଯାହି ଚିତ୍ରଭାନୋ ସୁତା ଇମେ ତ୍ୱାୟବଃ ।
ଅଶ୍ୱାଭିସ୍ତନା ପୂତାସଃ ॥୧॥

ଇନ୍ଦ୍ରା ଯାହି ପିୟେଷିତୋ ବିପ୍ରଜୁତଃ ସୁତାବତଃ ।
ଭପ ବ୍ରହ୍ମାଣି ବାଘତଃ ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ରା ଯାହି ତୁରୁଜାନ ଉପ ବ୍ରହ୍ମାଣି ହରିବଃ ।
ସୁତେ ଦଧିଷ୍ଠ ନନ୍ଦନଃ ॥୩॥

=====

(୨୦।୮୫) ଋଷିଃ - ପ୍ରଗାଥଃ (୧-୨), ମେଧାତିଥିଃ (୩-୪) । ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଥଃ (୧-୪) ।
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୪)

=====

ମା ଚିଦନ୍ୟଦ୍ଵି ଶଂସତ ସଖାୟୋ ମା ରିଷଣ୍ୟତ ।
ଇନ୍ଦ୍ରମିତ୍ସୋତା ବୃଷଣଂ ସତା ସୁତେ ମୁହୁରୁକ୍ଥା ଚ ଶଂସତ ॥୧॥

ଅବକ୍ରୁଷିଣଂ ବୃଷତଂ ଯଥାଭୁରଂ ଗାଂ ନ ଚର୍ଷଣୀସହମ୍ ।
ବିଦ୍ଵେଷଣଂ ସଂବନନୋଭୟଂକରଂ ମଂହିଷମୁଭୟାବିନମ୍ ॥୨॥

ୟଜିଜି ତ୍ବା ଜନା ଇମେ ନାନା ହବନ୍ତ ଉତୟେ ।
ଅସ୍ତ୍ରାକଂ ବ୍ରହ୍ମେଦମିନ୍ଦ୍ର ଭୂତୁ ତୋଽହା ବିଶ୍ଵା ଚ ବର୍ଧନମ୍ ॥୩॥

ବି ତର୍ତ୍ତୟନ୍ତେ ମଘବନ୍ଦିପଶ୍ଚିତୋଽୟୋ ବିପୋ ଜନାନାମ୍ ।
ଉପ କ୍ରମସ୍ତ ପୁରୁରୁପମା ଭର ବାଜଂ ନେଦିଷ୍ଠମୁତୟେ ॥୪॥

=====

(୨୦।୮୬) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ଵାମିତ୍ର । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧)

=====

ବ୍ରହ୍ମଣା ତେ ବ୍ରହ୍ମୟୁଜା ଯୁନଜ୍ଞି ହରୀ ସଖାୟା ସଧମାଦ ଆଶୁ ।
ସ୍ଥିରଂ ରଥଂ ସୁଖମିନ୍ଦ୍ରାପିତିଷ୍ଠନ୍ପ୍ରଜାନନ୍ଦିଦ୍ଵା ଉପ ଯାହି ସୋମମ୍ ॥୧॥

=====

(୨୦|୮୭) ଋଷିଃ - ବସିଷ୍ଠଃ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୭) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୭), ଇନ୍ଦ୍ରାବୃହସ୍ପତିଃ (୭)

=====

ଅଧ୍ୟୁର୍ଯ୍ୟବୋଽରୁଣଂ ଦୁର୍ୟ୍ୟମଂଶୁଂ ଜୁହୋତନ ବୃଷଭାୟା ଶିତୀନାମ୍ ।
ଗୌରାଦ୍ଦେବୀୟାଁ ଅବପାନମିନ୍ଦ୍ରୋ ବିଶ୍ୱାହେଦ୍ୟାତି ସୁତସୋମମିଚ୍ଛନ୍ ॥୧॥

ୟଦଧିଷେ ପ୍ରଦିବି ଚାର୍ବନ୍ଂ ଦିବେଦିବେ ପୀତିମିଦସ୍ୟ ବନ୍ଧି ।
ଉତ ହୃଦୋତ ମନସା ଜୁଷାଶ ଉଶନ୍ନିନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସ୍ଥିତାନ୍ପାତ୍ରି ସୋମାନ୍ ॥୨॥

ଜଞ୍ଜାନଃ ସୋମଂ ସହସେ ପପାଥ ପ୍ର ତେ ମାତା ମହିମାନମୁବାଚ ।
ଏନ୍ଦ୍ର ପପ୍ରାଥୋର୍ବହ୍ନିରିକ୍ଷଂ ଯୁଧା ଦେବେଭ୍ୟୋ ବରିବଶ୍ଚକର୍ଥ ॥୩॥

ୟଦ୍ୟୋଧୟା ମହତୋ ମନ୍ୟମାନାନ୍ସାକ୍ଷାମ ତାନ୍-ବାହୁଭିଃ ଶାଶଦାନାନ୍ ।
ୟଦ୍ବା ନୃଭିର୍ବୃତ ଇନ୍ଦ୍ରାଭିୟୁଧ୍ୟାସ୍ତଂ ତ୍ୱୟାଜିଂ ସୌଶ୍ରବସଂ ଜୟେମ ॥୪॥

ପ୍ରେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବୋଚଂ ପ୍ରଥମା କୃତାନି ପ୍ର ନୂତନା ମଘବା ଯା ତକାର ।
ୟଦେଦଦେବୀରସହିଷ୍ଠ ମାୟା ଅଥାଭବକ୍ଳେବଲଃ ସୋମୋ ଅସ୍ୟ ॥୫॥

ତବେଦଂ ବିଶ୍ୱମଭିତଃ ପଶବ୍ୟଂ ଯୁପ୍ତଶ୍ୟସି ତକ୍ଷସା ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ।
ଗବାମସି ଗୋପତିରେକ ଇନ୍ଦ୍ର ଭକ୍ଷୀମହି ତେ ପ୍ରୟତସ୍ୟ ବସ୍ତୁଃ ॥୬॥

ବୃହସ୍ପତେ ଯୁବମିନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ବସ୍ତୋ ଦିବ୍ୟସ୍ୟେଶାଥେ ଉତ ପାର୍ଥବସ୍ୟ ।
ଧତ୍ଵଂ ରୟିଂ ସୁବତେ କୀରୟେ ତିଦ୍ୟୟଂ ପାତ ସ୍ୱସ୍ତିଭିଃ ସଦା ନଃ ॥୭॥

=====

(୨୦|୮୮) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୭) | ଦେବତା - ବୃହସ୍ପତିଃ (୧-୭)

=====

ୟସ୍ତସ୍ତମ୍ଭ ସହସା ବି ଜ୍ଞୋ ଅନ୍ତାନ୍-ବୃହସ୍ପତିସ୍ତ୍ରିଷଧସ୍ତୋ ରବେଶ ।
ତଂ ପ୍ରତ୍ନାସ ଋଷୟୋ ଦୀଧ୍ୟାନାଃ ପୁରୋ ବିପ୍ରା ଦଧିରେ ମନ୍ତ୍ରଜିହ୍ୱମ୍ ॥୧॥

ଧୁନେତୟଃ ସୁପ୍ରକେତଂ ମଦନ୍ତୋ ବୃହସ୍ପତେ ଅଭି ଯେ ନସ୍ତତସ୍ତେ ।
ପୃଷ୍ଠଂ ସୁପ୍ରମଦବ୍ୟମୂର୍ବଂ ବୃହସ୍ପତେ ରକ୍ଷତାଦସ୍ୟ ଯୋନିମ୍ ॥୨॥

ବୃହସ୍ପତେ ଯା ପରମା ପରାବଦତ ଆ ତେ ଋତସ୍ତୁଶୋ ନି ସେଦୁଃ ।
ତୁଭ୍ୟଂ ଶାତା ଅବତା ଅଦ୍ରିଦୁରା ମଧୁ ଶ୍ଳୋତନ୍ତ୍ୟଭିତୋ ବିରପ୍ଶମ୍ ॥୩॥

ବୃହସ୍ପତିଃ ପ୍ରଥମଂ ଜାୟମାନୋ ମହୋ ଜ୍ୟୋତିଷଃ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ।
ସପ୍ତାସ୍ୟସ୍ତୁବିଜାତୋ ରବେଶ ବି ସପ୍ତରଶ୍ମିରଧମଉମାଂସି ॥୪॥

ସ ସୁଷ୍ଟୁଭା ସ ଋକ୍ୱତା ଗଣେନ ବଲଂ ରୁରୋଜ ଫଲିଗଂ ରବେଶ ।
ବୃହସ୍ପତିରୁସ୍ତ୍ରିୟା ହବ୍ୟସୁଦଃ କନିକ୍ରଦଦ୍ବାବଶତୀରୁଦାଜତ୍ ॥୫॥

ଏବା ପିତ୍ରେ ବିଶ୍ୱଦେବାୟ ବୃଷ୍ଟେ ଯୁଜ୍ଞେର୍ବିଧେମ ନମସା ହବିର୍ଭିଃ ।
ବୃହସ୍ପତେ ସୁପ୍ରଜା ବୀରବନ୍ତୋ ବୟଂ ସ୍ୟାମ ପତୟୋ ରୟାଶାମ୍ ॥୬॥

=====

(୨୦।୮୯) ଋଷିଃ - କୃଷ୍ଣଃ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୧୧) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୧୧)

=====

ଅସ୍ତେବ ସୁ ପ୍ରତରଂ ଲାୟମସ୍ୟନ୍ତୁଷନ୍ନିବ ପ୍ର ଭରା ସ୍ତୋମମସ୍ତୈ ।
ବାତା ବିପ୍ରାସ୍ତରତ ବାତମୟୋ ନି ରାମୟ ଜରିତଃ ସୋମ ଇନ୍ଦ୍ରମ୍ ॥୧॥

ଦୋହେନ ଗାମୁପ ଶିକ୍ଷା ସଖାୟଂ ପ୍ର ବୋଧୟ ଜରିତର୍ଜାରମିନ୍ଦ୍ରମ୍ ।
କୋଶଂ ନ ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ବସୁନା ନୃ୍ୟଷ୍ଟମା ତ୍ୟାବୟ ମଘଦେୟାୟ ଶୂରମ୍ ॥୨॥

କିମଙ୍ଗ ତ୍ୱା ମଘବନ୍ଦେଭାଜମାହୁଃ ଶିଶୀହି ମା ଶିଶୟଂ ତ୍ୱା ଶୃଣୋମି ।
ଅପ୍ନସ୍ତତୀ ମମ ଧୀରସ୍ତୁ ଶକ୍ର ବସୁବିଦଂ ଭଗମିନ୍ଦ୍ରା ଭରା ନଃ ॥୩॥

ତ୍ୱାଂ ଜନା ମମସତ୍ୟେଷ୍ଟିନ୍ଦ୍ର ସଂତସ୍ଥାନା ବି ହୃୟନ୍ତେ ସମୀକେ ।
ଅତ୍ରା ଯୁଜଂ କୃଣୁତେ ଯୋ ହବିଷ୍ମାନ୍ନାସୁନ୍ନତା ସଖ୍ୟଂ ବଷ୍ଟି ଶୂରଃ ॥୪॥

ଧନଂ ନ ସ୍ବୟଂ ବହୁଲଂ ଯୋ ଅସ୍ତୈ ତୀବ୍ରାହସୋମାଁ ଆସୁନୋତି ପ୍ରୟସ୍ମାନ୍ ।
ତସ୍ତୈ ଶତ୍ରୁହସ୍ତୁକାନ୍ପ୍ରାତରହ୍ନୋ ନି ସ୍ବଷ୍ଟ୍ରାନ୍ୟବତି ହୃଦ୍ଧି ବୃତ୍ରମ୍ ॥୫॥

ୟସ୍ମିନ୍ ବୟଂ ଦଧିମା ଶଂସମିନ୍ଦ୍ରେ ଯଃ ଶିଶ୍ରାୟ ମଘବା କାମମସ୍ତେ ।
ଆରାଜିସ୍ତନ୍ଭୟତାମସ୍ୟ ଶତ୍ରୁର୍ନ୍ୟସ୍ତୈ ଦ୍ୟୁମ୍ନା ଜନ୍ୟା ନମନ୍ତାମ୍ ॥୬॥

ଆରାହ୍ମତୁମପ ବାଧସ୍ବ ଦୂରମୁଗ୍ରୋ ଯଃ ଶମ୍ଭଃ ପୁରୁହୂତ ତେନ ।
ଅସ୍ତେ ଧେହି ଯବମଢ୍ଫୋମଦିନ୍ଦ୍ର କୃଧୀ ଧିୟଂ ଜରିତ୍ରେ ବାଜରତ୍ନାମ୍ ॥୭॥

ପ୍ର ଯମନ୍ତର୍ବୃଷସବାସୋ ଅଗ୍ନୁତୀବ୍ରାଃ ସୋମା ବହୁଲାହ୍ତାସ ଇନ୍ଦ୍ରମ୍ ।
ନାହ ଦାମାନଂ ମଘବା ନି ଯଂସନ୍ନି ସୁନ୍ଦତେ ବହତି ଭୂରି ବାମମ୍ ॥୮॥

ଉତ ପ୍ରହାମତିଦୀବା ଜୟତି କୃତମିବ ଶୃୟା ବି ଚିନୋତି କାଲେ ।
ୟୋ ଦେବକାମୋ ନ ଧନଂ ରୁଣଜି ସମିତଂ ରାୟଃ ସୃଜତି ସ୍ବଧାଭିଃ ॥୯॥

ଗୋଭିଷ୍ଟରେମାମତିଂ ଦୁରେବାଂ ଯବେନ ବା ସୁଧଂ ପୁରୁହୂତ ବିଶ୍ଵେ ।
ବୟଂ ରାଜସୁ ପ୍ରଥମା ଧନାନ୍ୟରିଷ୍ଟାସୋ ବୃଜନୀଭିର୍ଜୟେମ ॥୧୦॥

ବୃହସ୍ପତିର୍ନଃ ପରି ପାତୁ ପଶ୍ଚାଦୁତୋଋଷ୍ଣାଦଧରାଦଘାୟୋଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଃ ପୁରସ୍ତାଦୁତ ମଧ୍ୟତୋ ନଃ ସଖା ସଖିଭ୍ୟୋ ବରୀୟଃ କୃଣୋତୁ ॥୧୧॥

=====

(୨୦|୯୦) ଋଷିଃ - ଭରଦ୍ବାଜଃ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ବୃହସ୍ପତିଃ (୧-୩)

=====

ୟୋ ଅଦ୍ରିଭିତ୍-ପ୍ରଥମଜା ଋତାବା ବୃହସ୍ପତିରାଜିରସୋ ହବିଷ୍ମାନ୍ ।
ଦ୍ବିବର୍ହଜ୍ଞା ପ୍ରାଘର୍ମସପ୍ତିତା ନ ଆ ରୋଦସୀ ବୃଷଭୋ ରୋରବୀତି ॥୧॥

ଜନାୟ ଚିଦ୍ୟ ଇବତେ ଉ ଲୋକଂ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦେବହୂତୌ ଚକାର ।
ଘ୍ନନ୍-ବୃତ୍ରାଣି ବି ପୁରୋ ଦର୍ଦରୀତି ଜୟଂ ଛତ୍ରୁଂରମିତ୍ରାନ୍ପୃସ୍ତୁ ସାହନ୍ ॥୨॥

ବୃହସ୍ପତିଃ ସମଜୟଦ୍ବୟାନ୍ ମହୋ ବ୍ରତାନ୍-ଗୋମତେ ଦେବ ଏଷଃ ।
ଅପଃ ସିଷାସନ୍ନସ୍ବରପ୍ରତୀତୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ହୃତ୍ୟମିତ୍ରମକ୍ଷେଃ ॥୩॥

॥ ଇତି ସପ୍ତମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୨୦।୯୧) ଋଷିଃ - ଅୟାସ୍ୟଃ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୧୨) । ଦେବତା - ବୃହସ୍ପତିଃ (୧-୧୨)

=====

ଇମାଂ ପିୟଂ ସପ୍ତଶୀର୍ଷୁଂ ପିତା ନ ରତପ୍ରଜାତାଂ ବୃହତୀମବିନ୍ନତ୍ ।
ତୁରୀୟଂ ସ୍ବିଜ୍ଜନୟଦ୍ବିଶ୍ବଜନୋଽୟାସ୍ୟ ଉକ୍ଥମିନ୍ଦ୍ରାୟ ଶଂସନ୍ ॥୧॥

ଋତଂ ଶଂସନ୍ତ ଋତୁ ଦୀଧ୍ୟାନା ଦିବସ୍ତୁତ୍ରାସୋ ଅସୁରସ୍ୟ ବୀରାଃ ।
ବିପ୍ରଂ ପଦମଙ୍ଗିରସୋ ଦଧାନା ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ଧାମ ପ୍ରଥମଂ ମନନ୍ତ ॥୨॥

ହଂସୈରିବ ସଖିଭିର୍ବାବଦଦ୍-ଭିରଶ୍ଚନ୍ନୟାନ୍ ନହନା ବ୍ୟସ୍ୟନ୍ ।
ବୃହସ୍ପତିରଭିକନିକ୍ରଦଘ୍ନା ଉତ ପ୍ରାସ୍ତୌଦୁଜ ବିଦ୍ଵା ଅଗାୟତ୍ ॥୩॥

ଅବୋ ଦ୍ଵାଭ୍ୟାଂ ପର ଏକୟା ଗା ରୁହା ତିଷ୍ଠନ୍ତୀରନୃତସ୍ୟ ସେତୌ ।
ବୃହସ୍ପତିସ୍ତମସି ଜ୍ୟୋତିରିକ୍ଷନ୍ନୁଦୁସ୍ରା ଆକର୍ଷି ହି ତିସ୍ର ଆବଃ ॥୪॥

ବିଭିଦ୍ୟା ପୁରଂ ଶୟଥେମପାତୀଂ ନିସ୍ତୀଣି ସାକମୁଦଧେରକୃତ୍ ।
ବୃହସ୍ପତିରୁଷସଂ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ଗାମର୍କଂ ବିବେଦ ସ୍ତନୟନ୍ନିବ ଦୈୱୀଃ ॥୫॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବଲଂ ରକ୍ଷିତାରଂ ଦୁଘାନାଂ କରେଶେବ ବି ଚକର୍ତ୍ତା ରବେଶ ।
ସ୍ଵେଦାଞ୍ଜିଭିରାଶିରମିକ୍ଷମାନୋଽରୋଦୟପୁଣିମା ଗା ଅମୁଷ୍ଟାତ୍ ॥୬॥

ସ ଇଂ ସତ୍ୟେଭିଃ ସଖିଭିଃ ଶୁଚଭିର୍ଗୋଧାୟସଂ ବି ଧନସୈରଦର୍ଦ୍ଦଃ ।
ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତିର୍ବୃଷଭିର୍ବରାହୈର୍ଦ୍ଦମ୍ପସ୍ତେଦେଭିର୍ଦ୍ରବିଶଂ ବ୍ୟାନତ୍ ॥୭॥

ତେ ସତ୍ୟେନ ମନସା ଗୋପତିଂ ଗା ଇନ୍ଦ୍ରାନାମ ଇଷଣୟନ୍ତ୍ର ଧୀତିଃ ।

ବୃହସ୍ପତିର୍ମଥୋଅବଦ୍ୟପେଭିରୁଦୁସ୍ତ୍ରୟା ଅସୃଜତ ସ୍ୱୟଂଗତିଃ ॥୮॥

ତଂ ବର୍ଧୟନ୍ତୋ ମତିତିଃ ଶିବାତିଃ ସିଂହମିବ ନାନଦତଂ ସଧସ୍ତେ ।

ବୃହସ୍ପତିଂ ବୃଷଣଂ ଶୂରସାତୌ ଭରେଭରେ ଅନୁ ମଦେମ ଜିଷ୍ଣୁମ୍ ॥୯॥

ୟଦା ବାଜମସନଦ୍ୱିଶ୍ଚରୂପମା ଦ୍ୟାମରୁକ୍ଷଦୁଃସରାଶି ସଦ୍ଧୁ ।

ବୃହସ୍ପତିଂ ବୃଷଣଂ ବର୍ଧୟନ୍ତୋ ନାନା ସନ୍ତୋ ବିଭ୍ରତୋ ଜ୍ୟୋତିରାସା ॥୧୦॥

ସତ୍ୟମାଶିଷଂ କୃଶୁତା ବୟୋଧୈ କୀରିଂ ଚିକ୍ୟବଥ ସ୍ୱେତିରେବୈଃ ।

ପଶ୍ମା ମୃଧୋ ଅପ ଭବନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱାସ୍ତଦ୍ରୋଦସୀ ଶୃଶୁତଂ ବିଶ୍ୱମିନ୍ଦେ ॥୧୧॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମହ୍ନା ମହତୋ ଅର୍ଣ୍ଣବସ୍ୟା ବି ମୂର୍ଧାନମଭିନଦର୍ବୁଦସ୍ୟା ।

ଅହନୁହିମରିଶାସ୍ରପ୍ତ ସିନ୍ଧୁନ୍ଦେବୈର୍ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ପ୍ରାବତଂ ନଃ ॥୧୨॥

=====

(୨୦।୯୨) ଋଷିଃ - ପ୍ରିୟମେଧଃ (୧-୧୫), ପୁରୁହନ୍ତା (୧୬-୨୧) । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩),

ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪-୭, ୯-୧୨), ପଞ୍ଜିଃ (୮, ୧୩), ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୧୪-୧୫), ପ୍ରଗାଥଃ (୧୬-୨୧) ।

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୭, ୯-୨୧), ପୂର୍ବାଧ୍ୟକ୍ଷ୍ୟା ବିଶ୍ୱେଦେବାଃ, ଭୃଗୁରାଧ୍ୟକ୍ଷ୍ୟା ବରୁଣଃ (୮)

=====

ଅତି ପ୍ର ଗୋପତିଂ ଗିରେନ୍ଦ୍ରମର୍ଚ୍ଚ ଯଥା ବିଦେ ।

ସୂକ୍ତଂ ସତ୍ୟସ୍ୟ ସପୂତିମ୍ ॥୧॥

ଆ ହରୟଃ ସସୃଜିରେଃରୁଷୀରଧି ବର୍ହିଷି ।

ୟତ୍ରାତି ସଂନବାମହେ ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ଗାବ ଆଶିରଂ ଦୁଦୁହ୍ନେ ବଜ୍ରିଣେ ମଧୁ ।

ୟସ୍ମୀମୁପହୃରେ ବିଦତ୍ ॥୩॥

ଉଦ୍ୟତ୍-ବ୍ରହ୍ମସ୍ୟ ବିଷ୍ଣୁପଂ ଗୃହମିନ୍ଦ୍ରଞ୍ଚ ଗନ୍ଧୁହି ।
ମଧୁଃ ପୀତ୍ୱା ସଚେବହି ତ୍ରିଃ ସପ୍ତ ସଖ୍ୟାଃ ପଦେ ॥୪॥

ଅର୍ଚତ ପ୍ରାର୍ଚତ ପ୍ରିୟମେଧାସୋ ଅର୍ଚତ ।
ଅର୍ଚନ୍ତ ପୁତ୍ରକା ଉତ ପୁରଂ ନ ଧୃଷ୍ଣୁର୍ଚତ ॥୫॥

ଅବ ସ୍ୱରାତି ଗର୍ଗରୋ ଗୋଧା ପରି ସନିଷ୍ଠଶତ୍ ।
ପିଙ୍ଗା ପରି ଚନିଷ୍ଠଦଦିନ୍ଦ୍ରାୟ ବ୍ରହ୍ମୋଦ୍ୟତମ୍ ॥୬॥

ଆ ଯୁତତନ୍ତ୍ରୋନ୍ୟଃ ସୁଦୁଘା ଅନପସ୍କୁରଃ ।
ଅପସ୍କୁରଂ ଗୃଭାୟତ ସୋମମିନ୍ଦ୍ରାୟ ପାତବେ ॥୭॥

ଅପାଦିନ୍ଦ୍ରୋ ଅପାଦଗ୍ନିର୍ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଅମସ୍ତତ ।
ବରୁଣ ଇଦିହ କ୍ଷୟଞ୍ଜମାପୋ ଅଭ୍ୟାନୁଷତ ବସ୍ରଂ ସଂଶିଶ୍ୱରୀରିବ ॥୮॥

ସୁଦେବୋ ଅସି ବରୁଣ ଯସ୍ୟ ତେ ସପ୍ତ ସିନ୍ଧବଃ ।
ଅନୁକ୍ଷରନ୍ତି କାକୁଦଂ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ସୁଷିରାମିବ ॥୯॥

ଘ୍ନୋ ବ୍ୟର୍ତ୍ତୀରଫାଶୟମୁକ୍ତାଁ ଉପ ଦାଶୁଷେ ।
ତକ୍ନୋ ନେତା ତଦିଦ୍ୱପୁରୁପମା ଘ୍ନୋ ଅମୁତ୍ୟତ ॥୧୦॥

ଅତୀଦୁ ଶକ୍ର ଓହତ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବିଶ୍ୱା ଅତି ଦ୍ୱିଷଃ ।
ଭିନକ୍ତନୀନ ଓଦନଂ ପତ୍ୟମାନଂ ପରୋ ଗିରା ॥୧୧॥

ଅର୍ଭକୋ ନ କୁମାରକୋଽପି ତିଷ୍ଠନ୍ନବଂ ରଥମ୍ ।
ସ ପକ୍ଷନ୍ନହିଷଂ ମୃଗଂ ପିତ୍ରେ ମାତ୍ରେ ବିଭୁକ୍ରତୁମ୍ ॥୧୨॥

ଆ ତୁ ସୁଶିପ୍ର ଦଂପତେ ରଥଂ ତିଷ୍ଠା ହିରଣ୍ୟୟମ୍ ।
ଅଧ ଦ୍ୟୁକ୍ଷଂ ସଚେବହି ସହସ୍ରପାଦମରୁଷଂ ସ୍ୱପ୍ତିଗାମନେହସମ୍ ॥୧୩॥

ତଂ ଘେମିତ୍ବା ନମସ୍ତ୍ବିନ ଉପ ସ୍ବରାଜମାସତେ ।
ଅର୍ଥଂ ଚିଦସ୍ୟ ସୁଧିତଂ ଯୁଦେତବେ ଆବର୍ତ୍ତୟନ୍ତି ଦାବନେ ॥୧୪॥

ଅନୁ ପ୍ରତ୍ନସୈନିକସଃ ପ୍ରିୟମେଧାସ ଏଷାମ୍ ।
ପୂର୍ବାମନୁ ପ୍ରୟତିଂ ବୃକ୍ତବର୍ହିଷୋ ହିତପ୍ରୟସ ଆଗତ ॥୧୫॥

ଘ୍ନୋ ରାଜା ଚର୍ଷଣୀନାଂ ଯାତା ରଥେଭିରପ୍ରିଗୁଃ ।
ବିଶ୍ୱାସାଂ ତରୁତା ପୃତନାନାଂ ଜ୍ୟେଷ୍ଠୋ ଘ୍ନୋ ବୃତ୍ରହା ଗୃଣେ ॥୧୬॥

ଇନ୍ଦ୍ରଂ ତଂ ଶୁମ୍ଭ ପୁରୁହନ୍ତନୁବସେ ଯସ୍ୟ ଦ୍ବିତା ବିଧର୍ତ୍ତରି ।
ହସ୍ତାୟ ବଜ୍ରଃ ପ୍ରତି ଧାୟି ଦର୍ଶତୋ ମହୋ ଦିବେ ନ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ॥୧୭॥

ନକିଷ୍ଠଂ କର୍ମଣା ନଶଦ୍ୟଶ୍ଚକାର ସଦାବୃଧମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଂ ନ ଯୁଜ୍ଞେର୍ବିଶ୍ବଗୁର୍ତ୍ତମୃଦ୍ଭୁସମଧୃଷ୍ଠଂ ଧୃଷ୍ଣୋଜସମ୍ ॥୧୮॥

ଅଷାଲ୍ହମୁଗ୍ରଂ ପୃତନାସୁ ସାସହିଂ ଯସ୍ମିନ୍ନହୀରୁରୁଜ୍ରୟଃ ।
ସଂ ଧେନବୋ ଜାୟମାନେ ଅନୋନବୁର୍ଦ୍ୟାବଃ କ୍ଷାମୋ ଅନୋନବୁଃ ॥୧୯॥

ୟଦ୍ୟାବ ଇନ୍ଦ୍ର ତେ ଶତଂ ଶତଂ ଭୂମୀରୁତ ସୁଧଃ ।
ନ ତ୍ବା ବଜ୍ରିହସହସ୍ରଂ ସୂର୍ଯ୍ୟା ଅନୁ ନ ଜାତମଶ୍ଚ ରୋଦସୀ ॥୨୦॥

ଆ ପପ୍ରାଥ ମହିନା ବୃଷ୍ଟ୍ୟା ବୃଷନ୍ତିଶ୍ଚା ଶବିଷ୍ଟ ଶବସା ।
ଅସ୍ତ୍ରାଁ ଅବ ମଘବନ୍-ଗୋମତି ବ୍ରଜେ ବଜ୍ରିଞ୍ଚିତ୍ରାଭିରୁତିଭିଃ ॥୨୧॥

=====

(୨୦|୯୩) ଋଷିଃ - ପ୍ରଗାଥଃ (୧-୩), ଦେବଜାମୟଃ (୪-୮) | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୮) |

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୮)

=====

ଉତ୍ତ୍ୱା ମନ୍ଦନ୍ତୁ ସ୍ତୋମାଃ କୃଣୁଷ୍ଠ ରାଧୋ ଅଦ୍ରିବଃ |

ଅବ ବ୍ରହ୍ମଦ୍ରିଷୋ ଜହି ||୧||

ପଦା ପର୍ଣ୍ଣୀରରାଧସୋ ନି ବାଧସ୍ତୁ ମହାଁ ଅସି |

ନହି ତ୍ୱା କଶ୍ଚନ ପ୍ରତି ||୨||

ତ୍ୱମୀଶିଷେ ସୁତାନାମିନ୍ଦ୍ର ତ୍ୱମସୁତାନାମ୍ |

ତ୍ୱଂ ରାଜା ଜନାନାମ୍ ||୩||

ଇଞ୍ଜୟନ୍ତୀରପସ୍ତ୍ୟବ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ଜାତମୁପାସତେ |

ଭେଜାନାସଃ ସୁବୀର୍ଯ୍ୟମ୍ ||୪||

ତ୍ୱମିନ୍ଦ୍ର ବଲ୍ଲାଦଧି ସହସ୍ରୋ ଜାତ ଓଜସଃ |

ତ୍ୱଂ ବୃଷନ୍ୟୁଷେଦସି ||୫||

ତ୍ୱମିନ୍ଦ୍ରାସି ବୃତ୍ରହା ବ୍ୟକ୍ତରିକ୍ଷମତିରଃ |

ଉଦ୍ୟାମସ୍ତୁତ୍ତା ଓଜସା ||୬||

ତ୍ୱମିନ୍ଦ୍ର ସଜୋଷସମର୍କଂ ବିଭର୍ଷି ବାହ୍ମୋଃ |

ବଜ୍ରଂ ଶିଶାନ ଓଜସା ||୭||

ତ୍ୱମିନ୍ଦ୍ରାଭିଭୁରସି ବିଶ୍ୱା ଜାତାନୋଽଜସା |

ସ ବିଶ୍ୱା ଭୁବ ଆଭବଃ ||୮||

=====

(୨୦|୯୪) ଋଷିଃ - କୃଷ୍ଣଃ (୧-୧୧) | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩, ୧୦-୧୧), ଜଗତୀ (୪-୯) |

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୧୧)

=====

ଆ ଯାଦ୍ଭିନ୍ଦ୍ରଃ ସ୍ୱପତିର୍ମଦାୟ ଯୋ ଧର୍ମଣା ତୁତୁଜାନସ୍ତୁବିଷ୍ଣୁନ୍ ।

ପ୍ରତୁକ୍ଷାଣୋ ଅତି ବିଶ୍ୱା ସହାଂସ୍ୟପାରେଣ ମହତା ବୃଷ୍ଟ୍ୟେନ ॥୧॥

ସୁଷ୍ଟାମା ରଥଃ ସୁୟମା ହରୀ ତେ ମିମ୍ୟକ୍ଷ ବଜ୍ରୋ ନୃପତେ ଗଭସ୍ତ୍ରୋ ।

ଶୀଘ୍ରଂ ରାଜନ୍ସୁପଥା ଯାହ୍ୟର୍ବାଙ୍ଘ୍ରଂ ବର୍ଧ୍ୟାମ ତେ ପପୁସୋ ବୃଷ୍ଟ୍ୟାନି ॥୨॥

ଏନ୍ଦ୍ରବାହୋ ନୃପତିଂ ବଜ୍ରବାହୁମୁଗ୍ରମୁଗ୍ରାସସ୍ତ୍ରବିଷାସ ଏନମ୍ ।

ପ୍ରତୁକ୍ଷସଂ ବୃଷଭଂ ସତ୍ୟଶୁଷ୍ଟମେମସ୍ତୁତ୍ରା ସଧମାଦୋ ବହନ୍ତୁ ॥୩॥

ଏବା ପତିଂ ଦ୍ରୋଣସାତଂ ସଚେତସମୂର୍ଜ ସ୍ନମଂ ଧରୁଣ ଆ ବୃଷାୟସେ ।

ଓଜଃ କୃଷ୍ଣ ସଂ ଗୃଭାୟ ତ୍ୱେ ଅପ୍ୟସୋ ଯୁଥା କେନିପାନାମିନୋ ବୃଧେ ॥୪॥

ଗମନ୍ନସ୍ତେ ବସୁନ୍ୟା ହି ଶଂସିଷଂ ସ୍ୱାଶିଷଂ ଭରମା ଯାହି ସୋମିନଃ ।

ତ୍ୱମୀଶିଷେ ସାସ୍ଥିନ୍ନା ସହି ବହିଷ୍ୟନାଧୃଷ୍ୟା ତବ ପାତ୍ରାଶି ଧର୍ମଣା ॥୫॥

ପୃଥକ୍ପ୍ରାୟନ୍ପ୍ରଥମା ଦେବହୂତୟୋଃକୃଶ୍ୱତ ଶ୍ରବସ୍ୟାନି ଦୁଷ୍ଟରା ।

ନ ଯେ ଶେକୁର୍ଯୁଈୟାଂ ନାବମାରୁହମିର୍ମୈବ ତେ ନ୍ୟବିଶନ୍ତ କେପୟଃ ॥୬॥

ଏବୈବାପାଗପରେ ସନ୍ତ ଦୃଢ୍ୟୋଃଶ୍ୱା ଯେଷାଂ ଦୁର୍ଯ୍ୟୁଗ ଆୟୁୟୁଜ୍ଜେ ।

ଇତ୍ତା ଯେ ପ୍ରାଗୁପରେ ସନ୍ତି ଦାବନେ ପୁରୁଶି ଯତ୍ର ବୟୁନାନି ଭୋଜନା ॥୭॥

ଗିର୍ଘୀରଜ୍ରାନ୍ତେଜମାନାଁ ଅଧାରୟଢ୍ୟୌଃ କ୍ରନ୍ଦଦନ୍ତରିକ୍ଷାଶି କୋପୟତ୍ ।

ସମୀଚୀନେ ଧିଷଣେ ବି ଶ୍ଵଭାୟତି ବୃଷ୍ଣଃ ପୀତ୍ୱା ମଦ ଉକ୍ଥାନି ଶଂସତି ॥୮॥

ଇମଂ ବିଭର୍ମି ସୁକୃତଂ ତେ ଅଙ୍ଗୁଶଂ ଯେନାରୁଜାସି ମଘବଞ୍ଚିତାରୁଜଃ ।
ଅସ୍ମିନ୍ନସ୍ମୁ ତେ ସବନେ ଅସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ୍ୟଂ ସୁତ ଇଷ୍ଟୌ ମଘବନ୍-ବୋଧ୍ୟାଭଗଃ ॥୯॥

ଗୋଭିଷ୍ଟରେମାମତିଂ ଦୁରେବାଂ ଯୁବେନ ସ୍ଥୁପଂ ପୁରୁହୂତ ବିଶ୍ୱାମ୍ ।
ବୟଂ ରାଜଭିଃ ପ୍ରଥମା ଧନାନ୍ୟସ୍ଥାକେନ ବୃଜନେନା ଜୟେମ ॥୧୦॥

ବୃହସ୍ପତିର୍ନଃ ପରି ପାତୁ ପଶ୍ଚାତୁତୋଞ୍ଜରସ୍ଥାଦଧରାଦଘାୟୋଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଃ ପୁରସ୍ତାଦୁତ ମଧ୍ୟତୋ ନଃ ସଖା ସଖିଭ୍ୟୋ ବରିବଃ କୃଣୋତୁ ॥୧୧॥

=====

(୨୦।୯୫) ରକ୍ଷିଃ - ଗୃହମଦଃ (୧), ସୁଦାଃ ପୈଜବନ (୨-୪) ।

ଛନ୍ଦ - ଅଷ୍ଟିଃ (୧), ଶକ୍ୱରୀ (୨-୪) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୪)

=====

ତ୍ରିକଦୁକେଷୁ ମହିଷୋ ଯୁବାଶିରଂ ତୁବିଶୁଷ୍ଟସ୍ତପସ୍ରୋମମପିବଦ୍ୱିଷ୍ମନା ସୁତଂ ଯଥାବଶତ୍ ।
ସ ଇଂ ମମାଦ ମହି କର୍ମ କର୍ତ୍ତବେ ମହାମୁରୁଂ ସୈନଂ ସଶ୍ଚଢେବୋ ଦେବଂ ସତ୍ୟମିନ୍ଦ୍ରଂ
ସତ୍ୟ ଇନ୍ଦୁଃ ॥୧॥

ପ୍ରୋ ଷ୍ଟସ୍ତୈ ପୁରୋରଥମିନ୍ଦ୍ରାୟ ଶୁଷମର୍ଚତ ।
ଅଭୀକେ ତିଦୁ ଲୋକକୃତ୍ରଂଗେ ସମସ୍ତୁ ବୃତ୍ରହାସ୍ଥାକଂ ବୋଧି ଚୋଦିତା ନଭନ୍ତ୍ରାମନ୍ୟକେଷାଂ
ଜ୍ୟାକା ଅଧି ଧନ୍ୱସୁ ॥୨॥

ତ୍ୱଂ ସିନ୍ଧୁରବାସ୍ତୃଜୋଽଧରାତୋ ଅହନ୍ନହିମ୍ ।
ଅଶତୁରିନ୍ଦ୍ର ଜଞ୍ଜିଷେ ବିଶ୍ୱଂ ପୁଷ୍ୟସି ବାୟଂ ତଂ ତ୍ୱା ପରି ଷ୍ଟଜାମହେ ନଭନ୍ତ୍ରାମନ୍ୟକେଷାଂ
ଜ୍ୟାକା ଅଧି ଧନ୍ୱସୁ ॥୩॥

ବି ଷୁ ବିଶ୍ୱା ଅରାତୟୋଽୟୋ ନଗନ୍ତ ନୋ ପିୟଃ ।
ଅସ୍ତାସି ଶତ୍ରବେ ବଧଂ ଯୋ ନ ଇନ୍ଦ୍ର ଜିଘାଂସତି ଯା ତେ ରାତିର୍ଦଦିର୍ବସୁ ନଭନ୍ତ୍ରାମନ୍ୟକେଷାଂ
ଜ୍ୟାକା ଅଧି ଧନ୍ୱସୁ ॥୪॥

=====

(୨୦|୯୭) ଋଷିଃ - ପୁରଣଃ (୧-୧୦), ରକ୍ଷୋହାଃ (୧୧-୧୨), ବ୍ରହ୍ମା (୧୭-୨୩), ପ୍ରଚେତାଃ (୨୪)
 | ଜ୍ଞାନ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୮), ଶକ୍ତୀଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୯), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୦-୧୮, ୨୪), କକୁଭ୍ରତ୍ୟନୁଷ୍ଟୁପ୍
 (୧୯), ଚତୁଷ୍ପଦା ଭୁବିକ୍ ଭଷ୍ଟିକ୍ (୨୦), ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୨୧), ଭଷ୍ଟିକ୍ଗର୍ଭା ନିତୃତ୍
 ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୨), ପଥ୍ୟାପଞ୍ଚିଃ (୨୩) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୫), ଯଜ୍ଞନାଶନମ୍ (୬-୯), ଆୟୁଃ
 (୧୦), ଗର୍ଭସଂସ୍ରାବେ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତମ୍ (୧୧-୧୨), ଯଜ୍ଞବିବର୍ହଣମ୍ (୧୩-୨୩), ଦୁଃସ୍ବପ୍ନନାଶନମ୍ (୨୪)

=====

ତୀବ୍ରସ୍ୟାଭିବୟସୋ ଅସ୍ୟ ପାହି ସର୍ବରଥା ବି ହରୀ ଇହ ମୁଞ୍ଚି ।
 ଇନ୍ଦ୍ର ମା ତ୍ବା ଯଜମାନାସୋ ଅନ୍ୟେ ନି ରୀରମନ୍ତ୍ରତ୍ୟମିମେ ସୁତାସଃ ॥୧॥

ତୁଭ୍ୟଂ ସୁତାସ୍ତୁଭ୍ୟମ୍ ସୋତ୍ତାସସ୍ତ୍ବାଂ ଗିରଃ ଶ୍ବାତ୍ର୍ୟା ଆ ହୃୟନ୍ତି ।
 ଇନ୍ଦ୍ରେଦମଦ୍ୟ ସବନଂ ଜୁଷାଣୋ ବିଶ୍ବସ୍ୟ ବିଦ୍ଧାଂ ଇହ ପାହି ସୋମମ୍ ॥୨॥

ୟ ଉଶତା ମନସା ସୋମମସ୍ତ୍ବୈ ସର୍ବହୃଦା ଦେବକାମଃ ସୁନୋତି ।
 ନ ଗା ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତସ୍ୟ ପରା ଦଦାତି ପ୍ରଶସ୍ତମିକାରୁମସ୍ତ୍ବୈ କୃଣୋତି ॥୩॥

ଅନୁସ୍ବଷ୍ଟୋ ଭବତ୍ୟେଷୋ ଅସ୍ୟ ଯୋ ଅସ୍ତ୍ବୈ ରେବାନ୍ ସୁନୋତି ସୋମମ୍ ।
 ନିରରତ୍ନୌ ମଘବା ତଂ ଦଧାତି ବ୍ରହ୍ମଦ୍ବିଷୋ ହୃତ୍ୟନାନୁଦିଷ୍ଠଃ ॥୪॥

ଅଶ୍ବାୟନ୍ତୋ ଗବ୍ୟନ୍ତୋ ବାଜୟନ୍ତୋ ହବାମହେ ତ୍ବୋପଗନ୍ତବା ଭ ।
 ଆଭୁଷନ୍ତସ୍ତେ ସୁମତୌ ନବାୟାଂ ବୟମିନ୍ଦ୍ର ତ୍ବା ଶୁନଂ ଦୁବେମ ॥୫॥

ମୁଞ୍ଚାମି ତ୍ବା ହବିଷା ଜୀବନାୟ କମଜ୍ଞାତୟସ୍ତ୍ବାଦୁତ ରାଜୟସ୍ତ୍ବାତ୍ ।
 ଗ୍ରାହିର୍ଜଗ୍ରାହ ଯଦ୍ୟେତଦେନଂ ତସ୍ୟା ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ପ୍ର ମୁମୁକ୍ତମେନମ୍ ॥୬॥

ୟଦି କ୍ଷିତାୟୁର୍ଯଦି ବା ପରେତୋ ଯଦି ମୃତ୍ୟୋରନ୍ତିକଂ ନୀତ ଏବ ।
 ତମା ହରାମି ନିରୃତେରୁପସ୍ଥାଦସ୍ତ୍ବାର୍ଶମେନଂ ଶତଶାରଦାୟ ॥୭॥

ସହସ୍ରାକ୍ଷେଶ ଶତବୀର୍ଯ୍ୟେଶ ଶତାୟୁଷା ହବିଷାହାର୍ଷମେନମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଯଥୈନଂ ଶରଦୋ ନୟାତ୍ୟତି ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଦୁରିତସ୍ୟ ପାରମ୍ ॥୮॥

ଶତଂ ଜୀବ ଶରଦୋ ବର୍ଧମାନଃ ଶତଂ ହେମନ୍ତାଞ୍ଜିତମ୍ ବସନ୍ତାନ୍ ।
ଶତଂ ତ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଅଗ୍ନିଃ ସବିତା ବୃହସ୍ପତିଃ ଶତାୟୁଷା ହବିଷାହାର୍ଷମେନମ୍ ॥୯॥

ଆହାର୍ଷମବିଦଂ ତ୍ୱା ପୁନରାଗାଃ ପୁନର୍ଷ୍ଟବଃ ।
ସର୍ବାଙ୍ଗ ସର୍ବଂ ତେ ଚକ୍ଷୁଃ ସର୍ବମାୟୁଷ୍ଟ ତେବିଦମ୍ ॥୧୦॥

ବ୍ରହ୍ମଣାଗ୍ନିଃ ସଂବିଦାନୋ ରକ୍ଷୋହା ବାଧତାମିତଃ ।
ଅମୀବା ଯସ୍ତେ ଗର୍ଭଂ ଦୁର୍ଭୀମା ଘୋନିମାଶୟେ ॥୧୧॥

ୟସ୍ତେ ଗର୍ଭମମୀବା ଦୁର୍ଭୀମା ଘୋନିମାଶୟେ ।
ଅଗ୍ନିଷ୍ଟଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ସହ ନିଷ୍ପବ୍ୟାଦମନୀନଶତ୍ ॥୧୨॥

ୟସ୍ତେ ହକ୍ତି ପତୟନ୍ତଂ ନିଷତ୍-ସ୍ତୁଂ ଯଃ ସରୀସୃପମ୍ ।
ଜାତଂ ଯସ୍ତେ ଜିଘାଂସତି ତମିତୋ ନାଶୟାମସି ॥୧୩॥

ୟସ୍ତ ଉରୁ ବିହରତ୍ୟନ୍ତରା ଦମ୍ପତୀ ଶୟେ ।
ଘୋନିଂ ଘୋ ଅନ୍ତରାରେଲ୍ଲହି ତମିତୋ ନାଶୟାମସି ॥୧୪॥

ୟସ୍ତା ଭ୍ରାତା ପତିର୍ଭୂତ୍ୱା ଜାରୋ ଭୂତ୍ୱା ନିପଦ୍ୟତେ ।
ପ୍ରଜାଂ ଯସ୍ତେ ଜିଘାଂସତି ତମିତୋ ନାଶୟାମସି ॥୧୫॥

ୟସ୍ତା ସ୍ୱପ୍ନେନ ତମସା ମୋହୟିତ୍ୱା ନିପଦ୍ୟତେ ।
ପ୍ରଜାଂ ଯସ୍ତେ ଜିଘାଂସତି ତମିତୋ ନାଶୟାମସି ॥୧୬॥

ଅକ୍ଷୀଭ୍ୟାଂ ତେ ନାସିକାଭ୍ୟାଂ କର୍ଣ୍ଣାଭ୍ୟାଂ ଛୁବୁକାଦପି ।
ୟସ୍ନଂ ଶୀର୍ଷଣ୍ୟଂ ମସ୍ତିଷ୍କାଞ୍ଜିହ୍ୱାୟା ବି ବୃହାମି ତେ ॥୧୭॥

ଗ୍ରୀବାଭ୍ୟସ୍ତ ଉଷ୍ଣିହାତ୍ୟଃ କୀକସାଭ୍ୟୋ ଅନୁକ୍ୟାତ୍ ।
ୟସ୍ମିନ୍ ଦୋଷଣ୍ୟମଂସାଭ୍ୟାଂ ବାହୁଭ୍ୟାଂ ବି ବୃହାମି ତେ ॥୧୮॥

ହୃଦୟାଞ୍ଚେ ପରି କ୍ଳୋମ୍ନୋ ହଲୀଷ୍ଟାପାର୍ଶ୍ଵାଭ୍ୟାମ୍ ।
ୟସ୍ମିନ୍ ମତସ୍ନାଭ୍ୟାଂ ପ୍ଲାହ୍ନୋ ଯଜ୍ଞସ୍ତେ ବି ବୃହାମସି ॥୧୯॥

ଆନ୍ତେଭ୍ୟସ୍ତେ ଗୁଦାଭ୍ୟୋ ବନିଷ୍ଠୋରୁଦରାଦଧି ।
ୟସ୍ମିନ୍ କୁକ୍ଷିଭ୍ୟାଂ ପ୍ଲାଶେନାଭ୍ୟା ବି ବୃହାମି ତେ ॥୨୦॥

ଉରୁଭ୍ୟାଂ ତେ ଅଷ୍ଠୀବଦ୍-ଭ୍ୟାଂ ପାର୍ଶ୍ଵିଭ୍ୟାଂ ପ୍ରପଦାଭ୍ୟାମ୍ ।
ୟସ୍ମିନ୍ ଭସଦ୍ୟାଂ ଶ୍ରୋଣିଭ୍ୟାଂ ଭାସଦଂ ଭାଂସସୋ ବି ବୃହାମି ତେ ॥୨୧॥

ଅସ୍ଥିଭ୍ୟସ୍ତେ ମଞ୍ଜୁଭ୍ୟଃ ସ୍ନାବଭ୍ୟୋ ଧମନିଭ୍ୟଃ ।
ୟସ୍ମିନ୍ ପାଣିଭ୍ୟାମଞ୍ଜୁଲିଭ୍ୟୋ ନଶେଭ୍ୟୋ ବି ବୃହାମି ତେ ॥୨୨॥

ଅଙ୍ଗେଅଙ୍ଗେ ଲୋମ୍ବିଲୋମ୍ବି ଯସ୍ତେ ପର୍ବଣିପର୍ବଣି ।
ୟସ୍ମିନ୍ ତ୍ବଚସ୍ୟାଂ ତେ ବୟଂ କଶ୍ୟପସ୍ୟ ବୀବର୍ହେଣ ବିଷ୍ଠଞ୍ଜଂ ବି ବୃହାମସି ॥୨୩॥

ଅପେହି ମନସସ୍ତତଃପ କାମ ପରଶ୍ଚର ।
ପରୋ ନିରୂତ୍ୟା ଆ ଚକ୍ଷୁ ବହୁଧା ଜୀବତୋ ମନଃ ॥୨୪॥

॥ ଇତି ଅଷ୍ଟମୋଽନୁବାକଃ ॥

=====

(୨୦|୧୭) ଋଷିଃ - କଲିଃ । ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଥଃ (୧-୨), ବୃହତୀ (୩) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ବୟମେନମିଦା ହ୍ୟୋପୀପେମେହ ବଞ୍ଚିଶମ୍ ।
ତସ୍ମା ଉ ଅଦ୍ୟ ସମନା ସୁତଂ ଭରା ନୁନଂ ଭୂଷତ ଶୁତେ ॥୧॥

ବୃକକ୍ଷିଦସ୍ୟ ବାରଣ ଉରାମଧିରା ବୟନେଷୁ ଭୂଷତି ।
ସେମଂ ନଃ ସ୍ତୋମଂ ଭୁଭୁକ୍ଷାଣ ଆ ଗହୀନ୍ତ ପ୍ର ଚିତ୍ରୟା ଧିୟା ॥୨॥

କଦୁ ନୃସ୍ୟାକୃତମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟାସ୍ତି ପୌଂସ୍ୟମ୍ ।
କେନୋ ନୁ କଂ ଶ୍ରୋମତେନ ନ ଶୁଶ୍ରୁବେ ଜନୁଷଃ ପରି ବୃତ୍ରହା ॥୩॥

=====

(୨୦।୯୮) ଋଷିଃ - ଶଂୟୁଃ । ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଧଃ (୧-୨) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୨)

=====

ତ୍ୱାମିଦି ହବାମହେ ସାତା ବାଜସ୍ୟ କାରବଃ ।
ତ୍ୱାଂ ବୃତ୍ରେଷ୍ଟିନ୍ ସପୂତିଂ ନରସ୍ତ୍ୱାଂ କାଷ୍ଠାସ୍ତର୍ବତଃ ॥୧॥

ସ ତ୍ୱଂ ନକ୍ଷିତ୍ର ବଜ୍ରହସ୍ତ ଧୃଷ୍ଣୟା ମହ ସ୍ରବାନୋ ଅଦ୍ରିବଃ ।
ଗାମଶ୍ଚଂ ରଥ୍ୟମିନ୍ଦ୍ର ସଂ କିର ସତ୍ରା ବାଜଂ ନ ଜିଗ୍ମ୍ୟଷେ ॥୨॥

=====

(୨୦।୯୯) ଋଷିଃ - ମେଧ୍ୟାତିଥିଃ । ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଧଃ (୧-୨) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୨)

=====

ଅଭି ତ୍ୱା ପୂର୍ବପୀତୟ ଇନ୍ଦ୍ର ସ୍ତୋମେଭିରାୟବଃ ।
ସମୀଚୀନାସ ଋଭବଃ ସମସ୍ତରନ୍ନୁଦ୍ରା ଗୃଣନ୍ତ ପୂର୍ବ୍ୟମ୍ ॥୧॥

ଅସ୍ତ୍ୟେଦିନ୍ଦ୍ରୋ ବାବୃଧେ ବୃଷ୍ଣ୍ୟଂ ଶବୋ ମଦେ ସୁତସ୍ୟ ବିଷ୍ଟବି ।
ଅଦ୍ୟା ତମସ୍ୟ ମହିମାନମାୟବୋଽନୁ ଶୁବକ୍ତି ପୂର୍ବଥା ॥୨॥

=====

(୨୦|୧୦୦) ଋଷିଃ - ନୃମେଧଃ | ଛନ୍ଦ - ଭଷ୍ମିକ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ଅଧା ହୀମ୍ନ ଗିର୍ବଣ ଉପ ତ୍ୱା କାମାନୁହଃ ସସୃଜ୍ଜହେ |
ଉଦେବ ଯନ୍ତ୍ର ଉଦଭିଃ ||୧||

ବାର୍ଣ୍ଣ ତ୍ୱା ଯୁବ୍ୟାଭିର୍ବଧ୍ନି ଶୂର ବ୍ରହ୍ମାଣି |
ବାବୃଧ୍ନାଂସଂ ଚିଦଦ୍ରିବୋ ଦିବେଦିବେ ||୨||

ଯୁଞ୍ଜିତ୍ୱ ହରୀ ଇଷିରସ୍ୟ ଗାଧୟୋରୌ ରଥ ଉରୁୟୁଗେ |
ଇନ୍ଦ୍ରବାହା ବରୋୟୁଜା ||୩||

=====

(୨୦|୧୦୧) ଋଷିଃ - ମେଧ୍ୟାତିଥିଃ | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) | ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୩)

=====

ଅଗ୍ନିଂ ଦୂତଂ ବୃଣୀମହେ ହୋତାରଂ ବିଶ୍ୱବେଦସମ୍ |
ଅସ୍ୟ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ସୁକ୍ରତୁମ୍ ||୧||

ଅଗ୍ନିମଗ୍ନିଂ ହବୀମଭିଃ ସଦା ହବନ୍ତ ବିଶ୍ୱତିମ୍ |
ହବ୍ୟବାହଂ ପୁରୁପ୍ରିୟମ୍ ||୨||

ଅଗ୍ନେ ଦେବାଁ ଇହା ବହ ଜଞ୍ଜାନୋ ବୃକ୍ତବର୍ହିଷେ |
ଅସି ହୋତା ନ ଇତ୍ୟଃ ||୩||

=====

(୨୦|୧୦୨) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) | ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୩)

=====

ଇଲେନେଂ ନମସ୍ୟସ୍ତିରସ୍ତମାଂସି ଦର୍ଶତଃ |

ସମଗ୍ନିରିଧ୍ୟାତେ ବୃଷା ||୧||

ବୃଷୋ ଅଗ୍ନିଃ ସମିଧ୍ୟାତେଃଶ୍ୱା ନ ଦେବବାହନଃ |

ତଂ ହବିଷ୍ମନ୍ତଃ ଇଳତେ ||୨||

ବୃଷଣଂ ତ୍ୱା ବୟଂ ବୃଷନ୍ବୃଷଣଃ ସମିଧୀମହି |

ଅଗ୍ନେ ଦୀଦ୍ୟତଂ ବୃହତ୍ ||୩||

=====

(୨୦|୧୦୩) ଋଷିଃ - ସୁଦୀତିପୁରମୀଜୌ (୧), ଭର୍ଗଃ (୨-୩) | ଛନ୍ଦ - ବୃହତୀ (୧),
ପ୍ରଗାଧଃ (୨-୩) | ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୩)

=====

ଅଗ୍ନିମୀଳିଷ୍ଠାବସେ ଗାଧାଭିଃ ଶୀରଶୋତିଷମ୍ |

ଅଗ୍ନିଂ ରାୟେ ପୁରୁମୀଲ୍ହ ଶୁତଂ ନରୋଃଗ୍ନିଂ ସୁଦୀତୟେ ଛର୍ଦ୍ଧିଃ ||୧||

ଅଗ୍ନ ଆ ଯାହ୍ୟଗ୍ନିଭିର୍ହୋତାରଂ ତ୍ୱା ବୃଣୀମହେ |

ଆ ତ୍ୱାମନକ୍ଷୁ ପ୍ରୟତା ହବିଷ୍ମତୀ ଯଜିଷ୍ଠଂ ବର୍ହିରାସଦେ ||୨||

ଅଛା ହି ତ୍ୱା ସହସଃ ସୁନୋ ଅଙ୍ଗିରଃ ସୁତଶ୍ଚରନ୍ତ୍ୟଧ୍ୱରେ |

ଭର୍ଜୋ ନପାତଂ ଘୃତକେଶମୀମହେଃଗ୍ନିଂ ଯଜ୍ଞେଷୁ ପୂର୍ବ୍ୟମ୍ ||୩||

=====

(୨୦|୧୦୪) ଋଷିଃ - ମେଧ୍ୟାତିଥିଃ (୧-୨), ନୃମେଧଃ (୩-୪) | ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଥଃ (୧-୪) |
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୪)

=====

ଇମା ଉ ତ୍ୱା ପୁରୁବସୋ ଗିରୋ ବର୍ଧନ୍ତୁ ଯା ମମ |
ପାବକବର୍ଣ୍ଣାଃ ଶୁଚୟୋ ବିପଶ୍ଚିତୋଽତି ସ୍ରୋମୈରନୁଷତ ||୧||

ଅୟଂ ସହସ୍ରମୃଷିଭିଃ ସହସ୍ୱତଃ ସମୁଦ୍ର ଇବ ପପ୍ରଥେ |
ସତ୍ୟଃ ସୋ ଅସ୍ୟ ମହିମା ଗୃଣେ ଶବୋ ଯୁଜ୍ଞେଷୁ ବିପ୍ରରାଜ୍ୟେ ||୨||

ଆ ନୋ ବିଶ୍ୱାସୁ ହବ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସମସ୍ତୁ ଭୁଷତୁ |
ଉପ ବ୍ରହ୍ମାଣି ସବନାନି ବୃତ୍ରହା ପରମଜ୍ୟା ଋତୀଷମଃ ||୩||

ତ୍ୱଂ ଦାତା ପ୍ରଥମୋ ରାଘସାମସ୍ୟସି ସତ୍ୟ ଇଶାନକୃତ୍ |
ଭୁବିଦ୍ୟୁମ୍ନସ୍ୟ ଯୁଜ୍ୟା ବୃଣୀମହେ ପୁତ୍ରସ୍ୟ ଶବସୋ ମହଃ ||୪||

=====

(୨୦|୧୦୫) ଋଷିଃ - ନୃମେଧଃ (୧-୩), ପୁରୁହନ୍ତାଃ (୪-୫) | ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଥଃ (୧-୨, ୪-୫),
ବୃହତୀ (୩) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୫)

=====

ତ୍ୱମିନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତୁର୍ତ୍ତସ୍ତୁତି ବିଶ୍ୱା ଅସି ସ୍ୱପଃ |
ଅଶସ୍ତିହା ଜନିତା ବିଶ୍ୱତୁରସି ତ୍ୱଂ ତୁର୍ଯ୍ୟ ତରୁଷ୍ୟତଃ ||୧||

ଅନୁ ତେ ଶୁଷ୍ଟଂ ତୁରୟନ୍ତମୀୟତୁଃ କ୍ଷୋଣୀ ଶିଶୁଂ ନ ମାତରା |
ବିଶ୍ୱାସ୍ତେ ସ୍ୱପଃ ଶ୍ମଧୟନ୍ତ ମନ୍ୟବେ ବୃତ୍ରଂ ଯଦିନ୍ଦ୍ର ତୁର୍ବସି ||୨||

ଇତ ଉତୀ ବୋ ଅଜରଂ ପ୍ରହେତାରମପ୍ରହିତମ୍ |
ଆଶୁଂ ଜେତାରଂ ହେତାରଂ ରଥୀତମମତୁର୍ତ୍ତଂ ତୁଗ୍ର୍ୟାବୃଧମ୍ ||୩||

=====

ଯୋ ରାଜା ଚର୍ଷଣୀନାଂ ଯୁତା ରଥେଭିରପ୍ତିରୁଃ ।
ବିଶ୍ୱାସାଂ ତରୁତା ପୃତନାନାଂ ଜ୍ୟେଷ୍ଠୋ ଯୋ ବୃତ୍ରହା ଗୃଣେ ॥୪॥
ଇନ୍ଦ୍ରଂ ତଂ ଶୁନ୍ଧୁ ପୁରୁହନ୍ତନୁବସେ ଯୁସ୍ୟା ଦ୍ୱିତା ବିଧର୍ତ୍ତରି ।
ହସ୍ତାୟ ବଜ୍ରଃ ପ୍ରତି ଧାୟି ଦର୍ଶତୋ ମହୋ ଦିବେ ନ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ॥୫॥

=====

(୨୦|୧୦୭) ଋଷିଃ - ଗୋଷ୍ଠାକ୍ତ୍ୟଶ୍ୱସୁକ୍ତିନୌ । ଛନ୍ଦ - ଭଷ୍ମିକ୍ (୧-୩) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ତବ ତ୍ୟଦିନ୍ଦ୍ରିୟଂ ବୃହତ୍ତବ ଶୁଷ୍ମମୁତ କ୍ରତୁମ୍ ।
ବଜ୍ରଂ ଶିଶାତି ପିଷଣା ବରେଣ୍ୟମ୍ ॥୧॥
ତବ ଦୈବୀରିନ୍ଦ୍ର ପୌଂସ୍ୟଂ ପୃଥିବୀ ବଧତି ଶ୍ରବଃ ।
ତ୍ୱାମାପଃ ପର୍ବତାସଂଶ୍ଳ ହିନ୍ଦ୍ରିରେ ॥୨॥
ତ୍ୱାଂ ବିଷ୍ଣୁର୍ବୃହନ୍-କ୍ଷୟୋ ମିତ୍ରୋ ଗୃଣାତି ବରୁଣଃ ।
ତ୍ୱାଂ ଶର୍ପୋ ମଦତ୍ୟନ୍ତୁ ମାରୁତମ୍ ॥୩॥

=====

(୨୦|୧୦୭) ଋଷିଃ - ବସୁଃ (୧-୩), ବୃହଦ୍ଦିବୋଧର୍ବା (୪-୧୨), ବ୍ରହ୍ମା (୧୩-୧୪), କୁସୁଃ (୧୫) ।
ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪-୧୧, ୧୪-୧୫), ଭୃଗିକ୍ପରାତିଜାଗତା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୨),
ଆର୍ଷୀ ପଞ୍ଚ୍ଚିଃ (୧୩) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩), ବରୁଣଃ (୪-୧୨), ସୂର୍ଯ୍ୟଃ (୧୩-୧୫)

=====

ସମସ୍ୟା ମନ୍ୟବେ ବିଶୋ ବିଶ୍ୱା ନମନ୍ତ କୁଷ୍ଠୟଃ ।
ସମୁଦ୍ରାୟେବ ସିନ୍ଧବଃ ॥୧॥

ଓଜସ୍ବଦସ୍ୟା ତିଦ୍ବିଷ ଉତ୍ତେ ଯୁସ୍ତମବର୍ତ୍ତୟତ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚର୍ମେବ ରୋଦସୀ ॥୭॥

ବି ଚିଦ୍ବ୍ରତସ୍ୟ ଦୋଧତୋ ବଜ୍ରେଣ ଶତପର୍ବଣା ।
ଶିରୋ ବିଭେଦ ବୃଷ୍ଟିନା ॥୮॥

ତଦିଦାସ ଭୁବନେଷୁ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଂ ଯତୋ ଜଞ୍ଜି ଉଗ୍ରସ୍ତେଷନ୍ତମ୍ଣଃ ।
ସଦ୍ୟୋ ଜଞ୍ଜାନୋ ନି ରିଶାତି ଶତ୍ରୁନନ୍ତୁ ଯଦେନଂ ମଦନ୍ତି ବିଶ୍ବ ଉମାଃ ॥୯॥

ବାବୃଧାନଃ ଶବସା ଭୂର୍ଯ୍ୟୋଜାଃ ଶତ୍ରୁର୍ଦାସାୟ ଭିୟସଂ ଦଧାତି ।
ଅବ୍ୟନଜ ବ୍ୟନଜ ସସ୍ମି ସଂ ତେ ନବନ୍ତ ପ୍ରଭୃତା ମଦେଷୁ ॥୧୦॥

ତ୍ବେ କ୍ରତୁମପି ପୃଞ୍ଚନ୍ତି ଭୂରି ଦ୍ବିର୍ଯ୍ୟଦେତେ ତ୍ରିର୍ଭବନ୍ତ୍ୟମାଃ ।
ସ୍ବାଦୋଃ ସ୍ବାଦୀୟଃ ସ୍ବାଦୁନା ସୃଜା ସମଦଃ ସୁ ମଧୁ ମଧୁନାଭି ଯୋଧୀଃ ॥୧୧॥

ୟଦି ତିନ୍ନୁ ତ୍ବା ଧନା ଜୟନ୍ତଂ ରଣେରଣେ ଅନୁମଦନ୍ତି ବିପ୍ରାଃ ।
ଓଜୀୟଃ ଶୁଷ୍ଟିହସ୍ତିରମା ତନ୍ନୁଷ୍ଠ ମା ତ୍ବା ଦଭନ୍ତୁରେବାସଃ କଶୋକାଃ ॥୧୨॥

ତ୍ବୟା ବୟଂ ଶାଶବୁହେ ରଣେଷୁ ପ୍ରପଶ୍ୟନ୍ତୋ ଯୁଧେନ୍ୟାନି ଭୂରି ।
ଚୋଦୟାମି ତ ଆୟୁଧା ବଚୋଭିଃ ସଂ ତେ ଶିଶାମି ବ୍ରହ୍ମଣା ବୟାଂସି ॥୧୩॥

ନି ତଦଧିଷ୍ଠେଃବରେ ପରେ ତ ଯୁସ୍ମିନ୍ନାବିଧାବସା ଦୁରୋଣେ ।
ଆ ସ୍ଥାପୟତ ମାତରଂ ଜିଗତୁମତ ଇନ୍ଦ୍ରତ କର୍ବରାଣି ଭୂରି ॥୧୪॥

ସୁଷ୍ଠ ବର୍ଷ୍ମନ୍ ପୁରୁବର୍ତ୍ତାନଂ ସମୃଦ୍ଧାଶମିନତମମାପ୍ରମାପ୍ରଧାନାନ୍ ।
ଆ ଦର୍ଶତି ଶବସା ଭୂର୍ଯ୍ୟୋଜାଃ ପ୍ର ସକ୍ଷତି ପ୍ରତିମାନଂ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ॥୧୫॥

ଇମା ବ୍ରହ୍ମ ବୃହଦିବଃ କୃଣବଦିନ୍ଦ୍ରାୟ ଶୁଷମଗ୍ନିୟଃ ସ୍ବର୍ଷାଃ ।
ମହୋ ଗୋବ୍ରସ୍ୟ କ୍ଷୟତି ସ୍ବରାଜା ଦୁରଶ୍ବିଦ୍ବିଶ୍ବମର୍ଣ୍ଣବଉପସ୍ତାନ୍ ॥୧୬॥

ଏବା ମହାନ-ବୃହଦିବୋ ଅଥର୍ବାବୋତସ୍ତାଂ ତନ୍ମମିନ୍ଦ୍ରମେବ ।
ସ୍ୱସାରୌ ମାତରିଭୃରୀ ଅରିପ୍ରେ ହିନ୍ଦୁକ୍ତି ଚୈନେଶବସା ବର୍ଧୟକ୍ତି ଚ ॥୧୭॥

ଚିତ୍ରଂ ଦେବାନାଂ କେତୁରନୀକଂ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମାନପ୍ରଦିଶଃ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦ୍ୟନ୍ ।
ଦିବାକରୋଽତି ଦ୍ୟୁମ୍ନୈସ୍ତମାଂସି ବିଶ୍ୱାତାରୀଭୂରିତାନି ଶୁକ୍ରଃ ॥୧୮॥

ଚିତ୍ରଂ ଦେବାନାମୁଦଗାଦନୀକଂ ଚକ୍ଷୁର୍ମିତ୍ରସ୍ୟ ବରୁଣସ୍ୟାଗ୍ନେଃ ।
ଆପ୍ରାଜ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଅନ୍ତରିକ୍ଷଂ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆତ୍ମା ଜଗତସ୍ତସ୍ମୁଷଣ୍ଠ ॥୧୯॥

ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ଦେବୀମୁଷସଂ ରୋଚମାନାଂ ମର୍ଯ୍ୟୋ ନ ଯୋଷାମଭ୍ୟୋତି ପଶ୍ଚାତ୍ ।
ୟତ୍ରା ନରୋ ଦେବୟନ୍ତୋ ଯୁଗାନି ବିତନ୍ତତେ ପ୍ରତି ଭଦ୍ରାୟ ଭଦ୍ରମ୍ ॥୨୦॥

=====

(୨୦|୧୦୮) ଋଷିଃ - ନୃମେଧଃ । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧), କକୁପ୍ ଉଷ୍ଟିକ୍ (୨), ପୁର ଉଷ୍ଟିକ୍ (୩) ।
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ତ୍ୱଂ ନ ଇନ୍ଦ୍ରା ଭର୍ତ୍ତ ଓଜୋ ନୃମ୍ଣଂ ଶତକ୍ରତୋ ବିଚର୍ଷଣେ ।
ଆ ବୀରଂ ପୃତନାଷହମ୍ ॥୧॥

ତ୍ୱଂ ହି ନଃ ପିତା ବସୋ ତ୍ୱଂ ମାତା ଶତକ୍ରତୋ ବଭୂବିଥ ।
ଅଧା ତେ ସୁମ୍ନମୀମହେ ॥୨॥

ତ୍ୱାଂ ଶୁଷ୍ମିନ୍ପୁରୁହୂତ ବାଜୟନ୍ତମୁପ ବ୍ରୁବେ ଶତକ୍ରତୋ ।
ସ ନୋ ରାସ୍ତ୍ୱ ସୁବୀର୍ଯ୍ୟମ୍ ॥୩॥

=====

(୨୦|୧୦୯) ଋଷିଃ - ଗୋତମଃ | ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟାପଞ୍ଜିଃ (୧-୩) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ସ୍ବାଦୋରିତ୍ତା ବିଷ୍ଣୁବତୋ ମଧୁଃ ପିବନ୍ତି ଗୌର୍ଯ୍ୟଃ ।
ୟା ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ସୟାବରୀର୍ବୃଷ୍ଣା ମଦନ୍ତି ଶୋଭସେ ବସ୍ତୀରନ୍ନୁ ସ୍ବରାଜ୍ୟମ୍ ॥୧॥

ତା ଅସ୍ୟ ପୃଶନାୟୁବଃ ସୋମଂ ଶ୍ରୀଶନ୍ତି ପୃଶ୍ନୟଃ ।
ପ୍ରିୟା ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଧେନବୋ ବଜ୍ରଂ ହିନ୍ଦୁନ୍ତି ସାୟକଂ ବସ୍ତୀରନ୍ନୁ ସ୍ବରାଜ୍ୟମ୍ ॥୨॥

ତା ଅସ୍ୟ ନମସା ସହଃ ସପୟନ୍ତି ପ୍ରଚେତସଃ ।
ବ୍ରତାନ୍ୟସ୍ୟ ସଶ୍ଚିରେ ପୁରୁଣି ପୂର୍ବଚିତ୍ତୟେ ବସ୍ତୀରନ୍ନୁ ସ୍ବରାଜ୍ୟମ୍ ॥୩॥

=====

(୨୦|୧୧୦) ଋଷିଃ - ଶୁତକ୍ଷଃ ସୁକ୍ଷଃ ବା | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ମଦୁନେ ସୁତଂ ପରି ଷ୍ଠୋଭନ୍ତୁ ନୋ ଗିରଃ ।
ଅର୍କମର୍ଚନ୍ତୁ କାରବଃ ॥୧॥

ୟସ୍ମିନ୍ନିଶ୍ବା ଅଧି ଶ୍ରିୟୋ ରଶନ୍ତି ସପ୍ତ ସଂସଦଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଂ ସୁତେ ହବାମହେ ॥୨॥

ତ୍ରିକପୁକେଷୁ ଚେତନଂ ଦେବାସୋ ଯଜ୍ଞମଦ୍ରୁତ ।
ତମିଦୃର୍ଧନ୍ତୁ ନୋ ଗିରଃ ॥୩॥

=====

(୨୦|୧୧୧) ଋଷିଃ - ପର୍ବତଃ | ଜ୍ଞୟ - ଭଞ୍ଜିକ୍ (୧-୩) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ୟସ୍ମାମନିନ୍ଦ୍ର ବିଷ୍ଣୁବି ଯଦ୍ବା ଘ ତ୍ରିତ ଆପ୍ତେ ।

ୟଦ୍ବା ମରୁସ୍ତୁ ମନ୍ଦସେ ସମିନ୍ଦୁଭିଃ ||୧||

ୟଦ୍ବା ଶକ୍ର ପରାବତି ସମୁଦ୍ରେ ଅଧି ମନ୍ଦସେ ।

ଅସ୍ତ୍ରାକମିସ୍ତୁତେ ରଣା ସମିନ୍ଦୁଭିଃ ||୨||

ୟଦ୍ବାସି ସୁନ୍ଦତୋ ବୃଧୋ ଯଜମାନସ୍ୟ ସପ୍ତତେ ।

ଭକ୍-ଥେ ବା ଯସ୍ୟ ରଣ୍ୟସି ସମିନ୍ଦୁଭିଃ ||୩||

=====

(୨୦|୧୧୨) ଋଷିଃ - ସୁକ୍ଷ୍ମଃ | ଜ୍ଞୟ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ୟଦଦ୍ୟ କଳ ବୃତ୍ରହନ୍ତୁଦଗା ଅଭି ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ସର୍ବଂ ତଦିନ୍ଦ୍ର ତେ ବଶେ ||୧||

ୟଦ୍ବା ପ୍ରବୃଜ୍ଞ ସପ୍ତତେ ନ ମରା ଇତି ମନ୍ୟସେ ।

ଭତୋ ତସ୍ତତ୍ୟମିଭବ ||୨||

ୟେ ସୋମାସଃ ପରାବତି ଯେ ଅର୍ବାବତି ସୁନ୍ଦିରେ ।

ସର୍ବାଂସ୍ତ୍ରା ଇନ୍ଦ୍ର ଗଚ୍ଛସି ||୩||

=====

(୨୦|୧୧୩) ଋଷିଃ - ଭର୍ଗଃ | ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଧଃ (୧-୨) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୨)

=====

ଉଭୟଂ ଶୃଣବଜ୍ଜ ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଅର୍ବାଗିଦଂ ବଚଃ |
ସତ୍ରାଚ୍ୟା ମଘବା ସୋମପୀତୟେ ପିୟା ଶବିଷ୍ଠ ଆ ଗମତ୍ ||୧||

ତଂ ହି ସୁରାଜଂ ବୃଷଭଂ ତମୋଜସ୍ରେ ପିଷଣେ ନିଷ୍ଠତକ୍ଷତୁଃ |
ଉତୋପମାନାଂ ପ୍ରଥମୋ ନି ଶୀଦସି ସୋମକାମଂ ହି ତେ ମନଃ ||୨||

=====

(୨୦|୧୧୪) ଋଷିଃ - ସୌଭରିଃ | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୨) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୨)

=====

ଅଭ୍ରାତୃବ୍ୟୋ ଅନା ତ୍ୱମନାପିରିନ୍ଦ୍ର ଜନ୍ମଷା ସନାଦସି |
ୟଧେଦାପିତୃମିଚ୍ଛସେ ||୧||

ନକୀ ରେବନ୍ତଂ ସଖ୍ୟାୟ ବିନ୍ଦସେ ପୀୟୁକ୍ତି ତେ ସୁରାଶ୍ଵଃ |
ୟଦା କୃଣୋଷି ନଦନ୍ନଂ ସମୁହସ୍ୟାଦିପିତେବ ହୃୟସେ ||୨||

=====

(୨୦|୧୧୫) ଋଷିଃ - ବସିଃ | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ଅହମିଜି ପିତୃଷ୍ଠରି ମେଧାମୃତସ୍ୟ ଜଗ୍ରତ୍ |
ଅହଂ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଇବାଜନି ||୧||

ଅହଂ ପ୍ରତ୍ନେନ ମନ୍ଥନା ଗିରଃ ଶୁମ୍ଭାମି କଶ୍ଵବତ୍ |
ୟେନେନ୍ଦ୍ରଃ ଶୁଷ୍ମମିଦଧେ ||୨||

ଯେ ଡାମିନ୍ଦ୍ର ନ ତୁଷ୍ଟୁରୁଷୟୋ ଯେ ଚ ତୁଷ୍ଟୁରୁଃ ।
ମମେଦୃର୍ଧସ୍ତୁ ସୁଷ୍ଟୁତଃ ॥୩॥

=====

(୨୦|୧୧୭) ଋଷିଃ - ମେଧ୍ୟାତିଥିଃ । ଛନ୍ଦ - ବୃହତୀ (୧-୨) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୨)

=====

ମା ଭୂମ ନିଷ୍ଠ୍ୟା ଇବେନ୍ଦ୍ର ତ୍ୱଦରଣା ଇବ ।
ବନାନି ନି ପ୍ରଜହ୍ନିତାନ୍ୟଦ୍ରିବୋ ଦୁରୋଷାସୋ ଅମନ୍ନୁହି ॥୧॥

ଅମନ୍ନୁହୀଦନାଶବୋଽନୁଗ୍ରାସଞ୍ଚ ବୃତ୍ରହନ୍ ।
ସୁକୃସ୍ତୁ ତେ ମହତା ଶୂର ରାଧସାନ୍ନୁ ସ୍ତୋମଂ ମୁଦୀମହି ॥୨॥

=====

(୨୦|୧୧୭) ଋଷିଃ - ବସିଷ୍ଠଃ । ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ପିବା ସୋମମିନ୍ଦ୍ର ମନ୍ଦତୁ ତ୍ୱା ଯଂ ତେ ସୁଷାବ ହର୍ଯ୍ୟଶ୍ୱାଦ୍ରିଃ ।
ସୋତୁର୍ବାହୁଭ୍ୟାଂ ସୁୟତୋ ନାର୍ବା ॥୧॥

ୟସ୍ତେ ମଦୋ ଯୁଜ୍ୟଶ୍ଚାରୁରସ୍ତ୍ରି ଯେନ ବୃତ୍ରାଣି ହର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚ ହଂସି ।
ସ ଡାମିନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଭୁବସୋ ମମତୁ ॥୨॥

ବୋଧା ସୁ ମେ ମଘବନ୍ଧାତମେମାଂ ଯାଂ ତେ ବସିଷ୍ଠୋ ଅର୍ଚତି ପ୍ରଶସ୍ତିମ୍ ।
ଇମା ବ୍ରହ୍ମ ସଧମାଦେ ଭୁଷସ୍ତୁ ॥୩॥

=====

(୨୦|୧୧୮) ଋଷିଃ - ଭର୍ଗଃ (୧-୨), ମେଧ୍ୟାତିଥିଃ (୩-୪) | ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଥଃ (୧-୪) |

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୪)

=====

ଶଶ୍ୟାସ୍ତ୍ର ଶତୀପତ ଇନ୍ଦ୍ର ବିଶ୍ୱାଭିରୁତିଭିଃ |

ଭଗଂ ନ ହି ତ୍ୱା ଯଶସଂ ବସୁବିଦମନ୍ତୁ ଶୂର ଚରାମସି ||୧||

ପୌରୋ ଅଶ୍ୱସ୍ୟ ପୁରୁକୃଷ୍ଣବାମସୁଧ୍ରୋ ଦେବ ହିରଣ୍ୟୟଃ |

ନକିର୍ହି ଦାନଂ ପରିମର୍ଦ୍ଦିଷତ୍ତ୍ୱେ ଯଦ୍ୟଦ୍ୟାମି ତଦା ଭର ||୨||

ଇନ୍ଦ୍ରମିଦେବତାତୟ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ପ୍ରୟତ୍ୟଧ୍ୱରେ |

ଇନ୍ଦ୍ରଂ ସମୀକେ ବନିନୋ ହବାମହ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ଧନସ୍ୟ ସାତୟେ ||୩||

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମହ୍ନା ରୋଦସୀ ପପ୍ରଥଛବ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସୂର୍ଯ୍ୟମରୋଚୟତ୍ |

ଇନ୍ଦ୍ରେ ହ ବିଶ୍ୱା ଭୁବନାନି ଯେମିର ଇନ୍ଦ୍ରେ ସୁବାନାସ ଇନ୍ଦ୍ରବଃ ||୪||

=====

(୨୦|୧୧୯) ଋଷିଃ - ଆୟୁଃ (୧), ଶୁଷ୍ଟିଶୁଃ (୨) | ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଥଃ (୧-୨) |

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୨)

=====

ଅସ୍ତ୍ରାବି ମନ୍ତୁ ପୂର୍ବ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମେନ୍ଦ୍ରାୟ ବୋଚତ |

ପୂର୍ବୀରୂତସ୍ୟ ବୃହତୀରନୂଷତ ସ୍ତ୍ରୋତୁର୍ମେଘା ଅସୃଷତ ||୧||

ତୁରଣ୍ୟବୋ ମଧୁମନ୍ତଂ ଘୃତଶ୍ଚୁତଂ ବିପ୍ରାସୋ ଅର୍କମାନୃତୁଃ |

ଅସ୍ତ୍ରେ ରୟିଃ ପପ୍ରଥେ ବୃଷ୍ଟ୍ୟଂ ଶବୋଽସ୍ତ୍ରେ ସୁବାନାସ ଇନ୍ଦ୍ରବଃ ||୨||

=====

(୨୦|୧୨୦) ଋଷିଃ - ଦେବାତିଥିଃ | ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଥଃ (୧-୨) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୨)

=====

ୟଦିନ୍ଦ୍ର ପ୍ରାଗପାଗୁଦତ୍-ନ୍ୟଗ୍ନା ହୃୟସେ ନୃଭିଃ |
ସିମା ପୁରୁ ନୃଷୁତୋ ଅସ୍ୟାନବେଽସି ପ୍ରଶର୍ଧ ତୁର୍ବଶେ ||୧||

ୟଦ୍ଭା ରୁମେ ରୁଶମେ ଶ୍ୟାବକେ କୃପ ଇନ୍ଦ୍ର ମାଦୟସେ ସତା |
କଶ୍ମାସସ୍ତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମତି ସ୍ତ୍ରୋମବାହସ ଇନ୍ଦ୍ରା ଯଜ୍ଞନ୍ତ୍ୟା ଗହି ||୨||

=====

(୨୦|୧୨୧) ଋଷିଃ - ଦେବାତିଥିଃ | ଛନ୍ଦ - ପ୍ରଗାଥଃ (୧-୨) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୨)

=====

ଅଭି ତ୍ୱା ଶୂର ନୋନୁମୋଽଦୁରା ଇବ ଧେନବଃ |
ଇଶାନମସ୍ୟ ଜଗତଃ ସ୍ୱର୍ତ୍ତଶମୀଶାନମିନ୍ଦ୍ର ତସ୍ତୁଷଃ ||୧||

ନ ତ୍ୱାବାଁ ଅନ୍ୟୋ ଦିବ୍ୟୋ ନ ପାର୍ଥିବୋ ନ ଜାତୋ ନ ଜନିଷ୍ୟତେ |
ଅଶ୍ୱାୟନ୍ତୋ ମଘବନ୍ତିନ୍ଦ୍ର ବାଜିନୋ ଗବ୍ୟନ୍ତସ୍ତ୍ୱା ହବାମହେ ||୨||

=====

(୨୦|୧୨୨) ଋଷିଃ - ଶୁନଃଶେପଃ | ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) | ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

=====

ରେବତୀର୍ନଃ ସଧମାଦ ଇନ୍ଦ୍ରେ ସନ୍ତୁ ତୁବିବାଜାଃ |
ସୁମନ୍ତୋ ଯାତିର୍ମଦେମ ||୧||

ଆ ଘ ତ୍ୱାବାନ୍-ତ୍ୱନାପ୍ତ ସ୍ତ୍ରୋତୃଭ୍ୟୋ ଧୃଷ୍ଣୁବିୟାନଃ |
ଋଶୋରକ୍ଷଂ ନ ଚକ୍ରୟୋଃ ||୨||

ଆ ଯଦୁବଃ ଶତକ୍ରତବା କାମଂ ଜରିତୃଷ୍ଣାମ୍ ।
ରଂଗୋରକ୍ଷଂ ନ ଶତୀଭିଃ ॥୩॥

(୨୦|୧୨୩) ରକ୍ଷିଃ - କୁସ୍ରଃ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨) । ଦେବତା - ସୂର୍ଯ୍ୟ (୧-୨)

ତସ୍ମୈର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ଦେବତ୍ୱଂ ତନ୍ନହିତ୍ୱଂ ମଧ୍ୟା କର୍ତ୍ତୋର୍ବିତତଂ ସଂ ଜଭାର ।
ୟଦେଦୟୁକ୍ତ ହରିତଃ ସଧସ୍ଥାଦାଦ୍ରାତ୍ରୀ ବାସସ୍ତନ୍ନୁତେ ସିମସ୍ତୈ ॥୧॥

ତନ୍ନିତ୍ରସ୍ୟ ବରୁଣସ୍ୟାଭିରକ୍ଷେ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ରୂପଂ କୃଣୁତେ ଦ୍ୟୋରୂପସ୍ତେ ।
ଅନନ୍ତମନ୍ୟଦୁଶଦସ୍ୟ ପ୍ରାଜଃ କୃଷ୍ଣମନ୍ୟଜ୍ଜରିତଃ ସଂ ଭରନ୍ତି ॥୨॥

(୨୦|୧୨୪) ରକ୍ଷିଃ - ବାମଦେବଃ । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୨), ପାଦନିବୃତ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୩),
ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪-୬) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୬)

କୟା ନଶ୍ଚିତ୍ର ଆ ଭୁବଦୂତୀ ସଦାବୃଧଃ ସଖା ।
କୟା ଶଚିଷୟା ବୃତା ॥୧॥

କସ୍ତ୍ୱା ସତ୍ୟୋ ମଦାନାଂ ମଂହିଷ୍ଟୋ ମସ୍ତଦକ୍ଷସଃ ।
ଦୃଲ୍ହା ଚିଦାରୁଜେ ବସୁ ॥୨॥

ଅଭୀ ଷୁ ଶଃ ସଖୀନାମବିତା ଜରିତୃଷ୍ଣାମ୍ ।
ଶତଂ ଭବାସୁତିଭିଃ ॥୩॥

ଇମା ନୁ କଂ ଭୁବନା ସୀଷଧାମେନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ବିଶ୍ୱେ ତ ଦେବାଃ ।
ୟଞ୍ଜିଂ ତ ନସ୍ତନ୍ନଂ ତ ପ୍ରଜାଂ ଚାଦିତ୍ୟିରିନ୍ଦ୍ରଃ ସହ ଚୀକୁପାତି ॥୪॥

ଆଦିତ୍ୟେରିନ୍ଦ୍ରଃ ସଗଣୋ ମରୁଦ୍-ଭିରସ୍ଥାକଂ ଭୃତ୍ସବିତା ତନୁନାମ୍ ।
ହୃତ୍ସାୟା ଦେବା ଅସୁରାନ୍ୟଦାୟାନ୍ଦେବା ଦେବତ୍ବମଭିରକ୍ଷମାଣାଃ ॥୫॥

ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜମର୍କମନୟଞ୍ଚିତୀଭିରାଦିସ୍ତ୍ରଧାମିଷିରାଂ ପର୍ଯ୍ୟପଶ୍ୟନ୍ ।
ଅୟା ବାଜଂ ଦେବହିତଂ ସନେମ ମଦେମ ଶତହିମାଃ ସୁବୀରାଃ ॥୬॥

=====

(୨୦।୧୨୫) ରକ୍ଷିଃ - ସୁକୀର୍ତ୍ତିଃ । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ (୧-୩, ୫-୭), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪) ।
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩, ୬-୭), ଅଶ୍ବିନୌ (୪-୫)

=====

ଅପେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରାଚୋ ମଘବନ୍ନମିତ୍ରାନପାପାଚୋ ଅଭିଭୂତେ ନୁଦସ୍ତ୍ ।
ଅପୋଦୀଚୋ ଅପ ଶୂରାଧରାଚ ଉରୌ ଯଥା ତବ ଶର୍ମନ୍ନଦେମ ॥୧॥

କୁବିଦଙ୍ଗା ଯବମନ୍ତୋ ଯବଂ ଚିଦ୍ୟଥା ଦାନ୍ତ୍ୟନୁପୂର୍ବଂ ବିୟୁୟ ।
ଇହେହୈଷାଂ କୃଣୁହି ଭୋଜନାନି ଯେ ବର୍ହିଷୋ ନମୋବୃକ୍ତିଂ ନ ଜଗୁଃ ॥୨॥

ନହି ସ୍ତୂର୍ଯ୍ଯୁଥା ଯାତମସ୍ତ୍ରି ନୋତ ଶ୍ରବୋ ବିବିଦେ ସଂଗମେଷୁ ।
ଗବ୍ୟନ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ସଖ୍ୟାୟା ବିପ୍ରା ଅଶ୍ବାୟନ୍ତୋ ବୃଷଣଂ ବାଜୟନ୍ତଃ ॥୩॥

ୟୁବଂ ସୁରାମମଶ୍ବିନା ନମୁଚାବାସୁରେ ସଚା ।
ବିପିପାନା ଶୁଭୟତୀ ଇନ୍ଦ୍ରଂ କର୍ମସ୍ତ୍ରାବତମ୍ ॥୪॥

ପୁତ୍ରମିବ ପିତରାବଶ୍ବିନୋଭେନ୍ଦ୍ରାବଧୁଃ କାବୈର୍ଯଦଂସନାଭିଃ ।
ୟସୁରାମଂ ବ୍ୟପିବଃ ଶତୀଭିଃ ସରସ୍ତତୀ ତ୍ବା ମଘବନ୍ନଭିଷ୍ଟକ୍ ॥୫॥

ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସୁତ୍ରାମା ସ୍ତ୍ରବାଂ ଅବୋଭିଃ ସୁମୃତୀକୋ ଭବତୁ ବିଶ୍ବବେଦାଃ ।
ବାଧତାଂ ଦୈଷୋ ଅଭୟଂ ନଃ କୃଣୋତୁ ସୁବୀର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ପତୟଃ ସ୍ୟାମ ॥୬॥

ସ ସୁତ୍ରାମା ସ୍ବର୍ଗା ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଅସ୍ତ୍ରଦାରାଜିଦ୍-ଦ୍ବେଷଃ ସନ୍ନତର୍ଯ୍ୟୁୟୋତୁ ।
ତସ୍ୟ ବୟଃ ସୁମତୌ ଯୁକ୍ତିୟସ୍ୟାପି ଭଦ୍ରେ ସୌମନସେ ସ୍ୟାମ ॥୭॥

=====

(୨୦|୧୨୭) ଋଷିଃ - ବୃଷାକପିରିନ୍ଦ୍ରାଣୀ ଚ । ଛନ୍ଦ - ପଞ୍ଚୁଃ (୧-୨୩) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୨୩)

=====

ବି ହି ସୋତୋରସ୍ତୃଷତ ନେନ୍ଦ୍ରଂ ଦେବମମଂସତ ।
ୟତ୍ରାମଦଦୃଷାକପିରୟଃ ପୁଷ୍ଟେଷୁ ମସ୍ତ୍ରାଣା ବିଶ୍ବସ୍ଥାଦିନ୍ନ ଉତ୍ତରଃ ॥୧॥

ପରା ହୀନ୍ନ ଧାବସି ବୃଷାକପେରତି ବ୍ୟଥଃ ।
ନୋ ଅହ ପ୍ର ବିନ୍ଦସ୍ୟନ୍ୟତ୍ର ସୋମପୀତୟେ ବିଶ୍ବସ୍ଥାଦିନ୍ନ ଉତ୍ତରଃ ॥୨॥

କିମୟଂ ତ୍ବାଂ ବୃଷାକପିଶ୍ଚକାର ହରିତୋ ମୃଗଃ ।
ୟସ୍ମା ଇରସ୍ୟସୀଦୁ ନୃୟୋ ବା ପୁଷ୍ଟିମଦସ୍ତୁ ବିଶ୍ବସ୍ଥାଦିନ୍ନ ଉତ୍ତରଃ ॥୩॥

ୟମିମଂ ତ୍ବାଂ ବୃଷାକପିଂ ପ୍ରିୟମିନ୍ଦ୍ରାଭିରକ୍ଷସି ।
ଶ୍ବା ନୃସ୍ୟ ଜନ୍ତୁଷଦପି କର୍ଣ୍ଣେ ବରାହୟୁର୍ବିଶ୍ବସ୍ଥାଦିନ୍ନ ଉତ୍ତରଃ ॥୪॥

ପ୍ରିୟା ତଷ୍ଟାନି ମେ କପିର୍ବ୍ୟକ୍ତା ବ୍ୟଦୁଦୁଷତ୍ ।
ଶିରୋ ନୃସ୍ୟ ରାବିଷଂ ନ ସୁଗଂ ଦୁଷ୍ଟତେ ଭୁବଂ ବିଶ୍ବସ୍ଥାଦିନ୍ନ ଉତ୍ତରଃ ॥୫॥

ନ ମତ୍ସ୍ୟୀ ସୁଭସ୍ତରା ନ ସୁୟାଶୁତରା ଭୁବତ୍ ।
ନ ମତ୍-ପ୍ରତିତ୍ୟବୀୟସୀ ନ ସକ୍ଧ୍ୟୁଦ୍ୟମୀୟସୀ ବିଶ୍ବସ୍ଥାଦିନ୍ନ ଉତ୍ତରଃ ॥୬॥

ଉବେ ଅମ୍ବ ସୁଲାଭିକେ ଯଥେବାଙ୍ଗ ଭବିଷ୍ୟତି ।
ଭସନ୍ତେ ଅମ୍ବ ସକ୍ଧି ମେ ଶିରୋ ମେ ବୀବ ହୃଷ୍ୟତି ବିଶ୍ବସ୍ଥାଦିନ୍ନ ଉତ୍ତରଃ ॥୭॥

କିଂ ସୁବାହୋ ସ୍ବଜ୍ଞୁରେ ପୃଥୁଷ୍ଟୋ ପୃଥୁଜାଘନେ ।
କିଂ ଶୂରପତ୍ନି ନସ୍ତୁମଭ୍ୟମୀଷି ବୃଷାକପିଂ ବିଶ୍ବସ୍ଥାଦିନ୍ନ ଉତ୍ତରଃ ॥୮॥

ଅବୀରାମିବ ମାମୟଂ ଶରାରୁରତି ମନ୍ୟତେ ।

ଉତାହମସ୍ମି ବୀରିଣୀନ୍ଦ୍ରପତ୍ନୀ ମରୁହଂ ବିଶ୍ଵସ୍ଥାଦିନ୍ଦ୍ର ଉତ୍ତରଃ ॥୯॥

ସଂହୋତ୍ରଂ ସ୍ଥ ପୁରା ନାରୀ ସମନଂ ବାବ ଗଚ୍ଛତି ।

ବେଧା ଋତସ୍ୟ ବୀରିଣୀନ୍ଦ୍ରପତ୍ନୀ ମହୀୟତେ ବିଶ୍ଵସ୍ଥାଦିନ୍ଦ୍ର ଉତ୍ତରଃ ॥୧୦॥

ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀମାସୁ ନାରିଷୁ ସୁଭଗାମହମଗ୍ରବମ୍ ।

ନହ୍ୟସ୍ୟା ଅପରଂ ଚନ ଜରସା ମରତେ ପତିର୍ବିଶ୍ଵସ୍ଥାଦିନ୍ଦ୍ର ଉତ୍ତରଃ ॥୧୧॥

ନାହମିନ୍ଦ୍ରାଣି ରାରଣ ସଖ୍ୟୁର୍ବୃଷାକପେରୂତେ ।

ୟସ୍ୟେଦମପ୍ୟଂ ହବିଃ ପ୍ରିୟଂ ଦେବେଷୁ ଗଚ୍ଛତି ବିଶ୍ଵସ୍ଥାଦିନ୍ଦ୍ର ଉତ୍ତରଃ ॥୧୨॥

ବୃଷାକପାୟି ରେବତି ସୁପୁତ୍ର ଆତୁ ସୁସୁଷେ ।

ଘସତ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ର ଉକ୍ଷଣଃ ପ୍ରିୟଂ କାଚିକ୍ଳରଂ ହବିର୍ବିଶ୍ଵସ୍ଥାଦିନ୍ଦ୍ର ଉତ୍ତରଃ ॥୧୩॥

ଉକ୍ଷୋ ହି ମେ ପଞ୍ଚଦଶ ସାକଂ ପଚନ୍ତି ବିଂଶତିମ୍ ।

ଉତାହମସ୍ମି ପୀବ ଇଦୁଭା କୁକ୍ଷୀ ପୃଣନ୍ତି ମେ ବିଶ୍ଵସ୍ଥାଦିନ୍ଦ୍ର ଉତ୍ତରଃ ॥୧୪॥

ବୃଷଭୋ ନ ତିଗ୍ନଶୃଙ୍ଗୋଽନ୍ତର୍ଯ୍ୟୟେଷୁ ରୋରୁବତ୍ ।

ମହ୍ନସ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ର ଶଂ ହୃଦେ ଯଂ ତେ ସୁନୋତି ଭାବୟୁର୍ବିଶ୍ଵସ୍ଥାଦିନ୍ଦ୍ର ଉତ୍ତରଃ ॥୧୫॥

ନ ସେଶେ ଯସ୍ୟ ରମ୍ଭତେଽନ୍ତରା ସକ୍ଥ୍ୟା କପୃତ୍ ।

ସେଦୀଶେ ଯସ୍ୟ ରୋମଶଂ ନିଷେଦୁଷୋ ବିଜୃମ୍ଭତେ ବିଶ୍ଵସ୍ଥାଦିନ୍ଦ୍ର ଉତ୍ତରଃ ॥୧୬॥

ନ ସେଶେ ଯସ୍ୟ ରୋମଶଂ ନିଷେଦୁଷୋ ବିଜୃମ୍ଭତେ ।

ସେଦୀଶେ ଯସ୍ୟ ରମ୍ଭତେଽନ୍ତରା ସକ୍ଥ୍ୟା କପୃଦ୍ବିଶ୍ଵସ୍ଥାଦିନ୍ଦ୍ର ଉତ୍ତରଃ ॥୧୭॥

ଅୟମିନ୍ଦ୍ର ବୃଷାକପିଃ ପରସ୍ପତ୍ରଂ ହତଂ ବିଦତ୍ ।

ଅସିଂ ସୁନାଂ ନବଂ ଚରୁମାଦେଧସ୍ୟାନ ଆଚିତଂ ବିଶ୍ଵସ୍ଥାଦିନ୍ଦ୍ର ଉତ୍ତରଃ ॥୧୮॥

ଅୟମେମି ବିଚାକଶଦ୍ବିଚିନ୍ତନାସମାର୍ଯ୍ୟମ୍ ।

ପିବାମି ପାକସୁତୁନୋଽଭି ଧୀରମଚାକଶଂ ବିଶ୍ବସ୍ଥାଦିନ୍ଦ୍ର ଉତ୍ତରଃ ॥୧୯॥

ଧନ୍ବ ଚ ଯଜ୍ଞତ୍ରତଂ ଚ କତି ସ୍ଥିତା ବି ଯୋଜନା ।

ନେଦୀୟସୋ ବୃଷାକପେଽସ୍ତମେହି ଗୃହ୍ଣାଁ ଉପ ବିଶ୍ବସ୍ଥାଦିନ୍ଦ୍ର ଉତ୍ତରଃ ॥୨୦॥

ପୁନରେହି ବୃଷାକପେ ସୁବିତା କଲ୍ଲୟାବହି ।

ୟ ଏଷ ସ୍ବପ୍ନନଂଶନୋଽସ୍ତମେଷି ପଥା ପୁନର୍ବିଶ୍ବସ୍ଥାଦିନ୍ଦ୍ର ଉତ୍ତରଃ ॥୨୧॥

ୟଦୁଦଞ୍ଜୋ ବୃଷାକପେ ଗୃହମିନ୍ଦ୍ରାଜଗନ୍ତନ ।

କ୍ବ ସ୍ୟ ପୁଲ୍ଲଘୋ ମୃଗଃ କମଗଂ ଜନୟୋପନୋ ବିଶ୍ବସ୍ଥାଦିନ୍ଦ୍ର ଉତ୍ତରଃ ॥୨୨॥

ପଶୁର୍ହ ନାମ ମାନବୀ ସାକଂ ସସୁବ ବିଂଶତିମ୍ ।

ଭଦ୍ରଂ ଭଲ ତ୍ୟସ୍ୟା ଅଭୂଦ୍ୟସ୍ୟା ଉଦରମାମୟଦ୍ବିଶ୍ବସ୍ଥାଦିନ୍ଦ୍ର ଉତ୍ତରଃ ॥୨୩॥

॥ ଅଥ କୁନ୍ତାପସୁକ୍ତାନି ॥

(୨୦।୧୨୭) - ଶିଲସୁକ୍ତମ୍

ଇଦଂ ଜନା ଉପ ଶୁତ ନରାଶଂସ ସ୍ରବିଷ୍ୟତେ ।

ଷଷ୍ଠିଂ ସହସ୍ରା ନବତିଂ ଚ କୌରମ ଆ ରୁଶମେଷୁ ଦଦୁହେ ॥୧॥

ଉଷ୍ଣା ଯସ୍ୟ ପ୍ରବାହଣୋ ବଧୂମନ୍ତୋ ଦ୍ବିର୍ଦଶ ।

ବର୍ଷ୍ଣା ରଥସ୍ୟ ନି ଜିହ୍ବୀତତେ ଦିବ ଇଷମାଶା ଉପସ୍ତୁଶଃ ॥୨॥

ଏଷ ଇଷାୟ ମାମହେ ଶତଂ ନିଷ୍କାୟଶ ସ୍ରଜଃ ।

ତ୍ରୀଶି ଶତାନ୍ୟର୍ବତାଂ ସହସ୍ରା ଦଶ ଗୋନାମ୍ ॥୩॥

ବତ୍ୟସ୍ତୁ ରେଭ ବତ୍ୟସ୍ତୁ ବୃକ୍ଷେ ନ ପକ୍ୱେ ଶକୁନଃ ।
ନଷ୍ଟେ ଜିହ୍ୱା ଚର୍ଚ୍ଚରୀତି କ୍ଷୁରୋ ନ ଭୁରିଜୋରିବ ॥୪॥

ପ୍ର ରେଭାସୋ ମନୀଷା ବୃକ୍ଷା ଗାବ ଇବେରତେ ।
ଅମୋତପୁତ୍ରକା ଏଷାମମୋତ ଗା ଇବାସତେ ॥୫॥

ପ୍ର ରେଭ ଧୀଂ ଭରସ୍ତୁ ଗୋବିନ୍ଦଂ ବସୁବିଦମ୍ ।
ଦେବତ୍ରେମାଂ ବାଚଂ ସ୍ରୀଣୀହୀଷୁର୍ନୀବୀରସ୍ତାରମ୍ ॥୬॥

ରାଜ୍ଞୋ ବିଶ୍ୱଜନୀନସ୍ୟ ଯୋ ଦେବୋମର୍ତ୍ତ୍ୟା ଅତି ।
ବୈଶ୍ୱାନରସ୍ୟ ସୁଷ୍ମତିମା ସୁନୋତା ପରିକ୍ଷିତଃ ॥୭॥

ପରିକ୍ଳିନ୍ନଃ କ୍ଷେମମକରୋତ୍ତମ ଆସନମାଚରନ୍ ।
କୁଲ୍ୟାୟନ୍-କୃଶ୍ଣନ୍-କୌରବ୍ୟଃ ପତିର୍ବଦତି ଜାୟୟା ॥୮॥

କତରତ୍ତ ଆ ହରାଣି ଦଧି ମହ୍ନାଂ ପରି ଶୁତମ୍ ।
ଜାୟଃ ପତିଂ ବି ପୃକ୍ଳତି ରାଷ୍ଟ୍ରେ ରାଜ୍ଞଃ ପରିକ୍ଷିତଃ ॥୯॥

ଅଭୀବସ୍ତୁଃ ପ୍ର ଜିହ୍ୱାତେ ଯୁବଃ ପକ୍ୱଃ ପଥୋ ବିଲମ୍ ।
ଜନଃ ସ ଭଦ୍ରମେଧତି ରାଷ୍ଟ୍ରେ ରାଜ୍ଞଃ ପରିକ୍ଷିତଃ ॥୧୦॥

ଇନ୍ଦ୍ରଃ କାରୁମବୁରୁଧଦୁଷ୍ଟିଷ୍ଟ ବି ଚରା ଜନମ୍ ।
ମମେଦୁଗ୍ରସ୍ୟ ଚକୃଧି ସର୍ବ ଇତ୍ତେ ପୃଣାଦରିଃ ॥୧୧॥

ଇହ ଗାବଃ ପ୍ରଜାୟଧ୍ୱମିହାଶ୍ୱା ଇହ ପୁରୁଷାଃ ।
ଇହୋ ସହସ୍ରଦକ୍ଷିଣୋପି ପୁଷା ନି ଷୀଦତି ॥୧୨॥

ନେମା ଇନ୍ଦ୍ର ଗାବୋ ରିଷନ୍ନୋ ଆସ୍ରାଂ ଗୋପ ରୀରିଷତ୍ ।
ମାସ୍ରାମମିତ୍ରୟୁର୍ଜନ ଇନ୍ଦ୍ର ମା ସ୍ତେନ ଇଶତ ॥୧୩॥

ଉପ ନୋ ନ ରମସି ସୁକ୍ଳେନ ବଚସା ବୟଂ ଭଦ୍ରେଣ ବଚସା ବୟମ୍ ।
ବନାଦଧିଧୁନୋ ଗିରୋ ନ ରିଷ୍ୟେମ କଦା ଚନ ॥୧୪॥

=====

(୨୦।୧୨୮) - ଖିଲସୁକ୍ତମ୍

=====

ୟଃ ସତେୟୋ ବିଦଧ୍ୟଃ ସୁତା ଯଜ୍ଞାଥ ପୁରୁଷଃ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ଚାମୁ ରିଶାଦସସ୍ତଦେବାଃ ପ୍ରାଗକଲ୍ମୟନ୍ ॥୧॥

ୟୋ ଜାମ୍ୟା ଅପ୍ରଥୟସ୍ତଦ୍ୟସ୍ରୱାୟଂ ଦୁଧୂର୍ଷତି ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠୋ ଯଦପ୍ରଚେତାସ୍ତଦାହୁରଧରାଗିତି ॥୨॥

ୟଦ୍-ଭଦ୍ରସ୍ୟ ପୁରୁଷସ୍ୟ ପୁତ୍ରୋ ଭବତି ଦାଧୃଷିଃ ।
ତଦ୍ଦିପ୍ରୋ ଅବ୍ରବୀଦୁ ତଦ୍ଭବିର୍ବଃ କାମ୍ୟଂ ବଚଃ ॥୩॥

ୟଶ୍ଚ ପଣି ରଘୁଜିଷ୍ଟ୍ୟା ଯଶ୍ଚ ଦେବୀ ଅଦାଶୁରିଃ ।
ଧୀରାଶାଂ ଶଶ୍ୱତାମହଂ ତଦପାଗିତି ଶୁଶ୍ରୁମ ॥୪॥

ୟୋ ଚ ଦେବା ଅୟଜନ୍ତାଥୋ ଯୋ ଚ ପରାଦଦିଃ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ଦିବମିବ ଗତ୍ୱାୟ ମଘବା ନୋ ବି ରପ୍ଶତେ ॥୫॥

ୟୋଽନାକ୍ରାନ୍ତୋ ଅନଭ୍ୟକ୍ତୋ ଅମଣିବୋ ଅହିରଣ୍ୟବଃ ।
ଅବ୍ରହ୍ମା ବ୍ରହ୍ମଣଃ ପୁତ୍ରସ୍ତୋତା କଲ୍ଲେଷୁ ସଂମିତା ॥୬॥

ୟ ଆକ୍ରାନ୍ତଃ ସୁଭ୍ୟକ୍ତଃ ସୁମଣିଃ ସୁହିରଣ୍ୟବଃ ।
ସୁବ୍ରହ୍ମା ବ୍ରହ୍ମଣଃ ପୁତ୍ରସ୍ତୋତା କଲ୍ଲେଷୁ ସଂମିତା ॥୭॥

ଅପ୍ରପାଣା ଚ ବେଶନ୍ତା ରେବୀ ଅପ୍ରତିଦିଶ୍ୟୟଃ ।
ଅୟତ୍ୟା କନ୍ୟା କଲ୍ୟାଣୀ ତୋତା କଲ୍ଲେଷୁ ସଂମିତା ॥୮॥

ସୁପ୍ରପାଣା ଚ ବେଶନ୍ତା ରେବାହୁସୁପ୍ରତିଦିଶ୍ୟୟଃ ।
ସୁୟତ୍ୟା କନ୍ୟା କଲ୍ୟାଣୀ ତୋତା କଲ୍ଲେଷୁ ସଂମିତା ॥୯॥

ପରିବୃକ୍ତା ଚ ମହିଷୀ ସ୍ୱପ୍ତ୍ୟା ଚ ଯୁଧିଂଗମଃ ।
ଅନାଶୁରଶ୍ଚାୟାମୀ ତୋତା କଲ୍ଲେଷୁ ସଂମିତା ॥୧୦॥

ବାବାତା ଚ ମହିଷୀ ସ୍ୱପ୍ତ୍ୟା ଚ ଯୁଧିଂଗମଃ ।
ଶ୍ୱାଶୁରଶ୍ଚାୟାମୀ ତୋତା କଲ୍ଲେଷୁ ସଂମିତା ॥୧୧॥

ୟଦିନ୍ଦ୍ରାଦୋ ଦାଶରାଜ୍ଞେ ମାନୁଷ୍ୟଂ ବି ଗାହଥାଃ ।
ବିରୂପଃ ସର୍ବସ୍ଥା ଆସୀସୁହ ଯୁଷାୟ କଲ୍ଲତେ ॥୧୨॥

ତ୍ୱଂ ବୃଷାକ୍ଷଂ ମଘବନ୍ଧୁମ୍ ମର୍ଯ୍ୟାକରୋ ରବିଃ ।
ତ୍ୱଂ ଚୌହିଣଂ ବ୍ୟାସେୟା ବି ବୃତ୍ରସ୍ୟାଭିନଞ୍ଚିରଃ ॥୧୩॥

ୟଃ ପର୍ବତାନ୍-ବ୍ୟଦଧାଦେୟା ଅପୋ ବ୍ୟଗାହଥାଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଯୋ ବୃତ୍ରହାନ୍ତୁହଂ ତସ୍ମାଦିନ୍ଦ୍ର ନମୋଽସ୍ତୁ ତେ ॥୧୪॥

ପୃଷ୍ଠଂ ଧାବନ୍ତଂ ହର୍ଯ୍ୟୋରୌଜୈଃ ଶ୍ରବସମବୁବନ୍ ।
ସ୍ୱପ୍ତ୍ୟଶ୍ଚ ଜୈତ୍ରାୟେନ୍ଦ୍ରମା ବହ ସୁସ୍ରଜନ୍ ॥୧୫॥

ୟେ ତ୍ୱା ଶ୍ୱେତା ଅଜୈଶ୍ରବସୋ ହାୟୌ ଯୁଞ୍ଜନ୍ତି ଦକ୍ଷିଣମ୍ ।
ପୂର୍ବା ନମସ୍ୟ ଦେବାନାଂ ବିଭ୍ରଦିନ୍ଦ୍ର ମହୀୟତେ ॥୧୬॥

(୨୦|୧୨୯) - ଖିଲସୁକ୍ତମ୍

ଏତା ଅଶ୍ୱା ଆ ପୁରନ୍ତେ ୧	ପ୍ରତୀପଂ ପ୍ରାତି ସୁଦ୍ଧନମ୍ ୨
ତାପ୍ରାମେକା ହରିକ୍ଳିକା ୩	ହରିକ୍ଳିକେ କିମିଚ୍ଛାସି ୪
ସାଧୁଂ ପୁତ୍ରଂ ହିରଣ୍ୟୟମ୍ ୫	କ୍ୱାହତଂ ପରାସ୍ୟଃ ୬
ୟତ୍ରାମୁଦ୍ରିସ୍ତଃ ଶିଂଶପାଃ ୭	ପରି ତ୍ରୟଃ ୮
ପୃଦାକବଃ ୯	ଶୃଙ୍ଗଂ ଧମନ୍ତ ଆସତେ ୧୦
ଅୟନ୍ନୁହା ତେ ଅର୍ବାହଃ ୧୧	ସ ଇଚ୍ଛକଂ ସଘାଘତେ ୧୨
ସଘାଘତେ ଗୋମୀଦ୍ୟା ଗୋଗତୀରିତି ୧୩	ପୁମାଂ କୁସ୍ତେ ନିମିଚ୍ଛସି ୧୪
ପଲ୍ଲୁ ବଞ୍ଚ ବୟୋ ଇତି ୧୫	ବଞ୍ଚ ବୋ ଅଘା ଇତି ୧୬
ଅଜାଗାର କେବିକା ୧୭	ଅଶ୍ୱସ୍ୟ ବାରୋ ଗୋଗପଦ୍ୟକେ ୧୮
ଶ୍ୟେନୀପତୀ ସା ୧୯	ଅନାମୟୋପଜିହ୍ୱିକା ୨୦

(୨୦|୧୩୦) - ଖିଲସୁକ୍ତମ୍

କୋ ଅୟଂ ବହୁଲିମା ଇଷୁନି ୧	କୋ ଅସିଦ୍ୟାଃ ପୟଃ ୨
କୋ ଅର୍ଜୁନ୍ୟାଃ ପୟଃ ୩	କଃ କାର୍ଷ୍ଣ୍ୟାଃ ପୟଃ ୪
ଏତଂ ପୃଚ୍ଛ କୁହଂ ପୃଚ୍ଛ ୫	କୁହାକଂ ପକ୍ୱକଂ ପୃଚ୍ଛ ୬

ଯୁବାନୋ ଯୁତିସ୍ଵଭିଃ କୁଭିଃ ||୭||

ଅକୁପ୍ୟନ୍ତଃ କୁପାୟକୁଃ ||୮||

ଆମଣକୋ ମଣସ୍ରକଃ ||୯||

ଦେବ ତ୍ଵପ୍ରତିସ୍ଵର୍ଯ୍ୟ ||୧୦||

ଏନଶ୍ଚିପଞ୍ଜିକା ହବିଃ ||୧୧||

ପ୍ରଦୁଦ୍ରୁଦୋ ମଘାପ୍ରତି ||୧୨||

ଶୃଙ୍ଗ ଉପ୍ସନ୍ନ ||୧୩||

ମା ତ୍ଵାଭି ସଖା ନୋ ବିଦନ୍ ||୧୪||

ବଶାୟାଃ ପୁତ୍ରମା ଯୁକ୍ତି ||୧୫||

ଇରାବେଦୁମୟଂ ଦତ ||୧୬||

ଅଥୋ ଇୟନ୍ନିୟନ୍ନିତି ||୧୭||

ଅଥୋ ଇୟନ୍ନିତି ||୧୮||

ଅଥୋ ଶ୍ଵା ଅସ୍ଥିରୋ ଭବନ୍ ||୧୯||

ଭୟଂ ଯକାଂଶଲୋକକା ||୨୦||

(୨୦|୧୩୧) - ଶିଳସୁକ୍ତମ୍

ଆମିନୋନିତି ଭଦ୍ୟତେ ||୧||

ତସ୍ୟ ଅନୁ ନିଭଞ୍ଜନମ୍ ||୨||

ବରୁଣୋ ଯାତି ବସ୍ତୁଭିଃ ||୩||

ଶତଂ ବା ଭାରତୀ ଶବଃ ||୪||

ଶତମାଶ୍ଵା ହିରଣ୍ୟୟାଃ |

ଶତଂ ରଥ୍ୟା ହିରଣ୍ୟୟାଃ |

ଶତଂ କୁଥା ହିରଣ୍ୟୟାଃ |

ଶତଂ ନିଷ୍ଠା ହିରଣ୍ୟୟାଃ ||୫||

ଅହୁଲ କୁଶ ବର୍ତ୍ତକ ||୬||

ଶଫେନ ଇବ ଓହତେ ||୭||

ଆୟ ବନେନତୀ ଜନୀ ||୮||

ବନିଷ୍ଠା ନାବ ଗୃହ୍ୟନ୍ତି ||୯||

ଇଦଂ ମହ୍ୟଂ ମଦୁରିତି ||୧୦||

ତେ ବୃକ୍ଷାଃ ସହ ତିଷ୍ଠତି ||୧୧||

ପାକ ବଲିଃ ||୧୨||

ଶକ ବଲିଃ ||୧୩||

ଅଶୁଭ୍ନ ଖଦିରୋ ଧବଃ ||୧୪||

ଅରଦୁପରମ ||୧୫||

ଶୟୋ ହତ ଇବ ||୧୬||

ବ୍ୟାପ ପୁରୁଷଃ ||୧୭||

ଅଦୁହମିତ୍ୟାଂ ପୁଷକମ୍ ||୧୮||

ଅତ୍ୟର୍ଥ ଚରସ୍ତୃତଃ ||୧୯||

ଦୌବ ହସ୍ତିନୋ ଦୃତୀ ||୨୦||

(୨୦|୧୩୨) - ଖିଲସୁକ୍ତମ୍

ଆଦଲାରୁକମେକକମ୍ ||୧||

ଅଲାରୁକଂ ନିଖାତକମ୍ ||୨||

କର୍କରିକୋ ନିଖାତକଃ ||୩||

ତଦ୍ଵାତ ଉନ୍ନଥାୟତି ||୪||

କୁଲ୍ୟାୟଂ କୃଣବାଦିତି ||୫||

ଉଗ୍ରଂ ବନିଷଦାତତମ୍ ||୬||

ନ ବନିଷଦନାତତମ୍ ||୭||

କ ଏଷାଂ କର୍କରୀ ଲିଖତ୍ ||୮||

କ ଏଷାଂ ଦୁନ୍ଦୁଭିଂ ହନତ୍ ||୯||

ୟଦୀୟଂ ହନକୁଥଂ ହନତ୍ ||୧୦||

ଦେବୀ ହନକୁହନତ୍ ||୧୧||

ପର୍ଯ୍ୟାଗାରଂ ପୁନଃପୁନଃ ||୧୨||

ତ୍ରୀଶ୍ରୀଷ୍ଟସ୍ୟ ନାମାନି ||୧୩||

ହିରଣ୍ୟ ଇତ୍ୟେକେ ଅବ୍ରବୀତ୍ ||୧୪||

ଦୌ ବା ଯୋ ଶିଶବଃ ||୧୫||

ନୀଲଶିଖଣ୍ଡବାହନଃ ||୧୬||

(୨୦|୧୩୩) - ଖିଲସୁକ୍ତମ୍

ବିତତୌ କିରଣୌ ଦୌ ତାବା ପିନଷ୍ଟି ପୁରୁଷଃ ।
ନ ବୈ କୁମାରି ତତ୍ତଥା ଯଥା କୁମାରି ମନ୍ୟସେ ॥୧॥

ମାତୁଷ୍ଟେ କିରଣୌ ଦୌ ନିବୃତ୍ତଃ ପୁରୁଷାନୃତେ ।
ନ ବୈ କୁମାରି ତତ୍ତଥା ଯଥା କୁମାରି ମନ୍ୟସେ ॥୨॥

ନିଗୃହ୍ୟ କର୍ଣ୍ଣକୌ ଦୌ ନିରାୟତ୍ତସି ମଧ୍ୟମେ ।
ନ ବୈ କୁମାରି ତତ୍ତଥା ଯଥା କୁମାରି ମନ୍ୟସେ ॥୩॥

ଉତ୍ତାନାୟୈ ଶୟନାୟୈ ତିଷ୍ଠନ୍ତୀ ବାବ ଗୃହସି ।
ନ ବୈ କୁମାରି ତତ୍ତଥା ଯଥା କୁମାରି ମନ୍ୟସେ ॥୪॥

ଶ୍ଲୁଷ୍ଟାୟାଂ ଶ୍ଲୁଷ୍ଟିକାୟାଂ ଶ୍ଲୁଷ୍ଟମେବାବ ଗୃହସି ।
ନ ବୈ କୁମାରି ତତ୍ତଥା ଯଥା କୁମାରି ମନ୍ୟସେ ॥୫॥

ଅବଶ୍ଲୁଷ୍ଟମିବ ଭ୍ରଂଶଦନ୍ତର୍ଲୋମମତି ବ୍ରଦେ ।
ନ ବୈ କୁମାରି ତତ୍ତଥା ଯଥା କୁମାରି ମନ୍ୟସେ ॥୬॥

(୨୦|୧୩୪) - ଖିଲସୁକ୍ତମ୍

ଇହେତ୍ସ ପ୍ରାଗପାଗୁଦଗଧରାଗ୍ ଅରାଲ୍ଲାଗୁଦଭର୍ତ୍ତସ୍ୟ ॥୧॥

ଇହେତ୍ସ ପ୍ରାଗପାଗୁଦଗଧରାଗ୍ ବସ୍ତ୍ରାଃ ପୁରୁଷତ୍ତ ଆସତେ ॥୨॥

ଇହେତ୍ସ ପ୍ରାଗପାଗୁଦଗଧରାଗ୍ ସ୍ଥାଲୀପାକୋ ବି ଲୀୟତେ ||୩||

ଇହେତ୍ସ ପ୍ରାଗପାଗୁଦଗଧରାଗ୍ ସ ବୈ ପୃଥୁ ଲୀୟତେ ||୪||

ଇହେତ୍ସ ପ୍ରାଗପାଗୁଦଗଧରାଗ୍ ଆଷ୍ଟେ ଲାହଣି ଲୀଶାଥୀ ||୫||

ଇହେତ୍ସ ପ୍ରାଗପାଗୁଦଗଧରାଗ୍ ଅକ୍ଷ-ଲିଲୀ ପୁଞ୍ଜିଲୀୟତେ ||୬||

(୨୦|୧୩୫) - ଖିଲସୁକ୍ତମ୍

ଭୁଗିତ୍ୟଭିଗତଃ ଶଲିତ୍ୟପକ୍ରାନ୍ତଃ ଫଲିତ୍ୟଭିଷ୍ଟିତଃ ।

ଦୁନ୍ନୁଭିମାହନନାଭ୍ୟାଂ ଜରିତରୋଥାମୋ ଦୈବ ||୧||

କୋଶବିଲେ ରଜନି ଗ୍ରହେର୍ଧାନମୁପାନହି ପାଦମ୍ ।

ଭଉମାଂ ଜନିମାଂ ଜନ୍ୟାନୁଭୂମାଂ ଜନୀନ୍ଦୁର୍ଭୁନ୍ୟାତ୍ ||୨||

ଅଲାବୁନି ପୃଷ୍ଠାତକାନ୍ୟଶ୍ଚୈପଲ୍ଲାଶମ୍ ।

ପିପୀଲିକାବଚଶ୍ଚସୋ ବିଦ୍ୟୁସ୍ତ୍ୱାପର୍ଣ୍ଣଶଫୋ ଗୋଶଫୋ ଜରିତରୋଥାମୋ ଦୈବ ||୩||

ବୀମେ ଦେବା ଅକ୍ରଂସତାଧୂର୍ଯ୍ୟୋ ଶିପ୍ରଂ ପ୍ରଚର ।

ସୁସତ୍ୟମିଢ୍ଵବାମସ୍ୟସି ପ୍ରଖୁଦସି ||୪||

ପତ୍ନୀ ଯଦୃଶ୍ୟତେ ପତ୍ନୀ ଯୁଷ୍ୟମାଶା ଜରିତରୋଥାମୋ ଦୈବ ।

ହୋତା ବିଷ୍ଣୁମେନ ଜରିତରୋଥାମୋ ଦୈବ ||୫||

ଆଦିତ୍ୟା ହ ଜରିତରଜିରୋଭ୍ୟୋ ଦକ୍ଷିଣାମନୟନ୍ ।

ତାଂ ହ ଜରିତଃ ପ୍ରତ୍ୟାୟଂସ୍ତ୍ରାମୁ ହ ଜରିତଃ ପ୍ରତ୍ୟାୟନ୍ ||୬||

ତାଂ ହ ଜରିତର୍ନଃ ପ୍ରତ୍ୟଗୃଭ୍ଣଂସ୍ତାମ୍ ହ ଜରିତର୍ନଃ ପ୍ରତ୍ୟଗୃଭ୍ଣଃ ।
ଅହାନେତରସଂ ନ ବି ଚେତନାନି ଯୁକ୍ତାନେତରସଂ ନ ପୁରୋଗବାମଃ ॥୭॥

ଉତ ଶ୍ଵେତ ଆଶୁପତ୍ନା ଉତୋ ପଦ୍ୟାଭିର୍ଯୁବିଷ୍ଠଃ ।
ଉତେମାଶୁ ମାନଂ ପିପର୍ତ୍ତି ॥୮॥

ଆଦିତ୍ୟା ରୁଦ୍ରା ବସବସ୍ତେନୁ ତ ଇଦଂ ରାଧଃ ପ୍ରତି ଗୃଭ୍ଣୀହ୍ୟଙ୍ଗିରଃ ।
ଇଦଂ ରାଧୋ ବିଭୁ ପ୍ରଭୁ ଇଦଂ ରାଧୋ ବୃହତ୍-ପୃଥୁ ॥୯॥

ଦେବା ଦଦତ୍ତାସୁରଂ ତଦ୍ଵୋ ଅସ୍ତୁ ସୁଚେତନମ୍ ।
ଯୁଷ୍ମାଁ ଅସ୍ତୁ ଦିବେଦିବେ ପ୍ରତ୍ୟେବ ଗୃଭ୍ଣାୟତ୍ ॥୧୦॥

ତୃମିନ୍ଦ୍ର ଶର୍ମରିଣା ହବ୍ୟଂ ପାରାବତେଭ୍ୟଃ ।
ବିପ୍ରାୟ ପୁରତେ ବସୁବନିଂ ଦୁରଶ୍ରବସେ ବହ ॥୧୧॥

ତୃମିନ୍ଦ୍ର କପୋତାୟ ଛିନ୍ନପକ୍ଷାୟ ବଞ୍ଚିତେ ।
ଶ୍ୟାମାକଂ ପକ୍ଵଂ ପୀଲୁ ତ ବାରସ୍ଥା ଅକୃଣୋର୍ବହୁଃ ॥୧୨॥

ଅରଂଗରୋ ବାବଦୀତି ତ୍ରେଧା ବଞ୍ଚୋ ବରତ୍ରୟା ।
ଇରାମହ ପ୍ରଶଂସତ୍ୟନିରାମପ ସେଧତି ॥୧୩॥

=====

(୨୦|୧୩୭) - ଖିଲସୁକ୍ତମ୍

=====

ୟଦସ୍ୟା ଅଂଦୁଭେଦ୍ୟାଃ କୃଧୁ ସ୍ଥୁଲମୁପାତସତ୍ ।
ମୁଷ୍ଟାବିଦସ୍ୟା ଏଜତୋ ଗୋଶଫେ ଶକୁଳାବିବ ॥୧॥

ୟଦା ସ୍ଥୁଲେନ ପସସାଶୌ ମୁଷ୍ଟା ଉପାବଧୀତ୍ ।
ବିଷ୍ଠୁଞ୍ଚା ବସ୍ୟା ବଧତଃ ସିକତାସ୍ତେବ ଗର୍ଦଭୌ ॥୨॥

ଯୁଦ୍ଧଲିକାସ୍ତ୍ରଲିକା କର୍କଧୂକେବଷଦ୍ୟତେ ।
ବାସନ୍ତିକମିବ ତେଜନଂ ଯୁକ୍ତ୍ୟବାତାୟା ବିପୁତି ॥୩॥

ୟଦେବାସୋ ଲଲାମଗୁଂ ପ୍ରବିଷ୍ଟୀମିନମାବିଷ୍ଠଃ ।
ସକୁଲା ଦେଦିଶ୍ୟତେ ନାରୀ ସତ୍ୟସ୍ୟାକ୍ଷିଭୁବୋ ଯଥା ॥୪॥

ମହାନଗ୍ନ୍ୟତୁପ୍ଳୁହି ମୋକ୍ତଦଦସ୍ଥାନାସରନ୍ ।
ଶକ୍ତିକାନନା ସ୍ଵତମଶକଂ ସକ୍ତୁ ପଦ୍ୟମ ॥୫॥

ମହାନଗ୍ନ୍ୟଲୁଖଲମତିକ୍ରାମକ୍ତ୍ୟବ୍ରବାତ୍ ।
ୟଥା ତବ ବନସ୍ତେ ନିରଘ୍ନକ୍ତି ତଥୈବେତି ॥୬॥

ମହାନଗ୍ନ୍ୟପ ବ୍ରୂତେ ଭ୍ରଷ୍ଟୋଥାପ୍ୟଭୁଭୁବଃ ।
ୟଥୈବ ତେ ବନସ୍ତେ ପିପ୍ପତି ତଥୈବେତି ॥୭॥

ମହାନଗ୍ନ୍ୟପ ବ୍ରୂତେ ଭ୍ରଷ୍ଟୋଥାପ୍ୟଭୁଭୁବଃ ।
ୟଥା ବୟୋ ବିଦାହ୍ୟ ସ୍ଵର୍ଗେ ନମବଦହ୍ୟତେ ॥୮॥

ମହାନଗ୍ନ୍ୟପ ବ୍ରୂତେ ସ୍ଵସାବେଶିତଂ ପସଃ ।
ଇତ୍ଵଂ ଫଲସ୍ୟ ବୃକ୍ଷସ୍ୟ ଶୂର୍ପେ ଶୂର୍ପଂ ଭଜେମହି ॥୯॥

ମହାନଗ୍ନୀ କୃକବାକଂ ଶମ୍ୟୟା ପରି ଧାବତି ।
ଅୟଂ ନ ବିଦ୍ଧ ଯୋ ମୃଗଃ ଶୀର୍ଣ୍ଣା ହରତି ଧାଶିକାମ୍ ॥୧୦॥

ମହାନଗ୍ନୀ ମହାନଗ୍ନଂ ଧାବତ୍ତମନ୍ତୁ ଧାବତି ।
ଇମାସ୍ତଦସ୍ୟ ଗା ରକ୍ଷ ଯତ୍ନ ମାମଜ୍ୟୌଦନମ୍ ॥୧୧॥

ସୁଦେବସ୍ତୁ ମହାନଗ୍ନୀର୍ବବାଧତେ ମହତଃ ସାଧୁ ଖୋଦନମ୍ ।
କୁସଂ ପୀବରୋ ନବତ୍ ॥୧୨॥

ବଶା ଦକ୍ଷାମିମାଞ୍ଜୁରିଂ ପ୍ରସୃଜତୋଗ୍ରତଂ ପରେ ।
ମହାନ୍ ବୈ ଭଦ୍ରୋ ଯତ୍ନ ମାମଜ୍ୟୌଦନମ୍ ॥୧୩॥

ବିଦେବସ୍ତ୍ରା ମହାନଗ୍ନୀର୍ବିବାଧତେ ମହତଃ ସାଧୁ ଖୋଦନମ୍ ।
କୁମାରିକା ପିଙ୍ଗଲିକା କାର୍ଦ୍ଦ ଭସ୍ମା କୁ ଧାବତି ॥୧୪॥

ମହାନ୍ ବୈ ଭଦ୍ରୋ ବିଲ୍ଲୋ ମହାନ୍ଭଦ୍ର ଉଦୁମ୍ବରଃ ।
ମହାଁ ଅଭିକ୍ତ ବାଧତେ ମହତଃ ସାଧୁ ଖୋଦନମ୍ ॥୧୫॥

ୟଃ କୁମାରୀ ପିଙ୍ଗଲିକା ବସନ୍ତଂ ପୀବରୀ ଲଭେତ୍ ।
ତୈଲକୁଣ୍ଡମିମାଞ୍ଜୁଷ୍ଠଂ ରୋଦନ୍ତଂ ଶୁଦମୁଦରେତ୍ ॥୧୬॥

॥ ଇତି କୁନ୍ତାପସୂକ୍ତାନି ॥

=====

(୨୦|୧୩୭) ଋଷିଃ - ଶିରିମ୍ବିଠିଃ (୧), ବୁଧଃ (୨), ବାମଦେବଃ (୩), ଯଜ୍ଞାତିଃ (୪-୬),
ତିରଶ୍ମୀରାଜିରସୋ ଦୁ୍ୟତାନୋ ବା (୭-୧୧), ସୁକକ୍ଷଃ (୧୨-୧୪) । ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩-୬),
ଜଗତୀ (୭), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୭-୧୧), ଗାୟତ୍ରୀ (୧୨-୧୪) । ଦେବତା - ଅଲକ୍ଷ୍ମୀନାଗନମ୍ (୧),
ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋତ୍ୱିକ୍-ସୁତିର୍ବା (୨), ଦଧିକାଃ (୩), ସୋମଃ ପବମାନଃ (୪-୬),
ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୭, ୧୦-୧୪), ଇନ୍ଦ୍ରଃ, ଚତୁର୍ଥପାଦ ମରୁତଃ (୮), ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃହସ୍ପତିଃ ଚ (୯)

=====

ୟତ୍ନ ପ୍ରାଚୀରଜଗନ୍ନାଥୋ ମଣ୍ଡୁରଧାଣିକୀଃ ।
ହତା ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଶତ୍ରବଃ ସର୍ବେ ବୁଦ୍-ବୁଦୟାଶବଃ ॥୧॥

କପ୍ତନୁରଃ କପ୍ତପମୁଦଧାତନ ତୋଦୟତ ଖୁଦତ ବାଜସାତୟେ ।
ନିଷ୍ଠିଗ୍ରୀଃ ପୁତ୍ରମା ତ୍ୟାବୟୋତୟ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ସବାଧ ଇହ ସୋମପୀତୟେ ॥୨॥

ଦଧିକ୍ରାବ୍-ଣୋ ଅକାରିଷଂ ଜିଷ୍ଟୋରଶ୍ଵସ୍ୟ ବାଜିନଃ ।
ସୁରଭି ନୋ ମୁଖା କରତ୍-ପ୍ର ଶ ଆୟୁଷି ତାରିଷତ୍ ॥୩॥

ସୁତାସୋ ମଧୁମତ୍ତମାଃ ସୋମା ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ମନ୍ଦିନଃ ।
ପବିତ୍ରବନ୍ତୋ ଅକ୍ଷରନ୍ଦେବାନ୍-ଗଚ୍ଛନ୍ତୁ ବୋ ମଦାଃ ॥୪॥

ଇନ୍ଦୁରିନ୍ଦ୍ରାୟ ପବତ ଇତି ଦେବାସୋ ଅବ୍ରୁବନ୍ ।
ବାଚସ୍ପତିର୍ମଖସ୍ୟତେ ବିଶ୍ଵସ୍ୟୋଗାନ ଓଜସା ॥୫॥

ସହସ୍ରଧାରଃ ପବତେ ସମୁଦ୍ରୋ ବାଚମୀଙ୍ଗୟଃ ।
ସୋମଃ ପତୀ ରୟୀଣାଂ ସଖେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଦିବେଦିବେ ॥୬॥

ଅବ ଦ୍ରଘୋ ଅଂଶୁମତୀମତିଷ୍ଠଦିୟାନଃ କୃଷ୍ଣୋ ଦଶଭିଃ ସହସ୍ରୈଃ ।
ଆବତ୍ତମିନ୍ଦ୍ରଃ ଶତ୍ୟା ଧମତ୍ତମପ ସ୍ନେହିତୀର୍ତ୍ତମଣା ଅଧତ୍ ॥୭॥

ଦ୍ରଘମପଶ୍ୟଂ ବିଷୁଣୋ ଚରନ୍ତମୁପହରେ ନଦ୍ୟୋ ଅଂଶୁମତ୍ୟାଃ ।
ନତୋ ନ କୃଷ୍ଣମବତସ୍ଥିବାଂସମିଷ୍ୟାମି ବୋ ବୃଷଣୋ ଯୁଧ୍ୟତାଜୈ ॥୮॥

ଅଧ ଦ୍ରଘୋ ଅଂଶୁମତ୍ୟା ଉପସ୍ଥୋଧାରୟତ୍ତନ୍ଵଂ ତିଡ଼ିଷାଣଃ ।
ବିଶୋ ଅଦେବୀରଭ୍ୟାଚରନ୍ତୀର୍ବୃହସ୍ପତିନା ଯୁଜେନ୍ଦ୍ରଃ ସସାହେ ॥୯॥

ତ୍ଵଂ ହ ତ୍ୟସ୍ତପ୍ରତ୍ୟୋ ଜାୟମାନୋଃଶତ୍ରୁତ୍ୟୋ ଅଭବଃ ଶତ୍ରୁରିନ୍ଦ୍ର ।
ଗୁଲ୍-ହେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଅନ୍ଵବିନ୍ଦୋ ବିଭୁମଦ୍-ତ୍ୟୋ ଭୁବନେତ୍ୟୋ ରଣଂ ଧାଃ ॥୧୦॥

ତ୍ଵଂ ହ ତ୍ୟଦପ୍ରତିମାନମୋଜୋ ବଜ୍ରେଣ ବଜ୍ଜିନ୍-ଧୃଷିତୋ ଜଘନ୍ତୁ ।
ତ୍ଵଂ ଶୁଷ୍ଠସ୍ୟାବାତିରୋ ବଧତ୍ରେସ୍ତୁଂ ଗା ଇନ୍ଦ୍ର ଶତ୍ୟେଦବିନ୍ଦଃ ॥୧୧॥

ତମିନ୍ଦ୍ରଂ ବାଜୟାମସି ମହେ ବୃତ୍ରାୟ ହନ୍ତବେ ।
ସ ବୃଷା ବୃଷଭୋ ଭୁବତ୍ ॥୧୨॥

ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଦାମନେ କୃତ ଓଜିଷ୍ଠଃ ସ ମଦେ ହିତଃ ।

ଦୁ୍ୟମ୍ନୀ ଶ୍ଳୋକୀ ସ ସୋମ୍ୟଃ ॥୧୩॥

ଗିରା ବଜ୍ରୋ ନ ସଂଭୃତଃ ସବଲୋ ଅନପରୁ୍ୟତଃ ।

ବବକ୍ଷ ଋଷ୍ଟୋ ଅସ୍ତୃତଃ ॥୧୪॥

(୨୦|୧୩୮) ଋଷିଃ - ବସୁଃ । ଛନ୍ଦ - ଗାୟତ୍ରୀ (୧-୩) । ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୩)

ମହାଁ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଯ ଓଜସା ପର୍ଜନ୍ୟୋ ବୃଷ୍ଟିମାଁ ଇବ ।

ସ୍ତ୍ରୋମୈର୍ବସୁସ୍ୟ ବାବୃଧେ ॥୧॥

ପ୍ରଜାମୃତସ୍ୟ ପିପ୍ରତଃ ପ୍ର ଯଦ୍-ଭରତ୍ଵ ବହ୍ନୟଃ ।

ବିପ୍ରା ଋତସ୍ୟ ବାହସା ॥୨॥

କଶ୍ମାଃ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ଯଦକ୍ରତ ସ୍ତ୍ରୋମୈର୍ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ସାଧନମ୍ ।

ଜାମି ବ୍ରୁବତ ଆୟୁଧମ୍ ॥୩॥

(୨୦|୧୩୯) ଋଷିଃ - ଶଶକର୍ଣ୍ଣଃ । ଛନ୍ଦ - ବୃହତୀ (୧, ୪), ଗାୟତ୍ରୀ (୨-୩), କକୁପ୍ (୫) ।

ଦେବତା - ଅଶ୍ୱିନୌ (୧-୫)

ଆ ନୂନମଶ୍ୱିନା ଯୁବଂ ବସୁସ୍ୟ ଗନ୍ତମବସେ ।

ପ୍ରାସ୍ତୈ ଯଜ୍ଞତମବୃକଂ ପୃଥୁ ଛର୍ଦ୍ଧିର୍ଯୁଧୁତଂ ଯା ଅରାତୟଃ ॥୧॥

ଯଦନ୍ତରିକ୍ଷେ ଯଦିବି ଯଦୁଞ୍ଚ ମାନୁଷାଁ ଅନୁ ।

ନୃମ୍ଣାଂ ତଦ୍ଭଗମଶ୍ୱିନା ॥୨॥

ଯେ ବାଂ ଦଂସାଂସ୍ୟଶ୍ଚିନା ବିପ୍ରାସଃ ପରିମାମୁଶୁଃ ।
ଏବେକ୍ଲାଶ୍ଚସ୍ୟ ବୋଧତମ୍ ॥୩॥

ଅୟଂ ବାଂ ଘର୍ମୋ ଅଶ୍ଚିନା ସ୍ତ୍ରୋମେନ ପରି ଷିତ୍ୟତେ ।
ଅୟଂ ସୋମୋ ମଧୁମାନ୍ୟାଜିନୀବସୁ ଯେନ ବୃତ୍ରଂ ଚିକେତଧଃ ॥୪॥

ୟଦପ୍ସୁ ଯଦ୍ବନସ୍ତତୌ ଯଦୋଷଧୀଷୁ ପୁରୁଦଂସସା କୃତମ୍ ।
ତେନ ମାବିଷ୍ଟମଶ୍ଚିନା ॥୫॥

=====

(୨୦|୧୪୦) ଋଷିଃ - ଶଶକର୍ଣ୍ଣଃ । ଛନ୍ଦ - ବୃହତୀ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୪), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫) ।
ଦେବତା - ଅଶ୍ବିନୌ (୧-୫)

=====

ୟନ୍ନାସତ୍ୟା ଭୁରଣ୍ୟଥୋ ଯଦ୍ବା ଦେବ ଭିଷଜ୍ୟଧଃ ।
ଅୟଂ ବାଂ ବସ୍ରୋ ମତିଭିର୍ନ ବିନ୍ଧତେ ହବିଷ୍ଠୁକ୍ତଂ ହି ଗଚ୍ଛଧଃ ॥୧॥

ଆ ନୁନମଶ୍ଚିନୋରୂଷି ସ୍ତ୍ରୋମଂ ଚିକେତ ବାମୟା ।
ଆ ସୋମଂ ମଧୁମତ୍ତମଂ ଘର୍ମଂ ସିଞ୍ଚାଦଧର୍ବଶି ॥୨॥

ଆ ନୁନଂ ରଘୁବର୍ତ୍ତନିଂ ରଥଂ ତିଷ୍ଠାଥୋ ଅଶ୍ଚିନା ।
ଆ ବାଂ ସ୍ତ୍ରୋମା ଇମେ ମମ ନଭୋ ନ ତୁତ୍ୟବୀରତ ॥୩॥

ୟଦଦ୍ୟ ବାଂ ନାସତ୍ୟୋକ୍-ଅୈରାତୁରୁ୍ୟବୀମହି ।
ୟଦ୍ବା ବାଶୀଭିରଶ୍ଚିନେବେକ୍ଲାଶ୍ଚସ୍ୟ ବୋଧତମ୍ ॥୪॥

ୟଦ୍ବାଂ କକ୍ଷୀବ୍ବା ଉତ ଯଦ୍ବ୍ୟଶ୍ଚ ଋଷିର୍ଯଦ୍ବାଂ ଦୀର୍ଘତମା ଭୁହାବ ।
ପୃଥୀ ଯଦ୍ବାଂ ବୈନ୍ୟଃ ସାଦନେଷ୍ଠେବେଦତୋ ଅଶ୍ଚିନା ଚେତୟେଥାମ୍ ॥୫॥

=====

(୨୦|୧୪୧) ଋଷିଃ - ଶଶକର୍ଣ୍ଣଃ | ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧), ଜଗତୀ (୨), ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୩),
ବୃହତୀ (୪-୫) | ଦେବତା - ଅଶ୍ୱିନୌ (୧-୫)

=====

ୟାତଂ ଛର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟା ଉତ ନଃ ପରୟା ଭୂତଂ ଜଗତ୍ସା ଉତ ନସ୍ତନୂପା ।
ବର୍ତ୍ତିସ୍ତୋକାୟ ତନୟାୟ ଯାତମ୍ ॥୧॥

ୟଦିନ୍ଦ୍ରେଣ ସରଥଂ ଯାଥୋ ଅଶ୍ୱିନା ଯଦ୍ବା ବାୟୁନା ଭବଥଃ ସମୋକସା ।
ୟଦାଦିତ୍ୟେତିରୁଭୁଭିଃ ସଜୋଷସା ଯଦ୍ବା ବିଷ୍ଣୋର୍ବିକ୍ରମଣେଷୁ ତିଷ୍ଠଥଃ ॥୨॥

ୟଦଦ୍ୟାଶ୍ୱିନାବହଂ ଦୁବେୟ ବାଜସାତୟେ ।
ୟତ୍-ପୃଷ୍ଠ ତୁର୍ବଣେ ସନସ୍ତୁଚ୍ଛେଷ୍ଟମଶ୍ୱିନୋରବଃ ॥୩॥

ଆ ନୂନଂ ଯାତମଶ୍ୱିନେମା ହବ୍ୟାନି ବାଂ ହିତା ।
ଇମେ ସୋମାସୋ ଅପି ତୁର୍ବଣେ ଯଦାବିମେ କଶ୍ମେଷୁ ବାମଥ ॥୪॥

ୟନ୍ନାସତ୍ୟା ପରାକେ ଅର୍ବାକେ ଅସ୍ତି ଭେଷଜମ୍ ।
ତେନ ନୂନଂ ବିମଦାୟ ପ୍ରଚେତସା ଛର୍ଦ୍ଦିର୍ବସ୍ରାୟ ଯଚ୍ଛତମ୍ ॥୫॥

=====

(୨୦|୧୪୨) ଋଷିଃ - ଶଶକର୍ଣ୍ଣଃ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଠୁପ୍ (୧-୪), ଗାୟତ୍ରୀ (୫-୭) |
ଦେବତା - ଅଶ୍ୱିନୌ (୧-୭)

=====

ଅଭୁସ୍ତ୍ୟ ପ୍ର ଦେବ୍ୟା ସାକଂ ବାତାହମଶ୍ୱିନୋଃ ।
ବ୍ୟାବର୍ଦ୍ଧେବ୍ୟା ମତିଂ ବି ରାତିଂ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଭ୍ୟଃ ॥୧॥

ପ୍ର ବୋଧୟେଷୋ ଅଶ୍ୱିନା ପ୍ର ଦେବି ସୁନୃତେ ମହି ।
ପ୍ର ଯଜ୍ଞହୋତରାନୁଷକ୍ପ ମଦାୟ ଶ୍ରବୋ ବୃହତ୍ ॥୨॥

ଯଦୁଷୋ ଯୁସି ଭାନୁନା ସଂ ସୁର୍ଯ୍ୟେଣ ରୋଚସେ ।
ଆ ହାୟମଶ୍ଚିନୋ ରଥୋ ବର୍ତ୍ତିର୍ଯ୍ୟତି ନୃପାୟାମ୍ ॥୩॥

ଯଦାପୀତାସୋ ଅଂଶବୋ ଗାବୋ ନ ଦୁହ୍ନ ଉଧିଃ ।
ଯଦ୍ବା ବାଶୀରନୁଷତ ପ୍ର ଦେବୟନ୍ତୋ ଅଶ୍ବିନା ॥୪॥

ପ୍ର ଦ୍ୟୁମ୍ନାୟ ପ୍ର ଶବସେ ପ୍ର ନୃଷାହ୍ୟାୟ ଶର୍ମଶେ ।
ପ୍ର ଦକ୍ଷାୟ ପ୍ରଚେତସା ॥୫॥

ଯନ୍ନୁନଂ ଧୀତିରଶ୍ବିନା ପିତୁର୍ଯୋନା ନିଷୀଦଥଃ ।
ଯଦ୍ବା ସୁମ୍ନେତିରୁକ୍ଥ୍ୟା ॥୬॥

=====

(୨୦|୧୪୩) ଋଷିଃ - ପୁରୁମୀଢାଜମୀଢ଼ୌ (୧-୭), ପୂର୍ବାର୍ଦ୍ଧସ୍ୟ ବାମଦେବଃ, ଉତ୍ତରାର୍ଦ୍ଧସ୍ୟ
ମେଧ୍ୟାତିଥିଃ (୮), ମେଧ୍ୟାତିଥିଃ (୯) । ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୯) । ଦେବତା - ଅଶ୍ବିନୌ (୧-୯)

=====

ତଂ ବାଂ ରଥଂ ବୟମଦ୍ୟା ଦୁବେମ ପୃଥୁଜୟମଶ୍ବିନା ସଂଗତିଂ ଗୋଃ ।
ୟଃ ସୂର୍ଯ୍ୟାଂ ବହତି ବନ୍ଧୁରାୟୁର୍ଗର୍ବାହସଂ ପୁରୁତମଂ ବସୁୟୁମ୍ ॥୧॥

ୟୁବଂ ଶ୍ରିୟମଶ୍ବିନା ଦେବତା ତାଂ ଦିବୋ ନପାତା ବନଥଃ ଶତୀଭିଃ ।
ୟୁବୋର୍ବପୁରତି ପୃଷଃ ସଚନ୍ତେ ବହନ୍ତି ଯଜ୍ଞକୁହାସୋ ରଥେ ବାମ୍ ॥୨॥

କୋ ବାମଦ୍ୟା କରତେ ରାତହବ୍ୟ ଉତୟେ ବା ସୁତପେୟାୟ ବାକ୍ଶେଃ ।
ଋତସ୍ୟ ବା ବନୁଷେ ପୂର୍ବ୍ୟାୟ ନମୋ ଯେମାନୋ ଅଶ୍ବିନା ବବର୍ତ୍ତତ୍ ॥୩॥

ହିରଣ୍ୟୟେନ ପୁରୁତୁ ରଥେନେମଂ ଯଜ୍ଞଂ ନାସତ୍ୟୋପ ଯାତମ୍ ।
ପିବାଥ ଇନ୍ଧ୍ରଧୁନଃ ସୋମ୍ୟସ୍ୟ ଦଧଥୋ ରତ୍ନଂ ବିଧତେ ଜନାୟ ॥୪॥

ଆ ନୋ ଯାତଂ ଦିବୋ ଅଜ୍ଞା ପୃଥିବ୍ୟା ହିରଣ୍ୟୟେନ ସୁବୃତା ରଥେନ ।
ମା ବାମନେ୍ୟ ନି ଯମନ୍ଦେବୟନ୍ତଃ ସଂ ଯଦ୍ଦେ ନାଭିଃ ପୂର୍ବ୍ୟା ବାମ୍ ॥୫॥

ନୁ ନୋ ରୟିଂ ପୁରୁବୀରଂ ବୃହତ୍ତଂ ଦସ୍ରା ମିମାଥାମୁଭୟେଷୁସ୍ତେ ।
ନରୋ ଯଦ୍ବାମଶ୍ଚିନା ସ୍ତୋମମାବହୁସଧସ୍ତୁତିମାଜମୀଲ୍ହାସୋ ଅଗ୍ନନ୍ ॥୬॥

ଇହେହ ଯଦ୍ବାଂ ସମନା ପପୃଷେ ସେୟମସ୍ତେ ସୁମତିର୍ବାଜରତ୍ନା ।
ଭରୁଷ୍ୟତଂ ଜରିତାରଂ ଯୁବଂ ହ ଶ୍ରୀତଃ କାମୋ ନାସତ୍ୟା ଯୁବଦ୍ରିକ୍ ॥୭॥

ମଧୁମତୀରୋଷଧୀର୍ଦ୍ୟାବ ଆପୋ ମଧୁମନ୍ନୋ ଭବତୁନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ।
କ୍ଷେତ୍ରସ୍ୟ ପତିର୍ମଧୁମାନ୍ନୋ ଅସ୍ତୁରିଷ୍ୟନ୍ତୋ ଅନ୍ନେନଂ ଚରେମ ॥୮॥

ପନାୟାଂ ତଦଶ୍ଚିନା କୃତଂ ବାଂ ବୃଷଭୋ ଦିବୋ ରଜସଃ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ।
ସହସ୍ରଂ ଶଂସା ଭତ ଯେ ଗବିଷ୍ଠୌ ସର୍ବା ଇତ୍ତା ଭପ ଯାତା ପିବଧୈ୍ୟ ॥୯॥

॥ ଇତି ନବମୋଽନୁବାକଃ ॥

॥ ଇତି ବିଂଶଂ କାଣ୍ଡମ୍ ସମାପ୍ତମ୍ ॥

॥ ଅଥର୍ବବେଦ ଶୌନକ ସଂହିତା ସମାପ୍ତା ॥

